S. Thomae Aquinatis
Commentarias in octo
Physicorum Aristotelis libros
ex vetustissimo etc

~~Questo titolo io desumo~~

ad hæc accessit Roberti Linconiensis
in eosdem summa.

Nota Questo titolo io desumo da due ristampe, una Venetiis apud Hieronymum Scotum 1564. e l'altra parimenti Venetiis apud Iuntas 1566.

in fine di questo esemplare, cioè al verso della ~~pagina~~ carta 147 leggerai "Explicit Linconiensis super libros physicorum Aristotelis — Venetiis, impensis heredum quondam Domini Octaviani Scoti, Modoetiensis et Sociorum. 14 Julij 1517."

Dopo queste 147 carte viene:

Divi Thome Aquinatis in libros de anima, Aristotelis, expositio.

Magistri Dominici de Flandria ordi: pred: in eosdem libros acutissime questiones et annotationes. di carte 86. Venetiis, come sopra, 1518.

Finalmente vengono i Theoremata Marci Antonii Zimare, — di carte CXXV. Impressum Neapoli per Antonium de Frizis — 1523.

Di questo volume non manca che il frontispizio e l'indice o tavola che nelle dette ristampe precede i Commentaria in octo physicorum: il testo vi è tutto, e qua e là sono postille.

Severini.

Titulus positus erat hic: "Divi Thomae Aquinatis Expositio in Aristotelis
„libros de Physico Auditu cum duobus textibus communi et, ioannis Argy-
„ropyle. Apposita est in principio ad totum fere opus compendiosa tabula;
„in fine quaestiones de Formis eiusdem s. Doctoris; item summa Linco-
„lniensis in eosdem Physicorum libros Venetiis 1517"

Ex Registro patet editionem habuisse indicem („compendiosam tabulam"):
nam quamvis sex prima folia (a, quae erat ternus vide Registrum) deficiunt
Expositio tamen et uterque textus integri apparent; in sex ergo foliis defi-
cientibus patet ~~[illegible]~~ post titulum fuisse aliquem indicem.

Editiones apud Juntas et Hieronymum Scotum non sunt simplices re-
productiones huius editionis etsi sequuntur hanc sequuntur et eosdem errores
habent typographicos.

¶ Aristotelis stagyrite peripateticorū principis de physico auditu textus libri primi cū duabus trāslationibus antiqua scilicet Et Joānis Argiropyli. Ubi q; Argiropylus primo loco ponit.

Um circa oēs doctrinas: quarū sunt principia vel cause vel elemēta ex horum perceptione cognitio fiat atq; sciētia. Tunc enim vnaquāq; rem scire putamus cum causas primas principia q; p̄ma z vsq; ad elemēta cognoscimus: patet z ea que ad principia naturalis sciencie pertinent enitendum esse prius determinare.

L.c.p̄rii Uoniam quidē intelligere z scire contingit circa oēs sciencias quarū sunt pricipia aut cause aut elementa ex horum cognitione. Tunc enī cognoscere arbitramur vn[illegible]dq; cū causas p[illegible]s z prime principia cognoscimus z vsq; ad elementa: manifestum quidē q; que sunt circa principia sciencie que de natura est prius determinare tentandum.

¶ Diui Thome Aquinatis doctoris Angelici almi ordinis predicatorū inter latinos expositores facile p̄ncipis. In octo voluminum de physico auditu Aristotelis expositio. Prologus.

Uia liber Physicorū cuius expositioni intendimus: est primus liber sciencie naturalis: in eiusdē principio opz assignare qd sit mā z subiectum sciētie naturalis. Sciendum est igit q; cū omnis scia sit in intellectu. per hoc aūt aliquid fit intelligibile in actu q; aliqualiter abstrahit a mā: sm q; aliq̄ diuersimode se hīt ad mām ad diuersas scias ptinēt. Rursus cū ois scia per demōstrationē habeat: demōstratiōis aūt mediū sit diffinitio: necesse est sm diuersum dissōnis modū scias diuersificari. Sciēdū igit q; quedā sunt quoz eē depēdet a mā nec sine mā diffiniri p̄nt. Quedā vo sunt que lz esse nō possint nisi in mā sensibili: in eorū tn̄ dissōne mā sensibilis non cadit. Et hec differūt adinuicē vt curuū z simū. Nā simū est in mā sensibili: z necesse est q; in eius diffinitiōe cadat mā sensibilis. Est .n. simū nasus curuus. Et talia sunt oīa nālia: vt homo lapis. Curuū vo lz eē nō possit nisi in mā sensibili: tn̄ in eius dissōne mā sensibilis nō cadit. Et talia sunt oīa mathematica: vt numeri: magnitudines: z figure. Quedā vo sunt que nō depēdēt a mā nec sm eē nec sm rōnē: vel q: nunq; sunt in mā: vt deus z alie substātie separate: vel q: nō vniuersaliter sunt in mā: vt substātia: potētia: z actus: z ipsū ens. De his igit est metaphysica. De his vo que depēdēt a mā sensibili sm esse sed nō sz rōnē est mathematica. De his vo que depēdēt a mā nō solum sm esse: sed etiā sm rōnē: est nālis que physica dicit. Et q: omne qd hz mām mobile est: cōsequēs est q; ens mobile sit subiectū nālis phie. Nālis aūt phia de naturalibus est. Naturalia aūt sunt quorū principiū est natura. Natura autē est principiū motus z quietis in eo in quo est. De his igitur que habēt in se principium motus est sciencia naturalis. Sed q: ea que cōsequunt aliqd cōe prius z seorsum determinanda sunt: ne oporteat ea multotiens pertractando oēs partes illius repetere: necessariū fuit q; premitteret vnus liber in scia naturali: in quo tractaretur de his que ꝯsequunt ens mobile in cōi: sicut oibus sciētijs premittitur phia p̄ma in qua determinat de his que sunt cōia enti inquātū est ens. Hic aūt est liber physicoz: qui ēt dicit de physico siue de nāli auditu: q: per modū doctrine ad audiētes traditus fuit. Cuius subm est ens mobile simplr. Nō dico aūt corpus mobile: q: oē mobile esse corpus pbat in isto libro. Nulla aūt scia pbat suum subiectū: z iō statim in p̄ncipio de celo qui sequit ad istū incipit a notificatiōe corporis. ¶ Sequūtur aūt ad hunc librū alij libri scie nālis: in quibus tractatur de spēbus mobiliū. puta in libro de celo. de mobili sm motum localē qui est p̄ma spēs motus. In libro aūt de generatione: de motu ad formā z p̄mis mobilibus. s. elemētis: quantū ad transmutationes coz in cōi: quātū vo ad speciales corū

Margin notes: Et diuersitas sciētiarum. p° 2° — Sufficiētia sciētiarū realiū — Subiectū sciētie naturalis — L.1.6. lec. 5. lec. 31. Lec. 2. L. c. 2.

transmutationes in libro metheororū. De mobilibus vō
mixtis inaiatis in libro de mineralibus: de aiatis vō in
Diuisio libri. libro de aia: ⁊ consequētibus ad ipsum. Huic autez libro
premittit Phs phemiū in quo ostēdit ordinē pcedendi
in scia nāli. Unde duo facit. Primo ostēdit qp opz icipere
a cōsideratione pncipioꝝ. Scdo qp inter pncipia opz inci
Argumē 1a° arist. pere a pncipijs vniuersalioribus ibi[Innata aūt.] Prio
ponit talē rationē. In oibus scientijs quarū sunt pncipia
aut cause aut elementa intellectus ⁊ sciētia pcedit ex co-
gnitione pncipioꝝ causaꝝ ⁊ elemētoꝝ: sed sciētia que est
de natura habet pncipia elemēta ⁊ causas: ergo in ea opz
incipere a determinatione pncipiorū. Qđ aūt dicit intel-
ligere: referł ad diffinitiōes: qđ vō dicit scire: ad demon-
strationē. Nā sicut demonstrationes sunt ex causis: ita ⁊
diffinitiōes: cū cōpleta diffinitio sit demōstratio sola po-
Lec.16.l. c.22. sitione differēs. vt dicił in pmo posteriorū. Per hoc autē
qp dicit pncipia aut causas aut elemēta nō intēdit ibi idez
significare. Nā causa est in plus qꝫ elemētū. Nā elemen-
Lec.3.l. c.4. tum est ex quo cōponił res pmo: ⁊ est in eo: vt dicił qnto
metaphysice. sicut littere sunt cause locutionis. nō autez
syllabe. Cause aūt dicunł ex quibus res depēdet ſm esse
suū vel fieri. vnde ⁊ etiā que sunt extra: vel etiā que sunt
in re cause dici pñt: ex qbus nō cōponił res pmo: nō tn̄
elemēta. Principiū vō importat quendā ordinē alicuius
processus. Unde aliqd pōt esse principiū qđ nō est causa:
sicut id vñ incipit motus: nō tn̄ est causa: ⁊ pūctus est pn-
cipiū linee: nō tn̄ causa. Sic igił per pncipia videł intel-
ligere causas mouētes ⁊ agētes: in qbus attenditur ordo
processus cuiusdā. Per causas aūt itelligere videł causas
formales ⁊ finales ex qbus maxime depēdēt res ſm suū
esse ⁊ fieri. Per elemēta vō pprie pprias causas mālēs.
Utitur aūt disiūctiōe nō copulatione: ad designādūz qp
nō omnis scia per oēs causas demōstrat. Nā mathemati
ca nō demōstrat nisi per cām formalē. Metaphysica de-
mōstrat per cām formalē ⁊ finalē pcipue: ⁊ etiā agentez.
Nālis aūt per oēs causas. Primā autē ppositionē rōnis
inducte pbat ex cōi opinione: sicut pmo lib. posteriorum
Lec.4.l. c.5. dicił. qꝛ tūc qlibet exīstimat se cognoscere aliqd cū scit oēs
cās eius a pmis vsqꝫ ad vltimas. Nec opz vt aliter reci-
Cōtra cōmētatorē piamus hic causas ⁊ elemēta ⁊ pncipia qꝫ supra vt Cōmē-
tator vult: sed eodē mō. Dicit aūt[vsqꝫ ad elemēta] qꝛ id
qđ est vltimū in cognitione est materia. Nam mā est pp
formā: forma aūt est ab agente ppter finē: nisi ipsa sit fi-
nis. Utputa dicimus qp ppter secare serra habet dētes: ⁊
ferreos opz eos esse vt sint apti ad secandū. ¶ Scdo ibi.

¶ Hec aūt insita nā nobis est via: vt e notioribus no
bis magisqꝫ manifestis ad notiora nature magisqꝫ
manifesta pficiscamur. Nō eni sunt eadē nobis atqꝫ
simplr nota. Quapropter hoc mō ex hisce que nāe
quidē minus sunt manifesta nobis autē notiora: ad
ea que dilucidiora sunt magisqꝫ nota nature profici
scamur necesse est. At cōfusa primo nota nobis sunt
magis ac manifesta. Elemēta vō principiaqꝫ poste-
rius ex hisce nota per ipsorum diuisionē fieri sol ent.
Idcirco ex vlibus ad singularia proficiscamur opz.

L.c.2. et° pbatio ¶ Innata aūt est ex notioribus nobis via ⁊ cer-
tioribus: in certiora nature ⁊ notiora. Nō.n. ea
dem nobis nota ⁊ simpliciter. Uñ qdez necesse
ſm modū hūc pcedere ex incertioribus nature:
nobis aūt certioribus: incertiora nature ⁊ notio
ra. Sunt aūt primū nobis manifesta ⁊ certa cō
L.c.3. Probō fusa magis: posterius aūt ex his fiunt nota ele-
menta ⁊ principia diuidentibus hec. Unde ex minorio L.c.4.
vniuersalibus ad singularia oportet pcedere.

¶ Ostendit qp inter principia oportet predeterminare de
vniuersalioribus. Et primo per rationem. Scdo per que-
dam signa. ibi[Totum.] Circa primū ponit talem ratio
nem. Innata est nobis via vt procedamus incipiendo ab
his que sunt nobis magis nota in ea que sunt magis nota
nature: sed ea que sunt nobis magis nota sunt cōfusa: qua
lia sunt vniuersalia: ergo oportet nos ab vniuersalib⁹ ad
singularia procedere. Ad manifestationem autem prime
propositionis inducit qp nō sunt eadez magis nota nobis
⁊ ſm naturā: sed illa que sunt magis nota ſꝫ naturā sunt
minus nota ſm nos. Et qꝛ iste est nālis modus siue ordo
addiscēdi: vt veniał a nobis notis ad ignota nobis: ide ē
qp oportet nos deuenire ex notioribus nobis ad notiora
nature. ¶ Notādū aūt est qp nō idem dicit nota esse no-
bis ⁊ nota simpliciter. Simplr aūt notiora sunt que ſꝫ se
sunt notiora. Sunt aūt ſm se notiora que plus habent de
entitate: qꝛ vnūquodqꝫ cognoscibile est inquātū est ens.
Magis aūt entia sunt que sunt magis in actu. Unde ista 2°. meta.l. c.primū
maxie sunt cognoscibilia nāe. Nobis autē ecōuerso acci-
dit eo qp nos pcedimus itelligēdo de potentia in actū: ⁊
pncipiū cognitionis nostre est a sensibilib⁹. que sunt ma-
terialia ⁊ itelligibilia in potētia. Unde illa sunt prius no
bis nota qꝫ substātie separate: que sunt magis note ſꝫ na
turā: vt pꝫ 2° metaphysice. Non ergo dicit nota nature: qꝛ Le.pmo
nā cognoscat ea: sed qꝛ sunt nota ſm se ⁊ ſm ppriā nām.
Dicit autē[notiora ⁊ certiora] qꝛ in sciētijs nō requiritur
qualiscūqꝫ cognitio: sed cognitionis certitudo. ¶ Ad in- Fūdamētum. S Tho. d ordie cognitorū necessario ex q̄ facilr soluit Scot a. hulle.
tellectū autez secūde ppositionis. Sciēdum est qp cōfusa
hic dicuntur que cōtinent in se aliqua in potētia ⁊ idistin
cte. Et qꝛ cognoscere aliqđ idistīcte mediū est inter purā
potentiam ⁊ actū perfectū: ideo dū itellectus noster pro-
cedit de potentia in actum: pmo occurrit sibi cōfusum qꝫ
distinctū. Sed tunc est scia cōpleta in actu qñ peruenitur
per resolutionē ad distīctā cognitionē pncipioꝝ ⁊ elemē-
toꝝ. Et hec est rō quare confusa sunt pmo nobis nota qꝫ
distincta. Qꝛ aūt vlia sint cōfusa manifestum est: qꝛ vlia
continēt in se suas spēs in potentia: ⁊ qui scit aliqd in vli
scit illud indistincte. Tūc autē distīguił eius cognitio qñ
vnūquodqꝫ eoꝝ que continentur potentia in vli: actu co-
gnoscitur. Qui.n. scit aial non scit irrōnale nisi in poten-
tia. Prius aūt est scire aliqd in potētia qꝫ in actu. Scdm
igitur hunc ordinez addiscendi quo procedimus de potē
tia in actum: prius quo ad nos est scire animal qꝫ homi-
nem. ¶ Contrariū aūt huic videtur esse qđ dicit Phs in p° pos° l.4.t.c.5. responsio
primo posteriorū. qp singularia sunt magis nota quo ad
nos: vl[...]a vō nature siue simpliciter. ¶ Sed intel-
ligendu[...] qp ibi accipit singularia ipsa indiuidua sen-
sibilia que sunt magis nota quo ad nos: qꝛ sensus cogni-
tio que est singulariū precedit cognitionē itellectus que
est vniuersalium. Sed qꝛ cognitio itellectualis est perfe-
ctior: vniuersalia autē sunt itelligibilia in actu: nō autem
singularia cū sint mālia: simplr ⁊ ſm naturam vniuersa-
lia sunt notiora. Hic autē singularia dicit non ipsa indiui
dua: sed spēs que sunt notiores ſm naturam: vtpote per-
fectiores existentes: ⁊ distinctaz cognitionē habētes. Ge-
nera vō sunt prius nota quo ad nos: vtpote habētia cogni
tionem in potentia ⁊ cōfusam. ¶ Sciēduz aūt qp Cōmē- Expō Cōmentatoris a.c 2. vsqꝫ ad 4m
tator aliter exponit. Dicit eniz qp ibi[Innata est.] Uult
ostendere Phs modum demōstrationis huius sciētie: qꝛ
scilz demōstrat per effectus ⁊ posteriora ſm naturam: vt
sic qđ ibi dicitur itelligatur de processu in demonstrādo
⁊ nō in determinādo. Deinde cū dicit[Sunt autē pª.]

Intendit

Intēdit manifestare ſm eū que sunt magis nota quo ad nos ꝛ minus ſm naturaꝫ: scilicet composita simplicibus: intelligens cōposita per cōfusa. Ultimo aūt concludit ꝙ procedēdū est ab vniuersalioribus ad minus vniuersalia quasi quoddā correlariuꝫ. ¶ Unā patet ꝙ eius expositio nō est cōueniēs: q2 nō cōiūgit totū ad vnā intentionem. Et q2 hic nō intēdit Phus ostēdere modū demōstrationis huius sciē: hoc enim faciet in secūdo libro ſm ordinē determinādi. Iterū q2 cōfusa nō debēt exponi cōposita: sed indisticta. Nō enīꝫ posset cōcludi aliqd ex vniuersalibus: cū genera nō cōponant ex specieb⁹. ¶ Secūdo ibi.

¶ Ipsum nāqꝫ totū sensu notius est. Uniuersale vō totū ē quoddā: qppe cū multa cōplectat vt partes.

¶ Totum enim ſm sensum notius est. Uniuersale autem totum quoddam est. Multa enim comprehendit vt partes vniuersale.

¶ Manifestat propositū per tria signa: quoꝝ primuꝫ sumitur a toto integrali sensibili: ꝛ dicit ꝙ totū sensibile est notius ſm sensuꝫ: ergo ꝛ totū intelligibile est notius ſm intellectū. Ule aūt est qdā totū intelligibile: q2 cōprehēdit sub se multa vt ptes. s. sua iferiora: ergo vle ē noti⁹ quo ad nos. ¶ Uidet aūt hec pbatio inefficax: q2 vtit toto ꝛ parte ꝛ cōprehēsione equoce. ¶ Dicēdū est aūt ꝙ totum integrale ꝛ vniuersale cōueniūt in hoc ꝙ vtrūqꝫ est cōfusum. Sicuti enim qui apprehēdit genus nō apprehēdit species distincte: sed in potentia tm̄: ita qui apprehendit domū nōdū distinguit ptes. Unā cū rōne confusionis totū sit pus cognitū quo ad nos: eadē rōe ē de vtroqꝫ toto. Esse aūt cōpositū nō est cōe vtriqꝫ toti: vñ manifestū est ꝙ signāter dixit supra cōfusa ꝛ nō cōposita. ¶ Scdo ibi.

¶ Sic ēt ꝛ noia quodāmō sese hnt ad diffinitionem. Totū eni quoddā indistinctēqꝫ significāt: ceu circulus. At ipsius diffinitio in partes singulas diuidit.

¶ Sustinent autē idem hoc quodāmodo ꝛ nomina ad rationē. Totum enim quodāmodo ꝛ indistincte significat: vtputa circulus. Diffinitio autem ipsius diuidit in singularia.

¶ Ponit aliud signū de toto itegrali ꝛ itelligibili. Diffinitū. n. se habet ad diffiniētia quodāmodo vt totū itegrale inquātū actu sunt diffiniētia in diffinito. Sed tñ q apprehendit nomē vtputa hoiēꝫ aut circulū nō statīꝫ distinguit diffiniētia. vñ nomē est sicut qddā totū ꝛ indistinctū. Sꝫ diffiō diuidit in singularia. i. distīcte ponit pncipia diffiniti. ¶ Uidet aūt hoc esse cōtrarium ei quod supra dixit. Nā diffiniētia vident esse vliora que dixit pus esse nota nobis. ¶ Sed dicēdū ꝙ diffinientia ſm se sunt pus nota nobis q̄ꝫ diffinitū: sed pus est notū nobis diffinitū q̄ꝫ ꝙ talia sint diffiniētia ipsius: sicut pus sunt nota nobis aial ꝛ rōnale q̄ꝫ homo. Sed pus est nobis notū homo cōfuse: q̄ꝫ ꝙ aial ꝛ rationale sint diffinientia ipsius. ¶ Tertio ibi.

¶ Pueri quoqꝫ primū quidē viros oēs patres q̄snis mulieres matres appellant. Posterius autē horum vtrunqꝫ discernere distinguereqꝫ videntur.

¶ Et pueri primum appellant omnes homines patres: ꝛ feminas matres. Posterius autē determinant horum vnūquodqꝫ.

¶ Ponit 3m signū sumptū ex vliori sensibili. Sicut enim vlius intelligibile est pus notū nobis ſm intellectū: vtputa animal hoie: ita cōmuni⁹ sensibile est pus notū nobis ſm sensum: vtputa hoc animal q̄ꝫ hic hō: ꝛ dico prius ſm sensum ꝛ ſm locū: ꝛ ſm tēpus. Scdm locū qdē q2 cū aliquid a remotis videmus pus pcipimus ipsum eē corpus q̄ꝫ esse animal: ꝛ hoc pus q̄ꝫ ꝙ sit homo: ꝛ vltimo ꝙ sit sortes. Et similiter ſm tēpus puer prius apprehēdit hunc vt quēdā hominē q̄ꝫ vt hūc hominē qui est Plato qui est pater eius. Et hoc est qđ dicit [pueri primū appellāt omnes viros patres ꝛ feminas matres: sꝫ posterius determināt.] idest determinate cognoscunt vnūquodqꝫ. Ex quo manifeste ostenditur ꝙ prius cognoscimus aliquid sub confusione q̄ꝫ distincte.

LEC. II.

¶ Necesse est itaqꝫ aut vnū eē principium: aut plura. Et si sit vnū: aut imobile vt Parmenides Melissusqꝫ dicit: aut mobile eē opꝫ: vt nāles cēsere vidētur: quidā aerē: qdā aquā primū pncipiuꝫ eē dicētes. Si plura sint: aut finita: aut infinita esse necesse est. Et si finita sint pluraqꝫ vno: duo vel tria: vel quatuor: vl in alio quodaꝫ numero esse oportet. Si infinita: aut genere quidem vnum: figura vō vel forma diuersa: perinde atqꝫ Democritus asserebat: aut contraria etiam necesse est esse.

L.c.6. Necesse autē est aut vnū eē principiuꝫ: aut plura. Et si vnuꝫ: aut imobile: sicut dicit Parmenides ꝛ Melissus: aut mobile: sicut physici: hi qdē aereꝫ dicētes eē: alij vō aquā primū principium. Si autem plura: aut finita: aut infinita. Et si finita: plura autē vno: aut duo: aut tria: aut q̄tuor: aut ſm alium aliquē numeruꝫ. Et si infinita: aut sic sicut dixit Democritus genus vnuꝫ: figura aūt ꝛ specie differentia: aut etiam contraria.

Posito pemio in quo ōñsuꝫ ē ꝙ scia nālis oꝫ icipe a pncipijs vliorib⁹: hic ſꝫ pdictū ordinē incipit psequi ea que pertinēt ad sciaꝫ naturalē. Et diuidit in duas ptes. In quaꝝ prima determiat de pncipijs vlib⁹ scientie naturalis. In scda determinat de ente mobili in cōi de quo intēdit in hoc libro. Et hoc in tertio libro ibi [Quoniā aūt natura est pncipiū.] Prima in duas. In prima determinat de pncipijs subiecti huius sciē. i. de principijs entis mobilis inquātū huiꝰ. In scda de pncipijs doctrine. In scdo libro ibi [Eorū que sunt.] Prima autē in duas. In prima psequit opiniones alioꝝ de pncipijs cōmunib⁹ entis mobilis. In scda ingrit veritatē de eis ibi. [Oēs igit ꝯtraria principia.] Circa primū tria facit. Primo ponit diuersas opiniōes antiquoꝝ phoꝝ de pncipijs cōmunibus. In scda ostēdit ꝙ aliquas eaꝝ psequi nō pertinet ad naturalē ibi [Id quidē igit.] Tertio psequitur opiniōes iprobādo eoꝝ falsitatē ibi [Principiū autē.] Circa primū duo facit. Primo ponit diuersas opiniones phoꝝ de pncipijs nature. Scdo ostēdit eādē diuersitateꝫ esse circa opiniones philosophoꝝ de entib⁹ ibi [Silr aūt querūt.] Dicit ergo primo ꝙ necesse est eē vnū pncipiuꝫ aut multa. Et vtraqꝫ ps habuit phos opinātes. Quidā. n. eoꝝ posuerūt vnū pncipiū: qdā multa. Eoꝝ q posuerunt vnū: qdā posuerūt illud eē imobile: sicut Parmenides ꝛ Melissus: de quoꝝ opiniōe ifra patebit. Quidā vō posuerūt illud eē mobile. s. antiq nāles: quoꝝ qdā posuerūt aerē eē pncipiū nāliū: vt Diogenes. Quidā vō aquā vt Thales. Quidā vō ignē: vt Heraclit⁹. Alij vō aliud mediū inter aerē ꝛ aquā: vt vaporē. Nullus vō eoꝝ qui posuerunt principiū vnū tm̄: dixit illud eē terrā pp eius grossitiem. Huiusmodi aūt pncipia mobilia dicebāt: q2 per hoꝝ alicuius rarefactionem ꝛ condēsationem alia fieri dicebāt. Lec. 3° ꝛ inde

¶ Eoꝝ vo qui posuerũt plura pncipia qdã posuerunt ea finita:qdã posuerũt infinita. Eoꝝ aũt q posuerũt ea finita:ĩ plura vno qdã posuerunt ea eẽ duo.s.ignẽ ⁊ terrã: vt
Lec.10. in pa° ĩfra dicet Parmẽides. Quidã vo tria.s.ignẽ:aerẽ:⁊ aquã. Nã terrã q̃si cõpositã existimabãt pp eius grossitiẽ. Alij vo posuerũt ea eẽ q̃tuor.s.Empeđ. vl ẽt ƒ3 aliqnẽ aliũ numeꝝ:q2 ⁊ ipse Empe.cũ q̃tuor elemẽtis posuit duo alia.s. amicitiã ⁊ litẽ. Qui vo posuerũt plura ĩfinita diuersificati sũt.
[illegible] Democrit⁹.n.posuit ĩdiuisibilia corpora q̃ dicũtur atbomi eẽ pncipia oĩu3 reꝝ. S3 huiꝰ corpa posuit eẽ oĩa vni⁹ generis ƒ3 nãm: ſ3 tñ differebãt ƒm figurã ⁊ formã. Et nõ solũ differebãt:ſ3 ꝯrietatẽ ad ĩuicẽ habebãt. Ponebãt.n.tres ꝯrietates. vnã ƒm figurã q̃ est iter curuũ ⁊ rectũ:aliã ƒm ordinẽ:q̃ est pꝛoris ⁊ posterioris:aliã ƒm positionẽ.s.aũ ⁊ retro:sursu3 ⁊ deorsu3:dextrorsu3 ⁊ sinistrorsum. Et sic ex illis corporib⁹ vni⁹ nãe exñtib⁹ diuersa fieri ponebãt ƒm diuersitatẽ figure positiõis ⁊ ordinis athomorũ. Ex hac aũt opiniõe dat intelligere oppositã opinionẽ.s.Anaxagore qui posuit ĩfinita pncipia:ſ3 nõ vnius generis ƒm nãm. Posuit.n.pncipia eẽ ĩfinitas ptes carnis ⁊ ossis minimas ⁊ alioꝝ huiꝰ. vt manifestũ erit inferius.
Lect.8. t.c.52. Solb du buatiois tacite. ¶ Aduertẽdũ aũt ꝙ nõ diuisit plura pncipia per mobilia ⁊ ĩmobilia:q2 nullus ponẽs pma pncipia plura: potuit ponere ea ĩmobilia. Cũ enim oẽs ponerẽt cõtrarietatẽ in principijs.contraria autẽ nata sunt se alterare:cũ pluralitate pncipiorũ:ĩmobilitas stare nõ poterat. ¶ Scđo ibi.

¶ Pari mõ querere videnᷣ ⁊ hi qui querũt quot naz sint ea que sunt. Nã ea primũ q̃rũt ex q̃bus cõstãt ea que sunt vtrũ vnũ an plura sint: ⁊ si sint plura: vtrũ sint finita an infinita. Quare principiũ querũt ac elementum: vtrum sit vnum an plura.

T.c.7. ¶ Similiter autẽ querunt ⁊ que sunt: querẽtes quot sunt: ex quibus enim sunt que sunt querũt primũ. Post hoc. vtrum vnum aut plura sint. Et si multa: aut finita aut infinita. Quare principiũ ⁊ elemẽtũ querũt vtru3 vnum aut multa.

¶ Ostẽdit ꝙ eadẽ diuersitas opinionũ est circa entia. ⁊ dicit ꝙ silr physici ingrẽtes de his q̃ sunt.i. de entib⁹ q̃runt quot sunt. vtrũ.s.vnũ aut plura: ⁊ si sint multa: vtru3 sint finita vel ĩfinita. Et rõ ẽ: q2 antiq physici nõ cognouerũt nisi cãm mãlẽ. De alijs aũt paꝝ tetigerũt. Ponebãt aũt formas nãles esse accñtia:sicut ⁊ artificiales. Sicut ergo tota substãtia artificialiũ est eorũ mã: ita seq̃bat ƒm eos ꝙ tota substãtia nãliũ eẽt eoꝝ mã. Vñ qui ponebant tñ vnũ principiũ:puta aerẽ:putabãt ꝙ alia entia eẽnt aer ƒ3 suã substãtiã:⁊ simile est de alijs opionib⁹. Et hoc ẽ qđ dicit ꝙ physici [querũt ex q̃bus sunt que sunt].i.ingrẽdo de pncipijs ingrũt cãs mãles ex q̃b⁹ entia eẽ dicũᷣ. Vñ pꝫ ꝙ qñ ingrũt de entib⁹ vtꝝ sint vnũ aut plura:coꝝ ingsitio ẽ de pncipijs mãlibus que elemẽta dñr. ¶ Deide cũ dicit.

¶ Cõsiderare igiᷣ si id qđ est: vnũ sit atq3 ĩmobile nõ ad nãlẽ physicũ pertinet. Na3 vt geometre nõ est ad eũ rõ qui geometrie principia tollit: sed aut ad alia3 sciam attinet: aut ad cõem oium facultatẽ: sic ⁊ illi nulla est ad eũ rõ qui principia tollit. Nõ est eni pncipiũ si vnũ est tñ:atq3 vnum hoc modo. Principiũ enim alicuius aut aliquorum principium esse cõstat.

T.c.8. ¶ Id quidẽ igiᷣ si vnũ ⁊ ĩmobile sit qđ est intendere:nõ de natura est intẽdere. Sicut enim geometre nõ amplius ratio est ad destruentẽ principia:sed est aut alterius sciẽtie: aut omnibus communis: sic neq3 alicui de principijs. Non enim amplius principiũ est si vnũ solum: ⁊ sic vnu3. .s.imobile
Principium enim cuiusdam aut quorũdã est.

¶ Ostẽdit ꝙ aliquã istaꝝ opinionũ ĩprobare nõ ptinet ad nãlẽ. Et circa hoc duo faᷣ. Pꝛio ondit ꝙ ĩprobare opinionẽ Parmenidis ⁊ Melissi nõ ptinet ad scia3 nãlẽ. Scđo assignat rõnẽ q̃re ad pñs est vtile eã reprobare ibi [Sed qm de nã.] Circa pmũ duo facit. Pꝛio ondit ꝙ nõ ptinet ad scia3 nãlẽ ĩprobare pdictã opionẽ. Scđo ꝙ nõ ptinet ad eũ soluẽ rõnes que ad pbãdũ ipsa3 ĩducunᷣ ibi [Aut soluẽ rõnẽ.] Primũ ondit duab⁹ rõnib⁹.quaꝝ scđa ĩcipit ibi [Simile igiᷣ.] Dicit ergo pmo:ꝙ nõ ptinet ad sciam nãlẽ intẽdẽ ad pscrutãdũ de hac opiniõe si ens est vnũ ⁊ ĩmobile. Jã.n.ondsu3 est ꝙ nõ differt ƒm intentionẽ antiquoru3 phoꝝ ponẽ vnũ pncipiũ ĩmobile:⁊ ponere vnu3 ens ĩmobile. Et ꝙ ĩprobare hãc opinionẽ ad nãlẽ nõ ptineat sic ondit. Ad geometriã nõ ptinet inducẽ rõnẽ ꝯtra destruẽtẽ sua pncipia:ſ3 hoc vl ptinet ad aliquã aliã scia3 particularẽ:si tñ geometria sit subalternata alicui pticulari scie:sicut musica arithmetice subalternaᷣ:ad quã ptinet disputare cõtra negãte3 pncipia musice. Vel hoc ptinet ad sciam cõem.s.logicã vel metaphysica3. S3 pdicta positio destruit pncipia nãe:q2 [si sit solum vnũ ens ⁊ sic vnũ].s.ĩmobile. Et sic ꝙ ex eo fieri alia nõ possint:tolleᷣ rõ pncipij. Quia oẽ pncipiũ aut est principiũ alicuius:aut aliquorũ. Ad positionẽ igitur principij sequitur multitudo:q2 aliud est principium:aliud cuius est principiũ. Qui igitur negat multitudine3 tollit principia. Non igitur dz cõtra hanc positionem disputare naturalis. ¶ Scđo ibi:

¶ Simile ẽ itaq3 si hoc mõ sit vnũ ꝯsiderare: ⁊ ꝯ aliã quauis positione disserere que sermõis cã dr q̃lis est Heracliti: vel q̃spiã id qđ ẽ vnũ hominẽ eẽ dixerit.

¶ Simile igitur intẽdere est si sic vnum est: ⁊ ad T.cõ.9. aliam positionem quamlibet disputare. Verbi gratia.ad dictam autem heraclitanã. Aut si aliquis dicat hominem vnum qđ est esse.

¶ Ostẽdit idẽ alia rõne. Nõ.n.reqriᷣ ad aliquã sciam vt inducat rõnẽ cõtra opiniões manifeste falsas ⁊ ĩprobabiles. Nã quolibet pferẽte cõtraria opiniõib⁹ sapiẽtis sollicitũ eẽ stultũ est: vt diciᷣ primo Topicoꝝ. Hoc est ergo caplo.8. qđ dicit q [ĩtẽdere ad pquirẽdũ si ens est sic vnũ].s.ĩmobile: simile est ac si disputareᷣ cõtra quãlibet aliã positionem ĩprobabilẽ:vtputa cõtra positionẽ Heracliti qui dixit oĩa semp moueri:⁊ nihil eẽ verũ. vel cõtra positione3 alicuius qui diceret ꝙ totũ ens est vnus homo: que qde3 positio eẽt omnino improbabilis. Et tamẽ qui ponit esse ens vnum tñ ĩmobile:cogitur ponere totum ens esse aliquod vnum. Sic igitur patet ꝙ nõ est huius scientie cõtra hanc positionem disputare. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Aut contentiosam soluere rationẽ: qđ quidẽ ambe rationes habent ⁊ Parmenidis ⁊ Melissi. Nam falsa sumunt: ⁊ forma sunt vitiose. Inepta autem magis est ratio ipsius Melissi: nec dubitatione3 habet: sed vno absurdo dato: cetera accidũt. Hoc vo nullam habet difficultatem.

T.c.10. ¶ Aut soluere rationẽ litigiosa3: qđ sane vtreq3 quidẽ habẽt rationes ⁊ melissi ⁊ parmenidis. Etenim falsa recipiunt ⁊ nõ syllogizãtes sunt. Magis autẽ melissi onerosa ratio ⁊ nõ habens T.c.11. defectum. Sed vno inconuenienti dato alia contingunt. Hoc autem videre nihil difficile.

¶ Ostendit

¶ Ostendit q nō est naturalis etiā solue̅ predictoꝝ pħoꝝ rōnes. Et hoc ꝑpter duas rōnes: quarum scdā incipit ibi [Nobis autē subijciant.] Probat ergo pmo ꝑpositū per hoc q nō exigit in aliqua sciētia vt soluant rōnes sophisticę que manifestū defectū habēt vel forme vel materie. Et hoc est qd dicit q simile est intēdere ad īprobabiles rōnes [aut etiā soluere litigiosam rōnē] idest sophisticā. Hoc aūt q sint sophistice [habēt vtreqꝫ rōnes τ melissi τ Parmenidis] Peccāt.n.in materia. Unde dicit q [falsa recipiūt] .i. falsas ꝑpositiones assumūt. Et peccāt in forma. Unde dicit q nō syllogiȥantes sunt. Sed positio melissi [est magis onerosa] idest vana τ fatua [τ non habens defectū] idest nō inducēs dubitationē. Et hoc infra ostēdet. Nō est aūt incōueniēs q vno incōueniēti dato alia sequant. Sic igit cōcludi pōt q nō reqrit a philosopho naturali q soluat huiꝰ rōnes. ¶ Scdā rōnē ponit ibi.

¶ Aut nobis ea que natura ꝯstāt: aut oia aut aliqua moueri subijciat. Quod quidē pꝫ inductione. Et insup nec oia sunt soluēda. Sed ea tm̄ que qspiaꝫ ex principijs ostendit falsa. Que vo hanc cōditionem egrediunt: nō sunt soluēda. Ueluti quadrationem eam quidem que per partes extruitur: ad geometrā dissoluere pertinet: Antiphontis autem: nō ad geometram redarguere spectat.

T.cō.11. ¶ Nobis aūt subijciant que sunt nā aut oia aut quedā moueri. Est aūt manifestū hoc ex inductiōe. Similiter aūt neqꝫ soluere oia cōuenit: sꝫ aut quecūqꝫ ex pncipijs aliqs demōstrās mētit.
2° lib. T.c.7. Quodcūqꝫ vo nō: minime: vt tetragonismuꝫ: eū quidē qui per decisiōes geometrici est dissoluere: illū aūt qui antiphontis nō geometrici est.

2° ¶ Que talis est. In sciētia naturali supponit q naturalia mouent vel oia vel quedā [quedā] dicit qꝛ de qbusdā est dubiū si mouent: τ qualiter mouentur: puta de anima: de centro terre: de polo celi: τ formis naturalibus τ alijs huiusmodi. Et q naturalia moueant potest manifestū esse ex inductione: qꝛ ad sensuꝫ apparet q res naturales moueant. Est etiā necessariū motū supponi in sciētia naturali: sicut necessariū est supponi nām in cuius diffinitiōe ponitur motus. Est.n.nā pncipiū motus. vt ifra dicet. Hoc aūt habito q motus supponat in sciētia naturali. Ulterius ꝑcedit ad ꝑpositū ostēdēdū per hoc q non oēs rōnes sunt soluēde in aliqua sciētia: sed solū que cōcludunt aliquod falsum ex principijs illius sciētie: quecūqꝫ vo nō cōcludūt ex principijs sciētie: sꝫ ex cōtrarijs pncipioꝝ: nō soluunt in illa sciētia. Et hoc ꝑbat per exēplū in geometricis dicēs: vt tetragonismū .i. qdraturā circuli: hunc quideꝫ qui est per decisiones circūferētie dissoluere pertinet ad geometrā: qꝛ nihil supponit ꝯtriū pncipijs sciētie. Uoluit.n. qdā [Brisso] inuenire qdratū eq̄le circulo diuidendo circūferētiā circuli in multas ptes: τ singulis partibus supponere lineas rectas: τ sic inueniēdo aliqs figuras: sicut rectilineas eq̄les alicui illaꝝ figurarū que cōtinetur a decisione circūferētie. τ corda vt pluribus aut oībus extimabat se inuenisse figurā rectilineā equalē toti circulo: cui facile erat iuenire quadratū equalē per pncipia geometrie. τ sic putabat se inuenire posse quadratum equale circulo. Sed nō sufficiēter argumētabat: qꝛ lꝫ decisiones ille ꝯsumerēt totā circūferētiā circularē: non tn̄ figure cōtēte a decisiōe circūferētie τ lineis rectis cōprehēdebāt totā supficiē circularē. Sꝫ dissoluere quadratū Antiphōtis nō ptinet ad geometriā: qꝛ ꝑcedebat cōtrarijs principioꝝ geometrie. Describebat.n. in circulo aliquā figurā rectilineā puta quadratū: τ subdiuidebat arcus qbꝰ sustētabantur latera quadrati singulos in duo media: τ a pūctis decisionū deducebat lineā rectam ad oēs angulos quadrati: τ sic resultabat in circulo figura. viij. angulorꝫ que plus accedebat ad equalitatē circuli q̄ quadratum. Iterꝫ diuidebat arcus qbꝰ sustētabant latera figure. viij. angulorū: singulos in duo media. τ sic ducendo lineas rectas a pūctis decisionū ad angulos pdicte figure resultabat figura. xvi. angulorꝫ: que adhuc plus accedebat ad eq̄litatē circuli. Semp ergo diuidēdo arcꝰ τ ducēdo lineas rectas ad angulos figure preexistentis cōsurgit figura ꝑpinquius se habens ad equalitatē circuli. Dicebat autem q non est procedere in infinitū a decisione arcuum. Erat ergo deuenire ad aliquam figuram rectilineā equalē circulo cui poterit quadratum equari.

Marginal note (left margin, Greek, poorly printed): τετραγωνισμός, quadratura vel qdratura: τετραγωνισμός est quadratura τετράγωνος angulus. Dolor argumenti brissonis.

Marginal note (left margin): Argumentum antiphontis.

Falsa ostensio qdrature circuli p decisiões brissonis

Falsa ostensio quadrature circuli antiphontis

Quia igit supponebat q arcus nō semp diuidunt in duo media: qd est ꝯtra pncipia geometrie: huiꝰ rōnē dissolue nō pertinet ad geometrā. Quia igit rōnes Parmenidis τ Melissi supponūt ens esse imobile. vt ifra patebit: hoc autem est cōtra pncipia supposita in scientia naturali: sequitur q soluere huiusmodi rationes nō pertinet ad philosophum naturalem. ¶ Deinde cum dicit.

Marginal note (right margin): geometra nō hꝫ soluere rōnē parme. τ Melissi sed metaphysicus.

¶ Uerū cū nō de natura qdē: naturales aūt dubitationes ipsos accidat dicere: bn̄ res sese habebit fortasse si parum de ipsis disseruerimus. Hec enim cō

ſideratio philoſophiam nimirum habet.
T.c.12. ¶ Sꝫ qm̃ de nã qdẽ nõ nãles defectus ꝯtingit di
cere ipſos: foꝛtaſſis bene ſe habet aliquãtulum
diſputare de ipſis. Habet.n.phiaꝫ hic reſpectꝰ.
¶ Aſſignat rõnẽ quare diſputat ꝯ pdictã poſitionẽ. Et di
cit ꝙ qꝛ predicti phi loquebãtur de rebus naturalibus: lꝫ
nõ tñ inducerẽt [defectus] .i. dubitatiões nãles. vtile eſt.
Ad ꝓpoſitũ diſputare de huiꝰ opinionibus: qꝛ ꝛ ſi nõ ſit
ſcie naturalis diſputare cõtra huius poſitiones: pertinet
tamẽ ad philoſophiam pꝛimam. LEC. III.
¶ Atqꝫ vt a ꝑncipio oium accõmodatiſſime nr̃a hec
proficiſcat̃ oꝛo: cũ id qđ eſt pluribus modis dicatur
quo nã mõ dicũt vnũ oĩa eẽ. Vtꝝ vt ſubſtãtiã cũcta
an vt quãtitatẽ: an qualitatẽ. Et rurſus vtꝝ ſubſtã
tiã qdẽ: vnã aũt eẽ cũcta: velut hoĩeꝫ vnũ: aut equũ
vnũ: aut aĩaꝫ vnã. An qualitatẽ: ꝛ hãc idẽtidẽ vnã:
vt albedinẽ: aut caliditatẽ: aut aliquid tale. Hec eniꝫ
oĩa iter ſe nimiũ differũt: vt dici nõ poſſint. Nã ſi eſt
ſubſtãtia: ꝛ qualitas: atqꝫ q̃ntitas: ſiue ſeparata ſciſ
ctaqꝫ ſint ea que ſunt: nõ vnũ ſed plura ꝓfecto ſunt.
Sin ṽo q̃litas ſint vniuerſa vel q̃ntitas: ſiue ſit ſub
ſtãtia: ſiue nõ ſit: abſurdũ eſt ſane: ſi id qđ eẽ nõ põt:
abſurdũ opoꝛteat appellare. Nihil eni ceteroꝝ ꝑter
ſubſtãtiã ſepatũ per ſe eẽ põt. Vniuerſa eniꝫ hec de
ſubiecto dicunt̃: de ſubſtãtia qdẽ ipſa. At qui Me
liſſus id qđ eſt: infinitũ aſſerit eẽ. Id ergo qđ eſt: q̃nti
tas eſt q̃dã. Infinitũ eniꝫ in q̃ntitate nimiꝝ eſt. Sub
ſtantia autẽ infinita: aut q̃litas: aut affectus infini
tus eſſe nõ poteſt niſi per accñs: ſi ſimul ꝛ quanta ſit
quedã. Infiniti nãqꝫ ratio quãtitate vtitur: nõ ſub
ſtantia: nõ qualitate. Si igit̃ ꝛ ſubſtãtia ſit ꝛ q̃ntitas
id qđ eſt: non vnum: ſed duo eſſe videntur. Sin ṽo
ſit ſolũ ſubſtãtia: infinitũ ſane non eſt: neqꝫ magni
tudinẽ vllã habebit: erit enim quãtitas quedam.
T.cõ.13. PRincipiũ aũt maxime eſt oiuꝫ ꝓpꝛiũ:
qm̃ multiplr̃ dr̃ qđ eſt: quõ dicunt di
centes vnũ eẽ oĩa: vtrũ ſubſtãtiã vnaꝫ
oĩa: aut quãtitatẽ: aut q̃litatẽ. Et iterũ
vtrũ ſubſtãtiã vnã oĩa: vt hoiem vnũ: aut equũ
vnũ: aut aĩaꝫ vnã: aut q̃litatẽ vnã erũt hec: vt al
bũ: aut calidũ: aut aliqd alioꝛuꝫ taliũ. Hec.n.oĩa
T.c.14. differũt multũ: ꝛ ſunt ĩpoſſibilia dicere. Siqui
dẽ.n.erũt ꝛ ſubſtãtia ꝛ q̃le ꝛ quãtuꝫ: ꝛ hec ſiue
reſoluta adinuicẽ: ſiue nõ: multa ſunt que ſunt.
Si ṽo oĩa: aut quale aut quãtũ ſunt: ſiue cũ ſit
ſubſtãtia: ſiue cũ nõ ſit: ĩcõueniẽs eſt: ſi opoꝛtet
incõueniẽs dicere ĩpoſſibile. Nullũ aũt alioꝛuꝫ
ſeparabile eſt extra ſubſtãtiã. Oĩa nãqꝫ de ſubie
T.c.15. cta dicunt̃ ſubſtãtia. Meliſſus aũt qđ eſt: ĩfini
tum dicit eſſe. Quantũ itaqꝫ aliquid eſt qđ eſt.
Infinitũ enim in quãtitate eſt. Subſtãtiã auteꝫ
infinitã: aut qualitatẽ: aut paſſionẽ eſſe nõ cõtin
git niſi ſm̃ accidẽs: ſi ſimul ꝛ alique quãtitates
ſunt. Infiniti aũt ratio quãtitati cõgruit: ſed non
ſubſtãtie neqꝫ qualitati. Siquidẽ igitur ſubſtã
tia eſt ꝛ quãtũ: ꝛ duo ꝛ nõ vnum eſt qđ eſt. Si
ṽo ſubſtãtia ſolũ: nõ infinitũ eſt: neqꝫ magnitu
dinẽ habebit vllã. Quãtum enim quoddã erit.
Poſtq̃ poſuit opiniones phoꝝ de pꝛicipijs: hic diſ
putat contra eos. Et pꝛimo contra illos qui
nõ naturaliter de natura ſunt locuti. Scđo ꝯtra illos qui
naturaliter de natura ſũt locuti ibi [Sicut aũt phyſici.]
Circa pꝛimũ duo facit. Pꝛimo diſputat cõtra poſitionem
Meliſſi ꝛ Parmenidis. Scđo contra rationes eoꝝ ibi
[Ex quibus demõſtrant.] Circa pꝛimũ duo facit. Pꝛimo
diſputat ꝯtra poſitionẽ hãc: ens eſt vnũ. per rõnẽ ſumptã
ex parte entis qđ eſt ſubiectũ in ꝓpoſitiõe. Scđo per rõ
nẽ ſumptã ex parte vnius qđ eſt predicatũ. ibi [Amplius
qm̃.] Dicit ergo pꝛimo. ꝙ id qđ maxime accipiẽdum pro
pꝛincipio ad diſputãdũ cõtra poſitionẽ predictã eſt: ꝙ id
[qđ eſt] idest ens dicit̃ multipliciter. Querẽdũ eſt ab eis
qui dicũt ens eſſe vnũ quõ accipiãt ens: vtrũ. ſ. pro ſubſtã
tia vel pro q̃litate: vel pꝛo aliquo alioꝛũ generũ: ꝛ qꝛ ſub
ſtantia diuidit̃ in vniuerſalẽ ꝛ particularẽ: idest ſubſtãtiã
pꝛimã: ꝛ ſcđaꝫ: ꝛ iterũ in multas ſpecies: querẽdũ eſt vtrũ
dicãt ens eſſe vnũ: vt hominẽ vnũ: aut vt equuꝫ vnũ: aut
vt aĩaꝫ vnã: aut vt q̃litatẽ vnã: aut albũ: aut calidũ: aut vt
aliqđ huiꝰ. Multũ.n. differt qđcũqꝫ iſtoꝝ dicat̃. Opꝫ igit̃
ꝙ ſi ens eſt vnũ: ꝙ vel ſit ſubſtãtia ꝛ accidens ſimul: vel
accñs tm̃ vel ſuba tm̃. Si aũt ſit ſuba ꝛ accidẽs ſimul. nõ
erit vnũ ens tm̃: ſed duo. Nec differt quãtũ ad hoc. vtruꝫ
ſubſtãtia ꝛ accidẽs ſint ſimul in vno vel diuerſa. qꝛ lꝫ ſint
ſimul in vno: nõ tamẽ ſunt ſimpliciter vnũ: ſed vnũ ſub
iecto. Si ṽo dicat̃ ꝙ ſit accidẽs tm̃ ꝛ nõ ſubſtãtia: hoc eſt
oĩno ĩpoſſibile. Nã accidẽs ſine ſubſtãtia oĩno eẽ nõ põt.
Oĩa eniꝫ accidẽtia de ſubſtãtia dicunt̃ ſicut de ſubiecto:
ꝛ in hoc ratio eoꝝ cõſiſtit. Si ṽo dicat̃ ꝙ ſit ſubſtãtia tm̃
ſine accidẽte: ſequit̃ ꝙ nõ ſit quãtitas. Nã quãtitas acci
dens eſt. Et hoc eſt ꝯtra poſitionẽ Meliſſi. Poſuit.n. ens
eſſe infinitũ. Vñ ſequit̃ ꝙ ſit quãtũ: qꝛ infinitũ per ſe lo
quẽdo nõ eſt niſi in quãtitate. Sꝫ ſuba ꝛ qualitas ꝛ huiꝰ
nõ dicunt̃ infinita niſi per accidẽs inquãtum. ſ. ſũt ſimul
in quãtitate. Cũ ergo Meliſſus ponit ens infinitum: non
põt ponere ſubſtantiam ſine quãtitate. Si ergo eſt ſub
ſtãtia ꝛ q̃ntitas ſimul: ſequit̃ ꝙ nõ ſit tm̃ vnũ ens: ſꝫ duo.
Si ṽo ſit ſolum ſubſtantia non eſt infinitũ: qꝛ non habe
bit magnitudinẽ neqꝫ quãtitatẽ. Nullo igitur modo põt
eſſe verum qđ Meliſſus dicit ens eſſe vnũ. ¶ Scđo ibi.
¶ Preterea cum multipliciter ꝛ ipſum vnũ: ſicut ꝛ id
qđ eſt dici ſoleat: cõſiderãdum eſt quonã mõ ipſum
vniuerſum vnũ aſſerũt eſſe. Atqꝫ vnũ dicit̃: partim
cõtinuũ ipſum: partim indiuiſibile: ꝑtim ea quoꝛum
eadẽ atqꝫ vna eſt ratio: vt temetum ac vinũ. Si igit̃
eſt continuum ipſum vnum: multa pꝛofecto eſt. Cõ
tinuum enim in infinitum eſt diuiſibile. Exiſtit autẽ
dubitatio de parte ac toto non ad ſermoneꝫ foꝛtaſ
ſis accõmodata: ſed per ipſam conſideranda: vtruꝫ
vnum an plura ſint pars atqꝫ totuꝫ: ꝛ quo pacto ſint
vnum vel plura: ꝛ ſi ſint plura quo nã mõ ſint plura.
Et de ꝑtibus nõ cõtinuis eadẽ ſũt q̃rẽda. Et ſi vtra
qꝫ ps ꝛ ipſuꝫ totũ ſint vnũ perinde atqꝫ indiuiſibile:
ipſe pꝛofecto partes vnum idẽtidem erunt.
¶ Amplius qm̃ ꝛ ipſum vnuꝫ multipliciter di T.c.16.
citur quemadmodum ꝛ qđ eſt: intendendum
quomodo dicunt vnũ eſſe omne. Dicitur enim
vnum: aut continuũ aut indiuiſibile: aut quoꝛũ
ratio vna ꝛ eadem que aliquid erat eſſe: quẽad
modum vappa ꝛ vinũ. ¶ Siquidẽ igitur con T.c.17.
tinuum

tinuum: multa sunt qđ est. In infinitum enim diuisibile est continuum: habet autē dubitationem de toto ꝛ parte. Fortassis autē non ad hāc rationē: sed ad ipsam ꝯm seipsam. Utrū vnum aut plura pars ꝛ totum: ꝛ quomodo vnuz aut plura: ꝛ si plura: quomodo plura: ꝛ de partib⁹ non continuis: ꝛ si toti vnum vtrūqꝫ est sicut indiuisibile: qm̄ ꝛ eadem eisdem erunt.

Ponit scđam rōnē acceptā ex parte vnius. Et circa hoc duo facit. Primo ponit rōnē. Scđo ostendit quō quidaꝫ errauerūt in solutione ipsius ibi [Cōturbati.] Dicit ergo primo. ꝙ sicut ens dicit̄ multiplr̄: ita ꝛ vnū: ꝛ ideo cōside-
Unum tripliciter. randū est quō dicant̄ omnia eē vnū. Dicit̄. n. vnū triplr̄: vel sicut cōtinuū est vnū vt linea ꝛ corpus: vel sicut indiuisibile est vnū vt punctū: vel sicut vnū dicunt̄ illa quoꝝ ratio est vna seu diffinitio: sicut vappa ꝛ vinum dicuntur vnū. Primo ergo ostēdit ꝙ nō possunt dicere ꝙ oia sunt vnū cōtinuatiōe: q2 cōtinuuz est quodāmodo multa. Oē enim cōtinuū est in infinituz diuisibile: ꝛ sic cōtinet in se multas partes. Uñ qui ponit ens ꝯtinuū necesse est ꝙ ponat quodāmō multa: ꝛ nō solū ꝓp multitudinē ꝑtiū: sꝫ ēt propter diuersitatē que videt̄ eē inter totū ꝛ ꝑtes. Est. n. dubitatio vtrū totū ꝛ partes sint vnū aut plura. Et lꝫ forsitan hec dubitatio ad ꝓpositū nō ꝑtineat: tn̄ per seipsaꝫ vtilis est ad cognoscēdū: ꝛ nō solū de totis ꝯtinuis: sꝫ etiā de totis ꝯtiguis: quoꝝ ꝑtes nō sunt ꝯtinue: sicut ꝑtes domus q̄ sūt vnū ꝯtactu ꝛ cōpōne. Et itelligēdū est ꝙ totū ꝯꝫ qđ est idē ꝑti: ꝛ nō simplr̄. Si aūt simplr̄ totū eēt ideꝫ vni ꝑtiū: eadē rōne eēt idē alteri ꝑtiū. Que aūt vni ꝛ eidē sunt eadē sibi iuicē sūt eadē. Et sic sequit̄ ꝙ ambe ꝑtes si ponāt̄ simplr̄ eē idē toti: ꝙ sint idē adiuicē: ꝛ sic seq̄ret̄ ꝙ totū sit idiuisibile nō hn̄s diuersitatē ꝑtiū. Scđo ibi.

At qui si vnum est vt indiuisibile: nulla sane quantitas: nulla qualitas erit. Neqꝫ igitur infinituz est id qđ est vt dicit Melissus: neqꝫ finitum: vt Parmenides asserit. Ipse nāqꝫ finis est vt patet indiuisibile non ipsum finitum.

L.c.16. At vero si est indiuisibile: nullum erit quantum neqꝫ quale. neqꝫ iam infinitū qđ est: sicut Melissus dicit: neqꝫ finitum: sicut ꝛ Parmenides. Terminus enim indiuisibilis finitus non est.

Ostēdit ꝙ oia nō pñt esse vnū sicut idiuisibile est vnū: q2 qđ est idiuisibile nō pōt esse q̄ntū: cū ois quātitas sit diuisibilis: ꝛ per ꝯñs nō pōt eē q̄le: vt intelligat̄ de q̄litate que fundat̄ sup q̄ntitatē. Et si nō est q̄ntū nō pōt eē finitū sicut dixit Parmenides: neqꝫ īfinitū sicꝫ dixit Melissus: q2 termin⁹ idiuisibilis vtpote pūct⁹ est finis. ꝛ nō finit⁹: q2 finitū ꝛ infinitū cōueniūt quātitati. Tertio ibi.

At vero si omnia que sunt ratione sunt vnuꝫ: vt vestimentū ac tunica: fit vt Heracliti sentētiaꝫ dicant. Eadem enim erit boni maliqꝫ ratio: ꝛ non boni ac boni. Quare idem erit bonum atqꝫ non bonuꝫ: ꝛ hō ac equus idem: ꝛ homo atqꝫ non homo. At sermo ipsoꝝ: non vnuꝫ ea que sunt: sed nihil asseret eē. Et eadem insuper ratio qualitatis ac quantitatis erit.

L.c.19. At vero si rōne vnuꝫ sunt que sunt omnia: sicut est tunica ꝛ indumentum: Heracliti rationē contingit dicere. Idem enim erit ꝛ bono ꝛ malo: ꝛ non bono esse ꝛ bono. Quare idem erit bonuꝫ ꝛ non bonum: ꝛ homo ꝛ equus. Et non soluꝫ de eo qđ vnū sunt que sunt: ratio erit: sed de eo qđ nihil. Et tali igitur esse ꝛ tanto idem.

Ostēdit quō nō pōt dici oia eē vnū ꝑ rōnē: q2 si hoc eēt seq̄rent̄ tria icōueniētia. Et p̄mo ꝙ ꝯtria eēnt vnū ꝯꝫ rōnē. s. ꝙ eadē rō eēt boni ꝛ mali. sicut Heraclitus ponebat eādē eē rōnē ꝯtrioꝝ: vt pꝫ in 4° meta. Scđm icōueniēs ē ꝙ eadē esset rō boni ꝛ nō boni: q2 ad malū sequit̄ nō bonū: ꝛ sic seq̄ret̄ ꝙ eēt eadē rō entis ꝛ nō entis. ꝛ sic seq̄ret̄ ꝙ oia entia nō solū eēnt vnū ens: vt ipsi ponūt: sꝫ ēt non ens vel nihil: q2 q̄cūqꝫ sunt vnū ꝯm rōnē: ita se hñt ꝙ de quocūqꝫ ꝑdicat̄ vnū ꝛ aliud. vñ si ens ꝛ nihil sunt vnū ꝯꝫ rōnē: sequit̄ si oia sunt vnū ens: ꝙ oia sunt nihil. Tertiuꝫ incōueniēs est ꝙ diuersa genera vt q̄litas q̄ntitas sint eadē ꝯꝫ rōnē. Et hoc icōueniēs ponit cū dic̄ [Et tali ꝛ tāto.]
Aduertēdū vero ꝙ sicut ph̄s dic̄ in 4° meta. Cōtra negātes Lec.6.
principia nō pōt adduci demōstratio simplr̄: q̄ ꝓcedit ex T.c.9.
magis notis simplr̄: sꝫ demōstratio ad ꝯdicēdū: q̄ ꝓcedit circa fi.
ex his q̄ supponunt̄ ab aduersario: que sūt itꝫdū minus nota simplr̄. Et sic Ph̄s in hac disputatiōe vtit̄ ꝑib⁹ que sunt minus nota: q̄ꝫ hoc qđ est entia eē mlta ꝛ nō vnū tm̄ ꝛ ad qđ rōnes adducit.

LEC. IIII.

At enim posteri quoqꝫ ꝑinde atqꝫ veteres turbabantur ne ipsis eueniat: vt res eedē simul sint vnū ꝛ plura. Quapropter alij est ipsum auferebāt: vti Lycophrō: alij dictionē trāsformabāt hoīeꝫ nō albū eē dicētes: sꝫ albere: neqꝫ ambulātē esse: sꝫ ambulare: ne ipsū est adiūgētes id qđ est vnū: aut id qđ est vnice diceretur. Multa vero sunt ea que sunt. Aut ratiōe: nā aliud est albū: aliud musicū rōne: idem autem est vtrūqꝫ: ipsum igit̄ vnum plura nimirum est. Aut diuisione. vt totum ac partes. Sed hoc loco iaꝫ hesitabant: atqꝫ ipsum. vnum multa esse iam fatebantur: proinde quasi nō posset vnum ac plura esse: nō tn̄ ea que opponunt̄. Est. n. ipsuꝫ vnū ꝛ potētia ꝛ ēt actu. Hoc igit̄ mō nobis aduersus hanc sniam proferentibus: ea que sunt non posse vnum esse videntur.

Conturbati sunt autem ꝛ posteriores T.c.20.
quemadmoduꝫ ꝛ antiqui ne forte contingat simul idem vnuꝫ esse ꝛ multa. Unde alij quidē est auferebant: quēadmoduꝫ Lycophron. Alij autē dictionē mutabant: vt qm̄ homo non albus est: sed albatur: neqꝫ ambulans est: sed ambulat: vt non est adijcientes: multa faciant esse vnum tanq̄ꝫ singulariter dicto vno aut ente. Sꝫ multa sunt que sūt: T.c.21.
aut ratione: vt aliud albo esse ꝛ musico. Si idē vtraqꝫ: multa itaqꝫ vnum. Aut diuisione: quēadmodum totum ꝛ partes. Hic auteꝫ iam deficiebant: ꝛ confitebantur vnuꝫ multa esse: tanq̄ꝫ non conueniret idem vnum ꝛ multa esse. Non opposita autem sunt. Est enim vnum ꝛ poten- ἐνδελέχεια
tia ꝛ endelechia. Hoc igitur modo facientibus actus vel
impossibile videtur que sunt vnum esse. ꝑfectio.

Postq̄ꝫ Ph̄s improbauit positionē Parmenidis ꝛ Melissi ponētiū ens eē vnū: hic ostēdit ꝙ ex eadē radice q̄dā posteriores ph̄i in dubitationē iciderūt quādā. Errauerūt. n. ꝑmenides ꝛ Melissus: eo ꝙ nesciuerūt distiguere vnū. Uñ que aliquo mō sunt vnū: simplr̄ eē vnū enūtiabāt. Posteriores aūt ph̄i nesciētes distiguere

vnū:pro incōuenienti reputabāt ꝙ idē aliquo mō sit vnū ⁊ multa:qḋ tñ cōuicti rōnibus cōfiteri cogebantur. Et iō dicit ꝙ [posteriores phī turbati sunt] .i. in dubitationem inciderūt:quēadmodū ⁊ antiq.s. Parmenides ⁊ Melissus:ne forte cogerenť hoc dicē ꝙ idē sit vnū ⁊ multa: qḋ incōueniēs videbať vtrisqȝ. Et iō pmi ponētes oia vnū: totaliter multitudinē auferebāt. Posteriores vo multitudinē auferre conabanť a qbuscūqȝ que ponerēt eē vnū:⁊ iō qdā in ppositiōibus [vt Lycophrō] auferebāt h̄ vbū est. dicebāt.n.ꝙ nō est dicendū hō est albus: sȝ hō albus. Cōsiderabāt.n.ꝙ hō ⁊ albus sunt quodāmō vnū: aliogn albū de hoīe nō pdicareť. Sed videbať eis.ꝙ hec dictio est:cū sit copula vbalis inter duo copularet:⁊ iō totalr ab eo qḋ est vnū:multitudinē auferre volētes dicebāt nō eē apponēdū h̄ vbū est. Sȝ qꝛ impfecta oꝛo videbať:⁊ impfectū sensum generari in aīo auditoris: si ponantur noīa absqȝ additiōe alicuius vbi:h̄ volētes corrigere:alij mutabāt modū loquēdi:⁊ nō dicebāt hō albꝰ pp imperfectionē oꝛonis:nec hō est albus:ne dareť intelli multitudo: sȝ hō albať:qꝛ per h̄ qḋ est albari nō intelligiť res aliq̄ [vt eis videbať] sȝ q̄dā subiecti trāsmutatio. Et silr dicebant nō eē dicēdū hoc est ambulās:sȝ hō ambulat:ne per additionē huiꝰ copule vbalis est:id qḋ reputabāt vnū.s.hoīez albū facerēt eē multa:ac si vnū ⁊ ens dicerenť [singlr] .s. vno mō:⁊ nō multipliciter. Sȝ h̄ est falsum: qꝛ id qḋ est vnū vno mō:pōt eē multa alio: sicut qḋ est vnū subo pōt esse multa rōne:sicut albū ⁊ musicū idē sunt subo: sȝ rōne multa. Alia.n.est rō musici:⁊ alia albi:vñ cōcludi pōt ꝙ vnū sit multa. Alio ēt mō ꝯtingit ꝙ id qḋ est vnū toto ⁊ actu:sit multa ſm ptiū diuisionē. Vñ totū est vnuȝ in sua totalitate:sȝ hȝ ptiū multitudinem. Et qꝛuis ad id qḋ est vnū subo ⁊ multa rōne aliqḋ remedium adinuenirēt auferētes h̄ vbū est:vel ꝯtinuātes vt.s.dictuȝ est:tñ in h̄ s.toto ⁊ ptibꝰ oīno deficiebāt:rñdere nesciētes:⁊ ꝯfitebātur tanq̄ aliqḋ incōueniēs vnū eē multa. Sȝ h̄ nō est incōueniēs:qñ vnū ⁊ multa nō accipiunť vt opposita. Vnū n.in actu:⁊ mlta in actu opponunť. Sȝ vnū in actu:⁊ multa in potētia nō sunt opposita. Et pp h̄ subdit ꝙ vnuȝ dr̄ mltiplr.s.vnū in potētia:⁊ vnū in actu:⁊ sic idē nihil phibet eē vnū in actu:⁊ mlta in poª.sicē pȝ de toto ⁊ ptibꝰ. Vltimo aūt iducit ꝯclōnē pncipalr intētā.s.ꝙ ex pdictis rōnibus pȝ ꝙ impoīe est oīa entia eē vnū. LEC. V.

¶ At qui neqȝ difficile est ea soluē qbꝰ illi hoīes hāc suā sniaȝ ostēdebāt. Vterqȝ.n. cōtēdēdo rōcinať:⁊ Parmēides:⁊ Melissus. Nā falsa sumūt ⁊ rōnes forma vitiosas efficiūt. Melissi tñ rō magis ē iepta:neqȝ vllā dubitationē hȝ pfecto. Sȝ vno absurdo dato:cetera accidunt: qḋ qdē nullā hȝ difficultatem.

ET ex quibus aūt demonstrāt soluere nō difficile est: vtriq̄ enim sophistice syllogizant ⁊ Parmenides ⁊ Melissus. Et nāq̄ falsa recipiunt: ⁊ nō syllogizantes sunt. Est aūt magis Melissi onerosa rō ⁊ nō habēs defectū. Sȝ vno icōuenienti assignato alia contingūt. Hoc autē nihil graue est.

Postq̄ phs iprobauit pōnē Parmenidis ⁊ Melissi:hic incipit soluē eoꝝ rōnes. Et circa h̄ duo fač. Prio ondit quō rōnes eoꝝ sunt soluēde. zº soluit rōnes Melissi.ibi [Qḋ qdē igiť.] 3º soluit rōnē Parmēidis.ibi [Et ad pmenidē.] Dicit ergo pmo. ꝙ nō est difficile soluē rōnes ex qbus syllogiçāt Parmenides ⁊ Melissus:qꝛ vtriqȝ sophistice syllogiçāt:⁊ in eo ꝙ assumūt falsos ppōnes:⁊ in eo ꝙ nō seruāt debitā formā sylli. Sȝ rō Melissi [est magis onerosa] .i. vana ⁊ fatua [⁊ nō hñs defectū] .i. nō iducēs dubitationē. Assumit.n.ꝙ ꝯriať nālibꝰ pncipijs:⁊ māifeste falsuȝ.s.ꝙ ens nō genereť. Vñ nō ē graue si vno icōuenienti dato alia sequūť. ¶ Scdo ibi.

¶ Patet itaqȝ vitiose Melissum argumētari. Putat enim sumpsisse. Si omne qḋ factū est: pncipiū hȝ: id qḋ factum non est:principium non habere.

¶ Quod quidem igitur Melissus paralogizat: manifestum est. Opinatur enim accipere si qḋ factum est hȝ principium omne: qm̄ ⁊ qḋ non factum non habet principium. T.c.25.

¶ Soluit rōnē Melissi que talis erat. Qḋ factū est hȝ pncipiū.ergo qḋ nō est factū nō hȝ pnᵐ. Sȝ ens nō est fcm̄: ergo nō hȝ pnᵐ:⁊ per ꝯñs nō hȝ finē. Sed qḋ nō hȝ pnᵐ ⁊ finē est infinitū:ergo ens est ifinitū. Qḋ aūt est ifinitū est imobile:nō eniȝ haberet extra se quo mouereť. Itēꝝ qḋ est ifinitū est vnū:qꝛ si eēt multa oporteret esse aliqḋ extra ifinitū:ergo ens est vnū ⁊ ifinitū ⁊ imobile. Ad ostēdēdū aūt ꝙ ens nō generať iducebat quādā rōnē. q̄ etiā vtebanť qdā phi nāles:vñ ponit eā infra. circa finē huiꝰ libri pmi. ¶ Hāc aūt rōnē iprobat q̄tuȝ ad q̄tuoꝛ. Prio quātū ad h̄ qḋ dič:qḋ factū est hȝ pnᵐ: g̃ qḋ nō est factuȝ nō hȝ pncipiū. Hoc aūt nō sequiť:sȝ ē falla ꝯñtis. Arguit n.a destructione antecedētis. Cū recta forma argumentandi sit econuerso arguere. Vnde nō sequiť.si est factuȝ hȝ pncipiū:ergo si nō est factū nō hȝ principiū:sed sequeretur:ergo si non hȝ principiū nō est factū. ¶ Scdo ibi. Ratio Melissi. T.c.16. Contra Melissi rationem q̄druplr.

¶ Deinde hoc etiā est absurdum cuiuslibet esse principium rei ⁊ nō tēporis ⁊ generatiōis:nō simplicis: sȝ ēt alteratiōis: q̄si non fieret nulla mutatio simul.

¶ Postea ⁊ hoc inconueniens:omnis esse principium rei: ⁊ non temporis ⁊ generationis: nō simplicis:sed alterationis;tāquam non momētanee facte mutationis.

¶ Improbat pdictā rōnē quātū ad illā illationem nō hȝ pnᵐ ergo est infinitū. Principiū.n.dr̄ duplr: vno mō dicitur pnᵐ tpis ⁊ generatiōis. Et sic accipiť pnᵐ cū dr̄ qḋ fcm̄ est hȝ pnᵐ.vel qḋ nō est factū nō hȝ pnᵐ. Alio mō est pncipiū rei vel magnitudinis. Et sic seq̄reť.si nō hȝ pnᵐ est infinitū. Vñ pȝ ꝙ accipit nomē pncipij: ac si eēt vno mō dcm̄. Et hoc est qḋ dicit:ꝙ icōueniēs est dicē [ꝙ pnᵐ oīs] s.cuiuscūqȝ hñtis pnᵐ [sit pnᵐ rei] .i.magnitudinis: ⁊ ꝙ nō sit alio mō dcm̄ pnᵐ tpis ⁊ generationis:non tñ ita ꝙ simpliciter generatio ⁊ momentanea q̄ est iductio forme māam habeat pnᵐ:qꝛ simplicis generatiōis nō est accipe pnᵐ sed totius alterationis cuius terminus est generatio: est accipere pnᵐ cū non sit momentanea mutatio:⁊ aliq̄n generatio dicať pp̄ter suum terminum. ¶ Tertio ibi. 2º

¶ Preterea cur si est vnū:imobile ē. Cur.n.⁊ vniuersum nō pinde atqȝ ps que qdē est vnū: hec inquā aq̄ in eodē loco moueť. Deinde cur alteratio non erit.

¶ Postea propter quid imobile si vnū est: sicut enim ⁊ pars vna cū sit hec aque moueť in ipsa: quare nō ⁊ oīs. Postea pp qd alteratio nō erit. T.c.24.

¶ Improbat pdictā rōnē q̄tū ad tertiā illationē:q̄ iferť. est ifinitū:g̃ est imobile:⁊ ondit ꝙ hoc nō seqtur duplr. Prio qdē in motu locali:qꝛ aliq̄ ps aque pōt moueri in se ipsa:ita ꝙ non moueať ad locū extrinsecū:sed ſm ꝯgregationē ⁊ disgregationē ptium: sicut si totū corpus infinitū esset aqua eēt poīe ꝙ ptes eius moueренť infra totū:⁊ nō 3º

procederēt

procederēt extra totū locum. Itē improbat q̄rtū ad motū alteratiōis: q̄ nihil ꝓhiberet infinitum alterari vel in toto vel in ꝑtibus. Nō .n. ꝓp h̄ oporteret ponere aliqd extra infinitum. ¶ Quarto ibi.

¶ At vero neqȝ specie vnū esse pōt: nisi eo ex quo fit ortus: hoc aūt pacto nōnulli ēt nālesvnū eē oia dicūt. Sed illo mō esse nō pōt: homo namqȝ specie differt ab equo: ꝛ contraria inter sese simili modo.

¶ At vero nec specie possibile est vnum esse: sed sicut ex quo. Sicut enim ꝛ physicorum quidam vnum dicunt: illo autem modo nō. Hō namqȝ ab equo alterū est spe: ꝛ cōtraria adinuicem.

¶ Improbat ṗdictā rōnē q̄ ad q̄rtā illationē ꝯcludit ꝙ si ens est īfinitū ꝙ sit vnū. Nō .n. seq̄baꝛ ꝙ sit vnū ꝫ spēz: sed forte scdōȝ māȝ: sicut q̄dā phoꝝ nālium posuerūt oia eē vnū ꝫm mām: nō aūt ꝫm spēz. Manifestū est .n. ꝙ homo ꝛ equus differūt ꝫm spēm: ꝛ similiter contraria sunt differentia adinuicem ꝫm spēm. LEC. VI.

¶ Idem ꝛ ad parmenidem modus est rationum: ꝛ si qui alij proprij sunt: atqȝ solutio est partim ex eo q̄ falsa sumit: partim ex eo quia non concludit.

T.c.25. ET ad Parmenidē autēȝ idēȝ modus rōnum est: ꝛ si aliq alij proprij sunt: ꝛ solutio partim q̄dem q̄ falsa est: partim autem q̄ non concluditur.

Postq̄ Phs īprobauit rōnes Melissi: hic īprobat rōnē Parmenidis. Et ṗ īprobat eā. 2° excludit dicta quorūdā q̄ male obuiabāt rōni Parmenidis. ibi [Quidā aūt rōnibus] Circa ṗmū duo facit. Primo ponit modos quibus obuiādū est rōnibus Parmenidis. Secūdo illis modis eam soluit. ibi [Falsa q̄dem.] ¶ Circa ṗm̄ sciēdū ꝙ rō Parmenidis talis erat: vt pȝ ṗ meta. Quicq̄d est ṗter ens: est nō ens: sed q̄ est nō ens est nihil: ergo q̄cq̄d ē ṗter ens ē nihil: ſȝ ens ē vnū: ḡ q̄cq̄d ṗter vnū ē nihil: ḡ ē tm̄ vnū ens. Et ex h̄ ꝯcludebat ꝙ esset imobile: q̄ nō hēret a q̄ moueref: nec hēret ex se q̄ moueref. Ex ipsis aūt eoꝝ rōnib⁹ pȝ ꝙ Parmēides ꝯsiderabat ens ꝫ rōnē entis: ꝛ iō ponebat ens eē vnū finitū. Melissus aūt ꝯsiderabat ens ex ṗte māe. ꝯsiderabat .n. ens ꝫ ꝙ ē fcm̄: vl nō fcm̄: ꝛ iō pōebat ens eē vnū ꝛ īfinitū. Dic̄ ḡ ꝙ idē modus est ṗcedēdi ꝯtra rōnē Parmenidis: ꝛ ꝯtra rōnē Melissi. Nā sicut rō melissi soluebaꝛ ex eo ꝙ assumebat ꝓpōnes falsas: ꝛ ex eo ꝙ nō recte ꝯcludebat ꝫ rectā formā syllogisticā: sic ꝛ rō Parmēidis soluiꝛ: parti q̄ falsa assumit: ꝛ ṗtī q̄ nō recte ꝯcludit. Dicit āt ꝛ eē alios modos ꝓprios disputādi ꝯtra Parmenidē: q̄ ꝯtra eū disputari pōt ex ꝓpositionib⁹ ab eo sūptis: q̄ sunt aliquo mō vere ꝛ ꝓbabiles. Sed Melissus ṗcedebat ex eo q̄ est falsum ꝛ īprobabile. s. ꝙ ens nō generaꝛ. Unde nō disputauit cōtra eū per propositiones ab eo sumptas. ¶ Secundo ibi.

Rō Parmenidis Lc.o. T.c. infi. fm inequalitate aū. T.c.1.

¶ Nam falsa quidem sumit q̄ id quod est: pluribus modis diciꝛ: ipse vero simpliciter illud accipit dici.

¶ Falsa quidem: quoniam simpliciter accipit quod est: dici: multipliciter dicto.

Improbatio per exclusio. ¶ Prosequitur ṗdictos modos. Et ṗ ṗm̄. 2° scdm̄. ibi [Nō cōcluditꝛ aūt] Dicit ergo ṗ ꝙ Parmēides assumit ꝓpōnes falsas: [q̄ accepit q̄ est ens dici simplr] i. vno mō: cū tn̄ dicaꝛ multipliciter. Dr̄ .n. ens vno mō suba: alio mō accñs ꝛ h̄ multipliciter ꝫ diuersa gn̄a. Pōt etiā accipi ens: put est cōe sube ꝛ accñti. Pȝ aūt ꝙ ꝓpositiones ab eo sūpte ī vno sensu sūt vere: ꝛ in alio sensu sūt false. Nā cū dr̄ q̄cq̄d est ṗter ens: est nō ens: veꝝ est si ens sumatur: put est cōe sube ꝛ accñti. Si āt sumaꝛ ꝓ accidēte vel pro suba tm̄: falsum est: vt īfra ostendeꝛ. Similiter ꝛ cum dicit: ꝙ ens est vnū: verū ē si accipiatur pro aliqua vna suba: vel pro aliquo vno accidēte: nō tn̄ verum erit in illo sensu: ꝙ q̄cq̄d est preter illud ens sit non ens. ¶ Secundo ibi.

¶ Nō cōcludit aūt: q̄ si sola alba sumanꝛ: ipso albo vnū significāte: nō minus alba plura erūt ꝛ nō vnuȝ. Nā albū ipm̄: nec ꝯtinuatione erit vnum: nec rōne. Alia nāqȝ nō erit albi: alia ei⁹ q̄ albū suscepit. Atqȝ nō erit preter albū ipȝ sepabile q̄cq̄. Nō eni hoc rationem propriam hȝ: quo separabile est: ſȝ albi rō ꝛ eius in quo est: non est eadem sed diuersa. At Parmenides nondum idipsum videbat.

¶ Nō cōcludiꝛ aūt: q̄ si sola alba recipianꝛ significante vnū albo: nihilominus multa alba sūt: nō vnū. Nō eni ꝯtinuatione erit vnū albū neqȝ rōne. Aliud eniȝ erit esse albo: ꝛ susceptibili: ꝛ nō erit extra albū nihil diuisuȝ. Nō eni inquātuȝ est separabile: sed eē alteꝝ est albo: ꝛ ei cui īest. Sed hoc Parmenides nondum vidit.

¶ Prosequitur scdōȝ moduȝ solonis. ꝙ. s. rō Parmenidis nō recte ꝯcludebat. Et ṗmo oñdit ī sīli. Secūdo adaptat ad propositū. ibi [Necesse igiꝛ.] Dicit ḡ ṗ. ꝙ ex hoc sciri pōt ꝙ rō Parmenidis nō ꝯcludit recte: q̄ forma argumētādi nō est efficax in oī mā. q̄ oporteret si esset debita forma argumētādi. Si enim accipiamus albū loco entis: ꝛ dicam⁹ ꝙ albū significat vnū tm̄: ꝛ nō dicaꝛ equoce: ꝛ dicamus sic. Quicq̄d est ṗter albū est nō albū: ꝛ q̄cq̄d ē nō albū est nihil: nō seq̄tur ꝙ albū sit vnū tm̄. Primo q̄dē q̄ nō erit necessariū vt oia alba sint vnū: vel aliter [Nō erit vnū albū ꝯtinuatiōe] i. ex h̄ ipso ꝙ ē ꝯtinuū nō erit vnū simplr: q̄ ꝯtinuū est quodāmodo multa: vt. s̄. dictum est.

Et silr nō erit vnū rōne. Alia .n. est rō albi. ꝛ susceptibilis. T.c.3. Et tn̄ nō erit aliq̄d ṗter albū q̄si ab eo diuisuȝ. Nō est .n. aliō albū a susceptibili: q̄ albū sit sepabile a susceptibili: sed q̄ alia est rō albi ꝛ susceptibilis. Sed hoc nōdū erat ꝯsideratū tpe Parmenidis. s. ꝙ aliq̄d eēt vnū subo ꝛ multa rōne. ꝛ iō credidit ꝙ si nihil sit ex aliq̄ subȝ: ꝙ sequaꝛ id esse vnū. Sȝ h̄ falsuȝ est: tū ꝓp multitudinē partiū: tuȝ ꝓp diuersam rōnem subiecti ꝛ accidentis. Secundo ibi.

¶ Necesse est igiꝛ eos sumere: qui id q̄ est vnum inquiūt eē: nō solū vnū significare id q̄ est de quo ṗdicabiꝛ: ſȝ ēt q̄ ꝓprie ē ens: ꝛ quod ꝓprie vnū est. Accidēs eni de subiecto aliquo diciꝛ. Quare illud cui id q̄ est accidit: non erit est enim aliud ab eo q̄ est. Erit ergo q̄ppiam q̄ non est. Nō ergo id q̄ ꝓprie est ens: alij inerit. Nō eni rōnē entis subibit: nisi id q̄ est: plura significet: hoc pacto: vt q̄dqȝ q̄ppiam sit. At id q̄ est vnū significare supponiꝛ.

¶ Necesse igiꝛ accipere nō solum vnum significare q̄ est: de quo vtiqȝ prediceꝛ: ſȝ ꝛ q̄ vere est: ꝛ quod vere vnuȝ est. Accidens .n. de subo quodā diciꝛ. Quare cui accidit q̄ est: non erit. Alteꝝ enim est ab eo q̄ est. Erit itaqȝ aliquid cū nō sit. Nō itaqȝ inerit alij existēs q̄ vere est. Nō .n. erit ens aliq̄ ipsi. nisi multa q̄ ē significet: sic ꝙ sit aliquid vnūquodqȝ. Sed supponitur quod est significare vnum. T.c.26.

¶ Adaptat ſilitudinē ad ꝓpoſitum: vt qđ dcm̄ eſt de albo: oſ̄dat ſilr ſe hr̄e circa ens. Et circa hͦ duo fac. Pͦͦ oſ̄dit ꝙ nō ſeq̄r ens eſſe vnū ſimplr: ꝑꝑ hͦ ꝙ ſubm ⁊ accn̄s ſūt diuerſa ſm rōnez. 2ͦ ꝑꝑ multitudinē ꝑtiū. ibi [Neqȝ igiť magnitudo.] Circa pͫ duo facit. Pͦͦ oſtēdit ꝙ cum dr̄. Quicqd eſt preter ens: eſt nō ens: hoc qđ eſt ens non pōt accipi pro accidente tm̄. 2ͦ ꝙ non pōt accipi pro ſuba tm̄. ibi [Si igiť qđ vere.] Dicit ğ pͦ ꝙ cū dr̄ ꝙ qcqd eſt preter ens eſt nō ens: ſi ens dicať vnuȝ ſignificare oportebit qđ ſignificet nō qđcūqȝ ens: vel de quocūqȝ predicať: ſed ſignificet [qđ vere eſt] .i. ſubaȝ: ⁊ ſignificet [qđ vere ē vnū] .i. indiuiſibile. Si .n. ens ſignificet accn̄s: cū accn̄s ꝑdicetᷣ de ſubͦ: opȝ ꝙ ſubȝ nō ſit cui accidit accn̄s qđ poniť ens. Si .n. qcqd eſt ꝑter ens eſt nō ens .i. ꝑter accn̄s: ⁊ ſubm eſt alteꝝ ab accn̄te qđ ſignificat hͦ qđ dico ens. ſeq̄r ꝙ ens ꝑ diceť de nō ente. Et hͦ eſt qđ ꝯcludit [Erit itaqȝ aliqd cū nō ſit.] Ac ſi dicat. ğ ſeq̄r ꝙ nō ens: ſit ens. Hoc aūt ipoſe: qꝛ hͦ eſt pͫ ſupponendū in ſciētiꝭ: ꝙ ꝯdictoria nō ꝑdicenť de ſe inuicē: vt in 4ͦ meta. dr̄. Unͦ ꝯcludit ꝙ ſi aliqd ſit ve-
T.c.27. re ens: ſuppoſita hac ꝓpōne: qcqd eſt ꝑter ens: eſt nō ens: ſeqtur ꝙ illud nō ſit accn̄s inherēs alij: qꝛ tūc nō ꝯtingeret ipſi ſubͦ ſic eſſe aliqđ ens .i. ꝙ ipm ſubm hr̄et rōnem entis: niſi ens multa ſignificaret. ita ꝙ vnumquodqȝ illorum multoꝝ eſſet aliqđ ens. Sed ſupponitur a Parmenide ꝙ ens ſignificat vnum tm̄. ¶ Secundo ibi.

¶ Si igiť id qđ ꝓprie eſt ens: nō accidit cuiq̄: ſed aliquid illi aliud accidit: cur id qđ eſt ens: ꝓprie ens ſignificat potiꝰ q̄ nō ens. Nā ſi id erit qđ ꝓprie ē ens: erit ēt albū. Albū aūt nō eſt ꝓprie ens. Neqȝ enī id qđ eſt: ipſi accidere pōt: nihil ē enī ens qđ nō ē ꝓprie ens. Albū ergo nō ē ens. Atqȝ nō hoc qdē pacto: vt qppiā nō ſit: ſed vt oīno nō ſit. Si igiť vti dixīmꝰ id qđ ē ꝓprie ens: erit etiā albū: ſit vt id nō ſit ens: qđ eſt ꝓprie ens. Vere enī dicemꝰ: ſi illud albū eē dixerimus. At hoc non ens: vti ſupponebať: ſignificabat. Quare ſi album etiaȝ proprie ens ſignificat. nō vnum id quod eſt: ſed plura ſane ſignificat.

T.c.27. ¶ Si igiť qđ vere eſt nulli accidit: ſed illi aliqd: magis qđ vere eſt ſignificat qđ eſt. q̄ qđ nō eſt. Si enī erit qđ vere ē idē ⁊ albū: albo aūt eſſe nō eſt qđ vere eſt. neqȝ enī accidere ipſi poſe eſt qđ eſt. Neqȝ enī qđ eſt: eſt qđ nō vere eſt. Nō ergo qđ eſt: eſt qđ albū eſt. Nō ſic autē ſicut cum aliqd nō ſit: ſed oīno nō ſit. Quod vere itaqȝ eſt nō eſt. Veꝝ enī eſt dicere qm̄ albū eſt. Hoc autē nō qđ ē ſignificauit. Quare ſi ⁊ albū ſignificat qđ vere ē: multa ergo ſignificat quod eſt.

¶ Poſtq̄ ꝯcluſit ꝙ cū dr̄ qcqd eſt preter ens: eſt non ens: ꝑ ens nō pōt intelligi accn̄s: oſ̄dit ꝙ nec ēt ſuba. Unͦ dicit. Si igiť qđ vere eſt non ſit accn̄s alicui: ſed illi aliqd accidit. opȝ ꝙ in hac propōne. qcqd eſt preter ens. eſt non ens [magis ſignificeť qđ vere eſt] .i. ſuba ꝑ ens. q̄ ꝑ non ens. Sȝ nō pōt hͦ ſtare. Ponať .n. ꝙ id qđ vere ē ens .i. illa ſuba ſit albū: albū aūt nō eſt qđ vere eſt. Jā .n. dcm̄ eſt ꝙ id qđ vere eſt nō ē poſe accidere alicui. Et hͦ iō qꝛ [qđ nō vere eſt] .i. qđ nō eſt ſuba [nō eſt qđ eſt] .i. nō eſt ens. Sȝ qcqd eſt ꝑter ens .i. ꝑter ſubm eſt nō ens. Si ğ ſeq̄r ꝙ albū non ſit ens. Et nō ſolū ita ꝙ non ſit hͦ ens: ſicut hō nō eſt hͦ ens: qđ eſt aſinus: ſed ꝙ oīno non ſit: qꝛ ipſe dicit. ꝙ quicqd eſt preter ens eſt nō ens: ⁊ qđ eſt non ens eſt nihil. Ex hoc ğ ſeqtur ꝙ nō ens ꝑdiceť de eo quod vere eſt: qꝛ albū predicať de ſuba q̄ vere eſt: ⁊ tm̄ albū non ſignificat ens: vt dcm̄ eſt. Unͦ ſeq̄r ꝙ ens ſit nō ens. Et hͦ eſt impoſſibile: qꝛ vnū ꝯdictorioꝝ nō predicať de altero: Unde ſi ad euitandū hͦ inconueniēs dicamus ꝙ vere ens nō ſolum ſignificat ſubm: ſed ēt ipſum albuȝ: ſequitur vt ens multa ſignificet. Et ita non erit tm̄ vnum ens: qꝛ ſubm ⁊ accn̄s plura ſunt ſm rōnem. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Neqȝ igiť magnitudinem hēbit id quod eſt: ſi id ſit quod eſt proprie ens. Ratio namqȝ partis vtriuſqȝ diuerſa nimirum eſt.

¶ Neqȝ igitur magnitudo erit quod eſt: ſiquidē quod vere eſt: eſt quod eſt. Utriqȝ enim alterū eſt eſſe partium. T.c.28.

¶ Oſ̄dit ꝙ nō ſeq̄r ex rōne Parmenidis ꝙ ſit tm̄ vnum ꝑꝑ multitudinē ꝑtium. Et pͦ quātū ad ꝑtes quātitatiuas. 2ͦ q̄tū ad ꝑtes rōnis. ibi [Qđ aūt diuiditur.] Dicit ğ pͦ ꝙ ſi ens vnū tm̄ ſignificat: nō ſolū nō poterit eſſe accn̄s cū ſubͦ: ſȝ neqȝ ēt ens erit aliq̄ magnitudo: qꝛ oīs magnitudo eſt diuiſibilis in partes. Utriuſqȝ autem partis non ē eadem ratio: ſed altera: Unde ſequitur ꝙ illud ens vnuȝ non ſit ſubſtantia corporea. ¶ Secundo ibi.

¶ Diuidi aūt id qđ eſt proprie ens in aliqd aliud proprie ens: ex rōne etiā pȝ. Ueluti ſi hō ens ꝓprie qppiā eſt: ⁊ aīal neceſſe eſt ꝓprie qđ eē: ⁊ itidēȝ bipes. Nā ſi ita nō ſit: accn̄tia erūt ꝑfecto. Aut igiť hoī: aut alij ſubiecto cuipiā accidūt. At neutrū eē pōt. Accidēs enim aut diciť qđ ineſſe pōt: ac nō ineſſe: aut id cuius in rōne id cui accidit ſumiť. Ceu ſeſſio qdem eſt vt illud qđ ſepať. Simitas aūt id cuiꝰ in rōne ſumiť naſus: cui ſimitatē dicimꝰ accidiſſe. Preterea in coꝝ rōne que in diffinitiua rōne cuiuſpiā inſūt: aut coꝝ ex qbus qppiaȝ cōſtat: nunq̄ ipſiꝰ totiꝰ rō ineſt ceu in bipede rō hoīs: aut in albo ratio hominis albi. Si hec igiť ita ſūt: atqȝ hoī bipes accidit: ſeparabile ipſum eſſe neceſſe eſt. Quare fieri pōt vt hō bipes nō ſit. Uel in ratione bipedis inerit ipſius hoīs rō. At fieri neqt. Jllud enim in rōne hoīs ineſt. Qđ ſi bipes ac aīal alij cuipiā accidūt: ⁊ neutrū eſt qđ ꝓprie ens: hō quoqȝ ex his erit profecto que alij accidunt. At quod proprie eſt: nulli ſit accidēs: ⁊ de quo ambo dicunť atqȝ vtrūqȝ dicať: ⁊ id qđ ex illis componiť. Jpm igiť vniuerſuȝ ex indiuiſibilibus cōſtat.

¶ Qꝛ aūt diuidiť qđ vere eſt: in qđ vere eſt aliqd aliud rōne: manifeſtū eſt. Ut homo ſi eſt qđ vere eſt aliqd: neceſſe eſt ⁊ animal qđ vere eſt aliquid eſſe: ⁊ bipes. Si enim non quod vere eſt aliquid eſt: accidentia erunt: Aut igiť hoī: aut alij alicui ſubiecto. Sed impoſſibile eſt. Accidens enim dicitur hoc aut quod cōtingit eſſe ⁊ nō eſſe: aut cuiꝰ ē in rōne hͦ cui accidit: vt ſedere quidē ſicut ſeparabile. Jn ſimo aūt eſt rō naris: cui dicimus accidere ſimū. ¶ Ampliꝰ quecūqȝ T.c.29. in diffinitiua rōne īſunt: aut ex qbus ſunt in rōne hoꝝ non eſt rō totiꝰ: vt in bipede rō hoīs. Aut ī albo que ē albi hoīs. Si igiť hec hūc habēt modū: ⁊ homini accidit bipes: neceſſe eſt ſeparabile eſſe ipm. Quare ꝯtinget vtiqȝ nō bipedē eſſe

boiem: aut in rõne bipedis inerit bois rõ. Sed ipoſſe eſt. Illud.n.ĩ illi⁹ rõne ineſt. Siaũt aliij accidũt bipes ⁊ aial: ⁊ nõ eſt vtrumq3 qȝ vere eſt aliquid: ⁊ homo vtiq3 erit accidentium alteri.

Tc.30. ¶ Sed quod vere eſt ſit accidens nulli: ⁊ de quo ambo ⁊ vtrũq3 ⁊ quod eſt: ex his dicatur. Ex indiuiſibilibus itaq3 eſt omne.

¶ Oñdit ꝙ nõ poſſit eſſe ens ſuba diffinibilis. Maĩfeſtũ eſt.n. ex diffinitione[ꝙ id qȝ vere eſt].i. ſuba diuidit ĩ plura: quoꝝ vnũqȝq3 eſt qȝ vere eſt.i. ſuba: ⁊ aliud ſm rõnẽ. Ut ponamus ꝙ id vnũ qȝ vere ẽ ſit hõ: cũ ſit aial bipes: neccẽ eſt ꝙ aial ſit: ⁊ bipes ſit: ⁊ ſic vtrũq3 eoꝝ erit[qȝ vere eſt].i. ſuba. Or ſi nõ ſint ſube erũt accñtia. Aut igiṫ hoĩ aut alteri alicui. Sȝ ipoſſe eſt ꝙ ſint accñtia hoĩ. Et ad h oñdẽdũ duo ſuppõit. Primũ ẽ ꝙ accñs dr̃ 2ʳ. Uno⁹ accñs ſepabile: qȝ ↄtigit ieſſe ⁊ nõ ieſſe: vt ſedẽ. Alio mõ accñs iſepabile ⁊ p̲ ſe: ⁊ h eſt accñs: in cui⁹ diffõne poniṫ ſubm cui accidit. Sicut ſimũ ẽ p̲ ſe accñs naſi: qȝ ĩ diffõne ſimi poniṫ naſus. Eſt.n. ſimũ naſus curuus. Scȝo qȝ ſupponit eſt: ꝙ ſi aliq̃ ponunṫ in diffõne alicui⁹ diffiniti: aut ĩ diffõne alicui⁹ eoꝝ ex qb⁹ ↄſtat diffinitio. ipoſſe eſt ꝙ ĩ diffõne alicui⁹ hoꝝ ponaṫ diffõ toti⁹ diffiniti. Sicut bipes poniṫ in diffõne hoĩs: ⁊ q̃dã alia q̃ ponunṫ in diffõne bipedis vł aialis: ex qb⁹ diffiniṫ hõ: ipoſſe eſt ꝙ ponaṫ hõ in diffõne bipedis: aut ĩ diffõne alicui⁹ eoꝝ q̃ cadũt in diffõne bipedis vel aial. Aliogn eẽt diffõ circularis: ⁊ eẽt idẽ p̲us ⁊ poſteri⁹ ⁊ noti⁹ ⁊ min⁹ notũ. Oĩs.n. diffõ eſt ex p̲orib⁹ ⁊ notiorib⁹: vt ĩ ſexto topicoꝝ dr̃. Et eadẽ rõne cũ ĩ diffõne hoĩs albi ponaṫ albũ: nõ ẽ poſſe ꝙ ĩ diffõne albi ponaṫ hõ alb⁹. His igiṫ poſitis. ſic argumẽtaṫ. Si bipes ẽ accñs hoĩ: neceſſe eſt vel ꝙ ſit accñs ſepabile: ⁊ ſic ↄtigit hoiez nõ eẽ bipedẽ: qȝ eſt ipoſſe. Uel erit iſepabile: ⁊ ſic oportebit ꝙ hõ ponaṫ in rõne bipedis: qȝ eſt ẽt ipoſſe: qȝ bipes poniṫ in rõne ei⁹. Impoſſe ẽ igiṫ ꝙ bipes ſit accñs hoĩ: ⁊ eadẽ rõne neq3 aial. Sȝ ſi dicaṫ ꝙ ambo ſũt accñtia alicui alij. ſequereṫ ꝙ ẽt hõ accidat alicui alteri. Sȝ h eſt ipoſſe. Jam n. ſupra dcm̃ eſt. ꝙ illud qȝ vere eſt nulli accidit: hõ autez ſupponiṫ eſſe illud qȝ vere eſt: vt ex ſup̲iorib⁹ p3. Or aũt ſequaṫ hoiez accidere alteri ſi aial ⁊ bipes alteri accidũt ſic manifeſtat: qȝ de quocunq3 dñr ambo ſeorſuz. ſ. aial ⁊ bipes: de eodẽ diceṫ vtrũq3 ſil. ſ. aial ⁊ bipes. Et de quocũq3 diciṫ aial ⁊ bipes: dr̃ qȝ ẽ ex eis. ſ. hõ: qȝ nihil ẽ aliud hõ q̃ aial bipes. Sic igiṫ p3 ꝙ ſi põiṫ vnũ tm̃ ens: nõ p̃t poni p̲tes quãtitatiue neq3 p̲tes magnitudinis: neq3 p̲tes rõnis. Sic igiṫ ſeqṫ ꝙ oẽ ens ſit de numero idiuiſibiliũ: ne ponendo vnũ ens cogamur ponere multa p̲p̲ p̲tes.

Expoſitõ Auer. cõ. 30. Cõmẽ. aũt dicit. ꝙ ibi[Sȝ qȝ vere ẽ.] ponit ſcȝaz rõnẽ Parmenidis. ad oñdendũ ꝙ ens ſit vnũ: q̃ talis eſt. Ens qȝ ẽ vnũ: eſt ſuba ⁊ nõ accñs. ⁊ p̲ ſubaz itelligit corpus: ſi autẽ corp⁹ illud diuidaṫ in duas medietates: ſeqṫ ꝙ ens dicaṫ de vtraq3 medietate ↄgregato ex eis. Et h vel p̲cedit ĩ infinitũ: qȝ ẽ ipoſſe ſȝ ip̃z: aut erit diuidẽ vſq3 ad p̲ucta: qȝ etiã ẽ ipoſſe. Uñ op3 ꝙ ens ſit vnũ idiuiſibile.

Improbatio eiuſdem. ¶ Sȝ hec expõ eſt extorta. ⁊ ↄtra intẽtionẽ Ariſto. ſicut ſatis apparet literam inſpicienti.

LEC. VII.

¶ Quidam autẽ vtriſq3 rõnib⁹ ↄceſſerũt. Ei qdẽ que oĩa vnũ eẽ ↄcludit: ſi id qȝ eſt: vnũ ſignificat: id qȝ haud eſt eẽ dicẽtes. Ei võ que ex partitiõe procedit indiuiduas magnitudines facientes.

Quidam autem rationibus vtriſq3 acquieſcunt. Huic quidem quoniam oĩa vnum ſunt ſi quod eſt: vnũ ſignificat: qm̃ eſt: ⁊ quod non eſt. Ei aũt q̲ deciſione. indiuiduas facientes magnitudines.

Notabile. Poſtq̃ phs iprobauit rõnẽ Parmenidis ducẽdo ad q̃dã icõuenientia. h iprobat põnẽ quorũdã q̲ p̲dicta icõueniẽtia ↄcedebãt. Et circa h duo faẽ. Primo põit põnẽ eoꝝ. 2° iprobat eã. ibi[Manifeſtũ aũt.] Cõſiderãdũ ẽ ꝙ ſupra phs ↄ̃ rõnẽ Parmẽidis duab⁹ rõnib⁹ viſus ẽ.

Lec.4. Una ad oñdẽdũ ꝙ ex rõne Parmẽidis nõ reqriṫ oĩa eẽ vnũ p̲p̲ diuerſitatẽ ſubi ⁊ accñtis. q̃ qdẽ rõ duce-

Lec.6. bat ad h icõueñiẽs. ꝙ nõ ens ẽ ens. vt ex ſup̲iorib⁹ p3. Alia võ rõ p̲cedebat ad oñdẽdũ ꝙ nõ ſeqṫ oĩa eẽ vnũ: p̲p̲ h ꝙ ſi eẽt magnitudo: ſeq̃reṫ magnitudinẽ eẽ indiuiſibilẽ. qȝ ſi ſit diuiſibilis erũt quodãmõ multa. Platonici võ vtriq3 rõni acqeuerũt ↄcedẽdo ipoſſia ad q̃ deducũt. Acqeuerũt q̲ p̲me rõni q̃ ducebat ad h ꝙ nõ ens eẽt ens ſi aliqs diceret ꝙ ens ſignificet vnũ vel ſubaz tm̃ vel accñs tm̃: ⁊ p̲ h vellet dicere ꝙ oĩa ſũt vnũ. Huic rõni dico acqeuerũt ꝙ nõ ens eẽt ens.

Plato acquieuit rõnibus Parmenidis. Dicebat.n. Plato ꝙ accñs ẽ nõ ens. Et p̲p̲ h dr̃ in 6° meta. ꝙ Plato poſuit ſophiſtica circa non ens

T.c.5. qȝ verſaṫ maxĩe circa ea q̃ p̲ accñs dñr. Sic q̲ Plato itelligẽs p̲ ens ſubaz: ↄcedebat p̲mã p̲põnẽ Parmenidis dicẽtis. ꝙ qcqd eſt p̃ter ens ẽ nõ ens: qȝ ponebat accñs qȝ eſt p̃ter ſubam eẽ nõ ens. Nõ tñ ↄcedebat p̲põnẽ hãc. ſ. qcqd. eſt nõ ens: eſt nihil. Lȝ.n. diceret accidẽs eẽ nõ ens nõ tñ dicebat accidẽs eſſe nihil: ſed aliqd. Et p̲p̲ h ſȝ ip̃z nõ ſequebaṫ ꝙ ſit vnũ tm̃. Sȝ alteri rõni q̃ ducebat ad h ꝙ magnitudo eẽt indiuiſibilis aſſẽtiebãt faciẽdo magnitudines eſſe indiuiſibiles ex deciſione. i. dicẽdo ꝙ magnitudinũ diuiſio ad idiuiſibilia terminaṫ. Ponebat.n. corp̲a reſolui in ſup̲ficies: ⁊ ſup̲ficies in lineas: ⁊ lineas in idiuiſibilia: vt p3 in tertio de celo ⁊ mundo. ¶ Secundo ibi.

T.c.5. ¶ Patet autẽ ⁊ veꝝ nõ eẽ: ſi id qȝ eſt vnũ ſignificat: ⁊ fieri nõ põt vt ſimul ſit cõtradictio: non fore qcq̃ nõ ens. Nihil enĩ obſtat: vt id qȝ nõ eſt: nõ ſit abſolute non ens. ſed non ens quippiam ſit.

¶ Manifeſtũ aũt ẽ: ⁊ qm̃ nõ veꝝ eſt: ꝙ vnũ ſi ſignificat qȝ ẽ: ⁊ nõ poſſe eſt ſil' ↄtradictiõez eẽ: nõ erit nihil qȝ nõ eſt. Nihil.n. p̲hibet qȝ nõ eſt nõ ſimpliciter eẽ: ſed nõ ens aliqd eſſe qȝ non eſt. T.c.31.

¶ Improbat p̲dictã põnẽ q̃tũ ad h qȝ ↄcedebat: ꝙ non ens eſt aliqd. Nã q̃tũ ad illud qȝ ↄcedebat idiuiduas eẽ magnitudies iprobat ſuo loco in ſequẽtib⁹ ſcientie nãlis. 3° li° celi ⁊ m. ⁊ 6° phiũs. Improbat aũt p̲ᵐ dupl'r. P̲lo oñdẽdo ꝙ nõ ſeqṫ ex rõne Platonis ꝙ nõ ens ſit aliqd. 2° q̃tũ ad h qȝ dicebat ꝙ niſi h ponaṫ. ſ. ꝙ ſi nõ ens qȝ ẽ accñs non ſit aliqd ſeqṫ oĩa eẽ vnũ. ibi[Dicere igiṫ.] Dicit q̲ p̲ manifeſtũ eẽ qȝ nõ ẽ veꝝ ꝙ iſta rõ Platõis ſequaṫ. q̃ ſic deducebat. Ens vnũ ſignificat. Ponebat.n. ens eſſe gen⁹ ⁊ vniuoce dcm̃ de oĩb⁹ ſȝ p̲ticipationẽ p̲mi entis. Et iteꝝ ponebat ꝙ ↄ̃dictoria nõ ſũt ſil' vera. Ex his duob⁹ arbitrabaṫ ſeq nõ ens nõ eſſe nihil: ſed aliqd. Si enĩ ens ſignificat vnũ qȝ eſt ſuba oportebit ꝙ qcqd eſt nõ ſuba ſit nõ ens: qȝ ſi eẽt ens: cum ens nõ ſignificet niſi ſubaz: ſequereṫ ꝙ eẽt ſuba: ⁊ tũc eẽt ſil' ſuba ⁊ nõ ſuba: qȝ eſt ↄ̃dictoria ſil' vera eẽ. Si igiṫ impoſſe eſt ↄ̃dictoria ſil' vera eẽ: ⁊ ens ſignificat vnuz qȝ eſt ſuba: ſequeṫ ꝙ qcqd ẽ nõ ſba ẽ nõ ens: ſȝ aliqd ẽ nõ ſuba. ſ. accidẽs: igiṫ aliqd ẽ nõ ens: ⁊ ſic nõ eſt veꝝ ꝙ nõ ens ſit nihil. Oñdit aũt Ari. ꝙ h nõ ſeqṫ: qȝ ſi ens ſignificat p̲ncipaliter vnũ qȝ eſt ſuba: nihil p̲hibet dicẽ ꝙ accñs: qȝ nõ ẽ ſuba nõ ſit ſimpl'r ens. Sȝ tñ nõ p̲p̲ h oȝ ꝙ illud qȝ nõ ẽ aliqd. i. ſuba dicaṫ abſolute nõ ens. Lȝ q̲ accñs nõ ſit ens. ſimpl'r: nõ tñ põt dici abſolute nõ ens. ¶ Scȝo ibi.

¶ Dicere quoq3 ſi nõ quippiã aliud erit p̃ter id ipſuz

qꝺ eſt: vnū oīa fore: perabſurdū eſt ſane. Quis eniȝ ipm qꝺ eſt aliud quicq̄ eſſe itelligit q̄ id qꝺ eſt pro prie ens. Quod ⁊ ſi ita eſt: nihil tamen prohibet multa eſſe ea que ſunt vt diximus. Patet igr̄ ipoſſibile eſſe vt id quod eſt hoc modo ſit vnum.

¶ Dicere igitur extra ipm qꝺ eſt niſi aliqꝺ erit aliud: vnū oīa eē: icōueniēs eſt. Quis eni addiſcit ipȝ qꝺ eſt: niſi qꝺ vere ē: aliqꝺ ſit. Si aūt h̄: nihil tn̄ ꝓhibet multa q̄ ſūt eē: ſicut dictū ē. Qꝺ gdē igr̄ ſic vnū eē qꝺ ē ipoſē ſit: manifeſtū eſt.

¶ Cōcludit vlterius ꝙ nō ſeqr̄ ſi non ens qꝺ eſt accñs non ſit aliqꝺ ꝙ oīa ſint vnū. Et h̄ eſt qꝺ dicit ꝙ icōueniēs eſt dicere ꝙ ſequaꝛ oīa eſſe vnū: niſi aliquid ſit extra ens: qꝛ ꝑ ens nō pōt intelligi niſi ſuba q̄ vere eſt. Sed ſi ſuba ſit: nihil ꝓhibet eē multa: ſicut iā dcm̄ eſt. Et remota magnitudie ⁊ accñte: qꝛ diffō ſubſtātie diuidiꝛ in multa que ſūt de genere ſube. ſ. hō alal ⁊ bipes. Et vlterius ſeqtur ꝙ ſꝫ diuerſas dr̄ias generis ſint multe ſube in actu. Et vltimo infert ↄ̄cloneм intentam: ꝙ non omnia ſunt vnuȝ: ſicut dicebat Parmenides ⁊ Meliſſus. LEC. VIII.

¶ At naturales aūt dicūt: duo ſunt modi. Quidam eniȝ id qꝺ eſt: vnū ſubiectū corpus fecerūt: aut triuȝ vnum: aut aliud: qꝺ igne quidē ſpiſſius aere vo ſubtilius eſt. Cetera autē generari dicūt denſitate raritateq̄ȝ multa faciētes. Hec aūt ſunt cōtraria: ⁊ vniuerſaliter exceſſus atq̄ȝ defectus: quēadmodū Plato magnuȝ dicit ⁊ ꝑuuȝ. Ueꝝ hic quidē hec materiā facit ipm autē vnum formā. Illi vo vnū quideȝ ipſum inquā ſubiectuȝ materiā: cōtraria vo differētias atq̄ȝ formas. Quidā autē ex ipſo vno contrarietates: que quidem in ipſo ſunt: ſequeſtrari dicunt vt Anaximāder. Et qui vnuȝ ⁊ plura principia inquiunt eſſe: vt Empedocles ac Anaxagoras. Ex ipſa namq̄ȝ ↄgerie cetera ſegregāt. Differunt tn̄. Alter enim conuerſionem horum. alter ſemel ſegregationis principium facit. Et alter infinita ea que ſunt ſimilium partium atq̄ȝ contraria: alter ea que vocantur elementa tantummodo ſumit.

T.c.32 Sicut aūt phyſici dicūt: duo modi ſūt. Hi quidem. n. vnū faciētes: qꝺ eſt corpus ſubiectū: aut trium aliqꝺ: aut aliꝺ quod eſt igne denſius: aere aūt ſubtilius: alia autē generant dēſitate ⁊ raritate multa facientes. Hec autem ſunt cōtraria: vniuerſaliter autem excellentia ⁊ defectus: ſicut magnuȝ dicit Plato ⁊ paruū. Niſi ꝙ hic quideȝ hec facit materiā: vnum aūt ſpēm. Alij vo vnum quidem ſubiectū mām: contraria aūt drās ⁊ ſpēs. Quidā aūt ex vno inherentes contrarietates ſegregant: quemadmodū Anaximādros dixit: ⁊ qcunq̄ȝ vnum ⁊ multa dicūt eſſe ſicut Empedocles ⁊ Anaxagoras. Ex cōmixtione nāq̄ȝ ſegregant alia. Differunt autem abinuiceȝ: eo ꝙ hic circulationē facit hoꝝ: hic aūt ſemel. Et hic quidem infinitas ſimiles partes ⁊ cōtrarias. Ille vo vocata elementa ſolum.

Poſtq̄ Phs improbauit opinionem de ꝑncipijs eoꝝ q ꝺ nā nō nālr ſūt locuti: h̄ ꝓſeqr̄ opiones eoꝝ q ꝺ ꝑncipijs nāliter ſūt locuti nō remouētes motuȝ: ⁊ iō vocat eos phyſicos. i. nāles. Et circa h̄ duo facit. Pͥo oñdit diuerſitatē opionū. 2° ꝓſeqr̄ vnā eaꝝ. ibi [Ur ār.] Dic̄ ḡ pͦ. ꝙ ſꝫ opionē nāliū phoꝝ duo ſūt modi: ſꝫ q̄s gnāꝛ res ex ꝑncipijs: q̄ꝝ vnū tāgebāt phi nāles ponētes vnū tm̄ pnm̄ māle. ſiue eēt vnū de trib⁹ elis. ſ. igne ⁊ aere ⁊ aq̄: qꝛ terrā ſolā nullus poſuit pnm̄: vt. ē. dictū ē: ſiue aliqꝺ mediū īter ea: vtputa ꝙ eſſet dēſius igne ⁊ ſubtilius aere. Ab iſto aūt vno pn° dicebant oīa alia generari ſꝫ raritatē ⁊ denſitatē. Utputa q ponebāt aerē pnm̄: dicebāt ꝙ ex eo rarefacto generaꝛ ignis: ex eo aūt ↄdēſato generaꝛ aq̄: rarū aūt ⁊ dēſū ſūt ↄ̄ria: ⁊ reducunꝛ ad excellētiā ⁊ defectū: vt ad q̄dā vliora. Nā denſuȝ eſt qꝺ hȝ multū de mā: raꝝ aūt qꝺ paꝝ: ⁊ ſic quodāmō ↄcordabāt cū Platōe: q ponebat magnū ⁊ ꝑuū pn°: q̄ ēt ꝑtinent ad excellentiā ⁊ defectū. Sȝ ī h̄ differebāt a Platōe. qꝛ Plato poſuit magnuȝ ⁊ ꝑuū ex ꝑte māe: qꝛ ponebat vnū pnm̄ formale: qꝺ ē q̄dā idea ꝑticipata a diuerſis ſꝫ diuerſitatē māe. Antiqui vo nāles ponebant ↄ̄rietatē ex ꝑte forme: qꝛ ponebāt pͥm̄ pnm̄ vnā māȝ: ex q̄ multa ↄſtituūtur ſꝫ diuerſas formas. Alij vo antiq nāles ponebāt res fieri ex ꝑncipijs: ex h̄ ꝙ ipſa ↄ̄ria ⁊ diuerſa extrahebanꝛ ab vno: in q̄ erāt q̄ſi cōmixta ⁊ ↄfuſa. Sȝ in h̄ differebāt: qꝛ Anaximāder ponebat illꝺ vnū ↄfuſum eſſe pnm̄. nō aūt illa multa: q̄ in eo erāt commixta: qꝛ ponebāt vnū tm̄ pnm̄. Empe. vo ⁊ Anaxa. ponebāt magis eē pnª illa q̄ in eo ꝑmiſcebanꝛ: ⁊ ideo ponebāt multa pnª: lȝ ⁊ illud vnū ↄfuſum quodāmō pnm̄ ponereꝛ. Sȝ Anax. ⁊ Empe. differebāt in duob⁹. Pͥo qdē qꝛ Empe. ponebat circulationē q̄dā cōmixtiōis ⁊ ſegregatiōis. Ponebat. n. mūdū multotiēs eē factū: ⁊ multotiēs corruptum. ita ꝙ cū mūdus corruptus fuit: amicitia oīa ↄfudēte in vnū: iteꝝ mūdus generareꝛ lite ſeꝑante ⁊ diſtiguēte. ⁊ ſic ↄfuſiōi ſuccedit diſtictio ⁊ eͦ. Sed Anax. pōebat ſel tm̄ mundū factū eſſe. ita ꝙ a pn° oīa eēnt cōmixta in vnū. ſed intellect⁹ q̄ incepit extrahere ⁊ diſtiguere: nunq̄ ceſſabit hoc facere: ita ꝙ nūq̄ erūt oīa cōmixta in vnuȝ. Alio mō differūt in hoc ꝙ Anaxa. poſuit pnª eſſe ifinitas ꝑtes ſiles: ⁊ ↄ̄rias ſicut infinitas partes carnis q̄ ſunt ſiles inuicē: ⁊ infinitas ꝑtes oſſis ⁊ alioꝝ q̄ hñt partes ſiles: cū tm̄ quarūdā ſit ad alias ↄ̄rietas: ſicut ꝑtium oſſis ad ꝑtes ſanguis eſt ↄ̄rietas ſꝫ humidū ⁊ ſiccū. Sed Empe. poſuit pnª illa ſolū q̄tuor que cōiter dicunꝛ elemēta. ſ. ignem: aerē: aquam ⁊ terram. LEC. IX.

Opiones nāliū phoꝝ de pͥmis pn.

Rarū et dēſū: qd

Platonis opi.

Anaximāder.

Emped. Anaxag.

¶ Videꝛ autē Anaxagoras ſic ifinita eē putaſſe: qꝛ cōeȝ illā opionē naturaliū verā eē exiſtimabat: nihil inq̄ ex eo qꝺ nō ē fieri atq̄ȝ oriri. Quapropter hoc dicūt mō erāt oīa ſimul: ⁊ gnātionē alteratiōeȝ inquīunt eē. Quidā vo ↄgregationeȝ ac ſegregationem.

Videꝛ autē Anaxagoras ſic infinita opinari: vt accipiat cōem opinionē phyſicoꝝ eſſe verā: tāquā nō fiat nullū eorū ex eo qꝺ nō eſt. Propter h̄ eni dicunt ꝙ erāt ſimul oīa: ⁊ fieri huiuſmodi ſtatuerunt alterari: alij aūt ↄgregationē ⁊ ſegregationem. T.c.33

Poſitis diuerſis opinionibus naturaliuȝ phoꝝ de ꝑncipijs. h̄ ꝓſeqꝛ vnā eaꝝ. ſ. opionē Anax. qꝛ hec opio videbaꝛ aſſignare cāȝ cōeȝ oīuȝ ſpēꝝ mot⁹. Et diuidiꝛ ī duas ꝑtes. In pͦ pōit rōnē ipſi⁹. i 2° obijcit ↄ̄ eā: ibi [Si igiꝛ ifinim̄.] Circa pm̄ tria faē. Pͥo pmittit ea q̄ Ana. ſupponebat: ⁊ ex qb⁹ argumētabaꝛ. 2° ponit ſue rōnis pceſſuȝ. ibi [Si eni oē qꝺ eſt fit.] 3° ponit eius rñſionē ad q̄dā

1ᵐ suppo|sitū Ana|xa. tacitā obiectionē. ibi Apparet autē.] Duo aūt ponebat Anaxa. ex qbus pcedebat: quoꝝ primū est: qđ ēt ab oībus nālibꝰ phis supponebat. q. s. ex nihilo nihil fiat. Et h est qđ dicit ꝙ Anax. ex h videbat opinari esse pnᵒ ifinita: qꝛ accipiebat cōez opionē oīuz phoꝝ nāliū eē verā: hāc. s. ꝙ id qđ simplr nō est nullo mō fiat. Quia. n. h supponebāt tāq̄ pnᵐ ad diuersas opiones pcesserūt. Ut. n. cogerēt po nē aliqd de nouo fieri qđ pus olno nō esset: posuerūt aliq oīa pus sil extitisse: vel i aliquo vno ɔfuso: sicut Anaxa. ꝛ Empe. vel in aliquo pncipio māli. s. aqua igne ꝛ aere: vel i aliquo medio illoꝝ. Et sꝫ h duos modos factionis ponebāt. Qui. n. posuerūt oīa sil pexistere: sicut in vno pnᵒ māli: dixerūt ꝙ fieri nihil aliud ē q̄ alterari. Ex illo. n. vno pnᵒ māli oīa fieri dicebāt p ɔdēsationē ꝛ rarefactionem eiusdē. Alij vō q ponebāt oīa pexistere sil: sicut i aliquo cōfuso ꝛ cōmixto ex multis. dixerūt ꝙ fieri reꝝ nō ē aliud q̄ ɔgregatio ꝛ segregatio. Et oēs hi decepti fuerūt: qꝛ nesciuerūt distiguere iter potētiā ꝛ actū. Ens. n. i potētia est q̄si mediū iter puꝝ nō ens ꝛ ens in actu. Que igiꝭ nālr fiunt: nō fiūt ex simplr nō ente: sꝫ ex ente i potētia: nō aūt ex ente in actu: vt ipsi opinabanꝭ: Uñ q̄ fiūt nō opꝫ pexistere actu: vt ipsi dicebāt: sꝫ potētia tm̄. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Insup ex eo qꝛ ɔ̄ria ex sese mutuo fiūt: inerāt ergo.

T.c.34. ¶ Amplius ex eo ꝙ fiunt ex alterutris: contraria inerant ergo.

¶ Ponit 2ᵐ qđ supponebat. Dicebat. n. ꝙ ɔ̄ria fiūt ex alterutris. Uꝭ. n. ex calo fieri fridū ꝛ eɔ̈. Et ex h ɔcludebāt ꝙ cū ex nihilo nihil fiat ꝙ vnū ɔ̄rioꝝ pexistit i altero. Qđ q dē ē veꝝ sꝫ potētiā. Nā fridū ē poᵃ i calo: nō aūt actu. vt Anaxa. extimabat: pp h ꝙ nesciebat accipe esse in potentia: qđ ē eē mediū inter puꝝ nō esse: ꝛ esse actu. ¶ 2ᵒ ibi.

¶ Nā si oē qdē qđ fit: aut ex entibꝰ: aut ex nō entibꝰ fieri neće ē atq̄ʒ oriri: ex nō entibꝰ aūt nihil fieri pōt. De hac eni opione nāles oēs ɔsentiūt: reliquū iā accidē nećario putauerūt: ex entibꝰ qdē: atq̄ʒ ex hisce q̄ isūt fieri quodq̄ʒ: atq̄ʒ oriri: ex isēsibilibꝰ vō nobis ob puitatē molis: vt dicūt. Quapp igunt qđq̄ʒ i quolibet eē mixtū: qꝛ qđlibet ex quouis oriri vidēbāt.

¶ Si. n. oē qđ est fit; necesse ē fieri: aut ex his q̄ sunt: aut ex his que nō sunt. Hoꝝ aūt illud qđ est ex his q̄ nō sunt aliqd fieri: ipoiē est. De hac. n. ɔueniūt opione oēs q de nā sunt. Reliquū iā cōtingere ex necessitate putauerūt ex his que sunt ꝛ insunt fieri: sed pp paruitatē magnitudinum ex insensibilibus nobis. Unde dicunt esse in oē misceri: pp id quod oē ex omni videbant fieri.

¶ Ponit deductiōez rōnis ipsiꝰ. ꝛ pcedebat sic. Si aliqd est neće ꝙ fiat aut ex ente: aut nō ex ente. Sꝫ hoꝝ alteruꝫ excludebat. s. ꝙ aliqd fieret ex nō ente pp cōem opionem phoꝝ supra positā. Uñ ɔcludebat reliquū mēbrū. s. ꝙ aliqd fiat ex ente: puta si aer fit ex aq̄ ꝙ aer pus existit. Nō aūt diceretꝭ ꝙ aer fiat ex aq̄: nisi i aq̄ pexisteret aer: vnde volebat accipe: ꝙ oē qđ fit ex aliquo pexisteret i eo ex q̄ fiebat. Sꝫ qꝛ h videbaꝭ ɔ̄tra id qđ appet sensui: nō. n. apparet ad sensū: ꝙ illud qđ gnaꝭ ex aliq̄ pexistat i eo: ideo hāc obiectionē excludebat p h qđ ponebat: ꝙ id qđ fit ex aliq̄ pexisteret i eo sꝫ q̄sdā ptes minimas: q̄ sūt nobis insēsibiles pp suā puitatē: puta si aer fit ex aq̄: ptes aliq̄ minime aeris sūt i aq̄: nō aūt i illa quātitate: i q̄ generaꝭ. Et iō per ɔgregationē illaꝝ ptiū adinuicē ꝛ segregationē ex ptibꝰ aq̄ dicebat fieri aerē. Habito igiꝭ h ꝙ oē qđ fit ex aliq̄ pexistat i eo: assumebat vlteriꝰ oē ex oī fieri. Uñ ɔcludebat ꝙ qđlibet eēt i quolibet pmixtū sꝫ ptes minimas ꝛ isensibiles. Et qꝛ ifinities vnū ex alio fieri pōt: infinitas ptes minimas i vnoquoq̄ʒ eē dicebat. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Uideri vō atq̄ʒ dici diuersa ex eo plane qđ in mixtione infinitoꝝ maxie ob multitudinē suā excedit. Nā totū albū: aut nigrū: aut dulce: aut os: aut carnē sincere nō eē qcq̄: h cuiꝰ plurimū habet quodq̄ʒ: id ipsius rei videri naturam esse dicebant.

¶ Apparet aūt dīia ꝛ appellari altera abinuicē ex magis superabundanti pp multitudinem in mixtura infinitorum. Sincere qdem. n. totum albū: aut nigrū: aut carnem: aut os non esse: sed qđ plus vnūqđq̄ʒ hꝫ: hoc videꝭ eē natura rei.

¶ Excludit quādā tacitā obiectionē. Posset. n. aliqs obijcere si infinite ptes cuiuslibet rei sunt in quolibet: sequetur ꝙ nō adinuicē res differāt: nec adīuicē differre videātur. Ad h q̄ q̄si rñdēs dicit. ꝙ res videnꝭ differre adinuicē: ꝛ nolanꝭ ēt diuersa: ex eo qđ maxime supbūdat in eis: cū tñ infinita sit multitudo ptium minimaꝝ q̄ cōtinenꝭ in aliquo mixto: ꝛ sic nihil est pure ꝛ totaliter album: aut nigrum: aut os: sed id quod plus est in vnoquoq̄ʒ: hoc videtur esse natura rei. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Si ifinitū igiꝭ quo ifinitū est: eo est ignotū. Infinitū quidē multitudine aut magnitudine: quātū quoddā ignotuꝫ erit. Infinitum autē forma q̄le quoddā ignotuꝫ. Cuꝫ igiꝭ pncipia reꝝ tā multitudine q̄ spē sint ifinita: fieri pfecto neqt vt ea que ex hisce ɔstāt sciātur. Nōdū eni cōpositū scire putamꝰ: cum ex quibus ꝛ quot ipm cōstat haud cognoscimus.

¶ Si igiꝭ ifinitū sꝫ ꝙ ifinitū ignotū est: sꝫ multitudinē qdē ꝛ magnitudinē ifinitū ignotū quātū est qđdā. Scđm spēm aūt ifinitū ignotū q̄le qđ dā est. Principijs aūt ifinitis existētibus ꝛ sm multitudinē ꝛ sꝫ spēꝫ: impoiē est q̄ sunt ex his cognoscere. Sic. n. cognoscere cōpositū arbitramur cum scimus ex quibus ꝛ quantis sit. T.c.35.

¶ Improbat pōnē pdictā. Et circa h duo fac. Pmo iprobat eā absolute. 2ᵒ cōparat eā ad opionē Empe. ibi[Deliꝰ āt.] Circa pᵐ duo fac. Pmo pōit rōnes ad iprobādū opinionē Anaxagore. 2ᵒ iprobat modū pōnis. ibi[Neq̄quā.] Circa pᵐ ponit qnq̄ʒ rōnes: quaꝝ pma talis est. Oē ifinitū est ignotū sm ꝙ ifinitū ē. Et exponit q̄re dicit: sꝫ ꝙ ifinitū: qꝛ si ē ifinitū sm multitudinē vel magnitudineꝫ: erit ignotū sm q̄titatē. Si aūt est infinitū sm spēm: puta ꝙ ɔstituaꝭ ex infinitis sm spēm diuersis: tūc erit ignotū in eo q̄le sit. Et huiꝰ rō est: qꝛ id qđ est notū apud itellectuꝫ cōprehēdiꝭ ab ipso q̄tū ad oīa q̄ ipsiꝰ sunt: qđ nō pōt contingere in aliquo ifinito. Si igiꝭ alicuius rei pnᵒ sunt ifinita. opꝫ ea eē ignota: vel sꝫ quātitatē: vel sꝫ spēꝫ. Sed si pnᵒ sūt ignota: opꝫ eē ignota ea q̄ sunt ex pncipijs. Qđ probat ex h: qꝛ tūc arbitramur nos cognoscere vnūqđq̄ʒ cōpositū[cū scimꝰ ex qbꝰ ꝛ quātis sit] i. q̄n cognoscimus ꝛ spēs ꝛ quātitates pncipioꝝ. Seqꝭ igiꝭ de p̄ ad vltimū: ꝙ si pnᵒ reꝝ nāliū sunt ifinita: ꝙ nāles res erunt ignote sm quātitatē vel sm spēm. ¶ Secundam rōnem ponit ibi. 1ᵃ ratio. | Ca. ter. p̄mi come|ti ꝛ pmo post. lec. 4.

¶ Preterea si neće est ipꝫ mole q̄tauis eē posse: cuiꝰ ps magnitudie puitateq̄ʒ quātauis eē pōt: dico aūt aliquā tāliū ptiū q̄ isunt: ꝛ i q̄s totū ipꝫ diuidiꝭ. Eē vō potest plāta vel aīal dicto mō q̄tauis mole pꝫ: neq̄ʒ

ptiū vllā idētidē mole quātāuis eē posse. Erit enī ꝛ totū quātūuis sīl'i mō. At os: ꝛ caro: ꝛ hmōi cetera ptes sunt aialiū: ꝛ fructus plātaꝝ. Patet igitur neqꝫ os: neqꝫ carnē: neqꝫ aliud quicꝗ eo mō: quem diximus mole quantumuis esse.

T.c.36. ¶ Amplius aūt si necesse est cuius ps contingit quātacūqꝫ esse ꝑm magnitudinē ꝛ paruitatem: ꝛ ipsuꝫ totū contingere. Dico aūt taliū aliquaꝫ partiū in quā cū insit diuidit̃ totū. Si aūt impossibile est aial aut plātaꝫ quantācūqꝫ esse ꝑm magnitudinē ꝛ ꝑuitateꝫ. manifestum est qm̄ neqꝫ ptiū quālibet. Erit.n. totū ptib⁹ simile. Caro aūt ꝛ os ꝛ huiusmodi partes sunt aialis: ꝛ fructus plantaꝝ. Manifestū igitur qm̄ impossibile est carnem: aut os: aut aliqđ aliud quātūcūqꝫ esse magnitudine: aut in maius: aut in minus.

Scda rō ¶ Que talis est. Si alicuius totius ptes nō hn̄t aliquā determinatā quātitatē siue magnitudinē vel paruitatē: sed ꝯtingit eas quātascūqꝫ esse. vel ꝑm magnitudinē vel paruitatē: nec̄e est ꝙ totū nō hēat determinatā magnitudinē vel ꝑuitatē: sed cōtingat esse cuiuscūqꝫ magnitudinis vel ꝑuitatis: ꝛ h̄ iō: q2 quātitas toti⁹ ꝯsurgit ex ptib⁹. Sꝫ h̄ itelligēdū ē de ptib⁹ existētib⁹ actu in toto sic caro neru⁹ ꝛ os existūt i aiali. Et h̄ ē qđ dicit [Dico aūt taliū aliquā ptiū: in q̄ cū insit [.s. actu] diuidit̃ aliqđ totū.] Et ꝑ h̄ excludunt̃ ptes toti⁹ ꝯtinui q̄ sūt po͠ in ipso. Sꝫ ipole ē ꝙ aial vel plāta: vel aliqđ hꝫ hēat se ideterminate ad q̄titācūqꝫ magnitudinē vel ꝑuitatē. Est.n. aliq̄ quātitas ita magna: vltra quā nullū aial extendit̃: ꝛ aliqua ita ꝑua: infra quā nullū aial iuenit̃. Et sīlr dōꝫ ē de plāta: ḡ sequit̃ ad destructionē ꝯn̄tis: ꝙ neqꝫ aliq̄ ptiū sit ideterminate q̄titatis: q2 sīle est de toto ꝛ ptib⁹: Sꝫ caro ꝛ os ꝛ hꝫ sunt ptes aialis: ꝛ fruct⁹ ptes plātaꝝ: impoe ē igit̃ ꝙ caro ꝛ os ꝛ huiꝰ hēant ideterminatā q̄titatē vl̄ ꝑꝫ mai⁹ vel ꝑꝫ min⁹. Nō ḡ est poe ꝙ sint alique ptes carnis aut ossis q̄ sint isensibiles ꝑꝑ ꝑuitatē.

Dubium ¶ Videt̃ aūt ꝙ h̄ sit ꝯtrariū eē diuisioni ꝯtinui in īfinitū. Si.n. ꝯtinuū in īfinitū diuisibile est: caro aūt ꝯtinuū qđdā ē: vr̄ ꝙ sit in īfinitū diuisibilis. Quē igit̃ ꝑuitatē determinatā trāscēdet ps carnis ꝑm diuisionē īfinitā.

Rn̄sio. ¶ Sꝫ dōꝫ ꝙ lꝫ corp⁹ mathematice acceptū sit diuisibile i īfinitū. corp⁹ tn̄ nāle nō ē diuisibile i īfinitū.

Scdo de aia co.44. In corpe.n. mathematico nō ꝯsideratur nisi q̄titas in q̄ nihil iuenit̃ diuisiōi repugnās: sꝫ i corpe nāli iuenit̃ forma nālis q̄ req̄rit determinatā q̄titatē: sic ꝛ alia accn̄tia: Vn̄ nō pōt iueniri quātitas i spē carnis: nisi infra aliquos terminos determinata. ¶ Secūdā rōnem ponit ibi.

¶ Preterea si talia oia in cūctis insunt: neqꝫ generat̃ qcꝗ: sꝫ inest ac segregat̃: atqꝫ appellat̃ ab eo qđ in ipō magis abūdat: ex quouis deniqꝫ fit qđlibet segregatiōe: velut aq̄ ex carne: ꝛ caro ex aq̄. Cū oē corp⁹ finitū ablatiōe finiti corpis consumat̃ atqꝫ tollatur: cōstat nō posse in vnoquoqꝫ quodqꝫ inesse.

T.c.37. ¶ Amplius si oia insunt qdem huiusmodi inuicē ꝛ nō fiūt: sed segregant̃ cū insint: dicunt̃ autē ꝛ a plurimo: fit aūt ex quolibet quodlibet: vt ex carne aqua segregat̃: ꝛ caro ex aqua: oē aūt corpus finitū resecat̃ a corpe finito: manifestuꝫ est ꝙ non ꝯtingit in vnoquoqꝫ vnumquodqꝫ esse.

3ª ratio. ¶ Circa h̄.2ª.s. ꝑtis ꝑmittit q̄dā ex qb⁹ argumētat̃. 2° ponit deductionē rōnis. ibi [Remota.n.] Circa p͠m tria ꝓponit. Primū ē ꝙ oia sīl' sūt ꝑm pōnē Anaxa. vt dcm̄ ē. ex q̄ vult deducere ad icōueniēs. Dicebat.n. Anax. vt dcm̄ est. ꝙ oia huiꝰ q̄ sunt sīliuꝫ ptiū: vt caro ꝛ os ꝛ sīl'ia isunt iuicē: ꝛ nō fiūt de nouo: sꝫ segregāt̃ ex aliquo: in q̄ preextiterūt: sꝫ vnūqđqꝫ denoiat̃ [a plurimo] .i. a pluribus ptib⁹ in re existētib⁹. Scđm ē ꝙ qđlibet fit ex quolibet sic ex carne fit aq̄ ꝑ segregationē: ꝛ sīlr caro ex aq̄. 3m ē ꝙ oē corp⁹ finituꝫ resecat̃ a corpe finito h̄ ē si a corpe finito q̄tūcūqꝫ magno auferat̃ multotiēs finitū q̄tūcūqꝫ ꝑuū. totiēs poterit auferri min⁹ a maiori ꝙ totū maius ꝯsumet̃ a minori per diuisionē. Ex his aūt tribus ꝯcludit qđ ꝑncipaliter intendit. s. ꝙ nō sit vnūqđqꝫ in vnoquoqꝫ qđ est ꝯtrarium p̊ istoꝝ positoꝝ triū. Sic.n. ꝯtingit in rōnibus ducētibus ad impoe: ꝙ concludatur finaliter destructio alicuius premissorum. ¶ Secundo ibi.

¶ Ablata eniꝫ ex aqua carne: rursusqꝫ ex aq̄ reliq̄ segregata: ꝛ si semꝑ minor ea que secernit̃ erit: non tn̄ oi magnitudine minor euadet. Quare si segregatio stabit: nō i quolibet quoduis erit. In reliq̄ enī aqua nihil inerit carnis. Si v͠o nullus segregationis exitus erit: sed semper sequestratio fiet finita in magnitudine sane equalia finita erunt multitudine infinita. Quod quidem est impossibile.

¶ Remota.n. ex aq̄ carne: ꝛ iteꝝ alia facta: ex reliqua segregabit̃: q̄tuis semꝑ minor erit segregata. Sed tn̄ non excellit magnitudo ꝑuitatem. Quare siquidem stabit segregatio: non oē in oi inerit. In reliqua.n. aqua nō inerit caro. Si v͠o non stabit: sed habebit semper remotionem infinita magnitudine equalia finita inerunt infinita ꝑm multitudinem. Hoc autē impossibile est.

¶ Deducit argumētationē: ꝛ assumit qđ in ꝑcedenti argumētatiōe ꝯclusū ē. Dicit.n. ꝙ si ex aq̄ remoueat̃ caro dūm .s. ex aq̄ generat̃ caro. ꝛ si iteꝝ ex residua aq̄ fiat alia segregatio carnis: quāuis semꝑ remaneat aliqua minor quātitas carnis in aq̄: tn̄ magnitudo carnis nō excedit aliquaꝫ ꝑuitatē. i. ꝯtigit dare aliquā ꝑuā mēsurā carnis: q̄ nō erit minor aliq̄ caro: vt ex supiori rōne appꝫt. Hoc ḡ habito ꝙ in aq̄ sit parua caro q̄ nulla sit minor sic ꝓcedit. Si ex aq̄ segregat̃ caro: ꝛ iteꝝ alia caro: aut stabit ista segregatio aut nō. Si stabit ḡ i residua aq̄ nō erit caro: ꝛ sic non erit qđlibet in q̄libet. Si aūt nō stabit: ḡ i aq̄ sꝑ remāebit aliq̄ ps carnis. ita tn̄ ꝙ i 2a segregatiōe sit minor q̄ in p͠a. ꝛ in 3a minor q̄ in 2a. Et cū nō sit descēdere i ꝑuitatē ptiū in īfinitū: vt dcm̄ ē: ille minime ptes carnis erūt eq̄les ꝛ ifinite numero i aliq̄ aq̄ finita: aliogn nō ꝓcederet i īfinitū segregatio. Seq̄t igit̃ ꝙ si segregatio nō stat: sed semꝑ i īfinitū remouet̃ caro ex aq̄: ꝙ i aliq̄ magnitudie finita. s. aq̄ sint q̄dā finita ꝑm quātitatē qdē ꝛ eq̄lia adinuicē, ꝛ īfinite ꝑꝫ numeꝝ. s. infinite minime ptes carnis. Et h̄ est impoe ꝛ ꝯtriū ei qđ supra positū est. s. ꝙ oē corp⁹ finitū resecat̃ ab aliquo corpe finito: ḡ ꝛ p͠m fuit ipoe. s. ꝙ qđlibet eēt i quolibet vt Anaxa. posuit. Cōsiderādū ē aūt ꝙ nō sine cā Phs apposuit eq̄lia i h̄ vltio icōueniēti ad qđ ducit. Nō.n. ē incōueniēs ꝙ i aliquo finito sint īfinita ineq̄lia si attēdat̃ rō q̄titatis: q2 si diuidat̃ ꝯtinuū ꝑꝫ eādē ꝓportionē erit ꝓcedere i īfinitū. vtputa si accipiat̃ 3m toti⁹: ꝛ tertiū tertij: ꝛ sic deinceps: sꝫ tn̄ ptes accepte nō erūt eq̄les ꝑm q̄titatē: Sed si fiat diuisio ꝑ ptes eq̄les: nō ꝓceditur in īfinitū ēt si sola rō quātitatis in corpore mathematico consideretur. ¶ Quartam rationem ponit ibi. Notabile.

¶ Preterea si corpus oē pte aliq̄ ab eo sublata fieri se min⁹ necesse est: carnis aūt q̄titas definita est ad molē vtrāq₃: patet minima ex carne nullū oīno corpus secerni posse: alioquin minima minor erit.

T.c.38. ¶ Adhuc aūt si oē qdem corpus remoto quodā minus necesse est fieri: carnis autē determinata est quantitas ꝛ magnitudine ꝛ paruitate. Manifestum est ꝙ ex minima carne nullū segregabitur corpus. Erit.n. minus minima.

4ª rō ¶ Que talis est. Oē corp⁹ remoto aliquo fit min⁹: cū oē totū sit maius sua pte. Cū aūt q̄titas carnis sit determinata ſm magnitudinē ꝛ puitatē: vt ex dictis pꝫ: necē est esse aliquā minimā carnē: q̄ ab eo nō pōt aliqd segregari: q₂ sic eēt aliqđ minus minimo. Nō igit̄ ex quolibet pōt fieri q̄dlibet per segregationē. ¶ Quintā rōnē ponit ibi.

¶ Insuper in infinitis corpib⁹ caro iā īfinita sanguis cerebrūq₃ inesset. Unūquodq₃ tñ eēt ab alijs sepatū: ꝛ nihilominus infinitū. Hoc aūt metas egreditur rationis.

¶ Amplius aūt infinitis corpibus inest vtiq₃ iam caro finita ꝛ sanguis ꝛ cerebꝝ. Sepata tñ abinuicē: nihil aūt minus entia sunt: que sunt: ꝛ infinitū vnūquodq₃. Hoc aūt irrōnabile est.

¶ Que talis est. Si infinite ptes vniuscuiusq₃ sunt in vnoquoq₃. ꝛ quodlibet est in quolibet: sequet̄ ꝙ in infinitis corporibus sint infinite partes carnis: ꝛ infinite ptes sanguinis vel cerebri: ꝛ quātūcūq₃ inde separētur adhuc remanēt ibi. Sequeret̄ ergo ꝙ infinita sunt infinitis infinities: qđ est irrationabile. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Id vō qđ asseritur nunq̄ segregata oīa fore: non sciēter qdē dicit̄ recte tñ. Affectus eñi inseparabiles sunt. Cū igit̄ colores: atq₃ habitus mixti sint: si fuerint segregati: erit qppiā albū: aut sanū ꝓfecto: qđ nō aliud qcq̄ erit: nec in subiecto. Quare ipsa mēs absurda est sane: ea querēs que fieri nequeunt: si separata quidem reddere vult: hoc aūt efficere nequit tam quantitatis q̄ q̄litatis etiam rōne. Quātitatis quidē: q₂ non est minima magnitudo. Qualitatis autem: q₂ affectus inseparabiles sunt.

T.c.39. ¶ Nequaquā aūt segregandū esse nescientis dicitur. recte aūt dicitur. Passiones.n. inseparabiles sunt. Si igitur mixti sunt colores ꝛ habitus: si segregentur: erit aliqđ albū ꝛ sanatiuū: nō alteꝝ aliqđ cum sit neq₃ de subo. Quare inconueniēs est impossibilia querens intellectus si vere velit quidem segregare. Hoc autem facere est impossibile ꝛ ſm quantitatem ꝛ ſm qualitatē. Scđm quantitatem quidem: quoniā nō est minima magnitudo. Scđm qualitatem autē: q̄m inseparabiles sunt passiones.

¶ Improbat pōnem Anaxa. q̄tuꝫ ad ponēdi modū. Et h̄ dupl'r. Pmo q₂ nō itelligebat ꝓpriā pōnē. 2° q₂ nō hēbat sufficiēs motiuū ad ponēdū eā. ibi[Nō recte aūt.] Dicit ḡ p°. ꝙ in h̄ qđ dicit ꝙ segregatio nūq̄ finiet̄ nesciuit qđ diceret: q̄uis aliquo modo veꝝ dixerit: q₂ accñtia nunq̄ pñt separari a substantijs: ꝛ tñ ponebat pmixtionē nō solū corpoꝝ: sed ēt accñtiū: cū.n. aliqđ fit albū dicebat ꝙ h̄ fiebat p abstractionē albedinis pus cōmixte. Si igit̄ colores ꝛ alia huiꝰ accñtia ponant̄ esse cōmixta: vt ipe dicebat: si aliqs h̄ supposito dicat ꝙ oīa cōmixta pñt segregari: sequeret̄ ꝙ sit albū ꝛ sanatiuū: ꝛ nō sit aliqđ subm: de quo dicant̄: ꝛ in quo sint: qđ est impoīe. Relinqtur igit̄ h̄ veꝝ esse ꝙ nō oīa cōmixta pñt segregari: si accñtia ēt cōmisceant̄. Sꝫ ex h̄ sequitur icōueniēs. Ponebat.n. Anax. ꝙ oīa a pn° erāt cōmixta: sꝫ itell's icepit segregare. Quicūq₃ aūt intellectus q̄rit facere qđ impoīe est fieri: est indecēs intellectus: quare inconueniēs erit intellectus ille ipoīa intendēs[si vere] .i. totaliter velit segregare quod est impossibile ꝛ ſm q̄titatē: q₂ non est minima magnitudo: vt Anaxa. ponebat: sed ex quolibet minimo potest aliqđ auferri. Et ſm qualitatē: q₂ accidentia nō sunt separabilia a subiectis. ¶ Secundo ibi.

¶ Neq₃ ēt recte gn̄ationē eoꝝ que ptiū sūt cōformiū capit. Lutū namq₃ tñ in luta: tū nō in luta diuiditur: Nec vt lateres ex domo: ꝛ domus ex laterib⁹ fit: sic aqua: ꝛ aer ex sese mutuo sunt ꝛ fiunt.

¶ Nō recte aūt generationē accipit siliūm spēꝝ. T.c.40. Est.n. vt lutū in luta diuidit̄. Est aūt vt nō: ꝛ non idē modus ē: vt lateres ex limo: ꝛ dom⁹ ex laterib⁹. Sic aūt aq̄ ꝛ aer ex alterutris: ꝛ sūt ꝛ fiūt.

¶ Improbat predictā pōnē q̄tū ad hoc ꝙ non habeat sufficiēs motiuū. Quia.n. videbat Anax. ꝙ aliqđ fit magnū ex congregatione multaꝝ ptiuꝫ similiū paruaꝝ: sicut torrens ex multis guttis: credidit ita eē in oībus. Et iō dicit Arist. ꝙ [non recte accepit generationē similiū specieꝝ.] i. ꝙ semp oporteret aliqđ generari ex silibus ſm speciē. Quedā.n. ex silibus generant̄: ꝛ in similia resoluuntur: sicut lutum diuidit̄ in luta. In qbusdā aūt non est sic: sed quedā generant̄ ex dissilibus. Et in his ēt nō est vn⁹ modus: q₂ quedā fiunt ex dissimilibus p alterationē: sicut lateres nō ex lateribus: sed ex luto. Quedā vō p cōpositionem sicut domus nō ex domibus: sed ex lateribus. Et per hunc modū aer ꝛ aq̄ fiunt[ex alterutris]. i. sicut ex dissimilib⁹. Alia littera habet[sicut lateres ex domo] ꝛ sic ponit duplicem modū quo aliquid fit ex dissimilibus. s. per cōpōnem: sicut domus fit ex lateribus: ꝛ p resolōnē: sicut lateres fiunt ex domo. ¶ Secundo ibi.

¶ Melius autem est potiora principia finitaq₃ sumere: quod quidem Empedocles facit.

¶ Melius autem est minora ꝛ finita recipere: T.c.41. quod vere facit Empedocles.

¶ Improbat pōnem Anax. per cōparationē ad opinionē Empe. ꝛ dicit. ꝙ meli⁹ est ꝙ fiāt pn⁹ pauciora ꝛ finita qđ fec̄ Empe. q̄ plura ꝛ īfinita: qđ fecit Anax. LEC. X.

¶ Oēs igit̄ ꝯ̄ria principia faciunt: ꝛ qui vniuersum vnū eē atq₃ imobile dicūt. Parmēides eñi calidū frigidūq₃ pncipia facit: atq₃ hec ignē terrāq₃ appellat: ꝛ qui raꝝ ꝛ densum pncipia iquiunt eē. Democritus quoq₃ plenū ipsa atq₃ vacuū asserit esse: quoꝝ alterū vt ens: alterū vt non ens eē dicit. Insup ꝛ hasce dr̄as affert: positionē inq̄ figurā ac ordinē: hec aūt cōtrarioꝝ genera sunt. Positionis enim: supra ꝛ infra: ante ꝛ retro. Figure vō: angulis cōstās atq₃ nō constans: rectum ꝛ circumflexum spēs sunt. Patet igitur oēs ꝯ̄ria quodāmodo pncipia facere reꝝ.

Omnes igitur contraria principia faciunt: ꝛ dicentes ꝙ vnum sit omne ꝛ imobile. Et parmenides.n. calidū ꝛ frigidum principia facit. Hec autē ap-

pellat ignem ⁊ terram. Et quidam rarū ⁊ dēſum. Et Democritus firmū ⁊ inane. Quorū aliud qdē ſicut qđ eſt: aliud aūt ſicut qđ nō ē: eē dicit. Adhuc pōne: figura: ⁊ ordie. Hec aūt genera ꝯtrarioꝝ ſūt. Poſitione: ſurſū ⁊ deorſū: ante ⁊ retro. Figura: angulus: rectū: circulatū.

T.c.42. Quod quidē igitur ꝯtraria quodammodo oēs faciunt principia manifeſtum eſt.

Poſitis opionib⁹ phoꝝ de pncipijs nāe: h icipit inquirere vitatē. Et p̄ iquirit eā p modū diſputationis ex pbabilib⁹ pcedēdo. 2° oſtēdit vitatē p modū demōſtratōis. ibi Sic ḡ nos dicam⁹. Circa p̄m duo facit. Pmo iquirit de ꝯtietate pncipioꝝ. 2° de nūero eoꝝ ibi Cōueniēs aūt vnqꝫ. Circa p̄m tria facit. Pmo ponit pōnē antiquoꝝ de ꝯtietate pncipioꝝ. 2° iducit ad h rōnē ibi Et h rōnabiliter. 3° oñdit quō ſe habebāt i ponēdo phi ꝯria pn⁹. ibi Uſqꝫ qdē igit. Dicit ḡ p̄. ꝙ oēs antiqui phi poſuerūt ꝯtietatē in pncipijs. Et h manifeſtat p tres opiones phoꝝ. Quidā. n. dixerūt ꝙ totū vniuerſū ſit vnū ens imobile: quoꝝ Parmēides dixit: ꝙ oia ſūt vnū ſꝫ rōnē: ſed plura ſm ſenſuꝫ: ⁊ inq̄tū ſunt plura ponebat i eis ꝯria pn⁹. ſ. calidū ⁊ frigidū: ⁊ attribuebat calidū igni: frigidū vo terre. Scđa vo opio fuit phoꝝ nāliū: q poſuerūt vnū pn̄ⁱᵐ māle mobile: ⁊ dicebāt ꝙ ex eo fiebāt alia ſm raritatē ⁊ dēſitatē: ⁊ ſic ponebāt rarū ⁊ dēſuꝫ eē pn⁹. Tertia vo opio eſt eoꝝ q poſuerūt plura pn⁹. iter quos Democritus poſuit oia fieri ex indiuiſibilibus corpib⁹: q̄ qdem adinuicem ꝯiuncta in ipſo ꝯtactu quoddā vacuū relinquebāt: ⁊ huiꝰ vacuitates vocabat poros: vt pꝫ in p̄ de generatiōe. Sic igit oia corpa ponebat cōpoſita ex firmo ⁊ inanī. ſ. ex pleno ⁊ vacuo. Uñ plenū ⁊ vacuū dicebat pn⁹ nāe: ſꝫ plenū attribuebat enti: vacuū vo non enti. Itē lꝫ corpora indiuiſibilia oia eſſent vni⁹ nāe: tñ ex eis dicebat cōſtitui diuerſa ſm diuerſitatē figure pōnis ⁊ ordis. Uñ ponebāt pn⁹ eſſe ꝯria que ſūt i genere pōnis. ſ. ſurſū ⁊ deorſū. ante ⁊ retro: ꝯria q̄ ſunt in genere figure. ſ. rectū angulare ⁊ circulare: ⁊ ſilr ꝯria q̄ ſūt in genere ordis. ſ. prius ⁊ poſteri⁹ de qbus nō fit mētio in lr̄a. q2 manifeſta ſunt Et ſic ꝯcludit q̄ſi inducendo ꝙ oēs phi poſuerūt pn⁹ eſſe ꝯtraria ſꝫ aliquem modum. De opione aūt Anax. ⁊ Empe mētionē nō fecit: q2 eas ſupius magis explicuit. Et tñ hi ponebant ēt quodāmodo ꝯtrarietatē i pncipijs: dicētes oia fieri cōgregatione ⁊ ſegregatione que conueniunt in genere cū raro ⁊ denſo. Secundo ibi.

Oēs anti qui philo ſophi po ſuerūt ꝯ trietatē in pncipijs.

2°

3°

T.c.4. l.c.8

T.c.8. l.c.33.

Idqꝫ nō ſine rōne. Principia namqꝫ: neqꝫ ex ſeſe mutuo: neqꝫ ex alijs: ⁊ ex ipſis oia eē opꝫ. ꝯrijs autē primis hec inſunt. Quia nāqꝫ ſūt prima: ideo nō ex alijs ſunt. Quia vo ꝯria ſūt: ideo non ex ſeſe mutuo ſiūt. Uez idipſum quo pacto fit: ⁊ rōne ꝯſiderem⁹ opꝫ. Sumendū eſt igit pmū: nō qduis eoꝝ: que ſunt in quoduis agere: neqꝫ quoduis pati a quouis aptū eſſe: neqꝫ ex qbuſcūqꝫ qduis fieri: niſi qs per accñs ſumpſerit. Quo nāqꝫ pacto fiet albū: vel nigrum ex muſico: niſi albo vel nigro ſit accidēs muſicū. Sꝫ albu͂ qdē fit e nō albo. atqꝫ ex hoc nō quouis: ſed e nigro vel aliquo medioꝝ. Muſicū aūt e nō muſico: atqꝫ ex hoc nō quouis: ſed ex imuſico vel e medio: ſi aliqd iter ipſa mediū eſt. Neqꝫ rurſus in quoduis pmū vnūqđqꝫ corrūpit. Uelut albū: in nō muſicū: niſi idipſuꝫ nōnunq̄ accidat: ſed in nō albū corrūpit: atqꝫ in hoc nō qduis: ſed in nigrū: aut in mediū. Eodē mō muſicū etiā in nō muſicū: atqꝫ in hoc nō quoduis: ſed in imuſicū vel in mediū: ſi qd iter ipſa mediū ſit corrūpit. Similr fit ⁊ in ceteris. Nā ⁊ ea que non ſimplicia ſed cōpoſita ſūt: eādē ſubeūt rōnē. Sed latet ipm ex eo q2 diſpōnes oppoſite noib⁹ carent. Et enī oē ꝯſtructū ex icōſtructo: atqꝫ incōſtructū e cōſtructo fiat neceſſe eſt. Cōſtructū etiā in icōſtructū: ⁊ in ipm nō quoduis: ſed in oppoſitū neceſſe eſt corrūpat. Nihil aūt intereſt: ſiue in ꝯſtructione: ſiue in ordine: ſiue in compoſitione hec ipſa dicant. Patet enim eādē rōnem in cūctis eſſe: atqꝫ domū: ſtatuā: ⁊ quoduis aliud ſilr fieri. Domus enī ex nō cōpoſitis: ſed hoc mō diuiſis: ⁊ ſtatua: figuratorūqꝫ quoduis e nō ſic figurato ꝯfici fieriqꝫ videt. Atqꝫ hec partim ordine: partim compoſitione ꝯſtāt. Si igit hec vera ſunt: omne qđ ſit ecōtrario profecto aut e medio fit ⁊ omne qđ corrumpit in ꝯtrarium corrumpit: vel in mediū. Media vo ſunt ex contrarijs: ceu colores ex albo ⁊ nigro. Quare omnia que natura fiunt: aut cōtraria aut ex contrarijs ſunt.

Et hoc rationabiliter. Oportet enī principia neqꝫ ex alterutris eē: neqꝫ ex alijs: ⁊ ex his. Cōtrarijs aūt primis iſunt hec. Propter id qđ prima qdē: nō ſūt ex alijs. Ob id vo ꝙ ſūt ꝯtraria: nō ſūt ex alterutris. Sꝫ opꝫ h in rōne ꝯſiderare T.c.43. q̄liter ꝯtingat. Accipiēdū igit eſt primū: ꝙ oiuꝫ que ſunt nihil neqꝫ facere aptū natū eſt: neqꝫ pati ꝯtingēs a ꝯtingēti: neqꝫ fit quodlibet ex quolibet: niſi aliqs accipiat ſm accidēs. Qualiter. n. fiet album ex muſico: niſi accidēs ſit albo aut nigro muſicū: ſed albū quidem fit ex non albo: ⁊ hoc nō ex omni: ſed nigro: aut medijs. Et muſicum ex nō muſico: ſed nō ex omni: ſed ex imuſico. aut ſi aliquid ipſis eſt medium. Neqꝫ igitur corrumpit in ꝯtingens primum: vt album T.c.44. non in muſicum: niſi forte ſm accidens: ſed in nō albū: ⁊ nō in ꝯtingēs. ſed i nigrū aut mediuꝫ. Similiter aūt muſicū in nō muſicū: ⁊ hoc nō i ꝯtingēs: ſed in imuſicū: aut ſi ipſis aliqd mediū eſt. Similiter aūt hoc eſt ⁊ in alijs: qm̄ nō ſolū T.c.45. ſimplicia eoꝝ que ſunt: ſed ⁊ compoſita ſm eādem ſe habēt rōnem. Sed propter hoc ꝙ oppoſite diſpoſitiones nō denominate ſunt: latet hoc ꝯtingens. Neceſſe enim omne ꝯſonās ex icōſonanti fieri: ⁊ icōſonās ex cōſonāti: ⁊ corrumpi ꝯſonās in icōſonātiā: ⁊ hanc nō i cōtingētē: ſed in oppoſitam. Differt autem nihil incōſonan- T.c.46. tia dicere: aut ordine: aut cōpoſitione. Manifeſtum enīꝫ eſt ꝙ eadem ſit ratio. At vo domus ⁊ ſtatua ⁊ qđlibet aliud fit ſimiliter. Domus quidem enim fit nō ex eo ꝙ compoſita ſunt: ſed ex eo ꝙ diuiſa ſunt hec. Sic ⁊ ſtatua ⁊ figuratorum aliquod ex non figurato: ⁊ vnumquodqꝫ

homm

T.c.47. borũ alia quidẽ ordo: alia vero cõpositio quedã sunt. Si ergo hoc verum est. q oẽ qd fit fiat: et corrũpat qd corrũpit: aut ex cõtrarijs: aut in cõtraria. et in horũ media. Media aũt ex cõtrarijs sunt. vt colores ex albo et nigro. Quare oia erũt que natura fiũt: aut cõtraria: aut ex cõtrarijs.

De rõne primorũ principiorũ contrariis. ¶ Ponit probabilẽ rõnẽ ad ondẽdũ q pma pnª sunt cõtraria q̃ talis est. Tria vĩr de rõne pncipiorũ eẽ. pᵐ q nõ sint ex alijs. 2ᵐ q non sint ex alterutris. 3ᵐ q oia alia sint ex eis. Sz hec tria ɔueniũt pmis ɔ̃rijs: g pª ɔ̃ria sunt pnª.

Prĩa cõtraria q̃. ¶ Ad itelligẽdũ aũt qd vocet pª pn ɔ̃ria. Cõsiderãdũ q qdã ɔ̃ria sũt que ex alijs ɔ̃rijs causant: sic dulce et amarũ causant ex hũido et sicco et calido et frigido. Sic aũt nõ ẽ pcedere in infinitũ: sz est deuenire ad aliq̃ ɔ̃ria q̃ nõ causant ex alijs ɔ̃rijs: et hec vocat pª ɔ̃ria.

pma condino. 2ª His igit pmis ɔ̃rijs tres pdcẽ ɔditiões ɔueniũt pncipiorũ. Ex eo ergo q pma sunt: manifestũ est q nõ sũt ex alijs. Ex eo vero q ɔ̃ria sũt: manifestũ est q nõ sunt ex alterutris. Quãuis.n. frigidũ

T.c.51. 3ª fiat ex calido inquãtũ id qd prius est calidũ fit frigidũ: tñ ipsa frigiditas nũq̃ fit ex caliditate: vt postea dicet. Tertiũ vero qualr oia fiãt ex ɔ̃rijs: opz diligentius inuestigare.

Qualiter hãs oia ex cõtrarijs. Ad hoc igit ondẽdũ pmittit pmo q neq3 actio neq3 passio põt accidere inter [ɔtingẽtia] .i. inter ea que ɔtingunt simul eẽ: vel inter [ɔtingẽtia] .i. inter quecũq3 indeterminata: neq3 qdlibet fit ex quolibet: sic Anax. dixit: nisi forte sm accñs. Et h manifestat pº in simplicibº. Albũ.n. nõ fit ex musico. nisi sm accñs forte inquãtũ musico accidit albũ vel nigrũ. Sz albũ fit per se ex nõ albo: qd est nigrũ vel medius color. Et silr musicus ex non musico: et nõ ex quocũq3 nõ musico: sz ex opposito qd dr imusicũ. s. qd est natũ hre musicã et nõ hz: vel ex quocũq3 medio inter ea. Et eadẽ rõne nõ corrũpit aliqd pº et p se in qdcũq3 cõtingẽs: sicut albũ nõ corrũpit in musicũ nisi p accñs: sz p se corrũpit in nõ albũ: et nõ in quodcũq3 nõ albũ: sed in nigrũ et in mediũ colorẽ. Et idẽ dicit de corruptiõe musici: et de alijs silibus. Et huius rõ est: q2 oẽ qd fit et corrũpitur non est aliq̃ fiat: nec est postq̃ corrũpit: vñ opz q id qd p se aliqd fit: et in qd per se aliqd corrũpit: tale sit q in sua rõne icludat nõ eẽ eius qd fit vel corrũpit. Et silr manifestat h in cõpositis: et dic q silr se hz in cõpositis sicut in simplicibº: sz magis latet in cõpositis: q2 opposita cõpositorũ nõ sũt noiata sic opposita simpliciũ. Oppositũ.n. domus nõ est noiatũ sic oppositũ albi. Vñ si reducant ad aliq̃ noiata: erit manifestũ. Nã oẽ cõpositũ ɔsistit in aliq̃ cõsonãtia. Cõsonãs aũt fit ex incõsonãti: et incõsonãs ex cõsonãti: et silr ɔsonãs corrũpit in icõsonãtiã: nõ in quãcũq3: sz in oppositã. Incõsonãtia aũt põt dici: vel sm ordinẽ tñ: vel sm cõpositionẽ. Aliqd.n. totũ ɔsistit in ɔsonãtia ordinis: sicut exercitus: aliqd vero in ɔsonãtia cõpositionis sicut domus: et eadẽ rõ est de vtroq3. Et manifestũ est q oia cõposita fiũt silr ex incõpositis: sic domº fit ex icõpositis: et figuratũ ex ifiguratis: et in oibº his nihil attẽdit nisi ordo et cõpõ. Sic igit q̃si per iductionẽ manifestum est q oia q̃ fiũt vel corrũpant fiunt ex ɔ̃rijs vel medijs: vel corrũpant in ea. Media aũt fiũt ex ɔ̃rijs: sic colores medij ex albo et nigro. Vñ ɔcludit q oia q̃ fiũt sm nãz: vl ipsa sũt ɔ̃ria: sicut albũ et nigrũ: vl fiũt ex ɔ̃rijs sic media. Et h est pncipale intẽtũ qd itẽdit ɔcludere. s. q oia fiant ex ɔ̃rijs: qd erat tertia cõditio principiorũ. ¶ Tertio ibi.

¶ Plurimi igitur et ceterorum hucusq3 profecti pene consentiunt: quẽadmodum diximus antea. Naz oẽs elementa et ea que ab ipsis principia nuncupantur: q̃q̃ sine ratione: tamen contraria ponunt: quasi ab ipsa veritate compulsi.

¶ Vsq3 quidẽ igitur hoc fere secuti sunt et aliorũ plurimi: quẽadmodũ diximus prius. Omnes enim elemẽta et ab ipsis vocata principia: et vere sine ratione ponentes: tamen contraria dicũt tanq̃ ab ipsa veritate coacti. T.c.48.

¶ Ondit hic Phs qũo se habuerũt phi in ponendo pncipia ɔtraria eẽ. Et pmo qũo se habuerũt quãtũ ad motiuũ positionis. Scdo qũo se habuerũt q̃tũ ad ipsam põnem. ibi [Differũt aũt adinucẽ.] Dicit ergo pmo. q sicut supra dictũ est: multi phorũ secuti sunt veritatẽ vsq3 ad hoc q ponerẽt pncipia eẽ cõtraria: qd qdem lz bene ponerẽt: nõ tñ q̃si ab aliqua rõne moti h ponebãt: sz sicut ab ipsa veritate coacti. Verũ.n. est bonũ itellectus ad qd nãliter ordiat. Vñ sic res cognitiõe carẽtes mouent ad suos fines absq3 rõne: ita iterdũ itellectus hois q̃dã nãli iclinatiõe tẽdit in vitatẽ: lz rõnẽ veritatis nõ pcipiat. ¶ Scdo ibi.

¶ Differũt tñ: q2 quidam priora: quidam posteriora: et alij ratione: alij sensu notiora accipiunt. Quidam enim calidum frigidumq3. Quidam humidum: atq3 siccum. Alij par et impar. Nõnulli concordiaz discordiam de causas generationis esse dixerunt. Hec aũt inter sese dicto differunt modo.

¶ Differũt aũt abinuicẽ: in eo qd alij quidẽ priora. alij posteriora accipiũt. Et qd hi qdẽ notiora sm rationem. illi autez sm sensum. Hi quidem enim calidũ et frigidũ: illi autẽ humidũ et siccũ: alij autem imparem et parem. Quidam autem concordiã et discordiã causam ponũt generationis. Hec aũt abinuicẽ differũt sm dictũ modũ.

¶ Ostẽdit qũo pdicti phi se habebãt in pdicta positione. Et circa hoc duo facit. Prio ondit qũo differebãt in ponẽdo pncipia eẽ ɔ̃ria. Scdo qũo simul differebãt et cõuenie bant. ibi [Quare est eadẽ dicere.] Dicit ergo pmo. q phi ponẽtes pncipia eẽ ɔ̃ria dupl'r differebãt. pmo qdẽ q2 aliqui eorũ rõnabil'r ponẽtes accipiebãt pro pncipijs priora cõtraria. alij vero minus puide cõsiderãtes accipiebãt posteriora ɔ̃ria vt pncipia. Et eorũ qui accipiebãt priora contraria: qdã attẽdebãt ad ea que erãt notiora sm rõnẽ: qdã vero ad ea que sunt notiora sm sensũ. Vel põt dici q per hãc scdaz differẽtiã assignet rõ pme differẽtie. Nã ea que sunt notiora sm rõnẽ sunt priora simpl'r: que vero sunt priora sm sensum: sunt posteriora simpl'r: et priora quo ad nos. Manifestũ est aũt q opz pncipia eẽ pma. Unde illi qui iudicabãt prius sm id qd est notius rõni: ponebãt pncipia ɔ̃ria et priora simpl'r. Qui vero iudicabãt prius sm id qd est notius sensui. ponebãt pncipia posteriora simpl'r. Vñ quidã ponebãt pma pncipia calidũ et frigiduz: alij vero humidũ et siccũ. et vtraq3 sunt sm sensuz notiora. Tñ calidũ et frigidũ que sunt actiue q̃litates sunt priora humido et sicco q̃ sunt q̃litates passiue: q2 actiuũ naturalr est prius passiuo. Alij vero posuerũt pncipia notiora sm rõnẽ. Quorum aliq posuerũt pncipia parẽ et imparẽ. s. pithagorici existimãtes substãtiã oium esse numeros: et q oia cõponãtur ex pari et impari sicut ex forma et mã. Naz pari attribuebãt infinitatẽ et alteritatẽ pp eius diuisibilitatẽ. Impari vero attribuebãt finitatẽ et idẽtitatẽ pp̃ter suam indiuisionem. Quidam vero posuerunt causas generationis et corruptionis concordiam et discordiã. s. sequaces Empedoclis. que sunt etiã sm rationez notiora. Unde patet q in istis positionibus apparet predicta diuersitas. ¶ Scdo ibi.

Qualitates actiue sunt priores passiuis.

¶ Quare eadē quodāmō: diuersa quoq; dicunt. Diuersa qdē: sicut ⁊ plurimis videt. Eadē aūt: similitudine rōnis: ex eadē nāq; serie sumūt. Cōtrarioꝝ eniꝫ alia cōtinēt: alia cōtinent. Hoc igit pacto eodē mō diuersoq;: ⁊ deterius: ac melius dicūt. Et qdā rōne: quidā sensu notiora sumūt: vt antea diximꝰ. Eteniꝫ vniuersale qdem notius est rōne. Singulare aūt sensu. Ratio nāq; ipsius est vniuersalis: sensus vō particularis. Veluti magnum quidē ⁊ paruū: rōne: raruꝫ autē ⁊ densuꝫ: sensu sunt notiora. Patet igitur oportere contraria principia rerum esse.

T.c.49. ¶ Quare est eadem dicere quodāmodo ⁊ altera adinuicē. Altera quidē quēadmodū videbit pluribus. Eadē vō sm analogiā. Accipiūt eniꝫ ex eadē coordinatione. Hec quidē enim cōtinēt. Alia autē cōtinētur cōtrarioꝝ. Sic igitur similiter dicūt ⁊ aliter: ⁊ peius ⁊ melius. Et hi quidem notiora sm rōnē: sicut dictuꝫ est prius: illi aūt sm sensum. Uniuersale quidē.n. sm rōnem notū est: singulare aūt sm sensuꝫ. Ratio qdē.n. vniuersalis est: sensus aūt particularis. Ut magnū ⁊ paruū sm rationē est: raruꝫ aūt ⁊ densuꝫ

T.c.50. sm sensum. Quod quidem igitur contraria oportet esse principia: manifestum est.

¶ Ondit qūo in differētia pdictaꝝ opinionū est etiā qdā couenietia: cōcludēs ex pdictis ꝙ quodāmodo antiq phi dixerūt eadē pncipia: ⁊ quodāmō altera. Altera qdē sꝫ ꝙ diuersi diuersa ꝯria assumpserūt sicut dictū est. Eadē vō sm analogiā.i. pportionē: qꝛ pnͣ accepta ab oibus habēt eādē pportionē. Et hoc tripl'r. Pͦ qdē. qꝛ quecūq; pncipia accipiunt ab eis se hn̄t adinuicē vt ꝯria. Et hoc est qd dicit: ꝙ oēs accipiūt pncipia ex eadē coordinatione.i. cōtrarioꝝ. Oēs.n. accipiūt ꝯria pro pncipijs. sed tn̄ diuersa. Nec est mirū si ex coordinatiōe ꝯrioꝝ diuersa accipiant principia. qꝛ iter ꝯria qdā sunt ꝯtinētia: vt priora ⁊ cōiora: ⁊ qdā ꝯtēta: vt posteriora ⁊ minus cōia. Iste est igit vnꝰ modus quo sil'r dicūt inquātū oēs accipiūt pncipia ex ordine ꝯrioꝝ. Alius modus in quo ꝯueniūt sꝫ analogiā est ꝙ qcūq; pncipia accipiūtur ab eis vnū eoꝝ se hꝫ vt melius: ⁊ aliud vt peius: sicut ꝯcordia vel plenū vel calidum vt melius. discordia vō vel vacuū vel frigidū vt peiꝰ. Et sic est cōsiderare in alijs. Et hoc iō est. qꝛ semp alteꝝ ꝯtrarioꝝ hꝫ puationē admixtā. Principiū.n. ꝯrietatis est oppositio puatiōis ⁊ habitus: vt dr̄ in.10.meta. Tertio mō

Lec.7. t.c.15. cōueniūt sm analogiā in hoc ꝙ oēs accipiūt pncipia notiora. Sꝫ qdā notiora sm rōnē: qdā vō sm sensum. Cum eniꝫ rō sit vl'is: sensus vō pticularis: vniuersaliora sūt notiora sm rōnē. vt magnū ⁊ paruū: singularia vō sꝫ sensuꝫ vt rarū ⁊ densum. que sunt minus cōia. Et sic vltio quasi epilogādo concludit qd principaliter intendit: scilicet ꝙ principia sunt contraria. LEC. XI.

¶ Deinceps vō considerandū est: vtrū duo an tria: an plura principia sint.

Consequens autem vtiq; erit dicere vtrum duo aut tria aut plura sint.

Postq̄ inquisiuit Phs de cōtrarietate pncipioꝝ: hic incipit ingre re de numero eorum. Et circa hoc tria facit. Primo mouet questionem. 2ͦ excludit que nō cadūt sub qōne. ibi [Unū qdē.] Tertio psequit qōnē. ibi [Quia aūt finitoꝝ.] Dicit ergo pmo ꝙ post inqsitionē de cōtrarietate pncipiorum cōsequēs est inquirere de numero eorum. Utrum.s. sint duo aut tria aut plura. ¶ Secundo ibi.

¶ Unum enim principiuꝫ esse non potest: qꝛ nō sunt ipsa contraria vnum.

¶ Unum quidem enim impossibile est: qm̄ nō vnum contraria.

¶ Excludit ea q̄ nō cadūt sub qōne. Et pmo ꝙ non sit tm̄ vnū pnͦ. Scdo ꝙ nō sint infinita. ibi [Infinita aūt nō.] Dicit ergo pmo ꝙ ipossibile est eē vnū pnͦ tm̄. Ondsuꝫ est eniꝫ ꝙ pncipia sūt ꝯria: sꝫ ꝯria nō sūt vnū tm̄. qꝛ nihil est sibiipsi ꝯriū. ergo pncipia non sunt vnū tm̄. ¶ Scdo ibi.

¶ Nec etiam infinita: quia id qd est sub scientiam sane non cadet.

¶ Infinita aūt non: qm̄ neq; scibile qd est erit.

¶ Ostendit ꝙ nō sunt infinita pncipia quattuor rōnibus. Quaꝝ pma talis est. Infinitum inquātuꝫ huius est ignotuꝫ. Si igit principia sunt infinita: opꝫ ea esse ignota. Sꝫ ignoratis pncipijs ignorant ea q̄ sunt ex eis: ergo sequit ꝙ nihil in mūdo possit sciri. ¶ Scdāꝫ rōnē ponit ibi.

¶ Una quoq; contrarietas est in omni genere vno. Substantia vō genus est quoddam vnum.

¶ Et est vna contrarietas in omni genere vno. Substantia autem vnū quoddam genus est.

¶ Que talis est. Principia opꝫ eē pma ꝯria vt supra ostēsum est. Prima autē ꝯria sunt pmi generis que est suba. Substātia aūt cū sit vnū genus. hꝫ vnā pmā ꝯtrarietatē. Pria.n. ꝯrietas cuiuslibet generis ē pmaꝝ drīaꝝ p qs diuidit genꝰ. g nō sunt ifinita pnͣ. ¶ Tertiā rōnē pōit ibi. — Lec.10. per totum

¶ Et qꝛ generatio ex finitis fieri pōt: atq; pstabilius est ex finitis: vt opinat Empedocles: q̄ ex infinitis fieri generationē existimare. Cūcta enim que ad generandas res pertinent: ex finitis perinde atq; Anaxagoras ex infinitis reddere putat.

¶ Et qd cōtingit ex finitis melius ex finitis quēadmodū Empedocles: q̄ ex infinitis. Omnia nāq; ex finitis assignare opinatur: quemadmodum Anax. ex infinitis.

¶ Que talis est. Qd pōt fieri per finita: magis est ponendū per finita fieri q̄ per infinita: sed rō omniū que fiunt sm nām assignant sm Empedocleꝫ per principia finita: sicut per Anaxagorā per pncipia ifinita. ergo nō est ponēdum principia esse infinita. ¶ Quartā rōnē ponit ibi.

¶ Preterea alijs alia priora cōtraria sunt: ⁊ ex alijs alia fiunt: ceu dulce ⁊ amarū: ⁊ albū ⁊ nigrū. Principia vō manere semper opꝫ. Ex his igitur neq; vnuꝫ neq; infinita principia esse constat.

¶ Amplius sunt alia alijs priora contraria. Et fiunt altera ex alteris: vt dulce ⁊ amarum: ⁊ album ⁊ nigrum. Principia autem semper opꝫ manere. Quod quidem igitur neq; vnuꝫ neq; infinita sunt: manifestum est ex his: — T.c.51.

¶ Que talis est. Principia sunt ꝯria. Si ergo pncipia sunt infinita. opꝫ oīa ꝯria esse pnͣ. Sed non oīa ꝯria sunt pnͣ. Qd pꝫ ex duobꝰ. Primo qdē qꝛ pncipia opꝫ eē pma ꝯria: nō aūt oīa ꝯria sunt pma: cū quedā sint alijs pora. Scdo — Lec.10. t.c.42.
qꝛ pncipia nō debēt esse ex alterutris vt supra dictuꝫ est: cōtraria aūt quedā fiūt ex alterutris vt dulce ⁊ amarū ⁊ albū ⁊ nigrū: nō ergo pncipia sunt infinita. Et sic vltimo cōcludit ꝙ pncipia nō sunt vnū tm̄ neq; infinita. ¶ Cōsiderādū — Notabile

Cõ.42. siderãduȝ est aũt ꝙ Phs hic disputatiue ꝓcedit ex ꝓbabilibus. Unde assumit ea que videntur pluribus: que non possunt esse falsa fm totũ: sed sunt fm partẽ vera. Uerũ est igif quodãmõ ꝙ ꝯ̃ria fiunt ex inuicẽ. vt supra dictuȝ est. si sumaẽ subm cũ ꝯ̃rijs. q2 id qd est albũ postea fit nigrũ: sed tñ ipsa albedo nõ couertit in nigredinẽ. Sȝ qdã antiquoꝝ ponebãt ꝙ nec ẽt coassumendo subiectũ: ꝑma ꝯ̃ria fiũt ex inuicẽ. Unñ Empedocles negabat elẽa fieri ex inuicẽ. Et iõ Aristoteles hic signãter nõ dic̃ calȝ fieri ex frigido: sȝ dulce ex amaro: ⁊ albũ ex nigro. ❡ Deinde cũ dic̃.

❡ Cũ aũt sint finita nõ facere duo solũ: rõnẽ aliquaȝ hȝ. Dubitauerit. n. nõ incõgrue qspiã: quonã pacto densitas apta est facere raritatẽ: aut raritas densitatem: ⁊ alia queuis cõtrarietas silr mõ. Nõ enim ꝯcordia discordiã: neqȝ ecõtra discordia cõcordiã congregat ⁊ aliqd facit ex ipsa: sed aliud qd tertiuȝ ambe. Atqui sunt qui plura etiaȝ sumunt: ex quibus eorum que sunt naturam conficiunt.

❡ Qm̃ autẽ finita facere duo tm̃: vel non facere duo tm̃ hȝ quãdã rõnẽ. Deficiet. n. aliqs qualr densitas raritatẽ facẽ aliqd apta nata sit: aut hec dẽsitatẽ. Similr aũt ⁊ alia quecũqȝ ꝯtrarietas. Nõ enim cõcordia discordiã inducit ⁊ facit aliquid ex ipsa: neqȝ discordia ex illa: sȝ vtraqȝ alterũ qddã tertiũ. Quidã aũt ⁊ plura recipiunt ex quibus parant eorum que sunt naturam.

❡ Prosequif illud qd erat in qõne. s. in quo numero sint ꝑncipia. Et circa hoc duo facit. Pˀo ondit ꝙ nõ sunt duo tm̃ ꝑncipia: sȝ tria. Scdo ondit ꝙ nõ sunt plura. ibi [Plura aũt trib⁹.] Circa ꝑmũ duo facit. Pˀo ondit per rõnes nõ eẽ tm̃ duo ꝑn⁰. sȝ opȝ addi tertiũ. Scdo ondit ꝙ in hoc
triplici ratione etiã antiq pħi cõuenerũt. ibi [Unñ ⁊ aliqs ꝑoꝛẽ.] Circa ꝑmũ ponit tres rõnes. Dicit ergo ꝑmo ꝙ cũ ondiuȝ sit ꝙ ꝑncipia sunt ꝯ̃ria: ⁊ ita nõ ꝑnt eẽ tm̃ vnũ ꝑnᵐ: sȝ duo ad minus: nec iteꝝ sint īfinita ꝑn⁰: restat ꝯsiderãdum verũ sint
Lec.11. duo tm̃ vel plura duob⁹. Quãtũ. n. ad h qd supra ondsum est ꝙ ꝯ̃ria sunt ꝑncipia: videt ꝙ sint duo tm̃ principia: q2
Prima Lec.11. cõtrarietas est īter duo extrema. [Sȝ in hoc deficiet aliquis]. i. dubitabit. Opȝ. n. ꝙ ex ꝑncipijs fiãt alia. vt supra dictũ est. Si autẽ sint tm̃ duo ꝯ̃ria ꝑn⁰. nõ vĩ quõ ex illis duob⁹ possint oĩa fieri. Non. n. põt dici ꝙ vnũ eoꝝ faciat aliqd ex reliquo. Nõ. n. dẽsitas nata est cõuertere ipsam raritatẽ in aliqd: neqȝ raritas dẽsitatẽ. Et silr est de qualibet alia ꝯ̃rietate. Nõ. n. cõcordia mouet discordiã ⁊ facit aliqd ex ipsa: neqȝ ecõuerso: sȝ vtrũqȝ ꝯ̃rioꝝ trãsmutat aliqd tertiũ qd est subm vtriusqȝ. Calidũ. n. non facit esse calidã ipsaȝ frigiditatẽ: sed subiectũ frigiditatis: nec ecõuerso. Uidet ergo ꝙ oporteat poni aliqd tertiũ qd sit subȝ ꝯ̃rioꝝ ad hoc ꝙ ex ꝯ̃rijs alia possint fieri. Nec refert quantũ ad pñs ꝑtinet: verũ illud subm sit vnũ vel plura. Quidã enim posuerũt plura ꝑncipia mãlia ex qbus preparãt nãm entiũ. Nõ enim dicebãt esse nãm rerũ mãm:
Lec.13. vt infra in scdo dicetur. ❡ Scdam rõnem ponit ibi.

❡ Insuper ⁊ id quispiam dubitauerit nisi quispiam aliam quãdã cõtrarijs nãm subiecerit. Nullus enim eoꝝ que sunt substãtiã contrariã eẽ videmus: principium autem de nullo subiecto dicaf oportet. Alioquin principij principium erit. Subiectum eniȝ principium ⁊ prius predicato esse videtur.

T.c.52. ❡ Adhuc autẽ amplius ⁊ de hoc aliquis dubitabit: nisi aliquis alterã supposuerit cõtrarijs naturam. Nullius. n. videmus eorũ que sunt substantia contraria. Principiũ aũt nõ de subiecto opȝ dici aliquo. Erit. n. principiũ pricipij. Subiectum. n. principiũ: ⁊ prius videt esse ꝑdicato.

❡ Et dicit ꝙ nisi ꝯ̃rijs que ponunf eẽ ꝑncipia supponatur aliqd aliud: surget maior dubitatio ꝙ̃ ꝑmissa. Primũ. n. principiũ nõ põt eẽ accñs aliqd de subo dictuȝ. Cũ enim subm sit ꝑnᵐ accñtis qd de eo ꝑdicaf: ⁊ sit eo ꝑus nãlr. sequeref si primũ principiũ eẽt accidẽs ⁊ de subo ꝑdicatũ ꝙ ꝑncipij eẽt ꝑncipiũ: ⁊ ꝙ ꝑmo eẽt aliqd ꝑus. Sȝ si ponamus sola ꝯ̃ria eẽ ꝑncipia: opȝ ꝑncipiũ eẽ aliqd accidẽs de subiecto dictũ: q2 nulli⁹ rei suba est ꝯ̃ria alteri: sȝ solũ ꝯ̃rietas est inter accñtia. Relinqtur igif ꝙ non pñt sola ꝯ̃ria eẽ ꝑncipia. ❡ Cõsiderãdũ aũt ꝙ in hac rõne vtif ꝑdicato pro accidente: q2 predicatum designat formam subiecti. Antiqui aũt credebãt oẽs formas eẽ accñtia. Hic aũt procedit disputatiue ex ꝓpositiõib⁹ ꝓbabilib⁹ que erant apud antiquos famose. ❡ Tertiam rationem ponit ibi. Scda Notãdũ

❡ Preterea substãtiã nõ esse contrariam substantie dicimus. Quonam igitur pacto substãtia ex nõ substantijs: aut non substantia substantia prius erit.

❡ Amplius nõ esse dicimus substãtiã ꝯ̃riã sube. Qualiter igitur ex nõ substãtijs suba vtiqȝ erit. Aut qõ prius non suba substantia erit.

❡ Que talis est. Oẽ qd nõ est ꝑncipiũ opȝ eẽ ex ꝑncipijs. Tertia Si igif sola ꝯ̃ria sint ꝑncipia: sequef cũ suba non sit ꝯ̃ria substãtie ꝙ substãtia sit ex nõ substãtijs: ⁊ sic qd non est substãtia sit ꝑus ꝙ̃ substãtia: q2 qd est ex aliqb⁹ est posterius eis. Hoc aũt est īpossibile. Nã ꝑmuȝ genus entis est substãtia que est ens per se. Nõ igitur põt eẽ ꝙ sola ꝯ̃ria sint principia: sȝ opȝ ⁊ tertium poni. ❡ Deinde cũ dicit.

❡ Quãobrem necesse est eum qui prioꝛem atqȝ hanc rationeȝ veram esse existimauerit: si ambas seruare voluerit: tertium aliquod contrarijs ipsis subijcere: quẽadmodũ dicũt hi qui solã vnaȝ quãdã nãm vniuersuȝ asserũt eẽ: vt aquã: aut ignẽ: aut mediũ qd inter hec collocarũt. Atqȝ videt ipsum mediũ magis. Nã ignis: terra: aer: ⁊ aq̃: cũ ꝯtrarietatib⁹ sunt annexa. Iccirco non sine rõne agunt qui subiectũ ipsum aliud ab his faciũt. Ceteroꝝ aũt qdã aerẽ ponunt. Aer enim minime respectu ceterorum differentias sensibilis habet: atqȝ hunc sequitur aqua.

❡ Unde si aliqs ⁊ prioꝛẽ verã putabit eẽ rõneȝ ⁊ hãc: necessariuȝ est si hȝ saluare vtrasqȝ ipsas subeẽ quoddã tertiũ: quẽadmodũ dicũt vnam quandã nãm dicentes oẽ: aut aquã: aut ignem: aut mediũ hoꝝ. Uidetur autem mediũ magis. Ignis. n. ⁊ terra ⁊ aer ⁊ aqua cum cõtrarietatibus cõplexa sunt. Unde nõ irrõnabiliter faciũt subiectũ alterũ ab his facientes. Alioꝝ aũt qdã aerẽ. Aer. n. minime hȝ alioꝝ differentias sensibiles. Consequenter autem aqua. T.c.53. T.c.54.

❡ Ostẽdit qũo ad hoc etiã ꝯcordat positio pħoꝝ. Et circa hoc duo facit. Pˀo manifestat qũo ponebant vnũ mãle principiũ. Scdo qũo ponebãt ꝑter hec duo ꝑncipia ꝯ̃ria. ibi [Sed oẽs vnũ hoc.] ❡ Cõsiderãdũ est aũt circa primũ ꝙ Phs in ꝑcedẽtib⁹ more disputatoꝝ visus est opponere ad vtrãqȝ ꝑtẽ oppositã. Nã ꝑmo ꝓbauit ꝙ ꝑn⁰ sunt cõtraria: ⁊ nũc īduxit rõnes ad ꝓbandũ ꝙ ꝯ̃ria nõ suffi- Lec.10.

ciũ tad h ꝙ ex eis res generent. Et q̃ rõnes disputatiue veꝝ ꝯcludũt tñ ꝫ aliqd: ſʒ nõ ſm totũ: ex vtriſqʒ rõni/bus veritatẽ cõcludit. ⁊ dicit ꝙ ſi aliqs putet verã priorem rõnẽ que ꝓbabat pncipia eẽ ꝯria. ⁊ hãc imediate poſitam que ꝓbabat ꝯria pncipia nõ poſſe ſufficere: ad ſaluãdum vtrũqʒ eſt neceſſe dicere ꝙ quoddã tertium ſubſit ꝯrijs. ſicut dixerũt ponẽtes totũ vniuerſum eſſe nãm quãdam vnã: intelligẽtes per naturã mãm: ſicut aquã. aut ignem. aut aerẽ. aut mediũ horum. vt vaporẽ aut aliud huiꝰ. Et magis vr̃ de medio. Hoc.n. tertiũ accipit vt ſubiectũ cõ/trarijs: ⁊ quodãmõ vt diſtictũ ab eis. Vñ illõ qd minꝰ hʒ de ꝯrietate ꝯuenietius ponitur tertiũ pnciptũ pter ꝯria. Ignis.n. ⁊ terra ⁊ aer ⁊ aq̃ hñt ꝯrietatẽ annexã. ſ. calidi ⁊ humidi: ⁊ frigidi ⁊ ſicci. Vñ nõ irrõnabilr faciunt ſubm aliqd alteꝝ ab his in quo minꝰ eſt excellẽtia ꝯrioꝝ. Poſt hos aũt melius dixerũt qui poſuerũt aerẽ pncipiuʒ: q̃ in aere inueniunt q̃litates ꝯrie minus ſenſibiles. Poſt hos qui poſuerũt aquã. Qui vero poſuerũt ignẽ peſſime dixerũt quãtũ ad hoc: q̃ ignis hʒ q̃litatẽ ꝯriã maxime ſenſibilez ⁊ magis actiuã. q̃ in ipſo eſt excellẽtia calidi: quãuis ſi cõ/parent elemẽta ſm ſubtilitatẽ melius videantur dixiſſe qui poſuerũt ignẽ principiũ: vt alibi dicit. Qd.n. eſt ſubti/lius vr̃ eẽ ſimplicius ⁊ prius. Unde terram nullus poſuit principium propter ſui groſſitiem. ¶ Scdo ibi.

¶ Verũ eniʒ oẽs hoc vnũ in figuras ꝯtrarijs vertũt: denſitate inq̃ raritateq̃: ⁊ intẽſione ⁊ remiſſiõe: que qdẽ exceſſus oĩno: defectuſq̃ ſunt. vt antea di/ximus. Hec etiã opinio vetus q̃dã eẽ vr̃. Vnũ inq̃ ⁊ exceſſum: atqʒ defectũ pncipia reꝝ eẽ. Attñ nõ eodẽ mõ. Sed priſci duo qdẽ agere: vnum autẽ pati dice/bant. At poſterioꝝ quidã econtra. Vnum quidem agere: duo vero pati potius aſſerunt. Tria igitur ele/menta rerum eſſe putare ex his ⁊ iſtiuſmodi alijs ani/maduerſis: videbitur aliquam rationem habere: ſi/cut an ea diximus.

T.c.55. ¶ Sed oẽs vnũ hoc cõtrarijs figurãt: vt denſita/te ⁊ raritate: ⁊ eo qd maius ⁊ minus. Hec aũt ſunt oĩa: excellẽtia. vʒ. ⁊ defectus: ſicut dictũ eſt

Lec.9. prius. Et videt antiqua eẽ opinio ꝙ vnũ ⁊ ſup/abundãtia ⁊ defectus principia rerũ ſunt: ſʒ nõ eodẽ mõ. Sʒ antiq duo qdẽ facere: vnũ aũt pa/ti: poſterioꝝ aũt qdã cõtrariũ: vnũ quidem fa/

T.c.56. cere: duo vero pati magis dicunt. Tria quidem igitur dicere elementa eſſe: ⁊ ex his ⁊ ex huiuſ/modi alijs intendentibus videbitur vtiq̃ habe/re quandam rationem: ſicut diximus.

¶ Oſtẽdit quõ cũ vno materiali principio poſuerũt pnci/pia ꝯria: ⁊ dicit ꝙ oẽs ponẽtes vnũ mãle pncipiũ dicebãt illud figurari vel formari ꝯrijs qbuſdã: vt raritate ⁊ dẽſi/tate que reducũt ad magnũ ⁊ puũ ⁊ excellẽtiã ⁊ defectũ. Et ſic hoc qd Plato poſuit ꝙ vnũ ⁊ magnuʒ ⁊ paruũ ſint pncipia reꝝ: fuit ẽt opinio antiqoꝝ nãliuʒ: ſʒ differẽter. Nã antiq ꝯſiderãtes ꝙ vna mã variat per diuerſas for/mas poſuerũt duo ex pte forme: que eſt pnᵐ agẽdi: ⁊ vnuʒ ex pte mãe: que eſt pncipiũ patiẽdi: ſed Platonici ꝯſide/rãtes quõ in vna ſpecie diſtinguunt multa indiuidua ſʒ diuiſionẽ mãe: poſuerũt vnũ ex pte forme: q̃ eſt pncipiuʒ actiuũ: ⁊ duo ex parte mãe: que eſt pncipiũ paſſiuũ. Et ſic cõcludit pncipale intẽtũ ꝙ pmiſſa ⁊ ſimilia ꝯſiderãtibꝰ rõnabile videtur ꝙ ſint tria nature pncipia. Et hoc dicit deſignãs ex ꝓbabilibus proceſſiſſe. ¶ Deinde cũ dicit.

¶ Sed tribus ponere plura nullam. Ad patiendum enim ſufficiens eſt vnũ ipſum. Si vero q̃tuor ꝯtrarijs ſumptis: due contrarietates ponantur: vtriſqʒ ſeor/ſum alia quedam natura media ſubijciatur oportet. Qd ſi ex ſeſe viciſſim generare poſſunt: ſuperuaca/nea nimirum altera contrarietas erit.

¶ Plura aũt tribus nõ amplius. Ad patiẽdum quidẽ.n. ſufficiẽs eſt vnũ. Si aũt q̃tuor exiſtẽti/bus due erũt contrarietates: oportebit ſeorſum vtriſqʒ eẽ alterã quãdã nãm. Si aũt exinicẽ po/terit generare: ocioſa vtiqʒ altera ꝯrietatũ erit.

¶ Oſtẽdit quõ nõ ſunt plura pncipia tribꝰ: duabꝰ rõnibꝰ. Quaꝝ pma talis eſt. Qd põt fieri per pauciora: ſupfluuʒ eſt ſi fiat per plura: ſʒ tota generatio rerũ põt cõpleri po/nẽdo vnũ pnᵐ mãle ⁊ duo formalia: q̃ ad patiẽdũ ſufficit vnũ mãle pnᵐ. Sʒ ſi eẽnt q̃tuor pncipia ꝯria: ⁊ due pme cõtrarietates. oporteret ꝙ vtraqʒ ꝯrietas haberet aliud ⁊ aliud ſubiectũ. q̃ vnũ ſubiectũ vr̃ eẽ pmo vnius ꝯrieta/tis. Et ſic ſi duobꝰ ꝯrijs poſitis ⁊ vno ſubiecto põt res fieri adinuicẽ: ſupfluũ vr̃ ꝙ ponat alia ꝯrietas. Nõ igit ponẽ/da ſunt plura q̃ tria pncipia. ¶ Scdam rõnẽ ponit ibi.

¶ Et inſup fieri neqt vt prime cõtrarietates ſint plu/res. Subſtãtia nãqʒ vnũ quoddã eſt genus eius qd eſt: vt patet. Quare nõ genere: ſed antecedendo ſe/quẽdoue dũtaxat iter ſeſe principia differrẽt. Sem/per enim vna eſt contrarietas in genere vno: atqʒ omnes contrarietates ad vnũ reduci videntur. Pa/tet igitur neqʒ vnum elementuʒ neqʒ plura duobus vel tribus eſſe. Horum autem vtrum ſit aſſerenduʒ: magnam dubitationem nimirum habet.

¶ Simul aũt ⁊ impoſſibile eſt plures eſſe cõtrarie/tates primas. Subſtãtia.n. vnũ quoddã genus eſt entis. Quare in eo qd prius ⁊ poſterius ſũt differũt abinuicem principia tñ. ſed nõ genere. Semper eniʒ in vno genere ꝯtrarietas eſt vna. Omnes.n. cõtrarietates reduci vident in vnã.

Q̃ quidem igitur neq̃ vnum ſit elementũ neq̃ T.c.57. plura duobus vel tribus manifeſtum eſt. Ho/rum autem vtrum ſit verum: quemadmodum diximus: dubitationem habet multam.

¶ Que talis eſt. Si plura ſũt pncipia q̃ tria opʒ eẽ plures pmas ꝯrietates: ſʒ hoc eſt impoſſibile: q̃ pma ꝯrietas vr̃ eẽ primi generis qd eſt vnũ. ſ. ſubã. Vñ oĩa ꝯria que ſunt in genere ſube nõ differũt genere: ſʒ ſe hñt ſicut prius ⁊ poſte/rius. q̃ in vno genere eſt tñ vna ꝯrietas. ſ. pma: eo ꝙ oẽs alie ꝯrietates vident reduci ad vnã primã. Sunt aũt alie que prime dĩe ꝯrie: qbus diuidit genus: ergo videt ꝙ nõ ſint plura pncipia q̃ tria. ¶ Cõſiderãdũ eſt ãt ꝙ vtrũqʒ Notabile probabilr dictum eſt. ſ. ⁊ ꝙ in ſubis nõ ſit ꝯrietas: ⁊ ꝙ in ſubis ſit vna cõtrarietas prima. Si.n. accipiat ipſum qd eſt ſuba: nihil eſt ei contrariũ. Si vero accipiant formales differẽtie in genere ſubſtãtie: ꝯtrarietas in eis inuenitur. Ultimo aũt quaſi epilogando concludit ꝙ neqʒ ſit vnuʒ tñ principium: neqʒ plura duobus vel tribus. Sed vtrũ horũ ſit verũ hʒ multam dubitationem: ſicut ex pmiſſis pʒ. ſ. vtrum ſint duo tñ vel tria.

LEC. XIII.

¶ Hoc igit modo nos dicimus primo de omni gene/ratione ſimpliciter ꝑtractantes. Eſt enim nature ac/

cõmodatã

cōmodatū primū cōmunia dicere: deinde ea que circa vnumquodqꝫ sunt propria contemplari.

Sic igiť nos dicamus primū de omni generatiōe aggredientes. Est.n. ſm naturā cōmunia prius dicere: ⁊ sic circa vnūquodqꝫ propria speculari.

Postq̄ Phs ꝓcessit ad inuestigādū numeꝝ ꝑncipioꝝ disputatiue: hic icipit determinare veritatē. Et diuidiť in ptes duas. In pma determinat veritatē. In scda ex vitate determinata excludit dubitatiōes ⁊ errores antiquoꝝ. ibi [Qđ aūt antiq.] Prima diuidiť in duas. In pma ondit ꝙ in quolibet fieri nāli tria inueniuntur. In scda ex hoc ondit tria eē pn°. ibi [Manifestuꝫ est igiť ꝙ siqdē sunt cāe.] Circa pm duo facit. Pmo dicit de quo est intētio. Scdo ꝓsequiť intētū. ibi [Dicim⁹.n. fieri.] Quia ḡ supra dixerat ꝙ multā hꝫ dubitationē vtruꝫ sint tm̄ duo nāe ꝑncipia vel tria: ꝯcludit ꝙ de hoc pmo dicēdū est: ꝯsiderātes de generatiōe vel factiōe in cōi ad oēs spēs mutatiōis. In q̄libet.n. mutatiōe inueniť quoddā fieri: sicut qđ alterať de albo in nigrū: de albo fit nō albū: ⁊ de nō nigro fit nigrū. Et silr est in alijs mutationibus. Et rōnē ordinis assignat. qꝛ necesse est primo dicere cōia: ⁊ postea speculari ea que ꝓpria sunt circa vnūquodqꝫ: sicut in principio libri dictum est. ❡ Scdo ibi.

❡ Nam qppiā e quopiā: ac aliud ex alio fieri dicim⁹: aut simplicia dicētes: aut cōposita. Dico aūt hoc pacto. Fit enim homo musicus ⁊ nō musicus: musicus aut non musicus homo: musicus hō. Simplex itaqꝫ dico ipsum fiens: hominem inq̄: ⁊ non musicum: ⁊ id etiam qđ fit: idest musicum. Compositum vō: ⁊ id qđ fit ⁊ ipsum fiens etiam: cum non musicum hominem musicum hominem fieri dicimus.

T.c.58. ❡ Dicimus.n. fieri ex alio aliud: ⁊ ex altero alterū: aut simplicia dicētes aut cōposita. Dico aūt sic hoc. Est.n. hoc fieri hoiem musicū. Est aūt nō musicū aliqđ fieri musicū. Aut nō musicum hoiem musicū. Simplr qdē igiť dico ꝙ fit hō ⁊ non musicū: ⁊ qđ simpliciter fit musicū. Cōpositum autē ⁊ qđ fit ⁊ qđ factum est: cum nō musicum hominem dicamus fieri aut musicū aut musicum hominem.

❡ Prosequiť ꝓpositū. Et circa hoc duo facit. Primo eniꝫ premittit quedā que necessaria sunt ad ꝓpositū ondēdū. Scdo ondit ꝓpositū. ibi [Determinatis autē his.] Circa primū duo facit. Primo pmittit quādā diuisionē. Scdo ondit dīam inter ptes diuisionis. ibi [Hoꝝ aūt.] Dicit ergo pmo ꝙ cū in quolibet fieri aliud dicať fieri ex alio quātū ad fieri ſꝫ eē substātiale: vel alteꝝ ex altero quātū ad fieri ſm eē accītale: pp hoc ꝙ ois mutatio hꝫ duos terminos: duplr ꝯtingit hoc dicere: eo ꝙ termini alicui⁹ factiōis vel mutatiōis pnt accipi vt simplices vel cōpositi. Et hoc sic exponiť. Aliqn̄.n. dicim⁹ hō fit musicus: ⁊ tunc duo termini factiōis sunt simplices: ⁊ silr qn̄ dicimus ꝙ nō musicū fit musicū. Sꝫ qn̄ dicimus nō musicus hō fit musicus hō: tūc vterqꝫ terminoꝝ est cōpositus. Quia cū fieri attribuiť homini vel nō musico vterqꝫ est simplex: ⁊ sic id qđ fit. i. cui attribuiť fieri. significať fieri vt simplex. Id vō in qđ terminať ipsuꝫ fieri: qđ significať fieri vt simplex: est musicū. Ut cū dico. hō fit musicus. vel nō music⁹ fit music⁹. Sꝫ tūc vtrūqꝫ significať fieri vt cōpositū. s. [⁊ qđ fit] .i. id cui attribuiť fieri. [⁊ qđ factū est] .i. id ad qđ terminať fieri: cū dicim⁹. nō music⁹ hō fit musicus. Tūc.n. est cōpositio ex pte subiecti tm̄: ⁊ simplicitas ex pte pdicati. Sꝫ cū dico. non music⁹ hō fit musicus hō. tunc est compositio ex parte vtriusqꝫ. ❡ Scdo ibi.

❡ Hoꝝ aūt alteꝝ nō solū hoc aliqd: sed etiam ex hoc fieri dicitur. ceu e non musico musicus. Alterum nō hoc in omnibus dicitur modo. Non enim ex homine musicus: sed homo fit musicus dicitur.

❡ Hoꝝ autē quidē nō solū dicitur hoc aliqd fieri: sꝫ etiā ex hoc: vt ex nō musico musicus. Hoc aūt nō dicitur in omnibus vt ex homine factus sit musicus: sed homo factus sit musicus.

❡ Ostendit duas differentias inter predicta. Quaruꝫ prima est ꝙ in quibusdā premissoꝝ vtimur duplici modo loquendi. s. ꝙ hoc fit hoc: ⁊ ex hoc fit hoc. Dicimus enim ꝙ non musicus fit musicus: ⁊ ex non musico fit musicus. Sed non in omnibus sic dicitur. Non eniꝫ diciť: ex hoie fit musicū: sꝫ hō fit musicus. ❡ Scdam dīam ponit ibi.

❡ At vō coꝝ que vt simplicia fieri dicimus: alterum permanēs fit: alterum nō pmanens. Nam hō quidē permanet cū sit musicus hō. Nō musicū aūt ⁊ imusicum: neqꝫ simplex neqꝫ cōpositum permanet.

❡ Eoꝝ aūt que fiūt sicut simplicia dicimus fieri: aliquid quidē permanēs fit: aliud vō nō permanēs. Homo quidē pmanet musicus factus: ⁊ homo est. Sed non musicuꝫ ⁊ imusicū neqꝫ simpliciter neqꝫ compositum permanet. T.c.59.

❡ Et dicit ꝙ cū duobus simplicibus attribuiť fieri. s. subiecto ⁊ opposito: alterū istoꝝ est pmanēs: ⁊ alterū nō permanēs: qꝛ cū aliqs iā factus est musicus pmanet hō. sed nō permanet oppositū: siue sit negatiue oppositū vt non musicū: siue ꝓuatiue aut ꝯrie. vt imusicū. Neqꝫ ēt cōpositū ex subo ⁊ opposito pmanet. Nō.n. pmanet hō nō musicus postq̄ hō fact⁹ est music⁹. Et tm̄ istis trib⁹ attribuebať fieri. Dicebať.n. ꝙ hō fit musicus: ⁊ nō music⁹ fit music⁹: ⁊ hō nō music⁹ fit music⁹. Quoꝝ triū solū pm manet cōpleta factiōe. Alia vō duo nō manēt. ❡ Deinde cū dicit.

❡ Que cū ita sint: hoc est ex oibus que fiunt accipiēdum: si quis inspexerit vti diximus: aliquid semper subijci oportere: ipsum inq̄ fiens. Qđ ⁊ si numero vnum est: nō tamē est specie vnum. Atqꝫ pro eodē accipio: specie rationeqꝫ differre. Non est enim eadem hominis ⁊ immusici ratio.

❡ Determinatis igiť his: ex oib⁹ que fiūt hoc est accipe si aliqs intenderit sicut diximus: qm̄ opꝫ aliqd semper subici qđ fit: ⁊ hoc si numero est vnū: sꝫ specie non vnū est. Specie enim dico ⁊ ratiōe idē. Nō.n. idē est homini ⁊ imusico esse. T.c.60.

❡ Ex suppositiōe pmissoꝝ ondit ꝓpositū. s. ꝙ in qualibet factiōe naturali inueniaň tria. Et circa h̄ tria fac. Pmo enumerat duo que inueniuntur in qualibet factiōe nāli. Scdo ꝓbat qđ supposuerat. ibi [Et hoc qdem pmanet.] Tertio concludit ꝓpositū. ibi [Quare onsum est.] Dicit ergo pmo ꝙ suppositis pmissis si qs voluerit cōsiderare in oibus que fiūt ſꝫ nām. hoc accipiet ꝙ semꝑ opꝫ subijci aliqd cui attribuiť fieri. Et illud lꝫ sit vnuꝫ numero vel subo: tm̄ specie vel rōne nō est idem. Cū.n. attribuiť homini ꝙ fiat musicus. hō quidē est vnū subiecto sꝫ duo rōne. Nō eniꝫ est idē homo ſm rationē ⁊ nō musicus. Tertiū autē non ponit. s. ꝙ in generatione necesse est aliqd gene

rari: qm̄ illud manifestum est. ¶ Scḋo ibi.

¶ Atq; alterū permanet. Id eniʒ qḋ non opponitur permanet: homo nāq; permanet. Non musicuʒ aūt ꝛ imusicuʒ non permanet: neq; id qḋ ex vtriusq; cōponitur: velut immusicus homo.

¶ Et hoc quidē ꝑmanet: illud vo nō permanet. Nō oppositū qdē ꝑmanet. Homo.n.ꝑmanet. Musicū aūt ꝛ imusicū nō ꝑmanet: neq; ex ambobus compositum vt non musicus homo.

¶ Probat duo que supposuerat. Pͥo ꝙ subiectuʒ cui attribuit̄ fieri sit duo rōne. Scḋo ꝙ oporteat in quolibet fieri supponi subm̄. ibi [Multiplr aūt.] Primū ostendit duplr. Pͥo qdē per hoc ꝙ in subto cui attribuit̄ fieri est aliqd qḋ permanet: ꝛ aliquid qḋ nō ꝑmanet. q2 id qḋ non est oppositum termino factionis permanet: homo enim permanet quando fit musicus. sed non musicum nō permanet: neq; cōpositū vt hō nō musicus. Et ex hoc apparet ꝙ homo ꝛ non musicus non sunt idē rōne: cum vnum permaneat ꝛ aliud non. ¶ Scḋo ibi.

¶ At vo ꝗppiā e quopiam ꝛ nō hoc fieri in hisce magis dr̄ que nō ꝑmanēt: ceu ex imusico fieri musicum dr̄. Ex hoie vo nō dr̄. Verū ꝛ in hisce que ꝑmanent. īterdū eodē dr̄ mō. Ex ere nāq; statuā: nō es statuā fieri dicim⁹. In eo tn̄ qḋ opponit̄ ꝛ nō ꝑmanet vtroq; dicitur mō: ꝛ ex hoc fieri hoc: vt ex musico musicus: ꝛ hoc fieri hoc. velut imusicus musicus. Iccirco ꝛ in cōposito similr dr̄. Ex imusico nāq; homine: atq; imusicus homo: musicus homo fieri dicit̄.

T.c.61. ¶ Sed ex aliquo fieri aliqd ꝛ nō hec fieri aliqd magis qdē dr̄ in nō ꝑmanētib⁹: vt ex nō musico musicū fieri: ex homine aūt nō. At vo ꝛ in ꝑmanentibus aliqn̄ dicit̄ similiter. Ex ere.n. statuaʒ dicimus fieri: nō es statuā. Hoc autē ex opposito ꝛ nō ꝑmanēti vtrolibet dr̄: ex hoc h: ꝛ hoc h. Et nāq; ex musico ꝛ imusicus fit music⁹. Vn̄ ꝛ in cōposito similiter est. Etenim ex imusico homine ꝛ imusicus homo dicitur fieri musicus.

¶ Ondit idē alio mō: q2 in nō ꝑmanentibus magis dr̄ ex hoc fit hoc: ꝙ̄ hoc fit hoc: lʒ tn̄ ꝛ hoc possit dici: sʒ non ita proprie. Dicimus.n. ꝙ ex nō musico fit musicus. Dicim⁹ etiā ꝙ nō musicus fit musicus: sʒ hoc per accn̄s: iquātū. s. id cui accidit eē nō musicuʒ fit musicus. Sʒ in ꝑmanētibus nō sic dr̄. Nō.n. dicimus ꝙ ex hoie fit musicus: sʒ ꝙ hō fit musicus. Aliqñ tn̄ in ꝑmanētib⁹ dicimus ex hoc fit hoc: sicut dicimus ꝙ ex ere fit statua. Sʒ hoc cōtingit: q2 noie eris itelligimus infiguratū: ꝛ ita dr̄ hoc rōne ꝑuatiōnis intellecte. Et lʒ ex hoc fieri hoc dicamus in ꝑmanētibus: magis tn̄ vtrūq; cōtingit in nō ꝑmanentibus dici: ꝛ hoc fit hoc: ꝛ ex hoc fit hoc: siue nō ꝑmanēs accipiat̄ oppositū siue cōpositū ex opposito ꝛ subiecto. Ex hoc ergo ipso ꝙ diuerso mō vtimur loquēdi circa subm̄ ꝛ oppositum: manifestū est ꝙ subm̄ ꝛ oppositū: vt hō ꝛ non musicus: ꝛ si sint idē subo: sunt duo tn̄ rōne. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Cū aūt fieri multis modis dicat̄: ꝛ qdā nō absolute fieri sʒ hoc aliqd fieri: quedaʒ simpliciter fieri dicant̄: qd̄ qdē solis substātijs cōpetit. In ceteris qdē pʒ aliqd ipsuʒ incꝫ fiēs necessario subijci. Nā ꝛ quātū: ꝛ q̄le: ꝛ ad aliqd ꝛ qn̄: ꝛ vbi: fit aliqua re subiecta. Propterea qḋ substātia sola de nullo subiecto dicit̄ alio: cetera aūt vniuersa de substātia ipsa dicuntur. Ad substātiā āt ꝛ q̄cūq; alia simpliciter sūt ex subiecto fieri aliquo: patefiet sane diligēter ↄsiderāti. Sēper.n. est aliqd qḋ subijcit̄: ex quo generat̄ id qḋ fit. Plante nāq; ꝛ animalia ex semine fiunt.

¶ Multiplr aūt cū dicatur fieri: ꝛ horū qdē nō simplr fieri: sed hoc aliqd fieri: simplr aūt fieri substātiarū solū est: ꝓm qd aliorū: manifestū ꝙ necesse est subijci aliqd qḋ fit. Etenim quātū ꝛ quale: ꝛ ad alteruʒ: ꝛ qn̄: ꝛ vbi fiūt in subiecto aliquo ꝑꝑ id qḋ sola suba de nullo alio dr̄ subiecto: sʒ alia oīa de substātia. Qḋ aūt ꝛ substātie ꝛ q̄cūq; alia simplr entia ex quodā subo fiāt: cōsiderāti fiet vtiq; manifestū. Semp.n. est aliqd qḋ subijcitur: ex quo fit qḋ fit: vt plante ꝛ animalia ex semine. T.c.62.

¶ Ostēdit alterū qḋ supposuerat. s. ꝙ in omni factione naturali oporteat eē subm̄. Et hoc qdē per rōnē ꝓbare ptinet ad metaphysicuʒ. vn̄ ꝓbat̄ in 7° metaphy. Sʒ hic ꝓbat tm̄ per iductionē. Et pmo ex pte eorū que fiūt. Scḋo ex parte modorū fiendi. ibi [Fiūt autē que fiunt.] Dicit ergo pmo: ꝙ cū fieri dicat̄ multiplr: fieri simplr est soluʒ fieri substātiarū: sʒ alia dicūtur fieri ꝓm quid. Et hoc idō q2 fieri īportat initiū essendi. Ad hoc ergo ꝙ aliquid fiat simplr: reqrit̄ ꝙ ꝑus nō fuerit simplr: qḋ accidit in his q̄ subalr fiūt. Qḋ eni fit hō nō solū ꝑus nō fuit hō: sed simpliciter veꝝ est dicere ipsuʒ nō fuisse. Cū aūt hō fit alb⁹: nō est verū dicere ꝙ ꝑus nō fuit: sʒ ꝙ ꝑus nō fuerit talis. In his igit̄ que fiūt ꝓm qd manifestū est ꝙ indigēt subiecto. Nā q̄titas ꝛ q̄litas: ꝛ alia accn̄tia quoꝝ est fieri ꝓm qd: nō pn̄t eē sine subo. Solius.n. sube est nō inesse subo. Sʒ ēt in substātijs siqs ↄsiderat manifestuʒ fit ꝙ fiūt ex subto. Videm⁹.n. ꝙ plāte ꝛ aīalia fiūt ex semie. ¶ 2° ibi. Lec. 6. 1. cō. 22.

¶ Eorū aūt que fiūt simpliciter: q̄dā trāsfiguratione fiunt: vt statua. Quedaʒ additione: vt ea que incrementa suscipiunt. Quedam ablatione: vt e lapide mercurius. Quedam cōpositione: vt domus. Quedam alteratione: vt ea que vertuntur materia. Atq; patet ex subiectis omnia fieri: que hoc pacto fiunt.

¶ Fiūt aūt que fiūt simplr: alia qdē transfiguratione: vt statua. Alia oppositione: vt que augmentantur. Alia vo abstractione: vt ex lapide mercurius. Cōpōne aūt: vt domus. Alteratiōe vo: vt que cōuertunt̄ ꝓm mām. Oīa aūt que sic fiunt: manifestum est qm̄ ex subiectis fiunt. T.c.63.

¶ Ostēdit idē iducēdo per modos fiēdi: ꝛ dicit ꝙ eorum que fiūt: quedā fiūt trāsfiguratiōe sicut statua fit ex ere. Quedā fiūt ex appositiōe: vt pʒ in oīb⁹ augmētatis: sicut fluuius fit ex multis riuis. Alia vo fiūt abstractiōe sicut ex lapide fit per sculpturā imago mercurij. Quedam vo fiūt cōpōne: sicut domus. Quedā vo fiūt alteratiōe: sicut ea quoꝝ mā alterat̄: siue fiant ꝓm nām: siue ꝓm artē: ꝛ in oibus his apparet ꝙ fiunt ex aliquo subo. Vn̄ manifestū fit: ꝙ oē qḋ fit: fit ex subo. ¶ Sʒ aduertēduʒ est ꝙ artificialia cōnumerauit iter ea que fiunt simplr: q̄uis forme artificiales sint accn̄tia: q2 artificialia quodāmodo sunt in genere substantie per suā materiā: vel ꝓpter opinionē antiquorum: qui similr extimabāt naturalia vt artificialia. vt in scḋo dicetur. ¶ Deinde cum dicit. T.c.1.

¶ Quare pz ex dictis: oē qđ fit semper compositum esse. Atqz est quidem aliquid qđ fit: est autem aliqd qđ istud fit. Et hoc est duplex. Est.n. aut subiectum: aut oppositum. Atqz opponi quidē imusicum: subijci autem hoiem dico. Et vacuitatē quidem figure ꝛ informitatem vel inordinationem oppositū: es aūt lapidem aurūqz subiectum.

T.c.64. ¶ Quare ostēsum ex dictis est: qm̄ qđ fit: semꝑ cōpositū est. Et est qdē aliqd qđ fit: est autē aliqd qđ hoc fit. Et hoc duplr. Aut eniz subiectū: aut oppositū. Dico aūt opponi quidē non musicum: subijci aūt hoiem. Et infigurationē ꝛ inordinationem ꝛ iformationem oppositū. Es autem ꝛ lapidem ꝛ aurum dico subiectum.

Lec.2. ¶ Cōcludit ꝓpositū: ꝛ dicit ostēsuz esse ex dictis ꝙ id cui attribuit̄ fieri semꝑ est cōpositū. Et cū in q̄libet factiōe sit id ad qđ terminat̄ fieri: ꝛ id cui attribuit̄ fieri: qđ est duplex. s. subz ꝛ oppositū: manifestū est ꝙ in quolibet fieri sūt tria. s. subm ꝛ termin⁹ factiōis ꝛ oppositū ei⁹. Sicut cū hō fit music⁹: oppositū est nō musicū: ꝛ subm est hō: ꝛ musicus est terminus factiōis. Et silr ifiguratio ꝛ iformitas ꝛ iordinatio sunt opposita: sz es ꝛ aurū ꝛ lapides sunt subiecta in artificialibus. LEC. XIIII.

¶ Si igit̄ corū que nā cōstant cāe atqz principia sunt ex quibus p̄mis cōstant ac facta sunt nō per accidēs sed vnūquodqz id qđ per substātiam dī: pz oīa fieri ex subiecto ac forma. Musicus enim homo: ex homine quodāmodo musicoue cōponitur. Rationes eniz in illorum rationes dissolues. Uniuersa igitur que fiunt ex hisce porro fieri patet.

T.c.65. Manifestū igit̄ ꝙ siqdē sunt cāe ꝛ principia eoꝝ que nā sunt ex qbus primis sunt ꝛ fiunt nō ꝑm accidens: sed vnūquodqz quidē dicit̄ ꝑm substantiam: qđ fit ex subiecto ꝛ forma. Componitur enim musicus hō ex homie ꝛ musico quodāmodo.

T.c.66. Resolues enim rōnem in rationes eorū. Manifestum igitur est ꝙ fiant que fiunt ex his.

Postq̄ Phs oñdit ꝙ in quolibet fieri nāli tria inueniunt̄. Hic ex p̄missis itēdit oñdere quot sunt p̄ncipia nāe. Et circa hoc duo facit. P̄rio oñdit ꝓpositū. Scđo recapitulādo oñdit que dicta sunt. ꝛ que restāt dicēda. ibi [Primū qdē igit̄ dcm̄.] Circa p̄mū duo facit. P̄rio oñdit tria nāe p̄ncipia. Scđo notificat ea. ibi [Subiecta aūt nāe.] Circa p̄mū tria facit. P̄rio ostēdit veritatē de p̄ncipijs nāe. Scđo ex veritate oñsa soluit p̄missas de p̄ncipijs dubitatiōes. ibi [Uñ est ꝙ sicut duo.] Tertio qꝛ ab antiqs dcm̄ est ꝙ p̄ncipia sunt ꝯria: oñdit vtrū semper regrant̄ ꝯria: vel nō. ibi [Qđ qdē igit̄.] Circa p̄ᵐ duo facit. P̄rio oñdit duo eē p̄ncipia nāe per se. Scđo ostēdit tertiū eē p̄ncipiū nāe per accñs. ibi [Est aūt subz.] Circa p̄mū vtit̄ tali rōne. Illa dicunt̄ eē p̄ncipia ꝛ cāe rex naturaliū: ex qbus sunt ꝛ fiūt per se: ꝛ non ꝑz accñs: sz oē qđ fit est ꝛ fit ex subo ꝛ forma. g subm ꝛ forma sūt per se cāe ꝛ p̄ncipia ois eius qđ fit ꝑm nām. Qꝛ aūt id qđ fit ꝑz nām fit ex subo ꝛ forma. ꝓbat h̄ mō. Ea in que resoluit̄ diffō alicuius rei sunt cōponētia rē illā: qꝛ vnūqđqz resoluitur in ea ex qbus cōponit̄: sz rō eius qđ fit ꝑm nām resoluit̄ in subz ꝛ formā. Nā rō hois musici resoluit̄ in rōnē hois ꝛ in rōnē musici. Siqs eniz vellit diffinire hoiez musicū: ops ꝙ assignet diffōnē hois ꝛ musici. g id qđ fit ꝑm nām: est ꝛ fit ex subo ꝛ forma. Et notādū est ꝙ hic intendit inquirere principia nō solū fiēdi: sz ēt essendi. vñ signanter dicit. [Ex qbus p̄mis sunt ꝛ fiūt.] Et dic. [Ex qbus p̄mis] i. per se ꝛ nō ꝑm accñs. Per se g p̄ncipia oia que fiūt ꝑm naturam sunt subiectum ꝛ forma. ¶ Scđo ibi.

¶ At qui subiectū ipsum: numero quidē est vnū: rōne aut duo. Hō nāqz ꝛ aurꝫ ac oino mā numerabile est. Est.n. hoc aliqd magis: atqz id qđ fit: nō per accñs est ꝛ ipso gignit̄. At p̄uatio ipz inq̄ oppositū: accñs: forma autē est vnū. At ordo: vel musica: vel eorum aliquid que simili modo dicuntur. T.c.66.

¶ Est autem subiectū numero qdē vnū: specie ꝟo duo. Hō quidē.n. ꝛ aurūz: ꝛ oino materia numerabilis est. Hoc eni aliqd magis: ꝛ nō ꝑm accidens ex ipso fit: qđ fit. Priuatio autem ꝛ contrarietas accidens. Unū aūt spēs vt ordinatio aut musica: aut aliorꝫ aliqd sic p̄dicātium.

¶ Addit tertiū principiū per accñs: ꝛ dicit ꝙ lz subiectuz sit vnū numero: tñ specie ꝛ rōne duo: vt supra dictū est: qꝛ homo ꝛ aurū ꝛ ois mā numerū quēdā hꝫ. Est.n. ibi ꝯsiderare ipsuz subm qđ est aliqd positiue ex quo fit aliqd per se: ꝛ nō per accidēs: vt hoc qđ est hō ꝛ aurū. Et est ibi ꝯsiderare id qđ accidit ei. s. ꝯrietatē ꝛ priuationē: vt imusicū ꝛ ifiguratū. Tertiū aūt est spēs vel forma: sicut ordiatio est forma dom⁹: vel musica hois musici: vel aliqđ aliorꝫ que hoc mō ponunt̄. Sic igit̄ forma ꝛ subm sunt p̄ncipia per se eius qđ fit ꝑm nām: sz p̄uatio vel ꝯriū est p̄ncipiuz per accñs: iquātū accidit subo: sicut dicim⁹ ꝙ edificator est cā actiua domus per se: sz musicū est cā actiua domus per accñs: iquātū accidit edificatori eē musicū. Et sic hō est cā per se: vt subm hois musici: sz nō musicū est cā ꝛ p̄ncipiū eius per accñs. ¶ Pōt aliqs obijcere ꝙ p̄uatio nō accidit subo: qñ est sub forma: ꝛ sic p̄uatio nō est p̄ncipiū essendi per accñs. Et iō dicēdū ꝙ mā nūq̄ est sine p̄uatione: qꝛ qñ hꝫ vnā formā: est cū p̄uatiōe alterius forme. ꝛ iō dū est in fieri aliqd qđ fit vt hō musicus: in subo qñ nōdū hꝫ formā est p̄uatio ipsius musice. ꝛ iō p̄ncipiū per accidēs hois musici in fieri est nō musicū. hoc.n. accidit hoi dū fit musicus. Sz qñ iā aduenit ei hec forma: adiungit̄ ei p̄uatio alteri⁹ forme: ꝛ sic p̄uatio forme opposite est p̄ncipiū per accñs in eēndo. Patet g ꝑz īētionē Ar. ꝙ p̄uatio que ponit̄ p̄ncipiū nāe per accñs nō est aliqua aptitudo ad formā: vel ichoatio forme vel aliqđ p̄ncipiū imꝑfectū actiuū: vt qdā dicūt: sed ipsa carētia forme vel ꝯriū forme qđ subiecto accidit. ¶ Deinde cum dicit. Priuatio nō est forme ichoatio.

¶ Quapropter ipsa p̄ncipia: tū duo: tū tria dicenda sunt. Et tū ꝯria. Ueluti si qspiā dicat musicū ꝛ imusicū: aut calidū ꝛ frigidū: aut ꝯstructū ꝛ incōstructū. Tū nō ꝯtraria. Fieri.n. nō pōt vt mutuo ꝯtraria patiant̄. Soluit̄ aūt ꝛ hoc: qꝛ aliud est ipsum subiectuz. Hoc enim nō est (vt pz) ꝯtrarium. Quare principia neqz plura ꝯtrarijs quodāmō sunt: sz duo (vt ita dicam) numero. Atqz rursus penitus duo: qꝛ ipsorꝫ rō est diuersa: sed tria. Diuersa enim est hois ratio: ꝛ immusici: ꝛ vacantis figura: ꝛ eris. T.c.67.

¶ Unde est ꝙ sicut duo dicēda sunt esse principia: est autē sicut tria. Et est quidē sicut contraria: vt si aliquis dicat musicū ꝛ imusicū: aut calidū ꝛ frigidū: aut cōsonās ꝛ incōsonās: est aūt

sicut nō. Ab alterutris eni pati contraria ipossibile est. Soluit aūt propterea ꝙ aliud est subiectū. Hoc eni non est cōtrariū. Quare neqꝫ plura contrarioꝝ sunt principia quodāmō: sed duo vt est dicere numero. Necꝫ iterū penit⁹ duo pp id qđ alterꝝ est eē ipsis: sed tria. Alterꝝ.n.est esse homini: ⁊ non musico esse: ⁊ infigurato ⁊ eri.

Solui ẜm determinatā vitatē dubitatiōes oēs pcedētes: ⁊ ɔcludit ex p̄dcis ꝙ quodāmō dicēdū est eē duo pncipia.s.p se: ⁊ quodāmō tria si coassumaẜ pncipiū p accn̄s cū pncipijs per se: ⁊ quodāmō sūt pncipia ɔ̄ria: vt si aliqs accipiat musicū ⁊ nō musicū: ⁊ calidū ⁊ frigidū: ⁊ ɔsonās ⁊ icōsonās. Et quodā mō pncipia nō sūt ɔ̄ria: si accipianẜ sine subo: qꝛ sic ɔ̄ria nō pñt pati abiuicē: nisi h̄ soluaẜ per hoc: qꝛ ɔ̄rijs supponiẜ aliqđ subꝫ: rōne cui⁹ adiuicē patiū-
Duo nū sunt rerū nāliū pncipia per se ⁊ vnū per accn̄s tur. Et sic ɔcludit ꝙ pncipia nō sūt plura ɔ̄rioꝝ.i.ɔ̄rijs: h̄ est q̄ ɔ̄ria: sꝫ sūt duo tm̄ per se. Sꝫ nec totaliẜ duo: qꝛ vnū eoꝝ ẜꝫ eē est alterꝝ. Subm̄.n.ẜꝫ rōnē est duo: sic dcm̄ est. ⁊ sic sūt tria pncipia. qꝛ hō ⁊ nō music⁹ ⁊ es ⁊ ifiguratū differūt ẜꝫ rōnē. Sic igiẜ pꝫ ꝙ piores sermōes disputati ad vtrāqꝫ ptē fuerẜ ẜꝫ aliqd vꝫ: sꝫ nō totaliẜ. Deide cū diẜ.

Quot igiẜ pncipia sūt nāliū reꝝ qb⁹ generatio cōpetit: ⁊ quonā mō sūt tot: satis iā explicauim⁹. Atqꝫ pꝫ aliqd ipsis ɔtrarijs subijci oporteē: ⁊ ɔtraria duo eē. Mō aūt quodā alio nō necessariū eē. Erit.n.sufficiēs ɔtrariorum alterum ad faciēdum absentia presentiaqꝫ sui mutationem.

T.c.68. Quot qdē igiẜ pricipia circa generationē physicoꝝ: ⁊ qũo tot sint: dcm̄ est: ⁊ ońsum est: qm̄ opꝫ subijci aliqd ɔtrarijs: ⁊ ɔtraria duo eē. Sꝫ quodāmō alio nō necessariū. Sufficiens.n.erit alterꝝ ɔ̄rioꝝ facere absentia ⁊ p̄ntia mutationē.

Ostēdit qũo sunt duo ɔ̄ria necessaria: ⁊ qũo non. ⁊ dicit manifestū eē ex dictis quot sūt pncipia circa generationē nāliū: ⁊ qũo sint tot. Ońsuꝫ est.n. ꝙ opꝫ duo eē ɔ̄ria: quoꝝ vnū est pncipiū per se: ⁊ alterū per accn̄s: ⁊ ꝙ aliqd subijciaẜ ɔ̄rijs: qđ est ēt pncipiū per se: sꝫ aliquo mō alterꝝ ɔ̄riorū nō est necāriū ad ḡnationē. Sufficit.n.alterū ɔ̄rioꝝ qñqꝫ faceẜ mutationē absētia sua ⁊ p̄ntia. Ad cui⁹ euidētiā sciēdū est. ꝙ sic̄ in qnto hui⁹ diceẜ. tres sūt spēs mu-
L.5.t.c.7. Triū speciēꝝ mutationis q̄ sint differentie. tatiōis.s.generatio ⁊ corruptio ⁊ mot⁹. Quoꝝ hec est dr̄ia qꝛ mot⁹ est de vno affirmato in aliud affirmatū. sicut de albo in nigrū. Generatio aūt est de negato in affirmatuꝫ: sicut de nō albo in albū. vel de nō hoīe in hoīem. Corruptio aūt est de affirmato in negatū. sic̄ de albo in nō albū: vel de hoīe in nō hoīem. Sic igiẜ pꝫ ꝙ in motu reqrunẜ duo ɔ̄ria ⁊ vnū subm̄. Sꝫ in generatiōe ⁊ corruptiōe reqriẜ p̄ntia vni⁹ ɔ̄rij ⁊ absētia ei⁹ que est p̄uatio. Generatio aūt ⁊ corruptio saluanẜ in motu. Naꝫ qđ moueẜ de albo in nigrū: corrūpiẜ albū ⁊ fit nigrū. Sic igiẜ in oi mutatione nāli reqriẜ subm̄ ⁊ forma ⁊ p̄uatio. Nō aūt rō motus saluaẜ in oi generatiōe ⁊ corruptiōe. sic̄ pꝫ in generatiōe ⁊ corruptiōe subaꝝ. Vñ subꝫ ⁊ forma ⁊ p̄uatio saluanẜ in
s p̄uatio oi mutatiōe. nō aūt subm̄ ⁊ duo ɔ̄ria. Hec etiaꝫ oppositio īueniẜ in subijs que est p̄mū gen⁹. nō āt oppositio ɔ̄rietatis. Nā forme substātiales nō sunt ɔ̄rie. lꝫ differētie in ge-
10.me.t. c.15.24. nere sube ɔ̄rie sint ẜm ꝙ vna accipiẜ cū p̄uatiōe alteri⁹. sicut pꝫ de animato ⁊ inanimato. Deinde cum dicit.

Natura aūt ea que subijciẜ: similitudie rōnis sub sciā cadit. Nā vt ad statuā es aut ad lecticā lignū: aut ad aliqd aliđ eoꝝ que formā hñt māes atqꝫ iforme sese hꝫ añq̄ suscipiat formā: sic ad substātiā ⁊ hoc aliqd atqꝫ id qđ est hec sese hꝫ vꝫ. Vnū igiẜ hec pricipiū est. Nō tm̄ est vnū neqꝫ ens pinde atqꝫ hoc aliquid. Vnū ēt pricipiū est rō: ⁊ isup id qđ est ɔtrariū huic: ipsa inq̄ priuatio. Hec autem quonam pacto duo sunt atqꝫ plura: paulo antea diximus.

Subiecta āt nā scibilis est ẜꝫ analogiā. Sicut eni ad statuā es: aut ad lectulū lignū: aut ad aliorum aliqđ habētiū formā in mā: ⁊ iforme se hꝫ priusq̄ accipiat formā: sic ipa se ad subaꝫ hꝫ ⁊ h̄ aliqd ⁊ qđ est. Vnū qdē igiẜ pricipiū est: nō sic̄ vnū exn̄s: neqꝫ sic vnū: sicut h̄ aliqd: vnū aūt ẜꝫ ꝙ rō. Ampli⁹ aūt ɔtrariū huic priuatio est. Hec aūt qũo duo: ⁊ quomodo plura dictum est. T.c.69. T.c.70.

Manifestat p̄missa pncipia: ⁊ dicit ꝙ nā que p̄mo subijciẜ mutatiōi.i.mā p̄ma nō pōt sciri per seipsam. cū oē qđ cognosciẜ cognoscaẜ per suā formā. mā aūt p̄ma ɔsideraẜ subiecta oi forme: sꝫ sciẜ ẜm analogiā .i. ẜm pportionē. Si.n.cognoscim⁹ ꝙ lignū est aliqd p̄ter formā scāni ⁊ lecti. qꝛ qñqꝫ est sub vna forma: qñqꝫ sub alia. Cuꝫ igiẜ videam⁹ hoc qđ est aer qñqꝫ fieri aquā: opꝫ diceẜ ꝙ aliquid exn̄s sub forma aeris: qñqꝫ fit sub forma aq̄. ⁊ sic illđ qđ est aliqd p̄ter formā aq̄. ⁊ p̄ter formā aeris se hꝫ ad ipsas subas nāles sic̄ se hꝫ es ad statuā: ⁊ lignū ad lectū. ⁊ qđlibet māle ⁊ iforme ad formā. hoc dicimus eē mām p̄mā. Hoc est igiẜ vnū pncipiū nāe. Qđ nō sic vnū est sic̄ h̄ aliqd: hoc est sic̄ aliqđ idiuiduū demōstratū: ita ꝙ hēat formā ⁊ vnitatē in actu. sꝫ dr̄ ens ⁊ vnū inquātū est in potētia ad formā. Aliud pncipiū autē est rō vel forma. Tertium autē est priuatio que ɔtrariaẜ forme. Et qũo ista pncipia sint duo. ⁊ qũo tria. dcm̄ est prius. Deinde cum dicit.

Primū igiẜ dcm̄ est: ɔtraria solū pncipia eē. Deide necessariū eē quoddā ēt aliud subijci: triaqꝫ eē. Ex hisce vō que nūc dixim⁹ pꝫ que nā est dr̄ia ɔtrarioꝝ: ⁊ qũo pncipia se hñt: ⁊ qd est ipꝫ subiectū. Sꝫ vtruꝫ forma substātia sit an subiectū: nōdū emersit. Patet tm̄ tria pncipia rerū eē: ⁊ quonā pacto atqꝫ qs ipsorum sit modus. Quot igitur ⁊ que sint principia rerum ex hisce que diximus sit perspectum.

Primū qdē igiẜ dcm̄ est ꝙ pricipia ɔ̄ria sunt. Posteri⁹ aūt ꝙ necesse est ⁊ aliđ quoddā subijci ⁊ eē tria. Ex his āt nūc manifestū est que differētia ɔ̄rioꝝ: ⁊ qũo se hñt adinuicē pricipia: ⁊ quid sit subiectū. Vtrū aūt substantia spēs: aut subiectū: nōdū manifestū est. Sed ꝙ principia tria: ⁊ qũo: ⁊ qs modus eoꝝ dcm̄ est. Quot qdē igiẜ ⁊ que sunt principia: ex his cōsideretur. T.c.71.

Resumit que dcā sunt: ⁊ ońdit que restāt dicēda. Dicit ergo ꝙ p̄us dcm̄ est: ꝙ ɔ̄ria sūt pncipia. ⁊ postea ꝙ eis aliqd subijciẜ. ⁊ sic faciūt tria pncipia. Et ex his que nūc dicta sūt: manifestū est que dr̄ia sit iter ɔ̄ria: qꝛ vnū est pncipiū per se: ⁊ aliud per accn̄s. Et iterū dcm̄ est qũo pncipia se habeāt adiuicē: qꝛ subꝫ ⁊ ɔ̄riū sūt vnū nūero ⁊ duo rōne. Et iterꝝ dcm̄ est qd est subꝫ: ẜꝫ ꝙ māifestari potuit. Sꝫ nō dcm̄ adhuc est qd sit magis suba: verū forma vel mā. Hoc.n. diceẜ in pncipio scđi. Sꝫ dcm̄ ē ꝙ pncipia sūt tria: ⁊ quomodo. ⁊ qs est modus ipsorum. Et vltimo concludit pncipale intentum.s. ꝙ manifestum est quot sunt principia ⁊ que sunt. T.c.8.

LEC. XIIII.

¶ Post hec aũt τ dubitatiões veteꝝ vnice hoc pacto
solui dicam⁹. Primi nãqʒ pħi ṽitatẽ atqʒ nãm coꝝ q̃
sũt querẽtes: exorbitarũt q̃si ad aliã viã quãdã a ru
ditate depulsi. Atqʒ asserũt: neqʒ fieri q̃cq̃ʒ coꝝ que
sũt: neqʒ corrũpi: ꝓpterea qꝺ necesse est q̃deʒ oẽ qꝺ
fit: aut ex ente aut ex nõ ente fieri generariqʒ. Neu-
trũ aũt eẽ põt. Neqʒ eni fit id qꝺ est. Jam eni est. Et
ex nõ ente nihil fieri põt. Aliqđ eni subijciaꝛ oportet.
Atqʒ hoc pacto id qꝺ deinceps accidit augẽtes: ne-
qʒ multa inquiunt esse. Sed solũ ipm̃ qꝺ ẽ. Jlli igiꝛ ob
ea que dicta sunt: hanc habuerunt opinionem.

Quod autẽ singulariter sic soluiꝛ τ an-
tiquorũʒ defectus: dicamus post hec.
Querẽtes. n. ſm philosophiam primi
veritatẽ τ nãm rerum: diuerterunt vt
in viã q̃nãdã aliã abscedẽtes ob ĩfirmitatẽ: τ di
cũt neqʒ fieri coꝝ que sũt nullũ: neqʒ corrũpi: ꝓ
pter id q̃ necẽariũ est fieri qꝺ fit: aut ex eo qꝺ est
aut ex eo qꝺ nõ est. Ex his aũt vtrisqʒ ĩpossibile
est eẽ. Neqʒ. n. qꝺ est fieri ꝯtigit. est eni iã: neqʒ
T.c.71. ex eo qꝺ non est nihil vtiqʒ fieri. Subijci. n. ali-
quid opʒ. Et sic ꝯsequẽter ꝯtingẽs augmẽtãtes
nõ eẽ multa dicũt: sʒ tm̃ qꝺ est. Jlli igitur taliũʒ
accipiebant opinionẽ propter ea que dicta sũt.

Postq̃ʒ ph̃s determinauit ṽitatẽ de p̃ncipijs nãe.
hic excludit antiquoꝝ dubitationes ꝑ ea q̃
determiata sũt de p̃ncipijs. Et p̃ dubitatiões seu errores
q̃ ꝓuenerũt ex ignorãtia nãe. Scđo dubitatiões seu er-
rores q̃ ꝓuenerũt ex ignorãtia ꝑuationis ibi [Tangentes
igiꝛ q̃dã.] Tertio reseruat alteri sciẽ dubitationes q̃ acci
dunt circa formã. ibi [De p̃n° aũt ſm spẽm.] Circa p̃m̃ duo
facit. P̃io ponit dubitationẽ τ errorẽ in quẽ antiq̃ ĩcide
rũt ex ignorãtia nãe. Scđo soluit coꝝ dubitationẽ ꝑ ea
que sũt determinata. ibi [Nos aũt dicimus.] Dicit ergo
p̃mo q̃ post determinatã ṽitatẽ de p̃ncipijs: dicendũ est
q̃ solũ ista via. oĩs defectus. i. dubitatio antiquoꝝ soluiꝛ.
Et h̃ est signũ esse veꝝ qꝺ de p̃ncipijs dcm̃ est. Nã ṽitas
excludit oẽm falsitatẽ τ dubitationẽ: sʒ posito quocunqʒ
falso opʒ aliquã difficultatem remanere. Dubitatio aũt τ
error antiquoꝝ phoꝝ hic fuit. Primi qui ſm ph̃iam inq̃
sierũt veritatẽ τ nãm rerũ: diuerterũt in quãdã aliã viã
a via veritatis: τ a via nãli: qꝺ accidit eis ꝑꝑ ĩfirmitatem
ĩtellectus coꝝ. Dixerũt. n. q̃ nihil neqʒ generaꝛ neqʒ cor
rũpiꝛ. Quod est τ cõtra veritatẽ τ cõtra naturã. Et ad h̃
ponẽdũ eos infirmitas ĩtellectus coegit: q̃ nescierũt hãc
rõnẽ soluere: per quã videbaꝛ ꝓbari q̃ ens nõ generatur.
Quia si ens fieret aut fit ex ente: aut ex non ente. Et vtrũqʒ
hoꝝ videtur eẽ ĩpossibile. s. q̃ ens fiat ex ente: τ q̃ fiat ex
nõ ente. Qꝺ eni ex ente aliqđ fieri sit ĩpossibile: ex h̃ ma-
nifestũ est: q̃ id qꝺ est nõ fit. nihil. n. est anteq̃ʒ fiat: τ ens
iã est. ergo nõ fit. Qꝺ etiã ex nõ ente aliqđ fieri sit ĩpossibi
Lec. ii. le: ex hoc manifestũ est: q̃ opʒ aliqđ subijci ei qꝺ fit: vt su
pra ostẽsũʒ est: τ ex nihilo nihil fit. τ ex hoc ꝯcludebaꝛ q̃
entis non erat gñãtio neqʒ corruptio. Et vlterius in hoc
argumẽtãtes augebãt suã positionẽ: vt dicerẽt q̃ nõ eẽnt
multa entia: sʒ vnũ ens tm̃. τ hoc dicebãt ꝑꝑ rõnẽ p̃dictã.
Cũ eni ponerẽt vnũ esse mãle p̃n⁹; τ ex illo nihil dicerẽt
causari ſʒ gñãtionẽ τ corruptionẽ: sʒ solũ ſʒ alterationẽ:
seq̃baꝛ q̃ id remaneret semꝑ vnum ſm subam. [T²ibi.]

¶ Nos aũt vno q̃dẽ mõ: nihil inter hec dicim⁹ interesse:
ex ente inq̃ʒ aut e nõ ente fieri: τ id qꝺ non est aut
qꝺ est agẽ q̃ppiã aut pati: aut qꝺuis hoc fieri: τ me-
dicũ agẽ q̃ppiam aut pati: aut e medico aliqđ eẽ aut
oriri. Quare cũ id dicaꝛ dupl'r: patet τ ex ente fieri:
aut id qꝺ est agere: aut pati: duob⁹ modis idẽtidem
dici. Edificat igiꝛ medicus: nõ vt ẽ medicus: sed vt
edificator. Et albus fit: nõ hoc sane quo medicus ẽ:
sed quo niger. Medeꝛ autẽ τ medicinaʒ amittit: quo
medicus est. Atqʒ cũ maxime ipm̃ medicũ agere q̃p-
piam: aut pati dicamus: vel e medico fieri: si illud
agat vel patiaꝛ vt medicus: pʒ τ hoc: e nõ ente inq̃ʒ
fieri: id significare vt nõ ens est. Qꝺ q̃dẽ cũ nõ disti-
xissent illi: lõge a veritate semoti fũt: τ ob ignoratio
nẽ hãc adeo ĩsuꝑ ignorarũt: vt nihil fieri ꝓrsus: ne-
qʒ ceteroꝝ q̃cq̃ʒ eẽ arbitrarenꝛ: sed oẽm tollerent ge
nerationẽ. Nos aũt τ ipsi dicim⁹ nihil q̃dẽ fieri simpl'r
ex nõ ente: tm̃ ex nõ ente ꝑ accñs fieri. Ex p̃uatiõe eni
que est ꝑ se nõ ens: τ q̃ nõ inest: fieri dicim⁹. Afficiꝛ
itaqʒ id admiratiõe. Ac ĩpossibile eẽ videꝛ: ex nõ en
te fieri. Sil'r aũt neqʒ ex eo qꝺ est: neqʒ id qꝺ est fieri
nisi ꝑ accñs. Sic aũt τ hoc fieri dicim⁹ eodẽ mõ: ceu
si aĩal ex aĩali fieret: τ aliqꝺ aĩal ex quopiã aĩali: vt si
canis ex equo fieret. Etenĩ canis nõ solũ ex aĩali quo
dã: sed ex aĩali etiã fiet. Sed nõ vt est aĩal: iã eniʒ id
ipm̃ ẽ. Si ṽo q̃ppiam emersurũ ẽ aĩal nõ per accñs:
nõ erit ex aĩali. Et si q̃d ens orieꝛ: nõ ex ente: neqʒ e
nõ ente fiet. Dcm̃ ẽ eni quid significat e nõ ente fieri
eo nãqʒ pacto quo ẽ nõ ens. Jnsuꝑ neqʒ hoc eẽ inq̃ʒ
oẽ aut nõ eẽ tollim⁹. Js igiꝛ vn⁹ ẽ modus solonis.

¶ Nos aũt dicimus quidem ex eo quod est: aut T.c.73.
ex eo qꝺ nõ est fieri: aut qꝺ est: aut quo non est
aliquid facere: aut pati: aut quodlibet fieri hoc:
vno quidem modo nihil differt: vt medicum
aliquid facere: aut pati: aut ex medico aliquid
esse aut fieri. Quare qm̃ hoc dupliciter dicitur: T.c.74.
manifestum est: qm̃ τ ex eo qꝺ est: τ ex eo qꝺ
non est: τ quod est aut facere aut pati. Edificat
quidem igitur medicus nõ ſm q̃ medicus: sed
ſm q̃ edificator. τ albus fit nõ inq̃ʒtum medi-
cus: sed inq̃ʒtum niger. Medicatur autem τ nõ
medicus fit: inq̃ʒtum est medicus. Qm̃ autem
maxime ꝓprie dicimus medicum aliquid face-
re aut pati: aut fieri ex medico: si ſm q̃ medicus
hoc patiaꝛ aut faciat: manifestum ex eo qꝺ non
est: fieri: τ hoc significat inq̃ʒtuʒ nõ ẽ. Quod illi
quidem nõ percipiẽtes deliquerunt: τ propter
hãc ignorantiam itantum ignorauerunt q̃ nihil
opinati sunt fieri neqʒ esse aliorum: sed aufere-
bãt omnem generationem. Nos autem τ ipsi T.c.75
dicim⁹ fieri q̃dẽ nihil simpl'r ex eo qꝺ nõ est: sʒ tm̃
fieri ex eo qꝺ nõ est: vt ſm accñs. Ex priuatiõe
eni qꝺ ẽ q̃dẽ ꝑ se nõ ens: nõ in existe fit. Mirabi
le aũt videꝛ τ impossibile sic fieri aliqđ ex eo qꝺ
non est. Sil'r aũt nec ex eo qꝺ est: neqʒ qꝺ est T.c.76.

fieri: nisi ſm accn̄s. Sic aūt ⁊ ex hoc fieri eodē mō: vt ſi ex aiali aial vtiq̄ȝ fiat: ⁊ ex quodā aiali qđdā aial: vt ſi canis ex equo fiat. Fiet quidē .n. vtiq̄ȝ nō ſolū ex quodā aiali canis: ſȝ ēt ex aiali: ſȝ nō inq̄ʒtū eſt aial. Eſt .n. iā h̄. Si aūt aliqd debet fieri aial nō ſm accidēs: nō ex aiali erit: ⁊ ſi aliqd qđ eſt: nō ex eo qđ eſt: neq̄ȝ ex eo qđ nō ē.

T.c.77. Quod enīȝ eſt ex eo qđ nō eſt: dcm̄ ē nobis qd ſignificet: qm̄ inq̄ʒtū non eſt. Amplius aūt ⁊ eē omne aut non eſſe non remouetur. Unus quidē igitur modus hic eſt.

¶ Soluit p̄dictā obiectionē. Et circa h̄ duo fac. Primo ſoluit dupl'r p̄dictā obiectionē. Scđo ↄcludit p̄ncipale p̄poſitū. ibi [Quare ſm ꝙ vere.] Prīa diuidit in duas ſȝ duas ſolones q̄s pōit. Scđa ibi [Alius aūt qm̄.] Dicit ġ p̄ ꝙ q̄ʒtū ad modū loquēdi nō differt dicē ꝙ aliqd fit ex ente vel nō ente: vel ꝙ ens aut nō ens faciat aliqd aut patiat: ſiue de quocūq̄ȝ alio: ⁊ dicere huiꝰ p̄poſitiōes de medico. ſ. ꝙ medicꝰ faciat aliqd aut patiat: vel ꝙ ex medico fit aliqd: aut fiat. Sȝ dicere ꝙ medicus faciat aliqd aut patiat: vel ꝙ ex medico fiat aliqd: duplicē hȝ itellectū. ġ dicere ꝙ ex ente aut ex nō ente fiat aliqd: aut ꝙ ens aut nō ens faciat aliqd aut patiat: duplicē hȝ itellectū. Et ſic ē in q̄buſcūq̄ȝ alijs terminis pōat. puta ſi dicat ꝙ ex albo fiat aliqd: aut ꝙ albū faciat aliqd: aut patiat. Qz aūt duplicē habeat intellectū: cū dr̄ ꝙ medicus aliqd facit aut patiat: aut ꝙ ex medico fit aliqd: ſic manifeſtat. Dicimꝰ .n. ꝙ medicꝰ edificat: ſȝ h̄ nō facit inq̄ʒtū eſt medicꝰ: ſȝ inq̄ʒtū edificator eſt. Et ſil'r dicimꝰ ꝙ medicus fit albus: ſed nō inq̄ʒtū ē medicꝰ: ſȝ inq̄ʒtū ē niger. Alio mō dicimꝰ ꝙ medicꝰ medicat inq̄ʒtū eſt medicꝰ. Et ſil'r ꝙ medicꝰ fit nō medicꝰ inq̄ʒtū ē medicꝰ: ſȝ tūc dicimꝰ p̄p̄e ⁊ ꝑ ſe medicū aliqd facē vel pati: vl' ex medico aliqd fieri: qn̄ h̄ attribuit medico inq̄ʒtū medicus. Per accn̄s aūt qn̄ attribuit ei nō inq̄ʒtū ē medicꝰ: ſȝ inq̄ʒtū ē aliqd aliud. Sic igit p̄ȝ ꝙ cū dr̄ medicū facē aliqd aut pati: vel ex medico fieri aliqd: dupl'r itelligit. ſ. ꝑ ſe ⁊ ꝑ accn̄s. Un̄ māifeſtū ē ꝙ cū dr̄ aliqd fieri ex nō ente: p̄p̄e ⁊ ꝑ ſe itelligit h̄ ſi fiat aliqd ex nō ente inq̄ʒtū ē nō ens. Et ſil'r rō ē de ente. Et hāc diſtictionē antiq nō ꝑcipiētes itantū peccauerūt: ꝙ nihil ſūt opinati fieri: nec opinati ſūt ꝙ aliqđ alioꝝ p̄ter id qđ ponebāt p̄ᵐ p̄nᵐ māle h̄ret eē ſnbale. Puta dicētes aerē eē p̄ᵐ māle p̄nᵐ dicebāt oīa alia ſignificare qđdā eē accn̄tale. Et ſic excludebāt oēȝ gnātionē ſubalē: ſolā alterationē reliquētes. ex eo ſ. ꝙ qꝛ nō fit aliqd ex nō ente ꝑ ſe: vel ente: opinabant ꝙ nihil poſſit fieri ex ente vl' nō ente. Sȝ nos ēt ipſi dicimꝰ ꝙ ex nō ente nihil fit ſimpl'r ⁊ ꝑ ſe: ſȝ ſolū ſȝ accn̄s: qꝛ qđ ē. i. ens ꝑ ſe qdē nō ē ex p̄uatiōe: ⁊ h̄ iō qꝛ p̄uatio nō itrat eēntiā rei fcē. Ex h̄ aūt aliqd fit ꝑ ſe qđ ieſt rei poſtq̄ȝ iaȝ fcā eſt. Sicut figuratū fit ex ifigurato nō ꝑ ſe: ſȝ ꝑ accn̄s: qꝛ poſtq̄ȝ iā ē figuratū: ifiguratū nō ieſt ei. Sȝ iſte eſt mirabilis modus fiēdi aliqd ex nō ente: ⁊ q̄ videbat ipoſſis antiqs phis. Sic igit p̄ȝ ꝙ ex nō ente fit aliqd: nō ꝑ ſe: ſȝ ꝑ accn̄s. Similr ſi q̄rat verū ex ente fiat aliqd. Dōm eſt ꝙ ex ente fit aliqd ꝑ accn̄s: ſed nō ꝑ ſe. Et h̄ manifeſtat ꝑ tale exēplū. Ponamꝰ eni ꝙ ex equo generet aliqs canis: q̄ poſito manifeſtū ē ꝙ ex q̄dā aiali fiet quoddā aial: ⁊ ſic ex aiali fiet aial: nō tn̄ fiet aial ex aiali ꝑ ſe: ſȝ ꝑ accn̄s. Nō .n. fit inq̄ʒtū eſt aial: ſȝ inq̄ʒtū ē h̄ aial: qꝛ aial iā eſt actu anteq̄ȝ fiat canis: qꝛ ē equꝰ: ſȝ nō eſt h̄ aial qđ ē canis. vn̄ ꝑ ſe h̄ aial qđ ē canis fit ex nō h̄ aiali. i. ex nō cane. Sȝ ſi fieret aial ꝑ ſe ⁊ nō ꝑ accn̄s: oporteret ꝙ fieret ex nō aiali. Sic ēt eſt de ente. Fit eni ens aliqđ ex nō ente h̄. ſȝ accidit ei ꝙ nō eſt h̄ qđ fit ens. Un̄ nō fit aliqd ꝑ ſe ex ente: neq̄ȝ ꝑ ſe ex nō ente. Hoc .n. ꝑ ſe ſignificat aliqd fieri ex nō ente: ſi fiat ex nō ente inquantū eſt nō ens: vt dcm̄ eſt. Et ſicut cū h̄ aial fit ex h̄ aiali: vel h̄ corpꝰ ex h̄ corpore nō remouet oē corpus: nec oē nō corpꝰ: nec oē aial vel nō aial ab eo ex quo aliqd fit: ſic non remouet ab eo ex quo fit hoc ens: neq̄ȝ oē eē: neq̄ȝ oē nō eſſe: qꝛ id qđ fit hoc ens qđ eſt ignis hȝ aliqđ eē: qꝛ ē aer: ⁊ aliqđ nō eē: qꝛ nō ē ignis. Iſte igit ē vnꝰ modus ſoluēdi p̄dictā dubitationē. Sȝ iſte modus ſoluēdi iſufficiēs ē. Si .n. fit ens ꝑ accn̄s ex ente ⁊ ex nō ente: opȝ ponere aliqd ex quo fiat ens per ſe: qꝛ oē qđ eſt per accidēs reducit ad id qđ eſt per ſe. Ad oſtendēdūȝ igit ex quo fit aliqd per ſe ſubiūgit ſcđm modū ibi.

¶ Alius autē eſt per potētiam atq̄ȝ actum. Dici aūt hec poſſunt potentia atq̄ȝ actu. Hoc autem alijs in locis exacte magis determinauimus.

¶ Alius autem qm̄ contingit eadem dicere ſm potentiam ⁊ actum. Hoc aūt determinatuȝ eſt in alijs per certitudinem magis. T.c.78.

¶ Et dicit ꝙ cōtingit aliq̄ dicere ⁊ ſm potētiā ⁊ ſm actū: vt certiꝰ determinatū eſt in alijs. ſ. in 9ᵒ metaphy. Ex ente igit i potētia fit aliqd ꝑ ſe. Ex ente aūt i actu vel ex nō ente fit aliqd ꝑ accn̄s. Hoc aūt dicit: qꝛ mā q̄ eſt ens in potētia eſt id ex quo fit aliqd ꝑ ſe. hec eſt eni q̄ itrat ſubam rei facte. Sȝ ex p̄uatiōe vel forma p̄cedēte fit aliqd ꝑ accn̄s iquātū mā ex qua fit aliqd ꝑ ſe ↄueniebat eē ſub tali forma: vel ſub tali p̄uatiōe. Sicut ſtatua ex ere fit ꝑ ſe: ſȝ ex nō habēte talē figurā: ⁊ ex hn̄te aliā figurā fit ſtatua ꝑ accidēs. Ultimo cōcludit principale propoſitum ibi. T.4.1.c.6.

¶ Quare vt dicebamꝰ dubitationes ille ſoluunt: ob q̄s quedā eoꝝ que dicta ſunt compulſi tollūt antiq. Ob hoc eni tātū exorbitarūt ab ea via qua ad generationē corruptionēue atq̄ȝ oīno mutationē accedetur. Hec enim natura ſi viſa fuiſſet: omneȝ hanc ipſorum ignorationem vtiq̄ȝ diſſoluiſſet.

¶ Quare ſm ꝙ vere dicimꝰ defectꝰ ſoluūtur ꝑꝑ quos coacti remouēt p̄dictoꝝ quedā. Propter h̄ eni itantū deſtiterūt priores a via in generationē ⁊ corruptionē ⁊ oīno mutationē. Hec enim vtiq̄ȝ viſa nā oēm ſoluit hanc ipſoꝝ ignorātiaȝ.

¶ Dicēs ꝙ ſic vere dicimꝰ defectꝰ. i. dubitatiōes ſoluunt ꝑꝑ p̄dcā. Ex q̄bꝰ dubitatiōibus coacti antiq aliq remouerūt q̄dā p̄dictoꝝ. ſ. generationē ⁊ corruptionē ⁊ pluralitatē ſubſtātialiter differentiū. Sȝ hec nā manifeſtata. ſ. mā ſoluit oēm illoꝝ ignorantiā LEC. XV.

¶ Ipſā igit ⁊ alij qdā ſȝ nō ſufficiēter vtiq̄ȝ tetigere. Primū .n. ex nō ente ſimpliciter aliqd fieri atq̄ȝ oriri fatentur: ea ſane ratione qua Parmenidem recte dicere arbitrantur. Deinde ſi eſt vna numero: ⁊ vna ſolum potentia ipſis eſſe videtur.

Tangentes quidē igit ⁊ alteri qdā ſunt ipſaȝ: ſed nō ſufficiēter. Primū quidē eni confitentur ſimpl'r fieri aliqd ex eo qđ nō eſt: iquātū Parmēidē recte eſt dicere. Poſtea videtur ipſis ſi vere eſt numero vna: ⁊ potentia tm̄ vnam eſſe. T.c.79.

Poſtq̄ȝ phs excluſit dubitatiōes ⁊ errores ātiquorū phoꝝ ꝑuenīētes ex ignorātia mā. Hic excludit errores ꝑuenīētes ex ignorātia p̄uatiōis. Et cir-

ca B tria facit. Primo ponit erratiũ errores. Scdo ostẽdit dr̃iaʒ hui⁹ positiõis ad v̾itatẽ supra ab ipso determinatã. ibi[Hoc differt.] Tertio pbat suã opinionẽ verã esse. ibi [Subiecta qdẽ nã.] Dicit g̃ p̊. q̧ qdã phi tetigerũt mãʒ: ʒ nõ sufficiẽter. q2 nõ distiguebãt iter p̊uationẽ ꝛ mãm. vñ qð est p̊uationis attribuebãt materie. Et q2 p̊uatio ꝑʒ se est nõ ens. dicebãt q̧ mã ꝑm se est nõ ens. Et sic sicut aliqd per se ꝛ simplr̃ fit ex mã: sic ꝯfitebanꝰ q̧ simplr̃ ꝛ ꝑ se aliqd fit ex nõ ente. Et ad B ponẽdũ duab⁹ rõnib⁹ iducebãtur. Primo qdẽ rõne Parmenidis dicẽtis: q̧ qcqd est ꝑter ens est nõ ens. vñ cũ mã sit preter ens: q2 nõ est ens actu: dicebãt eã simplr̃ eẽ nõ ens. 2° vo q2 videbaꝰ eis q̧ id qð ẽ nũero vnũ vel subõ: sit ẽt rõne vnũ: qð hic appellat eẽ potẽtia vnũ: q2 ea q̃ sũt rõne vnũ: sic se hñt q̧ eadẽ ẽ v̾t⁹ vtriusq3. Ea vo q̃ sũt subõ vnũ: ʒ nõ rõne: nõ hñt eãdẽ potẽtiã seu v̾tutẽ: vt pʒ i albo ꝛ musico. Subʒ ãt ꝛ p̊uatio sũt vnũ numero: vt es ꝛ ĩfiguratũ. vñ videbaꝰ eis q̧ eẽnt idẽ rõne vl v̾tute. Sic igiꝰ B accipit vnitatẽ potẽtie.

Dubium. Rãsio. [illegible] ℂ Sʒ ne qs hic dubitet occasione hoꝝ v̾boꝝ qd sit potentia mãe. ꝛ vtrꝝ sit vna vel plures. Dõm ẽ q̧ actus ꝛ potẽtia diuidunt qðlibet gen⁹ entiũ. Ut pʒ in 9° metaph. ꝛ in 3° huius. Vñ sicut po⁹ ad q̃litatẽ nõ est aliqd extra genus q̃litatis. ita potẽtia ad eẽ subale nõ est aliqd extra genus sube. Nõ igiꝰ potentia mãe est aliq̃ ꝓprietas addita sup eẽntiã ei⁹: ʒ mã ꝑm suam subam est potẽtia ad eẽ subale. Et tñ potẽtia mãe subõ ẽ vna respectu multaꝝ formaꝝ: sed rõne sunt multe potẽtie ꝑm habitudineʒ ad diuersas formas. Vñ in 3° huius diceꝰ. q̧ posse sanari ꝛ posse infirmari differt ꝑm rõnem. ℂ Secundo ibi.

ℂ Hoc ãt plurimũ sane differt. Nos. n. mãm p̊uatiõnẽue: diuersa dicim⁹ eẽ: atq3 mãm qdẽ nõ ens eẽ per accñs: p̊uationẽ vo ꝑ se eẽ sem⁹. Et illã qdẽ ꝓpe atq3 q̃dãmõ sbaʒ: p̊uatiõeʒ vo subaʒ nll'o mõ eẽ asserim⁹.

ℂ Sʒ hoc differt plurimũ. Nos qdẽ enim materiã ꝛ priuationẽ alterã dicim⁹. Sʒ hoꝝ hãc quidẽ nõ eẽ ꝑm accñs mãm. priuationeʒ aũt per se nõ esse. Et hãc qdeʒ ꝓpe rẽ ꝛ substãtiã aliqualr̃ materiã: priuationem autem nequaq̃.

ℂ Ostẽdit dr̃iam sue opionis ad opionẽ ꝑmissaʒ. Et circa B duo facit. Primo aperit itellectũ sue opionis. 2° ostendit qd alia opio ponat. ibi [Quidã aũt qð nõ est.] Dicit g̃ primo q̧ multũ differt aliqd eẽ vnũ numero vel subõ. ꝛ esse vnũ potẽtia vel rõne: q2 nosipsi dicim⁹ vt ex supioribus pʒ: q̧ mã ꝛ p̊uatio lʒ sint vnũ subõ: tñ sunt alteꝝ rõne. Qð pʒ ex duob⁹. Primo qdẽ q2 mã est nõ ens ꝑm accñs: sed priuatio est nõ ens ꝑ se. Hoc. n. ipʒ qð est ĩfiguratũ significat nõ eẽ: ʒ ens nõ significat nõ eẽ nisi iquãtũ ei accidit infiguratũ. 2° vo q2 mã est prope rem: ꝛ est aliqualr̃: q2 est in potẽtia ad rẽ: ꝛ est aliqualr̃ suba rei: q2 itrat in ꝯstitutionẽ sube. Sed hoc de priuatiõe dici nõ põt. ℂ Secundo ibi.

ℂ At illi id qð nõ est: magnũ paruũq3 silr̃ iqunt eẽ: aut vtrũq3 simul: aut vtrũq3 seorsuʒ. Quare modus hic trinitatis diuersus ab illo penit⁹ est. Hucusq3 nãq3 ꝓgressi sunt: vt aliquã nãm oportẽ subijci dicãt. hanc tamẽ vnam faciunt. Nam ꝛ si quidam dualitatem facit: magnum ꝛ paruuʒ ipsam appellans: nihilominus tñ idem facit: alteram enim despexit.

T. c. 80. ℂ Quidã aũt qð non est magnũ ꝛ paruum silr̃: aut simul vtrũq3: aut seorsum vtrũq3. Quare penit⁹ alter modus est hic trinitatis ꝛ ille. Vsq3 quidẽ enĩ ad hoc peruenerũt: q̧ opʒ quãdam supponi nãm. Hãc tñ vnam faciũt. Etenim si aliqs dualitatẽ facit dicẽs magnũ ꝛ paruũ ipsam: nihilominus idẽ facit: alterã enim despexit.

ℂ Manifestat itellectũ opionis platonice. ꝛ dicit q̧ platonici ponebãt qdẽ duo ex parte mãe. s. magnũ ꝛ pũum: sed tñ alr̃ q̃ Arꝭ. q2 Arꝭ ponit ista duo eẽ: mãm ꝛ p̊uationeʒ q̃ sũt vnũ subõ: ꝛ dr̃nt rõne. Sʒ isti nõ põebãt q̧ alteꝝ istorũ eẽt p̊uatio: ꝛ alteꝝ mã: ʒ p̊uationẽ coassumebãt vtriq3 s. paruo ꝛ magno: siue acciperẽt ista duo silr̃: vtpote cum loquebanꝰ nõ distiguẽtes eã ꝑ magnũ ꝛ pũũ: siue accipent vtrũq3 seorsuʒ. Vñ pʒ q̧ oĩno alr̃ ponebãt tria pñ⁹ platõici ponẽtes formã ꝛ magnũ ꝛ paruũ. ꝛ Arꝭ. q posuit mãʒ ꝛ p̊uationẽ ꝛ formã. Platonici vo vsq3 ad B ꝑuenerũt pre alijs phis antiqorib⁹ q̧ opʒ vnã quãdã nãʒ supponi oĩb⁹ formisnãlibus q̃ est mã p̊ma: ʒ hãc faciũt vnã tñ. sicut subõ ita ꝛ rõne: nõ distiguẽtes iter ipsã ꝛ p̊uationẽ: q2 ꝛ si ponant dualitatẽ ex pte mãe. s. magnũ ꝛ pũũ: nihilomin⁹ nõ faciũt dr̃iaʒ iter mãʒ ꝛ p̊uationẽ: ʒ faciũt mẽtionẽ tñ de mã sub q̃ cõprehẽdiꝰ magnũ ꝛ pũũ: ꝛ priuationem despexerunt: de ea mẽtiõeʒ nõ faciẽtes. ℂ Deide cũ dicit.

ℂ Etenĩ materies qdẽ ꝑmanẽs: vna cũ forma causa ẽ coꝝ q̃ fiũt ꝑinde ac mr̃. Aut ꝯtrarietatis altera ps: nec eẽ oĩno ꝑspe ei videbiꝰ: q mẽte ipsi⁹ maleficiuʒ intuet. Naʒ cũ sit quoddaʒ diuinũ ꝛ bonum ac appetibile: alterum ipsi contrarium esse dicimus.

ℂ Subiecta quidẽ materia cum forma cã est eorũ que fiũt sicut mater. Altera vo pars contrarietatis multotiẽs imaginabitur ad maleficium ipsius ꝓtẽdenti itellectũ: neq3 eẽ penitus: ꝛ esse extra oẽ. Existe enĩʒ quodam diuio ꝛ optio ꝛ appetibili: aliud qdem ꝯtrariũ eẽ ipsi dicimus. T. c. 81.

ℂ Probat q̧ sua opinio hʒ veritateʒ. Et circa B duo facit. Primo ostẽdit ꝓpositũ. s. q̧ oporteat priuationẽ distingui a mã. Scdo ondit quõ mã corrũpaꝰ vl̃ generetꝰ. ibi [Corrũpiꝰ aũt.] Primũ ãt ondit dupl̃r. Primo qdẽ ostẽsiue. Scdo ducendo ad ipoĩe ibi [Aliud aũt aptũ natũ.] Dicit g̃ p̊ q̧ ista nã q̃ subijciꝰ. s. mã: silr̃ cũ forma est cã coꝝ q̃ fiũt ꝑm nãʒ ad modũ mr̃is. Sicut. n. mater ẽ cã gnãtionis in recipiẽdo: ita ꝛ mã. Sʒ si qs accipiat alterã ptẽ ꝯrietatis. s. p̊uationẽ. ꝓtendẽs itellm̃ circa ipsam: imaginabiꝰ ipsaʒ non ad ꝯstitutionẽ rei ꝑtinere: ʒ magis ad qðdã malũ rei: q2 est penit⁹ nõ ens: cũ priuatio nihil aliud sit q̃ negatio forme in subõ. ꝛ est extra totũ ens: vt sic in p̊uatiõe locũ habeat rõ Parmenidis. qcqd est ꝑter ens est nõ ens. nõ ãt in mã: vt dicebãt plonici. Et q̧ p̊uatio ꝑtineat ad malum: B ostẽdit per hoc q̧ for⁹ est qðdã diuinũ ꝛ optimũ appetibile. Diuinũ qdẽ est q̧ oĩs forma est q̃dã ꝑticipatio silitudinis diuini eẽ qð est act⁹ pur⁹. Unũqðq3. n. intãtũ est actu inq̃tũ hʒ formã. Optimũ aũt ẽ: q2 act⁹ ẽ ꝑfectio potẽtie: ꝛ bonũ ei⁹. ꝛ ꝑ ꝯñs seqꝰ q̧ sit appetibile: q2 vnũqðq3 suaʒ appetit ꝑfectionẽ. Priuatio aũt opponiꝰ forme: cũ nõ sit aliud q̃ remotio ei⁹. Vñ cũ id qð opponiꝰ bono ꝛ remouet ipm. sit malũ: manifestũ ẽ q̧ p̊uatio ꝑtinet ad maluʒ. Vñ seqꝰ q̧ nõ sit idẽ qð mã q̃ ẽ cã rei sicut mr̃. ℂ 2° ibi.

Forma ẽ qd diuinũ ꝛ optimũ ꝛ appetibile.

ℂ Alterũ suapte nã affectat atq3 appetit ipm. Illis aũt euenit vt ꝯtrariũ: interitũ appetat suũ: ꝛ tñ fieri negt vt aut forma seipsam appetat: qppe cũ nõ indigeat sui: aut ꝯtrariũ: cũ ꝯtraria mutuo seipsa corrũpãt. Sʒ hoc est mã ꝑinde appetens illud: atq3 si femina marẽ ꝛ turpe appetat pulchrũ. Veꝝ nõ ẽ ꝑ se: sed ꝑ accidẽs turpe nec ꝑ se femina sed per accidens.

¶ Aliud aũt natũ aptum appetere ꝛ desiderare ipm̃ ſm ipsius nãm. Quibusdã aũt accidit ꝯtrariũ appetẽ suipsi’ corruptionẽ: ꝛ neqȝ suipsi’ possibile est appetere spẽȝ pp̄ nõ eẽ idigẽs neqȝ ꝯtrariũ. Corruptiua .n. sũt adinicẽ ꝯtraria. Sed h̄ est materia: sicut si femia masculũ: ꝛ turpe bonũ: non qḋ per se est turpe: sed ſm accidens.

¶ Ostẽdit idẽ per rõnẽ ducẽtẽ ad ipoſe h̄ mõ. Cum forma sit qõdã bonũ ꝛ appetibile: mã q̃ est aliud a priuatiõe ꝛ a forma est aptũ natũ appetere ꝛ desiderare ipm̃ ſ3 suã naturã. S3 qbusdã q nõ distiguũt mãȝ a priuatiõe accidit h̄ icõuenies ꝙ ꝯtrũ appetet corruptionẽ suipsius: qḋ ẽ icõueniẽs. Et ꝙ h̄ accidat sic ostẽdit. q2 si mã appetit formã nõ appetit eã ſm ꝙ est sub ipa forma: q2 iã nõ idiget esse per eã. appetit’ aũt oĩs est pp̄ idigẽtiã: q2 est nõ habiti. Silr ꝛ nõ appetit eã ſ3 ꝙ est sub ꝯrio vel priuatiõe: q2 vnũ ꝯtrũ est alteri’ corruptiuũ. ꝛ sic aliqd appeteret sui corruptionẽ. Manifestũ ẽ igiẽ ꝙ mã q̃ appetit formã est aliud rõne: sicut a forma: ita ꝛ a ꝑuatione. Si .n. mã appetit formã ſm ꝓpriã nãm: vt dcm̃ ẽ: si ponit ꝙ mã ꝛ priuatio sint idẽ rõne: seqẽ ꝙ priuatio appetit formã. ꝛ ita appetit suipsi’ corruptionẽ. qḋ est ipoſe. Vñ ꝛ h̄ ipoſe est ꝙ mã ꝛ priuatio sint idẽ rõne. S3 tñ ꝛ mã est hoc .i. priuationẽ habens: sicut si femina appetat masculũ. ꝛ turpe appetat bonũ. Nõ ꝙ ipsa turpitudo appetat bonũ sibi ꝯtrũ: s3 ſm accidẽs: q2 id cui accidit eẽ turpe appetit eẽ bonũ. Et silr femineitas nõ appetit masculinũ: sed id cui accidit esse feminã. Et silr priuatio nõ appetit esse formã: s3 id cui accidit priuatio .s. materia. ¶ S3 ꝯ hec vba phi Auicẽ. tripliciter opponit. Primo gdẽ q2 mãe nõ cõpetit neqȝ appetitus aĩalis: vt ꝑ se manifestũ est: neqȝ appetitus nãlis: vt appetat formaȝ: cũ nõ habeat aliquã formã: vel virtutẽ inclinãtẽ ipsaȝ ad aliqd. sic .n. graue naturaliter appetit locũ ifimũ inqñtũ sua grauitate iclinaẽ ad locũ talẽ. Scḋo obiicit ex hoc. ꝙ si mã appetit formã. hoc est: q2 caret omni forma: aut q2 appetit multas formas hr̃e siĩ: qḋ est impoſe: aut q2 fastidit formã quã habet: ꝛ q̃rit hr̃e aliã. ꝛ h̄ ẽt est vanuȝ. Nullo igiẽ mõ dõm videẽ ꝙ materia appetat formam. Tertio obiicit per hoc: q2 dicere ꝙ materia appetat formã: sicut femina masculũ: est figurate loquẽtiũ .s. poetarũ: ꝛ nõ phoꝝ. ¶ S3 huiꝰ obiectiões facile ẽ soluẽ. Sciẽdũ est .n. ꝙ oẽ qḋ appetit aliqd vel cognoscit ipm̃: ꝛ se ordinat in illud. vel tẽdit in ipm̃ ex ordinatiõe ꝛ directione alicuius cognoscẽtis: sicut sagitta tẽdit in determinatum signũ ex directiõe ꝛ ordinatiõe sagittãtis. Nihil est igitur aliud appetit’ naturalis q̃ ordinatio aliquoꝝ ſm ꝓpriã nãm in finẽ suũ. Nõ solũ aũt aliqd ens in actu ꝑ v̄tutem actiuã ordinaẽ in suũ finẽ: s3 etiã materia ſm ꝙ est in potẽtia. Nã forma ẽ finis materie. Nihil igiẽ est aliud materiã appetere formã: q̃ eã ordinari ad formã. vt potẽtia ad actũ. Et q2 sub q̃cũqȝ forma sit adhuc remanet in potentia ad aliam formã: ideo est ei semper appetitus forme: nõ ꝓpter fastidiũ forme quã habet. nec pp̄ h̄ ꝙ querat ꝯtria eẽ simul: s3 q2 est in potẽtia ad alias formas dũ vnã habet in actu. Nec ẽt vtiẽ hic figurata locutione: sed exẽplari. Dictũ est .n. supra ꝙ mã ꝑma scibilis est ſ3 ꝓportionẽ inquãtũ sic se hẽt ad formas subales sicut mãe sensibiles ad formas accidẽtales. Et ideo ad manifestãduȝ mãȝ ꝑmã opȝ vti exẽplo sẽsibiliũ subaꝝ. Sicut igiẽ visus est exẽplo eris ifigurati ꝛ hoĩs nõ musici ad mãm: ita nũc ad eius manifestationẽ vtiẽ exẽplo femie viꝝ appetẽtis: ꝛ tristis appetẽtis bonũ. h̄ .n. accidit eis inqñtũ hñt aliqd de rõne mãe. ¶ Sciẽdũ tñ est ꝙ Ar. hic loqẽ ꝯtra Platonẽ: q talib’ metaphoricis locutiõib’ vtebaẽ: assimilãs materiam matri ꝛ femine: ꝛ formaȝ masculo. Et iḋ Ar. vtiẽ ꝯtra eũ metaphoricis ab eo assumptis. ¶ Deide cũ dicit.

Opposi. no Auic. 3 Ar.

Solutio.

Appetit’ nãlis qd.

2ᵃ d’. t.c. 8.

¶ At vo tũ corrũpiẽ atqȝ gigniẽ: tũ neqȝ fit neqȝ corrũpiẽ. Nã vt est gdẽ id i quo: per se corrũpiẽ. Id enĩ qḋ corrũpiẽ i hoc est: ipsa inq̃ ꝑuatio. At suapte potẽtia: nõ per se. S3 nec occidat nec oriaẽ necesse est. Nã si gignitur: subiiciaẽ aliqd ꝑmũ opȝ: ex quo hoc pacto nasceẽ: vt insit in ipa: hoc aũt est ipsi’ nã. Quare fit vt sit antea q̃ sit orta. Etenĩ mãȝ id dico qḋ ꝑmã ẽ vniuscuiusqȝ subiectũ e quo qppiã eo fit pacto vt nõ ꝑ acciñs isit. Si corrũpiẽ: ad hoc vltimũ sane ꝑficisceẽtur. Quare erit corrupta anteq̃ sit corrupta.

¶ Corrũpiẽ aũt ꝛ fit: est quidẽ vt sic: est aũt vt nõ. Scḋm gdẽ enĩ qḋ est in quo: ſm se corrumpitur. Qḋ enĩȝ corrũpitur in hoc: est priuatio. Inq̃tũ aũt ſm potẽtiã: nõ per se: s3 icorruptibilẽ ꝛ igenitã necesse est eẽ ipsaȝ. Si .n. fiat: subiici aliqd opȝ primũ ex quo fit. Hoc aũt ẽ hec nã. Quare erit añ fieri. Dico .n. mãm primũ subiectũ vnicuiqȝ ex quo fit aliqd cũ insit nõ ſm accidens. Et si corrũpiẽ in hoc abibit vltimũ. Quare corrupta erit anteq̃ corrũpatur. T.c.[illegible]

¶ Ostẽdit quomõ mã corrũpaẽ: ꝛ dicit ꝙ quodãmõ corrũpiẽ: ꝛ quodãmõ nõ: q2 ſm ꝙ est in ea ꝑuatio: sic corrũpiẽ cũ cessat in ea esse ꝑuatio: vt si diceremus es ifiguratũ corrũpi qñ desinit esse ifiguratũ. S3 ſm se inqñtũ est qõdã ens in potẽtia: est igenita ꝛ incorruptibil. Qḋ sic pȝ. Si .n. mã fiat opȝ ei aliqd subiici ex quo fiat: vt pȝ ex superiorib’. Sed ꝑmũ qḋ subiiciẽ in gñatiõe est mã. Hoc .n. dicim’ mãm ꝑmum subm ex quo aliqd fit per se: ꝛ nõ ſ3 acciñs: ꝛ iest rei iã facte. Et vtrũqȝ eoꝝ poniẽ ad dñiaȝ priuatiõis ex q̃ fit aliqd ꝑ acciñs: ꝛ nõ iest rei facte. Seqẽ q̃ ꝙ mã sit anteq̃ fiat: qḋ est ipoſe. Et silr oẽ qḋ corrumpiẽ resoluiẽ in mãm ꝑmã. Qñ igiẽ iã est mã ꝑma: tũc est corruptũ. Et sic si mã ꝑma corrũpaẽ: erit corrupta ãteq̃ corrũpaẽ: qḋ est ipossibile. Sic igiẽ est ipossibile mãm primã generari vel corrũpi. Sed ex hoc nõ excludiẽ qn per creationẽ in esse ꝓcedat. ¶ Deinde cum dicit.

¶ De ꝑncipio vo formali: vtrũ vnum sit an plura: ꝛ qḋnã sit: aut q̃ sint: ꝑme phie diligẽter exqsiteqȝ officiũ ẽ determinare ac ꝑtractare. Quare hec cõtẽplatio illo i tpe reseruẽ. De nãlib’ vo formis q̃ oriunẽ ac occidũt: in hisce q̃ posteri’ ostẽdẽẽ dicem’ ac pertractabim’. Hoc igiẽ pacto sint hec a nobis determiata: ꝑncipia inq̃ eẽ: ꝛ quẽquã: ꝛ quot nũero sint. Rursus aũt alio principio sumpto dicamus.

¶ De principio aũt ſm spẽm vtrũ vnũ aut plura: aut quot: aut que sint ꝑ certitudinem prime philosophie op’ est determinare. Ergo in illud tẽpus apponaẽ. De physicis aũt ꝛ corruptibilibus spẽb’ in posterius demõstrãdis dicem’. Or quidem igitur sint principia: ꝛ que: ꝛ quot numero: determineẽ a nobis sic. Itẽȝ aũt aliud principium incipientes dicamus. T.c.[illegible]

¶ Quia iam excluserat errores circa materiã ꝛ priuationem restare videbaẽ vt excluderet errores ꝛ dubitationẽ circa formã. Posuerunt enĩ qdaȝ formas separatas .s. ideas q̃s reducebãt ad vnã ꝑmã ideã. Et ideo dicit ꝙ de

p̄ncipio formali vtrū sit vnū vel plura: ꝛ quot ꝛ que sint ꝑtinet determinare ad phiam primā. ꝛ vsq; ad id tēpus referuet: q꞉ forma est principiū essendi. ꝛ ens inq̄tū huiꝰ est subm prime phie. Sꝫ materia ꝛ priuatio sunt p̄ncipia entis trāsmutabilis: qḋ a pho nāli cōsideratur. Sꝫ tn̄ de formis nālibus ꝛ corruptibilibus in sequētibꝰ huius doctrine determinabitur. Ultimo autē epilogat que dicta sunt: ꝛ dicit ꝙ sic determinatū est ꝙ p̄nͣ sunt: ꝛ q̄: ꝛ quot. Sed opꝫ iterū aliter p̄nᵐ facere sciētie nālis: inq̄rēdo. s. p̄ncipia scientie. LECTIO PRIMA.

¶ Aristotelis stagyrite de physico auditu Secūdi libri textus.

Textus scdi lib. phicoꝝ. Lc. T.c.p.

Eorū que sunt quedā sūt nā: q̄dā ob alias cās. Nā quidē sunt aialia ꝑtesq; ipsoꝝ: ꝛ plāte: ꝛ simplicia corpa. Ut terra: ignis: aer: ꝛ aqua. Hec eni ꝛ huiuscemodi res nā dicimꝰ eē. Oia aūt que dicta sūt ab hisce que nō nā ꝯstāt differre videnṫ. Nā ea qdē q̄ nā constāt: p̄ncipiū in seipsis vniuersa motus statusue. Partim eiꝰ qui loco accōmodaṫ: ꝑtī accretiōis decretionisue: ꝑtī alteratiōis hēre videnṫ. At lectica vestis ꝛ qcq̄d sit aliud similis generis: quo quidē huiuscemodi noibus appellanṫ: atq; ab arte sūt. Hoc nullū principiū mutatiōis insitum hn̄t. Quo vō ipsis accidit: vt sint lapidea: vel terrea: vel ex his mixta eo motus quietisue principium habent.

Eorū que sunt: alia qdē sunt natura alia vō ꝑ alias cās. Nā quidē sunt aialia queq;: ꝛ partes ipsoꝝ: ꝛ plante: ꝛ simplicia corpora: vt terra ꝛ ignis ꝛ aer ꝛ aqua. Hec enim ꝛ huiusmodi esse nā dicimus. Omnia aūt que predicta sunt videnṫ dr̄ia ad non natura existētia. Que qdem. n. natura sunt oia videntur habentia in se ipsis principiū motꝰ ꝛ status. hec qdem ſm locum: illa vō ſm augmentū ꝛ decremētū: q̄dam aūt ſꝫ alterationē. ¶ Lectulus aūt ꝛ indumētū ꝛ si aliqḋ huiusmodi genus est: ſm ꝙ qdē sortitū est in predicatione vnaquaq;: ꝛ inq̄tū est ab arte: neq; vnū hꝫ ipetū mutationis inatum. Scdm aūt qḋ cōtingit ipsis lapideis aut terreis esse aut mixtis ex his: hn̄t hoc tm̄. T.c.2.

¶ Diui Thome Aquinatis in Scdm librum physicorum dilucidissima Expositio.

Postq̄ phs in p̄mo libꝰ determinauit de p̄ncipiis reꝝ nāliū. hic determinat de p̄ncipiis scie nālis. Ea aūt que p̄ opꝫ cognoscere in aliq̄ scia sunt subm ipsiꝰ: ꝛ mediū ꝑ qḋ demōstrat. Uñ hic scḋs liber in duas ꝑtes diuidiṫ. In p̄ᵒ determinat de q̄bus sit ꝯsideratio scie nālis. In zᵒ ex q̄bus causis demōstrat. ibi [Determinatis aūt his.] Prīa diuidiṫ in duas. In p̄ma ostēdit q̄d sit nā. In zᵒ de q̄bus ꝯsiderat scia nālis ibi [Qm̄ aūt determinatū est.] Prīa diuidiṫ in duas. In p̄ᵒ ostēdit q̄d sit nā. In zᵒ quot modis dr̄. ibi [Uideṫ aūt nā.] Prīa diuidiṫ in duas. In prima ōndit q̄d sit nā. In zᵒ excludit lrentionē quorūdā tētātiū demōstrare ꝙ nā sit. ibi [Ꝙ aūt nā sit.] Circa p̄mū duo facit. Prīo notificat nāꝫ. Scḋo ea q̄ denoiantṫ a nā. ibi [Natura aūt hn̄t.] Circa p̄ᵐ tria facit. Prīo inuestigat diffōnem nature. Scḋo [ponit] diffōnē. ibi [Est igiṫ nā.] Tertio exponit ipsaꝫ diffōnē ibi [Dico aūt nō ſm. a.] Dicit ḡ p̄ ꝙ iter oia entia q̄dā esse dicimꝰ a nā: q̄dā vō ab aliis causis. puta ab arte vel a casu. Dicimꝰ aūt esse a nā q̄libet aialia. ꝛ partes ipsoꝝ: sicṫ carnē ꝛ ossa: ꝛ etiā plātas: ꝛ corpa simplicia: sicut elnta q̄ nō resoluūṫ in aliq̄ corpa p̄ora: vt sūt terra: ignis: aer ꝛ aq̄. Hec. n. ꝛ oia silia a nā eē dicunṫ. Et differūt hec oia ab his q̄ nō sūt a nā: q꞉ oia huiꝰ videṫ hr̄e i se p̄nᵐ alicuiꝰ motꝰ ꝛ status. q̄dā qdē ſꝫ locū: sicut grauia ꝛ leuia: ꝛ ēt corpora celestia. q̄dā vō ſm augmētū ꝛ decrementū: vt aialia ꝛ plāte. q̄dā vō ſm alterationē: vt corpa simplicia: ꝛ oia que cōponunṫ ex eis. Sed ea que nō sunt a nā. sicut lectus ꝛ idumētū ꝛ silia q̄ accipiūt huiꝰ p̄dicationē ſꝫ ꝙ sunt ab arte: nullius mutationis p̄nᵐ hn̄t in seipsis nisi ꝑ accn̄s: inq̄tū. s. mā ꝛ suba corpoꝝ artificiatoꝝ sunt res naturales. Sic igiṫ inq̄tū artificialibus accidit eē ferrea vl lapidea: hn̄t aliqḋ p̄nᵐ motus in seipsis: sed nō inquātum sunt artificiata. Cultellus. n. hꝫ in se p̄nᵐ motus deorsum nō inquantum est cultellus: sꝫ inquantum est ferreus.

¶ Sed videṫ hoc nō esse verū ꝙ ſꝫ q̄nālibet mutationeꝫ reꝝ naturaliū p̄nᵐ motus sit i eo qḋ moueṫ. In alteratione eni ꝛ generatiōe simpliciū corpoꝝ totū p̄ncipiū motꝰ videṫ eē ab extrinseco agēte. puta cū aq̄ calefit: vel aer in ignē ꝯuertiṫ p̄nᵐ mutationis est ab exteriori agēte. ¶ Dicūt ḡ q̄dā ꝙ etiā in huiꝰ mutationibꝰ p̄nᵐ actiuū motus est in eo qḋ moueṫ: nō q̄dē perfectū: sꝫ imꝑfectū qḋ coadiuuat actionē exterioris agētis. Dicūt. n. ꝙ in mā est q̄dā ichoatio forme quā dicūt eē p̄uationē q̄ ē tertiū p̄nᵐ nāe. Et ab h̄ p̄nᵒ itrinseco gn̄ationes ꝛ alteratiōes corpoꝝ simpliciū nāles dicunṫ. ¶ Sꝫ h̄ nō pōt esse: q꞉ cū nihil agat nisi ſm ꝙ est in actu: p̄dicta ichoatio forme cū nō sit actꝰ sed aptitudo q̄dā ad actū: nō pōt eē p̄nᵐ actiuū. Et p̄terea etiā si eēt forma cōpleta nō ageret in suū subm alterando ipm: q꞉ forma nō agit sed cōpositū: qḋ nō pōt seipꝫ alterare nisi sint in eo due ꝑtes: quaꝝ vna sit alterās ꝛ alia alterata. ¶ Et iō dōm est ꝙ in rebꝰ nālibꝰ eo mō est p̄nᵐ motꝰ quo eis motus ꝯuenit. Quibꝰ ḡ ꝯuenit mouere: est in p̄nᵐ actiuū motꝰ. Quibꝰ aūt cōpetit moueri: est in eis p̄nᵐ passiuū qḋ est mā. Quod q̄dē p̄nᵐ inq̄tū hꝫ potētiaꝫ naturalē ad talē formā ꝛ motū: facit esse motū nālē. Et ꝓpter hoc factiones reꝝ artificialiū nō sūt nāles: q꞉ sꝫ p̄nᵐ mālē sit in eo qḋ fit: non tn̄ hēt potētiā nālē ad talem formā. Et sic ēt motus localis corpoꝝ celestium est nālis: lꝫ fit a motore separato: inq̄tū in ipso corpore celi est potētia naturalis ad talē motū. In corporibꝰ vō grauibus ꝛ leuibus est p̄nᵐ formale sui motus. Sꝫ huiꝰ p̄nᵐ formale nō pōt dici potentia actiua ad quā ꝑtinet motus iste: sꝫ comprehendiṫ sub potētia passiua. Grauitas enim in terra nō est p̄nᵐ vt moueat: sed magis vt moueaṫ: q꞉ sicut alia accidētia ꝯsequūtur formā substātialē: ita ꝛ locꝰ: ꝛ per cōsequēs moueri ad locū. Nō tn̄ ita ꝙ forma nālis sit motor: sed motor est generās qḋ dat talē formā: ad quam talis motus consequitur. ¶ Secundo ibi.

¶ Que cū ita sint: patet nāꝫ p̄ncipiū eē quoddā ꝛ causaꝫ vt id moueaṫ atq; q̄escat in quo p̄mo: per se: ꝛ nō ꝑ accidēs inest. Dico aūt nō per accidēs: q꞉ sibiipsi quispiam medicus sanitatis cā fieri potest. Attamē nō quo sanaṫ eo medicinaꝫ hꝫ: sꝫ accidit vt idē sit medicus subiensq; sanationē. Quapropter ꝛ separanṫ nōnunq̄. Similiter sese hꝫ ꝛ vnūquodq; ceteroruꝫ: que per artē efficiuntur. Nihil eni ipsoꝝ effectionis in se principium habet, Sed quedam in aliis: atq;

Dubium

Alber. ponēs ichoationē.

Ꝯ posi. de ichoatiōe formaꝝ.

Solutio ꝓpria ꝛ Comē.

Ꝯ Cō. cō. l. c. 4. celi. ꝛ mū. 22.

extrinsecus habēt. Ut dom⁹ ⁊ vnūqđqꝫ coꝝ que ma nu ꝯficiūtur. Quedam in seipsis quidē id habēt: non tñ per se: q̄cunqꝫ cause per accidēs sibi fieri possunt. Id igitur est natura quod dictum est.

T.c.3. ¶ Est igiť nā principiū alicuius ⁊ cā mouendi ⁊ quiescēdi i quo est primū p se: ⁊ nō ꝫ accñs. Dico aūt nō ꝫm accidēs: cū fiat vtiqꝫ ipse sibi ali quis cā sanitatis: cū sit medicus. Sꝫ tñ nō ꝫ ꝙ sanať medicinā hꝫ: sed accidit eundē medicū eē ⁊ sanari. Uñ ⁊ diuiduť aliqñ abinuicē. Similr autē ⁊ alioꝝ vnūqđqꝫ que fiūt. Nullū eniꝫ ipsoꝝ habet in seipso factionis principiū: sed alia q dē in alijs ⁊ ab exteriori: vt domus ⁊ alioꝝ ma nu icisoꝝ vnūqđqꝫ: Alia aūt in seipsis qdē: sed nō ꝫm seipsa. Quecūqꝫ aūt ꝫm accidēs fiūt cau se sunt vtiqꝫ ipsis. Est igiť natura qđ dictū est.

¶ Concludit ex p̄missis diffōnem nature hoc mō. Natura lia differūt a nō naturalibus inquantū habēt nām: sed nō differunt a nō naturalib⁹: nisi inquantū habent principiuꝫ

Nā qd. motus in seipsis. Ergo natura nihil aliud est q̄ꝫ principiū motus ⁊ quietis in eo in quo est primo ⁊ per se ⁊ nō ꝫ ac cidēs. Ponitur aūt in diffōne nature principiū quasi ge nus: ⁊ nō aliqđ absolutū: q̄ȝ nomē nature imi portat habi tudinē principij. Quia eni nasci dicūtur ea que generan tur ꝯiuncta generāti: vt pꝫ in plātis ⁊ aīalibus ideo prin cipiū generatiōis vel mot⁹ natura nominať. Unde deri

Deriden di sūt vo lētes cor rigere dif finitioeꝫ Aristote lis de nā. dendi sunt qui volētes diffōnem Ar. corrigere: naturam per aliquod absolutuꝫ diffinire conati sunt dicētes ꝙ na tura est vis insita rebus: vel aliqđ hm̄. Diciť aūt principiū ⁊ causa ad designandū ꝙ non omniū motuuꝫ natura est eodē mō principiū in eo qđ moueť: sꝫ diuersimode. vt di ctū est. Dicit aūt mouendi ⁊ quiescēdi q̄ȝ ea que natura liter mouentur ad locū. simili vel magis nāliter in loco quiescūt. Propter hoc eni ignis naturalr mouetur sursum: q̄ȝ naturalr ibi est: ⁊ ꝓpter qđ vnūquodqꝫ ⁊ illud magis: Nō tñ intelligēdū est ꝙ in quolibet quod moueť natura liter: nā sit etiā principiū quiescēdi: q̄ȝ corpus celeste natu raliter quidē moueť: sed nō nāliter quiescit. Sed hoc pro tāto dr̄: q̄ȝ nō solū motus: sed etiā quietis principium est. Dicit autē in quo est ad drīaꝫ artificialiū in quibus nō est mot⁹ nisi per accidēs. Addit aūt primū q̄ȝ nā ⁊ si sit principiū motus compositoꝝ: nō tamen primo. Unde ꝙ animal moueť deorsum: nō est ex natura aīalis inquātuꝫ est aīal: sed ex natura dominātis elementi. Quare aūt di cat p se ⁊ nō ꝫm accñs exponit ꝯsequenter cū dicit. Di co autē nō ꝫm accñs. Cōtingit eniꝫ aliqñ ꝙ aliqs medi cus est sibiipsi cā sanitatis. ⁊ sic principiuꝫ sue sanationis est in eo: sed per accñs. Unde principiuꝫ sanationis in eo nō est nā: nō. n. ꝫm ꝙ sanať hꝫ medicinā: sꝫ ꝫm ꝙ est me dicus. Accidit aūt eundē esse medicū ⁊ sanari. sanať eniꝫ ꝫ ꝙ est infirmus. Et iō q̄ȝ per accñs coniungunť: aliquan do per accñs diuidūtur. Cōtingit. n. aliū esse medicum sa nantē: ⁊ aliū infirmū qui sanať. Sed principiū motus na turalis est in corpore naturali quod moueť: inquātū mo ueť. Inquātū. n. ignis hꝫ leuitatē: ferť sursū. Nec diuidū tur adinuicem: vt aliud sit corpus qđ mouetur sursum: ⁊ aliud leue: sed semp vnuꝫ ⁊ idē. Et sicuti est de medico sa nante: ita est de oībus artificialibus. Nulluꝫ eni eoꝝ ha bet in seipso sue factionis p̄ncipiū: sꝫ q̄dā fiunt ab extrin seco: vt dom⁹: ⁊ alia que manu icidunť. Quedā aūt fiūt a p̄ncipio intrinseco: sed per accñs: vt dcm̄ est. Et sic dcm̄ est quid sit natura. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Naturam autem habent quecunqꝫ tale principiuꝫ habent: atqꝫ hec omnia subiecta sunt. Subiectū eni quoddam: ⁊ in subiecto est semper natura.

¶ Naturā aūt habent quecunqꝫ huiusmodi hñt principiuꝫ: ⁊ sunt hec omnia subiecta. Subm eni quoddā ⁊ in subiecto est natura semper. T.c.4.

¶ Diffinit ea q̄ a nā denominanť. ⁊ dicit ꝙ habētia nām sūt illa q̄ habēt in seipsis p̄n^m sui mot⁹. Et talia sūt oīa sub iecta nature: q̄ȝ nā est subm ꝫ ꝙ nā diciť mā: ⁊ est in sub iecto ꝫm ꝙ nā diciť forma. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Secūdum vo naturam sunt: ⁊ hec ipsa: ⁊ etiam ea que hisce per se cōpetunt. Ut igni fieri sursum. Hoc enim natura quidē nō est: neqꝫ hꝫ nām: sꝫ competit ⁊ est natura atqꝫ ꝫm nām. Dictuꝫ est igitur quid est natura: ⁊ quid id quod natura: atqꝫ ꝫm naturam est.

T.c.5. ¶ Scđꝫ nām aūt sūt ⁊ hec q̄cūqꝫ his isunt ꝫ se: vt igni ferri sursuꝫ. Hoc eni nā qdē nō est: neqꝫ hꝫ nām: ꝫ a nā ⁊ ꝫm nām est. Quid quidē igiť natura sit: dictū ē: ⁊ qđ natura: ⁊ qđ ꝫm nām. T.c.6.

¶ Exponit quid sit ꝫm naturam. Et dicit ꝙ ꝫm naturam esse dicuntur taꝫ subiecta: quorum esse est a natura: q̄ꝫ ēt accidentia que in eis insunt causata ab hui⁹ p̄ncipio: sicut ferri sursū nō est ipsa nā: neqꝫ hñs nāꝫ: sꝫ est causatū a nā. Et sic dcm̄ est quid sit natura: ⁊ quid sit illud qđ habet na turam: ⁊ quid sit ꝫm naturaꝫ. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Eniti aūt nām esse ostēdere: ridiculū est. Patet eni tales eē rerū cōplures. Ostēdere vo ea que manifesta sun per ea que nō sunt manifesta: hoīs est ꝓfecto q nequit id qđ est per se notū: ⁊ id qđ nō est per se no tū discernere. Atqꝫ id fieri posse nō est obscurū. Rōci nabitur enim de coloribus quispiam ortus cecus. Quare necesse est tales homines de nominibus lo qui: nihil autem intelligere.

¶ Quod aūt est nā tētare demōstrare ridiculuꝫ est. Manifestū. n. est ꝙ huiusmodi reꝝ sūt mul ta. Demonstrare aūt manifesta per imanifesta: nō potētis iudicare est ꝓpter ipm: ⁊ non ꝓpter ipm cognitū. Qz aūt cōtingat hoc pati: nō imani festū est. Syllogizet. n. aliqs cuꝫ natus sit cecus de coloribus. Quare necesse est huiusmodi de noībus habere rōnem: nihil autem intelligere. Manife stū q̄tus ad n ē: sꝫ nō q̄tus ad qđ est.

¶ Excludit ꝓsumptionē quorūdam volentium demōstra re qđ sit natura: ⁊ dicit ꝙ ridiculū est ꝙ aliquis tētet de monstrare ꝙ natura sit: cum manifestū sit ꝫm sensum ꝙ multa sunt a natura que habēt principiū sui motus in se. Uelle autē demōstrare manifestū per nō manifestuꝫ: est hoīs qui non pōt iudicare quid est notū ꝓpter se: ⁊ quid nō est notū ꝓpter se: q̄ȝ dum vult demōstrare id qđ ē no tū ꝓpter se vtiť eo q̄đ nō pp se noto. Et ꝙ id ꝯtigat aliq bus: manifestum est. Aliqs. n. cecus natus aliqñ syllogiçat de colorib⁹: cui tñ nō est p se notuꝫ id qđ vtiť vt p̄ncipio: quia nō habet itellectū rei. Sed vtitur solū noībus: eo ꝙ cognitio nostra ortū hēt a sensu: ⁊ cui deficit vnus sensus deficit vna scia. Unde ceci nati q nūq̄ꝫ senserūt colorē nō p̄nt aliquid de colorib⁹ itelligere: ⁊ sic vtunť non notis q̄si notis. Et ecōuerso accidit his qui volunt demōstrare naturā esse: q̄ȝ vtūtur notis vt nō notis. Naturā aūt esse: ē per se notū: inq̄tū nālia sunt manifesta sensui. Sꝫ quid sit vniuscuiusqꝫ rei nā: vel qđ principiū mot⁹: hoc nō est

manifestū. ¶ Unde p3 p hoc q irrōnabilr Auicē. conat᷒
est īprobare Arist. dcm̄. volēs q nā3 eē possit demonstra-
ri: s3 nō a naturali: q2 nulla scīa pbat sua pncipia. S3 igno-
rantia principiox mouentiū nō īpedit qn naturā esse sic
per se notū: vt dcm̄ est. LEC. II.

¶ Natura aūt substātiaq3 cox que sūt nā id qbusdā3
eē videt̄ qd̄ primū cuilibet inest: informe p se. Velu
ti lectice quidē nā: statue aūt es. Cui᷒ hoc signū Anti
phō eē dicebat. Nā si qspiā lecticā obruerit humo:
vimq3 putredo acceperit vt germē emittat: nō lecti-
ca sed lignū ide emerget atq3 pullulabit. Propterea
q3 dispositio qdē que lege atq3 arte ɔficit̄: p accn̄s
est. Substātia vo est illa que ɔtinue dispositiones
hasce suscipiēs permanet. Qd̄ si cuilibet etiā istorū
ad aliud qppiā hoc idē accidit: vt eri quidē3 auroq3
ad aquā: ossibus aūt atq3 lignis ad terra3: ceterisq3
similiter: p3 illa nām ipsox atq3 subām esse. Quapp
qdā terra3: qdā aqua3: qda3 hox aliq: qda3 hec oia
cox que sūt nām eē dixerūt. Qd̄ eni qsq3 tale eē pu-
tauit siue vnū siue plura: id totq3 vniuersa3 substan-
tiā eē dicit. Cetera vo cūcta affectus hox habitus ac
dispositiōes. Et hox qdē qduis perpetuū eē. Nō. n.
ex sese mutationem ipsis competere: cetera aūt infi-
nities fieri atq3 corrūpi. Uno igit̄ mō natura sic dici
tur. prima cuiq3 subiecta materies: corū3 que motus
in se mutationisq3 principium habent.

Videt̄ aūt nā ꝛ suba cox que nā sūt: qd̄
primū inest vnicuiq3 non formatū per
seipm̄: vt lectuli nā lignū: statue aūt es.
Signū aūt dicit Antiphon: qm̄ si ali-
quis pieccerit lectū deorsu3: ꝛ accipiat potētiam
putrescēs vt vtiq3 fit germē: nō vtiq3 fieri lectū:
s3 lignū: tanq̄ dicat q sm accidens esse dispō-
nem sm legē ꝛ artē: substātiā aūt illa que pma
net: h patiēs cōtinue. ¶ Si aūt ꝛ hox vnūqdq3
ad alterū aliqd̄ idē hoc sustinuit: vt es quidē ꝛ
aurū ad aquā: ossa aūt ꝛ ligna ad terrā. Silr aūt
ꝛ aliox qdlibet: illā natura3 esse ꝛ substantiam
ipsox. ¶ Un̄ sane hi qdē terrā: alij vo ignē: alij
aerē dicūt: qdā aūt aquā: qdā vo qda3 hox: sed
alij oia hec nā3 esse cox que sūt. Quot eni aliqs
acceperit ipsox huiusmodi: siue vnū siue multa
hoc ꝛ tāta dicit eē oēm substātiam: alia aūt oia
passiōes istox: ꝛ habit᷒ ꝛ dispōnes. ¶ Et hox
qdē qdlibet eē ppetuū. Nō. n. eē mutationē ipi᷒
ex seipsis. Alia aūt fieri ꝛ corrūpi īfinities. Uno
qdē mō nā sic dr̄ prima vnicuiq3 subiecta mā ha
bētiū in seipsis motus principiū ꝛ mutationis.

Postq̄ phs ostēdit qd est nā: hic ostēdit quot mo-
dis nā dr̄. Et p ondit q nā dr̄ de mā. Scdo
q dr̄ de forma ibi [Alio aūt mō.] Circa p̄m sciēdum est q
antiq phi nāles nō valētes vsq3 ad pmā mā3 puenire: vt
supra dcm̄ est aliqd̄ corp᷒ sēsibile pmā mām oīu3 rex po-
nebāt: vt ignē vel aerē vel aqua3. Et sic seqbat̄ q oēs for-
me aduenirēt māe tāq̄ in actu existēti vt ɔtigit in artifi-
cialib᷒. Nā forma cultelli aduenit ferro iā existēti ī actu.
Et iō similē opionē accipiebāt de formis nālib᷒ sicut de
artificialib᷒. Dicit ḡ p̄ q qbusdā videt̄ q h sit suba ꝛ nā
rex nāliū qd̄ p̄ inest vnicuiq3 qd̄ s3 se ɔsideratū est īfor-
me. Ut si dicam᷒ q nā lecti est lignū: ꝛ nā statue ē es. Nā
lignū est in lecto: ꝛ sm se ɔsideratū nō est formatū. Et h̄
signū dicebat Antiphō eē hoc: q si aliqs pyciat lectū ad
terrā: ꝛ ligna putrescēdo accipiāt potentiā: vt aliqd ex eis
germinet̄: illud qd̄ generat̄ nō erit lectus: s3 lignū. Et q2
suba ē q̄ pmanet: ꝛ nāe est sibi silē generare. ɔcludebat q
ois dispositio q̄ est s3 quācūq3 legē rōnis vel artē: sit acci
dēs: ꝛ illud qd̄ pmanet sit suba: q̄ ɔtinue patit̄ h̄ dispositionū
īmutationē. Supposito ḡ q rex artificialiū forme
sint accn̄tia: ꝛ mā sit suba: assumebant aliā ppositionem:
q sicut se hn̄t lect᷒ ꝛ statua ad es ꝛ lignū: ita ꝛ qdlibet ho-
rum se h3 ad aliquid aliud qd̄ est mā ipsox: vt es ꝛ auru3
ad aquā: q2 oīum liquefactibiliū mā videt̄ esse aq: ꝛ ossa
ꝛ ligna ad terrā: ꝛ silr est de quolibet aliox nāliu3. Unde
ɔcludebat q illa materialia subsistentia formis nālibus
sint nā ꝛ suba cox. Et pp h qdā dixerūt terrā esse nām ꝛ Opposi-
subam oīum rex. s. pmi poete theologizātes. Posteriores tū vi. ā. in
vo phi vel ignē vel aerē vel aquā: vel quedā hox: vel oia primo hu-
hec vt ex supioribus p3: q2 tot de numero cox dicebāt eē ius. t. c. 6.
suba3 oīu3 rex: quot accipiebāt eē pn᷒ mālia: ꝛ oia alia di
cebāt eē accidētia hox. i. māliū pncipiox: vel per modū
passionis: vel p modū habitus: vel p modū dispōnis: vel
cuiuslibet alteri᷒ qd̄ reducat̄ ad genus accn̄tis. Et hec est
vna dr̄ia quā pōebāt īter pn᷒ mālia ꝛ formalia: q2 dicebāt
ea differre sm suba3 ꝛ accn̄s. Alia aūt dr̄ia est: q2 dicebāt
differre sm ppetuū ꝛ corruptibile. Na3 qdcūq3 pmissox
corpox simpliciū ponebāt eē māle pn᷒: dicebāt illud eē
ppetuū. Nō eni dicebāt q trāsmutaret̄ inuicē: sed omnia
alia dicebāt fieri ꝛ corrūpi īfinities. Utputa si aq sit pn᷒
māle: dicebāt aquā nunq̄ corrūpi: sed manere eam in oi-
bus: sicut suba3 cox. S3 es ꝛ aur ꝛ alia h̄ dicebāt corrū- Ex dic-
pi ꝛ generari īfinities. Hec aūt positio q̄tū ad aliqd vera tis e sū-
est: ꝛ quātum ad aliqd falsa. Quātum. n. ad hoc q mā sit perio-
suba ꝛ natura rex naturaliū. vera est. Mā. n. īterat ɔstitu ris ꝛ op.
tionē sube cuiuslibet rei nālis. Sed q̄tum ad hoc q dice
bant oēs formas eē accn̄tia: falsa est. ¶ Unde ex hac opi ɔclusio.
nione ꝛ rōne eius cōcludit id qd̄ vex est. s. q natura vno
mō dr̄ materia que subycit̄ vnicuiq3 rei naturali hn̄ti in
se principiū mot᷒ vel cuiuscūq3 mutatiōis. Nā mot᷒ ē spe
cies mutationis: vt in 5° huius dicet̄. ¶ Secundo ibi. Tex. 1. 6.
¶ Alio vo mō ipsa forma ꝛ spēs que rōni accommo- ꝛ 7.
dat̄. Nā vt ars dicit̄ qd̄ s3 artē extructū est atq3 arti
ficiosū: sic ꝛ nā dicit̄ qd̄ est sm nā3 ꝛ nāle: Atq3 neq3
illud hēre qcq̄ sm artē. Ut artē eē dicimus si lecti-
ca potētia tm̄ ē: nōdū aūt hēt formā lectice. Neq3 in
hisce que cōstāt nā. Qd̄ eni est potētia caro vel os:
id nōdū h3 suā nā3 antecq̄ accipiat formā que ad rō
nem accōmodat̄: qua3 assignātes qd est os dicim᷒:
aut caro: neq3 cōstat nā. Quare alio mō nā forma ꝛ
spēs est cox que in seipsis motus principiū hn̄t: que
quidem nō est separabilis nisi rōne dūtaxat. Id aūt
qd̄ ex his est cōpositū: nā quidem nō est: sed est ꝛ con
stat nā vt homo. Atq3 natura magis hec est q̄ mate
ries. Unumquodq3 enim tum magis dicitur cum est
actu q̄ cum potentia.

¶ Alio autē modo forma ꝛ spēs que est sm rō- Tex. c. 11.
nē. Sicut enim ars dicit̄ qd̄ est sm artē ꝛ artifi
ciosum: sic ꝛ nā qd̄ sm nām dicit̄: ꝛ qd̄ nāle.
Neq3 aūt illud adhuc dicim᷒ hēe sm artem ni-
hil: si potentia tm̄ est: vt lectulus. Nōdū eni h3

spẽm lectuli: neq; eẽ ſm artẽ: neq; in his q̃ natura ſubſiſtũt. Potẽtia eni caro: aut os: neq; hẽt adhuc ſuiipſius nãm priuſq̃ accipiat ſpẽm ſm rõnẽ qua diffinientes dicimus qd ẽ caro aut os: T.c.12. neq; natura eſt. Quare alio mõ nã vtiq; erit habẽtiũ in ſeipſis motus principiuʒ forma ꝛ ſpẽs nõ ſeparabilis: ſed aut ſm rõnẽ. Quod autẽ eſt ex his: nã qdeʒ nõ eſt: ſed a natura: vt homo. Et magis nã hoc eſt q̃ mã. Unũqdq; eni tũc dicit cum endelechia fit: ꝛ magis q̃ cum potentia.

¶ Oſtẽdit ꝙ nã dr̃ de forma. Et circa h̃ duo facit. Primo oſtendit ꝓpoſitũ. ſ. ꝙ forma ſit natura. Secũdo oſtendit formaꝝ diuerſitatẽ. ibi [Sed forma ꝛ nã.] Primũ oſtendit trib⁹ rõnibus. (Formam eẽ nãm ꝓbat trib⁹ rõnibus. Prima.) Dicit ergo p̄ ꝙ alio mõ dicit nã forma ꝛ ſpẽs que eſt ſm rõnẽ. i. ex qua rõ rei ↄſtituit. Et hoc probat tali rõne. Sicut. n. illd eſt ars qd cõpetit alicui inquãtũ eſt ſm artẽ. ꝛ artificioſuʒ: ita illud eſt nã qd cõpetit alicui inquãtũ eſt ſm nãm ꝛ nãle. Sed illud qd eſt in potentia tm̃ ad hoc ꝙ ſit artificioſum nõ dicim⁹ habere aliqd eſſe artis: q2 nõ dũ hʒ ſpẽʒ lecti. ergo in reb⁹ nãlibus id qd eſt potẽtia caro ꝛ os nõ hẽt nãm carnis ꝛ oſſis anteq̃ accipiat formã ſm quã ſumit rõ diffinitiua rei: per quã. ſ. ſcimus qd eſt caro vel os: nec adhuc eſt nã in ipſo anteq̃ habeat formã. ergo nã reꝝ nãliũ habentiũ in ſe pn̄ᵐ motus. aliquo mõ ẽt forma eſt: que lʒ nõ ſeparet a mã ſm rẽ. tñ differt ab ea rõne. Sicut. n. es ꝛ infiguratũ q̃uis ſint vnũ ſubiecto. tñ rõne differunt: ita mã ꝛ forma. Et h̃ pro tãto dicit q2 niſi forma eſſet aliud ſm rõnem a mã: non eſſet aliũ ꝛ ali⁹ modus quo mã dicit nã ꝛ q̃ forma dicit nã. Poſſet aũt aliqs credere ꝙ mã dicit nã ꝛ ẽt forma ꝙ cõpoſitũ poſſit dici nã: q2 ſubſtantia dicit de forma ꝛ mã ꝛ de cõpoſito. Sed hoc excludit dicẽs ꝙ cõpoſitũ ex mã ꝛ forma vt hõ nõ eſt ipſa nã: ſed eſt aliqd a nã. Quia nã hʒ rõneʒ pncipij: cõpoſitũ aũt hʒ rõneʒ pncipiati. Ulterius aũt ex rõne premiſſa procedit ad oſtẽdendũ ꝙ forma ſit magis nã q̃ mã: (Forma ẽ magis nã q̃ mã.) q2 vnũqdq; magis dicit ſm ꝙ ẽ actu q̃ ſm ꝙ eſt in potentia. Unde forma ſm quam aliquid eſt naturale in actu: eſt magis nã q̃ mã ſm quã eſt aliqd naturale in potentia. ¶ Secundam rationem ponit ibi.

¶ Preterea ex hoie naſcit hõ: ſʒ nõ e lectica lectica. Quapp ꝛ inquiũt nõ figurã eẽ nãʒ: ſʒ lignũ: q2 fiet ſi pullulabit nõ lectica ſʒ lignũ. Qd ſi ita eſt: ꝛ ipſa forma eſt profecto natura: fit enim ex hoie homo.

T.c.13. ¶ Ampli⁹ fit ex hoie hõ: ſʒ nõ lectulus ex lectulo. Uñ dicũt nõ figurã eſſe nãm ſʒ lignũ: qm̃ fiet vtiq; ſi germiet nõ lectulus ſed lignũ. Sic ergo hec eſt ars. ꝛ forma ẽ nã. Fit. n. ex hoie homo.

¶ Dicit ꝙ lʒ non fiat lectulus ex lectulo. vt Antiphon dicebat: fit tñ hõ ex homine. (Scḋa) Unde verũ eſt qd dicũt ꝙ forma lecti non eſt nã: ſed lignũ. qm̃ ſi lignum germinet nõ fiet lectus ſed lignũ. Sicut igitur hec forma que non redit per germinationẽ nõ eſt natura ſed ars: ita forma que redit per generatiõem eſt nã: ſed forma rei naturalis redit per generationẽ. fit. n. ex hoie hõ: ergo forma rei naturalis eſt natura. ¶ Tertiam rationem ponit ibi. (Tertia)

¶ Inſup ea nã q̃ vt generatio dr̃ via eſt ad nãʒ. Non eni vt medicatio nõ ad medicinã: ſʒ ad ſanitatẽ dicit via: medicationẽ enim a medicina nõ ad medicinam eẽ neceſſe eſt: ſic ad nãʒ ſeſe hʒ nã. Sed id qd naſcit ex quodã ad quoddã (vt naſcitur) proficiſcit. Ad qd igitur proficiſcendo naſcitur? Nempe non ad id ex quo fit profectio. Forma igitur eſt natura.

¶ Amplius autẽ nã dicta ſicut generatio via eſt in naturã. Nõ enim quẽadmodũ medicatio dicit non in medicinã via ſed in ſanitatẽ. Neceſſe quidẽ eni eſt a medicina nõ in medicinã eſſe medicationẽ. Nõ ſic aũt nã ſe hẽt ad nãm. ſʒ qd naſcit ex quodã i quoddã venit ſʒ ꝙ naſcit. Quod igit inaſcit nõ ex quo: ſʒ i qd. Forma itaq; nã ẽ. T.c.14. T.c.15.

¶ Que talis eſt. Natura põt ſignificari vt generatio: puta ſi nã dicatur natiuitas. Sic igit nã dicta vt generatio. i. natiuitas eſt via in nãm. Hec eni eſt drĩa inter actiones ꝛ paſſiones ꝙ actiones denoiantur a pncipijs. paſſiones vo a terminis. Unũqdq; . n. denominatur ab actu qui eſt pn̄ᵐ actionis ꝛ termin⁹ paſſionis. Nõ. n. ita eſt in paſſionibus ſicut in actionibus. Medicatio eniʒ non dicitur via in medicinã: ſed in ſanitatẽ. Necẽ eſt. n. ꝙ medicatio ſit a medicina: nõ in medicinã. Sed [natura dicta ſicut generatio]. i. natiuitas nõ ſic ſe hʒ ad nãm ſicut medicatio ad medicinã: ſed ſe habet ad nãm ſicut ad terminũ: cum ſit paſſio. Id enim qd naſcitur a quodam in quoddam venit inquantũ naſcit. Unde id qd naſcitur denominat ab eo in quod: non ab eo ex quo. Id aũt in qd tendit natiuitas eſt forma: forma igit eſt natura. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Forma aũt: atq; natura dupliciter dicit: ipſa nãq; priuatio forma quodammodo eſt. Siuẽ ſit priuatio ꝛ contrarium aliquod circa ſimplicem generationeʒ necne: poſterius conſiderare oportet.

¶ Sed forma ꝛ nã dupliciter dicit. Etenim priuatio ſpecies quodãmõ eſt. Si aũt eſt priuatio ꝛ cõtrarium aliquid circa ſimplicem generationẽ aut nõ eſt: poſterius conſiderandum eſt.

¶ Oſtendit ꝙ nã que eſt forma dupl'r dicit. ſ. de forma incompleta ꝛ forma completa. Et hoc patet in generatione ſm quid: vtputa cũ aliquid fit album. Nam albedo eſt forma completa: ꝛ priuatio albẽdinis eſt quodãmõ ſpẽs. inquãtum coniungitur nigredini: que eſt forma imperfecta. Sed verum in generatione ſimplici que eſt ſubſtantiarum ſit aliquid qd ſit priuatio ꝛ contrarium ſimul. ita ꝙ forme ſubſtãtiales ſint ↄtrarie vel nõ. conſiderandum ẽ poſteri⁹ in qnto hui⁹. ꝛ in li° de gnõne. LEC. III. (5. phy. 10. 3. 1. c. 10. 2. de ge. T. c. 4. 1. c. 24.)

¶ Cum autem determinatum ſit quot modis natura dicitur: poſt hec contemplandum eſt: quo mathematicus a naturali philoſopho differt.

Quoniam autem determinatũ eſt quot modis natura dicitur: poſt hoc ſpeculanduʒ eſt quo differt mathematicus a phyſico. T.c.16.

Poſtq̃ Phs oſtẽdit qd ſit nã ꝛ quot modis dicit. hic ↄſequẽter itendit oſtẽdere de qbus cõſiderat ſcĩa naturalis. Et diuiditur in partes duas. In pma oſtendit quomodo differat naturalis a mathematico. In ſcḋa oſtendit ad que ſe extendat cõſideratio ſcientie naturalis. ibi [Quoniaʒ autem natura.] Circa primum tria facit. Primo mouet queſtioneʒ. Secundo ponit rationes ad queſtionem. ibi [Etenim puncta.] Tertio ſoluit queſtionem. ibi [De his igitur negociatur.] Dicit ergo primo ꝙ poſtq̃ determinatum eſt quot modis natura dicitur conſiderandum eſt in quo differat mathematicus a naturali philoſopho. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Nam corpora naturalia superficies habêt: solida: longitudines: atq3 puncta: de quibus cõsiderat mathematicus.

¶ Etenim plana ꝛ firma habent physica corpora ꝛ longitudines ꝛ puncta de quibus intendit mathematicus.

¶ Ponit rationes ad questionē. quarum prima talis est. Quecũq3 sciẽtie cõsiderãt eadẽ subiecta: vel sunt eedez. vel vna est pars alterius: sed mathematicus pбs considerat de punctis lineis ꝛ superficiebus ꝛ corporibus: ꝛ similiter naturalis. Qḋ pbat ex hoc ꝙ corpora naturalia habent [plana] .i. superficies. [ꝛ firma] .i. soliditates [ꝛ longitudines ꝛ puncta] ops autem ꝙ naturalis consideret de omnibus que insunt corporibus naturalibus: ergo videtur ꝙ scia naturalis ꝛ mathematica vel sint eedem. vel vna sit pars alterius. ¶ Scdam rationem ponit ibi.

¶ Et insup si astrologia diuersa sit facultas: an pars scie naturalis. Etenim si ad naturalẽ philosophum spectet qdnã sit sol: aut qd luna scire: nullũ aũt corũ affectuũ qui per se illis cõpetit ad eundẽ scire pertineat: absurdum est sane. Preterea videtur hi qui de natura loquuntur: ꝛ de solis ac lune figura ꝓicere: ꝛ vtrum terra mundusue rotundus sit an non sit considerare ac pertractare.

T.c.17. ¶ Amplius astrologia aut altera est aut ps physice. Si enim physici est quid sit sol aut luna scire: accidentium autem que sunt per se nullum inconueniens est. Et aliter. qm̃ videntur de natura dicentes ꝛ de figura solis ꝛ lune: ꝛ vtrum sperica sit terra ꝛ mundus aut non.

¶ Et circa hanc rõnẽ primo mouet qõnẽ vtrũ astrologia sit oino altera a nãli pħia vel sit ps ei⁹. Manifestũ est.n. ꝙ est ps mathematice. Uñ si est ẽt ps nãlis pħie. sequit̃ ꝙ mathematica ꝛ pħica ꝯueniũt ad minus in hac parte. Qḋ aũt astrologia sit physice pars probat dupliciter. Prio quidẽ per rõnẽ talez. Ad quecũq3 ptinet cognoscere substantias ꝛ naturas aliquaꝝ rerũ ad eũ etiã ptinet cõsiderare accidẽtia illarũ: s3 ad nãlẽ ptinet cõsiderare nãm ꝛ substãtiã solis ꝛ lune: cũ sint quedã corpora nãlia. ergo ad eũ ptinet etiã cõsiderare per se accidẽtia ipsoꝝ. Hoc etiã probat̃ ex cõsuetudine philosophoꝝ. Nã pħi nãles inueniunt̃ determinasse de figura solis ꝛ lune ꝛ terre ꝛ totius mũdi: circa qḋ insudat etiã astrologoꝝ intentio. Sic igit̃ astrologia ꝛ sciẽtia nãlis cõueniũt nõ solũ in eisdẽ substãtijs sed etiã in ꝯsideratione eorũdẽ accidẽtiũ: ꝛ in demõstratione earundem conclusionuz. Unde videt̃ ꝙ astrologia sit pars physice: ꝛ per consequens physica non totaliter differat a mathematica. ¶ Scdo ibi.

Scdo

Astrologiam esse physice ꝑtem dupliciter ratiõe. Prima

Scda

¶ De his igitur ꝛ ipse mathematicus tractat: sed nõ vt est quodq3 naturalis corporis finis. Nec hoc accidentia contemplatur: quo talibus accidunt.

T.c.18. ¶ De his quidẽ igitur negociantur ꝛ mathematicus: sed nõ inquantuz physici corporis terminus est vnũquodq3. Neq3 accidẽtia speculatur inquantum talibus existentibus accidunt.

Rãsio. ¶ Soluit pmissam qõnẽ. Et circa hoc duo facit. Prio ponit solutionẽ. Scdo cõfirmat eã. ibi [Fiet aũt vtriq3.] Circa pmũ tria facit. Prio soluit qõnẽ. Scdo ꝯcludit qḋdaz correlariũ ex pdictis. ibi [Uñ ꝛ abstrahit.] Tertio excludit errorẽ. ibi [Latet aũt hoc.] Dicit ergo pmo ꝙ mathematicus ꝛ naturalis determinãt de eisdẽ. s. pũctis lineis ꝛ supficiebus ꝛ huiꝰ: s3 nõ eodẽ modo. Nõ enim mathematicus determinat de eis inquãtũ vnũquodq3 eorũ est termin⁹ corporis naturalis: neq3 ꝯsiderat ea que accidũt eis inquãtũ sunt termini corporis naturalis per quẽ modum de eis cõsiderat sciẽtia naturalis. Non est autez inconueniens ꝙ idem cadat sub consideratione diuersarũ sciarũ ſm diuersas considerationes. ¶ Scdo ibi.

¶ Quapropter ꝛ separat. Mente nãq3 a motu separabilia sunt: nihilq3 interest. Neq3 cum separant efficitur falsum.

¶ Unde ꝛ abstrahit. Abstracta enim in intellectu a motu sunt: ꝛ nihil differt: neq3 fit mendacium abstrahentium.

¶ Cõcludit quoddã correlariũ ex pdictis. Quia.n. mathematicus cõsiderat lineas ꝛ pũcta ꝛ supficies ꝛ huiꝰ accidẽtia eoꝝ nõ inquãtũ sunt termini corporis naturalis. iõ dicit̃ abstractus a mã sensibili ꝛ nãli. Et causa quare põt abstrahere est ista: q2 ſm itellectũ sunt abstracta a motu.

Notabile ¶ Ad cuius cause euidẽtiã cõsiderãdũ est ꝙ multa sunt cõiuncta ſm rẽ quorũ vnuz nõ est de intellectu alterius: sicut albũ ꝛ musicũ cõiungunt̃ aliquo subiecto: ꝛ tñ vnũ nõ est de intellectu alterius. Et iõ põt vnũ separatim intelligi sine alio. Et hoc est vnũ intellectũ eẽ abstractum ab alio. Manifestũ est aũt ꝙ posteriora nõ sunt de intellectu priorũ: s3 ecõuerso. Uñ priora põt intelligi sine posterioribus. ꝛ nõ ecõuerso: sicut p3 ꝙ animal est prius homine. Et ꝓus est homo hoc homine. Nã hõ se h3 ex additione ad animal. ꝛ hic hõ ex additiõe ad hominẽ. ꝛ ꝓpter hoc homo nõ est de intellectu aialis: nec sortes de intellectu hoīs. vñ aial põt intelligi absq3 hoīe. ꝛ hõ absq3 sorte ꝛ alijs indiuiduis: ꝛ hoc est abstrahere vniuersale a particulari. Similr̃ aũt inter accidẽtia oīa que adueniũt substãtie: pmo aduenit ei quãtitas: ꝛ deinde qualitates sensibiles ꝛ actiones ꝛ passiones ꝛ motus consequentes sensibiles qualitates. Sic igit̃ quãtitas nõ claudit in sui intellectu q̃litates sensibiles vel passiões: vel motus: claudit tñ in sui intellectu substãtiã. Põt igit̃ itelligi quãtitas sine materia subiecta motui ꝛ qualitatib⁹ sensibilibus: nõ tñ absq3 substãtia. Et iõ huiꝰ quãtitates ꝛ que eis accidunt: sunt ſm intellectũ abstracta a motu ꝛ a materia sensibili: nõ aũt a mã intelligibili: vt dicit̃ in septimo metaphy. T.c.35. Quia igit̃ sic sũt abstracta a motu s3 itellectũ: ꝙ nõ claudũt in suo itellectu mãz sensibilẽ subiectã motui: iõ mathematicus põt abstrahere a mã sensibili. ꝛ nihil differt quãtũ ad veritatẽ cõsideratiõis vtrũ sic vel sic cõsiderẽtur. Quãuis.n. nõ sint abstracta ſm eẽ: nõ tñ mathematici abstrahẽtes ea ſm intellectũ mẽtiunt̃: q2 nõ asserũt ea esse extra materiã sensibilẽ. Hoc.n. eẽt mẽdaciuz. S3 cõsiderãt de eis absq3 ꝯsideratiõe mãe sensibilis: qḋ absq3 mẽdacio fieri põt. Sicut aliqs põt cõsiderare albedinez absq3 musica ꝛ vere: l3 ꝯueniat in eodẽ subo. Nõ tñ eẽt vera cõsideratio si assereret albũ nõ eẽ musicũ. ¶ Tertio ibi.

¶ Latent autem id agentes: ꝛ hi qui dicunt ideas esse. Naturales enim separant formas que minus separabiles sunt: q̃ mathematice forme.

T.c.19. ¶ Latet autem hoc facientes ꝛ ideas dicentes. Physica enim abstrahunt: cum minus sint abstracta mathematicis.

Error Platõis ¶ Excludit ex predictis errorẽ Platonis. q2 enim latebat eũ quõ intellectus vere posset abstrahere ea que non sũt abstracta ſm eẽ: posuit oīa que sunt abstracta ſm intellectuz eẽ abstracta ſm rẽ. Uñ nõ solũ ponit mathematica

abstracta pp hoc ꝙ mathematicus abstrahit a mã sensibili: sed etiam posuit ipsas res nãles abstractas: pp hoc ꝙ naturalis sciẽtia de vniuersalibus ꝛ non de singularibus est. Unde posuit hominẽ eẽ separatũ: ꝛ equum ꝛ lapidẽ ꝛ alia huiusmodi: que quidẽ separata dicebat eẽ ideas: ꝛ cũ tñ nãlia sint minus abstracta ꝙ̃ mathematica. Mathematica.n. sunt oĩno abstracta a mã sensibili ſꝫ itellectũ: qꝛ mã sensibilis nõ icludit in itellectu mathematicoꝝ. neqꝫ in vniuersali neqꝫ in pticulari. Sꝫ in itellectu specierũ naturaliũ includit quidẽ materia sensibilis: ſꝫ non materia indiuidualis. In intellectu.n. hominis includit caro ꝛ os: sed nõ hec caro ꝛ hoc os. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Quõ quidẽ esse patebit si quispiã vtroꝝ̃qꝫ diffinitiones: ipsarũ inq̃ formarũ naturaliũ ꝛ accidentiuꝫ dicere enitatur. Etenim par quidem ꝛ impar: rectuꝫ ꝛ curuũ: numerus insuper: linea: atqꝫ figura sine motu nimirum diffinientur. At carnis ossis ac hominis diffinitio sine tp̃o nõ erit. Sed hec pinde atqꝫ nasus simus: ſꝫ nõ vt curuũ concauumqꝫ dicuntur.

¶ Fiet autẽ hoc manifestum si aliquis vtroꝝ̃q̃ tentauerit dicere terminos ꝛ ipsorum ꝛ accidẽtium. Impar quidẽ.n. ꝛ par ꝛ rectuꝫ ꝛ curuũ. Adhuc autem ꝛ linea ꝛ figura sine motu. Caro autẽ ꝛ os ꝛ homo non adhuc: sed hec sicut naris sima: sed non sicut curuum dicitur.

¶ Manifestat positã solutionẽ dupliciter. Primo quidẽ per differẽtiã diffinitionũ quas assignat mathematicus ꝛ naturalis. Scd̃o per sciẽtias medias. ibi [Demõstrãt aũt ꝛ que magis.] Dicit ergo p̃mo ꝙ hoc qd̃ dictuꝫ est de diuerso mõ ꝯsiderationis mathematici ꝛ physici fiet manifestũ si qs tẽtauerit dicere diffinitiões nãtiũ ꝛ mathematicoꝝ ꝛ accidẽtia eoꝝ. qꝛ mathematica vt par: ꝛ impar: ꝛ rectũ: ꝛ curuũ: ꝛ numerus: ꝛ linea: ꝛ figura: diffiniuntur sine motu ꝛ materia. Non autẽ caro ꝛ os ꝛ homo: sed horum diffinitio est sicut diffinitio simi: in cuius diffinitione ponitur subiectum sensibile. Et sic ex ipsis diffinitionibus naturaliũ ꝛ mathematicoꝝ apparet qd̃ supra dictuꝫ est de dr̃ia mathematici ꝛ naturalis. ¶ Scd̃o ibi.

¶ Hoc idem indicant ꝛ mathematicarũ facultatum hec que magis sunt naturales. Ut perspectiua. Musica: ꝛ Astrologia. Nam cõtra quodãmodo sese habent atqꝫ geometria. Geometria nanqꝫ de naturali quidẽ linea contẽplat: sed nõ vt est nãlis. Perspectiua ṽo mathematicam q̃dẽ cõsiderat lineam: at non vt est mathematica: sed vt est naturalis.

T.c.20. ¶ Demonstrãt aũt ꝛ que magis physica ꝙ̃ mathematica: vt perspectiua ꝛ armonica ꝛ astrologia. Contrario.n. quodãmodo se hñt cũ geometria. Geometria q̃dem eniꝫ physicã intendit lineã: sed nõ inquãtũ est physica. Sꝫ p̃spectiua quidẽ mathematicã lineam: sed nõ inquantum mathematica: sed inquantum est physica.

¶ Probat idẽ per scientias que sunt medie inter mathematicã ꝛ naturalẽ. Dicunt aũt sciẽtie medie que accipiũt principia abstracta a sciẽtijs pure mathematicis ꝛ applicãt ad materiã sensibilẽ: sicut p̃spectiua applicat ad lineã visualẽ ea que demõstrant a geometria circa lineam abstractã. ꝛ armõica. i. musica applicat ad sonos ea q̃ arithmeticus ꝯsiderat circa ꝓportiões numeroꝝ: ꝛ astrologia cõsiderationẽ geometrie ꝛ arithmetice applicat ad celuꝫ

Notabile ꝛ ad ptes eius. ¶ Huiusmodi autẽ sciẽtie ſꝫ sint medie inter sciam naturalẽ ꝛ mathematicã: tñ dicunt hic a ph̃o esse magis naturales ꝙ̃ mathematice: qꝛ vnũquodqꝫ denominat ꝛ speciẽ hꝫ a termino: vñ qꝛ haꝝ sciẽtiaꝝ cõsideratio terminat ad materiã naturaleꝫ: ſꝫ per p̃ncipia mathematica ꝓcedãt: magis sunt naturales ꝙ̃ mathematice. Dicit ergo de huiꝰ sciẽtijs ꝙ cõtrario modo se habent cũ scientijs que sunt pure mathematice: sicut geometria vel arithmetica. Nã geometria cõsiderat quidẽ de linea que hꝫ eẽ in mã sensibili que est linea nãlis: nõ tñ ꝯsiderat de ea inquãtũ est in mã sensibili ſm ꝙ est naturalis. Sed abstracte vt dcm̃ est. ſꝫ perspectiua ecõuerso accipit lineã abstractã ſm ꝙ est in ꝯsideratione mathematici: ꝛ applicat eã ad mãm sensibilẽ: ꝛ sic determinat de ea: non inquãtũ est mathematica. ſꝫ inquãtũ est physica. Ex ipsa ergo differẽtia sciẽtiaꝝ mediaꝝ ad scias pure mathematicas apparet qd̃ supra dictuꝫ est. Nã si huius scie medie abstracta applicãt ad mãm sensibilẽ: manifestũ est ꝙ mathematice ecõuerso ea que sũt in mã sensibili abstrahũt. Et per hoc etiã pꝫ rñsio ad qd̃ supra obijciebat de astrologia. Unde astrologia est magis naturalis ꝙ̃ mathematica. Unde non est mirum si cõicet in conclusionibus cũ scia naturali: qꝛ tñ nõ est pure naturalis per aliud mediũ eandem conclusionem demonstrat. Sicut ꝙ terra sit sperica demõstratur a naturali per mediũ naturale: vtputa qꝛ partes eius vndiqꝫ equaliter cõcurrũt ad mediũ: ab astrologo aũt ex figura eclipsis lunaris vel ex hoc ꝙ non eadẽ sidera ex oĩ pte terre aspiciunt.

Et hoc vt eẽ qd̃ habet p̃mo pol. l. 41.

Vide .2. celi. c. 108 ꝛ. 109. L. 28 lectione

LEC. IIII.

¶ Cum autem natura sit duplex: mã atqꝫ forma: res naturales pinde cõtẽplemur opꝫ atqꝫ si de simitate quidnam sit consideremus. Quare neqꝫ sine materia: neqꝫ sine ratione materie res huiuscemodi considerande esse videntur.

T.c.21. Uoniaꝫ aũt natura duplr dicit: spẽs ꝛ mã: sicut de simo q̃d sit intẽdimꝰ: sic cõsiderãduꝫ est. Quare neq̃ sine materia huiusmodi: neq̃ ſm mãm.

Postq̃ ph̃s ostẽdit differẽtiã inter nãlẽ ꝛ mathematicũ: hic oñdit ad q̃d se extẽdat ꝯsideratio nãlis. Et circa hoc duo fac. Prio oñdit ꝙ ad naturalem ptinet ꝯsiderare formã ꝛ mãm. Scd̃o oñdit quid sit terminus ꝯsiderationis nãlis circa formã. ibi [Usqꝫ ad quãtũ.] Circa p̃mũ duo facit. Prio ex p̃missis concludit ppositũ. Scd̃o mouet dubitatiões circa determinatũ. ibi [Etenim iã.] Dicit ergo p̃mo ꝙ nã dr̃ duplr. s. de mã ꝛ forma vt supra dcm̃ est. ꝛ sic est cõsiderandũ in scia nãli:

T.c.2. sicut cũ intẽdimus de simo q̃d est. tũc.n. nõ solũ formã. i. curuitatẽ: ſꝫ ẽt mãꝫ. i. nasũ attẽdimꝰ. Unde in scia nãli neqꝫ est ꝯsideratio sine mã sensibili neqꝫ ẽt solũ ſꝫ mãꝫ: ſꝫ ẽt ſꝫ formã. ¶ Et notãdũ ꝙ iste ꝓcessus Ari. includit duo media: per vnũ quoꝝ sic põt argumẽtari. nãlis ph̃s dꝫ cõsiderare de natura: ſꝫ natura est taꝫ forma ꝙ̃ mã: ergo dꝫ tam de materia ꝙ̃ de forma cõsiderare. Per aliud ṽo sic. naturalis differt a mathematico. vt dictum est: qꝛ cõsideratio naturalis est sicut consideratio simi: cõsideratio ṽo mathematici est sicut consideratio curui: sed cõsideratio simi est consideratio forme ꝛ materie: ergo ꝛ consideratio naturalis est consideratio vtriusqꝫ. ¶ Scd̃o ibi.

Notabile p ar. intẽtione

¶ Nam ꝛ de hoc ipso quispiam dubitauerit: cuꝫ due sint nature: de vtra considerare ad naturalem philosophuꝫ pertinet: an de eo qd̃ ex vtrisqꝫ componitur. Quõ si de ipso: ꝛ de vtraqꝫ contemplari ad eundem vtiqꝫ spectat. Utrum igitur eiusdem sit facultatis: an aduersarum vtrãqꝫ cognoscere.

¶ Eteni

¶ Etenī iā ꝛ de hoc dubitabit aliq̄s dupliciter: q2 due nāe sūt: de qua est physica: aut de eo qđ ex vtrisq3. S3 si de eo qđ ex vtrisq3 ꝛ circa vtraq3: vtrū igit̃ eiusdē: aut alius vtrūq3 cognoscē. (T. c. 22.)

(1ᵐ du.ᵐ) ¶ Mouet circa p̄missa dubitationē duplicē: quaꝝ prima est. Cū nā dicat̃ de mā ꝛ de forma. vtrū sciētia naturalis sit tm̄ de mā. vel tm̄ de forma: vel de eo qđ est ex vtroq3 cōpositū. (2ᵐ) Scđa dubitatio est. Supposito φ de vtroq3 cōsideret scia nālis: vtrū sit eadē scia nālis que ꝯsideret de forma ꝛ mā: vel alia: ꝛ alia de vtroq3. ¶ Scđo ibi.

¶ Nā respiciēti qdē ad veteres: materiei cognitio ad ipsum videbit̃ ptinere. Perparū eni3 Empedocles ꝛ Democritus formam quiditatēq3 tetigerunt.

¶ In antiquos qdem .n. aspicienti videbit̃ vtiq3 esse materiei. Ex pua .n. pte q̄da3 Empedocles ꝛ Democritus spēm ꝛ qđ qd erat eē tetigerūt.

(R. ad 1ᵐ.) ¶ Soluit p̄dictas dubitationes ꝛ maxime scđa3 ostēdens φ ad eiusdē sciētie naturalis cōsiderationē ptinet ꝯsiderare de forma ꝛ de mā. Nā p̄ma qđ satis videbat̃ soluta esse per hoc qđ dixerat φ ꝯsideratio nālis est sicut cū intendimus de simo qd sit. Circa hoc ergo duo facit. Prio ponit qd antiqui sensisse vident̃: ꝛ dicit φ si aliquis velit aspicere ad dicta antiquoꝝ naturaliū videt̃ φ scia nālis nō sit nisi de materia: q2 vel nihil tractauerunt de forma vel aliqd modicū: sicut tetigerūt eā Demo. ꝛ Emp. inquātum posuerūt aliqd fieri ex multis s̄m aliquē determinatum modū mixtionis vel congregationis. ¶ Scđo ibi.

¶ At si ars imitat̃ naturam: eiusdem aūt scie est formam atq3 materiā vsq3 ad terminū quēdam cognoscere: veluti medici sanitatem: ꝛ bilem: atq3 pituita3 in quibus est sanitas: ꝛ edificatoris similiter forma3 ipsius domus atq3 materiam: lateres inq̄ ac ligna: ꝛ ceterorum. Eode3 modo naturalis etiā facultatis erit profecto vtrasq3 naturas cognoscere.

(T. c. 23.) ¶ Si aūt ars imitat̃ nām: eiusdē autē scie est cognoscere spēm ꝛ mām vsq3 ad hoc: vt medici sanitatē ꝛ choleras ꝛ flegma in qb⁹ est sanitas: simil'r aūt ꝛ edificatoris est spē3 domus ꝛ materiā: qm̄ lateres ꝛ ligna sunt: simil'r aūt in alijs: ꝛ physici vtiq3 erit cognoscē vtrasq3 naturas.

(Tribus rōnibus. prima.) ¶ Ondit ppositū tribus rōnibus. q̄rū p̄ma talis est. Ars imitat̃ nā3: op3 igit̃ φ sic se hēat scia nālis circa nālia. sicut se h3 scia artificialis circa artificialia: s3 eiusdē scie artificialis est cognoscere mām ꝛ formā vsq3 ad aliquē certu3 terminū. sicut medicus cognoscit sanitatē vt formā: ꝛ cholerā ꝛ flegma ꝛ hui⁹ sicut mām in qua est sanitas. Nā in cōtēperatiōe humoꝝ sanitas ꝯsistit. Et sil'r edificator cōsiderat forma3 domus: ꝛ lateres ꝛ ligna que sunt mā domus. ꝛ ita est in oibus alijs artib⁹. ergo eiusdē sciētie naturalis est cognoscere tā materiā q̄3 formam. (Ars imitat̃ nām.) Eius aūt φ ars imitat̃ naturā ratio est: q2 principiū operationis artificialis cognitio est. ois aūt nostra cognitio est per sensus a rebus sensibilibus ꝛ naturalibus accepta. vñ ad similitudinem naturalium in artificialibus operamur. Jđ aūt res naturales imitabiles sunt per artē: q2 ab aliquo p̄ncipio intellectiuo tota nā ordinat̃ ad finē suu3. vt sic opus nature videatur esse opus intelligentie. du3 per determinata media ad certos fines procedit: qđ etiam in operādo ars imitatur. ¶ Scđam rationem ponit ibi.

¶ Preterea facultatis eiusdē est: id gr̄a cuius sinēq3: ꝛ ea que horū gr̄a sunt cognōscere. At nā finis est: ꝛ id cuius gr̄a. Quoꝝ nāq3 motionis: si sit cōtinua: finis aliqs est: cor̄ is vltimū est ꝛ id cuius gr̄a. Quapropter ꝛ Poeta ridicule cōpulsus est ad hāc s̄niam afferendā. Extremū ob qđ natus erat fatūq3 petiuit. Nō enim qđuis vltimū finis est: s3 id qđ est optimū. Artes p̄terea mām faciūt. Quedā simpliciter: q̄da3 apta3 idoneāq3 ad opus. Et vtimur q2 oia sunt gr̄a nr̄i. Sumus enim ꝛ nos quodāmō finis. Jd .n. cuius gr̄a cetera sunt dupl'r dicit̃: vt in philosophia distinximus. Due igit̃ dn̄e sunt materiei cognoscētesq3 artes: ea que vtit̃: ꝛ ea que p̄est faciēdoꝝ operū facultati: ip̄a inq̄ architectura. Quapropter ꝛ ea que vtitur: architectura quodāmō est. Sed hoc interest: altera nāq3 formā cognoscit: altera mām facit. Nā gubernator qdē qualis est forma claui cognoscit ac iubet. At architectus extruēde nauis: quali ex ligno: ꝛ qualibus ex motibus erit. In his igit̃ que per artem conficiuntur nos operis extruendi causa materiam facimus. In natura libus autem ēst.

¶ Adhuc qđ cuius cā fit ꝛ finē eiusde3. ꝛ q̄cūq3 sunt pp hoc. Natura aūt finis est: ꝛ cui⁹ cā fit. Quoꝝ .n. cōtinui motus existētis est finis aliqs motus. hoc vltimū est. ꝛ cuius cā fit. Unde ꝛ poeta derisorie apposuit dicē huc finē cui⁹ gde3 cā effectus est. Uult .n. nō omne eē vltimū finē: s3 optimū. Qm̄ aūt faciūt artes mām: alie qdē simpl'r: alie v̄o operose. ꝛ vtimur tanq̄3 pp nos oibus que sunt. Sumus .n. quodāmō ꝛ nos finis. Dupl'r .n. est id cuius cā fit. Dictū est aute3 de his in his q̄ de p̄ia p̄hia sunt. ¶ Due igit̃ sūt principātes mā3 ꝛ cognoscētes artes: que vtit̃: ꝛ factiua que architectonica. Vñ ꝛ vsualis architectonica quodāmodo est. Differūt aūt s̄m φ hoc speciei qdē cognoscitiua est architectonica: alia aūt vt factiua mā̄e. Gubernator .n. qualis sit spēs aliqua temonis cognoscit ꝛ instituit. Alius aūt ex quo ligno ꝛ qualibus illis erit. In his quide3 igitur que sunt s̄m artē nos facimus materiam propter opus: sed in physicis inest. (T. c. 24.) (T. c. 25.)

(Infra. t. c. 86.) ¶ Eiusdē sciētie est cōsiderare finē ꝛ ea que sunt ad finē. ꝛ hoc iđ q2 rō eoru3 que sunt ad finē a fine sumit̃. S3 nā que est forma est finis mā̄e: ergo eiusdē scie nālis est ꝯsiderare mā3 ꝛ formā. Qz aūt forma sit finis mā̄e sic pbat̃. Ad hoc φ aliquid sit finis alicuius motus cōtinui duo requirunt̃: quoꝝ vnū est φ sit vltimū motus: ꝛ aliud est φ sit cuius cā fit. Aliqd .n. pōt eē vltimū: sed nō est cuius cā fit. Vñ Poeta ... apposuit qđ derisorie se h3 dicē finē cui⁹ cā fit. Videt̃ .n. eē nugatio: sic̄ si diceret̃ hō aīal: q2 aīal est de rōne hōis: sicut ꝛ cui⁹ cā fit de rōne finis. Uult .n. Poeta φ nō oē vltimū sit finis: s3 illud qđ est vltimū ꝛ optimū: hoc est cuius cā fit. Et qdē φ forma sit vltimū generationis hoc est per se manifestū. S3 φ sit cuius cā fit respectu mā̄e: manifestat per similitudinē in artibus. Inueniunt̃ .n. q̄dā artes que faciūt mām. quaꝝ quedā faciunt eam simpl'r. sicut ars figuli facit lateres que sunt mā domus. Quedā v̄o faciūt eā operose. i. mā3 p̄existētē in nā disponūt ad receptionē forme sicut ars carpētaria p̄parat ligna ad formā nauis. Itē ꝯsiderādum est φ nos vtimur

oſbus que ſunt ſm artē facta ſicut ꝑꝑ nos exiſtētibus. Nos enī ſumus quodāmodo finis omniū artificialiū. Et dicit [quodāmō] qꝛ ſicut dictū eſt in pħia pma dupl'r dr̄ id cuius cā fit.ſ.cuius ⁊ quo: ſicut finis domus vt cuius: eſt habitatoꝛ: vt quo eſt habitatio. Ex his igit̄ accipe poſſumus ꝙ due artes ſunt pncipātes mām.i.que pcipiūt artib⁹ facientib⁹ mām: ⁊ cognoſcētes.i.diiudicantes de ipſis. vna.ſ. que vtit̄: ⁊ alia que eſt factiua artificiati: īducēs.ſ. formā: ⁊ hec eſt ſicut architectonica reſpectu eius que diſponit mām: ſicut nauifactiua reſpectu carpentarie que ſecat ligna. Unī ēt opꝫ ꝙ ipa ars viualis ſit quodāmō architectonica.i.pncipalis ars reſpectu factiue. Quāuis igit̄ vtraqꝫ ſit architectōica.ſ.viualis ⁊ factiua: tñ dint: qꝛ viualis eſt architecta inquātū eſt cognoſcitiua ⁊ diiudicatiua de forma. Alia aūt que eſt architecta tāq̄ factiua forme eſt cognoſcitiua māe.i.diiudicat de mā. Et hoc manifeſtat per exēplū. Uſus.n.nauis ptinet ad gubernatorē: ⁊ ſic gubernatoria eſt viualis: ⁊ ſic eſt architectōica reſpectu nauifactiue: ⁊ cognoſcit ⁊ diiudicat de forma. Et hoc eſt qđ dicit ꝙ gubernatoꝛ cognoſcit ⁊ īſtituit qualis debeat eē forma temonis. Alius autē.ſ. factoꝛ nauis cognoſcit ⁊ diiudicat: ex quibus ⁊ qualibus lignis debeat fieri nauis. Sic ergo manifeſtū eſt ꝙ ars que inducit formam pcipit arti que facit vel diſponit māꝫ: ars que vtitur artificiato iā facto precipit arti que inducit formā. ex quo poſſumus accipe ꝙ ſic ſe hꝫ mā ad formā: ſicut forma ad vſum. Sed vſus eſt cuius cā fit artificiatū: ergo ⁊ forma eſt cuius cauſa eſt mā in artificialib⁹. Et ſicut in his que ſunt ſm arteꝫ nos facimus mām ꝓpter opus artis qđ eſt ipſum artificiatū ita in naturalibus mā ineſt a nā nō a nobis facta: nihilominus eūdē hñs ordinē ad formā.ſ. ꝙ eſt ꝓpter formaꝫ. Unde ſequitur ꝙ eiuſdem ſcientie naturalis ſit cōſiderare materiam ⁊ formam. ¶ Tertiam ratione ponit ibi.

¶ Inſuper materies eſt eorum que ſunt ad aliquid. Alia enim ad aliam eſt formam accōmodata.

T.c.26. ¶ Amplius eorum que ſunt ad aliquid materia eſt. in alia.n. ſpecie alia materia.

¶ Que talis eſt. Eoꝝ que ſunt ad aliquid vna eſt ſcia. Sꝫ mā eſt de numero eoꝝ que ſunt ad aliq̄d: qꝛ dr̄ ad formā. Qđ iō nō dr̄: qꝛ ipſa mā ſit in genere relatiōis: ſꝫ cuiuſlibet forme determiat̄ ꝓpria mā. Et h̄ eſt qđ ſubdit ꝙ ſub alia forma opꝫ eē aliā mām. Unī relinquit̄ ꝙ eiuſdē ſcie nālis ſit ꝯſiderare formā ⁊ mām. ¶ Deinde cum dicit.

¶ At quouſqꝫ naturalē philoſophū formā ⁊ ipūꝫ qđ eſt ſcire opꝫ. An vt medicū neruū: vel fabrū es vſqꝫ ad quēdā terminū ꝯſiderare oportet. Alicuius nāqꝫ gratia eſt vnaqueqꝫ: ⁊ circa res verſari que ſeparabiles quidem ſunt ratione: in materia autē ſunt. Hō nāqꝫ generat hominem atqꝫ ſol. Quo vō modo ſeſe habeat ſeparabilis forma: ⁊ quid nā ſit: philoſophie prime officium eſt determinare ac pertractare.

¶ Uſqꝫ ad quātū ergo phyſicū oportet cognoſcere ſpeciē ⁊ qđ q̄d eſt. Aut queadmodum ad medicū neruū: ⁊ fabrū es vſquequo: cui⁹.n. cā vnūquodqꝫ. Et circa hec que ſunt ſeparate q̄dē ſpecies in mā. Homo enim hominē generat ex materia ⁊ ſol. Quō aūt ſe habeat hoc ſepabile: ⁊ quid ſit: phīe prime eſt determinare.

¶ Oñdit quātū ſe extēdat cōſideratio ſcie nālis circa formā. Et circa h̄ duo fac. Pmo mouet qōnē hanc.ſ. vſqꝫ ad quātū oporteat nālē cōſiderare de forma ⁊ q̄dditatē rei. Nā ꝯſiderare formas ⁊ q̄dditates reꝝ abſolute: vꝫ ptinē ad pħm pᵐ. 2ᵒ ſoluit ꝙ ſicut medic⁹ ꝯſiderat neruū: ⁊ faber es vſqꝫ ad aliquē terminū: ita ⁊ nālis formas. Medicus.n. nō ꝯſiderat de neruo īquātū eſt neruus. Hoc.n. ptinet ad nālē: ſꝫ inquātū eſt ſubm ſanitatis. Et ſilr faber de ere nō inquātū eſt es: ſꝫ inquātū eſt ſubm ſtatue aut alicuius hui⁹. Et ſimilr nālis nō ꝯſiderat de forma īquātū eſt forma: ſꝫ inquātū eſt in mā. Et iō ſicut medicus intm̄ cōſiderat de neruo inquātū ptinet ad ſanitateꝫ cuius cā cōſiderat neruū. ſimilr nālis intm̄ ꝯſiderat de forma inquātū hꝫ eē in mā. Et iō terminus ꝯſideratiōis ſcie naturalis eſt circa formas: que q̄dē ſunt aliquo mō ſeparate: ſꝫ tñ eē hñt in mā. Et hui⁹ forme ſunt aīe rōnales. que q̄dē ſunt ſeparate inquātū itellectiua virtus nō eſt actus alicuius organi corporalis: ſicut vtus viſiua eſt actus oculi. Sꝫ in mā ſunt inquātū dāt eē nāle tali corpori. Et ꝙ ſint in mā per hoc ꝓbat ꝙ forma cuiuſlibet rei generate ex mā eſt in mā: ad hoc.n. terminat̄ generatio vt forma ſit in mā. Sꝫ hō generat̄ ex mā ⁊ ab hoīe q̄ſi ab agēte pmo: ⁊ a ſole tāq̄ ab agēte vniuerſali reſpectu generabiliū. vñ ſequit̄ ꝙ aīa que eſt forma hūana ſit in mā. Unī vſqꝫ ad animā rationalē ſe extēdit cōſideratio naturalis que eſt de formis. Sed quomō ſe habeant forme totalr a mā ſeparate: ⁊ quid ſint: vel etiā quō ſe habeat hec forma.i. aīa rōnalis ſm ꝙ eſt ſeparabilis: ⁊ ſine corpe exiſtere potēs: ⁊ quid ſit ſm ſuā eſſentiā ſepabileꝫ: hoc determinare ptinet ad pħm primum.

LEC. V.

¶ Determinatis aūt hiſce ꝯſiderādū eſt de cauſis q̄les ⁊ quot ſint numero. Nā cū hec ptractatio ſciendi ſit cā: ſcire aūt vnūquodqꝫ nō pus putemus: q̄ circa vnūquodqꝫ ꝓpter q̄d eſt capiamus idqꝫ ſit primam accipere cām: patet ⁊ a nobis hoc eē agēdū: ⁊ de generatione corruptioneue: ⁊ de oī naturali mutatione: vt ipſarum perceptis principijs ad ipſa quodqꝫ eorum que querimus reducere enitamur.

Determinatis aūt his cōſiderandū eſt de cauſis: que ⁊ quot numero ſint. Qm̄ eni ſciendi grā hoc negociū eſt. ſcire autē non añ opinamur vnūq̄dqꝫ. q̄ vtiqꝫ accipimus propter quid eſt vnūq̄dqꝫ: hoc autem eſt accipere primā cauſam: manifeſtum eſt qm̄ ⁊ nobis hoc faciendum eſt: ⁊ de generatione ⁊ corruptione ⁊ de oī phyſica mutatione: quatenus ſcientes eoꝝ principia reducere in ipſa tentemus queſitorum vnūq̄dqꝫ. T.c.27.

Poſtq̄ pħs oñdit de q̄bus ꝯſiderat ſciētia nālis. hic īcipit oñdere ex q̄bus cauſis demōſtret. Et diuidit̄ in ptes duas. In pma determiat de cauſis. In ſcđa vō oñdit ex quibus cauſis nālis demōſtret. ibi [Qm̄ aūt cāe quatuoꝛ.] Circa pmū duo facit. Pmo oñdit neceſſitatē determinādi de cauſis. Scđo īcipit de cauſis determinare. ibi [Uno q̄dē mō.] Dicit ergo pmo ꝙ poſtq̄ determinatū eſt q̄d cadat ſub cōſideratiōe ſciētie nālis. reſtat ꝯſiderādū de cauſis que ⁊ quot ſūt. Et hoc iō: qꝛ hoc negociū quoītēdimus de nā tractare: nō ordinat̄ ad operationē: ſꝫ ad ſciāꝫ: qꝛ nos nō poſſumus facere res nāles: ſed ſolū de eis ſciam habere: ſꝫ nos nō opinamur nos ſcire vnūquodqꝫ: niſi cū accipimus ꝑꝑ q̄d: qđ eſt accipe cāꝫ. Unī manifeſtū eſt ꝙ hoc obſeruādū eſt nobis circa generationē ⁊ corruptionē ⁊ oēm nālē mutationē: vt cognoſcamus cauſas: ⁊ reducamus vnūquodqꝫ de quo querit̄ ꝑꝑ quid in ꝓprimā cām. Hoc aūt ideo dicit: qꝛ cōſiderare de cauſis inquātū huiuſ ꝓpriū eſt pħi pmi. Naꝫ cā in eo ꝙ Notabile

cauſa

causa est:non depēdet a materia fm esse:eo q in his etiā que a mā sunt separate inuenitur ratio cause. Sz a phō naturali assumit̃ 9sideratio de causis ppter aliquaz necessitatē:nec assumit̃ ab eo considerare de causis: nisi fz q sunt cause naturalium mutationum. ℂ Scḋo ibi.

ℂ Uno itaqz mō cā dī id ex quo qppiam fit eo pacto vt insit: vt es statue:argētūqz patere:z hoz genera. Alio mō forma atqz exēplar: hec est aūt rō qditatis: z huius genera: velut eius 9cētus qui sonos oēs cōplectit̃: ipsa duoz ad vnum rō: atqz oīno numerus: partes itēqz que in rōne sumunt̃. Preterea id vñ primum principiū est mutationis aut qetis. Qualis est causa his qui 9suluit: z pater filij: atqz oīno qḋ efficit eius qḋ efficitur: z qḋ mutat eius qḋ mutat̃. Insuper vt finis: hic autem est cuius gratia cetera fiūt. Ueluti deambulandi sanitas. Cur enim deambulat interrogati: quo valeat respondemus. Atqz si hoc pacto diximus: reddidisse causam arbitramur. Et quecunqz alio mouente inter ipsum z finem fiunt: vt inter medicum sanitatēqz: macies: aut purgatio: aut instrīa. Uniuersa eniz hec ipsius finis grā sūt: inter sese aūt differūt. Alia nāqz sunt opa. Alia instrumenta. Cause igitur tot fere modis dicuntur.

T.c.28. ℂ Uno quidē mō causa dī ex quo fit aliqd cum insit: sicut es statue: z argētū phiale: z hoz genera. Alio aūt mō spēs z exēplū. Hec aūt est rō ipsius q aliqd erat eē: z hui9 genera: vt eius que est dyapason: duo ad vnū: z oīno numerus: z

T.c.29. partes que in diffinitiōe. ℂ Amplius vñ principiū mutatiōis primū aut qetis est. vt 9siliās cā: z pater filij: z oīno faciēs facti: z cōmutans cōmutati. Adhuc aūt quēadmodū finis. Hoc aūt est qḋ cuius cā: vt ambulādi sanitas. Propter quid.n. ambulat dicimus: vt sanet̃. Et dicētes sic opinamur assignare cām. Et qcūqz iā mouēte alio itermedia sūt finis: vt sanitatis: macies: aut purgatio: aut potiones: aut organa. Oīa.n. hec finis gratia sunt. Differūt tamē abinuicez.

T.c.30. Nā alia quidem opera: alia vo organa. Cause quidem igitur fere tot modis dicuntur.

ℂ Determinat de causis. Et circa hoc tria facit. Prīo ostēdit diuersas spēs causarū. Scḋo de quibusdā imanifestis causis determinat. ibi [Dī aūt fortuna.] Tertio ondit q nō sunt plures neqz pauciores. ibi [Qm aūt cāe.] Prima diuidit̃ in duas. In pma determinat species causarū. In scḋa determinat modos diuersaz causaz fm vnāquāqz spēm. ibi [Modi aūt cārū.] Circa pmū duo facit. Primo inducit diuersas spēs causaz. Scḋo reducit eas ad qtuor. ibi [Oēs aūt nūc.] Circa pmū duo facit. Prīo ponit diuersitatē causaz. Scḋo exponit qdā 9sa ex diuersitate pdicta. ibi [Cōtingit autez.] Dicit g pmo q vno mō dī cā ex quo fit aliqd cū insit: sicut es dī cā statue. z argētū causa phiale: z ēt genera hoz dicunt̃ cāe earūdē rez: sicut metallū vel liquabile vel huiō. Apposuit aūt [cū insit] ad differētiā pūatiōis z 9rij. Nā statua qdez fit ex ere qḋ inest statue iā facte. fit ēt ex ifigurato: qḋ qdē nō iest statue iā

T.c.13. l.c.19. facte. Uñ es est cā statue: nō aūt ifiguratū: cū sit pncipiū per accñs tm̄: vt i pmo dctū est. Scḋo dī cā spēs z exēplū. z hoc dī iqūtuz est rō qditatiua rei: hoc.n. est per qḋ scimus de vnoquoqz qd est. Et sic dcm̄ est circa māz: q etiā genera māe dicunt̃ cā: ita z genera spēi dicunt̃ cā. Et pōit exēplū in qdā 9sonātia musice. que vocat̃ dyapason: cui9 forma est pportio dupla que est duoz ad vnū. Nā pportiōes numerales applicare ad sonū sic ad māz: 9sonātias musicales 9stituūt. z cū duo vl duplū sit forma 9sonātie que est dyapason: z gen9 duoz qḋ est numer9 est cā. Sic.n. dicim9 q forma dyapason est pportio duoz ad vnū: que est pportio dupla: ita possum9 dicē q forma dyapason est pportio duoz ad vnū: que est m̄ltiplicitas. Et ita ad hūc modū cāe reducunt̃ oēs ptes que ponunt̃ in diffōne. Nā partes spēi ponunt̃ in diffōne: nō autē ptes māe: vt dī in

7. metaphy. Nec est hoc 9 id qḋ supra dcm̄ est: q in diffōne rez nāliū ponit̃ in mā. Nā in diffōne spēi nō ponitur mā idiuidualis: sz mā cōis: sic in diffōne hoīs ponunt̃ carnes z ossa: nō aūt he carnes z hec ossa. Nā igit̃ spēi 9stituta ex forma z mā cōi se hz vt formalis respectu idiuidui qḋ pticipat talē nāz. z pro tāto hic dī q ptes que ponunt̃ in diffōne: ad cāz formalē ptinēt. Cōsiderādū est etiaz q duo posuit ptinētia ad qditatē rei. s. spēm z exēplū pp diuersas opiones de eēntijs rez. Nā Plato posuit nās spēz eē qsdā formas abstractas qs dicebat exēplari z ideas: z ppter hoc posuit exēplu3 vel paradigma. Nāles aūt phi qui aliqd de forma tetigerūt. posuerūt formas in mā. Et ppter hoc noīauit spēm. Ulteri9 aūt dic q alio mō dī cā a quo est [pncipiū mot9 vl qetis: sic 9siliās dī cā: z pā filij: z oē cōmutās cōmutati.] Circa aūt huiō cāe 9siderādu3 est q qdruplex est cā efficiēs. s. pficiēs: pparās: adiuuās: z 9siliās. Perficiēs.n. est qḋ dat cōplemētū motui vl mutatiōi: sic qḋ itroducit formā subalē in generatiōe. Preparās aūt seu disponēs est qḋ aptat māz seu subm ad vltimū cōplemētū. Adiuuās vo est qḋ nō operat̃ ad pprīū finē: sz ad finē alteri9. Cōsiliās aūt in his que agūt a pposito est qḋ dat agēti formā per quā agit. Nā agēs a pposito: agit per suā sciam: quā 9siliās sibi tradit. sic z in rebus nālibus generās dī mouere grauia vel leuia inquātū dat formā per quā mouent̃. Quartū aūt modū cāe ponit q aliqd dī cā vt finis. z h est cuius cā aliqd fit: sicut sanitas dī cā ambulatiōis. Et hoc pz q2 rñdet̃ ad qōnez factā pp quid. Cū.n. qrimus pp qd ambulat. dicim9 vt sanet̃: z hoc dicētes opinamur nos assignare cām. Jō aūt poti9 pbat de fine q sit cā: q3 de alijs. q2 hoc min9 videbat̃: pptera q2 finis est vltimū in generatiōe. Et vlteri9 addit q oīa que sunt itermedia iter pmū mouēs z vltimum finē: oīa sūt quodāmō fines. Sic medic9 ad sanitatē iducēdā extenuat corpus. z sic sanitas est finis maciei: maciē aūt opat̃ per purgationē. purgationē aūt per potionē. potionē autē preparat per aliq̄ instrīa. vñ oīa hec sunt quodāmō finis. Nā macies est finis purgatiōis. z purgatio potiōis. z potio organoz. z organa sunt fines in opatiōe vel ingstiōe organoz. Et sic pz q ista itermedia differūt adinuicē inquātū qdā sūt organa z qdā opa opata. s. per organa. Et h inducit ne aliqs credat q solū id qḋ est vltimū sit cā: sic cuius grā. pp hoc q h nomē finis vltimū quoddā vr̃ eē. Est igit̃ oīs finis vltimū nō simplr̃. sz respectu alicuius. Et vltio 9cludit q fere tot modis dicunt̃ cāe. Et addit fere pp cās q sūt per accñs. sic sūt casus z fortuna. ℂ 2° ibi.

ℂ Fit aūt vt cū multiplr̃ cause dicant̃ multe etiā eiusdem sint nō per accidens cāe: ceu statue: z statuaria ars: z es: nō per aliud qcq3: sed vt statua est. At non eodem mō: sed es qdem vt mā. Ars aūt vt id a quo motio proficiscitur. Sūt pterea que sibi sunt mutuo cause: vt exercitiū bone habitudinis: z hec exercitij. At nō eodē mō: sed hec vt finis: illud vt principium motus. Jdē isup 9trarioz est causa. Quod eniz pñs

Margin notes (right column): T.c.9. & c.35. — Quadruplex causa efficiens

causa cuiuspiã est: id ꝛ absens nõnunq̃ cãm eẽ ꝯtrarij dicimus. Ut gubernatoris absentiam subuersionis nauis: cuius presentia causa erat salutis.

℄ Cõtingit aũt multiplr̃ dictis causis: ꝛ multas eiusdẽ cãs esse nõ ꝑm accidẽs: vt statuifica ꝛ es nõ ꝑm alterũ aliqd: sed ꝑm ꝙ est statua. Sȝ non eodẽ mõ: sȝ hoc qdẽ vt mã; illud aũt sicut vnde motus. Sũt aũt q̃dã ꝛ adinuicẽ cãe: vt laborare cã est boni habitus: ꝛ hic laborãdi. Sed non eodẽ mõ: sȝ hec qdẽ sicut finis. illa sicut pricipiũ motus. Amplius aũt eadẽ cõtrariorũ est. Que enim presens cã huius est: ꝛ absentẽ causaȝ aliquando ꝯtrarij: vt absentia gubernatoris nauis submersionis: cuius erat ꝑsentia causa salutis.

T.c.31. ℄ Manifestat tria ꝯtria: quoꝝ vnũ est ꝙ cuȝ cãe dicãtur multiplr̃: ꝯtingit vni⁹ ꝛ eiusdẽ eẽ multas cãs per se: ꝛ non per accñs: sicut cã statue est ars statuifica vt efficiẽs: ꝛ es vt mã. Et ide est ꝙ aliqñ vni⁹ rei assignant̃ plures diffõnes ꝑm diuersas cãs: sȝ ꝑfecta diffõ oẽs cãs cõplectitur. Scdm est: ꝙ q̃dã sibiinuiceȝ sunt cãe ꝑm diuersaȝ spẽm cause: sicut laborare est cã efficiẽs bone habitudinis. bona aũt habitudo est cã finalis laboris. Nihil. n. prohibet aliqd esse ꝑus ꝛ posteri⁹ altero ꝑm diuersas rõnes. Finis enĩ est ꝑus ꝑm rõnẽ: sȝ posteri⁹ in eẽ. Agẽs aũt ecõuerso. Et silr̃ forma est ꝑor mã ꝑȝ rõnẽ cõplemẽti. Mã aũt est pri⁹ q̃ȝ forma generatiõe ꝛ tpe in oĩ eo qd mouet̃ de po⁹ in actũ. Tertiũ est ꝙ idẽ est cã ꝯtrarioꝝ qñqȝ: sicut per suã presentiã gubernator est cã salutis nauis: per absentiam aũt suã cã est submersionis eius. ℄ Deinde cum dicit.

℄ Uniuerse aũt nunc dicte cause: quatuor in genera manifestissima cadũt. Elemẽta nãqȝ syllabarũ. Materies ꝯficiẽdorũ operũ arte. Ignis ꝛ talia corporũ: partes totius: suppositiones deniqȝ cõclusionis: vt id ex quo fit aliqd: cause sunt. Atqȝ hoꝝ q̃dam sunt vt subiectũ veluti ꝑtes. Quedam vt qditas. Totum inq̃ȝ cõpositio atqȝ forma. At semẽ medicus: quiqȝ cõsuluit: ꝛ oĩno efficiẽs: oĩa sunt cause vñ est mutatiõis ꝑncipiũ vel qetis vel motus. Quedaȝ aũt cause sunt: vt finis bonũqȝ ceterorũ. Id enim gratia cuius cetera fiũt: optimũ eẽ solet: ac finis illorũ. Inter sit aũt nihil bonũ ipsum an apparens bonũ dicatur. Tales igitur atqȝ tot cause specie esse videntur.

℄ Omnes autẽ nũc dicte cause in quatuor incidunt modos manifestissimos. Elemẽta enim syllabarũ: ꝛ materia vasorũ: ꝛ ignis: ꝛ huiusmodi corporũ ꝛ partes totius. ꝛ suppõnes cõclusiõis: sicut ex quo cãe sunt. Harũ aũt he qdẽ sunt sicut subiectuȝ ꝛ partes. Alie aũt sunt sicut qd quid erat esse: ꝛ totũ ꝛ cõpositio ꝛ species. Semen autem ꝛ medicus ꝛ consilians ꝛ oĩno faciens: oẽs sunt vnde principium mutationis aut status aut motus est. Alie autem sicut finis ꝛ bonũ aliorũ. Que enĩȝ est cuius cã potissima est: ꝛ finis aliorum voluit esse. Differt autẽ nihil eandem dicere bonã: vel videri bonã. Cau-
T.c.32. se quidem igitur he ꝛ tot sunt specie.

℄ Reducit oẽs cãs supius enũciatas in q̃tuor spẽs. ꝛ dicit ꝙ oẽs cãe que enũciate sũt supi⁹ reducant̃ ad q̃tuor modos qui sũt manifesti. Nã elemẽta. i. lr̃e sũt cãe syllabaꝝ. ꝛ silr̃ terra est cã vasoꝝ: vt argentũ phiale. ꝛ ignis ꝛ silia corpora. s. simplicia sunt cãe corporũ. ꝛ silr̃ q̃libet partes sunt cã totius. [ꝛ suppositiones] i. ꝑpositiões syllogismi sunt cã ꝯclusionũ. ꝛ oĩa ista hñt vnã rõnẽ cãe: prout dr̃ cã id ex quo fit aliqd. hoc. n. est in oĩb⁹ ꝑmissis. Oium aũt nũc enumeratorũ q̃dã se hñt vt mã: ꝛ q̃dã vt forma que causat qditatẽ rei: sicut oẽs partes se hñt vt mã: vt elementa syllabaꝝ: ꝛ q̃tuor elemẽta corpoꝝ mixtoꝝ: sȝ ea que importãt totũ: vel cõpositionẽ: vel quãdoqȝ spẽm: se habent in ratione forme: vt spẽs referatur ad formas simpliciũ: totum autem ꝛ compositio ad formas compositorum.

℄ Uident̃ aũt hic eẽ duo dubia. Prio qdẽ de hoc qd dicit ꝙ partes sunt cause mãles toti⁹ aialis: cũ supra ꝑtes diffinitionis reduxerit ad cãȝ formalẽ. ℄ Et põt dici qd supra locut⁹ est de ꝑtib⁹ spẽi: que cadũt in diffõne toti⁹. hic aũt loquit̃ de ꝑtib⁹ mãe: in q̃rũ diffõne cadit totũ: sic circulus cadit in diffõne semicirculi. ℄ Sȝ meli⁹ dicẽdũ ẽ ꝙ lȝ ꝑtes spẽi q̃ ponunt̃ in diffõne cõparent̃ ad suppositũ nãe per modũ cãe formal. tñ ad ipsaȝ nãm cui⁹ sunt ꝑtes cõparant̃ vt mã. Nã oẽs ꝑtes cõparant̃ ad totũ. vt imperfectũ ad ꝑfectũ. que qdẽ est cõparatio mãe ad formã. p^m du^m / solũ Cõ. / Solo sci Thome.

℄ Itẽ põt eẽ dubiũ de hoc ꝙ dicit qd ꝑpõnes sũt mã cõclusiõis. mã. n. ẽ est ei cui⁹ est mã. vñ supra notificãs cãm mãlẽ dixit: ꝙ est ex quo fit aliqd cũ insit. ꝑpõnes aũt sũt seorsuȝ a ꝯclione. ℄ Sȝ dicẽdũ ꝙ ex terminis ꝑpositionuȝ ꝯstituit̃ ꝯclio. vñ ꝑm h̃ ꝑpõnes dicunt̃ mã ꝯclonis. inq̃ntũ termini qui sũt mã ꝑpõnũ: sunt ẽt mã ꝯclonis. lȝ nõ ꝑm ꝙ stãt sub ordĩe ꝑpõnũ. Sicut farina dr̃ mã panis. lȝ nõ ꝑm ꝙ stat sub forma farie. Iõ tñ potius dicunt̃ propõnes mã ꝯclonis q̃ȝ ecõuerso. q: termini qui ꝯiũgũt̃ in ꝯclone separatim ponunt̃ in ꝑmissis. Sic igit̃ habemus duos modos cãe. Quedã vo dicunt̃ eẽ cãe ꝑm aliã rõnẽ. q: s. sũt ꝑncipiũ mot⁹ ꝛ qetis. Et h̃ mõ semẽ qd est actiuũ in generatiõe: dr̃ cã. ꝛ silr̃ medic⁹ per hũc modũ dr̃ cã sanitatis: ꝛ ꝯsiliãs est cã per hũc modũ. ꝛ oẽ faciens. [Alia lr̃a hȝ ꝛ ꝑpõnes:] Nã ꝑpõnes qdẽ q̃tũ ad terminos sunt mã cõclonis. vt dcm̃ est. q̃tũ aũt ad viȝ illatiuã ipsarũ reducunt̃ ad h̃ gen⁹ cãe. Nã ꝑncipiũ discursus rõnis in ꝯclonẽ est ex ꝑpõnib⁹. In alijs vo cãis inuenit̃ alia rõ cãe ꝑȝ. s. ꝙ finis vl̃ bonũ hȝ rõnẽ cãe. Et hec spẽs cãe potissima est inter alias cãs. est. n. cã finalis aliaꝝ causaꝝ cã. Manifestũ est. n. ꝙ agẽs agit ꝑꝑ finẽ. ꝛ silr̃ ostẽsuȝ est supra in artificialib⁹ ꝙ forme ordinant̃ ad vsuȝ: sicut ad finẽ. ꝛ mã in formã sic̃ in finẽ. ꝛ pro tãto dr̃ finis cã causaꝝ. Et q: dixerat. ꝙ hec spẽs cãe hñt rõnẽ boni: ꝛ qñqȝ in his que agũt per electionẽ ꝯtingit finẽ eẽ malũ. iõ ad hãc dubitationẽ tollẽdã dicit ꝙ nihil differt vtrũ cã finalis sit vere bona. vel apparẽs bona: q: qd appet bonum nõ mouet nisi sub rõne boni. Et sic vltio cõcludit tot esse species causaruȝ: quot dicte sunt. R. Alb. / Premisse sunt mã conclonis q3 scdm / Termi⁹ grec⁹ dr̃ ἀποτέλεσμα q̃d suppõnes dicimus. / Finis est cã cãrũ.

LEC. VI.

℄ Modi aũt causarũ numero qdem sunt multi. Si in capita vo redigant̃ ꝛ ipsi: pauciores euadũt. Dicunt̃ enim cause multipliciter: ꝛ ipsarũ que sunt eiusdẽ generis: alia prior: alia ꝛ posterior: vt sanitatis medicus: atqȝ artifex: ꝛ cõcentus eius: qui omnes sonos complectitur: duplum ac numerus: ꝛ semper he que continent ad eas: que sunt singulares.

Odi aũt causaꝝ numero qdẽ sũt multi. Capitales aũt ꝛ hi minores. Dicũtur aũt cãe multiplr̃. Et ipsaꝝ similiũ spẽrũ ꝛ pri⁹ ꝛ posteri⁹ altera alterius: vt sanitatis

vt sanitatis medic⁹ ꝛ artifex: ꝛ dyapason duplū
ꝛ numerus: ꝛ semꝑ continētia ad vnūquodq̃.

Postq̃ p̄hs distinxit spēs causaꝝ. Hic distiguit di
uersos modos causaꝝ ēt ƒƺ eādē spēm cāe.
Et circa h̄ duo fac̄. P̄rio distiguit diuersos modos cāꝝ.
ꝛ determīat q̄dā ꝯña ad distictionē p̄dictā. ibi ⌊ Differūt
aūt. ⌋ Circa p̄mū duo fac̄. P̄rio distiguit diuersos modos
cāꝝ. Sc̄do reducit eos ad certū numeꝝ. ibi ⌊ Sed tñ he
oēs. ⌋ Circa p̄mū distiguit modos causaꝝ ƒm q̄tuor diui
Quadruplex diuisio causaꝝ — siones. ¶ Dicit ḡ p̄mo q̄ multi nūero sunt modi cāꝝ: ƒƺ
si reducant̄ capitulariter: siue in q̄dā sūma ad aliq̄ cōia:
inuenient̄ pauciores. Uel capitales accipiuntur ƒm cōbi
natione. Manifestū est. n. q̄ pauciores sunt cōbinatiōes
modoꝝ: q̄ȝ modi. P̄ima ergo diuisio vel cōbinatio mo
doꝝ est: q̄ in eadē spē cause dr̄ vna cā p̄or altera. vt intel
ligamus cām p̄orem vliorē. Ut sanitatis cā est medicus
vt cā ꝓpria ꝛ posterior: artifex aūt vt cōmunior ꝛ prior: ꝛ
hoc in spē cāe efficientis. Et sile est in spē cause formalis.
Naƺ cā formalis dyapason ꝓpria ꝛ posterior est ꝓportio
dupla. cā aūt p̄or ꝛ cōior est ꝓportio numeralis: que dicit̄
multiplicitas. Et silr ea que ꝯtinēt vnāquāq̃ƺ cām cōmu
nitate sui ambitus dicit̄ causa prior. Aduertēdū est auteƺ
q̄ causa vl̄is ꝛ ꝓpria. vel prior ꝛ posterior pōt accipi: aut
ƒm cōmunitatē p̄dicatiōis ƒm exēpla hic posita de me
dico ꝛ artifice. vel ƒm cōmunitatē cāalitatis. vt si dicam⁹
solē eē cām vlem calefactionis. ignē vō cām ꝓpriā. ꝛ hec
duo sibi inuicē corrñdēt. Manifestū est. n. q̄ q̄libet vtus
extēdit̄ ad aliq̄ ƒƺ q̄ cōicāt in vna rōne obiecti: ꝛ quāto
ad plura extēdit̄: tāto opƺ illā rōnē esse cōiorē: ꝛ cū vtus
proportionet̄ obiecto ƒm eius rōne: sequit̄ q̄ cā superior
agat ƒm formā magis vlem ꝛ minus ꝯctā. Et sic est cōsi
derare ēt in ordie reꝝ. q̄ quāto aliq̄ sunt supiora in enti
bus. tāto hn̄t formas min⁹ ꝯctas: ꝛ magis dn̄antes supra
māƺ: q̄ coartat vtutē forme. Un̄ ꝛ id qḋ est p̄us in cāndo:
inuenit̄ eē p̄us quodāmō ƒm rōnē vniuersalioris p̄dica
tiōis. vtputa si ignis est p̄ᵐ calefaciēs. celū nō tn̄ est p̄mū
calefaciēs: ƒƺ p̄mū alterās. ¶ Sc̄daƺ diuisionē ponit ibi.

¶ Preterea vt accidēs ꝛ hui⁹ genera. Ut statue alio
mō polycletus: alio statuarius. Accidit. n. statuario
vt sit polycletus. Et eā ēt que cōtinēt accidēs. Velu
ti si hō sit cā statue aut oīno aīal. Sūt aūt ꝛ accidētiū
alia remotiora aliis: atq̃ ꝓpinqora: ceu si albus ac
musicus causa statue dicerentur.

T.c.33. ¶ Amplius autem ƒm accidēs ꝛ horuƺ genera:
sicut statue: aliter polycletus: ꝛ aliter statuā fa
ciens: qm̄ accidit statuā faciēti polycleth eē. Et
ꝯtinētes ƒƺ accidēs: vt si hō cā sit statue aut oīno
aīal. Sūt aūt accidētiū alie aliis lōgius ꝛ ꝓpi⁹:
vt si albus ꝛ musicus causa dicantur statue.

¶ Et dicit. q̄ sicut cāe per se diuidunt̄ per cās p̄ores ꝛ po
steriores. vel cōes ꝛ ꝓprias. ita ēt ꝛ cāe per accn̄s. Est enī
preter cās per se accipe cās per accn̄s. ꝛ genera hoꝝ: sicut
cā statue per accn̄s q̄dē est polyclet⁹. per se aūt cā statue
est faciēs statuā. Polyclet⁹ aūt est cā statue inquātū acci
dit ei eē statuā faciētē. ꝛ ēt ea que sua cōitate ꝯtinēt poly
cletū sunt cā statue per accn̄s. sicut ꝛ hō ꝛ aīal. Et iteꝝ cō
siderādū est q̄ in causis per accn̄s q̄dā sunt ꝓpinquiores
causis per se. ꝛ q̄dā magis remote. Nā cā per accn̄s dr̄ oē
illud qḋ ꝯiūgit̄ cāe per se. qḋ nō est de rōne ei⁹. h̄ aūt cō
tingit eē vel ꝓpinqus rōni cāe. vel remoti⁹ ab ea. ꝛ ƒƺ hoc
cāe per accn̄s erūt vel ꝓpinqores vel remotiores. Sicut
si statuā faciēti accidat esse albū ꝛ musicū. musicū ꝓpin
quius est. q̄ est in eodē subiecto ꝛ ƒm idē. i. ƒƺ aīam: in q̄
est musica ꝛ ars statue factiua. albū aūt inest ƒm corpus.
Sƺ subiectū ꝓpingus se hƺ adhuc q̄ȝ alia accidētia: sicut
polyclet⁹ q̄ȝ albū vel musicū. Nō. n. cōiūgunt̄ hec statuā
faciēti: nisi ꝓpter subm. ¶ Tertiā diuisionem ponit ibi.

¶ Preter aūt oēs que accōmodate dicunt̄ ꝛ que per
accidēs: alie vt potētes alie vt operantes dicuntur.
Uelut vt extruat̄ domus edificator causa dicit̄: aut
edificās edificator. Similiter ꝛ in hisce dicet̄: quoꝝ
cause sunt ipse cause vt huius statue: aut statue: aut
oīno imaginis ꝛ eris huiusce: aut eris: aut omnino
materie. Et in accidentibus simili modo.

T.c.34. ¶ Preter aūt oēs ꝛ ꝓprie dictas ꝛ ƒƺ accn̄s: alie
quidē sicut potētes dicunt̄: alie vō sicut opan
tes: vt edificādi domū edificator: aut edificans
edificator. Silr̄ aūt dicunt̄ ꝛ in q̄b⁹ cāe que sūt
cāe de his que dicta sūt. vt hui⁹ statue vt statue:
aut ꝛ oīno imaginis: ꝛ eris hui⁹ vt eris: aut oī
no materiei. Et in accidentibus similiter est. — T.c.35.

¶ Et dicit. q̄ p̄ter cās ꝓprie dictas. i. per se ꝛ per accn̄s q̄
dam dicunt̄ cause in potētia. sicut potētes opari. quedam
vō sicut operantes in actu. Sicut causa edificandi domū
pōt dici vel edificans in habitu. vel edificans in actu. Et
sicut distinguunt̄ cause modis p̄dictis. silr̄ distinguūtur
ea quoꝝ sunt cause. Est. n. aliq̄d causatū posterius ꝛ ma
gis proprium. ꝛ aliquid qḋ est prius ꝛ magis cōe. Sicut si
dicatur q̄ aliquid est causa huius statue. vel statue in cō
muni. ꝛ adhuc cōmunius si dicat̄ causa imaginis. Et silr̄
si dicat̄ aliq̄d causa motiua huius eris: vel eris in vl̄i. vel
materie. Et ita ēt pōt dici in effectibus per accn̄s. ꝛ q̄ ali
quid sit cōius. ꝛ aliq̄d minus cōe. Et dr̄ effect⁹ per accidēs
qḋ cōiūgit̄ effectui per se. ꝛ est p̄ter rōnē eius. Sic̄ per se
effect⁹ coci est cib⁹ delectabilis. per accn̄s aūt cib⁹ sanatiu⁹
medici aūt ecōuerso. ¶ Quartā distinctionem ponit ibi.

¶ Preterea: ꝛ hec ꝯplicta: ac ille dicent̄. Ueluti non
polycletus: neq̃ statuarius: sed statuari⁹ polyclet⁹.

¶ Amplius autem complexe ꝛ iste ꝛ ille dicun
tur: vt non polycletus neq̃ statueƺ faciens: sed
polycletus statuam faciens. — T.c.36.

¶ Et dicit q̄ q̄nq̃ƺ cōplexe accipiunt̄ cāe per se cuƺ causis
per accn̄s. vt si nō dicam⁹ cām statue polycletū qui est cā
per accn̄s. neqƺ faciētē statuam qui est cā per se: sed poly
cletum statuam facientem. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Attamen hec omnia multitudine quidem sunt sex.
Dupliciter autem dicuntur. Nam aut vt singulare:
aut vt genus: aut vt accidens: aut genus accidētis:
aut vt coniuncta hec: aut vt seiuncta dicūtur. Et in
super omnia: aut potentia: aut actu.

¶ Sed tñ oēs he sunt multitudine q̄dē sex: dicte
aūt duplr̄. Aut. n. sicut singulare: aut sicut gen⁹:
aut sicut accn̄s: aut sicut gen⁹ accn̄tis: aut sicut
cōplexe he: aut sicut simplr̄ dicte. Omnes auteƺ
actu operantes: aut ƒm potentiam sunt.

¶ Reducit p̄dictos modos ad certum numerū. ꝛ dicit q̄
p̄dicti modi certo nūero sunt sex: ƒƺ q̄libet eoꝝ duplr̄ dr̄.
Sex aūt modi sunt isti singulare ꝛ genus. qḋ supra dixit
prius ꝛ posterius. accn̄s ꝛ gen⁹ accn̄tis. simplex ꝛ cōplexū.
ꝛ qḋlibet hoꝝ diuidit̄ per potētiā ꝛ actū. ꝛ sic fiūt omnes
modi duodecim. Distinguit aūt oēs modos per potētiā ꝛ
actū. q̄ qḋ est in potētia. nō simplr̄ est. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Interest autem tñ. Cause enim actu: ꝛ singulares:

⁊ ea quorum sunt cause simul sunt ⁊ nõ sunt. Ut hic
qui medetur: cum hoc qui sanatur: ⁊ hic qui edificat.
cũ hoc qd edificat. Sed que sunt potẽtia: non semp.
Nõ enim simul domus: ⁊ edificator corrumpitur.

T.c.37. ¶ Differũt aũt intm̃ ꝙ opãtes qdẽ ⁊ singulares
simul sunt ⁊ nõ sũt: ⁊ quoꝝ sũt cãe: sicut hic me
dicãs cũ h q̃ fit sanꝰ: ⁊ hic edificator cũ hoc edifi
cato. Que aũt sunt ꝫm potentiã nõ semp. Cor
rumpuntur enĩ nõ simul domus ⁊ edificator.

¶ Determinat tria ꝯueniẽtia vel ꝯtia ad p̃dictaꝫ distin
ctionẽ modorũ. Primũ est ꝙ iter causas in actu: ⁊ cãs in
potẽtia est ista dĩia. ꝙ cause operãtes in actu simul sunt ⁊
nõ sunt cũ eis quoꝝ cãe sunt in actu. ita tñ ꝙ accipiantur
cause singulares. i. ꝓprie. sicut hic medicãs simul est ⁊ nõ
est cũ hoc qui fit sanus. ⁊ hic edificãs cũ hoc qd edificat.
Si vo non acciperẽtur cause ꝓprie: ſꝫ accipent in actu: nõ
eẽt verũ qd dĩ. Nõ eñi edificãs est ⁊ nõ est simul cũ hoc
qd edificat. Põt. n. eẽ ꝙ edificãs est in actu. ſꝫ tñ hoc edi
ficiũ nõ edificat: ſꝫ aliud. Sꝫ si accipiamꝰ edificãteꝫ hoc
edificiũ: ⁊ hoc edificiũ ꝫꝫ ꝙ est in edificari: necesse est ꝙ
posito vno ponat ⁊ alteꝝ. ⁊ remoto vno remoueat ⁊ alte
rũ. Hoc aũt nõ accidit semp in causis que sũt in potẽtia.
Nõ enĩ simul corrũpitur domus ⁊ qui edificauit ipsaꝫ.
Unde hꝫ ꝙ sicut agẽtia iferiora que sunt cã rerũ quãtuꝫ
ad suũ fieri: opꝫ simul esse cuꝫ his que sunt quãdiu fiunt:
ita agens diuinũ qd est cã existendi in actu: simul est cuꝫ
esse rei in actu. Unde subtracta diuina actiõe a rebꝰ: res
in nihilũ deciderent: sicut remota p̃sentia solis lumen in
aere deficeret. ¶ Scdm ponit ibi.

¶ Oportet aũt semper causam querere summã: quẽ
admodũ ⁊ in ceteris. Uelut hõ edificat: qꝛ est edifi
cator. At edificator est per artẽ edificandi. Hec igit
prior est causa: ⁊ in omnibus simili modo.

T.c.38. ¶ Oportet aũt semp cãm vniuscuiusqꝫ summã
querere: sicut ⁊ in alijs: vt homo edificat: qm̃
edificator est; edificator auteꝫ ꝫm edificationẽ.
Hec autem prima causa est: ⁊ sic in omnibus.

¶ Dicẽs ꝙ in naturalibus opꝫ semp supremã cãm vniuis
cuiusqꝫ reqrere: sicut cõtingit in artificialibus. vt si que
ramus quare hõ edificat. respõdetur. qꝛ est edificator. ⁊
similr si queramus quare est edificator. respõdetur qꝛ hꝫ
artem edificatiuaꝫ. ⁊ hic statur. qꝛ hec est prima causa in
hoc ordine. Et ideo opꝫ in rebus nãlibus procedere vsqꝫ
ad cãm supremã. Et hoc ideo est. qꝛ effectꝰ nescit nisi scia
tur causa. Uñ si alicuius effectus causa sit etiã alteriꝰ cau
se effectus sciri nõ poterit nisi cã eius sciat. ⁊ sic quousqꝫ
perueniatur ad primã causam. ¶ Tertium ponit ibi.

¶ Preterea generum quidem genera. singulariuꝫ vo
singularia dicenda sunt cause: ceu statuarius quidẽ
statue: hic aũt huius. Et potẽtia qdem cãe: effectuũ
potẽtia: actu aũt effectuũ actu. Quot igit sint cause:
⁊ qũo sunt cause: satis sit a nobis determinatum.

¶ Amplꝰ aũt alie qdẽ genera sũt generũ: alie aũt
singlares singlariũ: vt statue statuã qdẽ faciẽs:
hic aũt ⁊ huiꝰ. Et potẽtie qdẽ possibiliũ: operã
T.c.39. tes aũt ad opata. Quot qdẽ igit cãe sint: ⁊ qũo
cause sunt nobis determinata sint sufficienter.

¶ Et est ꝙ causis debẽt ꝓportionalr respõdere effectus:
ita ꝙ generalibꝰ causis generales effectus reddant: ⁊ sin
gularibus singulares. Puta si dicatur ꝙ statue cã est sta
tuam faciens: ⁊ huius statue hic statuã faciens. Et simili
ter causis in potentia respondent effectus in potentia: ⁊
causis in actu effectus in actu. Et vltimo epilogando cõ
cludit: ꝙ sufficienter determinatũ est de speciebus ⁊ mo
dis causarum.

LEC. VII.

¶ Fortuna ẽt ⁊ casus de nũero cãrũ eẽ dicunt: multa
qꝫ eẽ ⁊ fieri ob fortunã ⁊ casum. Cõsiderãdũ est igit
qũo sunt in his causis fortũa ⁊ casus: ⁊ vtrũ idẽ sint:
an diuersa: atqꝫ oĩno quidnam sit fortuna ⁊ casus.

Dicitur autẽ ⁊ fortuna ⁊ casus causa
rum. Et multa ⁊ esse ⁊ fieri propter
fortunã ⁊ ꝓpter casum. Quo igitur
mõ in his causis est fortuna ⁊ casus:
⁊ vtrum idem sit fortuna ⁊ casus: aut altera: ⁊
omnino qd sit fortuna ⁊ casus ꝯsiderãdum est.

Postꝙ̃ Phs determinauit de manifestis spẽbus ⁊
modis causarũ. hic determinat de qbusdã
modis imanifestis. s. de fortuna ⁊ casu. Et circa hoc duo
facit. Primo dicit de quo est itẽtio. Scdo ꝓsequit ꝓpo
situ. ibi [Quidã aũt sicut.] Dicit ergo p̃mo ꝙ etiã fortũa
⁊ casus cõputãtur inter causas: cũ multa dicant fieri vel
esse: etiam propter fortunã ⁊ casum. ⁊ ideo tria cõsiderã
da sunt de eis. s. quomodo reducant ad causas predictas.
⁊ iterum vtruꝫ casus ⁊ fortuna sint idẽ vel aliud ⁊ aliud.
⁊ iterum quid sit casus ⁊ fortuna. ¶ Scdo ibi.

¶ Quidã. n. ⁊ si sint nec ne: dubitãt. Nihil. n. a fortũa
fieri dicũt. Sꝫ oĩuꝫ definitã quãdã cãm eẽ: que fieri
dicimꝰ a casu: aut fortũa: ceu ꝓfectiõis a fortũa cu
iuspiã ad foꝝ: iuẽtiõisqꝫ eiꝰ quẽ volebat qdẽ: nõ pu
tabat aũt iuenire: cãm hoc aiũt eẽ: illũ inqꝫ ꝓfectuꝫ
illuc emere qppiã velle. Silr ⁊ in ceteris que a fortu
na ꝯuenire dicuntur: semper causam quandam in
quiunt esse: quã sumere licet: sed nõ fortunam.

¶ Quidã. n. si sint an nõ: dubitant. Nihil. n. fieri T.c.40.
a fortũa dñt: ſꝫ oĩuꝫ eẽ aliqꝫ cãꝫ determiatã: qcũ
qꝫ nos dicimꝰ a cãu fieri aut a fortũa: vt veniẽdi
a fortũa in foꝝ: ⁊ repiẽdi quẽ volebat: quẽ nõ ẽ
opinatus añ: causa est veniẽtẽ velle emere. Si
militer aũt ⁊ in alijs que a fortuna dicunt semp
est aliquam accipere cãm: sed non fortunam.

¶ Incipit de fortũa ⁊ cãu determiare. Et p̃ põit opiniões
alioꝝ. Scdo determiat ṽitatẽ. ibi [Priuꝫ qdẽ igit dc̃tũ.]
Circa p̃m põit tres opiones. Scda icipit ibi [Sũt aũt qdã
qui celi hꝰ.] 3ª ibi [Sũt aũt qdã qbꝰ vĩ.] Circa p̃m duo fac.
Primo põit opionẽ negãtiũ fortunã ⁊ casuꝫ: ⁊ rões eorũ.
Scdo disputat de altera rõnũ. ibi [Sꝫ h mirabile.] Dic ḡ
p̃mo ꝙ qdã dubitauerũt an fortũa ⁊ casus eẽnt. ⁊ negaue
rũt ea eẽ duabꝰ rõnibꝰ. Quaꝝ p̃ma est: qꝛ oĩa ista q̃ dicũt
fieri a casu vel fortũa inueniunt hñe aliquã cãm determi
natã aliã a fortũa. Et põit hꝫ exẽplũ. Si. n. aliqs veniẽs
ad foꝝ iueniat aliquẽ hoiem quẽ volebat iuenire. de quo
tñ nõ opinabat añ ꝙ eẽt eũ iuẽturꝰ: dicimꝰ ꝙ iuẽtio illiꝰ
hoĩs sit a fortũa. Sꝫ huius iuẽtiõis cã est volũtas emẽdi
propter quã iuit ad foꝝ vbi erat ille quẽ iuenit. Et silr est
in oĩbꝰ alijs que dicunt eẽ a fortuna: qꝛ habẽt aliquã aliã
cãm p̃ter fortunã. Et sic fortuna nõ videt eẽ cã alicuiꝰ. ⁊
per ꝯñs nec aliqd eẽ. qꝛ nõ ponimꝰ fortunã: nisi inquãtũ
aliqua ponimus eẽ a fortuna. ¶ Scdam rões ponit ibi.

Prima opinio de fortuna.

¶ Qd si qppiã eẽt fortũa: absurdũ sane videbitur: ⁊
dubitabit nõ iniuria qspiã: cur nã sapiẽtũ antiquoꝝ

nemo

nemo causas generationis corruptionisue dicēs: de
fortuna qcq̄ determinauit. Sed vt videtur: nec illi
quicq̄ esse a fortuna putabant.

T.c.41. ¶ Quoniā si aliqd erat fortuna: icōueniēs vtiqz
videbit. sicut & vere ē: & dubitabit vtiqz aliqs:
ppter qd nullus antiquoꝝ sapientuz causas de
generatione & corruptiōe dicens: de fortuna ni-
hil determinauit. Sed sicut visum est nihil opi
nabantur neqz illi aliquid esse a fortuna.

1a rō. ¶ Et dicit ꝙ si fortuna aliquid esset: icōueniēs videretur
sicut vere est icōueniēs. sicut īfra ostēdetur. & dubitatio-
nem afferēs. quare nullus antiquoꝝ sapientuz: qui deter
minauit de causis generationis & corruptiōis. aliqd deter
minauit de fortuna. Sed sicut videtur nihil opinabātur
illi antiqui esse a fortuna. Et sic hec secūda rō sumit ex
opinione antiquoꝝ naturaliū. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Veꝝ & hoc mirabile est. Multa nāqz sūt & fiunt a
fortuna & casu. Quoꝝ quodqz nō ignorātes reduci
posse ad aliquā cām: vt ille sermo antiqu⁹ dixit: qui
fortunā exterminat. Illoꝝ tū oēs alia a fortūa: alia
nō a fortuna fieri dicūt. Quapropter & mētionē ali-
quā ipsi⁹ illos facē oportebat. At vō neqz qcq̄ illo
rū: vt ꝯcordiaz aut discordiā: aut ignē: aut mētē: aut
aliqd aliud huiuscemodi fortunaz eē arbitrabant.

T.c.42. ¶ Sed & mirabile hoc videbitur sicut vere est.
Multa enim & sunt & fiunt a fortuna & a casu:
que nō ignorātes quoniā est inferre vnumqdqz
in aliquam causam eorum que fiunt. sicut an
tiqua ratio dixit destruens fortunam & casum.
Tamen horum alia quidem dicunt esse omnes
T.c.43. a fortuna: alia non a fortuna. Unde & quodam
mō erat ipsis facienda memoria. At vō neqz il-
loꝝ aliqd opinabant eē fortunā: vt amicitiā: aut
litem: aut ignē: aut itellectū: aut aliquid talium.

¶ Disputat de hac secūda rōne. ostēdens qd supra suppo-
suerat. s. ꝙ icōueniēs sit antiquos naturales nō determi-
nasse de casu & fortuna. Et hoc probat duabus ratiōibus.
quarū pmā ponit dicēs. Et mirabile videt sicut & vere ē:
ꝙ antiqui naturales de casu & fortuna nō determinaue-
runt. Assumpserūt eni sibi determinare cās eoꝝ que fiūt.
multa aūt sūt q̄ fiūt a fortuna & casu. vnde de fortuna & ca
su determinare debuerunt. Hec excusantur ppter rōnes
supra dictā destruentē fortunā & casum. qz lz homies non
ignorent ꝙ ꝯtingit reducere vnūquēqz effectū in aliquā
causam. sicut dixit predicta opinio destruens fortunam &
casum: nihilominus tamen posuerunt non obstante hac
ratione: quedam fieri a fortuna & quedam non. Unū ipsis
pōis naturalibus faciēda erat mentio de fortuna & casu:
saltē vt ostēderent falsum esse aliqua fieri a fortuna & ca
su: & vt assignarēt rōnem: quia quedā dicebantur eē a for-
tuna: & quedā nō. Sic etiā nō possunt excusari per hoc ꝙ
casus & fortuna reducerētur in aliquā causarū ab eis posi
tarum. Nō enim opinabantur ꝙ fortuna sit aliquid eorū
q̄ arbitrabātur esse causas: vt amicitiā: aut litē: aut aliqd
huiusmodi. ¶ Scdām rōnem ponit ibi.

¶ Absurdū igit est: siue nō esse putauerūt: siue putan
tes esse omiserunt: presertim cū interdū vtātur. Ut
Empedocles nō semp aerē supra inquiēs segregari:
sed vt forte accidit. Dicit eni cū de mūdi loquitur ex

tructione: sit tunc huic currenti fortuito contingit:
sepe autem alio modo: partes quoqz animaliuz plu-
rimas ortas fortuna fuisse dicit.

¶ Incōueniēs igit est siue nō putauerūt esse: si-
ue putantes reliquerūt: & hac aliquādo vtētes:
sicut Empedocles nō semp aerē ꝯgregari supe-
rius dicit: sed vt ꝯtingit. Dicit eni in mūdi crea-
tione: ꝙ sicut collisit se currēs tūc: multotiēs aūt
aliter: & partes aialiū ait a fortuna fieri plimas.

¶ Et dicit ꝙ icōueniēs est ꝙ antiqui reliquerunt tractare
de fortuna: siue putauerunt fortunam esse: siue non: quia
si putauerunt fortunā esse: icōueniēs fuit ꝙ de ea non de
terminauerunt. Si vō non putauerunt fortunam esse: in-
conueniens fuit ꝙ ea aliquando vsi sunt: sicut Empedo-
cles qui dixit ꝙ aer nō semp adunat superius supra terraz
quasi hoc ei sit nāle: sed qz ita accidit a casu. Dicit eniz ꝙ
qn̄ mūdus est factus lite distinguēte elemēta: accidit ꝙ
aer se collegit in istū locū. & sicut tūc cucurrit: ita semper
stāte isto mūdo cursuz habebit. Sz multotiēs in alijs mū
dis quos ponebat ifinities fieri & corrūpi: vt supra dictuz li.1 te.6.
est aer alr ordinat iter partes vniuersi. Et silr dicebat ꝙ
plime ptes aialiū fiūt a fortuna: sicut ꝙ in pma ꝯstitutio-
ne mūdi fiebant capita sine ceruice. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Sunt etiam qui & huiusce celi ceteroꝝqz celorum
oium casum esse cām asserunt. Nam a casu ꝯuersio-
nē: motionēue fieri dicūt: que qdē distinxit: & in hūc
ordinem redegit: atqz constituit vniuersum.

¶ Sūt et qdā qui celi hui⁹ & mūdanoꝝ oiuz cau- T.c.44.
sant eē casuz. A casu. n. fieri volutationē & mo-
tū discernētē & statuentem in hūc ordinē omne.

¶ Ponit secundā opinionem. Et circa hoc duo facit. Pri- 2a opinio
mo ponit eā. Scdo iprobat eaz. ibi [Et multū hoc.] Dicit de fortuna
ergo pmo ꝙ qdā dixerūt casum esse cām celi: & oium par
tium mūdi. & dicebāt ꝙ reuolutio mūdi & motus stellaꝝ
distinguēs & statuēs totū vniuersum iferi⁹ sm hunc ordi-
nē sit a casu. Et hec videt eē opio Democriti dicētis ꝙ ex
cōcursu athomoꝝ per se mobiliū celū & totus mūdus ca
sualiter constitutus est. ¶ Secundo ibi.

¶ Hoc et ipz valde dignū est admiratiōe. Naz aialia
qdē: & plātas neqz eē neqz fieri a fortuna dicūt: sed
aut nām: aut mentē: aut aliqd aliud tale: cām ipsorū
asserūt eē: nō enim ex cuiusqz semine qduis nascitur:
sz ex ex tali quidē oliua: ex tali aūt homo. Celū vō &
diuinissima sēsibiliū casu orta fuisse asserūt: nullāqz
ipsoꝝ talē cām esse qlē aialiū: atqz plātaꝝ inquiunt
esse. Atqz hoc ipm si ita sese hēat ꝯsideratione est di
gnum: beneqz sese hēt si aliqd de hoc ipso dicatur.

¶ Et mltū hāmmiratiōe dignū ē: dicētes aialia T.c.45.
qdē & plātas a fortūa nec eē: nec fieri: sz aut nāz
aut itellectū eē aut huiusmodi alterā cām. Non
eni qūi euenit ex semie vnoquoqz aliqd fit: sz ex
tali qdē oliua: ex tali aūt hō. Celū aūt & diuiora
māifestoꝝ a casu fieri: huiusmodi cāz nullā: qlē
aialiū & plātaꝝ. Et igitur si sic se hz hipm dignū T.c.46.
est insistere: & bene hz aliqd dicere de h ipso.

¶ Improbat hāc positionē duab⁹ rōnibus. quaꝝ pmā est
ꝙ āmiratiōe dignū videt ꝙ aialia & plāte nō fiūt a fortu
na: sed ab itellectu vel nā: vel a qcūqz alia cā determina
ta. qd ex hoc pz ꝙ nō ex quocūqz semine aliqd generat

sed ex determinato semine fit hō: τ ex determinato semine oliua: τ cū ista iferiora nō fiāt a fortuna: dignū est ámiratione ꝙ celū τ ea que sunt diuiniora iter sensibilia manifesta nobis. s. ptes mūdi sempiterne sint a casu: τ nō habeāt aliquā cāz determinatā: sicut alalia τ plāte. Et si hoc verū ē: dignū fuisset isistere τ assignare rōnez. q̄re sic eēt: qđ tñ antiq pretermiserunt. ℂ 2ᵃᵐ rōnem ponit ibi.

ℂ Et alio nāqꝫ mō absurdū est id qđ dr̄: τ insup absurdius ē hec illos dicere: in celo qdē nihil a casu fieri. In his aūt e qb⁹ fortunā extermināt: mlta ab ipsa puenire videntes: qđ tñ cōtra fieri pueniens erat.

ℂ Quomodo eni eo ꝙ aliter inconueniēs est qđ dicitur adhuc icōueniētius dicere hoc: videntes quidem in celo nihil casu fieri. In his autez que non sunt a fortuna multa cōtingere a fortuna: τ erat merito econtrario fieri.

ℂ Dicēs. qū o pōt esse veꝝ ꝙ celestia corpora sint a casu: τ iferiora nō: cū τ alr̄ videat eē icōueniēs ex hoc ipso ꝙ illa nobiliora sunt. τ adhuc ēt icōueniēti⁹ ſm ea que vidētur. Uidem⁹ eni ꝙ in celo nihil fit a casu. In his aūt inferioribus q̄ nō dicūtur esse a casu: multa videnť ꝯtingere a fortuna. Rōnabile aūt eēt ecōuerso accidere ſm eoꝝ positionē. vt. s. in illis iuenirentur aliqua fieri a casu: vel a fortuna: quorum casus vel fortuna e st cā: nō aūt in illis quoꝝ nō est causa. ℂ Deinde cum dicit.

ℂ Sunt aūt quidā qbus fortuna causa qdē esse: obscura tñ humane mēti videť: vt diuinū quoddā atqꝫ excellēs. Quare quidnā vtrūqꝫ sit: fortuna inqꝫ τ casus: τ si idē sint: an diuersa: τ q̄o in eas causas quas definimus cadāt considerenmus oportet.

T.c.47. ℂ Sūt aūt qdā qbus videť eē quidē cā fortuna. Immanifesta aūt humāo itellectui tāqꝫ diuinū quoddā ens τ felicius. Quare ꝯsiderādū ē qd sit vtrūqꝫ: τ si idē aut alteꝝ sit: τ casus τ fortuna: τ quo mō in determinatas causas incidunt.

3ᵃ opio d fortuna. ℂ Ponit tertiā opinionē de fortuna. τ dicit ꝙ qbusdā videť ꝙ fortuna sit cā: sꝫ imanifesta itellectui hūano: ac si sit quoddā diuinū τ supra hoīes. Uolebāt eni ꝙ oēs fortuiti euētus reducerētur in aliquā diuinā cām ordinātē: sicut ponim⁹ oia ordinari p diuinā puidētiā. Sed quāuis hec opio habeat verā radicē: nō tñ hñ vsū sunt nomie fortune. Illud eni diuinū ordinās non pōt dici vel nominari fortuna: qꝛ ſꝫ ꝙ aliqd participat rōnē vel ordinē recedit a rōne fortune. vnde magis dꝫ dici fortuna cā inferior que de se nō hꝫ ordinē ad euentū fortuitū: q̄ꝫ cā superior: si q̄ sit ordinās. Pretermittit tñ inq̄sitionē huius opionis: tū qꝛ excedit metas scie nālis: tū qꝛ infra manifestat ꝙ fortuna non est cā per se: sed p accñs. Unū p ea q̄ sequūtur qūo se habeat de his opionib⁹ erit manifestuꝫ. Et iō cōcludit ꝙ ad euidētiā haꝝ opinionū cōsiderādū est qd sit fortuna τ casus. τ vtrū sint idē vel aliud. τ qūo reducanť ad causas pdictas. LEC. VIII.

τ ad 2ᵐ libᵐ magnorum moraliū princ. T.c.61. τ 66.

ℂ Primū itaqꝫ cū videm⁹ alia semp eodez fieri mō: alia plerūqꝫ: patet hoꝝ neutri fortunā cāz dici. Neqꝫ id qđ a fortuna pficiscit aut ex his eē que necessario semperqꝫ: aut ex hisce que plerūqꝫ sepeqꝫ fiūt: Sed cum quedam etiam preter hec fiant: atqꝫ hec omnes a fortuna proficisci dicant: perspicuum est fortunā atqꝫ casuz aliqd eē. Nā τ ea que talia sunt a fortuna esse τ ea q̄ a fortuna fiūt: talia esse scimus.

Rimū quidem igitur qm̄ videmus alia quidē semp similiter fieri: alia aūt sicut frequēter: manifestū est ꝙ neutri hoꝝ causa fortuna dicitur: neqꝫ eius quod est ex necessitate τ semper: neqꝫ eius qđ ē sicut frequenter. Sed quoniam quedam fiunt τ preter hec: τ omnes: dicunt hec esse a fortuna: manifestū ꝙ fortuna aliqd sit τ casus. Huiusmodi eni fortūa fieri τ a fortūa huiusmodi eē scim⁹. T.c.48.

Postq̄ꝫ Phs posuit opiones alioꝝ de fortuna τ casu. hic determinat vitatē. Et diuidiť i ptes tres. In pma ostēdit qd sit fortuna. In scđa i quo differāt casus τ fortuna. ibi [Differūt aūt.] In tertia ondit ad qđ gen⁹ cause casus τ fortūa reducāť. ibi [Sꝫ modoꝝ cause.] Prima pars diuidiť in duas. In pma ostendit qd sit fortuna. In scđa ex diffōne fortune assignat rōnez eoꝝ que de fortuna dicūtur. ibi [Infinitas qdē.] Circa pmūz tria facit. Pmo ponit q̄sdā diuisiōes ad iuestigādū diffōnem fortune. Scđo ostēdit sub qbus mēbris illaꝝ diuisionum fortuna ꝯtineať. ibi [Sicut dcm̄ est.] 3° ꝯcludit diffōnem fortune. ibi [Manifestū est aūt.] Et qꝛ fortuna ponitur vt causa q̄dā. ad cognitionez aūt cāe oꝫ scire quoꝝ sit cā. ponit pmo diuisionē ex pte eoꝝ q̄ꝝ fortuna ē cā. Scđo ponit diuisionē ex pte ipsius cāe. ibi [Huius q̄ ē ſm accñs.] Circa pmū ponit tres diuisiōes. q̄rū pma est: ꝙ q̄dā fiūt semp: vt ortus solis. q̄dā sicut frequēter: vt ꝙ hō nascať oculatus: neutrū aūt hoꝝ dr̄ esse a fortuna. Sꝫ q̄dā fiūt [pter hec] in paucioribus: sicut ꝙ homo nascatur cum sex digitis vel sine oculis. τ oēs dicūt huiꝰ fieri a fortuna. vñ manifestū est ꝙ fortuna aliqd est: cū eē a fortuna τ esse vt in paucioribus ꝯuertātur. Et hoc iducit ꝯtra pmā opionem que negauit fortunā. Uideť aūt diuisio phi eē isufficiēs: qꝛ ēt q̄dā cōtingētia sunt ad vtrū libet. Qui ergo dixit: ꝙ in his que sunt ad vtrumlibet cōtingit aliquid esse a fortuna. sicut ea que sunt in minori parte. Nec obstat ꝙ non dicitur a fortuna: ꝙ sortes sedeat. cū hoc sit ad vtrumlibet: qꝛ lꝫ sit hoc ad vtrū libet respectu potētie motiue: nō tñ est ad vtrū libet respectu potētie appetitiue: que determinate tēdit in vnū: pter q̄ꝫ si aliqd accideret diceret esse fortuitū. Sed sicut potentia motiua que est ad vtrū libet nō exit i actū. nisi p potētiā appetitiuam determineť ad vnū: sic nihil qđ ē ad vtrū libet exit i actū nisi p aliqđ determineť ad vnū: qꝛ id qđ ē ad vtrū libet ē sicut ens i potētia. potētia aūt nō ē pn̄ agēdi: sꝫ solū act⁹. Unū ex eo qđ ē ad vtrū libet nihil seqtur. nisi p aliqd aliud qđ determinat ad vnū. vel sicut semp vel sicut frequēter. τ pp hoc i his q̄ fiūt pretermisit ea q̄ sūt ad vtrū libet. Sciēdū ēt ꝙ qdaꝫ diffinierūt eē necessariū qđ nō hꝫ ipedimētū. Cōtingens vō sicut frequēter qđ pōt ipediri in paucioribus. Sꝫ hoc irrōnabile est. Necariū eni dr̄ aliqd qđ i sui nā hꝫ ꝙ nō possit nō eē. ꝯtingēs aūt vt frequēter ꝙ possit nō eē. Hoc aūt qđ est habere ipedimētū. vel nō habere est ꝯtingēs. Natura āt nō parat ipedimētū ei qđ nō pōt nō eē. qꝛ eēt superfluum. ℂ Scđam diuisionem ponit ibi.

Opinio Auic.

iprob⁹ p cōmēta.

idē Aui.

iprobatio eiusdem.

ℂ Eoꝝ āt q̄ fiūt: alia fiūt: alia nō fiunt gratia alicui⁹.

ℂ Eoꝝ aūt q̄ fiunt alia pp hec fiūt: alia vō non. T.c.49.

ℂ Et dicit ꝙ q̄dā fiūt ppter finē. quedā vō nō. Hꝫ autem hec diuisio dubitationē. qꝛ oē agens agit ppter finē siue agat a nā: siue agat ab itellectu. Sꝫ sciēdū est. ꝙ ea dicit nō ppter aliqd fieri que propter se fiūt: inq̄ꝫtū in seipsis hñt delectationē vel honestatē ppter quā ſm seipsa placēt. Uel dicit nō ppter finē fieri: que nō fiūt ppter finez deliberatū: sicut cōfricatio barbe vł aliqd huiꝰ. qđ iterdus

fit absq3 deliberatione ex sola imaginatione mouēte. vñ habent finem imaginatum: sed non deliberatū. ¶ Tertiam diuisionem ponit ibi.

¶ Et horum alia per electionē fiunt: alia nō per electionē. Ambo aūt in hisce sunt: que alicui⁹ gratia fiunt. Quare patet ⁊ in hisce que non necessario neq3 plerunq3 fiunt eē aliqua circa que pōt id esse qđ alicuius gratia fit. Sunt autem alicuius gratia que a mente agi possunt: ⁊ que a natura.

¶ Hoꝝ autē alia qdē ꝯm ꝓpositū fiunt: alia ꝟo nō. Ambo aūt sunt in his que fiūt ꝓpter h. Quare manifestū quoniā in his que sunt ꝑter necessariū: ⁊ que sicut freq̄ter: sūt quedā circa que ꝯtingit qđ est pp h. Sūt aūt ꝓpter hoc quecūq3 ab intellectu vtiq3 agitur: ⁊ quecūq3 a natura.

¶ Et dicit ꝙ eoꝝ que fiūt ꝓpter finē quedā fiunt ꝯm voluntatē ⁊ quedā nō. Et ambo ista īueniūtur in his q̄ fiūt pp aliqd. nō solū eni que fiūt a volūtate: s3 ēt ea q̄ fiūt a nā pp aliqd fiūt. Et q2 ea q̄ fiūt ex necessitate vel sic freq̄ter fiūt a nā vel a ꝓposito: manifestū ē ꝙ tā in his q̄ fiūt semꝑ q̄3 ī his q̄ fiūt freq̄nter: sūt aliq̄ q̄ fiūt pp finē: cū tā nā q̄3 ꝓpositū ꝓpter finē opeꝛ. Et sic p3 ꝙ iste tres diuisiōes icludūt se īuicē. q2 ea q̄ fiunt a ꝓposito vel natura fiūt ꝓpter finem: ⁊ ea que fiunt ꝓpter finē: fiunt semꝑ aut frequenter. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Talia igiꝛ cū per accidēs fiunt: a fortuna dicimus esse. Nā vt ens aliud per se: aliud ꝑ accidēs est: sic ⁊ cā esse pōt. Ut domus per se qdē cā est edificatiua: per accidēs aūt musicum: aut album. Ea igiꝛ causa que est per se: definita est: ea ꝟo que est per accidēs: indefinita. Uni nāq3 infinita accidere possunt.

T.c.50. ¶ Huiusmodi igitur cū ꝯm accidens fiāt: a fortuna dicim⁹ esse. Sicut eni ⁊ qđ est: aliud qđ ꝑ seipm est: aliud autē ꝯm accñs: sic ⁊ cām ꝯtingit eē: vt domus qdē ꝑ seipsam cā est edificatiua: ꝯm accidēs aūt albū aut musicum. per se q̄dem igitur cā finita est. ꝯm accidēs autē infinita. Infinita enim vni accidunt.

¶ Ponit diuisionez que sumitur ex parte cause. ⁊ dicit ꝙ cū huiꝰ que. s. a ꝓposito sunt pp aliqd: ⁊ a minori parte fiunt: ⁊ a cā s3 accñs: tūc dicim⁹ ea esse a fortuna. Sicut. n. entiū quoddā ē ꝑ se: ⁊ qddā ꝑ accñs. ita ⁊ causaꝝ. Sicut per se domus cā est ars edificatoria. per accñs ꝟo album vel musicū. ¶ Sed ꝯsiderādū est ꝙ causa per accñs dr̄ dupl'r. Uno mō ex parte cause. alio mō ex pte effect⁹. Ex pte qdē cause qñ illud qđ dr̄ cā ꝑ accñs ꝯiungiꝛ cause per se: sicut si albū vel musicū dicat cā domus: q2 accidētal'r ꝯiūgiꝛ edificatori. Ex pte āt effectus qñ accipiꝛ aliqđ qđ accidētal'r ꝯiungiꝛ effectui: vt si dicam⁹ ꝙ edificator est cā discordie: q2 ex domo fcā accidit discordia. ⁊ h mō dr̄ fortuna eē cā per accñs: ex eo ꝙ effectui aliqd ꝯiungiꝛ ꝑ accñs: vtpote si fossure sepulchri adiūgaꝛ per accñs inuentio thesauri. Sicut. n. effectus ꝑ se cause nālis est qđ ꝯseqtur ꝯm exigentiā sue forme. ita effectus cause agētis a ꝓposito est illud qđ accidit ex itentiōe agentis. vñ qcqd ꝓuenit in effectu ꝑter itentionē est per accñs. ⁊ hoc dico si id qđ est ꝑter itētionē: vt in paucioribꝰ ꝯsequaꝛ. Qđ eni3 vel semꝑ vel vt freq̄ter ꝯiungiꝛ effectui: cadit sub eadē itentiōe. Stultū ē eni dicere ꝙ aliqs itendat aliqd: ⁊ nō velit illud qđ vt freq̄ter vel semꝑ adiūgiꝛ. Ponit

autē drīam iter cām per se: ⁊ cām per accñs: q2 cā ꝑ se est finita ⁊ determiata. cā aūt ꝑ accñs est īfinita ⁊ īdeterminata: eo ꝙ īfinita vni pñt accidere. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Ut igiꝛ dictū est: cū in hisce que alicui⁹ grā fiunt id fit: tūc dr̄ a casu fieri atq3 fortuna. Horū aūt ipsoru3 quā hñt iter se drīam posteri⁹ assignabim⁹. Nūc hoc pateat: ambo inq̄3 in his eē que alicui⁹ grā fiūt: ceu argēti recipiēdi grā venisset accepturus illud si sciuisset. Uenit aūt non huiusce causa: sed accidit venisse: idq3 fecisse recipiēdi grā: neq3 plerunq3: neq3 necessario ꝓficiscentē locū. Finis ꝟo ipsa inq̄3 acceptio nō ē ex his causis que sunt in ipso: sed ex hisce q̄ sunt eligibilia atq3 a mēte: ⁊ dr̄ tūc a fortuna venisse. Quod si venerit electiōe premissa: ⁊ huius gratia: aut semper frequentans: aut plerunq3 recipiens non dicitur a fortuna venisse.

¶ Sicut igiꝛ dictu3 est: cū in hisque ꝓpter hoc fiūt: hoc fiat: tūc diciꝛ a casu ⁊ a fortuna. Ipsoꝝ T.c.51.
aūt differētia hoꝝ adiuicem posterius determināda. Nunc autē hoc fit manifestum: ꝙ vtraq3 sūt in his que sūt ꝓpter hoc. Ut causa accipiēdi argētū venit vtiq3 delaturus pecunia3: si sciuit. Uenit autē nō huius cā: sed accidit venire ⁊ facē hoc reportādi gratia. Hoc aūt neq3 sicut freq̄ter veniēs ad villa3: neq3 ex necessitate. Amplius autē finis est reportatio non in seipso causarum: sed propositorum: ⁊ ab intellectu: ⁊ dicitur a fortuna venire. Si autem proponens ⁊ huius causa aut semper veniēs: aut sicut freq̄ter reportaturus: non a fortuna.

¶ Ostēdit sub q̄bus mēbris ꝑdictaꝝ diuisionū fortūa cōtineaꝛ. ⁊ qđ est a fortuna. ⁊ dicit ꝑ ꝙ fortuna ⁊ casus vt ꝑus dcm̄ ē: sunt in his que fiūt pp aliqd. Drīa aūt casus ⁊ fortune posteri⁹ determinabiꝛ: sed nūc h oz fieri manifestū: q2 vtrūq3 ꝯtineꝛ in his q̄ agūtur pp finē. Sicut si aliqs sciret se recepturū pecuniā in foro iuisset ad deportādū eā. S3 si nō venit pp h: ꝑ accñs est ꝙ aduentus ei⁹ fiat reportatiōis gratia. i. habeat hūc effectū. Et sic p3 ꝙ fortuna est cā per accñs eoꝝ que sunt ꝓpter aliqd. Item manifestū est ꝙ est cā eoꝝ que sūt in minori parte: q2 ista reportatio pecunie dr̄ fieri a fortuna quando reportat ad villā veniens: neq3 ex necessitate. neq3 frequenter. Item est in his que fiūt a ꝓposito: q2 reportatio pecunie que dr̄ eē fieri a fortuna est finis aliq̄rū causaꝝ: nō ꝯm seipsa3: sicut in his que fiūt a nā: sed est finis eorum q̄ fiunt ꝯm propositū ⁊ ab intellectu. Sed si aliquis hoc ꝓposito iret vt pecuniam reportaret vel semper: aut frequenter reportaret quādo venit: nō diceret esse a fortuna. Sicut si aliquis frequenter aut semꝑ madefacit sibi pedes qñ vadit ad locum lutosum. ⁊ hoc l3 nō itendat: tamen hoc non dicitur esse a fortuna. ¶ Secundo ibi.

¶ P3 ergo fortunā cām eē ꝑ accñs i hisce q̄ ꝑ electionē alicui⁹ gratia fiūt. Quapropter circa idē mēs fortunaq3 versatur: electio nāq3 absq3 mente non est.

¶ Manifestum itaq3 ꝙ fortuna cā fit ꝯm accñs T.c.52.
i his. q̄ i minori sunt ꝯm ꝓpositum eoꝝ q̄ ꝓpter hoc sūt. Uñ circa idē ⁊ intellectus ⁊ fortuna ē. Propositum enim non sine intellectu est.

¶ Cōcludit ex ꝑmissis diffinitionez fortune. Et dicit ma-

Nota de. Cā ꝑ accidēs dupliciter.

Expō

Diffō fortune.

nifestū eē ex pmissis ꝙ fortuna est cā ꝑ accñs in his que fiunt ẜm ꝓpositum: ꝓp finē: in minori pte. Et ex h pꝫ ꝙ fortuna ꝛ intellectus sunt circa idē: qꝛ his tm̄ ꝯuenit agere a fortuna q̄ hñt intellectū. Propositū .n. vel volūtas nō est sine intellectu. Et lꝫ ea tantum agant a fortuna que hñt intellectū: tñ quanto aliquid magis subiacet intellectui tāto minus subiacet fortune. LEC. IX.

Hoc dicit pp intelligentias ꝛ ꝓ ꝗ pue debet ꝯ tertiam opinionē in fi. precedentis lectionis.

T.c.53.

Indefinitas igit̃ causas eas esse necesse est: a quibus id fiet quod ꝓficiscit̃ a fortuna. Unde fortuna indefinita causa esse videt̃: ꝛ immanifesta homini.

Infinitas quidē igitur causas necesse est esse: a quibus vtiqꝫ fiat qđ est fortuna. Unde videt̃ fortuna infinita esse: ꝛ immanifesta homini.

Posita diffōne fortune: hic ex premissa diffōne assignat rōnē eoꝝ q̄ de fortuna dñr. Et p̄ eoꝝ q̄ dcā sūt a ph̄is antiqs de fortūa. Scđo eoꝝ q̄ ab hoīb⁹ vulgariter de fortuna dñt. ibi [Et fortunā dicere.] Posuit āt supra tres opiones de fortūa ꝛ casu: q̄rū mediā iprobauit tanq̄ oino falsaꝫ. qꝛ .s. ponebat fortunā eē cām celi ꝛ mūdanoꝝ oiuꝫ. Unde ea subtracta de medio: p̄ assignat quō vitatē hꝫ tertia opinio q̄ ponebat fortunā eē imanifestaꝫ hoi. Scđo quō vitatē habeat p̄ma opinio que posuit nihil fieri a fortuna: ꝛ a casu ibi [Et est vt nihil a fortuna.] qꝛ āt superius dictū est ꝙ cāe ꝑ accñs sunt infinite: ꝛ iteꝝ dictū est ꝙ fortuna est causa per accidens: ꝯcludit ex premissis ꝙ eius qđ est a fortuna sunt infinite cause. Et qꝛ infinituꝫ ẜm ꝙ est infinitum est ignotum: inde est ꝙ fortuna immanifesta est homini. [Secundo ibi.

Atqꝫ aliquo mō nihil a fortuna videbit̃ proficisci. Hec eni oia recte dicunt̃: qꝛ rōni ꝯsentanea sūt. Nā aliq̄ qdē ex pte fit: aliqd a fortuna: fit eni per accñs. Atqꝫ vt accidēs fortuna causa est. Absolute autem nihil. Uelut ediū edificator quidē est causa: per accidēs aūt modulator. Et vt ꝓsectus argētū recipiat nō huiusce gratia ꝓsectus: ifinite cause multitudine esse possunt. Nam ꝛ videre aliquem volens: ꝛ persequens: ꝛ spectaturus ludos: ꝛ fugiens.

T.c.54. Et est vt nihil a fortuna videbitur vtiqꝫ fieri. Oia qdem .n. hec recte dicunt̃: qm̄ rōnabiliter. Est quidem .n. vt fit a fortuna: ꝛ ẜm accidens eni fit: ꝛ ē cā sicut accñs fortuna: vt aūt simplr̄: nullius. vt domus edificator qdem cā est: ẜm accñs aūt tibicen: ꝛ venientē referēdi argentum nō hui⁹ cā venietē. ifinite sūt multitudie. Etenīꝫ vidē aliquē volēs ꝛ ꝓseq̄ns ꝛ fugiēs ꝛ visurus.

Ondit quō p̄ma opio vitatē habeat: ꝛ dicit ꝙ quodāmō est veꝝ dicere ꝙ a fortuna nihil fit. Hec .n. oia q̄ ab aliqs dicta sunt de fortuna: quodāmō recte dicūt̃: qꝛ rōnē aliquā hñt. Cū .n. fortuna sit cā ꝑ accñs. seqt̃ ꝙ a fortuna fit aliqd ꝑ accñs. Quod aūt est accidēs nō est simplr̄. Unde seqt̃ ꝙ fortuna simpliciter nulli⁹ sit cā. Et hoc qđ dixerat circa vtrāqꝫ opionē manifestat ꝑ exēpla: ꝛ dicit: ꝙ edificator ē causa ꝑ se domus ꝛ simplr̄: tibicē aūt est cā dom⁹ ꝑ accñs. Silr̄ ꝙ aliqs veniat ad aliquē locū nō cā reportādi argentū. est cā reportatiōis ꝑ accñs. Sed hec cā ꝑ accidēs ifinita ē. qꝛ ifinitis alijs de causis pōt hō ire ad locū illū: puta si vadat cā visitādi aliquē: vel cā ꝓsequendi hostē: vel cā fugiēdi ꝓsequētē. vel cā videndi aliq̄ spectacula: oia aūt ista ꝛ qcūqꝫ similia sunt cā reportationis argētī q̄ contingit a fortuna. [Deinde cum dicit.

Recte etiam fortuna preter rōnem qđ esse dicitur. Ratio namqꝫ aut eoꝝ est que sūt semꝑ aut eoꝝ q̄ sūt plerūqꝫ. At fortuna in his est q̄ p̄ter hec fiūt. Quare cū indefinita sint ea que hoc pacto sunt cause: fortuna etiam indefinita nimirum est.

Et fortunā dicē eē aliqđ extra rōnē recte est. Rō .n. aut ē eoꝝ q̄ semꝑ sūt: aut eoꝝ q̄ sicut frequēter: fortūa aūt in his q̄ fiūt p̄ter hec. Quare qm̄ ifinite que sic cāe sunt: ꝛ fortuna infinita ē. T.c.55.

Assignat rōnē eoꝝ q̄ dñr de fortuna vulgariter. Et p̄mo assignat rōnem ei⁹ qđ dr̄ de fortuna esse sine ratiōe. Scđo ei⁹ qđ dr̄ fortunā eē bonā vel malā: ibi [Fortūa dr̄ aūt.] Circa p̄m̄ duo facit. P̄rio ostēdit ꝓpositū. Scđo mouet quādā dubitationē ibi [Tñ deficiet.] Dicit ḡ p̄mo ꝙ recte dr̄ fortunā esse sine rōne: qꝛ rōcinari nō possumus nisi de his q̄ sunt semꝑ vel frequēter: fortuna aūt ē extra vtrūqꝫ. Et iō qꝛ cāe tales in paucioib⁹ existētes sunt per accñs: ꝛ infinite: ꝛ sine rōne: sequit̃ ꝙ fortune sint cause ifinite sine rōne. Omnis enim causa per se producit effectum suum: vel semper vel frequenter. [Secundo ibi.

In qbusdā tñ q̄spiā dubitauerit: si queuis ei⁹ qđ a fortūa fit cause fuerit necne. Ut sanitatis: aut sp̄ūs: aut estus: sed nō capilloꝝ remotio. Cārum enim per accidens alie propinquiores alijs sunt.

Tñ deficiet in qbusdā vtiqꝫ aliqs. Nūqđ igit̃ ꝯtingētia cā vtiqꝫ fiant fortune: vt sanitatis aut sp̄ūs: aut estus: sꝫ nō depilari. Sūt aūt alie alijs proximiores que sunt ẜm accñs causarum.

Mouet quādā dubitationē ꝛ dicit ꝙ lꝫ dicatur ꝙ fortuna est cā ꝑ accñs: in quibusdam tñ deficiet .i. dubitabit aliqs. ꝛ est dubitatio: vtrū quecūqꝫ ꝯtingāt esse cās per accidens debeant dici cā eius qđ fit a fortuna: sicut pꝫ ꝙ sanitatis cā ꝑ se pōt eē vel nā vel ars medicine: cause aūt ꝑ accñs. pñt dici oia illa qbus ꝯtingētibus ꝯtingit fieri sanitatē: sicut est sp̄ūs .i. vētus: ꝛ estus: ꝛ abrasio capitis: nūquid igit̃ qđlibet istoꝝ est cā ꝑ accñs. Sed qꝛ supra diximus ꝙ fortuna maxie dr̄ cā ꝑ accñs ex pte effectus: put scilꝫ aliqđ dr̄ esse cā ei⁹ qđ accidit effectui: manifestū est ꝙ cā fortuita aliqđ operatur ad effectū fortuituꝫ: lꝫ non intendat illud: sed aliqđ aliud effectui ꝯiūctū. Et ẜꝫ hoc ventus aut estus pñt dici cause fortuite sanitatis inquantum faciūt aliquā alterationē i corpore: ad quā sequit̃ sanitas. Sed depilatio aut aliqđ aliud huiꝰ non facit manifeste aliquid ad sanitatem. Sed tñ inter cās per accidēs alique sunt ꝓpinquiores: ꝛ alique remotiores. Ille aūt q̄ sunt remote minus vident̃ eē cāe. [Deinde cū dicit.

Fortuna autem dicitur bona: cum bonū aliquod: mala cum aduersi quid euenit.

Fortuna aūt bona qdem dr̄: cūꝫ bonuꝫ aliqđ euenit: praua aūt cum prauum aliquid. T.c.56.

Assignat rōnem eius qđ dr̄ fortunā eē bonā vel malaꝫ. Et assignat rōnem quare dicitur fortuna bona vel mala simplr̄. ꝛ dicit ꝙ fortuna dr̄ bona qñ aliqđ bonuꝫ contingit: ꝛ mala quādo malum. [Secundo ibi.

Prosperitas vō fortune: ac infortuniū: cū illa sunt magna. Quapropter ꝛ cū parū defuit: vt maiū q̄spiā magnū: aut bonū accipiat: infortunatū tñ illum: aut fortunatum dicimus eē. Propterea qđ mens perinde dicit de illo: atqꝫ si esset. Quod enim parū deest: id quasi minime distare videtur.

¶ Eufortuniū aūt ꝛ disfortuniū est cum magnitudinē bn̄tia sunt hec. Vn̄ ꝛ secus pn̄ malum: aut bonū accipe magnum: aut discōtingere aut eucōtingere est: qm̄ sicut est dicit itellectus: qd̄ n. ad paruum tanquā nihil detrahere videtur.

¶ Assignat rōnem eufortunij ꝛ īfortunij. ꝛ dicit ꝙ eufortuniū ꝛ īfortuniū dr̄ qn̄ h₃ aliqd̄ bonū: vel malū: cū magnitudine. Nā eufortuniū dr̄ qn̄ seqr̄ aliqd̄ magnū bonū: infortuniū aūt qn̄ seqr̄ aliqd̄ magnū malū. Et qꝛ ꝑuari bono accipit̄ in rōne mali. ꝛ ꝑuari malo in rōne boni: ideo qn̄ aliqs paꝝ distat a magno bono si amittat illud dr̄ ifortunatus: ꝛ si aliqs sit ꝓpinquus magno malo ꝛ liberet̄ ab illo dr̄ eufortunatus: ꝛ h̄ iō qꝛ itellect⁹ accipit illud qd̄ parū distat ac si nihil distaret: sed iā haberet̄. ¶ Tertio ibi.

Eufortunium ifortunium qd. (margin)

¶ Insup fortune ꝓsperitas icerta nō sine rōne dicit̄ eē. Nā ipa fortūa icerta ē: ipossibile ē eni: aut semp: aut plerūqꝫ qcq̄ eoꝝ esse: que a fortuna ꝓueniunt.

¶ Ampli⁹ aūt icertū eufortuniuꝫ rōnabiliter est. Fortūa. n. icerta ē. Neqꝫ. n. vt semp: neqꝫ sicut frequēter possibile esse q̄ sunt a fortuna nihil.

¶ Assignat rōnē q̄re eufortunia sint icerta: ꝛ dicit ꝙ h̄ iō est: qꝛ eufortuniū fortuna q̄dā est. Fortuna aūt est icerta: cū sit eoꝝ que nō sunt semp neqꝫ frequēter vt dictuꝫ est. Unde sequitur eufortuniū esse incertum. ¶ Ultimo ibi.

¶ Sūt igit̄ ambo casus inq̄ atqꝫ fortūa ꝑ accn̄s vti dixim⁹ cāe i hisce q̄ nō simpl'r neqꝫ plerūqꝫ fieri possunt: atqꝫ hoꝝ in hisce que alicui⁹ gratia fiunt.

T.c.57. ¶ Sunt quidem igitur ambo cāe queādmoduꝫ dcm̄ est f̄m accn̄s: ꝛ fortuna ꝛ casus in ꝯtingentibus fieri: neqꝫ simpl'r: neqꝫ sicut frequenter ꝛ eoꝝ q̄cūqꝫ vtiqꝫ fient propter aliquid.

¶ Cōcludit q̄si recapitulādo ꝙ vtrunqꝫ. s. casus ꝛ fortuna est cā ꝑ accn̄s: ꝛ vtrūqꝫ est in his q̄ ꝯtingūt nō simpliciter i. neqꝫ semp neqꝫ frequēter: ꝛ vtrūqꝫ est in his que fiunt ꝓꝑ aliqd: vt ex supradictis patet. LEC. X.

¶ Interest aūt iter fortunā ꝛ casuꝫ. Nā casus ad plura sese extēdit. Eteni qd̄ a fortuna ꝓficiscit̄: a casu ēt fit. Hoc autē non omne prouenit a fortuna.

Differunt autem: quoniam casus amplius est. Quod enim est a fortuna est ꝛ a casu: hoc autem nō omne a fortuna est.

Postq̄ ph̄s determinauit de fortuna ꝛ casu q̄tuꝫ ad ea in qb⁹ ꝯueniūt: h̄ ondit dr̄iaꝫ eoꝝ adinicē. Et diuidit̄ in duas ptes. In p̄ᵃ determinat de dr̄ia fortune ꝛ casus. In scd̄a ondit vbi maxime hec dr̄ia cōsistit. ibi ¶ Maxie aūt.] Pr̄a diuidit̄ in duas. In prima ostendit dr̄iam inter casum ꝛ fortunā. In scd̄a recapitulat que dicta sunt de vtroqꝫ. ibi ¶ Quare manifestum est.] Circa primū duo facit. Primo ponit dr̄iam inter casum ꝛ fortunam: ꝛ dicit ꝙ in h̄ dr̄nt: ꝙ casus ē in plus q̄ fortūa: qꝛ oē qd̄ est a fortuna est a casu: sed nō ꝯuertit̄. ¶ Scd̄o ibi.

¶ Fortuna nāqꝫ atqꝫ id casus est effectrix fortuna: i his est q̄ fortunata ꝓhit euadere ꝛ oino qb⁹ actio cōpetit. Quapropter ꝛ necesse ē circa ea fortunaꝫ eē q̄ in actionē veniūt. Cui⁹ hoc iudiciū est: naꝫ aut idem qd̄ felicitas: aut ꝓpe esse videt̄. Felicitas aūt actio quedā est. Est eni actio bona. Quare que agere nequeunt: ea nec a fortuna quicq̄ efficere possunt.

¶ Fortuna qdē. n. ꝛ qd̄ a fortūa ē qbuscunqꝫ ꝛ eucōtingere vtiqꝫ inerit: ꝛ oino actus ē. ¶ Vn̄ necē ē circa practica eē fortunā. Signū aūt est qd̄ vr̄ idē felicitati aut ꝓpe. Felicitas aūt praxis q̄dā ē. Eupraxia eni est. Quare qbuscūqꝫ non contingit agere: neqꝫ a fortuna aliquid facere.

T.c.58. (margin; Greek note on εὐπραξία illegible)

¶ Manifestat ꝓdictā dr̄iaꝫ. Et p̄ ondit in qb⁹ sit fortuna. Scd̄o ꝙ casus in plib⁹ est. ibi ¶ Sꝫ casus i alijs.] Circa p̄m̄ duo facit. Primo ondit in qb⁹ sit fortuna. Scd̄o ꝯcludit in qbus non sit. ibi ¶ Et ꝓꝑ h̄ neqꝫ.] Dicit ḡ p̄ ꝙ fortuna ꝛ id qd̄ a fortuna iuenit̄ in illis qbus bn̄ ꝯtigere aliqd dr̄: qꝛ in qb⁹ est fortuna pōt esse eufortuniū ꝛ ifortuniū. Dr̄ aūt bn̄ ꝯtingere illi aliqd: cuius est agere. Eius aūt ꝓpue est agere: qd̄ h₃ dn̄iuꝫ sui actus. qd̄ aūt nō h₃ dn̄iuꝫ sui actus: magis agit̄ q̄ agat: ꝛ ideo actus nō ē in ꝑtāte ei⁹ qd̄ agit̄: sed magis ei⁹ qd̄ agit ipm. Et qꝛ vita practica siue actiua est eoꝝ q̄ hn̄t dn̄iuꝫ sui actus: in his. n. inuenit̄ opari f̄m ꝟtutē vel vitiū: iō necesse est ꝙ fortuna sit circa practica. Et hui⁹ signū iducit̄ qꝛ fortuna vr̄ idē felicitati: vel ei eē ꝓpinq̄: vel eē ipsa: vn̄ vulgariter felices hn̄ fortunati vocant̄. Scd̄m. n. illos q felicitatē in bonis exteriorib⁹ ꝯsistere putāt: felicitas ē idē fortune. Scd̄ꝫ illos ꝟo q bona exterioꝛa: in qb⁹ plurimū h₃ locū fortuna: dicūt deseruire istrumētaliter ad felicitatē: f₃ h̄ bona fortuna ē ꝓpinqua felicitati: qꝛ coadiuuat ad ipsaꝫ. Vn̄ cū felicitas sit q̄dam operatio. est. n. eupraxia. i. bona opatio. s. ꝟtutis ꝑfecte. vt dr̄ in p̄ ethi. seqr̄ ꝙ fortuna sit in illis i qb⁹ ꝯuenit bn̄ agere vel impediri ab hoc: ꝛ hoc est bn̄ ꝯtingere: vel male cōtingere. Vn̄ cū aliqs sit dn̄s sui actus inquantū voluntarie agit: seqr̄ ꝙ in illis tn̄ contingat aliquid a fortuna eē q̄ volūtarie agit. nō aūt in alijs. ¶ Secundo ibi. Tec. io. ca. 9.

¶ Et ꝓpterea neqꝫ iāiatū vllū: neqꝫ belua: neqꝫ puer q̄cq̄ efficit a fortūa: qm̄ electionē nō h₃: neqꝫ ꝓsperitas hisce fortune: aut ifortuniū cōpetit: nisi ad similitudinē quādam: queādmodū plutarchus fortunatos eos lapides dixit: e qbus extructe sunt are ꝙ honorant̄. Et hi q sunt eiusdem forme calcant̄. Pati aūt a fortuna ꝛ hisce quodāmodo inerit. cū his q agit aliquid circa ipsa fortuito aget. Alio ꝟo modo nō est.

¶ Et ꝓpter hoc neqꝫ ināimatū nihil: neqꝫ infās: neqꝫ bestia nihil facit a fortuna. qm̄ nō habēt ꝓpositū. Neqꝫ eufortuniū: neqꝫ infortuniū inest his nisi f̄m similitudinē: sicut dixit protarchos eufortunatos eē lapides ex qbus sūt are: cū honorent̄: copulati aūt his cōculcant̄. Pati aūt a fortuna inest quodāmodo ꝛ his: cū agēs aliqd circa hec agat a fortuna: aliter autem non. T.c.59.

¶ Cōcludit ex ꝓmissis in qb⁹ nō sit fortuna: ꝛ dicit ꝙ ꝓꝑ h̄ ꝙ fortuna nō ē nisi i his q̄ volūtarie agūt: ide ē ꝙ neqꝫ inalatū: neqꝫ puer: neqꝫ bestia: cū nō agant voluntarie q̄si liberꝫ arbitriū nō hn̄tes agunt a fortuna. Unde neqꝫ eufortuniū neqꝫ infortuniū in his pōt accidere: nisi similitudinarie. sicut qdam dixerunt ꝙ lapides ex qbus fiūt altaria sunt fortunati: qꝛ eis honor ꝛ reuerentia exhibet̄: cū lapides ei ꝯiuncti ꝯculcent̄. Qd̄ dr̄ per similitudinem ad hoies. in qbus honorati videt̄ hn̄ fortunati. hi aūt q conculcant̄ dr̄r male fortunati. Sꝫ q̄uis premissis non ꝯtingat agē a fortuna: nihil tn̄ prohibet ea pati a fortuna: cuꝫ aliqd̄ agēs volūtariū circa ea opat̄. Sicut dicimus eē eufortuniū: cuꝫ aliqs hō inuenit thesauꝝ: vel infortunium. Aliud est aliqd agē a fortuna ꝛ aliud aliqd pati.

cū pcutitur a lapide cadente. ℂ Deinde cum dicit.

ℂ At casus ceteris aīalibus ⁊ inaīatis cōpetit. Dicimus enī equū casu venisse: ppterea qđ euasit qdem profectus: non autē euadēdi gratia venit. Et tripoda etiam cecidisse casu: stetit enim hoc modo vt sit sedes: sed non huiusce gratia cecidit.

T.c.60. ℂ Sed casus est in alijs aīalibus ⁊ inanimatis: vt equus casu inquit venit: quoniam saluatus ē quidem veniens: nō salutis aūt causa venit. Et tripoda casu cecidit. Stat quidē.n. causa sedendi: sed non causa sedendi cecidit.

ℂ Ondit ꝙ casus ēt est in alijs. Et circa h tria facit. Pͥo ondit ꝙ casus ē ī alijs. Scđo ꝯcludit quādā ꝯclionē ex dictis ibi[Quare manifestū est.] Tertio ad eius manifestationē qđdā signū inducit ibi[Signū aūt est.] Dicit ergo primo ꝙ casus nō solū est in oīb' q volūtarie agunt: sȝ ēt ī alijs aīalib'. ⁊ ēt in rebus inanimatis. Et ponit exēplus de alijs aīalib'. sicut ꝙ equus casu venit qn̄ salutē adept' est veniēs. sȝ nō venerit cā salutis. Aliud exēplum ponit in rebus inanimatis. Dicimus.n. ꝙ tripoda cecidit casu. qꝛ sic stat p casum: vt sit apta ad sedendum: sȝ non ista de causa ceciderit vt staret apta ad sedendū. ℂ Scđo ibi.

ℂ Quare pȝ cū coꝝ aliqd que simpl'r alicuius gratia fiūt: nō ei' qđ euenit gr̄a scm̄ ē: cui' extra ē cā: nos tūc casu qppiā fieri dicere. Hoꝝ aūt ea fortūa fieri q̄ elegibiliū casu fiunt in hisce: que habēt electionem.

T.c.61. ℂ Quare manifestū ē ꝙ ī his q̄ simpl'r pp aliqd fiūt: cū nō accidētis cā fiūt: quoꝝ extra ē cā. tūc a casu dicimus. A fortuna aūt coꝝ q̄cūqȝ a casu fiūt propositorum in habentibus propositum.

ℂ Concludit ex premissis ꝙ in his que simpl'r fiunt pp aliquid qn̄ nō fiunt cā eius qđ accidit. sed fiunt cā alicuius extrinseci: tūc dicim' ꝙ fiāt a casu. Sȝ a fortuna dicim' illa fieri tn̄ de numero eorū que fiunt a casu. q̄cūqȝ accidūt in habentibus propositum. ℂ Tertio ibi.

ℂ Signū aūt est ipsuȝ frustra. Tūc enī dicit: cū id qđ est alicui' gr̄a nō ē scm̄ illi' gratia: ceu si deābulatio egestiōis est gratia: si nō euenit ei q deābulauit: frustra dicim' illū deābulasse: frustraqȝ deambulationē fuisse. Est enī id frustra: qđ aptuȝ est eē ob aliud: cū nō efficit illud gr̄a cui' erat ac aptū. Nā si qspiaȝ lauisse dixerit frustra qꝛ sol nō deficit: ridiculus vtiqȝ erit: nō enim hec illius gratia erat. Ita casus nomine suo tunc dicitur: cū qppiam fit frustra. Est enim ⁊ tale nomen ipsius: qđ ab hisce terminis cōstat: ipm inqȝ ⁊ frustra. Cecidit enim non percutiendi gratia lapis: casu igitur ac frustra cecidit ipse lapis: qꝛ cadere ⁊ ab aliquo proijciente pcutiendi causa potest.

T.c.62. ℂ Signū aūt est qd vanū est: qm̄ dr̄ cū nō fiat qđ pp aliud illi' causa: vt ambulare depōnis cā est. Si ꝟo nō fiat ambulāti: frustra dicimus ambu-

Frustra quid.

lasse ⁊ ambulatio vana: tāq̄ hoc sit frustra. qđ aptū natū ē alteri' cā cū nō icludit illđ cui' causa erat aptū natū. Qm̄ si aliqs se balneatū dicat frustra: qꝛ non deficit sol: derisio vtiqȝ erit: non.n. erat h pp illđ.

T.c.63. ℂ Si igit qđ automatū sȝ nomē est: cū ipsuȝ frustra fiat. Cecidit.n. nō pcutiēdi cā lapis. Ab eo igit qđ automatū cecidit lapis: qꝛ cecidit vtiqȝ a quodā: ⁊ percutiendi causa.

ℂ Manifestat qđ in ꝯclione posuerat. s. ꝙ casus accidat ī his q̄ sūt pp aliqd. Et accipit signū ab eo qđ dr̄ vanū: qđ sȝ nomē ī greco ꝓpiquū ē casui. Dr̄ aūt vanū cū id qđ est pp aliqd n̄ fiat ei' cā. i. nō accidat ex eo pp qđ fit: sicē si aliqs ambulet ad deponēdū supflua nāe: si h nō accidat deambulāti: dr̄ frustra deābulasse⁊ ambulatio ei' eē vana: ac si h sit frustra vel vanū: qđ aptū natū ē fieri cā alicui'. cū nō icludat illud[cui' cā natū ē fieri]⁊ q̄re dicat[cuius cā natū ē fieri]exponit subdēs qꝛ si aliqs dicat se frustra balneatū: qꝛ eo balneato nō deficit sol: derisorie diceret: qꝛ h qđ est ipȝ eē balneatū: nō erat natū fieri pp h ꝙ deficeret sol. Vn̄ casus q ī greco dr̄ automatō. i. p se frustra accidit ī his q̄ sūt pp aliqd: sicut ⁊ id qđ ē frustra vl' vanū: qꝛ p se frustra: ipm frustra sȝ suū nomē significat: sicut p se hō: ipȝ homo: ⁊ p se bonū ipȝ bonū. Et exēplificat in his q̄ casu sūt. sicut cū dr̄ ꝙ lapis cadēdo pcutiēs aliquē cecidit nō pcutiēdi cā: q̄ cecidit ab eo qđ est p se vanū: vl' p se frustra: qꝛ nō nat' est pp h cadere. Cadit.n. aliqn̄ lapis ab aliquo emissus pcutiēdi cā. q̄uis aūt casus ⁊ vanū conueniāt in hoc ꝙ vtrūqȝ est in his q̄ sunt pp aliquid: dr̄nt tn̄ qꝛ vanū dr̄ ex hoc ꝙ nō ꝯsequit aliqd qđ intēdebat: Unde qn̄qȝ est vanū ⁊ casus sil. puta cū non accidit illud qđ intendebat: sed accidit aliqd aliud. Qn̄qȝ aūt est casus sȝ nō vanū cū accidit ⁊ illud qđ intēdebat ⁊ aliud. Qn̄qȝ āt est vanū: ⁊ nō casus. qn̄ nō accidit illud quod intēdebat: neqȝ aliquid aliud. ℂ Deinde cum dicit. T.c.64.

Recte sā cius hoc. nomē vanū casui ꝓpiquū esse scrip. Nā greci αὐτόματον casus dr̄ μάτην vanus vl' frustra interptat. Inde sic dicit Aristoteles: κατὰ τὸ ὄνομα τὸ αὐτόματον γίνεται quod est. Sic igit automaton sm̄ nomē cū ipsȝ frustra fiat. Sicqȝ pȝ cū automatō ⁊ automati ꝓpinque sint noīa: ⁊ casuȝ ⁊ ipsuȝ frustra vl' vanū greco ꝓpiq̄ esse.

ℂ Maxime aūt separat id qđ a fortuna fit in hisce q̄ nā fiunt. Cū enī qppiam est effectū p̄ter nām: tū nō a fortuna illud: sed a casu potius effectū fuisse dicimus. Est aūt ⁊ hoc aliud. Illius enī externa: huius interna cā est. Quid igit est casus: ⁊ qđ fortuna: atqȝ quo pacto inter sese differunt: satis iam diximus.

ℂ Maxime aūt separatuȝ est a fortuna in his q̄ a nā fiūt. Cū.n. fiat aliqd extra nām tūc nō a fortuna: sed magis ab eo qđ per se frustra est: scm̄ eē dicimus. Est aūt ⁊ hoc alterū: huius qdem.n. exterius est causa: illius ꝟo interius. ℂ Quid igit sit per se frustra: ⁊ quid fortuna dictum est: ⁊ quid differāt adinuicem.

ℂ Ondit ī qb' maxie casus dr̄at a fortuna. ⁊ dic ꝙ maxie dr̄t ī illis q̄ fiūt a nā: qꝛ ibi hȝ locū casus: sȝ nō fortūa. Cū.n. aliqd fit ex̄ nāȝ ī opatiōib' nāe: puta cū nascit sext' digit': tū nō dicim' ꝙ fiat a fortuna: sȝ magis ab eo qđ ē p se frustra. i. a casu. Et sic possum' accipe aliā dr̄iaȝ iter casuȝ ⁊ fortunā: ꝙ coꝝ q̄ sūt a casu cā ē itrīseca: sicē coꝝ q̄ sūt a nā. coꝝ ꝟo q̄ sūt a fortūa cā ē extrīseca: sicē ⁊ coꝝ q̄ sūt a ꝓposito. Et vltio ꝯcludit: qđ dcm̄ est qd sit p se frustra. i. casus: ⁊ qd fortūa: ⁊ quō dr̄ant abinuicē. ℂ Deinde cū dic.

ℂ Utrūqȝ āt ipsoꝝ ad modū ei' reducit cāe vn̄ ē p̄ncipiū mot'. Etenī coꝝ aliqd q̄ aut nā: aut mēte agūt semp est causa: sed hoꝝ multitudo indefinita est.

ℂ Sȝ modoꝝ cāꝝ in qb' est. vn̄ principiū mot'. T.c.65. vtrūqȝ ipsoꝝ est. Aut.n. coꝝ q̄ sūt a natura causa aliqua est: aut coꝝ que sunt sub intellectu cā semp est. sȝ eorum multitudo indeterminata ē.

ℂ Ondit ad qđ genus cause casus ⁊ fortuna reducant. Et p̄mo ondit ꝓpositū. Scđo ex hoc iprobat quādā opionē superius positā. ibi[Qm̄ aūt casus.] Dicit ergo p̄mo ꝙ iam

casus & fortuna reducunt ad gen⁹ cause mouentis. qꝛ casus ⁊ fortuna vel est cã eoꝝ q̃ sunt a nã: vel eoꝝ q̃ sunt ab itelligẽtia: vt ex dictis pꝫ. vñ cũ nã ⁊ itelligẽtia sint cã vt vñ ẽ pncipiũ mot⁹: ⁊ fortũa ⁊ casus ad idẽ gen⁹ reducũt. Sed tñ qꝛ casus ⁊ fortuna sunt cause ꝑ accñs: eoꝝ multitudo est ideterminata. vt supra dcm̃ est. ❡ Secũdo ibi.

T.c.65. ❡ Qm̃ aũt casus atqꝫ fortuna cãe sũt eoꝝ quoꝝ aut mẽs aut nã fieri cãe pñt: cũ ꝑ accñs qppiã hoꝝ ipsoꝝ fuerit cã: atqꝫ nihil eoꝝ q̃ sũt ꝑ accñs ꝓus est hisce q̃ sũt per se: q̃re neqꝫ ꝑ accñs cã per se cãm antecedit: casus nimirum atqꝫ fortuna posterior ⁊ mente est ⁊ nã. Quare si quam maxime celi casus est causa necesse est priorem mentem atqꝫ naturam ⁊ aliorum multorũ ⁊ huius vniuersi causam esse.

T.c.66. ❡ Qm̃ aũt casus ⁊ fortuna sunt cause eoꝝ quoꝝ vtiqꝫ aut itellectus fiat cã: aut nã: cũ ẜm accidẽs cã aliq̃ fiat hoꝝ ipsoꝝ. nihil aũt ẜm accñs prius est his q̃ sũt ꝑ se: manifestũ ẽ ꝙ neqꝫ ꝑ accñs cã

T.c.67. prius ẽ ea q̃ ẽ ꝑ se. ❡ Posteri⁹ itaqꝫ est casus ⁊ fortuna ⁊ itellectu ⁊ nã. Quare si qua maxime celi cã ẽ casus: necesse pri⁹ cãm itellectũ ⁊ naturam esse ⁊ alioꝝ multoꝝ: ⁊ huius aũt omnis.

❡ Excludit opinionẽ ponẽtiũ fortunã ⁊ casũ eẽ cãm celi ⁊ oium mũdanoꝝ: ⁊ dicit ꝙ qꝛ casus ⁊ fortuna sũt cause ꝑ accñs eoꝝ quoꝝ itellectus ⁊ nã sunt cause ꝑ se: cã aũt per accñs nõ est prior ea q̃ est per se: sicut nihil ꝑ accñs est prius eo qd̃ est per se: sequit̃ ꝙ casus ⁊ fortuna sunt posteriores & intellectus ⁊ nã. Vñ si ponat̃ ꝙ casus sit causa celi

Lec. 7. 12.44. sicut qdã posuerũt. vt supra dictũ est. sequit̃ ꝙ itellectus ⁊ nã ꝑ prius sint causa aliquoꝝ alioꝝ: ⁊ postea totius vniuersi. Causa etiã totius vniuersi põt eẽ videt̃ & causa alicuius partis vniuersi: cũ quelibet pars vniuersi ordinet̃ ad ꝑfectionẽ vniuersi. Hoc aũt videt̃ icõueniẽs ꝙ aliqua alia cã sit prior & ea que est cã celi. vnde incõueniens est ꝙ casus sit cã celi. Cõsiderãdũ est aũt ꝙ si ea que fortuitu vel casualiter accidũt. i. ꝓter intentionẽ causaꝝ inferiorũ: reducant̃ in aliquã causaꝫ superiorẽ ordinãtẽ: ipsa in cõparatiõe ad illã cãm nõ possunt dici fortuita vel casua

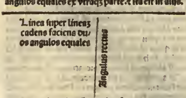
Sixt. 7. meta. t. c. 23. lia. vñ illa cã supior nõ põt dici fortũa. ❡ Deide cũ dicit

❡ Esse aũt cãs ⁊ tot eẽ numero quot dixim⁹ pꝫ. Tot enĩ q̃stio ꝓpter qd sane cõplectit̃. Nã ipm̃ ꝓpter qd: aut ad ipm̃ qd est reducit̃ vltimũ in imobilibus: ceu i mathematicis. Ad recti enĩ vt cõmensurabilis aut ad ceteroꝝ similium alicuius vltimo diffinitionẽ reducit̃. Aut id qd̃ primũ mouit: veluti ꝓpter qd bellum gesserunt: qꝛ templum spoliarunt. Au⁊ gratia cuius: vt imperium ꝯsequantur. Aut ad mãm in hisce que fiunt. Perspicuum igit̃ est has ⁊ tot causas esse.

T.c.68. ❡ Que auutem sunt cause: ⁊ ꝙ tot sint numero quot dicimus manifestum est: tot enim ẜm numerum ꝓpter qd cõprehendit. Aut enim in qd̃ qd est reducitur ꝓpter qd vltimũ in imobilib⁹: vt in mathematicis. In diffinitione. n. recti aut cõmensurati aut alicuius cuiusdaꝫ reducitur vl-

T.c.69. timum. ❡ Aut in mouẽtem primum: vt ꝓpter quid certauerunt: qm̃ furati sunt. Aut alicuius gratia vt dñentur. Aut in his q̃ sũt mã. Qd̃ quidem igit̃ cause ⁊ he tot sint manifestum est.

❡ Ostẽdit ꝙ cause nõ sũt plures his q̃ sũt dicte. Quod quidẽ manifestat̃ sic. Hoc qd̃ dico ꝓpter qd querit de cã. sed ad ꝓpter qd nõ respõdet̃ nisi aliq̃ dictaꝝ causaꝝ. Nõ igitur sunt plures cause & q̃ dicte sũt. Et h est qd̃ dicit ꝙ h qd̃ dico ꝓpter qd tot eẽ ẜꝫ numeꝝ quot sũt cause ꝑdicte. Qñqꝫ enĩ ꝓpter qd reducit̃ vltimo in qd̃ qd est. i. in diffinitionẽ: vt pꝫ i oib⁹ imobilib⁹. sicut sũt mathematica. in qb⁹ ꝑꝑ qd reducit̃ ad diffõnẽ recti vel cõmẽsurati: vl' alicui⁹ alteri⁹ qd̃ demõstrat̃ in mathematica. Cũ. n. diffõ recti anguli sit ꝙ ꝯstituat̃ ex linea sup aliã cadẽte: q̃ ex vtraqꝫ ꝑte faciat duos angulos eq̃les: si q̃rat̃ ꝑꝑ qd iste angulus sit rectus: respõdet̃ qꝛ ꝯstituit̃ ex linea faciente duos angulos equales ex vtraqꝫ parte. ⁊ ita est in alijs.

Quãdoqꝫ võ reducit̃ ꝑꝑ qd in ꝑmũ mouẽtẽ: vt ꝑꝑ qd aliqui pugnauerunt qꝛ furati sũt: h enim est ꝙ irrauerũt ad pugnã. Qñqꝫ aũt reducit̃ in cãm finaleꝫ: vt si queramus cuius cã aliq pugnãt: respõdet̃ vt dominent̃. Qñqꝫ aũt reducit̃ in cãm mãlem: vt si querat̃ q̃re istud corpus ẽ corruptibile: ⁊ respõdet̃ qꝛ cõpositũ est ex ꝯtrarijs. Sic ergo patet has eẽ causas: ⁊ tot. ❡ Necesse est aũt q̃tuor eẽ causas: qꝛ cũ cã sit ad quã sequit̃ eẽ alterius: eẽ eius qd̃ hꝫ cãꝫ põt ꝯsiderari dupl'r: vno mõ absolute: ⁊ sic cã essendi est forma per quã aliqd est in actu. Alio mõ ẜm ꝙ de potentia entis fit actu ens: ⁊ qꝛ oẽ qd̃ est in potẽtia reducit̃ ad actũ per id qd̃ est actu ens: ex hoc necesse ẽ eẽ duas alias causas: scilꝫ materiaꝫ ⁊ agenteꝫ qui reducit mãm de potẽtia in actuꝫ. Actio aũt agentis ad aliquod determinatum tendit. sicut ab aliquo determinato principio procedit. Nam omne agens agit quod est sibi conueniens. Id autẽ ad quod intendit actio agentis dr̃ cã finalis. Sic igit̃ necesse est eẽ causas quatuor. Sꝫ qꝛ forma est cã essendi absolute: alie võ tres sunt cause essendi ẜm ꝙ aliqd accipit esse: inde est ꝙ in imobilibus nõ considerantur alie tres cause. sed solum causa formalis. — Sufficiẽ naturã.

LEC. XI.

❡ Cũ aũt quatuor cãe sint: de oibus scire nimirum ad nãlem philosophũ ꝑtinet: atqꝫ ad oẽs ipm̃ propter quid redigẽs ipsi: mãm: formam: id quod mouit: ⁊ id gratia cuius. nãliter reddet ac assignabit.

T.c.70. Vonĩã aũt cãe q̃tuor sũt de oibus erit physici cognoscere: ⁊ in oẽs inducens ꝑꝑ qd̃ demõstrabit physice mãm: speciem: mouẽtẽ: ⁊ qd̃ est cuius causa.

Postq̃ Phs determinauit de causis. Hic ostendit ꝙ nãlis ex oibus causis demonstrat. Et circa h duo facit. Prĩo dicit de quo est itentio. Scdo exeq̃tur ꝓpositũ. ibi [Veniũt aũt tres.] Dicit g̃ ꝑ ꝙ cũ q̃tuor sint cause: sicut supra dictũ est: ad nãlẽ ꝑtinet ⁊ oẽs cognoscere: ⁊ ꝑ oẽs nãliter demõstrare reducendo questionẽ ꝓpter quid in quãlibet dictarum quatuor causarum. s. formam: mouentẽ: finẽ: ⁊ materiam. ❡ Deinde cum dicit.

❡ Tres aũt i vnũ plerũqꝫ accedũt. Ipm̃. n. qd ẽ: ⁊ id gratia cui⁹: vnũ sũt. Ea võ vñ ꝑmũ effluit mot⁹: specie cũ hisce ꝯcurrit: homo nãqꝫ hominem generat.

❡ Veniũt aũt tres i vnã multotiẽs. Qd̃ quidẽ

enim quid eſt: ⁊ quod cuius cauſa vna eſt: qḋ vo vnde motus principium: ſpecie eadem eſt his. Homo enim hominem generat.

℣ Exequit̄ ꝓpoſitū. Et circa hoc duo facit. Primo pre- mittit quedā que ſūt neceſſaria ad ꝓpoſitū oſtendēdū. Secūdo ꝓbat ꝓpoſitū. ibi[Quare ꝓpter qd.] Circa pri- mū duo ꝑmittit ad ſubſequētē ꝓbationē neceſſaria: quo- rum ꝑmum eſt de habitudine cauſarum adinuicē. Scḋ eſt de cōſideratione nālis phie. ibi[Et tenet.] Dicit ḡ pri- mo ꝙ multotiēs ꝯtingit ꝙ tres cauſe cōcurrant in vnā: ita ꝙ cauſa formalis ⁊ finalis ſunt vna ſm numerū. Et h intelligendū eſt de cauſa generatiōis finali: nō aūt de cau- ſa finali rei generate. Finis enim generatiōis hōis eſt for- ma humana: nō tñ finis hominis eſt forma eius: ſed ꝑ for- mam ſuam cōuenit ſibi operari ad finē. Sed cū mouens eſt eadem ſm ſpēm vtriqꝫ earū: ⁊ hoc ꝑcipue in agētibus vniuocis in qbus agens facit ſibi ſimile ſm ſpēz. ſicut hō generat hoīez. In his enī forma generātis que eſt ꝑn[m] ge- neratiōis eſt idē ſpe cū forma generati: que eſt generatio- nis finis. In agētibus aūt nō vniuocis: alia eſt rō. In his enī ea que fiunt nō poſſunt ꝑtingere ad hoc ꝙ cōſequant̄ formā generantis ſm eandē rōnē ſpeciei. ſed participāt aliquā ſimilitudinē eius ſꝫ ꝙ poſſunt: vt patet in his que generant̄ a ſole. Non igitur agens ſemꝑ eſt idem ſpe cum forma que eſt finis generatiōis. Nec iterum omnis finis eſt forma. ⁊ ꝓpter hoc appoſuit[multotiēs] Materia vo nō ē nec idē ſpe: nec idē nūero: cū alijs cauſis: qꝛ mā inq̄ꝫ- tū hui⁹ ē ens in potētia: agēs vo ē ens in actu ī quātū hui⁹. forma vo vel finis eſt actus vel perfectio. ℣ 2° ibi.

℣ Et oīno q̄cūqꝫ motū ſubeūtes mouēt. Que vo ta- les nō ſūt: hc nālis ꝯſideratōis nō ſūt. Nō. n. ī ſeipſis habētes motum aut ꝑncipiū motus mouēt. Sꝫ imo- biles mouent. Quapropter tres ſunt tractationes. Una circa immobile. Alia circa id qḋ mouetur qui- dem: eſt autē expers corruptionis. Tertia circa ea que corruptibilia ſunt.

T. c. 71. p° li°. cō- men. ii. ℣ Et tenet̄ phyſicus ꝯſiderare oīno q̄cūqꝫ mo- ta mouēt. q̄cūqꝫ aūt nō: nō ampli⁹ phyſice ſūt. Nō. n. in ſeipſis habētia motū neqꝫ principium motus mouēt: ſed imobilia ſunt. Unū tria nego- cia ſūt. hec qdē circa imobile: alia vo circa mobi- le quidem incorruptibile autem. Quedam au- tem circa mobilia corruptibilia.

Que ſūt de ꝯſide- ratōe phy- ſica ⁊ que non. ℣ Proponit 2[m] qḋ eſt de qbus. ſ. ꝯſideret naturalis: ⁊ di- cit ꝙ quecūqꝫ mouētia mouēt ita ꝙ moueant̄: ꝑtinēt ad ꝯſiderationē nālē: que vo mouēt: ſed nō mouētur nō ſūt de ꝯſideratione naturalis phie: cuius eſt ꝯſiderare de nā- libus que habent in ſe ꝑncipiū motus. Huiuſmodi autē mouētia nō mota nō habent in ſe ꝑn[m] motus. cū nō mo- ueant̄: ſed ſunt imobilia. ⁊ ſic non ſunt naturalia: ⁊ ꝑ ꝯn̄s nō ſunt de ꝯſideratiōe naturalis phie. vnde patet ꝙ tria ſunt negocia. i. triplex eſt ſtudiū ⁊ intētio phie ſm tria ge- nera rez que inueniunt̄. Rez enī quedam ſunt imobi- lia: ⁊ circa hoc eſt vnū ſtudiū phie. Aliud vo ſtudiū eius eſt circa ea que ſunt mobilia. ſed incorruptibilia: ſicut ſūt corpora celeſtia. Tertiū vo ſtudiū eius eſt circa mobilia ⁊ corruptibilia: ſicut ſunt corpora inferiora. Et ꝑmū qdē negociū pertinet ad metaphyſicū. Alia vo duo ad ſciam nālē: cuius eſt determinare de oībus mobilibus tā corru-

ꝯ Alber. ptibilibus q̄ꝫ incorruptibilibus. Unde male intellexerūt quidam volentes hec tria reducere ad tres partes phie: ſcilꝫ ad mathematicam metaphyſicam ⁊ phyſicam. Naꝫ aſtronomia que videtur circa mobilia incorruptibilia cō- ſiderationē habere: magis eſt naturalis q̄ꝫ mathematica. vt ſupra dictū eſt. In quantū enim applicat principia ma- thematica ad materiam naturalem circa mobilia cōſide- rationem habet. Eſt igitur hec diuiſio ſm diuerſitatē re- rum extra animam exiſtentium: non ſm diuiſionem ſciē- tiarum accepta. ℣ Deinde cum dicit.

Lec. 3. t. cō. 20. Idē aſſe- rit cōmē- tator expl- ic hic.

℣ Quare ipſum ꝓpter quid a nāli philoſopho ⁊ ad mām: ⁊ formam: ⁊ ad id quod primo mouit reducente ipm aſſignatur ac redditur.

℣ Quare ꝑꝑ qd in materiā reducēti redditur ⁊ in eo quod quid eſt: ⁊ in primum mouens.

℣ Oñdit ꝓpoſitū. Et circa hoc duo facit. Primo oñdit ꝙ ad naturalē ꝑtinet ꝯſiderare oēs cauſas ⁊ ꝑ eas demon- ſtrare q̄ duo ſupra ꝓpoſuerat. Scḋo ꝓbat q̄dā q̄ in hac ꝓ- batiōe ſupponit. ibi[Dicēdū qd igit̄.] Circa ꝑmū duo fa- cit. Primo oſtendit ꝙ naturalis oēs cauſas ꝯſideret. Se- cundo ꝙ ꝑ oēs demonſtrat. ibi[Et penitus ꝓpter quid.] Circa ꝑmū duo facit. Prio oſtendit ꝙ naturalis ꝯſiderat mām ⁊ formam ⁊ mouentē. Scḋo ꝙ ꝯſiderat finem. ibi[Et ꝙ qd eſt.] Et circa primū duo facit. Primo proponit qḋ intēdit. Scḋo ꝓbat. ibi[De generatiōe.] Concludit er- go primo ex predictis ꝙ aſſignat̄ ꝓpter quid a naturali ⁊ reducēdo in materiā: ⁊ reducēdo in qḋ qd eſt. i. in formā ⁊ reducendo in primum mouens. ℣ Secundo ibi.

℣ De generatione enī maxie cauſas hoc mō ꝯſiderāt qd poſt qd fit: ⁊ qd ꝑmū fecit: aut qd paſſum eſt: ⁊ ſic ſemꝑ quod eſt deinceps. Principia aūt ea que nāli- ter mouēt duplicia ſunt: quoꝝ alteꝝ nāle nō eſt: ꝙ ꝓ- pe cum nō habeat ī ſe ꝑncipiū mot⁹. Atqꝫ tale eſt ſi quid moueat ⁊ nō moueat̄: vt id qḋ eſt imobile peni- tus: ⁊ quod eſt omnium primum.

℣ De generatione enim maxime hoc modo cau- ſas cōſiderāt: qd poſt aliqd fiat: ⁊ qd primum fecit: aut qd ſuſtinuit: ⁊ ſic ſemꝑ qd ꝯſequēter.

℣ Duplicia aūt ſunt principia mouentia: quoꝝ T. c. 71. alteꝝ nō phyſicū eſt. Nō enim habet motus prin- cipium in ſeipſo. Huiuſmodi autem ſi aliquid mouet quod non mouetur: ſicut eſt quod ⁊ pe- nitus immobile eſt: ⁊ omnium primum.

℣ Probat propoſitū in hunc modū. Dcm̄ eſt ꝙ nālis ꝯſi- derat ea que mouētur ⁊ gnābilia ⁊ corruptibilia. ḡ quicqd ergo opꝫ cōſiderare circa gnātionē: opꝫ conſiderari a na- turali: ſꝫ circa gnātionē opꝫ ꝯſiderari formā: materiam ⁊ mouentē. ḡ enī voluīt conſiderare circa gnātionē cauſas: hoc mō ꝯſiderāt. Primo qd eſt id qḋ fit poſt aliqd: ſicut ignis fit poſt aerē. cū ex aere generat̄ ignis. ⁊ in hoc ꝯſide- ratur forma per quā generatū eſt id qḋ eſt. Et iteꝝ cōſide- ratur qd eſt qḋ ꝑmum fecit. i. qḋ primū mouit ad gnātio- nē. ⁊ hoc eſt mouēs. Et iteꝝ qd eſt qḋ ſuſtinuit. ⁊ hoc ē ſub- iectū ⁊ mā. Et non ſolū ꝑmū mouēs ⁊ ꝑmum ſubm conſi- derantur circa gnātionē: ſed ēt ⁊ ea que cōſequenter ſūt. Et ſic pꝫ ꝙ ad nālez ꝑtiet ꝯſiderare formā mouētē ⁊ ma- teriā. Nō tñ quelibet mouētia. ſunt enī ꝑncipia mouētia duplr̄. ſ. mota ⁊ nō mota. quoꝝ id qḋ nō mouet̄ nō eſt na- turale: qꝛ nō hēt in ſe ꝑncipiū motus. Et tale eſt ꝑncipium mouens quod eſt penitus imobile. ⁊ primum omnium: T. c. 13. 15. 8°. vt oſtendetur in. 8. ℣ Deinde cum dicit. textum.

℣ Et ipſum quid eſt: ⁊ forma: eſt enim finis ⁊ id gra- tia cuius cetera fiunt. Quare cum alicuius gratia na- tura faciat: ⁊ hanc ſcire oportet.

T.c.74. ¶ Et quodquid est τ forma. finis enim τ cuius cā. Quare qm̄ natura propter aliquid est: τ hāc cognoscere oportet.

¶ Ostēdit φ nālis ɔsiderat τ finē. τ dicit φ etiā forma τ qōqd est ptinet ad ɔsiderationē nālis: fm φ ē finis est: τ cui cā fit generatio. Dcm̄ est aūt supra φ forma τ finis incidūt in idē. Et qr nā opaf pp aliqd: vt ifra pbabif. necesse est φ ad naturalem ptineat ɔsiderare formā nō solum inquātū est forma: sed inquātū est finis. Si autē nā nō ageret pp aliqd: ɔsideraret qdē nālis de forma inquātū est forma. sed nō inquātū est finis. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Et ipsum propter quid omnino reddēdū est. Velut ex hoc necesse est hoc fieri. Ex hoc aūt hoc: aut simpliciter: aut plerūqꝫ.

¶ Et penitus reddendū propter quid: vt qr ex hoc necesse est hoc esse. Hoc autem ex hoc aut simpliciter est: aut sicut frequenter.

¶ Ondit qūo nālis demōstrat per oēs cās. Et primo qūo demōstrat per mām τ movētē que sunt cāe priores in generatiōe. Scdo ondit qūo demōstrat per formā. ibi [Sꝫ hoc fieri dꝫ.] Tertio qūo demōstrat per finē. ibi [Et qr dignius.] Dicit ḡ pmo φ in nālibus reddēdū est ppter qd [penitus] id est fm quodlibet genus cāe: vt qr hoc pcessit siue illud sit mā siue movēs. necesse est hoc eē ɔsequēter: vt si aliqd generatū est ex ɔtrarijs. necesse est illud corrūpi: τ si sol appropinquat ad polū septētrionalē. necesse est dies fieri lōgiores: τ frigus diminui τ calorē augeri apud eos qui habitāt in parte septētrionali. Sed tamē ɔsiderādū est φ nō semp ex pcedēte mā vel movēte necesse est aliqd subseq: sed qnqꝫ subsequif aliqd simplr. i. vt semp. vt in hisque dicta sunt. qnqꝫ aūt vt frequēter: vt ex semine humano τ movente in generatiōe: vt frequēti9 sequif generatū hēre duos oculos: qd tamē aliqn deficit. Et silr ex hoc φ materia sic est disposita in corpore humano accidit generari febrem propter putrefactionem vt frequētius. quandoqꝫ tamen impeditur. ¶ Scdo ibi.

T.c. ¶ Et si hoc est emersurum. vt ex propositiōibus ipsa conclusio. Et quia hoc erat quiditas ipsa.

¶ Et si hoc dꝫ fieri: sicut ex ppositionib9 ɔclo. Et qm̄ hoc erat qōquiderat esse.

¶ Ostēdit qūo sit demōstrādū in nālibus per cāꝫ formalem. Notabile. Ad cuius intelligētiā sciēdū est φ qn ex causis pcedentibus in generatiōe. i. ex mā τ movente sequif aliqd ex necessitate. tunc ex eis pōt sumi demōstratio: vt supra dcm̄ est. nō autē qn sequif aliqd vt frequēter: sed tunc dꝫ sūmi demōstratio ab eo qd est posteri9 in generatiōe ad hoc φ aliqd ex necessitate sequaf ex altero: sicut ex ppositiōibus demōstrationis sequif ɔclio. vt pcedamus demōstrando sic. Si hoc dꝫ fieri: ista τ ista requrunf. sic si dꝫ generari hō: necesse est φ sit semē humanū agēs in generatiōe. Si aūt pcedam9 ecōuerso. est semē humanū agēs in generatiōe: nō sequif. ergo generabif hō: sicut ex ppositiōib9 sequif ɔclusio. Sꝫ hoc qd dꝫ fieri. i. ad qd determinaf generatio erat fꝫ supradicta qōqderat eē. i. forma. Unde manifestū est φ quādo fm hūc modū demōstramus si hoc dꝫ fieri: per cāꝫ formalē demōstram9. ¶ 3° ibi.

¶ Et qr melius est hoc modo non simpliciter: sed ad substantiam vniuscuiusqꝫ.

T.c.? ¶ Et quia dignius est sic: non simpliciter: sed ad vniuscuiusqꝫ substantiam.

¶ Ostēdit qūo nālis demōstrat per cām finalē. τ dicit φ etiā nālis demōstrat aliqn aliqd esse: qr dignius est φ sic sit: sicut si demōstret φ dētes anteriores sūt acuti: qr melius est sic eē ad diuidēdū τ bene natura facit qd melius est. nō tamē facit qd melius est simpliciter: sed qd meli9 est. fm qd competit substantie vniuscuiusqꝫ. Aliogn cuilibet animali daret animam rationalem que est melior φ anima irrationalis.

LEC. XII.

¶ Dicendum est igitur primo quidem naturaꝫ ex his esse causis: que alicuius gratia faciunt. Deinde de necessario quomodo sese habet in naturalib9 rebus. In hanc enim causam oēs omnia redigūt. Nam (vt inquiunt) cum calidum τ frigidum τ vnūquodqꝫ talium suapte natura sit tale: hec necessario sunt τ fiūt ac apta sunt. Etenim si aliā causam dixerint: hic cōcordiam τ discordiam: ille mentem: tangunt illā dūtaxat: deinde valere sinunt.

T.c.75. Dicēdum quidem igitur primum: qm̄ natura eorū que sunt propter hoc causarum est: postea de necessario quomodo se habeat in physicis. In hanc enim causam inducunt omnes: qm̄ calidū huiusmodi aptum natum est τ frigidum: vnūqdqꝫ igitur talium hec ex necessitate sunt: τ fiunt: τ apta nata sunt. Et nāqꝫ τ si aliam causam dicant quācūqꝫ tāgētes: gaudere sināt: hic quidē concordiam τ discordiam. Ille vo intellectum.

Postq̄ Phs ondit φ nālis demōstrat ex oīb9 causis: hic māifestat qdā q̄ supposuerat. s. φ nā agat pp finē. τ φ in qbusdā necessariū nō sit ex causis prioribus inesse que sunt movēs τ mā: sed ex causis posterioribus que sunt forma τ finis. Et circa hoc duo fac. Pmo ponit qd intendit. Secundo prosequitur propositum. ibi [Habet autem oppositionem.] Dicit ergo primo φ dicēdum est pmo. φ natura est de numero illarum causarum que pp aliqd agūt. Et valet ad qōnē de pvidētia. Ea. n. que nō cognoscūt finē nō tēdūt in finē nisi vt directa ab aliquo cognoscēte: sicut sagitta a sagittāte. vn̄ si nā opef propter finē: necesse est φ ab aliquo itelligēte ordinef qd est pvidētie opus. Nota. de pvidētia dei. Post hoc aūt dicēdū est qūo se hꝫ necessariū in reb9 nālib9. vtrū. s. necessitas rerū nāliū semp sit ex mā: vel aliqn ēt ex mā τ movēte: vl aliqn ex forma τ fine. Et necessitas qrēdi hec est ista: qr oēs antiq nāles reducūt effectus nāles in hāc cām: assignādo rōnē de eis s. φ necesse est ea sic evenire pp mām. vtpote qr calidum natū est eē tale. τ facere talē effectū. τ silr frigidū τ oīa similia. necesse est fieri vel esse ea que ex eis causanf. Et si aliq antiquoꝝ nāliū aliquā aliā cām tetigerint φ necessitatē māe: nō tn̄ hāc vn̄ gaudeāt gloriātes: qr causis positis ab eis. s. itellectu quē posuit Anax. τ amicitia τ lite q̄s posuit Empe. nō sunt vsi nisi in generalibus quibusdam: sicut in constitutione mundi. In particularibus aūt effectibus huiusmodi causas pretermiserunt. ¶ Scdo ibi.

¶ Existit aūt dubitatio: qd nā phibet nām nō alicuius gr̄a facere: neqꝫ qr sic est melius: sed pinde atqꝫ iuppiter: nō vt frumētū augeat. sed necessario pluit. Qd. n. est elevatū: id frigesiat opꝫ: τ qd frigefactum est: id aquā iā factū descēdat necesse est. Accidit aūt hoc pacto frumētū icremēta suscipe. Simil'r τ si cuiuspiā frumētū peat cū est in area. nō huiusce gratia pluit vt illud peat: sed id accidit. Quare qd phibet partes etiā in nā sic se hēre: veluti dentes anteriores

quidē acutos aptosq̄ ad diuidēdū: geminos aūt latos atq̄ vtiles ad cibū terēdū necessario ortos fuisse. Nā nō huiusce cā tales sūt orti: sed accidit. E adē ꝛ de ceteris putāda sunt ꝑtib⁹: que alicui⁹ grā ꝯstare videnṫ. In qb⁹ igiṫ accidit: vt oēs ꝑinde sint orte atq̄ si alicui⁹ cā fierēt: ea ꝯseruata sunt a casu cōgrue cōstituta. In qbus autē id nō accidit: ea periere ac pereunt: vt Empedocles dicit animantium ea que ex hoīs ꝑtibus bouisq̄ constabant. Atq̄ rō quidem qua quispiā dubitauerit hec est: ꝛ si qua sit alia silis.

T.c.76. ¶ Habet aūt oppositionē ꝙ ꝓhibeat nām nō ꝑꝑ hoc facere: neq̄ q꞉ meli⁹: sꝫ sicut pluit iuppiter: nō vt frumētū augmētet: sed ex necessitate. Sursuꝫ.n. ductā aquā cōgelari opꝫ: ꝛ ꝯgelatā aquā deorsum venire. Augeri autē cū hoc fiat accidit frumētū. Simlr si ꝑdiṫ frumētū in area: nō huius cā pluit vt ꝑdaṫ: sed hoc accidit. Quare qd prohibet sic ꝛ ꝑtes se hēre in nā: vt dētes ex necessitate oriri anteriores qdē acutos aptos ad diuidēdū: maxillares aūt latos ꝛ vtiles ad ꝯterēdū cibū: qm̄ nō ꝑꝑ hoc hoc fieri: sed simul euenire. Similr aūt est ꝛ de alijs ꝑtib⁹ in qb⁹ videṫ eē ꝙ propter hoc. Vbicūq̄.n. oīa acciderūt: sicut si ꝑꝑ hoc fiāt: hec qdē saluata sunt ab eo qḋ ꝑꝑ se vanū ꝯstātia apte. Quecūq̄ ṽo nō sic ꝑdita sunt: ꝛ ꝑdunṫ quēadmodū Empedocles dixit bouigenas viriprorās.

T.c.77. ¶ Ratio qdē igiṫ qua vtiq̄ deficiet aliqs hec est. ꝛ si aliq̄ alia huiusmōi est.

¶ Exequiṫ ꝓpositū. Et ꝑmo ingrit vtꝝ nā agat ꝑꝑ aliqd. Scdo qūo necessariū in reb⁹ nālib⁹ inueniaṫ. ibi[Qō aūt est.]Circa ꝑmū duo facit. Prio ponit opinionē ponētium nām nō agē ꝑꝑ aliqd. ꝛ rōnē eoꝝ. Scdo iprobat eā ibi [Sꝫ ipossibile est ista.]Circa ꝑmū sciēdū ꝙ ponētes nāꝫ nō agē ꝑꝑ aliqd h̄ ꝯfirmare nitebantur remonētes id ex quo nā ꝑcipue videṫ ꝑꝑ aliqd opari. Hoc aūt ē qḋ maxie demōstrat nām ꝑꝑ aliqd opari: ꝙ ex opatione nāe semꝑ inueniṫ aliqd fieri quāto meli⁹ ꝛ cōmodius eē pōt: sicut pes hoc mō est fact⁹ a nā: fm ꝙ est apt⁹ ad gradiēdū: vt si recedat a nāli dispōne nō est apt⁹ ad hūc visuꝫ. ꝛ silr est de ceteris. ¶ Et q꞉ ꝯ hoc ꝑcipue oppone nitebanṫ. iō diċ ꝙ pōt opponi ab aduersarijs: ꝙ nihil ꝓhibet nām nō faċ propter aliqd: neq̄ faċ semꝑ qḋ meli⁹ est. Inuenim⁹.n. q̄nq̄ ex aliq̄ opatiōe nāe ꝓuenit aliq̄ vtilitas: que tn̄ nō est finis illius nālis opatiōis: sed ꝯtingit sic euenire: sicut si dicam⁹[ꝙ iuppiter pluit] .i. deus vel nā vlis nō ꝑꝑ hunc finē: vt frumētū augmētet: sed pluuia ꝓuenit ex necessitate nāe. Oportet.n. iferiorib⁹ ꝑtib⁹ ex ꝓpinqtate solis calefactis resolui vapores ex aqs: qbus sursum ascēdētibus ꝓpter calorē: cū ꝑuenerit ad locū vbi deficit calor ꝑꝑ distātiā a loco vbi reuerberanṫ radij solis: necesse est ꝙ aq̄ vaporabilr ascēdēs cōgeleṫ ibidē. ꝛ cōgelatiōe fcā vapores vertanṫ in aquā. ꝛ cū aq̄ fuerit generata necesse est ꝙ cadat deorsuꝫ ꝑꝑ grauitatē. ꝛ cū h̄ fit accidit vt frumētū augeaṫ: nō tn̄ ꝑꝑ hoc pluit vt augeaṫ: q꞉ sic in aliquo loco frumētū destruiṫ ꝑꝑ pluuiā. vt cū est collectū in area: nō tn̄ ꝑꝑ hoc pluit vt destruaṫ frumētum: sed h̄ casu accidit pluuia cadēte. ꝛ eodē mō videṫ cāu accidē: ꝙ fructū crescat pluuia cadēte. Vn̄ videṫ ꝙ nihil ꝓhibeat sic ēt eē in ꝑtib⁹ aīaliū que videnṫ eē sic dispositē ꝑꝑ aliquē finē. vt pote ꝙ aliqs dicat ꝙ ex necessitate nāe ꝯtingit: ꝙ qdam dētes: anteriores. s. sint acuti: ꝛ apti ad diuidēdum cibū. ꝛ maxillares sint lati ꝛ vtiles ad cōterēdū cibū. Nō tn̄ ita ꝙ ꝑꝑ istas vtilitates nā fecerit dētes tales vel tales: sꝫ q꞉ dētib⁹ sic factis a nā ꝑꝑ necessitatē nāe sic decurrētis: vt talē formā cōseqreṫ: q̄ forma existe sequiṫ talis vtilitas. Et silr pōt dici de oīb⁹ alijs ꝑtib⁹ que videnṫ hēre aliquā determinatā formā ꝑꝑ aliquē finē. ¶ Et q꞉ posset aliqs diċ ꝙ semꝑ vel vt in plurib⁹ tales vtilitates ꝯsequunṫ. qḋ aūt est semꝑ vel frequēter ꝯueniēs est esse a nā: iō ad hāc obiectionē excludēdaꝫ dicūt aduersarij ꝙ a ꝑncipio cōstitutiōis mūdi q̄tuor elemēta ꝯuenerūt ad ꝯstōnē rerū nāliū. ꝛ facte sunt multe ꝛ varie dispōnes reꝝ nāliuꝫ. Et in qbuscūq̄ sic oīa acciderūt apta ad aliquā vtilitatē sicut si ꝓpterea eēnt fcā illa tn̄ ꝯseruata sūt eo ꝙ habuerūt dispōnē aptā ad ꝯseruationē: nō ab aliquo agēte itēdēte finē: sed ab eo qḋ est per se vanuꝫ. i. a casu. Quecūq̄ ṽo nō habuerūt talē dispōnē: sunt destructa: ꝛ quotidie destruunṫ: siċ Empedocles dixit a ꝑncipio fuisse quosdaꝫ generatos qui ex vna ꝑte erāt boues: ꝛ ex alia ꝑte erāt homines. Hec est ḡ rō per quā aliqs dubitabit: vel si aliqua alia talis est. ¶ Sed ꝯsiderādū est in ista rōne. ꝙ exēplū incōueniēs accipit. Nā pluuia lꝫ hēat neciam cām ex ꝑte māe: tn̄ ordinaṫ ad finē aliquē. s. ad ꝯseruationē rerū generabiliū ꝛ corruptibiliū. ꝑꝑ hoc.n. est generatio ꝛ corruptio in istis iferiorib⁹: vt ꝯseruet ꝑpetuū eē in eis. vn̄ augmētū frumēti icōueniēter accipiṫ in exēplū. Cōparaṫ.n. cā vlis ad effectū ꝑticularē. ¶ Sed ꝛ hoc ēt ꝯsiderādum est: ꝙ augmētū ꝛ cōseruatio terrenascētiā accidit ex pluuia: vt in plurib⁹: sed corruptio accidit vt in paucioribus: vn̄ lꝫ pluuia nō fit ꝑꝑ ꝑditionē: nō tn̄ sequiṫ ꝙ nō fit ꝓpter cōseruationē ꝛ augmētū.

LEC. XIII.

¶ Impossibile aūt est hec ita sese hēc. hec.n. ꝛ oīa que nā ꝯstāt: aut semꝑ: aut plerūq̄ sic fiūt. At nihil eorū hoc pacto fit: que a fortuna casuq̄ ꝓficiscunṫ. Neq̄ eni hyeme crebro pluē fortuito cāuq̄ videṫ: sed si id fiat cū sol est sub cane. Neq̄ cauma sub cane: sꝫ si in hyeme fiat. Qḋ si ea que fiūt: aut a casu: aut alicuius grā fiūt: si ipossibile est hec aut a fortūa eē aut a casu: alicuius profecto grā erūt. At vniuersa talia nā sunt: ꝛ vt ipsi dixerint qui hec dicūt. Est igiṫ in hisce que natura fiunt ꝛ sunt: id qḋ alicuius gratia fit.

Sed ipossibile est ista hūc habere moduꝫ. Hec qdē.n. ꝛ q̄cūq̄ sunt a nā: aut semꝑ siċ fiūt: aut siċ freq̄nter. Sꝫ eorū que sūt a fortuna ꝛ per se vano: nihil. Neq̄.n. a fortuna neq̄ a casu vi̇ pluere multotiēs hyeme: sꝫ forte sub cane. Neq̄ cauma sub cane: sed si hyeme. Si igiṫ a casu videnṫ: aut ꝑꝑ hoc esse: sed nō possibile est hoc esse: neq̄ a casu neq̄ per se vano: ꝓpter aliqd vtiq̄ erūt. At ṽo natura sunt huiusmodi oīa: quemadmoduꝫ ꝛ ipsi firmabant hoc dicentes. Est itaq̄ qḋ propter aliquid in his que natura fiunt ꝛ sunt.

Posita opione ꝛ rōne dicētiū nām nō agē ꝑꝑ fineꝫ. Hic iprobat eaꝫ. Et ꝑmo per rōnes ꝓꝑsas. Scdo per rōnes supꝑas ab his ex qb⁹ aduersarij ꝯ suū ostēdere nitebātur. ibi[Peccatū aūt fit.]Circa ꝑmum ponit qnq̄ rōnes. q̄rū ꝑma talis est. Oīa que fiūt naturalr: aut fiūt siċ semꝑ: aut sicut frequēter. sed nihil eoꝝ que fiūt a fortuna vel per se vano. i. a casu. fit semꝑ vl̇ vt frequēter. Nō.n. dicim⁹ ꝙ a fortuna vel a casu fit ꝙ multotiēs pluat in

Notabile

Obiectio antiquoꝝ

Solutio vera.

Notabile pro solutiōe dubij

Tō καύμα est calor

Natura agere ꝑꝑ finē ꝓbat quinq̄ rōnibus ꝑ⁹

et in hyeme: sed diceremus eē a casu si forte multū plueret sub cane. s. in dieb⁹ canicularib⁹. ꝛ silr nō dicimus ꝙ fit a casu: ꝙ in dieb⁹ canicularib⁹ fit cauma: sed si h̄ eēt in hyeme dicūt ꝙ fuit a casu. Ex his duob⁹ sic argumētaṫ. Oia que fiūt. aut fiūt a casu: aut fiūt pp finē. q. n. accidūt pter intētionē finis dicunṫ accidē casualr. Sȝ ipole est ea que fiūt semp vel frequēter accidē a casu. ḡ ea que fiūt semp vel frequēter fiūt pp aliqd: sed oia que fiūt ƒm nām fiūt vel semp vel frequēter: sicut ēt ipsi cōfitebanṫ. ḡ oia que fiunt a nā fiunt ꝑpter aliqd. ¶ Scdam rōnē ponit ibi.

¶ Preterea in qbus est aliqs finis: in his ꝛ id qd̄ prius ꝛ in qd̄ deinceps agiṫ huiusce gr̄a agiṫ. Ut igiṫ agiṫ ita est aptū agi: ꝛ vt est aptū agi: sic vnūqd̄qȝ nisi qd obstet agiṫ. At alicuius gr̄a agiṫ. Et aptū est igiṫ illius gr̄a agi: veluti si domus ex his eēt que nā fiunt: sic vtiqȝ fieret; vt nūc ab arte ꝯficiṫ. Qd̄ si ea que nā fiūt nō solū nā: sed ēt arte fierēt: eodē ꝯficerenṫ mō: quo apta sunt ꝯfici. Alterūȝ igiṫ alterius ꝯficiṫ gr̄a.

T.c.78. ¶ Amplius in qbuscūqȝ finis aliqs est hui⁹ cā agit qd̄ pri⁹: ꝛ qd̄ ꝯñter. Ergo sicut agiṫ: sic aptū natū est: ꝛ sicut aptū natū est: sic agiṫ vnūqd̄qȝ: si nō aliqd īpediat: agit aūt pp h̄: ꝛ aptū natūȝ est itaqȝ hui⁹ cā: vt si dom⁹ eēt eoꝝ q̄ nā fiūt: sic vtiqȝ fcā eēt: sicut nūc ab arte est. Siaūt que nā nō solū natura sed arte fierēt: silr vtiqȝ fierēt ƒm ꝙ apta nata sunt. propter ergo alterum alterum.

¶ Et dic̄ ꝙ in qbuscūqȝ est aliqs finis: ꝛ priora ꝛ ꝯñtia oia agūt cā finis. Hoc supposito sic argumētaṫ: sic̄ aliqd agiṫ naturalr: sic aptū natū est agi. h̄. n. significat qd̄ dico naturalr. illud. s. aptū natū. ꝛ hec ppō ꝯuertiṫ: q2 sic̄ aptū natū est agi: ita agiṫ: sȝ opȝ appone h̄āc ꝯditionē nisi aliqd ipediat. Accipiam⁹ g̃ pp̄m ꝙ nō hȝ istāriā: ꝙ sic̄ aliqd agiṫ naturalr sic aptū natū est agi. Sȝ ea q̄ fiūt naturalr sic aguntur ꝙ īducunṫ ad finē. ḡ sic apta sūt agi vt sint pp finē. ꝛ h̄ est nām appetē finē. s. h̄re aptitudinē nālē ad finē. Uñ manifestū est ꝙ nā agit pp finē. Et h̄ qd̄ diẋerat manifestat per exēplū. Silr. n. ex priorib⁹ ꝑuenit ad posteriora in arte ꝛ in nā. vñ si artificialia vt dom⁹ fierēt a nā: h̄ ordīe fierēt: quo nūc fiūt per artē. s. prius īstituereṫ fundamētū. ꝛ postea erigerenṫ parietes. ꝛ vltio supponereṫ tectū. Hoc mō nā ꝑcedit in his que sūt terre affixis. s. plātis: cui⁹ radices q̄si fundamētū terre īfiguntṫ: stipes vo ad modum parietis eleuaṫ in altū: frōdes aūt supeminēt ad modū tecti. Et silr si ea q̄ fiūt a nā fierēt ab arte: hoc mō fierēt: sicut apta nata sunt fieri a nā: vt pȝ in sanitate: quā ꝯtingit fieri ꝛ ab arte ꝛ a nā. Sic̄. n. nā sanat calefaciēdo ꝛ infrigidādo: ita ꝛ ars. Uñ manifestum est ꝙ in nā est alterum propter alterū. s. priora propter posteriora. sicut ꝛ in arte. ¶ Tertiam rationem ponit ibi.

¶ Atqȝ ars oino alia pficit que nā neqt pficere: alia imitādo nām facit. Si igiṫ ea que ob artē ꝯficiūtur alicui⁹ cā fiūt: ꝛ ea ꝑfecto que nā fiūt alicui⁹ gr̄a fieri cōstat: priora nāqȝ posterioraue similiter inter sese hn̄t in hisce que arte: ꝛ in hisce que natura cōficiunṫ.

T.c.79. ¶ Omino aūt ars alia qdē pficit qd̄ nā nō pōt operari: alia vo imitaṫ. Si igiṫ que sūt ƒȝ artē: pp hec sunt: manifestū ꝙ ꝛ que sunt ƒm nām. Silr aūt se habēt adinuicē in his que sunt ƒm artem: ꝛ in his que ƒm naturam posteriora ad priora.

¶ Et dicit ꝙ ars q̄dā fac̄ que nā nō pōt facē: sicut domū ꝛ alia hm̄oi. In his vo q̄ ꝯuenit fieri ꝛ ab arte ꝛ a nā: ars imita

tur nāȝ: vt pȝ in sanitate: vt dcm̄ est. Uñ si ea que sunt ƒȝ artē sunt pp finē: manifestū est ēt ea q̄ fiūt ƒȝ nām pp finē fiūt. cū silr se habeant priora ad posteriora in vtrisqȝ. Pōt tn̄ dici ꝙ hec nō est alia rō a pmissa: sed cōplemētū ꝛ explicatio ipsius. ¶ Quartam rationem ponit ibi.

¶ Maxie aūt id ipsuȝ in aialib⁹ rōnis exptib⁹ pȝ: que neqȝ arte: neqȝ discursiōe: neqȝ deliberatiōe faciūt. Quapropter ꝛ sunt qui dubitāt. vtrūȝ mēte vel alio quodā pncipio aranee: formice: ceteraqȝ istiusmodi aialia operenṫ. Procedēti ēt vlteri⁹: ꝛ in plātis ea que cōferāt ad finē fieri hoc pacto videnṫ. Ueluti frondes ob fructus tegēdos. Quare si nā gratiaqȝ alicuius hirūdo nidulum extruit. araneus araneam texit: plāte deniqȝ frōdes gr̄a tegēdoꝝ fructuūȝ explicāt: radicesqȝ nō sursuȝ: sȝ deorsuȝ emittūt sumēdi cā nutrimēti: pȝ eē cām talē in hisce que nā fiūt ꝛ constāt.

¶ Maxie aūt manifestū est in aialib⁹ que aliorū neqȝ arte neqȝ q̄situra neqȝ deliberatura faciūt. T.c.80. Unde dubitāt qdā vtrū intellectu aut quodam alio opanṫ aranee ꝛ formice: ꝛ hui⁹. Paulatiȝ aūt sic ꝑcedēti ꝛ in plātis appet expediētia q̄dā facta pp finē: vt folia pp fructus coopimētum. Quare si nā facit: ꝛ pp hoc hirūdo nidū: ꝛ aranea telā. ꝛ plāte folia gr̄a fructuū: ꝛ radices nō sursuȝ. sȝ deorsuȝ gratia vegetādi. manifestū ꝙ cā huiusmodi est in his que natura fiūt ꝛ sunt.

¶ Et sumiṫ hec rō ab his que manifestius in nā pp aliqd operari videnṫ. Uñ dic̄ ꝙ nām operari pp aliqd: maxime est manifestū in aialib⁹ q̄ neqȝ opanṫ p artē: neqȝ p inqsitionē: neqȝ per deliberationē: ꝛ tn̄ mā[n]ifestū est in opatiōib⁹ eoꝝ ꝙ pp aliqd opanṫ: pp qd̄ qdā dubitauerūt: vtrū aranee ꝛ formice ꝛ hui⁹ aialia opanṫ p itellectū: vl per aliqd aliud pncipiū. Sȝ tn̄ ꝛ hoc fit manifestū ꝙ nō opanṫ ex intellectu: sed per nāȝ: q2 semp eodē mō opanṫ. Ois. n. hirūdo silr facit nidū. ꝛ ois aranea silr fac̄ telā: qd̄ nō eēt si ab itellectu ꝛ arte oparenṫ. Nō. n. ois edificator silr facit domū: q2 artifex hȝ iudicare de forma artificiati. ꝛ pōt eā variare. Ulteri⁹ aūt ꝑcedēti de aialib⁹ ad plātas: in eis ēt apparēt q̄dā eē fcā vt vtilia ad finē: sic̄ folia sūt vtilia pp coopimētū fructuū. Uñ q2 h̄ est a nā ꝛ nō ab arte ꝙ hirūdo fac̄ nidū. ꝛ aranea telā. ꝛ plāte ꝑducūt folia gr̄a fructuum. ꝛ radices sūt ī plātis nō sursuȝ: sȝ deorsuȝ. vt accipiāt nutrimētū a terra. mā[n]ifestū est ꝙ cā finalis īuenit ī his q̄ fiūt ꝛ sūt a nā. s. pp aliqd opante. ¶ 2am rōnē ponit ibi.

¶ Atqȝ cū nā sit duplex: altera qdē vt materies: altera aūt vt forma: ꝛ hec sit finis: gratia vo finis cetera fiant: hec ea est profecto causa: cuius cetera fiunt.

T.c.81. ¶ Et qm̄ nā dupliciter: alia quidē sicut materia: alia vo sicut forma: finis aūt hec est: propter finem aūt alia sunt: hec vtiqȝ erit cā cuius gratia.

¶ Dicit ꝙ cum natura dicitur dupliciter. s. de materia ꝛ forma. ꝛ forma est finis generationis: vt supra dictum est. Hoc autem est de ratione finis: vt propter ipsum fiant alia: sequiṫ ꝙ esse ꝛ fieri propter aliquid inueniatur in rebus naturalibus.

LEC. XIIII.

¶ Fit autem ꝛ in hisce peccatum que per artes conficiuntur. Scripsit enim grāmaticus nō recte: ꝛ potionem medicus nō recte porrexit. Quare patet ꝛ in hisce fieri posse que natura conficiuntur. Qd̄ si aliqua sunt in arte in quibus id qd̄ recte fit alicuius efficitur

rõcinari de his q̃ sũt ad finẽ. In demõstratiuis aũt nõ at/tẽdit̃ p̃ncipiũ act⁹: sȝ rõcinatiõis: q2 in demõstratiuis nõ sunt actiões: sȝ rõcinatiões tñ. vñ ꝯueniẽter finis in his que fiũt pp̃ finẽ tenet locuȝ p̃ncipij qd̃ est in demõstrati/uis. Vñ silitudo est vtrobiqȝ: ꝗuis ecõuerso se videatur hĩc pp̃ hoc ꝙ finis est vltimũ in actiõe qd̃ in demõstra/tiõe nõ est. Sic igit̃ ꝯcludit ꝙ si debeat fieri dom⁹: qd̃ est finis generatiõis: necesse est hoc fieri: aut p̃existẽ. s. mãm que pp̃ finez est: sicut lateres ꝛ lapides necesse est p̃existẽ si dom⁹ fieri dȝ. Nõ tñ ꝙ finis sit pp̃ mãm: sȝ nõ erit si mã nõ sit: sicut dom⁹ nõ erit si nõ sint lapides. ꝛ serra nõ erit si nõ fuerit ferrũ. q2 ꝛ in sciẽtijs demõstratiuis p̃ncipia nõ sũt: si ꝯclõ nõ sit: q̃ assimilat̃ his q̃ sũt ad finẽ: sicut p̃ncipiũ finis: sicut dcm̃ est. Sic igit̃ manifestũ est ꝙ in reb⁹ nãlib⁹ dicit̃ eẽ necessariũ qd̃ se hȝ per modũ mãe vl' mãlis mo/tus. ꝛ rõ hui⁹ nec͡itatis est ex fine. Propter finẽ. n. necessa/riũ est eẽ mãȝ talẽ. Et nãlis qdẽ assignare dȝ vtrãqȝ cãm s. mãlẽ ꝛ finalẽ: sȝ magis finalẽ: q2 finis est cã mãe: sed nõ ecõuerso. Nõ. n. finis est talis: q2 mã est talis: sed potius mã est talis: q2 finis est talis: vt dictum est. ℭ Scd̃o ibi.

ℭ Atqȝ finis ipse gr̃a cui⁹ qqȝ p̃ncipiũ est: a diffõne rõneqȝ sumit̃: vt in hisce pȝ q̃ per artẽ ꝯficiunt̃. Naȝ cũ dom⁹ sit tale: hec fieri necessario ꝛ eẽ opȝ. Et cuȝ sanitas sit h: hec necessario fieri opȝ ac eẽ. Pari mõ si hõ ẽ h: hec fieri necesse ẽ atqȝ eẽ. Et si hec sint hec: sint hec necessario vl' fiãt opȝ. Fortasse ãt necessariũ ipsuȝ: in rõne ẽt inest. Serre nãqȝ si diffinieris op⁹: talẽ ipsaȝ diuisionẽ eẽ dicis. At hec nõ erit nisi serra tales habuerit dẽtes: ꝛ hi rursus non erunt: nisi fer/rea fuerit ipsa. Sunt enim ꝛ in ratione nõnulle par/tes vt materia rationis.

ℭ Et finis qui cui⁹ cã ꝛ p̃cipiũ a diffõne ꝛ rõ/ne est: sicut in his q̃ fȝ artẽ. Qm̃ si dom⁹ talis est: opȝ hec fieri ex necessitate ꝛ eẽ: ꝛ qm̃ h est sani/tas: hec opȝ fieri ꝛ eẽ ex necessitate. Sic ꝛ si hõ T.c.92.
hoc: est hoc: si aũt hoc: ꝛ hoc. ℭ Fortassis aũt ꝛ in rõne est necessariũ. Determinãti. n. op⁹ ser/rãdi: qm̃ diuisio huiusmodi: hoc aũt nõ erit nisi habeat dẽtes huiusmodi: hi aũt nõ nisi ferrum. Sũt. n. ꝛ in diffinitiõe quedã p̃tes: vt materia.

ℭ Assimilat necessitatẽ nãlis generatiõis necessitati sciẽ/tiaꝝ demõstratiuaꝝ q̃tũ ad id qd̃ est nec͡itatis p̃ncipiuȝ. Manifestũ est. n. ꝙ in sciẽtijs demõstratiuis: p̃ncipiũ de/mõstratiõis est diffõ. ꝛ silr̃ finis q est p̃ncipiũ ꝛ rõ nec͡ita/tis in his q̃ fiũt fȝ nãȝ est quoddã p̃ncipiũ sũptũ a rõne ꝛ diffõne. Finis. n. generationis est forma spẽi quã signifi/cat diffõ. Et h ẽt pȝ in artificialib⁹. sicut. n. demõstrator in demõstrãdo accipit diffõnẽ vt p̃ncipiũ: ita ꝛ edificator in edificãdo: ꝛ medic⁹ in sanãdo: vt q2 talis est diffõ dom⁹: opȝ h fieri ꝛ eẽ ad h ꝙ dom⁹ fiat. Et q2 hec est diffõ sani/tatis opȝ h fieri ad h ꝙ aliqs sanet̃. Et si h ẽt illa: quousqȝ ꝑueniat̃ ad illa q̃ fiẽda sũt. ℭ Cõtigit aũt qñqȝ in sciẽ/tijs demõstratiuis triplicẽ eẽ diffõnẽ: q̃rũ vna est demõ/stratiõis p̃ncipiũ. vt hec. Tonitruũ est extinctio ignis in nube. q̃dã vo demõstratiõis ꝯclõ. vt hec. Tonitruũ est cõ/tinu⁹ son⁹ in nubib⁹. q̃dã vo cõplectit̃ vtrũqȝ. vt hec. To/nitruũ est ꝯtinu⁹ son⁹ in nubib⁹ pp̃ extictionẽ ignis in nu/be. ꝛ hec cõprehẽdit in se totã demonstrationẽ absqȝ de/mõstratõis ordie. Vñ in p̃ posterioꝝ dĩ. ꝙ diffõ est demõ/stratio positiõe differẽs. q2 igit̃ in his q̃ fiũt pp̃ finẽ finis se hȝ vt p̃ncipiũ in demõstratiuis. ꝛ ea q̃ sũt ad finẽ. sicut ꝯclõẽs in diffõne reꝝ nãliũ inenit̃ id qd̃ ẽ necessariũ pp̃ finẽ. Si. n. aliqs velit diffinire op⁹ serre. qm̃ est talis diui/sio: q̃ qdẽ nõ erit nisi hẽat dẽtes: q nõ erũt apti ad diuidẽ/duȝ nisi sint ferrei: oportebit in diffõne serre ponẽ ferrũ. Nihil. n. ꝓhibet in diffõne poni q̃sdã p̃tes mãe. nõ qdeȝ partes idiuiduales vt has carnes: ꝛ hec ossa: sȝ p̃tes cões: vt carnes ꝛ ossa. ꝛ hoc necessariũ est in diffõne oĩuȝ rerũ nãliũ. Sicut ergo diffõ q̃ colligit in se p̃ncipiũ demõstra/tionis ꝛ cõclusionem: est tota demõstratio. ita diffõ colli/gens finem ꝛ formam ꝛ materiam comprehendit totum processum generationis naturalis.

Margin notes: Expõ. t. cõ. 92. — Rondde — T.c.16.

LEC. I.

ℭ Ar̃s⁹ stagyrite de physico auditu Tertij libri Text⁹.

Um autem ipsa quideȝ nã motus quietis mutationisue p̃incipiũ sit: nostra aũt do/ctrina sit de natura: non lateat nos opor/tet quid nam sit motus. Nam si ignoretur ipse: naturam etiam ignorari necesse est.

Voniã aũt natura est p̃icipiũ mo/tus ꝛ mutatiõis: sciã autẽ nobis de natura est: opȝ nõ ignorare quid sit motus. Necessariũ enim est igno/rato ipso: ꝛ ignorari naturam. T.3 mot⁹ ñ p se no/t⁹ quo ad ñ est: q2 tñ est multũ dubitabil̃ q̃ ad qd: põt notifi/cari p ei⁹ diffõnẽ: sȝ nõ q̃ntũ ad ñ est.

ℭ Diui Thome Aquinatis in tertium librum physicoruȝ dilucidissima Expositio.

Ostq̃ Phs determinauit de principijs reꝝ nãliũ. ꝛ de p̃ncipijs hui⁹ sciẽ. Hic icipit ꝓseq sua itẽtionez determinãdo de subiecto huius sciẽ: qd̃ est ens mobile simplr̃. Diuidit g̃ in p̃tes duas. In p̃ma determiat de motu fȝ se. In scd̃a de motu per cõparationẽ ad mouen/tia ꝛ mobilia. in 7⁹ libro. ibi [Oẽ qd̃ mouet̃.] P̃ria diuidi/tur in duas. In p̃ma determinat de ipso motu. In scd̃a de partib⁹ eius. in q̃nto libro. ibi [Trãsmutat̃ aũt.] Circa pri/mũ duo fac̃. P̃rio dic̃ de quo est itẽtio. Scd̃o exequit̃. ibi [Est qdẽ igit̃.] Circa p̃mũ duo fac̃. P̃rio dicit de quo p̃n/cipalr̃ itẽdit. Scd̃o ponit q̃dã ei adiũcta: que ex ꝯsequẽti intẽdimt̃. ibi [Determinãtib⁹ aũt.] Circa p̃muȝ vtit̃ tali rõne. Natura est p̃ncipiũ motus ꝛ mutatiõis. vt ex diffõ/ne in 2⁹ posita pȝ. Qũo autẽ differãt motus ꝛ mutatio in quinto ostẽdit̃. Et sic pȝ ꝙ ignorato motu ignorat̃ nã. cũ in eius diffõne ponat̃. Cum ergo nos intẽdamus tradere sciam de nã necesse est notificare motũ. ℭ Scd̃o ibi. T.1.t.c.3. ꝛ lec.2.

ℭ Post mot⁹ vo determinationẽ: enitẽdũ est de his etiã: que deinceps sequunt̃ determinare. Mot⁹ autẽ de genere ꝯtinuoꝝ eẽ videt̃: ꝛ ifinitũ in ipso cõtinuo primũ apparet: quocirca fit: vt qui ꝯtinuũ ipsuȝ dif/finiũt: infiniti rõne sepe vtant̃: cõtinuũ id eẽ dicẽtes qd̃ in infinitũ est diuisibile. Insup̃ ipossibile est sine loco: vacuo: atqȝ t̃pe motũ eẽ. Patet igit̃ partim ob hec ipsa: p̃tim etiã q2 cũctis hec coia sunt: vniuersis/qȝ cõpetunt. vnũquodqȝ istorũ ꝓponẽdum esse atqȝ considerandum. Propriorũ enim contemplatio cõ/muniũ contemplatione posterior est. Atqȝ primum vt diximus de motu consideremus.

ℭ Determinãtib⁹ aũt de motu tẽtãdũ est eodem aggredi mõ ꝛ de his q̃ ꝯsequẽter sũt. Videt̃ aũt mot⁹ eẽ ꝯtinuoꝝ. Sȝ ifinitũ app̃et p̃rio in cõti/nuo. Vñ ꝛ diffiniẽtib⁹ ꝯtinuũ: ꝯtigit pri⁹ idigẽ multotiẽs rõne ifiniti: ꝛ cũ in infinitũ diuisibile ꝯtinuũ sit. ℭ Adhuc aũt sine loco ꝛ vacuo ꝛ tẽ/pore ipossibile est eẽ motũ. Manifestuȝ igit̃ est T.c.2.

ꝙ ⁊ ꝓꝑ hec. ⁊ ꝓꝑ id qḋ oīuȝ ſunt cōīa ⁊ vniuer-ſalr̄ oīb⁹ itēdēdū ꝑargumētātib⁹ de vnoquoqȝ iſtoꝝ. Poſterioꝛ aūt de ꝓꝛijs ſpeculatio ea ꝙ̄

[Lec.5.] de cōib⁹ eſt. ¶ Primū aūt ſic̄ diximꝰ de motu.

[Duplici ratione prima] ¶ Adiūgit q̄dā que cōcomitant̄ motū: ⁊ vtit̄ duab⁹ rōnibus: quaꝝ pma talis eſt. Quicūqȝ determinat de aliquo opȝ ꝙ determiet ea q̄ ꝯſequunt̄ ipſū: ſubiectū.n. ⁊ accidētia in vna ſcīa ꝯſiderant̄. Sȝ motū ꝯſequit̄ īfinitū intraneē: qḋ pȝ ſic. Motꝰ.n. eſt de numero ꝯtinuoꝝ: qḋ īfra patebit in .6. infinitū aūt cadit in diffōne cōtinui. Et addit

[Lec. 6. ꝑ totū: ⁊ ꝑncipue t. c. 35.] [ꝑrio] q: īfinitū qḋ eſt in additiōe nūeri cauſat̄ ex īfinito qḋ eſt in diuiſiōe ꝯtinui. Et ꝙ īfinitū cadat in diffōne cōtinui oñdit: q: multotiēs diffiniētes ꝯtinuū vtunt̄ īfinito. vtpote cū dicūt ꝙ ꝯtinuū eſt qḋ eſt diuiſibile in īfinitū. Et dic̄ [Multotiēs] q: īuenit̄ ēt alia diffō ꝯtinui q̄ ponit̄ in ꝑdicamētis. ꝯtinuū eſt cuiꝰ ptes ad vnuȝ termi-

[Notabile] nū cōeȝ copulant̄. Differūt aūt he due diffōnes. Cōtinuū eni cū ſit qḋdā totū per ptes ſuas diffiniri hȝ. Partes aūt dupl̄r cōparant̄ ad totū .ſ. ſ͛ȝ cōpoſitionē. put ex ptib⁹ totū cōponit̄: ⁊ ſm̄ reſolutionem: put totū diuidit̄ in ptes. Hec igit̄ diffō ꝯtinui data eſt ſ͛ȝ viā reſolutiōis: q̄ aūt ponit̄ in ꝑdicamētis ſ͛ȝ viā cōpoſitiōis. Sic igit̄ pȝ ꝙ īfinitū ꝯſequit̄ motū itraneē. Quedā aūt ꝯſequunt̄ motū extrinſece ſic̄ exteriores q̄dā mēſure: vt locꝰ: ⁊ vacuū: ⁊ tp̄s. Nā tp̄s eſt mēſura ipſiꝰ motꝰ. Mobilis v̄o mēſura eſt locus qdē ſ͛ȝ v͛itatē: vacuū aūt ſ͛ȝ oplonē quoꝛūdā: ⁊ iō ſubiungit ꝙ motꝰ nō pōt eē ſine loco vacuo: ⁊ tp̄e: nec īpedit ꝙ nō oīs motꝰ eſt localis q: nihil mouet̄ niſi in loco ꝑrīs. oē.n. corpus ſenſibile eſt in loco: ⁊ huiꝰ ſolum eſt moueri. Motꝰ ēt localis eſt p̄mus motuū: quo remoto remouent̄

[Lec. 14. t. c. 34. ⁊ per totum ſcōa ratio] alij: vt īfra patebit in octauo. Sic igit̄ pȝ ꝙ ꝑdicta q̄tuoꝛ ꝯſequunt̄ motū. vn̄ ptinet ad ꝯſiderationē phī nālis ꝓꝑ rōnē ꝑdictā. Et ēt ꝓꝑ aliā quā ꝯſequēter ſubiūgit: q: ꝑdicta ſūt cōia oībus reb⁹ nālib⁹. vn̄ cū determinādū ſit in ſcīa nāli de oīb⁹ rebus nālib⁹ ꝑdeterminādū eſt de quolibet iſtoꝝ: q: ſpeculatio que eſt de ꝓꝛijs eſt poſterioꝛ ea

[Lec. 6. t. c. 2.] que eſt de cōmunibus vt in p̄ncipio dictū eſt. Sed inter hec cōmunia p͛ius determinādū eſt de motu: q: alia cōſequunt̄ ad ipſum vt dictum eſt. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Eoꝝ igit̄ que ſunt: q̄dā actu tm̄: q̄dā potētia ſunt. At que actu: hoꝝ autē aliud eſt hoc aliqd: aliud tm̄: aliud tale: ⁊ in ceteris ſimili mō q̄ ꝑdicamēta ciꝰ qḋ eſt appellant̄. Eoꝝ ꝑterea que ſunt ad aliqd: aliud exceſſione defectiōeue dicit̄: aliud actiui paſſiuiqȝ: atqȝ omnino motiui ac mobilis ratione. Motiuum nāqȝ mobilis: ⁊ mobile a motiuo mobile dicitur.

[Ꝥ.i. ... actus vel perfectio.] ¶ Eſt quideȝ igit̄ aliquid qḋ endelechia tm̄ eſt: aliud aūt tm̄ potētia. Et eoꝝ que ſunt actu: hoc quidē hoc aliqd: aliud v̄o quale: vl̄ aliqḋ alioꝝ entis ꝑdicamētoꝝ. Sȝ ciꝰ qḋ ad aliqd: aliḋ qdē ſ͛ȝ ſupabūdātiā ⁊ defectū dr̄: aliḋ aūt ſ͛ȝ actiuū ⁊ paſſiuū: ⁊ oīno motiuū ⁊ mobile: motiuū.n. motiuū mobil̄ ē: ⁊ mobile a motiuo ē mobile.

¶ Exequit̄ ꝓpoſitū. Et p̄mo determiat de motu ⁊ īfinito. qḋ itraneē motū ꝯſequit̄. Scḋo de alijs trib⁹ q̄ ꝯſequunt̄ ipſuȝ extriſece. in q̄rto libꝛo. ibi [Silr̄ aūt neceſſe.] Pꝛīa diuidit̄ in duas. In p̄ma determiat de motu. In ſcḋa de

[Ratio diuiſionum ariſt. poſt lec. 14 t. c. 19. ... ta.] infinito. ibi [Qm̄ aūt de nā.] Circa p̄mū duo fac̄. Pꝛimo ꝑmittit q̄dā ad iueſtigādū diffōnē motus. Scḋo diffinit motū. ibi [Diuiſo aūt ſm̄ vnūqḋqȝ.] Circa p̄ᵐ duo facit. Pꝛio.n. ꝑmittit q̄ſdā diuiſiōes. q: via ad īueniēdū diffōnes ꝯuenientiſſima eſt per diuiſiōes: vt pȝ per phm̄ in ſcḋo

[Lec. 12. t. c. 43.] poſterioꝝ: ⁊ in ſeptīo metaphyſice. Scḋo oñdit ꝙ motus in ꝑdictas diuiſiōes cadit. ibi [Nō eſt aūt motꝰ ⁊c.] Circa primū ponit tres diuiſiōes. quaꝝ p̄ma eſt: ꝙ ens diuidit̄ per potētiā ⁊ actū. ⁊ hec qdē diuiſio nō diſtinguit genera entiū. Nā potētia ⁊ actꝰ īueniunt̄ in quolibet gen͛e. Scḋa diuiſio eſt put ens diuidit̄ ſ͛ȝ decē genera: quoꝛū vnū eſt hoc aliqd .ſ. ſubā: aliud quātū: vel q̄le: aut aliqḋ alioꝝ predicamētoꝝ. Tertia diuiſio eſt vnius generis entiū .ſ. eius qḋ eſt ad aliqd. Nam motus aliquo modo ad hoc genus pertinere videtur inquantū mouens refertur ad mobile.

[Notabile] ¶ Ad huius igit̄ tertie diuiſionis ītellectū cōſiderāduȝ eſt: ꝙ cū relatio habeat debiliſſimū eē: q: conſiſtit tm̄ in hoc ꝙ eſt ad aliud ſe hr̄e: opȝ ꝙ ſuꝑ aliqḋ aliud accidēs fundet̄: q: pfectioꝛa accidētia ſunt ꝓpīnqoꝛa ſubſtantie: ⁊ eīs mediātib⁹ alia accidētia ſubſtātie inſunt. Maxie aūt ſuꝑ duo fundat̄ relatio: que hn̄t ordineȝ ad aliud .ſ. ſuper q̄ntitatē ⁊ actionē. Nā quātitas pōt eē mēſura ēt alicuius exterioꝛis: agēs aūt trāſfundit actionē ſuam in aliud. Relatiōes igit̄ q̄dā fundant̄ ſuꝑ quātitatē: ⁊ p̄cipue ſuꝑ numerū cui cōpetit p̄ma rō mēſure: vt pȝ in duplo ⁊ dimidio. multiplici ⁊ ſubmultiplici: ⁊ in alijs huiꝰ. Idē etiā ⁊ ſimile ⁊ equale ſuꝑ vnitatē que eſt pn̄ᵐ numeri. Alie v̄o relatiōes fundant̄ ſuꝑ actionē ⁊ paſſionē: vel ſuper ipſius actuȝ: ſicut calefaciens dicit̄ ad calefactum. Uel ſuꝑ hoc qḋ eſt egiſſe: ſicut pater refertur ad filium q: genuit. Uel ſuper potentiā agēdi. ſicut dominus ad ſeruū q: pōt eum coercere. Hās igitur diuiſiones manifeſte expreſſit Phs [T. c. 20.] in quinto metaphyſice: ſed hic breuiter tangit dicens: ꝙ [Lec. 16.] ad aliquid aliud quidē eſt ſm̄ ſuperabundantiam ⁊ defectum: qḋ quidē fundat̄ ſuper quātitatem: vt duplū ⁊ dimidiū. Aliud aūt ſm̄ actiuū. ⁊ paſſiuū: ⁊ motiuū: ⁊ mobile: que adinuicem referunt̄: vt pȝ per ſe. ¶ Scḋo ibi.

¶ Nō eſt aūt vllus motus ꝑter res ipſas. Id eniȝ qḋ mutat̄: aut in ſubſtātia: aut in quātitate: aut in q̄litate: aut in loco ſemꝑ mutat̄. Cōmune aūt in his nihil accipere poſſumus: vti diximus: qḋ quidē neqȝ hoc: neqȝ quantum: neqȝ quale: neqȝ ceteroꝛum quicq̄ ſit predicamentoꝛum. Quare neqȝ motus: neqȝ mutatio cuiuſpiam preter ea que diximus erit: cum nihil ſit preter ea que diximus.

¶ Nō eſt aūt motus ꝑter res ad quas eſt motꝰ. [T. c. 4.] Mutat̄.n. ſemꝑ id qḋ mutat̄. aut ſm̄ ſubſtātiā: aut ſm̄ quātitatē: aut ſm̄ qualitatē: aut ſm̄ locū. Cōmune aūt in his nullū eſt accipe: ſic̄ diximꝰ: qḋ neqȝ hoc: neqȝ quātū: neqȝ q̄le ſit: neqȝ alioꝝ predicamentoꝛuȝ nullum. Quare neqȝ motus neqȝ mutatio nullius erit: extra ea que dicta ſūt: cum nihil ſit extra predicta.

¶ Oſtendit q̄ñ motus reducit̄ ad predictas diuiſiones. Et circa hoc duo facit. Pꝛimo oſtēdit ꝙ motus nō eſt preter genera rerū. Scḋo ꝙ diuiditur ſicut genera rerū diuidunt̄. ibi [Unūqḋqȝ aūt.] Circa p̄mū cōſiderandum eſt [Lec. 2. in expoſitōe diffi. eius] ꝙ cum motus: ſicut infra patebit. ſit actus imperfectus. omne aūt qḋ eſt imperfectū ſub eodem genere cadit cū perfecto: nō quidem ſicut ſpēs: ſed per reductionem: ſicut mā p̄ma ē in genere ſube: neceſſe eſt ꝙ motus nō ſit ꝑter genera reꝝ: in qb⁹ ꝯtingit eſſe motū. Et h̄ eſt qḋ dicit ꝙ motus nō eſt [ꝑter res] .i. preter genera reꝝ: in qbus eſt motus ſ͛ꝫ ꝙ ſit aliqd extraneū vel aliqd cōe ad hec genera. Et hoc manifeſtat ꝑ hoc ꝙ oē qḋ mutat̄. mutat̄ vel ſ͛ȝ ſubam: vel ſm̄ quātitatē: vel ſm̄ qualitatē: vel ſm̄ locuȝ: [T. 3. c. 4. per totum] vt ī q̄nto oſtēdet̄. His aūt generib⁹ nō ē accipe aliqḋ cōe

vniuocū

vniuocū qđ ɔtineat sub aliq̄ predicamento: vt sit genus T.c.1. T.c.2. eoꝝ. sȝ ens est cōe ad ea ſm analogiā. vt in 4° metaphysi ce ostēdet. vñ etiā manifestū est q̄ neq̄ȝ motus neq̄ȝ mutatio sūt extra p̄dicta genera: cū nihil sit extra ea: sȝ sufficiēter diuidāt ens. Quō aūt motus se hēat ad p̄dicamētū T.c.22. actionis vel passionis infra ostendetur. ¶ Secundo ibi.

¶ Unumquodq̄ȝ autem dupliciter cunctis inest. Ut hoc. Aliud enim est ipsius forma: aliud est priuatio. Et quale: aliud enim est albū: aliud nigrum. Et quātū: aliud eni est pfectū: aliud impfectū. Et in loci mutatione silr mō. Aliud eni est supra: aliud infra: aut aliud leue: aliud graue. Quare quot sunt ipsius spēs quod est: tot motus mutationisue species sunt.

T.c.5. ¶ Unumq̄dq̄ȝ autē dupliciter inest omnibus: vt hoc. Aliud quidem. n. forma ipsius: aliud vo priuatio. Et ſm qualitatem: hoc quidem enim album: istud autem nigrum. Et ſm quātitatem: aliud quidem perfectum: aliud vo imperfectum. Similiter autem τ ſm loci mutationem: hoc quidem sursum: istud vo deorsum: aut aliud quidem graue: aliud vo leue. Quare motus τ mutationis tot sunt species: quot τ entis.

¶ Ostēdit q̄ motus diuidit sicut genera reꝝ. Manifestū ē eni q̄ in oīb° generib° ɔtingit aliqd eē dupl'r: vel sicut pfectū: vel sicut iperfectū. Cui° rō est: q̄ ꝑuatio τ habitus T.c.15. T.24. est ꝑma ɔ̄rietas q̄ in oibus ɔ̄rijs saluat. vt in decimo meta. dr̄. vñ cū oia genera diuidant ɔ̄rijs differētijs: opȝ i oibus generib° eē pfectū τ iperfectū. Sicut in suba aliqd ē vt forma τ aliqd vt ꝑuatio. Et in q̄litate aliqd ē vt albū qđ ē pfectū. aliud vt nigrū qđ est q̄si iperfectū. Et i q̄titate aliqd ē q̄titas pfecta: τ aliqd iperfecta. Et i loco aliqd est sursuȝ qđ est q̄si pfectū: τ aliqd deorsuȝ qđ est q̄si imperfectū: vt leue τ graue q̄ ponunt in vbi rōne inclinationis. Unū manifestū ē q̄ quot modis dr̄ ens tot modis dicit motus. Differūt eni spēs motus ſȝ diuersa genera entiū vt augmentū qđ est motus in q̄titate a generatione q̄ est motus in suba. Differūt etiā spēs mot° ſm pfectū τ imperfectū in eodē genere. Nam generatio est motus in suba ad formā. corruptio vo ad ꝑuationē. i quātitate augmentum ad quātitatem perfectam: diminutio ad imperfectam. Quare aūt nō assignentur due spēs in q̄litate: τ Lec. 4. t.c.18. in vbi. ostēdet in gnto. LEC. II.

¶ Cum autem eorum que in vnoquoq̄ȝ genere collocantur: aliud actu: aliud potētia sit: actus eius quod est potentia vt est tale motus nimirum est.

T.c.6. Diuiso autē ſm vnumquodq̄ȝ genus: hoc quidem esse endelechia: aliud autem potentia: potētia existentis endelechia ſm qđ huius est: motus est.

T.c.13. Postq̄ȝ ph̄s p̄misit quedā que sūt necessaria ad inquisitionē motus: hic diffinit motū. Et p̄ in generali. Scđo in speciali. ibi [Qui qdem igitur motus.] Circa p̄m duo facit. P̄rio ostēdit qd sit motus. Scđo inq̄rit cui° actus sit motus. vtrum mouētis aut mobilis ibi [Mouet aūt mouēs physice.] Circa p̄m tria facit. Primo ponit diffōnē motus. Scđo manifestat ptes diffinitionis ibi [Qm aūt ħ sit motus.] Tertio ostēdit diffinitionē eē bn̄ assignatā ibi [Quod qdē igit hoc sit.] Circa p̄m duo facit. P̄rio ponit diffinitionē motus. Scđo exēplificat ibi [Ut alterabilis quidē.] ¶ Circa p̄m sciēdū est q̄ aliqui Nōbile ꝯ quosdam Vide ab alb. ſi. t.c. 17. h°. 5. diffinierūt motū dicētes q̄ motus ē exitus de potētia in actū nō subito. q̄ in diffiniēdo errasse inueniunt eo q̄ in diffōne mot° posuerūt quedā q̄ sūt posteriora motu. Exitus eni est q̄dā spēs motus. Subitū ēt in sua diffōne recipit tēpus. ē. n. subitū qđ fit in indiuisibili tēporis. Tēpus aūt diffinit per motū. Et iō oīno īpossibile est aliter diffinire motū per p̄ora τ notiora: nisi sicut ph̄s hic diffinit. Dictū ē. n. q̄ vnūq̄dq̄ȝ genus diuidit per potentiā τ actū. Potentia aūt τ act° cū sint de p̄mis differentijs entis. nālr priora sūt motu. Et his vtit ph̄s ad diffiniēdū motū. ¶ Cōsiderādū est igit q̄ aliquid ē in actu tm̄: aliqd Notabile ꝑ expōne textus. vo medio mō se hn̄s īter potētiā τ actū. Qđ igit est in potētia tm̄: nōdū mouet. qđ aūt iā est in actu pfecto: nō mouet: sȝ iā motū est. Illud igit mouet qđ medio mō se hȝ inter purā potētiā τ actū: qđ quidē partim ē in potentia: τ partim in actu: vt pȝ in alteratione. Cū eni aq̄ est solū in potētia calida: nōdum mouet. Cū vo est iā calefacta: terminatus est motus calefactionis. Cū vo iā participat aliquid de calore sȝ iperfecte: tūc mouet ad calorē: nā qđ calefit paulatim p̄ticipat calorē magis ac magis. Ipse igit actus imperfectus caloris in calefactibili exīs: est mot°: nō qdē ſm id qđ actu tm̄ est: sed ſm q̄ iaȝ in actu existēs hȝ ordinē in vlteriorē actū: q̄ si tolleret ordo ad vlteriorē actū: ipie actus q̄tūcūq̄ȝ iperfectus: eēt terminus τ nō motus: sicut accidit cū aliquid semiplene calefit. Ordo aūt ad vlteriorē actū cōpetit existēti in potētia ad ipsuȝ. Et simil'r si actus imperfect° ɔsideret tm̄ vt in ordine ad vlteriorē actū ſm q̄ hȝ rōnem potētie: nō hȝ rationē motus. sed p̄ncipij motus. pōt eni incipere calefactio sicut a frigido. ita τ a tepido. Sic igit act° ipfect° hȝ rōnē mot°: τ ſm q̄ cōparat ad vlteriorē actū: vt po°: τ ſm q̄ cōparat ad aliqd iperfecti°: vt actus. Unū neq̄ȝ est po° existētis i po°: neq̄ȝ est actus existēis in actu: sed est actus existētis i potētia. vt per id qđ dr̄ act°: designet ordo ei° ad p̄cedentē potentiā: τ p id qđ dr̄ in potentia existentis. designet ordo eius ad vlteriorē actū. Unū ɔuenientissime ph̄s diffinit motum: dicens q̄ motus est endelechia. i. actus existentis in potentia ſm q̄ huiusmodi. ¶ Secundo ibi.

¶ Uelut alterabilis quidē vt alterabile est: alteratio accrescibilis autem atq̄ȝ oppositi decrescibilis nullū est enim his cōe positū nomen accretio ac decretio: generabilis itēȝ ac corruptibilis: generatio atq̄ȝ corruptio: τ eius quod fertur: latio.

¶ Ut alterabilis quidem inquantum est alterabile: alteratio est. Augmentabilis autem τ oppositi: nullum enim commune nomen vtrisq̄ȝ: augmentum τ decrementum. Generabilis autem τ corruptibilis generatio τ corruptio. Loco mutabilis loci mutatio.

¶ Exemplificat in oīb° spēb° motuū: sicut alteratio ē act° alterabilis inq̄tū ē alterabile. Et q̄ mot° in q̄titate nō hȝ vnū nomē: sic motus in q̄litate dr̄ alteratio quātum ad motum in quantitate ponit duo noīa. τ dicit q̄ actus augmentabilis: τ oppositi. s. diminuibilis: quibus non est vnū cōe nomē: est augmentū τ diminutio. Et simil'r generabilis τ corruptibilis: generatio τ corruptio. Et mutabilis ſm locuȝ: loci mutatio: Accipit enim hic motum communiter pro mutatione: non autem stricte ſm q̄ diuiditur contra generationem τ corruptionem: vt dr̄ in quinto. ¶ Deinde cum dicit. t.c.8.

¶ Atq̄ȝ hoc motum esse inde perspici potest. Nā cū edificabile tale est: tum ipm vt edificatur actu dici

est ꝙ actus mobilis inq̄tū ē mobile. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Que cū ita sint: patet motum in ipso mobili esse: id inq̄ qḋ mutaṫ. Est eniz actus huius ab ipo motiuo.

T.c.16. ¶ Et dubium autem manifestum est: quod est motus in mobili. Actus.n. huius ⁊ ab hoc.

¶ Manifestat quoddā dubiū ex p̄dictis. Solet enim esse dubium apud quosdā vtrū mot⁹ sit in mouēte aut in mobili. Sed hoc dubiū declaraṫ ex premissis. Manifestū ē enim ꝙ actus cuiuslibet est in eo cui⁹ est actus. ⁊ sic manifestū est ꝙ actus motus est in mobili: cū sit actus mobilis. causatus tn̄ in eo a mouente. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Motiui quoqz actus non aliꝗ quisq̄ est.

¶ Motiui autem actus non alius est.

¶ Ostēdit q̄ō se habeat mot⁹ ad mouēs. Et p̄mo ꝓponit qḋ itēdit dicēs ꝙ actus motiui nō ē alius ab actu mobilis. Uñ cū motus sit act⁹ mobilis: est etiā quodammodo actus motiui. ¶ Secundo ibi.

¶ Ambo nāqz actū esse oportet. Est eni hoc quidez motiuum: quo potest: hoc aūt mouēs: quo agit.

¶ Opz qdē eni eē actū vtrisqz. Motiuū qdē est in ipo posse. Mouēs āt i ipso operari vel agere.

¶ Manifestat ꝓpositū. Et circa h̄ tria facit. P̄io ostēdit ꝙ mouētis ē aliqs act⁹ sicut ⁊ mobilis. Quicqd.n. diciṫ sꝫ potētiā ⁊ actū: hꝫ aliquē actū sibi cōpetētē: sed sicut in eo qḋ moueṫ dr̄ mobile, sꝫ potētiā inq̄tū pōt moueri: motū aūt sꝫ actū inq̄tū actu moueṫ: ita ex parte mouētis motiuū dr̄ sm̄ potētiā inquātū .s. potest mouere: mouēs aūt in ipo agē. i. inq̄tū agit actu. Oportet igiṫ vtriqz scilꝫ mouēti ⁊ mobili competere quendā actuz. ¶ Secundo ibi.

¶ At ipsius mobilis est actiuum. Quare perinde amborum vnus est actus.

¶ Sed est actiuum mobilis. Quare similiter vnus vtrisqz actus.

¶ Ondit ꝙ idē sit act⁹ mouētis ⁊ moti. mouētis.n. dr̄ inq̄tū aliquid agit: moti aūt inq̄tū patiṫ: sed idē est qḋ mouens agendo causat: ⁊ qḋ motū patiendo recipit. Et hoc ē qḋ dicit q[mouēs est actiuū mobilis]. i. actum mobilis cāt: q̄re opꝫ vnū actū esse vtriusqz. s. mouētis ⁊ moti. Idē enim est qḋ est a mouente vt a causa agēte: ⁊ qḋ est in moto vt in patiente ⁊ recipiente. ¶ Tertio ibi.

¶ Atqz vnius ad duo: ⁊ duoꝝ ad vnum idem est interuallum. ⁊ vt accliue: atqz decliue. Hec enim vnū quidem sunt: at rō nō est vna. Similiter res sese habet ⁊ in hisce quoꝝ alteꝝ mouet: alteꝝ mouetur.

¶ Sicut idem spatium est vnus ad duo: ⁊ duorum ad vnum: ⁊ ascendentis ⁊ descendentis. Hec enim vnū idem sunt: ratio autem nō vna. Similiter autem est ⁊ in mouente ⁊ in moto.

¶ Manifestat h̄ p exēplū. Eadē eni distātia ē vni⁹ ad duo ⁊ duoꝝ ad vnū sm̄ rē: sed differūt sm̄ rōnē. q2 sm̄ ꝙ icipim⁹ cōparationē a duob⁹ ꝓcedēdo ad vnū dicim⁹ duplū: ecōtrario vō diciṫ dimidiū. Et silr̄ est idē spatiū ascendētis ⁊ descēdētis: ⁊ sm̄ diuersitatē p̄ncipij ⁊ termini vocaṫ ascēsio vel descēsio. Et silr̄ ē in mouēte ⁊ moto. Nā mot⁹ sm̄ ꝙ ꝓcedit a mouēte i mobile est act⁹ mouētis: sm̄ aūt ꝙ ē i mobili a mouēte ē act⁹ mobilis. LEC. V.

¶ Existit aūt hoc loco dubitatio disserēdi facultati accōmodata. Necesse est enim actū aliquē eē ipsius actiui: etiā ipsius passiui. Est eni actio qdē illi⁹: passio vō hui⁹. Et opus finisqz illius actio: hui⁹ affect⁹.

T.c.17. Habet aūt defectū rōnabilem. Necesse est eni fortassis esse quēdaz actū actiui ⁊ passiui. Hic quidē enim actio: illinc eniz passio: opus eni ⁊ finis huius quidem actio: illius autem passio.

Postq̄ Ph̄s ostēdit ꝙ motus ē act⁹ mobilis ⁊ mouētis: nūc mouet q̄ddā dubitationē circa p̄missa. Et p̄ mouet dubitationē. z⁹ soluit ibi [At neqz actum.] Circa p̄ᵐ duo facit. P̄io p̄mittit q̄dā ad dubitationē. z⁹ dubitationē ꝓseqṫ ibi [Qm̄ igiṫ vtraqz.] Dicit ḡ p̄ ꝙ id qḋ dcm̄ est [hꝫ defectū]. i. dubitationē [rōnabilē]. i. logicā. Ad vtrāqz.n. p̄tē sūt ꝓbabiles rōnes. Ad hāc aūt dubitationē h̄ p̄mittit: ꝙ aliqs actus ē actiui: ⁊ aliqs actus ē passiui. sicut supra dictū est. ꝙ ⁊ mouētis ⁊ moti est aliqs actus. Actus qdez actiui vocaṫ actio: actus vō passiui vocaṫ passio. Et hoc probat: q2 illud qḋ est opus ⁊ finis vniuscuiusqz: ē actus eius ⁊ perfectio: vñ cū opus ⁊ finis agētis sit actio: patiētis autē passio: vt p se manifestū ē seqṫ qḋ dcm̄ ē: ꝙ actio sit act⁹ agētis: ⁊ passio patiētis. ¶ z⁹ ibi.

¶ Si igiṫ ambo sint motus. sintqz diuersi: in quo naz sunt. Aut eni in patiente: ⁊ eo qḋ moueṫ sunt ambo: aut actio qdē ē i agēte: passio vō i patiēte. Qḋ si hāc etiā actionē oporteat appellare: noīe solo ꝯueniēt.

¶ Quoniā igiṫ vtraqz sunt mot⁹: siquidē alteri: in aliquo sunt. Aut eni vtraqz in patiēte ⁊ moto sunt: aut in agente sunt vtraqz. Aut actio quidē in agēte: passio aūt in patiēte est. Si autē oportet ⁊ hāc actionē vocare: equiuoce quidem fit.

¶ Prosequiṫ dubitationē. Manifestū ē.n. ꝙ taz actio q̄ passio sūt mot⁹: vtrūqz.n. ē idē motui. Aut igṫ actio ⁊ passio sūt idē mot⁹: aut sūt diuersi mot⁹. Si sūt diuersi: necē ē ꝙ vterqz ipsoꝝ sit i aliq̄ subo: aut igiṫ ē i patiēte ⁊ moto aut alteꝝ eoꝝ est in agēte. s. actio: ⁊ alteꝝ in patiēte. s. passio. Si aūt aliquis dicat ecōuerso ꝙ id qḋ est in agēte sit passio: ⁊ id qḋ ē in patiēte sit actio. manifestū ē ꝙ equoce loqṫ. id.n. qḋ ē passio vocabit actionē: ⁊ ecōuerso. Uideṫ āt q̄rtū mēbꝝ omitti: ꝙ vtrūqz sit i agēte. Sꝫ h̄ ꝑtermittit: q2 ostēsuz ē ꝙ mot⁹ sit i mobili: p qḋ excludiṫ h̄ membrū ꝙ neutrū sit in patiēte: sed vtrūqz i agēte. Ex igitur duobus membris que tangit: primū ꝓsequiṫ. ¶ z⁹. ibi.

¶ Atvō si h̄ ē: mot⁹ ꝓfecto i eo qḋ mouet erit. Eadē n. ē: ⁊ i eo qḋ mouet: ⁊ i eo qḋ moueṫ rō. Quaṫ aut oē mouēs mouebiṫ: aut aliqd motū hn̄s haud mouebiṫ.

¶ At vō si h̄ est in mouēte: motus erit. Eadē.n. ratio ē in mouēte ⁊ in moto. Quare aut oē mouēs mouebiṫ: aut habēs motū non mouebitur.

¶ Si enim aliquis dicat ꝙ actio est in agente: ⁊ passio in patiēte: actio aūt est motus quidā vt dcm̄ est: seqṫ ꝙ motus sit in mouēte. Eandē aūt rōnē opꝫ esse ⁊ de mouente ⁊ de moto. s. vt in q̄cūqz eoꝝ sit mot⁹: illud moueaṫ. Uel eadē rō ē de mouēte ⁊ moto: sicut ⁊ de patiēte ⁊ agēte. In quocūqz aūt est mot⁹ illud moueṫ: quare seqṫ vel ꝙ oē mouēs moueaṫ: vel ꝙ aliqd habeat motū ⁊ nō moueaṫ: quoꝝ vtrūqz videṫ inconueniens. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Quod si ambo: actio inq̄ ⁊ passio in eo est qḋ mouet ac patiṫ: ⁊ hec duo doctio disciplinaqz sunt in ipso discēte: primū qdez actus in vnoquoqz cuiusqz nō erit. Deīde absurdū est: duobus qppiaz motibus simul moueri. Erūt enim alterationes quedam vni⁹ due: atqz ad vnam formam. At fieri nequit.

¶ Si autē vtraq̄ in moto sunt ⁊ in patiente ⁊ actio ⁊ passio: ⁊ doctio ⁊ doctrina: cum duo sint in addiscente: primum quidē actus vniuscuiusq̄ nō in vnoquoq̄ erit. Postea ⁊ iconueniens est per duos motus simul moueri. Quedam nāq̄ erūt alterationes due vnius ⁊ in vnā speciem. Sed impossibile est.

¶ Prosequitur aliud membrū dicens ꝙ si aliq̄s dicat ꝙ vtrūq̄ .s. actio ⁊ passio: cū sint duo motus: sunt in patiēte ⁊ moto. ⁊ doctio que est ex parte docentis: ⁊ doctrina que ex pte addiscentis sunt in addiscēte: sequunť duo incōueniētia: quoꝝ primū est: q̄ dictū est ꝙ actio est actus agen-

Duo incō ueniē. 1m 2m tis. Si igitur actio non est in agente sed in patiēte: sequetur ꝙ proprius actus vniuscuiusq̄ non est in eo cuius est actus. Postea sequitur aliud incōueniēs .s. ꝙ aliqͦd vnū ⁊ idē moueať ſm diuersos motus. Actio .n. ⁊ passio supponunť nūc esse duo motus. In quocūq̄ autem est motus illud moueť ſm illum motū. Si igitur actio ⁊ passio sūt in mobili: sequitur ꝙ mobile moueatur ſm duos motus. Et hoc esset idē ac si essent due alterationes vnius subiecti que terminarenť ad vnā spēm: sicut ꝙ vnū subiectū moueretť duabus dealbationibus: qͦd est īpossibile. Cū vo idē subiectū moueať duabus alterationibus simul ad diuersas spēs terminatis .s. dealbatione ⁊ calefactione: non est inconueniens. Manifestum autē est ꝙ actio ⁊ passio ad eandem spēm terminanť: idem est enim qͦd agens agit: ⁊ patiens patitur. ¶ Deinde cum dicit.

¶ At vnus ne actus erit? At rōnis fines egredit: diuersoꝝ spē duorū vnū actū eūdēq̄ eē. Et si idē doctio disciplinaue. Et actio atq̄ passio docere etiam ⁊ discere idem erit: ⁊ agere atq̄ pati. Quare necessario discet oīa qui docet: ⁊ patietur qui agit.

¶ Sed vnus erit actus. Sȝ irrationabile ⁊ duorum ⁊ alterorum ſm speciem eundem ⁊ vnū eē actū. Et erit siqdē doctio ⁊ doctrina idē: ⁊ passio ⁊ actio: ⁊ docē cū addiscē idē: ⁊ agere cū pati. Quať neċc ē oēȝ docēte addiscē: ⁊ agēte pati.

Quattuor inconueniētia. 1m 2m 3m 4m ¶ Prosequitur aliud mēbrū. Pōt aliquis dicere ꝙ actio ⁊ passio nō sunt duo motus sed vnus. Et ex hoc iducit ad q̄tuor incōueniētia: quorum primū est ꝙ idem sit actus diuersorum ſm spēm. Dictū est .n. ꝙ actio sit actus agentis: ⁊ passio actus patientis: que ſm spēm sunt diuersa. Si igitur actio ⁊ passio sint idē motus: sequiť ꝙ idem actus sit diuersoꝝ ſm spēm. Secundum inconueniens est: ꝙ si actio ⁊ passio sint vnus mot⁹ ꝙ idē sit actio cū passione: doctio que est ex parte docentis cum doctrina ſm ꝙ se tenet ex parte addiscentis. Tertiū inconueniēs est ꝙ agere sit idem qͦd pati: ⁊ docere idē quod addiscere. Quartū qͦd ex hoc sequitur ꝙ omne docens addiscat: ⁊ omne agēs patiatur. ¶ Deinde cum dicit.

¶ An neq̄ alicuius actum in alio esse absurdum est. Est enim doctio docentis actus: in aliquo tamē est: ⁊ non incisus: sed est huiusce in hoc.

¶ Aut neq̄ actum alterius in altero esse inconueniens est. Est enim doctio actus docentis. T.c.20. In quodā eni ⁊ nō decisus: sed huius in hoc.

¶ Soluit premissam dubitationem. Est autem manifestum ex supra determinatis: ꝙ actio ⁊ passio nō sunt duo motus: sed vnus ⁊ idē motus. Sc͂dȝ eni qͦd est ab agente Notabile dř actio: ⁊ ſm autē qͦd est a patiente dicitur passio. Unde in conueniētia que sequunť ad primā partē in qua supponebatur ꝙ actio ⁊ passio essent duo motus non opȝ soluere: preter vnum qͦd remanet soluendū ēt supposito ꝙ actio ⁊ passio sint vnus motus: q̄ cum actio sit actus agentis vt supra dictū est: si actio ⁊ passio sunt vnus motus: sequiť ꝙ actio agentis quodāmō sit in patiente. ⁊ sic actus vni⁹ eēt in altero. Quattuor aūt iconuenientia sequebanť ex altera parte. ⁊ sic restant q̄nque incōueniētia soluēda. ¶ Dicit ergo primo ꝙ non est inconueniens actum vnius esse Expō ad pm̄ .s. pm̄ duoꝝ. in altero: q̄ doctio est actus docentis: ab eo tm̄ in alterū tendens continue ⁊ sine aliqua iterruptione. Unde idem actus est huiꝰ .i. agētis vt a quo: ⁊ tm̄ ē in patiente vt receptus in eo. Esset autem inconueniens si actus vnius eo mō quo est act⁹ eius esset in alio. ¶ Secūdo ibi.

¶ Neq̄ qcq̄ ꝓhibet vnū duoꝝ eūdem eē: nō vt idē bēat eē: sed vt est id qͦd est potētia ad id qͦd est actu. Neq̄ necesse est docētem discere: ⁊ si pati: atq̄ agere idē est: nō vt ea tm̄ que rōnis eiusdē sunt: vt vestimētū ac tunica: sed vt via qua ex thebis athene: ⁊ ex athenis thebe petuntur: vt ⁊ antea diximus. Non enim eadē his omnia competunt: que aliquo modo sunt eadē. Sȝ hisce dūtaxat quoꝝ ē eadem ratio.

¶ Neq̄ vnum duobus prohibet nihil eundem esse actum: non sicut esse idem: sed sicut est qͦd potētia ē ad agēs. ¶ Neq̄ neċe ē docētē addiscere. neq̄ si pati ⁊ agere idem est: nō tm̄ tāq̄ rationē esse vnā qͦ quidest esse dicentē: sicut tunice ⁊ indumenti: sed sic via thebis ad athenas ⁊ ab athenis ad thebas: quēadmodum dictum est prius. Non enim oīa eadē insunt quolibet modo eisdem: sed solum quibus esse idem est. T.c.21.

¶ Soluit aliud inconueniens .s. ꝙ idē actus eēt duorū: ⁊ dicit ꝙ nihil prohibet vnum actū esse duorū ita ꝙ non sit vnus ⁊ idem motus ſm rōnem: sed vnus ſm rem. vt dictū est supra: q̄ eadem distantia est duoꝝ ad vnum ⁊ vnius ad duo: ⁊ eius qͦd est in potētia ad agentē ⁊ ecōuerso. Sic enim idem actus ſm rem est duoꝝ ſm diuersam rationem: agentis quidem ſm ꝙ est ab eo: patientis aūt ſm ꝙ est in ipso. Ad alia aūt tria inconueniētia quorum vnum ex altero deducebatur: respondet ordine retrogrado. Primo .s. ad illud qͦd vltimo inducebať vt magis icōueniens. ¶ Sic igitur tertio respōdet ad quintum incōueniens. ⁊ dicit ꝙ nō ēst necessariū ꝙ docēs addiscat vel ꝙ agēs patiať. Et si agere ⁊ pati sint idem. tm̄ dicamus ꝙ nō sunt idem sicut ea quoꝝ ratio est vna: vt tunica ⁊ indumentum: sed sicut ea que sunt idem subiecto ⁊ diuersa ſm rōnem: vt via a thebis ad athenas ⁊ ab athenis ad thebas: vt dictum est prius. Nō opȝ aūt ꝙ oīa eadē conueniant his que sunt quocūq̄ mō idem: sed solum illis q̄ sūt idē subiecto vel re ⁊ rōne. Et iō ēt dato ꝙ agē ⁊ pati sint idē: cū nō sint idē rōne: vt dcm̄ est: nō sequiť ꝙ cuicunq̄ conuenit agere qͦd ei ꝯueniat pati. ¶ Quarto ibi. Ad pm̄ inconueniēs aliorum quattuor. T.c.22. Ad 5m ⁊ 4m aliorum quattuor vltimorum. T.c.23.

¶ At neq̄ si doctio ⁊ disciplina sint idem: idem erit ⁊ docere ac discere: quemadmodum neq̄ si interuallum sit eorum que distant vnum: idemq̄ est ab hoc ad illud: atq̄ ad hoc ab illo distare.

¶ At vo neq̄ si doctio ⁊ doctria idē ⁊ addiscere ⁊ docere idē: sicut neq̄ si spatiū vnū distantiū sit: ⁊ distare hic illuc: ⁊ idē huc vnū ⁊ idē ē.

¶ Respondet ad quartū iconueniens ⁊ dicit ꝙ nō sequiť etiā si doctio ⁊ doctrina addiscētis eēt idem: ꝙ addisce- Ad 4m ⁊ 5m q̄uos

re ⁊ docere essent idem: qꝛ doctio ⁊ doctrina dicuntur in abstracto: docere aūt ⁊ discere in concreto. Uñ applicantur ad fines vel ad terminos fm quos sumit̄ diuersa rōnes actionis ⁊ passionis. Sicut lꝫ dicamus φ sit idem spatiuꝫ distantiū aliquoꝝ abstracte accipiendo: si tñ applicamus ad terminos spatij: sicut dicimus distare hinc illuc ⁊ ide huc non est vnum ⁊ idem. ℂ Quinto ibi.

ℂ Uino aūt neqꝫ doctio ꝓprie idē ē qđ disciplina: neqꝫ actio idē qđ passio. sꝫ mot⁹ cui hec īsunt. Nā hui⁹ in hoc: ⁊ hui⁹ eē actū ab hoc diuersuꝫ est rōne.

T.c.22. ℂ Uino aūt dicere est: neqꝫ doctio cū doctrina: neqꝫ actio cū passione idē proprie ē: sed cui īsūt hec: motus. Quod enim huius in hoc ⁊ qđ huius ab hoc actum esse: ratione alterum est.

Ad 3m .s. 2m q̄oꝝ. ℂ Respōdet ad tertiū icōueniēs destruēs hāc illationeꝫ qua ꝯcludebat̄ φ si actio ⁊ passio sunt vn⁹ mot⁹ φ actio ⁊ passio sunt idē: ⁊ dicit φ finalr dicendū est φ nō sequit̄ φ actio ⁊ passio sint idē vel doctio ⁊ doctrina: sed φ mot⁹ cui inest vtrūqꝫ eoꝝ sit idem. Qui qdē motus fm vnam rōnem est actio: ⁊ fm aliā rōnē est passio. Alteꝝ eni est fꝫ rōnē eē actū huius vt in hoc: ⁊ esse actuꝫ huius vt ab hoc. Motus aūt dicitur actio fm φ ē actus agētis vt ab hoc: dicitur aūt passio fm φ est act⁹ patiētis vt in h. Et sic pꝫ φ lꝫ mot⁹ sit idē mouētis ⁊ moti: ꝑꝑ hoc φ abstrahit ab vtraqꝫ rōne: tñ actio ⁊ passio differūt: ꝑꝑ hoc φ has diuersas rōnes in sua significatione includūt. Ex hoc aūt apparet φ cū mot⁹ abstrahat a rōne actionis ⁊ passionis nō cōtinet̄ in ꝑdicamēto actionis: neqꝫ in ꝑdicamēto passiōis: vt qdā dixerūt. ℂ Sꝫ restat circa hoc dubitatio duplex.

Pri^m du^m Lec. 6. T.cō. 4. Pria qdē: qꝛ si actio ⁊ passio sint vnus motus ⁊ non differūt nisi fm rōnē: vt dictū est: videt̄ φ nō debeāt esse duo ꝑdicamēta. cū ꝑdicamēta sint genera reꝝ.

Scōm ℂ Itē si mot⁹ vel est actio vel passio nō inuenief motus in suba q̄litate q̄titate ⁊ vbi vt supra dictū est: sed solū ꝯtinebit̄ in actione ⁊ passione.

5.c.4. ℂ Ad hoꝝ igit̄ euidētiā sciendū est φ ens diuidit̄ in decē ꝑdicamēta nō vniuoce sicut genus ⁊ spēs sed fm diuersuꝫ modū essendi.

Quare 6 cē ꝑdicamēta ad tenicē di stingu āt. Modi aūt essendi ꝓportionales sunt modis ꝑdicādi. Predicādo eni aliqd de aliquo altero: dicim⁹ hoc esse illud. vñ ⁊ decē genera entis dicunt̄ decē ꝑdicamēta. Triplr aūt fit oīs ꝑdicatio. Unus qdē modus est qñ de aliquo subo ꝑdicat̄ id qđ ꝑtinet ad essentiā ei⁹: vt cū dico sortes ē hō: vel hō ē aial. Et fm h accipit̄ ꝑdicamētū sube.

Suba. Alius aūt modus est quo ꝑdicat̄ de aliquo id qđ nō est de essentia ei⁹: tñ inheret ei. Qđ qdē vel se hēt ex ꝑte mãe subiecti: ⁊ fm h ē ꝑdicamētum

Quātitas q̄titatis: nā q̄titas ꝓprie ꝯsequit̄ mãꝫ. vñ ⁊ plato posuit magnū ex parte mãe.

Qualitas Aut ꝯsequit̄ formā ⁊ sic est ꝑdicamētū q̄litatis. vñ ⁊ q̄litates fundant̄ sup q̄titatē: sicut color in supficie ⁊ figura in lineis vel in superficiebus.

Relatio. Aut est ꝑ respectū ad alterū: ⁊ sic ē ꝑdicamētū relationis. Cuꝫ enī dico homo ē pater nō ꝑdicat̄ de hoīe aliqd. sed respectus qui ei inest ad aliquod extrīsecū.

Sex ꝑdi^a aliud importāt nisi denomiaciōes ab extrinseco. Terti⁹ aūt modus predicādi ē qñ aliqđ extrinsecū de aliquo ꝑdicat̄ per modū alicuius denominatiōis. Sic enī ⁊ accidētia intrinseca de substantijs predicamꝰ: nō tñ dicim⁹ φ homo sit albedo: sed φ hō sit albus. Denominari aūt ab aliquo extrīseco ꝯuenit qdē quodāmō cōiter in oībus: ⁊ aliquo mō specialr in his que ad hoīes pertinēt tm̄. Cōiter aūt inuenit̄ aliquod denominari ab aliquo extrinseco: vel fm rōneꝫ cāe: vel fm rōneꝫ mēsure. denominat̄ enim aliqd causatuꝫ ⁊ mēsuratū ab aliquo exteriori. Cū aūt q̄tuor sint genera causaꝝ: duo ex his sunt ꝑtes eētie: scilꝫ mã ⁊ forma: vñ ꝑdicatio que posset fieri fm hec duo ꝑtinet ad ꝑdicamētū sube: vtpote si dicamus φ hō est rōnalis: ⁊ hō est corporeus. Cā aūt finalis nō causat seorsum aliqd ab agēte: intātū eni finis hēt rōnē cause inq̄ntuꝫ mouet agētē. Remanet igit̄ sola causa agēs a q̄ pōt denominari aliqd sicut ab exteriori.

Passio Sic igit̄ fꝫ φ aliqd denominat̄ a cā agēte est ꝑdicamētū passionis. Nā pati nil est aliud q̄ȝ suscipere aliquid ab agēte:

Actio. fm aūt φ ecōuerso denominat̄ cā agens ab effectu: ē predicamētū actionis. Nā actio ē actus ab agēte in aliud: vt supra dictū est. Mēsura aūt quedā est extrinseca: ⁊ q̄daꝫ intrinseca. Intrinseca aūt sicut ꝓpria longitudo vniuscuiusqꝫ: ⁊ latitudo ⁊ ꝓfunditas. Ab his ergo denominat̄ aliquid sicut ab intrinseco inherēte. vñ pertinet ad ꝑdicamētū q̄titatis. Exteriores aūt mēsure sunt tēpus ⁊ locus.

Quādo. Ubi. Situs. Secūdū igit̄ φ aliqd denominat̄ a tēpore: est ꝑdicamētū qñ. Scōm aūt φ denominat̄ a loco: est predicamētuꝫ vbi ⁊ situs: qđ addit supra vbi ordinē partiū in loco. Hoc aūt nō erat necessariū addi ex ꝑte tēporis: cū ordo ꝑiuꝫ in tpe in rōne tēporis īportet̄. Est eni tps nūerus motus fm prius ⁊ posteri⁹. Sic igit̄ aliqd dicit̄ esse qñ vel vbi ꝑ denominationē a tpe vel a loco. Est ēt aliqd speciale in hoībus. In alijs eni aīalib⁹ nā dedit sufficiēter ea que ad ꝯseruationē vite ꝑtinēt: vt cornua ad defendēdū: corium grossum ⁊ pilosuꝫ ad tegēdū: vngulas vel aliqd hui⁹ ad incidēdū sine lesione. Et sic cuꝫ talia aīalia dicant̄ armata vel vestita vel calciata: quodāmodo nō denoīant̄ ab aliquo extrinseco sꝫ ab aliqbus suis ꝑtibus. Uñ hoc refert̄ in his ad ꝑdicamētū sube. Utputa si diceret φ hō ē manuatus vel pedatus. Sꝫ hui⁹ nō poterāt dari hoī a nā: tū qꝛ nō ꝯueniebāt subtilitati cōplexiōis eius: tū ꝑꝑ multiformitatē operū q̄ ꝯueniūt hoī inq̄ntū hꝫ rōnē: qbus aliq̄ determinata īstrumēta accōmodari nō poterāt a nā: sꝫ loco oīuꝫ inest hoī rō: q̄ exteriora sibi ꝑparat loco hoꝝ: que alijs aīalib⁹ intrinseca sunt. Unde cū hō dr̄ armatus vel vestitus vel calciatus denoīat̄ ab aliquo extrīseco: qđ nō hꝫ rōnē neqꝫ cāe: neqꝫ mēsure. Uñ est spāle ꝑdicamētū: ⁊ dr̄ habitus.

Habit⁹. Sed attēdēdū est φ etiā alijs aīalibus h predicamētū attribuit̄: nō fm φ in sua nā ꝯsiderant̄: sed fꝫ φ in hoīs vsuꝫ veniūt. vt si dicam⁹ equū faleratū vel sellatū: seu armatū. ℂ Sic ḡ pꝫ φ lꝫ mot⁹ sit vnus: tñ ꝑdicamēta q̄ sumunt̄ fꝫ motū sūt duo: fm φ a diuersis rebus exterioribus fiūt ꝑdicamentales denoīationes.

Rñ^o formalis pme dubi^s. Nā alia res est agēs a qua sicut ab exteriori sumit̄ ꝑ modū denominatiōis ꝑdicamētū passiōis. ⁊ alia res ē patiēs a q̄ denominat̄ agēs. Et sic pꝫ solutio pme dubitatiōis.

Ad 2m. ℂ Secūda aūt dubitatio de facili soluit̄. Nā rō motus cōplet̄: nō solū ꝑ id qđ ē de motu in reꝝ nā: sed ēt ꝑ id qđ rō apprehēdit. De motu enī in reꝝ nā nihil aliud est q̄ȝ act⁹ iperfectus. q est icboatio q̄dā actus ꝑfecti in eo qđ mouet̄: sicut in eo qđ dealbat̄ iā icipit esse aliqd albedinis. Sꝫ ad h φ illud iperfectū hēat rōnē motus reqrit̄ vlterius φ itelligam⁹ ipm q̄si mediū iter duo: quoꝝ ꝑcedēs cōparat̄ ad ipm sicut potentia ad actū: vñ motus dicit̄ actus: ꝯñs vo cōparat̄ ad ipsum sicut ꝑfectū ad iperfectū: vel actus ad potētiā: ꝑꝑ qđ dr̄ act⁹ existētis in potētia. vt supra dctm̄ ē. t.c.6.

Uñ qđcūqꝫ iperfectū accipiat̄ vt nō in aliud ꝑfectū tendēs dr̄ terminus motus: ⁊ non erit motus fm quē aliqd moueat̄: vtpote si aliqd incipiat dealbari: ⁊ statim alteratio interrūpat̄. Quātū igit̄ ad id qđ in reꝝ nā est de motu. motus ponit̄ ꝑ reductionē in illo genere qđ terminat motū: sicut iperfectū reducit̄ ad ꝑfectū: vt supra dctm̄ est. Sꝫ q̄ntū ad id qđ rō cōprehēdit circa motū. s. esse mediū qđdā inter duos terminos: sic iā iplicat̄ rō cāe ⁊ effectus. Nā reduci aliqd de po^a in actum. nō est nisi ab aliqua cā agente. Et fm hoc motus pertinet ad ꝑdicamētū actiōis

τ passiõis. Hec.n.duo pdicamēta accipiūtur sꝫ rōnē cau se agentis τ effectus: vt dictū est. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Quid igit̄ est motus: τ vniuersaliter: τ per partes etiam diximus. Nō est enī obscurum quonam pacto queqꝫ spēs ipsius diffiniatur. Alteratio enī actus est alterabilis: vt.est alterabile. Enimuero notius hoc pacto etiaꝫ diffinit̄: si potētia actiui atqꝫ passiui vt tale est: actus eē dicat̄: τ simpliciter: τ per singulos: vt edificatio: vel medicatio. Modo eodem: τ de ceterorum motuum vnoquoqꝫ dicetur.

T.c.23. ¶ Quid quidē igit̄ motus sit τ vniuersaliter τ sm ptē dictū est. Nō.n.īmanifestuꝫ est qūo determinabitur specierꝫ vnaqueqꝫ ipsius. Alteratio qdē enim alterabilis sm qd̄ est alterabile: endelechia est. Amplius aūt notius ꝙ potētia actiui τ passiui inquātū huiusmodi: simpliciterqꝫ: τ iterum sm vnumquodqꝫ: quoniam edificatio aut medicatio. Eodem autem dicetur modo τ de alijs motibus singulis.

¶ Diffinit motū in particulari. τ dicit ꝙ dictum est qd sit motus τ in vniuersali: τ in particulari: qꝛ ex hoc qd̄ dictū est de diffinitione mot᷒ in vniuersali. manifestū eē poterit qūo diffinit̄ in particulari. Si enim mot᷒ est act᷒ mobilis sm ꝙ huiꝰ: sequit̄ ꝙ alteratio ē actus alterabilis sꝫ ꝙ huiꝰ: τ sic de alijs. Et qꝛ positū fuit in dubitatiōe. vtrū motus sit actus mouentis vel mobilis: τ ostensum est ꝙ est actus actiui vt ab hoc: τ passiui vt in hoc. Ad tollendū omnem dubitationem notius esse dicamus ꝙ motus est actus potentie actiui τ passiui. Et sic etiam poterimus in particulari dicere ꝙ edificatio est actus edificatoris τ edificabilis inquantum huiusmodi. τ simile est de meditatione τ alijs motibus. LEC. VI.

¶ Cū aūt sciētia nālis circa magnitudines: motū: tēpusqꝫ verset̄: quoꝝ vnūquodqꝫ finitū: aut infinituꝫ esse necesse est. Et si nō oē quoduis necesse est aut infinitū esse aut finitū: vt affectum ac pūctuꝫ. Talium enim fortasse nullum necesse est in horum altero collocari. Ad nāleꝫ sane pħm de infinito si sit: necne: τ si sit: qd nam sit contemplari pertinere videtur.

T.c.24. Voniaꝫ aūt de natura scia est circa magnitudines τ tempus τ motū quorum vnūqdqꝫ necesse est aut infinitum aut finitum esse. Et si non oē sit infinitum aut finitum vt passio aut punctum. Talium enī fortasse nullum necesse est in altero horum eē: cōueniens vtiqꝫ erit de natura negociantem cōsiderare si est aut non est: τ si est: quid est.

Postq̄ pħs determinauit de motu: hic incipit determiare de īfinito. Et p̄ ostēdit ꝙ ad sciaꝫ nālē ptinet determinare de īfinito. Scd̄o īcipit determinare ibi[Esse aūt aliquid īfinitū.] Circa p̄mū duo facit. Primo ostēdit ꝙ ad sciam nālē pertinet determinare de infinito. Scd̄o ponit opiniones antiquoꝝ pħoꝝ de infinito. ibi[Et omnes sicut quoddam.] Primum ostendit τ rōne τ signo. rō talis est. Scia nālis ꝯsistit circa magnitudines τ motū τ tp̄a: sed necesse est finitum aut infinitum in his inueniri. oīs enim magnitudo vel motus vel tempus sub altero hoꝝ continet̄. s. sub finito vel īfinito: ergo ad naturaleꝫ pħm ptinet considerare de infinito an sit τ quid sit. Sed qꝛ posset aliquis dicere ꝙ cōsideratio de infinito pertinet rōne sue cōitatis ad pħm primum: ad h̄ excludendum interponit ꝙ non oē ens opꝫ esse finitum vel infinitum: nā punctus τ[passio] .i. passibilis qualitas sub nullo hoꝝ cōtinetur. Ea aūt que pertinēt ad considerationē pħi primi cōsequūt̄ ens inq̄tū ens ē: τ nō aliqd̄ determinatum genus entis. ¶ Secundo ibi.

¶ Atqꝫ scie huiusce ꝯtēplationē de ipso ꝓpriam eē: hoc signo patet. Oēs enim qui digne talem philosophiam tetigisse putant̄: de infinito sermonē fecerūt.

¶ Signū.n. qd̄ huiꝰ scie ꝓpria ꝯsideratio de ipo est. Oēs.n. qui vident̄ rōnabilr̄ tetigisse huiusmodi philosophiaꝫ: fecerunt verbū de infinito. T.c.25.

¶ Ostēdit idē p signū acceptū a ꝯsideratiōe phoꝝ nāliū. Oēs enī q rōnabilr̄ tractauerūt huiꝰ phiam. s. nālem: fecerūt mētionē de īfinito. Ex quo colligitur probabile argumētū ab auctoritate sapiētū: ꝙ ad phiam naturalē ptineat determinare de infinito. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Ac oēs ipsum vt p̄ncipiū quoddam eoꝝ que sunt posuerūt. Alij quidē per se: vt substātiam: nō vt rei cuiqꝫ accidēs: vt pithagorici atqꝫ Plato.

¶ Et omnes tanq̄ principium quoddaꝫ ponūt eorum que sunt. Alij quidem quemadmoduꝫ Pithagorici τ Plato per se: nō sicut accidēs alicui alteri: sꝫ sicut substātiā ipm esse infinitum.

¶ Ponit opiniones antiquoꝝ de infinito. Et p̄mo ostēdit in quo diuersificabant̄. Secundo ostendit in quo omnes cōueniebant ibi[Rationabiliter aūt.] Circa p̄mum duo facit. Pri̇o ponit opinionē philosophoꝝ nō nāliū de infinito. s. pithagoricoꝝ τ Platōicoꝝ. Scd̄o opiniōes nāliū ibi[De nā autē oēs.] Circa p̄mū duo facit. Primo ostendit in quo conueniebant pithagorici τ platonici. Scd̄o in quo differebant ibi[Preter hoc quidam pithago.] Dicit ergo p̄mo. ꝙ oēs philosophi posuerūt infinituꝫ esse sicut quoddā principiū entiū. Sꝫ hoc fuit ꝓpriū pithagoricis τ platonicis ꝙ ponerēt īfinitū nō eē accidēs alicui alteri nature: sed esse quoddā per se existens. Et hoc cōpetebat eoꝝ opinioni: qꝛ ponebāt numeros τ quātitates esse substantias rerū. infinitum aūt in quātitate est. vnde τ infinitum per se existens ponebant. ¶ Secūdo ibi.

¶ Verū pithagorici qdē in sensibilibus ipm ponūt. Nō enī separabilē ipsum numerū faciūt: τ id qd̄ est extra celū infinitū esse dicebant. Plato aūt extra quidem celum neqꝫ corpus esse: neqꝫ ideas putabat: ꝓpterea qd̄ neqꝫ vsq̄ sunt ipse. Infinitum tamen τ in sensibilibus: τ in illis esse censebat.

¶ Preter hoc qd̄ Pithagorici quidem in sensibilibus. Neqꝫ enī abstractū faciūt numeꝝ: τ eē extra celū īfinitū. Plato autē extra nullū eē corpus neqꝫ ideas: eo ꝙ nusq̄ sint ipse: tn̄ infinitū τ in sensibilibus τ in illis esse.

¶ Ostendit differētiā inter Platonē τ pithagoricos quātum ad positioneꝫ infiniti. Scd̄o quātū ad radicē ipsius ibi[Et hi qdē infinitū esse.] Quātū aūt ad positionem infiniti in duobus differebat Plato a pithagoricis. Pithagorici eniꝫ nō ponebāt infinitū nisi in sensibilib᷒. Cū eniꝫ infinitū cōpetat quātitati: prima aūt quātitas ē numerus: pythagorici nō ponebāt nūerū sepatū a sensibilibus: sꝫ dicebāt nūeꝝ eē substaꝫ reꝝ sensibiliū: τ p ꝯñs neqꝫ infinitū erat nisi in sensibilibus. Itē pithagoras ꝯsiderabat ꝙ sensibilia q̄ sūt infra celū sunt circūclausa celo: vn̄

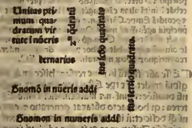
in eis

in eis nõ põt eẽ ĩfinitũ: ⁊ pp̃ hoc ponebat φ infinitũ esset in sensibilibus ex̃ celũ. Sed Plato ecõtrario ponebat φ nihil ẽ ex̃ celũ: neq̃ꝫ .n. dicebat eẽ ex̃ celũ aliqͦd corp⁹ sensibile: q̃ꝛ celũ dicebat eẽ ꝯtinẽs oĩa sẽsibilia. neq̃ꝫ ẽt ideas ⁊ spẽs reꝝ q̃s ponebat eẽ sepatas dicebat eẽ ex̃ celum: q̃ꝛ intus ⁊ ex̃ significãt locum: idee vͦ fm̃ ipsum nõ sunt in aliquo loco: q̃ꝛ loc⁹ corporaliũ ẽ. Itẽ dicebat Plato φ ĩfi⁹ nõ solũ ẽ in reb⁹ sensibilib⁹: sꝫ ẽt in illis .i. in ideis sepatis: q̃ꝛ ẽt in ipsis nũeris sepatis ẽ aliqd formale vt vnũ: ⁊ aliqd mãle vt duo: ex q̃bus oẽs nũeri cõponunt̃. ℭ Scdo. ibi.

T.c.15 ℭ Et illi qdẽ par ipsum infinitũ eẽ dicebãt. Hoc enĩ cõprehensum: atq̃ꝫ finitũ ab impari prebet hisce que sunt infinitionẽꝫ. Signũq̃ꝫ huius id esse qͦd in numeris accidit. Cũ enim norme circa vnũ: seorsumq̃ꝫ ponuntur: nunc alia semp̃ fit species: nunc vna. At plato duo infinita facit magnum inq̃ ac paruum.

T.c.16. ὁ γνώμον ... gnomõ. De gnomõe in fi. primi ca. ... T.c.17. ℭ Et hi q̃dẽ infinitũ eẽ parẽ. Hic qdẽ .n. cõprehensus ⁊ sub ipari reclusus adhibet his que sũt infinitatẽ. Signũ aũt huius est qͦd ꝯtingit in numeris. Circũpositis .n. gnomõibus circa vnũ ⁊ extra: aliqñ quidẽ aliã fieri spẽm: aliqñ aũt vnã. ℭ Plato autẽ duo infinita magnũ ⁊ paruum.

ℭ Ostendit diĩam coꝝ q̃ntũ ad radicẽ infinitiꝫ dicit φ pithagorici attribuebãt ĩfinitũ vni radici .s. nũero pari. Et hoc manifestabãt dupl̃r. Pͦ per rõnẽ: q̃ꝛ id qͦd ꝯcludit ab alio: ⁊ per aliud terminat̃: q̃ntũ est de se: h̃ꝫ rõnẽꝫ infiniti. Qꝛ aũt cõcludit ⁊ terminat h̃ꝫ rõnẽ termini: ipar aũt nũerus cõprehẽdit̃ ⁊ cõcludit̃ sub ipari: si .n. pponit̃ aliq̃s numer⁹ par: vndiq̃ꝫ diuisibilis apparet. Cũ vͦ addita vnitate ad iparẽ numerũ reducit̃: iã quãdã idiuisionem cõsequit̃: sicut si par sub ipari ꝯstringat̃. Unñ videt̃ φ par sit per se ĩfinitũ: ⁊ causet in alijs ĩfinitatẽ. Ostẽdit ẽt ideꝫ per signũ. Ad cuius euidẽtiã sciẽdũ est φ in geometricis gnomõ dicit̃ quadratũ sup diametrũ ꝯsistẽs cũ duobus supplemẽtis. Unde igit̃ gnomõ circũpositus q̃drato ꝯstituit q̃dratũ. Ex huius ergo silitudine in numeris gnomones dici põt numeri qui aliq̃bus nũeris addunt̃. Est aũt hic obseruãdũ φ si aliq̃s accipiat nũeros ipares fm̃ ordinem ꝓgressiõis numeralis: ⁊ vnitati que est q̃dratũ virtute in q̃ntũ vnũ est solũ vnũ addat pmũ nũerũ iparẽ .s. ternariũ ꝯstituet̃ q̃ternarius qui est numerus quadrat⁹. Nã his duo sunt q̃tuor. Si vͦ huic scdo quadrato addat̃ scdo .s. q̃narius ꝯsurgit nouenarius qui est quadratus ternarij. Nã ter tria sunt nouẽ. Si aũt huic tertio q̃drato addat̃ tertius ipar .s. septẽnarius ꝯsurgit sexdecim qui est quadratũ quaternarij. Et sic semp̃ per ordinatã additionem numeroꝝ impariũ resultat eadẽ forma in nũeris .s. quadratũ. Per additionẽ aũt pariũ semp̃ resultat diuersa figura. Nã si pmus par .s. duo addant̃ vnitati cõsurgit ternarius qui est figure trilatere. Si aũt huic addat̃ scds par .s. quaternarius ꝯsurgit septenari⁹ qui est figure eptagonie. Et sic semp̃ variat̃ figura numeroꝝ ex additione pariũ. Et hoc videt̃ eẽ signũ φ vniformitas ptinet ad numerũ imparẽ. difformitas aũt ⁊ varietas ⁊ ĩfinitũ ptinẽt ad numerũ parẽ. Et hoc est qͦd dicit: Signũ huiusmodi .s. φ infinitũ sequat̃ numerũ parẽ est hoc qͦd ꝯtingit in numeris. Circũpositis .n. gnomõibus .i. numeris additis circa vnũ .i. circa vnitatẽ: ⁊ extra .i. circa alios nũeros. aliqñ quidẽꝫ fit alia spẽs .s. alia forma nũeralis .s. per additionẽ nũeri paris: aliqñ aũt fit vna spẽs .s. per additionẽ nũeri imparis. Et sic patet quare pithagorici numero pari attribuit infinitatẽ. Plato aũt attribuebat duabus radicib⁹ scilicet magno ⁊ paruo. Hec enim duo fm̃ ipsum sunt ex parte mãe cui cõpetit infinitum. ℭ Deinde cum dicit.

ℭ Naturales aũt oẽs aliã quãdã semp̃ nãm coꝝ que elemẽta dicunt̃ ipsi infinito supponũt: vt aquaꝫ vel aerẽ: vel id qͦd iter hec mediuꝫ collocat̃: p̃ter eos qui elemẽta finita fecerũt. Nullus .n. ipsoꝝ ĩfinitũ facit. Qui vͦ elemẽta faciũt infinita: vt Anaxagoras atq̃ꝫ Democritus: hi finitũ ipsum tactu ꝯtinuũ eẽ dicũt. Ille qdẽ ex hisce que sunt similiũ partiũ: hic autẽ ex ĩdiuiduis illis corpuscul' q̃ figuris differũt: sitũq̃ꝫ generãdarũ semiã reꝝ. Atq̃ꝫ ille qdẽ q̃duis cõgeriei p̃tẽ cõgestã eẽ pinde atq̃ꝫ totã dicebat: q̃ꝛ videbat qͦduis ex quouis oriri. Hic .n. ⁊ oẽs res olim simul fuisse dixisse videt̃. vt hãc carnẽ: ⁊ hoc os: ⁊ q̃duis simili mõ. Igit̃ ⁊ vniuersa: ⁊ simul ergo nõ solũ .n. in vnoquoq̃ꝫ p̃ncipiũ est segregatiõis: sꝫ in ipso ẽt vniuerso. Nã cũ oẽ qͦd fit ex tali corpe fiat: oĩumq̃ꝫ fit generatio: nõ simul tñ: atq̃ꝫ aliqͦd p̃ncipiũ generatiõis eẽ oporteat: ⁊ id sit vnũ: qͦd ille mẽtẽ appellat: mẽsq̃ꝫ a principio quodã opet̃ cũ itellexit. Necesse est oli oia simul fuisse: moueriq̃ꝫ oli cepisse. Democrit⁹ aũt nõ aliud ex alio p̃moꝝ illoꝝ corpoꝝ fieri dicit. Ipsuꝫ tñ cõẽ corp⁹ oĩuꝫ est p̃ncipiũ: magnitudie ptiũ differẽs atq̃ꝫ figura. Patet igit̃ ex hisce que dixim⁹ ĩfiniti cõtemplationeꝫ ad naturales philosophos pertinere.

ℭ Hi nã aũt oẽs semp̃ subijciũt alterã q̃dã nãm infinito dictoꝝ elemẽtoꝝ: vt aquã: aut aerẽ: aut mediũ hoꝝ. Finita aũt faciẽtiũ elemẽta nullus ĩfinita facit. Quicũq̃ꝫ aũt ĩfinita faciũt elemẽta

queadmodū anaxagoras ꝛ Democrit⁹. hic qdē ex silib⁹ ptib⁹: ille aūt ex oi semie figuraꝝ p ꝯta-
T.c.28. ctū ꝯtinuū īfinitū eē dič. ¶ Et hic qdē quālibet ptē esse silr mixtā toto ex eo qđ videt qđlibet ex quolibet fieri. Dicit eteni vž ꝛ sil aliqñ oēs res sic maře eē: vt hec caro ꝛ h os: ꝛ sic qđlibet: ꝛ oīa itaq3 ꝛ sil igiř. Pricipiū.n. nō solū i vnoquoq3 disgregatiōis: s3 ꝛ oium ē. Qm̄.n. oē qđ fit: ex hui⁹ fit corpe: oium.n. gñatio ƥterq3 ꝙ nō sil: ꝛ qđdā pncipiū eē op3 gñatiōis. Hoc aūt est vnū: qđ ille vocat itellectū. Intellect⁹ aūt ex pricipio quodā opař itelligēs ꝛ cognoscēs. Quare necē
T.c.29. est sil aliqñ oīa eē: ꝛ icipe moueri aliqñ. Democrit⁹ aūt nihil alteꝝ ex altero fieri prioꝝ dič. S3 tñ ipm cōe corp⁹ oium eē pricipiū magnitudie: s3 ptes ꝛ figuras differēs. Qđ qdē igiř ꝯuenies
T.c.30. sit physicis hec speculatio manifestum ex his.

¶ Pōit opiones nāliū de ifinito. Sciēdū ē g ꝙ oēs nāles phi: g. s. nālr pncipia rerū tradiderūt ponūt ꝙ īfinitū nō est p se subsistēs sič supra dctū ē: s3 ponūt ifim eē accñs alicuius nāe ei supposite. Qui g posuerūt vnū pnm tm̄ māle qđcūq3 sit de nūero coꝝ q dicunř elementa siue aer siue aq̄ siue aliqđ mediū dixerūt eē īfinitū: q vo fecerūt plra elemēta s3 finita ſm nūeꝝ: nullus coꝝ posuit ꝙ elemēta eēnt īfinita s3 q̄ntatē. Ipsa.n. distinctio elemētoꝝ ꝯtrarii videbař īfinitati vtriusq3 coꝝ. S3 illi q fecerūt infinitaſ ſm nūeꝝ: dicūt ex oib⁹ illis īfinitis fieri qđdā vnū īfinitū p ꝯtactū. Et hi fuerūt Anax. ꝛ Democrit⁹: q i duob⁹ differebāt. Pmo qdē i qditate pncipioꝝ īfinitoꝝ. Nā Anax. posuit illa īfinita pncipia eē īfinitas siles ptes vt carnis ꝛ ossis ꝛ huiꝰ. Democrit⁹ pōit huiꝰ īfinita pna eē idiuisibilia corpa dña s3 figuras. q qdē corpa dicebāt eē semia toti⁹ nāe. Alia dña ē q̄ntū ad habitudinē hoꝝ pncipioꝝ adinuicē. Anax. aūt dič ꝙ q̄libet haꝝ ptiū īfinitarū eēt cōmixta cuilibet. sič ꝙ in q̄libet pte carnis eēt os: ꝛ ecōuerso: ꝛ silr de alijs. Et h iō q2 vidit ꝙ qđlibet fit ex quolibz. Et cū crederet ꝙ oē qđ fit ex aliquo est in eo: syllogiȥauit ꝙ qđlibet sit in quolibet. Et ex h vž ipe affirmare ꝙ aliqñ oēs res erāt sil ꝯfuse adiuicē: ꝛ nihil erat distinctū ab alio. Sič.n. hec caro ꝛ h os cōmiscenř adiuicē: qđ demōstrař p generationē eoꝝ adiuicē: sic ē ꝛ de quolibet alio. Oīa igiř aliqñ fuerāt sil. Est.n. accipe pnm disgregatiōis nō solū in aliquo vno: s3 in oib⁹ sil. Qđ sic pbat. Qđ.n. fit ex alio erat prius ei cōmixtū: ꝛ p h fit ꝙ segregař ab eo: s3 oīa fiūt s3 nō simul: op3 igiř poni vnū pncipiū generatiōnis oium nō solū vniuscuiusq3. Et hoc vnū pncipiū vocauit intellectū: cui soli cōpetit distinguere ꝛ cōgregare pp hoc ꝙ nō est imixt⁹. Qđ aūt fit per itellectū vž hre qđdā pricipiū: q2 itellectus a determiato pncipio icipiēs opař. Si g segregatio fit ab itellectu op3 dicē ꝙ segregatio habeat qđdā pnm. Vñ ꝯcludebat ꝙ aliqñ oīa sil fuerit: ꝛ ꝙ mot⁹ quo segregant res adiuicē aliq̄n icoeperit cū pus nō fuerit. Sic igiř Anax. ponit vnū pncipioꝝ fieri ex altero. S3 Democrit⁹ dič ꝙ vnū pncipioꝝ nō fit ex altero: sed nā corporis q est cōis oib⁹ idiuisibilib⁹ corporib⁹ differēs ſm ptes ꝛ figuras est pncipiū oium ſm magnitudinē: inquātū ex indiuisibilibus ponebat cōponi oēs magnitudines indiuisibiles. Et sic ꝯcludit ꝙ ad philosophū nālem pertinet considerare de infinito. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Pricipiū aūt oēs ipsu3 ponūt cū rōne. Impossibile est.n. aut ipsu3 frustra eē: aut aliā vllā ipsi ƥter pncipij vi inesse. Oē.n. qđ ē: aut ē pncipiu3: aut ē ex pncipio. At pncipiū īfiniti nō ē: eēt.n. ipsius finis. Preterea igenitū ipm eē: corruptiōeq3 vacare cēsēt: quippe cū sit pncipiū qđdā. Nā ꝛ qđ nasciř id hēat finē necesse ē: ꝛ ois corruptiōis ē finis. Quapropter (vt dicim⁹) huiasce nō ē pncipiū. S3 hoc pncipiū ceteroꝝ eē vž. Et ꝯtinē ēt ip3 oīa gubernareq3 dicūt: vt hi q ƥter īfinitū nullas alias cās faciūt: vt mētē aut cōcordiā: ꝛ hoc eē ip3 diuinū. Est.n. imortale: nec vnq3 perire pōt: vt Anaximāder: ꝛ nāliū plurimi dicūt. ¶ Rōnabilr aūt ꝛ pricipiū ipsu3 ponūt oēs. Neq3.n. frustra possibile ē ipsu3 eē: neq3 aliā inesse potētiā: nisi sič pricipiū. Oia.n. pricipiū sūt: aut ex pricipio. Infiniti aūt nō est pricipiū. eēt.n. vel q3 finis ipsi⁹. Ampli⁹ aūt ꝛ igenitū ꝛ icorruptibile: si est qđdā pricipiū. Qđcūq3.n. fit: necē est accipe fine3: ꝛ finalitas est corruptiōis. Quare sicuti dicim⁹ nō est hui⁹ pricipiū: s3 h alioꝝ vž eē: ꝛ ꝯtinē oīa ꝛ gubernare: sič affirmāt qcūq3 nō faciūt eē īfinitū aliq3 cāz: vt itellm aut ꝯcordiā. Et h eē d3 diuinū. Immortale.n. ꝛ icorruptibile ē: sič affirmāt Anaximādros ꝛ plimi phoꝝ.

¶ Ponit q̄tuor in q̄b⁹ antiq phi ꝯcordabāt circa infinitū. Quoꝝ pmū est ꝙ oēs posuerūt īfinitū eē pncipiū. Et h [rōnabilr] .i. per pbabilē rōnē. Nō.n. possibile est si īfinitū sit ꝙ sit [frustra] .i. ꝙ nō hēat aliquē determinatū gradū in entib⁹. Nec pōt hre aliā virtutē nisi pncipij: q2 oīa que sūt in mūdo vel sūt pncipia: vel ex pncipijs. Infinito aūt nō cōpetit hre pncipiū: q2 qđ h3 pnm: h3 finē. vñ relinquiř ꝙ ifim sit pnm. S3 attēdēdū est ꝙ in hac rōne vtunř equoce pncipio ꝛ fine. Nā qđ est ex pncipio: h3 pnm originis: ifinito aūt repugnat pnm ꝛ finis q̄ntitatis vel magnitudinis. Scđm aūt qđ attribuūt ifinito ē ꝙ sit igenitū ꝛ icorruptibile. Et h sequiř ex eo ꝙ est pnm. Oē.n. qđ fit: necesse est ꝙ accipiat finē: sič ꝛ h3 pnm. ꝛ ēt cuiuslibet corruptionis ē aliq̄s finis. finis aūt repugnat ifinito: eē g generabile ꝛ corruptibile repugnat ifinito. Et sic pꝫ ꝙ nō est aliqđ pnm ifiniti: s3 magis ifinitū ē pnm alioꝝ. In hoc ēt equoce sumebāt pnm ꝛ finē sič ꝛ supra. Tertiū qđ attribuebāt infinito erat ꝙ ꝯtineret ꝛ gubernaret oīa. Hoc.n. vž eē pmi pricipij. ꝛ h dixerūt qcūq3 nō posuerūt ƥter māꝫ quā dicebāt ifinitā alias cās s. agētes. vt itellectū posuit Anax. ꝛ ꝯcordiā Empe. Cōtineř.n. ꝛ gubernare magis ptinet ad pncipiū agēs q3 ad māꝫ. Quartū aūt ifinito attribuebāt ꝙ eēt qđdā diuinū. Oē.n. qđ est imortale aut icorruptibile: diuinū appellabāt. Et hoc posuit Anaximander. ꝛ plures antiquoꝝ phoꝝ naturaliū. LEC. VII.

¶ Esse aūt īfinitū in rōne rerū: ex hisce qnq3 maxime q̄spiā credet. Ex tpe. Est.n. hoc īfinitū ex magnitudinū diuisiōe: vtunř.n. ꝛ mathematici īfinito. Ex eo pterea: q2 hoc pacto dūtaxat generatio ꝛ corruptio nūq3 deficiet: si īfinitū sit id ex quo p ablationē id qđ nasciř fit. Insup ex eo q2 finitu3 ad aliqđ semp finiř. Quare necesse est nullū eē fine3: si aliđ ad aliđ semp finiri necesse est. Maxime vo ꝓpriissimeq3 ēt eo qđ vniuersis cōe3 efficit dubitationē. Nā q2 mēs nō deficit in cogitādo: ꝛ nūer⁹: ꝛ mathematice magnitudines: ꝛ id qđ est extra celū: īfinitū eē videř. Qđ si illđ sit īfinitū: ꝛ corp⁹ īfinitū eē vž: īfinitiq3 mūdi. Cur.n. magis

magis hac parte vacui q̄ hac: moles est collocāda. Quare si aliq̄ sit in pte: ⁊ vbiqȝ necesse ē eē. Et insup si sit vacuū infinitusqȝ loc⁹: ⁊ infinitū corp⁹ eē necesse est. In perpetuis enim non differunt posse ac esse.

T.c.31. Esse aūt infiniti fides ex qnqȝ ꝯtingit maxie intēdētib⁹. Ex tpe. hoc.n. infinitū. Et ex magnitudinū diuisiōe. Utūtur.n. mathematici ifinito. Amplius sic vtiqȝ solū nō est deficē fieri ⁊ corrūpi: si ifinitū sit. Amplius iducēdo finitū semp ad aliqd. Quare necesse ē ei nullū eē terminū: si semp iducere necē ē alteꝝ ad alteꝝ. Maxie aūt ⁊ magis ꝓprie

T.c.32. qd̄ cōem fac̄ dubitationē oīb⁹: ꝓp id.n. qd̄ intellectu nō est deficē: ⁊ nūerus ifinitus videt̄ eē ⁊ mathematice magnitudies: ⁊ qd̄ est extra celū. Infinitū aūt cū sit extra: ⁊ corp⁹ ifinitū videt̄ eē: ⁊ mūdi. Quid.n. magis vacuū hic q̄ ibi. Quare siquidem in vno loco: ⁊ vbiqȝ esse magnitudinem. Similiter aūt ⁊ si vacuū est: ⁊ locus infinitus: ⁊ corpus infinitum necesse est esse. Cōtingere.n. ab esse nihil differt in perpetuis.

Positis opiniōib⁹ antiquoꝝ de ifinito. hic icipit inquirere veritatē. Et ṗmo obijcit ad vtrāqȝ ptē. Scdo soluit ibi [Qd̄ qdē igit̄ corp⁹.] Circa ṗmū duo fac̄. Pmo pōit rōnes ad ostēdēdū ꝙ ifi^m sit. Scdo ad ostēdēdū ꝙ nō sit. ibi [Hȝ aūt dubitationē.] Circa ṗmū pōit qnqȝ rōnes: quaꝝ ṗma sumit̄ ex tpe qd̄ s̄m cōes opionē antiquoꝝ ifinitū erat. Solus.n. Plato generauit tps: vt

Lec.2.n. in octauo hui⁹ dicet̄. Dicit ḡ ṗmo ꝙ ad ostēdēdū infinitū eē: ex qnqȝ rōnib⁹ accipi pōt. Et ṗmo qdē ex tpe: qd̄ est ifinitū s̄m illos q dicebāt tps sp fuisse ⁊ sp futurū eē. Scda rō sumit̄ ex diuisiōe magnitudinū in ifinitū. Infinito.n. in magnitudib⁹ vtunt̄ ēt mathe^ci i suis demōstratiōib⁹: qd̄ nō eēt si ifinitū totalr̄ tolleret̄ a reb⁹. ops igit̄ ponere infinitū. Tertia rō sumit̄ ex ꝑpetuitate generatiōis ⁊ corruptiōis: s̄m pluriū opinionē. Si.n. totalr̄ tolleret̄ infinitū: nō posset dici ꝙ generatio ⁊ corruptio in ifi^m durarēt: vn̄ oporteret dicē ꝙ qnqȝ totalr̄ generatio cessaret qd̄ est cōtra multoꝝ opinionē. Ops ḡ ponē infinitū. Quarta rō sumit̄ ex appenti rōne finiti. Uidet̄.n. plurib⁹ ꝙ de rōne finiti sit ꝙ sp icludat̄ ab aliquo alio: q2 videm⁹ apud nos oē finitū extēdi vsqȝ ad aliqd. Demonstrato igit̄ aliquo corpe. si illd̄ sit ifinitū habet̄ ꝓpositū. Si aūt sit finitum oportebit ꝙ terminet̄ ad aliqd̄ aliud: ⁊ iteꝝ illud si sit finitū ad aliqd̄ aliud: aut ḡ erit ꝓcedere in ifinitū: aut deueniet̄ ad aliqd̄ corp⁹ ifinitū: ⁊ vtroqȝ mō ponit̄ infi^m. Un̄ necesse est ꝙ nullus sit termin⁹ corpoꝝ: s; sp ops ꝙ oē finitū icludat̄ ab aliquo altero. Quīta rō sumit̄ ab apphēsione itellect⁹ vel imaginatiōis. Un̄ dicit. Illud qd̄ maxie fac̄ cōēȝ dubitationē iducētē hoies ad ponēdū ifinitū: est ex hoc ꝙ itellect⁹ nūq̄ deficit: qn sup qdlibet finitū datū possit aliqd addē. Existimabāt aūt antiq phi ꝙ res viderēt apphēsiōi itellect⁹ ⁊ sensus. vn̄ dicebāt ꝙ oē qd̄ videt̄ est veꝝ. vt in q̄rto meta. dr̄: ⁊ ꝓp h̄ credebāt ꝙ ēt in reb⁹

Lec.6.2. eēt ifinitū. Inde est ꝙ videt̄ nūer⁹ eē ifinit⁹: q2 itellectus cuilibet nūero dato vnitatē addēdo fac̄ aliā spēm. Et eadē rōne vident̄ magnitudines mathematice q̄ in imaginatiōe ꝯsistūt eē ifinite: q2 q̄libet magnitudine data possumus imaginari maiorē. Et eadē rōne videt̄ eē ex̄ celū qddā spatiū ifinitū: q2 possum⁹ imaginari ex̄ celū in ifinitū q̄sdā dimēsiōes. Si aūt ē ifinitū spatiū ex̄ celū: necē vi

det̄ ꝙ sit corp⁹ ifinitū: ⁊ ꝙ sint mūdi ifiniti. Et h̄ duplici rōne. ṗma rō est: q2 si ꝯsideret̄ totū spatiū ifinitū: totū s; se ꝯsideratū est vniforme. Nō est ergo assignare rōnē quare magis in vna pte illud spatiū sit vacuū a corpe q̄ in alia. Si ḡ in aliq̄ pte illi⁹ spatij inenit̄ magnitudo corporalis hui⁹ mūdi: ops ꝙ in q̄libet pte illi⁹ spatij inenia t̄ aliq̄ magnitudo corporalis sicut que est hui⁹ mūdi: ⁊ sic ops corp⁹ eē ifi^m sic̄ ⁊ spatiū. Uel ēt ops mūdos eē infinitos vt Democrit⁹ posuit. Alia rō est ad idē ostēdēdū: q2 si est ifinitū spatiū: aut est vacuū: aut est plenū: si est plenū habet̄ ꝓpositū ꝙ sit corpus ifinitū. Si aūt est vacuū. cū vacuū nihil aliud sit q̄ locus nō repletus corpe possibile repleri: necesse est ꝙ si est spatiū infinitū. sit etiā locus infinitus: qui posset repleri corpore: ⁊ ita oportebit corpus eē ifinitū: q2 in ꝑpetuis nō differt ꝯtingere ⁊ eē. Un̄ si cōtingit locū ifi^m repleri corpe: ops dicere ꝙ sit repletus corpore ifinito. necesse ḡ videt̄ dicē ꝙ sit corp⁹ ifi^m. ¶ 2^a ibi.

¶ Habet aūt dubitationē ipsa ꝯtēplatio ifiniti. Nā si ponat̄ eē: ipossibilia multa sequunt̄: ⁊ ēt si nō eē ponat̄. Preterea vtronā sit mō. Utꝝ vt substantia: an vt accn̄s alicui nāe per se: an neutro mō: s; nihilominus sit ifinitū: ⁊ multitudine infinita. Maxime autē ad naturalē philosophū ꝑtinet: si magnitudo sensibilis infinita sit in ratione rerum considerare.

¶ Habet aūt dubitationē de ifinito cōsideratio. T.c.33.
Et nāqȝ nō eē ponentib⁹. multa ipossibilia accidūt: ⁊ eē. Amplius aūt qualiter est: vtrū sicut substantia: aut sicut accidēs per se alicui nature: aut neutraliter. Sed nihilominus est ifinitū aut infinita multitudine. ¶ Maxime autē physici est T.c.34.
cōsiderare si est magnitudo sensibilis infinita.

¶ Obijcit in 2^m. Et circa h̄ tria fac̄. Pmo ostēdit qōnē eē dubitabilē ne rōnes ꝑmisse oīno verū cōcludē videant̄. Scdo ostēdit quot modis dr̄ infi^m. ibi [Pimū ḡ determinādū.] Tertio rōnes pōit ad ostēdēdū ifi^m nō eē. ibi [Separatū qdē igit̄ eē.] Dic̄ ḡ ṗmo ꝙ dubitatio est circa ifinitū vtꝝ sit vel nō sit. Multa.n. ipossibilia cōsequuntur his qui ponūt ifinitū oīo nō eē: sic̄ ex ṗmissis p3. ⁊ ēt his qui ponūt infi^m eē multa accidūt ipossibilia: vt ex ꝯsequētib⁹ rōnib⁹ patebit. Est ēt dubitatio qualr̄ ifi^m sit: vtrū. s. sit aliqd per se exn̄s: sicut quedā suba: vel sic̄ aliqd̄ accn̄s per se ꝯueniēs alicui nāe: aut neutro mō sit. s. neqȝ per se exn̄s sicut suba: neqȝ sicut accn̄s per se. S; nihilomin⁹ siue accidēs est aliqd̄ infinitū cōtinuū. ⁊ aliq̄ infinita s̄m multitudinē. sed maxime ꝑtinet ad ꝯsiderationē phi nālis: si est aliqua magnitudo sensibilis infinita. nā magnitudo sensibilis est magnitudo nālis. ¶ Scdo ibi.

¶ Atqȝ ṗmū determinandū est quot modis dicit̄ ifinitū. Uno itaqȝ mō dicit̄ ifinitū qd̄ ipossibile est pertrāsire: ex eo q2 nō est aptū vt per ipm transitio fiat: perinde atqȝ vox inuisibilis dici solet. Alio mō id dicit̄ infinitū: qd̄ h3 sine fine transactionē. Aut qd̄ vix aut qd̄ aptū est qdē habere: nō h3 tn̄ transactionem vel finē. Preterea infinitum omne: aut in appositione: aut in diuisione: aut in vtrisqȝ consistit.

¶ Primū ergo determinādū quot modis dicit̄ infinitū. Uno qdē igit̄ mō ꝙ ipossibile est transiri: ex eo ꝙ nō est aptū trāsiri: vt est vox inuisibilis. Aliter aūt trāsitū hn̄s incōsumabilē: aut qd̄ vix: aut qd̄ aptū natū est habere: nō tn̄ h3 trāsitū aut finē. Amplius infinitū esse: aut s̄m apposi-

tionem aut ẜm diuisionem: aut vtroqȝ modo.

¶ Ondit quot modis dī īfinitū. ⁊ põit duas diuisiões īfiniti: quaꝝ pͣma ē cõis īfiniti ⁊ oīb⁹ p̄uatiue dcīs. Nā sic inuisibile dicit̄ tripl'r: qḋ vl' nõ est aptū natū videri vt vox: q̄ nõ ē de gñe visibiliū: vl' qḋ male videt̄: sic qḋ videt̄ in obscuro aut a remotis: vl' qḋ natū ē videri ⁊ nõ videt̄: sic qḋ est oīno in tenebris. Sic igit̄ ⁊ vno mõ dī īfinitū qḋ nõ est natū trāsiri. nā īfinitū idē est qḋ ītrāsibile: ⁊ h̄ est. q: est de genere nõ trāsibiliū: sic īdiuisibile: vt pūctum ⁊ forma: p q̄ṁ ēt modū dī vox īuisibilis. Alio mõ dī īfinitū qḋ q̄tū est de se trāsiri põt: s; ei⁹ trāsit⁹ nõ põt pfici a nobis: sic si dicat̄ pfunditas maris eē īfinita. Uel si põt pfici: tn̄ vix ⁊ cū difficultate. Sic si dicam⁹ ꝙ iter vsqȝ in indiā est īfi͡m. Et vtrūqȝ istoꝝ ptinet ad hoc qḋ est eē male trāsibile. Tertio mõ dī infi͡m qḋ est natū trāsiri q̄si de genere trāsibiliū existēs: qḋ tn̄ nõ h; transitū ad finē: vt si eēt aliq̄ linea nõ hñs terminū: vel q̄cūqȝ alia q̄titas. Et sic pprie dī infi͡m. Aliā diuisionē ppriā infiniti ponit ibi [Amplius aūt infinitū.] Dicēs ꝙ infinitū dicitur vel per appositionē sicut in nūeris: aut ẜm diuisionē. sic in magnitudinibus: aut vtroqȝ mõ: sicut in tēpore. ¶ Tertio ibi.

T.c.35. ¶ Sepabile igit̄ a sensibilib⁹ īfinitū eē nõ põt: qḋ qdē ipsuȝ sit īfinitū. Nā si īfinitū ip̄m neqȝ magnitudo sit: neqȝ multitudo: s; substātia ⁊ nõ accidēs: īdiuisibile erit pfecto. Diuisibile. n. aut magnitudinē aut multitudinē eē ɔstat. Si v̄o īdiuisibile sit: infinitū nõ erit: nisi pinde atqȝ vox est īuisibilis. At neqȝ illi q dicūt infinitū eē: ip̄m hoc pacto ponūt: neqȝ nos q̄rimus si sit idētidē ip̄z: s; vt h; sine fine trāsactionē. Ex si īfinitū per accñs sit: nõ hoc elemētū erit eoꝝ q̄ sunt: quo est īfinitū: queadmodū nec ipsuȝ inuisibile locutiõis est elementum: ⁊ tamen vox est inuisibilis.

T.c.36. ¶ Separatū qdē igit̄ eē īfinitū a sensibilib⁹ ipsum aliqd ens īfinitū: īpossibile est. Si nāqȝ neqȝ magnitudo neqȝ multitudo est: suba aūt ipsuȝ infinitū: ⁊ nõ accidēs: īdiuisibile erit. Diuisibile. n. aut magnitudo aut multitudo erit. Si aūt īdiuisibile est: nõ īfinitū est: nisi sic vox īuisibilis. S; neqȝ sic dicūt affirmātes eē īfinitū: neqȝ nos q̄rimus: s; sic ītrāsibile. ¶ Si aūt ẜz accñs est īfinitū: nõ erit vtiqȝ elemētū eoꝝ q̄ sūt ẜz qḋ ē īfinitū: sic neqȝ īuisibile locutiõis: q̄uis vox sit īuisibil'.

¶ Ponit rõnes ad excludēdū īfinitū. Et p̄ ad excludēdū infi͡m sepatū qḋ platõici posuerūt. Scḋo ad excludēdum infi͡m a reb⁹ sensibilib⁹. ibi [Rõnabilr qdē igit̄.] Circa p͡m põit tres rõnes: circa q̄rū pͣmā dīc ꝙ īpossibile est eē īfinitū sepatū a sensibilibus: ita ꝙ ip̄m infi͡m sit aliqd per se existēs: sic platõici posuerūt. Quia si ponit̄ infi͡m eē aliqd sepatū: aut h; aliquā q̄titatē. s. cõtinuā: q̄ est magnitudo: aut discretā q̄ est multitudo: aut nõ. Si autē est suba sine accidēte qḋ est magnitudo siue multitudo, op; ꝙ īfinitū sit īdiuisibile q: oē diuisibile: vel est nūerus: vel magnitudo. Si aūt aliqd est īdiuisibile nõ erit infi͡m: nisi pͣmo mõ. s. put dī aliqd infi͡m: qḋ nõ est aptū natū trāsiri: sicut dī vox īuisibilis. S; hoc est p̄ter intētionē p̄rīs qõnis: q̄ querim⁹ de īfinito ⁊ p̄ter ītētionē eorū q posuerūt infi͡m. nõ. n. ītēderūt ponē infi͡m sic īdiuisibile: s; sic ītrāsibile. s. qḋ natū est trāsiri: ⁊ nõ h; trāsitū. Si v̄o infinitū nõ sit solū suba: s; ēt habeat accidēs qḋ est magnitudo ⁊ multitudo cui cõpetit infi͡m: ⁊ sic īfinitū insit sube ẜz illud accñs: nõ erit infi͡m īquātū huiõ p̄ncipiū eoꝝ que sunt: sic antiq posuert. Sic & nõ dicim⁹ īuisibile eē p̄n͡m locutiõis: q̄uis accidat vocē q̄ ē p̄n͡m locutiõis. ¶ Scḋaȝ rõnē ponit ibi.

¶ Preterea quoniā pacto qppiā ip̄m īfinitū eē põt: si neqȝ nūerus neqȝ magnitudo p se eē põt: quoꝝ per se affect⁹ qdā ip̄m est īfinitū. Minus. n. ipsuȝ per se q̄ magnitudinem aut numerum esse necesse est.

¶ Amplius q̄ɱ ɔtinget aliqd eē ipsum infinitū si vere nõ est ⁊ ẜm numerum ⁊ magnitudinē: quoꝝ est per se passio q̄dā īfinitū. Adhuc. n. minus necesse est esse q̄ ẜm nūeꝝ ⁊ magnitudinē.

¶ Et est ratio. Min⁹ est sepabile ⁊ p se existēs passio q̄ subs. Sed īfinitū est passio magnitudinis ⁊ nūeri: s; magnitudo ⁊ nūerus nõ p̄nt separi ⁊ per se existere: vt ī metaphysica pbatū est. g neqȝ infinitū. ¶ Tertiā rõnē ponit ibi.

¶ Perspicuū ēt est īfinitū sic eē nõ posse vt actu sit: ⁊ vt substātiā p̄ncipiūue: nā īfinitū erit qcqd ipsius acceperis si h; ptes. Est. n. idē eē īfiniti ac īfinitū. vt p;: si īfinitum substātia sit ⁊ nõ in subiecto. Quare sit vt ipsuȝ: aut īdiuisibile sit: aut in īfinita sit diuisibile. At fieri neqt vt idē multa sit infinita. At v̄o vt ps aeris aer est: sic ⁊ īfiniti ⁊ ps q̄uis īfinitū: si substātiā q̄daȝ ⁊ p̄ncipiū sit: vti dicūt. Uacat igit̄ ptib⁹ atqȝ īdiuisibile est. At eē nõ põt id tale qḋ actu ē īfinitū. Necesse est. n. ip̄m q̄tū qd eē. Per accñs igit̄ īfinitū ip̄m eē videt̄. Qḋ si ita sit: dictū iā est antea nõ posse ip̄z p̄ncipiū dici. S; illud cui accidit: vt aerē: aut par. Quare absurde dicūt pfecto: q tale illud eē cēsent: vt pithagorici dicūt. Nā substātiā faciūt ipsuȝ: ⁊ simul ēt ptiunt̄. Uerū hec qdē forsitā inq̄sitio vl'is ē magis: si possit inqȝ īfinitū ⁊ in mathematicis ⁊ in itelligibilibus ⁊ ī hisce q̄ nullā hñt magnitudinē eē. Nos aūt si sit in sensibilib⁹: de qb⁹ doctrinā facim⁹ īfinitū corp⁹ in cremento necne consideramus ac perscrutamur.

T.c.37. ¶ Manifestū aūt est ꝙ nõ ɔtingit īfinitū eē sicut actu eē: ⁊ sicut subaȝ ⁊ p̄ncipiū. Erit. n. qḋlibet ipsi⁹ acceptū īfinitū si ptibile ē. Infinito. n. eē ⁊ infinitū idē ē: si suba īfinitū ē: ⁊ nõ de subiecto. Quare aūt īdiuisibile ē: aut in īfinita diuisibile. Multa aūt īfinita eē idē: īpossibile ē. At v̄o sic aeris aer ps ē: sic ⁊ īfiniti īfinitū: siqdē suba ē ⁊ p̄ncipiū īpartibile. igit̄ ⁊ īdiuisibile ē. S; īpossibile ē eē actu īfinitū. Q̄titatē. n. aliquā necesse est eē.

T.c.38. ¶ Scḋoȝ accñs g ē īfinitū. S; si sic est: dictū ē ꝙ nõ ɔtingit ipsum dicē p̄ncipiū: s; illud cui accidit. vt aerē. aut par. Quare icõuenienter vtiqȝ enūtiāt idē dicētes sic pithagorici dicunt.

T.c.39. Simul. n. subaȝ faciūt īfinitū: ⁊ ptiunt̄. ¶ Sed fortassis hec qdē ē vl'is qḋ magis: si ɔtingit ī mathematicis īfinitū eē ⁊ itelligibilib⁹ ⁊ ī nullā hñtib⁹ magnitudinē. Nos aūt ītēdim⁹ de sensibilibus: ⁊ de qbus facim⁹ sciaȝ: vtrū in ipsis est aut non est corpus infinitum in augmentum.

¶ Et dīc mani͡m eē ꝙ nõ põt poni ꝙ īfi͡m sit in actu: ⁊ ꝙ sit sic suba q̄d ē: ⁊ sic p̄n͡m reꝝ. Aut. n. īfi͡m erit ptibile: aut īpartibile. Si qdē erit ptibile: nec̄e ē ꝙ q̄libet ps ei⁹ sit īfi͡m: si īfi͡m ē suba. q: si īfi͡m ē suba: ⁊ nõ dī de aliquo subo vt accñs oportebit ꝙ idē sit īfi͡m [⁊ īfinito eē] . i. eentia ⁊ rõ īfiniti. Nõ. n. idē ē id qḋ ē albū ⁊ rõ albi. s; id qḋ ē hõ ē h̄ qḋ est natura

natura bois. vñ oportebit q̃ si ĩfinitũ sit suba aut sit idi/
uisibile: aut diuidat̃ i ptes ĩfinitas: qð ẽ ipole: qz ex mltis
infinitis cõponi aliqd idẽ ẽ ipole: qz oporteret ĩfinitũ ter
minari ad aliud ĩfinitũ. Appet ẽt nõ solũ ex rõne: sz ẽt ex
silitudie. qz si ĩfinitũ sit suba τ diuidit̃: opz q̃ q̃libz ps ei⁹
sit ĩfinitũ. Sic. n. q̃libet ps aeris ẽ aer: ita τ q̃libet ps ĩfini
ti erit ĩfinita: si ĩfinitũ sit suba τ pn̄ᵐ. Quia si sit pn̄ᵐ opz
infinitũ eẽ subaz simplicẽ nõ cõpositã ex ptib⁹ difformi/
bus: sic bõ cui⁹ nõ q̃libet ps ẽ bõ. Cũ g̃ ipole sit alicui⁹ ĩfi/
niti q̃libet ptẽ eẽ ĩfinitã. opz q̃ ĩfinitũ sit ipartibile τ idi/
uisibile. Sz illð qð ẽ idiuisibile nõ põt eẽ ĩfinitũ in actu:
qz qð ẽ ĩfinitũ i actu ẽ q̃ntũ: τ oẽ q̃ntũ ẽ diuisibile. Seqt̃ g̃
q̃ si ẽ ĩfinitũ in actu nõ sit sic suba: sz rõne accidẽtis qð ẽ
q̃titas. Et si h̃ sit ĩfinitũ: nõ erit pn̄ᵐ. sz illð cui accidit ĩfi
nitũ: siue illð sit aliq̃ suba sẽsibil: vt aer. sic posuerũt pħi
nãles. siue sit aliq̃ suba itelligibilis: vt par: sic pithagorici
posuerũt. Vñ manĩ⁹ ẽ q̃ icõuenienter dixerũt pithagorici po
nẽtes ĩfinitũ eẽ subaz: τ simul cũ hoc ponẽtes ipsũ eẽ di/
uisibile: qz sequit̃ q̃ quelibet ps eius sit ĩfinita: qð ẽ ipole
vt supra dcm̃ est. Ultio aũt dicit q̃ ista qð q̃ ẽ an ĩfinitũ
sit in mathematicis q̃titatib⁹ τ in reb⁹ itelligibilibus nõ
hñtib⁹ magnitudinẽ: est magis vl'is q̃ sit pñs ɔsideratio.
Nos. n. itẽdimus ad pñs de rebus sensibilibus de quibus
tradimus sciam nãle: vtrũ in ipsis sit corpus infinitũ in
augmẽtũ: vt antiq nãles posuerũt. LEC. VIII.

¶ Si igit̃ differẽdi mõ ɔsiderabim⁹: ex hisce videbit̃
infinitũ nõ eẽ. Nã si rõ corpis est supficie terminatũ
eẽ: nõ erit ĩfinitũ vllũ aut itelligibile aut sensibile cor
pus. At võ neq̃ nũerus ita vt separ⁹ ac ĩfinit⁹. Nu/
merus enim ois τ id qð numerũ hz: numerabile est.
Si igitur fieri potest vt ipsum numerabile numeret̃:
τ infinitum quispiam poterit pertransire.

T.c.40. Rationabilit' qdẽ igit̃ speculãtib⁹ ex hui⁹
videbit̃ nõ esse vtiq̃z. Si. n. ẽ corpis rõ
qð plãitie determiatũ est: nõ erit vtiq̃z
corp⁹ ĩfinitũ: neq̃z itelligibile: neq̃z sen-
T.c.41. sibile. ¶ At võ nec nũer⁹ sic est sicut separ⁹ τ ĩfi
nitus. Numerabile. n. numerus est: aut habens
numerũ. Si ergo numerabile possibile est nũe/
rari: τ transiri vtiq̃z possibile erit infinitum.

Postq̃ pħs remouit opinionẽ antiquoꝝ q̃ de ĩfini
to nõ nãliter loquebant̃: hic ondit nõ eẽ ĩfi
nitũ sic pħi nãles ponebãt. Et p̃ h̃ ondit p rõnes logicas.
Scðo p rõnes nãles ibi [Phisice aũt magis.] Dicũt̃ aũt
prime rationes logice: non qz ex terminis logicis logice
procedant: sed qz logico modo procedũt. s. ex cõmunibus
τ probabilibus: qð ẽ ppriũ syllogismi dialectici. Ponit g̃
duas logicales rõnes: in quaꝝ pma ondit̃ q̃ nõ sit aliqð
corp⁹ ĩfinitũ. Diffinitio. n. corpis ẽ q̃ sit determiatũ [plãi/
tie] i. supficie: sic diffõ linee est q̃ ei⁹ termini sint pũcta.
Nullũ aũt corp⁹ determiatũ supficie est ĩfinitũ. g̃ nullũ
corp⁹ est ĩfinitũ: neq̃z sẽsibile qð ẽ corp⁹ nãle: neq̃z itelligi
bile qð ẽ corp⁹ mathematicũ. Qð g̃ dicit [rõnabilit'.] expo/
nẽdũ ẽ logice. Nã logica di rõnalis pħia. ¶ Scða rõ on/
dit q̃ nõ sit ĩfinitũ mltitudie. Oẽ. n. numerabile ɔtingit
nũerari τ p ɔñs nũerãdo trãsiri. Ois aũt nũer⁹ τ oẽ qð hz
nũerũ ẽ nũerabile: g̃ oẽ hui⁹ ɔtigit trãsiri. Si igit̃ aliqs
nũerus siue separ⁹ siue i sensibilib⁹ exñs sit ĩfinit⁹: sequet̃
q̃ pole sit trãsire infinitũ: qð ẽ ipole. ¶ Attẽdẽdũ aũt q̃
iste rõnes pbabiles sũt pcedẽtes ex his q̃ cõiter dicunt̃:
nõ aũt ex necitate ɔcludũt: qz q̃ põeret aliqð corp⁹ eẽ ĩfi
nitũ nõ ɔcederet q̃ de rõne corpis eẽt termiari supficie:
nisi forte sm potẽtiã: q̃uis h̃ sit pbabile τ famosũ. Sũt

qui diceret aliq̃ mltitudinẽ eẽ ĩfinitã: nõ diceret eã esse
nũeꝝ: vl nũeꝝ hñs. Addit. n. nũerus sup mltitudinẽ rõnẽ
mẽsurationis. Est. n. nũer⁹ mltitudo mẽsurata p vnũ: vt di Lec. 9. t. c. 26
in. 10. meta. Et pp h̃ nũer⁹ põit̃ spẽs q̃titatis discrete: nõ
aũt multitudo: sed est de trãscẽdẽtibus. ¶ Scðo ibi.

¶ Sz si magis nãliter cõtẽplabimur ex hisce q̃ deīn-
ceps dicent̃: nullũ ĩfinitũ corp⁹ in rõne reꝝ eẽ videbi
tur. Nec. n. cõpositũ eẽ põt nec simplex. Cõpositũ igit̃
corp⁹ nullũ ẽ ĩfinitũ: si elemẽta multitudie sint finita:
necesse ẽ. n. τ plura eẽ: τ eq̃litatẽ iter ɔ̃ria semp eẽ: τ
vnũ ipsoꝝ ĩfinitũ nõ eẽ. Nã si ignis qdẽ sit finit⁹: aer
aũt ĩfinit⁹: quãq̃ vni⁹ corpis vis ĩferior ẽ alteri⁹ vi:
atq̃ ps ignis eq̃lẽ aeris ptẽ vi supat mõ excessus ali
quẽ subeat nũeꝝ. Tñ ĩfinitũ corp⁹ supabit vt pz: atq̃
finitũ sane corrũpet. Nec vnũqðq̃ ĩfinitũ eẽ põt. Nã
corp⁹ qdẽ ẽ: qð oi ex pte dimẽsionẽ hz. Infinitũ aũt
qð sine fine ẽ extẽsũ dimẽsiõe. Quib⁹ fit vt infinitũ
corp⁹ p oẽm sit dimẽsionẽ in ĩfinitũ extẽsum. At võ
neq̃z põt ĩfinitũ corp⁹ vnũ ac simplex eẽ: aut simpl'r:
aut vt qdã inqunt: id qð ẽ p̃ter elementa: ex quo hec
generãt. Sũt. n. q hoc faciũt ĩfinitũ: sed nõ aerẽ: aut
aquã ne ab ĩfinito cetera corrũpant̃. Hñt. n. inter se
ɔ̃rietatẽ: qppe cũ aer frigidus: aq̃ humida: τ ignis cali-
dus sit. Quoꝝ si vnũ eẽt ĩfinitũ: cetera iã fuissent cor
rupta. Nũc aũt alið ĩfinitũ inqũt eẽ: ex quo hec fiũt.
At ipole ẽ nõ solũ ĩfinitũ h̃ eẽ (de hoc. n. cõe qd ẽ di
cẽdũ de oi silr: τ aere: τ aq̃: τ quouis alio simplici) sz
etiã eẽ tale corp⁹ sensibile: p̃ter ea corpa q̃ elemẽta
vocant̃. Oia nãq̃z in id dissoluunt̃: ex quo fiũt τ con
stãt. Quare p̃ter aerẽ: ignẽ: terrã: τ aquã: corp⁹ hoc
alið eẽt. At nullũ eẽ videt̃. Neq̃z igit̃ ignis: neq̃z alið
q̃cq̃ elemẽtoꝝ ĩfinitũ eẽ põt. Oino. n. τ absq̃z hoc eẽ
inq̃ ipsoꝝ aliqd ĩfinitũ ipossibile est ipm vniuersũ
aut eẽ: aut fieri vnũ qd ipsoꝝ: si sit ẽt infinitũ: p inde
vt Heraclitus asserebat. Oia dicẽs tãdẽ fieri ignez.
Eadẽ τ ad illud vnũ accõmodabit̃: qð p̃ter elemẽta
naturales philosophi faciũt: omne enim ad ɔ̃trariũ
ex ɔ̃trario: vt ad frigidũ ex calido solet mutari.

¶ Physice aũt magis ɔsiderãtib⁹ ex his mãife/ T.c.42.
stũ erit. Neq̃z. n. cõpositũ possibile est eẽ ĩfinitũ
neq̃z simplex. Cõpositũ qdẽ igit̃ nõ erit ĩfinitũ
corp⁹ si finita elemẽta sunt multitudie. Necesse
est. n. plura eẽ τ eq̃re ɔ̃ria sp: τ nõ eẽ vnũ ipsoꝝ
infinitũ. Si nãq̃z q̃tũcũq̃z deficiat q̃ i vnoquo
q̃z corpe ẽ potẽtia a potẽtia alteri⁹: vt si ignis fi-
nit⁹ sit: aer aũt ĩfinit⁹. Est aũt eq̃lis ignis eq̃li ae-
ri in potẽtia q̃tiẽscũq̃z duplicat⁹: solũ aũt numeꝝ
quẽdã hñs: tũc manifestũ q̃ ĩfinitũ excellit τ cor
rũpit finitũ. ¶ Unũqðq̃z aũt ĩfinitũ eẽ ipole ẽ: T.c.43.
corp⁹. n. ẽ penit⁹ hñs dimẽsionẽ. Infinitũ aũt i-
determiate distãs ẽ. Quare ĩfinitũ corp⁹ vbiq̃z
distãs erit in ĩfinitũ. At võ neq̃z vnũ ɔuenit ĩfi/ T.c.44.
nitũ corp⁹ eẽ τ simplex: neq̃z sic dicũt qdã: q̃ ex
elemẽta ẽ: ex quo alia generantur: neq̃z simpl'r.
Sũt. n. qdã qui hoc faciũt ĩfinitũ: sz nõ aerẽ: aut
aquã: q̃tin⁹ nõ alia corrũpant̃ ab ĩfinito. Hñt. n.

adiuicē ɔ̃rietatē: vt aer qdē būidus: aq̄ aūt frigida: ignis vō calidus: quoꝝ si eēt vnū ifinitū: corrūperenť vtiqꝫ iā alia. Nūc aūt dicūt alteꝝ eē: ex
T.c.45. quo hec sūt. ℂ Impossibile ē aūt eē aliqđ corpꝰ
huiꝰ ifinitū. De h.n. cōe qddā dicēdū ē: ꝛ de oī
siłr ꝛ aere ꝛ aq̄ ꝛ quolꝫ. Sꝫ prio dicēdū φ nō ē
huiꝰ corpꝰ sensibile eē̄ notata elemēta. Oē nāqꝫ
ex quo ē ꝛ resoluiť i h. Quare eēt vtiqꝫ h corpꝰ
pter aerē ꝛ ignē ꝛ terrā ꝛ aquā. Videť aūt nul-
T.c.46. lū huiꝰ. ℂ Neqꝫ igiť ignē neqꝫ alioꝝ elemētoꝝ
nullū ɔ̃tingit ifinitū eē aliqđ. Oino.n. ꝛ pter id
qđ ifinitū sit aliqđ ipoꝝ: ipoſſe eē: si tñ ifinitū sit:
aut eē: aut fieri vnū aliqđ ipoꝝ: sic dic Heracli-
T.c.47. tꝰ oia fieri aliqñ ignē. ℂ Eadē aūt rō ē ꝛ de vno
ꝛ de alio qđ faciūt eē̄ elemēta physici. Oē nāqꝫ
mutať ex ɔ̃rio in ɔ̃trariū: vt ex calido in frigidū.

Notabile ℂ Inducit rōnes nāles ad oñdēdū φ nō sit corpꝰ ifinitū in actu. Circa qđ ɔ̃siderādū est: φ qꝛ Arꝰ. nōdū pbauerat corpꝰ celeste eē alteriꝰ eēntie a q̄tuor elemētis: opio autē cōis suo tpe fuerat φ eēt de nā q̄tuor elemētorū: pcedit in his rōnibꝰ ac si nō eēt aliđ corpꝰ sensibile eē̄ q̄tuor elemēta: sm suā ɔ̃suetudinē: qꝛ semp añq̄ pbet id qđ est sue opiniōis: pcedit ex suppositiōe opiniōis alioꝝ cōis. Uñ
Tex.3.ꝛ
4.l.c.&. postq̄ pbauit in p̊ libro de celo ꝛ mūdo celū eē alterius nāe ab elemētis: ad vitatis certitudinē iterat ɔ̃sideratio nē de ifinito: oñdēs vlr φ nullū corpꝰ sēsibile est ifinitū. Hic aūt p̊ oñdit φ nō sit corpꝰ sensibile ifinitū. supposito φ sint elemēta finita multitudie. Scđo oñdit idē vlr ibi [Opꝫ aūt ꝛ de oī.] Dic ḡ p̊ φ pcedēdo nāliter. i. ex pncipys scie nālis: magis ꝛ certiꝰ ɔ̃siderari poterit φ nō sit corpus sensibile ifinitū ex his q̄ dicenť. Oē.n. corpꝰ sensibile aut ē simplex aut cōpositū. Prio ḡ oñdit φ nō sit corpus sensibile cōpositū ifinitū: supposito φ sint elemēta finita sꝫ mltitudinē. Nō.n. pōt eē φ vnū ipoꝝ sit ifinitū ꝛ alia finita: qꝛ ad cōpositionē alicuiꝰ corpis mixti reqriť φ sint plura elemēta. ꝛ φ ɔ̃ria aliquo mō adequenť: alias cōpositio pmanē nō posset: qꝛ illđ qđ eēt oino potētiꝰ destrueret alia: cū elemēta sint ɔ̃ria. Si aūt vnū elemētoꝝ eēt infinitū: nulla eq̄litas eēt alys finitis existibꝰ: qꝛ ifinitū improportionabilr excedit finitū. Nō ḡ h pōt eē φ vnū tñ coꝝ q̄ veniūt in mixtionē sit ifinitū. ℂ Posset aūt aliqs dicē φ illđ ifinitū eēt debilis vtutis in agēdo. ꝛ iō nō pōt vicē alia. s. finita q̄ sūt fortioris vtutis: vtpote si ifinitꝰ sit aer: ꝛ finitꝰ ignis. ℂ Et iō ad h remouēdū dic φ q̄tūcūqꝫ potētia vniꝰ corpis qđ poniť ifinitū deficiat a potētia alteriꝰ corpis qđ poniť finitū: vtpote si ignis sit finitus ꝛ aer ifinitꝰ: nēce ē tñ dicē: φ aer q̄tūcūqꝫ duplicatꝰ. i. sm aliquē nūeꝝ mltiplicatꝰ sit eq̄lis igni in potētia. Si.n. potētia ignis eēt cētuplo maior q̄ potētia aeris eiusdē q̄titatis: si aer cēturlet sꝫ q̄titatē: erit eq̄lis ei in poͣ. ꝛ tñ aer cētuplatꝰ ē mltiplicatꝰ sꝫ aliquē nūeꝝ determinatū: ꝛ vinciť a poͣ aeris ifiniti. Uñ maīfestū ē φ ēt poͣ ignis vinceret a poͣ aeris ifiniti. ꝛ sic ifinitū excellit ꝛ corrūpit finitū: q̄tūcūqꝫ potētioris nāe videať. Siłr ēt non pōt eē φ qđlibet elemētoꝝ ex qbꝰ cōponiť corpꝰ mixtū sit ifinitū: qꝛ de rōne corpis ē φ hēat dimēsiōes in oēs ptē: nō in lōgitudinē tñ vt linea: neqꝫ in lōgitudinē ꝛ latitudinē solū vt supficies. De rōne aūt ifiniti ē φ hēat distātias seu dimēsiōes ifinitas. ḡ de rōne corpis ifiniti ē φ hēat dimēsiōes ifinitas in oēs ptē: ꝛ sic nō pōt eē φ ex plibꝰ corpibꝰ infinitis aliqđ vnū cōponať: qꝛ qđlibet occupat totū mūdū: nisi poñanť duo corpa eē sił: qđ ē ipoſſe. Sic igiť oñso

φ corpꝰ cōpositū nō pōt eē ifinitū: oñdit vlteriꝰ φ nec ēt corpꝰ simplex: neqꝫ vnū elemētoꝝ: neqꝫ aliqđ mediū iter ea: vt vapor ē mediū iter aerē ꝛ aquā. Quidā.n. posuerūt hoc eē pncipiū: ex eo alia generari dicētes. ꝛ h dicebāt eē infinitū. nō aūt aerē aut aquā aut aliqđ alioꝝ elemētoꝝ: qꝛ ɔ̃tigeret alia elemēta corrūpi a quocūqꝫ ipoꝝ qđ ifinitū poneret. qꝛ elemēta hñt ɔ̃rietatē adiuicē: cū aer sit hūidus: ignis calidꝰ: terra sicca. vñ si vnū hoꝝ eēt ifinitū corrūperet alia: cū ɔ̃riū natū sit corrūpi a ɔ̃rio. ꝛ iō dicūt aliqd aliud ab elemētis eē ifinitū: ex quo sic ex pnͦ elemēta causanť. Hāc aūt pōnē dic eē ipoſſe: nō solū q̄tū ad h φ dic tale corpꝰ mediū eē ifinitū: qꝛ de h dicet cōis qdā rō tā de igne ꝛ aere ꝛ aq̄: q̄ ēt de corpe medio. Sꝫ ex h ipso ēt ē ipoſſis pdcā positio: qꝛ pōit aliqđ pnͫ elemētare pter q̄tuor elemēta. Nō.n. iueniť aliqđ corpꝰ sēsibile pter ea q̄ dicunť elemēta. s. aerē aquā ꝛ hmōi. Sꝫ h oporteret si aliqd aliđ pter elemēta vēiret in cōpositionē istoꝝ corpoꝝ. Unūqđqꝫ.n. cōpositū: resolviť i ea ex qbꝰ cōpositū ē. Si igiť aliqd aliđ vēiret in cōpositionē istoꝝ corpoꝝ q̄ hec q̄tuor elemēta: seq̄reť φ hic apud nos iueniret aliqđ corpus simplex pter ista elemēta p resolutionē istoꝝ in elemēta. Sic igiť pꝫ φ positio pmissa falsa ē q̄tū ad h φ posuit aliqđ corpꝰ simplex pter elemēta nota. Ulteriꝰ ḡ oñdit cōi rōne φ nullū elemētoꝝ possit eē ifinitū: qꝛ si aliqđ elemētoꝝ eēt ifinitū ipoſſe eēt totū vniuersuꝫ eē aliđ nisi illđ elemētū: ꝛ oporteret φ oia alia elemēta ɔ̃uerterētur in ipsuꝫ: vł iā eēnt ɔ̃uersa in ipsuꝫ: pp excellētiā vtutis ifiniti sup alia: sic Heraclitꝰ dic: φ qñqꝫ futuꝝ ē φ oia ɔ̃uertanť in ignē. pp excellētē ignis vtutē. Et eadē rō ē de vno elemētoꝝ: ꝛ de alio corpe: qđ faciūt qdā nāles eē̄ elemēta. Opꝫ.n. illđ aliud hēe ɔ̃rietatē ad elemēta: cū ex eo ponāt alia gñari. Mutatio autē nō fit nisi ex ɔ̃rio in ɔ̃riū: vt ex calido in frigidum: sicut supra ostensum est. Sic igitur ꝛ istud corpus mediū; ratione contrarietatis destruet alia elementa. liͦ.d.l.c.
t.c.47.

LEC. IX.

ℂ Atqꝫ ex his ēt de quouis considerare opꝫ: si possit necne ifinitū eē sensibile corpꝰ. Ex his aūt patebit infinitū sensibile corpꝰ in rōne rerū eē oino nō posse.

Oportet aūt de oī ex his cōsiderare: si ɔ̃tigat aut nō ɔ̃tigat corpꝰ ifinitū eē sēsibile. ℂ Qđ āt oino ipossibile sit corpus ifinitū eē sēsibile ex his maīfestū. T.c.48.

Postq̄ Phs oñdit nō eē corpꝰ sēsibile ifinitū scđm suppositiōe φ sint elemēta finita. Hic oñdit idē simplr absqꝫ oī suppositione. Et pmo dicit de quo est intētio. Scđo exequiť ppositū ibi [Aptū eniꝫ natū est.] Dicit ergo pmo φ ex his que cōsequunť opꝫ cōsiderare de oī corpe vniuersaliter: nulla suppositiōe facta: si cōtingat qđcūqꝫ corpus nāle esse infinituꝫ. Et ex sequentibus rationibus manifestum fiet φ non. ℂ Scđo ibi.

ℂ Oē nāqꝫ sensibile corpꝰ aptū est alicubi eē: atqꝫ locus est qdā cuiusqꝫ: ꝛ idē est totius ac partis: vt totius terre vniusqꝫ glebe: ꝛ ignis item atqꝫ scintille.

ℂ Aptū.n. natū est oē sensibile alicubi eē ꝛ locꝰ aliqs est vniuscuiusqꝫ: ꝛ idē partis ꝛ ois est: vt totius terre ꝛ vnius glebe: ꝛ ignis ꝛ scintille.

Quadruplici rōne ℂ Oñdit ppositū q̄tuor rōnibꝰ. Scđa icipit ibi [Oino aūt manifestū.] Tertia ibi [Ampliꝰ oē corpus sensibile est.] Quarta ibi [Simplr aūt ꝛ si ipoſſe.] Circa pmā rōnē tria fac. Prio psupponit q̄dā necessaria ad rōnē. Scđo ponit rōnē ibi [Quare si qdē eiusdē spēi.] Tertio excludit q̄dā falsaꝫ opinionē. ibi [Anaxagoras aūt icōuenienter.] Premittit ḡ tria: quoꝝ pͦ est: φ oē corpus sensibile hꝫ aptitudinē

Tria supponit

dinē nālē vt sit i aliquo loco. 2ᵐ ē q̄ cuilibet corpori nālī cōuenit aliqs loc⁹ locoꝝ qui sunt. Tertiū est q̄ idē est locus nālis ptis: ꝛ totius: sicut totius terre ꝛ vni⁹ glebe: ꝛ totius ignis: ꝛ vni⁹ scintille. Et hui⁹ signū ē q̄ in q̄cūq3 pte loci toti⁹ ponaꝝ pars corporis quiescit ibi. ℂ Scđo ibi.

ℂ Quare si infinitū ptiū sit similiuz: imobile erit: aut semp ferreꝝ. At id fieri neqt: cur. n. deorsū magis q̄ sursuz aut ad quēuis locū mouebiꝝ. Dico āt si sit gleba: quorsuz hec mouebiꝝ: aut vbi manebit. Corp⁹. n. eiusdē forme loc⁹ est ifinitus: occupabit ne igiꝝ totū locū. At q̄Ɵo fieri pōt. Que nā igiꝝ ipsi⁹ qes: aut vbi nam erit: ꝛ quis preterea motus: an vbiq3 manebit: non ergo motu ciebitur. An omnem ad locum mouebitur: nō ergo quiescet inq̄ ac stabit. Sin v̄o sit dissimiliū ptiū: dissilia ēt erūt ꝛ ipsa loca. Atq3 p̄mo q̄dē ipsi⁹ vniuersi corp⁹ nō erit vnū nisi tactu. Deinde ptes aut sūt ifinite spē: aut finite. At finite nequeunt eē. Erūt. n. alie q̄dē ifinite: alie v̄o nō ifinite. Si vniuersū ē ifinitū: ignis inq̄ vel aq̄. Tale aūt corruptio est 3rijs ipsis: vt antea diximus: ꝛ ob h̄ nēo nāliū ifinitū ipsum vnūq̄ ignē aut terrā fecit: sed aut aerē: aut aquā: aut id q̄d iter ipsa mediū collocarūt: q̄m illorū quidē loc⁹ māifeste erat determiatus atq3 distictus. Hec aūt vtroq3 i loco in supo inq̄ ac infero eē p̄st. At neq3 ēt ifinite: nā si sint ifinite ac simplices: ꝛ loca erūt ifinita ꝑfecto: ꝛ ifinita ēt elemēta. Q̄d si hoc eē neq̄at: sintq3 ipsa loca finita: ꝛ totū ip̄m finitū eē necesse ē. Fieri nāq3 nō pōt: vt nō eq̄ sint loc⁹: ꝛ corpus. Neq3. n. loc⁹ maior eē pōt q̄ ipsuz corpus: neq3 corpus maius q̄ ipse locus. Nam aut vacuuz aliqd erit: ꝛ corpus insuper infinitum non erit. Aut corpus quippiam erit q̄d nusq̄ aptum est esse.

ℂ Quare siq̄dez sit eiusdē spēi: aut imobile erit: aut semp mouebiꝝ. Et ipoſe ē. Quid. n. magis deorsuz aut sursū aut alicubi. Dico aūt vt si gleba sit alicubi: ipsa vbi mouebiꝝ aut vbi mācbit. loc⁹. n. ifinitus erit sibi ꝛ cognati sibi corporis. Utrū igiꝝ 3tinebit totū locū ꝛ q̄Ɵo. Que igiꝝ ꝛ vbi mansio ꝛ mot⁹ ipsi⁹: aut vbiq3 manebit. Nō ergo mouebiꝝ. Aut si vbiq3 mouebiꝝ. Nō ergo stabit. ℂ Si aūt dissimile est oē: dissimiles ꝛ loci sunt: ꝛ primū q̄dē nō vnū corp⁹ ois est: s3 aut in tāgēdo. Postea aut finita hec erūt: aut ifinita spē. Et finita q̄dē nō eē p̄st. Erūt. n. alia q̄dē finita: alia v̄o nō si oē ifinituz ē. vt ignis aut aqua. Corruptio aūt hui⁹ in 3rijs cēt: sic dcm̄ ē prius. Et pp̄ h̄ nullus vnū ꝛ ifinitū ignē fac̄: neq3 terrā physiologoꝝ: s3 aut aerē: aut aquā: aut ipsoꝝ mediū: q2 loc⁹ vniuscuiusq3 manifestus erat ꝛ determinatus. Hec aūt terminanꝝ ad duas ptes sursuz ꝛ deorsuz. Si aūt ifinita ꝛ simplicia sūt: ꝛ loci ifiniti ꝛ elemēta ifinita erūt. Si autē hoc impoſe est: ꝛ loci finiti sunt: totū finitū eē nec̄e est. Impoſe. n. ē nō cōparare locū ꝛ corp⁹. Neq3. n. loc⁹ ois maior est: q̄ q̄tūcūq3 3tingit corpus simul eē. Simil̄r aūt neq3 ifinitū erit corp⁹: neq3 corpus maius q̄ locus. Aut. n. vacuū erit aliquid: aut corpus nusq̄ aptū natum est esse.

Te 49.

ℂ Ponit rōnē q̄ talis ē. Si ponaꝝ aliq̄d corp⁹ ifinitū aut ops q̄ totū sit vni⁹ spēi cū suis ptib⁹: sic aq̄ vel aer: aut q̄ hēat ptes dissimiliū speꝝ: vt hō: aut plāta. Si hs oēs ptes vni⁹ spēi sequiꝝ s̄m p̄missa q̄ vl̄ sit total̄r imobile ꝛ nūq̄ moueaꝝ: aut q̄ semp moueaꝝ. quoꝝ vtrūq3 ē ipoſe: q2 per alteꝝ hoꝝ excluditꝝ qes: ꝛ p altēꝝ mot⁹ a rebus nālib⁹: ꝛ vtroq3 mō tolliꝝ rō nāe: cū nā sit p̄n̄ᵐ mot⁹ ꝛ qetis. Q̄ āt sequaꝝ q̄ sit vl̄ total̄r mobile vl̄ total̄r qetū: ꝑbat 3sequēter p h̄: q̄ nō eēt assignare rōnē: q̄re aliqd magis sursum aut deorsuz moueaꝝ: aut in q̄cūq3 ptē. Et h̄ māifestat p exēplū. Ponam⁹. n. q̄ totū illō corp⁹ ifinitū sile in ptib⁹ sit terra: nō erit assignare vbi aliq̄ gleba terre moueaꝝ: vl̄ vbi qescat: q2 q̄libet ptē loci ifiniti occupabit aliq̄d corp⁹ sibi cōnatū. i. eiusdē spēi. Nūqd igiꝝ pōt dici q̄ vna gleba moueaꝝ ad h̄ q̄ 3tiċat. i. q̄ occupet successiue totū locū ifinitū. sic sol moueꝝ vt sit i q̄libet pte çodiaci. Et q̄Ɵo poterit h̄ eē vt vna gleba terre ptrāseat p oēs ptes ifiniti loci. Nihil aūt moueꝝ ad ipoſe. Si igiꝝ ipoſe est q̄ gleba moueaꝝ ad occupādū totū locū ifinitū: vbi erit qes eius: ꝛ vbi mot⁹ ei⁹. Aut. n. op3 q̄ semp qescat: ꝛ sic nunq̄ moueaꝝ: aut q̄ semp moueaꝝ: ꝛ sic nūq̄ qescat. Si aūt detur alia ps diuisiōis. s. q̄ corp⁹ ifinitū hēat ptes dissimiles s3 spēm: sequiꝝ ēt q̄ dissimilia sint loca diuersaꝝ ptiū. Ali⁹ est. n. loc⁹ nālis aq̄: ꝛ ali⁹ terre. S3 ex hac positiōe sequiꝝ p̄io q̄ corp⁹ toti⁹ ifiniti nō sit vnū simpl̄r: s3 s̄m q̄d. s. s3 cōtactū. ꝛ sic nō erit vnū corp⁹ ifinitū vt ponebaꝝ. ℂ Et q2 posset aliqs nō reputare h̄ icōueniēs: subiūgit aliā rōnē 3 h̄: ꝛ dicit: q̄ si totū ifinitū cōponiꝝ ex dissimilib⁹ ptibus: nec̄e est q̄ hui⁹ ptes dissimiles s3 spē3: aut sint speꝝ finitaꝝ aut ifinitaꝝ s̄m nūeꝝ. Nō aūt pōt eē q̄ sint finitarū spērū: q2 oportebit si totū est ifinitū: q̄ q̄dā sint finita s̄m q̄titatē. ꝛ q̄dā ifinita. Aliter. n. ex finitis nūero nō posset cōponi ifinitū. Hoc aūt ponē: sequiꝝ q̄ illa q̄ sunt infinita corrūpāt alia pp̄ 3rietatē. vt p̄us dictū est in p̄cedēti rōne. Et iō ēt nullus antiquoꝝ nāliū phoꝝ vnū p̄n̄ᵐ q̄d dixit eē ifinitū posuit ignē vel terrā q̄ sunt extrema: s3 magis aquā vel aerē vel aliq̄d mediū: q2 loca istorū erāt manifesta ꝛ determiata. i. sursuz ꝛ deorsuz. Nō sic aūt est de alijs: s3 terra est deorsuz respectu coꝝ: ꝛ ignis sursum. Si v̄o aliqs accipiat aliā ptē. s. q̄ corpa ptialia sint ifinita s̄m spēm: sequiꝝ q̄ loca sint ēt infinita s̄m spēm: ꝛ q̄ elemēta sint ifinita. Si aūt h̄ est ipoſe: q̄ elemēta sint infinita vt in p̄mo ꝑbatū est. ꝛ q̄ loca etiā sint ifinita. cū nō sit possibile inuenire ifinitas spēs locoꝝ: nec̄e est q̄ totū corpus sit finitū. Et q2 3cluserat ex ifinitate corpoꝝ ifinitatem locoꝝ: subiūgit q̄ ipoſe est: nō cōparare corp⁹ ad locū: q2 nō pōt eē q̄ sit loc⁹ maior q̄ 3tingit eē corp⁹: neq3 corp⁹ pōt eē ifinitū: si loc⁹ nō est ifinit⁹: ꝛ neq3 corp⁹ pōt eē mai⁹ q̄ loc⁹ quocūq3 mō: q2 si loc⁹ sit maior q̄ corpus: sequiꝝ q̄ sit vacuū alicubi: aut si corp⁹ sit mai⁹ q̄ loc⁹: seqꝝ q̄ aliq̄ pars corporis nō sit in aliquo loco. ℂ Tertio ibi.

Ratio ra no principalis

Tex. ii. c. c. 50. t. 51.

ℂ Anaxagoras aūt absurde de ifiniti qete dicit. Firmare enim infinitū seipsuz dicit. Idq3 ex eo fieri: q2 est in seipso. Nihil enim aliud ipsum continet.

ℂ Anaxagoras aūt icōueniēter dic̄ de ifiniti mā̄siōe. Fulcire. n. ipsuz seipsuz dicit ifinitū. Hoc aūt est: q2 in seipso est. Aliud. n. continet nihil. T. c. 50.

ℂ Excludit quēdam errorem. Et p̄mo ponit ipsuz ꝛ dic̄ q̄ Anax. dixit ifinitū quiescere. Sed incōueniēter assignauit rōnē quietis eius. Dixit enim q̄ fulcit. i. sustēat infinitū seipsuz: q2 est in se ꝛ nō in alio: cū nihil ipsū 3tiċat: ꝛ sic non possit extra se moueri. ℂ Scđo ibi.

¶ Quasi vbi quippiã sit: ibi esse aptũ consistere. Hoc aũt verũ nõ est. Esse.n.alicubi ibi qppiaꝫ põt: nõ vbi aptũ est eẽ. Quãuis igiꝛ q̃ꝫ maxĩe totũ non moueaꝛ: id enim qđ in seipso firmatur: ꝛ in seipso est imobile necesse est esse. Dicat tñ ipse opꝫ: cur nõ est aptũ moueri. Nõ.n.sat est hoc dixisse pacto: ac euasisse. Fieri enim põt vt nõ moueaꝛ: ꝛ q̃uis aliud corpus. Sed nihil ꝓhibet aptũ eẽ moueri. Et terra nãqꝫ nõ ferꝛ: nec si infinita ẽet eẽt: ex eo tñ q: medio coerceꝛ. Non eniꝫ q: nõ est aliud ad qđ ferꝛ: in medio ipso q̃esceet: sed q: nõ hoc mõ est apta ferri. Et tñ liceret dicẽ seipsam terrã firmare. Qđ si neqꝫ terra si infinita esset hec eẽt causa: sed grauitatẽ hẽ: graue aũt in medio suapte natura quiescere solet. Similiter ꝛ infinitum in seipso quiescit ob aliquam aliam causam.

T.c.51. ¶ Tãqꝫ vbi vtiqꝫ aliqđ sit: aptũ natũ sit ibi esse. Hoc aũt nõ verũ est. Erit.n.aliqđ alicubi: ꝛ nõ ibi aptũ natũ est eẽ. Si igiꝛ q: maxĩe nõ moueꝛ totũ: in seipso nãqꝫ fulciꝛ: ꝛ in seipso est imobile eẽ necesse est. Sed quare nõ aptũ natũ sit moueri dicẽdũ est. Nõ.n.sufficiẽs est sic dicẽtẽ euadere. Erit.n.vtiqꝫ ꝛ qđlibet aliud nõ motũ: sed aptũ natũ eẽ nihil ꝓhibet: qm̃ ꝛ terra nõ fertur: neqꝫ si infinita eẽt ferreꝛ coercita tamẽ a medio. Sed nõ q: nõ est aliud vbi mutatur manebit in medio: sꝫ nõ mouebiꝛ: q: nõ apta nata est sic: sꝫ tñ licebit vtiqꝫ dicere: q: fulcit seipsam. Si ergo neqꝫ in terra hec cã est cũ sit ĩfinita: sed q: grauitatẽ hꝫ: graue aũt manet in medio: similr̃ ꝛ infinitũ manet vtiqꝫ in seipso ꝓpter quandã aliam cãm: sꝫ nõ q: ĩfinitũ est: ꝛ fulcit ipsuꝫ ꝛ seipsuꝫ.

T.c.52. ¶ Improbat tribus rõnibꝰ qđ dictũ est. quarũ p̃ma est q Anax. sic rõnẽ assignauit de q̃te ĩfiniti: ac si vbi aliqđ sit ibi natũ sit eẽ: q: ex hac sola rõne dixit ĩfinitũ q̃escere: q: est in seipso. Sꝫ h̃ nõ est verꝫ q vbi aliqđ est: ibi semper aptũ natũ sit eẽ: q: aliqđ est alicubi per violẽtiã: ꝛ nõ nãliter. Quãuis igiꝛ hoc maxĩe verꝫ sit q totũ infinitũ non moueꝛ q: sustẽtaꝛ ꝛ manet in seipso: ꝛ sic est imobile. sed tñ dicẽdũ erat: q̃re nõ est aptũ natum moueri. Nõ.n.põt aliqs euadere sic dicẽs q nõ moueꝛ ĩfinitũ: q: eadẽ rõne ꝛ de quocũqꝫ alio nihil ꝓhibet q nõ moueaꝛ: sꝫ sit aptuꝫ natũ moueri: q: ꝛ si terra eẽt ĩfinita: sicͭ nõ ferꝛ qñ est in medio: ita ꝛ tũc nõ ferreꝛ q̃ntũ ad ptẽ q̃ eẽt in medio. Sꝫ hoc nõ eẽt q: nõ hẽret aliqđ aliud vbi sustẽtareꝛ nisi in medio: sꝫ q: nõ hꝫ aptitudinẽ nãlẽ vt a medio moueaꝛ. Si g̃ ita est terra q nõ est cã q̃re q̃escat in medio: q: est infinita: sꝫ q: grauitateꝫ hꝫ ex q̃ nata est manẽ in medio: silr̃ de quocũqꝫ alio ĩfinito assignãda ẽ cã q̃re q̃escat: ꝛ nõ q: ẽ ĩfinitũ: vel q: fulcit seipm̃. ¶ Aliã aũt rõnẽ põit ibi.

¶ Et nõ ex eo q: est infinitũ ꝛ seipsuꝫ firmat. Et ĩsup patet ꝛ q̃uis ipsiꝰ partẽ eodẽ mõ q̃escere oportere. Nã vt infinitũ in seipso manet seipsum firmãs: sic ꝛ oĩs ipsius ps quãcũqꝫ acceꝑis in seipsa manebit. Loca nãqꝫ totius ac partis: spẽi eẽ eiusdẽ ꝯstat. Totius enim terre glebeqꝫ ideꝫ est locus qui est inferus ꝛ ẽt ignis totius atqꝫ scintille qui est superus. Quare si infiniti sit locus in seipso esse: ꝛ partis idem erit profecto. Quelibet ergo in seipsa manet.

¶ Similiter aũt manifestuꝫ q ꝛ si sic: q̃libet ps indigebit manere. Sicut.n.infinitũ in seipso manet se fulciẽs: sic ꝛ si q̃libet ps accipiaꝛ: in seipsa manebit. Totius.n. ꝛ partis similes loci sunt: sicut terre ꝛ glebe deorsum: ꝛ omnis ignis ꝛ scintille sursum. Quare si infiniti locus qđ in seipso: ꝛ idem partis: manebit ergo in seipso.

¶ Et dicͭ q si totũ ĩfinitũ q̃escit q: manet in seipso. sequitur q quelibet pars ex necessitate quiescat propter h̃ q manet in seipsa. Idẽ enim est locus totius ꝛ partis: vt dictũ est: vt ignis ꝛ scintille sursuꝫ: ꝛ terre ꝛ glebe deorsum. Si g̃ totiꝰ ĩfiniti locꝰ est ipsũmet: sequeꝛ q q̃libꝫ ps ĩfiniti maneat in seipsa sicͭ in ꝓprio loco. ¶ 3ᵃᵐ rõnẽ põit ibi.

¶ Oĩno aũt pꝫ fieri nõ posse: vt corpꝰ ĩfinituꝫ in rõne rerũ ponaꝛ: ꝛ locus corporibꝰ tribuaꝛ. Si corpus oẽ sensibile: aut graue sit: aut leue. Et graue q̃dẽ ad mediũ suapte natura feraꝛ. leue vͦo silr̃ supera loca petat. Et infinitũ eniꝫ hãc eadẽ nãe subeat legẽ necesse est. At fieri neq̃t: vt aut totũ graue sit aut leue: aut dimidiũ leue dimidiũ graue. Quo nãqꝫ mõ diuidẽs illud: aut quo pacto ipsius infiniti hec quidẽ pars supra: hec autẽ infra: vel vltima vel media erit.

¶ Omnino aũt manifestũ est q ĩpossibile est simul dicere infinitũ corpus: ꝛ locũ quẽdã corporibus eẽ: si oẽ corpus sensibile aut grauitatẽ hꝫ aut leuitatẽ. Et si graue q̃dẽ in mediũ nãꝫ hꝫ ferri: si vͦo leue. sursuꝫ. Necesse.n. ꝛ ĩfinitũ corpꝰ. Impoẽ ẽt aut oẽ vtrũlibꝫ: aut mediũ vtrũqꝫ sustinẽ. Q̃uo.n. diuidẽs: aut q̃uo ĩfiniti erit h̃ q̃dẽ sursuꝫ: illđ aũt deorsuꝫ: aut vltimũ: aut mediũ. T.c.53. Scđa rõ principal.

¶ Et dicit q oĩno manifestũ est q ĩpoẽ est dicẽ eẽ ĩfinitũ corpus in actu: ꝛ q cuiuslibet corporis est aliqs locꝰ si oẽ corpus sensibile: aut hꝫ grauitatẽ aut leuitatẽ. sicͭ antiq dixerũt ponẽtes ĩfinitum: q: si sit corpus graue opꝫ q nãliter feraꝛ ad mediũ. Si aũt sit leue necesse est q feraꝛ sursum. Si ergo sit aliqđ ĩfinitũ corpus sensibile: necesse est q etiã in corpore ĩfinito sit sursũ ꝛ mediũ. Sed impoẽ est q totũ infinituꝫ sustineat in se vtrumlibet hoꝝ. s. sursum ꝛ mediũ: vel q ẽt sustineat vtrũqꝫ sm̃ diuersas medietates. q̃uo.n. infinituꝫ poterit diuidi vt vna pars eius sit sursuꝫ: ꝛ alia deorsuꝫ: vl̃ q ĩ ĩfinito sit vltimũ ꝛ mediũ. Nõ ẽ igiꝛ corpꝰ sensibile ĩfinitũ. ¶ Tertiã rõnẽ põit ibi.

¶ Preterea oẽ corpus sensibile est in loco. Loci vͦo spẽs ac dĩe sunt supra ꝛ ĩfra: añ ꝛ retro: dextrũ atqꝫ sinistrũ. Atqꝫ hec nõ solũ nr̃a ex pte sũt põnẽ: sꝫ in ipso ẽt toto disticta sũt: atqꝫ hec eẽ in ĩfinito nõ pñt.

T.c.54. ¶ Amplius oẽ corpus sensibile in loco est. Loci aũt species ꝛ differẽtie sursuꝫ ꝛ deorsuꝫ añ ꝛ retro: dextrorsum ꝛ sinistrorsuꝫ. Et hec nõ soluꝫ ad nos ꝛ põnes sunt: sed in ipso toto determinata sunt. Impossibile autem in infinito hoc esse.

¶ Et dicit q omne corpus sensibile est in loco. Differentie aũt loci sunt sex: sursuꝫ deorsum: ante ꝛ retro. dextrorsum: ꝛ sinistrorsum: que quidem sunt determinata nõ solum quo ad nos: sed etiaꝫ in ipso toto vniuerso. Determinanꝛ.n. sm̃ se huiͦ positiones in q̃bus sunt determinata principia ꝛ termini motus. vñ in animatis determinantur sursum ꝛ deorsum sm̃ motum alimenti: ante ꝛ retro sm̃ motum sensus. dextrorsum ꝛ sinistrorsum sm̃ motuꝫ processiuũ Sex differẽtie loci diuersimode inueniunt i diuersis

pcessiuũ: cuius pn^m est a pte dextra. In reb^9 aũt inaiatis in gbus nõ sunt pn^a determinata hoꝝ motuũ dr̃ dextrorsum ꝛ sinistrorsum p cõparationẽ ad nos. Dr̃.n.columna dextra que est ad dextrã hois: ꝛ sinistra q̃ est ad sinistraꝫ. Sed in toto vniuerso determinaṫ sursum ꝛ deorsum ſꝫ motũ grauiuꝫ. ꝛ leuiũ: ſm aũt motũ celi determinat dextrũ oriens: sinistrũ occidens. ante ṽo hemisperium superius: retro ṽo hemisperium inferius: sursuꝫ ṽo meridies: deorsuꝫ ṽo septentrio. Hec aũt non possunt determinari in corpore infinito. Impossibile est ergo totũ vniuersum esse infinitum. ℂ Quartam rõnem ponit ibi.

ℂ Atqꝫ simpl'r si locus ĩfinitus esse nõ possit: sitqꝫ oẽ corpus in loco: ꝛ in rõne pfecto reꝝ ĩfinitũ corp^9 eẽ nõ põt. At ṽo qđ alicubi est: in loco est: ꝛ qđ in loco est: alicubi ẽ. Ut igiṫ ĩfinitũ q̃titatis rõnẽ subire nõ põt: nã q̃tũ fuerit qđdã: vt bicubitũ aut tricubitũ: hec enĩ significat ipm q̃tũ: sic ꝛ qđ est i loco id alicubi sane est. At id aut supra aut ĩfra aut in aliq̃ alia sex diũaꝝ eẽ sighat: q̃rũ vnaq̃qꝫ finis ẽ qdã vt ꝯstat.

T.c.55. ℂ Simpliciter aũt si ipole est locũ eẽ infinitũ: in loco aũt oẽ corpus est: impossibile est infinitũ esse aliqđ corpus. At ṽo qđ alicubi est: in loco est: ꝛ qđ in loco est: alicubi est. Si igiṫ neqꝫ quãtitatem possibile est infinita esse: quãtũ enĩ aliquid erit vt bicubitum aut tricubitum. hec.n. signãt quãtuꝫ: sic in loco: qꝛ alicubi: hoc est aũt aut sursuꝫ aut deorsuꝫ aut in aliq̃ alia distãtia: q̃ sũt sex. Hoꝝ auteꝫ vnumq̃dqꝫ termin^9 aliqs ẽ.

ℂ Et dicit q̃ si impole est esse locũ infinitũ cũ oẽ corpus sit in loco: sequiṫ q̃ ipossibile sit esse aliqđ corpus ĩfinitũ. Sed q̃ ipossibile sit esse locũ ĩfinitũ sic pbat: qꝛ hec duo conuertuntur. esse in loco: ꝛ esse in aliquo loco: sicut ꝛ esse hoieꝫ: ꝛ esse aliquẽ hoieꝫ: ꝛ esse q̃titatẽ: ꝛ esse aliquã q̃titatẽ. Sicut igiṫ ipossibile est esse q̃titatẽ ĩfinitã: qꝛ sequereṫ aliquam quãtitatem esse infinitã: vt bicubitũ ꝛ tricubitum: qđ est impossibile: ita ipossibile est esse locũ infinitum: qꝛ sequereṫ aliquẽ locum infinitũ esse vel sursuꝫ vel deorsuꝫ ꝛ huiusmodi: qđ ẽ ipossibile: cũ qđlibet coꝝ significet quẽdã terminũ: vt dictum est. Sic ergo nullum corpus sensibile est infinitum. LEC. X.

ℂ Patet igiṫ ex hisce q̃ dixim^9 ĩfinitũ corpus in rõne reꝝ actu nõ eẽ. At q̃ ꝯstat ipossibiliũ euenire cõplura: si nõ sit simpl'r ĩfinitũ. Tẽporis enĩ erit aliqđ pncipiũ atqꝫ finis. Et magnitudines nõ erũt in magnitudines diuisibiles. Numerus etiã infinitus nõ erit. Cũ igitur his hoc pacto determinatis neutra pars afferẽda eẽ videatur: arbitro profecto: moderatoreqꝫ est opus. Atqꝫ patet partim non esse.

T.c.56. Quod quidẽ igiṫ actu corpus nõ sit infinitũ manifestũ ex his. Qꝛ aũt si nõ sit ĩfinitũ multa ipossibilia accidant: manifestũ est. Tẽporis enĩ erit quoddaꝫ principium ꝛ finis: ꝛ magnitudines non diuisibiles in magnitudines: ꝛ numerus nõ erit infinitus. Cũ aũt determinatur sic: neutro modo videtur contingere. Ob hoc videlicet est manifestum q̃ sic quidem est: sic autem non.

Postq̃ Phs disputatiue pcessit de ĩfinito: hic incipit determinare ṽitatẽ. Et p̃ ostẽdit an sit ĩfinitũ. Scđo quid sit ibi [Accidit aũt cõtrariũ.] Primo diuidiṫ in duas. In p^a ostẽdit q̃uo ĩfinitũ sit. In secunda cõparat ĩfinita adinuicẽ: ibi [Aliter aũt in tẽpore.] Circa p^m tria facit. Prio ostẽdit q̃ ĩfinitũ quodãmõ est ꝛ quodãmõ nõ est. Scđo determinat q̃ est in po^a: ꝛ nõ est sicut actu ens. ibi [Diciṫ qdẽ igiṫ.] 3° manifestat q̃uo sit in po^a ibi [Nõ opꝫ aũt po^a ens.] Dicit ḡ p̃ q̃ ex p̃missis manifestũ ẽ q̃ nõ sit aliqđ corpus ĩfinitũ in actu. Itẽ ex his que ante dicta sunt manifestũ est q̃ si ĩfinitũ simpl'r non sit. q̃ multa ipossibilia accidũt. Quoꝝ vnũ est q̃ tẽpus habebit pn^m ꝛ finẽ: qđ reputaṫ incõueniẽs ſm ponẽtes eternitatẽ mundi. Et iteꝝ sequeṫ q̃ magnitudo nõ semp sit diuisibilis in magnitudines: sed q̃nqꝫ deueniaṫ per diuisionẽ magnitudinũ ad q̃dã que nõ sũt magnitudines. Sed omnis magnitudo est diuisibilis. Itẽ sequeṫ q̃ numerus non augeatur in ĩfinitũ. Quia igiṫ ſm determinata neutrum videtur contingere: neqꝫ. ſ. q̃ infinitum sit actu neqꝫ q̃ simpliciter non sit: necesse est dicere q̃ quodãmodo est quodammodo non est. ℂ Secundo ibi.

ℂ Diciṫ itaqꝫ q̃ppiã eẽ: aliud aut potẽtia aliud actu. ꝛ ĩfinitũ est additiõe ac ẽt diuisiõe. Magnitudo aũt actu qdẽ ĩfinita nõ est. vti diximus. Diuisione aũt est. Nõ est enĩ difficile lineas idiuiduas e medio tollere. Restat igitur infinitũ in rõne rerum potẽtia esse.

ℂ Diciṫ igiṫ eẽ aliud qdẽ potẽtia: aliud ṽo actu. Et ĩfinitũ est qdẽ appositione: est aũt ꝛ ablatione. Magnitudo aũt qđ qdẽ actu nõ sit ĩfinita: dictũ ẽ. Diuisiõe aũt est. Nõ.n. difficile destruẽ idiuisibiles lineas. ℂ Reliquiṫ igĩ potẽtia eẽ ĩfinitũ. T.c.57.

ℂ Ostẽdit q̃ ĩfinitũ est sicut potẽtia ens. ꝛ dicit q̃ aliquid dr̃ eẽ in actu: ꝛ aliqd diciṫ eẽ in potẽtia. Infinitũ aũt dicitur esse per appositionẽ: sicut in numeris: vel p ablationẽ sicut in magnitudinib^9. Ostẽsũ est.n. q̃ magnitudo nõ est actu ĩfinita: ꝛ sic in magnitudinibus p appositionẽ ĩfinitũ nõ ĩueniṫ. Sed p diuisionẽ in eis ĩueniṫ infinitũ. Nõ n. est difficile destruere opinionẽ ponẽtiũ idiuisibiles eẽ lineas. Uel ſm aliã litterã. Nõ est difficile partiri athomas lineas. i. ostendere lineas quas quidam ponũt indiuisibiles esse partibiles. Dr̃ aũt ĩfinitũ in appositione vel diuisione ſm q̃ põt apponi vel diuidi. Relinquiṫ igiṫ q̃ infinitum sit tãq̃ in potẽtia ens. ℂ Tertio ibi.

ℂ Nõ oportet aũt ĩfinitũ potẽtia sic accipe vt actu tãdẽ euadat: quẽadmodũ si põt hoc statua eẽ: erit hoc statua tandẽ. Sed cũ multipliciter q̃ppiã eẽ dicaṫ: pinde est ĩfinitũ vt dies ẽ atqꝫ ludus: ex eo qꝛ fit aliđ atqꝫ aliud semp. Nã in his est esse potẽtia atqꝫ actu. Est enim olympicus ludus: ꝛ qꝛ fieri põt: ꝛ qꝛ fit.

ℂ Non opꝫ aũt potentia ens accipe: sicut si possibile sit hoc statuã es esse: qđ ꝛ erit hec statua: sic ꝛ ĩfinitũ: qđ erit actu. Sed quoniã multipliciter est esse quẽadmodũ dies ꝛ agon in semper aliud ꝛ aliud fieri: sic ꝛ infinituꝫ est. Et nãqꝫ in his est ꝛ potẽtia ꝛ actu. Olympia enim sunt ꝛ in posse agonem fieri: ꝛ in eo quod fit.

ℂ Ostẽdit quomõ ĩfinitũ sit in potẽtia. Dupl'r.n. ĩueniṫ aliquid in po^a. Uno mõ sic q̃ totũ põt reduci in actuꝫ: sicut pole est hoc es esse statuã qđ aliq̃n erit statua. Nõ aũt sic diciṫ esse infinitũ in potẽtia. Alio mõ aliqd dr̃ i po^a eẽ qđ postea fit actu ens: nõ qdẽ totũ sil: ſꝫ successiue. Multipl'r n. diciṫ aliqd eẽ: vel qꝛ totũ ẽ sil: vt hõ ꝛ dom^9: vel qꝛ semper vna pars ei^9 sit post aliã: per quẽ modũ dr̃ esse dies ꝛ ludus agonalis. Et hoc mõ dr̃ infinitũ eẽ simul ꝛ in potẽtia ꝛ in actu. Oia.n. huiꝰ sil sũt i potẽtia: q̃tũ ad vnã gnẽ:

τ actu q̄titū ad aliā. Olympia.n.i.festa agonalia q̄ celebrabāt i mōte olympo dicūt eē τ durare ſʒ agōes: vel posse fieri i actu: q2 q̄diu durabāt ista festa: aliq̄ ps illoꝝ ludorū erat i fieri: τ aliq̄ erat vt i futuꝝ fiēda. ¶ Deīn cū dic.

¶ Patet aūt infinitum in tempore diuerso modo τ in hoībus: τ in diuisione magnitudinum esse.

¶ Aliter aūt τ in tempore manifestum qđ infinitum τ in hoībus τ diuisione magnitudinum.

¶ Cōparat diuersa ifinita adinicē. Et p̄ cōparat ifinitū tēporis τ gnōnis ifinito qđ ē in magnitudinib⁹. 2° cōparat ifinitū ſʒ appōnē τ ifinitū ſʒ diuisionē i magnitudib⁹ ibi [Qđ aūt ſʒ appōnē.] Circa p̄ᵐ tria facit. P̄rio pponit qđ itēdit: τ dicit φ aliter manifestat ifinitū in gnōne hoīum τ in tpe: τ aliter in diuisione magnitudinū. ¶ Scđo ibi.

¶ Oino nāqʒ h̄ mō est ifinitū: vt semꝑ aliud aliudqʒ sumat: τ id qđ accipit sit qdē finitum: At aliud atqʒ aliud semꝑ. Quare nō opʒ ifinitū ꝑinde accipe: atqʒ hoc aliqd vt hoīem aut domū. Sed vt dies dicitur atqʒ ludus: quoꝝ esse nō vt substātia quedā est ortū: sed in generatione semper corruptioneqʒ cōsistit: finitum quidē: at aliud atqʒ aliud semper.

¶ Oino qdē.n. sic est ifinitū i semꝑ aliud τ aliđ accipiēdo: τ acceptū qdē semꝑ eē finitū: sʒ semꝑ alteꝝ τ alteꝝ. ¶ Quare ifinitū nō opʒ accipere sicut hoc aliquid: vt hoīem aut domū: sed sicut dies dicit τ agon: qbus esse nō sicut substantia quedā facta est: sʒ semꝑ in generatiōe aut corruptione finitum: sed semper alterum τ alterum.

T.c.58.

¶ Ostēdit qđ sit cōe oib⁹ ifinitis. τ dicit φ h̄ oino τ vlr in oib⁹ ifinitis iuenit: φ ifinitū est in semꝑ aliud τ aliud accipiēdo ſm q̄dā successionē ita tn̄ φ qcqd accipit i actu de ifinito totū sit finitū. Vn̄ nō opʒ accipere φ ifinitū sit aliqd totū siml' exñs: sicut h̄ aliqd demōstratū: sicut accipim⁹ hoīem vel domū: sed sicut sūt successiua: vt dies τ ludus agonalis quoꝝ esse nō est hoc mō φ aliqd eoꝝ sit sicut q̄dā subā pfecta tota actu exñs. In gnōne aūt τ corruptione τ si in infinitum ꝓcedat semꝑ illud qđ accipit in actu est finitū. In toto eni decursu gnōnis etiā si ꝓcedat in infinitū: τ oēs hoīes qui simul accipiūt sūt finiti ſm numeꝝ: τ huiꝰ finitū opʒ accipere alteꝝ τ alteꝝ: ſm φ q̄dam homines succedunt quibusdam. ¶ Tertio ibi.

¶ Verum in imaginibus quidem hoc accidit permanente eo qđ sumptum. In hominibus autem atqʒ tēpore acciden ibus ita vt non deficiant.

¶ Sed in magnitudinibus quidem permanente accepto hoc accidit; in hominibus autē τ tēpore corruptis sic vt non sit deficere.

¶ Ostēdit dr̄iaʒ τ dicit φ illud finitū qđ accipimus in magnitudinibus vel apponēdo vel diuidēdo permanet τ nō corrūpit. Sʒ illa finita q̄ accipiūt in ifinito decursu tpis τ gnōnis hūane corrūpunt: ita φ per istū modū nō ɔtingit tempus τ generationē deficere. ¶ Deinde cū dicit.

¶ At qui ifinitū qđ in additione τ qđ in diuisione cōsistit. idē quodāmō est. Fit eni in magnitudine finita ꝑ additionē ecōtra. Nā vt cū diuidit cernit in infinitū abitio: sic cū additio fit: ad magnitudinē ipsaʒ determinatā videbit. Etenī si qspiā in magnitudine finita: definita magnitudine sūpta: eadē aliā accipiat rōne: nō eādē toti⁹ magnitudinē sumēa: nō ptrāsibit vnq̄ magnitudinē illā finitā. Sin vo hoc pacto rōnē augeat: vt semꝑ magnitudinē eādē accipiat: ptrāsibit sane: ꝓpterea qđ oē finitū quouis ɔsumit definito. Alio igit mō nō est ifinitū in rebus: sed hoc pacto potētia in q̄ʒ atqʒ diuisione. Et actu ēt ē ꝑinde atqʒ diē ac ludū dicim⁹ eē. Et potētia sic est vt materies: τ nō ꝑ se vt ipm finitū. Et additione igit hoc pacto ē potētia infinitum: qđ qdē aliquo mō dicimus idem esse quo id qđ in diuisione cōsistit. Semper enim est aliquid ipsius extra sumendum.

¶ Qđ āt ſʒ appōnē idē quodāmō ē τ qđ ē ſʒ diuisionē. Infinitū.n. ſʒ appōnē fit ecōtrario. ſʒ φ.n. diuisū videt i ifinitū: sic appositū videbit ad determiatū. In finita.n. magnitudine sic accipiēs aliqs determiatū accipiet eadē rōne nō eādē aliquā magnitudinē rōne accipiēs nō transibit finitū. Si ḡ sic augmētet vt sꝑ eādē aliquā sit accipe magnitudinē: trāsibit finitū: ꝑp id qđ oē finitū remouet quolibʒ finito. Aliter qdē i ɔit nō ē: sic āt ē ifinitū potētia τ divisiōe. Et actu aūt ē: sic diē eē dicim⁹ τ agonē. τ potētia sic sic māʒ: τ nō ꝑ se sic finitū. Et ſʒ appōnē igit sic ifinitū potētia ē: qđ idē dicim⁹ quodāmō eē ei qđ ē ſʒ diuisionē. Semꝑ qdē eni aliqđ ipsi⁹ extra ē accipere. T.c.59.

T.c.60.

¶ Cōparat duo ifinita q̄ sunt in magnitudinib⁹. i. ſʒ appositionē τ ſʒ diuisionē. Et circa h̄ tria facit. P̄rio ponit cōuenientiā iter vtrūqʒ ifinitū. 2° ostēdit dr̄iaʒ ibi [Nō tn̄ excellit.] 3° isert q̄dā ɔnē ex dictis ibi [Quare neqʒ est excellē.] Dicit ḡ p̄ φ quodāmō ifinitū ꝑ appositionē ē ideʒ cū ifinito ſʒ diuisionē: q2 ifinitū ſʒ appositionē fit econuerso cū ifinito ſʒ diuisionē. Scđʒ.n. φ aliqd diuidit in ifinitū: ſʒ h̄ in ifinitū videt posse appōi ad aliquam determinatā q̄titatē. Manifestat igit quō sit in infinitū diuisio in magnitudie τ dicit φ si aliqs in aliq̄ magnitudine finita accepta aliq̄ pte determinata ꝑ diuisionē: semꝑ accipiat diuidēdo alias ptes: ſm eādē rōnē. i. ꝓportionē: ſʒ nō ſʒ eādē q̄titatē in eadē ꝓportione: nō ptrāsibit diuidēdo illud finitū. puta si a linea cubitali accipiat medietatē: τ iteꝝ a residuo medietatē: τ sic i ifinitū ꝓcedē pōt. Seruabit.n. in subtrahēdo eadē ꝓportio: sʒ nō eadē q̄titas subtracti. Min⁹ est eni ſm q̄titatē dimidiū dimidiū q̄ʒ dimidiū toti⁹. Sed si semꝑ sumeret eādē q̄titatē: oporteret φ semꝑ magis ac magis augeret ꝓportio. puta si a q̄titate. x. cubitoꝝ subtrahat vn⁹ cubit⁹: subtractū se hēt ad totū in subdecupla portiōe. Si aūt iteꝝ a residuo subtrahat vn⁹ cubit⁹ subtractū se hēbit in maiori ꝓportiōe. Min⁹ eni vnus cubitus excedit a. ix. q̄ʒ a. x. Sicut igitur seruādo eandē ꝓportionē diminuit q̄titas: ita sumendo eādē q̄titatē auget ꝓportio. Si ergo aliqs subtrahendo ab aliq̄ magnitudie finita semꝑ augeat ꝓportionē sumēdo eādē q̄titatē trāsibit magnitudinē finitā diuidendo. puta si a linea cētū cubitoꝝ semꝑ subtrahat vnū cubitū. Et h̄ iđ q2 oē finitū ɔsumit q̄cūqʒ finito semꝑ accepto. Aliter igit ifinitū nō est ſm diuisionē nisi in potētia: qđ tn̄ simul est actu cū potētia: sicut dctū est de die τ de agone. Et cū ifinitū sit semꝑ in potētia assimilat māe que ē semꝑ in potētia: τ nō ē ꝑ se exñs in actu totū: sicut finitūʒ est in actu τ sic infinitū ſm diuisionē est in potentia cum actu simul. Similiter dicendū est de ifinito ſm appositionē: qđ quodāmodo est idē cū ifinito ſm diuisioneʒ: vt dictum est. Inde aūt manifestū est φ infinitūʒ per appositionem est in potentia: q2 semꝑ contingit aliquid aliud accipere apponendo. ¶ Secundo ibi. Infinitū assimilat māe.

¶ Hoc tn̄ definitā oēm exuperat magnitudinē. vt in

disione desinitā exupat oēm: ⁊ semp minor euadit.

¶ Nō tñ excellit oēz dterminatā magnitudinē: sic ī diuisiōe excellit oē determinatū: ⁊ erit minus.

¶ Ostēdit drīaz īter īfinitū ƀz appositionē ⁊ īfinitū ƀz diuisionē: ⁊ dicit ꝙ īfinitū ꝑ appositionē nō excedit in maius oēz magnitudinē finitā datā: sꝫ īfinitū ƀm diuisionē excedit oēm determinatā paruitatē in min⁹. Accipiam⁹ n. aliquā determinatā paruitatē puta vni⁹ digiti si lineaȝ cētū cubitoꝝ diuidā in īfinitū accipiēdo semꝑ dimidiū: venieꝛ ad aliqd min⁹ digito vno. Sꝫ apponēdo in īfinitū ecōtrario diuisiōi: erit dare aliquā q̄ntitatē finitā: q̄ nūq̄ ꝑtrāsibiꝛ. Denꝛ enī due magnitudīes quaꝝ vtraqꝫ sit .x. cubitoꝝ: ⁊ tertia q̄ sit .xx. Si igiꝛ id qđ subtrabo in īfinitū accipiēdo semꝑ dimidiū ab vna magnitudine .x. cubitoꝝ: addaꝛ alteri: q̄ etiā ē .x. cubitoꝝ: nunq̄ ꝑuenieꝛ in infinitū apponēdo ad mēsurā q̄ntitatis q̄ est .xx. cubitorum: qꝛ q̄ntū remanebit in magnitudīe cui subtrabiꝛ: tātū deficiet a mēsura data in q̄ntitate cui addeꝛ. Tertio ibi.

¶ Ut aūt oēm additionē exuperet: neqꝫ potētia esse pōt: sigdē nō sit per accidēs actu infinitū: vt nāles id corpus īfinitū eē dicūt: qđ extra mūdū collocaure: cui⁹ substantia aer est. aut aliqd tale. Sed si īfinitum actu sensibile corpus hoc pacto in rōne reꝝ eē nō pōt: pꝫ neqꝫ ꝑ additionem posse sic esse potentia infinitum: nisi (vt dictū ē) diuisiōis ꝯtrario modo.

¶ Quare neqꝫ ē excellē oē ƀz appositionē: neqꝫ potētia pole est eē: sigdē nō est ƀz accñs actu īfinitū: sicut dicūt physiologi extra corpus mūdi cuius substātia est aer aut aliud hui⁹. Sed si nō possibile est ꝙ infinitū corpus sensibile actu sit: manifestū ꝙ neqꝫ potētia vtiqꝫ erit ƀm appositionē: sed aut sicut dcm̄ est ecōtrario diuisioni.

¶ Inducit ꝯnē ex dictis. Et ꝑ īducit eā. 2° manifestat per dcm̄ Platōis. ibi⌊ Qm̄ ⁊ Plato. ⌋Dicit ḡ ꝙ ex quo appositio ī īfinitū nō facit trāscēdere oēm determinatā q̄ntitatē: nō ē pole eē nec ēt in potētia: ꝙ excellaꝛ ois determinata q̄ntitas ꝑ appositionē: qꝛ si eēt in nā potētia ad appositionē trāscēdēt oēz q̄ntitatē: seq̄reꝛ ꝙ eēt actu īfinitū: sic ꝙ īfinitū eēt accñs alicui nāe: sic nāles phi eē corp⁹ hui⁹ mūdi qđ videm⁹ ponūt ꝙ ē qđdā īfinitū cui⁹ suba est aer vel aliqđ aliud hui⁹. Si ḡ nō ē pole eē corp⁹ sēsibile actu īfinitū: vt osñsū ē: seq̄tur ꝙ nō sit potētia in nā ad appositionē trāscēdēte oēm magnitudinē: sꝫ solū ad appositionē īfinitā per ꝯtrā diuisioni: vt dcm̄ est. Quare aūt si eēt in potētia ad īfinitā additionē trāscendentē oēm magnitudinem sequaꝛ eē corp⁹ infinitū in actu: nō aūt additionē īfinitā in numeris transcēdentē oēz numeꝝ sequatur eē numeꝝ īfinitū in actu. īfra ostēdeꝛ. ¶ Scđo ibi.

¶ Nā ⁊ Plato infinita duo ꝓpterea facit ꝙ in accretiōe exuꝑare videꝛ: ⁊ ī diuisione in infinitū abire. At q̄q̄ duo fecit: nō tñ vtiꝛ. In numeris enim neqꝫ decessio ꝑ disionē ē īfinita (vnitas. n. minimū est) neqꝫ accretio: vsqꝫ nāqꝫ ad denariū īcremēta nūeri facit.

¶ Qm̄ ⁊ Plato ꝓꝑ h īfinita duo fec: qꝛ ⁊ ī augmētū videꝛ excellē ⁊ īfinitū abire ⁊ ad anīhilationē. Faciēs tñ duo nō vtiꝛ duob⁹: Neqꝫ. n. in nūeris ƀz disionē īfinitū ē. Unitas. n. minimū ē: neqꝫ ī augmētū: vsqꝫ nāqꝫ decē facit numeruȝ.

¶ Manifestat qđ dixerat ꝑ dcm̄ Platōis. ⁊ dicit ꝙ qꝛ īfinitū ī appōne magnitudinū ē ꝑ oppositū diuisionē: ꝓꝑ h Plato duo fecē īfinita. s. magnū qđ ꝑtinet ad additionē: ⁊ pruū qđ ꝑtinet ad disionē: qꝛ. s. īfinituȝ videꝛ excellē ⁊ ꝑ additionē ī augmētū: ⁊ ꝑ diuisionē ī decremētū vel tēdēdo in nihil. Sed cū ipse faciat duo īfinita nō tñ vtiꝛ eis: qꝛ cū nūeꝝ pōeret subaȝ eē oiuȝ reꝝ: in nūeris nō īueniꝛ īfinitū ꝑ diuisionē: qꝛ in eis est minimū vnitas: neqꝫ ēt ꝑ additionē ƀz ipm: qꝛ dicebat ꝙ spēs numeroꝝ nō variantur nisi vsqꝫ ad .x. ⁊ postea reditur ad vnitatem computādo vndecim ⁊ duodecim ⁊c. LEC. XI.

¶ Fit autem vt infinitū sit ꝯtrario modo atqꝫ aliī dicunt. Nō enim id est infinitum cuius nihil est extra: sed id cuius aliqđ semper est extra.

Accidit aūt contrarium esse infinitū q̄ sicut dicunt: non enim cuius nihil est extra: sed cuius semper aliquid est extra hoc infinitum est. T.c.62.

Postq̄ Phs ondit qūo ē īfinitū: hic ostēdit qđ sit īfinitū. Et circa h tria facit. ꝑ ostēdit qđ sit īfinitū. 2° ex h assignat rōnē eoꝝ q̄ de īfinito dicuntꝛ ibi⌊ Scđȝ rōnē āt accedit. ⌋3° soluit rōnes q̄ supra posite sūt ibi⌊ Reliquū aūt est. ⌋Circa ꝑm̄ duo facit. Prio ondit qđ sit īfinitū excludēs quorūdā falsā diffōnē. 2° excludit q̄ndā falsā opionē ꝯsitēȝ ex illa falsa diffōne ibi⌊ Qm̄ hic accipiūt dignitatē. ⌋Circa ꝑm̄ tria facit. Prio ꝓponit qđ ītēdit. 2° manifestat ꝓpositū ibi⌊ Signū nāqꝫ. ⌋3° īfert q̄ndā ꝯnē ex dictis ibi⌊ Unū meli⁹ ē opinādū. ⌋Dicit ḡ ꝑ ꝙ ꝯrio mō diffiniēdū ē īfinitū q̄ sicut qđā diffinierūt. Dixerūt n. qđā ꝙ īfinitū est extra qđ nihil ē. Sed ecōtra dicēduȝ est ꝙ īfinitū est cui⁹ semꝑ est aliqđ extra. ¶ Secūdo ibi.

¶ Cui⁹ h idiciū est: nā ⁊ anuloꝝ eos q pala carēt īfinitos hoīes dicūt: qꝛ semꝑ aliqđ ē extra sumēdū: per silitudinē tñ q̄ndā: ⁊ nō ꝓprie. Opꝫ. n. ⁊ hoc eē ⁊ nūq̄ idem insuꝑ sumi. In circulo vō nō ita fit: sed semper qđ deinceps sumiꝛ est solū aliud. Infinitū igiꝛ id est cui⁹ semꝑ aliqđ extra: rōne q̄ntitatis accipi potest.

¶ Signū aūt est: ⁊ nāqꝫ anulos dicūt infinitos vt habētes circulationē: qꝛ semꝑ est extra accipere ƀz silitudinē q̄ndā dicētes: nō tñ ꝓprie. Opꝫ. n. ⁊ h esse: ⁊ nō aliqñ idē recipi. In circulo aūt nō sic fit: sed semꝑ qđ est ꝯsequēter solū alteꝝ. Infinitū quidē igiꝛ h est: cui⁹ ƀm quātitatē accipiētibus semper est aliquid accipere extra. T.c.63.

¶ Manifestat ꝓpositū. ⁊ ꝑ ostēdit. ꝙ sua assignatio sit bona. 2° ꝙ assignatio antiquoꝝ sit incōpetēs ibi⌊ Cui⁹ aūt nihil ē eꝛ. ⌋Ostēdit ḡ ꝑ. ꝙ īfinitū sit cui⁹ semꝑ ē aliqđ eꝛ: ꝑ qđdā signū. Dicūt. n. qđā ꝙ anuli sūt infiniti: qꝛ ꝑ h ꝙ hūt q̄ndā circulationē semꝑ ē ibi supponeꝛ pte ad pte accepta: sꝫ h dr ƀz silitudinē ⁊ nō ꝓpe: qꝛ ad h ꝙ aliqđ sit īfinitū reqriꝛ h. s. ꝙ eꝛ q̄libet pte acceptā: sit q̄dā alia: ita tñ ꝙ nūq̄ resumaꝛ illa q̄ ꝑus fuit accepta. Sꝫ in circulo nō est sic: qꝛ ps q̄ accipiꝛ post aliā pte ē alia solū ab eo qđ imediate acceptū ē: nō tñ ab oīb⁹ partib⁹ ꝑus acceptis: qꝛ vna pars pōt multotiēs resumi: vt pꝫ in motu circulari. Si igiꝛ anuli dicūꝛ infiniti ꝓꝑ hāc silitudinē: seq̄ꝛ ꝙ illud qđ est vere īfinitū sit cuius semꝑ sit aliqđ extra accipere si aliqs velit accipere eius q̄ntitatē. Nō. n. pōt cōprehēdi quātitas infiniti: sꝫ siquis velit eā accipere: accipit partē post pte in īfinitū: vt supra dcm̄ est. ¶ Secundo ibi. Lec.9. t.c.60.

¶ Cui⁹ vō nihil est extra: id est ꝑfectū ac totū. Hoc. n. pacto totū ꝯsueuim⁹ diffinire: totū dicētes id eē cui⁹ nil ꝓrsus abest. Ut hoiem totū: aut cistellā: atqꝫ vt

quodqꝫ. Sic ⁊ id qđ ꝓprie totū est: veluti totū ipsius cuius nihil est extra. Cuius vero aliquid abest: id quicquid abest vniuersū nō est. Totū aūt ⁊ ꝑfectū: aut idē penitus sunt: aut nāʒ finitimā habēt. Perfectuʒ vero nihil est prorsus: quod non habeat finem.

T.c.64. ¶ Cui⁹ aūt nihil ē extra: h̄ ꝑfectū est ⁊ totū. Sic enī diffinim⁹ totū: cui nihil abest: vt hoīeʒ totū aut arcā. Sicut aūt singulare: sic ⁊ qđ ꝓprie: vt totū cuius nihil est extra. cui⁹ aūt absētia extra est: nō oē est: cū absit. Totū aūt ⁊ ꝑfectuʒ aut idē penitus: aut ꝓximū ſꝫ nāʒ ē. Perfectū aūt nullū nō habēs finē. Finis aūt termin⁹ est.

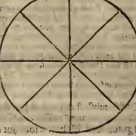
Perfectum cum toto unum quid. ¶ Probat ꝙ diffō aliquoꝝ sit icōpetēs: tali rōne. Id cui⁹ nihil ē extra: ē diffō ꝑfecti ⁊ toti⁹: qđ sic ꝓbat. Diffinit̄.n. vnūqđqꝫ eē totū cui nihil deest: sic dicim⁹ hoīeʒ totū aut arcā totā qb⁹ nihil deest eoꝝ q̄ debēt hēre. Et sicut h̄ dicim⁹ in aliq̄ singulari toto: vt est h̄ particulare vel illud: ita ēt hec rō cōpetit in eo qđ ē vere ⁊ ꝓprie totū. s. in vniuerso: extra qđ simpliciter nihil ē. Cū aūt aliqd deest per absentiā alicui⁹ itrīseci: tūc nō est totū. Sic igit̄ manifestū est ꝙ hec est diffinitio toti⁹. Totū est cui⁹ nihil ē ex. Sed totū ⁊ ꝑfectū vel sūt penitus idē vel sunt ꝓpinq̄ ſꝫ nāʒ. Et h̄ ideo dicit: q2 totū nō īuenit̄ in simplicib⁹ q̄ nō hñt ptes: in qbus tñ vtimur noīe ꝑfecti. ꝓ h̄ igit̄ manifestū est ꝙ ꝑfectū est cui⁹ nihil est extra ipm. Sed nullum carēs fine est perfectuʒ: q2 finis est ꝑfectio vniuscuiusqꝫ. Finis aūt est termin⁹ ei⁹ cui⁹ est finis. nullū igit̄ īfinitū ⁊ īterminatū est ꝑfectū. Nō g̃ cōpetit īfinito diffinitio perfecti cuius. s. nihil est extra. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Quocirca putādū est melius Parmenidē Melisso dixisse. Hic enim ipsum īfinitū totū appellat. Parmenides aūt totū dicit esse finitū: a medio eque distās. Fieri enim nō pōt vt infinitum cuʒ toto ac vniuerso perinde atqꝫ cum lino linum nectatur.

¶ Unde meli⁹ est opinādū Parmenidē Melisso dicere. Hic quidē enī infinitū totum dicit: totum autē finiri a medio eque pugnans. Non enī linum lino est ↄtinuare oī ⁊ toti infinitum.

¶ Inducit quandā ↄnez ex dictis. Quia.n. īfinito nō cōpetit diffinitio totius. manifestū est ꝙ meli⁹ dixit Parmenides q̄ Melissus. Melissus.n. dixit totū vniuersū eē īfinitū. Parmenides vero dixit ꝙ totū finit̄ per eq̄ pugnās a medio: in quo designauit corp⁹ vniuersi eē spericū. In spera enī linee a medio vsqꝫ ad terminū. s. circūferentiā ducunt̄ ſꝫ equalitatē q̄si eq̄ pugnās sibi inuicē. Et recte dr̄ ꝙ totū sic fi^m: q2 totū ⁊ īfinituʒ: nō se inuicē ↄsequunt̄ quasi sibi cōtinuata: sicut lino ↄtinuatur linuʒ in filādo. Erat enim prouerbiuʒ vt ea que ↄsequūtur: diceretur sibi cōtinuari sicut linū lino. ¶ Deinde cū dicit.

Linee a centro ad circumferētiā ducunt̄ ſm eq̄litatē

¶ Nā hinc ⁊ hāc ꝑclarā de īfinito cōditionē accipiūt oia inq̄ ipm ↄtinere. ⁊ vniuersuʒ in seipso cōplecti. Habet enim sil'itudinē q̄dā ad totū. Infinitū enim mā ꝑfectionis magnitudinis ē: ⁊ id qđ est potētia totū nō actu. Est aūt diuisibile ad diminutionē ⁊ ad additionē ↄuersā: totūqꝫ atqꝫ finitū nō ꝑ se: ſꝫ ꝑ aliud. Et nō ↄtinet: sed vt īfinitū ē ↄtinet̄. Quapropter ⁊ ignotū est ea rōne q̄ ē īfinitū: mā namqꝫ formam nō hēt. Quare patet partis magis īfinitum q̄ totius rōnem subire. Materia namqꝫ pars est totius: ꝑinde ac es est enee statue pars.

¶ Quōm hic accipiūt dignitatē de infinito: qđ est oia ↄtinēs: ⁊ oia i seipso habēs: ꝓp id qđ hēt silitudinē q̄dā cū toto. Est.n. īfinitū ꝑfectiōis magnitudis mā: ⁊ qđ potētia totū ē. Actu vero nō. Diuisibile aūt est ad diuisionē ⁊ ad oppositaʒ appositionē. Totū aūt ⁊ finitū nō ſm se sed ſꝫ aliud: ⁊ nō ↄtinet: sed ↄtinet̄ inq̄tū est infinitū. Unde ignotū est inq̄tum est īfinitum. Spēm enī nō hꝫ materia. Ergo manifestum est ꝙ magis in partis rōne sit infinitū q̄ in totius. Pars enim materia totius est: sicut es statue. T.c.65.

¶ Excludit q̄dā falsā opionē ex ꝑdicta diffōne exortā. Et ꝑ cōiter q̄tū ad oēs. ⁊ ꝑ spāliter q̄tū ad Platonē ibi[Quōm si ↄtinet.] Dicit g̃ ꝑ. ꝙ q2 extimauerūt īfinitū ↄtīgi totū hic acceperūt q̄si[dignitatē]. i. rē ꝑ se notā. De īfinito ꝙ oia ↄtineret: ⁊ oia i se hēret ꝓp h̄ ꝙ hꝫ q̄dā silitudinē cū toto. sicut id qđ est i potētia hꝫ silitudinē cū actu. Infinitū.n. inq̄tū ē in potētia est sicut mā respectu ꝑfectiōis magnitudinis: ⁊ ē sicut totū in potētia: nō aūt in actu. Quod pꝫ ex h̄ ꝙ īfinitū dr̄ ſm ꝙ pōle est aliqd diuidi in minus: ⁊ ſm ꝙ ex opposito diuisionū pōt fieri appositio: vt dctū ē. Sic igit̄ īfinitū ſm se. i. ſm ꝓpriā rōnē est in potētia: ⁊ ē imꝑfectū sicut mā nō hñs ꝑfectionē. Nō aūt est totū ⁊ finitū ſm se. i. ſm ꝓpriā rōnē: qua est īfinitū: ſꝫ ſm aliud. i. ſm finē ⁊ totū ad qđ est in potētia. Diuisio.n. q̄ est pōlis in īfinitū ſm ꝙ ad aliqd terminat̄ dr̄ eē ꝑfecta: ⁊ ſm ꝙ vadit in īfinitū est iꝑfecta. Et manifestū est ꝙ cū totius sit cōtinere. mā aūt ↄtineri: ꝙ īfinitū inq̄tū hui⁹ nō cōtinet: ſꝫ ↄtinet̄: inq̄tū. s. id qđ de īfinito est in actu semꝑ ↄtinet̄ ab aliquo maiori ſm ꝙ pōle est. aliqd eē extra accipere. Ex h̄ aūt qđ est sicut ens in potētia nō solū h̄ seq̄t̄ ꝙ īfinitū ↄtinet̄ ⁊ nō ↄtineat: ſꝫ etiā sequuntur due alie ↄnes: quarū vna est ꝙ īfinitū inq̄tuʒ hui⁹ est ignotū: q2 ē sicut mā nō hñs spēz. i. formā: vt dctū ē. mā aūt nō cognoscit̄ nisi per formā. Alia ↄclō est que ex eodē seq̄tur: ꝙ īfinitū magis hꝫ rōnē ptis q̄ toti⁹: q2 mā cōparat̄ ad totuʒ vt pars. Et recte īfinitū se hꝫ vt pars inq̄tū nō est de ipo accipere nisi aliquā partē in actu. ¶ Secundo ibi. T.c.66. Tex. co. 30. Infinitū inq̄tum huiusmodi nō ↄtinet sed cōtinetur. Infinitū inq̄tū huiusmodi ē ignotum etiā habet rōnē ptis

¶ Nā si in reb⁹ sēsibilib⁹ cōtinet: ⁊ in itelligibilibus etiā ipm magnū: ⁊ paruū ↄtinē res itelligibiles oportebat. At absurduʒ est ꝑfecto ac īpossibile id qđ est ignotum atqꝫ indefinitū: ↄtinere ac definire.

¶ Quōm si ↄtinet i sēsibilib⁹ ⁊ i itelligibilibus magnum ⁊ paruum: oportuit ↄtinere intelligibilia. Incōueniēs aūt ⁊ impōle est ignotū ⁊ īdeterminatū ↄtinere ⁊ determinare.

¶ Excludit opionē Platōis q̄ ponebat īfinitū eē in sēsibilibus q̄ intelligibilib⁹: ⁊ dicit̄ ꝙ ex h̄ manifestū ē ēt ꝙ si ma

gnū ꝛ quī qb⁹ plato attribuit ifinitū sūt i sensibilib⁹ ꝛ itelligibilib⁹ tāq̄ ꝯtinētia pp̄ h̄ q̄ ꝯtinē attribuit ifinito, sequit̄ q̄ ifinitū ꝯtineat itelligibilia. Sz h̄ videt̄ eē icōueniēs ꝛ ipossi̅e q̄ ifinitū cū sit ignotū ꝛ īdeterminatū ꝯtineat ꝛ determinet itelligibilia. Nō eni determinant̄ nota p ignota: sed magis ecō uerso. LEC. XII.

¶ At qui cū rōne etiaz fit vt id quidē qd in additiōe cōsistit. nō videat̄ esse sic infinitum vt oēm exuperet magnitudinē. Id vo qd in diuisione cōsistit: infinitū esse istiusmodi videat̄. Infinitū enim itus p inde atq3 materia cōtinetur: forma aūt continet.

Lec. 67. Secūdū rōnem aūt accidit: ꝛ q̄ ꝑm appositionem nō esse videri infinituz sic vt oēm excellat magnitudinem: in diuisione aūt esse. Cōtinetur eniz sicut materia intus ꝛ infinitum: continet aūt species.

Posita diffōne infiniti: hic ex diffōne assignata assignat rōnē eoꝝ q̄ de ifinito dicunt̄. Et p̄ eius qd dr̄ de appōne ꝛ diuisiōe ifiniti. 2° ei⁹ q̄ ifinitū i diuersis ꝑz ordinē iuenit̄ ibi [Infinitū āt nō idē ē.] 3° ei⁹ q̄ mathematici vtunt̄ ifinito ibi [Nō remouet aūt rō.] 4° ei⁹ q̄ ifinitū ponit̄ pn̄⁹ ibi [Qm̄ aūt cāe.] Circa p̄ᵐ duo fac. Pri⁹ assignat rōnē ei⁹ qd dr̄ de ifinito circa diuisionē ꝛ appositionē i magnitudinib⁹. 2° ei⁹ qd dr̄ i nūeris p cōparationē ad magnitudies ibi [Rōnabilr aūt ē.] Dcm̄ ē aūt supra q̄ appositio i ifinitū sic iuenit̄ i magnitudib⁹. q̄ tn̄ nō excedit p h̄ q̄cūq3 determinata magnitudo. Sz diuisio in ifinitū sic iuenit̄ in magnitudinibus: q̄ diuidēdo trāsit̄ quecūq3 q̄titas in min⁹: vt supra expositū est. Hoc aūt ꝑm rōnē dicit accidere: q2 cū ifinitū habeat rōnē materie continet̄ intus sicut materia. Illud aūt qd continet est spēs ꝛ forma. Manifestū est aūt ex his que dicta sunt in scdo q̄ totum hz rōnē forme. partes autē rōnem materie. Cum ergo in magnitudinib⁹ a toto itur ad partes per diuisionē: rationabile est q̄ ibi nullus terminus inueniatur qui nō transcēdat per ifinitā diuisionē. Sed in additiōe itur a ptib⁹ ad totū qd hz rōnē forme ꝯtinētis ꝛ terminantis. vnde rōnabile est q̄ sit aliq̄ determinata q̄titas: quā ifinita appositio nō trāscēdat. ¶ Secundo ibi.

¶ Cū rōne ēt accidit in numero qdē versus min⁹: minimū eē sineq3. Plus aūt plus oēm semp multitudinē exuperare. In magnitudine vo ꝯriū. Versus qdē minus oēm magnitudinē exuperare. Versus aūt maius nō eē magnitudinē ifinitā. Hec eni ita ꝓpterea fiunt: q̄ ipsum vnū qcqd tandē id sit indiuisibile est: hō nāq3 vn⁹ est hō: nō multi. Numerus autē est vna plura: quantaue quedam. Quare ad indiuisibile stetur necesse est. Duo enim ac tria denominatiua nomina sunt: ꝛ ceteroꝝ q̄sq3 numeroꝝ simili modo.

Lec. 61. ¶ Rōnabilr aūt est ꝛ in nūero qdē ad numeꝝ eē terminū: ad plus aūt semp oēm excellere multitudinē. In magnitudinib⁹ aūt ecōtrario. In mi n⁹ qdē excellere oēm magnitudinē: sed in mai⁹ nō eē magnitudinē ifinitā. Cā autē est: q2 vnuz est idiuisibile qdcunq3 vnū sit: vt homo. vnus homo ꝛ nō multi. Numerus aūt est vno plura ꝛ q̄libet q̄dā. Quare necesse est stare ad idiuisibile. Duo nāq3 ꝛ tria denominatiua noīa sunt: similiter ꝛ aliorum numeroꝝ vnusquisq3.

¶ Assignat rōnē de ifinito i nūeris p cōparationē ad magnitudines. Dicit̄ eni q̄ in numero inuenit̄ aliq̄s termin⁹ in minus quē nō est diuidēdo trāscēdere: sed nō inuenit̄ aliq̄s terminus in plus: q2 quolibet nūero est inuenire aliū maiorē per additionē. In magnitudinib⁹ aūt est ecōuerso: vt dcm̄ est. Et hui⁹ rōnē assignat. ꝛ p̄ qdē q̄re in nūeris aliq̄s termin⁹ inuenit̄ q in minus nō trāscēdit̄ diuidēdo. Hui⁹ eni rō est: q2 oē vnū inq̄tū vnū est idiuisibile: sicut homo idiuisibilis est vnus hō ꝛ nō multi. Quēlibet aūt numeꝝ opz resolui in vnū: qd pz ex ipsa rōne nūeri. Numerus eniz h̄ significat q̄ sicut aliq̄ plura vno quelibet. aut plura excedētia vnū siue plus vel minus sint determinate spēs numeroꝝ. vn̄ cuz vnū sit de rōne numeri: ꝛ de rōne vnius sit idiuisibilitas: sequit̄ q̄ diuisio numeri stet in termino idiuisibili. Qd aūt dixerat q̄ de rōne numeri sit q̄ sint plura vno manifestat p spēs: q2 duo ꝛ tria ꝛ q̄libet alius numerus denominat̄ ab vno. Vn̄ dr̄ in 5° meta. subā senarij est in hoc q̄ sit sexies vnū. nō aūt in h̄ t.c.19. q̄ sit bis tria vel ter duo: q2 sequeretur q̄ vnius rei eēnt plures diffōnes ꝛ plures sube: q2 ex diuersis partibus diuersimode ꝯsurgit vnus numerus. ¶ Scdo ibi.

¶ Versus āt plus. sit vt semp itelligat̄. Diuisiōes.n. magnitudis duas i ptes eq̄les sūt ifinite. Quare potētia qdē ē: actu nō ē. Sz semp id qd accipit̄ multitudinē oēm exupat definitā. Sz nō est separabilis his numerus diuisionis: nec ifinitio permanet. Sed fit ꝛ quēadmodum tempus ꝛ ipse numerus temporis.

¶ In plus aūt semp ē itelligere: ifinite aūt sūt decisiones magnitudinis. Quare potētia quidē ē. actu vo nō: sz semp excellit acceptū oēm multitudinē determinatā. Sed nō separabilis est hic numerus a decisiōe neq3 manet ifinitas: sed fit semp sicut ꝛ tempus ꝛ numerus temporis.

¶ Assignat cāz q̄re in numeris additio excedit oēz determinatā multitudinē. ꝛ dicit q̄ possumus semp itelligere q̄libet nūero dato aliū maiorez p h̄ q̄ magnitudo diuidit̄ in ifinitū. Manifestū ē.n. q̄ diuisio causat multitudinē: vn̄ q̄to plus diuidit̄ magnitudo tāto maior multitudo cōsurgit: ꝛ iō ad ifinitā diuisionē magnitudinū sequit̄ ifinita additio numeroꝝ. Iō sicut ifinita diuisio magnitudinis nō est in actu: sed in potētia: ꝛ excedit oē determinatū in min⁹: vt dcm̄ est: ita additio numeroꝝ ifinita nō est in actu: sz in potētia: ꝛ excedit oēm determinatā multitudinē. Sed hic nūerus q sic i ifinitū multiplicat̄ nō est nūerus separatus a decisiōe magnitudinū. ¶ Circa qd sciēdū ē q̄ diuisio (vt dcm̄ ē) multitudinē causat. Est āt diuisio duplex. Una formalis q̄ ē p opposita ꝛ alia ꝑm q̄titatez. Pria aūt diuisio causat multitudinē q̄ ē de trāscēdētib⁹ ꝑz q̄ ens diuidit̄ p vnū ꝛ multa. Sed diuisio ꝯtinue q̄titatis causat numeꝝ: q ē spēs q̄titatis inq̄tū hz rōnē mēsure. ꝛ hic numerus multiplicabilis ē in ifinitū: sicut ꝛ magnitudo diuisibilis ē in ifinitū. Sed multitudo q̄ sequit̄ diuisionē formalē reꝝ: nō multiplicat̄ in ifinitū. sūt eniz determinate spēs reꝝ: sicut ꝛ determinata q̄titas vniuersi. Et iō dicit q̄ hic numerus q multiplicat̄ in ifinitū nō separat̄ a diuisione ꝯtinui: neq3 tn̄ hic numerus sic est ifinitus sicut aliquid permanens: sed sicut semp in fieri existens: inq̄tum successiue additur supra quēlibet numeꝝ datū: sicut etiā est de tp̄e ꝛ de numero temporis. Numerus enim temporis crescit successiue per additionez diei ad diem: nō q̄ oēs dies sint simul. ¶ Deinde cum dicit. Nobile.

¶ In magnitudinib⁹ aūt ꝯriū est. Nā diuidit̄ qdē in infinita ꝯtinuū ipm̄. Versus aūt maius nō est ifinitū. Quātū eni ꝯtingit potētia eē: tātū ꝛ actu eē ꝯtingit.

Quare cum infinitū nullum sit sensibile corpus: nō contingit definite magnitudinis omnīs exsuperationem esse. Alioquin maius celo aliquid erit.

T.c.69. ¶ In magnitudinib⁹ aūt ꝯrariū est. Diuiditur aūt in ifinita ꝯtinuū. In mai⁹ aūt nō est in ifinitū. Quātū.n. ꝯtigit potētia eē: ⁊ actu ꝯtigit tātū eē. Quare qm̄ ifinita est nulla magnitudo sēsibilis: nō ꝯtingit oīs excellētiā esse magnitudinis determinate. Esset.n. vtiqꝫ aliquid celo maius.

¶ Ostēdit ꝙ ecōtrario est in magnitudinib⁹. Diuidit enim ꝯtinuū in ifinitū: vt dcm̄ est. Sed in maius nō ꝓcedit in ifinitū etiā ſꝫ potētiā: qꝛ q̄ntū vnūqḋqꝫ est i potētia: tātū pōt esse in actu. Si igit̄ eēt in potētia nāe ꝙ cresceret magnitudo in ifinitū: sequeret̄ ꝙ esset aliq̄ magnitudo sensibilis infinita: qḋ est falsū. vt supra dictū est. Relinquitur igit̄ ꝙ non est in potētia additio magnitudinū in ifinitū sic ꝙ excedat̄ oīs determinata q̄ntitas: qꝛ sequeret̄ ꝙ eēt aliqd maius celo. Ex quo pꝫ falsitꝫ eē qḋ qdā dicūt ꝙ mā ꝓma est in potētia ad oēꝫ q̄ntitatē. Nō enī est mā p⁹ in potētia nisi ad terminatā q̄ntitatē. Pꝫ ēt ex ꝓmissis ratio: q̄re nō opꝫ numeꝝ tātū eē in actu: q̄ntū est in potētia: sicuti hic dicitur de magnitudine: qꝛ additio numeri sequit̄ diuisionē ꝯtinui ꝑ quā itur ad id qḋ est in potētia ad numerū: vn̄ nō opꝫ deuenire ad aliquē actū finiētē potētiā: sed additio magnitudis ducit in actū: vt dcm̄ est. ¶ Cōmentator aūt assignat aliā rōnē: qꝛ potētia ad additionē magnitudinis est in vna ⁊ eadē magnitudine: sed potētia ad additionē nūeroꝝ ē in diuersis numeris: inq̄ntū cuilibet nūero pōt aliqd addi. Sꝫ hec rō paꝝ valet: qꝛ sicut ꝑ additionē ē alia ⁊ alia spēs numeri: ita alia ⁊ alia spēs mēsure: sꝫ ꝙ bicubitū ⁊ tricubitū dicunt̄ spēs q̄ntitatis. Et ēt qcqd addit̄ supiori numero: addit̄ inferiori: ⁊ ſm hoc in vno ⁊ eodem numero.s. binario vel trinario est potentia ad infinitam additionem. ¶ Deinde cum dicit.

T.c.67. t.60. Lec.9. ꝑ totum. p. com. 3. p. 65. ⁊ Albert. tract. 2. c.13. T.c.67.

¶ Ipm aūt infinitū nō est idē in motu: magnitudine: atqꝫ tpe: vt vna q̄dā nā. Sꝫ posteri⁹ dr̄ ob ꝓus: veluti motus qdē dr̄ ifinit⁹: qꝛ ꝓus ita dr̄ magnitudo: sup qua sit mot⁹: ⁊ que alterat̄: aut accrescit. Tēpus aūt ꝑꝑ motū. Atqꝫ nūc qdē vtimur hisce: posteri⁹ aūt: ⁊ quidnā sit hoꝝ vnūquodqꝫ: ⁊ cur oīs magnitudo diuisibilis sit in magnitudines: dicere enitemur.

T.c.70. ¶ Infinitū aūt nō idē est in motu ⁊ magnitudie ⁊ tēpore tanq̄ vna quadā natura: sed posterius dicit̄ ⁊ ſm prius. Ut mot⁹ qdē qꝛ prior est magnitudo in qua mouet̄: aut alterat̄: aut augmētat̄. Tēpus aūt ꝓpter motū. Nunc quidē enim vtimur his. posterius autē tentabimus dicere: ⁊ quid est vnumquodqꝫ: ⁊ qꝛ omnis magnitudo sit in magnitudines diuisibilis.

¶ Ostēdit quomō ifinitū inueniat̄ diuersimode in diuersis. ⁊ dicit ꝙ ifinitū nō est ſm eādē rōnē in motu ⁊ in magnitudine ⁊ tēpore: ac si eēt vna nā vniuoce predicata de eis. Sed dicit̄ de posteriori eoꝝ ſm prius: sicut de motu ꝓpter magnitudinē in qua est motus: vel localis: vel alterationis: vel augmēti. De tēpore aūt ꝓpter motū. Et hoc ideo qꝛ ifinitū cōpetit quātitati. motus aūt est quātus ſꝫ magnitudinē: ⁊ tēpus ꝓpter motū: vt infra patebit. Et iō dicit ꝙ nūc vtimur his: sed posterius manifestabitur de vnoquoqꝫ eorum quid sit: ⁊ ꝙ omnis magnitudo sit diuisibilis in magnitudines. ¶ Deinde cum dicit.

7. li. 4. le. 19. t.c. 83.

¶ Atq neqꝫ mathematicoꝝ ꝯtēplationē ea rō aufert que ifinitū hoc pacto e medio tollit vt ad sere mētū hēat actu sine trāsitiōe. Neqꝫ enī nūc ipo idigēt infinito: neqꝫ vtunt̄: sed tantū solū lineā postulant q̄taꝫ volūt finitaꝫ: atqꝫ q̄tamuis aliā magnitudinē eadē diuidere rōne qua diuisa est magnitudo maxia licet. Quare ad ostendenduꝫ quidē illo pacto nihil referret prorsus: esse aūt ipm: in his est magnitudinibus que in rerum sunt ratione.

T.c.71. ¶ Nō remouet aūt ratio neqꝫ mathematicos a ꝯsideratione auferēs sic eē aliqd ifinitū: vt actu sit in augmētū itrāsibile. Neqꝫ enī sic idigēt ifinito neqꝫ enī vtūt̄: ſꝫ solū eē q̄tācūqꝫ velint finita. Maxie aūt magnitudini ſm eādē inest secari rōnē q̄tācūqꝫ magnitudo sit altera. Quare ad demōstrādū quideꝫ illo modo nihil differt. Eē autem in existentibus erit magnitudinibus.

¶ Ostēdit quō mathematici vtūtur ifinito: ⁊ dicit ꝙ rō ꝓdicta qua ponimus nō eē magnitudinē ifinitā in actu: nō remouet ꝯsiderationē mathematicoꝝ qui vtunt̄ ifinito: puta cū geometra dicit ꝙ sit talis linea infinita. Nō enī idigent ad suā demōstrationē ifinito in actu: neqꝫ eo vtūtur: sed solū indigēt ꝙ sit aliq̄ linea finita tāta quāta est eis necessaria vt ex ea possint subtrahere qḋ volūt. Et ad h̄ sufficit ꝙ aliq̄ maxima magnitudo sit: qꝛ alicui maxime magnitudini cōpetit ꝙ possit diuidi ſm q̄tācūqꝫ ꝓportionē respectu alterius magnitudinis date. Un̄ ad demōstrādū nō differt vtrū sit hoc mō vel illo. s. vel infinita vel finita maxime q̄ntitatis: sed quantum ad esse rei multū differt: vtrū sit vel nō sit. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Cū vo cause in q̄tuor sint distincte: pꝫ ifinitū vt māꝫ cām esse: ⁊ esse qdē ipsi⁹ priuationē eē: ꝑ se aūt subiectū ꝯtinuū ipsum atqꝫ sensibile esse. Ceteri etiaꝫ oēs ipso infinito vt materia vti videntur. Quapropter ⁊ absurdum est sane ipsum id esse: quod continet: ⁊ non id quod continetur asserere.

T.c.72. ¶ Qm̄ aūt cause diuise sunt quadrifariā: manifestum ꝙ sicut mā infinitū causa est: ⁊ quod eē qdē ipsi priuatio est. Per se aūt subiectū continuū ⁊ sensibile est. Uident̄ aūt ⁊ oēs aliȷ̄ sicut materia vtētes infinito. Un̄ inconueniēs est cōtinens ipsum facere: sed non contentum.

Lec. 5. t.c. 20. ¶ Ostēdit quō ifinitū sit cā: ⁊ dicit ꝙ cū sint q̄tuor genera causaꝝ. vt supra dcm̄ est: pꝫ ex ꝓmissis ꝙ ifinitū est cā sicut mā. ifinitū enī hꝫ eē in potētia qḋ est ꝓpriū māe. Sed mā qdē q̄nqꝫ est sub forma: q̄nqꝫ aūt sub priuatione. Infinito aūt nō cōpetit ratio māe ſm ꝙ est sub forma: ſꝫ ſꝫ ꝙ est sub ꝓuatiōe: qꝛ. s. ifinitū dr̄ ꝑ remotionē ꝑfectiōis ⁊ termini. Et ꝓpter h̄ subiūgit ꝙ ipsi ifinito esse est priuatio. i. ratio ifiniti in ꝓuatione ꝯsistit. Et ne aliq̄s intelligat ꝙ ifinitū est mā sic mā p⁹. subiūgit ꝙ ꝑ se subm̄ ꝓuationis que ꝯstituit rōnē ifiniti est ꝯtinuū sēsibile. Et hoc apparet qꝛ infinitū qḋ est in nūeris causat̄ ex ifinita diuisione magnitudinis: ⁊ simr̄ infinituꝫ in tempore ⁊ motu causat̄ ex magnitudine. vn̄ relinquit̄ ꝙ primū subiectū infiniti: sit ꝯtinuū. Et qꝛ magnitudo ſm eē nō est separata a sensibilibus: sequit̄ ꝙ subiectuꝫ infiniti sit sensibile. Et in hoc etiā ꝯcordant omnes antiqui qui vtunt̄ infinito sicut ꝓncipio māli. vn̄ inconueniēs fuit ꝙ attribuerunt infinito continere. cum materie non sit continere: sed magis contineri.

LEC. XIII.

¶ At.n.restat eas soluē rōnes q̄b⁹ īfinitū nō solū potētia: sȝ vt definitū ēt eē videt̄. Parti.n.nō sunt necessarie: partim veras q̄sdaȝ obiectiones alias hñt.

T.c.73. Reliquū aūt est aggredi ſm q̄s rōnes īfinitū eē videt̄: nō solū potētia sicut determinatū est. Alia quidem ipsoruȝ nō necessaria sunt. Alia v̄o habent quasdam veras contrarietates.

Lec. 7. Postq̄ph̄s per diffinitionē īfiniti rōnes eoꝝ que de īfinito dicūt̄ assignauit. hic soluit rōnes q̄ supra posite sūt ad ostēdēdū īfinitū eē. Et p̄mo dicit de quo est itentio. Scđo exequit̄ ꝓpositū ibi. ¶ Neqȝ enim vt generatio. Dicit ergo p̄. postea que dicta sunt de īfinito: reliquū est soluere rōnes ſm quas videbat̄ ostēdi ꝙ īfinitū sit nō solū in potētia: sicut supra determinauim⁹: sed ꝙ sit in actu: sicut ea q̄ sūt finita ⁊ determinata. Aliq̄ eniȝ illaꝝ rōnū nō ꝯcludūt ex necessitate: sed sūt totaliter false: aliq̄ aūt eaꝝ ex aliq̄ pte veꝝ ꝯcludūt. ¶ Scđo ibi.

¶ Nō eni vt gn̄atio nō deficiat: corpus esse sensibile infinitū actu necesse est. Pōt eni alterius corruptio: generatio alterius esse: si infinitum est vniuersum.

¶ Neqȝ enim vt generatio non deficiat necessarium est infinituȝ esse actu sensibile corpus. Cōtingit enim alterius corruptionem alterius generationem esse: cum omne finitum sit.

Solo. 5. rōnis. ¶ Soluit quinqȝ rōnes que supra posite sunt ad ostēdendū infinitū eē. Et p̄ soluit eā que sumebat̄ ex parte generatiōis. Cōcludebat̄ eni ꝙ si generatio nō deficit ꝙ oporteat eē īfinitū: sed hec ratio q̄tū ad h̄ veꝝ ꝯcludit: ꝙ īfinitū sit in potētia que successiue in actū reducat̄: sicut supra dictū est: sed nō est neĉariū ꝙ sit aliqđ corpus sensibile īfinitū in actu ad h̄ ꝙ generatio nō deficiat: sicut antiqui estimauerūt. ponētes in īfinitū ꝯseruari generationē ac si semꝑ generatio fieret ꝑ extractionē ex aliquo corpore qđ in īfinitū fieri nō posset: nisi illud corpus eēt infinitū. Sȝ h̄ nō est necessariū: cū toto corpore sensibili existēte finito: generatio in īfinitū durare possit: per hoc ꝙ corruptio vnius est generatio alterius. ¶ Secundo ibi.

¶ Preterea tāgere atqȝ finitū eē: diuersa sūt. Nā illđ q̄dē ad aliqđ est. oē eniȝ qđ tāgit aliqđ tāgit: atqȝ accidit alicui finitoꝝ. Finitū aūt nō est ad aliqđ: neqȝ fit vt quoduis sine vllo discrimine q̄uis tangat.

T.c.74. ¶ Amplius tāgi ⁊ icludi alteꝝ est. Hoc q̄dē eni ad aliqđ ⁊ cuiusdā. Tāgit eni aliqđ oē: ⁊ finitorum alicui accidit. Finitū aūt nō ad aliquid est: neqȝ tangere contingenti contingens est.

Solo. 4ª ¶ Soluit rōnē que sumebat̄ ex parte cōtactus ac si necessariū sit oē corpus finitū tāgere quoddā aliud: ⁊ sic oporteat ꝓcedere in infinitū. Sed ipse soluit: ꝙ alteꝝ est tāgi ⁊ finiri. q2 tāgi ⁊ icludi dr̄ respectu alteri⁹: oē eni tāgēs tāgit aliqđ: sed finitū dr̄ absolute: ⁊ nō ad aliud: inq̄tū ꝑ ꝓprios terminos aliqđ finitū est in seipso. Accidit eni alicui finito ꝙ tāgat. Nō tñ oportet ꝙ oē tactum ab vno tāgat aliud: vt sic in īfinitū ꝓcedat̄. Vñ manifestum est ꝙ hec rō oīno nihil ex necessitate ꝯcludit. ¶ Tertio ibi.

¶ Atq perabsurdū est itellectioni credere. Nō enim in re ipse excessus atqȝ defectus: sed in ipa itellectione. Nā pōt q̄spiā vnūquēqȝ nostrū maiorē q̄ȝ est intelligere augēs ipm in infinitū. At nō iđ q̄spiā nr̄m extra ciuitatē est: aut tantā magnitudinē quā hēm⁹ expugat: q2 q̄spiā sic intelligit: sȝ q2 ē: hoc aūt accidit.

T.c.75 ¶ Intelligentie autem credere inconueniēs est. Non enim in re abundantia ⁊ defectus est: sed in intelligentia. Vnumquenqȝ enim nostrum intelliget vtiqȝ aliquis multiplicem seipso augmentans in infinitum. Sed non propter hoc extra aliqđ est aut extra tātā magnitudinē quā habem⁹ q̄uis intelligit aliqs: sed q̄m est: h̄ accidit.

Solo. 5 ¶ Soluit rōnē que sumit̄ ex pte itellectus ⁊ imaginationis: quā antiqui nō distinguebāt ab intellectu. Per hanc aūt rōnē supra ostēdebat̄ ꝙ eēt spatiū īfinitū extra celū: ⁊ per ꝯsequēs locus ⁊ corpus. Sed ipse dicit. incōueniēs est credere itelligētiā: ita scilȝ ꝙ q̄cq̄d apprehēdit̄ itellectu vel imaginatiōe sit veꝝ: vt q̄dā antiquoꝝ putauerūt: quoꝝ opinio reprobat̄ in 4° meta. Nō eni sequit̄ si apprehēdo aliquā rē minorē vel maiorē q̄ȝ sit ꝙ sit aliq̄ abūdātia vel defectus in re illa: sed solū in apprehēsione itellectus vel imaginationis. Lec. 7. inde. Potest eni aliqs itelligere quēcunqȝ hoīeȝ esse multiplicē eius qđ est. vel duplū vel triplū vel q̄litercunqȝ augmētās in īfinitū: nō tñ ꝑꝑ h̄ erit aliq̄ hui⁹ quātitas multiplicata eẍ itellectū aut eẍ determinatā quātitatē aut magnitudinē. Sed ꝯtingit ꝙ re sic existente aliquis ita intelligat. ¶ Quarto ibi.

¶ Tempus autēȝ ⁊ motus sunt infinita: ⁊ intellectio eo non permanente quod sumitur.

¶ Tempus autem ⁊ motus infinita sunt ⁊ itelligentia non permanente accepto.

Solo rō p̄me. ¶ Soluit rōnē acceptā ex tpe ⁊ motu: ⁊ dicit ꝙ tp̄s ⁊ motus sunt īfinita nō in actu: q2 nihil ē tp̄is in actu nisi nūc: neqȝ aliqđ motus est in actu nisi qđdā idiuisibile. Sed itellectus apprehēdit ꝯtinuitatē tp̄is ⁊ motus: accipiendo ordinē prioris ⁊ posterioris: ita tñ ꝙ id qđ p̄mo fuit acceptū de tpe vel motu: nō ꝑmanet sic: vñ nō opȝ dicē ꝙ totus mot⁹ īfinitus sit in actu: vel totū tp̄s īfinitū. ¶ 5° ibi.

¶ Magnitudo v̄o neqȝ diuisione neqȝ icremēto itelligibili est īfinita. Sed de infinito quonā pacto est ⁊ nō est: ⁊ quid etiam est: satis iam diximus.

¶ Magnitudo aūt neqȝ diuisione neqȝ itelligibili augmētatiōe īfinitū. Sȝ de īfinito q̄dē quomō est: ⁊ quo mō nō est: ⁊ q̄d est dictum est.

Solo rō scđe. ¶ Soluit rationē sumptā ex parte magnitudinis: ⁊ dicit ꝙ magnitudo nō est infinita in actu: neqȝ per diuisionē: neqȝ per augmentationem intelligibilem: sicut ex supradictis pȝ. Vltimo aūt epilogat qđ dictum est de infinito.

¶ Aristotelis stagyrite de physico auditu Quarti libri Textus.

Vt autem de infinito sic de loco necesse est philosophum naturalem si sit nec ne: ⁊ si sit quonā sit mō: q̄dqȝ ēt sit cognoscē.

T.cō.1. Similiter autem necesse est physicū ⁊ de loco sicut ⁊ de infinito considerare si est; aut non; quomodo ē: ⁊ quidest.

¶ Diui Thome aq̄natis i 4m li. physicoꝝ dilucidissima Expositio. LEC. I.

Postq̄ Philosophus determinauit in tertio de motu ⁊ īfinito qđ competit motui intrinsece ſm ꝙ est de genere ꝯtinuorū. Nūc in quarto libro intēdit determinare de his que adueniūt motui extrinsece. Et p̄mo

de his que adueniunt motui extrinsece: quasi mēsure mobilis. Scđo de tpe que est mensura ipsius motus ibi[Cōsequēs aūt dictis.] Circa primū duo facit. Primo determinat de loco. Scđo de vacuo ibi[Eodez aūt mō accipiēdum.] Circa p̄mū duo facit. Primo ondit φ determinādū est a naturali de loco. Scđo ꝓsequitur propositūz ibi [Quod quidez igitur locus sit.] Circa primuz duo facit. Primo proponit qđ intendit: ꝛ dicit φ sicut ad nālē ptinet determinare de infinito si est vel non est: ꝛ quō sit ꝛ quid sit. similiter ēt ꝛ de loco. ❡ Secundo ibi.

❡ Nam omnes ea que sunt: alicubi esse existimāt: qꝛ id quod non est nusquā est. Ubi nāqz hippocentaurus est aut chimera.

❡ Et ea nāqz que sunt: omnes opinantur alicubi esse. Quod enim non est: nusquam est. Ubi enim est tragelaphus aut sphinx.

❡ Probat quod dixerat. Et primo ex parte ipsius loci. Secūdo ex parte nostra ibi[Hēt aūt multas dubitationes.] Circa p॰ ponit duas rōnes: quaꝝ p̄ma talis est. Ea que sūt cōia oibus naturalibus pertinent maxīe ad ↄsiderationē nālis. Sed locus est huiꝰ: oēs .n. cōiter opinat̄: oia ea que sunt in aliquo loco eē. Et ad hoc probādū vtuntur sophistico argumento a pōne ↄsitis. Argumētant̄ .n. sic. Quod nō est: nusq̄ est .i. in nullo loco est: nō eniz est dare vbi sit tragelaphus aut sphinx: que sunt quedā fictitia sicut chimera. Argumētant̄ ergo φ si id quod in nullo loco est nō sit: ḡ oē qđ est: est in loco. ❡ Sed si eē in loco ↄuenit oibꝰ entibus: videt̄ φ locus magis pertineat ad ↄsiderationē metaphysici φ̄ physici. Et dōz ē φ hic argumētat̄ ab opinione ponentiū oia entia esse sensibilia ꝓp hoc φ imaginationē corpoꝝ trāscēdere nō possunt: ꝛ ƀz hoc nālis sciētia est phīa prima: cōis omnibus entibus: vt dicit̄ in q̄rto meta. ❡ Secundam rationem ponit ibi.

❡ Communis quoqz maxime atqz propꝛijssimus motus quem lationem appellamus: loco sane accommodatur.

❡ Et de motu qui cōmunis maxime est: ꝛ magis prius ƀm locum est: quem vocamus loci mutationem.

❡ Que talis est. Ad phm nālez pertinet ↄsiderare de motu: sed motus qui est ƀm locū quem dicimus loci mutationem: est maxime cōis inter oēs motus: q̄dā .n. corpa .s. celestia mouentur hoc motu tm̄: cum eū nihil moueatur alijs motibus: qn moueatur hoc motu. Silr ēt hic motꝰ est magis proprius: qꝛ hic solus motus est vere ↄtinuus ꝛ ꝑfectus vt in 8॰ probabitur. Motus autem ƀm locum non potest cognosci: nisi cognoscatur locus: naturalis igitur debet considerare de loco. ❡ Deinde cum dicit.

❡ Complures autem dubitationēs emergunt: quidnā sit ipse locus. Non enim idē ex oibus que ipsi cōpetunt: cōtemplanti videt̄. Preterea nihil ab alijs: aut dubitatū de ipso aut inuētū habemus.

❡ Habet autem multas dubitationes quid forte sit locus. Non enim idem videtur considerantibus ex omnibus que insunt. Amplius autem neqz habemus nihil ab alijs: neqz predubitatū: neqz bene exquisitum de hoc.

❡ Inducit ad idē rōnē ex parte nostra. De illis .n. a sapiētibus determinandū est de q̄bus dubitatio est: multe aūt dubitationes sunt de loco q̄d sit: quaruz q̄dem dubitationū duplex est causa. vna est ex parte ipsius loci: qꝛ nō oēs ꝓprietates loci ducūt in eandē sentētiā de loco: sed ex q̄busdā ꝓprietatibꝰ loci: videt̄ φ locus sit hoc: ex q̄busdaz aūt videt̄ φ locꝰ sit aliud. Alia vō causa ex pte hominū: qꝛ antiq̄ nec bene mouerūt dubitationē circa locuz: neqz etiā bene exquisierūt veritatē. ❡ Deinde cum dicit.

❡ Esse aūt locuz ex translatione patere videtur: vbi nāqz nūc est aqua: hic rursus est aer: hic egressa illa tanq̄ ex vase. Nōnunq̄ etiā eandē hunc locū aliud corpus quippiā occupat: hoc aūt ab his oibus que īsunt atqz mutant̄ diuersuz esse videt̄. In quo nāqz nunc est aer: in hoc prius fuerat aqua. Quare patet locū ꝛ receptaculū ipsum aliud quid esse ab vtrisqz ad quod ꝛ ex quo sunt mutata.

❡ Or quidē igit̄ locus sit: videt̄ ex transmutatione manifestū esse. Ubi nāqz nunc est aqua: hinc exeunte sicut ex vase iterꝝ aer inest. Quādo autē locum hunc aliud aliquod corpoꝝ detinet: hoc ab his que insunt ꝛ cōmutātur: alterꝝ omnibus esse videtur. In quo enim aer est nunc: aqua in hoc prius erat. Quare manifestuz est φ erat locus aliquis ꝛ receptaculum alterꝝ ab vtrisqz in quod ꝛ ex quo mutatum est.

❡ Incipit determinare de loco. Et primo per modū disputatiuū. Scđo determinādo veritatē. ibi[Post hoc aūt accipiēdū.] Circa primū duo facit. Primo inquirit disputādo an sit locus. Scđo q̄d sit. ibi[Qm̄ autē aliud.] Circa primū duo facit. Primo ponit rōnes ad ostēdēdū locum esse. Scđo ad ostēdēdū φ locus non sit. ibi[At vō sed hz defectū.] Circa primū duo facit. Primo ostēdit locū esse rōnibus acceptis a rei veritate. Scđo ab opinionibꝰ aliorū. ibi[Amplius vacuū.] Circa primuz ponit duas rōnes in quaꝝ prima sic pcedit. Dicit enī φ ex ipsa transmutatione corpoꝝ que mouent̄ ƀz locū manifestū est φ locus aliquid sit. Sicut enī trāsmutatio que est ƀm formas homines īduxit ad cognitionē materie: qꝛ .s. opꝫ esse aliquod subm in quo sibi forme succedāt: ita trāsmutatio ƀz locū īduxit homines ad cognitionē loci: opꝫ enī esse aliq̄d vbi sibi corpa succedāt. Et hoc est qđ subdit φ exeunte aqua inde vbi nūc est: sicut ex quodaz vase: iterꝝ subintrat aer: cū igit̄ eūdē locū q̄nqz aliud corpus detineat: ex hoc manifestū videt̄ esse φ locus sit aliud ab his que sūt in loco ꝛ trāsmutant̄ ƀz locuz: qꝛ vbi nunc est aer. prius aqua ibi erat: qđ nō esset si locus nō esset aliđ ab aere ꝛ aqua. Relinquit̄ igit̄ φ locus est aliq̄d. ꝛ quoddā receptaculū alterum ab vtroqz locatoꝝ. ꝛ est terminus motus localis a quo. ꝛ in quem. ❡ Secundam rationem ponit ibi.

❡ Preterea corpoꝝ nāliū atqz simpliciū vt ignis terre ac taliū lationes nō solū aliq̄d esse locū: sed etiaꝫ hēre quādā potētiā idicāt. Fertur enī vnūqđqz suum ad locū: aliud sursum: aliud deorsum nisi ꝓhibeat̄. Hec aūt loci sūt partes ꝛ spēs: supra inq̄ ac īfra ac ceteraqz q̄tuor differētie. Suntqz hec: dextrū inq̄ atqz sinistrū: ꝛ supra ac īfra: nō solū nr̄a ex pte: ad nos enī nō semꝑ est idē: sꝫ fit vt vertimur positione. Quocirca sepe idē dextrū est atqz sinistrū: ꝛ supra ac īfra: ꝛ ante ꝛ retro. Sed etiā ex ipsa nā: vbi distictū est sursuz vtrūqz. Nō enī q̄duis est ipsuz supra: sed id quo fert̄ ignis ac leue. Silr ꝛ īfra nō est q̄duis: sꝫ id quo ea que pōdus habēt: ꝛ terrea ꝑgūt. Quibus pꝫ hec nō solū positiōe: sꝫ vi quoqz differre. Indicāt idipꝫ ꝛ mathematica.

Nam ⁊ si non sunt in loco: nostra tamen positione dextra leuaq; habent nihil horũ habentia natura: vt solum positio ipsorum intelligatur.

T.c.4. ¶ Amplius aũt loci mutatiões physicoꝝ corporũ ⁊ simpliciũ vt ignis ⁊ terre ⁊ taliũ nõ solum oñdũt q aliqͥs est loc⁹: sꝫ q2 ⁊ hꝫ quãdã potẽtiã locus. Fert.n. vnũqdq; in suũ locũ nõ ꝓhibitũ. Hoc qdẽ sursũ: illud aũt deorsũ. He aũt sunt loci ptes ⁊ spẽs sursũ ⁊ deorsũ: ⁊ relique sex

T.c.5. distãtiaꝝ. ¶ Sũt aũt hui⁹ nõ solũ ad nos dextrorsũ: sinistrorsũ: sursũ: ⁊ deorsũ. Nobis quidẽ.n. nõ semꝑ idẽ: sed ſꝫ positionẽ quõcũq; vertamur fit: ꝑꝑ qd idẽ multotiẽs dextrũ ⁊ sinistrũ est ⁊ sursũ: ⁊ deorsũ: ⁊ ante: ⁊ retro. In natura aũt determinatũ est seorsum vnũqdq;. Nõ.n. qm̃ cõtingit: sursũ est: sed vbi fert ignis ⁊ leue. Similr aũt ⁊ deorsũ: nõ q2 ꝯtingit: sed vbi habẽtia grauitatẽ ⁊ terrena: tãq̃ nõ positione solũ dr̃ia: sꝫ potẽtia. Ostẽdũt aũt ⁊ mathematica. Cũ.n. nõ sint in loco: tñ ſm positionẽ ad nos habẽt dextra ⁊ sinistra. Quare solũ est intelligẽ ipsorũ positionẽ nõ habẽtia nã horũ vnũqdq;.

2ª rõ. ¶ Et dicit q cũ quorũcũq; corporꝝ mot⁹ oñdat locũ eẽ vt dictũ est. motu s. localis corporꝝ nãliũ simpliciũ vt ignis ⁊ terre ⁊ alioꝝ hui⁹ grauiũ ⁊ leuiũ nõ solũ oñdit q locus sit aliqd: sꝫ ẽt q locus habeat quãdã potẽtiam ⁊ virtutẽ. Uidemus.n. q vnũqdq; horꝫ fert in suũ locũ: qñ nõ ipedit: graue qdẽ deorsũ: leue aũt sursũ. Ex quo pꝫ q loc⁹

Loc⁹ est cõseruatiuus locati: ergo seruus. hꝫ quãdã virtutẽ ꝯseruãdi locata: ⁊ ꝑꝑ hoc locatũ tendit in suũ locũ desiderio sue ꝯseruatiõis. Nõ aũt ex hoc ostẽdit q locus habeat vtutẽ attractiuã nisi sicut finis dr̃ attrahere. Sursũ aũt ⁊ deorsũ ⁊ alia de nũero sex distãtiarũ. s. añ ⁊ retro: dextrorsũ ⁊ sinistrorsũ sũt ptes ⁊ species loci. Hui⁹ aũt distãtie determinant in vniuerso ſm nãz: ⁊ nõ solũ quo ad nos. Et hoc pꝫ: q2 in his in qͥbus ista dicunt quo ad nos: nõ semꝑ idẽ est sursũ vel deorsum: vel dextrorsum vel sinistrorsum: sꝫ variat ſm q diuersimode nos ꝯuertimur ad ipsum. Unñ multotiẽs aliqd imobile manẽs: qd ꝑus erat dextrũ: fit sinistrũ. ⁊ silr de alijs put diuersimode nos ordinamur ad illa. Sed in nã aliqd de-

T.c.s.c. 34. terminatũ est sursũ ⁊ deorsũ ſm motũ grauiũ ⁊ leuiũ: ⁊ alie põnes ſm motũ celi. vt in tertio dictũ est. Nõ.n. idifferẽter qcũq; ps mũdi est sursũ vel deorsũ. sꝫ semꝑ sursum est vbi ferunt leuia. Deorsũ aũt quo ferunt grauia. Quecũq; autẽ ſm se hñt determinatas põnes: necesse est q habeãt potẽtias qͥbus terminent: alia.n. est in aiali potẽtia dextri. ⁊ alia sinistri. vñ relinquit q loc⁹ sit: ⁊ habeat aliquã potẽtiã. Qd aũt in aliqͥbus dicat positio solũ quo ad nos: ostendit per mathematica: que quidem lꝫ nõ sint in loco: tñ attribuit eis positio solũ per respectũ ad nos: vnde in eis non est positio ſm nãm: sed solũ ſm q intelligitur in aliquo ordine ad nos: vel supra vel subtus: vel sinistrorsum: vel dextrorsum. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Preterea q vacuũ eẽ dicũt: locũ asserũt eẽ. Uacuũ enim locus erit sane corpore carẽs. Locũ igit aliqd esse ꝑter corpora ipsa: ⁊ omne corpus sensibile esse in loco: per hec quispiam sane putabit.

T.c.6. ¶ Ampli⁹ vacuũ affirmãtes: locũ dicũt eẽ. Uacuũ.n. erit vtiq; locus priuat⁹ corpore. Qd quidẽ igit sit aliqͥs locus ꝑter corpora: ⁊ oẽ corpus sensibile in loco esse: per hoc aliquis concipiet.

¶ Ostẽdit locũ esse ex opinionibus aliorum. Et primo ex opinione ponentiũ vacuũ. q2 qcũq; affirmant vacuum esse: necesse est q dicant esse locũ. cũ vacuũ nihil aliud sit q̃ locus priuatus corpore. Et sic ex hoc ⁊ ex ꝑmissis rõnibus põt aliqͥs concipere q locus sit aliqd preter corpa: ⁊ q oĩa corpa sensibilia sint in loco. ¶ Scdo ibi.

¶ Recte ẽt Hesiodus videbit dicere: faciẽs añ oĩa chaos. Dicit.n. añ chaos: post hoc facta est latissima tellus: ꝓpterea qd ꝑmo receptaculũ hisce que sunt fuisse oportebat: q2 putabat (vt multi) cũcta alicubi esse: atq; in loco. Qd si ita sit: admirabilis quedam ipsi⁹ loci vis erit: ⁊ oĩbus ꝑor. Qd.n. ita se hꝫ: vt sine ipso qdẽ cetera neq̃ant eẽ: ipsum aũt sine ceteris sit: id primũ oĩuz eẽ necesse est. Locus eniz nõ perit: ⁊ si ea que in ipso sunt corrumpantur.

¶ Uidet aũt vtiq; ⁊ Hesiodus recte dicẽ faciẽs primũ chaos. Dicit qdẽ igit oĩum primũ chaos factũ: postea ſc̃do terrã latã tanq̃ idigeret primũ eẽ receptaculũ his q̃ sunt: ꝑꝑ id qd opinati sunt quẽadmodum multi: oĩa alicubi ⁊ in loco esse.

¶ Si aũt hui⁹ est: mirabilis q̃dã vtiq; erit potẽtia loci: ⁊ pria oĩuz: ⁊ pria oĩb⁹. Sine quo nãq; alioꝝ nullũ ẽ: illd aũt sine alijs: neccẽ ẽ primũ eẽ. Nõ.n. ꝑdit locus his que sunt in eo corruptis. T.c.7.

¶ Inducit ad idẽ opiõnẽ Hesiodi: q fuit vnus de antiqͥs poetis theologis: q posuit ꝑmo factũ eẽ chaos. Dixit.n. q primo iter oĩa factũ est chaos q̃si q̃dã ꝯfusio ⁊ receptaculum corporꝝ: ⁊ postea facta est terra lata ad recipiẽdũ diuersa corpora. ac si ꝑmo neccẽ eẽt receptaculũ rerꝫ: q̃ ipsas res. Et hoc iõ posuerũt: q2 crediderũt sicut ⁊ multi alij q oĩa q̃ sunt: sint in loco. Qd si verꝫ est sequit q loc⁹ nõ solũ sit: sꝫ q hẽat mirabilẽ potẽtiã: q̃ sit ꝑma oĩuz entiũ. Illud.n. qd põt eẽ sine alijs: ⁊ alia nõ pñt eẽ sine eo vr̃ eẽ ꝑmuz: loc⁹ aũt ſm eos põt eẽ sine corporib⁹: qd exinde ꝯueniebãt: q2 videmus locũ remanere destructis locatis: res aũt nõ pñt eẽ sine loco. Relinquitur igitur q ſm eos locus sit primum inter omnia entia. LEC. II.

¶ Uerũ si sit locus: existit ꝯtinuo dubitatio: qd nã sit vtrũ moles corporis q̃dã: an alia q̃dã nã. Est.n. genus ipsius ꝑmo q̃rẽdũ. Igit hꝫ qdẽ dimẽsiões tres: lõgitudinẽ: latitudinẽ ac etiã altitudinẽ: qͥbus omne diffinitur nimirũ corpus. At locũ impossibile est eẽ corpus. Erunt enim in eodem corpora duo.

At ſc̃do hꝫ defectũ: si est: qd est. Utrũ.n. moles q̃dã corporis: aut q̃dã altera nã. Querẽdũ est.n. genus ipsius primũ. Distãtias qdẽ igit hꝫ tres: lõgitudinis: latitudinis: ⁊ profunditatis: quibus determinatur corpus omne. Impossibile est autẽ corpus esse locũ. In eodem nãq; essent duo corpora. T.c.8.

Postq̃ ꝑhs posuit rõnes ad oñdendũ q locus sit: hic ponit sex rõnes ad oñdẽdũ q locus nõ sit. Principiũ aũt ad inuestigãdũ de aliquo an sit: opꝫ accipere qd sit: saltẽ qd significet per nomẽ: ⁊ iõ dic̃ q q̃uis oñsũ sit q loc⁹ sit: tñ hꝫ defectũ. i. dubitationẽ qd est. si ẽ. vtrũ. s. sit q̃dã moles corporea: aut aliq̃ nã alteri⁹ generis. Et ex hoc sic argumẽtat. Si loc⁹ est aliqd: opꝫ q sit cor- Sex rationes. Prima

T.c.14. Q Uoniã aũt aliud qdẽ ꝑm se: aliud ṽo ꝑm aliud dicit̃: similiter ⁊ locus: alius quidem cõmunis: in quo oĩa corpora sunt: alius ṽo ꝓprius in quo p̃io. Di co aũt cõmunis: qm̃ quasi tu nũc in celo es q2 in aere. Hic ante ẽ in celo ⁊ in aere: q2 in terra. Silr̃ aũt ⁊ in hac: q2 ⁊ in loco: qui cõtinet nihil plus q̃ te. Si igit̃ est locus primuz cõtinẽs vnũqđqz corpus: terminus qdã vtiqz erit. Quare videt̃ species ⁊ forma vniuscuiusqz locus eẽ: qua determinat̃ magnitudo: ⁊ mã magnitudinis. H.n.
T.c.15. est vniuscuiusqz terminus. ❡ Sic qdem igitur considerantibus locus vniuscuiusqz species est.

Postq̃ Phs ingsiuit disputatiue an loc⁹ sit: hic inquirit qd sit. Et p̃mo ponit rõnes disputatiuas ad ostẽdẽdũ locũ eẽ formã vel mãz. Scđo põit rõnes in ꝯtriũ. ibi [At ṽo q2 ipõle sit.] Circa p̃mũ duo fac. Primo ponit rõnẽ ad ostẽdẽdũ locũ eẽ formã. Scđo ad ostẽdẽdũ locũ eẽ mãm. ibi [Scđz aũt ꝙ videt̃ loc⁹ eẽ.] Tertio inducit correlariũ ex his ibi [Merito aũt ex his.] Dicit ǧ p̃ ꝙ sicut in entib⁹ qđdã est ꝑ se ens: ⁊ aliqđ dicit̃ ens ꝑ accñs. Silr̃ ꝯsiderãdũ est circa locũ ꝙ qdã loc⁹ est cõis: in quo oĩa corp̃a sunt: ⁊ alr̃ est loc⁹ ꝓprius: q p̃mo ⁊ per se dr̃ loc⁹. Locus aũt cõis nõ dr̃ loc⁹ nisi ꝑ accñs ⁊ ꝑ posteri⁹. Qđ sic manifestat. Possuz.n. dicẽ ꝙ tu es i celo. q2 es in aere q ẽ in celo: ⁊ ꝙ tu es in aere ⁊ in celo: q2 es in terra: ⁊ in terra diceris eẽ: q2 es in loco: q nihil ꝯtinet plus q̃ te. Si ǧ illđ qđ p̃ ⁊ per se ꝯtinet vnũqđqz est ꝑ se loc⁹ eius: hui⁹ aũt est termin⁹ ad quẽ res terminat̃: sequit̃ ꝙ loc⁹ ꝓprie ⁊ per se sit terminus rei. Forma aũt est termin⁹ vniuscuiusqz: q2 per formã terminat̃ mã vniuscuiusqz ad ꝓpriũ eẽ: ⁊ magnitudo ad terminatã mensurã. quãtitates.n. rerũ ꝯsequunt̃ formas corꝝ. videt̃ igit̃ ꝑz hãc ꝯsideratiõnẽ ꝙ locus sit forma. Sz sciẽdũ ꝙ in hac rõne ẽ sophisma ꝯñtis. syllogiçat̃.n. i scđa figura ex duab⁹ affirmatiuis. ❡ 2⁰ ibi.

T.c. ❡ Ut aũt interuallũ magnitudinis eẽ videt̃ materies: hoc.n. a magnitudine est diuersum: ⁊ est id qđ a forma cõtinet̃ ac terminat̃: velut a sup̃ficie terminoue. Tale autez est ipsa materies: ⁊ id qđ terminis caret. Nã cũ aufert̃ finis atqz affect⁹ a pila nihil p̃ter mãm restat. Quapropter ⁊ Plato in timeo mãm ⁊ receptaculũ idẽ eẽ dicit. Susceptiuuz.n. ⁊ receptaculum vnũ eẽ dicit ac idẽ. Et quãq̃ mãm illo qdez in loco susceptiuum appellat: in hisce ṽo que nõ scripte sñie nuncupatur: alio mõ locum tamen ⁊ receptaculũ idẽ asseruit esse. Uniuersi nãqz locuz aliquid esse dicũt: hic ṽo quidnam sit: solus dicere est aggressus.

❡ Scđm aũt ꝙ videt̃ eẽ loc⁹ distãtia magnitudinis: sic mã. Hec nãqz altera est a magnitudine. Hec aũt est cõtenta sub sp̃e ⁊ diffinita: sicut sub plano ⁊ termino. Est aũt huiusmodi mã ⁊ infinitũ. Cũ.n. remoueant̃ termini ⁊ passiones sp̃e re: relinquit̃ nihil p̃ter mãm. Uñ Plato mãm ⁊ locũ dicit eẽ idẽ in timeo: receptiuũ.n. ⁊ locuz vnũ ⁊ idẽ dicit: alio ṽo mõ ibi dicẽs receptiuũ ⁊ in dictis nõ scriptis dogmatib⁹: ⁊ ñ locũ ⁊ rece
T.c.16. ptiuũ idẽ retulit. ❡ Dicũt qdẽ.n. oẽs esse aliqd locũ qd aũt est: hic solus conatus est dicere.

❡ Ponit rõnẽ Platonis per quã sibi videbat̃ ꝙ locus eẽt mã. Ad cuius euidẽtiã sciẽdũ est ꝙ antiq putauerũt locũ eẽ spatiũ qđ est inter terminos rei ꝯtinẽtis: qđ qdẽ hz dimẽsiões lõgitudis latitudis ⁊ ꝓfunditatis. Nõ tñ hui⁹ spatiũ videbat̃ eẽ idẽ cũ aliquo corp̃e sensibiliũ. q2 recedẽtibus ⁊ aduenientib⁹ diuersis corp̃ib⁹ sensibilibus: remanet idẽ spatiũ. Scđm h ergo sequit̃ ꝙ loc⁹ sit dimẽsiões sep̃ate. Et ex h volebat syllogiçare Plato ꝙ loc⁹ eẽt mã. Et h est qđ dr̃ ꝙ ꝑz ꝙ loc⁹ videt̃ aliqb⁹ eẽ distãtia magnitudinis spacij sep̃ata a quolibet corp̃e sensibili: videbat̃ ꝙ locus sit mã. Ipsa nãqz distãtia vel dimẽsio magnitudinis altera est a magnitudĩe. Naz magnitudo significat aliqd terminatũ aliq̃ sp̃e. sicut linea terminat̃ pũctis: ⁊ sup̃ficies linea: ⁊ corp⁹ sup̃ficie. q̃ sunt sp̃es magnitudis. sz dimẽsio spacij est ꝯtẽta sub forma ⁊ determiata: sicut corp⁹ determinat̃ plãitie ⁊ sup̃ficie: vt quodã termio. Id aũt qđ ꝯtinet̃ sub terminis: videt̃ eẽ in se nõ determiatũ. Qđ aũt est in se nõ determiatũ sz determiat̃ per formã ⁊ terminũ: est mã q̃ hz rõne ĩfiniti: q2 si ab aliquo corp̃e sp̃ico remoueant̃ passiões sensibiles ⁊ termini qb⁹ figurat̃ dimẽsio magnitudinis: nihil reliquit̃ nisi mã. vñ relinquit̃ ꝙ ipse dimẽsiões ex se ĩdetermiate q̃ ꝑ aliđ determinant̃ sint ipsa mã. Et hoc p̃cipue seq̃bat̃ ꝑm radices Platonis q ponebat nũeros ⁊ q̃ntitates eẽ s̃bas rerũ: q2 igit̃ loc⁹ est dimẽsiões: ⁊ dimensiones sunt mã. dicebat Plato in timeo: ꝙ idẽ est locus ⁊ mã. Oẽ.n. receptiuũ alicuius dicebat eẽ locũ: nõ distiguẽs inter receptibilitatẽ loci ⁊ mãe. vñ cũ mã sit receptiuũ formaꝝ sequit̃ ꝙ mã sit loc⁹. Tñ sciẽdũ ꝙ de receptiuo diuersimode Plato loq̃bat̃. q2 in timeo dixit receptiuũ eẽ mãm. In dogmatib⁹ aũt dictis ⁊ nõ scriptis. i. cũ ṽboten⁹ docebat in scholis: dicebat receptiuũ eẽ magnũ ⁊ pũũ: q̃ ẽt ex p̃te mãe põebat: vt supra dictũ est. i.lec.8.2. co.32. Tñ cuicũqz attribueret esse receptiuũ sp dicebat ꝙ receptiuũ ⁊ loc⁹ sint idẽ. Sic igit̃ cũ multi dicerẽt locũ eẽ aliqd: solus Plato conat⁹ est assignare qd sit locus. ❡ 3⁰ ibi.

❡ Merito autez ex hisce considerantibus difficile eẽ videbitur quidnam sit ipse locus cognoscere: si vtriusque horum sit: siue materia siue forma. Nã hec ⁊ summam habent contemplationem: ⁊ seorsum alterum sine altero facile cognosci non potest.

❡ Merito aũt ex his itẽdẽtib⁹ videt̃ vtiqz difficile cognoscere qd est loc⁹: siqdẽ hoꝝ qđcũqz est: siue mã siue sp̃es. Hec.n. altissimã hñt speculatiõnẽ: ⁊ sine inuicẽ nõ facile est cognoscere ipsa.

❡ Cõcludit ex p̃dictis ꝙ si locus est vel mã vel forma: rõnabile videt̃ ꝙ sit difficile cognoscẽ qd sit loc⁹: q2 tã mã q̃ forma hñt altissimã speculatiõnẽ ⁊ difficilẽ: ⁊ nõ ẽ facile ẽt cognoscere vnũ eorũ sine altero. ❡ Deinde cũ dicit.

❡ At ṽo nõ est difficile videre locũ vtrũuis hoꝝ esse nõ posse. Neqz.n. mã: neqz forma sep̃at̃ a re. At loc⁹ sep̃ari põt. In quo nãqz erat aer: in hoc rursus ẽ aq̃: vicissiz hisce sibi cedẽtib⁹: ceterisqz corp̃ibus silr̃ vti diximus. Quare neqz ps est: neqz habit⁹ ipse loc⁹: sz a quaqz re sep̃abilis est. Etenĩ q̃le ẽ vas: tale qd ipse locus eẽ videt̃. Uas enim locus est potẽs trãsferri. At vas nihil est eius rei: que est in ipso. Locus igit̃ quo quidẽ est a re sep̃abilis: hoc forma sane non est. Quo ṽo continet: hoc a materia est diuersus.

❡ At ṽo ꝙ ipossibile sit quodlibet hoꝝ eẽ locũ: T.c.17. nõ est difficile videre. Sp̃es qdẽ.n. ⁊ mã nõ separãt̃ a re: locũ aũt ꝯtigit. In quo nãqz aq̃ erat: in hoc iterũ aer (sicut diximus prius) fit trãsmuta-

tis adiuicē aereqȝ ⁊ aq̄ ⁊ alijs corpib⁹ sl̄r. Quare neqȝ ps neqȝ habit⁹ sȝ sepabilis ē loc⁹ ab vno quoqȝ. Et videt̄.n. hui⁹ aliqd eē loc⁹ vt vas. Et eniȝ vas locus trāsmutabilis: vas aūt nihil rei.

T.c.16. ℭ Scd̄m qdē igit̄ ꝙ sepabilis ē a re: sic qdē nō est spēs. Scd̄m aūt ꝙ ꝯtinet: sic qdē alteꝝ a mā.

Loc⁹ nō est mā nec qȝ forma ℭ Ponit qnqȝ rōnes in ꝯtriū. Circa quaꝝ pmā dic̄ ꝙ non est difficile videre locū nō eē mām vl̄ formā: qꝛ forma ⁊ mā nō sepant̄ a re cui⁹ sunt: sȝ locū ꝯtingit separi: qꝛ in loco i quo erat aer. postea fit aq̄: ⁊ ēt alia corpa adiuicē trāsmutāt locū. vn̄ manifestū ē ꝙ loc⁹ nō ē ps rei vt mā vel forma. Neqȝ ē ēt habit⁹ seu qdcūqȝ accn̄s: qꝛ ptes ⁊ accn̄tia nō sūt sepabilia a re: sȝ loc⁹ ē sepabil. Et h̄ māifestat p exēplū. qꝛ loc⁹ videt̄ cōparari ad locatū sic qdā vas. Sȝ in hoc tn̄ differt: qꝛ locus est imobilis: vas aūt mobile: vt Lec. 6. 7. c. 41. infra exponet̄. Sic igit̄ per hoc ꝙ locus est sepabilis: ostēdit̄ ꝙ locus nō sit forma. Sed ꝙ locus nō sit mā ondit̄: nō solū per hoc ꝙ est sepabilis: sȝ ēt per hoc ꝙ ꝯtinet: mā aūt nō cōtinet: sed continet̄. ℭ Scd̄am rōnem ponit ibi.

ℭ Uidetur autē semper id qd̄ est in loco aliquid esse: ⁊ extra ipsum aliquid aliud esse.

ℭ Uidetur autem semper qd̄ est alicubi ipsum esse aliquid: ⁊ alterum aliquid extra ipsum.

ℭ Quia enim ondrat ꝙ locus non est mā nec forma per hoc ꝙ locus separat̄ a locato: vult ondere ꝙ etiā si locus nunq̄ separet̄ a locato: ex hoc ipso qd̄ dicim⁹ ꝙ aliqd ē in loco: apparet ꝙ locus nō est forma neqȝ mā. qꝛ oē qd̄ dicitur eē alicubi: videtur ⁊ ipsum eē aliqd: ⁊ alteꝝ aliqd esse ab eo in quo est. vn̄ cū aliqd dicit̄ eē in loco sequit̄ ꝙ locus sit extra locatū. Mā aūt ⁊ forma nō sūt extra rē: ergo neqȝ mā neqȝ forma est locus. ℭ Tertiā rōnē ponit ibi.

ℭ Plato tn̄ dicat opȝ (si parūper liceat digredi) cur forma numeriqȝ non sunt in loco: si locus est id qd̄ est particeps: siue magnum sit illud ⁊ paruū: siue materies: vt in timeo asseruit.

ℭ Platoni igit̄ dicēdū ē: si opȝ trāsgrediētes dicere: quare nō in loco species ⁊ numeri sunt: ⁊ hoc si vere participatiuuȝ est locus: siue magnitudinis ⁊ paruitatis existente participatiuum: siue materie: vt in timeo scripsit.

L. 5. t. c. 25. 26. ℭ Spāliter ꝯtra positionē Platonis digrediēdo. Dcm̄ ē.n. supra in tertio ꝙ Plato posuit ideas ⁊ nūeros nō eē in loco. Seq̄bat̄ aūt s̄m ei⁹ sniaȝ de loco ꝙ eēnt in loco: qꝛ oē participatū est in participante: spēs aūt ⁊ numeros ponebat participari siue a materia: siue a magno ⁊ paruo. sequitur ergo ꝙ spēs ⁊ numeri sint in materia: siue in magno ⁊ paruo. Si igit̄ mā vel magnū ⁊ paruum est locus: sequit̄ ꝙ numeri ⁊ spēs sint in loco. ℭ Quartā rōnē ponit ibi.

ℭ Preterea si loc⁹ eēt materies aut forma: quonā pacto res ad suū pgeret locū. Esse.n. id loc⁹ nō pōt: ad qd̄ nō est motio: ⁊ qd̄ hasce differentias: supra inq̄ ac infra: nō habet. Quare locus in talibus est querēdus. Quod si in ipsa re locus non inest (insit.n. oportet: si est materies aut forma) locus erit in loco. Mutatur enim vna cum re atqȝ mouetur ⁊ forma ⁊ id qd̄ terminis caret: ⁊ non in eodeȝ est semper: sed vbi est ipsa res. Quare fit: vt loci sit locus.

T.c.19. ℭ Ampli⁹ qūo ferent̄ in sui locū: si locus eēt mā aut spēs. Impole ē.n. cui⁹ nō ē mot⁹: neqȝ sursuȝ aut deorsū locū eē. Quare q̄rēdus i huiuscemodi loc⁹ ē. Si aūt i ipo loc⁹ ē. opȝ.n. siqdē aut forma aut mā ē: erit loc⁹ i loco. Trāsmutant̄.n. sil̄ cū re: ⁊ mouent̄: ⁊ spēs ⁊ ifinitū nō semp in eodē: sed vbi vtiq̄ res. Quare loci erit locus.

ℭ Circa quā dic̄ ꝙ nō poterit ꝯuenienter assignari qūo aliqd moueat̄ s̄ȝ locū si mā ⁊ forma sint loc⁹. Impole est.n. assignare locū in his q̄ mouent̄ sursuȝ vl̄ deorsuȝ vl̄ quocūqȝ aliter s̄m locū. vn̄ in illis q̄rēdus ē locus q̄ s̄m locū mouent̄. Sed si in ipso qd̄ mouet̄ est loc⁹ q̄si aliqd ei intrinsecū: qd̄ oportet dicere si materia vel forma sit locus sequit̄ ꝙ locus erit in loco: qꝛ omne qd̄ transmutatur s̄m locum est in loco: sed ea que sunt in re vt spēs ⁊ ifinitū .i. materia mouent̄ simul cū re: qꝛ nō semper sunt in eodem loco: sed sunt vbi est res: ergo opȝ ꝙ materia ⁊ forma sint in loco. Si igit̄ alterum eorum sit locus; sequit̄ ꝙ locus sit in loco qd̄ incōueniēs est. ℭ Quintā rōnem ponit ibi.

ℭ Insuper facta ex aere aq̄ perijt ipse locus. Corpus enim id qd̄ est ortū: non in eodem est. Atqȝ nam est ipsius loci corruptio. Dicta sunt igitur ⁊ ea ex qbus necesse est aliquid esse locum: ⁊ ea rursus ex quibus de substantia ipsius quispiam dubitabit.

ℭ Amplius cū ex aere fit aq̄: perditus est locus. T.c.21. Nō.n. in eodē loco fit corpus. Que igit̄ corruptio. ℭ Ex qbus igitur necessarium est locū eē T.c.22. aliquid: ⁊ iterum ex quibus vtiq̄ dubitabit aliquis de substantia ipsius dictum est.

ℭ Que talis ē. Qn̄cūqȝ aliqd corrūpit̄: corrūpunt̄ aliquo mō ptes spei ipsi⁹: mā aūt ⁊ forma sūt ptes spei: g̃ corrupta re ad min⁹ p accn̄s forma ⁊ mā corrūpunt̄. Si igitur mā ⁊ forma sit loc⁹: sequit̄ ꝙ loc⁹ corrūpat̄: si loc⁹ ptinet ad spem: qꝛ corpus qd̄ generat̄ nō eēt in eodē loco si loc⁹ aeris ptineret ad spem eius. Sed nō est assignare q̄liter locus corrūpatur. ergo non pōt dici ꝙ materia vel forma sit locus. Ultimo autem epilogat: qd̄ dictū est per que videtur necessariū esse ꝙ sit locus: ⁊ per que aliquis potest dubitare de substantia eius. LEC. IIII.

ℭ Post hec sumēdū est quot modis q̄ppiā in alio dicit̄ eē. Uno igit̄ dicit̄ mō: vt digit⁹ in manu: ⁊ ps oino in toto. Alio: vt hō in aiali: ⁊ oino i genere spēs. Alio: vt gen⁹ in specie: ⁊ oino in spēi rōne pars spēi. Preterea: vt sanitas in calidis atqȝ frigidis: ⁊ oino in mā forma. Preterea vt res grecoꝝ in rege: ⁊ oino in pmo mouēte. Insuper in bono atqȝ oino in fine: hoc aūt ē id gr̄a cui⁹ cetera sunt atqȝ siūt. Oium vo id proprijssime dicitur: qd̄ est in vase: ⁊ oino in loco.

Post hec aūt accipiēdū est quot modis aliud in alio dr̄. ℭ Uno qdē igit̄ mō sic T.c.23. digit⁹ i manu: ⁊ oino ps in toto ē. Alio vo sic totū i ptib⁹. Nō.n. pter ptes est totū. Alio mō sic hō in aiali: ⁊ oino spēs in gn̄e. Alio vo sic gen⁹ i spe: ⁊ oino ps spēi i spēi rōne. Adhuc sic sanitas in calidis ⁊ frigidis: ⁊ oino spēs i mā. Adhuc sic i rege q̄ sūt grecoꝝ: ⁊ oino motū i prio motiuo. Ampli⁹ sic i optio: ⁊ oino in fine. Hoc aūt est: cuius cā fit. Oiuȝ aūt maxime proprium est sicut in vase: ⁊ oino in loco.

Postq̄ Phs ingsluit disputatiue an loc⁹ sit: ⁊ qd sit: hic accedit ad determinādū v̄itatē. Et p̄ p̄mittit q̄dā q̄ sūt necaria ad ꝯsiderationē veritatis. Scdo determiat

determiat v̄itatē ibi[Quid aūt forte.] Circa p̄mū tria fa-
cit. P̄rio oñdit quot modis dr̄ aligd esse in aliquo. Scd̄o
īngrit vtr̄ aligd posset eē in seipso ibi[Dubitabit aūt ali-
Octo mo dis dr̄ ali gd in alio esse gs.] Tertio soluit q̄dā p̄us dubitata ibi[Qd̄ aūt ȝeno op-
posuit.] P̄oīt ḡ octo modos qb̄ aligd in aliquo dicit̄ eē:
quor̄ p̄m⁹ ē sic digit⁹ dr̄ eē in māu: ⁊ vl̄r q̄cūqȝ alia ps in
suo toto. Scd̄s mod⁹ est put totū dr̄ eē in p̄tib⁹. Et qr̄ iste
mod⁹ nō est adeo ɔsuet⁹ sic p̄m⁹: ad ei⁹ māīfestationē sub
iūgit q̄ totū nō ē p̄ter p̄tes: ⁊ sic op̄ȝ vt itelligat̄ eē in p̄ti-
bus. Terti⁹ mod⁹ ē sic hō dr̄ eē ī aīali: vel q̄cūqȝ alia sp̄es
in suo genere. Quart⁹ mod⁹ ē sic gen⁹ dr̄ eē in sp̄eb⁹. Et ne
iste mod⁹ extrāne⁹ videat̄ rōnē inuit q̄re h̄ dic̄. Nā gen⁹ est
pars diffōnis sp̄ei: ⁊ ēt dr̄ia. vñ quodāmō ⁊ gen⁹ ⁊ dr̄ia dr̄r
eē in sp̄e sic p̄tes in toto. Quit⁹ mod⁹ ē sic sanitas dr̄ eē in
calidis ⁊ in frigidis: quor̄ ɔtēperātia cōstituit sanitatē: ⁊
vl̄r q̄cūqȝ alia forma in mā̄ vl̄ subiecto: siue sit accn̄talis
siue subālis. Sexto mō sic res grecorū dicunt̄ eē in rege
grecie: ⁊ vl̄r oē qd̄ mouet̄ ē ī p̄ motiuo. Per hūc ēt modū
dicē possuȝ aligd eē in me: qr̄ ē in p̄tāte mea vt faciā illō.
Septio mō dr̄ aligd eē in aliquo sic in quodā optio dili-
gibili: ⁊ vl̄r sic in fine. Et p̄ hūc modū dr̄ eē cor alicui⁹ in
aliq̄ re quā desiderat ⁊ amat. Octauo mō dr̄ eē aligd ī ali
quo sic in vase ⁊ vl̄r sic locatū in loco. Uidet̄ aūt p̄termit
tere modū q̄ aligd est in aliq̄ sic in tp̄e. Sȝ hic reducit̄ in
hūc octauū moduȝ. Nā sic loc⁹ ē mēsura mobilis: ita tp̄s
Notabile est mēsura mot⁹. Dic̄ aūt q̄ f̄m hūc octauū modū maxie
4. lec. 4. c. 2. p̄ropie dr̄ aligd in aliquo. vñ op̄ȝ f̄ȝ regulā quā tradidit
5. l. 4. st. in. 4. ⁊ 5. meta. q̄ oēs alij modi reducant̄ aliq̄ mō ad hūc
Ratione analogie octo ad 8ᵐ reducunt. modū quo aligd ē in aliquo sic in loco. Qd̄ sic p̄ȝ. Locatū
n. ɔtinet̄ siue icludit̄ in loco: ⁊ ī eo hȝ q̄etē ⁊ fixionē. P̄ro-
pinq̄ssime igit̄ p̄ hūc modū ps dr̄ eē in toto itegrali ī quo
Primus lec. 34. includit̄. Uñ ēt īfra dicet̄ q̄ locatū est in loco sicut ps se-
parata: ⁊ ps ē sic qd̄dā locatū ɔiūctū. Totū aūt qd̄ est f̄m
4° rōnē ad silitudinē hui⁹ toti⁹ sumit̄. vñ ɔsequēter dr̄ id qd̄
est in rōne alicui⁹ eē in eo: vt aīal in hoīe. Cōtingit aūt sic
partē toti⁹ itegralis icludi in toto f̄m actū. ita p̄tē totius
3° vl̄is icludi in toto f̄m potētiā. Nā gen⁹ ad p̄la se extēdit
in potētia q̄ sp̄es: sȝ sp̄es hēat p̄la in actu. vñ ɔsequēter dr̄
5° eē ēt sp̄es in genere. Et qr̄ sic sp̄es ɔtinet̄ in potētia gene-
ris: ita forma in potētia mā̄e: vlterius dr̄ forma eē in mā̄.
2° Et qr̄ totū hȝ rōnē forme respectu p̄tiū: vt dc̄m est ī scd̄o:
Tex. 5. l. c. 31. solo- ne p̄nū habet cōsequēter ēt totū dr̄ eē in p̄tib⁹. Sic aūt forma icludit̄
sub potētia passiua mā̄e: ita effect⁹ icludit̄ sub potētia acti
ua agētis: vñ ⁊ dr̄ aligd eē in p̄ motiuo. Deīde aūt mani-
6° festū ē q̄ appetit⁹ q̄escit in bono desiderato ⁊ amato: ⁊ in
7° eo figit̄ sicut ⁊ locatū in loco. vnde etiaȝ dicitur affectus
amātis inesse amato. Et sic patet q̄ omnes alij modi deri
uantur ab vltimo qui est maxime proprius. [Scd̄o ibi.

[At enim hic quispiam dubitauerit: sit ne vt ⁊ in se-
ipso quippiaȝ sit: an nihil est in se prorsus: sed omne
quoduis: aut nusq̄: aut in alio est.

Tex. c. 24. [Dubitabit āt aliqs: vtr̄ vnū ⁊ idē aligd eē ī se
ip̄o ɔtigit aut nihil: sȝ oīa: aut nusq̄: aut ī alio eē

3. lec. 8. 6. c. 50. [Ingrit vtrū aligd possit eē in seipso. Nā Anax. supra di
xit infinitū eē in seipso. P̄rimo ergo mouet dubitationeȝ
vtrū. s. aliqd̄ vnuȝ ⁊ idē possit eē in seipso: vel nihil: sȝ oīa:
vel nusq̄ sint: vel sint in aliquo alio. [Scd̄o ibi.

[Hoc aūt est dupl̄r: aut per se: aut per aliud. Nā cū
id in quo est: ⁊ id qd̄ in illo est: toti⁹ sūt p̄tes: tūc totū
in seipso eē dicat̄. Quippe cū ⁊ per p̄tes dicat̄. Ut al
bus: qr̄ sup̄ficies ē alba: ⁊ sciēs: qr̄ aīa rōnis p̄ticeps
scit. Doliū igitur nō est in seipso: neqȝ etiam vinum.
vini v̄o dolium erit. Ambo nāqȝ id inq̄ qd̄ inest: ⁊
id in quo est: eiusdem sunt partes. Hoc igitur pacto
sit vt quippiam in seipso sit.

[Dupl̄r aūt h̄ ē: aut f̄m se: aut f̄m alter̄. Cū. n.
sint q̄dā p̄tes toti⁹: ⁊ h̄ i illa: ⁊ illa i h̄: dicet̄ totū
in seip̄o eē. Dicit̄ aūt ⁊ f̄m p̄tes: vt albū: qr̄ sup̄-
ficies: ⁊ sciēs: qr̄ rōcinatiuū. Amphora q̄dē igi
tur nō erit i seipsa: neq̄ vinū: vini aūt amphora
erit. Qd̄ nāq̄ est: ⁊ i quo est: vtraq̄ eiusdē p̄tes Tex. cō. 25.
sūt. Sic q̄dē igit̄ ɔtingit idē aligd esse in seipso.

[Soluit ⁊ primo ostendit q̄uo possit esse aligd in seipso.
Secūdo q̄uo nō possit. ibi[P̄rimū aūt nō ɔuenit.] Dicit
ergo p̄ q̄ dupl̄r pōt itelligi aligd eē in seip̄o. Uno mō p̄ ⁊
per se: alio mō f̄m alterū. i. f̄m p̄tē. ⁊ isto scd̄o mō pōt di-
ci aligd eē ī seip̄o. Cū. n. alicui⁹ toti⁹ due p̄tes ita se hēant
q̄ vna sit in quo ē aligd: ⁊ alia sit qd̄ ē in illa: seq̄t̄ q̄ totū
dicat̄ ⁊ in quo ē: rōne vni⁹ p̄tis: ⁊ qd̄ est in h̄: rōne alteri⁹:
⁊ sic totū dicet̄ eē in seipso. Inuenim⁹. n. q̄ aligd dr̄ de ali
quo f̄ȝ p̄tē: sic aligs dr̄ alb⁹ qr̄ sup̄ficies ei⁹ ē alba: ⁊ hō dr̄
sciēs: qr̄ scia ē ī p̄te rōcinatiua. Si igit̄ accipiat̄ amphora
plena vino: sic qd̄dā totū. cuius p̄tes sūt amphora ⁊ vinū.
neutra p̄tiū ei⁹ erit ī seip̄a. i. neqȝ amphora neqȝ vinū. sȝ h̄
totū. s. amphora vini erit ī seipsa. īquātū vtrūqȝ ē ps ei⁹. s.
⁊ vinū qd̄ est in amphora. ⁊ amphora in qua ē vinū. Per
hūc igit̄ modū ɔtingit aliqd̄ idē eē in seip̄o. [Scd̄o ibi.

[Sed vt p̄mo: fieri neqt. Uelut albedo est in corp̄e.
Nā sup̄ficies est in corp̄e: scia v̄o in aīa. Et per hec
que sūt vt in hoīe p̄tes: appellatiōes he nō icōgrue
fiūt. Doliū aūt atqȝ vinū cū sunt q̄dē seorsuȝ nō sunt
partes: sed cū sunt sil̄. Quocirca cū sint p̄tes erit ip̄ȝ
in seipso: ceu albedo est in homine: qr̄ in corpore est:
⁊ in hoc qr̄ in superficie. In hac aūt: non per aliud.
Atqȝ hec diuersa sunt specie: ⁊ aliā vtraqȝ naturam
⁊ potentiam habent: sup̄ficies inq̄ atqȝ albedo.

[P̄rimū aūt nō cōtingit: vt albū in corp̄e: sup̄-
ficies. n. in corp̄e: sciētia autē in aīa. Scd̄m hec
aūt sūt appellatiōes: cū sic p̄tes sint in hoīe. Am-
phora aūt ⁊ vinū cū seorsum sint: nō p̄tes sunt.
Simul aūt cū sint p̄tes: erit idē in seip̄o: vt albū
in hoīe: q̄m̄ in corp̄e: ⁊ in hoc q̄m̄ ī sup̄ficie. In
hoc aūt: non amplius q̄m̄ f̄m aliud est. Et alte-
ra specie hec sunt: ⁊ alteraȝ naturā hȝ vnūq̄dq̄
⁊ potentiam: vt superficies ⁊ album.

[Oñdit q̄ nō ɔtingit aligd eē p̄ in seipso. Et p̄ p̄ponit qd̄
intēdit. distiguēs vtrūqȝ modū quo aligd ē ī seipso. ⁊ quo
nō ē. Scd̄o p̄bat p̄positū ibi[Neqȝ. n. iductiue ɔsiderāti
bus.] Dic̄ ḡ q̄ nō ɔtigit aligd eē p̄ in seipso. Et māīfestat Esse pri- mo in ali- quo: qd
qd sit algd eē p̄ in seipso p̄ oppositū. Albū. n. dr̄ eē ī corp̄e:
qr̄ sup̄ficies ē in corp̄e. vñ nō ē p̄ in corp̄e. sȝ in sup̄ficie. Et
siīr scia p̄ dr̄ eē in aīa. nō aūt in hoīe in quo ē p̄ aīaȝ. Et f̄ȝ
hec. s. f̄ȝ aīaȝ ⁊ sup̄ficiē sūt appellatiōes qb⁹ noiat̄ hō alb⁹
vel sciēs: cū aīa ⁊ sup̄ficies sint sic p̄tes in hoīe. nō q̄ sup̄-
ficies sit p̄s: sȝ qr̄ se hȝ ad modū p̄tis. īquātū ē aligd hoīs.
vt termin⁹ corp̄is. Si aūt accipiat̄ vinū ⁊ amphora seor-
sum abinicē: nō sunt p̄tes. vñ neutri cōpetit eē in seipso.
Sed cū simul sunt: vtpote cū amphora est plena vino: p̄p
hoc q̄ ⁊ amphora ⁊ vinū sunt partes. idē erit in seipso vt
expositū est: nō primo. sed per partes. Sicut albū nō pri-
mo est in hoīe. sȝ per corpus. ⁊ in corpore per sup̄ficiē. In
sup̄ficie aūt nō est per aligd aliud: vñ p̄mo dr̄ eē in super-
ficie. Nec est idē id in quo est aligd p̄mo. ⁊ qd̄ ē in eo: sicut
albū ⁊ sup̄ficies: qr̄ altera sunt f̄m sp̄em sup̄ficies ⁊ albū:

τ alia est natura τ potentia vtriusqȝ. ¶ Scḋo ibi.

¶ Neqȝ igiť inductiue consi derantes in seipso quicqȝ vllo dictorum modorum esse videmus.

T.c.26. ¶ Neqȝ igiť inductiue ꝯsiderātib⁹ nihil in seipso videmus ꝭm nullū determinatorū modorum.

Nihil po test esse in seipso pri mo siue p se siue per accidens.

¶ Ostēsa differētia inter hoc ꝙ est esse primo in aliquo: τ nō ṗmo: ostēdit iā ꝙ nihil est ṗmo in seipso. Et ṗmo ostēdit ꝙ nō sit aliqd ṗmo in seipso per se. Scḋo ꝙ nō sit aliquid ṗmo in seipso per accidens. ibi[At vo neqȝ ꝭm accidēs τc.] Primū ostēdit dupl'r. s. inductiue τ rōne. Dicit ḡ primo ꝙ ꝯsiderādo per inductionē in singulis modis supra determiatis qbus diciť aliqd eē in aliquo: apparet ꝙ nihil est in seipso ṗmo τ per se. Neqȝ. n. aliqd est totū sui ipsius: neqȝ ps: neqȝ gen⁹. τ sic de alijs. Pōit aūt h ꝯcludēdo ex ṗmissis. qꝛ sicī manifestū est in albo τ in supꝑficie. q se hñt vt forma τ mā. ꝙ sunt aliud ꝭm spēm τ virtutē. ita etiam pōt in oibus alijs modis considerari. ¶ Scḋo ibi.

¶ Et rōne etiā hoc nō posse fieri patet. Oportebit. n. ambo eē vtrūqȝ: ceu doliū qdē τ vas τ vinū: vinum aūt: τ vas τ doliū: si fit vt qppiā sit in seipso. Quare si qȝ maxime in sese sint: doliū qdē vinū suscipiet: nō vt est ipsum dolium vinum: sed vt illud. Atqȝ patet rationem esse diuersam. Alia enim est eius ratio in quo est: alia eius qḋ est in illo.

¶ Et ratiōe manifestū est: qꝛ īpossibile ē. Oportet. n. vtraqȝ vtrūqȝ eē: vt amphorā vas τ vinū esse: vinū aūt vinū τ amphorā: si vere primum cōtingit: τ ipsum in seipso eē. Quare siqdē maxime in alterutris eēnt: amphora qdeȝ acciperet vinū: nō ꝭm ꝙ vinū: sed īquātū illa. Et vinū inerit in amphora: nō inquātū amphora ipsa: sed ꝭm ꝙ illud amphora. Scḋm esse quidem igitur ꝙ alterum sit: manifestum est. Alia nāqȝ est rō eius qḋ in quo: τ alia illius qḋ in hoc.

¶ Probat idē rōne. τ dicit manifestū eē per rōnē ꝙ īpoſſe est aliqd eē ṗmo τ per se in seipso. Si. n. aliqd ṗmo τ ꝑ se sit in seipso: opȝ ꝙ e idē τ ꝭm idē ꝯueniat rō eiusdē in quo est aliqd. τ rō eius qḋ est in eo. vñ opȝ ꝙ vtrūqȝ. s. tā cōtinēs qȝ ꝯtētū sit vtrūqȝ: vtputa ꝙ amphora sit vas τ vinū. τ vinū sit vinū τ amphora: si ṗmo τ per se ꝯueniat aliquid eē in seipso. Vñ hoc posito. s. ꝙ vinū sit amphora τ vinū. τ amphora sit vinū τ amphora: siqs dicat ꝙ alterū eoꝝ sit in altero: vtputa vinū in amphora sequiť ꝙ vinū recipiať in amphora: nō inquātū vinū est: ſȝ īquātuȝ vinū est illa. s. amphora. Quare si eēt ī amphora ṗmo τ per se ꝯueniēt amphore: ex eo ꝙ poniť aliqḋ ṗmo τ per se ī seipso eē: sequiť ꝙ nihil possit dici eē in amphora: nisi īquātū ipsuȝ est amphora. Et sic si vinū dicať eē in amphora: sequiť ꝙ eē in amphora cōpetit vino. non ꝭm ꝙ vinū est vinū. sed ꝭm ꝙ vinū ē amphora. Et eadē rōne si amphora recipiat vinū: recipiet ipsuȝ nō īquātū amphora est amphora: sed īnquātū amphora est vinū. Hoc aūt est īcōueniēs. vñ manifestū est ꝙ ꝭm alterā rōnē est id in quo: τ qḋ in h. Alia est. n. ratio eius qḋ est in aliquo: τ eī⁹ in quo est aliqd. Nō pōt ergo per se τ ṗmo aliqd eē in seipso. ¶ Deide cū diť.

¶ At vo neqȝ per accñs fieri pōt. Nā duo sil' in eodē erūt. Etenim τ ipsum doliū in seipso erit si e cuius nā est susceptiua id eē in seipso pōt: τ īsuꝑ illud cui⁹ est susceptiuū: ceu vinū si vini. Fieri igiť nō posse: vt in seipso qcqȝ sit primo: ex his que diximus patet.

T.c.27. ¶ At vo neqȝ ꝭm accidens contingit. Simul. n. duo corpora in eodē erunt. Ipsaqȝ amphora in seipsa erit: si cuius nā receptiua est: hoc ꝯtingit in seipso esse: τ adhuc illud cuius receptiuū est: vt si vini vinuȝ. ¶ Qḋ quidē igitur impossibile sit aliquid in seipso esse primo: manifestum est. T.c.28.

¶ Ostēdit ꝙ nō sit aliqd ṗmo in seipso ēt ꝭm accidēs. Dicitur. n. aliqd eē in aliquo ꝭm accidēs: qñ est in eo ꝑꝑ aliquid aliud in eo exñs: vt si dicamus hominē esse in mari. qꝛ est in naui que est in mari. Et hoc tñ ṗmo diciť. i. nō ꝑꝑ partē. Si igiť ꝯtingat aliqd eē in seipso ṗmo: nō per se qdē: sed per accidēs: sequiť ꝙ sit in seipso ꝓpter hoc ꝙ aliqd aliud sit in ipso: τ sic sequiť ꝙ duo corpora sint in eodē. s. illud corpus qḋ est in eo: τ ipsummet qḋ est in seipso. Sic. n. amphora erit in seipsa ꝑ accñs: si ipsa amphora cui⁹ nā est vt recipiat aliqd: sit in seipsa: τ iterū illud cuius est receptiuū. s. vinū. ergo in amphora erit amphora τ vinū: si ꝑꝑ hoc ꝙ vinū est in amphora sequiť amphorā esse in seipsa: τ sic duo corpa eēnt in eodē. Sic igiť pȝ ꝙ īpossibile est aliqd eē ṗmo in seipso. ¶ Sciēdū tñ ꝙ aliqñ diciť aliqd eē in seipso nō ꝭm ītellectū affirmatiuū: sicut hic reprobat philosophus. sed ꝭm ītellectū negatiuū: put eē in seipso nō significat nisi nō eē in alio. ¶ Deinde cū dicit.

Notabile contra re mouens multas ca uillatiōes ac funda mētū aulquorum.

¶ Id vo qḋ zeno dubitabat si loc⁹ sit in rōne rerū in quonā erit: solui facili pōt. Nihil. n. ꝓhibet: vt ṗmus loc⁹ in alio qdē sit: nō tñ in illo tāqȝ in loco. Sȝ vt est sanitas qdē ī calidis: sicut habit⁹: caliditas aūt ī corpore. vt affect⁹. Quare nō necesse est in īfinitū abire.

¶ Qḋ aūt zeno opposuit: qꝛ si locus est aliqd in aliquo erit: soluere nō est difficile. Nihil. n. prohibet in alio esse primo locum: non tamen in illo sicut in loco: sed sicut sanitas quidem in calidis vt habitus: calor autē in corpore sicut passio est. Quare non necesse est in infinitum abire.

T.c.29. co. 12. ¶ Soluit qdā ṗus oppositoꝝ. Et ṗmo remouet rōnē zenonis que inducebať ad ꝓbādū ꝙ locus nō sit: per hoc qꝛ si est: opȝ ꝙ sit in alio: τ sic itur in infinitū. Sed hoc vt dicit nō est difficile soluere postqȝ iam sunt distincti modi quibus aliqd diciť eē in aliquo. Nihil enim prohibet dicere ꝙ locus est in aliquo: nō tamē est in illo sicut in loco: sed per quēdā aliū modū: sicut forma est in materia: vel accidens in subiecto: inqūātū. s. locus est terminus continentis. Et hoc est qḋ subdit: [sicut sanitas est in calidis: vt habitus τ calor in corpore: vt passio.] vel accidens: vnde non necesse est ꝙ procedatur in infinitum. ¶ Scḋo ibi.

¶ Patet aūt cū vas nihil sit eius qḋ est in seipso (diuersa nāqȝ sunt id qḋ inest: τ id in quo ṗmo inest) locum neqȝ formam eē: neqȝ mām: sed diuersum. Hec enim illius sunt aliquid qḋ est in vase: materia inqȝ ac forma. Hec igitur de ipso loco sint dubitata.

¶ Illud autē manifestum: qm̄ nihil est vas eius qḋ est in seipso. Alterū eni primo: τ qḋ est: τ in quo est. Propter qḋ nō erit vtiqȝ neqȝ mā neqȝ spēs locus: sed alteruȝ: illius vo entis aliqḋ hec τ mā τ forma. ¶ Hec qdē igiť sunt opposita. T.c.30.

T.31.c. 14. c. 15. ¶ Soluit ēt dubitatiōes supra positas de qditate loci. an. s. sit forma vel mā ex h qḋ ostēsuȝ est ꝙ nihil ṗmo τ per se est in seipso. Ex h. n. māifestū est ꝙ nihil pōt eē sicut vas vel locus eius qḋ cōtineť in ipso: sicut ps que sit mā vel forma. Oportet. n. ṗmo τ per se alteꝝ eē qḋ est in aliquo: τ in quo est aliqd: vt ostēsuȝ est. Vñ sequiť ꝙ neqȝ forma neqȝ mā sit loc⁹: ſȝ aliqd alteꝝ a locato sit loc⁹. Mā. n. τ forma

sunt

sunt aliqd locati: sicut ptes intrinsece eius. Ultimo autez cōcludit q̄ supradicta per modū oppositionis dicta sunt de loco: quarū qdē oppositionū alique iā solute sunt: aliq̄ vo solvent̄ post manifestatā nām loci. LEC. V.

¶ Sed quidnā sit locus hoc modo fuerit manifestuz. Atqz sumamus de ipso que vere per se cōpetere ipsi vident̄. Cēsemus itaqz locū id cōtinere: cuius est locus: ⁊ nihil esse ipsius rei. Preterea primū locū neqz minorē esse neqz maiorē. Preterea neqz ab vnoquoqz relinq ⁊ separabilē eē. Et insuper oēm locū differētias has habere: supra inqz ac infra. Et corporū vnūquodqz ppria ad locos suapte nā ferri: aut sursuz aut deorsum pergendo: ⁊ in eisdez manere. His suppositis reliqua contemplemur oportet.

Quid autē forte sit locus: sic fiet vtiqz manifestū. Accipiamus aūt de ipso q̄cūqz vident̄ vere s̄m ipsuz inesse ipsi. Dignū est igit̄ locū eē primū qd̄ ɔtinet illud cuius locus est: ⁊ nihil eē rei. Amplius primū neqz maiorē neqz minorē eē. Adhuc aūt neqz deficere vnicuiqz ⁊ separabilē eē. Adhuc autē oēm locū habere sursuz ⁊ deorsuz. ⁊ ferri natura: ⁊ manere vnūquodqz corporū in proprijs locis. hoc autem facere aut sursum aut deorsum.

T.c.36. ¶ Suppositis autem his reliqua consideranda.

Premissa disputatiōe de loco an sit ⁊ qd sit: ⁊ solutis qbusdā dubitatiōibus: hic accedit ad determinādū veritatē de loco. Et p̄mo p̄mittit quasdam suppositiōes de loco qbus vtet̄ determinādo de loco. Scd̄o ōndit qualis debeat eē diffinitio dāda de loco ibi [Oportet aūt tētare ⁊c.] Tertio incipit determinare de loco ibi [Primū qdē igit̄.] Dicit ergo p̄mo q̄ māifestū fiet ex sequētibus: qd sit locus. sed opz p̄us accipe. q. quasdā suppositiōes ⁊ p̄ncipia per se nota: illa. s. que vident̄ per se ineē loco. Que qdē sunt q̄tuor. Oēs. n. reputāt hoc esse dignū.

Quadruplex suppositio de loco.

1° Primo qdē q̄ loc9 ɔtineat id cuius est locus. ita tñ q̄ locus nō sit aliqd locati. Qd̄ qdē dicit ad excludēdū ɔtinētiā forme: q̄ ē aliqd rei: ⁊ alio mō ɔtinet q̄z loc9. ¶ Scd̄a

2° suppositio est q̄ p̄mus locus. i. in quo aliqd primo est: est

3° equalis locato: nō maior neqz minor. ¶ Tertia suppositio est q̄ locus nō deficit vnicuiqz locato: qn oē locatum habeat locū: nō tñ ita q̄ vnus ⁊ idē locus nūq̄ deficiat eidē locato: qz loc9 est sepabilis a locato. Sed qn̄ loc9 vnus

4° deficit alicui locato. tūc locatū fit in alio loco. ¶ Quarta suppositio est: q̄ in oī loco inuenit̄ q̄dā dr̄ia loci sursum ⁊ deorsum: ⁊ q̄ nāliter vnūqd̄qz corpus cū est extra ppriū locū. fert̄ ad ipsum: ⁊ cū est in eo manet in ipso. Propria aūt loca nālium sūt sursuz ⁊ deorsuz: ad q̄ nāliter mouent̄: ⁊ in qbus manēt. ¶ Sz h̄ dicit s̄m eorū opinionē q nō ponebāt aliqd corp9. pter nām q̄tuor elemētorū. Nōdū. n. probauerat corp9 celeste eē. neqz graue neqz leue. Sz postea probabit in libro p̄mo de celo. Ex his aūt nūc suppositis procedet̄ ad considerationem aliorum. ¶ Scd̄o ibi.

Alii vero qnqz ⁊ hoc idē qz quartā ibi... Solo dubitatione p Arist. cōtra alb. ⁊ ɔtra dimensionem ...

¶ Atqz conādū est ɔsiderationē hoc facē mō: vt ipm qd est tale assignet̄: vt ⁊ ea q̄ dubitant̄ soluant̄: ⁊ ea que cōpetere loco vident̄ isint: ⁊ insup ipsa difficultatis ⁊ dubitationū q̄ circa ipz sūt: cā pateat. Sic. n. vnūqd̄qz pulcherrime demōstrari profecto potest.

¶ Opz aūt tētare intētionem sic fieri: vt quid sit reddatur: ⁊ queqz opposita soluātur: ⁊ que videntur loco inesse isint. Et amplius difficultatū ⁊ oppositorū circa locum manifesta erit. Sic. n. vtiqz pulcherrime demonstratur vnūquodqz.

¶ Ostēdit qualis debeat eē diffinitio dāda de loco. ⁊ dicit q̄ in diffiniēdo locū itētio nr̄a dz ad h̄ intēdere q̄ q̄tuor sunt q̄ reqrunt̄ ad diffōnē pfectā. Primo quidē vt ostendat̄ qd sit locus. Nā diffinitio est oratio idicās qd ē res. Scd̄o vt soluant̄ q̄cūqz opposita sunt circa locuz. Nā cognitio veritatis est solutio dubitatorū. Tertium est q̄ ex diffinitione data manifestant̄ pprietates loci que insunt ei: qz diffinitio est mediū in demōstratiōe quā ppria accidētia demōstrant̄ de subiectis. Quartuz est q̄ ex diffinitione loci erit manifesta causa q̄re aliq antiqui discordauerūt circa locū: ⁊ omniū que sunt opposita circa ipsum. Et sic pulcherrime diffinitur vnūquodqz. ¶ Tertio ibi.

7. topi. c.4. Quatuor requiruntur ad diffinitionem perfectam. 3. meth. T.c.1. c. ⁊ 2. ethico. Lec.2.fi.

¶ Si igit̄ mot9 iste nō eēt qui ad locū accōmodat̄: locus sane nō q̄reret̄: qd̄ qdē aūt oia est aiaduertēduz. Ab hoc. n. ⁊ celū maxie in loco eē putam9. Quia semper motu cief. Hic aūt triplex ē: latio: accretio: ⁊ decretio. Nā in accretiōe decretiōe vc fit sane mutatio. ⁊ qd̄ p̄us hic erat: id est ad mai9 aut ad min9 trāslatū.

¶ Primū quidē igit̄ opz itelligere q̄ non q̄reret̄ locus: nisi motus aliqs eēt s̄m locuz. Propter hoc. n. ⁊ celū maxie in loco eē opinant̄: qd̄ semp in motu est. Huiusmodi aūt aliud qdez est loci mutatio: aliud vo augmētū ⁊ decrementū. Et nāqz in augmēto ⁊ decremēto trāsmutat̄: ⁊ qd̄ prius erat hic: iterū trāsmutatū ē in mai9 aut min9. T.c.32.

¶ Determinat de loco. Et p̄io ostēdit qd sit locus. Scd̄o soluit dubitatiōes p̄us positas ibi [Manifestū autem ex his ⁊c.] Tertio assignat cām nāliū pprietatū loci ibi [Et fert̄ igit̄ in suūipsius.] Circa p̄mū duo facit. Primo ōndit quid sit loc9. Scd̄o quō aliqd sit in loco. ibi [Cui quidem igit̄.] Circa p̄mū duo facit. Pr̄io p̄mittit q̄dā q̄ sunt necessaria ad iuestigādū diffinitionē loci. Scd̄o icipit determinare loci diffinitionē ibi [Jā igit̄ manifestū est.] Circa p̄mū q̄tuor p̄mittit: quorū p̄mū est q̄ nunq̄ fuisset inqsitū de loco nisi eēt aliqs motus s̄m locum. Ex hoc. n. necesse fuit ponere locū aliud a locato: qz inueniunt̄ in eodez loco successiue duo corpora: ⁊ silr vnū corpus in duobus locis: sicut ēt trāsmutatio formarū circa vnā māi induxit in cognitionē māe. Et pp̄ter hoc maxie opinant̄ aliq q̄ celum sit in loco: qz semper mouetur. Sed motus aliquis est s̄m locū per se. s. loci mutatio. Alius aūt ex ɔsequēti. s. augmētū ⁊ decremētū: qz augmētata q̄ntitate vl̄ diminuta corp9 accipit maiorē vel minorē locū. ¶ Scd̄m p̄oit ibi.

8. co. t.t. c.3. ⁊ commentator idē hic. tñ alb. aliam assignat rationes.

¶ Mouent̄ aūt alia per se actu: alia per accidens. Et horuz alia per se moueri pñt: vt corporis ptes: atqz nauigij clauis. Alia nequeunt: sed per accñs semp mouent̄: vt albedo atqz scia. Hec enim pp̄terea mutantur loco: q̄ id in quo sunt mutatur.

¶ Est aūt qd̄ mouet̄: aliud qdē per seipsuz actu: aliud vo s̄m accidēs. Ipsi9 aūt qd̄ s̄m accidēs est: alia qdē ɔtingētia moueri per se: vt ptes corporis. ⁊ in naui clauus. Alia vo nō ɔtingētia: sz semper s̄m accidēs: vt albedo ⁊ scia. Hec. n. sic trāsmutāt locū: qz id in quo sunt transmutatur.

¶ Et dicit q̄ aliquid mouetur per se in actu: sicut qd̄cūqz corpus: aliud vo s̄m accidens. Quod quidem contingit dupliciter. Quedā eniz mouentur s̄m accidēs que tamē

sunt possibilia moueri per se: sicut partes alicuius corpo/ris dum sunt in toto: mouentur per accidens: sed quando separantur: mouentur per se. vt clauus quando est infixus naui mouet per accidēs: sed quādo extrahitur: mouetur per se: quedā vero non possunt moueri per se: sed semꝑ mo/uentur per accidēs: sicut albedo ⁊ sciētia que mutāt locū inquantū mutatur illud in quo sunt. Hoc autē induxit: qꝛ hoc modo per se vel per accidēs: actu vel potētia natuꝫ est esse in loco sicut ⁊ moueri. ¶ Tertium ponit ibi.

¶ At qui dicimus in celo tanq̄ in loco esse: qꝛ in aere sumus: hic autē est in celo. Et item in aere non vni/uerso: sed ob vltimum ipsius: ⁊ cōtinēs in aere dici/mus eē. Nā si vniuersus aer sit locus: locus ꝓfecto cuiusqꝫ nō erit eq̄lis eius cuius est loc⁹. At eq̄lis eē videt̄. Talis aūt est his: in quo primo quippiam est.

T.c.33. ¶ Quoniā autē dicimus esse sicut in loco in ce/lo: qꝛ in aere: hic autē in celo: ⁊ in aere aūt nō oī: sed propter vltimuꝫ ipsius ⁊ continens: in aere esse dicimus. Si enim oīs aer locus: nō equalis erit vniuscuiusqꝫ locus ⁊ vnūquodqꝫ locatum. Uidetur autem huiusmodi primū in quo est.

¶ Et dicit ꝙ aliquis dicit̄ eē in celo sicut in loco: propter hoc ꝙ est in aere: qui quidē est in celo. Nec tamen dicimus ꝙ in toto aere sit aliq̄s p̄mo ⁊ per se: sed ꝑꝑ vltimā extre/mitatē aeris que ꝯtinet aliquem: dicit̄ aliq̄s eē in aere: qꝛ si totus aer eēt locus alicuius: puta hominis: nō eēt eq̄lis locus ⁊ locatū: qđ est cōtra sui positionē p̄us positā. Sed in quo est aliq̄d primo videtur eē extremū corporis cōti/nentis: ⁊ sic est huius. s. equale. ¶ Quartum ponit ibi.

¶ Cum igitur non diuisum est id qđ cōtinet: sed con/tinuum: tuꝫ in illo nō tanq̄ in loco: sed vt pars in to/to dicitur esse. At cum diuisum est atqꝫ tangit. tū in primo est vltimo continentis: qđ quidem neqꝫ pars est eius qđ est in ipso: neqꝫ maius: sed equale. In eo/dem enim sunt eorum vltima que sese tangunt.

T.c.34. ¶ Cum quidē igit̄ nō diuisum sit cōtinēs sed cō/tinuū: nō dicimus eē in illo sicut ī loco: sed sicut pars in toto. Cū vero diuisuꝫ sit ⁊ cōtactū: in pri/mo quodā est vltimo continentis qđ neqꝫ pars est ipsius qđ est in ipso: neqꝫ maius distātia: sed equale. In codeꝫ enim vltima contingentium.

¶ Et primo ponit. Scđo probat ibi[Et cū continuū.] Di/cit ergo primo ꝙ cū cōtinens nō est diuisuꝫ a corpore cō/tento: sed est ei cōtinuū: non dicitur esse in illo sicut est in loco: sed sicut pars in toto: vtpote si dicamus vnā partem aeris ꝯtineri a toto aere. Et hoc cōcludit ex premissis: qꝛ vbi est ꝯtinuū ibi nō est accipere vltimū in actu: qꝛ supra dixit reqri ad locū. Sed cū cōtinēs est diuisum ⁊ ꝯtiguū cōtento: tūc. s. est in loco existēs in vltimo cōtinētis: p̄mo ⁊ per se: illud inq̄ qđ nō est pars eius: neqꝫ est mai⁹: neqꝫ minus ſm diuisionē: sed equale. Et quō possunt esse cōti/nens ⁊ cōtentū equalia: ostēdit per hoc: ꝙ vltima cōtin/gētiū sūt simul: vñ opꝫ eoꝝ vltia eē equalia. ¶ Scđo ibi.

¶ Atqꝫ si continuum quidem est: non in illo: sed cum illo mouetur. Sin vero diuisum est: in illo: siue illud moueatur siue non moueatur.

¶ Et cum continuū quidem sit: non in illo mo/uetur: sed cum illo. Diuisum aūt in illo. Et siue moueatur continens: siue non: nihil minus.

¶ Probat istud quartuꝫ duabus rationibus: quarū prima est ꝙ cōtentum cōtinuum cōtinenti: non mouetur in cō/tinente: sed simul cum illo: sicut pars simul cū toto. Sed quando est diuisum cōtentum a continente: tunc potest moueri in illo: siue continens moueatur. siue non. Homo enim mouetur in naui vel quiescente vel mota. Cū ergo aliquid moueatur in loco: sequitur ꝙ locus sit continens diuisum. ¶ Scđam rationem ponit ibi.

¶ Insuper cum non est diuisum: vt pars in toto dici/tur esse: vt in oculo pupilla: aut in corpore manus. Cum vero est diuisum: esse in illo dicit̄: vt aqua in ca/do: aut in dolio vinum. Nam manus quidem cū cor/pore: aqua autem in cado mouetur.

¶ Amplius cum non diuisum sit: sicut pars in toto dicitur: vt sicut in oculo visus: ⁊ in corpo/re manus. Cum autem diuisum est: vt in cado aqua: ⁊ in scypho vinum. Manus quidem. n. cum corpore mouetur: aqua autem in cado. ὡς κάδος οἱ cadus ὁ σκύφος οἱ scyphus

¶ Et dicit ꝙ cū cōtentum nō sit diuisum a cōtinente: sed continuum ei: tunc dicitur esse in eo sicut pars in toto: vt visus est sicut pars formalis in oculo: ⁊ manus sicut pars organica in corpore. Sed cuꝫ diuisum est cōtentum a cō/tinente: tunc dicitur esse in eo: vt in vase: sicut aqua in ca/do: ⁊ vinum in scypho. Quoruꝫ hec est differentia: ꝙ ma/nus mouetur cū corpore: sed non in corpore: sed aqua mo/uetur in cado. Cum igitur supra dictum sit ꝙ esse in loco T.c.35.b est sicut esse in vase: non autem sicut pars in toto: sequit̄ ꝙ locus sit continens diuisum. LEC. VI.

¶ Iam igitur ex hisce patet quidnam sit locus. Qua/tuor enim fere sunt quoruꝫ vnum quid locum eē ne/cesse est. Aut enim forma: aut materies: aut interual/lum quid est inter extrema: aut ipsa extrema: si non sit interuallum vllum preter ipsius corporis magni/tudinem quod est in loco.

T.c.35. Iam igitur manifestum ex his q̄d est lo/cus. Uere. n. quatuor sunt quoruꝫ ne/cesse est locū vnū aliquid eē. Aut. n. for/ma: aut mā est: aut spatiū aliqđ in me/dio extremorum: aut extrema: si non est spatiuꝫ vllum preter impositi corporis magnitudineꝫ.

Premissis his que sunt necessaria ad inuestigan/dū diffinitionē loci: hic inuestigat loci diffinitionē. Et circa hoc tria facit. Primo inuestigat ꝑticu/las diffinitiōis. Scđo ꝯcludit diffinitionē ibi[Quare ter/minus.] Tertio ostēdit eā bene assignatā ibi[Et propter mediū.] Circa primū duo facit. Primo inuestigat genus loci. Scđo differētiā cōpletiuaꝫ diffinitiōis eius ibi[Ui/det̄ aūt magnū aliquid.] Ad inuestigādū autē genus loci vtitur diuisione quadā: vnde circa hoc tria facit. Primo proponit diuisionē. Scđo excludit tria mēbra diuisiōis ibi[Horū autem qđ nō cōtingat.] Tertio cōcludit quar/tum ibi[Si igitur nihil horū.] Dicit ergo primo ꝙ iā ex premissis potest esse manifestum quid sit locus. Uidetur enim ſm ea que cōsueuerunt de loco dici: ꝙ locus sit vnū de quatuor. s. vel materia: vel forma: vel aliquod spatiuꝫ inter extrema continentis: vel si nullum spatium est in/ter extrema continentis qđ habeat aliquas dimensiones preter magnitudinem corporis qđ ponitur infra corpus continens: oportebit dicere quartum. s. ꝙ extrema corpo/ris continentis sint locus. ¶ Scđo ibi.

¶ Atqꝫ patet horum tria locum esse non posse.

¶ Horū aūt ꝙ nō ꝯtingat tria esse: manifestū est.

¶ Excludit tria mēbra p̄dicte diuisionis. Et p̄ ꝑponit qđ in/tendit dicens: manifestū est per sequētia: ꝙ ꝯtingit lo/cum esse

enim esse aliquod hoꝝ triū. ¶ Secundo prosequitur ibi.

¶ Sed q₂ ɔtinet: forma esse videtur. In eodē eni sūt vltia coꝝ quoꝝ alteꝝ ɔtinet: alterum continetur.

T.c.34. ¶ Sed ꝓpter id qđ ɔtinet: videt̄ forma eē. In eodē eni sunt extrema continentis ⁊ contenti.

¶ Et pmo de forma. Secūdo de spatio ibi [Sed ex eo ꝙ mutatur.] Tertio de materia ibi [Et materia autem videtur.] Circa primum duo facit. Primo ponit quare locus videat̄ esse forma: q₂ .s. forma continet: qđ videt̄ esse proprium loci. Extrema vō corporis cōtinētis ⁊ contenti sūt sil' cū ɔtinēs ⁊ ɔtētū sint ɔtigua adinicē: ⁊ sic termin⁹ ɔtinēs qui ē locus: nō videt̄ separat⁹ eē a termino corpis cōtēti: ⁊ sic videtur locus nō differre a forma. ¶ Scdo ibi.

¶ Sunt igit̄ ambo fines: sed nō eiusdē. Sed forma qdē ipsi⁹ rei: locus aūt corporis eius quod continet.

¶ Sūt qdē igit̄ vtraq₃ termini: sed nō eiusdē: sꝫ ipsē quidē rei. Locus autē ɔtinentis corporis.

¶ Ostendit ꝙ forma non sit locus: q₂ quamuis locus ⁊ forma in hoc conueniant ꝙ vterq₃ eoꝝ est qdā termin⁹: nō tñ vnius ⁊ eiusdem: sed forma est terminus corpis cuius est forma: locus aūt nō ē terminus corpis cuius est locus: sed corpis ɔtinentis ipsū: ⁊ lꝫ sint sil' termini ɔtinētis ⁊ cōtenti non tamen sunt idem. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Quia vō id quod continet̄ atq₃ diuisum est: interdū transfert̄: eo manēte: qđ cōtinet: vt aq̄ ex vase: interuallum quid esse videt̄: quod est inter extrema: vt aliquid aliud preter corpus id quod transfertur.

¶ Sed ex eo ꝙ mutatur multotiens manente cōtinente contentum ⁊ diuisum: vt ex vase aqua: ipsum medium esse aliquid videtur spatiū tanq̄ aliquid sit preter corpus: quod transfertur.

¶ Prosequtur de spatio. Et pͦ ponit q̄re spatiū vr̄ eē locus. Scdo ondit ꝙ nō sit locus. ibi [Hoc aūt non est.] Dicit ḡ pmo ꝙ q₂ multotiēs mutat̄ corpus cōtentū a loco ⁊ diuisum ab eo de loco in locū: ⁊ succedūt sibi corpa inuicem in eodē loco: ita ꝙ ɔtinēs remanet imobile: eo modo quo aq̄ exit a vase: ꝓpter hoc videt̄ ꝙ locus sit aliqđ spatiū mediū inter extremitates corpis ɔtinentis: ac si aliquid esset ibi p̄ter corpus qđ mouet̄ de vno loco ad aliū. Quia si nō eēt aliud ibi p̄ter illud corpus: sequeret̄ ꝙ vel locus non eēt aliud a locato: vel ꝙ id qđ est mediū inter extremitates ɔtinētis nō posset eē locus. Sicut aūt opꝫ locū eē aliqd p̄ter corpus ɔtētū: ita vr̄ ꝙ oporteat locū eē aliqd p̄ter corpus ɔtinēs: ex eo ꝙ loc⁹ manet imobilis: corp⁹ aūt ɔtinēs ⁊ oē qđ est in eo ɔtingit transmutari. Nihil aūt aliud pōt itelligi eē p̄ter corpus continēs ⁊ ɔtētū: nisi dimensiones spatij in nullo corpe existētes. Sic igit̄ ex hoc ꝙ locus est imobilis: videtur ꝙ spatium sit locus. ¶ Secundo ibi.

¶ Hoc aūt nō est ita: sed quoduis coꝝ corporꝝ icidit que transferunt̄: aptitudineq₃ habent tangendi. Qđ si esset qd interuallū aptū in eodēq₃ manēs: ifinita loca eēnt ꝑfecto. Si eni transferat̄ aq̄ ⁊ aer: idem faciēt oēs ptes in toto: qđ vniuersa aq̄ in vase.

¶ Hoc aūt nō est: sed ɔtingens incidit corpus eorum que transferunt̄: ⁊ que se apta nata sunt cōtingere.

T.c.35. ¶ Si aūt aliquid esset spatiū aptū natū ⁊ manēs in eodē loco: ifiniti vtiq₃ eēnt loci. Ubi stāte eni aere ⁊ aqua idem facient oēs partes in toto: quod quidem omnis aqua in vase.

¶ Ondit ꝙ spatiū nō sit locus duab⁹ rōnib⁹. Circa q̄rum pmā dicit ꝙ hoc nō est veꝝ ꝙ aliqd sit ibi infra extremitates corpis ɔtinentis: p̄ter corpus ɔtentū qđ trāsfert̄ de loco in locū. Sed infra illas extremitates corpis ɔtinentis icidit aliqđ corpus: qđcūq₃ illud esse ɔtingat: ita tñ ꝙ sit de numero corporꝝ mobiliū: ⁊ iteꝝ de numero eoꝝ q̄ sūt apta nata tāgere corpus continēs. Sed si posset esse aliqđ spatiū mediū p̄ter dimēsiones corpis ɔtēti: qđ semꝑ maneret in eodē loco: sequeret̄ hoc incōueniēs: ꝙ infinita loca sil' essent. Et hoc iđ q₂ cū aqua ⁊ aer habeāt ꝓprias distantias: ⁊ qđlibet corp⁹ ⁊ q̄libet ps corpis ⁊ oēs ptes idē facient i toto qđ tota aq̄ facit in vase. Secūdū vō eoꝝ pōnētes q tenēt sntam de spatio: cū tota aq̄ ē i vase: sūt ibi alie dimēsiōes spatij p̄ter dimēsiōes aq̄. Ois āt ps ɔtinet̄ a toto sicut locatū a vase. Nec differt nisi solū q̄tū ad hoc ꝙ ps nō ē diuisa: locatū āt ē diuisū. Si ḡ ps diuidat̄ i actu sequet̄ ꝙ sint ibi alie dimēsiōes toti⁹ ɔtinētis: p̄ter dimēsiōes ptis. Nō pt aūt dici ꝙ diuisio faceret ibi eē d̄ nouo aliq̄s dimēsiōes: nō .n. diuisio cāt dimēsiōes: sꝫ p̄existētē diuidit: ḡ anteq̄ ps eēt diuisa a toto erāt alie ꝓpe dimēsiōes ptis p̄ter dimēsiōes totius penetrātes eās ptē. Quot ḡ ptes ē accipe ꝑ diuisiōes in aliq̄ toto: ita ꝙ vna ɔtineat aliā: tot dimēsiones abinuicē distincte erūt ibi: q̄rū q̄dā alias penetrabunt. Est aūt accipe i infinitū in aliquo toto ɔtinuo ptes q̄ alias ɔtinēt: ꝓpter hoc ꝙ ɔtinuū i ifinitū diuidit̄. Relinqtur igit̄ ꝙ sint ifinite dimēsiōes se inuicē penetrātes. Si igit̄ dimēsiones corporis continentis penetrātes locatuꝫ sit locus: sequitur ꝙ sint infinita loca simul: quod est impossibile.

Expōsito res.

¶ Secundam rationem ponit ibi.

¶ Et insuꝑ locus etiā transferet̄. Quare loci etiā ali⁹ locus erit: ⁊ loci simul complures erūt. At nō est ali⁹ locus ipsius ptis: in quo mouet̄: cū vas totū trāsfert̄ sed idē. Aer eni ⁊ aq̄ vel ptes aque in eo in quo sunt mouent̄: sed nō in eo loco ad quem accedūt: qui quidem pars eius est loci: qui locus totius est celi.

¶ Simul aūt erit ⁊ locus trāsmutās: quare erit loci alius locus: ⁊ multi loci sil' erūt. Nō est aūt alius locus ptis in quo mouet̄: cū totū vas trāsmutat̄: sed idē: in quo eni est cōmutat̄ aer ⁊ aq̄: aut partes aque. Sed nō in quo fiunt loco: qui pars est loci: qui est locus totius celi.

¶ Ponit secūdā rōnē que talis est. Si dimēsiones spatij qđ est ifra extremitates corporis ɔtinētis sit locus: sequitur ꝙ locus trāsmutet̄. Manifestū est enim ꝙ trāsmutato aliquo corpore: vtputa amphora: trāsmutat̄ illđ spatiū qđ est ifra extremitates amphore: cū nunq̄ sit nisi vbi ē amphora. Omne aūt qđ trāsmutat̄ in aliquē locū: penetrat̄ s̄m eoꝝ pōnē a dimēsionibus spatij in qđ trāsmutatur. Sequit̄ ḡ ꝙ alique alie dimēsiones subintrāt dimensiones illi⁹ spatij amphore: ⁊ sic loci erit alius locus: ⁊ multa loca erunt sil'. Hoc ḡ icōueniēs accidit: q₂ ponit̄ alius eē locus corporis ɔtenti: vt aque: ⁊ vasis vt amphore. Nā s̄m illoꝝ opinionē locus aque est spatiū qđ est ifra extremitates amphore. Locus aūt totius amphore est spatiū qđ est ifra extremitates corporis ɔtinētis amphorā. Sed nos nō dicimus ꝙ alius sit locus ptis: ⁊ in quo mouet̄ ps: cū totū vas trāsmutat̄ s̄m idem. Dicit autē hic partē corpus cōtentum in vase vt aquam contentam in amphora: q₂ s̄m Arist. aqua mouetur per accidens vase transmutato: ⁊ non mutat locum nisi inquantum amphora locū mutat: vnde nō oportet ꝙ locus in quem vadit: sit locus partis per se: sed solum inquantum est locus amphore. Sed s̄m tenentes opinionem de spatio: sequitur ꝙ ille locus per se respondeat aque: sicut ⁊ amphore: ⁊ ꝙ per se etiam

molto mag:

reſpōdeat ſpatio: ⁊ ꝑ ſe loquendo ſpatiū illud mouebiť ⁊ habebit locū: ⁊ nō ſolū ꝑ accidēs. Et lʒ corpus ↄtinēs quādoqʒ moueať: nō tn̄ ſequiť ſm opi. Ari. ꝙ locus moueať aut ꝙ loci ſit locus. Cōtingit gdeʒ eni aliquod corpus cōtinēs in quo eſt aliqd ↄtētū moueri: ſicut aer vel aq̄: aut alique partes aq̄: vtputa ſi nauis eſt in flumio: partes aq̄ q̄ inferius ↄtinēt nauē mouenť: ſed tn̄ locus nō moueť. Et hoc ē qḋ ſubdit [ſed nō eſt in quo ſiūt loco] .i. ſed nō illḋ in quo aliq̄ ſiūt [ſicut in loco moueť.] Et quomō hoc ſit veꝝ: oſtēdit per h qḋ ſubdit: [q eſt ps loci q eſt locus totius celi.] Lʒ eni hoc ↄtinens moueať prout eſt hoc corpus: tn̄ prout ↄſiderať ſm ordinē queʒ habet ad totū corpus celi nō moueť: Nā aliquod corpus qḋ ſuccedit: eūdē ordinē vel ſitū habet per cōparationē ad totū celum: quē habuit corpus qḋ ꝑus effluxerat. Hoc eſt ergo qḋ dicit ꝙ lʒ aq̄ vel aer moueatur: non tamen mouetur locus ꝓut ↄſiderať vt ps q̄dam loci totius celi: habens determinatum ſitum in vniuerſo. ¶ Deinde cum dicit.

¶ At qui mā quoqʒ locus eē videbiť: ſi in qeſcente ⁊ nō ſeparato ſed ↄtinuo qſpiā cōſiderauerit. Nā vt ſi alterať ē aliqd qḋ nūc qdē eſt albū: olim aūt erat nigrū: ⁊ nūc qdē ē durū: olim aūt erat molle: q̄propter ⁊ dicimus mām aliqd eſſe: ſic ⁊ locus per q̄ndam talem imaginationem eſſe videtur. Verum illud quidem ex eo q2 quod erat aer id nunc eſt aqua. Locus autem ex eo q2 vbi erat aer: hic nunc eſt aqua.

T.c.38. ¶ Et mā aūt videtur vtiqʒ eſſe locus: ſi in quieſcente aliquis ↄſideret ⁊ non in ſeparato ſed ↄtinuo. Sicut enim ſi alteratur: eſt hoc quidē nūc vtiqʒ album: nunc autem nigrum: ⁊ nunc quidem durum: olim autem molle: vnde dicimus aliqd eſſe materiam: ſic ⁊ locus per talem quādā videť eſſe phātaſiā. Verūtn̄ illud quidē quoniam quod nunc eſt aqua: prius erat aer: locus autem quia vbi nunc eſt aqua ibi erat aer.

φαντασία apparentia.

¶ Proſequitur de mā. Et primo oſtēdit quare materia dicitur eſſe locus. Secūdo oñdit ꝙ non ſit locus ibi [Sed materia quidem.] Dicit ergo primo ꝙ mā videtur eē locus: ſi aliqs conſideret tranſmutationem corporum ſuccedentium ſibi in eodē loco in aliquo vno ſubiecto qeſcente ſm locū: ⁊ non habeať reſpectus ad hoc ꝙ locus eſt ſeparatus: ſed attēdať ſolūmō tranſmutatio in aliquo vno continuo. Aliqḋ .n. corpus continuum ⁊ quietuʒ ſm locū: cum alteratur: vnū ⁊ idem nunc quidē eſt albuʒ: nunc autem nigrū: ⁊ nūc eſt durū: ⁊ prius molle. Et pp̄ iſtā tranſmutationē formaꝝ circa ſubʒ dicimus ꝙ materia eſt aliquid: que manet vna facta trāſmutatione ſm formaʒ. Et talem ēt apparētiā videť locus eſſe aliqd: q2 in eo ꝑmanēte ſuccedūt ſibi diuerſa corpora. Sed tn̄ alio mō loquendi vtimur in vtroqʒ. Nā ad deſignādū materiaʒ vel ſubiectum: dicimus ꝙ id quod nunc eſt aqua: prius erat aer. Ad deſignandūʒ autē vnitatē loci: dicimus ꝙ vbi nunc eſt aqua: prius erat aer. ¶ Secundo ibi.

¶ At eni mā quidē: vt antea diximus: neqʒ ſeparabilis eſt a re: neqʒ ↄtinet: loco aūt ambo competunt.

¶ Sed mā quidē ſicut dcm̄ eſt in priorib⁹: neqʒ diuiſa eſt a re: neqʒ ↄtinet rē: locus autē vtraqʒ.

Lec.3.t.c.37.t.19. ¶ Oñdit ꝙ mā nō ſit locus: q2 ſicut ſupra dcm̄ eſt. mā nō eſt diuiſa a re cuius eſt mā: neqʒ ↄtinet eā: quoꝝ vtrunqʒ cōvenit loco. Locus igiť nō eſt mā. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Si igiť locus nō eſt quicq̄ iſtoꝝ triū neqʒ mā: neqʒ forma: neqʒ etiā interuallū aliqd aliud ſemꝑ preter ipſius rei ſpatiū que trāſfertur: neceſſe eſt locū q̄tuor illoꝝ reliquū eē: ſinē in q̄ↄtū corporis ↄtinētis: atqʒ id corpus contineri dico: quod eſt mobile latione.

¶ Si igitur nihil hoꝝ triuʒ locus eſt: neqʒ ſpēs: neqʒ materia: neqʒ ſpatium aliquid: ſed ſemper eſt alterū preter id quod eſt rei diſtantia: neceſſe eſt locum eſſe reliquuʒ de q̄tuor continentis terminum corporis. Dico autem contentum corpus quod mouetur ſm loci mutationem. T.c.39.

¶ Remotis tribus membris ↄcludit quartum: ⁊ dicit ꝙ q2 locus non eſt aliquod triuꝫ .i. neqʒ forma: neqʒ materia: neqʒ aliqḋ ſpatium qḋ ſit alterū preter diſtantias rei locate. neceſſe eſt ꝙ locus ſit reliquū de quatuor ſupra nominatis .ſ. ꝙ ſit terminus corporis cōtinentis. Et ne aliquis intelligat contentum vel locatum eſſe aliqḋ ſpatiuʒ mediū ſubiūgit ꝙ corpus ↄtentū dr̄ illud qḋ eſt natū moueri ſm loci mutationem. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Magnū autē qd difficileqʒ eſſe videť locū ꝑcipere tū q2 partim mãe: partim forme ſilis eē videť: tū q2 tranſlatio eius qḋ ferť: in ipſo ↄtinēte ſit qeſcente. Eſſe eni poſſe videť iteruallū aliud qḋdā a magnitudinib⁹ q̄ mouenť. Cōfert autē ad hoc ⁊ ipſe aer: q videť eē icorporeus. Nā nō ſolū fines ipſius vaſis: ſed iteruallū etiā ipm vt vacuum locus eſſe videtur.

¶ Videť aūt magnū aliquid ⁊ difficile accipi qd eſt locus: ⁊ propter hoc ꝙ apparet eē materia ⁊ forma: ⁊ propter hoc qdē ꝙ in quieſcente ⁊ cōtinente ſit tranſmutatio eius quod ferť. Contingere aūt videť eſſe ſpatiū mediū aliud aliquid a motis magnitudinibus. Proficit autem aliqd ⁊ aer: ⁊ apparēs incorporeus eſſe. Videtur .n. non ſoluʒ terminus vaſis eſſe locus: ſed ⁊ quid eſt medium tanquam vacuum. T.c.40.

¶ Inueſtigat dñiā loci .ſ. ꝙ ſit imobilis. Circa h duo facit. Primo oñdit ꝙ ex hac dñia nō debite ↄſiderata inſurrexit qdaʒ error circa locū. Scḋo oñdit quō ſit itelligēda imobilitas loci. ibi [Eſt autē ſicut vas.] Dicit ḡ primo ꝙ videť magnū aliqd ⁊ difficile accipere quid ſit locus. tū pp̄ hoc ꝙ quibuſdā vr̄ ꝙ locus ſit mā vel forma que hn̄t altiſſimā cōſiderationē: vt ſupra dcm̄ eſt. Tū pp̄ h ꝙ mutatio eius qḋ ferť ſm locū ſit in quodā quieſcēte ⁊ ↄtinēte. Cū igiť nihil videatur eſſe ↄtinens ⁊ imobile niſi ſpatiū: videtur ↄtingere ꝙ locus ſit quoddā mediū: quod eſt aliud a magnitudinibus que mouenť ſm locū. Et ad credulitatem huius opinōis multū proficit ꝙ aer videť eē icorpore⁹: q2 vbi eſt aer videť ꝙ nō ſit corpus: ſed qḋdam ſpatium vacuū: ⁊ ſic videť locus nō ſolum eē terminus vaſis: ſed quoddā mediū tanq̄ vacuum. ¶ Secundo ibi. t.c.16.

¶ Ut aūt vas locus eſt potens transferri: ſic ⁊ locus vas eſt imobile. Quocirca cū id qḋ eſt intus moueť atqʒ transferť: ſi id moueť in quo eſt vt in flumio nauis: vt vaſe tūc vtiť illo qḋ ↄtinet: magis q̄ loco. Locus aūt vult eſſe immobilis. Quapropter vniuerſus fluuius magis eſt locus: q2 eſt imobilis vniuerſus.

¶ Eſt aūt ſicut vas locus trāſmutabilis: ſic loc⁹ vas imobile. Unde cū quidē in eo quod moueť moueatur. ⁊ mutetur qḋ intus: vt in flumine na- T.c.41.

nis: tãnq̃ vase vtitur magis q̃ loco continenti. Uult autem immobilis locus esse. Unde ois fluuius magis locus est: q2 immobilis omnis.

C Ondit quõ itelligẽda ẽ imobilitas loci vt excludaẽ opinio pdicta: z dicit q vas z locus in h differre videnẽ: q vas trãsmutaẽ: locus aũt nõ. Unñ sicut vas põt dici locus trãsmutabilis: ita locus põt dici vas imobile. Et iõ cũ aliqd moueẽ in aliquo corpe qđ moueẽ: sicut nauis i flumine vtiẽ isto in quo moueẽ magis sicut vase: q̃ sicut loco ptinẽte: q2 locus vult esse imobilis .i. de aptitudine z nã loci ẽ q sit imobilis. Et pp h magis põt dici q tot9 fluui9 sit locus nauis: q2 totus fluui9 ẽ imobilis. Sic igiẽ fluui9 totus inq̃tũ est imobilis est locus cõis. Cũ aũt locus proprius sit ps loci cõis: opz accipe ppriũ locũ nauis in aqua fluminis: inq̃tũ hz ordinẽ ad totũ fluuiũ vt est imobilis. Est igiẽ accipe locũ nauis in aq̃ fluẽte nõ ẽm hãc aquaz q̃ fluit: sed ẽm ordinẽ vel situ quẽ hz hec aq̃ fluens ad totũ fluuiũ: q gdẽ ordo vel situs idẽ remanet in aq̃ succedẽte. Et iõ lz aq̃ mãliter pterfluat: tñ ẽm q hz rõnem loci: put .s. psideraẽ in tali ordie z situ ad totuz fluuiũ: nõ mutaẽ. Et p hoc silr accipere debem9 quõ inter extremitates corpoz mobiliũ nãliũ sit locus p respectũ ad totuz corp9 spericũ celi: qđ hẽt fixionẽ z imobilitatẽ pp imobilitatez centri z poloz. Sic igitur lz hec pars aeris que ptinebat vel hec pars aque effluat z moueaẽ inq̃tũ est hec aq̃: tñ ẽm q habet hec aqua rõnẽ loci semp manet .s. situs z ordo ad totũ spericum celi. Sicut etiã dẽ idẽ ignis manere quantũ ad formã: lz ẽm materiã varietur cõsumptis z additis qbusdam lignis. Et per hoc cessat obiectio q̃ põt fieri ptra hoc q ponimus locũ esse terminũ ptinentis: q2 cũ continens sit mobile z terminus continentis erit mobilis: z sic aliquod quietum existens habebit diuersa loca. Sed hoc nõ seqtur: q2 terminus ptinentis non erat locus inq̃tũ est hec supficies isti9 corpis mobilis: sed ẽz ordinẽ vel sitũ quem hẽt in toto imobili. Ex quo pz q tota rõ loci in oibus continentibus est ex primo continente z locante scilicet celo. C Deinde cum dicit.

3° metro. lec. 2.

C Quare locus est finis ptinẽtis immobilis primus.

C Quare terminus continens immobilis primũ hic est locus.

Al. li. c. 37.

Diffinitiõ loci.

C Cõcludit ex pmissis diffõnẽ loci .s. q locus est terminus imobilis ptinẽtis p9. dicit aũt pmũ vt designet locũ ppriũ z vt excludat locuz cõem. C Deinde cum dicit.

C Atq3 ob hoc mediũ qdẽ vniuersi: infra fines aũt citeriores celi: supra maxime oibus pprie esse videnẽ. Quia illud qdẽ semp manet: fines autẽ celi eodẽ modo sese habẽtes manẽt. Quare cũ leue quidem sit id qđ sursũ pergit: graue autẽ id qđ deorsũz fertur sua pte natura: his quidẽ finis qui versus mediũ ptinet infra est: z ipm etiã mediũ. His autẽ qui versus vltimum ptinet supra: z ipsum etiam vltimum.

T. c. 42.

C Et ppter h mediũ celi z vltimũ ad nos circularis loci mutatiõis videẽ esse: h qdẽ sursum: illud vo deorsum: maxime oibus pprie: q2 hoc qdẽ semp manet. Circuloz aũt vltimũ silr se habẽs manet. Quare qm̃ qđ leue qdẽ: sursũ ferẽ nã. Quod vo graue: deorsum. Quod qdẽ est ad mediũ ptinẽs deorsũ est: z ipm mediũ. Qđ vo ad vltimum sursum est; z ipsum vltimum.

C Ostẽdit diffõnẽ bene assignatã per hoc q ea que dicuntur de loco pgruũt ẽm hanc diffinitionem. Et ponit tria: quoz p9 est: q pp h q locus est ptinẽs imobile mediuz celi .i. cẽtrũ z vltimũ circularis loci mutatiõis .i. corporũ circulariter motoz: vltimũ dico versus nos .i. .s. supficies orbis lune vr h qdẽ eẽ sursum .i. vltimũ pdictũ illud vo eẽ deorsum .s. mediũ. Et h maxime pprie vr dici inter oia: q2 cẽtruz semp manet. Illud aũt qđ est vltimũ in corporib9 circulariter motis versus nos: lz moueaẽ circulariter: tñ manet: inq̃tũ silr se hz .i. in eadẽ elongatione ad nos. Et q2 ad ppria loca mouẽtur corpa nãlia: inde est q leuia nãlr mouẽtur sursuz: z grauia deorsum: q2 ipsum mediũ z terminus ptinens versus mediũ vocaẽ deorsuz: z similr ipsum vltimũ z qđ est versus vltimuz dẽ eẽ sursum. Utiẽ aũt tali modo loquẽdi: q2 terre q̃ est simpliciter grauis locus est mediũ: aque aũt locus ẽ vsus mediũ. Et similiter locus ignis q est simpliciter leuis est vltimũ: locus aũt aeris est versus vltimũ. C Scdm ponit ibi.

C Et propterea locus superficies quedaz z quasi vas continensq3 esse videtur.

C Et propter hoc planum videtur esse quoddã: z sicut vas locus z continens.

C Et dicit q q2 locus est terminus: pp hoc locus dẽ eẽ sicut quedam supficies: z sicut quoddã vas ptinẽs: nõ autẽ sicut spatium vasis ptinentis. C 3m ponit ibi.

C Preterea locus simul cũ ipsa re quodammodo est. Quippe cum ipsi fines sint simul.

C Amplius simul cum re quodammodo locus est. Simul enim finis est z locus.

C Et dicit q q2 loc9 est terminus: pp h sil est locus z locatũ: q2 sil est finis locati: z termin9 ptinentis q est locus: q2 tãgẽtiũ vltima simul sũt: z ẽm h etiã itelligiẽ q locus eq̃tur locato: q2 .s. equanẽ ẽm extrema. LEC. VII.

C Atqui corpus quidẽ id est in loco extra quod aliqđ est corpus continens ipsum. Quod vo non ita se habet: non est in loco.

Cui quidez igitur corpori inest aliquid extra corpus continens ipsum: hoc in loco est. Cui vo non: minime. T. c. 43.

Postq̃ phs diffiniuit locũ: hic ondit q̃liter aliqd sit i loco. Et circa h duo facit. Primo ondit q̃liter aliqd simplr sit in loco: z q̃liter nõ. Scdo ondit quõ illud qđ nõ est simplr in loco: ẽm qd in loco sit. ibi Unñ z si aq̃ fiat. Cõcludit g̃ pmo ex pmissis: q cũ locus sit terminus ptinẽtis: cuicũq3 corpori adiacet aliqđ corpus ptinẽs ipm exterius: hoc est in loco simpliciter z p se. cui vo corpori nõ adiacet aliqđ corpus exterius ptinẽs ipm: minime est in loco. Tale aũt corpus in mũdo nõ ẽ nisi vnũ .s. vltima spera: quecũq3 sit illa: vñ ẽz hanc determinationẽ: sequiẽ q vltima spera nõ sit in loco. C Sed h vr impossibile: q2 vltima spera moueẽ in loco: nihil aũt moueẽ in loco: qđ nõ sit i loco. C Huiꝰ igiẽ dubitatiõis difficultas nõ accidit his q tenent sniam de spatio. Nõ est.n. eis necesse dicere. q ad h q spera vltima sit in loco: q habeat corpus cõtinens: sed spatiũ qđ itelligitur penetrare totũ mundũ z oẽs ptes eius: est locus totius mundi z cuiuslibet partium eius ẽz eos. C Sed hec positio est impolis: q2 vel opz dicere q locus non sit aliqd preter locatũ: vel q alique dimensiones spatij sint p se existentes: z tñ substrãtes dimẽsiões corpoz sẽsibiliũ: q̃ sũt ipolia. C Unde Alexãder dicit q vltima sphera nullo modo est in loco. Non.n. oẽ corpus de necessitate est in loco: cum locus nõ cadat in diffinitiõe corpis. Et pp hoc dixit q vltia sphera non mouetur in loco: neq3 ẽm totum: neq3 ẽm partes.

Qđ qt vltia spa sit in loco

Opio pcep q tenet opionẽ de spatio

Impro.

Opinio Alexã.

Opinio ⁋ Sed quia oportet oēm motū in aliquo genere motus poni.
Auicen. Aui.cū ſecut⁹:dixit φ motus vltime ſpere nō eſt motus
Lec. 4. in loco:ſed motus in ſitu:ꝫ Ariſt.qui dicit in q̄nto hui⁹ φ
l.cō.18. motus eſt tm̄ in tribus generibus.ſ.in quātitate q̄litate
Impro. ⁊ vbi.⁋ Sed h̄ nō pōt ſtare:īpoſſe eſt.n.φ motus ſit per
opionis ſe loquēdo in aliquo genere:cuius ſpecieꝝ rō in idiuiſibi
Auicen. li ꝯſiſtit. Propter h̄.n.in ſuba nō eſt motus:quia rō cuiuſli
bet ſpeciei ſube ꝯſiſtit in idiuiſibili:eo φ ſpēs ſube nō di
cunt̄ ſm magis ⁊ minus:⁊ pp h̄ cū motus habeat ſucceſ
ſionē:nō ꝓducit̄ in eē forma ſubalis p motū:ſed per gene
rationē que eſt terminus mot⁹:ſecus aūt eſt de albedine
⁊ ſimilib⁹:q̄ participant̄ ſm magis ⁊ min⁹.Quelibet aūt
ſpēs ſitus h̄ʒ rōnem in idiuiſibili ꝯſiſtentē:ita φ ſi aliq̄d
addit̄ vel minuit̄:nō eſt eadē ſpēs ſitus:vn̄ īpoſſe eſt φ in
genere ſitus ſit motus.⁋ Et pterea remanet eadeʒ diffi
cultas. Nā ſitus ſm φ ponit̄ ꝑdicamētū īportat ordina
tionē ptiū in loco:lʒ ſʒ φ ponit̄ dr̄ia q̄titatis:nō īportat
niſi ordinē ptiū in toto:oē igit̄ qd̄ mouet̄ ſm ſitū:oportet φ
moueat̄ ſʒ locū.⁋ Quidā aūt alij dixerūt.ſ.Auempace
Opinio φ aliter aſſignādus ē locus corpori φ mouet̄ circulariter
auēpace ⁊ aliter corpori qd̄ mouet̄ motu recto. Quia.n.linea recta
eſt impfecta additionē recipiēs:corpus qd̄ mouet̄ motu
recto reqrit locum exterius ꝯtinētem. Quia vo linea cir
cularis in ſeipſa ꝑficit̄:corpus qd̄ circulariter mouet̄ nō
reqrit locū exteri⁹ ꝯtinētē:ſed locū circa quē reuoluatur:
vn̄ ⁊ motus circularis dr̄ eē motus circa mediū. Sic igit̄
dicūt φ ſupficies ꝯuexa ſpere ꝯtēte eſt locus p̄me ſpere.
Impro. ⁋ Sed h̄ eſt ꝯtra ſuppoſitiōes cōes p̄us de loco poſitas
auēpace ſ.φ locus ſit ꝯtinēs:⁊ φ locus ſit eq̄lis locato.⁋ Et ideo
lec.5.t.c. Auer.dixit φ vltima ſpera eſt in loco p accñs.⁋ Ad cui⁹
34. euidētiā ꝯſiderādū eſt φ oē illud qd̄ habet fixionē p al
Opinio teꝝ:dr̄ eē per accñs in loco ex h̄ φ id per qd̄ figit̄ in loco
Auer. eſt:vt pʒ de clauo infixo naui:⁊ de hoīe quieſcēte in naui.
Manifeſtū ē aūt φ corpora circulariter mota hn̄t fixio
nē p imobilitatē centri. Vn̄ vltima ſpera dicit̄ eſſe in lo
co p accñs.inquantum centrū circa qd̄ reuoluitur habet
Solutio eſſe in loco.⁋ Quod autem alie ſpere inferiores habent
obiectio per ſe locum in quo continentur:hoc accidit:⁊ non eſt de
nis tacite neceſſitate corporis circulariter moti.⁋ Sed cōtra hoc
obijcitur:quia ſi vltima ſpera ſit in loco p accñs:ſequitur φ
moueatur in loco per accidēs:⁊ ſic motus p accñs eſt p̄or
motu per ſe.⁋ Sed ad hoc rñdetur φ ad motum circu
S.Tho. larem non reqritur φ id qd̄ mouetur per ſe circulariter
ꝫ cōmen. ſit p ſe in loco:reqrit̄ aūt ad motū rectū.⁋ Sed h̄ videt̄
T.c.32. eē ꝫ diffinitionē Ari.quā ſupra poſuit de eo qd̄ eſt i loco
t.33. p accñs. Dixit.n.aliq̄ eē vel moueri in loco p accñs:ex h̄
φ mouet̄ id in quo ſūt:nō autē dr̄ aliq̄d eē in loco per ac
cidēs:ex h̄ φ aliq̄d qd̄ eſt oīno extriſecū ab ip ſo:eſt in lo
co. Cū igit̄ cētrū ſit oīno extriſecū a ſpera vltima:ridicu
lū videt̄ dicere φ ſpera vltima ſit in loco p accidēs:ex h̄
φ centrū eſt in loco.⁋ Et iō magis approbo ſniam The
Dipo the miſtij qui dixit φ vltīa ſpera ē in loco p ſuas ptes.⁋ Ad
miſtij ro cui⁹ euidētiā ꝯſiderandū eſt:φ ſicut Ari.ſupra dixit nō q̄
borata p reret̄ locus:niſi pp motū qui demōſtrat locum ex hoc φ
S.Tho. corpora ſuccedūt ſibi in vno loco. Vn̄ lʒ locus non ſit de
Lec.5.t. neceſſitate corporis:eſt tn̄ de neceſſitate corporis qd̄ mo
cō.32. uet̄ ſm locū. Sic igit̄ alicui corpi moto localiter:neceſſe
Solo ad eſt aſſignare locū ſm φ in illo motu ꝯſideraт̄ ſucceſſio di
poſitiōnē uerſoꝝ corpoꝝ in eodē loco. In his igit̄ que mouent̄ mo
Alexan- tu recto manifeſtū eſt φ duo corpa ſuccedūt ſibi in loco
dri moti. ſm totū:quia totū vnū corpus dimittit totū locū:⁊ in ipſuʒ
totuʒ ſubintrat aliud corpus:vn̄ neceſſe eſt φ corpus qd̄
mouet̄ motu recto ſit in loco ſm ſe totuʒ. In motu auteʒ
circulari:lʒ totū fiat in diuerſis locis rōne:nō tn̄ totū mu
tat locuʒ ſubo:ſemp.n.remanet idē locus ſubo:ſed diuer
Lec.u.l. ſificat̄ rōne tm̄:vt in.6⁰ hui⁹ dicet̄. Sʒ ptes mutāt locū:
nō ſolū rōne:ſed ſubo. Attēdit̄ g̃ in motu circulari ucceſ c.84.
ſio in eodē loco nō totoꝝ corpoꝝ:ſed ptiū eiuſdē corpis.
Nō igr̄ corpi qd̄ circulariter mouet̄ debet̄ ex neceſſitate
locus ſm totū:ſed ſm ptes.⁋ Sed cōtra h̄ eē videt̄ φ
ptes corporis ꝯtinui nō ſunt in loco.neqʒ mouent̄ ſm lo
cū:ſed totū mouet̄:⁊ totū eſt in loco. Manifeſtū eſt autē
φ vltima ſpera eſt corpus continuum:partes igitur eius
nec ſunt in loco:nec mouētur ſm locū:⁊ ſic nō videt̄ veꝝ
φ vltime ſpere debeat̄ loc⁹ rōne ptiū.⁋ Sed ad h̄ dōm
eſt φ partes toti⁹ ꝯtinui:lʒ nō ſint in loco in actu:ſunt tn̄
in loco in potētia:ſʒ φ ꝯtinuū eſt diuiſibile. Pars.n.ſi ſit
diuiſa:erit i toto ſicut in loco:vn̄ p hūc modū ptes ꝯtinui
mouent̄ in loco. Et h̄ maxie apparet in ꝯtinuis humidis
q̄ ſunt facilis diuiſiōis:ſicut in aq̄:cui⁹ ptes inueniunt̄ mo
ueri īfra totā aquā. Sic igit̄ quia aliq̄d dr̄ de toto rōne ptiū
inq̄ʒtū ptes vltime ſphere ſūt in loco in potētia:tota vlti
ma ſpera ē in loco p accñs rōne ptiū:⁊ ſic eē in loco ſuffi
cit ad motū circularē.⁋ Si qs aūt obijciat φ id qd̄ eſt i
actu eſt p̄us eo qd̄ eſt in potētia:⁊ ſic videt̄ incōueniēs:φ
p̄mus motus localis ſit corporis exiſtētis in loco p ptes q̄
ſūt in potētia in loco.⁋ Dōʒ eſt g̃ φ hoc optime cōgruit
motui. Neceſſe ē.n.φ gradatim ab vno imobili deſcēda
tur ad diuerſitatē que eſt i mobilibus. Minor aūt varia
tio q̄ eſt ſm partes exñtes in loco in potētia:q̄ʒ q̄ eſt ſʒ to
ta exiſtētis in loco in actu. Vn̄ p̄mus motus q eſt circula
ris minus hʒ de diffoꝛmitate:⁊ plus retinet de vniformi
tate:ꝓpinquior exiſtēs ſubſtātijs imobilibus. Multo āt
ꝯuenienti⁹ eſt dicere φ vltima ſpera ſit in loco ꝓpter par
tes ſuas intrinſecas:q̄ʒ pp cētrū qd̄ eſt oīno extra ſubaʒ
ei⁹:⁊ magis ꝯſonat opiniōi Ari.vt pʒ īſpiciēti ſequētia:in
quibus phs manifeſtat quomodo celum ſit in loco.ibi.

⁋ Quapropter etiā ſi aq̄ fuerit tale:ptes q̄deʒ ipſius
mouebunt̄. Alia nāqʒ aliā ꝯtinet. Vniuerſū aūt ptiʒ
mouebit̄ ptim haud mouebit̄. Vt totū eni ſil locum
nō mutat. Verſat̄ tn̄ ptim enim hic locus eſt:⁊ ſur
ſum q̄dē ⁊ deorſū nō mouet̄. Quedā aūt ꝟſant̄:⁊ q̄
dā ſurſū atqʒ deorſum mouent̄:q̄ dēſitateʒ habent:
ac raritatem.

⁋ Unde ⁊ ſi aqua fiat huiuſmodi:partes quidē
mouentur ipſius:continentur enim ſubinuicē.
Omnis autē eſt tanq̄ʒ quod mouebitur:⁊ tan
quam non:ſic quidem enim tota ſimul locum
non mutat. Circulariter autē mouebit̄. Partiū
enim hic locus eſt:⁊ ſurſuʒ quidē ⁊ deorſū nō:
circulo aūt. Quedam vo alia ⁊ deorſum ⁊ ſur
ſum quecunqʒ habent denſitatem ⁊ raritatem.

⁋ Circa h̄.n.duo facit. Prio.n.manifeſtat qūo ſpera vltīa
eſt in loco.2⁰ īfert ꝯcluſionē ex dictis ibi[Vn̄ mouet̄ cir
culariter.] Circa p̄m tria facit. Prio manifeſtat φ vltima
ſpera eſt in loco p partes.2⁰ qūo ptes eius ſint in loco.ibi
[Sicut aūt dcm̄ eſt:alia q̄dē.] 3⁰ qūo ex ptib⁹ cōpetat to
ti eē i loco.ibi[Et alia q̄dē p ſe.] Quia g̃ dixerat φ cui nō
eſt aliqd̄ ex ꝯtinēs nō eſt i loco p ſe:ꝯcludit φ ſi aliquod
huiꝰ corp⁹ qd̄ nō ꝯtinet̄ ab alio ſicut ē vltīa ſpera ſit aq̄:
in q̄ magis apparet qd̄ dī pp facilē diuiſionē partiū:ptes
eius mouebunt̄ inq̄ʒtū ꝯtinent̄ ſubinuicē:ſic quodāmō
in loco exiſtētes. Sed tota aq̄ quodāmō mouebit̄:⁊ quo
dāmō nō. Nō.n.ſic mouebit̄ φ tota ſil mutet locū:quaſi
trāſlata in aliū locū ſubo diuerſum:ſed mouebit̄ circula
riter.qui q̄dē motus reqrit locū ptiū:⁊ nō toti⁹:⁊ nō mo
uebit̄ ſurſuʒ ⁊ deorſuʒ:ſed circulariter. Quedā aūt moue
bunt̄ ſurſum ⁊ deorſuʒ mutantia locū ſm totū.ſ.corpora
rara ⁊ dēſa vel grauia ⁊ leuia.⁋ Secundo ponit ibi.

¶ Vt aūt dictū est: quedā in loco potētia sūt quedaꝫ actu. Idcirco cū id qđ est similiū partiū ꝯtinuū est: tū partes potētia sūt in loco. Sed cū sūt separate: atqꝫ; vt in emulo sit se tangunt: tum in loco sunt actu.

T.c.44. ¶ Sicut autem dictum est: alia quidem sunt in loco ꝯm potentiam: alia ꝟo ꝯm actum. Unde cum quidem continuū sit quod est similis partis: ꝯm potentiam in loco partes sunt. Cum autem separata quidem sunt: tangant autem se; sicut collectio. ꝯm actum sunt.

¶ Ondit qūo partes vltime spere sūt in loco: ꝛ dicit ꝙ sicut supra dictū est quedam sunt in loco in actu: q̄daꝫ ꝯm potentiā. Unde cū aliquod sit ꝯtinuū similiū ꝑtiuꝫ: ꝑtes eius sūt in loco ꝯm potētiā. sicuti ē in vltia spera. Sꝫ qn̄ ꝑtes sunt sepate ꝛ solū ꝯtigue sicut accidit in collectione lapidū: tūc ꝑtes sunt in loco ꝯm actum. ¶ Tertio ibi.

¶ Et rursus alia qdem per se: vt oē corp᷒: aut latiōe: aut accretione mobile per se alicubi est. Celū aūt vt dcm̄ est nō est alicubi totū: neqꝫ est vllo i loco: si nullū ipm̄ cōtinet corpus. Sed quo mouet: hoc ꝛ locus est ꝑtibus. Alia nāqꝫ partium aliꝫ heret. Alia ꝟo per accn̄s: vt aia atqꝫ celū. Oēs nāqꝫ partes quodāmō sunt in loco. Circūquaqꝫ enim alia aliam continet.

T.c.45. ¶ Et alia quidē per se sunt: vt omne corpus aut ꝯm loci mutationem: aut augmentum mobile alicubi per se. Celum autem sicut dictuꝫ est nō est alicubi totū. neqꝫ in aliquo est. Siquidē nullum continet ipsum corpus: ꝯm quod auteꝫ mouetur sic ꝛ locus est partibus. Altera enim ab altera habita partium est. Alia ꝟo ꝯm accidens vt anima ꝛ celum. Partes enim in loco quodammodo omnes sunt. In eo enim quod circulariter sunt: continet alia aliam.

¶ Ondit qūo ex hoc sequit totā sperā esse in loco. ꝛ dicit ꝙ quedā sunt per se in loco: sicut oē corpus qđ per se mouet in loco. vel ꝯm loci mutationē vel ꝯm augmētū vt supra dcm̄ est. Sꝫ celū. i. vltima spera. nō est h̄ mō in loco sicut dcm̄ ē. cū nullū corpus ꝯtineat ipm̄: sed ꝯm ꝙ mouetur circulariter ꝑtib᷒ sibi inuicē succedētib᷒. sic ꝛ locus debet ꝑtib᷒ ei᷒ in potētia. vt dcm̄ ē: inq̄tū scilꝫ vna ꝑs eius est habita. i. ꝯtiter se habēs ad aliā. Quedā ꝟo ꝯm accn̄s sūt in loco. sicut aia ꝛ oēs forme: ꝛ h̄ etiā modo celū. s. vltima spera est in loco: inquātū oēs eius ꝑtes sūt i loco. ex eo ꝙ vnaqueqꝫ ꝑs eius ꝯtinet sub alia ꝯm circulationē. In corpore. n. nō circulari ꝑs extrema remanet nō ꝯtēta: sed ꝯtinēs tm̄. Sed in corpore circulari quelibet ꝑs ē cōtinēs ꝛ contēta in potētia tm̄. Unde rōne oīum partiū suaꝝ corpus circulare est in loco. Et hoc accidit eē per accidēs. s. per partes: sicut supra cum dixit ꝙ partes corporis mouentur p accidens in loco. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Quapropter supremū qdē corpus versat. Uniuersū aūt alicubi nō est: ꝛ ipm̄ est aliqd. Quod eni alicubi est: ꝛ ipm̄ est aliqd: ꝛ insup aliqd aliud extra se hꝫ qđ ꝯtinet. At ꝓter vniuersū ac totuꝫ: nihil est extra. Et propterea oīa sūt in celo: forsitan enī celū est vniuersum. Est aūt locus nō ipm̄ celū: sed aliquid eius: vltimus inq̄ꝫ finis qescēs quo corpus mobile tāgit. Et idcirco terra in aqua: hec in aere: aer in ethere: ꝛ ether in celo est collocatus. Ipsum ꝟo celum nullo in alio corpore est vlterius collocatum.

¶ Unde mouet circulariter solū qđ sursuꝫ est. Oē aūt nō alicubi est. Qđ enī alicubi: ipm̄ aliqd est. ꝛ adhuc aliqd opꝫ eē extra h̄: in quo qdē ꝯtinet. Extra aūt oē ꝛ totū: nihil est. ¶ Et ꝓpter h̄ oia in celo sūt. Celū enī qdē oē fortassis est. Est aūt locus nō celū: sed celi quiddā vltimū: ꝛ tangens mobilis corporis terminus qescēs. Et ꝓpter h̄ qdē terra in aq̄: hec ꝟo in aere: hic autē i ethere. Ether ꝟo in celo: celū aūt non amplius in alio. T.c.44.

¶ Inducit quandā ꝯclusionē ex predictis: qꝛ. n. dixerat ꝙ corpus qđ circulariter mouet non opꝫ esse in loco ꝯm totū: sed solū p accn̄s rōne ꝑtium: ꝯcludit ꝙ corpus supremū mouet solū circulariter ꝓp h̄ ꝙ ipꝫ totū nō est alicubi. qꝛ qđ est alicubi ipsum est aliquid: ꝛ hꝫ aliqd extra se a quo ꝯtinetur: sed extra totū nihil est. Et ꝓp h̄ oia dr̄ eē in celo: sicut in vltimo ꝯtinente: qꝛ celū fortassis est qđ ē totū ꝯtinens. Dicit aūt [fortassis] qꝛ nōdum ꝓbatū est ꝙ extra celū nihil sit. Non est aūt sic intelligendū ꝙ ipsum corpus celi sit locus. sed quedā sup̄ficies vltima eius versus nos: ꝛ est sicut terminus tāgens corpa mobilia que in ipso sunt. Et ꝓp h̄ dicim᷒ ꝙ terra est in aq̄ que est i aere: q est in ethere. i. igne: q est in celo: qđ nō est vlterius in alio. d. glō. c. Cor. elementū ignis.

¶ Scđm ꝟo intētionem Auer. littera ista aliter exponenda est. Nā exēplū de aqua qđ primo inducit non est referendum ꝯm ipsum ad vltimaꝫ sperā: sed ad totū vniuersum: qđ qdē mouetur inquantū ꝑtes eius mouent: q̄dam qdē circulariter vt corpa celestia: q̄dam ꝟo motu sursum vel deorsum vt inferiora corpa. Qđ ꝟo postmoduꝫ inducitur ꝙ q̄dā sunt in loco actu: q̄dā potētia nō est referendā ad ꝓus dicta: sꝫ opꝫ vt ꝓp se dictū accipe. Quia. n. dixerat ꝙ quedā sunt in loco ꝯm ꝑtes: q̄dā ꝯm totū: consequēter adiungit ꝙ q̄dā sunt in loco ꝯm actū: quedam ꝯm potentiā. ꝛ vlterius ꝙ q̄dā sunt in loco p se: q̄dā p accidens. Ubi notandū est ꝙ celū ꝯm ipsum dupl'r accipit h̄. Naꝫ ꝓmo celū accipit pro vniuersitate corpoꝝ. ꝛ maxime celestium. Scđo p vltima spera. Dicit ḡ ꝙ p se sunt in loco q̄ mouent ꝯm locū: siue ꝯꝫ totū: siue ꝯm ꝑtes: vt celū ꝛ vniuersū: p accn̄s aūt sunt in loco: vt aia ꝛ celū. i. vltia spera: qꝛ opꝫ dicere ꝙ oēs ꝑtes vniuersi aliquo mō sint in loco. Ultima qdem spera p accn̄s: alia ꝟo corpora per se. inquātum ab exteriori corpore continentur. Et hoc manifestat vsqꝫ in finem.

LEC. VIII.

¶ Pꝫ aūt ex his: si hoc mō locus dicat: dubitationes oēs solui facile posse. Neqꝫ enī vna cū corpore necesse est locū incremēta suscipere: neqꝫ locū eē puncti: neqꝫ in eodē corpora eē duo: neqꝫ internallū quidē corporeū eē. Corpus est enī quoduis id qđ est inter fines corpis ꝯtinētis: sed nō corpis spatiū. Est ēt ꝛ ipse locus alicubi: nō vt in loco: sed vt finis in eo: qđ ē finitū. Nō ē. n. i loco oē qđ ē: sꝫ tm̄ mobile corpus.

T.c.47. Manifestū aūt ex his qm̄ ꝛ dubitationes oēs soluunt sic vtiqꝫ dicto loco. Neqꝫ vtiqꝫ simul argumētari necesse est locū: neqꝫ pūcti eē locū: neqꝫ duo corpora i eodē loco: neqꝫ spatiū aliqđ eē corporeū: corpus aūt mediū loci ꝯtigens est: sed non spatiū corpis: ꝛ ē locus alicubi: nō sicut in loco aūt: sed sicut terminus in finito. Non enim oē quod est; in loco est; sed mobile corpus.

Lec.1.p totum. Postq̃ phs oñdit qd ſit locus:hic ex diffōne data ſoluit dubitationes ſupra poſitas de loco. Fuerūt aūt ſupra poſite ſex rōnes ad oñdēdū locū nō eē:q̃ rū duas ptermiſit:illā.ſ.in q̃ ingrebaẜ:vtrū loc⁹ eēt elemētū vel ex elemētis:⁊ itez illā in qua oſtendebatur ꝙ ad nullū genus cāe locus reducatur. Non.n.a ponētibus locū:ſic poniẜ quaſi elementū vel cā rez. Unde facit mētionē ſolū de quatuoꝛ reſiduis:quaꝝ vna erat ꝙ cum locus non deeſſet corpi nec corpus loco:videbaẜ ſeq ꝙ aug
6a rō. mentato corpe augmenteẜ locus. Sed h ſeqẜ ſi ſupponatur ꝙ locus ſit ſpatiū quoddā coextenſum dimenſionib⁹ corporis:vt intelligaẜ illud ſpatium creſcere creſcēte corpore:ſed h nō eſt neceſſe ſm diffinitionē pdictaȝ de loco
Scda. ꝙ ſit terminus ꝯtinētis. Alia rō fuit ꝙ ſi locus corporis aliud eſt a corpe:ꝙ ēt locus pūcti aliud ſit a pūcto. quare non videbaẜ poſſibile ꝙ locus ſit aliud a corpore:cum locus puncti non ſit aliud a pūcto. Sed hec ēt rō procedit ſm imaginationē coꝝ q opinabanẜ locū eſſe ſpatiū coequatū dimenſionibus corporis:vñ oportebat ꝙ cuilibet dimēſiōi corpis rñderet dimēſio ſpatij.⁊ ſılr cuilibet pūcto corpis. Sed h nō opȝ dicere ſi ponam⁹ locū eē termi
Prima nū ꝯtinētis. Alia rō fuit ꝙ ſi locus eſt aliqd:opȝ ꝙ ſit corpus:cū habeat tres dimēſiones:⁊ ſic ſequeẜ duo corpa eē in eodē loco. Sed ſm eos q ponebāt locū eē terminū corporis ꝯtinētis:nō opȝ dicere neqȝ ꝙ duo corpa ſint in eodē loco:neqȝ ꝙ ſit aliqđ ſpatiū corporeū mediū īter extre
Quarta mitates corpis ꝯtinētis:ſed ꝙ ſit ibi quoddā corpus. Itē alia rō fuit ꝙ ſi oē qđ eſt:eſt in loco:ſequeẜ ꝙ ēt locus ſit in loco. Que qdē rō de facili ſoluiẜ:ſuppoſito ꝙ locus ſit termin⁹ ꝯtinētis. Manifeſtū eſt.n.ſm h ꝙ loc⁹ eſt in aliquo.ſ.in corpe ꝯtinente.non tñ ſicut in loco:ſed ſicut terminus in aliqua re finita. vt pūctū in linea:⁊ ſupficies in corpore. Non.n.neceſſarium eſt ꝙ omne qđ eſt ſit in aliquo ſicut in loco:ſed h nečē eſt ſolum de corpore mobili. Motus.n.induxit ad diſtinguendū inter locatū ⁊ locū.

¶ Deide cum dicit.

¶ Et ferẜ igiẜ quodqȝ cū rōne ſuū ad locū. Quod enī poſt aliqđ deinceps eſt collocatū:ac illud nō violentia tāgit:id propinquū eſt illi natura:atqȝ ſi copulata quidem ſint:paſſione carent. Si vō ſe tangāt:paſſiua ſunt viciſſim atqȝ actiua.

T.c.40. ¶ Et ferẜ igitur in ſuiipſius locū vnūquodqȝ rōnabiliter. Cui.n.ꝯſequēter ⁊ qđ tāgitur nō vi ꝓximū eſt. Et ſimul apta nata:impaſſibilia ſunt. Que vō tāgunẜ ⁊ actiua ⁊ paſſiua ſūt adinuicē.

¶ Aſſignat ex pdicta diffōne rōnē ꝓprietatū loci. Et pmo quātū ad h ꝙ corpus nālr ferẜ ad ꝓpriū locū. Scdo quātū ad h ꝙ corpus nālr qeſcit ī ſuo loco.ibi[Et manet igitur nā.] Dicit ḡ pmo ꝙ ſi ponaẜ locus eē termin⁹ ꝯtinentis rōnabiliter aſſignari pōt cā. quare vnumqđqȝ corpus feraẜ ad ꝓpriū locū.q2 illud corpus ꝯtinēs ad qđ ꝯñr ſe hȝ corpus ꝯtētū ⁊ locatum.⁊ qđ ab eo tangiẜ terminis ſil exiſtētibus.⁊ h nō p violētiā.eſt ꝓximū ſm nām. Ordo n.ſitus in ptibus vniuerſi attēdiẜ ſȝ ordinē nāe. Nā corpus celeſte qđ eſt ſupremū:eſt nobiliſſimū. Poſt qđ inter alia corpora ſm ignobilitatē nāe eſt ignis.⁊ ſic deinceps vſqȝ ad terrā. Vñ manifeſtū eſt ꝙ corpus inferius qđ ſe hȝ ꝯñter ſm ſitū ad corpus ſupius.eſt ꝓximū ſibi in ordine nature. Et ideo addit[nō vi] vt oſtēdat naturalem ordinem ſitus.cui rñdet ordo ſitus nālis:⁊ excludat ordinē ſitus violētū:ſicut aliqñ p violētiā corpus terreſtre eſt ſuper aerē vel aquā.⁊ huiꝰ duo corpora ſe ꝯñtia in naturali ordine ſitus:⁊ in ordine nārū ſimul apta nata eſſe ſunt impaſſibilia.i.cū ꝯtinuanẜ adinuicē.⁊ fiūt vnum ad qđ aptitudinē hñt pp ꝓpinqtatē nāe tūc ſunt īpaſſibilia. Sȝ dū tangunẜ diſtincta exiſtentia pp ꝯrietatē qlitatū actiuaꝝ ⁊ paſſiuaꝝ ſunt actiua ⁊ paſſiua adinuicem. Sic igitur proximitas nature que eſt inter corpus continēs ⁊ cōtētū:eſt cauſa q̄re corpus nālr moueẜ ad ſuū locū:q2 opȝ ꝙ gradus nālium locoꝝ reſpondeant gradui nāliū locatoꝝ.vt dcm̄ eſt. Sed hec rō nō pōt aſſignari ſi ponaẜ locus eē ſpatiū:q2 in dimenſionibus ſpatij ſeparatis:nullus ordo nāe conſiderari poteſt. ¶ Secundo ibi.

¶ Manet pterea quoduis ꝓprio in loco nō ſine rōne ſuapte nā. Etenī hec pars toto in loco:vt diuiſibilis pars eſt ad totū. Veluti cū aeris qſpiā vel aque mouerit ptē. Sic etiā ex aqua ſeſe ad aerē hēt. Nā alteꝝ eſt velut materies:alteꝝ forma. Aqua qdē materies aeris:aer autem quaſi quidam illius actus. Aq̄ nāqȝ potentia aer eſt. At aer alio modo potentia aq̄. Sed de his eſt poſterius pertractandū. Atqȝ id qđ nunc neceſſitate cōpulſi tpis hīc ad locū attulimus:obſcureqȝ eſt dictum:tunc dilucidius explicabitur. Quod ſi idem eſt materies atqȝ actus:ambo namqȝ eſt aq̄:ſed alterum potentia:alterum actu:ipſa ſane ad aerem:vt pars quodāmō ſe habet ad totum. Quapropter ⁊ his eſt tactus. Copulatio vō tunc erit:cum ambo fuerint vnum actu. Sed eſſe quidem locum:⁊ quidnam ſit locus:ſatis iam diximus.

¶ Et manet igiẜ nā in ꝓprio loco vnūqđqȝ rōnabiliter. Et nāqȝ hoc pars ī toto loco:ſicut diuiſibilis pars ad totū eſt:vt cū aque aliquis moueat ptē:aut aeris. ¶ Sic aūt ⁊ aer ſe hȝ ad aquā: T.c.41.
vt mā:h aūt ſpēs. Aqua qdē mā aeris.aer autē ſicut actus quidā ipſius. Aqua enīȝ potētia aer eſt:aer vō potētia eſt aq̄ alio mō. Determinādū aūt de his poſterius eſt. Sed ꝓpter tēpus neceſſe qdē dicere. Incerte aūt nūc dictū:tūc erit certius. Si igiẜ idē mā ⁊ actus:aqua.n.vtraqȝ ſȝ hoc qdē potētia:illud vō actu.habebit vtqȝ ſicut ps quodāmō ad totū. Vñ ⁊ his tact⁹ ineſt. Copulatio aūt cū vtraqȝ actu vnū fiāt. Et de loco quidē ⁊ quoniā eſt:⁊ quid eſt.dictum eſt.

¶ Aſſignat cām q̄re corpa nālr qeſcant ī ſuis locis:⁊ dicit ꝙ h accidit rōnabilr ſi ponam⁹ locū eſſe terminū corpis ꝯtinētis:q2 ſm h corpus locatū ſe hȝ ad corpus cōtinēs ſicut qdā ps ad totū:diuiſa tñ. Et h manifeſtius appet in corpib⁹ q̄ ſunt facilis diuiſiōis:ſicut eſt aer vel aq̄. Horū 4. celi
enī ptes pñt moueri ab aliq̄ in toto ſicut locatū moueẜ in 35.
loco. Et h ēt nō ſolū veꝝ eſt ſm figurā ꝯtinendi vnū ſub alio:ſȝ ēt ſm ꝓprietatē nāe. Aer.n.ſe hȝ ad aquā vt totū:q2 aq̄ eſt vt mā:aer aūt vt forma. Nā aq̄ eſt q̄ſi mā aeris:⁊ aer eſt ſicut forma eius. Qđ ex hoc appet:q2 aq̄ eſt in potentia ad aerē ſimplr. Sed veꝝ ē ꝙ ēt aer eſt quodā alio p° lec.6
mō in potētia ad aquā:vt determinabiẜ poſterius in li° 3.c.18.
de generatione. Sed ad pñs tps neceſſe eſt hoc accipe ad vbi ſupra
oſtēſionē ꝓpoſiti:ſed hic nō declaraẜ pcertitudinē:ſȝ in lib° de gnātione declarabiẜ certius. Ibi.n.diceẜ ꝙ cū ex aq̄ generaẜ aer:eſt corruptio ſȝ qd:⁊ gnātio ſimplr.pp h ꝙ pfectioꝛ forma introduciẜ:⁊ ipfectioꝛ abyciẜ. Cū aūt ex aere gñaẜ aq̄:eſt corruptio ſimplr ⁊ gnātio ſm qd:q2 pfectioꝛ forma abyciẜ ⁊ impfectioꝛ introduciẜ. Sic igiẜ aq̄ ſimplr eſt in potentia ad aerē ſicut impfectū ad pfectuȝ:aer aūt eſt in potētia ad aquā ſicut pfectū ad impfectuȝ:

Uñ aer se hȝ vt forma ⁊ vt totū qḋ hȝ rōnē forme: aqua vō se hȝ vt mā ⁊ vt pars q̄ ptinet ad rōnē mãe. Quanuis igiẗ idē sit ⁊ mã ⁊ act⁹: qꝛ aq̄ in se ꝯtinet vtrūqȝ: sed tñ h̄ gdē est in potētia ꝑprie loquēdo. s. aqua sicut imperfectū illud vō. s. aer in actu vt perfectū: vñ habebit se aq̄ ad aerē quodāmō sicut ps ad totū. Et iō his. s. aeri ⁊ aq̄ cū sint duo distīcta inest tactus. Sed cū ex vtrisqȝ fit vnū: vno trāseūte in nãm alteri⁹: tūc fit copulatio. i. ꝯtinuatio. Sicut igiẗ ps nãlr gescit in toto: ita ⁊ nãlr corpus gescit in suo loco nãli. ¶ Cōsiderādū tñ ē ꝙ ph̄s hic loqẗ de corporib⁹ ꝑm formas sbales q̄s hñt ex influētia corpis celestis: qḋ est p̄m⁹ locus: ⁊ dãs vtutē locatiuā oib⁹ alijs corporib⁹: ꝑm aūt q̄litates actiuas ⁊ passiuas ē ꝯrietas iter elemēta: ⁊ vnū ē corruptiuū alteri⁹. Ultio aūt epilogādo cōcludit qḋ dcm̄ ē de loco: ⁊ qḋ ē: ⁊ quid est. LEC. IX.

¶ Eodē mō aūt putandū est nãlis esse phī de vacuo cōtēplari: quēadmodū ⁊ de loco si sit: nec ne: ⁊ quonaȝ sit mō: aut qd tādē sit. Etenī silr crediẗ: atqȝ nō crediẗ: per ea q̄ de ipso putanẗ. Naȝ qui dicūt vacuū eē: vt locū quēdā ⁊ vas: ipȝ ponūt. At plenū gdē eē videtur cū hȝ eā molē: cuius est susceptiuū. Uacuū aūt illa eadē caret: qꝛ idē est vacuū: plenuȝ ⁊ locus. Esse vō ipsorum nō idē est: sed diuersum.

T.c.50. Qdē aūt mō accipiēdu: physicī eē cōsiderare de vacuo: ⁊ si ē: aut nō: ⁊ quō ē: ⁊ qd est: sicut ⁊ de loco. Et nāqȝ simile hȝ credulitatē ⁊ fidē per ea q̄ opinanẗ. Ut. n. locū quendā ⁊ vas vacuū ponūt dicētes. Uideẗ aūt eē plenū gdē cū hȝ graue: cui⁹ susceptiuū ē. Cū vō priuatū ē: vacuū: tāq̄ȝ idē gd sit vacuū ⁊ plenū ⁊ loc⁹: eē aūt ipsis nō ideȝ.

Postq̄ȝ ph̄s determinauit de loco: hic termiat de vacuo. Et circa h̄ duo faẗ. Prio manifestat suā itētionē. 2⁹ ꝓseqẗ ꝓpositū. ibi [Alij gdē igiẗ.] Circa p̄m duo facit. Prio ondit ꝙ ad ph̄m nãlē ptinet determinare de vacuo. Scḋo ondit q̄ ordie de vacuo determinādū sit. ibi [Incipe aūt.] Dicit ḡ ꝙ sicut ad ph̄m nãlē ptinet determinare de loco an sit. ⁊ gd sit: ita ⁊ de vacuo: qꝛ per siles rōnes aliq crediderunt eē locū ⁊ vacuū. Illi. n. q dicūt eē vacuū: ponūt ipȝ vt quēdā locū ⁊ q̄ddā vas: qḋ gdē vas vel loc⁹ vr̄ eē plenū: cū hȝ itra se aliq̄ȝ molē alicui⁹ corpis: sȝ qñ nō hȝ vr̄ eē vacuū: ac si idē subo sit locus: vacuū: ⁊ plenū: sed differant solū ꝑm rōnē. ¶ Secūdo ibi.

¶ Incipiam⁹ aūt ꝯsiderationē opȝ: ⁊ hisce que dicūt hi qui vacuū asserūt eē: ⁊ his ēt que dicūt: qui ipm e medio tollūt: ⁊ tertio coib⁹ de ipsis opionib⁹ sūptis.

T.c.51. ¶ Incipere aūt opȝ ꝯsiderationē accipiētes que dicūt affirmātes eē: ⁊ iteꝝ q̄ dicūt nō affirmantes esse: ⁊ iteꝝ cōmunes opiniones de ipsis.

¶ Ondit quo ordine determinādū sit de vacuo: ⁊ dicit ꝙ opȝ icipe ab h̄ ꝙ ponam⁹ rōnes eoꝝ q dicūt vacuū eē: ⁊ iteꝝ eoꝝ qui dicūt vacuū nō eē: ⁊ iteꝝ cōes opiniones de vacuo: que. s. ad rōnē vacui ptineāt. ¶ Deīde cū dicit.

¶ Qui igiẗ nō eē conaẗ ostēdere: nō id e medio tollūt qḋ hoies dicere vacuū volūt. Sȝ qḋ dicūt errātes: vt Anaxagoras: ⁊ qui hoc redarguūt mō. Nā aereȝ aliqd esse demōstrāt torquētes vtres: ac aerē roboris eē participē ostēdētes: ⁊ itē ipm in hisce vasis includētes: que surripiūt aquā. At hoies vacuū spatiū eē volūt: in quo nullū est sensibile corpus. Atqȝ cuȝ oē qḋ est: corpus eē existimēt: id in quo nihil est omnino: vacuū eē dicūt. Quapropter id qḋ ē aere plenū: vacuū inquiūt eē. Nō igiẗ id ostēdere eos opȝ: aerē inq̄ȝ aliqd eē. Sed spatiū nō eē gcq̄ȝ p̄ter corporum molē: aut separabile: aut actu: qḋ quidē vniuersum corp⁹ seiūgit: vt nō sit ꝯtinuū: quēadmodū Democritus ⁊ Leucippus ⁊ cōplures alij nãliū dicūt: aut etiā si quid ponitur extra corpus continuū vniuersi. Hi igitur ad propositū non recte proficiscuntur.

¶ Alij gdē igiẗ tentātes mōstrare: qꝛ nō est: non qḋ hoies volūt dicere vacuū h̄ arguūt: sȝ peccātes dicūt sicut Anaxagoras ⁊ qui eodē mō argumētātes. Demōstrāt enī ꝙ aliqd est aer litigantes per vtres: ⁊ demōstrātes ꝙ aer est fortis: ⁊ accipiētes in clepsydrijs. Alij aūt hoies volunt vacuū eē spatiū: in quo nullū corpus sensibile. Clepsydra ... quod est ... vas continens aquam ...

T.c.52. ¶ Opinātes aūt oē qḋ est eē corpus: dicunt oino in quo nihil est: hoc eē vacuū. Uñ plenū aere vacuū est. Igiẗ hoc nō opȝ mōstrare: qꝛ ē aliqd aer: sed qꝛ nō est alteꝝ spatiū a corporibus neqȝ sepabile qḋ sit actu. qḋ distiguat oē corpus: vt sit nō ꝯtinuū: sicut dicūt Democrit⁹ ⁊ Leucippus: ⁊ alij multi physiologoꝝ. Aut ⁊ si aliqḋ extra oē corpus est: cū sit ꝯtinuū. ¶ Hi gdē igiẗ non ꝑm posita ad problema contradicunt. T.c.53.

¶ Proseqẗ qḋ dcm̄ est. Et p̄ p̄mittit ea q̄ sūt necessaria ad ingrēdū vitatē de vacuo. Scḋo icipit ingrere vitateȝ. ibi [Qm̄ aūt nō est.] Circa p̄m duo facit. Prio ponit rōnes ponētiū ⁊ negantiū esse vacuū. Scḋo ponit cōes opiones de vacuo: ondēs gd sit de rōne vacui. ibi [Ad q̄lē aūt ⁊c.] Circa p̄m duo facit. Prio ponit rōnē negātiū eē vacuū. 2⁹ rōnes affirmātiū. ibi [Sed affirmātes.] Dicit ḡ p̄ ꝙ aliq antiquoꝝ ph̄oꝝ volētes mōstrare nō esse vacuū: in h̄ peccauerūt: ꝙ nō arguebāt ꝯtra rōnē ponētiū eē vacuū. Nō enī ondebāt ꝙ nō sit vacuū: sed iducebāt rōnes suas ad ondēdū ꝙ plenū aere nō est vacuū: vt pȝ de Anax. ⁊ alijs silr argumētātibus: q ad destruēdū vacuū volebāt demōstrare ꝙ aer sit aliqd. ⁊ ita cū vacuū sit in quo nihil est: seqẗ ꝙ plenū aere nō sit vacuū. Qꝛ aūt aer sit aliqd demōstrabāt litigātes cū suis aduersarijs p vtres: q cū sint inflati pñt aliqḋ pōdus sustinere: qḋ nō eēt nisi aer eēt aliquid: ⁊ sic demōstrāt ꝙ aer est fortis. Et ēt p h̄ ꝙ accipiūt aerē in clepsydrijs idest in vasis furātib⁹ aquā in qb⁹ cuȝ attractione aeris attrahiẗ aq̄: vel ēt ipediẗ itroitus aque nisi exeat aer. Pȝ igiẗ ꝙ isti nō obijciūt ad positioneȝ: qꝛ oēs ponētes eē vacuū: volūt eē vacuū spatiū in quo nullū corpus sensibile est: pp h̄ ꝙ oē qḋ est: opinanẗ esse corpus sensibile: ⁊ sic vbi non est corpus sensibile dicunt nihil eē. Uñ cū aer sit corpus modicū sensibile: opinanẗ ꝙ vbi non est nisi aer. sit vacuū. Ad destruēdū igitur eorum pōnem non sufficit ondere ꝙ aer sit aliquid: sed opȝ ostēdere ꝙ non sit aliqḋ corpus vel aliqḋ spatiū sine corpore sensibili ꝑm ꝙ dupliciter aliq ponebant esse vacuȝ: vno modo sicut sepatū a corporibus vt si diceremus spatium qḋ est infra extremitates alicuius domus esse vacuum: alio mō sicut actu existens inter corpa qḋ distinguit corpora ab inuicem: vt non sint ꝯtinua: vt dixerunt Democritus ⁊ Leucippus: ⁊ multi aliorū nãlium ph̄oꝝ. Imaginabanẗ. n. ꝙ si totū ens esset ꝯtinuū: oia essent vnum: nō

eni eēt assignare q̄re magis distinguerent̄ corpa plus hic q̄ ibi. Unū iter oīa corpa distincta: ponebāt itteresse aliqd̄ spatiū vacuū: in quo nullū ens eēt. Et q: Democritus ponebat corpora cōponi ex multis corporibus idiuisibilib⁹ ponebat itermedia illoꝝ corpoꝝ idiuisibiliū eē quasdaʒ vacuitates q̄s dicebat poros: ⁊ sic oīa corpora dicebat cōponi ex pleno ⁊ vacuo. Uel si etiā totū corpus mundi sit cōtinuū: ⁊ nō sit inter partes vniuersi aliq̄ vacuitas: ponebat tñ vacuū extra totū mūdū. Manifestū est igit̄ ꝙ predicti phi volētes destruere vacuū nō iducebāt rōneʒ ad qōnem ſm pōnem alioꝝ. debuissent. n. ostendere ꝙ nullo illoꝝ modorum sit vacuum. ¶ Secundo ibi.

¶ Sed hi magis qui vacuū eē dicūt. Atq3 pmo qdē motū loco accōmodatū nō fore dicūt: q qdeʒ ē latio atq3 accretio. Nō eni eē motus vr: nisi sit vacuū. Fieri nāq3 nō pōt: vt ipm plenū suscipiat. Qđ si susceperit fueritq3 duo corpa i eodē: pōt ⁊ quotquot volueris corpa simul eē. Dr̄ia nāq3 dici nō pōt ob quā dictū hoc nō eueniet. Qđ si hoc erit: pōt ⁊ minimū suscipe maximū: qppe cū ipsū magnū multa sit parua. Quare si fit vt equalia multa sint in eodeʒ: fieri pōt vt multa quoq3 ineq̄lia simul sint in eodem.

¶ Sed affirmātes esse magis dicūt: vnū qdē q: motus ſm locū nō erit: hic aūt est loci mutatio ⁊ augmētū. Nō eni videbit̄ vtiq3 motus eē nisi sit vacuū. Plenū eni ipossibile ē recipere. Si vero recipiat: ⁊ sunt duo in eodē: ɔtinget vtiq3 ⁊ q̄libet simul esse corpora. Differētiam. n. ppter quā nō erit vtiq3 qđ dictū est: nō erit dicere. Si aūt hoc ɔtinget: ⁊ paruissimū accipiet maximū. Multa nāq3 parua magnū sunt. Quare si multa eq̄lia ɔtinget in eodē esse: ⁊ multa inequalia.

¶ Ponit rōnes ponētiū eē vacuū. Et primo coꝝ qui locuti sunt de vacuo nālr. Scđo coꝝ qui locuti sūt nō nāliter ibi. Esse aūt affir. ⁊c. Circa pᵐ duo facit. Pˀio ponit rōnē coꝝ q ponebāt vacuū esse quoddā spatiū a corpib⁹ separatū. Scđo coꝝ qui ponebāt vacuū in corpib⁹. ibi. Alio vero mō ⁊c. Circa pᵐ duo facit. Pˀio ponit rōnē ponētiū esse vacuū. Scđo ponit: qūo Melissus ecōuerso illa rōne vtebat̄. ibi. Melissus qdē igit̄. Dicit ḡ pmo ꝙ illi qui affirmabāt vacuū eē magis iducebāt rōnes ad ꝓpositū: quaꝝ vna erat ꝙ motus ſm locū q est loci mutatio ⁊ augmentatio (vt supra dictū est) nō esset. si vacuū nō esset. Qđ sic ostēdebāt. Si. n. aliqd mouet̄ ſm locū nō pōt moueri in plenū: q: locus plenus vno corpore nō pōt recipere aliud: q: si reciperet: sequeret̄ duo corpora eē in eodē loco. ⁊ eadē rōne sequeret̄ de q̄cūq3: nō. n. pōt assignari dr̄ia: q̄re duo corpa sint in eodē loco: ⁊ nō plura. Et si h ɔtingit. s. ꝙ quotcunq3 corpa sint in eodē loco: sequet̄ ꝙ paruissimus locus possit recipere maximuʒ corpus: q: multa pua ɔstituūt vnū magnū: vnde si multa parua equalia sint i vno loco: ⁊ multa inequalia: Sic ergo probata hac conditionali: ꝙ si motus est: vacuū est: arguebāt a positione antecedentis: motus est: ergo vacuū est. ¶ Secundo ibi.

¶ Melissus aūt ⁊ vniuersū ex his ostēdit imobile eē. Nā si mouebit̄: nece ē ingt vacuū eē. At vacuū in rōne reꝝ nō ē. Uno igit̄ mō ex his vacuū qd eē ostēdūt.

T.c.54. ¶ Melissus qdē igit̄ demōstrat ꝙ oē imobile ex his. Si. n. mouebit̄ aliqd: nece esse vacuū dicit.

T.c.55. Uacuū aūt nō est coꝝ q̄ sūt. ¶ Uno qdē igitur modo ex his demōstrāt ꝙ aliquid est vacuum.

¶ Ondit ꝙ Melissus supposita eadē ɔditionali argumētabatur ecōuerso a destructione ɔñtis: q: si motus est: vacuū est: sed vacuū non est: ḡ motus non est: ḡ totū ens est imobile. Iste est igitur vnus modus. quo aliq probabant vacuum esse q̄si separatū. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Deinde alio modo: q: nōnulla corpa premi: cogiq3 videtur: qđ intueri licet: cū dolia vna cū vtri bus (vt inquiūt) vinū suscipiūt: ꝓpterea ꝙ corpus quod densatur: ea vacua que insunt ingreditur.

¶ Alio vero mō: q: vident̄ q̄dā coeūtia ⁊ calcantia: vt ⁊ vinū dicūt cū vtribus recipere dolia: tāquā in ea q̄ sunt vacua coeunte dēsato corpore.

¶ Ponit tres rōnes ponentiū vacuū esse in corporib⁹: q̄rū pma est ex his que ɔdensant̄. Uident̄. n. coꝝ q̄ inspissant̄ ptes coire vel ɔuenire in inuicē: ⁊ se inuicē calcare ⁊ cōprimē: ita ꝙ sicut fert̄. dolia tātū de vino recipiūt cū vtrib⁹ q̄tū ēt sine vtrib⁹. ⁊ pcipue si vtres sint subtiles. Propter h ꝙ vinū in vtrib⁹ ɔdēsari videt̄. Hāc aūt ɔdensationē fieri existimabāt. ac si dēsato corpore: partes subintrarēt in quasdā vacuitates. ¶ Secundā rōnem ponit ibi.

¶ Preterea accretio etiā per vacuū fieri oīb⁹ videt̄: nā alimētū qdeʒ est corpus. Fieri vero non potest: vt corpora duo sint simul.

¶ Amplius aūt ⁊ augmentū videtur omnibus fieri per vacuū. alimentū qdē corpus esse. Duo aūt corpora impossibile simul esse.

¶ Que sumit̄ ex augmēto. Augent̄. n. corpora p alimētuʒ qđ corpus quoddā est. Duo aūt corpora nō pñt eē in eodē loco. ḡ opʒ eē aliq̄s vacuitates in corpe augmētato in q̄b⁹ recipiat̄ alimētū. Et sic necesse est eē vacuū. ad h ꝙ recipiatur alimētū. ¶ Tertiam rationem ponit ibi.

¶ Teste ē ēt hui⁹ id afferūt: qđ in cinere fieri solet: qui quidē tātū suscipit aque: quantum vas vacuū capit.

¶ Testimoniuʒ aūt ⁊ qđ est de cinere faciūt: qđ recipit tantū aque: quantū si vas vacuū esset. T.c.56.

¶ Que sumit̄ ex vase pleno cinere qđ tātū recipit de aqua quantū si eēt vacuū. qđ nō esset nisi essent alique vacuitates inter partes cineris. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Esse aūt ⁊ pithagorici vacuū dixerūt: ⁊ ipm ex infinito spū celū igredi: quasi respirādo celū ipm: etiaʒ vacuū traheret: qđ nās ipas distiguit. Proptereaq3 vacuū separatio quedā est coꝝ atq3 distictio que deinceps sunt collocata: atq3 hoc (inquiunt) pmū in numeris esse. Uacuū eni nām ipsorum distinguere dicunt. Talia igitur ⁊ tot fere sunt ex quibus quidam esse: quidam non esse vacuum censent.

¶ Esse aūt affirmāt ⁊ pithagorici vacuū ⁊ igredi ipm in celo ex infinito spū tāq̄ʒ respiranti: ⁊ h eē vacuū: qđ determinat nās: tāq̄ʒ sit vacuū separatio q̄dā coꝝ q̄ sunt ɔsequēter ⁊ determinatio: ⁊ hoc eē primū in numeris. ¶ Uacuū. n. determinare numeꝝ ipoꝝ. ¶ Ex q̄b⁹ qdē igit̄ aliq̄ dicant̄ eē: aliq̄ vero nō dicūt: fere tot ⁊ huius sūt. T.c.57.

¶ Ponit opiniones nō nāliū de vacuo: ⁊ dicit ꝙ ēt Pithagorici affirmauerunt eē vacuū: qđ qdem igrediebat̄ intra partes mūdi a celo: ꝑꝑ vacuū infinitū qđ ponebāt eē extra celum: quasi quēdam aerem vel spiritū infinitum: vt sicut ille q respirat diuidit suo flatu aliq̄ faciliter diuisibilia:

uisibilia: vt aquā aut huiuſcē: ita ex aliquo quasi respirante ingrederet̄ distinctio in res: qḋ nō intelligebant fieri nisi per vacuū. sicut de Democrito dictū est: ac si vacuū nihil esset aliud q̄ distinctio reꝝ. Et q2 pma distinctio ꝛ pluralitas inuenitur in numeris: ideo vacuū primo ponebant in numeris vt per nām vacui vna vnitas distingueret̄ ab alia: ne numerus sit continuus: sed habeant naturam discretā. Sed q2 isti quasi equiuoce loquebant̄ de vacuo appellantes reruz distinctionē vacuum: pp hoc infra de hac opinione non prosequitur. Ultimo aūt quasi epilogando concludit dictum esse propter quid quidā dicunt esse vacuum: ꝛ quidam non dicunt. LEC. X.

¶ At nos vt pcipiamus vtronā mō res sese habeat: accipiamus oportet quid ipsum nomen significat.

Ad quale autem se habeat oportet accipere quid significet nomen.

Dixerat superius Phs a tribus eē inclpiēdū. Postq̄ ḡ prosecutus est duo eoꝝ. s. opiniōes negātiū ꝛ affirmantiū vacuū eē. Hic prosequit̄ tertiū cōes opiniōes hoīum de vacuo demonstrās. Circa hoc igit̄ tria facit. Primo ondit qd significet̄ noīe vacui. Scdo ondit qūo vacuū aliq eē posuerunt. ibi [Qm̄ aūt de loco.] Tertio excludit rōnes ponentiuz vacuū esse. ibi [Neq3 vna aūt.] Circa primū duo facit. Primo ostēdit de quo est intētio. Scdo exequit̄ ppositū. ibi [Uidet̄ aūt ꝛc.] Dicit ḡ primo ꝙ cū dictuz sit ꝙ qdā posuerūt vacuū eē: qdā vō negauerūt: ad cognoscēdū qualr se hz veritas: opz accipere tanq̄ pnicipiū qd significet nomen vacui. Sicut. n. cū dubitat̄ an aliq̄ passio insit alicui subiecto: opz accipere p pncipio qd sit res: ita cū dubitat̄ de aliquo an sit: opz accipe p medio qd significet nomē. Questio. n. quid est: sequit̄ q̄stionez an esse. ¶ Scdo ibi.

¶ Uacuū igit̄ locuz esse videt̄ in quo nihil est. Quod quidē ide euenit. Oē. n. qḋ est: corpus eē existimāt: ꝛ oē corpus eē in loco: ꝛ vacuū eē locū: in quo nullū est corpus. Quare si alicubi nō est corp⁹: ibi nihil eē dicunt. Rursus oē corpus tāgibile esse putant: ꝛ tale vt grauitatis aut leuitatis sit particeps. Fit igitur per ratiocinationem vt id sit vacuum in quo non est graue quicq̄ vel leue. Hec igitur vti diximus per ratiocinationem eueniunt.

¶ Uidet̄ autē vacuū locus esse: in quo nihil est. Huius aūt causa est: q2 oē qḋ est: corpus opinātur eē. Oē aūt corpus in loco est: vacuū autē in quo nullū corpus est. Quare sic vbi nō est corpus: nihil est hic. Corpus aūt iterū oē opinant̄ esse tāgibile: huius aūt est qḋ habet grauitatē aut leuitatē. Accidit igitur ex syllogismo hoc eē vacuū in quo nullū est graue aut leue. Hec quidez igit̄ ex syllogismo (sicut prius diximus) accidūt.

¶ Ostēdit qd significet nomē vacui. Et pmo ponit significationē cōmuniorē. Scdo significationē s̄m visuz Platonicoꝝ. ibi [Alio aūt mō.] Circa pmū tria facit. Primo ondit quid significet hoc nomē vacuū. Scdo qd opz addere ad illā significationē. ibi [Sed icōueniēs est.] Tertio remouet quādā dubitationē. ibi [Unde ꝛ sic ꝛc.] Dicit ergo ꝙ s̄m opinionē hoīum videt̄ vacuū nihil aliud significare q̄ locū in quo nihil sit. Et huius cā est: q2 pprie vacuū dicit̄ eē in quo nō est aliqḋ corpus: q2 soli corpori cōuenit ꝙ sit in loco: ꝛ vacuū nihil aliud pōt significare: q̄ locū absq3 locato. Sed q2 hoīes opinant̄ ꝙ oē ens sit corpus: sequitur s̄m eoꝝ opinionē ꝙ vbi nō est corpus: nihil sit. Et vlterius opinant̄ ꝙ oē corpus sit tāgibile. i. habēs tāgibiles qualitates: ꝛ huiusmodi corpus est qḋ est graue vel leue. Nōdū enim erat notū ꝙ corpus celeste eēt pter nām q̄tuor elemētoꝝ. Unī cū pprie de rōne vacui sit ꝙ sit locus in quo nō est aliqḋ corpus. sequit̄ ꝙ vacuū sit in quo nō est corpus graue vel leue. Non quidez ꝙ hoc sit de rōne vacui s̄m primā impositionē nominis: sed s̄m quādā syllogisticam deductionē: ex cōi opiniōe hoīuz opinātiū oē corpus esse graue vel leue: sicut etiā s̄m opinionē cōez hoīuz existimātiū oē ens eē corpus: sequit̄ vacuū eē in quo nihil ē. Sic igit̄ trib⁹ modis pōt accipi huius nōis significatio. Una est ppria. s. vacuū est hoc in quo nō est corpus: alie due s̄m opinionē hoīuz: quarū vna est cōior. s. vacuuz est loc⁹ in quo nihil est: alia vō est magis coartata. s. vacuū ē locus in quo nō est corpus graue vel leue. ¶ Scdo ibi. Trib⁹ modis pōt accipi huius nois vacuum significatio.

¶ Absurdum autem est si punctus sit vacuuz. Sit. n. id locus oportet in quo corporis est tangibilis moles. Attamen vacuū vno quidez mō videt̄ id dici qḋ nō est plenuz corporis sensibilis tactu. Sensibile vō est tactu: qḋ grauitatem habet vel leuitatem.

¶ Sed icōueniēs est: si pūctū vacuū sit. Opz. n. locū esse in quo loco corporis sit spatiū tāgibilis. Sic igitur videt̄ dici vacuū vno qdē mō nō plenum sensibili corpe s̄m tactū. Sensibile aūt s̄m tactum est grauitatem habens aut leuitatem. T. c. 58.

¶ Ostēdit qd addēdū sit ad hanc diffinitionē. Dicit. n. ꝙ incōueniēs est si dicat̄ ꝙ pūctū sit vacuū: cum tamen de pūcto dici possit ꝙ in puncto nō sit corpus tāgibile. Opz ergo addere ꝙ vacuū sit locus in quo nō sit corpus tāgibile. sed sit ibi spatiū susceptiuū corporis tāgibilis. Sicut cecū dicit̄ qḋ caret visu: natū aūt habere. Et sic cōcludit̄ ꝙ vno modo dr̄ vacuū spatiū qḋ non est plenū corpe sensibili s̄m tactum: qḋ. s. est graue vel leue. ¶ Tertio ibi.

¶ Idcirco ꝛ quispiam dubitauerit: quidnam dicent: si spatium colorem habeat aut sonum. Uacuum ne: an non vacuum esse. At vt patet vacuum esse dicēt: si corpus tangibile suscipere possit. Uacuuz nō esse: si illud suscipere nequeat.

¶ Unī si dubitabit aliqs qd vtiq3 dicat si habeat hoc spatiū colorē: aut sonū: vtrū vacuū an non. Aut manifestū est siquidez accipiat corpus qḋ tangitur vacuum esse: si vō non: minime.

¶ Remouet quādā dubitationem. Que est: vtrū si in aliquo spatio sit color vel sonus dicendū sit vacuū vel non: ꝛ hoc pp̄ter diffinitionē pmo datā. s. vacuū est in quo est nihil. Et soluit ꝙ si spatiū in quo est tn̄ son⁹ vel color est susceptiuū corporis tāgibilis: vacuū est. Si vō nō: vacuū nō est. Et hoc iō q2 hec nō est ppria diffinitio vacui. Uacuum est in quo nihil est: nisi s̄m opinionem credentiuz vbi non est corpus: nihil esse. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Alio vō modo id in quo non est hoc aliquid: neq3 substātia corporea vlla. Quapropter quidaz vacuū esse corporum materiam dicunt: qui quidem ꝛ locuz hoc idem asserunt esse. non recte dicentes: vt patet. Materia nāq3 separabilis nō est a corporibus. Uacuum autem vt separabile querunt.

¶ Alio aūt mō in quo nō est hoc aliqd. neq3 substātia aliqua corporea. Unde qdā dicūt vacuū esse corporis mām: q qdē ꝛ locū dicētes idē h: T. cō. 59.

nõ bene. Materia quidẽ.n.nõ sepabilis est a re-
bus. Uacuum autem querunt sicut separabile.
℄ Ponit aliã significationẽ vacui ſm visuz Platonicorũ.
τ dicit ꝙ alio mõ dĩ esse vacuũ in quo nõ ẽ h aliqd:neqꝫ
aliq̃ suba corporea:fit aũt h aliqd per formã.Uñ aliq di-
cũt mãm corporis ſm ꝙ est absqꝫ forma eẽ vacuũ:q etiã
Lec.3.4 mãm dicũt eẽ locũ.vt supra dictũ est. Sed nõ bñ dicũt:
co.15. q2 mã nõ est separabilis a rebus quarum est materia:sed
homines querunt locum τ vacuum tanq̃ aliquid separa
bile a corporibus locatis.℄ Deinde cum dicit.
℄ Quoniã autem de loco est pertractatum:τ vacuũ
necesse est locũ eẽ:si corpe careat:dictũqꝫ ẽ qño est:
τ qño nõ est locus in reb⁹:pꝫ hoc pacto vacuũ aut se
paratũ:aut inseparabile in rõne rerũ nõ eẽ. Uacuuꝫ
eniꝫ nõ corpus sed corporis spatiũ eẽ volunt. Qua-
propter τ vacuum videtur quid esse:q2 τ locus.
℄ Quoniaꝫ auteꝫ de loco determinatum est τ
vacuũ locuꝫ necesse est esse si est priuatum cor-
T.c.60. pore. Locus autem quomodo est τ quomodo
non est dictum est:manifestum est qm̃ sic gdeꝫ
vacuum nõ est:neqꝫ separatum:neqꝫ insepabi-
le. Uacuũ.n.nõ corpus:sed corpis spatiũ volũt
T.c.61. esse.℄ Uñ τ vacuũ videt̃ aliqd eẽ.q2 τ locus.
℄ Oñdit qũo aliq ponebãt vacuũ eẽ. Et p̃mo qd dicebãt
esse vacuũ. Scdo pp qd vacuũ ponebãt.ibi[Et pp h acce
ptũ.] Dicit ğ p̃.ꝙ q2 vacuũ est locus priuat⁹ corpore:τ de-
Lec.6.t. terminatũ est de loco qño sit:τ qño nõ sit:dcm̃ est.n.ꝙ lo
c.37. cus nõ est aliqõ spatiũ:sed terminus ↄtinẽtis:manifestũ
est ẽt:ꝙ neqꝫ vacuũ est spatiũ sepatũ a corpib⁹:neqꝫ itrĩ-
secũ corpib⁹:sic ponebat Democrit⁹. Et h iõ q2 ponẽtes
vacuũ quocũqꝫ istoꝝ modoꝝ:volũt ꝙ vacuuꝫ nõ sit cor-
pus:sꝫ spatiũ corpis. Jõ.n. videbat̃ aliqd eẽ vacuũ:q2 lo-
cus aliqd ẽ:τ sic loc⁹ videbat̃ eẽ spatiũ:ita τ vacuũ. Si ğ
loc⁹ nõ ẽ aliqõ spatiũ p̃ter corp⁹:neqꝫ vacuũ põt eẽ spatiũ
Lec.9.t. p̃ter corpa. Et cũ d rõne vacui sit ꝙ sit spatiũ corpis p̃ter
c.51. corpa:vt supra dcm̃ est:seq̃t ꝙ vacuũ nõ sit.℄ Scdo ibi.
℄ Et per eadeꝫ sane. Motus.n.q loco accõmodat̃ in
mẽtẽ venit:τ hisce q locũ eẽ qd p̃ter corpoꝝ molẽ in
grediẽtũ dicũt:τ hisce q vacuũ ponũt. Atqꝫ cãꝫ mo
tus vacuũ sic eẽ putãt:vt ĩ illo corpa moueant̃:hoc
aũt tale erit:qualẽ ipsum locũ quidaꝫ inquiunt esse.
℄ Et pp hoc acceptũ est. Prouenit.n. motus q
est ſm locũ:τ locũ dicẽtib⁹ eẽ aliqd preter cor-
pora incidẽtia:τ in his qui qdẽ dicũt ꝙ vacuuꝫ
est. Cãm aũt motus opinant̃ eẽ vacuũ sic sic in
quo mouet̃. Hoc aũt erit q̃re locũ qdẽ dicũt eẽ.
℄ Oñdit q̃re posuerũt vacuuꝫ:τ dĩc ꝙ pp idẽ acceperunt
Lec.5.t. vacuũ eẽ pp qõ acceperũt locũ eẽ.s.pp motũ:vt supra di-
c.32. ctũ est:q2 ↄuenit vt saluet̃ mot⁹ ſm locũ tã ſm illos q di-
cũt locũ aliqd eẽ p̃ter corpa q̃ sunt in loco:q̃ꝫ ſm illos qui
ponũt vacuũ eẽ. Negãtib⁹ aũt locũ τ vacuũ:non ↄuenit
motũ ſꝫ locũ eẽ. Et sic vacuũ quodãmõ opinant̃ cãm eẽ
mot⁹ eo mõ q̃ τ locũ:vt ĩ quo.s.ẽ mot⁹.℄ Deinde cũ dĩc.
℄ At nulla ↄrsus necessitas cogit:si mot⁹ est:vacuũ
eẽ. Atqꝫ oĩno qdẽ vacuũ oĩs mot⁹ cã nõ est. Quapro
pter τ Melissus idipsuꝫ p̃teriit. Põt.n. alterari ple-
nũ:vt pꝫ. Deĩde neqꝫ ei⁹ mot⁹ q ad locũ accõmodat̃.
Pñt.n. corpa mutuo sibi cedẽ:ẽt si nullũ sit spatiũ se-
parabilẽ p̃ter corpa que mouent̃. Atqꝫ hoc in cõti-
nuorum sicut τ in humidorum cõuersionibus patet.
℄ Neqꝫ vna aũt nec̃itas est si mot⁹ est:eẽ vacuũ. T.c.62.
Oĩno qdẽ igit̃ oĩs motiõis neq̃q̃ã. Uñ τ Me
lissum latuit:alterari nãqꝫ cõtingit plenũ. Sed
neqꝫ ſꝫ locũ motũ. Sĩl.n. subingredi adinuiceꝫ
cõtingit:si nullũ spatiũ sepabile sit p̃ter corpora
mota. Et hoc manifestũ est etiã in ↄtinuoꝝ re-
uolutionibus:sicut in his que sunt humidoruꝫ.
℄ Excludit rõnes ponẽtiũ vacuũ eẽ. Et nõ intẽdit hic rõ-
nes p̃missas vera solõne soluẽ:sꝫ istãtiã dare ex q̃ ex ipso In le.9.
aspectu appet ꝙ rõnes nõ ex necessitate ↄcludũt. Prio ğ per tota.
excludit rõnes ponẽtiũ vacuũ sepatũ. Scdo ponẽtiũ va-
cuũ in corpib⁹.ibi[Cõtigit aũt dẽsari.] Primã aũt rõnẽ
excludit dupl̃r. Prio qdẽ q2 nõ est necessariũ si mot⁹ sit:
ꝙ vacuũ sit. Et si loq̃mur vl̃r de q̃libet spẽ mot⁹:manife
ste appet ꝙ nequaq̃ꝫ est necessariũ. Nihil.n. ↄhibet id qõ
est plenuꝫ alterari:solus.n. mot⁹ localis excludi videt̃:si
vacuũ nõ ponat̃. Et hoc latuit Melissuꝫ dũ credidit re-
moto vacuo oẽm spẽm mot⁹ auferri. Scdo excludit eaꝫ
rõnẽ per h ꝙ neqꝫ mot⁹ localis tollit̃:si vacuũ nõ sit. Da
to.n.ꝙ nullũ spatiũ sepabile sit p̃ter corpa q̃ mouent̃:põt
mot⁹ localis eẽ per h ꝙ corpa subitrẽt se iuicẽ per modũ
inspissatiõis:τ sic aliqd in plenũ mouet̃ τ nõ in vacuũ. Et
hoc appet manifeste in generatiõib⁹ corporũ ↄtinuoꝝ:τ
precipue in humidis sic videt̃ in aq̃. Si.n. proiciat̃ lapis
in aliquã magnã latitudinẽ aq̃:manifeste appet fieri q̃s-
dã circulationes circa locum percussionis:quousqꝫ pars
aque depulse cõmoueat aliam τ subintret ipsam:vnde q2
modica pars aque subintrat per quandam diffusioneꝫ in
maiorem aquam circulationis predicte a paruo in maius
procedunt quousqꝫ totaliter deficiant.℄ Scdo ibi.
℄ Pñt ẽt corpa nõ ob igressionẽ in vacuũ:sed ob ex-
trusionẽ coꝝ que in ipsis insunt densari. Ueluti cum
premitur aqua:sit vt aer qui in ipsa est extrudatur.
℄ Cõtigit aũt dẽsari nõ in vacuũ:sꝫ pp id qõ ea q̃ T.c.63.
insunt elabuntur:vt aqua collisa aerẽ qui inest.
℄ Excludit rõnes ponẽtiũ vacuũ in corpib⁹. Et p̃ rõneꝫ q̃
procedebat ex cõdẽsatiõe.τ dĩc ꝙ ↄtingit corpa ↄdẽsari:
τ ptes corpis subintrare sibi inuicẽ:nõ pp hoc ꝙ ps subin-
trãs vadat in locũ vacuũ:sed iõ q2 erãt aliqua foramina
plena aliquo corpore subtiliori:qõ facta cõdẽsatiõe elabi
tur:sicut qñ aqua collidit τ inspissat̃:aer qui intus erat
excluditur. Et hec maxime apparent in spõgia:τ in huius-
Lec.14. modi corporibus porosis. Hec igit̃ solo nõ oñdit cãꝫ ↄdẽ
t.c.84.τ satiõis quã inferius ponit:sed oñdit ꝙ ẽt per hũc moduꝫ
85. manifeste excludi põt necessitas vacui.℄ Scdo ibi.
℄ Fiũt p̃terea incremẽta:nõ solũ aliquo ingrediẽte:
sed etiam alteratione. Ueluti si aer ex aqua fiat.
℄ Et augmentari non solum ingrediente aliquo
sed τ alteratione:vt si ex aqua fiat aer.
℄ Excludit rõnẽ q̃ ↄcedit ex augmẽto:τ dĩc ꝙ augmẽtuꝫ
cõtingit eẽ nõ solũ per additionẽ alicui⁹ corpis igrediẽtis
in corp⁹ augmẽtatũ:vt sic necesse sit eẽ vacuuꝫ. Sꝫ ẽt per
alterationẽ:sic cũ ex aq̃ fit aer:maior fit quãtitas aeris:q̃ꝫ
erat aq̃. Et hec ẽt nõ est vera solutio rõnis iducte:sꝫ solũ
instãtia q̃dã ne sit nec̃e ponẽ vacuũ. Uera aũt solo ponit̃
Lec.14.t. in libro de gñatiõe. vbi oñdit̃ ꝙ alimẽtũ nõ sic trãsit ĩ id
c.34. qõ auget̃:q̃si sit aliõ corp⁹ ab ipo. sꝫ q2 ↄuertit̃ in subam
ei⁹:sic ligna apposita igni ↄuertunt̃ ĩ ignẽ.℄ Tertio ibi
℄ Oĩno aũt ea rõ q̃ de accretõe sit τ de aq̃:q̃ in cierẽ
fundit̃:ipa seipam ipedit. Aut.n. nõ auget̃ qcq̃ꝫ:aut
non

non corpe: aut fieri pōt vt sint duo corpora in eodē. Dubitationē igit̄ cōem soluē volūt: sȝ nō vacuū esse ondūt: aut totū corp⁹ vacuū eē necesse est: si oē ex pte augeſ: ꝛ per vacuū (vt dicūt) accrescit. Eadē ē ꝛ de cinere ratio. Patet igitur perfacile esse eas soluere rationes ex quibus quidam vacuum esse ostendunt. ¶ Q̄ino aūt ꝛ q̄ est de augmēto rō: ꝛ in cinerez diffuse aq̄: ipsa seipsaȝ ipedit. Aut.n. nō augetur q̄dlibet: aut nō corpe: aut cōtingit duo corpa in eodē eē. Dubitationē igit̄ volūt cōem soluē: sed nō demōstrāt vacuū q̄ꝰ est. Aut oē eē corp⁹ necesse ē vacuū: si penit⁹ augeſ: ꝛ augeſ ꝑ vacuū.
T.c.64. Eadē aūt ꝛ i cinē rō ē. ¶ Q̄ꝰ gdē igit̄ ꝛ ex gb⁹ demōstrāt vacuū soluē facile sit manifestuȝ est.

¶ Excludit simul ꝛ rōnē de augmēto: ꝛ rōnē de aq̄ effusa in cinerē: ꝛ dicit ꝙ vtraqȝ īpedit seipsaȝ. Qd sic pȝ. Est.n. circa augmentū hec dubitatio. Videſ.n. ꝙ nō totū augeaſ. vel ꝙ augmētū nō fiat per additionez corpis: sȝ per additionē alicui⁹ icorporei. aut ꝙ ꝯtigat duo corpa eē in eodē loco. Hāc igit̄ dubitationē q̄ cōiter videſ esse tā ꝯ ponētes vacuū. q̄ꝫ ꝯ nō ponētes. volūt soluē. Sed tñ nō demōstrāt ꝙ vacuū sit. sȝ opȝ eos dicē si augmētū sit ꝑꝑ vacuū ꝙ totū corp⁹ sit vacuū cū totū corp⁹ augeaſ. Et silr dicēdū est de cinere. q̄ꝛ si vas plenū cinere recipit tātū de aq̄. quātū vacuū. opȝ dicere ꝙ totū sit vacuū. Nō est igit̄ h ꝑꝑ vacuitatē. sȝ ꝑꝑ cōmixtionē in q̄. Aq̄.n. cōmixta cineri ꝛ cōdēsaſ: ꝛ aliq̄ ꝑs ei⁹ exhalat: ꝛ iterȝ ptes cineris magis inspissantur humefactione. Cuius est signum. q̄ꝛ non pōt extrahi tātū de aqua quantuȝ prius fuit. Ultimo aūt cōcludit ꝙ manifestuȝ est. ꝙ facile est soluere ea ex quibus demonstrant vacuum esse. LEC. XI.

¶ Rursus aūt dicam⁹ vacuū hoc pacto sepatū nō eē vt gdā inquint eē. Nā si nā cuiqȝ simplicium corporuȝ aliq̄ latio cōpetat: vt igni gdē sursuȝ: terre vo deorsum: atqȝ ad mediū: pȝ vacuū cām lationis non esse. Cuius igit̄ motus cā vacuuȝ erit. Eius enim esse videtur qui loco accōmodatur. At huius causa nō est.

Q Uoniā aūt nō est vacuū sic diuisuȝ sicut quidā dicūt: dicem⁹ iterȝ. Si.n. vniuscuiusqȝ loci mutatio aliq̄ simpliciū corporū nā est: vt ignis gdē sursum: terre aūt deorsuȝ ꝛ ad mediū: manifestū est ꝙ nō vacuū erit cā loci mutatōis. Cui⁹ igit̄ cā erit vacuū. Videſ aūt cā eē mot⁹ ꝫ locū. Hui⁹ aūt cā nō ē.

Positis opiniōibus alioꝝ de vacuo: ꝛ gd significeſ noīe vacui: hic incipit ingrere veritatē. Et pͥo ondit vacuū nō eē sepatū. Scdo ondit vacuū nō eē corpib⁹ inditū ibi [Sūt aūt gdā ꝛc.] Circa pͥmū duo fac. Pͥo ondit vacuū nō eē ex pte mot⁹. Scdo ex ꝯsideratione qua ipsuȝ vacuū ꝯsideraſ ſm se. ibi [Et per se autez.] Circa pͥmū duo facit. Pͥo ondit vacuū nō eē ex pte motus. Scdo ex pte velocitatis ꝛ tarditatis i motu. ibi [Amplius aūt ex his ꝛc.] Circa pͥmū ponit sex rōnes: circa q̄rū pͥmā dicit ꝙ opȝ iterū dicere ꝙ nō est vacuū sepatuȝ sicut quidā dicūt. Ideo aūt opponit [Iterū.] q̄ꝛ hoc ēt aliqualiter ostēsum est ex pte loci. Si.n. locus nō sit spatiū: sequit̄ ꝙ vacuū nihil sit. vt supra dictū est. Sed nūc iterȝ idē ondit ex pte mot⁹. Ponebāt.n. vacuū vt dictū est ꝑꝑ motū: sed ꝑꝑ motū nō est necessariū ponere vacuū. Maxime.n. videſ ꝙ eēt cā motus localis: sed ꝑꝑ motū localē nō opȝ ponere vacuū: q̄ꝛ oīa corpa simplicia hñt mot⁹ locales nāles: sicut mot⁹ nālis ignis est sursuȝ: ꝛ mot⁹ terre est deorsuȝ ꝛ ad mediū. Et sic manifestū est ꝙ nā vniuscuiusqȝ corpis est cā mot⁹ localis: ꝛ nō vacuū. Qꝺ gdē eēt si ꝑꝑ necitatē vacui aliq̄ corpa nālia mouerenſ. Si autē nō poniſ cā mot⁹ localis: nulli⁹ alteri⁹ mot⁹ cā poni pōt: neqȝ alteri⁹ rei. Frustra igit̄ vacuū ē. ¶ 2ᵐ rōnē pōit ibi.

¶ Preterea si est aligd: vt loc⁹ corpe carēs: cū est vacuū: quonā fereſ corp⁹ qꝺ in illo positū fuerit. Non enī ad vniuersuȝ mouebiſ. Eadē ꝛ ad eos accōmodaſ rō q̄ locū sepatū gd esse ponūt in quē id ferſ qꝺ motu cieſ. Quo nāqȝ mō fereſ id qꝺ ibi positū fuerit aut manebit. Et de differētijs hisce: supra infꝫ ac infra: ꝛ de vacuo nō iniuria eadē accōmodabiſ ratio. Qui nāqȝ vacuū eē dicūt: locū ipsuȝ inquint esse. At quonā pacto corpus: aut in loco: aut in vacuo erit. Nō.n. fit id qꝺ rō flagitat: cū totū gppiā corpus aut in separato ꝑmanēteue loco positū fuerit. Pars enī si nō seorsum ponaſ: non in loco est: sed in toto. Preterea si neqȝ locus est: neqȝ vacuum erit.

¶ Ampli⁹ si est vacuū aligd velut loc⁹ priuatus corpe: cū sit vacuū quo mouebiſ positū in ipso corp⁹. Nō.n. iā in oē. Eadē aūt rō ꝛ ad locū eē aligd opinātes sepatū in quē ferſ qꝺ ferſ. Quo enī mouebiſ positū: aut manebit: ꝛ de sursuȝ ꝛ deorsuȝ ꝛ de vacuo ꝯuenit eadē rō merito. Va T.c.65.
cuū.n. locū faciūt eā. dicētes. Et quo iā ierit: aut in loco aut in vacuo. Nō.n. accidit cū totū positū sit sicē in sepato loco ꝛ sufferēte corpe. Pars enim nisi seorsum ponaſ: non erit in loco: sed in toto. Amplius si nō est locus: vacuū non erit.

¶ Que talis est. Si ponaſ vacuū esse: non pōt assignari cā mot⁹ nālis: ꝛ q̄etis nālis. Manifestū est.n. ꝙ corpus nāle moueſ ad locū suū nālē: ꝛ q̄escit in eo nāliter: ꝑꝑ ꝯueniētiā quā hȝ cū ipso: ꝛ q̄ꝛ nō ꝯuenit cū loco a quo recedit: sȝ vacuū nō hȝ aliquā nām per quā possit cōuenire aut discōuenire a corpe nāli. Si ergo ponaſ aliqꝺ vacuȝ quasi quidā loc⁹ ꝑuat⁹ corpe: nō poterit assignari ad quā ptē illud corpus nāliter moueatur. Nō.n. pōt dici ꝙ feraſ ad quālibet ptē: q̄ꝛ hoc videm⁹ ad sensuȝ eē falsuȝ: q̄ꝛ ab vna parte nāliter recedit: ꝛ nāliter accedit ad aliā. Et hec eadē rō valet ꝯ eos q̄ ponūt locū eē qꝺdā spatiū sepatuȝ in qꝺ corpus mobile ferſ. Non.n. erit assignare q̄ꝛ corpus positū in tali loco vel moueaſ vel q̄escat: q̄ꝛ dimensiōes spatij nullā hñt nām per quā possit attēdi silitudo vel dissimilitudo ad corpus nāle. Et merito cōgruit eadē rō de vacuo [ꝛ de sursuȝ ꝛ deorsuȝ]. i. de loco: cui⁹ ptes sunt sursum ꝛ deorsuȝ. q̄ꝛ illi q̄ ponūt vacuū dicūt ipsum eē locū: ꝛ nō solū ponētes vacuū: ꝛ ponētes locū eē spatiū: nō pñt assignare q̄ꝛ aligd moueaſ ꝛ q̄escat ꝫ locū: sȝ ēt nō pñt cōuenienter assignare q̄ꝛ aligd sit in loco vel in vacuo. Si.n. loc⁹ ponaſ eē spatiū: opȝ ꝙ totū corp⁹ iferaſ in illꝺ spatiū: ꝛ nō sicut accidit apud ponētes locū eē terminuȝ corpis ꝯtinētis. ꝙ locatū est in loco sicut in aliquo sepato ꝛ sicut in quodā corpe ꝯtinēte ꝛ sustētāte. Et hoc videtur esse de rōne loci ꝙ aligd sit in loco sicut in sepato ꝛ seorsum existēte: q̄ꝛ si ꝑs alicuius corpis nō ponaſ seorsuȝ ab ipso corpe: nō erit in eo sicē in loco: sȝ sicut in toto. Est igit̄ de rōne loci ꝛ locati ꝙ locus seorsum sit a locato. Et hoc nō accidit si spatiū sit loc⁹ in qꝺ totū mergiſ totū corp⁹. Nō igit̄ spatiū est locus: ꝛ si spatiū non est locus: manife

ſitum eſt ꝙ vacuum non eſt. ❡ Tertiaꝫ rõnem ponit ibi.

❡ Accidit aũt hiſce qui dicũt vacuũ eẽ: vt neceſſariũ ſi motus erit: ꝯtrariũ potius: ſi qſpiã diligẽter ꝯſideret: nõ poſſe inqꝫ qcqꝫ moueri: ſi vacuũ eſt. Nã vt qdaꝫ terrã ob ſimilitudinem qeſcere eẽ ferẽ: ſic ⁊ in vacuo quoduis quieſcere corpus neceſſe eſt. Non eſt enim quonaꝫ magis aut minus mouebitur. Quo nãqꝫ vacuum eſt: hoc differentiarum eſt expers.

T.c.66. ❡ Accidit aũt dicẽtibus eẽ vacuũ tanqꝫ neceſſariũ ſiqdẽ erit motus: ꝯtrariũ magis eẽ: ſi aliqs ĩtẽdat nõ cõtingere moueri nihil: ſi ſit vacuuꝫ. Sicut.n. pp ſile dicẽtes terrã qeſcere. ſic ⁊ i vacuo neceſſe eſt qeſcẽ. Nõ.n. ẽ quo magis ⁊ minus mouebit: hꝫ.n. ꝙ vacuũ ẽ: nõ hꝫ differẽtiã.

❡ Et dicit ꝙ cũ antiq phi ponerẽt ꝙ neceſſe eſt vacuũ eẽ ſi eſt motus: ecõuerſo accidit: qꝛ ſi eſt vacuũ nõ eſt motꝰ. Et hoc ꝓbat per quoddã ſimile. Quidã.n. dixerũt ꝙ terra qeſcit in medio pp ſiĩtudinẽ ptium circũferẽtie vndiqꝫ: ⁊ ſic terra cũ nõ habeat quare moueat magis verſus vnã partẽ circũferẽtie: qꝫ verſus aliam: quieſcit. Et eadeꝫ rõne neceſſe eſt in vacuo quieſcere. Non.n. eſt aſſignare quare magis moueatur ad vnam parteꝫ qꝫ ad aliã: qꝛ vacuuꝫ inquantũ huiꝰ nõ hꝫ differẽtias in ſuis partibus. Nõ entis.n. non ſunt differentie. ❡ Quartam ponit ibi.

2. de. ce. lec. 25. t. cõ. 90. ac per totuꝫ

❡ At qui pꝫ oẽꝫ motũ: aut vi fieri: aut nã. Et ſi ſit violẽtus: ⁊ eũ neceſſario qui natura cõpetit eẽ. Quippe cuꝫ violentus quidem ſit preter naturam: qui vͦo eſt preter naturam: poſterior ſit eo qui eſt ſm naturam. Quare ſi hiſce motus nõ ſit: q corporꝫ nãlium cuiqꝫ ſuapte nã cõpetit: neqꝫ ceterorꝫ ꝓfecto motuũ qſqꝫ erit. At quonaꝫ pacto motus his erit: qui nã cõpetit rebꝰ: cũ rõne vacui: ac infiniti nulla ꝓrſus ſit differẽtia. Nã quo ĩſinitũ eſt: eo nihil ĩfra: nihil ſupra: nihil deniqꝫ mediũ eſt. Quo vͦo vacuũ eſt: eo nihil ĩtereſt inter ſupum inferũqꝫ. Nã vt nihil nulla eſt differentia: ſic ⁊ eiꝰ qd haud ẽ nulla differẽtia aſſignari põt. Vacuũ vͦo nõ ens qd ꝑuatioqꝫ eẽ videt. At ea latio que nã cõpetit: dr̃iaꝫ ſubit. Quare erũt ea q differẽtia ſũt nã. Aut igit nõ eſt natura latio vſqꝫ: aut ſi eſt: vacuum in ratione rerum profecto non eſt.

T.c.67. ❡ Deinde qm̃ ois motus aut violentus aut ſm nãm eſt. Neceſſe eſt aũt: ſiqdẽ ſit violẽtus: eſſe ⁊ eũ q ſm nãm. Violẽtus qdẽ.n. eſt extra nãm: qui aũt extra nãm poſterior eſt eo qui eſt ſꝫ nãꝫ. Quare ſi nõ ſꝫ nãꝫ ẽ vniuſcuiqꝫ phyſicorꝫ corporꝫ motꝰ: neqꝫ aliorꝫ erit motuũ neqꝫ vnus. At vͦo motus nã qũo erit in vacuo: cũ nec vna ſit differẽtia ſm vacuũ ⁊ infinitũ. Scdm qdẽ.n. ꝙ infinitũ eſt: nihil erit ſurſuꝫ neqꝫ deorſuꝫ: neqꝫ mediũ. Scdm aũt ꝙ vacuũ eſt: nihil differẽs ſurſuꝫ a deorſuꝫ. Sicut.n. nullius neqꝫ vna eſt differẽtia. ſic ⁊ nõ entis. Vacuũ aũt cũ nõ ſit aliqd: priuatio videt eẽ. Nã aũt loci mutatio differẽs eſt. Quare erũt q ſũt nã dr̃ia. Si igit nõ eſt nã. nuſqꝫ ⁊ nulla loci mutatio. aut ſi hẽ. nõ ẽ vacuũ.

❡ Que talis eſt. Motus nãlis eſt pͦr violẽto: cũ motꝰ violentus nõ ſit niſi qdã declinatio a motu nãli. Remoto g motu nãli remouet ois motus: cũ remoto pͦri remouet poſterius. Sed poſito vacuo remouet motus nãlis: qꝛ tollit dr̃ia ptiũ loci ad quas eſt motꝰ: ſicut ⁊ poſito infinito: vt ſupra dictũ eſt. Sꝫ h intereſt inter vacuũ ⁊ ĩfinitũ: qꝛ poſito infinito: nullo mõ põt poni neqꝫ ſurſuꝫ neqꝫ deorſum: neqꝫ mediũ: vt in tertio dictuꝫ eſt: poſito aũt vacuo põt hec qdẽ poni: ſed nõ ꝙ adinuicẽ differãt: qꝛ nullius ⁊ nõ entis: ⁊ per ꝯñs vacui: cũ ſit nõ ens ⁊ ꝑuatio: nõ eſt aliqua differẽtia. Sed loci mutatio nãlis requirit dr̃iam: qꝛ diuerſa corpora ad diuerſa loca mouent. Unñ opꝫ loca nãlia differre adinuicẽ. Si igit ponat vacuũ: nullius erit naturalis loci mutatio: ⁊ ſi non eſt loci mutatio naturalis: nulla loci mutatio erit. Unde ſi eſt aliqua loci mutatio oportet ꝙ vacuum non ſit. ❡ Quintam ponit ibi.

3. lec. 5. a. cõ. 48. ⁊ 49. vel ſupra.

❡ Preterea nunc qdẽ mouent ea que iaciunt: eo qui pepulit nõ tãgẽte: aut ob antipiſtaſiꝫ: vt qdã inqũt: aut qꝛ pulſus aer: motu pellit celeriore: q ſi ea latio pulſi: qua locũ ad ꝓpriũ fert. At in vacuo nihil horꝫ eſſe põt. Neqꝫ ſi vt qcqꝫ ferat: niſi vt id qd vehitur.

T.c.68. ❡ Amplꝰ nũc qdeꝫ ꝓiecta mouent ꝓiectore nõ tãgẽte: aut pp antipiſtaſiꝫ: ſicut qdã dñt: aut ex eo qd pellit pluſus aer velociore motu qꝫ latio pͦiſi: ſm quã fert in ꝓpriũ locũ. In vacuo aũt nihil horꝫ cõtigit eẽ: neqꝫ erit fieri: ſꝫ aut ſic qd vehit.

❡ Circa quã ꝯſiderãdũ eſt ꝙ ſolet eẽ qdã dubitatio circa ea que ꝓiciunt: opꝫ.n. mouẽs ⁊ motũ ſil eẽ vt infra in. 7. probat. ⁊ tñ illud qd ꝓicit inuenit moueri et poſtqꝫ ſeparatum eſt a ꝓiciẽte. ſicut appet in lapide proiecto: ⁊ ſagitta emiſſa per arcũ. Nũc igit ſuppoſito ꝙ vacuũ nõ ſit: ſoluitur iſta dubitatio ex parte aeris quo mediũ replet: ⁊ hoc dupl'r. Dicũt.n. qdã ꝙ ea que ꝓiciunt mouent poſtqꝫ nõ tangunt a ꝓiciẽte pp antiperiſtaſim. i. repcuſſionẽ: vl̃ ꝯreſiſtẽtiã. Aer.n. motꝰ repcutit ad aliũ aerẽ: ⁊ ille ad aliũ ⁊ ſic deinceps: ⁊ per talẽ repcuſſionẽ aeris ad aerẽ mouet lapis. Alij vͦo dicũt ꝙ hoc ĩõ eſt: qꝛ aer q cõtinuus eſt ꝓiciẽte ĩpellit: velociꝰ ĩpellit corpus ꝓiectũ qꝫ ſit motꝰ quo corpus ꝓiectũ fert nãliter in ꝓpriũ locũ. Unñ ꝓpter velocitatẽ motus aeris nõ pmittit corpus ꝓiectũ. vtputa lapis vel aliud huiõi cadere deorſum: ſed fert ſm ĩpulſionẽ aeris. Nulla aũt iſtarꝫ cãꝫ poſſet poni ſi eẽt vacuũ: ⁊ ita corpus ꝓiectũ nullo mõ ferret: niſi quãdiu veheret puta a manu ꝓiciẽtis: ſꝫ ſtatiꝫ emiſſus caderet: cuiꝰ ꝯtrarium videmus: nõ ergo eſt vacuũ. ❡ Sextam ponit ibi.

T.c.68. 4. c. vtile ꝯſiderare tex. ꝯtra reſiſtẽtiam.

T.c.5.. pria.

❡ Preterea nemo dicere põt cur motũ alicubi ſtabit: cur.n. hic qꝫ ibi potius ſtabit. Quare aut qeſcet: aut in infinitũ ferat neceſſe eſt ſi nõ potẽtius qppiã ipedierit. Inſup nũc qdẽ in vacuo ex eo corpa ferri vident: qꝛ cedit. At in vacuo talis ꝯditio ſimiliter ſeſe habet omni ex pte. Quare oẽm ad partem ferentur.

T.c.69. ❡ Amplꝰ nullus hẽbit dicere pp qd qd mouet ſtabit alicubi: qd.n. magis hic qꝫ ibi. Quare aut quieſcet: aut in ĩfinitũ neceſſe eſt ferri: niſi aliqd impedierit maius. ❡ Amplꝰ aũt nũc qdẽ i vacuũ ob id qd cedit ferri videt. In vacuo aũt vbiqꝫ ſil'r eſt huiuſmodi. Quare vbiqꝫ fertur. T.c.70.

❡ Que talis ẽ. Si motꝰ ſit in vacuo nullus poterit aſſignare cãꝫ pp qd illud qd mouet: alicubi ſtat. Nõ.n. eſt rõ q̃re magis qeſcat in vna pte vacui qꝫ in alia: neqꝫ in his q mouent nãliter: cũ nõ ſit dr̃ia in ptibꝰ vacui: vt ſupra dictũ eſt. Neqꝫ in his q mouent motu violẽto. Sic.n. dicimus ꝙ ceſſat motus violentus: vbi deficit repcuſſio vel impulſio

impulsio aeris:sꝫ duas cās assignatas. Oportebit ḡ ꝙ vel quiescat oē corpus ⁊ nihil moueaꝛ. aut si aliqd moueatur ꝙ moueaꝛ in infinitū:nisi occurrat ei aliqd corpus maiꝰ qd̓ violētū motū eius īpediat. Ad ꝯfirmationē aūt huiꝰ rōnis subiūgit cāꝫ q̄re ponūt aliq motū fieri ī vacuo:qꝛ s. vacuū cedit ⁊ non resistit mobili:vñ cū vacuum silr cedit ex oi pte:ferreꝛ in īfinitū ex q̄libet pte. LEC. XII.

❡ At qui ꝑspicuū id qd̓ dicit ⁊ ex hisce que deinceps dicemus erit. Uidemꝰ.n.idē pōdus corpusue celeriꝰ duas ob cās ferri. Aut qꝛ id dr̄t per qd̓ moueꝛ: vt si ꝑ terrā vl̓ aquā vl̓ aerē moueaꝛ. Aut qꝛ id qd̓ ferꝛ dr̄t: si sint eadē cetera:ob pōderis aut leuitatis excessuꝫ.

T.c.71. Amplꝰ aūt ⁊ ex his manifestuꝫ est qd̓ dr̄. Uidemꝰ.n.idē ⁊ graue ⁊ leue corpus velocius ferri pp̄ duas cās:aut in differēdo ꝑ qd̓: vt ꝑ aquā:aut per terrā aut ꝑ aerē:aut ī differēdo qd̓ ferꝛ. si alia sunt eadē: ꝓpter excellentiā grauitatis aut leuitatis.

Hic ostdit vacuū nō eē ex pte velocitatis ⁊ tarditatis ī motu. Et circa h̓ duo faꝛ. Pͥo assignat cās pp̄ q̄s velocitas ⁊ tarditas ē ī motu. Scd̓o ex illis cāis argumētaꝛ ad ꝓpositū. ibi[Hoc igiꝛ ꝑ qd̓ ferꝛ ⁊c.] Dicit ḡ p̄. ꝙ vnū ⁊ idē corpꝰ graue: ⁊ qdcūqꝫ aliud vtpote lapis vl̓ aliqd huiꝰ pp̄ duas cās velociꝰ ferꝛ. aut pp̄ dr̄iaꝫ mediȷ ꝑ qd̓ ferꝛ. vt per aerē vl̓ terrā: vl̓ aquā: aut pp̄ dr̄iaꝫ ipsiꝰ mobilis:qꝛ est vel grauius vel leuius ceteris paribus. ❡ Scd̓o ibi.

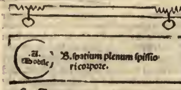
❡ Atqꝫ id qdē per qd̓ ferꝛ cā est: ꝓpterea qd̓ īpedit: maxie qdē si ecōtra feraꝛ. Minꝰ aūt si maneat: ⁊ magis id qd̓ nō est facile diuisibile. Quale est id qd̓ magis est crassuꝫ. Pōdus igiꝛ. a. per. b. qdē mediū in tpe c. fereꝛ. Per. d. vō subtiliꝰ qdē illo: lōgitudīe vō eq̄le: in tpe. e. īpediētis corpis rōne. Sit. n. b. qdē aq̄. d. aūt aer. Quāto igiꝛ aer aq̄ subtilior: tāto celeriꝰ. a. pondus per. d. q̄ꝫ per. b. mediuꝫ fereꝛ (vt pꝫ.) Hēat igiꝛ eādē rōnē ad celeritateꝫ celeritas: qua distat aer ab aq̄. Quare si in duplo sit aer aqua subtilior: duplo in tēpore. b. mediū ꝑtrāsibit ad id tēpus: in quo per mediū. d. fereꝛ ⁊. c. tēpus dupluꝫ erit tēporis. e. atqꝫ quo subtilius est minusqꝫ īpedit: atqꝫ facilius scindiꝛ id per qd̓ fit trāsitio: eo pōdus. a. celerius semꝑ feretur.

❡ Hoc igiꝛ per qd̓ ferꝛ cā est. qꝛ īpedit maxie qdem qd̓ ꝯ ferꝛ: postea aūt ⁊ manēs. Magis aūt qd̓ nō facile diuidiꝛ: huiꝰ auteꝫ grossius est. Id igiꝛ in quo est. a. mouebiꝛ per. b. qd̓ aūt in quo ē c. tp̄s: per ipsuꝫ aūt. d. cū sit subtilius: sꝫ eq̄lis lōgitudo est ipsius. b. que est ipsius. d. ſm analogiā īpediētis corpis: sit. n. b. qdeꝫ aq̄. d. vō aer. Quāto igiꝛ subtilius aer aq̄ ⁊ īcorporaliꝰ. tāto citius. a. per. d. mouebiꝛ q̄ꝫ per. b. Habet igiꝛ eādē rōnē: qua qdeꝫ distat aer ab aq̄: velocitas ad velocitatē. Quare si duplr̄ subtile est: in duplici tpe qd̓ est ipsuꝫ. b. trāsibit q̄ꝫ. d. Et erit in quo ē c. tp̄s duplex eo ī quo est. e. Et semꝑ tāquātūcūqꝫ sit incorporalius ⁊ minus impeditꝰ ⁊ bene diuisibilius per qd̓ fertur: citius mouebitur.

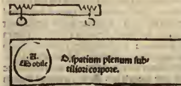
❡ Ex p̄missis causis argumētaꝛ ad ꝓpositum. Et p̄mo ex dr̄ia mediȷ. Scd̓o ex dr̄ia mobilis. ibi[Scd̓o aūt horū.] Circa p̄mū duo facit. Pͥo pōit rōnē. Scd̓o eā recapitulādo recolligit. ibi[Sꝫ sic in caplo.] Circa p̄muꝫ duo faꝛ. Pͥo pōit rōnē. Scd̓o ondit ꝯclusionē seq ex p̄missis. ibi[Sit eni. ꝫ. vacuū.] Pōit ḡ p̄mo talē rōnē. Proportio motus ad motū in velocitate est sic ꝓportio mediȷ ad mediū in subtilitate: sꝫ spatiȷ vacui ad spatiū plenū nulla est proportio: ḡ motꝰ ꝑ vacuū nō hꝫ ꝓportionē ad motū q fit per plenū. Pͥo ḡ manifestat p̄mā ꝓpōnē huiꝰ rōnis: ⁊ dic̄ ꝙ mediū per qd̓ aliqd ferꝛ est cā velocitatis ⁊ tarditatis: qꝛ impedit corpꝰ qd̓ moueꝛ: ⁊ maxie qdē īpedit qn̄ mediuꝫ ferꝛ in ꝯtrariū: vt pꝫ in naui cuiꝰ motꝰ īpediꝛ a vēto. Scd̓ario aūt īpedit: si ēt qescat: qꝛ si silr̄ moueret cū mobili: non impediret: sꝫ magis iuuaret. sic fluuiꝰ q defert naui īferiꝰ. Sed inter ea q̄ īpediūt magis īpedit illud qd̓ nō facile diuidiꝛ. ⁊ tale est corpus magis grossuꝫ. Et h̓ māifestat per exēplū. Sit.n. corpꝰ qd̓ moueꝛ. a. spatiū ꝑ qd̓ moueꝛ sit. b. ⁊ tp̄s in quo. a. moueꝛ ꝑ. b. sit. c. Ponamꝰ aūt aliud spatiū qd̓ sit. d. eq̄lis lōgitudis cū. b. sed tn̄. d. sit plenū subtiliori corpe q̄ꝫ. b. ſm aliquā analogiā. i. ꝓportionē corpis mediȷ qd̓ īpedit motū corpis. vtputa ꝙ spatiū. b. sit plenum aq̄: spatiū vō. d. sit plenū aere. Quāto ḡ aer est subtilior aq̄ ⁊ minꝰ spissus. tāto mobile qd̓ ē. a. citiꝰ mouebiꝛ ꝑ spatiuꝫ d. q̄ꝫ ꝑ spatiū. b. Que ē ḡ ꝓportio aeris ad aquā in subtilitate. eadē ē ꝓportio velocitatis ad velocitatē. Et q̄to est maior velocitas. tāto ē minꝰ tp̄s. qꝛ velocior motꝰ dr̄ q est in minori tpe ꝑ eq̄le spatiū vt in sexto diceꝛ. Uñ si aer est T.c.3.2. in duplo subtilior q̄ꝫ aq̄. sequeꝛ ꝙ tp̄s in quo moueꝛ ꝑ. b. cō.13. qd̓ est plenū aq̄. sit duplū tpe in qd̓ ꝑtrāsit. d. qd̓ est plenū aere. ⁊ ita tp̄s. c. in quo ꝑtrāsit spatiū. b. erit duplū tēpore qd̓ est. e. in quo ꝑtrāsit spatiū. d. ⁊ sic poterimꝰ vniuersaliter accipe: ꝙ in q̄cūqꝫ ꝓportiōe mediū per qd̓ aliqd ferꝛ est subtiliꝰ: ⁊ minꝰ impeditiuū ⁊ facilius diuisibile: in eadem proportione erit motus velocior. ❡ Scd̓o ibi.

❡ Demonstratio exemplaris ostendens ꝙ talis est ꝓportio motus ad motum in velocitate qualis est proportio mediȷ ad medium in subtilitate.

C. Tempus.

E. Tempus.

❡ At vacuū nullā rōnē hēt qua corpe excediꝛ: queadmodū neqꝫ ipsuꝫ nihil ad numerū. Nā si q̄tuor vno quidē tria: pluribus vō duo: ⁊ pluribus etiaꝫ q̄ꝫ duo vnū excedūt: nullā ꝑfecto rōnē vlterius hn̄t: qꝛ nihilum ipm̄ excedūt. Id.n. qd̓ excedit: in excessum ipm̄: ⁊ in id qd̓ excediꝛ necesse est diuidaꝛ. Quare ipa quatuor erūt id quo excedūt. Et nihil. Idcirco neqꝫ linea pūctū excedit: si nō cōponatur ex punctis. Similiter ⁊ vacuū nullam ad plenū rōnem habere potest.

¶ Vacuū aūt nullā hꝫ rōnē qua excellatꝰ sub pleno: sicut neqꝫ nihil ad nūerū. Si enī ꝗtuor tria excellūt vno: plurib⁹ aūt vno: ⁊ adhuc vnū plurib⁹ ꝗ̄ duob⁹. Nihil aūt nō ampli⁹ habēt rōnez qua excellāt. Necesse ē enī diuidi excellēs in excellētiā: ⁊ in id qđ excellitꝰ. Quare ⁊ ꝗtuor ī quātūcūqꝫ excellūt ⁊ nihil. Unde neqꝫ linea pūctuꝫ excellit: nisi cōponatꝰ ex pūctis. Silr aūt vacuū ad plenū nullā possibile est habere rationem.

¶ Manifestat scđam ꝑpositionē ⁊ dicit ꝙ vacuū nō excedit a pleno fm aliquā ꝑportionez. Et h̄ ꝓbat ꝑ hoc ꝙ nūerus nō excedit nihil fꝫ ꝑportionē aliquā: sꝫ solū attēditꝰ ꝑportio aliꝗ nūeri ad numeꝝ vl ad vnitatē sic ꝗtuor excellūt tria in vno: ⁊ adhuc in pluri excellūt duo: adhuc in pluri vnū. Unde dicitur maior proportio quattuor ad vnum: ꝗ̄ ad duo vel tria. Sed quattuor non excellunt nihil fm aliquam proportionem. Et hoc ideo: q᷑ necesse est ꝙ omne excellens diuidatur in id qđ excellitur: ⁊ in excellentiam: idest in id in quo excellit: sicut quattuor diuiditur in tria: ⁊ in vnum in quo excellit tria. Si ergo quattuor excellunt nihil sequetur ꝙ quattuor diuidantꝰ in aliquot ⁊ nihil: qđ est inconueniens. Unde etiaꝫ non potest dici ꝙ linea excellat punctum: nisi componeretur ex pūctis: ⁊ diuideretur in ea. Et similiter non potest dici ꝙ vacuum habeat aliquam proportionem ad plenū: q᷑ vacuū non cadit in compositionem pleni. ¶ Tertio ibi.

¶ Quare neqꝫ etiam motus. Sed si per subtilissimuꝫ tanto motu tanto in tempore pondus.a.fertur: per vacuū si mouebitur: oēm ꝑfecto rationē exuperabit.

T.c.72. ¶ Ergo neqꝫ ad motū. Sꝫ si ꝑ subtilissimū in tāto taliqꝫ ferꝰ: per vacuū oēm exuperat rationē.

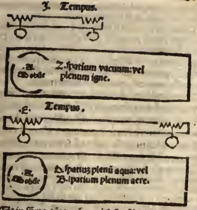
¶ Ponit conclusionem concludens ꝙ non est possibile eē proportionem inter motum qui fit per vacuum: ⁊ motuꝫ qui fit per plenum. sed si aliquod corpus fertur per quodcūqꝫ subtilissimū in tāto spatio taliqꝫ tpe: mot⁹ qui ē per vacuū trāscēdet oēm ꝑportionē datā. ¶ Deinde cū dicit:

¶ Si enīꝫ.ꝫ. vacuū lōgitudīe eq̄le.b.⁊.d. plenis: Pondus igiꝰ.a. si trāsierit. Atqꝫ aliquo qdē in tpe qđ sit i. miore vo ꝗ̄ ē tp̄s.e. fuerit motū: hāc ꝑfecto rōnē: ⁊ vacuuꝫ hēbit ad plenū: ꝗ̄ ad tp̄s: tp̄s habebit. Sed tanto in tempore quantum est i. pleni.d. partem aliquam transierit pondus.a. Sitqꝫ illa.d.k. Transierit autem.a. pondus medium ipsum.ꝫ. Si ea etiaꝫ ratione differat subtilitate ab aere: quaꝫ.e. tempus ad i. tempus habet. Nam si corpus.ꝫ. tanto subtilius fit ipso.o. quanto tempus.e. tempus excedit i. econtra profecto pondus.a. transierit illud celeritate: tanto in tempore: quantum est tempus i. si per illud ferat. Si igitur nullum in.ꝫ. fuerit corpus celerius adhuc per illud sane mouebitur. At in i. tempore motum iam erat. Quare pondus.a. equali in tempore plenū: ⁊ vacuuꝫ pertransibit. At hoc fieri nequit. Si igitur tempus aliquod erit in quo per vacuū quoduis corpus mouebitur: hoc eueniet impossibile vt ex hisce que diximus patuit. In tempore enīꝫ equali quippiā plenum: atqꝫ vacuum pertransibit. Erit enim sic aliquod corpus ad corpus: vt ad tempus est tempus.

¶ Sit enī.ꝫ. vacuū: eq̄le aūt magnitudīe his que sūt.b.⁊.d.a. ergo si trāsibit ⁊ mouebitꝰ per.ꝫ. in quodā qdē tpe qđ est i. Sꝫ in minori ꝗ̄ in quo est.e. ⁊ hāc habebit rōnē vacuū ad plenū. Sꝫ in tāto tpe quantū est in quo est i. ipsi⁹.d.a. trāsibit subtili⁹. Trāsibit aūt si sit aliqd subtilitate differens ab aere in quo est.ꝫ. fm hāc ꝑportionē quā tp̄s hꝫ in quo ē.e. ad tp̄s in quo ē i. Si enī in tāto subtili⁹ est corpus in quo est.ꝫ. ipso.d. quātū exupat.e. ipsum i. trāsibūt ecōtrario velocitate in tāto quātū i. ipsuꝫ.ꝫ. qđ est in quo est.a. si feratꝰ. Si igiꝰ nullū sit corpus in quo est.ꝫ. adhuc velocius ꝑtrāsibit qm̄ ⁊ sicut pri⁹: sꝫ erat in quo est i. Quare in equali tpe trāsibit qđ est plenū: ⁊ vacuū. Sꝫ ipoſſe est. ¶ Manifestū est igiꝰ ꝙ T.c.73. si fuerit aliqđ tp̄s i quo per vacuū qđlibet ferꝰ: accidet h̄ ipoſſe. In eq̄li enī accipietꝰ: ⁊ qđ plenū est trāsire aliqđ: ⁊ vacuū. Erit enī aliqđ analogū corpus alterū ad alterū: vt tempus ad tēpus.

¶ Quia ꝑdictā ꝯclusionē ostēdit ex ꝑncipiis suppositis deduxerat: ne ꝗ dubitatio oriatꝰ de ꝑncipiis ꝑmissis: vt certior sit ꝓcessus: ꝓbat eādē ꝯclōnē deducēdo ad impoſſe. Si enī dicatꝰ ꝙ mot⁹ q est ꝑ vacuū hꝫ aliquā proportionē velocitatis ad motum qui est per plenuꝫ. Ponatur ergo ꝙ spatium vacuum sit.ꝫ. qđ quidem sit equale fm magnitudinem spatio.b. qđ est plenum aqua: ⁊ spatio.d. qđ est plenum aere. Si autem detur ꝙ motus qui est per.ꝫ. habeat aliquam proportionem fm velocitatem ad motum qui est per.b.⁊.d. oportet dicere ꝙ motus qui est per ꝫ. qđ est vacuum: sit in aliquo determinato tempore: q᷑ velocitates distinguuntur fm quantitates temporum. vt supra dictum est. Si ergo dicatur ꝙ mobile qđ est.a. trāseat per spatium vacuum qđ est.ꝫ. in aliquo tempore: sit illud tempus i. qđ oportet esse minus ꝗ̄ tempus.e. in quo pertransit spatiū.d. qđ est plenum aere. ⁊ sic hec erit proportio motus per vacuum ad motum per plenuꝫ: que est proportio tēporis.e. ad tēpus i. sed necesse erit ponere ꝙ in tanto tempore quantū est i. mobile qđ est.a. pertrāseat quoddā spatiū plenum subtiliori corpore [ipsius.d.] idest ipso.d. Et hoc quidē cōtinget si inueniatur aliqđ corpus qđ differat in subtilitate ab aere quo ponebatꝰ spatiū plenum.d. fm illam ꝑportionē quā habet tēpus.e. ad tempus i. vtputa si dicatꝰ illud corpus eē ignis quo ponatꝰ plenū spatiū.ꝫ. fm ꝙ prius ponebatꝰ vacuū. q᷑ si corpus quo ponitꝰ plenū spatium.ꝫ. est tāto subtilius corpore quo ponitꝰ plenū spatiū.d. quātū tp̄s.e. excedat i. sequitꝰ ꝙ mobile qđ est.a. si feratꝰ per.ꝫ. qđ est spatiū plenū subtilissimo corpe: ⁊ per.d. qđ est spatiū plenū aere: trāsibit per.ꝫ. ecōuerso in maiori velocitate in tāto tēpore in quāto est minus.e. Si ergo nullū corpus sit in quo est.ꝫ. sꝫ ponatꝰ hoc spatiū vacuū: sicut ⁊ primo: adhuc debebit velocius moueri. Sed hoc est cōtra id qđ fuit positū. Positū enī erat ꝙ motus fieret per spatiū.ꝫ. qđ est vacuū in tēpore i. ⁊ sic cū in tēpore i. trāseat idē spatiū cū est plenū subtilissimo corpore: sequitꝰ ꝙ in eodē tēpore trāsit idē mobile vnū ⁊ idē spatiū: cū est vacuū: ⁊ cū est plenū. Manifestū ē ergo ꝙ si fuerit aliqđ tp̄s in quo mobile feratꝰ per quodcunqꝫ spatiū vacuuꝫ sequetur hoc impossibile ꝙ in equali tempore transibit plenum ⁊ vacuum: q᷑ erit accipere aliquod corpus qđ habebit proportionem ad aliud corpus: sicut habet proportionem tēpus ad tēpus. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Demōstratio ducēs ad ipoſſe ꝓbās nō eē possibile proportionē eē īter motū qui fit per vacuū: ⁊ q fit per plenū.

℄ Ut in sũma aũt dicã: manifesta ẽ huiusce cã accidẽtis. Nã mot⁹ qdẽ ois ad motuz est rõ. Est. n. in tpe: ⁊ ois tẽporis: item ad tempus: modo sint ambo finita. Sed vacui ad plenum nulla prorsus esse rõ potest.

℄ Sz sic in caplo ẽ dicere: palã accidẽtis cã ẽ: q: motus qdẽ ad motuz ois ꝓportio est: in tẽpore enim est. Temporis aũt ois est ad tempus finitis vtrisq3. Uacui autem ad plenum non est.

℄ Sũmarie colligit ea i qb⁹ vt⁹ ꝯsistit ꝑmisse rõnis: ⁊ dic̃ ꝙ sicut ꝯtigit recapitulãdo dic̃: manifesta est cã q̃re ꝑdictũ incõueniẽs accidat: q2. s. qlibet mot⁹ est ꝓportionat⁹ cuilibet motui ꝑm velocitatẽ: q2 ois mot⁹ est in tpe: ⁊ quelibet duo tẽpora si sint finita habẽt ꝓportionẽ adinuicem: sed vacui ad plenũ nõ est ꝓportio. vt ꝓbatũ est. Uñ si ponat̃ motus fieri per vacuũ. necesse est ꝙ sequat̃ inconueniẽs.

℄ Hoc igitur eueniunt ob eorum differentiã per que corpora motu cientur.

℄ Secundũ quidem igitur ꝙ differunt per que feruntur: hec contingunt.

℄ Ultio aũt epilogãs cõcludit ꝙ ꝑdicta icõueniẽtia accidũt: si accipiant̃ diuerse velocitates motuũ ꝑm diuãz mediorũ. ℄ Sz ꝯ hãc rõnẽ Arist. i surgũt plres difficultates.

Sol.p° Quaꝝ qdẽ pma ẽ ꝙ nõ vĩ seq ꝙ si fiat mot⁹ ꝑ vacuũ: ꝙ nõ hz ꝓportionẽ i velocitate ad motũ q fit ꝑ plenũ. Quilibet. n. mot⁹ hz determiatã velocitatẽ ex ꝓportiõe potẽtie motoris ad mobile: ẽt si nullũ sit ipedimẽtũ. Et h pz ꝑ exẽplũ: ⁊ ꝑ rõnẽ. Per exẽplũ qdẽ i corpib⁹ celestib⁹: quoꝝ mot⁹ a nlło ipedit̃: ⁊ tñ coꝝ ẽ determiata velocitas ꝑz determiatũ tps. Per rõnẽ ãt: q2 ex h ipo ꝙ i magnitudie ꝑ quã fit mot⁹ ẽ accipe ꝑus ⁊ posteri⁹: ꝑus ⁊ posteri⁹ ẽ i motu: ex q̃ seqt̃ motũ eẽ in determiato tpe. Sz veꝝ ẽ ꝙ huic velocitati põt aliqd subtrahi ex aliq ipediẽte: nõ igit̃ opz ꝙ ꝓportio mot⁹ ad motũ i velocitate: sit sicꝫ ꝓportio ipedimẽti ad ipedimẽtũ: ita ꝙ si nõ sit aliqđ ipedimẽtũ: ꝙ mot⁹ fiat i nõ tpe. Sz opz ꝙ ꝑz ꝓportionẽ ipedimẽti ad ipedimẽtũ sit ꝓportio retardatiõis ad retardationẽ. vñ posito ꝙ mot⁹ fit ꝑ vacuũ: seqit̃ ꝙ nulla retardatio accidat supra velocitatẽ nãlẽ: ⁊ nõ sequit̃ ꝙ mot⁹ q est ꝑ vacuũ nõ

Sol.p° Auerrois co.ij. hẽat ꝓportionẽ ad motũ q fit ꝑ plenũ. ℄ Huic aũt obiectioni Auerrois i cõmẽto suo resistẽ conat̃. Et pmo qdẽ conat̃ ondẽ hãc obiectionẽ ex falsa imaginatiõe ꝓcedẽ. Dicit. n. ꝙ ponẽtes ꝑdictã obiectionẽ imaginant̃ additionẽ in tarditate mot⁹ fieri sicꝫ fit additio in magnitudie linee: ꝙ ps addita: sit alia a pte cui addit̃. Ita. n. vĩ ꝑdicta obiectio ꝓcedẽ ac si tardatio fiat ꝑ h ꝙ aliqs mot⁹ addat̃ alteri motui: ita ꝙ subtracto illo motu addito ꝑ ipedimẽtũ retardãs: remaneat q̃titas mot⁹ nãlis. Sz h dic̃ nõ eẽ sile: q2 cũ retardat̃ mot⁹: q̃libet ps mot⁹ fit tardior: nõ aũt quelibet ps linee fit maior. Deinde oñdere nitit̃ quõ rõ Arist. necitatẽ hẽat. ⁊ dic̃ ꝙ velocitas vł tarditas motus cõsurgit qdẽ ex ꝓportiõe motoris ad mobile. Sz opz mobile eẽ aliq mõ resistẽs motori: sicꝫ patiẽs q̃dãmõ est ꝯriũ agẽti: q̃ qdẽ resistẽtia põt eẽ ex trib⁹. Pmo qdẽ ex ipso situ mobilis. ex h eñ ipo ꝙ mouẽs itẽdit trãsferre mobile ad aliqđ vbi: ipm mobile i alio vbi exñs repugnat itẽtiõi motoris. Scđo ex nã mobilis: sic appet i motib⁹ violẽtis: vt cũ graue ꝓycit̃ sursuz. Tertio ex pte mediy. Oia enim hec tria accipiẽda sũt sił vt vnũ resistẽs ad h ꝙ causetur vna cã tarditatis in motu. Qñ igit̃ mobile seorsuz ꝯsideratũ ꝑz ꝙ differt a mouẽte: ẽ aliqd ens actu: põt iueniri resistẽtia mobilis ad motorẽ: vel ex pte mobilis tñ: sic accidit in corporib⁹ celestib⁹. vł ex pte mobilis ⁊ mediy sił: sicut accidit in corpib⁹ aiatis: q̃ sunt hic. Sz in grauib⁹ ⁊ leuib⁹ subtracto eo qđ mobile hz a mouẽte. s. forma q̃ est principiũ mot⁹: quã dat generãs qđ est mouẽs: nõ remãet nisi mã: ex cui⁹ pte nulla resistẽtia põt cõsiderari ad mouẽs. vñ relinquit̃ in talib⁹ sola resistẽtia ex pte mediy. Sic igit̃ in corpib⁹ celestib⁹ est diũa velocitatis solũ ꝑm ꝓportionẽ motoris ad mobile. In corpib⁹ vo aiatis ꝑm ꝓportionẽ motoris ad mobile ⁊ ad mediũ resistẽs sił: ⁊ in talibus ꝓcederet obiectio ꝑdcã: ꝙ remota retardatiõe q̃ est ex pte mediy ipediẽtis: adhuc remãet determiata q̃titas tpis in motu ꝑm ꝓportionẽ motoris ad mobile. Sed in grauib⁹ ⁊ leuib⁹ nõ põt eẽ retardatio velocitatis nisi ꝑm resistẽtiã mediy. ⁊ in talib⁹ ꝓcedit rõ Arist. ℄ Sz hec oĩno vident̃ eẽ friuola. Pmo qdẽ q2 lz q̃titas tarditatis nõ Improb. sol. Auerro. sit ꝑz modũ q̃titatis ꝯtinue: vt addat̃ mot⁹ motui: sz ꝑm modũ q̃titatis intẽsiue. sicꝫ cũ aliqd ẽ altero albi⁹: tñ q̃titas tpis ex qua Arist. argumẽtat̃: ẽ ꝑz modũ q̃titatis ꝯtinue: ⁊ fit tps mai⁹ ꝑ additionẽ tpis ad tps. Uñ subtracto tpe qđ addit̃ ex ipediente: remanet tps nãlis velocitatis. ℄ Deide q2 i grauib⁹ ⁊ leuib⁹ remota forma quã dat generãs remanet ꝑ itellectũ corp⁹ q̃tũ: ⁊ ex h ipso ꝙ q̃tũ ẽ in opposito situ exñs: hz resistẽtiã ad motorẽ. Nõ eñ põt intelligi alia resistẽtia in corpib⁹ celestib⁹ ad suos motores. vñ nec ẽt in grauib⁹ ⁊ leuib⁹ sequet̃ rõ Arist. ꝑm ꝙ ipse dicit. ℄ Et iõ meli⁹ ⁊ breui⁹ dicẽdũ ẽ: ꝙ rõ Arist. iducta: est Solutio vera. rõ ad ꝯdicẽdũ põni: ⁊ nõ rõ demõstratiua simplr. Ponẽtes aũt vacuũ hac de cã ipm ponebãt: vt nõ ipediret̃ motus. ⁊ sic ꝑz eos cã motus erat ex pte mediy: qđ nõ ipedit motũ. Et iõ ꝯ eos Arist. argumẽtat̃: ac si tota cã velocitatis ⁊ tarditatis eẽt ex pte mediy. Sicꝫ ẽt ⁊ supra euidẽter Tex. ii. t. c. 67. hoc oñdit dicẽs: ꝙ si nã est cã mot⁹ simpliciũ corpoꝝ: nõ opz ponẽ vacuũ: vt cã motus coꝝ. ꝑ qđ dat intelligẽ ꝙ totã cãz mot⁹ põebãt ex pte mediy: ⁊ nõ ex nã mobilis. ℄ Secũda aũt dubitatio ꝯ rõnẽ ꝑdictã ẽ: q2 si mediũ qđ ẽ plenũ ipedit, vt ipse dic̃: seqt̃ ꝙ nõ sit i h medio iferiori aliqs mot⁹ pur⁹ nõ ipedit⁹: qđ vĩ icõueniẽs. ℄ Et ad h Cõ- Solu. i. Auerro. co. 71. mẽtator ꝑdict⁹ rñdet: ꝙ h ipedimẽtũ qđ ẽ ex medio reqrit mot⁹ nãlis grauiũ ⁊ leuiũ: vt possit eẽ resistẽtia mobilis ad motorẽ: saltẽ ex pte mediy. ℄ Sz meli⁹ dicẽdũ ẽ ꝙ So. 2. ois mot⁹ nãlis icipit a loco nõ nãli: ⁊ tẽdit i locũ nãlẽ. vñ quãdiu ad locũ nãlẽ ꝑueniat nõ ẽ incõueniẽs si aliqd nõ nãle ei ꝯiũgat̃. Paulati eñ recedit ab eo qđ ẽ ꝯ nãz: ⁊ tẽdit in id qđ est ꝑz nãm. ⁊ pp h mot⁹ nãlis in fine intẽdit̃. ℄ Tertia obiectio ẽ: q2 cũ i corpib⁹ nãlib⁹ sit determiat⁹ Ob. 3. termin⁹ raritatis: nõ vĩ ꝙ semꝑ sit accipe corp⁹ rarius: ⁊ rarius: ꝑm q̃libet ꝓportionẽ tpis ad tps. ℄ Sz dicẽdũ Sol.p° est ꝙ lz sit determinata raritas in reb⁹ nãlibus: nõ tñ hoc

est ex natura corporis mobilis inquātū est mobile:sed ex natura determinataꝝ formaꝝ que reqrūt determinatas raritates vel dēsitates. In hoc autē libro agit de corpore mobili in cōmuni. Et iō frequenter vtit Arist. in hoc libro in suis rōnib⁹ qbusdā que sunt falsa si ꝯsiderent nāe determinate corpoꝝ:possibilia aūt:si ꝯsiderent natura corpo
Sol.³ ris in cōmuni. Uel pōt dici ꝙ hic etiā ꝓcedit ſm opinionem antiquoꝝ phoꝝ:q ponebāt raꝝ ⁊ dēsum prima principia formalia: ſm quos raritas ⁊ densitas in infinitum augeri poterāt:cū non sequerent alias potes formas ſm quarū exigētiā determinarentur. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Eoꝝ aūt q̄ ferunt excessu eueniūt hec. Cernim⁹ eni ea corpoꝝ q̄ plus aut grauitatis aut leuitatis habēt momēti:mō eadē ipsis isit figura:celeri⁹ per eq̄le spatiū ferri eaqꝫ rōne quā iter sese hñt. Quare ⁊ per vacuū ita ferent. At fieri ꝓfecto neqt. Quā eni ob cām celeri⁹ mouebunt? In plenis enim id necessario fit. Mai⁹ eni celeri⁹ vi sua mediū diuidit. Nā id qd̄ fert aut ē iactū:figura diuidit aut momēto qd̄ hꝫ. Equalis igitur celeritatis omnia erunt. At fieri nequit.

¶ Secūdū aūt hoꝝ q̄ ferunt excellētiā hec sunt. Uidem⁹ eni maiorē iclinationē habētia aut grauitatis aut leuitatis:si alia silr se habent figuris: citius lata per eq̄le spatiū finitū: ⁊ ſm rōnē quā hñt magnitudies adinicē. Quare ⁊ per vacuū. Sꝫ ipoſe est:pp quā eni cām fert velocius. In plenis qdēꝫ enim ex necessitate. Uelocius enim diuidit ex fortitudine maius. Aut enim figura diuidit: aut inclinatione quam habet qd̄ fertur: aut proiectuꝫ. Eque velocia ergo omnia erunt. Sed impossibile est.

¶ Ondit nō eē vacuuꝫ separatū ex velocitate ⁊ tarditate motus:ſm ꝙ oīno cā sumitur ex parte mobilis. ⁊ dicit ꝙ hec q̄ dicent cōsequētur si ꝯsiderēt differentia velocitatis ⁊ tarditatis:ſm ꝙ mobilia que ferunt se inuicē excellunt. qꝛ videmus ꝙ per equale spatiū finituꝫ citius ferūtur ea q̄ habēt maiorē inclinationeꝫ:aut ſm grauitatem: aut ſm leuitatem:siue sint maiora in quantitate:equaliter grauia vel leuia existentia:siue sint eq̄lia in q̄titate:⁊ sint magis grauia vel leuia. Hoc dico si silr se hꝫ ſm figuras:nā corpus latū tardius mouet si deficiat in grauitate vel magnitudie q̄ corp⁹ acute figure. ⁊ ſꝫ ꝓportionē quā habēt magnitudines mote adinuicē:vel in grauitate:vel in magnitudine:ē ꝓportio velocitatis. vñ ⁊ oportebit ita eē:etiā si sit mot⁹ per vacuū ſm ꝙ corpus grauius seu leuius aut magis acutū velocius ferat per mediū. Sꝫ hoc nō pōt eē:qꝛ nō est assignare aliquā cām pp quā vnū corpus alio velocius ferat. Si eni mot⁹ fiat per spatiū plenū aliquo corpe:pōt assignari cā maioris vel minoris velocitatis:ſm aliquā pdictaꝝ cārū. H eni est:qꝛ illud qd̄ mouetur maius exñs:ex sua fortitudie veloci⁹ diuidit mediū: vel pp aptitudinē figure. qꝛ acutū est penetrabili⁹:aut pp iclinationē maiorē quā hꝫ. vl' ex grauitate:vl' ex leuitate: vl' ēt pp violētiā ꝓhibētis. Uacuū āt diuidi nō pōt citi⁹ vel tardi⁹. vñ sequet ꝙ oīa equali velocitate mouebunt per vacuū. Sed hoc manifeste apparet īpossibile. Patet igit ex velocitate mot⁹ ꝙ vacuū nō est. ¶ Attēdēdū est etiam ꝙ in processu huius rationis est similis difficultas sicut in prima. Uidetur eniꝫ supponere ꝙ differentia velocitatis in motibus non sit nisi propter differentiam diuisionis medij. cum tamen in corporibus celestibus sint diuerse velocitates in quibus non est aliquod plenū medium resistens ꝙ diuidi oporteat per motū corporis celestis. Sed soluenda est hec dubitatio sicut ⁊ prius.

¶ Patet igit ex hisce q̄ diximus si vacuū sit:ꝯriū illius accidere pp qd̄ vacuū eē ꝓbāt q ipsuꝫ asserūt eē. Hi nāqꝫ si motus his erit qui loco accōmodatur:vacuū separatum per se esse putant. Hoc autēꝫ perinde est atqꝫ si separatuꝫ quid locū asserunt esse. Quod quidem esse non posse:prius est demonstratum.

¶ Quod qdē igit si vacuū sit:accidat ꝯriū. q̄ꝫ pp qd̄ ꝓbāt eē vacuū:manifestū ex dictis est. Hi qdē igit opinant vacuū eē. Si qdē erit ſm locuꝫ motus discretū ſm se:hoc autem ideꝫ est ei qd̄ est dicere locum esse aliquod separatum. Sed hoc quod sit impossibile esse:dictum est prius. T.c.75.

¶ Ultimo aūt ibi epilogādo concludit manifestū esse ex dictis ꝙ si ponat vacuū esse:accidit cōtrariū eius qd̄ supponebāt probantes esse vacuū. Illi enim procedebant ac si motus esse non possit si vacuū non sit:sed ostensum est contrarium. s. si vacuum sit:ꝙ motus non est. Si igit premissi philosophi opinantur vacuū esse quoddam discretum ⁊ separatū ſm se. s. quoddā spatiū habens dimensiones separatas ⁊ huiusmodi vacuū opinant necesse eē ponere si sit motus ſm locū:aut vacuuꝫ separatum qd̄ idem est ꝙ dicere locuꝫ esse quoddam spatium distinctum a corporibus:quod est impossibile:vt supra ostensum est in tractatu de loco. T.c.62. c.32.

LEC. XIII.

¶ At vō si per se quoqꝫ ipm ꝯsiderabimꝰ vanū id qd̄ vacuū di atqꝫ inane vere videbit. Nā vt si in aq̄ q̄spiā cubū posuerit:tātū aque cedet q̄ꝫtus ē ipse cub⁹: sic ⁊ in aere fiet:sꝫ sensu nō pꝫ. Et semp oē corp⁹ qd̄ ferri pōt ad id ad qd̄ aptū est ferri nisi densēt aut ad infera si sit terra:aut ad supa si sit ignis:aut ad vtraqꝫ ferat cedēdo necesse est:siue cub⁹ siue q̄uis aliud in ipso corpus ponat qd̄ ferri pōt ad id qꝫ est aptuꝫ ferri:nisi densēt. At hoc qdē ī vacuo fieri neqt:ꝙ pe cū nō sit corpus. Cubū aūt eq̄le vacui spatiū penetrasse videbit:ꝑinde atqꝫ si aq̄ ligneo cubo nō cederet:neqꝫ aer:sꝫ ipsuꝫ oīa penetrarēt. At qui cubus ēt tātā magnitudinē hꝫ:quāta est ea vacui que occupatur ab ipso. Que etsi calida est aut frigida: ⁊ grauis aut leuis:nō min⁹ tñ ob hoc rōne ab vniuersis affectibus est diuersa:ēt si nō ab illis sit sepabilis. Dico aūt ipsaꝫ lignei cubi molē. Quare ēt si ab illis oībus fuerit sepata:⁊ neqꝫ grauis fuerit neqꝫ leuis:equale sibi spatiū occupabit:in eadēqꝫ loci vacuiue pte sibi eq̄li erit vt pꝫ. Quoniaꝫ igit cubi moles ab eq̄li vacuo differet atqꝫ loco. Et si due tales simul fuerint moles:cur ⁊ quotquot volueris in eodem non erūt? Unuꝫ igitur hoc absurdum ac impossibile sequitur.

Et per se autē cōsiderantibus videbit T.c.76. vtiqꝫ dictū vacuū:sicut vere vacuuꝫ. Sicut eni in aqua si pōat aliqs cubū: distabit tāta aqua quātus est cub⁹ sic est ēt in aere:sꝫ sensui imanifestuꝫ est. Et semp igit in oī corpore habēti trāsmutationē ad qd̄ ē aptū natū mutari:necesse est nisi coeat trāsmutari aut deorsuꝫ semp:si deorsuꝫ est mot⁹:sicut est terre: aut sursum: sicut ignis: aut in vtraqꝫ

aut

aut q̄le aliq̄d sit ipositū. In vacuo aūt h q̄dē impossibile est. Nullū eni corpus est. Sed p vacuū eq̄le spatiū trāsire videt̄: qd q̄dē erat prius in vacuo: tanq̄ si aq̄ nō cederet ligneo cubo: neq̄ aer: sed oia trāsirēt p ipm. At vo cubus hēt tātā magnitudinē quātā ptinet vacuū. Qd si calidū est: aut frigidū: aut graue: aut leue: nihil minus alteṝ inesse ab oib⁹ passionibus est: ⁊ si nō diuisibile sit ab illis. Dico aūt corpus lignei cubi. Qd etiā si separet̄ ab oib⁹ alijs: ⁊ neq̄ graue neq̄ leue sit: ptinebit eq̄le vacuū: ⁊ in eadē erit: que est loci ⁊ vacui parte equali sibiipsi. Quid igit̄ distabit cubi corpus ab eq̄li vacuo ⁊ loco. Et si duo huiusmodi sunt propter quid nō quelibet in eodem erunt. Unuz quidem igitur hoc inconueniens: ⁊ impossibile est.

℄ Hic ostēdit vacuū nō eē rōnibus acceptis ex parte ipsi⁹ vacui absq̄ psideratiōe motus. Et h ostēdit tribus rōnib⁹. Dicit ergo pmo. q etiā psiderātib⁹ vacuū per se absq̄ motu videbit̄ q ita sit dictū ab aliq̄bus vacuū esse sicut vere sonat nomē vacui. Nā vacuū sonat aliq̄d inane ⁊ qd nō est. ⁊ inaniter ⁊ absq̄ rōne ⁊ veritate dcm̄ est q vacuū sit. Et hoc q̄dē sic ostēdit: q̄ si aliq̄s ponat in aq̄ aliqd corpus cubū. s. qd habet sex supficies quadrātas: opz q tāta quātitas aque recedat a loco suo: quāta est quātitas cubi. ⁊ sic ē de aq̄ ita ē de aere: lz nō sit ita manifestū: eo q aq̄ est magis sensibilis q̄ aer. Eadē igit̄ rōne q̄ñcūq̄ aliq̄d imittit̄ in aliqd corpus qd natū est trāsmutari in aliquā partē: necesse est: nisi partes coherēāt per pdensationē aut subintrationē partiū in inuicē: q trāsmutet̄ vel sm pditionē corpis cedētis: qñ habet exitū libeṝ: vtpote q corpus graue vt terra cedat deorsum: ⁊ corpus leue vt ignis cedat sursum: ⁊ corpus qd est respectu alicuius graue: ⁊ respectu alicuius leue: cedat in vtrāq̄ partē: sicut aer ⁊ aq̄. vel q corpus cedat sm pditionē corporis iterpositi: qñ. s. corpus cedens coartat̄ a corpore interposito: vt nō possit moueri sm suā exigentiā: sed sm exigētiā corporis ipositi. Uniuersaliter tñ hoc veṝ est q opz corpus cedere corpori in qd alteṝ corp⁹ imittit̄: ne sint duo corpora simul. Sed hoc nō pōt dici de vacuo q cedat corpori imisso. q̄ vacuū nō est aliqd corpus. omne aūt qd mouet̄ quocūq̄ mō est corpus. Sed si sit aliqd spatiū vacuū: ⁊ aliqd corp⁹ imittat̄ in illud spatiū: opz q corpus ipositū transeat per illud spatiū qd pus erat vacuū. s. simul cū eo existēs: sicut si aq̄ nō cederet ligneo cubo: neq̄ aer: sz ista corpora trāsirēt p ipm corpus ligneū cubicū: ita q aer ⁊ aqua subintrarēt ipm corpus cubicū: ⁊ essent simul cū eo. Sed h est ipoē. s. q corpus cubicū ligneū sit simul cū spatio vacuo: q̄ corpus ligneū cubicū habet tātā magnitudinē. quātaz habet vacuū: qd ponit̄ quoddā spatiū dimensionatū sine corpore sensibili. Et q̄uis corpus ligneū cubicū sit calidū vel frigiduz: aut graue vel leue: nihilominus tñ ipm corpus cubicū alteṝ est sm rōnem ab oībus passionibus sensibilibus sibi accidētibus: q̄uis nō sit separabile ab eis sz rē. Hoc aūt qd est sm rōnem alteṝ a passionibus est ipm [corpus lignei cubi]. i. qd ptinet ad corporeitatē eius. Si ergo separet̄ hoc corpus ab oībus q̄ sūt alia ab ipso sz rōnē: ita q nō sit graue neq̄ leue: sequit̄ q ptineat vel occupet h spatio vacuo aliq̄d eq̄le sibi. Et sic i eadē pte sibi eq̄li q̄ ē pars loci ⁊ vacui: erit simul corpus lignei cubi. Quo supposito nō videt̄ q sit assignare drīam inter corpus cubi ⁊ dimēsiōes loci vel vacui. Nā sicut dimēsiones sūt si ne qualitatibus sensibilib⁹: ita ⁊ dimēsiōes corpis cubici. ⁊ ad minus sm rōnes sunt alie ab hui⁹ passionibus. Due aūt magnitudines eq̄lis quātitatis non possunt differre nisi sm sitū. Nō eni pōt imaginari q hec linea sit alia ab illa sibi eq̄li. nisi inquantū imaginamur vtrāq̄ in alio ⁊ alio situ. Un̄ si ponant̄ due magnitudines sil: non videt̄ q possint differre. Et sic si duo corpa eq̄lia dimensionata sint simul: siue sint cū passionib⁹ sensibilib⁹: siue non: seq̄t̄ q duo corpora sint vnū. Un̄ si adhuc corp⁹ cubi ⁊ spatiū qd est locus vel vacuū remaneāt duo: ⁊ simul sint: nō pōt assignari rō quare nō quecūq̄ alia corpora simul eē possunt in eodē. Et ita sicut corpus cubicū simul est cū spatio loci aut vacui: ita ⁊ simul cū vtroq̄ poterit eē adhuc aliquod tertiū vel q̄rtū corpus. Quod ipoē est. Nō eniz pōt dici q simul cū corpore cubico ligneo nō possit eē simul aliqd sensibile corpus pp̄ter materiaz: q̄ corpori nō debet̄ locus rōne materie: nisi sm q materia ptinet̄ sub dimēsionibus. vnde q duo corpora nō possint eē simul: nō est ex parte materie vel passionum sensibiliū: sed solū ex rōne dimēsionū in q̄bus nō pōt esse diuersitas si sint equales: nisi sm situm. vt dictū est. Un̄ cū dimensiones sint in spatio vacuo. sicut in corpore sēsibili. sicut duo corpora sensibilia nō pñt eē simul: ita nec corpus sensibile simul cū spatio vacuo. Hoc igit̄ videt̄ vnū incōueniens ⁊ impossibile qd sequitur ex premissa positione q duo corpora sint simul. ℄ Secundam rōnem ponit ibi.

℄ Preterea pz id cubū ipm hēre cū trāsfert̄: qd ⁊ vniuersa cetera corpa hñt. Quare si nihil a loco differat: cur corpibus facere locū opz: pter vniuscuiusq̄ molez: si moles sit affectuū expers. Nihil enī pferet: si tale circa ipsam aliud spatium sit equale.

℄ Ampli⁹ aūt māifestū est q̄ hic cubus hz trāsmutat⁹ qd ⁊ oia alia corpa habēt. Quare si a loco nihil differt: q̄d opz locū facere corpib⁹ extra vniuscuiusq̄ corp⁹: si ipossibile ē corp⁹. Nihil enī pferet: si alteṝ circa ipz eq̄le spatiuz hui⁹ sit. T.c.77.

℄ Et dicit manifestū eē q cubus q̄ trāsmutat̄ ⁊ ponit̄ in spatiū vacuū hz h qd habēt oia alia corpa. s. dimēsiones. Si ḡ dimēsiones corpis cubici nō differūt a dimensionibus loci sm rōnē: q̄re opz facere aliquē locū corporibus extra pprīū corpus vniuscuiusq̄. si locus nihil aliud ē q̄ corpus impassibile. i. absq̄ passionib⁹ sensibilib⁹: Ex quo enī corpus habet pprias dimēsiones: ad nihil videt̄ eē necessariū q ponant̄ circa ipm alique alie dimēsiones spatij equalis suis dimensionibus. Accidit igit̄ si ponat̄ vacuū. vel locus eē qddā spatiū separatū: vel q nō est necessariū corpora eē in loco. ℄ Tertiam rōnem ponit ibi.

℄ Amplius aūt opz manifestū eē q̄le vacuū sit in his que mouent̄. Nūc aūt nusq̄ ifra mūdū. Aer eni aliq̄d ē: nō videt̄ aūt. Neq̄ aq̄ si eēnt pisces ferrei. Tactu enim fit discretio illius qd tangitur. Ex his igitur pz in rōne rerum vacuum separatū non esse.

℄ Amplius opz manifestū eē q̄le vacuū sit in his que mouēt̄. Nūc aūt nusq̄ ifra mūdū. Aer eniz aliq̄d est: nō videt̄ aūt. Neq̄ aqua: si essent pisces ferrei. Tactu. n. est discretio illius qd tāgitur. ℄ Quod q̄dē igit̄ nō sepatuz sit vacuum ex his manifestum est. T.c.78. T.c.79.

℄ Et dicit q si aliquid esset vacuum oporteret q manifestaretur in istis mobilibus. sed nunq̄ apparet aliquod vacuum infra mundū: q̄ plenū aere quod videtur vacuū:

nõ est vacuũ. Aer.n.est aliqd:lʒ visu non ꝑcipiaṫ. Quia si ēt pisces eēnt ferrei ⁊ haberēt similē apparētiã cũ aq̄ nõ posset aqua discerni ab eis ꝑ visuʒ:nec tñ sequereṫ φ aq̄ nõ eēt vel etiã pisces:q2 nõ solũ visu:sed etiã tactu discer niṫ illud qḋ tangitur. Et sic pʒ aerē aliquid eē:q2 tactu ꝑ cipitur calidus vel frigidus. Ex his igitur apparet φ va cuum non sit aliquod spatium separatum:neqʒ infra mũ dum:neqʒ extra mundum. LEC. XIIII.

¶ Sed sũt qui putãt per rarũ ac dēsũ patē vacuũ eē. Nã si nõ sit rarũ ac dēsum:neqʒ fieri põt vt corpora cocant atqʒ ꝓmanṫ. Qḋ si id nõ sit: aut motus oino nõ erit:aut vniuersuʒ fluctuabit:vt inquit Xuthus. Aut in aerē eq̄lē atqʒ aquã fieri mutationē semper oportet. Hoc inq̃ pacto:vt si ex aq̄ poculi vni⁹ oria tur aer tanta simul aq̄ ex eq̄li aere genereṫ:aut neces se est vacuum esse. Alio nãqʒ modo fieri nequit:vt corpora constringantur ac dilatentur.

Sunt autē quidã qui per raꝝ ⁊ densuʒ opinanṫ manifestũ eē φ sit vacuũ. Si quidē eni nõ est raꝝ ⁊ densuʒ.neqʒ col re ⁊ calcari possibile est. Si vo h: aut oino motus nõ erit:aut moueṫ totũ: sicut dixit Xuthus;aut in eq̄le semꝑ est mutare aquã ⁊ ae rē. Dico aũt sic: vt si ex aq̄ cyathi factus sit aer: simul ex equali aere tantũdem aquam fieri: aut vacuum erit ex necessitate. Conculcari.n.vel ex tendi non contingit aliter.

Postq̃ phs ostdit nõ eē vacuũ:hic ostdit nõ eē va cuũ corporib⁹ īditũ. Et circa h tria faċ. Pri mo põit rõnē ponētiũ sic vacuũ. Scḋo iprobat positionē coꝝ. ibi[Siqdē igiṫ raꝝ dicit ⁊c.] Tertio soluit rõnem ipsoꝝ ibi[Qm̃ aũt vacuũ qdē ⁊c.] Dicit ḡ φ qdã phi fue rũt:q opinati sũt:φ vacuũ sit in corporib⁹.accipiētes rõ nē ex raro ⁊ dēso.videbaṫ.n.eis φ rarefactio ⁊ ꝯdēsatio fieret ꝑꝑ vacuũ itrinsecũ corporib⁹. Si vo nõ eēt sic raꝝ ⁊ dēsuʒ:dicebãt φ nõ erat poſe vt ptes alicuius corporis coirēt.i.subintrarēt adinuicē:⁊ φ aliqḋ corpus calcareṫ i.cõprimereṫ ꝑ ꝯdensationē. Si aũt h nõ sic:ducebãt ad iconueniēs ⁊ ex pte motus localis ⁊ ex pte motus genera tionis ⁊ corruptiõis siue motus alteratiõis. Ex pte qdeʒ motus localis.q2 oportebit dicere vel φ oino mot⁹ nõ sit. vel φ vno moto:moueaṫ totũ vniuersum.sicut dixit Xu thus phs.⁊ h iõ:q2 si aliqḋ corpus moueṫ localiter:cũ ac cedit ad locũ plenũ alio corpꝫ:opʒ φ illud corpus idē ex pellaṫ:⁊ tēdat in aliũ locũ:⁊ iteꝝ illud aliud corpus ibi i uentũ in aliũ:⁊ nisi fiat ꝯdēsatio corpoꝝ oportebit sic φ oia corpa moueanṫ. Ex pte vo generatiõis siue alteratio nis sequiṫ hoc icõueniēs:φ semꝑ fiat eq̄lis mutatio ex aere in aquã ⁊ ex aqua in aerē:vtpata si ex aqua vni⁹ cya thi generatus est aer:oportet φ ex tanto aere quãtus est aer generatus.alibi generareṫ aqua.⁊ hoc ideo: φ maior quãtitas est aeris:q̃ aque ex qua generaṫ. Occupat igiṫ aer generatus maiorē locũ:q̃ aqua ex qua generaṫ.⁊ sic oportet φ vel totuʒ corpus vniuersi occuparet maiorem locũ:vel φ alibi tãtũdē de aere ꝯuertaṫ i aquã:vl opʒ di cere φ sit aliqd vacuũ intra corpa:ad h φ fiat ꝯdensatio corpoꝝ:q2 nõ opinabanṫ φ aliter ꝯtingeret ꝯdēsari ⁊ ra refieri corpa:nisi vacuo in eis existente.[Scḋo ibi.

Antiqui quo ꝓbãt vacuũ ꝑ raꝝ ⁊ dē sum.

Xuthus phs dixit φ totum vniuersũ vno cor pore mo to moue batur.

2° de gene ratione. lec. 6. t. cõ.37.

¶ Si igitur id inquiunt eē rarũ: qḋ hēt multa vacua separata:patet si vacuum.separatũ esse nõ possit sicut neqʒ locus spatiũ hñs:neqʒ raꝝ in rõne rerũ sic esse.

T.c.80. ¶ Siquidē igiṫ rarũ dicũt.multa vacua separa ta habens:manifestũ est φ si neqʒ vacuum ꝯtin git esse separabile sicut neqʒ locum habentem aliquod vacuum sui ipsius:nec rarum sic.

¶ Destruit positionē ꝑdictã. Et ꝑ ſm vnũ itellectũ. Scḋo ſm aliũ.ibi[Si aũt nõ ē separabile.] Dicit ergo ꝑmo φ si aliq ꝗ dicũt vacuũ eē in corporib⁹.dupl'r possunt hoc itelli gere:vno modo φ i quolibet corpore sint multe quasi fo ramina vacuaq̃ sint separata ſʒ sitũ ab aliꝫ ptib⁹ plenis: sicut est videre in spõgia vel in pumice vel in aliquo alio huiꝰ. Alio mõ φ vacuũ nõ sit separatũ ſm sitũ ab aliꝫ pti b⁹ corpis:vtpote si dicam⁹ φ dimēsiões q̄s dicebãt eē va cuũ:subintrēt oēs ptes corpis. Si aũt ꝑ mõ dicãt vacuuʒ eē in corpib⁹:pʒ reprobatio huiꝰ ex ꝑmissis. Per quã eni rõnē ostēdiṫ φ nõ est aliqḋ vacuũ separatũ extra corpa: nec aliqs locus habēs tale spatiũ ꝑpriũ preter dimēsio nes corpoꝝ:per eandē rõnem ꝓbari põt φ non est aliqḋ corpus hoc mõ raruʒ qḋ habeat intra se aliqua spatia va cua distincta ab aliꝫ ptibus corpis.[Scḋo ibi.

Destru ctio ꝑdict põnis an tiquoꝝ de vacuo.

¶ Si vo nõ separabile. Sed tñ in esse quid vacuũ di cũt:minus qdem est hoc ipossibile. Accidit aũt ꝑmo qdem:nõ ois motus cãm vacuũ eē sed eius dũtaxat: quo supera loca petũtur. Rarum enim leue est. Qua propter ⁊ ignem rarum inquiunt esse.

T.c.81. ¶ Si aũt nõ est separabile sed tñ inest aliqḋ va cuũ:min⁹ qdē ipoſe. Cõtingit aũt primũ φ nõ ois motus est cã vacuũ:sed q sursum est. Raꝝ enim leue. Unde ignem rarum esse dicunt.

¶ Improbat ꝑdictã positionē q̃tũ ad 2m intellectũ q̃tuor rõnib⁹. Dicit ḡ φ si vacuũ nõ sit in corpib⁹ sicut sepabile ⁊ distictũ ab aliꝫ ptib⁹:sed tñ inest aliqḋ vacuũ in corpi b⁹:min⁹ qdē ē ipoſe:q2 nõ ꝯsequunṫ icõueniētia supraꝑo sita ꝯtra vacuũ separatũ. Sed tñ ad h ēt sequunṫ q̃dã i cõueniētia. Prio qdē φ vacuũ nõ erit cã ois motus loca lis:vt ipsi itēdebãt:sed solũ motus q ē in sursuʒ.q2 vacuũ ſm eos est cã raritatis.raꝝ aũt iueniṫ eē leue.vt patet in igne. Leue aũt est qḋ moueṫ sursum.vñ vacuũ erit cã so lum motus sursuʒ.[Secundã rõnem ponit ibi.

Primũ icõueniẽs ꝯ eosdem

¶ Deinde nõ eē vacuũ motus sic causaʒ:vt in ipo qd moueaṫ. Sed vt vtres mouent id sursuʒ:qḋ adiũctũ est ipsis:ex eo q2 sursũ ipi ferunṫ:sic ⁊ vacuũ sursum mouere. At quonaʒ pacto latio vacui põt vel locus eē. Uacui nãqʒ vacuũ id erit ad quod feretur.

¶ Postea motus causa nõ sic vacuũ:sicut i quo est:sed sicut vtres in eo qḋ ferunṫ ipsi:sursuʒ fe rũt ꝯtinuũ: sic vacuũ fert sursum. ⁊ etiam qua liter potest motus esse vacui aut locus vacui. Uacui enim fit vacuum:in quod fertur.

¶ Et dicit φ ſʒ istos q ponũt vacuũ in corpib⁹.vacuũ est cã mot⁹:nõ sicut in quo aliqd moueṫ vt ponebãt cãʒ mo t⁹ vacuũ q dicebãt vacuũ spatiũ separatũ:sʒ eo mõ ponũt vacuũ cãm motus inq̃tũ ipsum vacuũ intrinsecũ defert corpora:sicut si dicamus φ vtres inflati in eo φ feruntur ipsi sursum ꝑpter leuitatē:deferunt sursum qcqd eis con tinuaṫ.⁊ sic vacuũ īditũ corporibus fert secum corpus in quo est. Sed hoc videṫ ipossibile.q2 tũc oporteret φ va cuũ moueretṫ.⁊ φ eēt aliqs locus vacui.⁊ cum locus ⁊ va cuũ sint idē:sequereṫ φ vacui iterioris eēt vacuũ exteri⁹ in qḋ ferṫ:qḋ est ipossibile.[Tertiã rõnē ponit ibi.

2m incõ ueniẽs.

¶ Preterea quã cãʒ assignabũt:q̃ graue deorsũ ferṫ.

T.c.82. ¶ Ampli⁹ quomõ assignãt i graui ferri deorsuʒ.

¶ Et dicit φ si motus sursum cã est vacuũ deferēs corpus

surſū: cū nihil ſit aſſignare qḋ deferat corp⁹ deorſū: nō erit aſſignare q̄re grauia deorſū ferāſ. ([4ᵘᵐ rōnē ponit ibi.

Et inſup pȝ ſi q̄to rari⁹ q̄ppiā magiſq̄ȝ vacuū eſt: tāto celerius ſurſū ferreſ: qḋ vacuū ſit oīno: ſurſū id vel celerrime ferri. An forſitā ⁊ hoc moueri nō pōt: vt eni demōſtratū eſt: in vacuo cūcta immobilia: ſic eadē rōne vacuū etiā demonſtrabitur imobile eē. Celeritates enim comparari non poſſunt.

Et manifeſtū eſt q̄m q̄ito vtiq̄ȝ rarius ⁊ magis vacuum ſit: magis ſurſum ferſ. ⁊ ſi ſit oīno vacuū: velociſſime vtiq̄ȝ fertur. Fortaſſis autē hoc impoſſibile eſt moueri. Ratio aute eadē: ſicut q̄ȝ in vacuo ſine motu omnia ſunt: ſic ⁊ vacuum quidem eſt quod eſt ſine motu. Incomparabiles enim ſunt velocitates.

Et dicit q̄ ſi rarū cauſat motū ſurſū pp̄ vacuitatē: oportebit q̄ q̄to aliq̄d eſt rarius ⁊ magis vacuū: tāto veloci⁹ ferāſ ſurſū. ⁊ ſi ſit oīno vacuū velociſſime ferreſ. Sed h̄ eſt ipoſſe: q̄ȝ qḋ eſt oīno vacuū nō pōt moueri: eadē rōne qua ſupra oſtēſum eſt q̄ in ſpatio vacuo nō pōt eē mot⁹: q̄ȝ nō eēt cōparare velocitates vacui ⁊ pleni: neq̄ȝ ex parte ſpatij: neq̄ȝ ex parte mobilis ſm aliquā determinatam p̄portionē: eo q̄ pleni ad vacuū nulla eſt p̄portio. non ergo vacuū pōt eē cā motus ſurſum. ([Deinde cum dicit.

At eni cū vacuū q̄dē nō eē dicam⁹: cetera aūt vere ſint dubitata: ⁊ hec ꝯſiderem⁹ opȝ. Nā aut motus nō erit: ſi raritas dēſitaſue nō erit: aut inūdabit celū: aut aq̄ ex aere: ⁊ aer ex aq̄ ſemp orieſ eq̄lis. Pȝ eniȝ plus aeris ex aq̄ ſemp oriri. Neceſſe eſt igiſ ſi corpa nō p̄mantur: atq̄ȝ denſentur: aut id qḋ heret efficiat tandē expulſum: vt vltimū turgeat atq̄ȝ tumeſcat. Aut alio in loco eq̄lis aq̄ ex aere fiat: vt tota moles eq̄lis ſit vniuerſi: aut nihil penit⁹ moueaſ. Semp eni cū aliquid moueſ: id accidet niſi verſeſ. At non vniuerſa verſantur: ſed ſunt ⁊ ea que recto motu cientur. Illi igitur ob hec ipſa vacuū q̄d dicerēt eſſe.

T.c.83. Quoniā aūt vacuū q̄dē nō dicim⁹ eē: alia ſūo vere dubitata. Aut motus nō erit: niſi erit denſitas ⁊ raritas: aut turbaſ celū: aut ſemp equalis aq̄ ex aere: ⁊ ex aq̄ erit ⁊ aer. Manifeſtū eniȝ q̄ȝ plus aer ex aq̄ ſit. Neceſſe igiſ niſi ſit aut depulſum qḋ habeſ vltimū tumultuari facere: aut alibi alicubi eq̄liter mutare ex aere in aquam: vt oē corpus totius eq̄le ſit: aut nihil moueri. Semp eni tranſmutato hoc accidet: niſi circulariter circūſtet. Nō ſemp aūt in circulū loci mutatio: ſed aliquando ⁊ in rectū eſt. Hi quidē igiſ propter hoc vacuum aliquid dicunt eſſe.

Explanatio opi. antiquorum de vacuo. ([Soluit p̄miſſaȝ rōnē. Et p̄ repetit eā magis ipſaȝ explanās. Scḋo ſoluit eā ibi[Nos aūt dicimus.] Dicit ergo p̄ q̄ q̄ȝ nō dicimus eē vacuū neq̄ȝ in corporib⁹ neq̄ȝ extra: opȝ ſoluere q̄ ab alijs iducūſ: q̄ȝ vere igerūt dubitationē. Et p̄ ex p̄te motus localis: q̄ȝ aut nō erit oīno motus: niſi ſit raritas ⁊ dēſitas quā nō itelligebāt fieri niſi p̄ vacuū: aut oportebit dicere q̄ ad motū cuiuſlibet corpis ēt ipm celū i ſurſus ifeſtāſ: vel aliq̄ pars ei⁹: qḋ vocat turbationē celi. Aut iterū ex p̄te generatiōis ⁊ corruptiōis oportebit q̄ ſemp eq̄lis aq̄ fiat ex aere: ⁊ alibi i aer ex aq̄: q̄ȝ cū plus ex aere generēſ q̄ ex aq̄: neceſſe eſt vt fiat ꝯdēſatio. quaȝ nō credebāt poſſe fieri ſine vacuo: aut q̄ corpus qḋ habeſ vltimū ſm cōem opiōnē ſcilȝ corpus celeſte. depellaſ per exuberātiā iferioꝝ corpoꝝ: aut q̄ alibi in quocūq̄ȝ loco tātūdē de aere ꝯuertaſ in aquā: ad h̄ q̄ totū corp⁹ vniuerſi inueniaſ ſemp eq̄le. Sed q̄ȝ ad h̄ qḋ dixerat de motu locali poſſit quodāmō obuiari: iterū repetit: vt excludat illud: ⁊ dicit q̄ aut ſeqſ q̄ nihil moueaſ: q̄ȝ ſȝ p̄dcā: tumultuatio celi accidet quocūq̄ȝ trāſmutato. Sed h̄ eſt veꝝ: niſi itelligaſ mot⁹ fieri circulariter: vtputa q̄ .a. moueaſ ad locū .b. ⁊ .b. ad locū .c. ⁊ .c. ad locū .d. ⁊ iterū .d. ad locū .a. ſic eni nō oportebit poſita circulari latione q̄ vno moto totū vniuerſū turbeſ. ſȝ nos nō videm⁹ q̄ oīs loci mutatio corpoꝝ nālīū ſit i circulū: ſȝ multe ſūt in rectū. vñ adhuc ſequeſ tumultuatio celi niſi ponaſ ꝯdēſatio ⁊ vacuū. Hec igiſ eſt rō pp̄ quā aliq̄ ponebāt eē vacuū. ([2ᵒ ibi.

Nos aūt ex hiſce q̄ iā ꝯceſſa ſūt dicim⁹ māꝫ vnam eſſe ꝯtrarioꝝ: caliditatis inq̄ȝ atq̄ȝ frigiditatis ⁊ ceteraꝝ nāliū cōtrarietatū: ⁊ ex ente potētia ens actu fieri. Atq̄ȝ nō eſſe q̄dē ipſam māꝫ ſeparabilem: rōne vō eſſe diuerſam. Et vnam numero coloris ſi forte fuerit: ⁊ caliditatis atq̄ȝ frigiditatis.

Nos aūt dicim⁹ ex ſubiectis: q̄m ē mā vna cōtrarioꝝ ⁊ calidi ⁊ frigidi ⁊ aliaꝝ phyſicaꝝ ꝯtrarietatū. Et ex eo qḋ potētia ē: actu ens ſit. Et nō ſeparabilis q̄dē mā eſt: eē aūt alteꝝ ē. Et vna q̄dē numero: ⁊ ſi ꝯtingat coloris: calidi ⁊ frigidi. T.c.84.

Opinio antiquorum ([Soluit p̄miſſā rōnē. Tota aūt vis p̄miſſe rōnis in h̄ cōſiſtit q̄ rarefactio ⁊ ꝯdenſatio fiat per vacuū. Uñ obuiat Ariſt. oſtendēs q̄ ꝯtingit rarefieri ⁊ ꝯdenſari ſine vacuo. Et p̄mo oſtēdit p̄poſitū. Scḋo iducit ꝯcluſionē p̄ncipaliter intētā. ibi[Ex dictis igiſ manifeſtū eſt.] Circa p̄ᵐ tria facit. Pmāo manifeſtat p̄poſitū p̄ rōnē. Scḋo per exēpla. ibi[Sicut igiſ ex frigido ⁊ calido.] Tertio p̄ effectus rari ⁊ dēſi. ibi[Eſt aūt dēſū q̄dē.] Circa p̄mū duo facit. Primo p̄mittit q̄dā neceſſaria ad p̄poſitū. Scḋo p̄bat p̄poſitū. ibi[Eſt igiſ ⁊ corporis.] Premittit aūt quatuor que accipit ex ſubiectis. i. ex his que ſupponunſ in ſcia nāli. ⁊ ſupra etiā manifeſtata ſunt in p̄mo huius libri. Primū ē q̄ vna ē mā cōtrarioꝝ vt calidi ⁊ frigidi: vel cuiuſcunq̄ȝ alterius ꝯtrarietatis. ꝯtraria eni nata ſunt fieri circa idē. Secundū eſt q̄ omne quod eſt in actu: neceſſario fit ex eo qḋ eſt in potentia. Tertiū eſt q̄ materia nō eſt ſeparabilis a contrarijs: ita vt ſit abſq̄ȝ eis. ſed tñ ſm rōneȝ mā eſt aliud a cōtrarijs. Quartū eſt q̄ materia per hoc quod nunc eſt ſub vno contrario ⁊ poſtea ſub alio: non eſt alia ⁊ alia: ſed eadem numero. ([Secundo ibi.
Lec.13.t. com. 67. 70 ac per totum.
Lec.14. t.cō.78.
Lec.12.t. cō.62.
Lec.12.t. cō.60.

Et corpis itē māȝ eadē magni: ac parui: qḋ q̄dē ex eo manifē pȝ. Nā ſi fact⁹ eſt aer ex aq̄: eadē mā fcā eſt aer: nulla re iſup alia aſſūpta. Sȝ qḋ erat potētia: id tādē factū ē actu. Et rurſus ſili mō ſi orta eſt ex aere aq̄. Eadē nāq̄ȝ mā nūc i magnā ex parua: nūc in paruā ex magna vertiſ molē. Simili igiſ mō: ſi ⁊ aer ex maiore ſtringiſ in minorē: ⁊ ex minore rurſus in maiorem extenditur molem: materia ipſa que eſt ambo potentia ſit viciſſim vtrumq̄ȝ.

Eſt igitur ⁊ corporis materia ⁊ magni ⁊ parui eadem. Manifeſtum eſt aūt hoc. Cum eniȝ ex aqua aer fiat: eadem materia non accipiens aliud aliq̄d facta eſt. Sed qḋ erat potētia: actu facta eſt: ⁊ iterū aqua ex aere ſimiliter: aliquādo

Margin note beside the passage "Et dicit q̄ ſi rarū…": Lec.12.t. c.71. ac p̄ totū.

quidē in magnitudinē ex paruitate: aliqñdo in paruitatē ex magnitudine. Similiter aūt ⁊ cum multus aer existens: in minori fit mole: ⁊ ex minori maior: potentia cū sit: fit materia vtraqꝫ.

Eadē ē mā ꝯrarioꝝ ¶ Ex pmissis ondit ꝓpositū in hūc modū. Eadē numero est mā ꝯrarioꝝ: magnū aūt ⁊ paruū sūt ꝯria circa q̄titatē: ḡ eadē numero est mā magni ⁊ parui. Et h̄ manifestū est i trāsmutatione subali. Cū eni generaṫ aer ex aq̄: eadē mā que pri⁹ erat sub aq̄: facta est sub aere: nō accipiendo aliqd qḋ prius nō haberet: sed illud qḋ prius erat in potentia ⁊ in mā: reductū est in actū. Et silr est cū econuerso ex aere generaṫ aq̄: sed h̄ iterest ꝙ cū ex aq̄ generaṫ aer: fit mutatio ex paruo in magnū: q᷑ maior est q̄titas aeris generati q̄ȝ aque ex qua generaṫ: cū aūt ex aere fit aqua: fit ecōuerso trāsmutatio a magnitudine in paruitatē. Ergo ⁊ cū aer multus existens reduciṫ ad minorē quātitatē p ꝯdēsationē vel ex minori in maiorē per rarefactionē: eadē mā est que fit vtrūqꝫ in actu scilꝫ magnū ⁊ paruū: prius existēs ad hec i potētia. Nō ḡ ꝯdēsatio fit per h̄ ꝙ alique alie ptes subītrādo adueniāt. vl̄ rarefactio p h̄ ꝙ ptes ībe rētes extrahanṫ: vt existimāt ponētes vacuū īter corpora sed p h̄ ꝙ mā earūdē partiū accipit nūc maiorē nūc minorem quātitatē. vt sic rarefieri nihil aliud sit q̄ȝ mām recipere maiores dimensiones p reductionē de potentia in actū: ꝯdensari aūt ecōuerso. Sicut aūt mā est in potentia ad determinatas formas: ita etiā est in potentia ad determinatā quātitatē. vñ rarefactio ⁊ ꝯdēsatio nō ꝓcedit in rebus naturalibus in infinitum. ¶ Secundo ibi.

¶ Nā vt ex frigido calidū eadē ⁊ ex calido frigidū fit: q᷑ potētia erat ambo: sic ⁊ ex calido fit magis calidū: nulla ꝓrsus ipsi⁹ pte tūc emergēte calida q̄ non erat antea calida cū calida min⁹ erat. Quēadmodū neqꝫ circūferētia circuli in minoris ambitū est redacta: siue sit eadē siue sit alia: pars ipsi⁹ nulla facta ē curua q̄ nō erat antea curua sed recta. Nō .n. ex eo qppiam min⁹ aut magis ē tale q᷑ id itermittiṫ quo minus aut magis dī tale. Neqꝫ fit vt flāme pars vlla sumaṫ in qua caliditas albedoqꝫ non sit. Quare ⁊ ipsa moles sensibilis nō ideo extēditur aut ꝯstringiṫ q᷑ materies aliquid insuper accipit aut abijcit: sed q᷑ ipsa materies vtrūqꝫ subire potest. Quo fit: vt idē sit rarum ⁊ densum: ⁊ vtriusqꝫ materies vna.

¶ Sicut eni ex frigido fit calidū: ⁊ ex calido frigidū: q᷑ eadē est q̄ erat potētia: sic ex calido: magis calidū: nullo facto in mā calido qḋ nō eēt calidū: qñ erat min⁹ calidū. Sicut qdem nec maioris circuli circulatio ⁊ ꝯuexitas: si fiat minoris circuli eadē cū sit aut alia: in nullo alio factus est ambitus: qḋ nō esset ambitus: sed rectum. Nō eni deficiēdo minus aut maius est. Neqꝫ enim scintille est accipe aliq̄ȝ magnitudinē in qua non ⁊ caliditas ⁊ albedo iest. Sic igiṫ ⁊ prior calor posteriori. Quare ⁊ magnitudo ⁊ paruitas sēsibilis corporis nō accipiēte aliqḋ mā extendiṫ: sed quia potētia est materia vtriusqꝫ. Itaqꝫ idē est densum ⁊ rarū: ⁊ vna mā ipsorum.

¶ Māifestat idē p exēpla. Et q᷑ rarefactio ⁊ ꝯdēsatio ptinet ad motū alteratiōis: ponit exēplū de alijs alterationibus: ⁊ dicit: ꝙ sicut eadē mā mutaṫ ex frigido in calidū: ⁊ ex calido in frigidū pp h̄ ꝙ vtrūqꝫ coꝝ erat in potētia in mā: sic etiā ⁊ aliqd fit magis calidū nō pp h̄ ꝙ aliq̄ pars materie fiat calida: q̄ prius nō erat calida cū eēt minus calidū: sed q᷑ tota mā reduciṫ in actu magis vel min⁹ calidi. Aliud exēplū ponit de q̄litate circa q̄titatē: ⁊ dicit ꝙ si circūferētia ⁊ ꝯuexitas maioris circuli restrigaṫ ad minorē circulū: manifestū ē ꝙ fit magis curuū nō tñ ista rōne: ꝙ ambit⁹. i. circularitas facta sit in aliq̄ pte q̄ primo nō fuisset curuata sed recta: sed p h̄ ꝙ idē ipm qḋ prius erat minus curuatū: magis curuaṫ: nō .n. i huiꝰ alteratiōibus fit aliqd magis vel min⁹ deficiēdo. i. p subtractionē: neqꝫ ēt p additionē: sꝫ p vni⁹ ⁊ eiusdē trāsmutationē de pfecto ad iperfectū aut ecōuerso: ⁊ h̄ pꝫ p h̄ ꝙ in eo qḋ ē simplr ⁊ vniformiter aliq̄le nō ē iuenire aliquā ptē q̄ sit sine tali q̄litate: sicut nō ē accipe in scintilla ignis aliquā partē: in qua nō sit caliditas: ⁊ albedo idest claritas. Sic igiṫ ⁊ prior calor aduenit posteriori nō p h̄ ꝙ aliq̄ pars que nō erat calida sit facta calida: sed p h̄ ꝙ illud qḋ erat minus calidū: fit magis calidū. Vñ ⁊ magnitudo ⁊ paruitas sensibilis corporis nō extēdiṫ vel ampliaṫ in rarefactione ⁊ ꝯdēsatiōe p h̄ ꝙ mā aliqd supadditū accipiat: sꝫ q᷑ mā q̄ pri⁹ erat in potētia ad magnū ⁊ paruū: trāsmutaṫ de vno in alteꝝ. ⁊ iō rarū ⁊ densuꝫ nō fit p additionē partiū subintrātiū vel per subtractionē earūdeꝫ: sed per hoc ꝙ vna est materia rari ⁊ densi. ¶ Tertio ibi.

¶ At q densū qdē ē graue: raꝝ aūt leue. Ampli⁹ sicut circuli circulatio ꝯducta in min⁹ nō accepit aliud cōcauū: sꝫ qḋ erat iuexū: sic ⁊ ignis. Quia si aliqs accipiat oē calidū ē. Sic ⁊ oē ꝯductione ⁊ distētiōe eiusdē māe. Duo nāqꝫ comitāṫ vtrūqꝫ: graue eni ⁊ durū dēsa eē videnṫ: leue vo ac molle rara. Verū in plūbo ac ferro: graue durumqꝫ discrepant.

¶ Est aūt dēsum quidē graue: raꝝ aūt leue. Amplius sicut circuli circulatio ꝯducta in minus nō aliud accipit cōcauū: sed quod erat: ꝯductū est. Sic ⁊ ignis: ꝙ cū aliqs accipiat: omne calidum est. Sic ⁊ oē conductione ⁊ distensione eiusdē materie. Duo enim sunt ab vtroqꝫ denso ⁊ raro. Graue eni ⁊ durū densa videntur esse: ⁊ cōtraria rara leue ⁊ molle. Dissonat autem graue ⁊ durum in plumbo ⁊ ferro. T.c.84.

¶ Manifestat ꝓpositū p effectus rari ⁊ dēsi. ex drīa .n. raritatis ⁊ dēsitatis: sequit drīa aliaꝝ q̄litatū. s. grauis ⁊ leuis: duri ⁊ mollis. ⁊ sic pꝫ ꝙ raꝝ ⁊ dēsuꝫ diuersificāt q̄litates ⁊ nō q̄titates. Dicit ergo ꝙ ad raritatē seqṫ leuitas: ⁊ ad dēsitatē sequiṫ grauitas. ⁊ h̄ rōnabiliter. q᷑ raꝝ ē ex h̄ ꝙ mā recipit maiores dimēsiōes. ⁊ sic si accipiāṫ diuersa corpa eq̄lis q̄titatis: vnū raꝝ: ⁊ aliḋ dēsū: dēsū hꝫ plus de mā. Dcm̄ est aūt supra in tractatu de loco: ꝙ corpus cōtētū cōparaṫ ad ꝯtinēs sicut mā ad formā: ⁊ sic graue qḋ tēdit versus mediū ꝯtētū: rōnabiliter ē magis dēsuꝫ habēs plus d mā. Sic ḡ circūferētia circuli maioris reducta ad minorē circulū nō recipit ꝯcauitatē i aliq̄ sui pte in q̄ nō erat prius: sed qḋ prius erat ꝯcauū reduciṫ ad maiorē ꝯcauitatē: ⁊ sicut quācūqꝫ ptē ignis aliqs receperit est calida ita ⁊ totū corpus fit raꝝ ⁊ dēsū ꝯductione. i. ꝯtractione ⁊ distensione vnius ⁊ eiusdem materie: sm̄ ꝙ mouetur ad maiorē vel minorē dimensionē. Et hoc pꝫ per hec que sequuntur ex raro ⁊ denso que sunt qualitates. Nam ad dēsum sequitur graue ⁊ duruꝫ. Et de graui quidē ratio assignata est. De duro aūt rō manifesta est: q᷑ duruꝫ diciṫ qḋ magis resistit pulsui vel diuisioni. qḋ aūt hꝫ plus de mā minus est diuisibile. q᷑ min⁹ obedit agēti: ꝓpter h̄ ꝙ est magis remotū ab actu. Ecōuerso aūt ad rarum sequiṫ le

Cur ad raritatem leuitas ⁊ ad dēsitatē grauitas seq̄ṫ. Lec. lib. cō.48.

Quid sit rarum.

de z molle. Sed graue z dur in aliqbus dissonāt: sicut in ferro z plūbo. nā plūbū est grauiꝰ: sed ferrum est durius. Et huius ratio est: qz plumbū habet plus de terrestri: sed id quod est aque in eo est imperfectius congelatum z digestum. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Ex his igit̄ que dicta sūt pz: neqz separatū: aut simpliciter: aut in raro: neqz potētia vacuū esse: nisi qspiā voluerit oino vacuū id appellare qd̄ est cā latio nis. Hoc autez pacto grauis ipsius leuisqz materies vt est talis: vacuum erit. Rarū enim ac densum ac qdem contrarietate lationis sunt effectiua. Rōne vo duri mollisue cā sunt facilis difficilisue passionis: z non lationis: sed potius alterationis. Sed de vacuo quidem quo pacto est: z quo pacto non est in rōne rerum hoc sit modo determinatum.

T.c.86. ¶ Ex dictis igit̄ manifestū est: qꝫ nec discretū est vacuū: nec simplr̄: nec in raro: nec potentia: nisi aliqs velit peniꝰ vocare vacuū cām illiꝰ qd̄ fertur. Sic aūt quā grauis est aut leuis mā que huiusmodi: erit vacuū. Dēsuz eni z rarꝫ sm̄ hanc ꝯtrarietatē motus actiua sūt. Scdm̄ autē durū z molle passionis z non passionis receptiua: z non loci mutationis: sed alterationis magis. Et de vacuo quidem quomodo est: z quomodo non est: determinatum sit hoc modo.

¶ Cōcludit pncipale ꝓpositū: z dicit manifestū esse ex dictis qꝫ nō est vacuū aliqd̄ spatiū sepatū: neqz simplr̄ ē ext corpꝰ exñs: neqz exñs in raro: s; aliq̄ foramia vacua: neqz ē exñs est in potētia in corpe raro: s; illos q nō ponebāt vacuū: qd̄ est in corporibꝰ sepatū a pleno. Et sic nullo mō est vacuū: nisi aliqs velit penitus vocare vacuū māz: que quodāmō est cā grauitatis z leuitatis: z sic est cā motꝰ. Densum eni z rarꝫ sūt cā motus sm̄ ꝯtrarietatem grauis z leuis: sed sm̄ ꝯtrarietatē duri z mollis sūt cā passibile z ipassibile. vt dcm̄ est. sed hoc non ptinet ad loci mutationē: sed magis ad alterationē. Et sic cōcludit determinatū eē de vacuo quō sit: z quō non sit. LEC. XV.

¶ Post hec aūt ꝯñs ē de tpe tractare. Atqz pmo qdē dubitādū ē d ipo: z p rōnes exteras: si sit i rōne rerꝫ: necne. Deide ꝯtēplādū ē: quā sit ipsiꝰ tādē natura.

T.c.87. Onsequēs āt dictis ē aggredi de tpe. Primū aūt bene se hz opponē de ipo: z p extraneas rōnes: vtrū sit eorꝫ q̄ sūt: aut nō entium: postea q̄ nā ipsius.

Postq̄ determinauit de loco z vacuo nūc determinat de tpe. Et p dicit de quo est itētio: z quo ordine pcedēdū sit. Scdo psequit̄ ꝓpositū ibi [Qd̄ qdē igit̄.] Dicit ergo primo: qꝫ ꝯñs est ad predicta aggredi de tēpore. in quo designat difficultatez ꝯsiderationis. z sicut de premissis ita z de tpe: pmo opꝫ opponēdo pcedere [p rōnes extraneas] .i. ab alijs positas vel sophisticas. vtrꝫ .s. sit tēpus vel nō: z si est: que est nā eius. ¶ Scdo ibi.

¶ Ex his itaqz tēpus nō eē peniꝰ: aut vix eē: exigue qspiā suspicabit̄. Nam aliud ipsius fuit: atqz nō est: aliud est futurꝫ: z nōdum est. Ex hisce aūt ꝯstat z infinitū: z qd̄ semp accipit̄ tēpus. At hoc i rōne repeē. qd̄ ex hisce que nō sūt ꝯstat: ipossibile esse videtur.

T.c.88. ¶ Quod qdē igit̄ omnino nō sit: aut vix aut obscure: ex his aliqs vtiqz ꝯcipiet. Hoc qdē .n. pteritū est: z nō: z nō est: illud vo futurꝫ: z nōduz est. Ex his aūt z infinitū z semp acceptū tēpus cōponit̄. Ex his aūt que nō sūt cōpositū: ipossibile eē videt̄ participare aliquā substantiam.

¶ Prosequit̄ de tēpore: z pmo opponēdo: scdo determinādo veritatē ibi [Accipiēdū aūt.] Circa primū duo facit. pmo opponēdo inquirit an tēpus sit: scdo qd sit. ibi [Quid aūt sit tēpus.] Circa pmū duo facit. Pmo pōit duas rōnes ad ostēdēdū tēpus nō esse. z ꝯ inqrit de nūc. vtrū sit vnū nūc in toto tpe: vel plura ibi [Amplius aūt ipsius nūc.] Dicit g pmo qꝫ ex istis duabꝰ rōnibus pōt aliqs ꝯcipere vel qꝫ tēpus oino nō sit. vel qꝫ sit aliqd qd̄ vix z obscure percipi possit. Pma ergo rō est talis. Omne cōpositū ex his que nō sunt ipossibile est eē vel habere aliquā substātiā. Sed tēpus cōponit̄ ex his que nō sunt: qz tēporis est aliqd pteritū: z iā nō est: aliud est futurꝫ: z nōduz est: z ex his duobꝰ cōponit̄ totū tēpus ifinitū z ppetuū positū. ergo. impossibile est tēpus aliqd eē. ¶ Scdam rōnem ponit ibi. Qd tēpus nihil sit vel saltē qd imanifestū. duplici rōne probat.

¶ Preterea partibilis ois rei si sit: necesse ē cū est: aut oēs ptes: aut nōnullas eē. At tpis: qd̄ qdē esse partibile cōstat: alie ptes transacte: alie future sunt: nullaqz penitus adest. Ipm̄ aūt nūc ptē nō eē cōstat: ps nāqz metit̄: at ipm̄ nūc nō metit̄. Ex ptibꝰ pterea cōstet totū opꝫ. At tps ex ipsis nūc nō videt̄ constare.

T.c.89. ¶ Adhuc āt ois diuisibilis siqdē ē. neēe ē cū ē: aut oēs aut q̄sdā ptes eē. Tpis āt alie fcē: alie vo future sūt. Est aūt nihil cū sit diuisibile. Ipm̄ aūt nūc nō ē pars. Mēsurat .n. ps: z cōponi opꝫ totū ex ptibꝰ. Tēpus aūt nō videt̄ cōponi ex nūc.

¶ Que talis est. Cuiuslibet diuisibilis existētis neēe ē dū est aliquā partē eē vel aliquas: sed tēpus nō est huiusmodi: qz q̄dā tpis ptes sūt pterite: alie vo sunt future: z nihil tpis qd̄ sit diuisibile est in actu. Ipm̄ vo nūc qd̄ ē in actu nō est pars tpis: qz pars ē q̄ mēsurat totū: vt binariꝰ senariū. vel saltē ex q̄ cōponit̄ totū sicut q̄ternarius est pars senarij nō mēsurās ipm̄: sed qz ex ipso z binario cōponit̄ senarius: tēpus aūt nō cōponit̄ ex ipsis nūc. vt infra pbabitur tēpus igitur nō est aliquid. ¶ Deinde cum dicit. Lec.18.z. cō.107.

¶ Insuper ipm̄ nūc qd̄ pteritū distinguere futurūqz videt̄: vtrū vnum idēqz semp pmaneat: an aliud sit: atqz aliud: non discerni facile pōt.

T.c.90. ¶ Amplius aūt ipsum nūc qd̄ videt̄ determinare preteritū z futurꝫ. vtrū vnū z idez semp pmanet: aut aliud z aliud: nō facile est scire.

¶ Inquirit vtrū sit idē nūc in toto tēpore. z circa hoc tria facit. Pmo mouet questionē. Secūdo obijcit ad vnā partem ibi [Si qdē enim semp.] Tertio ad alterā ibi [At vo neqz nūc.] Dicit g primo qꝫ non est facile scire vtrū nunc qd̄ videt̄ distinguere inter pteritū z futurꝫ semp maneat idē in toto tēpore: an sit aliud z aliud. ¶ Scdo ibi.

¶ Nā si sit aliō atqz aliō semp cū plēs ptes tpis nulle sil̄: nisi altera ꝯtineat̄ ab altera pinde atqz minꝰ a maiore tpe ꝯtinet̄: atqz id qd̄ nūc qdē nō ē: antea vo fuit neēe sit aliqñ eē corruptū: ipa nūc pfecto simul nō erūt. Prius aūt semp corruptū eē necesse est. In seipso igit̄ corruptū eē nō pōt: ppterea qd̄ tūc ē. In alio vo nūc: qui fieri pōt vt sit corruptū. Sit eni hoc impossibile ipsa nūc sibi herere: vt puncto punctum. Si igit̄ non in eo qd̄ est deinceps corruptum est: sed in alio: in ipsis profecto nunc medijs simul erit: que

quidem sunt infinita. At fieri nequit.
¶ Siquidē eni nūc semp alteꝝ ⁊ alteꝝ: nulla aūt
coꝝ que sunt in tēpore: alia ⁊ alia pars simul est
que nō ꝯtineat: alia ꝟo ꝯtineat: sicut minus tē
pus subest sub pluri. Ipm nūc qđ nō est: prius
aūt nō fuit: necesse est corrūpi aliqñ: q2 ipsa qdē
nūc simul adinuicē nō erūt. Corruptū aūt esse ne
cesse est prius. In eodē qdē igit corruptū eē im
possibile ē: ppter h qđ tūc est. In alio aūt nunc
corrūpi prius nūc nō ꝯtingit. Sic eni impole ē
habita esse inuicē ipsa nūc: vt punctū cū pūcto.
Siquidē igitur in eo qđ ꝯsequēter est nō corrū
pit: sed in alio: in medijs nūc que sunt infinita si
mul erit. Hoc autem impossibile est.
¶ Ostēdit ꝙ nō sit aliud ⁊ aliud nunc tali rōne. Due ptes
tēporis q̄ sūt alie adinuicē nō possunt simul esse: nisi vna
ꝯtineat aliā: sicut mai⁹ tēpus ꝯtinet minus: vt annus mē
sem: mensis diē. simul eni est ⁊ dies ⁊ mensis ⁊ annus: sed
vnū nūc cū idiuisibile sit nō ꝯtinet alteꝝ. Si ergo est ac
cipere in tēpore duo nūc: necesse est ꝙ illud nūc qđ modo
est ⁊ prius nō fuit: aliqñ corrūpat: ⁊ ꝙ nunq̄ duo nūc sint
simul. Omne aūt corruptū necesse est i aliquo nūc corrū
pi. Nō aūt pōt dici ꝙ prius nūc sit corruptū in ipso nunc
priori: q2 tūc erat ipsum nūc: ⁊ nihil corrūpit dū est. Silr
ēt nō pōt dici ꝙ prius nūc corrūpat in posteriori: q2 im
possibile est sic se habere duo nūc adinuicē ꝙ sint habita
i. imediate ꝯsequētia se: sicut etiā impossibile est de duo
T.c.i.l.6. bus punctis. ⁊ hoc nunc supponat: q2 in sexto probabitur.
Sic igit inter quelibet duo nūc sunt īfinita nūc. Si ergo
prius nūc corrūpat in aliq̄ posteriori nūc: sequit ꝙ illud
nūc qđ est ante: sil sit cū oībus aliis nūc intermedijs: qđ ē
impossibile. vt dictuz est. Impossibile est igitur esse aliud
⁊ aliud nunc. ¶ Tertio ibi.
¶ At ꝟo neq3 idē semp pmanere pōt. Nullius eni di
fibilis finiti finis ē vn⁹: siue ad vnū siue ad plura cō
tinuū sit. At ip3 nūc finis ē: tēpusq3 sumi finitū pōt.
T.c.9i. ¶ At ꝟo neq3 nūc semp manere idē possibile ē.
Nullius eni diuisibilis finiti vnus terminus ē:
nec si in vno sit ꝯtinuū: nec si in plura. Ipm aūt
nūc terminus est: ⁊ tēpus est accipere finitum.
¶ Ostēdit ꝙ nō possit eē vnū ⁊ idē nūc duabus rōnibus.
Quarū prima talis est. Nullius diuisibilis finiti pōt esse
vnus terminus tm: neq3 si sit cōtinuum ſm vnā dimen
sionē vt linea: neq3 si ſ3 plures vt supficies ⁊ corpus. Nā
vnius linee finite termini sunt duo puncta: ⁊ superficiei
plures linee: ⁊ corpis plures supficies. S3 ipsum nūc ē ter
minus tēporis. Cū igit sit accipe aliqđ tēpus finitum ne
cesse est ponere plura nūc. ¶ Scđam rōnem ponit ibi.
¶ Preterea cū sil eē tpe: ⁊ neq3 ṗus neq3 posteri⁹ ni
hil aliđ sit q̄3 in eodē nūc eē: si ṗora posterioraue i h
nūc sūt: ea pfecto que ante cēties cētenos annos sūt
fcā: sil cū his erūt q̄ hodierno die ꝯficiāt: ⁊ neq3 ṗus
q̄cq̄3 alio neq3 posterius erit. De his igit q̄ isunt tpi
tot sint dubitata.
T.c.92. ¶ Amplius si simul eē ſm tēpus ⁊ nec pri⁹ nec
posterius in eodē eē: ⁊ in ipso nūc est: simul sūt
que in annū sunt millesimū: his q̄ sūt hodie: nec
prius nec posterius nihil aliud alio. ¶ De his q
T.c.93. dem igitur que isunt ipsi: tot opposita sint.

¶ Illa dicūtur eē sil ſm tēpus ⁊ nec prius nec posteri⁹ q̄
sūt in eodē nūc. Si ergo est idē nūc permanēs in toto tē
pore sequitur ꝙ illa que fuerūt ante mille annos sint si
mul cū his q̄ sūt hodie. Ultimo aūt epilogando ꝯcludit
tot eē opposita de ipsis nūc q̄ sūt in tpe. LEC. XVI.
¶ Sed qdnā sit tēpus: ⁊ que sit ipsi⁹ nā silr est obscu
rū: ⁊ ex his que a maiorib⁹ nostris tradita sunt: ⁊ ex
his q̄ nup a nobis sūt dicta. Quidā. n. vniuersi motū:
qdā sperā ipsā tps eē dixerūt. Quoꝝ neutrū veꝝ ē.
Quid autem tempus: ⁊ que ipsius na
tura similiter ⁊ ex traditis immanife
stum est: ⁊ de quibus attingimus ad
uenientes prius. Quidam eni3 totius
quidem motū dicūt. Alij aūt ipsam speram.
Postq̄3 ingſiuit an tēpus sit. Hic disputatiue ingrit
qd sit. Et p̄ iprobat pōnes alioꝝ. Secundo
ingrit quō se hēt ad motus qui tēpori ppinquissimus vi
det. ibi Quoniā aūt videt maxie. Circa pmū duo facit.
Prīo ponit opiones. Scđo improbat eas ibi Quāuis cir
culatiōis. Dicit ergo p̄. ꝙ qd sit tēpus: ⁊ qd sit nā eius nō
pōt esse manifestū ex his q̄ tradita erāt de tpe ab antiqo
ribus: neq3 per alīq̄ qbus attingi possit qd ipsi circa h de
terminauerint. Quidā enim dixerunt ꝙ tēpus est motus Opiones antiquoꝝ de tēpore
celi. Quidā ꝟo ꝙ est ipsa spera celestis. ¶ Scđo ibi.
¶ Eteni ꝯuersiōis ps: tēpus est quoddā. Cōuersio ꝟo
nō ē. Pars. n. ꝯuersiōis ē id qđ sūptū est: nō ꝯuersio.
¶ Quāuis circulationis ⁊ pars tempus quod
dam est: circulatio autem non est. Pars enim
circulatiōis est que accipitur: sed nō circulatio.
¶ Improbat positas opiones. ⁊ p̄ p̄imā. 2ᵒ scđam ibi Toti⁹ aūt spera. Circa p̄m ponit duas rōnes. Quarū p̄ᵃ talis ē. Improbatio opi. anti. de tpe
Si circulatio est tēp⁹ op3 ꝙ ps circulatiōis sit circulatio:
q2 ps tpis tēpus est: s3 ps circulatiōis nō est circulatio. g
tēpus nō est circulatio. ¶ Scđam rōnem ponit ibi.
¶ Preterea si plures eēnt celi motus: vniuscuiusq3 si
militer tēpus eēt. Quare plura tēpora simul essent.
¶ Ampli⁹ aūt si plures eēnt celi: silr eēt tēpus cu T.c.94.
iuslibet ipsoꝝ motus. Quare multa tpa simul.
¶ Que talis est. Motus multiplicat ſm multitudinē mo
biliū. Si ergo plures eēnt celi: plures essent circulationes
coꝝ. ⁊ sic si circulatio sit tēpus seqret ꝙ essent multa tē
pora simul: qđ est ipossibile. non. n. est accipere duas ptes
tēporis sil nisi vna ꝯtineat aliā: vt supra dictuz est. Mo T.c.i5. c.90.
uebant tñ hi ad ponēdū tēpus esse circulationē: q2 vide
bant tēpora circulo quodā reiterari. ¶ Deinde cū dicit.
¶ Sperā aūt vniuersi qdā iđ tēpus eē putarūt q2 ⁊ in
tpe ⁊ vniuersi spera sūt cūcta. S3 h adeo stultū ē: vt
supuacaneū sit ea ipossibilia q̄ sequunt considerare.
¶ Totius aūt spera visa est quidem dicentibus
eē tempus: q2 in tempore omnia sunt ⁊ in toti⁹
spera. Est autem stultius quod dicitur q̄3 ⁊ qđ
est de hoc impossibilia considerare.
¶ Excludit scđam opionē: ⁊ dicit. Quibusdam visuz est ꝙ
spera celi eēt tēpus: per hoc ꝙ oia sunt in tēpore: ⁊ etiam
oia sunt in spera totius: q2 celū ꝯtinet oia. vnde conclude
re volebant ꝙ spera celi esset tēpus. In qua qdez rōne du
plex erat defectus: q2 nō vniuoce di esse aliqd in tempore
⁊ in loco. Scđo q2 argumētabat in scđa figura ex duab⁹
affirmatiuis. ⁊ iđ dicit ꝙ ista positio est magis stulta q̄3 ꝙ
oporteat considerare impossibilia que ad ipsam cōsequū
tur. Manifestū est eni ꝙ omnes partes spere sunt simul:

nō autem temporis. ℂ Deinde cum dicit.

ℂ Cū vō mot⁹ qdā atqȝ mutatio quedā tēpus eē maxime videaꝛ: id si sit ꝯsiderem⁹ opȝ. Mutatio igiꝛ motusue in ipō ē qđ mutaꝛ dūtaxat: aut vbi id ē qđ mouetꝛ atqȝ mutaꝛ. At tēpus vbiqȝ est eque: ꝛ apđ oia.

T.c.95. ℂ Quoniā aūt videꝛ maxime motus esse ꝛ mutatio quedam tempus: hoc considerandum est. Uniuscuiusqȝ quidē igitur mutatio ꝛ motus in ipso propter alterationem ꝛ augmentuȝ mutatio est solum: aut vbi fortasse est ipsum quod mouetur ꝛ transmutatur. Tempus autē similiter ꝛ vbiqȝ ꝛ apud omnia est.

Q tēpus nō sit motus duplex ratio. ℂ Inquirit quō se hȝ tēpus ad motū. Et p̄ ondit ꝙ tēpus nō ē mot⁹. 2° ꝙ nō est sine motu. ibi [At vō neqȝ sine motu eē.] Circa p^m ponit duas rōnes ad ondēdū ꝙ tēpus nō sit mot⁹ aut mutatio ꝙ posset maxie videri. Prio qꝛ ois mot⁹ ꝛ mutatio vel est solū in ipso transmutato: vel ēt in loco vbi ē trāsmutatū ꝛ transmutās: quoꝝ pmū dicit pp motū in suba ꝛ q̄litate ꝛ q̄titate. Scđm aūt dicit pp motū in vbi: qui dr mot⁹ in loco. Sed tēpus est vbiqȝ ꝛ apud oia. ergo tēpus nō est motus. ℂ Scđam rōnē ponit ibi.

ℂ Preterea mutatio qdē ois celerior ē atqȝ tardior. At tēpus nō est. Tardū eni ꝛ velox tpe est diffinitū. Nā id qdē est velox qđ i breui tpe magnū: id aūt tardū qđ in lōgo paruū spatium trāsit. At tēpus nec vt quātū qđ est: nec vt q̄le tpe diffiniꝛ. Tempus igiꝛ nō eē motū satis iam patuit. At nihil impresentiarum intersit vtro nomine: motu an mutatione vtamur.

T.c.96. ℂ Amplius aūt mutatio quidē omnis velocior aut tardior est. Tempus aūt nō est. Tardū aūt ꝛ velox tēpore determinanꝛ: velox quidē quod in pauco multuȝ moueꝛ. Tardū aūt qđ in multo paucū. Tempus aūt nō determinaꝛ tempore: neqȝ quo quantuȝ aliquid est: neqȝ quo quale. ℂ Quod quidem igitur nō est motus: manifestum est. Nihil autem differat nobis dicere in presenti motum aut mutationem.

ℂ Que talis est. Ois mutatio ꝛ mot⁹ est velox aut tardus: sed tēpus nō est huiꝰ. ḡ tēpus non est motus vel mutatio. Mediā sic pbat. Tardū ꝛ velox determinanꝛ ex tpe: qꝛ velox dr qđ moueꝛ p multum spatiū in pauco tpe: tardū aūt qđ ecōuerso p paucū spatiū in multo tpe: sȝ tēpus nō determinaꝛ tpe: neqȝ ſm suā q̄titatē: neqȝ ſm q̄litatē: qꝛ idē nō est mēsura suiipsius. ergo tēpus nō est velox neqȝ tardus. Et qꝛ pposuerat ꝙ mutatio ē velox aut tarda nō facta mētione de motu: subiūgit ꝙ q̄tū ad p̄sens nō differt dicere motum aut mutationē. In quinto enim ostendetur coꝝ differentia. ℂ Deinde cum dicit.

T.c.97. ℂ At vō nō sine mutatione tēpus eē videtur. Nā cuȝ ipsi nihil mēte mutamur: aut non aiaduertimus nos eē mutatos: nō videꝛ nobis tēpus fuisse. Quēadmodū nec hisce qđ fertū in sarde apud heroas dormire cū fuerint experrecti. Cōiungūt eniȝ nūc ipsa: prius inq̄ atqȝ posterius: vnūqȝ faciūt: mediū ob sensus occupationē tēpus excipiētes. Ut igiꝛ si nō aliđ atqȝ aliđ sed vnū idēqȝ nūc esset: tēpus sane nō eēt. Sic ꝛ cuȝ lateat aliud atqȝ aliud eē: mediū ipm non esse tēpus videꝛ. Qđ si tūc fit: vt tēpus eē nō arbitremur cum nullā diffinim⁹ mutationē: sed in vno atqȝ idiuisibili aia manere videtur: cum vō senserimus diffinierimusqȝ mutationē tūc tēpus fuisse dicim⁹ ipȝ pfecto sine motu mutatiōeue tēpus nō eē. Que cuȝ ita sint: patet tēpus nec motū eē: nec esse etiam absqȝ motu.

ℂ At vō neqȝ sine motu tempus est. Cuȝ enim nihil ipsi mutamur ſm intelligentiam: aut latet transmutantes: non videꝛ nobis fieri tempus: sicut neqȝ qui in sardo fabulātur dormire apud heroes: cū expergiscūtur. Copulāt enim nunc primum posteriori nunc: ꝛ vnū faciunt: remouentes propter insensibilitatē medium. Tanq̄ igiꝛ si non esset mediū nunc: sed idem ꝛ vnū: nō esset tempus: sic ꝛ quando latet alteruȝ esse: nō videtur mediū esse tempus. Si igiꝛ nō opinari esse tempus tunc accidit nobis cum non diffinimus nec vnam mutationē sed in vno indiuisibili videꝛ anima manere: cum aūt sentimus ꝛ determinamus: tunc dicimus fieri tempus: manifestum est ꝙ nō est sine motu neqȝ mutatione tēpus. ℂ Qꝛ igitur neq̄ motus neq̄ sine motu tēpus est manifestum est. T.c.98.

Q tēpus nō sit sine motu ro. ℂ Ostēdit ꝙ tēpus non est sine motu: qꝛ quādo hoies non mutanꝛ ſm suā apprehēsionē: aut si mutanꝛ tñ latet eos: tūc nō videꝛ eis ꝙ pertranseat aliquod tēpus. Sicut patet in his qui in sardo[que est ciuitas asie] dicuntur fabulose dormire apud heroes id est apud deos. Animas eniȝ bonoꝝ ꝛ magnoꝝ: heroes vocabāt: ꝛ quasi deos vocabāt: vt Herculis Bacchi ꝛ similiū. Per incātationes eniȝ aliquas: aliqui insensibiles reddebanꝛ: quos dicebāt dormire apud heroes: qꝛ excitati: quedā miracula se vidisse dicebant: ꝛ futura quedaȝ prenuntiabant. Tales autem redeuntes nō percipiebant tēpus quod preterierat: duȝ ipsi sic absorpti erāt: qꝛ illud instans p^m in quo dormire ceperāt copulabāt posteriori nūc: in quo excitabanꝛ: ac si eēnt vnū: mediū eni tēpus nō pcipiebāt. Sicut igiꝛ si nō eēt aliud ꝛ aliud nūc sed idē ꝛ vnū: nō esset tēpus mediū: sic ꝛ quādo latet diuersitas duoꝝ nunc: nūc videtur tempus esse mediū. Si ergo tūc accidit nō opinari tēpus cum nō percipim⁹ aliquā mutationē: sed hoꝛ videtur ꝙ sit in vno indiuisibili nunc: tūc aūt percipimus fieri tēpus quando sentimus ꝛ determinamus. i. numeramus motū aut mutationem: manifeste sequitur ꝙ tempus nō sit sine motu neqȝ sine mutatione. Ultimo ergo cōcludit ꝙ tps nō sit motus: nec sit sine motu.

LEC. XVII.

ℂ Quoniā aūt qdnā sit tēpus querimus. Sumamus oportet hinc ordiētes qdnā ipsi⁹ sit motus. Nā simul motū tēpusqȝ sentimus. Etenī si tenebre sint: ꝛ nihil per corpus afficiamur: motus aūt insint in aia: continuo sane quoddā etiā simul fuisse tempus videꝛ. At cū tēpus etiā quoddā videꝛ nobis fuisse: simul tunc ꝛ motus fuisse qdam videꝛ. Quibus efficiꝛ: vt tēpus aut motus sit: aut aliqd motus. Cū igiꝛ motus nō sit: necesse est ipsum aliquid motus esse.

Accipiendum autem quoniam querimus quid sit tempus: hinc incipientibus quid motus est. Simul enim motuȝ sentimus ꝛ tempus. Et nāqȝ

si sint tenebre: τ nihil per corpus patiamur: motus aũt aliqs i anima fit: subito simul videtˀ fieri quodãmodo tẽpus. At vo τ cũ tẽpus videtur fieri aliqđ simul: τ motus aliqs fieri videtˀ. Quare aut motus: aut motus aliquid est tempus. Quoniam autem non est motus: necesse est motus aliquid esse ipsum.

Postq̃ Philosophus disputatiue inquisiuit de tẽpore: hic incipit determinare veritatẽ. Et pmo determinat veritatẽ de tpe. Scđo mouet quasdã dubitatiões circa vitatẽ dtermiatã: τ soluit eas ibi[Dignũ ãt.] Circa pmũ duo facit. Primo determinat de tpe fꝫ se. Secũdo per cõparationẽ ad ea q̃ tpe mẽsuranṫ ibi[Qm̃ aũt est tẽpus τc.] Circa pmũ tria facit. Primo manifestat qđ sit tẽpus. 2° qđ sit nunc tpis ibi[Et sicut motus semꝑ τc.] Tertio ex diffõne motus assignata assignat rões eorũ q̃ dicunṫ de tpe ibi[Qđ qđẽ igiṫ tẽpus τc.] Circa pmũ duo facit. Primo ponit tpis diffõnẽ. Scđo manifestat eaꝫ ibi [Signũ autẽ.] Prima pars diuidiṫ in tres particulas: fꝫ tres partes diffõnis tpis quas inuestigat. Scđa pars incipit ibi[Qm̃ autẽ qđ mouetˀ τc.] Tertia ibi [Determinamus aũt τc.] Primo ergo inuestigat hãc particulã ꝙ tempus est aliqđ motus. Vñ dicit: ꝙ qꝛ inqrimus quid sit tẽpus: hinc accipiẽduꝫ est: vt accipiamus qđ motus sit tẽp⁹. Et ꝙ tẽpus sit aliqđ motus: per hoc manifestũ ẽ ꝙ simul sentimus motũ τ tẽpus. Cõtingit enim qñqꝫ ꝙ ꝑcipimus fluxũ tpis: quãuis nullũ motũ particularẽ sẽsibilẽ sentiamus: vtpote si sim⁹ in tenebris: τ sic visu nõ sentim⁹ motũ alicuius corꝑis exterioris. Et si nos nõ patiamur aliquã alteratiõnẽ in corporib⁹ nostris ab aliquo exteriori agente: nullũ motũ corꝑis sentiemus: τ tñ si fiet aliqs motus in aĩa nostra: puta fm successiõnẽ cogitationũ τ imaginationũ: subito videṫ nobis ꝙ fiat aliqđ tẽpus. τ sic ꝑcipiendo quẽcunqꝫ motuꝫ: percipimus tẽpus. Et siľr econuerso cum percipimus tẽpus: simul ꝑcipimus motũ. Vñ cũ nõ sit ipse motus: vt probatũ est: relinquiṫ ꝙ sit aliqđ mot⁹. Habet aũt dubitationẽ qđ hic diciṫ de perceptione tẽporis τ motus. Si eñi ꝯsequaṫ aliquẽ motũ sensibilẽ extra animam existentẽ: sequitur ꝙ qui nõ sentit illũ motum: nõ sentiat tẽpus: cuius ꝯtrariũ hic diciṫ. Si aũt tempus ꝯsequaṫ motũ anime: sequiṫ ꝙ res nõ cõparentur ad tẽpus nisi mediante anima: τ sic tẽpus erit non res nature: sed intẽtio anime: ad moduꝫ intentionis generis τ speciei. Si aũt sequaṫ vľr oẽm motũ: sequiṫ quot sũt motus: tot sint tẽpora: qđ est ĩpossibile: qꝛ duo tẽpora nõ sũt simul: vt supra habitũ est. ¶ Ad huius igiṫ euidẽtiã sciẽdũ est ꝙ est vnus pmus motus qui est cã omnis alteri⁹ motus: vñ q̃cunqꝫ sunt in eẽ trãsmutabili habẽt hoc ex illo p̃ motu: q est motus pmi mobilis. Quicũqꝫ aũt percipit quẽcunqꝫ motũ: siue in rebus sensibilibus existẽtẽ: siue in anima: ꝑcipit esse transmutabile: τ per ꝯsequens ꝑcipit primũ motũ quẽ seqtur tẽpus. Unde quicũqꝫ percipit quẽcũqꝫ motũ percipit tempus: lꝫ tempus nõ ꝯsequatur nisi vnũ primũ motuꝫ a quo omnes alij causantur τ mensurantur: τ sic remanet tñ vnum tempus. ¶ Secundo ibi.

Margin: Qꝫ tps sit aliqđ motus.

Margin: te. 16. t. c. 95. τ 96.

¶ Cũ aũt id qđ mouetˀ ex quodã in quoddã ꝓficiscatur: magnitudoqꝫ ois ꝯtinua sit: motus ꝓfecto magnitudinẽ seqtur. Quia nãqꝫ magnitudo ꝯtinua est: ideo τ motus cõtinuus est. At qꝛ motus continuus est: τ tẽpus cõtinuũ est. Quãuis enim est motus: tantum τ tempus semꝑ fuisse videtur.

te. c. 97. ¶ Quoniã aũt qđ mouetˀ mouetˀ ex quodam in quiddã: τ ois magnitudo ꝯtinua ẽ: sequiṫ magnitudinẽ motus: ꝓpter id enim ꝙ magnitudo continua est: τ motus continuus erit. Quantum eniꝫ motus est: tantũ τ tẽpus videṫ fieri.

¶ Inuestigat scđam particulã positã in diffõne temporis. Supposito eñi ꝙ tẽpus sit aliqđ motus: ꝯsequẽs. s. ipm: restat inuestigãdũ fm quid tẽpus ꝯsequaṫ motum: qꝛ fm prius τ posteri⁹. Circa h̃ ergo tria facit. Primo ostẽdit quomõ in motu inueniaṫ prius τ posterius. 2° quomõ prius τ posterius se habeat ad motũ ibi[Est aũt pꝰs τ posteri⁹.] Tertio ꝙ tẽpus sequiṫ motũ fm prius: τ posteri⁹ ibi[At vo τ tẽpus.] Circa p̃m⁹ duo facit. Primo ondit ꝙ ꝯtinuitas ẽ in tẽpore ex motu τ magnitudine. 2° ꝙ etiã prius τ posterius ibi[Prius aũt τ posterius.] Dicit ergo pmo. ꝙ oẽ qđ mouetˀ mouetˀ ex quodã in quiddã: sed inter alios mot⁹: pmus est motus localis: qui est a loco in locũ fm aliquaꝫ magnitudinẽ. Primũ aũt motũ cõsequiṫ tẽpus. τ iõ ad inuestigãdũ de tẽpore opꝫ accipe motũ fm locũ. Quia ergo motus fm locũ est fꝫ magnitudinẽ ex quodã in qddã: τ omnis magnitudo est ꝯtinua: opꝫ ꝙ motus consequaṫ magnitudinẽ in ꝯtinuitate: vt qꝛ magnitudo ꝯtinua est: τ motus ꝯtinu⁹ est: τ ꝑ ꝯsequẽs tẽpus etiã ꝯtinuũ ẽ: qꝛ quantus est motus pmus: tãtũ fieri tẽpus videṫ. nõ aũt tẽpus mensuraṫ fꝫ q̃titatẽ cuiuscũqꝫ motus: qꝛ tardus mouetˀ fm paucũ spatiũ in multo tẽpore: velox aũt econuerso: sed solũ q̃titate pmi motus sequiṫ tẽpus. ¶ Scđo ibi.

Margin: Qꝫ tps sit ꝯtinuum.

¶ Atqui prius τ posterius in loco est primo atqꝫ positione. Cum vo in magnitudine sit: in motu quoqꝫ similitudine rõnis prius esse posteriusue necesse est. At vo prius atqꝫ posterius in tpe etiam est: ex eo sane: qꝛ semꝑ alterum ipsorum alterum sequitur.

¶ Prius aũt τ posterius in loco primum sunt. Hec autẽ positione sunt determinata. Quoniã autẽ in magnitudine primum τ vltimum est: necesse est in motu prius τ posterius esse proportionaliter his que sunt ibi. At vo τ in tempore est prius τ posterius propter id quia sequitur semper alterum alterum ipsorum.

¶ Ostẽdit etiã ꝙ idẽ ordo ꝯsideraṫ in priori τ posteriori. τ dicit. ꝙ prius τ posterius sunt pꝰs in loco siue in magnitudine. τ hoc ideo qꝛ magnitudo est q̃titas positionẽ habẽs. de rõne aũt positionis est prius τ posterius. vñ ex ipsa positione locus hẽt pꝰs τ posterius. Et qꝛ in magnitudine est prius τ posterius: necesse est ꝙ in motu sit pꝰs τ posterius ꝓportionaliter his[que sũt ibi] scilꝫ in magnitudine τ in loco. τ per ꝯsequens etiã in tẽpore est prius τ posteri⁹ qꝛ motus τ tempus ita se habent: ꝙ semper alterum eoꝝ sequitur ad alteꝝ. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Prius aũt in motu posteriusue subiecto qđem est motus. Ipso aũt esse diuersum est: τ nõ est motus.

¶ Est autem prius τ posterius ipsorum in motu: quod equidem ens motus est tamẽ esse ipsius alterum est: τ non est motus.

¶ Ostẽdit qũo pꝰs τ posterius se habẽt ad motum. τ dicit ꝙ prius τ posterius ipsoꝝ. s. temporis τ motus quantum ad id quod est: motus est: tñ fm rationem est alterum a motu τ non est motus de rõne eniꝫ motus est ꝙ sit actus existentis in potẽtia: sed ꝙ in motu sit prius τ posterius: hoc contingit motui ex ordine partium magnitudinis. Sic igitur prius τ posterius sunt idem subiecto cum motu: sed differũt rõne. Unde restat inquirendum: cũ tẽpus

sequaṫ

sequat motū: sicut supra ostēsuȝ est: vtrū sequatur ipsum inquantum est motus: an inquantum habet prius ⁊ posterius. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Atqui tēps quoqȝ cognoscimus: cū motū desinim⁹: priore posterioreue desinientes. Atqȝ tūc fuisse dicimus tēps: cū prius in motu posteriusue senserim⁹: hoc ipso autē desinimus: qđ aliud atqȝ aliud ipsa.

T.c.100. ¶ At vero ⁊ tempus cognoscimus: cum diffinimus motuȝ prius ⁊ posterius determinantes: ⁊ tunc dicimus fieri tempus: quādo prioris ⁊ posterioris in motu sensum percipimus.

¶ Ostēdit ꝙ tēpus sequat motū rōne prioris ⁊ posterioris. propter hoc eni est ostēsuȝ ꝙ tēpus sequit motū: qȝ simul cognoscim⁹ tēps ⁊ motū: sm illud ergo tēps sequit motuȝ: quo cognito in motu cognoscit tēps. sed tūc cognoscimus tempus cū distinguimus determinādo prius ⁊ posterius: ⁊ tūc dicimus fieri tēpus qñ accipim⁹ sensum prioris ⁊ posterioris in motu. Relinquit ergo ꝙ tempus sequit motum sm prius ⁊ posterius. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et aliud qđ inter ipsa mediū eē existimam⁹. Nā cū extrema alia a medio itelligimus eē: ⁊ aius ipsa nūc duo dicit: alteȝ prius: alteȝ posterius: tūc ⁊ hoc ipsuȝ tēpus dicim⁹ eē. Qđ eni ipso nūc desinit: id tēps esse videt: ⁊ supponit. Cū igit ipm nūc vt vnū sentim⁹: ⁊ nō aut vt prius in motu posteriusue: aut vt idē qdem: prioris vero cuiusdā posteriorisue: tēps tūc nullū fuisse videt: qm̄ neqȝ mot⁹. Sed cū prius sentim⁹ atqȝ posterius: tūc ⁊ tēps dicim⁹ eē. Hoc enim est tēps numerus motus per ipsuȝ prius posteriusue. Non ergo tēpus est motus: sed vt motus ipse numerum habet.

¶ Determinamus aūt in accipiēdo aliud ⁊ aliud ipsuȝ ⁊ mediū ipsorū alteȝ. Cū eni altera extrema mediȷ̄ itelligimus: ⁊ duo dicat aia ipsa nūc: hoc qdē prius: illud vero posteri⁹: tūc ⁊ hoc dicimus eē tēps: determinatū eni ipso nūc tēps eē videt: ⁊ supponat.

T.c.101. ¶ Qñ qdē igit tanqȝ vnū ipȝ nūc sentimus ⁊ nō sit sicut prius ⁊ posterius in motu: aut vt idem quideȝ prioris ⁊ posterioris alicuius: nō videt tēpus fieri nullū quidem: nec motus. Cū aūt prius: ⁊ posterius est: tūc dicimus tēps. Hoc enim est tēpus. Numerus mot⁹ sm prius ⁊ posterius. Nō ergo motus tempus est: sed sm ꝙ numerum habet motus.

¶ Ostēdit qđ motus tēpus sit: qȝ numerus motus. ⁊ hoc ēt ostēdit eodē medio. s. per cognitionē tpis ⁊ mot⁹. Manifestū est eni ꝙ tūc eē tēps determiam⁹: cū accipim⁹ in motu aliud ⁊ aliud: ⁊ accipimus aliqđ mediū inter ea. Cū eni intelligimus extrema diuersa alicuius mediȷ: ⁊ aia dicat illa eē duo: hoc prius: illud posteri⁹ qsi numerādo prius ⁊ posterius in motu: tūc hoc dicimus eē tēps. Tēpus eni determinari videt ipso nunc. ⁊ hoc supponat ad p̄ñs: qȝ postea erit magis manifestū.

Le.le.1. c.105. Quādo igit sentim⁹ vnū nūc ⁊ nō discernimus in motu prius ⁊ posterius: vel qñ discernim⁹ in motu prius ⁊ posterius: sed accipimus idē nūc vt finem prioris ⁊ principiū posterioris: nō fieri videt tēpus: qȝ neqȝ est motus: sed cū accipim⁹ prius ⁊ posterius ⁊ numeram⁹ ea: tūc dicimus fieri tēps ⁊ hoc iđ qȝ tēps nihil aliud est qȝ numerus mot⁹ sm prius ⁊ posterius. tēps eni pcipim⁹: vt dictū est: cū numeram⁹ prius ⁊ posteri⁹ in motu. Manifestū est ergo ꝙ tēps nō est mot⁹: sed sequit motū sm ꝙ numerat. vñ est numerus mot⁹. ¶ Siqs aūt obyciat ꝯ p̄dictā diffōnē ꝙ prius ⁊ posteri⁹ tpe determinant: ⁊ sic diffinitio est circularis. ¶ Dicēdū est ꝙ prius ⁊ posterius ponunt in diffōne tpis sm ꝙ cāntur in motu ex magnitudie: ⁊ nō sm ꝙ mēsurant ex tpe. ⁊ iđ supra A R. l¹° ostēdit ꝙ prius ⁊ posterius prius sunt in magnitudine qȝ in motu: ⁊ in motu qȝ in tempore: vt hec obiectio excludat. ¶ Deinde cum dicit. Obiectio ꝙ videtur de modo circuli. Solo obiectionis.

¶ Id ita eē hoc indicat signū: nā plus qdē ⁊ min⁹ numero: plurē vero minoreue motū tēpore solem⁹ discernere. Tempus ergo numerus quidam est.

¶ Signū est aūt: plus quidē enim: ⁊ minus indicamus numero. Motū aūt in plurē: ⁊ minorē tempore. Numerus itaqȝ quidem tempus est. T.c.102.

¶ Manifestat p̄dictā diffinitionē dupl'r. Primo qdē quodā signo. Id eniȝ quo aliqđ indicamus plus ⁊ minus est numerus eius: sȝ motū indicamus plurē ⁊ minorē tempore. tempus igitur est numerus. ¶ Secundo ibi. Signo ꝙ tēpus esse numeruȝ.

¶ Cū vero duplex sit numerus. Nā ⁊ id qđ numerat: ac numerabile. Et id quo numeram⁹ numerū dicimus: id qđ numeratur nō id quo numeramus est tempus. Sunt autem id quo numeramus: ⁊ id quod numeratur: non eadem sed diuersa.

¶ Quoniā aūt numerus est dupliciter: ⁊ nanqȝ qđ numerat: ⁊ numerabilē numeruȝ dicimus: ⁊ quo numeramus: tempus autē est: quod numerat: ⁊ non quo numeramus. Est autē alterū quo numeramus: ⁊ quod numeratur.

¶ Manifestat qđ dictū est per distinctionē numeri. ⁊ dicit ꝙ numer⁹ dicit dupl'r. Uno mō id qđ numerat actu: vel qđ est numerabile: vtpote cū dicimus decē homines vel decē equos: qui dicit numerus numerat⁹: qȝ est numerus applicatus rebus numeratis. Alio mō dicit numerus quo numeramus. i. ipse numerus absolute accept⁹: vt duo tria quatuor. Tēpus autē nō est numer⁹ quo numeram⁹: qȝ sic qđ sequeret ꝙ numerus cuiuslibet rei eēt tēps: sȝ est qđ numerat: qȝ ipse numerus prioris ⁊ posterioris in motu tēps dicit: vel ēt ipsa q̄ sunt prius ⁊ posteri⁹ nūerata. ⁊ iđ lȝ numer⁹ sit q̄ntitas discreta: tēps tñ ē quātitas ꝯtinua: ppter rē nūeratā: sic decē mēsure pāni quoddā cōtinuū ē: q̄uis denari⁹ nūer⁹ sit q̄ntitas discreta. LEC. XVIII.

¶ Atqȝ vt mot⁹ alius est: atqȝ ali⁹: est sic ⁊ tēps. Tēps aūt omne: qđ est simul: est idē. Nam ipsum nunc ideȝ est subiecto. Esse autem ipsius diuersum est.

ET sicut motus semper aliud: sic ⁊ tēpus. Qđ autē simul oē tēpus idem est. Ipsum enim nūc idem est: quod quidem erat. Esse auteȝ ipsi alterum est. T.c.103.

Postq̄ phus ostendit qđ est tēps: hic determinat de nunc. ⁊ primo ostēdit vtȝ sit idē nunc in toto tpe: vel aliud ⁊ aliud: qđ supra in dubitatione positū fuit. Le.c.13.1. c.90. Scđo ex hoc vlterius assignat rōnē eoruȝ que dicunt de nunc. ibi [Manifestū aūt est ⁊c.] Tria facit circa primū. Primo pponit ꝙ nūc quodāmodo est idē ⁊ quodāmodo nō est idē. Scđo exponit qđ dixerat. ibi [Ipsuȝ aūt nūc.] Tertio pbat. ibi [Sequit eni sicut dictū est.] Dicit ergo ꝙ cum tempus sit numerus motus: sicut partes motus sunt semper alie ⁊ alie: ita ⁊ partes temporis. sed illud qđ simul existit de toto tempore est idem. s. ipsum nunc. Qđ quidem sm id qđ est: idem est: sed ratione est alteruȝ: sm qđ est prius ⁊ posterius. ⁊ sic nunc mensurat tempus sm

ꝙ est idem subiecto:sed fm ꝙ ratione est alterum τ alterum:τ prius τ posterius. ¶ Secundo ibi.

¶ Ipsumq; tempus metitur: vt prius: atq; posterius est. Atq; tum est idem : tum non est idem: nam vt est quidem in alio: atq; alio differt. Atq; hoc pacto est ipsum nunc. Subiecto vero est idem.

T.c.104. ¶ Ipsum aūt nunc tēpus mēsurat: fm qđ prius τ posterius est. Ipsum aūt nūc est quidez sicut idē: est vero sicut nō idē: fm quidē eniz ꝙ in alio: τ alio alterū est. Hoc vero erat ipsi nūc: inquātuz aūt quodcūq; ens: est ipsum nunc quidem est.

¶ Exponit qđ dixerat. τ dicit ꝙ ipsum nunc quodāmodo semper est idem τ quodāmodo non idez. Inquantū eniz semper consideratur vt aliud τ aliud fm successionē temporis τ motus: sic est alterum τ alterum: sed fm ꝙ consideratur in se: sic est idē: τ hoc est qđ supra diximus: ꝙ ipsi est esse alterum. Nam hoc est esse ipsi nunc. i. fm hoc accipitur ratio ipsius: vt consideratur in decursu temporis τ motus: sed inquantum ipsum nunc est quoddam ens: sic est idem subiecto. ¶ Tertio ibi.

¶ Etenim motus magnitudinem sequitur: τ tempus motum: vt diximus. Quo fit vt τ id qđ fertur: quo motū: τ prius in ipso: posteriusue cognoscimus: punctum sequatur. Hoc igitur subiecto quidem est idez. Est enim: aut punctum: aut lapis: aut aliquid aliud tale. Ratione vero diuersum: perinde atq; sophiste: coriscum in lycio: coriscum in foro esse: sumunt esse diuersa. Et hoc igitur vt alibi est: atq; alibi est diuersum. At ipsum nūc sequitur id: quod fertur: perinde atq; tempus sequitur motum. Ipso nāq;: quod fert: prius in motu: posteriusue cognoscimus. Prius vero posteriusue vt numerabile est: ipsum ṗfecto est nūc. Quare τ hoc ipsum subiecto quidem est idem. Est enim prius aut posterius qđ est in motu. Ipso autez esse diuersum est: prius nanq; posteriusue: vt numerabile est ipsum est nunc.

¶ Sequitur enim sicut dictū est magnitudinez motus. Nūc aūt tēpus: sicut diximus. Et similiter igitur ṗfecto: qđ fert: quo motum cognoscimus: τ prius in ipso τ posterius. Hoc quaquidem quodcūq; ens est idem est: aut eniz pūctū: aut lapis: aut aliqd aliud huiusmodi est. Rōne aūt aliud est: sicut sophiste accipiunt alterū coriscū in theatro esse: τ coriscū in foro. Et hoc igit in eo: qđ alibi τ alibi est alterū. Id autē qđ fert sequit ipm nūc sicut tempus motū. Eo eniz qđ fertur cognoscimus prius τ posterius in motu. Scđm autem qđ numerabile prius: τ posterius ipsum nunc est: quare τ in his: qđ quidez ens nunc est: idem est: prius enim τ posterius ēst: qđ in motu: esse autem alterum: fm enim ꝙ numerabile prius τ posterius ipsum nunc est.

¶ Probat qđ dixerat. Et primo probat ꝙ nūc est idē subiecto: sed alterū τ alteruz ratione. Secundo ꝙ ipsum nūc mensuret tēpus. ibi [Et notū aūt maxime.] ¶ Dicit ergo
Lec.17.c.99. primo ꝙ sicut supra dictum est: motus quātum ad continuitatem: τ prius τ posterius: sequitur magnitudinē τ tēpus motum. Imaginemur igit fm geometras ꝙ pūctus motus faciat lineam: similiter oportebit aliquid esse idez in tempore: sicut est aliquid in motu. Si autem punctum motū suo motu faciat lineam ipsum punctū qđ fertur est quo cognoscimus motum τ prius τ posterius in ipso. non enim motus percipitur nisi ex hoc ġ mobile aliter τ aliter se habet. τ fm id qđ pertinet ad precedentem dispositionem mobilis iudicamus prius in motu: fm autem id qđ pertinet ad sequētem dispositionem mobilis iudicamus posterius in motu. hoc ergo qđ mouetur quo motus cognoscimus τ discernimus prius τ posterius in ipso: siue sit punctum: siue sit lapis: siue quodcumq; aliud: ex parte qua est quoddam ens: quodcumq; sit est idem. s. subiecto: sed ratione est alterū. τ hoc modo sophiste vtūtur alterot cū dicūt coriscū alterū esse in theatro τ in foro. sic arguētes fm sophisma accidētis: esse in foro est aliud ab eo qđ est in theatro: sed coriscus est nūc in foro: nūc in theatro. ergo est alius a se: Sic igitur patet ꝙ id qđ mouet est alterum fm rationē in eo qđ est alibi τ alibi: iz sit idem subiecto: sed sicut tēpus sequitur ad motū: ita ipsuz nūc sequit ad id qđ fertur. τ hoc probat: qz per mobile cognoscimus prius τ posterius in motu. Cum enim inuenimus mobile in aliqua parte magnitudinis per quā mouet: iudicamus ꝙ motus qui fuit per vnā partē magnitudinis prius preterijt: τ per aliā partem magnitudinis posterius sequitur: τ similiter in numeratione motus que sit per tempus: id qđ distinguit prius τ posterius tēporis: est ipsum nunc qđ est terminus preteriti: τ principiū futuri. Sic igitur nunc se habet ad tēpus sicut mobile ad motū. ergo fm cōmutatam proportionē: sicut tēpus ad motū: ita τ nūc ad mobile. Unde si mobile in toto motu est idem subiecto: sed differat ratione: oportebit ita esse: τ in nunc: ꝙ sit idē subiecto: τ aliud τ aliud rōne: qz illud quo discernit in motu prius τ posterius est idē subiecto: sed alterū ratiōe: scilicet mobile. τ id fm qđ numerat prius τ posterius in tēpore: est ipsum nunc. Ex hac aūt cōsideratione de facili pōt accipi intellectus eternitatis. Ipsum enim nūc inquantuz respondet mobili se habenti aliter τ aliter discernit prius τ posterius in tempore τ suo fluxu tēpus facit: sicut punctus lineam. Sublata igitur alia τ alia dispositione a mobili remanet substantia semper eodem modo se habens. Unde intelligitur nunc vt semper stans: τ non vt fluens: nec habens prius τ posterius. Sicut igitur nunc temporis intelligitur vt numerus mobilis: ita nunc eternitatis intelligitur vt numerus: vel potius vt vnitas rei semper eodem modo se habentis. ¶ Secundo ibi.

¶ Est etiā hoc maxime nūc. Nā τ motio ob id quod mouetur: τ latio ob id quod fertur est nota. Est eniz hoc aliqd id quod fertur. Motus vero nō est. Est igit tum idem id quod nūc dicitur semper: tum non idez. Quippe cum τ id quod fertur tales subeat modos.

¶ Et notū aūt maxime hoc est. Et motus enim propter id qđ mouet: τ loci mutatio propter id qđ fertur: hoc aliquid enim qđ fertur. Motus autem non. Est quidem igitur: sicut idez ipsuz quod nunc dicitur semper. Est autem sicut nō idem. Et nāq; est similiter quod fertur.

¶ Ostendit vnde habeat mensurare nunc tempus: τ dicit ꝙ hoc ideo est: qz id qđ est maxime notum in tēpore nūc est: τ vnū quodq; mensurat per id qđ est maxime notum sui generis: vt dicitur in. 10. meta[ph]. τ hoc etiam ostēdit ex Lec.2.in principio
habitudine motus ad mobile: qz motus cognoscitur per id qđ mouetur: τ loci mutatio per id qđ localiter fert: quasi minus notum per magis notum. qđ ideo est qz id qđ mouet [est hoc aliqd.] idest res quedā per se stans: qđ nō conuenit

uenit motui. vnde mobile est notius motu: et per mobile cognoscitur motus: et similiter tempus per ipsum nunc. et sic concludit conclusionem principaliter intentam: quod id quod dicitur nunc semper est idem quodammodo et quodammodo non: quia similiter est de mobili: vt dictum est. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Patet etiam nunc ipsum non esse: si tempus non sit: et tempus non esse: si non sit ipsum nunc. Nam vt simul sunt id quod fertur: et latio: sic et numerus eius quod fertur: et numerus ipsius etiam lationis sunt simul. Est enim tempus quidem numerus lationis. Ipsum autem nunc: eius quod fertur: perinde atque vnitas numeri.

¶ Manifestum est autem quod nisi tempus sit: ipsum nunc non erit: et siquidem ipsum nunc non erit tempus non erit: simul enim sunt: sicut quod fertur: et loci mutatio: sic et numerus qui est eius quod fertur: et qui est loci mutationis. Tempus quidem enim est loci mutationis numerus. Ipsum autem nunc: vt quod fertur: vt vnitas numeri.

¶ Assignat rationem eorum que dicuntur de nunc. et primo eius quod dicitur quod nihil est temporis nisi nunc. 2° eius quod dicitur quod nunc diuidit et continuat temporis partes. ibi [Et continuum autem.] 3° eius quod dicitur quod nunc non sit pars temporis. ibi [Et adhuc manifestum.] ¶ Dicit ergo primo. manifestum esse quod si non sit tempus non erit nunc: et si non erit nunc: non erit tempus: et hoc ex habitudine motus ad mobile: sicut enim loci mutatio et id quod fertur sunt simul: sic et numerus eius quod fertur simul est cum numero localis motus: sed tempus est numerus loci mutationis. ipsum autem nunc comparatur ad id quod fertur: non quidem sicut numerus: quia nunc indiuisibile est: sed sicut vnitas numeri. Relinquitur igitur quod tempus: et nunc non sunt sine inuicem. Attendendum est autem quod tempus semper comparatur loci mutationi: qui est primus motuum: tempus enim est numerus primi motus: vt dictum est. ¶ Secundo ibi.

¶ Est preterea tempus ipso nunc continuum: atque diuisum. Hoc enim ad lationem: et ad id quod fertur accommodatur. Nam motus ac latio vna est: ipso sane: quod fertur. Propterea quod vnum est: et non subiecto. Sic enim intercapedines esse possunt: sed ratione. Distinguit etiam hoc priorem posterioremque motuum.

¶ Et continuum autem tempus est ipsi nunc: et diuiditur secundum ipsum nunc. Sequitur enim hoc ad loci mutationem: et ad id quod fertur: et motus enim et loci mutatio vna est ab eo quod fertur: quia vnum et non quodcunque ens: et nanque defficit est. Sed non ratione: et nanque determinat priorem et posteriorem motum hoc.

¶ Assignat rationem eius quod dicitur quod tempus continuatur: et diuiditur secundum nunc. Et primo ex parte motus et mobilis. Secundo ex parte linee et puncti. ibi [Sequitur autem et hoc.] Dicit ergo primo. quod iam ex dictis patet quod tempus est continuum ipsi nunc. i. continuatur per ipsum: et diuiditur per ipsum. Et hoc etiam consequens est ad id quod inuenitur in loci mutatione: cuius numerus est tempus: et in eo quod fertur secundum locum cui respondet ipsum nunc. Manifestum est enim quod omnis motus habet vnitatem ab eo quod mouetur: quia scilicet id quod mouetur est vnum et idem manens in toto motu: et non est indifferenter id quod mouetur: vno motu manente: quodcunque ens: sed illud idem ens quod prius incepit moueri: quia si esset aliud ens quod postea moueretur: deficeret primus motus. et esset alius motus alterius mobilis.

Et sic patet quod mobile dat vnitatem motui: que est eius continuitas. Sed verum est quod mobile est aliud et aliud: secundum rationem: et per hunc modum distinguit priorem et posteriorem partem motus: quia secundum quod consideratur in vna ratione vel dispositione: cognoscitur quod quecunque dispositio fuit in mobili ante illam assignatam pertinebat ad priorem partem motus. quecunque autem post hanc erit: pertinebit ad posteriorem. Sic ergo mobile et continuat motum et distinguit ipsum. Et eodem modo se habet nunc ad tempus. ¶ Secundo ibi.

¶ Atque hoc etiam accommodatur: quodammodo puncto. Etenim punctum et continet longitudinem: et distinguit. Nam huius principium est illius finis. Verum cum hoc pacto quispiam ipsum sumit: vt ipso tanquam duobus vtatur: tunc stetur necesse est: si punctum idem principium erit ac finis. Ipsum autem nunc quia id quod fertur mouetur aliud est atque aliud semper. Quare tempus est numerus non hoc sane: quod nunc ipsum perinde atque punctum: idem principium sumitur: atque finis: ob id porro quod antea diximus. Tunc enim erit vsus medii puncti tanquam duorum. Quare fiet vt stetur. Sed hoc potius: quod eam in hoc ipsa nunc subeunt rationem: quam extrema linee in eadem. Atque non vt partes.

¶ Sequitur autem et hoc quodammodo ad punctum. Et punctum enim continuat longitudinem et determinat. Est enim huius quidem principium: illius autem finis. Sed cum sic quidem accipiat aliquis tanquam duobus vtens vno: necesse est stare: si principium et finis idem punctum erit. Ipsum autem nunc propter id quod mouetur quod fertur: semper alterum est. Quare tempus numerus non sicut eiusdem puncti quia est et principium et finis: sed sicut vltima eiusdem magis: et non sicut partes. et propter quod dictum est. Medio enim puncto tanquam duobus vtetur: ergo quiescere accidet. T.c.106.

¶ Assignat eiusdem rationem ex parte linee et puncti. et dicit quod hoc quod dictum est de tempore et nunc. consequitur quodammodo ad id quod inuenitur in linea et puncto: quia punctum continuat lineam et distinguit ipsam inquantum est principium vnius partis et finis alterius: sed tamen differenter se habet in linea et puncto et tempore et nunc: quia punctum est quoddam stans. et linea similiter: vnde potest homo accipere idem punctum bis. et vti eo vt duobus: vt scilicet principio et fine: et cum sic vtimur puncto vt duobus accidit quies: sicut patet in motu reflexo in quo id quod erat finis primi motus: est principium secundi motus reflexi. Et propter hoc probatur infra in .8. quod motus reflexus non est continuus: sed intercidit quies media. Sed ipsum nunc non est stans: propter id quod respondet mobili quod semper fertur durante motu: et propter hoc oportet nunc esse semper alterum et alterum secundum rationem: vt supra dictum est. Et ideo cum tempus sit numerus motus: non hoc modo numerat motum: quod aliquid idem temporis accipiatur vt principium vnius et finis alterius: sed magis numerat motum accipiendo duo vltima temporis. i. duo nunc: que tamen non sunt partes eius. Et quare competat iste modus numerandi in tempore magis quam aliis quo per punctum numerantur partes inquantum est principium et finis: ratio est: que dicta est: quia secundum hunc modum vtitur aliquis puncto vt duobus: et sic accidit quies media: que non potest esse in tempore et motu. Non tamen intelligendum est per id quod dicitur: quod idem nunc non sit principium futuri et finis preteriti: sed quod non per

T.c.17. in pa° ac solutione prime dubitationis.

pimus tēpus numerando motū per vnū nunc: sed magis per duo: vt dictū est: qꝛ sequeretur ꝙ in numeratione motus idem nunc sumeretur bis. ❡ Deinde cum dicit.

❡ Patet enim neqꝫ nūc ipm tp's eē ptē: neqꝫ diuisionē motus. Quēadmodū neqꝫ pūcta sunt lineę: ptes: sed due lineę semp. Ipsum igiꝭ nūc: vt est qdē finis: tps nō est sed accidit. Ut aūt numerat: numerus est. Nā fines qdē illius sunt solū: cui⁹ sūt fines. Nūerus autem horū equoꝝ denarius inqꝫ: ꝛ alibi etiam est.

T.c.107. ❡ Et adhuc manifestū ꝙ nulla pars ipsiꝫ nunc tpis ē: neqꝫ diuisio mot⁹: sicut neqꝫ pūcta lineę: lineę eni due: partes vnius sunt. Scdm quideꝫ igiꝭ ꝙ est terminus: ipm nūc nō est tēpus: sꝫ accidit: ſm vo ꝙ nūerat numerus. Termini qdeꝫ eni illi⁹ solū sunt: cui⁹ sunt termini. Nūerus aūt qui est horū equoꝝ decem alibi ꝛ alibi est.

❡ Assignat rōnē eius qꝺ dicitꝭ: ꝙ nūc nō est ps tpis. ꝛ dicit manifestū eē ꝙ nūc nō est ps tpis: sicut neqꝫ id per qꝺ distinguitꝭ motus nō est ps motus. s. aliqua diuisio signata in mobili: sicut ēt nec pūcta sunt ptes lineę. Due eni lineę sunt ptes vnius lineę. Manifestat aūt ppꝛietates ipsius

Lec.17.t. c.99. tpis ex motu ꝛ linea: qꝛ sicut dictū est supra. mot⁹ est ꝯtinuus pp magnitudinē: ꝛ tps pp motū. Cōcludit ergo finaliter ꝙ ipm nūc: ſm ꝙ est terminus qdā: nō est tps: sed accidit ipsi vt terminus termīato: sꝫ ſꝫ ꝙ tps numerat alia: sic ēt nūc est nūerus aliorꝫ ꝗ̃ tpis. Et huius rō est: qꝛ terminus nō est nisi eius cui⁹ est termin⁹: sꝫ nūerus pōt eē diuersoꝝ: sicut numerus decē equoꝝ: nūerus est ꝛ aliaꝝ rerū. Sic igiꝭ nūc est terminus solius tpis: sꝫ est nūerus oīum mobiliū que mouentꝭ in tempore. LEC. XIX.

❡ Patet igiꝭ tēpus numerū eē motus per prius posteriusue: ꝛ ꝯtinuū etiā eē: cū sit ꝯtinui numerus vti diximus. Numerus aūt minimus absolut⁹ qdē est dualitas inqꝫ ipsa: qdā aūt partim est: partiꝫ nō est. Uelutī lineę multitudine qdē minimus est. Due inqꝫ lineę: aut vna. Magnitudine aūt eē nō pōt. Ois nāqꝫ linea diuiditꝭ semp. Quare similiter ꝛ tps. Numero quidē minimū vnū vel duo. Magnitudine vo nō est.

T.c.103. Quod quidē igiꝭ tēpus numerus motus ſꝫ prius ꝛ posterius sit: ꝛ ꝯtinuū: cōtinui nāqꝫ: manifestū est. Minim⁹ aūt numerus: qui simplr qdeꝫ: dualitas est. Quidā aūt numerus est: qui est qdē sic: est aūt tanqꝫ nō sic. Ut lineę minima: multitudine qdē est due aut vna. Magnitudie aūt nō est minima. Semp eni diuiditꝭ ois linea. Quare similiter ꝛ tēpus. Minimū eni qdē est ſm numerum vnū aut duo: ſm vo magnitudinē non est.

Postq̄ phus diffiniuit tps: hic ex diffinitiōe data reddit rōnē eorū que dicuntꝭ de tēpore. Et circa hoc q̄tuor facit. Prio ondit qūo in tpe inuenitꝭ minimū. ꝛ qūo nō. Scdo q̄re tps dicitꝭ mltū ꝛ paucū: breue ꝛ lōgū: nō aūt velox ꝛ tardū. ibi [Manifestū aūt pp qd.] Tertio ondit qūo tps sit idē: ꝛ qūo nō. ibi [Et idē autem vbiqꝫ.] Quarto qūo tps cognosciꝭ motu: ꝛ econuerso. ibi [Nō solū aūt motu.] Dicit ergo pmo. ꝙ manifestū est ex diffinitione tpis pus data: ꝙ tps est numerus motus ſm

Lec.17.t. c.101. prius ꝛ posterius: vt supra expositū est. ꝛ iteꝝ manifestuꝫ est ex pmissis ꝙ tps est quoddam ꝯtinuū. Lꝫ aūt nō ha-

Tēpus est cōtinuus. beat ꝯtinuitatē ex eo ꝙ est nūerus. hꝫ tn̄ ꝯtinuitatē ex eo cuius est numerus: qꝛ est numerus ꝯtinui. s. motus. vt su- Lec.17.t. c.99.

pra dictū est. Nō est aūt tps numerus simplr: sꝫ numerus numeratus. In numero aūt simplr est iuenire aliquē minimū numerū. s. dualitatē. Sed si accipiamus numerū quēdā. s. numeꝝ alicuius rei ꝯtinue: quodāmō est iuenire minimū: ꝛ quodāmō nō: qꝛ ſm multitudinē est inuenire minimū: nō aūt ſꝫ magnitudinē. Sicut in multis lineis: ſm multitudinē qdē est minimum. vt vna linea vel due. Una qdē si accipiatꝭ id qꝺ est minimū simplr in numero: due aūt si accipiatꝭ id qꝺ est minimū in genere nūeri: sꝫ rōnē numeri: sꝫ in lineis nō est inuenire minimū ſm magnitudinē: vt sit. s. aliq̄ linea minima: qꝛ semp est diuidere quācūqꝫ lineā. Et silr dicēdū est de tpe: qꝛ est inuenire in eo minimū ſꝫ mltitudinē. s. vnū vl duo: vt puta aut vnū annū: aut duos ānos: aut duos dies: aut horas: sꝫ minimū ſm magnitudinē nō est iuenire in tpe: qꝛ cuiuslibet tpis dati est accipere partes in quas diuiditur. ❡ Scdo ibi.

❡ Perspicuū etiā est: ꝛ cur velox qdeꝫ: ac tardū non dicitꝭ. Multū aūt ꝛ paucū: ꝛ lōgum: ac breue dicitur. Quo nāqꝫ ꝯtinuū est hoc: lōgū: ꝛ breue. Quo vo numerus est hoc: multū ac paucū dicitur. Uelox autē ꝛ tardum non est: quippe cum neqꝫ numerus quo numeramus velox vllus sit atqꝫ tardus.

❡ Manifestū est aūt pp qꝺ tardū ꝛ velox nō dicitꝭ: multū aūt ꝛ paucū: ꝛ breue ꝛ lōgū. Scdm quidē eni ꝛ ꝯtinuū est ꝛ lōgū ꝛ breue: ſm aūt ꝙ numerus: multuꝫ ꝛ paucum. Uelox autem ꝛ tardum non est. Neqꝫ enim numerus quo numeramus velox ꝛ tardus nullus est. T.c.104.

❡ Assignat rōnē q̄re tps nō dicitꝭ tardū aut velox: sꝫ dicitꝭ multū ꝛ paucū: breue ꝛ lōgū. Iā eni ondsuꝫ est ꝙ tps ꝛ numerus est: ꝛ ꝯtinuū est. Inquātū ergo est ꝯtinuū. dicitur tps ꝛ lōgū ꝛ breue sicut ꝛ linea. Inquātū aūt numer⁹ est. dicitꝭ ꝛ multū ꝛ paucū. Esse aūt ꝛ velox ꝛ tardū nullo mō cōpetit nūero: neqꝫ nūero simplr: vt māifestū ē: neqꝫ ēt pōt ꝯuenire nūero alicui⁹ rei. Nā eē velox vl tardū dicitꝭ de aliquo: sꝫ ꝙ est nūeratū. Dicitꝭ enim velox mot⁹: eo ꝙ pauco tpe nūeratꝭ: tardū aūt ecōuerso. Un̄ manifestū est ꝙ tps nullo modo pōt dici velox vel tarduꝫ. ❡ Tertio ibi.

❡ Est etiā idē simul vbiqꝫ: nō est aūt idem tēpus prius posteriusue. Qm̄ ꝛ mutatio p̄sens qdem est vna: facta vo futuraqꝫ alia. Tēpus aūt numerus est nō quo numeramus sed qui numeratꝭ. Atqꝫ hoc sane aliud est prius atqꝫ posterius semper. Nam ipsa nunc alia sunt (vt patet.) Est auteꝫ vnus idēqꝫ numerus centum hominum: centūqꝫ equoꝝ. At ea quorū est numerus equi inqꝫ ꝛ homines sunt diuersa.

❡ Et idē aūt vbiqꝫ simul: ꝛ prius ꝛ posteri⁹ nō idē: qꝛ ꝛ mutatio p̄sens qdē vna: facta aūt ꝛ futura altera est. Tēpus aūt numerus est: nō quo numeramus: sed qꝺ numeratꝭ vel numeratus. Huic aūt accidit prius ꝛ posterius semp eē altera. Ipsa eni nūc semp altera. Est aūt numerus vnus quidem ꝛ idem qui est centum equoꝝ: ꝛ qui est centum hominum. Quoruꝫ autē numerus: altera sunt: vt equi ab hominibus. T.c.105.

❡ Ostēdit qūo tps sit idē: ꝛ qūo nō idem. Et pmo qūo sit idē vel nō idē simplr. Scdo qūo sit idē ſꝫ qd. ibi [Ampli⁹ sicut ꝯtingit.] Dicit ergo pmo. ꝙ tps simul existēs est idē vbiqꝫ. i. respectu oīum que mouentꝭ vbiqꝫ: nō eni diuersi-

sicatꝭ

ficat̃ sm diuersa mobilia:sed diuersificatur sm diuersas partes eiusdẽ motus. ⁊ iõ tps prius. ⁊ tẽpus posterius.nõ est idẽ.Et hoc iõ:qꝛ pma mutatio pñs:cuius primo ⁊ pn/cipaliter numerus tps est: vna est:sed huius mutationis altera pᵒ est que iã facta est:⁊ pertrãsyt:⁊ altera que futu/ra est.vnde ⁊ tps alterũ est qd prius fuit.⁊ alterũ qd futu/rũ est.Et hoc iõ qꝛ tẽpus nõ est numerus simplr̃: sed nu/merus alicuius rei numerate.s.prioris ⁊ posterioris in mo/tu.⁊ huic numero semp accidit eẽ alterũ:⁊ prius ⁊ poste/rius:pp hoc q ipsa nunc sm q se habẽt prius ⁊ posterius semp sũt altera.Si aũt eẽt nũerus simplr̃.tũc eẽt idẽ tps ⁊ mutatiõis q̃ pterijt.⁊ eius q̃ futura est:qꝛ nũer⁹ simplr̃ est vn⁹ ⁊ idẽ diuersoꝝ nũeratoꝝ.vt cẽtũ equoꝝ ⁊ centũ boũ:sꝫ nũer⁹ nũerat⁹ est ali⁹ diuersoꝝ.cẽtũ enĩ equi sũt aliud qd a cẽtũ bob⁹:⁊ qꝛ tps est nũer⁹ prioris ⁊ posterio/ris in motu:qꝛ alia sũt q̃ in motu se hñt prius ⁊ posteri⁹ sm illud qd pterijt de motu:⁊ alia sm id qd sequit̃:pp hoc ẽ aliud tẽpus preteritũ:⁊ aliud futurum. ¶ Secundo ibi.

¶ Preterea vt motus idem ac vnus iterum atqꝫ ite/rum esse potest:sic ⁊ tempus idem vnũqꝫ esse potest: velut annus:ver:autumnus.

T.c.iii. ¶ Amplius sicut contingit motum esse eundem ⁊ vnum:iterum ⁊ iterum:sic ⁊ tempus contin/git:vt hyemem aut ver aut autumnum.

¶ Ostẽdit quõ tps reiterat̃ idẽ sꝫ qd.Et dic̃ q sicut reite/rari vnũ ⁊ eũdẽ motũ ɔtigit:sic ɔtigit reiterari vnũ ⁊ idẽ tps.Reiterat̃ enĩ idẽ mot⁹ specie:sꝫ nõ nũero:qa ab eodẽ signo arietis a quo p̃ mouebat̃ sol: ⁊ postea mouebit̃. Et iõ sic̃ prius fuit hyems aut ver aut estas aut autũn⁹:ita erit: nõ qdẽ vnũ nume ro:sed specie. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Atqui nõ solũ tẽpore motũ:sed etiã tempus motu metimur:ex eo sane qꝛ a sese vicissim definiunt̃. Nã tẽpus qdẽ definit motũ:qppe cũ sit ipsius numerus: vti diximus.Motus aũt tps.Atqꝫ multum paucũue dicimus tẽpus:motu metiẽtes ipm pinde atqꝫ nũe/rum re numerabili numerabimus:vt vno equo nu/merũ ipm equoꝝ.Etenim numero qdẽ multitudinẽ equoꝝ:vno aũt equo numerũ ipm rursus equoꝝ co/gnoscimus.Similiter fit ⁊ in tẽpore atqꝫ motu. Tẽ/pore nãqꝫ motum:motu vero tempus metimur.

T.c.iiii. ¶ Nõ solũ aũt motũ tẽpore metimur:sed motu tẽpus ppter diffiniri adinuicẽ.Tempus qdem enim determinat motũ:cũ sit numerus ipsius. motus aũt tẽpus.Et dicimus multũ aut paucũ esse tẽpus motu mensurantes sicut ⁊ numera/bilibus numerum. Numero quidem:quorum multitudinem cognoscimus.Iterum autẽ vno equo equorum numerum ipsum:similiter aũt ⁊ in tempore ⁊ motu est. Tempore quidẽ enĩ motum:motu autem tempus mensuramus.

¶ Ostẽdit q sicut motũ cognoscimus tpe:ita ⁊ tps motu. ⁊ h pmo ex rõne nũeri ⁊ nũerati. Scdo ex silitudie ma/gnitudis mot⁹.ibi[Et h rõnabilr̃ rẽ.]Dicit ergo pmo.q nõ solũ mẽsuram⁹ motũ per tps.sꝫ ẽt mẽsuram⁹ tps per motũ:pp h q inicẽ diffiniunt̃.opꝫ enĩ accipe quãtitatem vnius:sm q̃titatẽ alteri⁹.Qꝛ enĩ tps determiet motũ ex hoc ɔtingit:qꝛ est nũer⁹ ipsius. Sꝫ ecõuerso mot⁹ deter/miat tps quo ad nos.Percipim⁹.n.iterdũ q̃titatẽ tpis ex motu:vtpote dicim⁹ tps eẽ multũ vel paucũ sm mẽsurã mot⁹ nobis certã:qꝛ ⁊ ipsũ nũerũ aliqñ per numerabilia cognoscim⁹:⁊ ecõuerso.Cognoscim⁹.n.nũero:equoꝝ mul/titudinẽ:⁊ iterũ vno equo cognoscim⁹ nũerũ equoꝝ. Nõ enĩ scirem⁹ quot sũt miliaria:nisi scirem⁹ qd est miliare. Et silr̃ est in tpe ⁊ motu:qꝛ cũ est nobis certa q̃titas tpis: quãtitas aũt mot⁹ ignota:tũc tpe mẽsuram⁹ motũ. Ecõ/uerso qñ motus est notus.⁊ tps ignotũ. ¶ Secundo ibi.

¶ Idqꝫ accidit nõ sine rõne pfecto.Sequit̃ enĩ ma/gnitudinẽ motus:⁊ tẽpus motũ hoc sane:quo q̃ta ⁊ cõtinua atqꝫ diuisibilia sunt.Quia nãqꝫ magnitudo est talis.Ideo motus his est affectus.Tẽpus aũt ob motũ est tale:atqꝫ metimur ⁊ magnitudinẽ motu:⁊ magnitudine motũ.Nã si ambulatio multa sit:viam multã dicimus eẽ:⁊ hãc rursus multã:si via sit mul/ta.Similiter ⁊ tempus si motus:⁊ motũ si tempus.

¶ Et hoc rationabiliter accidit. Imitat̃ enĩ ma/gnitudinẽ qdẽ motus:hũc aũt tps:eo q quanta ⁊ cõtinua sint ⁊ diuisibilia. Propter magnitu/dinẽ enĩ eẽ hui⁹:motus hec sustinet. Propter aũt motũ tps. Et mẽsuramus magnitudinẽ mo/tu:⁊ motũ magnitudie. Multã enĩ dicimus eẽ viã:si pcessus mult⁹. Et hũc multũ:si via mul/ta. Sic igit̃ ⁊ tẽpus.si motus:⁊ motũ si tẽpus. T.c.iii.

¶ Ostẽdit idẽ ex cõparatiõe mot⁹ ad magnitudinẽ:⁊ dic̃ q rõnabilr̃ accidit qd dictũ est de tpe ⁊ motu:qꝛ sicut mot⁹ magnitudinẽ imitat̃ in q̃titate ⁊ ɔtinuitate ⁊ diuisibili/tate:ita ⁊ tps imitat̃ motũ. Hec enĩ in motu iueniunt̃ pp magnitudinẽ.⁊ in tpe pp motũ. Mẽsuram⁹ aũt magnitu/dinẽ per motũ:⁊ motũ per magnitudinẽ. Dicim⁹ enĩ mul/tã eẽ viã:qñ pcipim⁹ motũ nostrũ fuisse multũ:⁊ ecõuer/so qñ ɔsideram⁹ magnitudinẽ vie:dicim⁹ motũ nrm̃ fuisse mltũ. Et ita ẽt de tpe ⁊ motu ẽ:vt supra dctm̃ ẽ. LEC.XX.

¶ Cum aũt tẽpus mẽsura sit motus:ipsiusqꝫ moueri mẽsuret aũt motũ definiẽdo motũ aliquẽ:que metie/tur totũ:vt lõgitudinẽ vlna metit̃:definiẽdo magni/tudinem aliquã:que totam longitudinem metietur. Patet ⁊ motũ in tempore esse:hoc esse sane:ipsum inq̃:⁊ esse ipsius tempore mensurari. Nam simul ⁊ motum:⁊ esse motus metitur:⁊ hoc est ipsũ in tem/pore esse:mensurari ipsius esse.

Quoniã aũt est tps metrũ mot⁹:⁊ eius qd est moueri. Mensurat aũt sic mo/tũ in determinãdo quendã motũ:quo mẽsurabit totũ:sicut longitudinẽ cu/bitus:in determinãdo aliquã magnitudinẽ que metit̃ totũ. Et est motui in tẽpore esse:mensu/rari tẽpore ⁊ ipsum ⁊ esse eius. Simul enim ⁊ motum ⁊ esse motus mẽsurat: ⁊ hoc est ipsi in tempore esse:mensurari ipsius esse. T.c.c.iiii.

Postq̃ phs determinauit de tpe sꝫ se:hic determiat de tpe per cõparationẽ ad ea q̃ sunt in tpe. Et circa h duo fac̃. Pmo cõparat tps ad ea q̃ sunt in tpe. Scdo ad ea q̃ sũt in nũc.ibi[Ipsũ aũt nũc.] Circa pmũ duo fac̃. Pmo cõparat tps ad motũ.Scdo ad alia q̃ sunt in tpe.ibi[Manifestũ aũt qꝛ.] Circa pmũ ɔsiderãdũ est q alio mõ cõparat̃ mot⁹ ad tps:⁊ alio mõ res alie. Mot⁹ enĩ mẽsurat̃ tpe:⁊ sꝫ illud qd est:⁊ sm suã durationẽ:siue sm eẽ suũ. Res aũt alie:vtpote hõ aut lapis:mensurant̃ tpe sm suũ eẽ:siue sm durationẽ: put hñt eẽ trãsmutabi/le:sm aũt id qd sũt.nõ mẽsurant̃ tpe:sꝫ magis eis rñdet nũc tpis:vt supra dctm̃ est.Dicit ergo q tps est mẽsura ipsi⁹ T.c.lii.in fine.

motꝰ: ⁊ eiꝰ qḋ est moueri: per qḋ dat itelligere durationez motꝰ. Mēsurat aūt tp̄s motū per hoc ꝙ tpe mēsurat̄ aliq̄ua ps motꝰ: que mēsurat totū. ⁊ h̄ necessariū est: q̄z vnū
Lec.2. in principio quodq̄z mēsurat̄ per aliq̄d sui generis: vt dicit̄ in .10. metaᵉᵉ. Et h̄ appet in magnitudinū mēsuris. Cubitus enim mēsurat totā lōgitudinez alicuiꝰ pāni vel alicuiꝰ vie: per hoc ꝙ determiat aliquā ptē illiꝰ lōgitudīs: que metit̄ totū: ⁊ sic per ptē motꝰ tp̄s mēsurat totū motū. Per motuz enī vniꝰ hore mēsurat̄ motꝰ totiꝰ diei: ⁊ p motū diurnuz mēsurat̄ motꝰ ānuus. Quia igit̄ motꝰ mēsurat̄ tpe: nihil ē aliḋ motū eē ī tpe: q̄z mēsurari a tpe: ⁊ h̄z id qḋ ē: ⁊ h̄z suā durationē: q̄z h̄z vtrūq̄z mēsurat̄ a tpe: vt dcm̄ ē. ¶ 2ᵐ ibi.

¶ Et cetera etiā in tpe eē: hoc eē pl̄āe: ipsoꝝ inq̄z eē: a tpe mēsurari. In tpe. n. eē duo significat. Vnū tūc eē cū tp̄s est. Alterū eo mō quo dicimꝰ aliq̄ nūero eē: hoc aūt aut ptē nūeri: vel affectū ⁊ oino q̄d nūeri significat eē: aut ipsiꝰ nūerū eē. Atq̄z cū tp̄s sit nūerus: nūc q̄dē ipsuz ⁊ p̄us ⁊ istiusmodi cetera sic in tpe sūt: vt vnitas est in nūero: ⁊ par atq̄z ipar. Hec enī aliq̄d nūeri: illa tp̄is aliq̄d sunt. Res aūt in tempore sunt: vt in nūero. Quod si ita sit: res a tempore vt a numero ↄtinent̄: queadmodū ⁊ a loco ea q̄ sūt in loco. Patet aūt ⁊ in tpe eē: nō hoc eē: tūc inq̄z eē cū tp̄s ē: quēadmodū nec in motu: aut in loco eē hoc est: tūc eē cū motꝰ: aut cū locus est. Si enī in aliquo eē sic erit: oēs profecto res in quouis erūt: ⁊ celū in milio erit. Naz cū miliū est: ⁊ celū etiā est. Verū hoc q̄dē accidit: illḋ aūt sequat̄ necesse est: vt tempus sit cū aliquid est in tempore: ⁊ motus sit cum aliquid est in motu.

T.c.115. ¶ Manifestū aūt ꝙ ⁊ aliis hoc ē in tpe eē: mēsurari eē ipsoꝝ sub tpe. In tpe enī eē duoꝝ ē alteꝝ. Vnū q̄dē: eē tūc q̄n tp̄s est: vnū aūt: sic q̄dā dicimus q̄z i nūero sūt. Hoc aūt significat: aut sicut partē nūeri ⁊ passionē ⁊ oino ꝙ nūeri est aliq̄d: aut ꝙ est ipsiꝰ nūerꝰ. Qm̄ aūt nūerꝰ tp̄s est: ipsū quidē nūc: ⁊ priꝰ: ⁊ q̄cūq̄z sūt huiꝰ: sic in tpe sūt: sic in nūero vnitas ⁊ supfluꝰ ⁊ par. Hec q̄dē numeri aliq̄d: illa vo tp̄is aliq̄d sūt. Res aūt sic in nūero: in tpe sūt. Si aūt h̄ est: ↄtinent̄ sub nūero
T.c.116. sic q̄ sūt i loco: sb loco. Manifestū aūt ē q̄m nō ē in tpe eē q̄n tp̄s est: sicut neq̄z in motu eē: neq̄z in loco: q̄n locꝰ ē ⁊ motꝰ. Si. n. erit qḋ ē i aliquo. sic oēs res erūt i quolibet: ⁊ celū i milio. Qn̄. n. miliū est: est ⁊ celū. Sz h̄ q̄dē accidit: illḋ aūt necesse est ↄsequi: ⁊ ei qḋ est in tpe: eē qḋdā tp̄s q̄n ⁊ illud est: ⁊ ei qḋ est in motu: esse tunc motuz.

¶ Ondit q̄ñ se h̄z ad alia. Et p̄mo ondit q̄ñ alie res sūt in tpe. 2° q̄bꝰ rebꝰ ↄueniat in tpe eē. ibi [Qm̄ aūt ē sic ⁊c.] Dicit ḡ p̄mo. ꝙ q̄z motū eē in tpe est tpe mēsurari: ⁊ ip̄z: ⁊ eē eiꝰ: manifestū est ꝙ etiā idē est alia in tpe eē ⁊ mēsurari a tpe nō ipsa: sz eē eoꝝ. Motꝰ enī per se mēsurat̄ a tpe: sed alia h̄z ꝙ h̄nt motū. Et ꝙ h̄ sit rē eē in tpe qḋ mēsurari eē eiꝰ a tpe: sic ondit: q̄z eē in tpe dupl'r pōt itelligi. vno mō vt dicat̄ aliq̄d eē in tpe: q̄z ē simul cū tpe. alio mō vt dicant̄ aliq̄ eē in tpe sic dicunt̄ eē in nūero: qḋ ēt dicit̄ dupliciter. In nūero enī est aliq̄d sic ps: sicut binariꝰ ē in q̄ternario: ⁊ aliq̄d est sic ppria passio eiꝰ: vt par ⁊ ipar: vel quicq̄d aliud est ipsius nūeri. Alio vo mō dicit̄ aliq̄d eē in nūero: nō q̄z ipsuz est aliq̄d nūeri: sz q̄z nūerꝰ est eiꝰ: vt nūeratū: sic hoies dicunt̄ eē in tali vel tali nūero. Sed q̄z tp̄s est nūerus: vtroq̄z mō ↄtingit aliq̄d eē in tpe. Nā nūc ⁊ p̄us ⁊ posteriꝰ ⁊ q̄cūq̄z sūt huiꝰ. hoc mō sūt in tpe: sicut sunt in nūero vnitas q̄ est ps: ⁊ par ⁊ ipar q̄ sunt nūeri passiōes: ⁊ supfluū ⁊ pfectū. Dicit̄ aūt nūerus pfectꝰ q ↄstat ex partibꝰ mēsurātibꝰ ipsuz: sicut nūerus senariꝰ quē mēsurāt vnitas: binariꝰ ⁊ ternariꝰ q̄ simul iūcta ↄstituūt senariū. Nūerus aūt supfluꝰ dicit̄ cuiꝰ ptes mēsurātes ipsum excedūt totuz: sic duodenariꝰ q mēsurat̄ vnitate binario ternario ⁊ q̄ternario: ⁊ senario: q̄ simul iūcta ↄsurgunt in sexdeciz. Et per hūc modū sūt aliq̄ in tpe īquātū sunt aliquid tp̄is. Sed res q̄ nō sunt aliq̄d tp̄is. dicunt̄ eē in tpe sicut nūerata in nūero. Vn̄ opz ꝙ ea q̄ sunt in tpe ↄtineātur sub tpe sicut sub nūero: sicut ea q̄ sunt in loco ↄtinent̄ sub loco sicut sub mēsura. Exponit ēt ↄsequēter p̄mū modū eēndi aliq̄d in tpe: ⁊ dicit manifestū eē ꝙ nō est idem esse in tpe: ⁊ eē q̄n tp̄s est: sicut ēt nō est idē eē in motu ⁊ in loco: ⁊ eē q̄n est locus ⁊ motꝰ. Alioq̄n seq̄ret̄ ꝙ oēs res eēnt in quolibet: vputa ꝙ celū esset in grano milij: q̄z q̄n est miliū est celū. Est aūt iter hec duo: differētia: q̄z q̄n dicit̄ aliq̄d eē q̄n alterū ē: accidit vni ꝙ sit cū altero simul. Sed illud in quo aliq̄d est sic in mēsura: ex necessitate ↄsequit̄: sicut tp̄s ex necessitate ↄsequit̄ ei qḋ est in tēpore: ⁊ motus ei qḋ est in motu. vt simul sint. ¶ Scḋo ibi.

¶ Cuz igit̄ in tpe eē sit in ipso eē tanq̄z in nūero: maiꝰ q̄d tp̄s oī eo qḋ in tpe est sumet̄. Quapropter oia q̄ sunt in tpe: a tpe ↄtineant̄ necesse est: queadmodū ⁊ cetera q̄ in aliquo sunt: vt a loco: ea que sunt in loco.

¶ Qm̄ aūt ē sic est in nūero sic in tpe: accipiet̄ ad plus tp̄s oī eo qḋ est in tpe. Unde necesse est oia que sunt in tpe contineri sub tpe: sicut alia q̄cūq̄z in alio sunt. vt que sunt in loco sub loco. T.c.117.

¶ Ondit q̄bus ↄueniat eē i tpe. Et p̄mo ꝙ nō oia entia sūt in tpe. 2° ꝙ nō oia nō entia. ibi [Manifestū igit̄.] Circa primū duo facit. p̄ ondit ꝙ ea q̄ sunt semp: nō sunt in tpe. 2° ꝙ nihilominus ea q̄ q̄escūt inq̄ztū huiꝰ sunt in tpe. ibi [Qm̄ aūt est tp̄s.] Circa p̄ᵐ duo facit. p̄° pponit ea ex q̄bꝰ procedit ad ppositū ostendēdū. 2° ↄcludit propositū. ibi [Quare māifestū est ⁊c.] Proponit aūt duo: quoꝝ p̄ᵐ est ꝙ cū aliq̄d sit in tpe sicut nūeratū in nūero: necesse est ꝙ accipi possit aliqḋ maiꝰ tp̄s oī eo qḋ ē in tpe: sic pōt accipi aliq̄s nūerꝰ maior oī eo qḋ ē nūeratū. Et pp h̄ necē est oia que sunt in tpe totalr ↄtineri a tpe ⁊ ↄcludi sub ipso: sicut ea que sunt in loco ↄcludunt̄ sub loco. ¶ Scḋm ibi.

¶ Et patiant̄ etiā aliq̄d a tpe: quemadmodū ⁊ dicere ↄsueuimꝰ: nūc tp̄s ↄsumere: nūc tpe cūcta senescere: nūc ob tp̄s itidē obliuisci: sz nō didicisse: nec adolevisse: nec pulchrū etiam euasisse. Corruptionis enim per se magis est causa tēpus. Est enim numerus motus. Motus autem id quod inest extrudit.

¶ Et pati iā aliq̄d sub tpe: sicut ⁊ ↄsueuimus dicere: q̄z tabefacit tp̄s: ⁊ senescūt oia in tpe: ⁊ obliuiscit̄ pp tp̄s: sz nō didicit: neq̄z nouū fcm̄ ē: neq̄z bonū. Corruptiōis enī cā per se est tp̄s. Nūerus etenī motꝰ est: motꝰ aūt distare facit qḋ est.

¶ Et est. ꝙ oē qḋ est in tpe aliq̄d patit̄ sub tpe: s̄m ꝙ passio ptinet ad defectū. Et h̄ pbat ex ↄsueto mō locutiōis. Cōsueuimus enīz dicere ꝙ lōgitudo tp̄is tabefacit. i. putrefacit ⁊ corrūpit: ⁊ iterū ꝙ pp tp̄s oia senescūt que sunt in tpe: ⁊ ꝙ pp tp̄s obliuio accidit: que. n. de recēti cognouimus in memoria manēt: sz per diuturnitatē tp̄is elabūt̄. Et ne aliq̄s dicat ꝙ etiā pfectiōes attribuunt̄ tpi sicut ⁊ passiones

Numerꝰ perfectus quid: ⁊ q̄d supfluus.

passiões hoc ꝯͥter excludit. Et põit tria ꝯͣ tria ꝑmissa. Cõtra id.n. qḋ dixit ꝙ obliuiscit̃ ꝓpter tp̃s. subdit ꝙ aliq̄s nõ addiscit ꝓpter tp̃s. Si.n. aliq̄s diu viuat ociosus a studio addiscẽdi: non ꝓpter hoc addiscit: sicut ꝑꝑ tp̃s obliuiscit̃. Cõtra hoc aũt qḋ dixit ꝙ oia senescũt sub tẽpore subdit ꝙ nõ est aliqḋ factũ nouũ ꝓpter tp̃s. Nõ.n. solũ per hoc aliqḋ inouat̃ q꞉ lõgo tp̃e durat: sed magis antiq̄tur. Contra illud ṽo qḋ dixerat ꝙ tp̃s tabefacit: subdit ꝙ tẽpus nõ facit [bonũ] idest integrũ ⁊ ꝑfectũ: sed magis tabidũ ⁊ corruptuȝ. Et huius cã est: q꞉ ex tp̃e aliqua corrũpunt̃ etiã si nõ appareat aliqḋ aliud manifeste corrũpẽs. Qḋ ex ipsa rõne tp̃is apparet. Est enĩ tp̃s nũerus motus. De rõne aũt mot⁹ est ꝙ faciat distare id qḋ est: a dispositiõe in q̄ ꝑus erat: vñ cũ tp̃s sit nũer⁹ ꝑmi mot⁹ ex quo in oĩbus causat̃ mutabilitas: seq̄t̃ ꝙ per diuturnitatẽ tp̃is oia q̄ sũt i tp̃e remoueant̃ a sua dispõne. ¶ Deĩde cũ dic̃.

¶ Que cuȝ ita sint: Patet ea que sunt semꝑ. hoc ipso sane qḋ semper sunt: in tẽpore nõ eẽ. Nõ enĩ a tẽpore cõtinent̃: nec ipsorum esse a tempore mensuratur.

¶ Quare manifestum est: qm̃ que semper sunt: ſm ꝙ semper sunt: non sunt in tempore. Neq; enim continentur sub tempore: neq; mensuratur esse eorum sub tempore.

¶ Cõcludit ꝓpositũ ex ꝑmissis. ⁊ ꝑmo ex ꝑmo ꝑus ꝓpositeo. Osñsuȝ est.n. ꝙ q̄cũq; sũt in tp̃e ꝯtinent̃ sub tp̃e: que aũt sunt semꝑ nõ ꝯtinent̃ sub tp̃e q̄si excedẽte: neq; eẽ.i. duratio eoꝝ mẽsurat̃ sub tp̃e cũ in ĩfinitũ durẽt. Infinitum aũt nõ ꝯtingit mẽsurari: ergo illa que sunt semꝑ nõ sunt in tp̃e. Sed h̄ veꝝ est ſȝ ꝙ sũt semꝑ. Corpora enim celestia sunt semꝑ ſm esse substantie eorũ: non auteȝ ſm vbi: ⁊ ideo duratio eorũ non mensuratur tẽpore: sed motus localis ipsorũ tempore mensuratur. ¶ Secundo ibi.

¶ Signum huius est ipsa nihil a tẽpore pati: propterea ꝙ in tempore non sunt.

¶ Signum aũt huius: qm̃ neq; patiuntur nihil a tempore tanq̄ȝ non entia in tempore.

¶ Probat idẽ ex scḋo ꝑus positoꝝ: ⁊ dic̃ ꝙ signũ huius. ꝙ ea q̄ sũt semꝑ nõ sũt in tp̃e: est ꝙ nõ patiunt̃ a tp̃e: q̄si nõ existẽtia in tp̃e. Nõ enĩ tabescũt neq; senescũt: sicut dcm̃ est de illis que sunt in tempore. ¶ Deinde cum dicit.

¶ At ṽo cum tempus mensura sit motus: erit ⁊ quietis mensura per accidẽs. Est enim in tp̃e q̄es omnis.

L.c.m. ¶ Quoniã aũt est tempus mensuratio motus: erit ⁊ quietis metrum ſm accidens. Omnis enim quies in tempore est.

¶ Quia osñderat ꝙ ea q̄ sũt semꝑ: nõ sũt ĩ tp̃e: ea aũt q̄ q̄escũt: eodẽ mõ se hñt: posset aliq̄s credẽ: ꝙ q̄scẽtia ĩquãtũ huiꝰ nõ mẽsurarẽt̃ tp̃e: ⁊ iõ ad h̄ excludẽdũ osñdit ꝙ tp̃s ẽ ẽt q̄etis mẽsura. Et circa h̄ q̄nque fac̃. Pꝛio.n. ꝓpõit qḋ ĩtẽdit: ⁊ dic̃ ꝙ q꞉ tp̃s ẽ mẽsura mot⁹ ꝑ se: erit ẽt ⁊ ꝑ accñs ⁊ mẽsura q̄etis: q꞉ ⁊ oĩs q̄es ẽ in tp̃e: sic ⁊ oĩs mot⁹. ¶ 2⁹ ibi.

¶ Non enim vt omne qḋ est in motu: sic ⁊ id qḋ est in tempore moueatur necesse est. Tempus nanq; non motus est: sed numerus motus. In numero autem motus: ⁊ id esse potest qḋ quiescit.

¶ Nõ enĩȝ sicut qḋ in motu est necesse moueri: sic ⁊ quod in tempore est. Non enim motus tempus est: sed numerus motus. In numero autem motus contingit esse ⁊ quiescens.

¶ Excludit quoddã ꝑ qḋ videri possit ꝙ q̄es nõ mẽsurat̃ tp̃e: q꞉ enĩ tp̃s est mẽsura mot⁹: posset aliq̄s credere ꝙ q̄escẽs q꞉ nõ est in motu: nõ sit in tp̃e. Et iõ ad hoc excludẽdũ dic̃: ꝙ non est necesse moueri oẽ qḋ est in tp̃e: sicut necesse est moueri oẽ qḋ est in motu: q꞉ tẽpus nõ est motus: sed numerus motus. Cõtingit aũt eẽ in numero motus: non solũ qḋ mouet̃: sed etiam qḋ quiescit. ¶ Tertio ibi.

¶ Non enim omne qḋ imobile est quiescit: sed qḋ caret motu: atq; vt moueat̃ est aptum: vt ⁊ antea diximus. Esse autem quippiam in numero: idest vt diximus: eẽ numerũ ipsius quendam: ⁊ mensurari ipsius esse: eo sane numero: in quo dicitur esse. Quare si est in tempore mensurabitur.

¶ Non enĩ omne imobile quiescit: sed priuatuȝ motu: aptũ aũt natũ moueri: sicut dictum est in prioribus. Esse aũt in numero: est esse quẽdam numerũ rei: ⁊ mensurari esse ipsius numero in quo est. Quare si in tempore: ⁊ sub tẽpore est.

¶ Probat ꝓpositũ.s. ꝙ q̄escens sit in numero mot⁹ ita ꝙ tp̃e mẽsuret̃: ⁊ ad hoc ꝓbãdũ inducit ꝙ [non oẽ imobile] id est nõ oẽ qḋ nõ mouet̃ q̄scit: sȝ q̄scẽs est ꝑuatũ motu: qḋ tñ aptũ natũ est moueri: sic̃ supra dictũ est in tertio: ꝙ Lec.4.t.c.10. mouet̃ illud cui⁹ imobilitas q̄es est. Quies.n. nõ est negatio mot⁹: sȝ ꝑuatio ipsi⁹. Et sic pȝ ꝙ eẽ q̄scẽtis est esse rei mobilis: vnde cũ eẽ rei mobilis sit in tp̃e ⁊ mẽsuret̃ tp̃e: esse ẽt rei q̄scẽtis tp̃e mẽsurat̃. Dic aũt dicim⁹ eẽ in tp̃e aliqḋ sicut in nũero: q꞉ est aliq̄s numerus ipsius rei: ⁊ q꞉ esse ipsius mẽsurat̃ nũero tp̃is. Vñ manifestũ est ꝙ quiescẽs est in tp̃e ⁊ mẽsurat̃ tp̃e: nõ ĩquãtũ est q̄scẽs: sed inquantũ est mobile. Et ꝓpter hoc ꝑmisit ꝙ tẽpus est mensura motus per se: q̄etis aũt per accidens. ¶ Quarto ibi.

¶ Metietur autem tempus: ⁊ id qḋ mouetur: ⁊ id qḋ quiescit illud: vt mouetur hoc: vt quiescit. Naȝ alterius ipsorum motum. Alterius quieteȝ quanta quedam sit metietur. Quare id qḋ mouetur nõ a tempore mensurabile simpliciter erit: vt quãtum est quoddam: sed vt motus eius est quantus.

¶ Mẽsurabit aũt tẽpus: qḋ mouebit̃ ⁊ q̄scẽs: ſm ꝙ hoc q̄dẽ motũ: illud aũt q̄escens. Motuȝ enim ipsoꝝ ⁊ q̄etem mensurabit: ſm ꝙ quanta quedaȝ. Quare qḋ mouet̃. non simpliciter erit T.c.lig. mensurabile sub tempore: ſm ꝙ quãtum aliqḋ est: sed ſm ꝙ motus ipsius quantus.

¶ Ostẽdit ſm qḋ mobile ⁊ q̄scẽs mẽsurant̃ a tp̃e. ⁊ dicit ꝙ tp̃s mẽsurat illud qḋ mouet̃ ⁊ q̄scit: nõ ĩquãtũ est lapis vel homo: sed ĩquãtũ est motũ ⁊ q̄scẽs. Mensuratio enĩ ꝓprie debet̃ q̄ntitati. Cuius ergo q̄ntitas tp̃e mẽsurat̃: illud tp̃e ꝓprie mẽsurat̃. Ex mẽsuratiõe aũt tp̃is cognoscit̃ quãtus sit motus: ⁊ quãta sit q̄es: nõ aũt quãtũ sit illḋ qḋ mouetur. Unde qḋ mouetur: simplr̃ nõ mensurat̃ tp̃e ſm propriã quãtitatẽ: sed ſm quantitatem sui motus. Ex quo patet ꝙ proprie tẽpus sit mẽsura motus ⁊ q̄etis: sed per se motus: quietis aũt per accidens. ¶ Quinto ibi.

¶ Quibus efficitur: vt ea non sint in tẽpore: que neq; mouentur: neq; quiescunt. Esse enim in tempore est tempore mensurari. Tempus autem motus est quietisue mensura.

¶ Quare quecunq; neq; mouentur: neq; quiescunt: non sunt in tempore. In tempore enĩȝ eẽ est mensurari tempore. Tempus auteȝ motus ⁊ quietis mensuratio est.

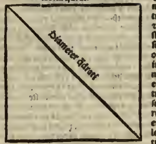
℄ Inducit quoddā correlariū ex premissis. Si enim nihil mensuratur tempore: nisi ſm ꝙ mouet̄ ⁊ quiescit: sequitur ꝙ quecūq; non mouent̄ neq; quiescunt: vt substantie separate: non sunt in tempore: q2 hoc est esse in tempore: mensurari a tempore. Tēpus autē est mensura motus ⁊ quietis: vt ex dictis patet. ℄ Deinde cum dicit.

℄ Patet igitur: neq; omnia que non sunt: in tempore esse. Ea enim non sunt in tempore: que non possunt aliter se habere. Ut diametrum esse cōmensurabilē coste. Omnino enim si tempus mensura est: motus quidem per se: ceterorū vero per accidēs: patet quorū esse metitur: eorum omnium esse in quiete vel in motu consistere. Que igitur sub corruptionem generationēq; cadūt: atq; oino nūc sūt: nūc nō sūt ea in tēpore eē necesse est. Est enim maius quid tempus: qḋ esse ipsorum excedet: ⁊ id tempus: qḋ est illius equa mensura. Cum autem ea que non sunt: partim contineantur: partim non contineantur a tempore: eorum que tempus continet: quedam olim erant: vt Homerus: quedam erunt: vt aliquid futurorum: que quidē altera ex parte cōtinet tempus. Quod si sint que ad vtrāq; partem continet tempus: illa modum vtrūq; subeunt. Erant enim ac erunt. Ea vero que neutra ex parte continet tempus: neq; erant: neq; sunt: neq; erunt. Sunt autem ea: quorum opposita semꝑ sunt: veluti diametrum incōmensurabilē esse coste: semper est. Atq; hoc non erit in tempore. Neq; igitur illud erit: diametrum inq̄ incōmensurabilē esse coste. Quapropter semper non est: qḋ contrarium est ei qḋ semper est. Quorum vero contrarium non semper est: ea ⁊ esse ⁊ non esse possunt: atq; ipsorum est ⁊ generatio ⁊ corruptio.

T.c.1o. ℄ Manifestum igitur qm̄ neq; quod non est omne in tempore erit: vt quecunq; non contin-

ἀσύμμετρον Commensurabile. git aliter: sicut diametrō lateri symetrō. Omnino enim si mensura est tempus motus per se: aliorum autem ſm accidens: manifestum est ꝙ quorum esse mensurat: his omnibus inerit esse in moueri ⁊ quiescere. Quecūq; quidem igitur generabilia ⁊ corruptibilia sunt: ⁊ omnino que aliquādo quidē sunt: aliquādo aūt nō sunt: necesse est in tēpore esse. Est enim quoddā tēpus plus: qḋ excellit esse ipsorum: ⁊ mensurat substantiam. Ipsorū autem que non sunt: quecūq; continet tempus: alia quidē erant: vt homerus aliquando erat: alia vero erūt: vt futurorū aliqḋ: ⁊ tēpus vtraq; continet. Et si ad ambo vtraq;: ⁊ erant ⁊ erunt. Quorum autem non continet: neq; erit: neq; est: neq; erat. Sunt autem huiusmodi eorū que non sunt: quorūcunq; opposita semper sunt: vt asymetron eē diametron semꝑ est. ⁊ nō erit hoc in tēpore: ergo neq; symetron. Unde semper non est: quia cōtrarium est ei qḋ semper est. Quorumcunq; autem non semper est contrarium: hec ⁊ possunt esse ⁊ non esse: ⁊ est generatio ⁊ corruptio ipsorum.

Costa q̄drati

℄ Ostēdit ꝙ nō oia nō entia sūt in tpe. ⁊ dic̄ manifestū eē ex p̄missis: ꝙ neq; ēt oē non ens est in tpe: sic ea q̄ nō ꝯtingūt aliter eē: vt diametrū eē cōmensurabilē lateri q̄drati. Hoc enī est īpossibile: q2 nunq̄ cōtingit eē verū. Huiꝰ aūt nō mēsurant̄ tpe. Et hoc sic ꝓbat. Tps ꝑmo ⁊ per se est mēsura motꝰ: alia aūt nō mēsurant̄ nisi per accidēs. Quecūq; ḡ mēsurant̄ tpe: eis ꝯtingit moueri ⁊ q̄scere: q2 qddā maiꝰ eis: excellit durationē eoꝝ. Unū ⁊ generabilia ⁊ corruptibilia: ⁊ oia q̄ q̄nq; sunt ⁊ q̄nq; nō sunt: q2 sunt in moueri ⁊ q̄scere: sunt in tpe: q2 quoddā tps est maius eis: qḋ excellit durationē ipoꝝ. ⁊ ꝑꝑ hoc mēsurat substātias eoꝝ nō ſm id qḋ sūt: sȝ ſm eē vel durationē ipsoꝝ. Sed inter ea q̄ nō sūt: ⁊ tn̄ ꝯtinent̄ a tpe: qdā aliqn̄ erāt: vt Homerꝰ: Quedā aliqn̄ erūt: vt aliqḋ futuruȝ: vel si cōtinent̄ a tpe p̄terito ⁊ futuro: erūt ⁊ erāt. Ea vero q̄ nullo mō cōtinent̄ a tpe: neq; sūt: neq; fuerūt: neq; erūt. Et talia sūt ea q̄ semper nō sūt: ⁊ eoꝝ opposita semꝑ sūt: sic diametꝝ eē icōmēsurabilē lateri: semꝑ ē: vn̄ nō mēsurat̄ tpe. Et ꝑꝑ h̄ neq; cōtrariū eiꝰ: qḋ ē diametꝝ eē symetrū. i. cōmēsurabilē lateri mēsurat̄ tpe. Jḋ enī semꝑ nō est: q2 ē ꝯtrariū ei qḋ semper est. Quorūcūq; aūt ꝯtrium nō semper est: hec possunt esse ⁊ non esse: ⁊ habent generationem ⁊ corruptionem: ⁊ talia mensurantur tempore.

LEC. XXI.

℄ Ipsuȝ aūt nūc ꝯtinuatio tpis est: vt antea diximꝰ. Preteritū enī ⁊ accidēs tps ꝯiūgit: atq; vltimū oino tēporis est. Est enim huius qdē principiū: illius autē finis. Uerū hoc non vt in puncto manente patet.

Ipsuȝ aūt nūc ē ꝯtinuatio tpis: vt dcm̄ T.c.1o1. est prius. Cōtinuat eniȝ tps p̄teritū ⁊ futurū: ⁊ oino terminꝰ tpis est. Est. n. huius qdē p̄cipiū: illiꝰ aūt finis. Sȝ hoc nō sicut ⁊ in puncto manente manifestum.

Postq̄ phs ondit quō se hēat tps ad ea q̄ sūt i tpe. Hic ondit quō ꝑ cōparationē ad nunc aliq̄ diuersimode ſȝ tps noiant̄. Et circa h̄ duo fac̄. Prio pōit significationē ipsiꝰ nūc. Scḋo quorūdā alioꝝ q̄ determinant̄ ſȝ tūc. ibi ℄ Ipsuȝ aūt tūc.] Circa p̄m duo fac̄. Prio ꝑ pōit ꝓpriā ⁊ p̄ncipalē significationē ipsiꝰ nūc. Scḋo pōit secūdariā significationē. ibi ℄ Aliḋ aūt.] Circa p̄m tria dic̄ de nūc. quoꝝ p̄mū ē. ꝙ nūc ꝯtinuat tps p̄teritū futuro inquātū ē terminꝰ tpis: p̄ncipiū qdē futuri: finis aūt p̄teriti: lȝ h̄ nō sit sic māifestū i nūc: sic̄ i pūcto. Nā pūctū stās ē. ⁊ iḋ pōt bis accipi: semel vt principiū: ⁊ semel vt terminꝰ: qḋ non accidit in nunc: vt supra dictū est. ℄ Secūdo ibi.

℄ Diuidit etiā potentia tps: atq; vt tale est: diuersuȝ est semꝑ. Ut aūt ꝯiūgit: semꝑ est idē: vt in mathematicis lineis fieri solet. Nō enī idē semꝑ vnūq; pūctū Lec. 8. 1 c. 104. est cogitatiōe. Cū enī diuidimꝰ: aliud est atq; aliḋ pūctū. At quo linea est vna: hoc idē est penitus pūctū. Sic ⁊ ipsum nunc partim temporis est diuisio potentia: vel

tia: vt diximus: partim finis est vtrorūq; ac vnio.

¶ Diuidit autem potentia: ꝛ inquantum quidē huiusmodi est: semper alterū est ipsuȝ nūc. In quātū aūt copulat: semꝑ idē ē: sicut ꝛ in mathematicis lineis. Nō eni semꝑ idē pūctū itellectu est. Diuidētib eni semꝑ aliud ē. Scd̄ȝ aūt ꝙ copulat: vnū idemq; penit⁹ est. Sic ꝛ ipsum nūc. Aliud qdem tēporis diuisio ſm potentiaȝ est. Aliud aūt terminus vtrorūq; ꝛ vnitio.

¶ Dicit ꝙ tēpus etiā diuidit̄ ſm nūc: sicut ꝛ linea diuidit̄ ſm pūctū. sed tñ nūc diuidit tēpus inquātū ꝯsiderat̄: vt multa in potētia: put. s. accipit̄ seorsum vt pn͂ hui⁹ tꝑis: ꝛ seorsum vt finis alteri⁹: ꝛ inq̄tū sic accipit̄: accipit̄ vt alteꝝ ꝛ alteꝝ nūc. Sed ſm ꝙ accipit̄: vt copulās tēpus ꝛ cōtinuās: accipit̄ vt idē. Et h̄ manifestat ꝑ simile l lineis mathematicis in qbus magis est manifestū. Nō eni in lineis mathematicis punctū qd̄ signat̄ in medio: semꝑ itelligit̄ idē: q: ſm ꝙ diuidit̄ linea: intelligit̄ aliud punctuȝ qd̄ est vltimū vnius linee: ꝛ aliud ſm ꝙ est vltimū alterius: q: linee ſm ꝙ sunt diuise actu: intelligunt̄ vt contigue. Contigua aūt sunt: quoꝝ vltima sunt simul. Sed ſm ꝙ punctū ꝯtinuat partes linee: sic est vnū ꝛ idē: q: continua sunt: quoꝝ terminus est idē. Et sic est etiā de nunc respectu tēporis: q: vno mō pōt accipi vt diuisio temporis ſm potentiā. alio mō ſm ꝙ est terminus cōis duoꝝ temporꝝ vniēs ꝛ cōtinuās ea. ¶ Tertio ibi.

Quid cō tiguum: ꝛ qd conti nuum.

¶ Est aūt idē: ꝛ per idē diuisio: atq; vnio. At esse nō idē est. Ipm igit̄ nūc hoc vno dicitur modo.

T. c. 122. ¶ Est aūt idē ꝛ hȝ idē diuisio ꝛ vnitio: eē aūt nō idem est. Hoc quideȝ igitur sic dicit̄ ipsoꝝ nūc.

¶ Dicit ꝙ nūc diuidēs ꝛ cōtinuans tēpus est vnū ꝛ idem

Lectio 4. subiecto: sȝ differt rōne: vt ex ṗdictis pȝ. Uno igit̄ mō sic dicitur nunc. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Alio vō mō tēpus huic ꝓpinquū. Dicim⁹ eniȝ nūc accedit: q: hodie veniet. At res que acte sūt olim nō fuisse dicim⁹: neq; eluuionē: q̄q̄ tp̄s ꝯtinuū ē vsq; ad illa. Sed q: nō sūt ꝓpe: ideo nō illo mō dicunt̄.

¶ Aliud aūt cū tēpus qd̄ est hui⁹: ꝓpe sit: vt veniet nūc. q: hodie veniet: venit nūc: q: hodie venit. Sed in Iliō facta nō sūt nūc: neq; diluuiū factū ē nūc: tñ tēpus ꝯtinuū ē: sed q: nō est prope.

¶ Ponit secūdariā significationē ipsi⁹ nūc. ꝛ dicit ꝙ alio mō dr̄ nūc: nō vt termin⁹ tꝑis ꝯtinuās ṗteritū futuro: sed ipȝ tp̄s ꝓpinquū p̄senti nūc: siue sit ṗteritū: siue sit futuꝝ. Sicut dicim⁹: veniet nūc: q: veniet hodie: ꝛ venit nūc: q: venit hodie. Sed nō dicim⁹: ꝙ bellū troianū fcm̄ ē nūc: neq; ꝙ diluuiū factū sit nūc: q: lȝ totū tēpus sit ꝯtinuū: nō tñ est ꝓpinquum presenti nunc. ¶ Deīde cum dicit.

¶ Ipm aūt olim tēpus est ad prius atq; posteri⁹ nūc definitū: vt olim capta est troia: ꝛ olim eluuio erat. Opȝ eniȝ finitū ad ipm nūc eē. Erit ergo atq; erat tp̄s qddā ab hoc ad illud vtrūq; determinatū.

T. c. 123. ¶ Ipsum aūt tūc tēpus determiatū ꝑ prius nūc est: vt tūc destructa est troia: ꝛ tūc erat diluuiū. Opȝ eni icludi ad ipȝ nūc. Erit ergo q̄tū aliqd̄ ab hoc tēpore in illud qd̄ erat ad ṗteritū.

¶ Exponit qddā q̄ determinant̄ per tūc. Et ṗ qd̄ significet ipȝ. Circa qd̄ duo facit. Prio ponit significationē ei⁹. 2° mouet questionē ibi ¶ Si vō neq; tēpus. Ostēdit ḡ ṗmo ꝙ hoc qd̄ dico tūc significat tēpus determinatū per aliqd̄

Tūc qd si gnificet.

ṗns nūc: siue ꝓpinquū siue remotū. Possumus eni dicere ꝙ tūc destructa est troia: ꝛ tūc factū est diluuiū. Oportet eni ꝙ id qd̄ dr̄ factū tūc: icludat̄ ad aliqd̄ nūc vel instās precedēs. Oportebit eni dicere ꝙ sit aliqd̄ tēpus determinate q̄titatis ab h̄ tpe presenti in illud nūc qd̄ erat in ṗterito. Et sic pȝ ꝙ h̄ qd̄ dico tūc differt a secūda significatione nūc in duob⁹: q: tūc semꝑ est ad ṗteritū: ꝛ idifferēter se hȝ ad ꝓpinquū ꝛ remotū. Sed nūc se hȝ ad ꝓpinquū: sed idifferēter ad ṗteritū ꝛ futuꝝ. ¶ Scd̄o ibi.

Dra inter nūc ꝛ tūc.

¶ Qd̄ si nullū est tēpus qd̄ nō sit oliȝ: oē sane tp̄s erit finitū. Deficiet ne igit̄ tādē. At id fieri neqt: si semꝑ est motus. Aliud ne igit̄: atq; aliud erit: an idē sepe redibit. An vt mot⁹ ita sese habet ꝛ tēpus vt pȝ: Nā si vnus idēq; sit: ꝛ tēpus idē ac vnū erit. Sin vō non sit: nec illud vnū idēq; redibit. Cū āt ipȝ nūc finis sit atq; ṗncipiū tꝑis: nō tñ eiusdē: sȝ trāsacti qdē finis: ṗncipiū aūt ꝯsequētis. Ut circulus in eodē quodāmō curuū ꝛ ꝯcauū hēt: sic ꝛ tēpus in ṗncipio est semper ac fine. Et ꝓpterea semꝑ aliud: aliudq; videt̄: nō eni ipm nūc ṗncipiū est ꝛ finis eiusdē. Simul eniȝ ꝛ ꝑ idem opposita numero essent. Nō ergo tp̄s deficiet: quippe cū ipsum sit in ṗncipio semper.

T. c. 124. du^m 5 se. ¶ Si vō neq; tēpus ē qd̄ nō sit tūc: omne erit tēpus finitum. Aut ergo deficiet: aut nō. Siqdeȝ semper ē motus. Aliud igit̄: aut idē multotiēs.

R° eiusdem Ar. ꝙ tp̄s nō icepit nec deficiet. Manifestū quoniā vt vtiq; motus: sic ꝛ tēpus est. Siqdem enim vnus ꝛ idē sit motus: aliqn̄ erit ꝛ tp̄s vnū ꝛ idē. Si autē non: nō erit. Qm̄

T. c. 125. aūt ipm nūc principiū ꝛ finis ē: sed nō eiusdem. sed ṗteriti qdē finis: pricipiū aūt futuri habebit sicut circulus quodā modo: ꝛ in eodē ambitū ꝛ planuȝ: sic ꝛ tēpus semꝑ in principio ꝛ fine. Et ꝓꝑ hoc videt̄ semꝑ alteꝝ. Non enim semper eiusdem principiū ꝛ finalitas ipm nūc. Simul enim ꝛ ſm idē opposita essent: ꝛ nō deficiet itaq; tempus. Semper enim in principio est.

¶ Mouet quādā dubitationē ex ṗmissis: ꝛ soluit eā. Dixerat eni ꝙ tēpus qd̄ dr̄ tūc: icludit̄ itra preteritū nūc: ꝛ presens. vn̄ oē tēpus qd̄ dicit̄ tūc: oportet eē finitū. Sed non est aliquod tēpus qd̄ nō possit dici tūc. ḡ oē tēpus erit finitū: sed oē tēpus finitū deficit. videt̄ ergo dicēdū ꝙ tēpus deficiat. Sȝ si semꝑ est motus: ꝛ tēpus est numerus motus: videt̄ ꝙ tēpus nō deficiat. Oportebit ergo dicere. ꝙ si oē tēpus est finitum: ꝙ vel sit aliud ꝛ aliud tēpus: vel ꝙ idē tēpus multotiēs reiteret̄. Et h̄ opȝ eē in tēpore: sicut ꝛ in motu. Si eni sit semꝑ vnus ꝛ idē motus: oportebit eē vnū ꝛ idē tēpus. Scd̄m igit̄ opinionē ei⁹. mot⁹ nunq̄ icipit neq; deficiet: vt in octauo patebit. ꝛ ita reiterat̄ vnus

L. 2. ꝑ totū qdem motus specie nō numero. Nō enim eadē est circulatio que nūc est: cum illa que fuit heri numero: sed spe: ꝛ tamē totus motus est vnus ꝯtinuitate: q: vna circulatio continuatur alteri. vt in octauo ꝓbabitur. ꝛ similr oportet esse de tempore: sicut de motu. Unde ꝯsequēter ostēdit ꝙ tēpus nūq̄ deficiet. Pȝ enim ex premissis: ꝙ nūc ē ṗncipiū ꝛ finis: sed nō respectu eiusdeȝ: sed finis respectu preteriti: ꝛ ṗncipiū respectu futuri. vnde sic se hȝ de nūc: sicut se habet de circulo: in quo concauū ꝛ conuexuȝ sunt idē subiecto: sed differūt ratione per respectū ad diuersa. Nā conuexū circuli attēditur ſm comparatiōem ad exteriora: concauū autē per respectū ad iteriora. Et q: nihil

Te. 19 hel. pue. 1. cō. 74.

T.cc.18.i. cō.105. est accipe de tpe nisi nūc:vt supra dcm̄ ē: seqtur φ tēpus semp sit in pn°. & in fine. Et pp h tps vult eē alteꝝ & alterū:qꝛ nūc nō est pnm̄ & finis eiusdē tpis:sed diuersoꝝ tempoꝝ. Aliogn opposita iessent eidē ꝑm idē. Principiū eniꝫ & finis habēt oppositas rōnes. Si ergo idē esset pnm̄ & finis respectu eiusdē:opposita iessent eidē ꝑm idē. Ulteri⁹ ꝯcludit ex pmissis:φ qꝛ nūc est pnm̄ & finis tēporis: tēpus nunq̄ deficiet:qꝛ tempus nō pōt accipi sine nūc:vt supra
lc.15. vbi supra. dcm̄ est:& nūc est pnm̄ tēporis. vn̄ tps semp ē in sui pn°. Qd aūt est in sui pn° nō deficit. vn̄ tps nō deficiet. Et eadem
Pri° ad ꝯnc ap. pro hac. rōne pōt ꝓbari φ tps nō icepit:ꝑm φ nūc est finis tpis. ¶ Sꝫ hec rō ꝓcedit:supposito φ motus semp sit:vt ipe dicit. Hoc eni supposito necesse ē dicere φ qdlibet nūc tēporis sit pnm̄ & finis. Si aūt dicat̄ φ motus icipit aut terminet̄:seqtur φ aliqd nūc tēporis est pnm̄ & nō finis:& aliqd est finis & nō pnm̄:sicut & in linea accidit. Si eni eēt linea ifinita:quodlibet pūctū signatū in ea esset principiū & finis. In linea autē finita est accipere aliquod punctuꝫ quod est principium tm̄:vel finis tm̄. Sed de hoc magis
l.2.p totū inquiret̄ in octauo. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Ipm̄ aūt iā pars futuri ꝑteritiue tpis est idiuiduo nūc instāti ꝓpinq̄. Qn̄ ambulabis:aut ambulauisti. Jam ambulabo inquit:aut iam ambulaui: qꝛ tēpus in quo ambulabit:vel ambulauit:est prope nūc ipm̄ instans:& nō lōge distat. Iliū aūt nō dicimus iaꝫ captū fuisse:qꝛ longe ab instanti nunc distat.

T.c.126. ¶ Ipꝫ aūt. iā. ꝓpe est ꝑsenti atomo nūc: ps futuri tēporis. Quādo vadet. iā. qꝛ ꝓpe est tēpus in quo futuꝝ ē. Et ꝑteriti tēporis: qd nō ꝓcul ē ab ipso nūc. Qn̄ vadis iā iui. Ilion aūt destrui iā nō dicimus:qꝛ procul multū est ab ipso nūc.

Iā quid significet ¶ Ondit gd significet h qd dico. iā. & hꝫ eādē significationē quā hꝫ nūc scdo mō acceptū. Illud eni dr̄ iā qd est ꝓpinquum presenti indiuisibili nūc:siue sit pars futuri:siue sit pars preteriti. Pars quidem futuri:sicut cum dico. quādo ibit:iā qꝛ.s.tēpus in quo est h futuꝝ:ꝓpinquū est. Pars aūt ꝑteriti:sicut cū querit̄. qn̄ vadis:& ridetur. iam iui. Sed de his que sūt ꝓcul nō dicim⁹ iā:sicut nō dicim⁹ φ Troia iā sit destructa:qꝛ hoc est multū remotū a presenti nunc. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Ipm̄ aūt nuper ea pars est ꝑteriti tpis que instāti nūc est ꝓpinqua:qn̄ venisti:nuper inquiet:si tēpus istāti nūc sit ꝓpinquū. Quondā aūt pars est eiusdem tpis lōge ab eodē nūc distās. Subito aūt dicim⁹:cū gppiā in tpe in sensibili ob breuitatē dimotū est.

T.c.127. ¶ Ipm̄ aūt. mō. ꝓpe ꝑsenti nūc ē ps ꝑteriti. Qn̄ venit:modo:si sit tēpus proximū presenti nūc. Olim aūt qd procul. Repente aūt qd in insensibili tempore est propter paruitatem.

¶ Exponit q̄dā alia ad tēpus ꝑtinētia. & dicit φ hoc qd dico:mō:significat φ ꝑteritū est ꝓpinquū ꝑsenti nūc:sicut
Mō gd si querat̄ qn̄ factū est h:respōdet̄ mō:si tps ꝑteritū sit ꝓximū ꝑsenti nūc. Sed olim dicimus qn̄ est remotū a pre
Olim repēte: gd. senti nūc in ꝑterito. Repēte aūt aligd fieri dr̄ qn̄ tēpus in quo fit est isensibile ꝓp paruitatē. LEC. XXII.

¶ Mutatio āt oīs nā ē dimotiua:atqꝫ in tpe oīa fiūt & corrūpunt̄. Quapropter sunt:qui sapiētissimū ipꝫ eē dicebāt. At pithagoricus Paron rudissimū eē dixit:qꝛ i ipo etiā obliuiscunt̄:recti⁹ dicēs. Pꝫ igit̄ corruptiōis magis eē ꝑ se cāꝫ tēpus:q̄ȝ generatiōis: vt & antea diximus. Mutatio nāqꝫ ꝑ se gdē ē dimotiua:

generationis aūt & vt gppiā sit cā:per accidēs est.

T.c.128. Mutatio aūt oīs a nā remotiua est. In tēpore aūt oīa fiūt & corrūpunt̄. Un̄ & aliꝫ gdē sapiētissimū dicebāt. Pithagoricus aūt Paron:penitus idisciplinabile:qꝛ obliuiscitur:in hoc recti⁹ dicēs. Manifestū igit̄ quoniā corruptionis magis erit per se causa q̄ȝ generationis:sicut dictum est prius. Destructiuū aūt mutatio ꝑ se ē. Generationis autem & ipsius esse:est ꝑm accidens.

Postq̄ȝ phs cōparauit tps ad nūc & ad ea q̄ sūt in tpe. Hic manifestat q̄dā q̄ supi⁹ tacta sunt. Et p̄ quomō corruptio attribuit̄ tpi. Scdo quomō oīs mot⁹ & mutatio sit in tpe. ibi[Hīs aūt nobis.] Circa pmū duo facit. Prio manifestat ꝓpositū per rōnē. Scdo per signū. ibi[Signū sufficiēs.] Dicit ḡ pmo φ oīs mutatio de sui rōne remouet rē q̄ mutat̄ a nāli dispositiōe sua:sed tā generatio q̄ȝ corruptio fit in tēpore. & iō gdā attribuebāt generatiōes reꝝ tēpori:vt disciplinā:& huiꝰ:dicētes tēpus eē sapiētissimū:pp h φ generatio sciēne fit in tpe. Sed gdā phs Parō noīe de secta pithagoricoꝝ posuit ecōuerso. vꝫ. φ penit⁹ tēpus ē idisciplinabile:qꝛ.s.p lōgitudineꝫ tēporis accidit obliuio. Et in h rectius dixit: qꝛ vt supra
T.c.20. t.c.117. dcm̄ est. tps ꝑ se magis est cā corruptiōis q̄ȝ generatiōis. & h iō:qꝛ tēpus est nūerus mot⁹. mutatio aūt per se est destructiua & corruptiua:sed cā gnātionis & ipsi⁹ eē:nō ē nisi per accīs. Ex hoc eni ipso φ aligd mouet̄ recedit a dispōne quā pus habebat. Sed φ ꝑueniat ad aliquā dispōnē:hoc nō iportat̄ in rōne motus inq̄ntū ē mot⁹:sed inq̄ntū ē finit⁹ & ꝑfectus. Quā gdē ꝑfectionē hꝫ motus ex intentione agētis φ mouet ad determinatuꝫ fineꝫ. Et ideo corruptio magis potest attribui mutatiōi q̄ȝ tempori:sed generatio & eē:agenti & generāti. ¶ Secundo ibi.

¶ Id indicat̄ ex eo satis:qꝛ nihil gdē fit:nisi ipm̄ moueat̄ aliquo mō:atqꝫ gppiā agat. Corrūpit̄ āt aligd:ēt si nō moueat̄:atqꝫ hāc corruptionē a tpe fieri maxime dicere ꝯsueuim⁹. Uerꝫ neqꝫ hāc tēpus facit:sꝫ hāc quoqꝫ mutationē accidit in tēpore fieri.

¶ Signū āt sufficiēs:qꝛ fit gdē nihil:nisi moueat ipm̄ quodāmodo & agat. Corrūpit̄ aūt: & cū nihil moueat̄. Et hāc maxie solem⁹ dicere sub tēpore corruptionē. At hō neqꝫ hanc tēpus facit:sed accidit in tēpore fieri & hāc mutationē.

¶ Manifestat idē ꝑ signū. & dicit signū eē sufficiēs ei⁹ qd dcm̄ ē:φ nihil iuenit̄ fieri nisi appareat aligd agēs & mouēs ipm̄. Sed tm̄ aligd corrūpit̄:cū nō appareat manifeste aligd qd moueat ipꝫ ad corruptionē. Et talē corruptionē solem⁹ attribuere tpi:sicut cū aligs senio deficit ex cā itrinseca corrūpente:nō manifesta. Cū aūt aligs occidit̄ gladio:corruptio ei⁹ nō attribuit̄ tēpori. In generatiōe āt semp est generās manifestū:qꝛ nihil a seipso generat̄. & iō generatio nō attribuit̄ tēpori sicut corruptio. Nō tm̄ corruptio sic attribuit̄ tēpori φ tēpus faciat ipsam:sed qꝛ fit in tēpore:& corrūpens latet. ¶ Ultimo ibi.

¶ Esse igit̄ tps:& gdnā sit quotqꝫ modis nūc ipm̄ dicat̄:& gd sit olim:gd iā:gd nuꝑ:gd quōdā: gd subito. satis per ea que dicta sunt explicauimus.

¶ Qd gdem igit̄ tempus ē:& gd ē:& quot modis dicimus ipm̄ nūc:& gd ipꝫ tūc:& gd modo:& gd iam:& gd olim:& gd repente:dcm̄ est.

℄ Epilogat dictum esse ꝙ tēpus est. ⁊ qd sit: ⁊ quot modis dicit̃ nūc. ⁊ qd significet: ⁊ tunc: ⁊ modo: ⁊ olim: ⁊ iā ⁊ repente. ℄ Deinde cum dicit.

℄ His aūt hoc pacto determinatis: pꝫ oēm mutationē necessario i tpe eē: ⁊ oē qd mouet̃: in tpe moueri. Celeri⁹ eni ⁊ tardi⁹ in oi sane mutatione est. nā in cūctis ita videt̃. Dico aūt id celerius moueri: qd prius ad id qd ꝑgit venit: mō sit id spatiū vniformisq̃ motus. Velut in latiōe: si ambo sup circūferētia aut super recta linea moueant̃: ⁊ in ceteris simili modo.

T.c.109. ℄ His aūt nobis sic determinatis manifestū ē ꝙ oēm mutationē ⁊ oē qd mouet̃ necesse ē moueri in tēpore. Velocius eni ⁊ tardius dicim⁹ ſm oēm mutationē. In oibus enī sic videt̃. Dico aūt velocius moueri pri⁹ trāsmutās in subiectū ſm idē spatiū: ⁊ qd ſm regularē motū mouet̃: vt in loci mutatione: si vtraq̃ ſm circulationē mouent̃: aut vtraq̃ ſm rectū: sīlr aūt ⁊ in aliȷ̃s.

Duabus rōnib⁹ ꝓbat ꝙ ois motus fit in tēpore. ℄ Ondit ꝙ ois mutatio fit in tpe duab⁹ rōnib⁹. Quaꝝ prima talis ē. In oi mutatiōe inuenit̃ veloci⁹ ⁊ tardius. Hec autē determināt̃ tpe: qꝛ veloci⁹ dī mutari qd trāsmutat̃ ꝑus ad determinatū terminū ſm idē spatiū: ita tn̄ ꝙ eadē sit regula vtriusq̃ mot⁹: vt in loci mutatiōe sit vtraq̃ mutatio circularis: aut vtraq̃ recta. Si aūt vna esset circularis ⁊ alia recta: nō propter hoc velocius moueret̃ qd prius veniret ad terminū. Et silr intelligendū de aliȷ̃s generibus mutationum. Sequitur igitur ꝙ omnis mutatio fit in tempore. ℄ Scdam rōnem ponit ibi.

℄ At ip̄z ꝑus in tpe est. Pri⁹ eni atq̃ posterius rōne distātie ad ip̄m nūc dicimus. Ip̄m vō nūc terminus est trāsacti atq̃ futuri. Quare cū ip̄z nūc in tpe sit: ⁊ ꝑus ip̄m posteriusue in tpe erit. In quo nāq̃ nunc ip̄m est: in hoc ⁊ distātiā ipsi⁹ nūc eē necesse est. Mō aūt ꝯrio prius ip̄m in ꝑterito atq̃ futuro tēpore dī. Nā in preterito. qdē id dicim⁹ prius qd lōgi⁹ ab ipso nūc distat: id vō posterius qd eidē propinquius est. In futuro aūt id qdē prius qd est ꝓpinquius illi: id vō posterius qd ab eodē longi⁹ distat. Quare cū ip̄z qdē prius in tēpore sit: oēm aūt motū comitet̃ ipsum prius vt patet: perspicuum est omnem mutationem omnemq̃ motum in tempore esse.

℄ At vō prius in tēpore est. Prius eni ⁊ posterius dicimus ſm ad ip̄m nūc distātiā. Ip̄m aūt nunc terminus ꝑteriti ⁊ futuri est. Quare qm̄ ipsa nūc in tēpore sunt: ⁊ prius ⁊ posterius in tēpore erūt. In quo eni est ip̄m: ⁊ ipsius nunc distātia. Ecōtrario aūt prius dicit̃ ⁊ ſm preteritū tēpus ⁊ futuꝝ. In preterito qdem eni prius dicim⁹ qd longius est ab ipso nūc: posteri⁹ autē ⁊ qd ꝓpe est. In futuro aūt prius qdē qd ꝓpinquius est ipsi nūc: posterius aūt qd procul est. Quare quoniā prius in tēpore est: ⁊ oēm aūt motū sequitur pri⁹: manifestū est ꝙ omnis mutatio: ⁊ motus omnis in tempore est.

℄ Et ad h̄ ꝓbādū vtit̃ tali ꝓpositiōe. Prius ⁊ posterius sūt in tpe. Qd qdē manifestat h̄ mō. Prius ⁊ posteri⁹ dr̄ aliqd ꝑ distātiā ad ip̄m nūc: qd ē termin⁹ ꝑteriti ⁊ futuri. ſꝫ ipa nūc sūt i tpe: qꝛ i eodē opꝫ ꝙ sit nūc ⁊ distātia ipsi⁹ nūc: sicˀ i eodē ē pūct⁹ ⁊ distātia q̄ accipit̃ ꝑ respectū ad pūctū: vtrūq̃ eni ē i linea. Et qꝛ dixerat ꝙ ꝑus ⁊ posteri⁹ determināt̃ ꝑ distātiā ad ip̄z nūc: ostēdit quomō h̄ sit econuerso i ꝑteritis ⁊ futuris: qꝛ i ꝑterito dī ꝑus qd ē remoti⁹ ab ipo nūc: posteri⁹ aūt qd est ꝓpinqui⁹. In futuro aūt est ecōuerso. Si ḡ prius ⁊ posteri⁹ sūt in tpe. ad oēm aūt motū sequit̃ prius ⁊ posteri⁹: nece est ꝙ omnis motus fit in tempore.

LEC. XXIII.

℄ Dignū aūt est consideratione: ⁊ quonā modo sese habet ad animam tempus ⁊ cur in omnibus tempus esse videt̃: ⁊ in terra: ⁊ in mari: atq̃ in celo.

T.c.110. Dignum aūt consideratione est: ⁊ quomodo igit̃ se habet tp̄s ad animam: ⁊ ꝓpter qd in omni videt̃ esse tp̄s: ⁊ in terra ⁊ in mari ⁊ in celo.

Postq̄ Ph̄s determiauit de tpe. Hic remouet q̄sdā dubitatiōes circa tēpus. Et primo circa existētiā tēporis. Scdo circa tpis vnitatē. ibi [Dubitabit aūt aliqs.] Circa ꝑmū duo facit. Pͥo mouet duas dubitationes. Secūdo soluit eas. ibi [Aut qꝛ motus.] Dicit ergo primo: ꝙ he dubitationes idigēt diligēti consideratione. s. quō tēpus se hꝫ ad animā: ⁊ iteꝝ quare tēpus videatur eē vbiq̃. s. in terra: in mari: ⁊ in celo. ℄ Scdo ibi.

℄ An qꝛ tp̄s cū mēsura sit mot⁹ affect⁹ ē qdā ipsi⁹ vel habit⁹. Hec āt mobilia cūcta sūt. In loco nāq̃ sūt vniuersa. Tēp⁹ vō ac mot⁹ simul potētia sunt atq̃ actu.

℄ Aut qꝛ mot⁹ est passio quedā vel habitus numerus existens. Hec aūt mobilia omnia. In loco enim sunt omnia. Tempus aūt ⁊ motus simul sunt ⁊ ſm potentiam ⁊ actum.

℄ Soluit ꝑmissas q̄ōnes. Et ꝑ scdam q̄ facilior est. Scdo ꝑmā. ibi [Utrū aūt cū sit.] Dicit ḡ ꝙ tp̄s est quoddā accidēs motus: qꝛ est nūer⁹ ei⁹: accn̄s aūt ꝯsueuit noīe habit⁹ ⁊ passiōis noīari: vn̄ vbicūq̃ est mot⁹: opꝫ ꝙ sit tp̄s. Oia aūt corpa sūt mobilia: ⁊ si nō aliȷ̃s motib⁹: saltē motu locali: qꝛ oia sunt in loco. Et qꝛ posset aliqs dicere: ꝙ lꝫ sint mobilia: nō tn̄ oia mouēt̃: sꝫ q̄dā qescūt: ⁊ sic tēpus nō videt̃ eē in oib⁹. Ad h̄ excludēdū subiūgit ꝙ tēpus ē simul cū motu: siue motus accipiat̃ ſm actū: siue ſm potētiā. Quecunq̃ enī sunt possibilia moueri ⁊ nō mouent̃ actu: quiescūt. Tēpus aūt nō solū mēsurat motū: sed ēt qetē: vt supra dictū est. Un̄ relinqtur ꝙ vbicūq̃ est mot⁹ vel actu vel potētia: ꝙ ibi sit tēpus. ℄ Secūdo ibi. Lec.20. t.c.118.

℄ Dubitauerit autem quispiam: si anima sublata tēpus esse possit: nec ne.

℄ Utrū autē cū nō sit anima: erit tūc tempus: an non dubitabit vtiq̃ aliquis. T.c.131.

℄ Soluit ꝑmā q̄ōnē. Et circa h̄ tria facit. Pͥo mouet dubitationē. Scdo obijcit ad q̄ōnē. ibi [Impossibile enim.] Tertio soluit ibi [Si aūt h̄.] Est ḡ dubitatio vtrū nō existēte anima: esset tempus: aut non. ℄ Secundo ibi.

℄ Nā si numeratuꝝ esse nō possit: neq̃ quicq̄ numerabile esse pōt. Quare patet neq̃ numeꝝ esse posse. Est enī numerus aut id qd numerat̃: aut numerabile ip̄m. Qd si nihil aliud aptū est numerare: q̄ aia. ⁊ aie mens ipossibile est: si aia nō sit tēpus esse.

℄ Impoīe enī cū sit numerātē eē aliquē: ipoīe ē nūerabile eē aliqd. Quare manifestū ē: qꝛ neq̃ nūerus. Nūerus. n. aut qd nūerat̃ ē: aut nūerabile. Si aūt nihil aliud aptū natū ē q̄ aia nūcrare: ⁊ aie itellectus: ipoīe ē tēpus eē aia si nō sit.

¶ Obijcit ad ostendendū ꝙ non: qꝛ si impossibile eēt esse aliqḋ potens numerare: impossibile esset eē aliqḋ numerabile potēs. s. numerari. Sed si nō est nūerabile non est numerus: qꝛ nūerus nō est nisi in eo qḋ numeratur actu: vel qḋ est nūerabile in potētia. Relinqtur ergo ꝙ si nō est aliquod potens numerare ꝙ nō sit numerus. Sed nihil aliud natū est nūerare ꝙ̄ anima: ⁊ inter partes anime nō alia ꝙ̄ itellectus: qꝛ numerus fit per collationem numeratoꝝ ad vnaꝫ primā mensurā: conferre autem rationis est. Si ergo nō est anima itellectiua: nō est numerus:

Tex. 17. i. c. ioi. Tēpus aūt est nūerus: vt dictū est. Si ergo nō sit anima intellectiua: nō est tempus. ¶ Tertio ibi.

¶ Nisi id qḋ subiecto est tempus: si fieri potest: vt sit sine aīa motus. Ipsuꝫ enī prius: atqꝫ posterius est in motu: tēpus aūt est hec: vt numerabilia sunt.

¶ Sed aūt hoc qḋ vtcunqꝫ ens est tempus: vt si contingit motum esse sine anima. Prius autez ⁊ posterius in motu sunt: tempus aūt hec sunt: ſm quod numerabilia sunt.

¶ Soluit dubitationem. ⁊ dicit ꝙ aut oportet dicere ꝙ tēpus nō sit si non est anima: aut oportet hoc dicere verius ꝙ tēpus est vtcūqꝫ ens sine aīa. vtputa si ꝯtingit motū eē sine aīa: sicut enī ponit motus: ita necesse est poni tēpus. qꝛ prius ⁊ posterius in motu sunt. ⁊ hec. s. prius ⁊ posteri⁹ motus inquātū sunt numerabilia: sunt ſpm tēpus. ¶ Ad euidentiā aūt huius solutionis ꝯsiderādū est: ꝙ positis rebus numeratis necesse est poni numerū. vnde sicut res numerate depēdent a numerāte: ita ⁊ numerus eoꝝ. Esse autē reꝝ numerataꝝ non dependet ab intellectu: nisi sit aliquis intellectus qui sit causa rerum: sicut est intellect⁹ diuinus: nō aūt dependet ab intellectu anime. vnde nec numerus reꝝ ab intellectu anime depēdet: sed solū ipsa numeratio que est actus anime ab itellectu anime dependet. Sicuti ergo possunt esse sensibilia sensu non existente: ita possunt esse numerabilia, ⁊ numerus: non existente numerante. Sed forte cōditionalis quā primo posuit est vera. s. ꝙ si est impossibile esse aliquē numerantem: impossibile est esse aliquod numerabile. Sicut hec est vera. Si impossibile est esse aliquem sentientem. impossibile est esse aliquid sensibile. Si enim est sensibile potest sentiri. ⁊ si potest sentiri potest esse aliquod sentiens. Lꝫ non sequatur ꝙ si est sensibile: ꝙ sit sentiēs. Et similr̄ sequitur: ꝙ si est aliquid numerabile ꝙ possit eē aliqd numerans. vnde si īpossibile est esse aliqḋ numerās: impossibile est eē aliqd numerabile. Nō tamē seqtur ꝙ si nō est numerās: ꝙ non sit numerabile. vt obiectio ph̄i ꝓcedebat. Si ergo motus haberet esse fixum in rebus: sicut lapis vel equus: posset absolute dici: ꝙ sicut etiā aīa nō existēte est numerus lapidis: ita etiā aīa nō existente: eēt numerus motus q̄ est tēpus. Sꝫ motus nō hꝫ esse fixū in rebus: nec aliqd actu inuenit̄ in rebus de motu: nisi quoddā indiuisibile motus: qḋ est motus diuisio. sed totalitas motus accipit̄ per ꝯsiderationē aīe cōparātes priorē dispōnē mobilis ad posteriorē. Sic igit̄ ⁊ tēpus nō hꝫ esse extra animā: nisi ſm suū idiuisibile. Ipsa tñ totalitas tēporis accipit̄ ꝑ ordinatiōem aīe numerantis ꝑus ⁊ posterius in motu: vt supra dictū est. Et iō signāter dicit ph̄s ꝙ tēpus nō existēte aīa est vtcūqꝫ ens. i. imperfecte: sicut ⁊ si dicatur ꝙ motū ꝯtingit esse sine aīa īperfecte. ⁊ ꝑ hoc

Tex. 18. a prin⁹ sol. dubiōnū. soluunt̄ rōnes supra posite ad ostēdēdū ꝙ tēpus non sit: quia componitur ex partibus nō existētibus: pꝫ enim ex predictis ꝙ nō habet esse perfectum extra animam: sicut nec motus. ¶ Deinde cum dicit.

Varia ad modū lra hec in variis exemplarib⁹ inuenit. Nā alicubi habetur sic. Sed aut hoc quod aliqñ cūꝫ sit tēpus est. Alibi hoc sic. Sꝫ aut hocꝫ qḋcūqꝫ cū tps est. Alibi dr̄ sic. Sꝫ aut hoc qḋ vtcūqꝫ ens est tps. Alibi sic. Si sit hoc vt qḋcunqꝫ ens ē tps. Alibi. fꝫ sit hoc qḋ vtcūqꝫ ens ē tps. Vel alibi. Si sit hoc qḋ aliqñ cūꝫ sit temp⁹ est. Alibi ēt. Si sit hoc quod vtcūqꝫ ē tps. Alibi hec. fꝫ sit hoc qḋ ēvtcunqꝫ qḋ ens tēpus est.

¶ Dubitauerit etiam quispiam qualisnam motus tēpus est numerus.

T. c. 19. ¶ Dubitabit autem aliquis: ⁊ qualis motus tēpus numerus sit.

¶ Mouet qōnē de vnitate tp̄is: siue de cōparatione tēporis ad motū. Et circa h̄ tria fac̄. Primo mouet dubitationē. 2° soluit ibi [Aut cuiuslibet.] Tertio mānifestat qḋdā qḋ supposuerat. ibi [Dicit̄ āt recte.] ¶ Dicit ḡ p̄mo ꝙ dubitatio est cum tēpus sit numerus motus: cuius vel qualis motus sit numerus. ¶ Scḋo ibi.

¶ An qualisuis. Generat̄ enim in tempore ac augetur: ⁊ alterat̄ itidem in tēpore atqꝫ corrūpitur. Quo igit̄ motus est: hoc motus cuiusqꝫ tēpus numerus est. Quapropter tempus absolute motus continui: sed non cuiusdam numerus est.

¶ Aut cuiuslibet: ⁊ nāqꝫ fit in tēpore: ⁊ augmētat̄ ⁊ alterat̄ in tp̄e: ⁊ fert̄. Scḋꝫ igit̄ ꝙ mot⁹ ē. sic est vniuscuiusqꝫ motus numerus. vñ mot⁹ simpliciter nūerus est ꝯtinui: sed non cuiusdaꝫ.

¶ Soluit dubitationē. Et p̄ icludit falsā solonē. 2° pōīt verā. ibi [Qm̄ aūt loci mutatio.] Circa p̄m̄ tria facit. p̄ ponit solonē falsā. 2° iprobat eā ducēdo ad icōueniēs. ibi [Sed est nūc moueri.] 3° ostēdit illud incōueniēs esse ipole. ibi [Ad nō eē nāqꝫ.] Est ergo p̄ᵃ solutio ꝙ sit tēpus nūerus cuiuslibet motus. ⁊ ad h̄ ꝓbandū inducit ꝙ oīs motus est i tp̄e. s. ⁊ generatio: ⁊ augmentū: ⁊ alteratio ⁊ loci mutatio. Qḋ aūt ꝯuenit omni motui: ꝯuenit motui ſm ꝙ ipm: eē aūt in tp̄e est nūerari tp̄e. Sic igit̄ videt̄ ꝙ qlibet mot⁹ inquātū huiꝰ hꝫ numeꝝ. vñ cū tēpus sit numerus mot⁹ videt̄ seq ꝙ tēpus sit numerus motus ꝯtinui vl̄r: ⁊ non alicuius determinati motus. ¶ Scḋo ibi.

¶ At v̄o fieri pōt vt nūc ⁊ aliud moueat̄: quoꝝ vtriusqꝫ motus tēpus numerus erit. Aliud ne igit̄ atqꝫ aliud erit: ⁊ equalia duo tempora simul erunt.

¶ Sed ē nūc moueri vnū ⁊ aliud: quoꝝ vtriusqꝫ motus erit numerus. Alteꝝ ⁊ alteruꝫ igitur tempus ⁊ simul duo tempora equalia erunt.

¶ Improbat ꝑdictā solutionē. ꝯtingi enī aliq̄ duo simul moueri. si ḡ cuiuslibet mot⁹ tp̄s sit nūerus: seq̄t̄ ꝙ duoꝝ motuū simul existētiū sit alteꝝ ⁊ alteꝝ tp̄s. ⁊ sic vlteri⁹ seqtur ꝙ duo tēpora eq̄lia sint sil̄: vtpote duo dies: vl due hore. duo aūt tēpora ineq̄lia simul esse non est admirabile: vt diem ⁊ horam. ¶ Tertio ibi.

¶ An vnū tēpus motus metiet̄ vtrosqꝫ. Omne nāqꝫ tēpus vnū similiter est: ⁊ simul. Specie v̄o sunt eadē ⁊ que nō sunt simul. Nā vt si sint hi quidez canes illi autē equi: atqꝫ vtriqꝫ sint septez: idem est numerus vtrorūqꝫ Sic ⁊ eoꝝ motuū qui sil̄ incipiunt simulqꝫ desinunt idem est numero tempus: ⁊ si celerior alter forsitā est: tardior alter: ⁊ alter latio: alter est alteratio. Quanq̄ꝫ enim motus hisce differūt differētijs: idē est tñ tēpus alteratiōis lationisue equale si simul fiāt. Quippe cū ⁊ numerus sit idē canum equorūue quē diximus. Et ꝓpterea motus quidez diuersi seorsumqꝫ fiunt: tempus autē idem est vbiqꝫ. Quoniam ⁊ numerus eoꝝ que sunt equalia simulqꝫ: vnus ⁊ idē vbiqꝫ est.

¶ Aut non. omne nāqꝫ tempus vnū sil̄r ⁊ simul est. Specie autem ⁊ que nō simul. Si eni ⁊ hi sunt canes. illi v̄o equi; vtriqꝫ aūt septem: idem

numerus est. Sic enim et motuũ sit terminato rũ idẽ tẽpus est. Sed hic velox fortassis: ali⁹ vero nõ: et alius qdem loci mutatio est: hic aũt alteratio. Tẽpus tñ idẽ ẽ: siqdẽ et numerus eq̃lis sit et sil' alteratiõis et loci mutatiõis: et pp̃ h mot⁹ qdẽ alteri sũt: et seorsũ sũt: tẽpus aũt vbiq3 idẽ: q2 et nũerus vn⁹ et idẽ vbiq3 est: q est eq̃liũ et simul.

¶ Ostẽdit h esse ĩpossibile. s. duo tẽpora eq̃lia simul esse: q2 omne tẽpus qd est simul et silr. i. eq̃liter est vnũ tñ: sed tẽpus qd nõ ẽ simul nõ est vnũ nũero: sed spẽs ei⁹ est vna: sicut dies cũ die: et annus cũ anno. et hoc manifestat p silr in alijs numeratis. Si enim sunt septẽ equi: et septẽ canes: nõ differũt fm numerũ: sed differũt fm spẽm rerũ numeratarũ: et silr oĩuz motuũ qui simul terminãtur fm p̃n^m et fm finẽ est idẽ tẽpus: sed mot⁹ differũt fm ppuas rõnes: inquãtũ forte vnus est velox: et alius tardus: et vnus est loci mutatio: et alius alteratio. sed tẽpus est idẽ si alterationis et loci mutationis sit eq̃lis nũerus: supposito q sit sil'. et pp̃ h opz q mot⁹ sint alteri et diuisi abinuicẽ. s3 tempus in oĩbus est idẽ: q2 vnus et idẽ numerus est eorũ que sunt equalia: et simul vbicũq3 sint. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Atqui cũ latio quidã sit motus: et hui⁹ spẽs sit cõuersio: vnũquodq3 aũt vno quodã sibi numeref propinquo vnitates qdẽ vnitate: equi aũt equo: tẽpus etiã hoc pacto tẽpore pfecto quodã mensurabit definito. Atq3 motu quidẽ tẽpus: motus autem tempore mẽsurat: sicuti diximus. Hoc aũt ideo: et quia quantitas motus ac temporis ab eo motum qui definitus est tempore mensuratur.

Le.c.83. ¶ Qm̃ autẽ loci mutatio: et huiusmodi circularis: numerat aũt vnũqdq3 vno quodam proximo vnitates vnitate: equi vero equo: sic et tẽpus tempore quodã finito. Mensurat aũt sicut diximus tempus motu: et motus tempore. Hoc autem est: q2 determinato motu: et tempore mẽsuratur motus quantitas: et temporis.

¶ Põit verã solutionẽ. Et circa h tria facit. Primo pmittit quedã que sunt necessaria ad solutionem. Secũdo ex premissis solutionem concludit. ibi [Si igit qd primũ.] 3ᵐ pᵐ Tertio manifestat solutionẽ predictã per dicta aliorũ. ibi [Un videt.] Circa pmum pmittit tria. ¶ Quorũ primũ est: q inter alios motus primus et magis simplex et regularis est motus localis: et inter alios motus locales motus Le.c.16.a pᵐ i fine 2ᵐ pᵐ le.c.4 pᵐ circularis: vt in. 8. pbabit. ¶ Scdm est q vnũqdq3 numeratur vno quodaz primo sui generis: sicut vnitas vnitate: et equus equo: vt patet in. 10. meta^ce. vnde oportet q tẽpus quodam terminato tẽpore mensuret: sicut videmus 3ᵐ pᵐ q tempora mensurantur per diem. ¶ Tertiũ qd premittit: est q tempus mensuratur motu: et motus tpe: sicut supra dictũ est. et hoc id est: q2 aliquo terminato motu: et aliquo terminato tpe mensuratur quantitas cuiuslibet motus et temporis. ¶ Secundo ibi. Le.c.19. 1o. loc. ali.

¶ Si igit ipsuz primũ propinquorũ omniũ est mensura: vniformis sane cõuersio mensura potissimũ erit: quoniam huiusce numerus notissimus est: vt patet. Atq3 alteratio quidem vniformis non est: nec accretio nec generatio: latio autem est.

¶ Si igit qd primum mẽsura oĩum primoruz circulatio: que regularis mẽsura maxime: quia numerus huiusmodi notissimus est: alteratio quidem igitur: neq3 augmentatio non sunt regulares. loci autem mutatio est.

¶ Cõcludit ex pmissis: q si aliqd qd est pmũ est mensura [oĩum primorũ] i. oĩuz q sunt sui generis: necesse est q circulatio que est maxime regularis sit mẽsura oĩum motuũ. dicit aũt motus regularis qui est vnus et vniformis. hec aũt regularitas nõ põt inueniri in alteratione et augmẽto: q2 nõ sunt vsquequaq3 cõtinui: nec equalis velocitatis: sed in loci mutatione inueniri põt regularitas: q2 põt esse aliqs motus localis cõtinuus et vniformis: et talis est solus motus circularis: vt in. 8. pbabit. et inter alios motus circularis maxime vniformis et regularis est primus Le.c.16.a pᵐ i fine. motus: qui reuoluit totũ firmamẽtũ motu diurno. vnde illa circulatio tanq3 pma et simplicior et regularior est mẽsura oĩum motuũ. opz aũt motũ regularẽ eẽ mẽsuraz seu numerũ aliorũ: q2 oĩs mẽsura debet esse certissima. et talia sunt que vniformiter se hñt. ¶ Ex hoc ergo colligere possumus: q si pma circulatio mensurat oẽs motũ: et motus cõclo facta ab Arist. mẽsurat a tpe inq̃tuz mensurat quodã motu: necesse est dicere q tẽpus sit numerus pme circulationis: fm quam mensuratur tempus et ad quem mensurantur omnes alij motus tẽporis mensuratione. ¶ Tertio ibi.

¶ Quapropter et motus ipsius sphere tempus esse videtur: quia ceteri motus hoc motu mensurantur: et etiam ipsum tempus.

¶ Unde et videt tempus esse spere motus: q2 h mensurant alij motus: et tempus hoc motu.

¶ Approbat predictã solutionem per opiniones aliorum. Et primo per opinionẽ errantiũ: qui moti fuerunt ad dicẽdũ q motus spere celestis sit tẽpus. propter hoc q hoc motu mensurantur omnes alij motus: et tempus mensuratur hoc motu. manifestum est enim q dicimus diẽ vel annũ completũ attẽdentes ad motum celi. ¶ Secundo ex vsu communiter loquentium ibi.

¶ Propter hoc et id accidit qd cõsuetũ est dici. Res. n. humanas et ceterarum eas que naturalez motum et ortum ac obitũ subeunt: circulum esse dicunt. Idq3 propterea qd he vniuerse tempore diiudicantur: finẽq3 subeunt ac principium perinde atq3 si reditione quadam hoc fiat. Etenim tẽpus ipsum circulus quidã esse videtur. Hoc aũt ideo rursus videt: q2 talis lationis est ipsum mensura: et a tali latione ipsuz etiã mẽsurat. Quare dicere rerum eas que fiunt circulũ esse: est dicere temporis circulum quendaz esse. Hoc autem ideo dicit: q2 tẽpus mensurat ipsa conuersione. Id enim qd mensurat: nil aliud esse videt preter id qd metit q̃ totum plures mensure.

¶ Propter hoc aũt et cõsuetũ dici accidit. Dicũt enim circulũ eẽ humanas res et aliorũ motũ habẽtivz naturalez: et generationẽ: et corruptionẽ. Hoc aũt est q2 omnia hec tẽpore iudicant: et accipiũt finem: et principium: sicut si fm quãdaz circulationem fit. Et tempus enim ipsum videtur circulus quidã. Hoc aũt iterũ videt ob h: q huius loco mutatiõis mẽsura est: et mẽsurat ipm ab huius. Quare dicere eẽ rerum: que fiũt circulum: dicere est temporis esse quẽdam circulũ.

Hoc autem eſt: quia menſurantur circulatione. Extra enim metrum nihil videtur eſſe ꝙ̃ qḋ menſuratur. Sed aut multa metra totum.

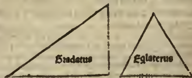
℄ Et dicit ꝑpter hoc.ſ.ꝙ tempus eſt numerus circulationis ꝑme: accidit qḋ cõſueuit dici.ſ.ꝙ qdaȝ circulus ſit in rebus humanis: τ in alijs que mouent̃ nãliter τ generantur τ corrũpunt̃. qḋ ideo eſt: qꝛ oĩa huiuſmodi meſurantur tẽpore τ accipiunt ꝑncipiuȝ τ finem in tꝑe: ac ſi tẽpus ſm quãdã circulationẽ ſit: qꝛ τ ipſum tempus videt̃ eſſe quidã circulus. τ iteꝝ hoc videt̃ ꝑpter hoc ꝙ eſt menſura circulationis: τ etiã a tali circulatione mẽſurat̃. τ ideo dicere ꝙ eoꝝ que fiũt in tꝑe eſt qdã circulus: nihil aliud eſt ꝙ̃ dicere tꝑis eſſe quẽdam circuluȝ. qḋ accidit ꝑpter hoc ꝙ tempus mẽſuratur circulatione. id eniȝ qḋ menſuratur nõ videt̃ eſſe aliud ꝙ̃ menſura ſed multe menſure vident̃ facere vnum totuȝ: ſicut multe vnitates vnũ numerũ: τ multe mẽſure pãni vnã ꝗ̃titatẽ pãni. τ hoc verũ eſt cũ accipit̃ mẽſura vnius generis. ℄ Sic igit̃ patet ꝙ tempus ꝑmo menſurat τ numerat ꝑmũ motũ circularẽ: τ per eũ mẽſurat oẽs alios motus. vnde eſt vnũ tẽpus tm̃ propter vnitatẽ ꝑmi motus: τ tñ quicũqȝ ſentit quẽcũqȝ motum: ſentit tempus: eo ꝙ ex ꝑmo motu cãtur mutabilitas in oĩb' mobilib': vt ſupra dcm̃ eſt. ℄ Deide cũ dicit.

Summa de vnitate tẽporis

T.c.17.τ c.38.l h.

℄ Dicit̃ enim recte numeꝝ quidẽ eũdẽ eſſe ouiũ atqȝ canũ: ſi eſt eq̃lis. quaternitatem aũt nõ eãdem: neqȝ quatuor eadem eẽ. Quemadmodum neqȝ trianguli ſunt idẽ hi: quoꝝ alter ex eq̃libus alter inequalibus oĩbus lateribus ꝯſtat: ꝙ̃ꝙ̃ eadeȝ eſt vterqȝ figura: qm̃ ambo triãguli ſunt. Eadẽ eniȝ aliq̃ eo dicuntur: cuius nõ differũt differẽtia: nõ eo cuius differentia differunt. Veluti triãguli dicti differẽtia trianguli: differũt nõ figure. Igit̃ trianguli qdem ſunt diuerſi: figure aũt diuerſe nõ ſunt: ſed in eandem vnãue cadũt diuiſionẽ. Figura nãqȝ talis qdem eſt circulus: talis autẽ eſt triãgulus: τ hiſce talis qdem eſt equalium laterũ: talis aũt inequaliũ. Sũt igit̃ eadem hi figura: trium enim vterqȝ eſt anguloꝝ. At nõ ſũt triãgulus idem. Et numerus igit̃ dictus pari rõne idem eſt ſane. Non enim numerus ipſorum: dr̃ia numeri differt. Quaternitas autẽ nõ eadẽ eſt. Ea nanqȝ de qbus dicit̃ differunt: hec enim canes ſunt: illa oues. Sed de tempore qdem ipſo: τ de hiſce que circa ipȝ quidem ſunt: ad hanc aũt conſiderationem accommodantur. ſatis iam diximus.

T.c.134. ℄ Dicit̃ aũt recte: ꝙ numerus qdeȝ idem eſt: τ ouiũ τ canũ: ſi eq̃lis vtriqȝ ſit. Decem aũt non idem: neqȝ decẽ eadẽ ſunt: ſicut neqȝ trianguli idẽ qui eſt eqlaterus: τ gradatus: τ tamẽ eadeȝ figura eſt: qꝛ vtraqȝ trianguli ſunt. Idem enim dicitur a quo non differt differentia: ſed non a quo differt: vt triangulus a triangulo differentia differt. Alteri qdem enim triãguli ſunt: a figura aũt nõ: ſed in eadẽ diuiſione: τ vna. Figura enim hec quidem talis circulus: alia vo huiuſmodi triãgulus: huiuſmodi aũt alia quidem eqlaterũ. Alia vo huius gradatũ. Figura quidem igitur eadẽ: τ hec triãgulus enim eſt. Triangulus aũt nõ idem eſt. Et numerus iam ſilr̃. Non enim differt a numero differentia numerus horum. Decẽ aũt non idem eſt. In quibus enim dicit̃ differunt. Hec quidem enim canes. Alio vo equi. Et de tꝑe quidẽ ipſo: τ de circa ipſum ꝑpꝛietatibus hac intẽtione dictum eſt.

℄ Manifeſtat quoddã qḋ ſupra dixerat qualiter ſit intelligendum. dixerat enim ꝙ idẽ eſt numerus ſeptem canũ τ ſeptẽ equoꝝ. quomodo igitur hoc ſit verũ oſtendit. τ dicit ꝙ recte põt dici ſi equalis eſt numerus aliquarũ reꝝ diuerſaꝝ. puta ouium τ canũ: τ ꝙ idem ſit numerus vtrorumqȝ: vtputa ſi tam canes ꝙ̃ oues ſint decẽ: ſed nõ põt dici ꝙ hoc ipſum qḋ eſt decẽ eſſe ſit idẽ canum τ ouium. nõ eniȝ eadẽ decem ſunt decẽ canes τ deceȝ oues. Et hoc ideo qꝛ genus põt cum additione vnitatis vel idẽtitatis ꝑdicare de pluribus idiuiduis exiſtẽtibus in vna ſpecie. τ ſimiliter genus remotũ de pluribus ſpeciebus exiſtentibus ſub vno genere propinquo: neqȝ tamẽ ſpẽs de indiuiduis: neqȝ genus propinquũ de ſpẽbus diuerſis predicari põt cũ additione vnitatis vel idẽtitatis τ huiꝰ ꝯñter ponit exemplum. ſunt eñi due ſpecies trianguli. ſ. equilaterus. i. habens tria latera equalia: τ gradatus. i. habẽs tria latera inequalia. figura aũt eſt genus trianguli. non ergo poſſumus dicere ꝙ eqlaterus τ gradatus ſit ideȝ triangulus: ſed poſſumus dicere ꝙ ſũt eadẽ figura: qꝛ vtrũqȝ cõtinetur ſub triãgulo qui eſt vna ſpẽs figure. τ huius aſſignat rõnem: qꝛ cum idẽ τ diuerſum ſeu differens opponãtur: ibi poſſum' dicere identitatẽ vbi nõ eſt differẽtia: ſed nõ poſſumus dicere idẽtitatẽ vbi eſt differẽtia. Manifeſtũ eſt enim ꝙ eqlaterus τ gradatus differunt adinuicẽ differẽtia trianguli. i. que eſt ꝑpꝛie diuiſiua trianguli. τ hoc ideo: qꝛ ſunt diuerſe trianguli ſpẽs: ſed eqlaterus τ gradatus non differũt ſm differẽtiam figure: ſed ſub vna τ eadem differẽtia continent̃. τ hoc ſic patet. ſi enim diuidamus figuras in ſuas ſpẽs que per differẽtias conſtituunt̃: inuenit̃ ꝙ alius eſt circulus τ alius triangulus. τ ſic de alijs ſpẽbus figure: ſed ſi diuidamus triangulũ: inueniemus ꝙ alia ſpẽs eius eſt eqlaterus: τ alia gradatus. Manifeſtũ eſt igit̃ ꝙ eqlaterus τ gradatus ſunt vna figura: qꝛ continent̃ ſub vna ſpecie figure que eſt triãgulus: ſed nõ ſunt vnus triangulus: qꝛ ſunt diuerſe trianguli ſpẽs. τ ſilr̃ eſt in ꝑpoſito: numerus eñi diuidit̃ in diuerſas ſpẽs: quarum vna eſt decem. oĩa ergo que ſunt decẽ dicuntur habere vnum numerũ: qꝛ nõ differũt adinuiceȝ ſm ſpẽȝ numeri: cum ꝯtineant̃ ſub vna numeri ſpecie. ſed nõ põt dici ꝙ ſint eadẽ decẽ: qꝛ ea quibus applicat̃ numerus denarius differũt. cũ quedã hoꝝ ſint canes: τ quedaȝ equi. Videt̃ autẽ hoc Ariſtoteles introduxiſſe ne aliqs ad ſumẽdaȝ tẽporis vnitatẽ ſit cõtẽtus: eo ꝙ dicit̃ vnũ numeꝝ eſſe eq̃liũ numero: lȝ diuerſoꝝ: qꝛ lȝ ſit idẽ denarius vel ternari' ꝑpter vnitatẽ ſpeciei: nõ tñ eſt idẽ denarius vel ternari' ꝑpter diuerſitatẽ q̃ eſt ſm nũeꝝ ex pte mãe. Unñ ſm iſtã rõnẽ ſequeret̃ ꝙ tẽpus eſſet vnũ ſpecie: ſed nõ numero. τ iõ ad accipiẽdũ verã tꝑis vnitatẽ opȝ recurrere ad vnitatẽ ꝑmi motus qui ꝑmo menſurat̃ tꝑe: τ quo etiã mẽſurat̃ tẽpus. Ultimo aũt epilogãdo ꝯcludit dcm̃ eẽ de tꝑe: τ de his q̃ ſũt ꝑpꝛia ad ꝯſiderationẽ temporis.

Eadẽ l. li.i.c.ip.

c 3.

¶ Aristotelis Stagyrite de Physico auditu Textus libri Quinti.

FOrũ aũt q̃ mutãt aliud p̱ accñs mutat̃: veluti cũ ambulare musicũ dicim⁹: q2 id ambulat cui accidit musicũ eẽ. Aliud ex eo q2 si hui⁹ aliqd mutat̃: simplr dr̃ mutari: vt ea q̃ p̱ p̱tes mutari dicũt̃. Corp⁹ eni sanat̃: q2 oculus aut pect⁹ sanat̃. Hec vo p̱tes toti⁹ corp̱is sũt. At est aliquid qd̃ neq3 per accñs mouet̃: neq3 ex eo q2 aliqd ipsi⁹ mouet̃: s3 q2 ip̃3 p̱mo mouẽt: atq3 hoc est id qd̃ p̱ se mobile ẽ. Est aũt aliud i alio motu: vt alterabile: ⁊ alterabilis sanabile: aut calefactibile.

TRãsmutat̃ aũt trãsmutãs oẽ: aliud qdẽ s3 accñs: vt cũ dicimus musicũ ambulat̃: qm̃ cui accidit musicũ eẽ. h ambulat. Hoc aũt i hui⁹ aliqd mutari ⁊ simplr dr̃ mutari: vt quecũq3 dicũt̃ s3 p̱tes. Sanat̃.n.corpus: q2 oculus aut thorax. he aũt p̱tes toti⁹ corporis sunt. Est aũt etiã aliqd qd̃ neq3 s3 accidẽs mouet̃: neq3 in eo qd̃ aliqd ipsi⁹: sed in eo qd̃ ipsũ3 mouet̃ primo. Et hoc est s̃m seip̃m mobile. Scd̃m aũt alium motũ ⁊ aliũ: alteꝝ est: vt alterabile: ⁊ alterationis sanabile ⁊ calefactibile alterum.

¶ Diui Thome Aquinatis in Quintum librum Physicorũ dilucidissima Expositio.

POstq̃3 Phs determinauit de motu ⁊ de his q̃ ꝯsequunt̃ motũ in cõi: hic iã accedit ad diuidẽdũ motũ. Et diuidit̃ i p̱tes duas. In p̱ma agit de diuisione mot⁹ s3 q diuidit̃ in spẽs. In scd̃a de diuisione mot⁹ i p̱tes q̃ntitatiuas. Et h i sexto libro. ibi [Si aũt ẽ ꝯtinuũ.] Prĩa in duas. In p̱ᵃ agit de diuiõe mot⁹ i suas spẽs. In scd̃a agit de vnitate ⁊ oppõne motus. ibi [Post h aũt dicamus qd est simul.] Prima in duas. In p̱ma distiguit motũ per se a motu p̱ accñs. In scd̃a diuidit motũ p̱ se i suas spẽs. ibi [Qm̃ aũt oĩs mutatio.] Prĩa i duas. In p̱ᵒ distiguit motũ p̱ se a motu p̱ accñs. In 2ᵒ p̱termittẽdũ docet motũ p̱ accidẽs: ⁊ determinãdũ eẽ de motu p̱ se. ibi [Scd̃3 qdẽ igit̃ accñs.] Circa p̱ᵐ duo facit. Prĩo distiguit motũ p̱ se a motu p̱ accñs. 2ᵒ epilogat p̱dcã. ibi [Quomõ qdẽ.] Distiguit aũt in p̱ᵃ p̱te motũ p̱ se a motu p̱ accñs triplr. Prĩo qdem ex p̱te mobilis. 2ᵒ ex p̱te mouẽtis. ibi [Est aũt ⁊ in mouẽte.] 3ᵒ ex p̱te termini. ibi [Qm̃ ãt ẽ aliqd.] Dicit ḡ p̱ᵒ q oẽ trãsmutãs. i. trãsmutatũ trib⁹ modis dr̃ trãsmutari. Uno mõ dr̃ aliqd trãsmutari p̱ accñs: sicut cũ dicimus musicũ ambulare: qm̃ hic hõ cui accidit eẽ musicũ ambulat. Alio mõ dr̃ aliqd trãsmutari simplr: q2 aliq̃ p̱s ei⁹ mutat̃: sicut oĩa q̃ dicũt̃ mutari s3 p̱tes. Et põit exẽplũ i motu alterationis. Dr̃.n. sanari corp⁹ aĩalis: q2 sanat̃ vel oculus vl thorax. i. pectus q̃ sũt p̱tes toti⁹ corp̱is. 3ᵒ mõ dr̃ aliqd moueri qd̃ neq3 s3 accñs mouet̃: neq3 s3 p̱tẽ: s3 ex eo q ip̃3 mouetur p̱ᵒ ⁊ p̱ se. Ut p̱ h qd̃ dicit̃ [p̱mo] excludat̃ motus s̃m p̱tẽ. Per id qd̃ dr̃ [s3 se] excludat̃ mot⁹ p̱ accñs. Hoc aũt p̱ se mobile variat̃ s̃m diuersas spẽs mot⁹: sicut alterabile est mobile s3 alterationẽ: ⁊ augmẽtabile s3 augmẽtũ. Et iterũ in spẽ alterationis differt sanabile qd̃ mouet̃ s̃m sanationẽ: ⁊ calefactibile qd̃ mouet̃ s3 calefactionẽ. ¶ 2ᵒ ibi.

¶ Silr̃ est ⁊ in eo qd̃ mouet diuisio. Aliud eni p̱ accidẽs mouet. Aliud p̱te: q2 ipsius aliqd mouet. Aliud p̱ se p̱mo: vt medicus qdẽ sanat: manus aũt percutit.

¶ Est aũt ⁊ in mouẽte silr. Aliud qdẽ eni s̃m accidens mouet: aliud s̃m partem: in eo qd̃ huiusmodi aliq̃. Aliud vo per seipsum primo: vt medicus quidẽ sanat: manus autem percutit. T.c.2.

¶ Distiguit motũ p̱ se a motu p̱ accñs ex p̱te mouentis. ⁊ dicit q silr p̱dcã distictio q̃ posita ẽ ex p̱te mobilis attẽdi põt ex ip̃o mouẽte. Triplr.n. dr̃ aliqd mouẽ. Uno modo p̱ accñs: sicut musicus edificat. Alio mõ s̃m partẽ3 inquãtum aliq̃ pars eius mouet: sicut hõ dicitur percutere: q2 manus eius percutit. Tertio modo dicitur aliqd mouere p̱mo ⁊ per se: sicut medicus sanat. ¶ Tertio ibi.

¶ Cũ aũt sit q̃ppiã: qd̃ p̱mo mouet: ⁊ q̃ppiã qd̃ mouetur: ⁊ tẽpus in quo: ⁊ p̱ter hec id ex quo: ⁊ id ad qd̃. Oĩs nãq3 motus ex quopiã in quippiam est.

¶ Qm̃ aũt est aliqd mouens primum: est aũt ⁊ aliud quod mouetur: adhuc in quo tempus: ⁊ preter hec ex quo ⁊ in qd. Oĩs.n. motus a quodam ⁊ in quiddam. T.c.3.

¶ Procedit ad oñdẽdũ motũ eodẽ mõ ex p̱te termini. Et p̱ᵒ p̱mittit q̃dã p̱ãbula. 2ᵒ ponit diuisionẽ. ibi [Est aũt ⁊ in illis.] Circa p̱ᵐ tria facit. Prĩo ponit quot req̃rũt̃ ad motũ. 2ᵒ cõparat ea adinuicẽ. ibi [Alteꝝ eni est qd̃.] Tertio soluit q̃dã dubitationẽ. ibi [Qd̃ qdẽ igr̃.] Dicit ḡ p̱mo. q ad motũ req̃runt̃ q̃nque. Prĩo req̃rit̃ p̱mũ mouẽs: a quo s. est p̱n̄ᵐ motus. Scd̃o req̃rit̃ mobile qd̃ mouet̃. Tertio tp̃s in quo est mot⁹. Et p̱ter ista tria req̃runt̃ duo termini. vn⁹. s. ex quo icipit motus: ⁊ alius in quẽ mot⁹ p̱cedit. Oĩs.n. motus est a quodã in qddã. ¶ Scd̃o ibi. Ad motũ quęq3 requiruntur,

¶ Aliud est eni id qd̃ p̱mo mouet̃: ⁊ id in qd̃: atq3 ex quo mouet̃. Ueluti lignũ: ⁊ calidũ atq3 fridũ: quoꝝ aliud ẽ qd̃: aliud ad qd̃: aliud ex quo mouet̃. P3 motũ in ligno eẽ: ⁊ nõ i forma. Neq3 eni forma: neq3 locus: neq3 ẽt ip̃m tãtũ mouet: aut mouet̃. Sed est id qd̃ mouet: ⁊ id qd̃ mouet̃: ⁊ id ad quod mouetur.

¶ Alteꝝ eni ẽ qd̃ primũ mouet̃: ⁊ in qd̃ mouet̃: ⁊ ex quo: vt lignũ: ⁊ calidũ: ⁊ frigidũ. Hoꝝ aũt aliud qdẽ mobile est: aliud vo in quod: aliud ex quo. Mot⁹ aũt manifestũ q i ligno: nõ in sp̃e ẽ. Neq3.n. mouet: neq3 mouet̃ spẽs: aut loc⁹: aut q̃tũ h. Sed est mouẽs qd̃ mouet̃ i qd̃ mouet̃. T.c.4.

¶ Cõparat p̱missa adinuicẽ. Et p̱ᵒ mobile ad duos terminos mot⁹. 2ᵒ duos terminos mot⁹ adinuicẽ. ibi [Magis ãt i qd̃.] Dic̃ ḡ p̱ᵒ q id qd̃ p̱ᵒ ⁊ p̱ se mouet̃: alteꝝ ẽ a termino i quẽ tẽdit mot⁹: ⁊ a termino a q̃ mot⁹ icipit. Sic̃ p3 i istis trib⁹: lignũ: calidũ: ⁊ frigidũ. In motu eni calefactiõis lignũ qdẽ est subm̃ mobile. aliud vo. s. calidũ ẽ termin⁹ ad quẽ: aliud aũt. s. frigidũ ẽ termin⁹ a quo. Dicit aũt id qd̃ mouet̃ p̱ᵐ eẽ alteꝝ ab vtroq3 termio: q2 nihil p̱hibet illd̃ qd̃ mouet̃ p̱ accñs: eẽ alteꝝ terminoꝝ. Subm̃.n. vt lignũ: ẽ qd̃ calefit per se. p̱uatio vo ⁊ ꝯtrarium vt frigidum: est quod calefit p̱ accñs: vt i p̱ᵒ dcm̃ est. Q2 aũt mobile sit alteꝝ ab vtroq3 termio: ꝯriter p̱bat p̱ h q mot⁹ ẽ in subo sicut i ligno. nõ aũt ẽ i altero terminoꝝ: neq3 i sp̃e albi: neq3 in sp̃e nigri. Et h p3 p̱ h q illud in quo ẽ mot⁹ mouet̃. termin⁹ ãt mot⁹ neq3 mouet neq3 mouet̃: siue termin⁹ mot⁹ sit spẽs. i. q̃litas: vt i alteratiõe. siue sit loc⁹: vt i motu locali: siue q̃ttũ: vt in motu augmẽti ⁊ decremẽti: s3 mouẽs mouet subm [qd̃ mouet̃ i qd̃ mouet̃.] i. i terminũ ad quẽ. Quia ḡ mot⁹ ẽ i subo qd̃ mouet̃: nõ aũt i termio: manifestũ est q subiectũ mobile ẽ aliud a termino motus. ¶ Tertio ibi. T.c.5. t.c.6.

¶ Mutatio nāq; magis ab eo ad qđ ē q̄ ab eo ex q̄ ē nūcupať. Quapropter corruptio mutatio ē ad id qđ nō ē: ꝛ ſi id qđ corrūpiť ex ente mutať. Et gnātio ad ens eſt mutatio: ꝛ ſi id qđ gñať ex nō ente mutať.

¶ Magis aūt in quod q̄ ex quo moueť denominabitur mutatio. Unde corruptio in nō eſſe mutatio eſt: q̄uis ex eſſe muteť qđ corrumpiť. Et generatio in eſſe: q̄uis ex non eſſe.

Mutatiō magis denoīatur a termino ad quē q̄ a quo. ¶ Cōparat vtrūq; terminoꝝ adinuicē. ꝛ dicit φ mutatio magis denominať a termino ad quē q̄ a termio a quo: ſicut corruptio dr̄ mutatio in nō eē: q̄uis id qđ corrūpitur muteť ex eſſe. E cōtrario generatio ē mutatio in eē: q̄uis icipiat a nō eſſe. Nomē aūt generationis ad eē ptinet: corruptionis vō ad nō eſſe. Cui⁹ aūt rō eſt: qꝛ p mutationez auferť termin⁹ a quo: ꝛ acqriť terminus ad quē. vñ mot⁹ videť repugnare termio a quo: ꝛ ꝯueniētiā hēc cū termino ad quē: ꝛ pp̄ h̄ ab eo denoiať. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Quid igitur eſt motus p̄us eſt dictū. Forme aūt ꝛ affect⁹ ꝛ locus ad que mouentur ea que ſubeunt motū: imobilia ſunt. Ueluti ſcientia ꝛ caliditas.

T.c.5. ¶ Quid quidē igitur motus ſit: dictū eſt prius. Spēs autē ꝛ locus ꝛ paſſiones in que mouentur q̄ moueńť: imobilia ſunt: vt ſciētia ꝛ calor.

¶ Soluit q̄dā dubitationē. Et circa h̄ tria facit. Primo p̄mittit duo q̄ ex p̄miſſis ſūt manifeſta. quoꝝ p̄mū ē: φ i

L.2.t.c.6. tertio dcm̄ eſt qđ ſit mot⁹. Scđz eſt φ i p̄cedētib⁹ imediate dcm̄ ē φ [ſpēs] .i. q̄litas: ꝛ locus: ꝛ q̄cunq; [paſſiones] .i. paſſibiles q̄litates q̄ ſunt termini motus: nō moueť: cū in eis nō ſit mot⁹: vt dcm̄ ē. Ut p; in ſciētia q̄ eſt q̄dā ſpēs: ꝛ calore q ē q̄dā paſſio vel paſſibilis qualitas. ¶ Scđo ibi.

¶ Dubitauerit tamen quiſpiam: ſi affectus ſunt motus. Albedo autem eſt affectus.

¶ Et dubitabit aliquis ſi paſſiones motus ſunt. Albedo autem paſſio eſt.

¶ Ponit 3ᵐ de quo eſt dubitatio. ꝛ dicit φ aliq̄s dubitare pōt. vtꝝ [paſſiōes] .i. paſſibiles q̄litates: vt calor ꝛ frig⁹: ꝛ albedo ꝛ nigredo: ex q̄ nō moueť: ſint q̄dā mot⁹. ¶ 3° ibi.

¶ Ad motum enim erit mutatio. At fortaſſe nō albedo eſt motus: ſed dealbatio.

¶ Erit enim in motu mutatio. Et fortaſſis non eſt albedo motus. ſed albatio.

¶ Ducit ad icōueniēs ſi h̄ pōať. Cū .n. albedo ſit termin⁹ i quē ē mot⁹: ſi albedo ſit mot⁹: ſeqť φ mot⁹ ſit termin⁹ mo

Lec.3.t.c.11. t⁹: qđ nō pōt eē: vt ifra pbabiť. Et ex h̄ determiat v̄itatē. ꝛ dic̄ φ albedo ñ ē mot⁹: ſ; albatio. Addit aūt [fortaſſis] qꝛ nōdū pbauit φ mot⁹ nō termieť i motu. ¶ Deiñ cū dic̄.

¶ Eſt aūt ꝛ in illis id qđ eſt per accidēs: ꝛ id qđ eſt p partē atq; per aliud: ꝛ id etiā qđ p̄mo ꝛ nō per aliud eſt. Id enim qđ dealbať ad id q̄dē qđ intelligiť mutať per accñs. Colori enim accidit vt intelligať. Ad colorē aūt: qꝛ albū ps ē coloris: ꝛ in europā: qꝛ athene pars ſunt europe. Ad colorē aūt albū per ſe.

¶ Eſt aūt ꝛ in illis ꝛ qđ eſt ſm accidēs: ꝛ qđ eſt ſm ptē: ꝛ ſm aliud: ꝛ qđ primo eſt: ꝛ non ſm aliud. Ut qđ fit albū in id qđ itelligiť. mutať ſm accñs: colori eni accidit itelligi. In colorē aūt: qꝛ pars albū coloris eſt: ꝛ in europā: qꝛ pars europe athene ſunt. In album aūt colorem per ſe.

¶ Ex quo termini mot⁹ ſunt: aliud a mobili ꝛ a mouēte: vt oſtēſū; ē: oñdit φ p̄ter diuiſionē mot⁹ q̄ accipiť ex parte mobilis ꝛ mouētis. diuidiť tertio motus ex pte termini. Et qꝛ termin⁹ ad quē magis denoiat motū q̄ termin⁹ a quo: vt dcm̄ eſt: accipit diuiſionē mot⁹ a termino ad quē: ſed nō a termino a quo. Et dicit φ ex pte illoꝝ .ſ. terminorū pōt accipi in motu aliq̄d qđ eſt p accñs: ꝛ aliq̄d qđ ſ; ptē ꝛ ſm aliud: ꝛ aliud qđ eſt p̄mo: ꝛ nō ſm aliud. Per accñs q̄dē: ſicut ſi dicā de eo qđ fit albū: qđ mutať in id qđ itelligiť vel cognoſciť ab aliq̄. erit h̄ p accñs. accidit .n. colori albo φ itelligať. Si aūt dicať de eo qđ fit albū: φ muteť in colorē: h̄ erit ſm ptē. dr̄ .n. mutari in colorē: qꝛ mutať in albedinē q̄ eſt pars coloris. Et ſile eſt ſi dicā de aliquo qui vadit athenas: φ vadit in europā: qꝛ athene ſunt pars europe. Si aūt dicať de eo qđ fit albu;: φ mutať in albū colorē. hoc erit p̄mo ꝛ p ſe. Nō aūt diuidit motum ex pte temporis qđ videbať reſiduu;: qꝛ tēpus cōparať ad motū: vt mēſura extrinſeca. ¶ Deide cū dicit.

Termin⁹ ad quē ꝑplicter. 1°

2°

3° Solo ꝑ bitalo tacut.

¶ P; igiť q̄ſo p ſe ꝑppiā moueť: ꝛ p accñs: ac p aliđ: ꝛ q̄ſo idē p̄mū eſt in mouēte: ꝛ in ſubeūte motū: ꝛ motū nō i forma: ſ; in eo qđ moueť: i ipoq; mobili actu.

¶ Quomō q̄dē igiť per ſe moueť: ꝛ quomodo ſm accidens: ꝛ quomō ſm aliud aliq̄d: ꝛ quomodo ipm primū in mouente ꝛ in eo qđ mouetur: manifeſtū eſt: ꝛ φ motus non in ſpecie: ſed in eo qđ mouetur ꝛ mobili ſm actum ſit.

¶ Epilogat qđ dixerat: ꝛ dicit: φ manifeſtū eſt q̄uo aliq̄d per ſe moueť: ꝛ quomō ſm accidens [ꝛ quomō ſm aliq̄d aliud] .i. ſm ptē. Et iteꝝ quomō h̄ qđ dico p̄ ꝛ p ſe iueniť tā in mouēte q̄ in mobili. Dcm̄ ē .n. q̄d ē mouēs p̄ ꝛ p ſe: ꝛ q̄d eſt qđ moueť p̄mo ꝛ p ſe. ꝛ iteꝝ dcm̄ ē φ mot⁹ nō eſt in ſpe .i. in q̄litate que ē termin⁹ mot⁹: ſ; eſt in eo qđ mouet: ſiue in mobili ſ; actū qđ idē eſt. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Mutatio igiť ea que ē p accidēs omittať: eſt eni in oībus: ꝛ ſemp ac oium. Ea vō que nō per accidēs ē: nō in oīb⁹ eſt: ſed in ꝯtrarijs: ꝛ in medijs: ꝛ in ꝯtradictione: cuius fides eſt ex inductione.

¶ Secūdū q̄dē igiť accidēs mutatio dimittať. In oīb⁹ eni eſt ꝛ ſemp ꝛ oiu;. Qđ vō nō ſ; accidēs eſt: nō eſt in oīb⁹: ſed in ꝯtrarijs ꝛ medijs ꝛ in ꝯtradictione. Hui⁹ aūt fides ex iductiōe ē. T.c.14.

¶ Oñdit de q̄ motu ſit agēdū. Et p̄ oñdit ppoſitū. 2° manifeſtat q̄dā qđ dixerat. ibi [Ex medio aūt.] Dicit q̄ p̄ φ mutatio que ē p accñs: dimittēda ē: ſiue p accñs accipiať ex pte mouētis: ſiue ex pte mobilis: ſiue ex pte termini. Et h̄ iō qꝛ mot⁹ p accñs eſt idetermīnat⁹. eſt eni i oīb⁹ ſic in terminis: ꝛ in oī tpe ꝛ oiu; ſuboꝝ vel mouētiū: qꝛ vni 2° pꝛi. i. com.

ifinita poſſunt accidere. S; mutatio q̄ nō ē ſ; accidēs nō eſt in oībus: ſed ē tm̄ [i ꝯrijs ꝛ medijs] q̄tū ad motū q eſt in q̄litate: q̄titate: ꝛ vbi [ꝛ in ꝯtradictiōe] q̄tū ad generationem ꝛ corruptionē: quoꝝ termini ſunt eſſe ꝛ nō eē. Et h̄ p; per iductionē. Sub arte aūt nō cadunt niſi ea q̄ ſūt determinata: nā infinitorum nō eſt ars. ¶ Secūdo ibi.

¶ Fit aūt e medio mutatio: vtiť .n. ipo vt ꝯrio ad vtrū q;. Eſt .n. mediū quodāmō ipa extrēa. Quapropter ꝛ hoc ad illa: ꝛ ad hoc ꝯria quodāmō dicunť: ceu media fidiū grauis ad vltimā diciť: ꝛ acuta ad p̄mā. Fuſcū etiā albū ad nigrū dicitur: ꝛ nigrum ad album.

¶ Ex medio aūt mutať. vtiť enim ipſo: ſicut qđ eſt contrarium ad vtrūq;. Etenī; quodāmodo medium vltima. Unde ꝛ hoc ad illa: ꝛ illa ad hoc quodāmodo dicūtur cōtraria. Ut vox media

dia grauis ad vltimā: subtilis ad extremam. Et fuscum album ad nigrum: ꝛ nigrum ad albū.

¶ Manifestat qdā qđ dixerat.s.ꝙ mot⁹ sit in mediis: ꝛ dicit ꝙ ꝯtigit mutari ex medio ad vtrūqꝫ extremoꝝ: ꝛ ecōuerso: īquātū.s.possum⁹ vti medio vt ꝫrio respectu vtriusqꝫ extremi. Mediū enī īquātū hꝫ ꝯueniētiā cū vtroqꝫ extremoꝝ est quodāmō vtrūqꝫ eoꝝ. ꝛ iō pōt dici h ad illō: ꝛ illud ad h. Sicut si dicā ꝙ media vox īter grauez ꝛ acutā [est grauis ad vltimā] .i.p cōparationē ad acutā ꝛ [ē subtilis] .i.acuta p cōparationē [ad extremā] .i.ad grauē. Et fuscū ē nigrū p cōparationē ad albū. ꝛ ecōuerso. LEC. II.

¶ Cū aūt ois mutatio e quopiā sit ad qppiā: vt ipsuꝫ quoqꝫ nomē significat: quoꝝ aliud pˀus: aliud posterius est. Id qđ mutat̄ mutari q̄tuoꝛ modis pōt. Aut enim e subiecto ad subiectum: aut e non subiecto ad non subiectum: aut e non subiecto ad subiectuꝫ: aut e subiecto ad non subiectuꝫ mutatur. Dico autem id subiectum qđ affirmatione significatur.

T.c.7. Quoniā aūt ois mutatio est a quodā: ꝛ in qddā. māifestat ēt vtrūqꝫ nomē. post aliud enī aliqd. ꝛ aliud qdē pri⁹: aliud aūt monstrat posteri⁹: ꝛ mutabit mutans quadrifarie. Aut eniꝫ ex subiecto in subiectū: aut ex subiecto in nō subiectū: aut ex nō subiecto in subiectū: aut ex nō subiecto in nō subm. Dico aūt subiectū affirmatione monstratum.

Tex.xi. c.6. Postq̄ ph̄s distinxit motū p se a motu p accidēs. Hic diuidit mutationē ꝛ motū p se in suas spēs. Ubi ꝯsiderādū est ꝙ Ar. supra in tertio. vbi motuꝫ diffiniuit accepit nomē mot⁹ sꝫ ꝙ est cōe oib⁹ spēb⁹ mutatiōis. ꝛ h mō accipit hic nomē mutatiōis: motū aūt accipit magis stricte pro q̄dā mutatiōis spe. Diuidit̄ g̃ pars ista in ptes duas: qꝛ pmo diuidit mutationē in suas spēs. quaꝝ vna est mot⁹. In scđo subdiuidit motū ī suas spēs. ibi [Si igit̄ pdicamēta.] Circa pmū duo fac̄. Prio ponit diuisionē mutatiōis. Scđo manifestat ptes diuisiōis. ibi [Ex nō subiecto qdē.] Circa pmuꝫ tria fac̄. Prio pmittit quedā necessaria ad diuisionē mutatiōis. Scđo ꝯcludit ex pmissis mutationis diuisionē. ibi [Quare necesse est.] Tertio excludit quādā obiectionē. ibi [Que.n.est ex non subiecto.] Dicit g̃ pmo ꝙ cum ois mutatio sit a quodā in quiddā: vt manifestat̄ ex ipo mutatiōis noie: qđ denotat aliqd eē post aliud: ꝛ aliud eē pˀus: ꝛ aliud posteri⁹: necesse est his suppositis ꝙ oē qđ mutat̄ q̄tuoꝛ modis mutetur. Aut enī vterqꝫ termin⁹ est affirmat⁹: ꝛ sic dicit̄ aliqd mutari ex subiecto in subiectuꝫ: aut terminus a quo est affirmatus ꝛ terminus ad quem est negatus: ꝛ sic dicitur aliquid moueri ex subiecto in non subiectum: aut econuerso termin⁹ a quo est negat⁹ ꝛ termin⁹ ad quē affirmatus: ꝛ sic dicit̄ aliqd moueri ex nō subiecto in subiectum: aut vterqꝫ termin⁹ est negatus: ꝛ sic dicit̄ aliquid mutari ex nō subiecto in nō subiectū. Nō enim accipitur hic subiectum eo modo quo sustinet formaꝫ: sed omne id qđ affirmatiue significatur dicit̄ hic subiectū. ¶ Secundo ibi.

¶ Quare ex dictis tres mutatiōes eē necesse est: eā q̄ e subiecto est ad subiectū: ꝛ eā que e subiecto ad non subiectuꝫ: ꝛ eam que e nō subiecto est ad subiectum.

¶ Quare necesse est ex his que dicta sunt tres eē mutationes. s. ex subiecto in subiectū: ꝛ ex subiecto in nō subm: ꝛ ex non subiecto in subiectum.

¶ Cōcludit ex pmissis diuisionē mutatiōis. ꝛ dic̄ ꝙ necessario ex pmissis sequit̄ ꝙ tres sint mutatiōis spēs: quarū vna est ex subiecto ī subiectū: sic cū aliqd mutat̄ de albo in nigrū. Alia aūt ē ex subo ī nō subm: sic cū aliqd mutat̄ de eē in nō eē. Tertia est ecōuerso ex nō subiecto ī subm: sicut cum aliquid mutat̄ de nō esse in esse. ¶ Tertio ibi. Tres sunt mutatiōis species.

¶ Ea nāqꝫ que est e non subiecto ad non subiectum non est mutatio: qꝛ per oppositionem non est. Neqꝫ enim contraria: neqꝫ contradictoria est.

¶ Que eni est ex nō subiecto in nō subiectuꝫ non est mutatio: ppter hoc ꝙ nō est sm ꝯtrapositionem. Neqꝫ eniꝫ cōtraria neqꝫ contradictio est.

¶ Excludit quādā obiectionē. Posset eniꝫ aliqs obijcē ꝙ cū pmiserit q̄tuoꝛ modis aliqd mutari: debuisset ꝯcludē quatuoꝛ eē spēs mutatiōis: ꝛ nō tres tm̄. Sꝫ hāc obiectionē excludit dicēs ꝙ nō pōt eē aliq̄ mutatiōis spēs de nō subiecto in nō subm: qꝛ ois mutatio est īter opposita: due aūt negatiōes nō sūt opposite. Neqꝫ.n. dici pōt ꝙ sint ꝯrie: neqꝫ ꝙ sint ꝯdictoria. Et huiꝰ ēt signū ē: qꝛ qualscūqꝫ negatiōes ꝯtingit sīl eē veras de aliquo vno ꝛ eodē: sicut lapis: nec ē san⁹ nec eger. Unñ cū mutatio per se sit solū in cōtrarijs ꝛ ꝯdictione: vt supra dcm̄ est: sequit̄ ꝙ ex negatiōe in negationē nō sit mutatio per se: sꝫ solū sic mutat̄ aliqd per accñs. Cū enī aliqd fit de albo nigrū: fit etiā per accidens de nō nigro non album. ꝛ per hunc modū dixit aliquid mutari ex non subiecto in non subiectū. Qđ autē est per accidēs in aliquo genere: nō potest esse spēs illius generis. ꝛ ideo ex nō subiecto in non subiectum nō potest esse aliqua mutationis spēs. ¶ Deinde cum dicit. Tex.i.t. c.6.

¶ Ea igit̄ mutatio q̄ per ꝯdictionē e non subiecto est ad subiectū: generatio est: alia simplex q̄ est simplr: alia q̄dā q̄ est cuiusdā. Uelut ea qdeꝫ q̄ e nō albo ad albū: huius est generatio. Ea vō que est ex eo qđ nō est simpliciter ad substātiā: generatio simpliciter est: qua qdē simpliciter fieri: ꝛ nō aliquid fieri dicimus.

¶ Ex nō subiecto qdeꝫ igit̄ in subm mutatio sm cōtradictionē generatio ē. Alia qdē simplr simplex. Alia vō q̄dā cuiusdā: vt ex nō albo ī albū: generatio quidē huiꝰ est. Que vō ex nō eē simpliciter in substātiā est: generatio simpliciter est: sm quam fieri ꝛ non fieri simpliciter dicimus. Tex. autē nostra ponēs pro lo[c]o in cōposito

¶ Manifestat ptes posite diuisiōis. Et circa h tria facit. Prio manifestat duas ptes diuisiōis. Scđo ondit ꝙ neutra earū est mot⁹. ibi [Si igit̄ qđ nō est.] Tertio ꝯcludit ꝙ residua ps diuisiōis est mot⁹. ibi [Qm̄ aūt mot⁹.] Circa pmū duo fac̄. pmo māifestat vnā ptē diuisiōis. Scđo scđaꝫ. ibi [Que vō ex subo ī nō.] Dic̄ g̃ p° ꝙ illa mutatio q̄ est ex nō subo in subm ē īter opposita sꝫ ꝯdictionez: ꝛ vocat̄ gnātio q̄ ē mutatio de nō eē in eē. Sꝫ hec ē duplex. q̄dā.n.ē simplex generatio: q̄ aliqd simplr generat̄. Alia vō est generatio q̄dā q̄ aliqd sꝫ qd generat̄. Et ponit exēplū de vtraqꝫ generatiōe: ꝛ p° de scđa: dicēs ꝙ cū aliqd mutat̄ de nō albo ī albū [est generatio huiꝰ] ꝛ nō simplr. Et scđo de p°: ꝛ dic̄ ꝙ illa generatio q̄ ē ex nō eē simplr in ens qđ ē suba: est generatio simplr: sꝫ quā simplr dicim⁹ aliqd fieri ꝛ nō fieri. Cū.n. generatio sit mutatio de nō eē in eē: sꝫ illū modū dr̄ aliqd generari ꝙ ex nō eē in eē mutat̄. Cū aūt ex nō albo fit albū nō mutat̄ aliqd ex non eē simplr in eē simplr. Qđ.n. mutat̄ ppzie subm ē: subm aūt albi est aliqđ ens actu. Unñ cū subm māeat in tota mutatiōe: ēt in principio mutatiōis erat ens actu simplr loquēdo: nō tñ erat ens actu h.s. albū. ꝛ iō nō dr̄ fieri simplr: sꝫ fieri h.s. albū. Subꝫ vō forme subalis nō ē aliqd ens actu: sꝫ ens ī Generatio quid ꝛ duplex.

Cõtra ponẽtes plures formas substãles in cõposito.

po⁹tñ.s.mã p⁹:q̃ i pn⁹ generatiõis ẽ sub ꝑuatiõe:i fine vo sub forma.ꝛ iõ ꝛ3 generationẽ substãtie fit aliqd simplr. ¶ Et ex h haberi põt ꝙ ꝛ3 nullã formã q̃ ꝑsupponit aliã formã in mã:attẽditur generatio simpliciter:sed solũ ꝛ3 quid:q: quelibet forma facit ens actu. ¶ Secundo ibi.

¶ Ea vo q̃ ad nõ subm est ex subo corruptio ẽ simplr qdẽ:ea q̃ ẽ e substãtia ad ipsuz nõ eẽ. Quedã aũt ea: q̃ ẽ ad negationẽ oppositã:vt in generatiõe ẽ dictũ.

¶ Que vo ex subo i nõ subm corruptio ẽ. Simplr qdẽ q̃ ex suba in nõ eẽ ẽ. Quedã aũt ẽ.q̃ ẽ in oppositã negationẽ:sicut dcm̃ est in generatiõe.

Corruptio i qd ꝛ quotuplex.

¶ Manifestat aliã partẽ diuisiõis:ꝛ dicit ꝙ illa mutatio que est ex subo in nõ subm.vocat corruptio.Sed q̃dã est corruptio simplr:q̃.s.est ex eẽ substãtiali in nõ eẽ:q̃dã vo est in oppositã negationẽ cuiuscũqz affirmatiõis.sicut de albo in nõ album que est corruptio huiusmodi:sicut ꝛ de generatione dictum est. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Si igit id qd nõ ẽ multis dr modis.ꝛ neqz id moueri põt qd in cõpositiõe diuisiõeqz ꝯsistit:neqz id qd ẽ potẽtia:qd qdẽ ei opponit qd ẽ simplr.nã id qdẽ qd est nõ albũ aut nõ bonũ:moueri per accñs põt. Esse eni id hõ põt:qd ẽ nõ albũ. Jd aũt qd nõ hoc simplr est nullo pacto moueri põt. Fieri.n. nõ põt:vt id qd nõ ẽ:moueat. Jmpossibile ẽ ꝓfecto generationẽ eẽ motũ:id eni qd haud est generat. Nã etsi q̃z maxie ꝑ accñs generat:vere tñ de eo:qd simplr generatur id dici põt:ipsum inq̃z id eẽ:qd haud ẽ. Simili sane mõ fieri etiã negt:vt ipsuz idẽ qescat. Hec igit difficilia accidunt huic moueri inq̃z id qd non est.

T.c.8. ¶ Si igit qd nõ est dr multiplr:ꝛ neqz qd est ꝛ3 cõpositionẽ aut diuisionẽ ꝯtingit moueri:neqz qd est ꝛm potẽtiã qd ei qd est simplr ꝛm actuz oppositũ est. Hoc qdẽ.n.nõ albũ aut nõ bonũ: tñ ꝯtingit moueri ꝛ3 accidẽs.erit eni hõ nõ alb⁹. Qd aũt simplr nõ hoc aliqd est:hoc nullo mõ cõtingit moueri. Jmpoñe est.n.qd nõ est:moueri. Si aũt hoc:ꝛ generationẽ eẽ motũ impossibile erit. Fit eni qd nõ ẽ. Si eni ꝛ qd ex nõ ente maxime ꝛm accñs fit. S3 tñ vex ẽ dicẽ ꝙ ẽ:qd nõ ẽ de eo qd fit simplr. Similr aũt ꝛ qescere. Hec igit accidũt icõueniẽtia: si moueatur qd nõ est.

Generationẽ non esse ꝓbat duplici ratione.

Prima

Non ens tripliciter primo.

¶ Ostẽdit ꝙ neutra ꝑdictaꝝ partiũ est mot⁹. Et p̃ ꝙ generatio nõ sit mot⁹. Scdo ꝙ neqz corruptio.ibi[Neqz iam corruptio.] Primũ ꝓbat duab⁹ rõnib⁹. Quarũ p̃ma talis est. Qd simplr nõ est hoc aliqd:nõ põt moueri:q: qd non est nõ mouet:s3 qd generat simplr:nõ ẽ hoc aliqd:est.n. nõ ens simplr:g̃ qd generat simplr nõ mouet.ergo generatio simplex nõ est mot⁹. Ad mãifestationẽ aũt p̃me ꝓpositiõis:dicẽ ꝙ nõ ens dr triplr:ꝛ duob⁹ modis dictũ nõ ens nõ mouet:tertio mõ dictũ mouet per accidẽs. Uno mõ dr ens ꝛ nõ ens ꝛm diuisionẽ ꝛ cõpositionẽ ꝓpositionis:put sũt idẽ cũ vero ꝛ falso.ꝛ sic ens ꝛ nõ ens sũt i mẽte tñ:siue in rõne tñ:vt dicit in.6.meta^{ce}. vñ nõ cõpetit eis motus. Alio mõ dicit nõ ens qd est in potẽtia: ꝛm ꝙ

Lec.4.t.cõ.3.

Scdo

Tertio.

esse in potẽtia opponit ei qd est eẽ in actu simplr.ꝛ hoc ẽt nõ mouet. Tertio mõ dicit nõ ens qd est in potẽtia que nõ excludit eẽ in actu simplr:sed eẽ actu hoc:sicut nõ album dicit nõ ens ꝛ nõ bonũ.ꝛ hui⁹ nõ ens cõtingit moueri:sed per accidẽs:ꝛm ꝙ hui⁹ nõ ens accidit alicui existenti in actu:cui cõpetit moueri:sicut cuz hõ est nõ alb⁹.

Qz aũt id qd simplr nõ est hoc aliqd:nullo mõ mouet. nec per se neqz per accidẽs:p3 ex hoc ꝙ impoñe est qd nõ est:moueri.vñ impoñe est generationẽ eẽ motũ. Jllud.n. qd nõ est fit siue generat. Et quãuis (vt in p̃mo hui⁹ dcm̃ est) ex nõ ente fiat aliqd per accidẽs:ex ente aũt in potẽtia ꝑ se.nihilominus tñ vex ẽ dicẽ de eo qd fit simplr.ꝙ simplr nõ ẽ:vñ moueri nõ põt:ꝛ eadẽ rõne nec qescẽ:vñ generatio nec mot⁹ est:nec qes. Hec igitur inconueniẽtia sequunt si qs ponat generationem esse motũ.s.ꝙ nõ ens moueatur ꝛ quiescat. ¶ Secundam rationem ponit ibi. Lec.14. t.c.75. T.c.75.

¶ Et si oẽ qd mouet i loco sit:id aũt qd nõ ẽ:in loco nõ sit:erit.n.alicubi:id ꝓfecto qd haud ẽ:nõ mouet.

¶ Et si omne qd mouetur:in loco est:qd autez non est:non est in loco:esset enim alicubi.

Scdo

¶ Que talis est. Oẽ qd mouet est in loco:s3 qd nõ est:nõ ẽ in loco:q: posset de eo dici ꝙ alicubi eẽt.g̃ qd nõ ẽ nõ mouet.ꝛ sic idẽ qd supra. Ueritas aũt p̃me ꝓpositiõis appet ex hoc:ꝙ cũ motus localis sit p̃mus motuũ:op3 ꝙ oẽ qd mouet moueat ꝛm locũ:ꝛ ita sit in loco. Remoto.n.p̃ori remouent que consequẽter sunt. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Neqz ergo corruptio mot⁹ ẽ:motui nãqz mot⁹ cõtrari⁹ ẽ:aut qes. At corruptio ꝯtrariũ ẽ generatiõi.

¶ Neqz iam corruptio motus est. Contrarium quidem.n.motui motus aut quies. Corruptio autem generationi contrarium est.

Corruptionem nõ eẽ motũ ꝓbat.

¶ Probat ꝙ corruptio non sit motus:q: motui nihil contrariat nisi motus vel quies:sed corruptioni cõtrariatur generatio:que neqz est motus neqz quies:vt ostensuz est. ergo corruptio non est motus. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Cũ aũt oĩs mot⁹ sit q̃dã mutatio:tres vo sint mutatiões q̃s diximus:quarũ due q̃ in ꝯdictiõe ꝯsistũt:generatio inq̃z atqz corruptio mot⁹ nõ sint:vt ostendim⁹: motũ eã eẽ solã mutationẽ necesse ẽ:qua e subiecto ad subiectũ accedit. Subiecta vo aut ꝯtria sunt aut media. Eteni ꝑuatio ponit cõtrariuz. Atq nudum:ꝛ album:ac nigrum affirmatione significantur.

¶ Qm̃ aũt mot⁹ mutatio q̃dã est:mutatiões aũt tres sunt dicte. Hax aũt q̃ sũt ꝛm gñationẽ ꝛ corruptionẽ:nõ sũt mot⁹:he aũt sũt ꝛm ꝯdictionẽ: necẽ ẽ ex subo i subm mutationẽ motũ eẽ solũ. Subta ãt aut ꝯtria aut media. Et ꝑuatio.n.põit ꝯtriũ:ꝛ mõstrat affirmatõe nudũ:ꝛ albũ:ꝛ nigꝝ T.c.9.

¶ Cõcludit ex p̃missis ꝙ residua pars supra posite diuisionis sit motus. Cũ.n.motus sit quedã mutationis spẽs:q: in eo est aliqd post aliud:qd supra dixit ad rõnẽ mutationis ꝑtinere:mot⁹ aũt neqz est generatio neqz corruptio q̃ sunt mutatiões ꝛm ꝯdictionẽ:relinquit ex necessitate cũ nõ sint nisi tres spẽs mutationis ꝙ motus sit mutatio de subto i subm.ita tñ ꝙ ꝑ[duo subta].i.ꝑ duo affirmata intelligimus ꝯtria aut media:q: etiam ꝑuatio quodãmõ est contrariũ.ꝛ qñqz significat affirmatiue. vt nuduz qd est priuatio:ꝛ albũ ꝛ nigrũ.que sunt ꝯtria. LEC. III.

¶ Si igitur ꝑdicamẽta diuisa sint:ꝛ aliud sit substantia:aliud quantitas:aliud qualitas:aliud vbi: aliud ad aliquid:aliud actio:aliud passio:tres esse motus necesse est:quantitatis qualitatis ꝛ loci.

Si igit ꝑdicamẽta diuisa sũt suba ꝛ q̃litate ꝛ vbi ꝛ qñ ꝛ ad aliqd ꝛ quãtitate ꝛ facere ꝛ pati:necesse est tres eẽ motus:quãtitatis ꝛ qualitatis ꝛ ꝛm locũ.

Postq̃

Postq̄ Phs diuisit mutationē in generationem ꝛ corruptionē ꝛ motū: hic subdiuidit motum in suas ptes. Et q2 oppositoꝝ est eadē sciētia: p̄ assignat spēs mot⁹. Scđo ostendit quot modis imobile dicat. ibi [Immobile aūt.] Circa p̄mū duo fac. Pmo ponit quādā cōditionalē per quā accipit diuisio motus in suas ptes. Scđo manifestat cōditionalē p̄missam. ibi [Scđm substantiā aūt.] Cōcludit ergo ex p̄missis q̄ cū motus sit de subiecto in subiectū: subiecta autē sint in aliquo genere predicamētoꝝ: necesse est q̄ spēs motus distinguant̄ fm genus p̄dicamētoꝝ: cū motus denominationē ꝛ speciē a termino trahat: vt supra dictū est. Si ergo p̄dicamēta sūt diuisa in decē rerū genera. s. substātiā ꝛ q̄litatē ꝛc̄. vt dctm̄ est in libro p̄dicamentoꝝ: ꝛ in q̄nto meta^ce. ꝛ in tribus illoꝝ inueniat̄ motus: necesse est eē tres spēs motus. s. motus qui est in genere q̄titatis: ꝛ motus qui est in genere qualitatis: ꝛ motus q̄ est in genere vbi: q̄ dicit̄ fm locū. Qualiter aūt mot⁹ sit in istis generibus: ꝛ q̄liter p̄tineat mot⁹ ad p̄dicamētū actiōis ꝛ passiōis. in tertio dictū est. Vñ nūc breuiter dicere sufficiat q̄ qlibet mot⁹ est in eodē genere cū suo termino: nō q̄dē ita q̄ motus qui est ad qualitatē sit spēs q̄litatis: sz per reductionē. Sicut. n. potētia reducit̄ ad gen⁹ actus: p̄pter h̄ q̄ oē gen⁹ diuidit̄ per potētiā ꝛ actum: ita oportet q̄ motus qui est actus imp̄fectus reducat̄ ad genus actus perfecti. Scđm aūt q̄ motus cōsideraī vt est in hoc ab alio. vel ab hoc in aliud: sic pertinet ad p̄dicamētū actiōis ꝛ passionis. [Scđo ibi.

Lec. 1. t. c. 4.
Lec. 7. t. c. 4.
Lec. 1. t. c. 4.
Lec. 4. t. c. 10. vsq ad 22^m

¶ Substantia vo motus non est propterea q̄ nihil substantie contrarium est.

T. c. 10.

¶ Scđm substātiaz autem non est motus: propter nullum entium substantie contrariuz esse.

¶ Manifestat cōditionalē p̄missam. Et p̄mo ostendit q̄ in alijs generib⁹ a tribus p̄dictis nō pōt eē motus. Scđo ostēdit quō in istis trib⁹ generib⁹ motus sit. ibi [Qm̄ aūt neq3 substātie.] Circa p̄^m tria facit: q2 pmo ostēdit q̄ in genere substātie nō est motus. Scđo q̄ nec in genere ad aliquid. ibi [Neq3 est in ad aliqd.] Tertio q̄ nec in genere actiōis ꝛ passionis. ibi [Neq3 agētis neq3 patiētis.] Pretermittit aūt tria p̄dicamēta. s. q̄ñ ꝛ situ̅: ꝛ habere. Qñ enī significat in tp̄e eē. tp̄s aūt mēsura motus est. vñ per quā rōnē nō est motus in actiōe ꝛ passione que p̄tinēt ad motū: eadē rōne nec in quādo. Situs aūt ordinē quēdā p̄tiū demōstrat: ordo vo relatio est. Et similr̄ habere dicit̄ fm quādā habitudinē corporis ad id qđ ei adiacet. vñ in his nō pōt esse motus: sicut nec in relatione. Qđ ergo motus nō sit in genere substātie sic p̄bat. Ōis motus est īter cōtraria. sicut supra dictuz est: sed substātie nihil est 3riū: g̃ fm subaz nō est motus. [Habet aūt dubitationē qđ hic dicit̄: p̄p hoc q̄ idē Phs dicit in libro scđo de generatiōe q̄ ignis est 3rius aque. Et in p̄mo libro de celo dicitur q̄ celū nō est generabile nec corruptibile: q2 nō h3 3riū. Vñ videt̄ relinquere q̄ ea que corrūpunt̄ vel sunt 3ria: vl̄ ex cōtrarijs cōposita. [Dicūt aūt q̄daz ad hoc: q̄ vna substantia pōt eē alteri 3ria vt ignis aq̄ fm suā formā: nō s3 suū subiectū. Sed fm hoc p̄batio Ar̄. nō valeret. Sufficeret enī ad hoc q̄ motus sit in substātia: q̄ forme substātiales sint 3rie. Est enim motus de forma in formaz: q2 ꝛ in alteratiōe subiectū nō est 3riū subiecto: sed forma forme. [Et iō aliter dicēdū q̄ ignis est 3rius aq̄ fm q̄litates actiuas ꝛ passiuas: q̄ sūt calidū: frigidū: humidū ꝛ siccū: nō aūt fm formas substātiales. Nō enī pōt dici q̄ calor sit forma substātialis ignis: cū in alijs corporib⁹ sit accidēs de genere qualitatis. Qđ enī est de genere substātie nō pōt eē alicui accidēs. [Sed hec ēt respōsio difficultatē patit̄. Manifestū est enī q̄ p̄prie passiones causant̄

Solo du. Lecc.
Motus non est in substātia.
Lec. 1. t. c. 6.
Lec. 4. t. c. 24.
Lec. 6. t. c. 20.
Solo alexandri.
Improbatio eius f dem.
So. auer. h Boe.
Alb. Simplici. in q̄ria proprietate ibe eiusdē p̄ii t. ꝛ 3rir h improba⁹ eiusdē. 2° de gñi. t. c. 24.

ex p̄ncipijs subiecti que sunt mā ꝛ forma. Si igit̄ proprie passiōes ignis ꝛ aque sunt 3rie: cū cōtrarioꝝ sunt 3trarie cause: videt̄ q̄ forme substātiales sint 3trarie. [Itē in decimo meta^ce p̄bat̄ q̄ oē genus diuidit̄ per contrarias differētias: differentie aūt sumunt̄ a formis: vt in octauo eiusdē libri habetur. Videtur ergo q̄ sit contrarietas in formis substātialibus. [Dicendū est igitur q̄ cōtrarietas differētiaꝝ que est in omnibus generibus attenditur fm cōem radicē cōtrarietatis que quidē est excellentia ꝛ defectus: ad quā oppositionē omnia contraria reducunt̄. vt in primo huius habitū est. Omnes enim differētie diuidentes aliqđ genus hoc modo se habent q̄ vna eaꝝ est vt abūdans: ꝛ alia vt deficiēs respectu alterius. Propter qđ Aristoteles dicit in octauo meta^ce. q̄ diffinitiōes reꝝ sunt sicut numeri: quoꝝ species variant̄ per additionē ꝛ subtractionem vnitatis. Nō aūt oportet q̄ in quolibet genere sit contrarietas fm propriā rōnē huius ꝛ illius speciei: sed solū fm cōem rōnē excellentie ꝛ defectus. Quia enim cōtraria sunt que maxime distāt: oportet q̄ in quocunq3 genere inuenitur contrarietas: q̄ inueniātur duo termini maxime distātes: inter quos cadūt oīa que sunt illius generis. Nec hoc sufficeret ad hoc q̄ in illo genere esset motus: nisi de vno extremo in aliud contingeret cōtinue peruenire. In quibusdaz ergo generibus he due cōditiones desunt: vt p3 in numeris. Quāuis enim oēs species numeroꝝ differāt fm excellentiā ꝛ defectum: tñ nō est accipere duo extrema maxime distātia in illo genere. Est enim accipere minimū numerū. s. dualitatē: nō tamē maximū. Similiter inter species numeroꝝ nō est continuitas: q2 quelibet species numeroꝝ formaliter perficit̄ per vnitatē que indiuisibilis est: ꝛ alteri vnitati non continua. Et similiter etiā est in genere substātie. Sunt enim forme diuersarū specierū abinuicē differentes fm excellentiam ꝛ defectum. inquātū vna forma est nobilior alia. ꝛ propter hoc ex diuersis formis possunt causari diuerse passiones: vt obiectū est. Tñ vna forma speciei fm p̄priā suam rationē nō habet contrarietatem ad aliam. Primo q2 in formis substātialibus nō attendit̄ maxima distātia inter aliquas duas formas: ita q̄ ab vna earū nō veniat̄ ordinatim nisi per media. sed materia dum existit vna forma potest indifferēter recipere diuersas formas absq3 ordine. Unde Aristoteles dicit in scđo de generatione q̄ cum ex terra fit ignis nō op3 q̄ sit trāsitus per media elementa. Scđo q2 cū esse substātiale cuiuslibet rei sit in aliquo indiuisibili: nō pōt aliqua cōtinuitas attendi in formis substātialibus: vt motus cōtinuus possit esse de vna forma in aliā fm remissionē vnius forme ꝛ intēsionē alterius. Unde probatio Aristotelis qua p̄bat in substātia nō eē motū: q2 nō est ibi cōtrarietas: est demōstratiua. ꝛ non probabilis tm̄ vt Cōmentator innuere videtur. L3 possit ꝛ alia ratione probari q̄ motus nō est in substātia. quā supra posuit: q2. s. subiectuz forme substātialis est ens in potētia tm̄. In qualitatibus aūt tertie speciei manifeste apparet 3trarietas fm vtrāq3 rōnē. ꝛ q2 q̄litates p̄nt intēdi ꝛ remitti. vt sic possit eē 3tinuus motus de qualitate in qualitatē: ꝛ q2 inuenit̄ maxima distātia in vno genere inter duo determinata extrema: sicut in colorib⁹ iter albū ꝛ nigrū. in saporib⁹ inter dulce ꝛ amarū. In quātitate aūt ꝛ loco alterū istoꝝ manifeste inuenit̄. s. 3tinuitas: sed aliud. s. maxima distātia determinatoꝝ extremoꝝ nō inuenit̄ in eis: si fm cōmunē rationē quātitatis ꝛ loci accipiātur: sed solū fm q̄ accipiuntur in aliqua re determinata: sicut in aliqua specie animalis vel plante est aliqua minima quātitas: a qua īcipit motus augmētī: ꝛ aliq̄ maxima ad quā terminat̄. Similiter etiā in loco inueniunt̄ duo termini maxime distātes per cōparationē ad motū

Lec. 10. t. c. 23.
Solu. S. Tho.
Lec. 11. t. 14.
Lec. 3. t. c. 10.
Quomō i quolibet gñe sit cōtrarietas.
Lec. 4. t. c. 24.
Cōtra cōmen.
Com. 10.
Lec. 2. t. c. 7. circa fi.

aliquē in quorū vno incipit motus ꝛ in aliud terminaꝶ: siue sit motus naturalis: siue violentus. ¶ Secundo ibi.

¶ At neq͡ʒ in hisce q̄ sunt ad aliq͡d: altero eni͂ subeū te mutationē: alterum mutationem non subiēs vere dici pōt: quare motus ipsoꝛum per accidens est.

¶ Neq͡ʒ est in ad aliquid: contingit enim altero mutante verum esse alterū nihil mutans. Quare ꝺm accidens motus hoꝛum est.

Motus non est in ad aliqd. ¶ Ostēdit q͡ꝫ nō est mot⁹ in genere ad aliq͡d. In quocūq͡ʒ eni͡ʒ genere est per se motus nihil illius generis de nouo inueniꝶ in aliquo absq͡ʒ eius mutatione. sicut nouus coloꝛ nō inueniꝶ in aliquo coloꝛato absq͡ʒ eius alteratione. Sed ꝯtingit de nouo verū eē aliq͡d relatiue dici ad alteꝝ altero mutato: ipso tn̄ nō mutato: ergo motus nō est per se in ad aliq͡d: sed solū per accidēs: inquātū. s. ad aliquaꝫ mutationē ꝯsequiꝶ noua relatio: sicut ad mutationē ꝺm quātitatē sequiꝶ equalitas vel inequalitas: ꝛ ex mutatione ꝺm qualitatē similitudo ꝛ dissimilitudo. Hoc aūt q͡ꝺ hic diciꝶ in q̄busdā nō videꝶ habere difficultatē. Sūt. n. quedā relatiōes que nō sunt aliq͡d realiter in eo de quo predicanꝶ. q͡ꝺ q̄dē q̄nq͡ʒ ꝯtingit ex p̄te vtriusq͡ʒ extremi sicut cū diciꝶ idē eidē idē. Hec. n. idētitatis relatio in infinitū multiplicareꝶ: si quelibet res eēt sibi eadē per relationē additā. Manifestū est. n. q͡ꝫ q͡ꝺlibet sibiipsi est idē. Est ergo hec relatio ꝺm rōnē tn̄: inquātū. s. vnā ꝛ eandē rē rō accipit vt duo extrema relatiōis. Et silr̄ est in multis alijs. Quedā v̄o relatiōes sunt quarū vna realiter est in vno extremo: ꝛ alia ꝺm rōnē tn̄ in altero: sicut sciētia ꝛ scibile. Scibile. n. relatiue diciꝶ: nō q͡ꝛ ipsum referꝶ per aliquā relationē in ipso existētē: s͡ʒ q͡ꝛ aliud referꝶ ad ip͡ʒ:
Tex. 16. 1. t. 20. ca. 15. vt p͡ʒ per Ph̄m in 5⁰ meta^{ce}. Et silr̄ est cū colūna dicitur dextra animali. Dextrū eni͂ ꝛ sinistrū sunt relatiōes reales in aīali: q͡ꝛ in eis inueniunꝶ determinate virtutes in q̄bus huiꝰ relatiōes fundanꝶ. In colūna autē nō sunt ꝺm rē: sed ꝺm rōnem tn̄: q͡ꝛ nō h͡ʒ p̄dictas virtutes que sunt fundamēta haꝝ relationū. Quedā v̄o relatiua sunt in q̄bus ex p̄te vtriusq͡ʒ extremi inueniꝶ relatio realiter existēs sicut in equalitate ꝛ similitudine. In vtraq͡ʒ eni͂ inueniꝶ quātitas vel qualitas: q̄ est huius relatiōis radix. Et silr̄ etiā apparet in multis alijs relatiōib⁹. In illis igiꝶ relationibus q̄ nō ponūt rē aliquā nisi in vno extremoꝝ: nō
Dubium videꝶ difficile q͡ꝫ mutato illo extremo in quo relatio realiter existit: de nouo dicaꝶ aliquid relatiue de altero absq͡ʒ sui mutatione: cū nihil ei realiter adueniat. Sed in illis in q̄bus relatio inueniꝶ realr̄ in vtroq͡ʒ extremoꝝ: videꝶ difficile q͡ꝫ aliq͡d relatiue dicaꝶ de vno per mutationē alterius absq͡ʒ mutatiōe sui: cū nihil de nouo adueniat
Solutio alicui absq͡ʒ mutatiōe eius cui aduenit. Vn̄ dicēdū est q͡ꝫ si aliq̄s per suā mutationē efficiaꝶ mihi eq̄lis me nō mutato: ista eq̄litas p̄mo erat in me quodā mō sicut in sua radice ex q̄ h͡ʒ eē reale. Ex h. n. q͡ꝫ habeo talē quātitatē: cōpetit mihi q͡ꝫ sim eq̄lis oīb⁹ illis q̄ eādē quātitatē hn̄t. Cū g͡ aliq̄s de nouo accipit illā quātitatē: ista cōis radix eq̄litatis determiaꝶ ad istū. ꝛ iō nihil aduenit mihi de nouo p̄ h͡ q͡ꝫ icipio eē alteri equalis per eius mutationem. ¶ 3⁰ ibi.

¶ Neq͡ʒ itē agētis est motus ac patiētis: neq͡ʒ mouētis ac eius q͡ꝺ moueꝶ: q͡ꝛ motus nō est mot⁹: neq͡ʒ generatiōis ē generatio: neq͡ʒ oīno mutatiōis mutatio.

¶ Neq͡ʒ agētis neq͡ʒ patiētis neq͡ʒ oīs q̄ moueꝶ aut mouētis: q͡ꝛ nō est motus mot⁹: neq͡ʒ generationis gn̄atio: neq͡ʒ oīno mutatiōis mutatio.

Notabile ¶ Probat q͡ꝫ nō sit motus in genere actionis ꝛ passionis.
Tex. c. 4. t. c. 20. t. 22. Actio eni͂ ꝛ passio nō differūt subo a motu: sed addūt aliquā rōnē: vt in tertio dcm̄ est. Vn̄ idē est dicē q͡ꝫ mot⁹ sit in agere ꝛ pati: ꝛ q͡ꝫ mot⁹ sit in motu. ¶ Circa h͡ ergo tria facit. Primo p̄pōit q͡ꝺ itēdit. Scd̄o p̄bat p̄positū. ibi ¶ Primū q̄dē cū cōtingit. ¶ Tertio ponit quādā distictionē ad propositi manifestationē. ibi ¶ Oīno aūt q̄m moueꝶ. ¶ Dicit ergo p̄mo q͡ꝫ sicut mot⁹ nō est eius q͡ꝺ est ad aliq͡d. ita etiā nō est agētis ꝛ patiētis neq͡ʒ etiā (vt absolutius loq̄mur) est mouētis aut moti: q͡ꝛ nō pōt eē q͡ꝫ aliq̄s mot⁹ sit alicuius mot⁹: neq͡ʒ q͡ꝫ generatio sit generatiōis: que sunt species mutationis: neq͡ʒ etiā q͡ꝫ mutationis sit mutatio: que est genus eoꝝ: ꝛ ēt corruptionis. ¶ Secundo ibi.

¶ Mot⁹ eni͡ʒ duplr̄ motus eē pōt: aut vt subiecti: vt hō moueꝶ: q͡ꝛ ex albo in nigrum mutaꝶ. Et motus ne igiꝶ hoc mō: aut calefit: aut frigefit: aut mutat locū: aut accrescit: aut decrescit: At hoc fieri neq̄t. Mutatio nāq͡ʒ nō subit rōnem subi. Aut hoc ipso q͡ꝫ aliq͡ꝺ aliud subm̄ ex vna mutatiōe ad aliā mutatiōis spēm: perinde vt hō ex egritudie ad sanitatē mutaꝶ. At neq͡ʒ hoc eē pōt: nisi per accn̄s: hic eni͂ mot⁹ ex alia forma in aliā est mutatio ꝛ generatio ꝛ corruptio mō codē hoc excepto: has q̄dē ad sic opposita eē. motū aūt nō silr̄. Simul igiꝶ i morbū e sanitate mutaꝶ: ꝛ ex hac ipsa mutatione ad aliā. Patet igiꝶ cū egrotauerit ad quā vis fore mutatū. Quiescē nāq͡ʒ pōt. Et insup̄ nō ad quā vis semp̄: ꝛ illā: ex aliquo nimiꝝ in aliq͡ꝺ aliō erit. Quare ꝛ opposita sanatio erit. Nō ergo motus est motus: nisi per accidens. Velut si e recordatione in obliuionē mutaꝶ: q͡ꝛ cui illud inest: id interdum in scientiam interdum in sanitatem mutatur.

¶ Primū q̄dē eni͂ ꝯtingit duplr̄ mot⁹ eē motū. T. c. 11.
Aut sicut subiecti: vt hō moueꝶ: q͡ꝛ ex albo in nigrū mutaꝶ. sic ꝛ mot⁹: aut calescit aut frigescit: aut locū mutat: aut augmētaꝶ: aut diminuitur.

¶ Hoc aūt ipole est. Nō. n. subiectoꝝ aliq͡ꝺ est T. c. 12.
mutatio. Aut in mutando alterū aliq͡ꝺ subm̄ ex mutatiōe in alterā spēm: vt hō ex egritudie in sanitatē. Sed neq͡ʒ h͡ possibile ē: nisi ꝺm accidens. Hic eni͂ mot⁹ ex alia spē in aliā mutatio est: ꝛ generatio ꝛ corruptio similr̄: p̄ter q͡ꝫ he sūt in opposita sic: mot⁹ aūt nō silr̄. Silr̄ igiꝶ mutabitur ex sanitate in egritudinē ex ipsa hac mutatiōe in aliā. Manifestū aūt q͡ꝫ cū ifirmeꝶ: mutatus erit in q̄lalibet. Cōtingit. n. q̄escere. Et amplius nō in ꝯtingētē semp̄. Et illa ex quodā in quoddaꝫ alteꝝ ē. Quare ꝛ opposita erit sanatio. S͡ʒ ꝺm q͡ꝺ accidit: vt si ex recordatione in obliuionem mutat: q̄m cui inest illud mutat aliq̄nādo in sciētiam: aliquando v̄o in sanationem.

Motus motionis nō est mutatio. probatur. 6. rōnibus. ¶ Probat q͡ꝫ mutatiōis nō possit eē mutatio. ꝛ h͡ per sex rōnes. Quarū p̄ma est: q͡ꝛ si mutatiōis sit mutatio: h͡ pōt intelligi duplr̄. vno mō vt mutatio sit mutationis sicut subiecti q͡ꝺ moueꝶ: sicut aliq̄ mutatio est hoīs: q͡ꝛ hō moueꝶ: puta de albedine in nigredinē. Sic ergo pōt itelligi q͡ꝫ motus aut mutatio sit mutationis aut motus vt subiecti. ita. s. q͡ꝫ mot⁹ aut mutatio moueaꝶ. puta q͡ꝫ calescat aut infrigideꝶ vel moueaꝶ ꝺm locū aut ꝺm augmētū ꝛ diminutionē. Sed hoc est ipossibile: q͡ꝛ mutatio nō est de numero subiectoꝝ: cum nō sit substātia per se subsistēs. non ergo pōt eē mutatio mutationis vt subiecti. Alio⁰ pōt intelligi vt sit motus mutationis vt termini: ita. s. q͡ꝫ aliq͡ꝺ subiectū

subiectū moueatur ex vna specie mutationis in alteram:sicut ex calefactiōe in infrigidationē:aut sanationē:vt due mutationes intelligant̄ duo termini vnius mutationis:sicut egritudo et sanitas itelligunt̄ duo termini mutatiōis:cum hō mutat̄ a sanitate in egritudinē. Sz nō est possibile q̄ aliqd̄ subiectū moueat̄ per se de mutatiōe in mutationē: sz solū per accñs. Et q̄ h̄ nō sit possibile per se: p̄bat̄ dupl'r. Primo qdē sic. Ois.n.mot' est mutatio ab vna spe determinata in aliā spēz determiatā:et silr gñatio et corruptio q̄ cōdiuidunt̄ motui:hn̄t determiatos termios. Sz ē dr̄ia itn̄ q̄ generatio et corruptio sunt in terminū oppositū [sic].i. fm̄ cōdictionē:sed mot' est in terminū oppositū [nō silr] sed fm̄ cōtrietatē. Si igit̄ aliqd̄ subiectū mutet̄ de mutatione in mutationē:puta de egritudine in dealbationē:sil' dū mutat̄ subiectū de sanitate in egritudinē: mutabitur etiā ex hac mutatiōe in aliā. Dū enim est subiectū adhuc in termino a quo p̄m:mouet̄ in terminum ad quē. sicut dū aliqs h̄z aliqd̄ de sanitate:mouet̄ ad egritudinē. Si g̊ motus de sanitate in egritudinē sit terminus a quo alicuius motus:dū adhuc durat ista mutatio:qua.s.aliqs mutat̄ de sanitate in egritudinē:simul mutabit̄ subiectū de hac mutatiōe in aliā:q̄ succedit i subiecto huic mutatiōi. Manifestū est aūt q̄ qñ p̄ma mutatio fuerit terminata: scilicet cū iā qs ex sanitate mutatus est in egritudinē:poterit deinceps succedere sibi quecūqz alia mutatio. Nec hoc est mirū:qz ɔtingit terminata p̄ma mutatiōe subiectū quiescere et nulla mutatiōe mutari. et eadē rōne cōtingit q̄ mutet̄ alia quacūqz mutatiōe. Si igit̄ est aliqs motus de p̄ma mutatiōe in scd̄am mutationē q̄ succedit in subiecto:sequet̄ q̄ motus sit de p̄ma mutatione in quācūqz aliā indeterminate. Et hoc est cōtra rōnē motus per se: qz ois motus est de determinato ad determinatū terminū. Nō enim corpus mouet̄ per se de albo in quodcūqz: sed in nigrū aut mediū. Patet ergo q̄ due mutatiōes nō sunt per se termini mutatiōis alicui'. Secūdo aūt p̄bat idē per aliā rōnē. Quia si mutatio q̄dā per se est de mutatione p̄cedēte in mutationē subsequētē:non opz q̄ semp sit mutatio in mutationē [ɔtingētē].i.quā ɔtingat simul esse cū mutatione p̄cedēte:sicut dealbatio simul pōt esse cū egrotatiōe:sed sanatio nō pōt simul eē cū egrotatiōe: qz sunt ɔ̄rie mutatiōes. Cōtingit tñ q̄ egrotationi succedit in eodē subiecto sicut dealbatio ita et sanatio. Et hoc est qd̄ dicit q̄ mutatio que ponit̄ eē de vna mutatione in aliā nō semp est in mutationē cōtingētē:cuz qñqz succedat nō ɔtingēs. Et illa etiā mutatio nō cōtingens:est [ex quodā in qdā alterū]id est iter duos alios termios. q̄re ista mutatio nō ɔtingēs in quā aliqs mutat̄ de egrotatione:erit sanatio opposita egrotatiōi. Ex aūt hoc sequat̄ incōueniēs p3 ex ɔpositiōe supra inducta.s.q̄ sil' dū ē p̄ma mutatio mutabit̄ in scd̄az. Simul g̊ dū aliqs mouet̄ ad egritudinē mutabit̄ ad sanationē. Sanatiōis aūt terminus est sanitas:est enī de quodā in quoddā aliud. vt dicit. Unde relinquit̄ q̄ simul dū aliqd̄ mouet̄ ad egritudinē: moueat̄ et ad sanitatē:qd̄ ē moueri ad duo ɔ̄ria sil':et intēdere ea sil:qd̄ est ipossibile. Sic igit̄ manifestū est q̄ nulla mutatio est per se de vna mutatione in aliā. Sz q̄ hoc cōtingat esse per accidēs vt p̄missit manifestat subdēs.q̄ per accñs h̄ ɔtingit:sicut qñ subiectū nūc mutat̄ vna mutatiōe et postmodū aliā:puta si aliqd̄ dr̄ mutari p accidēs de recordatiōe in obliuionē:vel in quācūqz aliā mutationē:qz subiectū mutatiōis qñqz mutatur in sciaz: qñqz in aliqd̄ aliud:puta in sanitatē. ¶ Scd̄am rōnem ponit ibi.

¶ Preterea si mutatiōis est mutatio : generationisqz generatio:in īfinitū erit abitio. Necesse ē aūt et p̄orē eē si posterior erit:veluti si generatio simplex aliqñ fiebat:et ip̄m fiēs fiebat. Quare nōduz erat fiēs simpliciter:sed aliqd̄ fiēs:atqz iā fiēs:et hoc rursus aliquando fiebat. Quare nōdum erat tunc fiens. Cum autem infinitorū primū quicq̄ non sit:primuz ipsuz nō erit. Quare neqz id erit qd̄ heret. Impossibile est igitur generari quicq̄ moueri aut mutari.

¶ Ampli' aūt in infinitū vadit si erit mutationis mutatio: et generatiōis generatio. Necesse ē igit̄ esse primā si vltia erit vt si simpl'r gñatio fiebat aliquando: et qd̄ fit fiebat. Quare nonduz erat qd̄ fit simpliciter:sed aliqd̄ cū fit et factū est iam et iterū fiebat hoc aliqñ. Quare nōdū erat tūc qd̄ fit. Qm̄ aūt infinitoꝝ nō est primū:nō erit quid vltimū. Quare neq̄ habitum. neq̄ fieri igitur: neqz moueri possibile est:neqz mutari nihil. T.c.13.

¶ Premittit duas conditionales. Quarum p̄ma est:q̄ si mutatio ē mutatiōis vel generatiōis generatio quocūqz mō necesse est p̄cedē in infinitū:qz eadē rōne generatio scd̄a habebit aliā generationē. et sic in īfinitū. Scd̄a cōditionalis est:q̄ si ordinent̄ h̄ mō generatiōes. et mutationes:q̄ mutatio sit mutatiōis et generatio generatiōis: si vltia mutatio vel generatio erit necesse ē q̄ p̄ma sit. Hāc aūt scd̄az cōditionalē sic p̄bat. Sit.n.aliqd̄ qd̄ generetur simpl'r puta ignis:si generatiōis est generatio:opz dicere q̄ etiā ista simpl'r generatio aliqñ generabat̄. et hoc ipsuz fieri fiebat:cū aūt fiebat ipsa generatio:nōdū erat illud qd̄ generat̄ simpl'r.s.ignis:qz aliqd̄ nō est dū fit:sz qñ iaz factū est tūc p̄mo est. q̄diu g̊ fiebat generatio ignis:ignis nōdū erat fact':nōdū ergo erat. et iterū ipsa generatio sue generatiōis eadē rōne aliqñ fiebat. et sicut qñ fiebat generatio ignis nōdū erat ignis:ita sequit̄ q̄ quādiu fiebat generatio generatiōis ignis:nōdū eēt generatio ignis. ex quo manifestū est q̄ generatio ignis eē nō pōt nisi cōpleta sua generatiōe:et eadē rōne nec illa nisi fuerit p̄cedēs: et sic vsqz ad p̄mā. Si ergo nō fuerit p̄ma generatio non erit vltia que est generatio ignis. sz si p̄cedat̄ in generationibus in īfinitū nō est accipe p̄mā mutationez vel generationē qz in īfinitis nō est p̄mū:vñ sequit̄ q̄ neqz sit [habitū].i.ɔ̄tr se hñs in generatiōibus. si aūt nō sit aliq̄ generatio nec mutatio:nihil fit neqz mouet̄. Si g̊ generatiōis sit generatio et mutatiōis sit mutatio nihil fit neqz mouet̄. ¶ Est aūt attēdēdū q̄ hec rō nō excludit gn mutatio possit seq mutationē per accidēs in infinitū:qd̄ opz dicē fm̄ opinionē Ar.qui posuit motū eternū. Sz itēdit ostēdere (sicut p̄us dcm̄ est) q̄ mutatio nō sit mutatiōis per se in īfinitū. Sic.n.postrema depēderēt ex īfinitis p̄cedētibus et nunq̄ finirentur. ¶ Tertiā rōnez ponit ibi. 2ª rō

¶ Preterea eiusdē est ɔtrarius motus:et qes insup:et generatio:atqz corruptio. Quare ipsum fiēs tūc corrūpit̄:cū sit fiēs. Neqz enim statim fiens:neqz posterius:sit enim oportet id quod corrumpitur.

¶ Ampli' eiusdē:mot' ɔ̄rius est : et adhuc qes: et gñatio et corruptio. Quare et qd̄ fit:cum fiat qd̄ fit:: sic corrūpit̄. Neqz eniz cū mox fit:neqz posterius. Esse enim oportet qd̄ corrumpitur. T.c.14.

¶ Que talis est Eidē motui ɔ̄riat̄ et mot' et qes: sicut ascēsioni ɔ̄riat̄ descensus et quies in loco inferiori. et simil'r generatio et corruptio ɔ̄riant̄. ɔ̄ria autē nata sunt fieri circa idē. g̊ qcqd̄ generat̄ pōt corrūpi. Sz si generatiōis est generatio:opz q̄ generatio generet̄. g̊ generatio corrūpit̄. Sed qd̄ corrūpit̄ opz eē. sic.n.generat̄ qd̄ nō ē:ita corrūpit̄ qd̄ est. g̊ opz q̄ [cū fiat qd̄ fit].i.cuz generat̄ aliqd̄ generatiōe existēte:tūc ipsa generatio corrūpat̄:nō qdē stati 3ª rō

cū generatio defierit:neqꝫ iteꝝ in posteriori tpe:ſꝫ ſil:qδ videt̃ icōueniēs.¶ Eſt aūt ꝯſiderādū ꝙ generatio eſt vt terminꝰ eius qδ generat̃ ſicut ſuba:qꝛ generatio ē trāſmutatio ad ſubam:qδ aūt eſt generationis ſubiectū nō eſt id qδ generat̃:ſed mā eius. Unde Ar.non recedit a ſuo ꝓpoſito quo intendebat oſtendere ꝙ mutatio non eſt mutationis vt termini.¶ Quartam rationem ponit ibi.

¶ Preterea ⁊ ei qδ generat̃:⁊ ei qδ mutat̃ māꝫ ſubeſſe oportet. Erit igit̃: vt alterabile corpꝰ eſt:aut aia: ſic aliqd id qδ fit motus: vel generatio. Et aliqd rurſus ad qδ mouet̃. Opꝫ eni huius ex hoc ad hoc motum aliqd eſſe:non motum: vel generationem.

T.c.15. T.c.16. ¶ Amplꝰ opꝫ mām ſubeſſe ⁊ ei qδ fit ⁊ mutāti. Que igit̃ erit mā ſicut alterabile: vt corpus: aut aia: ſic aliqd qδ fit motus aut generatio. Et iteꝝ aliqd i qδ mouet̃. Oportet.n.aliqd eē huiꝰ ex hoc in hoc motū: nō motū aut generationē.

4ª rō ¶ Que talis eſt. In oı̄ generatiōe opꝫ eē aliquā mām ex q̄ fiat illδ qδ generat̃:ſic in oı̄ mutatiōe opꝫ eē aliquā māꝫ vel ſubm. vt in alteratiōe ſubm eſt corpꝰ:q̄ꝫtū ad corporales alteratiōes:⁊ aīa q̄ꝫtū ad aīales. Si g̃ generatio generet̃ opꝫ ꝙ ſit aliq̄ mā ipſiꝰ generatiōis:q̄.ſ.in ſpēm generatiōis trāſeat. ſic mā ignis generati trāſit in ſpēm ignis. ⁊ talē mām nō eſt aſſignare. Ponit ēt ſub eadē rōne aliδ mediū qꝛ.ſ.in qualibet generatiōe vel mutatiōe opꝫ eſſe aliquē terminū in quē aliqd mouet̃. ⁊ huiꝰ terminū opꝫ eſſe hoc aliqd demōſtratū vel determinatū:huiꝰ aūt nō eſt nec motꝰ neqꝫ generatio. Nō eſt g̃ poſe ꝙ generatiōis aut motus ſit aliq̄ generatio.¶ Quintā rōnē ponit ibi.

¶ Et inſuꝑ quo pacto erit. Non enim generatio perceptionis erit perceptio. Quare neqꝫ generationis erit generatio:neqꝫ quedam cuiuſdam.

¶ Similiter autē ⁊ quomodo erit:non enīꝫ erit doctrina:que doctrine generatio. Quare neqꝫ generationis generatio:neqꝫ quedam cuiuſdā.

5ª rō ¶ Que talis eſt. Sicͭ ſe hꝫ genꝰ ad genꝰ:ſic ⁊ ſpēs ad ſpēm: ſi igit̃ generationis ſit generatio oportebit ꝙ ēt doctrine generatio ſit doctrina. Sꝫ hoc apparet manifeſte falſum. Doctrina eni eſt generatio ſciētie:⁊ nō generatio doctrie: ergo nec generatiōis pt eē generatio.¶ 6ᵃᵐ rōnē pōit ibi.

¶ Preterea ſi tres mutationis ſpēs ſunt: ſubiectam naturā harū aliquā eſſe:⁊ ea in que mouentur neceſſe eſt. Veluti lationē alterari aut ferri neceſſe eſt.

T.c.17. ¶ Amplius ſi tres ſpecies ſunt motꝰ: harū aliq̄ꝫ neceſſe eſt eē ſubiectam naturam: ⁊ in quā mouetur. Loci ergo mutationem alterari aut ferri.

6ª rō ¶ Que talis eſt. Si mutatiōis ſit mutatio vel ſicut ſubiecti vel ſicut termini:cū tres ſint ſpēs motus.ſ.motꝰ in vbi ⁊ motus in quātitate.⁊ q̄litate:ſequet̃ ꝙ vna harū ſpecierū poſſit eē ſubm alterius:⁊ terminus:⁊ etiā ſuiipſiꝰ. Sequeret̃ ergo ꝙ loci mutatio alteret̃:vel etiā ferat̃ ſm locū. Que quidē euidentius apparent inconueniētia in ſpeciali q̄ꝫ in cōmuni. Nō ergo dicendum eſt ꝙ mutationis ſit mutatio.aut generationis generatio.¶ Tertio ibi.

¶ Oīno autē cū oē qδ mouet̃ triſariam moueat̃:aut qꝛ per accidēs mouet̃:aut qꝛ ꝑs aliqua mouet̃:aut qꝛ per ſe mouetur:per accidēs dūtaxat mutari mutatio pōt. Veluti ſi is qui ſanatur:currit vel diſcit. At eaꝫ que eſt per accidens iādudum omiſimus.

¶ Omnino aūt qm̄ mouet̃ oē qδ mouet̃ tripl'r: aut in eo qδ eſt ſm accidēs:aut qꝛ pars aliqua: aut qꝛ per ſe. ſm accidens ſolum contingit mutare mutationē: vt ſi qui ſanus fit:currat aut diſcat. Hāc autem ſm accidens dimiſimus olim.

¶ Oſtēdit q̄uo poſſit eē mutatiōis mutatio. ⁊ dicit ꝙ cuꝫ tripl'r aliquid mouet̃:vt ſupra eſt dictū:vel ſm accidēs: vel ſm partē: vel per ſe:ſolūmō per accñs ꝯtingit mutari mutationē:inquātū ſcilicet ſubiectū mutationis mutat̃: puta ſi aliquis dūꝫ fit ſanus currat aut diſcat. tunc enim ſanatio curret aut diſcet per accidēs: ſicut muſicus edificat. Sed de eo qδ mouet̃ per accidēs nō intēdimus nūc tractare:hoc eni ſupra iā ꝑtermiſimus. LEC. IIII. T.c.14. c.6.

¶ Cū autē neqꝫ in ſubſtātia neqꝫ in relatione neqꝫ in actione paſſioneue ſit motus: reſtat in qualitate quātitate ac vbi tantūmodo motum eſſe. In vnoquoqꝫ nāqꝫ iſtorum contrarietas eſt.

Quoniā aūt neqꝫ ſubſtātie neqꝫ ad aliquid neqꝫ ipſiꝰ facē aut pati: relinquit̃ ſm q̄le aut q̄ꝫtū ⁊ vbi motū eē ſolū:in vnoquoqꝫ enīꝫ horum eſt ꝯtrarietas.

Oſtenſo ꝙ nō eſt motꝰ in ſuba neqꝫ in ad aliqd neqꝫ in actiōe ⁊ paſſiōe. Cōcludit in quibus generibꝰ ſit motꝰ. Et circa hͦ tria fac. Primo īducit ꝯcluſionē intētā. Scdō oſdit q̄liter ſit motus in vnoquoqꝫ triū generū. ibi[¶ Motꝰ qdē igit̃.] Tertio remouet quādaꝫ dubitationē. ibi[Que aūt eſt in eadē ſpe.] Dicit ergo pͦ.ꝙ cū motus nō ſit nec in ſubſtātia nec in ad aliqd nec in facere ⁊ pati: vt oñſuꝫ eſt. Relinquit̃ ꝙ motus ſit ſolum in iſtis tribus generibus:ſ.qualitate ⁊ quātitate ⁊ vbi: qꝛ in vnoquoqꝫ hoꝝ generū cōtingit eſſe cōtrarietatē:quā requirit motus. Quare autē pretermittat tria genera.ſ.qn̄: ſitū:⁊ habere:⁊ q̄uo in iſtis tribꝰ generibꝰ in q̄bus eſt motus ſit contrarietas ſupra oſtenſum eſt. ¶ Secundo ibi. T.c.3.b p.t.c.18

¶ Is igit̃ motꝰ q̄ in q̄litate eſt alteratio ſit. hoc enim cōe nomē poſitū ē. Atqꝫ q̄litatē nō eā dico:q̄ in ſuba eſt:eſt enim ⁊ differentia q̄litas:ſed eā que eſt paſſiua:qua ꝗppiā pati dicitur aut impaſſibile eſſe.

¶ Motꝰ qdē igit̃ ſm q̄le:alteratio ſit:huic enim alludit cōe nomē. Dico aūt quale nō in ſubſtātia: ⁊ nāqꝫ differētia quale eſt:ſed qδ paſſiuum ſm qδ dicitur pati aut impaſſibile eſſe.

¶ Oſtēdit qual'r ſit motꝰ in ꝑdictis generibꝰ. Et pͦmo qualiter ſit in q̄litate. Scdō qual'r in quantitate. ibi[Qui vͦo ſm.] Tertio qual'r in vbi. ibi[Qui aūt ſm locū.] Dicit g̃ primo ꝙ motus qui eſt in q̄litate vocat̃ alteratio. Huic eni generi alludit hoc cōe nomē qδ eſt alteratio. Nā alterū ſolet dici ꝙ differt ſm qualitatē. Loquimur aūt nūc de qualitate nō ſm ꝙ q̄le inuenit̃ in genere ſubſtātie:ſꝫ ꝙ differentia ſubſtātialis dicit̃ predicari in eo qδ quale. Sed de quali paſſiuo qδ cōtinetur in tertia ſpe qualitatis:ſm qδ q̄le dicit̃ aliqd pati aut nō pati: vt calidū ⁊ frigidum:album ⁊ nigrū ⁊ huiꝰ. In his enim contingit eſſe alterationem: vt in ſeptimo probabitur.¶ Secundo ibi. T.c.4ª t.c.11 c.8

¶ His aūt q̄ ē in q̄ꝫtitate:cōi qdē noīe caret: hꝫ autē eaꝝ ꝗtiū in q̄s diffundit̃ noīa:quaꝝ altera accretio: alia decretio nūcupat̃. Ea qdē q̄ ad ꝑfectā accedit̃ magnitudinē accretio. Ea vͦo q̄ ex hac recedit̃ decretio.

¶ Qui vͦo ſm quātū:ſm cōe quidē inominatus eſt:ſed ſm vtrūqꝫ aut augmētū aut decremētū. Qui quidem eſt in perfectam magnitudinem: augmētū

augmētum est. Qui vō ex hac: decrementum.

℄ Ostēdit quō sit motus in quātitate: ꝛ dicit φ motus qui est in quātitate nō est nominat⁹ ſm suū genus sicut alteratio: sed nominaṫ ꝫ suas spēs: que sunt augmentū ꝛ decrementū. Motus eniꝫ qui est ab īperfecta magnitudie ad pfectā. vocaṫ augmētū. Qui vō est a pfecta magnitudine in imperfectā. vocaṫ decremētū. ℄ Tertio ibi.

℄ At is qui est in loco: ꝛ cōi noie caret: ꝛ ꝑprio. Latio aūt cōi nomine nūcupetur: q̄ꝫq̄ ea sola proprie ferri dicunṫ: in quibus cum mutant locuꝫ non est situm stare: ꝛ que loco seipsa non mouerint.

℄ Qui aūt est ſm locum ꝛ ſm proprium ꝛ cōmune innominatus est. Sit autem latio vocatis: qđ cōmune est. Quāuis dicātur ferri hec sola proprie: cum non in seipsis sit stare mutantibus locū. Et q̄cūq̄ꝫ nō ipa seipa mouēt ꝫ locū.

℄ Ostēdit qualr̄ sit mot⁹ in vbi: ꝛ dicit φ motus ſm locū nō hꝫ nomē cōe generis. neqꝫ noia ꝑpria specieꝝ: ſꝫ ipositū ē ei nomē cōe vt voceṫ latio: q̄uis h̄ nomē nō sit ꝑpriū oino mot⁹ localis in cōi. Illa eni sola dicunṫ ꝑprie ferri que sic mouenṫ ꝫ locū: φ nō est in potestate eoꝝ φ stēt. ꝛ huiꝰ sunt illa que nō mouenṫ a seipsis ſm locuꝫ: sed ab aliys. Iō aūt īponi potuit nomē cōe motui in qualitate: qꝛ qualitates sunt ꝫrie ſm ꝑpriā rōnē suaꝝ spērū: ſm quas cōtinenṫ sub genere q̄litatis. Cōtrarietas aūt in quātitate nō est ſm rōnē suaꝝ specierū. sed ſm pfectū ꝛ diminu-
T.c.3.t. tum. vt supra dictū est. ꝛ ſm hoc denominanṫ species. Sꝫ
c.10.11.4. in loco est cōtrarietas solū per cōparationē ad motū: respectu cuius duo termini maxime distant. ꝛ ideo qꝛ ista cōtrarietas est ſm id qđ oino extraneū est ab hoc genere: nō potuit mot⁹ qui est in hoc genere habere nomē. neqꝫ in generali. neqꝫ ſm partes. ℄ Deinde cum dicit.

℄ Mutatio aūt ea que est eadē in forma ad magis ac minus tale: alteratio est. Ea nāqꝫ mutatio qua ex ꝫrio ad ꝫriū itur: aut simplr̄ aut aliq̄ ex pte motus nimirū est. Nā si ad min⁹ tale accediṫ ad ꝫriū: si ad magis: vt ex ꝫrio in ipsuꝫ mutari diceṫ. Nihil eni iterest aliq̄ ex pte ꝗppiā: an absolute muteṫ. Attñ aliqua ex parte eē ipsa ꝫria oportebit. Est aūt ex eo magis minusue tale: qꝛ plus aut minus inest ꝫrij: ꝛ nō inest.

T.c.19. ℄ Que autē est in eadē spē mutatio in magis ꝛ min⁹ alteratio est. Aut eni ex ꝫrio aut i ꝫriū motus est: aut simplr̄: aut sic. In min⁹ qdeꝫ eni vadēs: i ꝫriū diceṫ mutare. In magis aūt: tanq̄ꝫ ex ꝫtrario in ipsuꝫ. Differt eni nihil sic mutare aut simplr̄: nisi φ sic idigebit ꝫria eē. Magis aūt ꝛ min⁹ est quo plus aut min⁹ ꝫtrarij īsunt: aut nō.

℄ Manifestat qđdā qđ poterat eē dubiū: ostēdēs ad quā spēm mot⁹ reducaṫ mutatio q̄ est ſm magis ꝛ min⁹. puta cū aliqd de magis albo fit min⁹ albū: ꝛ ecōuerso. Posset eni alicui videri φ reduceret ad motū augmēti ꝛ decremēti. Sꝫ ipse ōndit φ reduciṫ ad motū alteratiōis. ꝛ dicē φ mutatio q̄ est in eadē spe q̄litatis: puta in albedine vel in magis vel in min⁹: est alteratio. Et hoc pbat per hoc φ alteratio est mutatio de ꝫrio in ꝫriū ꝫ q̄litatē: qđ cōtingit dupl̄r. [Aut simpl̄r.] Cū aliqs mutaṫ de albo in nigrū: vel ecōuerso. [aut sic]. s. qñ aliqd mutaṫ de magis albo in minus albū: ꝛ ecōuerso. Et φ sic mutari sit mutari de cōtrario in ꝫriū ꝑbat per h̄ φ cū aliqd mutaṫ de magis albo in min⁹ albū: pōt dici mutari de ꝫrio in ꝫriū: qꝛ appropinquat ad ꝫriū. s. ad nigrū. cū aūt mutaṫ aliqd de min⁹ albo in magis albū: idē est ac si mutareṫ de ꝫrio i ꝫriū. s. de nigro in ipsum albū. ex hoc eni fit magis albū: qꝛ magis recedit a nigro: ꝛ pfectius pticipat albedinē. Et nihil differūt quātū ad h̄ φ sit alteratio φ muteṫ aliqd de cōtrario in ꝫriū. [vel simplr̄: vel sic.] scilicet ꝫ magis ꝛ minus: nisi φ qñ mutaṫ aliqd simplr̄ de ꝫrio in ꝫriū necesse est φ sint duo ꝫria in actu termini alteratiōis vt albū ꝛ nigrū. Sꝫ mutatio ꝫ magis ꝛ min⁹ est iquātū est plus ꝛ minus de altero cōtrarioꝝ. vel non est. ℄ Ulterius ibi.

℄ Ex his igitur que dicta sunt patet motus has tres solas esse mutationes.

℄ Et quidem igitur hi tres soli motus sunt: ex his manifestum est. T.c.20.

℄ Concludit ex dictis tres solum predictas species motus esse. ℄ Deinde cum dicit.

℄ Est aūt imobile ꝛ id qđ moueri nō pōt: ꝛ id qđ multo in tpe vix moueṫ: aut id qđ tarde admodū incipit: ꝛ id insuꝑ qđ aptū est qdē vt moueaṫ moueriqꝫ pōt: nō tñ tūc cū est aptū moueri: ꝛ vbi: ꝛ quēadmodū est aptum mouetur: qđ qdem solū imobilium quiescere dico. Est enim motus contraria quies. Quare fit: vt ipsa sit priuatio susceptiui.

℄ Immobile aūt est qđ oino ipoſe ē moueri: sicē son⁹ inuisibilis. Et qđ multo tpe vix moueṫ: aut qđ tarde icipit: qđ diciṫ grauiter mobile. Et qđ aptū natū est moueri ꝛ possibile: nō moueṫ aūt tūc cū aptū natū est: ꝛ vbi: ꝛ sic: qđ quidē quiescere voco imobilium solum. Contrariū enim quies motui ē. Quare priuatio erit susceptiui.

℄ Ostēdit quot modis diciṫ imobile: ꝛ ponit tres modos. Primo eni diciṫ imobile illud qđ nullo mō est aptū natuꝫ moueri vt de⁹: sicē diciṫ inuisibile qđ nō ē natū videri: vt sonus. Scđo mō diciṫ imobile qđ difficile est moueri. ꝛ h̄ dupl̄r: vel qꝛ postq̄ꝫ icepit moueri moueṫ tarde ꝛ cuꝫ magna difficultate: sicē si qs dicat claudū imobilē: vel qꝛ difficile est φ incipiat moueri: ꝛ per multū tp̄s opꝫ ad h̄ laborare: sicē si dicam⁹ φ aliqs mōs vel aliqđ magnū saxuꝫ est imobile. Tertio mō diciṫ aliqd imobile qđ natuꝫ est moueri: ꝛ pōt de facili moueri: nō tñ moueṫ qñ natuꝫ est moueri: ꝛ eo mō quo natū est moueri. Et h̄ solū ꝑprie diciṫ qesceṙ: qꝛ qes est ꝫria motui. Et accipit hic ꝫrietatē large ſm φ etiā includit ꝑuationē. Unde cōcludit φ opꝫ φ quies sit ꝑuatio in susceptiuo motus. Cōtrariū eni ꝛ ꝑuatio nō est nisi in susceptiuo sui oppositi. ℄ Ultimo ibi.

℄ Quid igiṫ ē mot⁹: ꝛ qd qes: ꝛ quot sūt mutatiōes: ꝛ quot motus per ea q̄ diximus ꝑspicuuꝫ iam euasit.

℄ Quid qdē igiṫ est mot⁹ ꝛ qd qes ꝛ quot mutatiōes ꝛ quales motus: manifestum ex dictis. T.c.21.

℄ Epilogat que dicta sunt dicēs manifestū esse ex dictis quid sit motus: ꝛ quid quies: ꝛ quot sint mutatiōes: ꝛ quales mutationes possunt dici motus. LEC. V.

℄ Post hec dicam⁹ qd est simul eē: ꝛ seorsuꝫ: ꝛ qd tāgere: ꝛ qd iter: ꝛ qd deinceps: ꝛ qd herēs: ꝛ cōtinuū: ꝛ quibus horum vnūquodqꝫ competere aptum est.

P Ost hec autem dicamus quid est simul: ꝛ extraneū quid est: ꝛ quid est tāgere: ꝛ quid est medium: ꝛ cōsequenter: ꝛ quid habitum: ꝛ quid cōtinuuꝫ: ꝛ in qualibet re vnūqđqꝫ hoꝝ esse aptū natū sit.

Postq̄ꝫ Ph̄s diuisit mutationē ꝛ motū in suas species: hic ꝑcedit ad determinādū de vnitate

⁊ cõtrarietate mot⁹ in suas spẽs. Et circa h duo fac. Pri/mo pmittit q̃dã necessaria ad sequẽtia. Scdo ꝓsequitur principale ppositũ. ibi[Unus aũt mot⁹.] Circa pmũ tria facit. Pmo dicit de quo est intẽtio. Scdo exequit ppositũ. ibi[Simul qdẽ igit.] Tertio recapitulat. ibi[Quid qdẽ igit.] Dicit ergo pmo ꝙ dicẽdũ est post pdicta qd est sil: ⁊ quid est extraneũ vl separatũ: ⁊ qd est tãgere: ⁊ qd est mediũ: ⁊ qd est ꝯsequẽter: ⁊ qd habitũ: ⁊ qd ꝯtinuũ: in qbus hec nata sunt eẽ. Premittit aũt hec. qꝛ horũ diffinitionibus vtit in demõstrationib⁹ ꝯsequẽtibus per totũ librũ. sicut ⁊ in pncipio Euclidis ponunt diffinitiões que sunt sequentium demõstrationuz principia. [Secundo ibi.

[Simul igit ea loco dicunt eẽ que vno in loco sunt primo. Seorsum autez ea que in diuersis sunt locis. Ea dicuntur tangere: quorum extrema sunt simul.

T.c.22. [Simul qdem igitur dicuntur hec esse sm locum: quecunqꝫ in vno loco sunt primo. Separatim autem quecunqꝫ sunt in altero. Tangere autem quorum vltima simul.

[Exequit ppositũ. Et pmo diffinit que pmissa sũt. Scdo cõparat ea adinuicẽ. ibi[Manifestũ aũt ꝙ pmũ.] Circa primũ tria facit. Pmo diffinit ea que pertinẽt ad tãgere. Scdo ea que pertinẽt ad hoc qđ est cõsequẽter. ibi[Mediũ vo.] Tertio ea q̃ ptinẽt ad ꝯtinuũ. ibi[Cõtinuũ aũt.] Esse sil sm locũ quid. Et qꝛ in diffinitiõe eius qđ est tãgere ponit simul: iõ pmo diffinit ipsuz: ⁊ dič ꝙ illa dicunt eẽ simul sm locũ q̃ sunt in vno loco pmo: ⁊ dicit pmus loc⁹ vniuscuiusqꝫ: q ẽ ppri⁹ locus eius. Ex hoc eni aliq̃ dicunt eẽ simul ꝙ sunt in vno loco pprio: non aũt ex h ꝙ sunt in vno loco cõi: qꝛ sm h posset dici ꝙ oĩa corpora eẽnt simul. qꝛ oĩa cõtinent sub celo. Dicit aũt ꝙ simul dicunt hec eẽ sm locũ: ad differẽtiã eoꝝ que dicunt eẽ sil tpe. h eni nõ ẽ nũc ad ppositũ. Per oppositũ aũt dicunt eẽ separatiz vel seorsum q̃cũqꝫ sunt in alio ⁊ alio loco. Tangere quid. Tãgere aũt se dicunt quoꝝ sunt vltima simul. Ultima aũt corporũ sunt supficies: ⁊ vltia supficieꝝ sũt linee: ⁊ vltia lineaꝝ sunt pũcta. Si ergo ponat ꝙ due linee se tãgant in suis vltimis: duo pũcta duarum lineaꝝ se tangentium continebunt sub vno puncto loci continentis. Nec propter hoc sequitur ꝙ locatum sit maius loco: qꝛ punctũ additũ pũcto nihil maius efficit. Et eadem ratione se habet in alijs. [Secundo ibi.

[Id est inter: ad qđ pus accedere aptũ id qđ mutat q̃ ad id qđ vltimum mutat: sm nãm ꝯtinue subiens mutationẽ: atqꝫ hoc est in minimis trib⁹. Est eni vltimũ mutatiõis ꝯtrariũ ipsuz. Cõtinue aũt id mouetur qđ nihil aut perpaꝝ rei nõ tpis itermittit. Nihil eni intercapedo tpis ꝓhibet: fieriqꝫ põt vt post pmã fidiũ vltima ꝯtinuo sonet: sꝫ rei i q̃ mouet. Atqꝫ h ⁊ i motu qui loco accõmodat ⁊ in ceteris motiõib⁹ pꝫ. Cõtrariũ aũt id est in loco qđ plurimum recta linea distat. minima enim est finita: ⁊ finitum mensura.

[Mediũ vo in qđ aptũ natũ est primũ ptingere mutãs. quã in qđ vltimũ mutat sm nãm cõtinue mutãs. In min⁹ aũt est mediũ in trib⁹: vltiT.c.23. mũ qdẽ eni mutatiõis ꝯtrariũ est. Cõtinue autẽ mouet: qđ nihil aut paucissimũ deficit rei: non tpis. Nihil eni ꝓhibet deficiẽtẽ rei nõ tpis: ⁊ statiz aũt post hypatẽ sonare vltimã: sed rei in quã mouet. Hoc aũt ⁊ in his q̃ sunt sm locum: ⁊ in alijs mutatiõibus manifestũ est. Cõtrariũ autẽ sm locũ est: sm rectitudinez distãs plurimum.

ὑπάτη: p⁹ chorda grauis siue chorda inferior. T.c.24. T0. M.

Minima aũt finita. Metrum autem finitũ est. T.c.24. Metrum

[Diffinit ea q̃ ptinẽt ad h qđ ꝯñr se hꝫ. ⁊ circa h tria fac. Pmo diffinit mediũ qđ ponit in diffõne eius qđ est cõsequẽter. Scdo diffinit h qđ est ꝯsequẽter. ibi[Cõsequẽter aũt.] Tertio ifert qđdã correlariũ ex dictis. ibi[Qm aũt ois mutatio.] Medium quid. Dicit g̃ pmo ꝙ mediũ est in qđ pmo aptuz natũ est ꝑuenire id qđ ꝯtinue mutat sm nãm: q̃ in vltimũ terminũ mot⁹ in quẽ mutat. Sicut si aliqd mutatur de. a. in. c. per. b. dũmõ sit ꝯtinu⁹ mot⁹. pmo ꝑuenit ad. b. q̃ ad. c. Mediũ aũt põt qdẽ eẽ in plib⁹: qꝛ inter duo extrema pñt eẽ multa media: sicut iter albũ ⁊ nigꝝ sunt multi colores medij. Sed ad min⁹ opꝫ ꝙ sit in trib⁹: quoꝝ duo sunt extrema: ⁊ vnũ mediũ. Sic igit mediũ est per qđ in mutatiõe ꝑuenit ad vltimũ: sꝫ vltimũ mutatiõis ẽ ꝯtrariũ. dictũ est eni supra ꝙ mot⁹ est de ꝯtrario in ꝯtrariũ. Et qꝛ in diffinitiõe medij posuerat ꝯtinuationẽ mot⁹. ꝯñr ostdit qd dicat ꝯtinue moueri. Põt aũt ꝯtinuatio mot⁹ ex duobus attẽdi: ⁊ ex tpe in quo mouet: ⁊ ex re per quã trãsit: sič est magnitudo in motu locali. Ad hoc igit ꝙ sit mot⁹ ꝯtinu⁹ reqrit ꝙ nulla interpolatio sit in tpe: qꝛ quãtũcũqꝫ modicũ iterpolaret mot⁹ sm tps: nõ eẽt cõtinuus. Sed ex pte magnitudinis per quã trãsit mot⁹: põt eẽ aliq̃ media iterpolatio sine ꝑiudicio ꝯtinuatiõis mot⁹: sicut pꝫ i trãsitib⁹ viaꝝ in qbus ponunt lapides abinuicẽ modicũ distãtes: per quos trãsit hõ de vna pte vie ad aliam motu ꝯtinuo. Hoc est ergo qđ dicit q[ꝯtinue mouet illud qđ nihil deficit rei.] idest qđ nõ hꝫ iterpolationez ex pte rei per quã trãsit. Aut si deficit paucissime deficit. Sed tps non põt nec paucissimũ deficere: si sit motus ꝯtinu⁹. Quõ aũt res possit deficere in motu ꝯtinuo maĩfestat subdẽs. ꝙ nihil prohibet aliqd moueri ꝯtinue cũ defectu rei: sed nõ tpis. Sicut si aliqs citharizãs. statiz post hypaten. i. pmã chordã grauẽ: sonet vltimã acutã. itermissis qbusdaꝫ chordis in medio. Sꝫ iste defect⁹ est rei in q̃ est mot⁹: nõ aũt tpis. Hoc aũt qđ dictũ est de ꝯtinuitate mot⁹. itelligẽdũ est tã in motu locali: q̃ in alijs motibus. Sed qꝛ nõ est manifestũ quõ vltimũ in motu locali sit ꝯtrariũ: qꝛ loc⁹ videt esse cõtrarius loco. iõ hoc manifestat. ⁊ dicit ꝙ ꝯtrariũ sm locũ est qđ plurimũ distat sm lineam rectam. Contrarium sm locum quid. Et intelligẽdũ est plurimam distantiam esse sm comparationẽ ad motum: ⁊ mobilia: ⁊ mouẽtia. Sicut maxime distant sm locum per comparationem ad motum grauium ⁊ leuium: centrũ ⁊ extremitas celi quo ad nos. Secũdũ autẽ motũ meum vel tuum maxime distat id quo intẽdimus ire ab eo a quo incepimus moueri. Quid autem sibi velit qđ dixit[sm rectitudinem.] exponit subdens.[minima autez finita.] Ad cuius intellectum considerandum est ꝙ minima distantia que est inter quecunqꝫ duo puncta signata est linea recta quam contingit vnam tñ esse inter duo puncta. Sed lineas curuas contingit in infinitum multiplicari inter duo puncta: sm ꝙ due linee curue accipiuntur vt arcus maiorum vel minorum circulorum. Et quia omnis mensura debet esse finita: alias non posset certificare quantitatem: qđ est proprium mensure: ideo distantia maxima que est inter duo: non potest mensurari sm lineam curuam: sed solum sm lineam rectam que est finita ⁊ determinata. [Secundo ibi.

[Deiceps id ẽ: iter qđ post pncipiũ aut positiõe aut forma aut aliquo alio definitũ: ⁊ id ad qđ deinceps dr eẽ: nihil eoꝝ cadit q̃ in eodẽ genere sũt. Ut linea ad lineã: vel linee: aut vnitas ad vnitatẽ: vel vnitates: aut dom⁹ ad domũ. Nihil vo ꝓhibet iter ipa qppiam aliud esse. Quod enim deinceps est: ad quippiam est deinceps: ⁊ est quid posterius illo. Nõ eniꝫ ipsum vnum ad duo: aut calende ad nonas: sed hec

ad illa deinceps sunt. Herens autem id est qd deinceps est: atqꝫ insuper tangit.

T.c.25. ¶ Cōsequēter aūt qd cū post primū solū sit: aut positione aut spē: aut aliquo sic determinatoꝝ: nullū mediū est eoꝝ q̄ sūt in eodē genere: ⁊ cui⁹ ꝯsequēter est. Dico aūt vt linea linee: ſm ꝙ sūt linee: aut vnitati vnitas. ſm ꝙ sunt vnitates: aut domus domus. Aliud aūt nihil ꝓhibet esse mediū. Cōsequēter eni: alicui ꝯsequēter: ac posterius aliquid. Non enim vnuꝫ consequenter est duobus: neqꝫ noua luna secunde consequenter: sed hec illis.

T.c.26. ¶ Habitum autem est: qd consequenter est: cum tangat.

Consequenter se habere quid ¶ Diffinit h qd ꝯñr se habet: ⁊ quādā spēꝫ ei⁹ scilꝫ habitū. ⁊ dicit ꝙ ad h ꝙ aliqd dicaꝛ eē cōsequēter ad alteꝝ duo reqruntꝛ: quoꝝ vnū est ꝙ sit post aliqd primū quodā ordine: vel ſm positionem: sicut in his q̄ sūt ſm ordinē in loco. vel [ſm spēm] sicut dualitas est post vnitatē: vel quocūqꝫ alio mō aliq̄ determinate ordinentꝛ: sicut ſm virtutē: ſm dignitatē: ſm cognitionē. ⁊ hui⁹. Aliud qd reqriꝛ est ꝙ iter id qd ē ꝯñr ⁊ id cui est ꝯñr nō sit aliqd mediuꝫ de nūero eoꝝ q̄ sūt in eoꝝ genere: sicut linea ꝯñr se habeat ad lineā: si nulla linea sit in medio: ⁊ similr est de vnitate ad vnitatē: ⁊ de domo ad domū. Sed nihil ꝓhibet ad h ꝙ aliqd sit ꝯñr alteri cū aliqd sit mediū inter ea alterius generis: sicut si aliqd aial sit mediū iter duas dom⁹. Quare aūt dixerit [⁊ cuius est ꝯñr ⁊ qd est post primū] manifestat subdēs: ꝙ oē qd dr ꝯñr est respectu alicuius: ⁊ nō tanq̄ prius: sed tanq̄ posteri⁹. Nō eni dr ꝙ vnū sit consequenter duob⁹: neqꝫ noua luna secūde: sed econuerso. Deinde

Habitum est quid. diffinit quādā spēm eius qd est consequenter: habituꝫ. s. ⁊ dicit ꝙ non omne qd est cōsequēter: est habitū: sed qd sic est cōsequēter qd tangit: ita ꝙ nihil sit medium: non solū eiusdē generis: sed nec alterius. ¶ Tertio ibi.

¶ Quoniaꝫ aūt oīs mutatio est in oppositis: hec aūt sunt contraria: ⁊ nihil est medium contradictionis: patet ipm qd est iter in contrarijs ipsis esse.

¶ Quoniā aūt omnis mutatio in oppositis est: opposita aūt contraria: ⁊ que ſm contradictionem sunt: contradictionis aūt nihil mediuꝫ: manifestum est ꝙ in cōtrarijs erit medium.

¶ Cōcludit ex pmissis ꝙ cū mediū sit p qd aliqd mutaꝛ i vltimū: ⁊ oīs mutatio sit iter opposita q̄ vel sunt ꝯtria vel ꝯdictoria: in ꝯdictorijs aūt nihil ē mediū: relinqtur ꝙ oē mediū sit inter ꝯtria aliquo modo. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Cōtinuū aūt est qd herēs. Dico aūt tūc ꝯtinuū eē: cū vtriusqꝫ fines qbus se tāgūt: vnū idēqꝫ fuerūt facti: atqꝫ vt nomē significat ꝯtinenꝛ. Quod qdem eē nō pōt si extrema sint duo. Hoc definito pꝫ in his eē ꝯtinuū ex qb⁹ aptū est vnū qd fieri tactu: ⁊ vt sit ipm cōtinuū vnum: sic ⁊ ipsum totum fore vnum. Veluti clauo vel glutine vel tactu vel copulatione.

Continui diffinitio. ¶ Cōtinuū aūt est qd qdē habitum aliqd. Dico aūt eē ꝯtinuū cū idē fiat ⁊ vnus vtriusqꝫ termin⁹ eoꝝ q̄ tanguntꝛ: ⁊ sic significat nomē cōtinui.

T.c.27. Hoc aūt eē nō pōt: cū duo sint vltima. ¶ Sed hoc determinato manifestum est ꝙ in his est continuuꝫ: ex quibus vnum aliquod aptum natum est fieri ſm contactum. Et sicut aliquando sit continuum vnum: sic ⁊ totuꝫ erit vnum: vt aut penetratione aut conclauatione: aut collatione: aut tactu: aut adnascentia.

¶ Manifestat qd sit ꝯtinuū: ⁊ dicit ꝙ cōtinuū ē aliq̄ spēs habiti. Cū. n. vn⁹ ⁊ idē fiat termin⁹ duoꝝ q̄ se tāgūt: dr eē ꝯtinuū. Et h ēt signat nomē. Nā ꝯtinuū a ꝯtinuādo dr. Qñ igr multe ptes ꝯtinēꝛ in vno: idest qñ sil' se tenēt: tūc est ꝯtinuū. Sꝫ h nō pōt eē cū sint duo vltia: sꝫ solū cū est vnū. Ex h aūt vlteri⁹ ꝯcludit ꝙ ꝯtinuatio eē nō pōt nisi in illis ex qb⁹ natū ē vnū fieri ſꝫ ꝯtactū. Ex eadē eni rōne aliqd totū est ſm se vnū ⁊ ꝯtinuū: ex q̄ ex multis sit vnū ꝯtinuū: vel p aliquā cōclauationē: vel per aliquā incollationē: vel per quecūqꝫ modū cōiungendi: ita ꝙ fiat vnus terminus vtriusqꝫ: vel etiā per h ꝙ aliqd iuxta aliud naturaliter nascitur sicut fructus adnascitur arbori ⁊ cōtinuaꝛ quodam modo ei. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Patet etiā primū id eē qd ē deiceps. Qd eni tāgit: id deiceps eē necesse est. Nō oē aūt qd deiceps est: tangit. Quapropter ipm deiceps eē: ē ⁊ in hisce que sūt rōne priora: velut in nūeris: tactus vō non est.

¶ Manifestū aūt ⁊ qd primū ꝯñr. Cōtactū qdē eni: ē necesse ꝯsequēter eē. Quod ꝯsequēter aūt non oē tangere. Unde in prioribus rōne: consequēter est. vt in numeris: tactus aūt non est. T.c.28.

¶ Cōparat tria pmissoꝝ adinicē de qb⁹ pncipalr itēdit. s. ꝯñr se hñs: ad ꝯtactū: ⁊ ꝯtinuū. Et circa h tria faꝛ. Primo cōpat ꝯñr se hñs: ad ꝯtactū. 2° ꝯtactū ad ꝯtinuū ibi [Et si qdē ꝯtinuū.] Tertio ifert qddā correlariū ex dictis ibi [Quare ē si vnitas.] Dicit ḡ pmo manifestuꝫ eē ꝙ ꝯñr se hñs: ē primū iter cetera pmissa ordie nāe: ſꝫ ꝙ dr eē prius a quo nō ꝯuertiꝛ ꝯña eēndi. qꝛ oē ꝯtactū neče est eē ꝯñr. Opꝫ eni iter ea q̄ se ꝯtingūt eē aliquē ordinem ad minus positione. Sed nō opꝫ oē qd ꝯsequēter se habet: esse tangens: qꝛ ordo pōt esse. in quibus nō est tactus: sicut in separatis a materia. Unde hoc qd est ꝯsequenter inuenitur in his q̄ sūt priora ſꝫ rōnē. Inueniꝛ eni in nūeris in qb⁹ nō inueniꝛ tactus: qui inuenitur solum in ꝯtinuis: numeri aūt ſm rōnē sunt priores continuis quantitatibus: sicut magis simplices ⁊ magis abstracti. ¶ Secundo ibi. p° meta.

¶ Et si ꝯtinuū ē: tāgat necesse ē. Si vō tangat: nōdū ꝯtinuū ē. nō eni si sil' sint extrēa ipoꝝ: vnū ipa esse necesse ē: sꝫ si sint vnū: ⁊ sil' eē necesse ē. Quare copulatio vltima est generatiōe. Tangāt enim necesse est: si copulabuntur extrema: ea vō que tangunt: non vniuersa sunt copulata. In qbus autem tactus non est: in hisce patet nec copulationem esse.

¶ Et si qdē ꝯtinuū etiā necesse est tāgere. Si vō tāgit: nōdū ꝯtinuū est. Nō eni necesse est vnū eē ipsoꝝ vltima: si simul sūt. Sed si vnū sūt necesse est ⁊ sil'. Quare isert⁹ vltimus ēst ſm gnātionem: necesse est eniꝫ tangere: si adnata erunt vltima. Contacta autem: non omnia adnata sunt. In quibus autem non est tactus: manifestum est ꝙ non est consertus in his.

¶ Cōparat cōtactū ad ꝯtinuū. ⁊ dicit ꝙ eadē rōne contactuꝫ est prius q̄ cōtinuū: qꝛ si aliqd ē ꝯtinuū: necesse ē ꝙ sit tangens: sed nō est necessariū si tāgit ꝙ sit ꝯtinuū. Et hoc probat p rōnē vtriusqꝫ. Nō enim necessariū est ꝙ vltima aliquoꝝ sint vnū. qd est de rōne ꝯtinui. si sūt simul: qd est de rōne ꝯtacti: sed necesse ē econuerso. si vltima sūt vnū: ꝙ sint sil': rōne qua pōt dici ꝙ vnū sit sil' sibiipsi. Si

aũt hoc qđ dico siľ ipoꝛtat habitudinẽ distinctoꝝ nõ pñt eẽ vnũ que sũt siľ: ⁊ ẜm hoc nec ꝯtacta eẽ possunt que sũt ꝯtinua. Sed cõiter accipiendo. Vñ ꝯcludit ꝙ [insertus] id est ꝯtinuatio ẜm quã vna pars iseriẗ alteri in vno termino: est vltimus in ordine generationis: prout specialia sũt posterioꝛa cõibus: sicut prius generaẗ aĩal q̃ hõ. Et iđ dico esse vltimuȝ insertum: qꝛ necesse est aliq̃ se tangere adiuicẽ si vltima coꝝ [sũt adnata] id est nãlr vnita. Sed nõ est necessariũ ꝙ oĩa q̃ se tãgũt ꝙ sint nãlr adnata adiuicẽ. Sed in qbus nõ põt eẽ ꝯtact⁹: manifestũ est ꝙ ł his nõ põt esse [consertus] .i. ꝯtinuatio. ❡ Tertio ibi.

❡ Quare si pũctũ est separatim ac vnitas: vt qdã dicũt: vnitatẽ ac pũctũ idem esse ipossibile est. Puncto enim competit tactus: vnitatibus eẽ deinceps. Et inter illa quidem esse aliquid põt: cõmunis enim linea est inter pũcta: inter vnitates autem nihil eẽ necesse est: nihil est enim inter dualitatem ac vnitatem.

T.c.29. ❡ Quare si est vnitas ⁊ punctuȝ qualia dicũt separata. Nõ possibile est vnitatẽ ⁊ pũctũ idem. His qdẽ inest tãgere: vnitatibus aũt ꝯsequẽter. Et hoꝝ qdẽ ꝯtingit esse mediũ. Omis enim linea

T.c.30. mediũ pũctoꝝ est. Haꝝ aũt nõ est necesse. Nullum enim mediũ est dualitatis ⁊ vnitatis.

❡ Cõcludit qđdã correlariũ ex dictis. i. ꝙ si vnitas ⁊ punctus sunt separata. sicut qdã dicũt ponẽtes mathematica separari ẜm esse: sequiẗ ꝙ vnitas ⁊ punctũ nõ sunt idem. Et hoc manifestum fit duabus rationibus. Primo qdeȝ quia puncta sunt in his que nata sunt se tangere: ⁊ ẜm pũcta aliqua se tangunt adinuicem. In vnitatibus autẽ nõ inueniẗ contactus. sed solum hoc qđ est ꝯñr. Scđo võ qꝛ inter duo puncta contingit esse aliquid mediũ. omnis enĩ linea est medium inter duo puncta. Sed inter duas vnitates non necesse est aliqđ mediũ. Pȝ enim ꝙ inter duas vnitates que constituunt dualitatem: ⁊ ipsam primã vnitatem: nihil est medium. ❡ Ultimo ibi.

Vnitas ⁊ pũctũ nõ sũt idem. ꝓbat ir.

❡ Quid igitur est simul esse seoꝛsumq; : quid tangere: quid inter: atq; deinceps esse. Quid est herens: atq; continuum: ⁊ quibus hoꝛum vnumquodq; cõpent: satis iam diximus.

❡ Nõ quideȝ igitur est simul: ⁊ extra: ⁊ quid tãgere: ⁊ quid medium: ⁊ quid consequenter: ⁊ quid habitum: ⁊ quid continuuȝ: ⁊ in quolibet vnumquodq; eoꝛum inest: dictum est.

❡ Epilogat q̃ dicta sunt: ⁊ est planũ in lr̃a. LEC. VI.

❡ Unus aũt motus multis diciẗ modis. Unuȝ enim ipsum multipliciter dicimus. Genere igitur vnus est motus per p̃dicamẽti figuras: lationes namq; oẽs vnus genere motus sunt. Alteratio autem a latione genere est diuersus.

T.c.31. Unus autẽ motus diciẗ multipliciter. Unum quidẽ enim multipliciter dicimus. Genere quidẽ igitur vnus est ẜȝ figuras predicamẽti. Loci mutatio quidẽ enim omni loci mutationi genere vna est. Alteratio aũt a loci mutatione altera genere est.

Postq̃ phs posuit q̃sdã diffinitiones necessarias ad seqnẽtia: ꝓcedit ad tractãdũ de vnitate ⁊ diuersitate motus. Et p̃mo determinat de vnitate ⁊ diuersitate mot⁹. Scđo de ꝯ̃rietate q̃ ẽ q̃dã diuersitas spẽꝝ. ibi [Amplius aũt determinãdũ.] Circa p̃m duo facit. Primo distiguit vnitatẽ motus ẜm tres cões modos. 2° alterũ eoꝝ subdiuidit. ibi [Qm̃ aũt ꝯtinuũ est.] Circa p̃m tria facit. Prio oñdit qũo mot⁹ dicaẗ vn⁹ genere. Scđo qũo dicaẗ vn⁹ spe. ibi [Spe aũt vn⁹ est ⁊c.] Tertio qũo dicaẗ vn⁹ nũero ibi [Simplr̃ aũt vnus.] Dicit ĝ p̃mo ꝙ motus dr̃ vn⁹ multipliciter ẜȝ ꝙ ipȝ vnũ ł cõi acceptũ multiplr̃ dr̃. s. genere: ⁊ spe: ⁊ nũero. Dr̃ aũt mot⁹ vn⁹ genere ẜm figuras p̃dicamẽti. Oẽs enĩ q sũt in vna cooꝛdinatiõe p̃dicamẽti: possunt dici vnus mot⁹ genere. Sicut oĩs loci mutatio est vnus motus genere: que est ĩ vno p̃dicamẽto vbi. Differt aũt genere ab alteratione que est in predicamẽto q̃litatis. vt supra dictum est. ❡ Secundo ibi.

Motus vn⁹ genere quid.

❡ Specie võ est vnus: qñ ⁊ genere est vnus: ⁊ in indiuidua specie ẽ: veluti coloꝛis qdẽ sũt differẽtie. Igitur dealbatio ⁊ denigratio diuersi sunt spe motus. Oẽs igiẗ dealbatiões eadẽ in spe sũt: ⁊ oẽs indẽ denigrationes albedinis aũt nõ sunt. Quapꝛopter dealbatione oẽs vnus specie motus sũt. Quod si sint aliqua que genera sunt ⁊ spẽs simul: patet vnũ qdeȝ in illis specie motũ eẽ. Nõ absolute tamẽ specie vnũ: qualis est disciplina: si scientia existimationis quidẽ est species: scientiarum autem genus.

❡ Specie aũt vnus est. cũ genere vnus ⁊ indiuidua spe sit: vt coloꝛis qdẽ sunt dr̃e: tã igiẗ alius spe denigratio ⁊ dealbatio. Omis aũt dealbatio oĩ dealbationi idẽ ẜm spẽȝ erit: ⁊ oĩs denigratio denigrationi. Albedini autẽ nõ amplius. vnde specie vna dealbatio albationi omni. Si aũt sũt quedam que ⁊ genera simul ⁊ species sũt: manifestũ est ꝙ vt specie vnum erit: simpliciter vnus specie non: vt doctrinatio: sed scientia quidem spẽs existimationis: genus aũt sciarum aliaꝝ.

❡ Ostendit qũo mot⁹ sit vn⁹ spe. Et p̃mo oñdit ꝓpositũ. Scđo mouet quãdã dubitationẽ. ibi [Dubitabit aũt aliquis.] Dicit ĝ p̃mo ꝙ mot⁹ dȝ vnus spe cũ non solum est vnus ẜm genus: sed ẽt ẜm spẽm indiuiduam. i. specialissimam: q̃ nõ diuidiẗ in alias spẽs. Sunt. n. quedam spẽs q̃ diuiduntẗ: sicut coloꝛ spẽs est qualitatis: sed tñ hȝ differentias quibus in spẽs diuersas diuidiẗ. Uñ motus q sũt ẜȝ coloꝛes: pñt esse diuersi spe: sicut dealbatio ⁊ denigratio: sed oĩs dealbatio ẽ eadẽ ẜȝ spẽm: silr̃ ⁊ oĩs denigratio: qꝛ albedini nõ sunt amplius spẽs in quas diuidaẗ. Sȝ si sũt q̃dam que sunt siľ genera ⁊ spẽs: manifestũ ẽ ꝙ motus q cõueniunt in spe subalterna [sunt vt vnũ spe] .i. ẜm quid vn⁹: sed similr̃ nõ sunt vn⁹ spe. Sicut scia q̃dã ẽ spẽs existimationis: ⁊ genus diuersaꝝ sciaꝝ. Uñ oĩs doctrinatio q̃ ẽ mot⁹ ad sciam: est quodãmõ vna spe: nõ tñ simplr̃: qꝛ doctrinatio qua doceẗ grãmatica ẽ simplr̃ alia spe ab ea qua doceẗ geometria. ❡ Attendendum est aũt ꝙ in premissis vnitateȝ ⁊ diuersitatem motus determinauit ẜm genera ⁊ spẽs in qb⁹ cõtingit motũ eẽ: qꝛ mot⁹ quodãmõ reduciẗ ad genus rerũ in qb⁹ est motus. ❡ Scđo ibi.

Motus vnus spe quid.

Nota

❡ Dubitauerit aũt quispiã si vn⁹ sit specie motus cuȝ ex eodẽ in idẽ idẽ mutaẗ: veluti pũctũ vnũ ex hoc loco in hũc locũ iteꝝ iterũue. At si sit: ꝯuersio rectaq; latio idẽ erũt spe mot⁹: ⁊ volutatio itẽ ac ambulatio. An definitũ est diuersũ eẽ motũ: si id in quo sit mot⁹ spe sit diuersuȝ. Circunflexũ aũt a recto spe differt: genere igiẗ specieue motus hoc pacto est vnus.

T.c.32. ❡ Dubitabit autem aliquis: si specie vnus motus sit cum ex eodem idem in idem mutetur: vt

vnum punctum ex hoc loco in hunc locum iterum ⁊ iterum. Si autem hoc est. erit circulatio rectitudini eadem: ⁊ volutatio ambulationi.

T.c.33. ¶ Aut determinatū est id in quo est si alterꝝ est spē: qm̄ alter mot⁹ ē. Circulare aūt a recto alterꝝ spē ē. Sūc qdē igiẗ ⁊ spē motus vnus sic est.

¶ Mouet quandā dubitationē circa pmissa. Utruꝫ scilꝫ ex necessitate sit vnus spē motus cū aliqd idē mutaẗ multotiēs de eodē in idē: sicut si vnū punctū ẜm geometras: qui imaginanẗ punctū moueri: moueaẗ ex h̄ loco in hūc locū multotiēs. Et hoc qdē videẗ ẜm pmissa. Si enī motus qui sūt in eadē spē vt in albedine sunt idē specie: multo magis duo motus qui sūt i eūdē locū numero. Si aūt h̄ ꝯcedaẗ sequiẗ iconueniens. s. ꝙ motus rectus sit vnus spē motui circulari. Cōtingit enī ab h̄ loco in hūc locum. pmo qdē moueri circulariter q̄si per arcū quēdā: postmodū vō motu recto q̄si per lineā rectā. Et silr sequiẗ in motib⁹ aialiū ꝙ ambulatio q̄ est p lineā rectā sit eadem ẜm spēm volutationi q̄ aial p lineā circularē voluēdo se moueẗ. Hāc aūt dubitationē soluit ẜꝫ pmissa. Determinatū est enī ꝙ si id in quo est mot⁹ ē alterꝝ spē: ⁊ mot⁹ est alter spē. vt sic ad hoc ꝙ motus sit idē spē: non solum requiriẗ idētitas termini ẜm spēꝫ: sed ēt idētitas eius per qḋ trāsit motus. Manifestuꝫ est aūt ꝙ linea recta ⁊ circularis sūt diuerse ẜm spēm. vnde motus circularis ⁊ rectus: ⁊ volutatio ⁊ ambulatio nō sūt idē ẜm spēꝫ: quamuis sint circa eosdē terminos: q2 via nō est eadē ẜm spēm. Sed si sint idē termini ⁊ eadē via ẜm spēm: sūt idē motus ẜm spēꝫ: ⁊ multo magis si termini ⁊ via sunt eadē numero: motus iterati erunt idem ẜm spēm. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Absolute aūt his vnus ē motus: qui substātia ⁊ numero vnus est. Sed quisnā sit talis patefiet facta diuisione. Tria enī numero sunt circa que motuꝫ dicim⁹ eē. Quod: in quo: ⁊ quādo. Dico aūt hoc pacto: esse enī quippiā qḋ moueẗ necesse est: velut hoiem: aut aurum. Et in aliquo hoc moueri: ceu in loco: aut in affectu. Et quādo. Omne enim qḋ moueẗ in tēpore moueẗ. Esse igiẗ genere aut specie vnū: in ipsa re in qua sit motus cōsistit. Herere aūt in tēpore erat. At eē simpliciter vnū in vniuersis hisce cōsistit. Etenīꝫ id in quo sit motus: vnū ⁊ indiuiduū eē opꝫ. Ueluti formā: ⁊ tēpus vnū esse: ⁊ nō itercapedines fieri. Et id qḋ moueẗ vnū nō per accidens eē: vt albū nigrescere: ⁊ coriscuꝫ ambulare. Unū aūt est coriscus ac albū: sed per accidens. Neqꝫ cōmune. Fieri enim pōt: vt duo simul homines eadē sanatione sanentur: ex oculorū morbo in sanitatē eorundem pergentes: At non vnus motus hic est: sed specie vnus.

T.c.34. ¶ Simpliciter aūt vnus motus est: q suba qdē vnus ⁊ numero ē. Quis aūt hui⁹ sit manifestū est diuidētibus. Tria enī sūt ẜm numerꝝ: circa q̄ dicim⁹ motū vnū: qḋ: ⁊ in quo: ⁊ quādo. Dico aūt qḋ: qm̄ nece est aliqd eē qḋ moueẗ: vt hoieꝫ aut aurū. Et in aliquo h̄ moueri: vt in loco aut

T.c.35. in passione. Et qñ. In tpe enī oē moueẗ. ¶ Horū aūt triū: genere qdē aut spē eē vnū: est in re in qua moueẗ. Habitū aūt erat i tpe. Simpliciter aūt vnū in oib⁹ his est. Et nāqꝫ in quo est: vnū opꝫ eē ⁊ idiuisibile vt spēm. Et ẜm qñ vnū tēpus ⁊ nō deficiēs. Et qḋ moueẗ vnū eē: nō ẜm accidens. vt albū nigrū fieri: ⁊ coriscū ambulare: vnū aūt est coriscus ⁊ albū: sed ẜm accidēs. Neqꝫ cōmune. Esset enī duos homines simul sanari ẜm eandē sanitatē: vt ophthalmie. Sed non vnus hic est: sed specie vnus est. sophthal- i. morbus oculoꝝ.

¶ Ponit tertiū modū quo motus diciẗ vnus numero. Et circa h̄ duo facit. Primo manifestat qs motus sit vn⁹ numero. Scḋo circa h̄ mouet q̄sdā dubitationes ibi [Socratē aūt.] Dicit g̃ pmo. q ẜm pdictos modos nō dicitur motus vnus simplr: sed ẜm qd: scilꝫ genere ⁊ spē. Tertio aūt modo diciẗ mot⁹ simplr vnus qui est vnus nūero ẜꝫ essentiā. Quis aūt motus sit h̄ mō vnus manifestuꝫ erit distiguēdo ea q̄ regruñẗ ad motū. Sūt enī nūero tria circa q̄ ꝯsistit vnitas motus. s. subm qḋ moueẗ: ⁊ genus vel spēs in qua est motus: ⁊ tēpus qñ moueẗ. Et manifestat singula. Qḋ moueẗ qdē dictū est: q2 necesse est aliqd esse in quocūqꝫ motu qḋ moueẗ: sicut hoies: aut aurū. vel qḋ cūqꝫ corpus. Et silr necesse ē hoc: vel quecūqꝫ alia mobilia moueri in aliquo genere vel spē: puta in loco. [aut in passiōe] .i. in passibili q̄litate. Et silr nece ē ꝯsiderare qñ moueẗ: q2 oē qḋ moueẗ moueẗ in tpe. Cōtingit aūt de numero hoꝝ triū iueniri vnū genere aut spē in re in q̄ ē motus: sicut loco vel q̄litate. Sed in tpe nō ē attēdēda q̄tuꝫ ad vnitatē mot⁹ vnitas generis vel spēi: cū nō sit nisi vnū vnū tps ẜꝫ spēꝫ: sed ꝙ sit habitū id est ꝯtinuo ꝯñs absqꝫ iterpolatione. Unitas aūt motus ẜꝫ quā dr̄ simplr vnus ꝯsistit in vnitate oium hoꝝ. Opꝫ enī id in quo ē mot⁹ eē vnū ⁊ idiuisibile eo mō quo spēs spālissima indiuisibilis dr̄. Et iterꝝ opꝫ ẜm tps qñ sit motus eē vnū ꝯtinuū [⁊ nō deficiēs] id est absqꝫ iterpolatiōe. Et tertio opꝫ id qḋ moueẗ eē vnū. Sed excludit duos modos vnitatis subiecti q nō sufficiūt ad h̄ ꝙ motus sit vn⁹ simplr. Primus modus est ẜm accñs: sicut coriscus ⁊ albus sūt vnū ẜm accidens nō tñ motus ꝓprius corisci ⁊ motus ꝓprius albi est vnus. Motus enī ꝓpri⁹ albi est nigrū fieri. ⁊ motus proprius corisci ē ambulare: qui qdē mot⁹ differūt. Scḋs modus ē vnitas generis vel spēi. nō enī ad h̄ ꝙ sit vn⁹ mot⁹ nūero sufficit ꝙ subm sit vnū: sicut aliqḋ cōe vel gen⁹ vel spēs. Cōtigit enī duos hoies in eodē tpe sanari: ⁊ ẜm eādē spēm sanatiōis. puta q2 sananẗ de ophthalmia q̄ ē ifirmitas oculoꝝ. ⁊ sic ꝯcurrit vnitas ipsi⁹ qñ: ⁊ ei⁹ in quo. ⁊ vnitas subiecti ẜm spēm. Nō tñ he due sanationes sūt vnus motus numero: sed vnus specie. ¶ Secundo ibi. Motus vn⁹ nūero est simplr vnus quid.

¶ Introducit q̄dā dubitationē. Et circa h̄ tria facit. Primo ponit id qḋ videẗ i pmo aspectu de vnitate motus ẜꝫ numerꝝ. Scḋo mouet dubitationē circa h̄. ibi [Hēt aūt dubitationē.] Tertio determinat vitatē ibi [Eadē rō ē.] Dicit g̃ pmo ꝙ ꝯtigit aliqḋ vnū mobile: vt Socratē: ẜm alterationē eādē spē: alterari in vno tpe: ⁊ iterꝝ in alio: sicut si sanaẗ bis de ophthalmia. Hec aūt iterata alteratio erit vn⁹ motus nūero vt videẗ in pmo aspectu: si sanitas q̄ acquiriẗ sit eadē nūero. Et h̄ erit si ꝯtingat id qḋ est corruptū: iterū fieri vnū nūero: qḋ videẗ impossibile. Sanitas enim

¶ Si Socrates autem eadem alteratione specie diuersis tpibus alteraẗ: si corruptum iterum vnum numero fieri pōt: erit ⁊ hec alteratio vna: sin nō potest: erit eadem specie: sed non numero vna.

¶ Socratem aūt ẜm alterationem eandē alterari specie: in alio aūt tempore: ⁊ iterum in alio: si quidem contingit corruptuꝫ iterum vnum fieri numero: erit ⁊ hic vnus: si vō non: idem quidē ẜm speciem: vnus autem numero non. T.c.36.

que in p̄ma alteratiõe fuit acq̄sita:postmodū fuit corru-pta:ꝛ nõ põt recupari eadē nūero.Sꝫ videt̄ ꝙ si recupe-ret̄ eadē nūero ꝙ alteratio seq̄ns eēt vn⁹ nūero mot⁹cū p̄ma.Si vō nõ recupet̄ eadē sanitas nūero:erit q̄dē mo-tus idē specie:sed nõ vnus numero.¶ Secūdo ibi.

¶ Existit aūt huic similis dubitatio si vna sit ipsa sa-nitas ꝛ habitus ipsi oīno atq̄ꝫ affect⁹ in corporibus ipsis:necne.Ea nāq̄ꝫ que habēt moueri fluereq̄ꝫ vi-dent̄.Si eadem igit̄ atq̄ꝫ vna sit mane ꝛ nūc sanitas: cur ꝛ cum rursus quispiam amissam recuperauerit: ꝛ hec ꝛ illa non vna numero erit.

T.c.37. ¶ Hēt aūt dubitationē huic silem: ꝛ vtrū vna sa-nitas ꝛ oīno habitus ꝛ passiones substātie sint in corporibus. Moueri nāq̄ꝫ vident̄ habētia ꝛ fluētia. Si igit̄ eadē ꝛ vna que diluculo ꝛ nūc sanitas:quare nõ ꝛ cū deficiens accipiat iteꝝ sa-nitatem: ꝛ hec ꝛ illa vna numero erit.

¶ Mouet quādā aliā dubitationeꝫ circa h.Et dubitatio talis est.Si aliq̄s ꝯtinue p̄seueret in sanitate vel i quocū q̄ꝫ alio accidēte:vtꝝ vna sanitas vel q̄cunq̄ꝫ ali⁹ habitus aut passio possit eē i corporib⁹.Et videt̄ ꝙ nõ:q̄ꝛ q̄busdā physicis visuꝫ fuit ꝙ oīa subiecta q̄ habēt aliq̄s q̄litates aut habit⁹ sint in ꝯtinuo motu ꝛ fluxu.Si ḡ in aliquo q̄ sa-nus perseuerat vna ꝛ eadē sanitas est q̄ fuit in mane:ꝛ q̄ est nūc in meridie vel sero:nõ videt̄ rō posse reddi quare etiā si deficit aliq̄s a sanitate:ꝛ iteꝝ accipiat sanitateꝫ:se-cūda sanitas recupata nõ sit vna nūero cū sanitate prius habita.

Ad dubi tationem. Hāc aūt dubitationē Aristo.nõ soluit: q̄ꝛ non est ad ꝓpositū:sed magis ad ꝯsiderationem metaphysici:ad quē ꝑtinet ꝯsiderare de vno ꝛ multo ꝛ eodē ꝛ diuerso.Et iteꝝ q̄ꝛ illa dubitatio sup̄ falso fundat̄.s.ꝙ oīa sint in ꝯti-nuo motu ꝛ fluxu:q̄d Heraclitus opinat⁹ est.Et h Aristo.

T.c.10, cō.22. iprobat in 4° meta^{ce}. Nec tñ est sīlis rō:q̄ꝛ q̄diu sanitas manet lꝫ varieť hō ſm sanitatē:vtputa si fiat hō magis vel min⁹sanus nõ itercipit̄ eē sanitatis:sicut itercipit̄ q̄ñ totaliter corrumpitur sanitas.¶ Tertio ibi.

¶ Est eni eadē rō.Uteꝝ hoc iteresse videt̄:ꝙ si habi-tus sint duo:duo erūt ꝛ ipsi act⁹: sicut si act⁹ sit vn⁹: ꝛ habitū vnū eē necesse ē.Un⁹eni actus nūero : vn⁹ nūero habitus est. At si habitus sit vnus.Nõ fortas-se quispiā videbit̄ vnus etiā actus esse . Cum enim cessauerit quispiā ambulare non est ipsa ambulatio. Rursus aūt ambulāte erit.Q̄d si vna ꝛ eadē est:ideꝫ ac vnū ꝛ corrūpi ꝛ esse persepe põt. He igit̄ dubita-tiones extra presentē ꝯsiderationē eē videntur.

T.c.38. ¶ Eadē eni ratio est:nisi ꝙ in tātū differūt: q̄ꝛ si q̄dē duo idē sicut nūero:vn⁹ ꝛ habit⁹ eē neceē ē. Unus eni nūero act⁹:vni⁹nūero. Si vō habit⁹ vn⁹ē:fortassis nõ alicui videbit̄ vn⁹ ꝛ act⁹ esse. Cū eni pauset ambulās:nõ ampli⁹ ē hec ambu-latio.Iteꝝ aūt ambulāte erit. Si igit̄ vn⁹ ꝛ idē ē: ꝯtigit vnū ꝛ idē corrūpi: ꝛ eē multotiēs. He q̄dē igit̄ sūt dubitationes extra que nūc est itētionē.

¶ Determinat vitatē circa id q̄d supra ꝓdixerat:Dixerat eni supra.ꝙ si sit eadē q̄litas q̄ recupat̄:erit idē mot⁹nūe ro scda alteratio cū p̄ma.Si vō nõ redit eadē nūero q̄li-tas:seq̄t̄ ꝙ nõ sit vn⁹ act⁹ nūero.Et iterposita q̄dā dubi-tatione q̄si assignās rõnē p̄missoꝝ:subdit ꝙ iō p̄missa di-cta sūt:q̄ꝛ eadē rō videt̄ in p̄mo aspectu de vnitate q̄lita-tis ꝛ motus.Sed itā tñ differūt.q̄ꝛ bene sequit̄ si duo mo-tus sint idē eo mō sicut aliq̄s mot⁹ dr̄ vnus nūero:neces-se ē ꝙ habitus id est q̄litas acq̄sita p̄ motū sit vna:q̄ꝛ vn⁹ nūero actus est vni⁹ nūero q̄litatis acq̄site p̄ actū illum. Sed si q̄litas sit vna q̄ redit:põt alicui videri ꝙ nõ p̄p h sit vnus act⁹. Nõ eni si termin⁹ mot⁹ sit vn⁹ nūero opꝫ ꝙ mot⁹sit vnus nūero.Q̄d pꝫ in motu locali.Cū eni am-bulās paulatī cessat illa ambulatio.Sed q̄ñ iteꝝ ambula-re incipit iteꝝ ambulatio erit.Si ḡ dicat̄ ꝙ sit vna ꝛ ea-dem ambulatio:ꝯtingit ꝙ vnū ꝛ idē sit ꝛ corrūpatur mul-totiēs:q̄d est ipole.Sic igit̄ ꝛ si ꝯtingeret ꝙ eadē nume-ro sanitas repararet̄ nõ sequeret̄ ꝙ 2ª sanatio esset idem numero motus cū p̄ma.Sicut nec secūda ambulatio cuꝫ p̄ma:q̄uis vtraq̄ꝫ sit ad eūdē locū numero. Ulterius cō-cludit ꝙ ille dubitationes sunt extra principalem inten-tionem:ꝛ ideo sunt ꝑtermittende. LEC. VII.

¶ Cū aūt oīs mot⁹ ꝯtinu⁹ sit:si oīs est diuisibilis : cuꝫ q̄ simpliciter vn⁹ ē ꝛ ꝯtinuū eē necesse ē:ꝛ si ꝯtinuus ē:vn⁹ ē.Nõ eni oīs oī ꝯtinu⁹ fieri põt:sicut nec aliō q̄duis cuius:sꝫ quoꝝ vltia vnū fieri possunt. Ultia vō quorūdā nõ sūt:quorūdā sūt:at diuersa spē atq̄ꝫ equoca.Quo nāq̄ꝫ mō tāget aut vnū fiet:vltimū li-nee ambulationisue. Herētes igit̄ erūt ꝛ hi q̄ nõ idē spē:ꝛ hi q̄ nõ idē genere sūt Post cursuꝫ eni quēpiaꝫ ꝯtinuo febres aggredi possunt. Et vt facis ipsius ex successione motio latio est herēs:cōtinua vō nõ est. Positū est eni ea ꝯtinua eē:quoꝝ vltima sūt vnum. Quare herētes q̄dē ꝛ deinceps ex eo sūt:q̄ꝛ tēpus ꝯti-nuū ē.Cōtinu⁹aūt est:q̄ꝛ mot⁹ꝯtinui sūt:hoc aūt est: cū vtrorūq̄ꝫ extremū est vnū.Quapropter eū motuꝫ q̄ simpliciter ꝯtinu⁹ ac vn⁹ est:eūdē eē spē ac vni⁹:ꝛ vno in tp̄e eē necesse est.Uno q̄dē in tp̄e:vt imobili-tas iter ꝑtes nõ sit.Intercapedie eni mobile q̄escat necesse ē.Multi igit̄ ꝛ nõ vnus hi motus sunt : inter quos media q̄es cadit.Quare si q̄s mot⁹itercipit̄ sta-tu:is neq̄ꝫ vn⁹neq̄ꝫ ꝯtinu⁹ ē. Intercipit̄ aūt si in me-diū tēpus cadit.Spē aūt vnū eē opꝫ:q̄ꝛ vltia ei⁹ qui nõ vnus est spē:vnū euadere nequeūt:ꝛ si tēpus nõ itercipit.Tēpus eni est vnū:ille vō spē est diuersus. Eteni motū vnū ꝛ specie vnū esse necesse est:hūc aūt nõ necesse est simpliciter vnuꝫ esse.Quis igit̄ motus vnus est absolute iam diximus.

Quoniā aūt ꝯtinu⁹ ē oīs motus:simplr̄ quidē vnū neceē ē ꝯtinuū eē: si q̄dē oīs diuisibilis ē: ꝛ si ꝯtinu⁹:vn⁹. Nõ eni oīs fiet ꝯtinu⁹ oī:sicut neq̄ꝫ aliud nullū cō-tingeti ꝯtingēs:sed quoꝝ vnū sūt extrema. Ulti-ma aūt:alioꝝ nõ sūt q̄dē:alioꝝ aūt sūt sed specie d̄lia ꝛ equoca sunt . Quomō aūt tāget aut vnū fiet vltimū linee ꝛ ambulatiōis. Habiti q̄dē igit̄ sūt: ꝛ q̄ neq̄ꝫ idē spē neq̄ꝫ idē gn̄e sūt. Currēs eni aliq̄s:statiꝫ febricitabit: ꝛ vt lāpas ex diffusiōe: loci mutatio ē habita:ꝯtinua aūt nõ. Ponit̄ eni cōtinuū quoruꝫ vltima vnū sunt. Quare habiti ꝛ ꝯsequēter sūt:q̄ꝛ tēpus cōtinuū ē. Cōtinuū aūt est quo motus. Hoc aūt est cū vnū vltimuꝫ fiat ambob⁹. Unde necesse ē eundē ſm spēꝫ eē: ꝛ vnius: ꝛ in vno tempore simpliciter cōtinuū motum ꝛ vnū. Tēpore quideꝫ vt non imobili-

tas intersit: indeficienti enim quiescere necesse est. Multi igitur & non vnus motus est: quorum quies in medio est. Quare si aliqs motus statu occupetur: neqȝ vnus est neqȝ continuus. Intercipitur autē: si in medio tempus est. Qui aūt specie nō vnitur: nō vnus motus est: & si nō deficiat tēpus. Tēpus quidem enim vnum est: specie autem alius. Vnum quidē enim: necesse est specie vnum esse. Hunc autem: simpliciter vnum esse non est necesse. Quis igitur motus quidem simpliciter vnus: dictum est.

Postq̄ Phs posuit q̄ tria reqrunt̄ ad h̄ q̄ sit vn' motus simplr: scilȝ vnitas tpis: & rei in q̄ est motus: & subiecti: hic pbare intēdit h̄. Cū enim multipliciter dicat̄ vnū simpliciter. vno mō sicut aliqd indiuisibile est vnū: alio mō sicut ɔtinuū est vnū: mot' nō pōt dici vnus simplr sicut idiuisibile. q2 nullus mot' idiuisibilis est vnde relinquit̄ q̄ h̄ mō dicat̄ vnus sicut ɔtinuus. Et q̄ h̄ sit motui eē vnū simpliciter: qd ē ei eē ɔtinuū: & ipa ɔtinuitas motus sufficiat ad eius vnitatē. sequtur enim q̄ si est ɔtinuus q̄ sit vnus. Quecūqȝ igit̄ requirūtur ad cōtinuitatē mot': requirunt̄ ad eius vnitatē. Ad ɔtinuationē aūt motus requirunt̄ tria: quoȝ pmū est vnitas spēi. Nō eni ois mot' pōt ɔtinuari oī motui: sicut ēt in alijs cōtinuis nō idifferēter qualecūqȝ esse contingit aliqd: cōtinuari pōt cuicūqȝ qualecūqȝ illud esse ɔtingat. Sed illa cōtinuari possunt quoȝ vltima ɔtingit eē vnū: qd est de
T.c.17. rōne ɔtinui vt supra dcm̄ est. Sed q̄dā sunt: que nulla vltima habent vt forme & indiuisibilia oia. & ideo eoȝ non pōt eē ɔtinuatio. Quorū dā vō sunt aliqua vltima que sūt diuisibilia & quātitatē habētia que [sunt equiuoca] idest nō ɔueniētia in noie & rōne: & illa etiā nō possunt ɔtinuari. Nec etiā pōt esse ɔtactus in qbusdā eoȝ. nō eni pōt dici q̄ linea & ambulatio se ɔtingāt: vel q̄ vnū sit eoȝ vltimū: qd est ɔtinuari adinuicē. Ex quo pȝ q̄ ea q̄ sūt diuersoȝ generū vel specieȝ nō possunt ɔtinuari adinuicē. Ergo motus qui differūt genere vel spē possunt esse habiti: idest ɔsequēter adinuicē se habere: sicut aliqs post cursū pōt statim febricitare. cursus aūt & febricitatio sunt in diuersis generibus. Et in eodē genere: scilȝ loci mutationis vna mutatio est que ɔsequēter se habet ad aliā: cuȝ tamē nō sit ɔtinua: sicut pȝ in diffusione lāpadis: vtputa cū cādela de manu in manū transfert̄. Sunt enim ibi diuersi motus nō ɔtinui. Vel pōt intelligi q̄ motū localē liquoris quo flāma sustentat̄: quē appellat diffusionē: cōsequit̄ motus localis flāme que noie lāpadis significat̄. Predicte igit̄ mutationes q2 differūt genere vel spē nō sūt ɔtinue cū nō possint habere vnū vltimū: qd ponit̄ eē de rōne ɔtinui. Vñ possunt qdē motus specie vel genere differētes esse cōsequēter se habētes & habiti: id est quodāmō se tāgētes absqȝ alia interpositione tēporis: inq̄tum tempus est ɔtinuū: qd qdē eadē rōne habet cōtinuitatez qua & motus: scilȝ inq̄tum est ei vnū vltimū. Nihil aūt prohibet in vno istanti tēporis ad qd ɔtinuant̄ ptes eius terminari vnū motū: & icipere aliū alterius generis: vel etiā spēi. & sic motus illi erūt habiti: sed nō ɔtinui. Et iō ꝑm pmissa sequit̄ q̄ ad hoc q̄ motus sit ɔtinuus: q̄ sit vnus ꝑȝ spēm. que quidē vnitas spēi est in motu ex re in q̄ est motus inq̄tum est idiuisibilis ꝑm spēm. Scdo reqrit̄ ad cōtinuitatē motus q̄ sit vnius subiecti: q2 diuersoruȝ subiectoȝ motus pūt esse habiti: sed nō ɔtinui. sicut dictū ē de mutatione cādele per motuȝ diuersaȝ manuū. Tertio requirit̄ ad ɔtinuitatē motus & vnitatem q̄ sit vnus tēpore ad h̄ q̄ nō iteruenIat aliqua imobilitas vel qes: q2 si deficeret aliqd tēpus motui in quo. s. non moueret̄: sequeret̄ q̄ in illo qesceret. Si aūt qes interponit̄: erūt multi motus & nō vnus. Multi eni motus & nō vn' sūt quoȝ qes in medio ē. Vñ si aliqs mot' sit q̄ intercipiat̄ qete: nō erit neqȝ vnus neqȝ ɔtinu'. Intercipit̄ aūt qete si tēpus sit in medio: vt ostensuȝ est. Vñ reqrit̄ ad ɔtinuitatē motus q̄ sit vnū tēpus ɔtinuū. Sed tñ h̄ nō sufficit: q2 motus qui nō est vni' spēi nō est ɔtinuus: etiā si tēpus nō deficiat. q2 & si sit vnū ꝑm tēpus: erit alius ꝑm spēȝ. Quia necesse est ad hoc q̄ sit motus vnus ɔtinuus: q̄ sit vnus ꝑm spēȝ: sed nō sequit̄ q̄ motus qui est vnus ꝑm spēm: sit vn' simplr. Sic ḡ patet q̄ tria pdicta reqrunt̄ ad h̄ q̄ sit vnus mot' simpliciter. Et hoc est qd ɔcludit qd dictū ē quis motus sit simpliciter vnus. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Preterea mot' vnus & hisce dr: q est pfect': siue genere sit siue spē siue numero vnus: queadmodū & in ceteris pfectū ipm ac totū ipsi' vni' est. Interdū aūt & si impfectus est: vnus dicit̄: mō continuus sit.

¶ Ampli' aūt dicit̄ vnus: & pfectus: siue ꝑm genus: siue ꝑm spēȝ: siue ꝑȝ subaȝ sit: sicut & i alijs pfectū: & totū vni' ē. Est aūt aliquādo: & si imperfect' sit: vnū dicit̄ si solū sit continuus. T.c.42.

¶ Positis trib' modis pncipalib' vnitatis motus: hic ponit duos alios modos secūdarios q magis ptinēt ad quādā formā vnitatis q̄ ad ipsam vnitatē. Scdm ponit ibi [Ampli' aūt aliter.] Dicit ḡ pmo q̄ siue motus dicat̄ vn' ꝑm genus: siue ꝑm spēm: siue ꝑm subaȝ sicut q est nūero vn'. dicit̄ vn' motus ex h̄ q̄ est pfect'. sicut in alijs rebus pfectū & totū ad vnitatis rōnē pertinēt. Nō eni dicimus vnū hominē vel vnū calceū nisi de toto. Quādoqȝ aūt dicit̄ vnū etiaȝ de iperfecto: dūmodo sit continuum. Et rō huius est: q2 vnū potest attendi vel ꝑm quātitatē: & sic sola continuitas sufficit ad vnitatem rei: vel ꝑm formam substantialem que est perfectio totius. & sic perfectum & totum dicitur vnum. ¶ Secundo ibi.

¶ Insuper & alio mō pter dictos vnus hisce dicitur motus qui vniformis est. Difformis eni aliq̄ ex parte nō vnus esse videt̄: sed hisce poti' qui vniformis est pinde atqȝ linea recta. Difformis eni diuisibilis est. Differre aūt vident̄ vt magis tale minusue differt.

¶ Amplius aūt aliter pter pdictos dicit̄ motus vnus regularis. Irregularis eni nō videt̄ vn': sed magis regularis sicut rect'. Irregularis eni diuisibilis est: videtur autem differre: sicut magis & minus. T.c.43.

¶ Ponit aliū modū secūdariū put dr̄ motus vn' q est regularis id est vniformis: sicut ēt in alijs reb' dr̄ vnū qd ē simile in ptibus. Et circa h̄ tria facit. Pmo ponit hūc modū vnitatis ꝑm q̄ regularis motus dr̄ vnus. Scdo ostendit in qbus inueniat̄ regularitas & irregularitas ibi [Est aūt & i oi motu.] Tertio ondit modos irregularitatis. ibi [Irregularitas aūt.] Dicit ḡ pmo q̄ pter pdictos modos vnitatis dr̄ mot' vnus q est [regularis] .i. vniformis. [Irregularis eni mot'] id est difformis nō videtur esse vnus: [sed magis motus regularis] id est vniformis: sicut mot' qui est totus in directū est vniformis. Ideo aūt mot' irregularis non videt̄ vnus: q2 est diuisibilis in partes dissimiles. Indiuisibilitas aūt pertinet ad rōnez vnius: q2 vnū est ens idiuisum. Sed tñ motus irregularis est quodāmodo vnus. Sȝ vnitas motus irregularis & regularis videtur differre ꝑm magis & minus: q2 motus regularis est magis vnus q̄ mot' irregularis. Sic & corpus similiū

partiũ ẽ magis vnũ ꝙ̃ corp⁹ dissimiliũ.¶ Secũdo ibi.

¶ Est aũt vniformitas oĩ in motu: aut difformitas. Etení alterari qppiã vniformiter põt ⁊ sup vniformia fieri: vt sup circulum aut lineã rectam. Et circa accretionem decretionemue simili modo.

¶ Est aũt ⁊ in omni motu: quod regulariter ẽ: aut non. Et nanqꝫ alterabitur regulariter: ⁊ fertur in regulari. vt circulo aut rectitudine. Et circa augmentum similr̃ ⁊ decrementum.

¶ Ostendit in qbus motib⁹ inueniaẜ regularitas ⁊ irregularitas. ⁊ dicit ꝙ in omni genere vel specie motus inuenitur regulare vel irregulare: q2 potest aliqd alterari regulariter: sicut qñ tota alteratio ẽ vniformis: ⁊ potest aliqd ferri. i. ſꝫ locũ moueri in magnitudine regulari. i. vniformi: sicut si feraẜ aut per baculũ aut per lineã rectã. Et silr̃ est in augmẽto ⁊ decremẽto.¶ Tertio ibi.

¶ Difformitatis autẽ differẽtie sunt. Interdũ enĩ est rõne eius sup qõ efficiẜ mot⁹. Impossibile est enim vniformẽ eẽ motũ: si nõ sup vniformi magnitudine fiat: qlis ẽ motio sup lineam flexã: aut aliã magnitudinẽ talẽ cui⁹quis ps ad q̃uis ptẽ non accõmodaẜ. Interdũ nõ ẽ rõne spatiȷ: nõ tpis: nõ ei⁹ ad qõ accedit: ſꝫ rõne modi. celeritate enĩ interdũ tarditateqꝫ: mot⁹ distiguiẜ. Cui⁹ enĩ eadẽ ẽ celeritas: his est vniformis. Cuius v̾o nõ eadẽ est: his ẽ difformis.

T.c.44. ¶ Irregularitatis aũt dr̃ia est. Aliqñ qdẽ in quo mouet̃. Impoſſe enĩ est regularẽ esse motũ non in regulari magnitudine: vt reflexi mot⁹ aut obliqui aut alius: magnitudines quaꝝ nõ ꝯuenit cõtingens in ꝯtingẽtẽ partẽ. Aliquando aũt neqꝫ in vbi. neqꝫ in quãdo: neqꝫ in quo: sed in eo qõ vt. Uelocitate enim ⁊ tarditate aliquãdo determinaẜ. Cuius qdẽ enim velocitas est eadem: regularis est: cuius autem non: irregularis est.

¶ Accedit ad determinãdũ de motu irregulari. Et p̊ assignat modos irregularitatis. 2° ondit quomõ motus irre-
T.c.42. gularis sit vn⁹ qõ supra dixerat ibi[Unus qdẽ igiẜ.] Circa p̄mũ duo facit. P̄rio assignat duos modos irregularitatis in motu. Scdo ifert quasdã ꝯclusiones ex dictis ibi [Unde neqꝫ spẽs.] Dicit ergo p̊ ꝙ dr̃ia que facit irregularitatẽ motui. aliquãdo est ex pte rei in qua moueẜ: vt pꝫ pcipue in motu locali: q2 impossibile ẽ ꝙ motus sit regularis vel vniformis qui nõ transit per magnitudinem regularẽ. i. vniformẽ. Dicitur aũt magnitudo regularis vel vniformis: cuius quelibet pars vniformiter sequitur ad aliam partem. ⁊ sic quelibet pars potest supponi alteri parti: vt patet in linea circulari: ⁊ etiã in linea recta. Magnitudo autẽ irregularis est cuius non quelibet pars sequitur ad aliam partẽ vniformiter: sicut patet in duabus lineis facientibus angulum: quarũ vna applicatur alii nõ in directũ: sicut partes vnius linee sibi iuicẽ i directũ applicanẜ. Et iõ mot⁹ circularis ẽ regularis. ⁊ similr̃ motus rectus. Sed motus reflexi ⁊ obliqui qui faciunt angulũ nõ sũt regulares: nec in magnitudine regulari: vel qcũqꝫ alius motus sit p quãcũqꝫ magnitudinẽ: cui⁹ quecũqꝫ ps nõ ꝯueniat cuicũqꝫ parti per vniformitatẽ applicatiõis: vel cuius vna pars nõ ꝯueniẽter possit ꝯtingere aliã partẽ. Si. n. illa pars q̃ ꝯtinet angulũ supponaẜ illi parti que angulum non ꝯtinet: nõ erit ꝯueniẽs cõtactus. Secũda dr̃ia irregularitatem faciens est nõ ex parte loci vel tpis [neqꝫ in quo] .i. neqꝫ ex parte eius qõ diciẜ quo. i. ex parte cuiuscũqꝫ rei i qua fit motus. nõ enĩ est solũ motus in vbi: sed in q̃litate ⁊ quãtitate. Uel põt hoc referri ad subiectũ in quo est mot⁹. Sed ille secũdus modus irregularitatis accipiẜ [in eo qõ vt] .i. ex diuersitate modi motus. Determiaẜ enĩ iste secũdus modus irregularitatis ex velocitate ⁊ tarditate. Quia ille motus diciẜ regularis cui⁹ est eadem velocitas per totum. Irregularis autem cuius vna pars est velocior altera.¶ Secundo ibi.

¶ Quapropter celeritas tarditasue nõ sũt spẽs: nec differẽtie motus: quippe cũ oẽs motus diuersos spe comiteнẜ. Quare neqꝫ grauitas leuitasqꝫ: que est respcũ eiusdẽ: ceu terre ad seipsã: aut ignis respcũ sui.

¶ Unde neqꝫ spẽs motus neqꝫ dr̃e sunt velocitas ⁊ tarditas: q2 oẽs sequunẜ differẽtes ſm speciẽ. Quare neqꝫ leuitas neqꝫ grauitas que est in idẽ est: vt terre ad ipsam: aut ignis ad ipsum.

¶ Cõcludit duo correlaria ex p̄missis: quoꝝ p̄mũ ẽ: ꝙ velocitas ⁊ tarditas nõ sũt spẽs neqꝫ differẽtie motus. q2 velocitate ⁊ tarditate terminaẜ irregularitas que sequitur quaslibet spẽs mot⁹: vt supra dictũ ẽ. Nulla aũt spẽs vel dr̃ia consequiẜ oẽm spẽm sui generis. Scdm correlariũ ẽ ꝙ velocitas ⁊ tarditas nõ sunt idẽ qõ grauitas ⁊ leuitas: q2 vtrũqꝫ istoꝝ hꝫ motũ semp ad idẽ sicut motus terre q̃ est grauis semp est [ad ipsaꝫ] .i. ad locũ ipsi⁹ q̃ est deorsuꝫ. ⁊ motus ignis semp est [ad ipꝫ] .i. ad locũ propriũ qui est sursum. Uelocitas autẽ ⁊ tarditas se habent ad diuersos motus. vt dictum est.¶ Deinde cum dicit.

¶ Unus est igiẜ ⁊ hisce mot⁹ qui est difformis: continuitatis nimiꝝ rõne: sed min⁹. Quod quidẽ ei lationi accidit: que super linea flexa sit. Id aũt qõ est minus: mixtione contrariȷ semper est tale.

¶ Unus qdẽ igiẜ irregularis est: quo ẽ ꝯtinuus. Minus aũt. Qõ qdeꝫ reflexiuo accidit motui. Quod aũt minus: ⁊ cõmixtio semper ꝯtrariȷ. T.c.45.

¶ Ondit qũo mot⁹ irregularis sit vnus. Scdo ifert qddã correlariũ ex dictis ibi [Si aũt oẽꝫ vnũ.] Dicit ergo p̊ ꝙ motus irregularis põt dici vnus inq̃tũ est ꝯtinuus. Sed minus diciẜ vnus q̃ regularis. sicut ⁊ linea habens angulũ min⁹ dr̃ vna q̃ linea recta. Et h̃ maxime apparet i motu reflexiuo: q2 quasi videnẜ duo motus. Ex hoc aũt ꝙ ẽ vnus minus: videẜ ꝙ aliqd habeat de multitudine: q2 ex hoc aliqd est minus. ꝙ hꝫ mixtionẽ ꝯtrariȷ: sicut min⁹ albũ hꝫ aliqd admixtũ de nigro: ad minus ſm quãdam appropinquationẽ. Et sic pꝫ ꝙ motus irregularis ⁊ est vnus inquãtuꝫ est ꝯtinuus: ⁊ est quodãmodo multiplex inquãtum est minus vnus.¶ Secundo ibi.

¶ Quod si oĩs motus vnus: ⁊ vniformis ⁊ nõ vniformis esse potest: hi qui diuersi sunt spe atqꝫ herẽt: nõ vnus erunt atqꝫ continuus motus. Qui nanqꝫ fieri põt vt hisce sit vniformis: qui ex alteratione lationeue constat: accõmodentur enim necesse est.

¶ Si autem omnem vnum contingit ⁊ regularem esse: ⁊ non: non erunt qui non ſm speciem habiti ipsi. vnus ⁊ continuus. Quomodo eniꝫ erit regularis: ex alteratione compositus ⁊ loci mutatione. Indiget enim conuenire.

¶ Concludit ex imediate dictis qõ supra proposuerat. s. ꝙ motus qui sunt diuersi ſꝫ spẽꝫ nõ pñt cõtinuari. Oẽꝫ enĩ vnũ motũ ꝯtingit esse vnũ regularem. ⁊ iterũ non regularẽ. Sꝫ mot⁹ qui est cõpositus ex diuersis motib⁹ ſꝫ spẽꝫ nõ põt esse regularis. Quõ enĩ esset regularis mot⁹ cõpo-

situs ex alteratione ⁊ loci mutatiōe. Neċē est enī ad h ꝙ motus sit regularis ꝙ partes conueniāt adiuicē. Ergo relinquit̄ ꝙ motus diuersi q nō ꝯsequunt̄ se adiuicē eiusdē spēi existētes: nō sunt vnus mot' ⁊ ꝯtinuus. Qđ supra positū ē: ⁊ ꝑ exempla manifestatū. LEC. VIII.
T.c.39. 40.41.

¶ Deinceps diffiniēdū est qlīnā mot' cui motui ꝯtri' ē: ⁊ de gēte simili mō. Primū aūt diuidēdū ē: vtrū ꝯtri' motus sit hisce q est ex eodē: ei quo itur ad idem. Ut hisce qui est ex sanitate: ei quo petit̄ sanitas: quales ⁊ generatio ⁊ corruptio eē vident̄. An hisce q ex ꝯtrarijs est: vt hisce qui ex sanitate: ei qui est e morbo. An hisce quo ad ꝯtraria pergit̄: vt hisce quo ad sanitatē itur: ei quo ad morbū accedit̄. An hisce qui est ex ꝯtrario: ei quo ad ꝯtrariū itur. Ut hisce qui est ex sanitate: ei quo morbus petit̄. An hisce q ex ꝯtrario in ꝯtrariū ꝑgit: ei quo e ꝯtrario i ꝯtrariū itur: vt hisce q ex sanitate in morbū ꝓficiscit̄: ei quo ex morbo acquirit̄ sanitas. Unū enim hoꝝ modoꝝ quēdaz aut plures esse necesse est. Non fit enim vt alio modo motus: vt oppositi disponantur.

T.c.46. Amplius aūt determinādū est: qlis motus ꝯtrari' motui: ⁊ de māsione eodē mō. Sed prio determinādū est: vtrū ꝯtrari' mot' sit: q est ex eodē: ei qui est in idē: vt q est ex sanitate ei qui est in sanitatē: vt generatio ⁊ corruptio vident̄. Aut q ē ex ꝯtrarijs: vt q est ex sanitate ei q ē ex egritudine. Aut qui in ꝯtraria. vt q ē in sanitatē: ei q ē in egritudinē. Aut q ē ex ꝯtrario: ei q ē i ꝯtrariū: vt q ē ex sanitate: ei q ē i egritudinē. Aut q ē ex ꝯtrario in ꝯtrariū: ei q ē ex ꝯtrario in ꝯtrariū: vt q est ex sanitate in egritudinē: ei q ē ex egritudine in sanitatē. Neċē ē enī aut vnū quēdam hoꝝ esse modorū aut plures: non enim ē aliter contraponere.
L

Postq̄ ph's determinauit de vnitate ⁊ diuersitate mot'. hic determiat de ꝯtrietate motuū: q̄ ē q̄dā diuersitatis spēs: vt pz in .io. meta. Et diuidit̄ in ptes duas. Prio ondit q̄lr accipiēda ē ꝯtrietas i motu: ⁊ ēt i gete. In scđa mouet q̄sdā qōnes circa ꝯtrietatē ꝑdictam. ibi [Dubitabit āt aliqs.] Circa p̄m duo facit. Prio determiat de ꝯtrietate mot'. 2° de ꝯtrietate get. ibi [Qm āt motui.] Circa p̄m tria fac̄. prio distiguit diuersos modos ƒz quos videri posset ꝙ acciperet̄ ꝯtrietas i motu. 2° remouet q̄sdā illoꝝ ibi [Est aūt q qdē.] 3° assignat veꝝ modū ꝯtrietatis in motu ⁊ mutatiōe. ibi [Qm aūt differt.] Dicit g̃ p̄ ꝙ post ꝑdcā determinādū ē q̄lis sit mot' ꝯtri' alicui motui. Et eodē mō determinādū est [de mānsione] .i. de ꝯtrietate getis ad motū: ⁊ getis ad getē. Sed in h tractatu h p̄ faciēdū est: ꝙ debem' distiguere modos ƒm quos vīr accipi pt rō ꝯtrietatis i motib'. Et distiguit qnque modos. q̄rū p̄m' modus ē vt rō ꝯtrietatis motuū accipiat̄ ƒz accessuz ad aliquē terminū ⁊ recessuz ab eodem. Et h ē qđ dicit [Utrū ꝯtri' mot' sit q ē ex eodē: ei q ē in idē: vt q ē ex sanitate: ei q ē i sanitatē.] ƒz quā rōnē gnātio ⁊ corruptio videt̄ eē ꝯtria: q: gnātio ē mot' ad eē: corruptio aūt ē mot' ab eē. Secūdus modus ē vt rō ꝯtrietatis motuū accipiatur ƒm ꝯtrietatē terminoꝝ a qb' icipit mot'. Et h ē qđ dicit [Aut q ē ex ꝯtrijs. vt q ē ex sanitate: ei q ē ex egritudine.] Terti' modus ē vt ꝯtrietas motuū accipiat̄ ƒm ꝯtrietatē terminoꝝ ad quos terminat̄ motus. Et h ē qđ dicit
co.13.
Quinq3 modis accipi pt rō ꝯtrietatis i motu.

[Aut q ē i ꝯtria: vt q ē i sanitatē: ei q ē i egritudinē.] Quartus modus est vt accipiat̄ motuū ꝯtrietas ƒm ꝯtrietatem termini a quo ad terminū ad quē. Et h est qđ dicit [vt q est ex ꝯtrio ei q ē i ꝯtriū: vt q ex sanitate: ei q est in egritudinē.] Quintus modus est ƒm ꝯtrietatez ex pte vtroꝛūq3 terminoꝝ. Et h est qđ dicit [Aut q est ex contrario in cōtrariū: ei q ē ex ꝯtrio i ꝯtriū: vt qui ē ex sanitate in egritudinem: ei qui est ex egritudine in sanitatem.] Necesse ē enī ꝙ contrarietas motuū accipiat̄ ƒm vnuz hoꝝ motuum: aut ƒm plures: q: non contingit ƒm aliquam aliam rationem cōtraponere motum motui. ¶ Secundo ibi.

¶ His igit̄ q ē e ꝯtrario nō ē ei ꝯtrari' quo in ꝯtrariū itur: vt his q ē ex sanitate: ei quo itur ad morbū. Est enī vnus idēq3: eē tn̄ ipsoꝝ nō idē ē: quēadmodū nō idē est ex sanitate mutari: atq3 ad morbum.

¶ Est aūt q qdē ex ꝯtrario: ei q ē i ꝯtrariū: nō cōtrarius: vt q ē ex sanitate: ei q ē i egritudinē. Idē enī ⁊ vnus ē. Esse qdē igit̄ nō idē est ipsis: sicut nō idē est ex sanitate mutare ⁊ in egritudinem. T.c.47.

¶ Excludit duos ꝑdictoꝝ modoꝝ. Et p̄mo q̄rtū q accipiebat̄ ƒm ꝯtrarietatē termini a quo ad terminū ad quem. Scđo 2m modū qui est ƒm ꝯtrarietatē terminoꝝ ex quibus icipit motus ibi [Neq3 q est ex ꝯtrario.] Tertio ostēdit q̄ūo se hn̄t duo modi reliq adinuicez. ibi [Relinquitur aūt.] Dicit ergo p̄ ꝙ motus q ē ex vno ꝯtrio nō pōt dici cōtrarius ei q est in aliud ꝯtriū: vt si diceret̄ ꝙ mot' qui ē ex sanitate: sit ꝯtrarius motui qui est in egritudinē. Idē enī nō est sibiipsi ꝯtriū. sed motus q est ex sanitate: motui qui est in egritudinē ē vnus ⁊ idē subo: ƒz nō est idē esse ipsis .i. differūt rōne: eo mō quo nō est idē ƒm rōnez moueri a sanitate: ⁊ moueri i egritudinē: q: vnū iportat habitudinē mot' ad terminū a q̄: alius aūt habitudinē eiusdē motus ad terminū ad quē. Nō est igit̄ accipiēda ꝯtrietas mot' ƒz ꝯtrietatē vnius termini ad alium. ¶ Secundo ibi.
Nō est accipiēda ꝯtrarietas i motu ƒm ꝯtrarietatem termini a q̄ ad terminuz ad quem.

¶ Neq3 hisce mot' q est ex ꝯtrario: ei ꝯtrari' est q ex ꝯtrario est. Simul enī accidit e ꝯtrario: ⁊ in ꝯtrariū: aut in mediū ire: sed posterius de hisce dicemus.

¶ Neq3 qui ē ex cōtrario: ei qui ē ex ꝯtrario. Simul qdē enī accidit mutari ex ꝯtrario i ꝯtrariuz aut in mediū. Sed de hoc qdē posteri' dicem'. T.c.48.

¶ Ondit ꝙ ꝯtrietas motuū nō ē accipiēda ƒz ꝯtrietatē terminoꝝ ex qb' icipit mot'. Et h trib' rōnib': quaꝝ p̄' talis est. Duo mot' q in idē tēdūt nō sūt ꝯtrij: sed duo mot' ex ꝯtrijs recedētes: possunt i vnū ⁊ idē tendere [sil. n. accidit mutari] .i. eq̄liter [ex ꝯtrio i ꝯtriū aut in mediū] vt postea dicet̄. ⁊ sic ex vtroq3 ꝯtrio contingit in vnum mediū mutari. Non ergo motus propter hoc sunt contrarij: q: a cōtrarijs icipiunt moueri. ¶ Secūdam rōnem ponit ibi.
Nō est accipienda ꝯtrietas ƒz ꝯtrietatem terminoꝝ ex qb' ꝓbat trib' rōnibus. T.c.52.

¶ Enimuero in cōtrarium mutari cā potius ꝯtrarietatis esse videbitur: q̄ꝫ e ꝯtrario mutari. Hoc enim abiectio ꝯtrarietatis: illud assumptio est.

¶ Sed magis in ꝯtrariuz mutare videbit̄ vtiq3 causa esse ꝯtrarietatis q̄ꝫ ex ꝯtrario. Hic quidez enim mutatio contrarietatis: ille ꝟo acceptio.

¶ Que talis est. Ex illo accipienda est rō contrarietatis in motu: qđ magis facit motū eē ꝯtrariū: sed ꝯtrarietas terminoꝝ ad quos motus terminat̄ magis videt̄ eē cā ꝯtrarietatis motuū: q̄ꝫ ꝯtrarietas terminoꝝ a quibus incipit motus. q: cū dico motus incipere a cōtrarijs terminis dico remotionē cōtrarietatis: cum ꝟo dico motus accidere ad cōtraria: dico acceptionē ꝯtrarietatis. ergo nō attēdit̄ ꝯtrietas motuū ƒm terminū a quo tm̄. ¶ 3m ponit ibi.

¶ Dicit̃ etiã qlqȝ mot⁹ ex eo poti⁹ in qð itur: q̃ȝ ex eo ex quo fit mutatio. Sanatio eni hisce dĩ quo acquirit̃ sanitas. Egrotatio hisce quo ad egritudinem itur.

¶ Et dicitur autem vnusquisqȝ in qð mutat magis: q̃ȝ ex quo: vt sanatio in sanitatem: egrotatio autem in egritudinem.

¶ Que talis ẽ. Ab eo a quo aliquid recipit nomẽ ⁊ speciẽ: recipit etiã cõtrarietatem: cũ cõtrarietas sit differentia
Lec.6.t. ſm formã: vt pȝ in .10. meta. Sed vnusquisqȝ motus ma-
cõ.13.& gis dĩ .i. denominat̃ ⁊ spẽm recipit a termino in quẽ q̃ȝ a
14. termino ex quo: sicut sanatio dĩ motus in sanitatẽ: ⁊ egri-
Lec.1.t. tudo motus in egritudinẽ. ⁊ hoc etiam supra dictũ ẽ. Ma-
cõ.4. gis ĝ accipiẽda ẽ ꝯ̃rietas motuũ ſm terminũ in quẽ: q̃ȝ ſȝ terminũ a quo. Et sic idẽ qð prius. ¶ Tertio ibi.

¶ Restat igit̃ hisce quo ad ꝯ̃ria ꝑgit̃: ⁊ hisce quo ad ꝯ̃ria ex ꝯ̃rijs itur. Forsitã igit̃ fit: vt hi qb⁹ ad ꝯ̃ria ꝓficiscit̃: ⁊ ex ꝯ̃rijs sint. Sed esse fortasse nõ idẽ eundi inq̃ȝ in sanitatem: atqȝ ex morbo ⁊ eundi in morbũ: atqȝ ex sanitate.

¶ Relinqt̃ur aũt qui est in ꝯtraria: ⁊ q est in contraria ex cõtrarijs. Fortassis quidẽ igit̃ accidit hos qui in ꝯtraria ⁊ ex ꝯtrarijs esse: sed eẽ forsitã nõ idẽ. Dico aũt q in sanitatẽ: ei qui ex egritudine: ⁊ qui ex sanitate: ei qui in egritudinem.

¶ Cõcludit q remotis duob⁹ modis ſȝ ꝯ̃rietatẽ terminorũ acceptis: reliquunt̃ duo alij .s. terti⁹ ⁊ qrtus. quoꝝ vn⁹ est ſm solã ꝯ̃rietatẽ terminoꝝ ad quos. quẽ tãgit cũ dicit [Qui est in ꝯ̃ria.] Alius qui est ſm ꝯ̃rietatẽ vtrorũqȝ terminoꝝ: quẽ tãgit cũ dicit [Et q in ꝯ̃ria ex ꝯ̃rijs.] Primus aũt modus nõ accipiebat ſm ꝯ̃rietatẽ aliquã terminoꝝ. sed ſm accessum ⁊ recessuȝ ab eodẽ termino. Concludit aũt vlterius q forte hi duo modi residui: sunt idẽ subo. qꝛ illi motus qui sunt in ꝯ̃ria: sunt etiã ex cõtrarijs. Sed forte ſm rõnẽ nõ sunt idem ꝑpter diuersas habitudines
T.c.47. motus ad terminos: vt supra dictum est. Et exemplificat q motus q est in sanitatẽ: ei qui est ex egritudine est idẽ subo: sed non rõne. Et similiter q est ex sanitate ei qui est in egritudinem. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Cũ aũt a motu mutatio differat: ea nãqȝ mutatio motus est: qua ex subiecto in subiectũ itur: hisce ꝓfecto motus quo e ꝯ̃rio in ꝯtrariũ pergit̃ cõtrarius est ei: quo e ꝯtrario ad ꝯtrarium itur: vt hisce quo ex sanitate in morbũ itur: ei quo sanitas e morbo acqrit̃.

T.c.49. ¶ Qm̃ aũt differt mutatio a motu: ex quodã eni subo in quoddã subm mutatio ẽ motus: qui est ex ꝯtrario in cõtrariũ: ei q ẽ ex ꝯtrario in ꝯtrariuȝ motus ꝯtrarius est: vt qui est ex sanitate in egritudinẽ: ei q est ex egritudine in sanitatẽ.

¶ Ondit qũo accipiat̃ ꝯ̃rietas in motu. Et p̊ ſȝ q mot⁹ est ad ꝯ̃riũ. Scdo ꝑut mot⁹ est ad mediũ. ibi [Qð aũt ad mediũ.] Circa p̊ᵐ duo facit. Primo ondit qd facit ꝯ̃rietateȝ in motib⁹. Scdo qd in mutatiõib⁹. ibi [Qui aũt ẽ in ꝯ̃riũ.] Circa p̊ᵐ duo facit. Primo ondit ꝓpositũ syllogismo. 2⁰ inductione. ibi [Manifestũ aũt est.] Ponit aũt p̊mo talẽ rõnẽ. Cõtrarietas aliquoꝝ accipit̃ ſm ꝓpriã spẽm ⁊ rõneȝ ipsoꝝ: sed propria rõ specifica motus est q sit q̃daȝ mutatio a quodam subo affirmato in quoddã subm affirmatũ hñs duos terminos: in quo differt a mutatiõe q̃ nõ semꝑ hȝ duos terminos affirmatos. ĝ relinquit̃ q ad ꝯ̃rietatẽ mot⁹ reqrit̃ ꝯ̃rietas ex ꝑte vtrorũqȝ terminoꝝ: vt .s. ꝓprie dicat̃ motus ꝯtrarius q ẽ ex ꝯtrario in ꝯtrariũ: ei qui est ex ꝯ̃rio in ꝯ̃riũ: vt qui est ex sanitate in egritudinẽ ei qui est ex egritudine in sanitatem. ¶ Secundo ibi.

¶ Patet aũt ⁊ ex inductione: q ꝯ̃rij eẽ vident̃. Egrotare eni ipsi sanari: ⁊ discere ipsi decipi nõ per seipȝ: ꝯ̃ria vident̃. Ex ꝯtrarijs eni in ꝯtraria sunt. Ut eni sciaȝ per se qspiã: ⁊ per aliũ cõseq põt: sic ⁊ deceptionẽ. Latio ẽt q̃ supra loca petunt̃: ei ꝯ̃ria est lationi q̃ ad infra loca itur. Hec enim in longitudine ꝯtraria sunt. Et ea qua itur ad dextra: ei qua sinistra petunt̃. Hec eni in latitudine ꝯ̃ria sũt. Et ea qua ꝑgit̃ ad ea que sũt ante: ei qua itur ad ea que sunt post. Hec eni in profunditate contraria sunt.

¶ Manifestũ ẽ aũt ⁊ ex inductione qualia vidẽtur contraria esse. Egrotari enim ipsi sanari: ⁊ ipsi addiscere: decipi nõ per ipsum. In contraria enim. Sicut enim in scientia est: sic ⁊ in deceptione: ⁊ per ipsum habere ⁊ per alium. Et sursum motus: ei qui est deorsum. Contraria enim hec sunt in longitudinem. Et qui est ad dextram: ei qui ẽ ad sinistram: contraria .n. hec sũt in latitudine. Et qui est ante: ei qui est retro: contraria .n. hec sunt in latitudine. T.c.50.

¶ Manifestat idẽ ꝑ iductionẽ. Et p̊mo in alteratiõe corporali: qꝛ egrotare ẽ ꝯ̃riũ ei qð ẽ sanari. quoꝝ p̊m⁹ ẽ mot⁹ a sanitate i egritudinẽ: ali⁹ vo ab egritudĩe i sanitatẽ. Hoc ẽt pȝ i alteratiõib⁹ aĩe: qꝛ ei qð ẽ addiscẽ ꝯ̃riũ ẽ decipi: nõ ab ipso sed ab alio. Hi .n. mot⁹ sũt in ꝯ̃ria ex ꝯ̃rijs: qꝛ addiscere est motus ab ignorãtia ad sciaȝ: decipi aũt a scia ad ignorãtiã. Quare aũt addit [nõ per ipm] ostẽdit subdẽs. q sicut in scia ꝯtingit q aliqs per seipm acqrat eã: ⁊ hoc vocat̃ iuenire: qñqȝ vo non ꝑ seipm: sed ab alio ⁊ hͦ vocat̃ addiscere: ita ꝯtigit q aliqñ aliqs decipit̃ a seipso: aliqñ ab alio: ⁊ hͦ ꝓprie opponit̃ ei qð est addiscere. Et hͦ etiaȝ apparet in motu locali: qꝛ motus sursum est ꝯ̃rius ei qui est deorsuȝ: que sunt ꝯ̃ria ſm longitudinẽ: ⁊ motus qui est ad dextrũ: est ꝯ̃rius ei qui est ad sinistrũ: qui sunt ꝯ̃rij ſȝ latitudinẽ. ⁊ motus qui est ante: est ꝯ̃rius ei qui est retro: que sunt ꝯ̃ria ſm altitudinẽ. Sed ꝯsiderãdũ est q hic loquit̃ de istis differentijs positionũ vt de lõgitudine: latitudine: ⁊ altitudine ſȝ q sunt in homine: qꝛ sursuȝ ⁊ deorsum ꝯsiderãtur ſm longitudinẽ hoĩs. dextrum autem ⁊ sinistrum ſm latitudinem eius: ante ⁊ retro ſm grossitiẽ eius: que dicitur altitudo vel profunditas. Iterum considerandum est q ſm sursum ⁊ deorsum inuenit̃ contrarietas in motibus etiã naturalibus. Sed ſm dextrũ ⁊ sinistrum: ante ⁊ retro: iuenit̃ cõtrarietas in motibus non ſm naturam: sed ſm motum qui est ab aĩa que mouet in has cõtrarias partes. ¶ Deinde cum dicit.

¶ His aũt qui solũ ad ꝯtrium est: nõ motus sed mutatio est. Uelut album fieri non ex aliquo.

¶ Qui aũt est in contrarium solũ: nõ est motus: sed mutatio: vt fieri album non ex quodam est. T.c.51.

¶ Ostẽdit q̃liter sit ꝯ̃rietas in mutationib⁹. Et p̊mo ostẽdit qũo accipiat̃ ꝯ̃rietas mutationũ in reb⁹ in qb⁹ iuenit̃ ꝯ̃rietas. Scdo qũo accipiat̃ in rebus in qb⁹ nõ est ꝯ̃rietas ibi [Quib⁹ aũt nõ ẽ ꝯ̃riũ.] Dicit ĝ p̊ q si accipiat̃ ꝯ̃rietas solũ ex ꝑte termini ad quẽ vt dicat̃ ꝯ̃rius qui est in ꝯtrarium: hoc non facit cõtrarietatẽ motus. sed mutationis que est generatio ⁊ corruptio: sicut fieri album ⁊ fieri nigrum cõtraria sunt. Nec opȝ q cõtrarietas haꝝ mutationum attẽdat̃ ſm ꝯ̃rietatẽ termini a quo: qꝛ in gñatione

terminus

terminus a quo non est aliquid affirmatum: sed aliquid negatum. Fit enim album ex non albo: non autem ex aliquo affirmato. Non enim mutatio de subiecto in subiectum est mutatio: sed motus. ¶ Secundo ibi.

¶ Quibus etiã nõ est ꝯriũ ea mutatio que est ex ipso: ei mutationi ꝯtraria est q̃ est ad ipsum. Quapropter generatio corruptioni cõtraria est: abiectioq3 accretioni. He autem mutationes non motus sunt.

¶ Quibus aũt nõ est cõtrariũ: quiest ex ipso: ei qui est in ipsum mutatio ꝯtraria est. Vñ gñatio corruptiõi ꝯtraria est: & remotio acceptiõi. He aũt mutatiões quidem: motus autem non sunt.

¶ Ostẽdit q in illis in qbus nõ est ꝯrietas: sicut in substãtijs & alijs huiꝯ attẽdit ꝯrietas mutationũ fm accessuz & recessuz ab eodẽ termino. Et hoc est qd dicit q in illis in quibus nõ est ꝯriũ: accipit ꝯrietas mutatiõis ex eo q est recessus ab eo: & q est accessus in ipsum idem: sicut accessus ad formã ignis qd ptinet ad generatiões eius: & recessus ab eadem forma: qd pertinet ad eius corruptionẽ sunt cõtraria. Vñ generatio est cõtraria corruptioni: & q̃cũq3 remotio cuicũq3 acceptiõi. Sed huiꝯ nõ sunt motus sed mutatiões. ¶ Patet ergo q ex quinque modis supra positis duo. s. scđs & quartus ad nihil vtiles sunt. Unus autẽ conuenit ad contrarietatem motuum. Duo autẽ cõgruũt ad contrarietatem mutationum. ¶ Deinde cum dicit. (margin: Summa totius lectionis.)

¶ Hi vo motus qbus ad mediũ itur: in qbus ꝯriorũ est mediũ: in ꝯrijs quodãmõ sunt ponẽdi. Motꝯ eni ad vtrũ extremorũ eat: medio ipso vtit: vt extremo. Velut e fusco qdem itur in albũ: tanq̃ e nigro: e nigro vo in fuscũ: tanq̃ in albũ. Mediũ eni ad vtrũq3 extremorum contrarij rõnem quodãmodo subit: vt prius dictum est. Motus igitur hoc pacto motui cõtrarius est hisce: quo e contrario in contrarium pergitur: ei quo e contrario in contrarium itur.

T.c.52. ¶ Qui aũt in mediũ motus sunt: qbuscũq3 contrariorũ est mediũ tanq̃ in contraria quodãmõ ponẽdi sunt. Sicut eni ꝯtrario vtit medio: motus in vtraq3 vtiq3 mutat: vt ex fusco qdẽ in album tanq̃ ex nigro: ex fusco autẽ in nigrũ tanq̃ ex albo: & ex albo in fuscũ tanq̃ in nigrũ: ex nigro aũt in fuscũ tanq̃ in albũ. Fuscũ autẽ mediũ ad vtrũq3: dicitur quodãmodo vtrũq3 vltimoruz: sicut dictum est prius. Motus quidem igitur motui contrarius est sic: qui est ex contrario in contrarium: ei qui ex contrario in contrarium.

¶ Determinat de cõtrarietate motus ex parte medij. & dicit q in qbuscũq3 ꝯrijs inueni mediũ: motꝯ qui terminãtur ad mediũ hoc mõ ponẽdi sunt eẽ ꝯrij sicut illi qui terminant ad ꝯria: q2 motꝯ vtitur medio sicut ꝯrio: ita q ex medio ꝯtingit mutari vtrũq3 terminorũ: sicut ex fusco qd est mediũ inter albũ & nigrũ: hoc mõ mutat in albũ: ac si mutaret ex nigro in albũ: & ecõuerso: ex albo sic mutatur aliqd in fuscũ: ac si mutaretur in nigrũ. & ex nigro mutat in fuscũ: ac si mutaret in album: q2 fuscum cũ sit medium ad vtrũq3 extremorũ: dicit vtrũq3: q2 in cõparatiõe albi est nigrum: & in cõparatione nigri est album: vt supra dictum est. ¶ Ultimo autẽ cõcludit qd principaliter intẽdit. s. q motus sit contrarius motui fm cõtrarietatẽ vtroruq3 extremorum. (margin: Lec.xi. c.6.in fi.)

LEC. IX.

¶ Cũ aũt motui nõ solũ motꝯ eẽ ꝯrius: sz qes ẽt videatur: hoc definiamꝯ oportet. Absolute nãq3 motꝯ motui ꝯriũ est. Opponit autem & quies. Priuatio enim est. Priuatio vo quodãmodo contraria dicitur.

T.c.53. Quoniã aũt motui nõ solũ videt eẽ motus ꝯtrarius: sz & qes: h determinãdũ est. Simplr qdẽ eniz ꝯtrariꝯ est motꝯ motui. Opponit aũt & qes. Priuatio eni est. Est aũt sic q priuatio contraria dicitur.

Postq̃ determinauit phs de ꝯrietate motuũ hic determinat de ꝯrietate qetũ. Et pmo in motibus. Scđo in mutatiõibꝯ. ibi ¶ Quibꝯ aũt nõ sũt ꝯria. ¶ Circa pᷣm duo facit. Pmo ondit q qes sit ꝯria motui. Scđo q̃ cui ibi ¶ Qualis aũt. ¶ Dicit g pᷣ q q2 motui nõ solũ videt cõtrariari motꝯ sz ẽt qes: determinãdũ ẽ qualr hec. s. qes ꝯtrariat motui. q2 simplr qdẽ & pprie & pfecte ꝯriat motus motui. sz ẽt qes opponit motui: cũ sit puatio motus. Et q priuatio quodãmõ sit ꝯriũ. pz. ẽ. n. puatio & habitꝯ pᷣma ꝯrietas vt dicit in. 10. metaᶜᵉ. q2. s. i oibꝯ ꝯrijs saluat pᷣuatiõis rõ & hitꝯ. cũ sp alterũ sit q̃si puatio respcũ alterꝯ: vt albũ respectu nigri & amarũ respectu dulcis. ¶ 2ᵒ ibi. (margin: Lec.x. c.9.)

¶ Que aũt cuinã ꝯria est: an ei motui: q ẽ in loco: ea quies est ꝯtraria: q̃ est in loco. Verũ hoc nũc simplr dicit. Utruz enim hisce motus qui est ex hoc: ei qeti que est hic opponatur: an hisce quo ad hoc itur.

¶ Qualis aũt q̃li: vt ei q est fm locũ: q̃ fm locũ. Sz h nõ dicit simplr. Utrũ. n. ei que ẽ hic mãsiõi: q est ex hoc: aut q est in h motus opponit.

¶ Ostendit que qes cui motui ꝯriet. Et circa h tria facit. Pmo mouet qõnẽ. Scđo determinat veritatẽ. ibi ¶ Manifestũ igit ẽ. ¶ Tertio pbat. ibi ¶ Motui aũt ei &c. ¶ In qõne aũt quã ponit. vnũ supponit. s. q nõ ois qes oi motui opponat: sed aliq̃lis qes aliq̃li motui. sicut motui qui est fm locũ: qes fm locũ. Sz qi ¶ hoc nõ simplr ¶. i. vlr dr: restat. s. querẽdũ vlterius. vtrũ mãsiõi. i. qeti que est in aliquo termino: puta in albo: opponat motꝯ. aut ille q est i albo. s. dealbatio: aut ille qui ex albo. s. denigratio. ¶ 2ᵒ ibi.

¶ Patet igitur cũ duobus in subiectis sit ipse motus: ei quidẽ motui qui est ex hoc in contrarium: oppositam eam esse quietez que est in hoc. Ei vo qui est ad hoc econtrario eam que in contrario est.

¶ Manifestũ igit ẽ: qm̃ q2 in duobꝯ motꝯ subiectis ẽ: huic qdẽ qui ex h in ꝯtrariũ: q̃ est in h qes: huic aũt qui ex ꝯtrario in hoc: q̃ in cõtrario qes. T.c.54.

¶ Determinat veritatẽ. Et pᷣ q̃tũ ad ꝯrietatẽ motus ad qetẽ. Scđo q̃tũ ad ꝯrietatẽ qetũ adinuicẽ ibi ¶ Simul aũt. ¶ Dicit g pmo q cũ motꝯ sit iter duo subra. i. iter duos terminos affirmatos: motui q est ex h termio in suũ ꝯriũ: cõtrariat qes q̃ est in ꝯrio: sicut motui q est ex albo in nigruz: cõtrariat qes que est in albo. Et motui q est ex ꝯrio in h: cõtrariat qes que est in ꝯrio: sicut motui q est ex nigro in albũ: ꝯriat qes que est in nigro. ¶ Secundo ibi.

¶ Simul aũt he: & iter sese sunt ꝯrie. Eteni absurduz est si motꝯ qdẽ ꝯrij sunt qetes vo ꝯrie nõ sunt. Sunt autẽ he: que in ꝯtrarijs sunt. Ea nãq3 quies: que est in sanitate: ei quieti contraria est que est in morbo.

¶ Simul aũt & adinuicẽ ꝯtrarie he sũt. Et nãq3 incõueniẽs est: si motꝯ qdẽ ꝯrij sunt: qetes autẽ opposite nõ sunt. Sũt aũt in oppositis he: vt q̃ est in sanitate quies: ei que est in egritudine. (margin: Quietes in oppositis terminis sunt opposite.)

¶ Agit de ꝯrietate qetũ adinuicẽ. & dicit q he qetes sũt cõ-

trarie adinuicē: q̄ ſunt in ꝯ̄trꝫs terminis. Incōueniēs eniꝫ eſt ſi motus ſunt ꝯ̄trꝫ adinuicē: ⁊ q̄etes adinuicē nō oppo/ nanſ. Et q̄uo ſunt oppoſite quietes que ſunt in oppoſitis exemplificat ſubdens. ꝙ quies que eſt in ſanitate opponi tur quieti que eſt in egritudine. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et ei motui: quo ex ſanitate in morbū itur. Et nāqꝫ quo e morbo itur in ſanitatē cōtrariā eē ſines egritu dine rōnis. Motus enī in ip̄m. in quo ſtatur ꝑfectio potius eſt ad quietē: quā accidit fieri ſimul cū motu: hunc autē: aut illuꝫ eſſe cōtrariū illi neceſſe eſt. Non enim ea quies: que in albedine eſt: ei motui contra/ ria eſt: quo ad ſanitatem acceditur.

¶ Motui aūt: ei qui eſt ex ſanitate in egritudinē. Ei eniꝫ q eſt ex egritudīe in ſanitatē: irrōnabile. Qui enī in ipſo motus eſt: in quo ſtetit: q̄etatio magis ē: ſm ꝙ accidit ſimul fieri motui. Neceſ ſe aūt eſt aut hāc aut illā eē. Nō. n. q̄ eſt in albe/ dine quies: contraria eſt ei que eſt in ſanitate.

Motui cōtrariaſ q̄es in ter mio a quo ñ ad quē: probatur. ¶ Probat qđ dixerat de ꝯ̄trietate quietis ad motū: ⁊ dic̄ ꝙ motui q eſt ex ſanitate in egritudinē: opponiſ q̄es que eſt in ſanitate: q2 irrōnabile eēt ꝙ q̄es q̄ eſt in ſanitate oppo/ nereſ motui q eſt ex egritudīe in ſanitatē. Et h̄ ſic ꝑbat: q2 eius mot᷒ [qui eſt in ipſo] .i. ad aliquē terminū: ſtat᷒ in eodē termino [eſt magis q̄etatio] .i. ei᷒ ꝯſeruatio vel ꝑfe/ ctio ē̄ ꝙ ei opponaſ. Et ꝙ q̄es in termino ad quē ſit mo/ tus ꝑfectio: pꝫ per h̄ ꝙ ſimul fit ipſa q̄es cū motu: q2 ip̄m moueri ad terminū eſt fieri q̄etē. Vn̄ cū mot᷒ ſit cā ipſi᷒ quietis: nō pōt ei opponi: q2 oppoſitū nō ē cā ſui oppoſiti. Sꝫ neceē eſt ꝙ motui ꝯ̄trieſ vł hec q̄es que eſt in termino ad quē: aut q̄es que eſt in termino a quo. Nō enī pōt dici ꝙ q̄es que eſt in aliq̄ alia ſpē ꝯ̄trieſ motui vel quieti: ſicut ꝙ q̄es q̄ eſt in albedine cōtrarietur quieti que eſt in ſani/ tate: aut motui qui eſt in ſanitate. Cuꝫ ergo q̄es que eſt in termino ad quē nō cōtrarieſ motui: relinquitur ꝙ cōtra rietur ei q̄es que eſt in termino a quo. ¶ Deīde cū dicit.

¶ Quibus aūt nō eſt ꝯtrariū: coꝝ mutatio quidē op/ poſita eſt: ea que eſt ex ipſo ei q̄ eſt ad ipſuꝫ. Motus v̄o non eſt: velut ea que eſt ex ente: ei que eſt ad ens.

T. c. 55. ¶ Quibus aūt nō ſūt ꝯtraria: hoꝝ mutatio q̄deꝫ eſt oppoſita: q̄ eſt ex ipſo ei que eſt in ipſuꝫ: mo/ tus autem nō eſt: vt que ex eſſe: ei que eſt in eſſe.

¶ Determīat de ꝯ̄trietate q̄etis in mutationib᷒. Et circa h̄ tria fac̄. Prīo reſumit qđ dictū ē de ꝯ̄trietate mutationū. Scđo oñdit ꝙ mutatiōi nō opponiſ q̄es: ſed nō mutatio ibi [Quies q̄dē hoꝝ.] Tertio oñdit q̄uo nō mutatio ꝯ̄trie

Lec. 8. t. c. 51. tur mutatiōi ibi [Simile aūt aliq̄d eſt.] Reſumit ḡ p̄mo qđ ſupra dictū eſt. ſ. ꝙ in mutatiōib᷒ in q̄b᷒ nō eſt ꝯ̄trietas in terminis: ſic̄ in generatiōe ⁊ corruptiōe ſube: oppoſitio accipiſ ſꝫ acceſſuꝫ ⁊ receſſuꝫ ex eodē termīo. Eſt. n. muta/ tio q̄ ē ex ip̄o aliquo termīo: oppoſita mutatiōi q̄ ē ī ipſū: Sic̄ mutatio [q̄ ē ex eē] .ſ. corruptio: opponiſ ei [q̄ ē in eē] ſ. generatiōi: cū tn̄ neutra earū ſit motus. ¶ Secūdo ibi.

¶ Et quies quidem horum non eſt: mutationis au/ tem vacuitas eſt.

¶ Quies quidē horuꝫ nō eſt: īmutatio autē eſt.

¶ Oſtēdit ꝙ his mutatiōib᷒ nō opponiſ q̄es. Et circa hoc tria fac̄. Prīo ꝑponit qđ ītēdit. Scđo iterſerit quādā du/ bitationē. ibi [Et ſiq̄dē aliq̄d erit.] Tertio ꝑbat ꝑpoſitū ibi [Si aūt hoc.] Dicit ergo primo ꝙ in his mutationib᷒ que non ſunt inter cōtraria nō inuenitur quies oppoſita: ſed illud qđ opponitur eis ſicut q̄es motui: poteſt vocari [immutatio] .i. non mutatio. ¶ Secundo ibi.

¶ Atqꝫ ſi ſubiectū q̄dē q̄ppiā ſit: ea mutatiōis vacui/ tas: que eſt in ente: ei que eſt in nō ente contraria eſt. Sin id qđ haud eſt non quippiā ſit: dubitauerit quiſ piam ſane cui nam ſit contraria ea mutationis va/ cuitas: que eſt in ente: ⁊ ſit ne quies.

¶ Et ſiquidē aliquid erit ſubiectū: que eſt in eſſe nō mutatio: ei que eſt in nō eſſe cōtraria erit. Si v̄o nō eſt aliq̄d ei qđ non eſt: dubitabit aliq̄s cui ſit cōtraria: que in eſſe nō mutatio vel quies eſt.

¶ Interſerit quādā dubitationē circa ꝑmiſſa. Dictū ē enī T. c. 54. ꝙ mutatio q̄ eſt ad eē ꝯ̄triaſ mutatiōi q̄ eſt ex eē: q̄ q̄dē eſt in nō eē. Hoc aūt qđ dico nō eē pōt dupl̄r accipi. Vno mō qđ hꝫ aliqđ ſubiectū vel ens actu: ſic̄ nō albū in corpe: vł in potētia tm̄ ens: ſic̄ ꝑuatio forme ſubalis ē in mā p̄ma. Aut itelligiſ tale nō eē qđ nō hꝫ aliqđ ſubiectū: ſꝫ ē oīno nō ens. Si p̄mo mō accipiaſ non eē: ꝙ hēat aliqđ ſubm. tūc inueniri poterit q̄uo vna nō mutatio ſit ꝯ̄tra alij non mutatiōi: q2 poterit dici ꝙ nō mutatio q̄ eſt ī eē: opponiſ nō mutatiōi q̄ eſt in nō eē. Ex quo. n. nō eſſe hꝫ ſubiectū: nihil ꝓhibet dicē ꝙ illud ſubm ꝑmaneat in illo nō eē: qđ eſt ipſum nō mutari. Si v̄o nō eſt aliq̄d [ei qđ nō eſt] .i. ſi ipſuꝫ nō eē nō eſt aliqđ ſubm: tūc dubitatio remanet cui nō mutatiōi ſit ꝯ̄tra illa nō mutatio vel q̄es q̄ ē in eē. Qđ eniꝫ oīno nō eſt: nō pōt dici q̄eſcere. aut imutabiliter per manere: ⁊ q2 neceſſe eſt ꝙ nō mutatiōi vel quieti que eſt in eſſe ſit aliqua non mutatio contraria. manifeſtum ex hoc fit ꝙ illud non eſſe a quo eſt generatio ⁊ in qđ tendit corruptio: eſt non eſſe habens ſubiectum. ¶ Tertio ibi.

¶ Quod ſi eſt: aut nō oīs q̄es motui cōtraria eſt: aut generatio corruptioue motus ſunt. Patet igiſ q̄eteꝫ illam non eſſe dicendam: niſi ⁊ ipſe ſint motiones.

¶ Si autē hoc ē: aut nō oīs q̄es motui ꝯ̄tra ē: aut generatio ⁊ corruptio motus ſunt. Manifeſtū igitur ꝙ quies nō dicēda eſt: ſi nō ⁊ he motus.

¶ Oſtēdit qđ ſuppoſuerat. ſ. ꝙ id qđ opponiſ generationi ⁊ corruptiōi nō ſit q̄es. Si. n. h̄ dareſ. ſ. ꝙ eēt q̄es: ſeq̄reſ alteꝝ duoꝝ. ſ. ꝙ aut nō oīs q̄es eēt ꝯ̄tra motui: aut ꝙ gene ratio ⁊ corruptio ſit mot᷒. Vn̄ manifeſtū ē ꝙ id qđ oppo niſ generatiōi ⁊ corruptiōi nō diciſ q̄es niſi generatio ⁊ corruptio eēt mot᷒. qđ ſupra īprobatū ē. ¶ Deide cū dic̄. Lec. 8. c. 5.

¶ Sed ſimile quid quieti: atqꝫ mutatiōis vacuitateꝫ. Contrarium v̄o: aut nulli prorſus: aut ei mutationis vacuitati: que eſt in non ente: aut corruptioni. Hec eſt enim ex ipſa: generatio v̄o in ipſam.

¶ Simile aūt aliq̄d eſt ⁊ imutatio. Cōtraria aūt eſt: aut nulli: aut ei que ē in nō eē: aut corruptio/ ni. Hec enim ex ipſa: generatio autem in ipſam.

¶ Oñdit q̄uo nō mutatio ſit ꝯ̄tra mutatiōi. ⁊ dic̄ ſile eē de ꝯ̄trietate imutatiōis ad mutationē ſicut de ꝯ̄trietate q̄etis ad motū: q2 imutatio que eſt in eē contraria eſt vel nulli imutationi: qđ eēt ſi nō eē nō haberet ſubiectuꝫ: aut ei nō mutationi que eſt in nō eſſe: ſi nō eſſe hꝫ ſubiectū. Et hec contrarietas eſt per modū quo q̄es opponiſ q̄eti. Aut etiā nō mutatio que eſt in eē opponiſ corruptiōi vt q̄es mo/ tui. Nō aūt opponiſ generatiōi: q2 corruptio recedit ab imutatiōe vel q̄ete q̄ eſt in eē: generatio v̄o tēdit in illaꝫ. Motui autē ⁊ mutationi nō opponitur quies in termino ad quem. ſed in termino a quo. LEC. X.

¶ Dubitauerit autē quiſpiā cur in mutatione quideꝫ que eſt in loco: tā q̄etes q̄ motus ſm naturā ſunt. ꝑ/ terqꝫ naturā: in ceteris v̄o nō ſunt: vt alteratio alia

ſit ſm

sit fm naturā:alia preter nām. Nō enim sanatio magis:q̄ egrotatio fm naturā est:aut dealbatio q̄ denigratio. Simil'r ⁊ in accretione decretioneue. Neq3 enim he inter sese cōtrarie sunt:vt altera sit fm nām altera p̄ter nām. Neq3 accretio accretioni simili mō cōtraria est:decretioue decretioni. In generatione quoq3 corruptiōeue eadē rō est. Neq3 eni generatio quidem est fm naturā:corruptio aūt preter natura3. Senescere enim fm naturam est. Neq3 generatione3 aliam fm naturam:aliam preter naturā esse videm⁹.

T.c.56. Dubitabit aūt aliqs:quare in mutatione qdē fm locū sunt ⁊ fm nām ⁊ extra naturā ⁊ quietes ⁊ motus:in alijs aūt nō: vt alteratio hec quidē fm nām:illa aūt extra nām:nihil.n.magis sanatio aut egrotatio fm nām aut extra nām:neq3 dealbatio:aut denigratio:sil'r aūt est ⁊ in augmēto ⁊ decremēto. Neq3 adinuicē hi ɔtrarij: vt fm nām aut extra naturā. Neq3 augmētū augmēto. Et in generatione aūt ⁊ corruptiōe eadē rō est. Neq3 generatio qdē fz nām:corruptio aūt extra nām. Senescere.n.fm nām est. Neq3 generationē videm⁹ aliā qdē fm naturam:aliam v'o extra naturam.

Postq̄ ph's determinauit de ɔtrietate motuū ⁊ qetū:hic mouet quasdā dubitatiōes circa premissa. Et circa hoc duo facit:p'rio ponit dubitatiōes ⁊ soluit eas. Scdo manifestat qdā que in illis dubitatiōibus possent esse dubia. ibi[Dubitabit aūt aliqs.] Prima pars diuidit̄ in tres ptes fm tres dubitationes quas mouet:⁊ patēt ptes in lr̄a. Circa primum duo facit. Primo mouet dubitationē. Scdo soluit. ibi[Aut si est qd violentia fit.] Mouet ḡ p'mo dubitationē q̄re in genere motus localis inuenit̄ qdā motus ⁊ qdā qes fm nām:⁊ qdā extra nām: ⁊ in alijs generib⁹ nō inuenit̄ h': puta q vna alteratio sit fm nām ⁊ alia extra nām:q2 non videt̄ magis eē sanatio fm nām vel extra nām q̄ egrotatio:cū vtraq3 pcedat a principio nāli intrinseco:⁊ sil'r est in dealbatiōe ⁊ denigratione ⁊ augmēto ⁊ decremēto:q2 neq3 isti duo motus sic cōtrariant̄ adinuicē vt vnus sit fz nām ⁊ alter extra nā3: cū vtrūq3 naturali'r pueniat:neq3 augmētū sic ɔriat̄ augmēto:vt qdā sit fm nām:⁊ qdā extra nā3:⁊ eadē rō est de generatiōe ⁊ corruptiōe. Non.n.pōt dici q generatio sit fm nām:⁊ corruptio extra nām:q2 senescere qd est via in corruptionē accidit fm nām. Neq3 ēt videm⁹ q vna generatio sit fz nām:⁊ alia extra nām. Videt̄ aūt qd hic

Lec.9.l. c.37. dicit̄ ɔriū ei qd dicit̄ i scdo de celo q seniū ⁊ ois defect⁹ ⁊ corruptio est ɔtra nām. Sed dicēdū est q seniū ⁊ corruptio ⁊ decremētū est quodāmō ɔtra nām:⁊ quodāmodo fm nām. Si.n.ɔsideret̄ ppria nā alicuius rei q̄ dicit̄ nā particularis:manifestu3 est q ois corruptio ⁊ defectus ⁊ decrementum est ɔtra nām:q2 vniuscuiusq3 natura intēdit ɔseruationē pprij subiecti:ɔriū autē accidit ex defectu seu debilitate nāe. Si aūt cōsideret̄ nā in vniuersali: tūc oia huiō pueniūt ex aliquo principio nāli intrinseco: sicut corruptio animalis ex cōtrarietate calidi ⁊ frigidi:⁊ eadem ratio est in alijs. [Secundo ibi.

[Quod si id qd est vi:p̄ter naturā est:⁊ corruptio sane corruptioni contraria erit ea que est vi:q2 est preter nām:ei que est fm naturā. Sunt igit̄ ⁊ generationes violēte:fatoq3 nō definite:qbus he que sunt fm nām cōtrarie sunt:⁊ accretiones itidē violēte:decretionesue:vt eo2 accretiones qui ob delitias cito pubescūt:⁊ ea frumēta que cito adolescūt incremētaq3 suscipiūt:antea q̄ humo hn̄ cōpressa stirpiū eliciant fibres. In alteratiōe v'o quō res se h3. An modo eodē:eē eni possunt alterationes ptim violēte ptī3 naturales. Qui nāq3 in non diiudicātibus diebus liberātur:hi preter naturā alterari videntur. Qui v'o in diiudicantibus:hi fm naturam alterantur.

[Aut si est q violētia fit extra nām:tūc ⁊ corruptio erit corruptioni ɔtraria que violēta:vt que extra naturā:ei que fm naturā. Ergo nature ⁊ generationes quedā sunt violēte: ⁊ nō fatate:qbus ɔtrarie sunt fm nām. Et augmēta sunt violenta ⁊ decremēta. vt augmēta que velociter ppter alimētū pubescētiū sūt ⁊ tritica cito ⁊ adaucta ⁊ nō ɔstricta. In alteratiōe autē qualiter aut similiter. erūt enim alie quidem violēte. alie v'o naturales. vt dimissi non in creticis diebus. alij autem in creticis. Alij quidem extra natura3 alterantur:alij v'o fm naturam. T.c.57.

T.c.58.

[Soluit ppositā qōnē per interemptionē. Et circa hoc duo facit. Primo ondit q in quolibet genere motus inuenitur fm naturam ⁊ extra natura3. Secūdo ostēdit quō hec duo in motibus ⁊ quietibus contrarientur. ibi[Omo quidē.] Circa primū duo facit. P'rio determiat veritatē. Scdo mouet obiectionē. ibi[Erunt igitur corruptiōes.] Dicit ergo primo q cum illud qd fit ex violētia fit extra naturam:q2 violentum est cuius principium est extra nil conferente vim passo:naturale aūt est cuius principium est intra:sequitur q corruptio violenta sit corruptioni naturali ɔtraria:sicut corruptio extra naturam est cōtraria corruptioni que est fm nām. Et per eandem rōnem concludit q quedā generationes sunt violente[⁊ nō fatate] i.nō procedentes fm ordinem causarū naturaliū:q2 ipse ordo causarū naturaliū fatum dici pōt:sicut aliquis facit nasci rosas aut aliquos fructus per aliqua artificia temporibus non suis:⁊ similiter etiam aliquo artificio pcreatur generatio ranarum aut aliquorū huiō naturaliu3:vn̄ cum he due generationes sint violēte:per cōsequēs sunt extra naturā:quibus cōtrariantur generationes que sunt fm nām. Idē etiam cōcludit ɔsir in augmēto ⁊ decremēto. Sunt enim qdā augmēta violēta ⁊ extra naturā:sicut patet in his que velocius debito ad pubertatē proueniūt propter teneritudinem vel ppter alimētū.i. ppter hoc q delitiose ⁊ abundanti alimēto nutriuntur. Qd apparet in augmēto tritici. Qñq3 eni frumēta augent̄ innaturaliter propter abundantiā humorū:⁊ non cōstringuntur vt sint spissa ⁊ solida per debitā digestionē:⁊ sil'r apparet in alterationibus. Sunt.n.quedā alterationes violente ⁊ qda3 naturales:vt p3 maxime in sanatione. Quidā.n.dimittūtur a febribus non in creticis diebus:⁊ isti alterentur extra naturam:alij v'o in creticis diebus:⁊ isti alterātur fm naturam. [Secundo ibi. Violētu3: quid. Nāle: qd.

[Ipse igit̄ corruptiones inter sese erūt cōtrarie:nō solū generatiōi. At qd phibet. Sunt eni aliquo mō cōtrarie. Eteni si altera voluptatē:altera dolorē afferret:erunt hoc quoq3 pacto contrarie. Quare non absolute corruptioni corruptio est contraria:sed vt altera ipsarum est talis:altera talis.

[Erūt igit̄ corruptiones ɔtrarie adinuicē nō ge

neratiōi. Et quid ꝓhibet? Est enim sic. Et nāqꝫ si hec quidē dulcis: illa vero tristis est. Quare nō simplr corruptioni corruptio contraria est: sed hec qdē huiusmodi alia vero huiusmodi haꝝ ē.

¶ Obycit ꝯ pdicta. Cū id.n. qđ est extra nām ꝯriet ei qđ est fm nām: si inuenitur quedā generatio fm nām τ qdā cōtra naturā τ corruptio similiter: sequit ꝙ corruptiones sunt ꝯrie adinuicē τ nō generatiōi: qꝛ vnū nō pōt duob⁹ esse ꝯriū. Et hoc soluit dicēs ꝙ nihil ꝓhibet generationi generationē eē ꝯriā: τ corruptionē corruptioni. Sic.n. verum est hoc: etiā remota ꝯrietate eius qđ est fm naturā: τ eius qđ est extra nāꝫ. qꝛ si est qdā generatio τ corruptio dulcis τ alia tristis: oꝫ generationē generatiōi eē ꝯriā: τ corruptionē corruptioni. Dicit aūt generatio τ corruptio dulcis. qꝛ ex minus nobili corrupto: generat magis nobile: sicut ex aere corrupto generat ignis. Generatio autē τ corruptio tristis qñ ex magis nobili corrupto generat minus nobile: vt si ex igne generet aer. Nō tñ sequit si corruptio opponit corruptioni: ꝙ nō opponat generationi: qꝛ corruptio opponit generationi fm rōnē sui generis: corruptio aūt corruptiōi fm rōnē proprie speciei. Sicut auaritia ꝯriat largitati fm ꝯrietatē vitij ad virtutē: ꝓdigalitati vero fm ꝓprie spēi rōnem. Et hoc est qđ ꝯcludit ꝙ corruptio nō est ꝯria corruptioni [simplr] .i. in vlī: sed corruptionū: hec qdē ē talis: illa vero talis .i. violēta τ extra naturam: vel dulcis τ tristis. ¶ Deinde cum dicit.

Generatio τ corruptio dulcis aut tristis quid.

¶ Omnino igit motus quiesue dicto modo subeunt cōtrarietatē. Motus eni quo ad supera ꝑgit: ꝯrius est motui quo ad isera itur: loci eni hę sunt ꝯrietates. Fert autē ignis latione qua supera petunt natura: terra aūt latione qua ad infera loca accedit: atqꝫ lationes ipsorum cōtrarie sunt. Ignis aūt sursuꝫ qdē fert natura: deorsuꝫ vero ꝑter nām. Atqꝫ mot⁹ ipsius fm naturā ꝯtrarius est ipsius motui ꝑter nām. Quietes etiā simili mō sese habere vident. Quies enim in superis: motui quo in deorsum itur ꝯtraria est. Atqꝫ terre qes qdē illa preter nām est: hic autē motus fm naturam. Quare motui quies cōtraria est: ea que est preter nām: ei qui est fm naturam eiusdem. Etenim motus eiusdem hoc modo contrarius est. Alter eniꝫ fm naturam erit: aut hisce quo sursum itur: aut hisce quo infera loca petuntur: alter preter naturam.

T.c.59. ¶ Omnino quidē igit contrarij motus τ qetes dicto mō sunt: vt qui est sursuꝫ: ei qui est deorsum. Loci eniꝫ cōtrarietates hę sunt. Fert aūt sursuꝫ qdē motu natura ignis: deorsum vero terra. Et cōtrarie ipsoꝝ loci mutatiōes sūt. Ignis aūt sursuꝫ qdē natura: deorsum aūt extra nām. Et cōtrarius est qui fm est naturā ipsius: ei qui

T.c.60. est extra naturā. Et quietes autē similiter. Que nāqꝫ est sursuꝫ qes. qui est desup deorsuꝫ motui cōtraria est. Fit autē terre: illa qdē qes extra naturā: motus aūt hic fꝫ naturā. Quare motui quies ꝯtraria est que est extra naturā: ei qui fm nām eiusdē. Et motus eniꝫ eiusdē cōtrarius sic est. Alia quidem fm naturam ipsarum erit sursum aut deorsum: alia autem extra naturam.

¶ Ondit quō sit ꝯrietas in motu τ quiete: per id qđ est extra nām τ fm nām: τ dicit ꝙ nō solum generatio est ꝯria generatiōi τ corruptiōi per id qđ est fm nām τ extra nāꝫ sed ēt vlr motus τ qetes sunt h mō ꝯrij: sicut motus q est sursuꝫ est ꝯrius motui qui est deorsuꝫ: qꝛ sursuꝫ τ deorsuꝫ sunt ꝯrietates loci: τ vterqꝫ illorū motuū est nālis alicui corpori. Ignis.n. naturalr fert sursuꝫ: terra vero deorsum. Et iteꝝ vtriusqꝫ hoꝝ motuū est accipe ꝯrias dr̄ias .s. ꝙ ē fm nām τ extra nām. Et hoc est qđ dicit [τ ꝯrie ipsoꝝ] .s. motuū dr̄ie sunt. Vel pōt itelligi ꝙ ipsoꝝ corporū q̄ mouent sunt ꝯrie motuū dr̄ie .i. fm nām τ extra nām. Motus.n. sursuꝫ est qdē nālis ignis: sed moueri deorsuꝫ est ei extra nām. Et sic pꝫ ꝙ motus q est fm nām est ꝯrius ei q est extra nām. Et silr est de qetibus. qꝛ qes que est sursuꝫ est ꝯria motui qui est de sursuꝫ in deorsum. Sed illa qes est terre innālis: sed mot⁹ q est deorsuꝫ est ei fm nāꝫ. Unā pꝫ fm p̄missa ꝙ qes que est extra nām est ꝯria motui naturali eiusdē corporis: qꝛ ēt in eodē corpe mot⁹ sic ꝯriant adinuicē ꝙ .s. motus naturalis vnius corporis est ꝯtrari⁹ motui innaturali eiusdem corporis. Et sic est etiaꝫ de qete: qꝛ alia quietū contrariarū erit fm nām vt sursuꝫ igni τ deorsum terre: alia vero extra naturam. vt deorsum igni sursum terre. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Existit aūt dubitatio si est qetis oīs que non semꝑ est: generatio: atqꝫ hec est stare. Ei⁹ igit qđ ꝑter nāꝫ quiescit ceu terre supra: erit ꝑfecto generatio. Quādo igit in sursuꝫ ferebat stabat. At id qdem qđ stat: semper celerius ferri videt. Id autem qđ vi fert tardius. Non factum ergo quiescens: erit quiescens.

T.c.61. ¶ Habet aūt dubitationē: si est oīs qetis que nō semꝑ est generatio: τ hoc ipsum stare. Manētis igit extra nām: vt terre sursuꝫ erit generatio. Cū ergo ferebatur sursum violenta: stetit. Sed qđ semper stat: videtur ferri velocius. Qđ aūt violentia est: contrarium est. Non factuꝫ ergo quiescens: erit quiescens.

¶ Mouet secūdā dubitationē: verū .s. oīs qetis q̄ nō semper fuit sit aliqua generatio: τ generatio qetis vocat stare. vt per stare nō itelligamus idē qđ qescere: sed stare sit idē qđ puenire ad qetē: qꝛ forma in greco magis ꝓprie sonat. Et videt determiare in ptē negatiuā per duas rōnes. Quaꝝ p̄ma est ꝙ si oīs qetis q̄ nō semꝑ fuit est generatio sequit ꝙ qetis que est extra nām: sicut qñ terra qescit sursuꝫ: sit aliq̄ generatio. Quies aūt generari nō pōt nisi per motū p̄cedētē. mot⁹ aūt p̄cedēs qetē innaturalē: est violētus. Sic ergo sequit ꝙ cū terra per violētiā ferebat sursum: ꝙ tūc [stetit] .i. ꝙ tūc generabit eius quies. Sed h nō pōt eē: qꝛ [qđ semꝑ stat videt ferri velocius] .i. dū generat qes per motū: semꝑ quāto magis appropinquat ad quietē: tāto est velocior. Cū.n. res generata sit ꝑfectio generationis: vnūqđqꝫ aūt quāto est ꝓpinquius sue ꝑfectioni tāto est virtuosius τ intēsius: sequit ꝙ mot⁹ per quē generat qes: tāto sit velocior quāto magis appropinquat ad quietē vt appet maxie in motib⁹ nālib⁹. Sed in his que mouent ꝑ violētiā accidit ꝯriū: qꝛ semꝑ iuenit remissior quāto magis appropinquat ad qetē: nō ḡ qes violenta hꝫ generationē. Et h ē qđ dicit q [erit aliqđ qescēs violēte: sed nō factū qescēs] .i. id est absqꝫ hoc ꝙ sua quies generetur. ¶ Secundam rationem ponit ibi.

¶ Preterea ipsuꝫ stare de eo proprie dici videtur qđ fm naturam ad proprium locum pergit: nō de eo qđ preter naturam fertur: τ aut omnino id esse suum in locum ferri: aut simul accidere.

¶ Amplius videtur stare: aut oīno esse in ipsius

locum

locum ferri:aut accidere simul.

¶ Que talis est:q2 stare.i.generari quietē aut oīno est idē cū motu naturali quo aliqd ferē in ppriū locū:aut simul cū eo accidit. Et manifestū est q͏ sūt idē subiecto:sed differūt rōne. Terminus enī motus naturalis est eē in loco naturali:eē aūt in loco naturali ⁊ quiescere in eo sunt idē subiecto:vñ ⁊ mot⁹ nālis ⁊ generatio qetis sunt idē subiecto. Sed differūt rōne tñ. Manifestū est aūt q͏ qes violenta nō generaē per motū nālē.ergo qes violēta non hʒ stationem seu generationem. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Habet aūt hic locus dubitationē.siquis ea que hic est:ei motui qui hinc est cōtraria sit. Cū enī qppiā ex hoc moueē:aut ēt abijcit:adhuc id qđ abijcit habere videtur. Quare si hec quies contraria sit ei motui quo hinc ad contrarium itur:contraria simul erunt.

T.c.62. ¶ Habet aūt dubitationē:si cōtraria est qes que est hic:qui hinc est motui. Cū enim moueatur ex hoc.aut reijciaē.adhuc videē habere qđ abiectum est:quare si hec qes cōtraria est ei qui hinc est in cōtrarium motui:simul erunt contraria.

¶ Mouet tertiā qōnē de hoc qđ supra dictū est q͏ quies que est in aliquo termino ɔ̄riaē motui quo recediē ab illo termino. Sed hoc videē falsū:q2 cū aliqs moueaē ex hoc termino sicut ex loco.aut abijciaē ille terminus sicut qualitas vel quātitas.adhuc dū moueē videē habere illud qđ abiectū est vel derelictū. Nō enim subito deserit aliqd totū locū.sed successiue:⁊ similr successiue amittit albedinē:ergo dum mouetur adhuc remanet in termino a quo. Si igiē qes qua aliqd manet in termio a quo ɔ̄riaē motui quo inde recedit:sequiē q͏ duo ɔ̄ria sint simul:qđ est impossibile. ¶ Soluit aūt hanc dubitationē cū dicit.

¶ An ex aliqua parte qescit:si adhuc manet:omnino autem eius qđ mouetur pars est illic : pars est in eo in quod mutatur. Quocirca ⁊ motus magis contrarius motui q̄ʒ quies. De motu igitur quieteue quomodo vnus vnaqʒ est:⁊ qui ⁊ que quibus aduersantur:satis iam diximus.

¶ Aut sic qescit sm̄ q͏ adhuc manet. Oino autē eius qđ moueē:aliud qdē ibi:aliud aūt ē in qđ mutat:vñ ⁊ magis mot⁹ motui ɔ̄trarius est q̄ʒ quies. Et de motu qdē ⁊ qete:quō vterqʒ vnuʒ sunt:⁊ que contrarie quibusdam:dictum est. T.c.63.

¶ Et dicit q͏ illud qđ moueē recedēdo a termio a quo:recedit nō simpliciter : sed sm̄ quid.s.sm̄ q͏ adhuc manet in illo nō totaliter:sed pti.q2 hoc est vniuersaliter verū q͏ semꝑ eius qđ moueē vna ps ē ibi.s.in termio a quo:⁊ alia in termio ad quē. Nec est icōueniēs q͏ vnū ɔ̄rioꝝ sm̄ qđ permisceaē alteri:sed quāto est magis impmixtū tāto est magis ɔ̄riū. Et ideo motus est magis cōtrarius motui:cū nunq̄ʒ ei permisceatur:q̄ʒ quies que quodāmodo permiscetur. Et vltimo epilogat qđ dictum est de motu ⁊ qete: quō in eis sit vnitas ⁊ contrarietas. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Dubitabit autē vtrum quis:⁊ de stare:si ⁊ quietiq͏ʒ preter naturam motus his est quies opposita. Siquidem igitur non erit inconueniens:manet enim violentia:quare quiescens aliquid erit:non semper sine fieri. Sed palam qđ erit. Sicut enim mouetur preter naturam:⁊ quiescit vtiqʒ aliquid preter naturam.

T.c.64. ¶ Dubitabit aūt qs ⁊ de stare.si ⁊ qcūqʒ preter nām motus:his est qes opposita. Siqdē igitur nō:erit incōueniēs. Manet enī violentia. Quare quiescens aliquid erit non semper:sine fieri. Sed palā q͏ erit. Sicut.n.mouetur ꝓter naturam:⁊ quiescet vtiqʒ aliquid preter naturam.

¶ Ponit qdā ad manifestationē ꝓmissoꝝ:que tñ in exēplaribus grecis dicunē nō haberi:⁊ Cōmētatoꝛ ētiā dicit q͏ in qbusdā exēplaribus arabicis nō habenē:vñ magis videnē eē assumpta de dictis Theophrasti vel alicui⁹ alterius expositoris Aristo. Tria tñ ponunē hic ad manifestationē ꝓcedētiū:quoꝝ pmū pertinet ad qōneʒ quā supra posuit de generatiōe qetis nō naturalis. Vñ dicit q͏ dubitabit de ipso stare:qđ est generari qetē:q2 si oēs motus q sunt ꝓter naturā habēt quietē oppositā scilicet nō nāleʒ: vtrū ⁊ illa quies habeat stare.i.generari:q2 si dicaē q͏ nō sit aliqua statio qetis violēte:sequiē incōueniēs. Manifestū est enim q͏ id qđ per violētiā moueē quādoqʒ manebit id est qescet:⁊ hoc per violētiā:quare sequiē q͏ aliquid erit qescēs nō semꝑ:sine hoc q͏ fiat quiescēs. Quod videē impossibile. Sed palā est q͏ erit quādoqʒ qes violenta. Sicut enim moueē aliqd preter naturā:ita ⁊ quiescit aliqd preter nām. ¶ Est aūt hic attēdēduʒ q͏ hoc qđ hic dicaē videē eē cōtrariū ei qđ supra dictum est. Unde Auer.dicit q͏ dubitatio superius mota hic soluitur. Sed melius est vt dicaē q͏ id qđ supra positū est:est magis verū:lʒ ⁊ qđ hic diciē quodāmō sit verū. Quies.n.violenta nō hʒ generationē ꝓprie:sicut ꝓcedētē ab aliqua cā per se factiua qetis:sicut qes naturalis generaē. Sed hʒ generationē per accidēs per defectū ꝟtutis factiue:q2 quando cessat violētia mouētis vel impediē:tūc fit qes violenta. Et ꝓpter hoc motus violentus in fine remittiē:naturalis aūt in fine intēdiē. Sciēdū tñ est q͏ alia littera inuenitur in hoc loco quā opʒ ad aliā intentionē referre. Dicit.n.sic. Ex q̄ret aliqs vtruʒ motui extra nām ɔ̄riē aliq̄ʒ qes non sm̄ nām:nō q͏ qes que est ɔ̄ nām opponaē motui qui est cōtra nām ꝓprie vt supra Aristo.docuit. Sed hic dicitur large ⁊ iproprie sm̄ cōem oppositionē qetis ad motū. Et dicit q͏ irrōnabile videē si nō inueniaē qdā qes nō nālis. Manifestū est.n.q͏ violētia mouentis remanebit.id est cessabit quandoqʒ:⁊ nisi quies aliqua fiat consequenter. motus non perueniet ad statum. Unde manifestuʒ est q͏ motib⁹ violētis opponiē qes violēta:q2 qđ extra naturā moueē:hʒ ēt extra naturam quiescere. ¶ Secundo ibi.

Dubiū. T.c.64. Rñsio.

¶ Quoniā aūt est qbusdā motus sm̄ naturā:⁊ preter nām:puta ignis qui sursum sm̄ nām:qui aūt deorsuʒ preter nām:vtrū hic cōtrarius:aut qui terre:hec enī ferē sm̄ naturam deorsum. Aut palam q2 ambo:sed non eodem modo. Sed qui quidem sm̄ naturam:sm̄ naturam existenti:eius autem qui ipsius qui sursum ignis:ei qui deorsuʒ:vt sm̄ nām existens preter nām existenti. Similiter autem ⁊ in mansionibus.

¶ Qm̄ aūt est quibusdaʒ motus sm̄ nām ⁊ ꝓter naturā:puta ignis qui sursuʒ sm̄ nām:qui auteʒ deorsuʒ preter nām:vtrū hic cōtrarius : aut qui terre:hec.n.ferē sm̄ nām deorsum. Aut palā.q2 ambo:sed nō eodē mō. Sed qui qdeʒ sm̄ nām:sm̄ nām existēti. Eius aūt qui ipsius qui sursuʒ ignis:ei qui deorsuʒ. vt sm̄ nām existens preter nām existenti. Similiter autē ⁊ in mānsionibus. T.c.65.

¶ Ponit scđam explanationē eius qđ dictū est de ɔ̄rietate motus nālis ⁊ violēti:⁊ dicit q͏ cū in qbusdā sit motus sm̄ nām ⁊ ꝓter nām:sicut ignis qui moueē sursuʒ sʒ nām ⁊ deorsuʒ ꝓter nām:q̄riē vtrū motui nāli ignis sursuʒ:sit T.c.59.

cōtrarius mot⁹ violētus ignis deorsū. vel mot⁹ terre que nāliter mouet̄ deorsū. Et soluit ꝙ ambo ei ɔ̄riant̄: sȝ nō eodē mō. Sed motus terre deorsū ɔ̄riat̄ motui ignis sursum: sicut nālis naturali. Motus aūt ignis deorsum contrariatur motui ignis sursū: sicut violentus naturali. Et eadem ratio est de contrarietate quietū. ¶ Tertio ibi.

¶ Forte aūt geti motus aliquaten⁹ opponit̄. Cū enīz moueat̄ ex hoc: ꝛ abijciat: adhuc videtur habere qđ abijcit̄. Quare si ipsa ges ɔ̄ria ei qui hinc in ɔ̄riū motui: simul existūt ɔ̄ria: si aliquaten⁹ gescit: aut adhuc manet. Totaliter aūt eius qđ mouet̄: hoc gdem ibi: hoc aūt in qđ mutat̄. Propter qđ ꝛ magis mot⁹ motui ɔ̄riū ꝙ̄ ges. Quis gdē igit̄ mot⁹ simplr̄ vnus dictū est: ꝛ de motu quidem: ꝛ quiete: quomodo vterqȝ vnus ꝛ qui contrarij quibusdam: dictum est.

¶ Forte autē geti motus aliquatenus opponit̄. Cū enīz moueat̄ ex hoc. ꝛ abijciat. adhuc videt̄ habere qđ abijcit̄. Quare si ipsa ges ɔ̄ria ei qui hinc est in ɔ̄trariū motui: simul existūt ɔ̄traria. si aliq̄tenus gescit. aut adhuc manet. Totaliter aūt eius qđ mouet̄. hoc gdē ibi: hoc autē in qđ mutat̄. Propter qđ magis mot⁹ motui ɔ̄trariū ꝙ̄ ges. Quis gdē igit̄ mot⁹ simpliciter vn⁹: dictū est: ꝛ de motu gdē ꝛ quiete quomodo vterqȝ vnum: ꝛ qui contrarij quibusdam: dictū est.

T.c.62. ¶ Ponit tertiū ad manifestādū id qđ dictū est de ɔ̄rietate getis ad motū: ꝛ dicit ꝙ forte geti: mot⁹ aliquaten⁹ opponit̄. ꝛ nō simplr̄. Cū enī aliqs mouet̄ ex hoc in quo gerat ꝛ abijciat illud. videt̄ adhuc habere illđ qđ abijcit̄. Unde si ges q̄ est hic sit ɔ̄ria motui q̄ est hinc in ɔ̄riū: seq̄t̄ ꝙ sit̄ simul ɔ̄ria: sȝ adhuc aliq̄ten⁹ gescit dū manet in termio a quo. Et vlr̄ ei⁹ qđ mouet̄ aliqd est in termio a q̄: ꝛ aliqd in termio ad qnē: vn̄ ges mīn⁹ opponit̄ motui ꝙ̄ mot⁹ ɔ̄ri⁹. sicut supra expositū est. Et vltio recapitulat. vt

T.c.62. per se manifestū est. Ex hoc aūt ipso ꝙ eadē verba repetunt̄ que supra dicta sunt: manifestū eē potest ꝙ nō sunt verba Arist. sed alicuius expositoris. LEC. I.

¶ Aristotelis stagyrite de physico auditu Textus libri Sexti.

Si aūt ea ɔ̄tinua sunt: vt antea diffinimus: quorū vltima sunt vnū: ea tāgētia: quorū fines sunt simul: eadēqȝ deinceps iter que nihil eiusdem generis cadit: impossibile est ex idiuisibilibus ɔ̄tinuū quicq̄ ɔ̄stare: vt ex pūctis lineā: si linea gdē ɔ̄tinuū: pūctum aūt indiuisibile sit.

T.c.1. Si aūt est ɔ̄tinuū: ꝛ qđ tāgit: ꝛ ɔ̄sequēter sicut diffinitū est prius: ɔ̄tinua gdē quorū vltima vnū: que vo tāgunt̄ quorū simul: ɔ̄sequēter aūt quoꝝ nihil est mediū proximi generis: impossibile ex idiuisibilibus esse aliquid cōtinuum: vt lineā esse ex punctis: si vere linea quidem continuū est: punctum autem indiuisibile.

¶ Diui Thome Aquinatis in Sextū librum Physicorū dilucidissima Expositio.

Postq̄ phūs determinauit de diuisione mot⁹ in suas spēs. ꝛ de vnitate ꝛ ɔ̄rietate motuū ꝛ getū: in hoc sexto libro intēdit determiare ea q̄ ptinēt ad diuisionē motus sm̄ ꝙ diuiditur in ptes quantitatiuas. Et diuiditur in partes duas. In prima ondit motū sicꝫ ꝛ oē ɔ̄tinuū esse diuisibile. In scđa ondit q̄liter mot⁹ diuidat̄. ibi ¶ Necesse aūt ꝛ ipsū nūc. ¶ Pria aūt ps diuidit̄ in duas. In pma ondit nullū ɔ̄tinuū ex idiuisibilib⁹ cōponi. In scđa ondit nullū ɔ̄tinuū idiuisibile eē. ibi ¶ Manifestū igit̄ ex dictis ꝙ neqȝ linea. ¶ Pria autē ps diuidit̄ in duas. In p° ondit nullū ɔ̄tinuū ex idiuisibilib⁹ cōponi. In scđa ptē: qꝛ pbatiōes pmisse magis ad magnitudinē ptinere vident̄. ostēdit ꝙ eadē rō est de magnitudie motu ꝛ tpe. ibi ¶ Eiusdē aūt rōnis est. ¶ Circa pmū duo fac̄. Prio resumit q̄sdā diffinitiōes supra positas qb⁹ nūc vtit̄ ad ppositū demōstrādū. Scđo pbat ppositū. ibi ¶ Neqȝ. n. vnū sūt. ¶ Dic̄ ergo primo ꝙ si diffinitiōes pus posite ɔ̄tinui: ꝛ ei⁹ qđ tāgit: ꝛ eius qđ est ɔ̄sr̄: sunt ɔ̄uenientes. s. ꝙ ɔ̄tinua sūt: quoꝝ vltima sūt vnū: ɔ̄tacta: quoꝝ vltia sūt sil: ɔ̄sr̄ āt sint: quorū nihil ē mediū sui generis. ex his seq̄t̄ ꝙ ipoīe sit aliqđ cōtinuū cōponi ex idiuisibilib⁹: vt lineā ex pūctis: si tn̄ linea dicat̄ aliqđ ɔ̄tinuū: ꝛ pūctū aliqđ indiuisibile. Addit aūt hꝫ ne aliqs noīe linee ꝛ puncti aliter vteret̄. ¶ 2° ibi. In. 5. le. 5 t.c.23. 25.t.c.26.

¶ Ultima nāqȝ pūctoꝝ nec vnū sunt qppe: cū indiuisibilis res nō sit hoc gdē vltimū illud autē alia pars quedam. Nec etiam simul: cū nullum sit prorsus vltimum eius qđ partibus caret. Ultimum enim ꝛ id cuius est vltimum patet esse diuersa.

¶ Neqȝ enīz vnū sunt vltima pūctoꝝ. Nō est. n. hoc qđ vltimū pūctoꝝ aliud aliqd: illud aūt aliqua pars indiuisibilis. Neqȝ simul sunt vltima. Non enim est vltimum nihil impartibilis: alterum enim est vltimum: ꝛ cuius est vltimum.

¶ Probat ppositū. Et p° iducit rōnes duas ad pbādū ppositū. Scđo manifestat q̄dā q̄ poterant eē dubia in suis pbatiōib⁹. ibi ¶ Aliud aūt gen⁹. ¶ Circa pmā rōnē duo facit. Prio ondit ꝙ ex idiuisibilib⁹ nō cōponit̄ aliqđ cōtinuū p modū ɔ̄tinuatiōis neqȝ p modū ɔ̄tactus. Scđo ꝙ neqȝ per modū ɔ̄sequēter se hñtiū. ibi ¶ At vo neqȝ ɔ̄seq̄nter. ¶ Circa pmū pōit duas rōnes: q̄rū pma talis est. Ex quibuscūqȝ cōponit̄ aliqd vnū vel p modū ɔ̄tinuatiōis: vel per modū ɔ̄tact⁹ opꝫ ꝙ habeāt vltia q̄ sint vnū: vel q̄ sint simul. Sȝ vltia pūctoꝝ nō pñt eē vnū: qꝛ vltimū dicit̄ respectu alicuius ptis: in idiuisibili aūt nō est accipe aliqd qđ sit vltimū. ꝛ aliud qđ sit aliq̄ alia pars. Similiter non pōt dici ꝙ vltia pūctoꝝ sunt sil: qꝛ nihil pōt esse vltimū rei impartibilis: cū semp alterū sit vltimū: ꝛ illud cuius est vltimū. in ipartibili aūt nō est accipere aliud ꝛ aliud. Relinquit̄ ergo ꝙ linea nō potest cōponi ex pūctis: neqȝ per modum continuationis: neqȝ per modum contactus. ¶ Secundam rationem ponit ibi. Cōtinuū nō cōponi ex idiuisibilib⁹ per modū ɔ̄tinuationis vł ɔ̄tact⁹. p° rō.

¶ Preterea pūcta ex qbus ɔ̄tinuum ɔ̄stat aut ɔ̄tinua sint aut se tangāt necesse est: atqȝ eadē est de cunctis indiuisibilib⁹ rō. At ɔ̄tinua sane nequeūt eē pp rōnē iā dictā. Et cū qppiā tāgit: aut totū tāgit totum: aut pars ptē: aut totū ptē. cū igit̄ idiuisibile ptib⁹ careat: totū ipsum tangat necesse est. At ex hisce que hoc pacto se tangunt nullum continuū vnq̄ emerget. Cōtinuum enim habet aliam atqȝ aliā ptē: ꝛ diuidit̄ in partes eādē subeūtes legeȝ: ꝛ separatas etiam loco.

¶ Amplius necesse est aut ɔ̄tinua eē puncta: aut tāgētia se adinuicē: ex qbus est ɔ̄tinuū. Eadem aūt rō est ꝛ in oibus indiuisibilib⁹. Cōtinua gdē igit̄ nō erūt ppter p̄dictā rōnē. Tāgit aūt oē: aut totū totū: aut pars ptē: aut totū ps. Qm̄ aūt impartibile T.c.2.

partibile est indiuisibile: necesse est totū tāgere totū. Totū aūt totū tāgēs nō ē ɔtinuū. Cōtinuū enim hȝ hoc quidē aliā: illud ꝟo aliam partem: ⁊ diuiditur in sic diuisibilia ⁊ loco discreta.

Ad idem. 2ª rō. ℂ Que talis est. Si ex pūctis ɔstituit̄ aliqđ ɔtinuū: necesse est ꝙ aut sint ɔtinua adinuicē: vel se tāgāt: ⁊ eadē rō est de oībus alijs īdiuisibilib⁹ ꝙ ex eis nō cōponat̄ ɔtinuū. Ad ꝓbādū aūt ꝙ īdiuisibilia nō pñt sibi inuicē eē ɔtinua: sufficiat rō p̄ma. Sed ad ꝓbādū ꝙ nō pñt se tāgere: īducitur alia rō que talis est. Oē qđ tāgit alteꝝ: aut totū vnū tāgit totū aliud: aut ps vni⁹ ptē alteri⁹: aut ps vnius totū alteri⁹. Sed cū īdiuisibile nō hēat ptē nō pōt dici ꝙ pars vnius tāgat ptē alteri⁹: aut ps totū: ⁊ sic necesse est si duo pūcta se tāgūt: ꝙ totū tāgat totū. Sȝ ex duobus: quoꝝ vnū totū tāgat aliud totū: nō pōt cōponi ɔtinuū: qꝛ oē cōtinuū hȝ ptes seiūctas: ita ꝙ hec sit vna ps: ⁊ hec alia: ⁊ diuidit̄ in ptes diuersas ⁊ distinctas loco. i. positione in his que positionē hābēt: que aūt fm se tota tāgūt nō distinguunt̄ loco vl' positione. Relinquit̄ ergo ꝙ ex pūctis nō possit cōponi linea per modū ɔtactus. ℂ Deinde cū dicit.

ℂ At ꝟo neqȝ pūctū ad pūctū: neqȝ nūc ipm ad nunc ipsuȝ deinceps erit: vt ex illis lōgitudo: ex his tps cōstet. Nā ea qdē deinceps sūt īter q̄ nō est eiusdē generis qcq̄: īter ꝟo pūcta sp ē linea: ⁊ īter ipsa nūc tps.

ℂ At ꝟo neqȝ ɔsequēter inerit pūctū pūcto: aut ipsum nūc ipsi nūc: vt ex his sit lōgitudo: aut tēpus. Cōsequēter eniȝ sunt quoꝝ nullȝ est medium proximum. Punctorum autē semper est medium linea: ⁊ ipsorum nunc tempus.

Cōtinuū nō cōponi ex indi. ꝑ modu ei⁹ qđ ē ɔsēq. p̄ª rō. ℂ Probat ꝙ ɔtinuū non cōponat̄ ex indiuisibilibus per modū eius qđ est ɔsequēter. Nō eni pūctū se habebit cōsequēter ad aliud pūctū: ita ꝙ ex eis ɔstitui possit lōgitudo. i. linea: aut vnū nūc alteri nūc: ita ꝙ ex eis possit cōponi tps: qꝛ ɔsequēter est vnū alteri quoꝝ nō est aliqđ medium eiusdē generis: vt supra expositū est. Sȝ iter duo pūcta semper est linea media. ⁊ sic si linea composita est ex punctis vt tu das: sequitur ꝙ semper inter duo puncta sit aliud pūctū mediū: ⁊ similiter inter duo nūc est tps mediū. Non ergo linea cōponitur ex pūctis. aut tps ex nunc sic ɔsequēter se hñtib⁹. ℂ Scdaȝ rōnē p̄ncipalē pōit ibi.

In. 5. lec. 5. t.c. 25.

ℂ Preterea in idiuisibilia diuiderentur: si ex quibus vtrūqȝ constat: in ea quoqȝ diuiditur. at nullȝ continuum in ea est diuisibile que partibus carent.

L.c. 3. ℂ Amplius diuident̄ in indiuisibilia: siquidē ex quibus est vtrūqȝ in ipsa diuiditur: sed nullum est continuorum in impartibilia diuisibile.

ℂ Que sumit̄ ex alia diffinitiōe cōtinui quā supra posuit in p̄ncipio tertij. s. ꝙ ɔtinuū sit qđ ē in īfinituȝ diuisibile: Et est rō talis. Ex qbuscūqȝ cōponit̄ vel linea vel tps: in ipsa diuidit̄. Si g vtrūqȝ istoꝝ cōponit̄ ex indiuisibilib⁹. sequit̄ ꝙ idiuisibilia diuidant̄. Sed hoc est falsum: cum nullū continuoꝝ sit diuisibile in impartibilia: sic eniȝ nō esset diuisibile in infinitum. Nullum igitur continuū cōponitur ex indiuisibilibus. ℂ Deinde cum dicit.

Lec. 1. t. c. 1. De nullo mo contiuū ex diuisibilib⁹ cōponat̄. rō.

ℂ Nullū aūt gen⁹ inter pūcta ⁊ iter ipa nūc aliud esse pōt. Nā si fuerit: aut diuisibile aut idiuisibile erit: vt pȝ. Et si diuisibile aut in indiuisibilia diuisibile erit. aut indiuisibilia semper. At id continuum esse ɔstat.

ℂ Aliđ aūt gen⁹ nō pōt eē mediū pūctoꝝ: ⁊ ipsorū nūc nullū. Si nāqȝ erit: manifestū ꝙ aut etiaȝ diuisibile aut idiuisibile erit: ⁊ si diuisibile: aut ī idiuisibilia: aut ī semp diuisibilia: hōc ē ɔtinuū.

ℂ Manifestat duo que supra dixerat: quoꝝ p̄mū fuit ꝙ inter duo pūcta sit linea media: ⁊ inter duo nūc tps. Et h̄ manifestat sic. Si sūt duo pūcta opȝ ꝙ differāt fm sitū: alias nō eēnt duo sȝ vnū: nō. n. pñt se contingere: vt supra ostēsuȝ est. Un̄ relinquit̄ ꝙ distēt: ⁊ sit aliqđ mediū iter ea. Sȝ nullū aliđ mediū pōt eē inter ea q̄ linea iter pūcta: ⁊ tps iter nūc. Qđ sic ꝓbat: qꝛ si iter pūcta eēt aliud mediū q̄ linea: illud mediū eēt idiuisibile: aut diuisibile. Si aūt sit idiuisibile: opȝ ꝙ sit distīctū ab vtroqȝ in situ: ⁊ cū nō tāgat: opȝ iteꝝ ꝙ sit aliqđ alteꝝ mediū inter indiuisibile qđ ponit̄ mediū ⁊ extrema: ⁊ sic in īfinitū: qđ est incōueniēs. nisi ponat̄ mediū diuisibile. Si aūt mediū duorum pūctoꝝ fuerit diuisibile: aut erit diuisibile in idiuisibilia aut in semp diuisibilia. Sed nō pōt dici ꝙ diuidat̄ in indiuisibilia: qꝛ tūc redibit eadē difficultas quō ex idiuisibilib⁹ possit cōponi diuisibile. Relinquit̄ igit̄ ꝙ illud mediū sit diuisibile in semp diuisibilia. Sȝ hec ē rō ɔtinui: ergo illud mediū erit qđdā ɔtinuū. Nullū aūt aliud ɔtinuū pōt eē mediū iter duo pūcta q̄ linea: g iter q̄lībȝ duo pūcta est linea media. Et eadē rōne iter q̄libet duo nunc: tempus. Et similiter in alijs continuis. ℂ Secundo ibi.

Int duo indiuisibilia semper cadit diuisibile. T.c. 2.

ℂ Patet aūt ⁊ oē ɔtinuū in semp diuisibilia diuisibile eē. Si eni in idiuisibilia diuidet̄ indiuisibile: nimiꝝ indiuisibile tāget. Cōtinuoꝝ eniȝ vltimū vnum est: ⁊ ea se tangunt ex quibus continuum constat.

ℂ Manifestuȝ aūt ⁊ ꝙ oē continuū diuisibile in semp diuisibilia. Si eni in idiuisibilia diuideret̄ cōtinuū. esset indiuisibile indiuisibili contactuȝ: vnū eniȝ vltimū ⁊ que tangunt̄ continuoꝝ est.

Oē continuū est diuisibile in semp diuisibilia. ℂ Manifestat 2ᵐ qđ supposuerat. s. ꝙ oē ɔtinuū sit diuisibile in diuisibilia: qꝛ si daret̄ ꝙ ɔtinuū: diuisibile eēt in indiuisibilia. sequeret̄ ꝙ duo idiuisibilia se ɔtingerēt ad hoc ꝙ possint constituere continuum: oportet eniȝ ꝙ cōtinuoꝝ sit vnū vltimum: vt ex diffinitione eius apparet: ⁊ ꝙ partes continui se tangant: qꝛ si vltima sunt vnuȝ sequitur ꝙ sint simul. vt in. 5. dictum est. Cū igitur sit ipossibile duo indiuisibilia se contingere: impolē est ꝙ continuum in indiuisibilia diuidatur. LEC. II.

Lec. 5. t. c. 22.

ℂ Eiusdē aūt rōnis est sane magnitudinē ⁊ tēpus ac motū ex indiuisibilibus constare ⁊ in indiuisibilia diuidi: aut nihil horum hanc conditionem subire.

T.c. 4. Eiusdem autem rationis est ⁊ magnitudinem ⁊ tempus ⁊ motum ex indiuisibilibus componi ⁊ diuidi in indiuisibilia: aut nihil.

Quia rōnes supra posite manifestiores sunt in linea ⁊ alijs ɔtinuis quātitatib⁹ positionē hñtib⁹: in qbus ꝓprie inuenit̄ ɔtactus. vult hic ostēdere ꝙ eadē rō est de magnitudine tēpore ⁊ motu. Et diuidit̄ in ptes duas. Primo ꝓponit itētū. Scdo ꝓbat ꝓpositum ibi[Manifestū aūt ex his.] Dicit ergo p̄mo ꝙ eiusdem rōnis est ꝙ magnitudo ⁊ tēpus ⁊ motus cōponant̄ ex indiuisibilib⁹ ⁊ diuidant̄ in idiuisibilia: vel nihil hoꝝ: qꝛ qcqd dabit̄ de vno: ex necessitate sequet̄ de alio. ℂ Secundo ibi.

ℂ Quod quidem ex hisce patebit: nam si magnitudo ex indiuisibilibus constat: motus quoqȝ qui super illa sit magnitudine ex equalibus motibus indiuisibilibus profecto constabit.

T.c. 5. ℂ Manifestū est autē ex his. Si enim magnitudo ex indiuisibilibus cōponit̄: ⁊ motus qui huius ex equalibus erit motibus indiuisibilibus.

¶ Probat ꝓpositū. Et ꝑmo quātū ad magnitudinē ꝛ motū. Scdo quātū ad tꝑs ꝛ magnitudinē. ibi[Silr autē necesse.] Circa ꝑmū tria facit. Pꝛio ꝓpōit ꝓpositū. Scdo exēplificat ibi[Ut si ipsa.a.b.c.ꝛc.] Tertio ꝓbat ibi[Si igit̄ p̄ntis mot⁹.] Propositū est istud. Si magnitudo ex īdiuisibilib⁹ cōponit̄: ꝛ motus qui trāsit per magnitudinē cōponet̄ ex īdiuisibilibus motibus equalibus numero indiuisibilibus ex quibus cōponit̄ magnitudo. ¶ Scdo ibi.

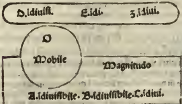
¶ Ceu si.a.b.c. magnitudo ex indiuisibilibus cōstat.a.ꝛ.b. atq̧.c: motus quoq̧.d.e.f. quo mobile.p. super.a.b.c. dimensione est motum vnāquāq̧ sui partem.d. inq̄ ꝛ.e. atq̧.f. indiuisibilem habet.

¶ Ut si ipsa.a.b.c. ex.a.b.c. est īdiuisibilib⁹: motus in quo.d.e.z. ꝯm quē motū est ipꝫ.o. in spatio qd̄ ē.a.b.c. vnāquāq̧ ptē habet indiuisibilē.

¶ Exemplificat aūt sic. Sit linea.a.b.c. que componat̄ ex tribus īdiuisibilib⁹: que sunt.a.ꝛ.b.ꝛ.c.ꝛ sit.o. mobile qd̄ mouetur in spatio linee.a.b.c.ꝛ motus eius sit.d.e.z. opoꝛtebit ꝙ si partes spatij vel linee sint indiuisibiles: ꝙ etiā partes p̄dicti motus sint īdiuisibiles. ¶ Tertio ibi.

¶ Demonstratio probans ꝙ partes motus correspondent partibus magnitudinis.

Motus.

¶ Qd̄ si p̄sente motu necesse est quippiam moueri: ꝛ si quippiā mouet̄: necesse est motum p̄sentē esse: moueri etiā ipm̄ ex indiuisibilibus sane cōstabit. igit̄ p. motum est per.a. quidē motu.d. per.b. v̄o motu.e. ꝛ per.c. partem motu similiter.f.

T.c.6. ¶ Si igit̄ p̄sentis motus necesse moueri per aliquā partē. ꝛ si moueatur: aliquid: adesse motū. ꝛ mouere erit ex īdiuisibilibus: ꝯm quidē igitur a. motum esse ipsum.o. motu quo.d. mouetur: ꝯm v̄o.b. quo ipsum.e. ꝛ ꝯm.c. quo ipsum.z.

¶ Probat ꝓpositū. Et circa h̄ tria facit. Pꝛio p̄mittit q̄dā necessaria ad ꝓpositi ꝓbationē. Scdo ꝓbat ꝙ si magnitudo cōponit̄ ex pūctis. ꝙ mot⁹ cōponit̄ nō ex motib⁹: sꝫ ex momētis. ibi[Scdꝫ igit̄.] Tertio ondit eē īpoſſe ꝙ motus cōponat̄ ex momētis. ibi[Et motū eē aliqd.] Pꝛemittit ḡ ꝑmo duo. Pꝛimū ē ꝙ ꝯꝫ q̄cūq̧ ptē p̄ntis mot⁹ nec̄e est aliqd moueri: ꝛ ecōuerso: si aliqd mouet̄. nec̄e ē ꝙ adsit sibi aliq̄s mot⁹. Et si h̄ ē verū opꝫ ꝙ mobile.o. moueat̄ per.a. qd̄ ē ps toti⁹ magnitudīs: ꝯm ptē mot⁹ q̄ ē.d. ꝛ ꝯꝫ.b. aliā partē magnitudinis moueat̄ alia pte motus que ē.e. ꝛ ꝯm.c. tertiā ptē magnitudinis moueat̄ tertia pte mot⁹. que est.z. ita ꝙ singule ptes motus respondeant singulis partibus magnitudinis. ¶ Secundam proponit ibi.

¶ At v̄o fieri nō pōt vt id qd̄ ad locū ex loco mouet̄ simul moueat̄ atq̧ sit motū ad eum locum ad quem mouebat̄ cū mouebat̄. Si enīꝫ quispiā thebas petit: impossibile est thebas eum petere simul ꝛ petijsse.

T.c.7. ¶ Si igitur necesse est quod mouet̄ vnde ꝛ vbi: non simul moueri ꝛ motum esse quo mouit q̄si mouit: vt si thebas aliquis it: impossibile est simul ire thebas: ꝛ itum esse thebas.

¶ Et dicit ꝙ nec̄e est id qd̄ mouet̄ ab vno termino in aliū nō simul moueri ꝛ motū eē īquātū mouet̄ ꝛ q̄n mouet̄: sicut si aliq̄s vadit thebas: īpoſſe est hec duo simul eē. s. ire thebas: ꝛ itū esse thebas. Hec aūt duo supponit q̄si per se manifesta. Nā qd̄ nec̄e sit moueri ad p̄ntiā motus: appet etiam in omnibus accidētibus ꝛ formis: q2 ad hoc ꝙ aliquid sit album: necesse est habere albedinem: ꝛ econuerso: si albedo adsit: necesse est ꝙ sit albus. Qꝛ v̄o non simul sit moueri ꝛ motum esse: apparet ex ipsa motus successione: q2 impossibile est aliqua duo tempora simul esse: vt in quarto habitū est: vnde impossibile est ꝙ simul sit motū esse qd̄ est terminus motus: cū ipso moueri. ¶ Scdo ibi. T.c.5.1. c.60.

¶ At per.a. partē parte vacātē cui.d. mot⁹ aderat.p. mobile mouebat̄. Quare si antea q̄dem trāsibat: postea v̄o trāsiuit: mot⁹.d. diuisibilis erit. Cū enīꝫ trāsibat: neq̧ q̄escebat: neq̧ trāsierat: sed in medio nimirum erat. Sin v̄o simul trāsit atq̧ trāsiuit: id sane qd̄ p̄oficiscit̄ cū ꝓficiscit̄ eo p̄ofectū ac motuꝫ est quo p̄oficiscitur atq̧ mouetur. Quod si per totā quidē a.b.c. magnitudinem.p. mouetur motusq̧ quo per illam mouetur est.d.e.f. Per partem aūt.a. partem vacantem non mouet̄: sed motum est. motus p̄ofecto non ex motibus: sed ex momentis constabit.

¶ Scdm.a. q̄dē igit̄ īpartibileꝫ: motū ē ipm.o. ꝯꝫ qd̄ ipsuꝫ.d. mot⁹ aderat. Quare siq̄dē posteri⁹ deuenerit: q̄ꝫ venit: diuisibilis vtiq̧ erit. Cū.n. eni veniret: neq̧ q̄escebat: neq̧ trāsierat: sed medium erat. Si aūt sil̄ venerit ꝛ venit: veniēs cū venit: vētū ibi erit: ꝛ motū esse vbi mouet̄. ¶ Si T.c.8. v̄o ꝯꝫ totū.a.b.c. moueat̄ aliqd: ꝛ mot⁹ quo mouet̄.d.e.z. ē: ꝯꝫ ā īpartibile.a. nihil mouet̄: sꝫ motū ē: erit vtiq̧ mot⁹ nō ex motib⁹: sꝫ ex momētis.

¶ Probat ꝓpositū ex p̄missis. Si.n. p̄nte aliq̄ pte mot⁹ necesse ē aliqd moueri: ꝛ si mouet̄ nec̄e ē adesse motū: si mobile qd̄ ē.o. mouet̄ ꝯꝫ īptibilē ptē magnitudīs q̄ ē.a. opꝫ ꝙ adsit ei aliq̄s mot⁹ q̄ ē.d. Aut ḡ.o. sil̄ mouet̄ p.a. ꝛ motū ē: aut nō sil̄. Si aūt nō sil̄: sꝫ posteri⁹ deuenerit q̄ꝫ venit. i. sꝫ posteri⁹ motū ē q̄ꝫ moueret̄: sequit̄ ꝙ.a. sit diuisibilis: q2 cū veniret. i. dū erat in ipo moueri: neq̧ q̄escebat in.a. gē te. s. p̄cedēte motū: neq̧ trāsierat totū spaciū.a. q2 iā nō moueret̄ p.a. nihil.n. mouet̄ p spatiū p qd̄ iā ptrāsiuit: sꝫ opꝫ ꝙ medio mō se hēat: ḡ cū mouet̄ p.a. ptē ei⁹ trāsiuit iā: ꝛ in pte ei⁹ adhuc manet: ꝛ ita sequit̄ ꝙ.a. sit diuisibilis: qd̄ est ꝯ̄ positū. Si v̄o sil̄ venerit ꝛ venit. i. si sil̄ motū ē ꝛ mouet̄ p.a. sequit̄ ꝙ cū veniēs venit: erit ibi vētū: ꝛ erit motū vbi mouet̄: qd̄ ē ꝯ̄ scdaꝫ suppositionē. Sic igit̄ pꝫ ꝙ ꝯꝫ īpartibilē magnitudinē nō pōt aliqd moueri: q2 vl̄ opꝫ ꝙ simul eēt moueri ꝛ motū eē: vl̄ ꝙ magnitudo diuideret̄. Supposito ḡ ꝙ p.a. īpartibile nihil moueri possit: si aliq̄s dicat ꝙ mobile mouet̄ per totā magnitudinē q̄ ē.a.b.c. ꝛ mot⁹ tot⁹ quo p eā mouet̄ ē.d.e.z. ita ꝙ ꝯꝫ.a. īpartibile nihil moueat̄: sꝫ tm̄ motū sit: seq̄t̄ ꝙ mot⁹ nō sit ex motib⁹: sed ex momentis. Ideo aūt sequit̄ ꝙ nō sit ex motibus: q2 cū pars motus qui est.d. r̄ndeat parti magnitudinis q̄ est.a. si.d. esset motus oporteret ꝙ per.a. moueret̄: q2 p̄nte motu mobile mouet̄. Sed ꝓbatū est ꝙ ꝯm.a. īpartibile nō mouet̄: sed solū motū est: q̄n. s. ptrāsitū est h̄ īdiuisibile: ḡ relinquet̄ ꝙ.d. nō sit motus sed sit momētū a quo denoiat̄ motū esse: sicut a motu denoiat̄ moueri: ꝛ qd̄ ita se habet

Probat ꝙ si magnitudo ex īdiuisibilib⁹ cōstaret mot⁹ similr ex momētis cōstabit.

habet ad motū sicut pūctū īdiuisibile ad lineā. Et eadē rō est de aliis partibus motus ⁊ magnitudinis. Ex necessitate ergo sequitur si magnitudo cōponit̄ ex īdiuisibilib⁹: ꝙ motus ex indiuisibilib⁹ cōponat̄: idest ex momētis. Et hoc est qđ demonstrare intendebat. Sed qr hoc est impossibile: ꝙ motus cōponat̄ ex momentis: sicut impossibile est ꝙ linea componatur ex punctis: ideo consequenter: cū dicit.

℃ Et motum quippiā erit: qđ nō antea mouebatur. a. namqꝫ partem non trāseundo transiuit. Quare erit quippiam profectum: nunq̄ antea proficiscens.

℃ Et motū eē aliqđ nō motū. hꝫ eni. a. trāsiuit nō trāsiēs. Quare erit aliqđ trāsitū eē nō aliqn̄ iens vel transiēs: hanc eni trāsiuit nō trāsiens hanc.

Impossi/e motū ex momētis ɔstare pbat tripl'r ℃ Ondit huiꝰ īpossibilitatē ducēdo ad incōueniētia tria: quoꝝ pmū est ꝙ si motus cōponat̄ ex momētis: ⁊ magnitudo ex īdiuisibilibus: ita ꝙ p īdiuisibilē ptē magnitudis nō moueat̄: sed motū sit: sequet̄ ꝙ aliqđ sit motū: nō motū. id est qđ pus nō mouebat̄: qr ponit̄ ꝙ z^m indiuisibile [trāsiuit] id est motū est: nō trāsiens: qr in eo moueri nō poterat: vn̄ sequit̄ aliqđ eē trāsitū absqꝫ hoc ꝙ aliqñdo iret: qđ est impossibile: sicut impossibile est ꝙ aliquid sit preteritum quod nunquam fuerit presens. Sed qr hoc inconueniēs posset ɔcedere ille qui diceret motū cōponi ex momentis: ducit ad z^m inconueniens ibi.

℃ Qđ si oē qđuis moueri aut qescere necesse ē. p. sane in vnaquaqꝫ magnitudis. a. b. c. pte qescit. quo fit vt qppiā sit qđ ɔtinuo qescit sil' atqꝫ mouet̄. Per totā eni magnitudnineꝫ. a. b. c. mouebat̄: ⁊ in vnaquaqꝫ pte qescebat eiusdē. q̄re ⁊ in tota etiā quiescebat.

T.cō.9. ℃ Si igit̄ necesse est aut qescere aut moueri oē. quiescit autem per vnuinquodqꝫ eoꝝ que sunt a. b. c. ergo est aliqđ cōtinue qescēs simul: ⁊ qđ mouet̄: per totā eni. a. b. c. mouebat̄. o. ⁊ qescebat ſm quamlibet partē: quare ⁊ per omnem.

℃ Tali rōne. Omne qđ natū est moueri ⁊ qescere necē ē ꝙ quiescat vel moueat̄: sed dū mobile est in. a. nō mouet̄ ⁊ similiter dū est in. b. ⁊ similiter dum est in. c. ergo duꝫ est in. a. ⁊ dum est in. b. ⁊ duꝫ est in. c. qescit: ergo sequitur ꝙ aliquid simul ɔtinue qescat ⁊ moueat̄. Et ꝙ hoc sequat̄ sic pbat. Positū est eni ꝙ moueat̄ p totā lōgitudinē que est a. b. c. ⁊ iteꝝ positū est ꝙ quiescat ſm quālibet partē: sed qđ quiescit p q̄libet ptē: qescit per totum: ergo seqtur ꝙ qescat per totā magnitudinē. Et ita seq̄t̄ ꝙ per totaꝫ magnitudinē ɔtinue moueatur ⁊ quiescat: qđ est oīno impossibile. ℃ Tertium inconueniens ponit ibi.

℃ Atqꝫ si idiuisibiles ptes. d. e. f. mot⁹ isint mot⁹ sit vt p̄sente motu. p. mobile qescat: nō moueat̄. Sin vō nō sint mot⁹: sit vt motus nō ex motibus constet.

℃ Et si qdē idiuisibilia que sūt. d. e. ȝ. motus sūt: motu p̄sente ɔtinget vtiqꝫ nō moueri: sed qescere. Si aūt nō sūt motus: motū nō ex motib⁹ eē.

℃ Tali rōne. Dnsūꝫ ē ꝙ si magnitudo cōponit̄ ex idiuisibilib⁹ ꝙ ēt mot⁹. Aut ergo illa idiuisibilia mot⁹ q̄ sūt. d. ⁊. e. ⁊. ȝ. ita se hn̄t ꝙ qđlibet eoꝝ est mot⁹: aut nō. Si qđlibet eoꝝ ē mot⁹: cū qđlibet eoꝝ rńdeat idiuisibili pti magnitudis in q̄ nō mouet̄: sed motū est: sequet̄ ꝙ p̄nte motu: mobile nō moueat̄: qđ est ɔ̄ pmā suppōneꝫ: sꝫ qescat. Si vō nō sūt mot⁹: seq̄t̄ ꝙ mot⁹ cōponat̄ nō ex motib⁹: qđ vr̄ ipoīe: sicut ⁊ ꝙ linea cōponat̄ ex nō lineis. LEC. III.

℃ Similiter ēt ⁊ tp̄s: ⁊ lōgitudo: ac mot⁹: idiuisibile eē necē ē: atqꝫ ex ipsis nūc q̄ idiuisibilia sunt ɔstare: aut ēt diuisibile eē ex diuisibilibusue constare.

T.cō.10. Similiter autē necesse lōgitudini ⁊ motui indiuisibile esse tēpus: ⁊ cōponi ex ipsis nūc existētibus indiuisibilibus.

Postq̄ Phs ondit eiusdē rōnis eē ꝙ magnitudo ⁊ mot⁹ p eā trāsiēs ex idiuisibilib⁹ cōponat̄: ondit ēt idē de tpe ⁊ magnitudine. Et diuidit̄ in ptes duas. In pma ondit ꝙ ad diuisionē magnitudinis sequitur diuisio temporis ⁊ econuerso. In scđa ondit ꝙ ex infinitate vni⁹ sequit̄ ifinitas alteri⁹. ibi [Et si qđcūqꝫ ifinitū est.] Circa p^m duo facit. Prio ponit ꝓpositū. Z° demōstrat. ibi [Si eniꝫ ois.] Dic̄ ergo p° ꝙ ēt tp̄s necesse ē silr̄ esse diuisibile ⁊ idiuisibile: ⁊ cōponi ex idiuisibilibus sicut longitudo ⁊ motus. ℃ Deinde cum dicit.

℃ Nā ⁊ si ois ē diuisibilis atqꝫ minore in tpe minorē magnitudinē trāsit id qđ eq̄ celeritate mouet̄: ⁊ tp̄s erit etiā diuisibile. Qꝫ si tp̄s ē diuisibile in quo qppiaꝫ p. a. magnitudinē fert̄: ⁊. a. ꝓfecto diuisibilis erit.

℃ Si eni ois diuisibilis est: in minore aūt eq̄liter velox trāsibit miorē: diuisibile erit ⁊ tēpus. Si aūt tempus diuisibile erit: in quo fertur aliqđ p ipsum. a. ⁊ que est ipsum. a. erit diuisibile.

℃ Probat ꝓpositū trib⁹ rōnib⁹: quaꝝ pma sumit̄ p eque velocia: scđa p velocius ⁊ tardius. ibi [Qm̄ aūt ois.] Tertia per idē mobile ibi [Amplius aūt ⁊ ex cōsuetis.] Dicit ergo pmo. ꝙ de rōne eque velocis est ꝙ minorē magnitudinē trāseat in minori tēpore: Detur ergo aliq̄ magnitudo diuisibilis quā ptrāsit aliqđ mobile in aliquo tpe dato: sequit̄ ergo ꝙ mobile eque velox trāseat partē magnitudinis in minori tēpore: ⁊ sic oportuit tēpus datū esse diuisibile. Si aūt econuerso detur ꝙ tēpus sit diuisibile in quo mobile datū mouet̄ p magnitudinē aliquā datā: sequitur ꝙ eque velox mobile in minori tēpore qđ est pars totius tēporis moueatur per minorem magnitudinem: ⁊ ita sequitur ꝙ magnitudo q̄ est. a. sit diuisibilis. ℃ Secundo ibi. (Oē tēpus eē ɔtinuū ⁊ diuisibile i semp diuisibilia. pbat triplici rōne Prima.)

℃ Cū aūt omnis magnitudo sit in magnitudīes diuisibilis: demōstratū est eni ɔtinuū ex idiuiduis ɔstare nō posse: estqꝫ ois magnitudo ɔtinuū: necesse est id qđ celeri⁹ mouet̄: maiorē in eq̄li: eq̄lem in minore: ⁊ maiorem insuper in minore tpe magnitudinem transeat: vt quidaꝫ id qđ celerius mouet̄ diffiniunt.

T.cō.11. ℃ Quoniā aūt ois magnitudo in magnitudines diuisibilis: ostēsuꝫ est eni qm̄ ipossibile ē ex athomis ɔtinuū eē aliqđ: magnitudo aūt ois ɔtinua necē ē veloci⁹ in eq̄li tpe mai⁹: ⁊ in minori plus moueri: sicut diffiniūt quidā ipsum velocius.

℃ Ostēdit idē p duo mobilia: quoꝝ vnū est veloci⁹ ⁊ aliud tardi⁹. Et p° pmittit q̄dā necāria ad ꝓpositū ondēdū. Z° pbat ꝓpositū. ibi [Qm̄ aūt ois mot⁹.] Circa p^m duo facit. Prio ostēdit quomō velocius se hꝫ ad tardi⁹ in hoc ꝙ moueat̄ p maiorē magnitudinē. Scđo quomō se habeat ad ipꝫ q̄tū ad hoc qđ ē moueri p eq̄lē magnitudinē: ibi [Manifestum aūt ex his.] Circa pmū duo facit. Prio ꝓponit propositum resumens quoddam ex superioribus quod est necessarium ad demonstrationes sequentes. Secundo demonstrat propositum ibi [Sit enim ipsum.] Resumit ergo hoc ꝙ omnis magnitudo sit diuisibilis i magnitudines. Et hoc patet per hoc quod ostensum est supra ꝙ ipossibile est aliqđ ɔtinuuꝫ componi ex athomis id est ex indiuisibilibus: ⁊ manifestū est ꝙ magnitudo ois ē de genere ɔtinuoꝝ. Ex his seqtur ꝙ necesse sit aliqđ corpus velocius in eq̄li tēpore per maiorē magnitudinē moueri: ⁊ etiā i minori tēpore per maiorē magnitudinē moueri. Et Lec.1.t.co.3.

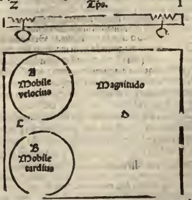
hoc mō qdā diffinierāt velocius:quod plus mouetur in equali tempore:ꝛ etiam in minori.❡ Secundo ibi.

❡ Sit enī.a.mobile celeri⁹.b.cū igiᷓ id ſit celerius qḋ prius mutaᷓ:quo in tpe:ſitq3 illud.e.f.mutatū eſt.a. ipm ex.c.in.d.in eo mobile.b.nōdū accedet ad.d.ſed citra illud erit:vt p3.Quare id qḋ celeri⁹mouet plus magnitudinis in equali tempore tranſit.

❡ Sit eni ip3 i quo.a.eo in quo.b.veloci⁹.Quoniam igiᷓ velocius qḋ primū mutat:in quo tpe ipſum.a.mutatū eſt ab ipſo.c.in ipm.d.ſ.in tpe 3.i.in hoc ipm.b.nō erit iuxta ip3.d.ſed deficiet. Quare in equali tēpore abibit velocius.

❡ Probat duo pmiſſa.Et pmo ꝙ velocius in eq̄li tpe ꝑ maius ſpatiū moueaᷓ.Scḋo ꝙ ēt in minori tēpore ꝑ maius ſpatiū mouetur.ibi[At vo ꝛ in minori.]Dicit ergo pmo.Sint duo mobilia.a.ꝛ.b.quoꝝ.a.veloci⁹ ſit q̄3.b.ꝛ ſit magnitudo.c.d.quā pertrāſit.a.in tēpore.3.i.Moueatur aūt.b.qḋ eſt tardius:ꝛ.a.qḋ eſt velocius per eandē magnitudinē:ꝛ incipiāt ſimul moueri.His ergo poſitis ſic argumētaᷓ.Velocius eſt qḋ in equali tēpore plus moueᷓ:ſed a.eſt velocius q̄3.b.ergo cū.a.puenerit ad.d.b.nōdū peruenict ad.d.qḋ ē termin⁹ magnitudinis:ſed adhuc deficiet id eſt diſtabit ab eo:motus tamen erit in hoc tēpore ꝑ aliquā partē magnitudinis:cū ergo omnis pars ſit minor toto:relinquiᷓ ꝙ.a.in tēpore.3.i.moueᷓ per maiorē magnitudinem q̄3.b.qḋ in eode3 tempore mouetur per partem magnitudinis.Unde ſequiᷓ ꝙ velocius in equali tempore plus de ſpatio pertranſit.❡ Secundo ibi.

❡ Demonſtratio ꝙ mobile velocius moueatur in equali tpe per maiorē magnitudinē q̄3 mobile tardius.

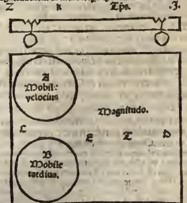

❡ At vo plus etiā magnitudinis minore i tēpore trāſit. Nā in minore tēpore.e.f.quo mobile.a.ad ip3 peruenit.d.mobile.b.tardius erit in ipſo.g.citra terminū d.Si igiᷓ.a.toto tēpore.e.f.ad ipm pueniet.d.erit in minori tēpore citra.d.in ipſo.b.qḋ eſſe pōt:inter.g. atq3.d.Sitq3 illud tēpus.e.k. At magnitudo qdē.c. b.maior eſt magnitudine.c.g:tēpus aūt.e.k.minus ē tempore toto.e.f.Quare id quod celerius eſt : maiorem magnitudinem minore in tempore tranſit.

T.cō.12. ❡ At vo ꝛ in minori plus. In quo eni.a.factū ē iuxta ipm.d.ipm.b.erit iuxta.e.cu3 tardius eſt. Ergo quoniā ipm.a.ad ipſum.d.factū eſt in oi in quo eſt.3.i.tēpore.ad ipſum.t.erit in minori hoc.ꝛ erit in quo.3.k.Ipſum qdem igitur.c.t. quod tranſierit ipm.a.maius eſt ipſo.c.e.Tempus autem quod eſt.3.k.minus eſt omni eo qḋ eſt.3.i.Quare in minori abibit maius.

❡ Oſtēdit ꝙ velocius in minori tēpore plus de ſpatio pertrāſit.Dcm eſt eni ꝙ in tpe in quo.a.ia3 peruenit ad.d:b. qḋ eſt tardius adhuc diſtat a.d.Deᷓ ergo ꝙ in eode3 tpe pueniat vſq3 ad.e.Quia igiᷓ omnis magnitudo diuiſibilis eſt.vt ſupra poſitū eſt:diuidaᷓ reſiduū magnitudinis T.c.i.ifine ſ.e.d.in quo velocius excedit tardi⁹in duas partes in pūcto.t.Manifeſtū ē ḡ ꝙ magnitudo.c.t.eſt minor q̄3 magnitudo.c.d.Sed idē mobile per minorē magnitudine3 moueᷓ i minori tpe:q2 ḡ ip3.a.puenit ad.d.i toto tpe.3.i. ad pūctū.t.pueniet in minori tpe:ꝛ ſit illud tps.3.k.Inde ſic arguiᷓ.Magnitudo.c.t.quā ptrāſit.a.maior ē magnitudie.c.e.quā ptrāſit.b.ſed tēpus.3.k.in quo ptrāſit.a.magnitudinē.c.t.eſt minus toto.3.i.in quo.b.tardius ptrāſit magnitudinē.c.e.ſequitur ergo ꝙ velocius in minori tpe pertranſeat maius ſpatium.❡ Deinde cum dicit.

❡ Demonſtratio ꝙ mobile velocius ptranſeat maiorem magnitudinem in minori tpe:q̄3 tardius mobile.

❡ Ex his autem patet id qḋ eſt celerius:minore etiā in tempore magnitudinem equalem tranſire.

❡ Manifeſtum aūt ex his : ꝛ quod velocius in minori tempore abibit equale. T.cō.13.

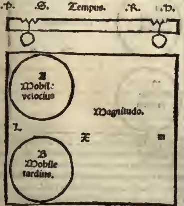
❡ Oſtendit quo modo velocius ſe habeat ad tardius in moueri per equalem magnitudinem.Et primo proponit intentum.Secundo probat propoſitum . ibi[Quoniam quidem enim.]Dicit ergo primo.ꝙ ex premiſſis manifeſtum eſſe poteſt ꝙ velocius pertranſit equale ſpatium in minori tempore.❡ Secundo ibi.

❡ Nā cū ipm ad tardius quidē cōparatū maiore3 in minore tpe:per ſe aūt ſumptū maiore in tēpore maiorē magnitudinē trāſeat.Tēpus pfecto.e.k.in quo.c. b.magnitudinē tranſit:maius erit eo tēpore : quo.c. g.magnitudinē trāſit.Sit igiᷓ minus illud tēpus.e.l. Quare ſi.c.k.tēpus min⁹ eſt tēpore.c.f.in quo.b.tardius mobile magnitudine3.c.g.trāſit.Et.e.l.pfecto tēpus.e.f.tēpore min⁹erit.Eſt eni minus tēpore.e.k. Qḋ vo eſt minus minore:minus ꝛ ip3 eſt.Quare minore in tempore magnitudinē equalē tranſibit.

¶ Quoniā qdē eni maiorē i minori trāsit tardiori: ipm aūt fm seipm acceptū in pluri tēpore maiorē minori: vt q̄ est.l.m.ea q̄ est.l.x.plus vtiqz erit tempus: qđ.p.r.in quo ipm.a.trāsit.l.m.q̄z qđ est.p.s.in quo trāsit ipz.l.x. Quare siqdē est p.r.tēpus: min⁹ est eo in quo est.p.b.in quo qđ ē tardi⁹ trāsit ipm.l.x. ꝛ qđ est.p.s.tēpus min⁹ est eo in quo est.p.b. Ipso eniz.p.r.minus est. Minore autē minus: ꝛ ipsum minus est. Quare in minori mouebitur equale.

¶ Probat ꝓpositū duab⁹ rōnib⁹. Ad q̄rū ꝓbā duo pmittit: quoꝝ vnū iā ꝓbatū est: sciliz ꝙ velocius ptrāseat maiorē magnitudinē in minori tpe q̄z tardius. Secūduz vo est ꝑ se manifestū: scilz ꝙ ipm mobile fm seipm ꝯsideratū in maiori tēpore ptrāsit maiorē magnitudinē q̄z in minori. Pertrāseat eni hoc mobile.a.qđ ē velocius: hāc magnitudinē que est.l.m.in.p.r.tēpore: ꝛ partē magnitudis scilz.l.x.pertrāsibit in minori tpe: qđ est.p.s.qđ est minus q̄z.p.r.in quo ptransit.l.m.sicut ꝛ.l.x.est minor q̄z.l.m. Ex pma aūt suppositione accipit ꝙ ipm tēpus.p.r.in quo.a.pertrāsit totā magnitudinē.l.m.sit minus tpe.p.b.in quo b.qđ est tardius ptrāsit minorē magnitudinē.s.l.x.dictuz est enim ꝙ velocius in minore tēpore pertransit maiorez magnitudinē. Ex his procedit sic: Tempus.p.r.est min⁹ tpe.p.b.in quo.b.qđ est tardius ptrāsit magnitudinē.l.x. ꝛ tēpus.p.s.est minus q̄z tēpus.p.r.ergo sequiꝰ ꝙ tēpus p.s.sit minus q̄z tēpus.p.b.q2 si aliqd est minus minore: etiā ipm erit min⁹ maiore. Cū ergo datū sit ꝙ in tpe.p.s. veloci⁹ mouetꝰ ꝑ.l.x.magnitudinē: ꝛ tardius mouetꝰ ꝑ eādē tpe.p.b.sequiꝰ ꝙ velocius mouetur in minori tpe per equale spatium. ¶ Secundam rōnem ponit ibi.

¶ Demonstratio ꝙ mobile velocius mouetur per eq̄lez magnitudinē in minori tpe q̄z mobile tardius.

¶ Preterea si oē qđ mouetꝰ: aut in eq̄li aut in minore aut in maiore tēpore moueri necesse est: ꝛ id qdē qđ in maiore mouetꝰ tardius est: id aūt qđ i eq̄li: eque celere ē. qđ vo celeri⁹ est: neqz celere est: neqz tardi⁹ ē: id ꝑfecto qđ celerius est: neqz in equali tēpore: neqz in maiore mouebiꝰ. Restat igitur tpe ipm in minore moueri. Quare id qđ celerius est: tēpore in minore magnitudinē equalem transire necesse est.

¶ Ampli⁹ aūt si oē necesse quidē: aut in eq̄li: aut in minori: aut in pluri moueri: ꝛ qđ qdē in pluri: tardius est. Quod aūt in eq̄li eque velox. Velocius aūt nō est equaliter velox: neqz tardi⁹: neqz vtiqz in pluri aut eq̄li mouetꝰ ipz veloci⁹: relinquiꝰ igiꝰ in minori. Quare necesse ꝛ equalē magnitudinem minori tempore transire velocius. T.cō.14.

¶ Que talis est. Quod mouetꝰ ꝑ equalē magnitudinē cuz aliquo alio mobili: aut mouetꝰ per eā in equali tempore: aut in minori aut in maiori. Quod aūt mouetꝰ per equalem magnitudinem in maiori tempore est tardius: vt supra ꝓbatum est. Quod aūt mouetꝰ in eq̄li tempore per equalē magnitudinē est eque velox. vt ꝑ se manifestū est. Cū igiꝰ id qđ veloci⁹ est: neqz sit eque velox: neqz tardi⁹. seqꝰ ꝙ neqz in pluri tpe moueaꝰ ꝑ eq̄lē magnitudinē neqz in eq̄li. Relinquitur ergo ꝙ in minori. Sic ergo ꝓbatū est ꝙ necesse est velocius pertransire equalē magnitudinem in minori tempore. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Quoniā aūt ois qdem motus in tēpore est: ꝛ omni in tēpore motus fieri pōt: omne aūt qđ mouetꝰ ꝛ celerius ꝛ tardius moueri potest: in omni ꝑfecto tēpore celerior tardiorqz motus fieri potest.

¶ Quoniā aūt omnis motus in tēpore est: ꝛ in omni tēpore possibile est moueri: omne aūt qđ mouetꝰ ꝯtingit ꝛ velocius moueri ꝛ tardius: in omni tempore erit velocius ꝛ tardius moueri. T.cō.15.

¶ Probat ꝓpositū.s.ꝙ eiusdē rōnis sit: tēpus ꝛ magnitudinē semp diuidi in diuisibilia: aut etiā ex idiuisibilibus cōponi. Et circa h tria facit. Pmo pmittit quedā que sunt necessaria ad sequētē ꝓbationē. Scđo ponit ꝓpositū: ibi [Hec aūt cū fine.] Tertio ꝓbat: ibi [Quoniā eni ostensuz est.] Premittit ergo primo ꝙ ois motus est in tpe. Et hoc ꝓbatū est in q̄rto. Itē ꝙ in oi tpe possibile sit moueri: qđ ex diffinitione tpis apparet q̄ in q̄rto data est. Scđm est: ꝙ oē qđ mouetur ꝯtingit mouere velocius ꝛ tardius.i.ꝙ quolibet mobili est inueniri aliqd qđ velocius mouetur ꝛ aliqd qđ tardius. ¶ Sed hec ꝓpositio videꝰ eē falsa. Determinate eni sūt velocitates motuuz in nā. Est enim aliqs motus ita velox ꝙ nullus potest esse eo velocior: scilz motus pmi mobilis. ¶ Ad hoc dicendū ꝙ de natura alicuius rei possumus loq dupl'r. Uel fm rōnem cōmunez: vel fm ꝙ ad ꝓpriā materiā applicaꝰ. Et nihil ꝓhibet aliquid qđ nō ipediꝰ ex rōne cōmuni rei: impediri ex applicatione ad aliquā materiā determinatā. Sicut nō ipeditur ex rōne forme solis esse plures soles: sed ex h ꝙ tota mā speciei sub vno sole ꝯtineꝰ. Et similiter ex cōi natura motus nō ꝓhibeꝰ quin q̄libet velocitate data possit alia maior velocitas inueniri: sed ipediꝰ ex determinatis virtutibus mobiliū ꝛ mouentiū. Hic aūt Aristo. determinat de motu fm cōem rōnem motus: nondū applicādo motū ad determinata mouētia ꝛ mobilia. Et iđ frequenter talibus propositionibus vtiꝰ in h.6.libro: q̄ sunt vere fz ꝯsiderationē cōmunē motus: non aūt fm applicationem ad determinata mobilia. Et similiter non est cōtra rationem magnitudinis ꝙ quelibet magnitudo diuidaꝰ i minores: ꝛ iđ vtiꝰ in h libro: vt accipiat q̄libet magnitudie data aliā minorē. Lz applicādo magnitudinē ad determinataz nām: sit aliq̄ minia magnitudo: q2 q̄libet nā requirit determinatā magnitudinē ꝛ paruitatē. vt ēt in p̊ dcm̄ est. Ex duobus aūt pmissis ꝯcludit tertiū.s.ꝙ in omni tempore dato ꝯtingit velocius ꝛ tardius moueri q̄z sit motus datus in tali tempore. ¶ Secundo ibi.

Marginal notes: Le. 23.s. com.1:9. 6.lec.8.1. com.50. Le.17.s. com.101. Dubium. Responsio 3.4.le.12. t.co.74. Lec.9.& co.36.

¶ Que cū ita sint: tēpus ꝯtinuum eē necesse est. Dico aūt ꝯtinuū id qḋ est diuisibile in diuisibilia semꝑ: hoc eni tali supposito: tēpus cōtinuū esse necesse est.

T.c.h.16. ¶ Hec autem cū sint: necesse est ⁊ tēpus cōtinuū esse. Dico aūt cōtinuū esse diuisibile in semꝑ diuisibilia. Huiusmodi eniz supposito continuo: necesse est ⁊ tempus continuum esse.

¶ Ex ꝓmissis ꝯcludit ꝓpositū ⁊ dicit ꝙ cū ꝓmissa sint vera: necē ē ꝙ tps sit ꝯtinuū .i. diuisibile in semꝑ diuisibilia. Supposito eni ꝙ hec sit diffinitio ꝯtinui: necē ē ꝙ tps sit ꝯtinuū: si magnitudo est continua: qꝛ ad diuisionē magnitudinis sequit̄ diuisio tēporis: ⁊ ecōuerso. ¶ Tertio ibi.

¶ Nam cū demonstratū sit id qḋ celerius mouet̄: minore in tēpore spatiū equale trāsire. Sit celerius qdē a. tardius aūt. b. Atq3. b. trāseat. c. d. magnitudinem in tēpore. e. f. Igitur. a. qḋ est celerius magnitudinez eādē (vt patet) in tēpore minore trāsibit. Atq3 sit in e. g. tēpore motū. Rursus qm̄ ipm̄ celerius totā. c. d. magnitudinē in. e. g. tēpore ꝑtrāsiuit: id qḋ est tardi⁹ minorē eodē in tpe trāsit. Sitq3 illa. c. b. At qm̄. b. qḋ est tardius in. e. g. tēpore magnitudinem. c. b. ꝑtransiuit. a. ꝑfecto qḋ est celerius: eandē in minore tēpore transit. Quare rursus tēpus. e. g. diuidet̄. Qḋ si diuidetur: magnitudo quoq3. c. b. rōne eadē vtiq3 diuidetur. Quod si magnitudo diuidet̄: ⁊ tēpus itidē diuidetur. Et hoc semꝑ erit: si post celerius mobile: tardi⁹: ⁊ post hoc celerius sumamus: ac demonstratis vtamur. Nā celerius qdē mobile: tēpus. tardius aūt longitudinē diuidet. Qḋ si semꝑ qdē vere cōuersio fit: cū sit vō ꝯuersio fit diuisio semꝑ: patet oē tēpus cōtinuum esse. Patet ēt simul ⁊ magnitudinē oēm cōtinuā esse. Eisdē enim equalibusue diuisionibus tam tempus q̄3 magnitudo diuiditur.

¶ Qm̄ eni ostēsuz est ꝙ veloci⁹ in minori trāsibit eq̄le. sit qḋ qdē in quo ē. a. veloci⁹: qḋ aūt est in quo ē. b. tardi⁹: ⁊ sit motū tardi⁹: q̄ ē. c. d. per magnitudinē: in quo ē. z. i. tpe. Manifestuz igit̄ ē ꝙ veloci⁹ in minori q̄3 hoc mouebit̄ ꝑ eādē magnitudinē. Et sit motū. a. in quo ē. z. t. Iterū aūt qm̄. a. qḋ ē veloci⁹ in eo qḋ ē. z. t. trāsiuit totā q̄ est. c. d: ipm̄ tardi⁹ in eodē tpe minorē transit: sit igit̄ in q̄. c. k. Quoniā aūt tardi⁹ qḋ ē ipm̄. b. in eo qḋ ē. z. t. tpe ipsaz q̄ ē. c. k. trāsiuit: veloci⁹ in minori trāsibit. Quare iterū diuidit̄ qḋ ē. z. t. tps: hoc aūt diuiso ⁊. c. k. magnitudo diuidet̄ ꝫm eādē rōnē: si vō magnitudo: ⁊ tps: ⁊ h̄ semꝑ erit accipiētib⁹ a velociori tardius: ⁊ a tardiori velocius: ⁊ eo demōstratū est vtētib⁹. Diuidet aūt qḋ ē veloci⁹ tēpus: tardi⁹ aūt lōgitudinē. Si igitur semꝑ in nā est ꝯuerti: ꝯuersio autem semper fit diuisio: manifestū quoniā omne tēpus ꝯtinuuz

T.c.17. est. Similiter autem manifestum ⁊ ꝙ magnitudo omnis continua est. Per easdem enim ⁊ eq̄les diuisiones tempusq3 ⁊ magnitudo diuidit̄.

2ª rō ꝓncipal ad ¶ Ostēdit ꝓpositū: scilz ꝙ sil̄r diuidat̄ tēpus ⁊ magnitudo. Quia eni ostēsū est ꝙ velocius pertrāsit eq̄le spatium in minori tēpore: ponat̄ ꝙ. a. sit velocius: ⁊. b. tardius: ⁊ moueat̄. b. tardius per magnitudinē que est. c. d. in tempore z. i. Manifestuz est ḡ ꝙ. a. quod est velocius mouet̄ per eandē magnitudinē in minori tēpore: ⁊ sit tēpus illud. z. t. Iterū aūt quoniā. a. qḋ est velocius in tēpore. z. t. pertrāsiuit totā magnitudinē que est. c. d. b. qḋ est tardius in eodē tpe pertrāsit minorē magnitudinē: que sit. c. k. ⁊ quia b. quod est tardius ꝑtransit magnitudine in tēpore. z. t. a. quod est velocius pertrāsibit eandē magnitudinē adhuc in minori tēpore: ⁊ sic tēpus. z. t. iterum diuidetur: ⁊ eo diuiso ꝫm eādem rationem diuidetur magnitudo. c. k. qꝛ tardius in parte illius temporis mouetur per minorē magnitudinē: ⁊ si diuiditur magnitudo iterū diuidetur ⁊ tempus: quia illam partē magnitudinis velocius transibit in minori tempore: ⁊ sic semꝑ ꝓcedetur accipiēdo post motum velocioris aliud mobile tardius: ⁊ post tardius iterū velocius: ⁊ vtēdo eo qḋ demonstratum est scilz ꝙ velocius pertranseat equale in minori tempore: ⁊ tardius in eq̄li tempore minorem magnitudinē: sic eni accipiēdo id qḋ est velocius: diuidemus tēpus: ⁊ accipiēdo id quod est tardius: diuidemus magnitudinem. Si ergo hoc verū est ꝙ semꝑ possit talis ꝯuersio fieri ꝓcedēdo a velociori in tardius: a tardiori in velocius: ⁊ facta tali ꝯuersione semꝑ fit diuisio magnitudinis ⁊ temporis: manifestum erit ꝙ oē tempus est continuum: idest diuisibile in semper diuisibilia: ⁊ similiter omnis magnitudo: qꝛ per easdem ⁊ equales diuisiones diuiditur tempus ⁊ magnitudo. vt ostensum est. ¶ Deinde cum dicit. T.c.18.

idē qḋ in ꝑn lec.

¶ Demonstratio ꝙ similiter diuiditur tps ⁊ magnitudo.

¶ Insuꝑ ⁊ ex hisce rōnibus que dici solent: patet si sit tēpus cōtinuū: ⁊ magnitudinē continuā esse. Siquidem in dimidio temporis dimidiuz magnitudinis: ⁊ simpl'r in minore minorem transit. Eedem enim diuisiones temporis ⁊ magnitudinis erunt.

¶ Amplius aūt ex cōsuetis rationibus dici manifestum est: ac si tēpus qdē ꝯtinuū: qꝛ ⁊ magnitudo. Siquidē in medio tēpore mediū transit: ⁊ simpliciter in minori minus: eedem namq3 diuisiones temporis ⁊ magnitudinis sunt.

¶ Ponit tertiam rationem ad ostendendum ꝙ magnitudo ⁊ tempus similiter diuidunt̄: ex consideratione vnius ⁊ eiusdem mobilis: ⁊ dicit: ꝙ manifestum est etiā per ra- 3ª rō ꝓncipalis ad idem

tiones que consueuerũt dici φ si tempus est continuũ.i. diuisibile in semper diuisibilia:φ τ magnitudo eodẽ modo continua est:qꝛ vnum τ idem mobile regulariter motum sicut in toto tempore pertransit totaz magnitudinẽ: ita in medio tpe mediũ magnitudis:τ silr in minori tpe minorẽ magnitudinẽ.Et h iõ ꝯcludit: qꝛ silr diuidit tẽpus sicut τ magnitudo. LEC. IIII.

C Atqꝫ si alterũ vtrũuis ipsoꝝ sit ĩfinitũ:τ alterũ est infinitũ:τ ꝑinde sane vt alterũ. Ceu si tps extremis sit ĩfinitũ:τ lõgitudo extremis ẽ ĩfinita. Si diuisiõe:lõgitudo quoqꝫ diuisiõe. Si vtrisqꝫ:τ magnitudo vtrisqꝫ.

T.c.18. Et si quodcũqꝫ ĩfinitũ est τ alterũ:τ sicut alterũ τ alterũ est:vt si qdez vltimis ĩfinitũ est tẽpus τ lõgitudo vltimis:si ṽo diuisione:diuisione τ lõgitudo:si aũt in vtrisqꝫ tẽpus:in vtrisqꝫ τ longitudo.

Postq̃ ostẽdit φ magnitudo τ tps silr diuidunt.hic ostẽdit φ etiã ĩfinitũ τ finitũ silr ĩueniunt in magnitudie τ tpe.Et circa h tria facit.Pͥo ponit propositũ.Scdo ex h soluit dubitatiõem.ibi[Uñ τ zenonis rõ.] Tertio ꝓbat ꝓpositũ ibi[Neqꝫ iã ĩfinitũ τc.] Dicit ergo pͦ φ si qꝺcunqꝫ hoꝝ duoꝝ.s.tpis τ magnitudinis sit ĩfinitũ:τ alterũ est ĩfinitũ:τ eo mõ quo vnũ ẽ ĩfinitũ:τ alterũ.Et h exponit distiguẽdo duos modos infiniti:dicẽs: φ si tps est ĩfinitũ in vltimis:τ magnitudo est infinita in vltimis.Dr aũt tps τ magnitudo eẽ ĩfinita in vltimis:qꝛ s.vltimis caret:sicut si imaginaremur lineã nõ terminari ad aliq̃ pũcta:vel tps nõ terminari ad aliqꝺ pͥm aut vltimũ ĩstãs.Et si tps sit ĩfinitũ diuisione:τ lõgitudo erit diuisione ĩfinita.Et ẽ hic scds modus ĩfiniti.Dicit.n.diuisione ĩfinitũ qꝺ in ĩfinitũ diuidi põt:qꝺ ẽ de rõne ꝯtinui. vt dcm est.Et si tps esset vtroqꝫ modo infinitum:τ longitudo esset vtroqꝫ modo infinita.Et conuenienter isti duo modi infiniti contra ponunt:qꝛ pͥmus modus infiniti accipit ex pte vltimoꝝ ĩdiuisibiliũ qui ponunt.Scds aũt modus accipit ꝟm ĩdiuisibilia que signant in medio;diuidit.n.linea ꝟm pũcta infra lineã. C Secundo ibi.

C Quapropter τ zenonis rõ falsũ sumit:fieri inq̃ nõ posse:vt finito in tpe qcq̃ trãseat ĩfinita:aut ĩfinita ꝑ singula tãgat.Duplr eñi lõgitudo τ tps τ oĩno oẽ ꝯtinuũ dr ĩfinitũ:aut diuisiõe:aut extremis.Igit ĩfinita qdẽ q̃titate:tãgere finito in tpe nõ põt.Infinita ṽo diuisione:põt.Eteni ipz tẽpus hoc mõ est ĩfinituz. Quare fit:vt ĩfinito in tpe nõ finito ꝗppiaz transeat infinita:τ ĩfinitis nõ finitis infinita etiam tangat.

T.c.19. C Uñ τ zenonis rõ falsũ opinat φ nõ ẽ posse ĩfinita ꝑtrãsire:aut tãgere ĩfinita ꝟz vnũqꝺqꝫ ĩ finito tpe.Duplr eñi dr τ lõgitudo τ tps ĩfinitũ:τ oĩno oẽ ꝯtinuũ.aut ꝟz diuisionẽ:aut ĩ vltimis.In finitis qdẽ igit ꝟm quãtitatẽ nõ ꝯtingit sese tãgere in finito tpe.Eis aũt que sunt ꝟm diuisionem cõtingit:τ nãqꝫ ipm sic ĩfinitũ.Quare τ in finito tẽpore τ nõ finito accidit trãsiri infinitũ:τ tãgere infinita in ipsis infinitis τ non finitis.

C Ex pmissis remouet dubitatiõez zenonis q volebat probare φ nihil mouet de vno loco ad aliũ:puta de.a.in.b. Manifestũ est eñi φ inter.a.τ.b.sũt ĩfinita pũcta media cũ ꝯtinuũ sit diuisibile in ĩfinitũ:si g mouet aliqꝺ de.a.in b.oportet φ ꝑtrãseat ĩfinita:τ φ tãgat vnũqꝺqꝫ ĩfinitoꝝ: qꝺ nõ est posse fieri in tpe finito:g in nullo tpe quãtũcũqꝫ magno:dũmõ sit finitũ:aliqꝺ põt moueri ꝑ quãtũcũqꝫ paruũ spatiũ.Dicit g pͥs φ ista rõ ꝓcedit ex falsa existimatione:qꝛ lõgitudo τ tps τ qꝺcũqꝫ ꝯtinuũ duplr dicit eẽ ĩfinitũ vt dcm est.s.ꝟm diuisionẽ:τ in vltimis.Si igit eẽnt aliq̃.s.mobile τ spatiũ ĩfinita ꝟz q̃titatẽ:qꝺ ẽ eẽ ĩfinitũ in vltimis:nõ ꝯtigeret φ se inuicẽ tãgerẽt in tpe finito. Si ṽo sint ĩfinita ꝟz diuisionẽ:h ꝯtingit:qꝛ ẽt tẽpus qꝺ est finitũ ꝟm quãtitatẽ:est sic ĩfinitũ.scilz ꝟm diuisionẽ.Uñ seqtur φ ĩfinitũ trãseat:nõ qdẽ in tpe finito:sed in tpe infinito.Et φ ĩfinita pũcta magnitudis trãseant in infinitis nũc tẽporis:nõ aũt in nũc finitis.Est aũt sciendum φ hec solutio est ad hominẽ τ nõ ad veritatem.sicut infra Aristo.manifestabit in.8. C Tertio ibi. T.c.17. & cõ.68. & le.ii hui[us] t.cõ.37.

C Impossibile ẽ ergo aut ĩfinitũ finito in tẽpore:aut finitũ in ĩfinito trãsire.Sed si tps sit ĩfinitũ:τ magnitudo erit silr infinita.Et si magnitudo:τ tẽpus.

C Neqꝫ iã ĩfinitũ põt in finito tpe trãsire:neqꝫ in ĩfinito finitũ.Sed si qdẽ tẽpus ĩfinitũ sit:τ magnitudo erit ĩfinita:τ si magnitudo:τ tempus.

C Probat qꝺ supra posuit.Et pͦ resumit ꝓpositũ.Scdo ꝓbat:ibi[Sit eñi magnitudo.] Dicit g pͥmo:φ nullũ mobile põt trãsire ĩfinitũ spatiũ in tpe finito:neqꝫ finitũ spatiũ in tpe ĩfinito.Sed oportet si tempus est infinitum φ magnitudo sit infinita:τ econuerso. C Secundo ibi.

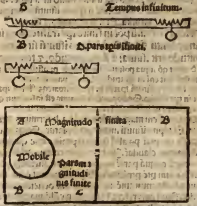
C Designet eñi magnitudo quedã.a.b.terminis definita.Et tẽpus ĩfinitũ mente percipiatur.Sitqꝫ id.c. deinde excipiat ps aliq̃ finita tẽporis.c.que quidem c.d.finibus claudat.In hoc igitur corpus qꝺ sup.a. b.mouet aliquã partẽ magnitudinis trãsit:atqꝫ ponat.a.e.iam ptẽ ꝑtrãsiuisse.Hec aũt ps:aut eque totam.a.b.magnitudinẽ mẽsurabit:aut deficiet;aut excedet.Nihil eniz refert.Nã si semꝑ eq̃lẽ magnitudinẽ.a.e.pti eq̃li in tẽpore mobile transit:pars aũt hec magnitudinẽ totam metit:tẽpus totũ in quo magnitudinẽ totã transibit finitum erit ꝑfecto.In partes enim equales diuidetur vt magnitudo.

T.c.20. C Sit eñi magnitudo finita in q̃ est.a.b.Tẽpus aũt ĩfinitũ:in quo est.g.Accipiat igit tpis aliqꝺ finitũ in quo sit.g.d.In h igit trãsibit aliqꝺ magnitudinis.Et sit qꝺ trãsitũ ẽ:in quo ẽ.b.c.Hoc aũt aut mẽsurabit in quo ẽ.a.b.aut deficiet:aut excellet.Differt eñi nihil.Si eñi semꝑ eq̃lẽ q̃ ẽ ĩ b.c.magnitudinẽ ĩ eq̃li tpe trãsibit.Hoc aũt mẽsurat totũ.Finitũ erit omne tẽpus in quo trãsibit.In eq̃lia eñi diuidet sicut τ magnitudo.

C Probat ꝓpositũ.Et pͦ φ tps nõ põt eẽ ĩfinitũ si magnitudo sit finita.2° φ ecõuerso si lõgitudo sit infinita:tps nõ põt eẽ finitũ.ibi[Eadẽ aũt demõstratio est.] Primũ aũt ostẽdit duab[us] rõnibus quaꝝ pͣ talis est.Sit magnitudo finita q̃ ẽ.a.b.τ sit tẽpus infinitũ qꝺ est.g.Accipiat aũt hui[us] tpis infiniti aliq̃ pars finita q̃ sit.g.d.qꝛ igit mobile ꝑ totũ tps.g.petrãsit totã magnitudinẽ.a.b.opꝫ φ in hac pte tpis que est.g.d.pertranseat aliquam partẽ illius magnitudinis:que qdẽ sit.b.c.Cum aũt.a.b.magnitudo sit finita:τ maior.b.c.g.d.aũt finitũ:τ minus ipso.g.necesse est φ.b.c.aut mẽsuret totũ.a.b.aut deficiet aut excellet in mensurando.si multotiẽs sumatur.b.c.Sic eniz omne finitum minus se hꝫ ad finituz maius:vt pꝫ in numeris. Ternari[us] eñi q est minor senario bis accept[us] mẽsurat ipz: qnariũ ṽo q ẽt ẽ maior nõ mẽsurat:bis accept[us] iz excedit plus.n.est bis tria q̃ qnque.silr etiã τ septenariũ bis acceptus nõ mẽsurat:sed deficit ab eo:min[us].n.est bis tria q̃ Duplici ratione. Prima.

septē:sed tñ si trinarius ter accipiaꝫ excedet etiā septenariū. Nihil āt differt quocūqꝫ mō boꝝ triū.b.c.se babeat ad.a.b.qꝛ idē mobile semꝑ ꝑtransibit magnitudinē eq̄lē ei qđ est.b.c.in tpe equali ei: qđ est.g.d.sed.b.c.mensurat totum.a.b.vel excedit ipꝫ:si multotiens sumaꝫ:ergo ⁊.g.d.mēsurabit totū tps.g.vel excedit ipm si multotiens sumaꝫ.Et sic opꝫ ꝙ totū tps.g.sit finitū in quo ꝑtrāsit totā magnitudinē finitā:qꝛ opꝫ ꝙ in eq̄lia fm numeꝝ diuidatur tps sicut ⁊ magnitudo.℄ Scđam rōnem ponit ibi.

℄ Demonstratio prima per quam probatur ꝙ si magnitudo est finita ꝙ tempus est finitū.Et sumitur hec demōstratio ex proportione partis ad totum.

℄ Preterea si non oēm magnitudinē id qđ mouetur in īfinito tpe trāsit:sed fieri pōt vt aliquā finito etiā in tpe trāseat:vt.a.e.ꝑtem. Hec aūt totā magnitudinem metieꝫ:deniqꝫ equalez in equali tempore transit:tempus ipsum profecto finitum erit.

T.c.vi. ℄ Amplius aūt si nō oēm magnitudinē in īfinito tēpore trāsibit:sed ꝯtingit aliquā ⁊ in finito tēpore transire:vt q̄ est.b.e.hec aūt mēsurabit totā:⁊ eq̄lē i eq̄li trāsibit.Quare ⁊ finitū erit tps.

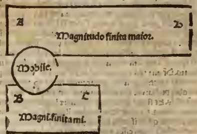
℄ Que talis est.Quāuis eni detur ꝙ magnitudinē finitaꝫ q̄ ē.a.b.ꝑtrāseat aliqđ mobile in tpe ifinito:nō tñ pōt dari ꝙ oēm magnitudinē ꝑtrāseat in tpe īfinito:qꝛ videmꝰ ꝙ multe magnitudines finite tēporibꝰ finitis ꝑtrāseunꝫ. Sit igiꝫ magnitudo finita q̄ est.b.c.que ꝑtranseaꝫ tpe finito.Sed.b.c.cū sit finita mēsurat.a.b.que ē etiā finita. Sed idem mobile ꝑtransibit equalē magnitudinez ei q̄ est.b.c.in eq̄li tpe finito in quo ipsaꝫ ꝑtrāsibat:⁊ ita quot accipiebant magnitudines equales.b.c.ad cōstituendam totā.a.b.tot tempora finita equalia accipientur ad mensurationem vel constitutionez totius temporis:vnde seqtur ꝙ totum sit finitum.Differt aūt hec rō a prima:qꝛ in prima rōne.b.c.ponebaꝫ pars magnitudinis.a.b.hic aūt b.c.ponitur quedā alia magnitudo separata.Necessitatē autem huius secunde rationis posite ostendit cū subdit.

℄ Pꝫ aūt nō in tpe īfinito ꝑtē.a.e.trāsire si tps altera ex ꝑte finitū fuerit sūptū.Nā si i miorē ꝑtē hāc trāsit tps finitū eē neċe est:cū altera ex ꝑte sit tpis finis.

℄ Qꝛ autem non in infinito tpe transit quod est b.c.manifestum est si accipiatur altera finitum tempus.Si enim in minori ꝑte transit:hanc necesse est finitā esse:altero termino existente.

℄ Posset eni aliqs ꝯtra ꝑmā rōnem cauillādo dicere ꝙ sicut totā magnitudinē.a.b.pertransibit in tpe īfinito:ita ⁊ quālibet ꝑtē eius:⁊ sic ꝑtē.b.c.nō ꝑtrāsibit tpe finito. Sed qꝛ nō pōt dari ꝙ quālibet magnitudinē ꝑtrāseat tēpore infinito:oportuit inducere scđaꝫ rōnē ꝙ.b.c.sit quedā alia magnitudo quā tpe finito ꝑtranseat. Et h̄ est qđ subdit ꝙ manifestū est ꝙ mobile nō pertrāsit magnitudinē q̄ est.b.c.in īfinito tpe.si accipiaꝫ in altera finitū tēpus.id est si accipiaꝫ aliq̄ alia magnitudo a ꝑma q̄ dicaꝫ b.c.quā ꝑtrāsibit tēpore finito.Si eni in minori tempore pertransit partē magnitudinis q̄ totā:necesse est hāc magnitudinē que est.b.c.finitaꝫ esse:altero termino existente finito scilicet.a.b.Quasi dicat.Si tempus in quo ꝑtrāsibit.b.c.est finitum:⁊ minus tpe infinito in quo pertransibit.a.b.necesse est.ꝙ.b.c.sit minor q̄.a.b.⁊ ita ꝙ.b.c.sit finita cum.a.b.finita sit.℄ Deinde cum dicit.

℄ Demōstratio scđa ꝑ quaꝫ ꝓbaꝫ idē qđ supra. Et sumiꝫ ex ꝓportione cuiuslibet finiti ad quodlibet finitum.

℄ Eadē sane fuerit demōstratio:⁊ si lōgitudinē qdez īfinitā sūpserimꝰ:tēpus aūt sumpserimꝰ cōtra finitū.

℄ Eadem aūt demonstratio est:⁊ si longitudo quedam infinita sit:tempus aūt finitum. T.c.n.

℄ Ponit ꝙ eadem demōstratio est ducens ad impossibile si dicatur ꝙ longitudo sit infinita ⁊ tēpus finitū. Quia accipietur aliqd lōgitudinis infinite quod erit finitum:sicut accipiebatur aliquid temporis īfiniti qđ est finitū. ℄ Deinde cum dicit.

℄ Pꝫ igiꝫ ex hisce q̄ diximꝰ neqꝫ lineā neqꝫ supficiez neqꝫ oīno qcq̄ꝫ cōtinuū indiuiduū eē:nō solū ꝓpter id qđ nuꝑ est dcm̄:sed etiā qꝛ fiet vt idiuiduū diuidaꝫ.

℄ Manifestū igiꝫ ex dictis est:ꝙ neqꝫ linea neqꝫ planū:neqꝫ oīno nullūꝫ ꝯtinuoꝝ erit athomus:non solum propter id quod nunc dictum est:sed qꝛ accidit diuidi athomum.

℄ Probat ꝙ nullū ꝯtinuūꝫ est indiuisibile.Et primo ostēdit qđ incōueniens sequiꝫ si h̄ ponaꝫ.Scđo ponit demōstrationem ad illud incōueniens ducentē:ibi℄ Qm̄ enim in omni tpe.]Dicit ergo primo manifestuꝫ esse ex dictis ꝙ neqꝫ linea neqꝫ planū.i.supficies:neqꝫ oīno aliqđ continuum est athomus.i.idiuisibile.Tū ꝓpter predicta:qꝛ vꝫ.impossibile est aliqđ ꝯtinuum ex indiuisibilibus componi:cū tñ ex ꝯtinuis possit cōponi ꝯtinuū.Tū etiam qꝛ sequeretur ꝙ indiuisibile diuideretur. ℄ Secundo ibi.

℄ Nā cū oī in tpe ⁊ id in qđ est celerius ⁊ id qđ est tardius moueaꝫ.atqꝫ id qđ ē celeriꝰ plus eq̄li in tpe spatij trāseat:fieriqꝫ possit vt duplū sexqalteráqꝫ lōgitudinē trāseat;esse nāqꝫ pōt celeritatis hec rō:sexqal-

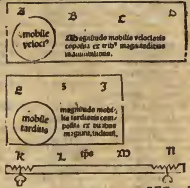
terā magnitudinē eodē in tpe trāseat id qđ celerius ferē. Atqz diuidanē magnitudies ambe: ea qdē quā mobile celerius trāsit: que est. a. d. m. a b. c. d. tres idiuiduas ptes ɔtinuoꝝ. Ea vō quā ipm tardius trāsit in. e. f. g. duas ⁊ ipsas idiuiduas ptes: igiē ⁊ tēpus. b. m. in tres sane ptes idiuiduas diuideē. In eq̄li nāqz tpe magnitudinē trāsit eq̄lē. Diuidaē itaqz in. b. k. l. m. idiuisibiles ptes. Rursus cū mobile tardi⁹ magnitudinē. e. f. g. eodē in tpe trāseat: diuideē ⁊ tp̄s duas in ptes eq̄les. Quod fit vt idiuiduū diuidaē: ⁊ id qđ moueē nō in idiuiduo: sꝫ in maiore tpe ptē idiuiduā trāseat. Pꝫ igiē nullam cōtinui ptem parte carere.

T. c. 13. ¶ Quoniā eni in oi tpe veloci⁹ ⁊ tardius ē. Velocius aūt plus trāsit in eq̄li tpe: ɔtingit aūt ⁊ duplicē ⁊ hemioliā trāsire lōgitudinē. Sit eni hec rō velocis. Adducaē igiē velocius ſm hemioliū in eodē tpe: ⁊ diuidanē magnitudines: que qdē velocioris sūt. a. b. c. d. i tres athomos: q̄ vō sūt tardioris in duos: in qb⁹ sūt. e. ꝫ. i. Itaqz ⁊ tp̄s diuideē in tria athoma. Eq̄le eni in eq̄li tpe trāsibit. Diuidaē igiē tp̄s in ea q̄ sunt. k. l. m. n. Iterū aūt qm̄ deductū ē tardi⁹ p. e. ꝫ. i. ⁊ tp̄s secabitur in gemina. Diuideē ergo athomūꝫ ⁊ impartibile. Nō eni in athomo trāsit: sꝫ in pluri. Manifestum ergo ē q̄ nihil ɔtinuoꝝ impartibile est.

hemiolia el sexqualtera proportio ... (marginal note, partly illegible: "hemiolia ē sexqualtera proportio ... ē duplū ... tertiū ... superpartiens ...")

Lec. 5. c. 16. ¶ Ponit demōstrationē ad hoc incōueniens ducentē: in qua primo presupponit quedā supius manifestata: quoꝝ vnū est q̄ in omni tpe ɔtingat velocius ⁊ tardius moueri. Scđm est q̄ velocius plus ptransit de magnitudine in equali tpe. Tertiū est q̄ ɔtingit eē excessū velocitatis ad velocitatē ⁊ longitudinis ptransite ad lōgitudinē ſm diuersas pportiones puta ſm duplicē q̄ est pportio duorū ad vnū: ⁊ ſm hemioliā que hꝫ totū ⁊ dimidiū: q̄ alio mō dr̄ sexqualtera: vt pportio triū ad duo: vel ſm q̄ācūqz aliā pportionē. Ex his aūt suppositis sic pcedit. Sit hec pportio velocis ad velox vt ueniaē aliqđ veloci⁹ altero ſm hemioliū. i. sexqalterā pportionē: ⁊ sit ita q̄ velocius ptrāseat vnā magnitudinē que sit. a. b. c. d. cōpositā ex tribus magnitudibus indiuisibilibus: quaꝝ vna sit a. b. alia. b. c. tertia. c. d. in eodē aūt tpe opꝫ q̄ tardius ſm pdictā pportionē ptrāseat magnitudinē cōpositā ex duabus idiuisibilibus magnitudinibus: q̄ sit magnitudo. ꝫ. e. i. Et qꝛ tp̄s diuidi pōt sicut etiā magnitudo necesse est q̄ tp̄s in quo velocius ptransit tres magnitudines diuidaē in tria idiuisibilia: qꝛ opꝫ q̄ eq̄le in eq̄li tpe ptrāseat. Sit ergo tp̄s. k. l. m. n. diuisuꝫ in tria idiuisibilia. Sꝫ qꝛ tardi⁹ in eodē tpe moueē p. e. ꝫ. i. q̄ sūt due magnitudines idiuisibiles: necesse est q̄ tp̄s diuidaē i duo media: ⁊ sic sequeē q̄ idiuisibile diuidaē. Oportebit eni q̄ tardi⁹ vnā magnitudinē idiuisibilē ptrāseat in vno idiuisibili tpe ⁊ dimidio. Nō eni pōt dici q̄ vnā idiuisibilē magnitudinē transeat in vno tpe idiuisibili: qꝛ sic nō pꝰs moueret velocius q̄ꝫ tardi⁹. Ergo relinqtur q̄ tardi⁹ ptranseat idiuisibilē magnitudinē in pluri q̄ꝫ in vno idiuisibili tpe: ⁊ in minori q̄ꝫ duobus: ⁊ sic oportebit vnū idiuisibile tp̄s diuidi. Et eodē mō seqē q̄ idiuisibilis magnitudo diuidaē si ponaē q̄ tardius moueaē p tres idiuisibiles magnitudies in tribus indiuisibilibus tpibus. Velocius enim in vno idiuisibili tēpore mouebiē per plures q̄ꝫ per vnam indiuisibilem magnitudinem: ⁊ per minus q̄ꝫ duas. Unde manifestum fit q̄ nullum continuū pōt esse indiuisibile.

¶ Demonstratio q̄ nullum continuuꝫ est indiuisibile.

LEC. V.

¶ At vō necesse est ⁊ ipsum nūc quod per se primoqz non per aliud dicitur: indiuisibile esse: atqz omni in tempore tale inesse.

Necesse est aūt ⁊ ipsum nunc quod non ſm alterum: sed per se ⁊ primū dictum indiuisibile: ⁊ in omni tempore huiusmodi esse. T. c. 24.

Postq̄ꝫ ondit ph̄s q̄ nullū ɔtinuū ex idiuisibilibus cōponiē: neqz idiuisibile eē: ex qb⁹ apparet motū eē diuisibilē: hic determīat de diuisiōe motus. Et p̄ pmittit q̄dā necāria ad mot⁹ diuisionē. Scđo de ipa mot⁹ diuisiōe determiat: ibi [Mot⁹ aūt est diuisibilis dupli.] Circa p̄m duo facit. Pmo ondit q̄ in idiuisibili tpis nō cōtingit eē motū neqz qetē. 2⁰ ondit q̄ indiuisibile nō pōt moueri: ibi [Qđ mutaē aūt oē.] Circa p̄m duo facit. Pmo ondit q̄ idiuisibile tpis ē tpꝫ nūc. Scđo q̄ in nunc nihil moueē aut qescit: ibi [Qđ aūt nihil i ipo nūc moueē.] Circa h̄ tria facit. Pmo pponit qđ itēdit. Scđo ponit ea ex qb⁹ pbari pōt ppositū: ibi [Est eni aliqđ vltimū ei⁹.] Tertio pponit id qđ ad hec ɔseqtur: ibi [Nec igiē.] Circa p̄m ɔsiderādū ē q̄ aliqđ dr̄ nūc ſꝫ alteꝝ ⁊ nō ſm seipꝫ: sic dicim⁹ nūc agi qđ i toto p̄sēti die agiē: tn̄ tot⁹ dies pn̄s nō dr̄ pn̄s ſꝫ seipꝫ: sed ſꝫ aliqđ sui. Manifestū ē. n. q̄ toti⁹ diei aliq̄ pars pteryt: ⁊ aliq̄ futura est. Qđ aūt preteryt vel futurū est: nō est nūc. Sic ḡ pꝫ q̄ tot⁹ dies pn̄s nō est nūc p̄mo ⁊ p se. sed p aliqđ sui. Et silr̄ nec hora nec qđcūqz aliđ tp̄s. Dicit ḡ q̄ id qđ diciē nūc p̄mo ⁊ per se ⁊ nō ſm alterum: ex necessitate est indiuisibile: ⁊ iteruꝫ ex necessitate est in omni tempore. ¶ Secundo ibi. L. ec. 5. t. c. 16. t. 17. — Nūc non ſm seipm dr̄ q̄ꝫ.

¶ Est eni extremū trāsacti tpis qddaꝫ: citra qđ nihil futuri tpis ē: ⁊ īsup ɔtrariū: vltra qđ nihil trāsacti tpis est. Quod quidem vtrorumqz temporum finem diximus esse. Hoc igitur si tale per se idemqz demonstrabimus esse: patebit etiam ⁊ indiuisibile esse.

¶ Est eni aliqđ vltimū eius qđ factū ē: cuius super h̄ nihil futuri ē: ⁊ iteꝝ futuri ē cui⁹ sup h̄ nihil ē illi⁹ qđ fcm̄ ē: qđ vtriqꝫ dixim⁹ vtrisqꝫ eē terminū. Hoc aūt si demōstreē: qm̄ h̄ hui⁹ ē p se: ⁊ ipsum simul manifestum erit q̄ indiuisibile est. T. c. 25.

¶ Probat propositum. Manifestum est eni q̄ cuiuslibet ɔtinui finiti est accipe aliqđ vltimū extra quod nihil est eius cuius ē vltimū: sicut nihil linee est ex pūctū qđ ter-

minat lineã. Tps aũt p̃teritũ est quoddã ꝯtinuũ finitũ ad p̃sens. Est ergo accipe aliqđ vltimũ eius qđ factũ est i. p̃teriti: ex̃ qđ nihil ẽ p̃teriti: ⁊ ĩfra qđ nihil ẽ futuri. Et si militer erit accipe aliqđ vltimũ futuri ĩfra qđ nihil ẽ p̃te riti: ⁊ illud vltimũ est terminꝰ vtriusqȝ. i. p̃teriti ⁊ futuri q2 cũ totũ tps sit ꝯtinuũ: opȝ ꝙ p̃teritũ ⁊ futuꝝ ad vnum terminũ copulent̃. Si igit̃ de aliquo demõstret̃ ꝙ ipȝ sit tale p̃ seipm: qđ ẽ eẽ nũc p̃ seipȝ ⁊ nõ p̃ aliqđ sui: simul cũ hoc manifestum erit ꝙ sit indiuisibile. ¶ Tertio ibi.

¶ Necesse est itaqȝ idem nunc ipsum esse: quod finis vtrorumqȝ temporum est.

T. c. 26. ¶ Necesse est igitur ipsum idẽ esse ipsum nunc: quod vtrisqȝ temporibus vltimum est.

¶ Ostẽdit quoddã ꝯñs ad p̃missa. Et circa hoc duo facit. Primo ondit supposito ꝙ nũc sit idiuisibile: ꝙ oporteat idem nũc esse: qđ est terminus preteriti ⁊ terminus futu ri. Scđo ondit ꝙ ecõuerso si ẽ idẽ vtrũqȝ nũc: opȝ ꝙ nũc sit indiuisibile. ibi [At vo si idez est.] Circa primum duo facit. Primo ꝯcludit ex dictis ꝙ necesse est esse idẽ nũc qđ est vltimũ vtriusqȝ tpis. i. p̃teriti ⁊ futuri. ¶ Scđo ibi.

¶ Nã si sit aliud atqȝ aliud: deinceps alteꝝ qdem ad alteꝝ sane nõ erit; p̃pterea qđ ꝯtinuũ nõ ex idiuisibi libus cõstat. Si vo sit seorsuȝ vtrũqȝ: iter ea mediũ tẽpus erit. Oẽ nãqȝ ꝯtinuũ tale ẽ: vt iter fines aliqđ sit vniuocũ. At si tẽpus sit illud: diuisibile erit (vt pa tet.) Demõstratũ est eni omne tẽpus diuisibile esse. Quare fit vt nunc ipsum diuisibile sit.

¶ Si eni alteꝝ est: ꝯsequẽter nõ erit alterũ alteri p̃pter id qđ nõ est ꝯtinuũ ex ipartibilibꝰ. Si aũt seorsuȝ est vtrũqȝ: iter est tps. Oẽ eni ꝯtinuum huiusmodi est. Quare erit vniuocũ mediũ ter minoꝝ. At vo si tẽpus mediũ ẽ: diuisibile erit. Omne enim tẽpus ostensum est quod diuisibi le sit. Quare diuisibile est ipsum nunc.

Idẽ nũc ẽ finis p̃teriti: et p̃n. futu. tẽporis. ¶ Probat tali rõne. Si est alteꝝ nunc qđ est p̃nm futuri: ⁊ alteꝝ qđ est finis p̃teriti: opȝ ꝙ hec duo nũc vel sint ꝯñr ad inuicẽ: ita ꝙ imediate sibi succedãt: vel opȝ ꝙ vnũ sit seorsum ab altero: distãs ab eo. Sed nõ põt dici ꝙ vnuȝ ꝯñr se habeat ad alteꝝ: q2 sic sequeret̃ tps cõponi ex nũc aggregatis: qđ nõ põt eẽ: p̃p id qđ nullũ ꝯtinuũ cõponit̃

Lec. 1. t. co. 1. ex ipartibilibꝰ: vt supra ostẽsũ ẽ. Nec etiã dici põt ꝙ vnũ nũc sit seorsuȝ ab altero distãs ab eo: q2 tũc oporteret ꝙ i ter illa duo nũc eẽt tps mediũ. Hec est eni nã oĩs ꝯtinui:

Supra lec. 1. t. c. 5. ꝙ iter queslibet duo idiuisibilia sit ꝯtinuũ mediũ: sicut i ter quelibet duo pũcta linea. Qz aũt h̃ sit ipossibile ondit

Primo. dupl̃r. Prio. Quia si aliqđ eẽt tps mediũ iter p̃dicta duo nũc: sequeret̃ ꝙ aliqđ vniuocũ eiusdem generis esset me diũ iter duos terminos: qđ est ipossibile. Nõ eni est possi bile ꝙ inter extrema duaꝝ lineaꝝ se tãgẽtiũ vel ꝯñr se habẽtiũ sit aliq̃ linea media. Hoc eni eẽt ꝯtra rõnẽ eius

Lec. 5. t. co. 25. qđ est ꝯñr: q2 ꝯsequenter sunt: vt supra dictũ est: quoꝝ ni hil est mediũ p̃ximi generis: ⁊ sic cum tps futurũ conse quẽter se habeat ad preteritũ: impossibile est ꝙ inter ter minũ futuri ⁊ terminũ preteriti cadat aliqđ tempus me diũ. Alio mõ ondit idẽ sic. Quicqđ est mediũ iter preteri tum ⁊ futurũ: dr̃ nunc. si igit̃ tẽpus aliqđ sit mediũ inter extrema tpis preteriti ⁊ futuri: seqtur ꝙ totũ illud dicat̃ nunc. Sed omne tps est diuisibile: vt ostensuȝ est: ergo se quetur ꝙ ipsum nunc sit diuisibile. Et q̃uis supra posue rit principia ex qbus probari põt ꝙ nũc sit indiuisibile: q2 tamen conclusionem non deduxerat ex principiis: hic consequẽter ostendit ꝙ nunc sit indiuisibile ibi.

¶ Quod si sit diuisibile: erit aliquid preteriti in futu ro: ⁊ futuri etiam in transacto. Id enim in quo diui detur preteritũ tempus: ⁊ consequens terminabit.

¶ Si aũt diuisibile ẽ ipȝ nũc: erit aliqđ qđ fcm̃ ẽ i futuro: ⁊ futuri i eo qđ fcm̃ ẽ. Scđȝ qđ eni di uidet̃ h̃: determinat preteritũ ⁊ futurũ tẽpus.

Nũc p̃p̃rie dcm̃ ẽ idiuisibile p̃bat triplici rõne. ¶ Et h̃ triplici rõne. Quarũ prima est. q2 si nunc sit diuisi bile sequet̃ ꝙ aliqđ de p̃terito sit in futuro: ⁊ aliqđ futu ri sit in p̃terito. Cũ n. nunc sit extremũ p̃teriti: ⁊ extremũ

Prima futuri: oẽ aũt extremũ est in eo cuiꝰ est extremũ sicut pũ ctũ in linea: nec̃e est ꝙ totũ nũc ⁊ sit i tpe p̃terito vt finis ⁊ in tpe futuro vt p̃nm. Sȝ si nũc diuidat: opȝ ꝙ illa diuisio determinet p̃teritũ ⁊ futuꝝ: oĩs eni diuisio i tpe facta disti guit p̃teritũ ⁊ futuꝝ: cũ oĩum partiũ tẽporis vna compa ret̃ ad aliã vt p̃teritũ ad futuꝝ: sequet̃ ergo ꝙ ipsius nũc aliqđ sit preteritũ ⁊ aliqđ futuꝝ. Et ita cũ nũc sit in p̃te rito ⁊ in futuro sequet̃ ꝙ aliquid futuri sit in preterito: ⁊ aliqđ p̃teriti sit i futuro. ¶ Scđaȝ rõnẽ ponit ibi.

¶ Preterea nec ipsum nunc per se: sed per aliud erit. Diuisio enim non est ipsius quod est per se.

¶ Simul aũt ⁊ non per se erit hoc nunc: sed fm alterum. Diuisio enim non fm ipsum est. T. c. 27.

¶ Quia si nunc sit diuisibile: nõ erit nunc fm seipsum: sed fm alterũ: nulliũ n. diuisibile est sua diuisio qua diuidit̃. Ipsa aũt diuisio tpis est nunc: nihil n. aliud est diuisio cõ tinui q̃ȝ terminꝰ cõis duabus partibus: hoc aũt intelli gimus per nunc quod est terminus cõis preteriti ⁊ futu ri. Sic ergo manifestum est ꝙ id quod est diuisibile non potest esse nunc fm seipm. ¶ Tertiaȝ rõnẽ ponit ibi.

¶ Et i sup ipsius nũc aliud trãsactũ: aliud cõsequens erit: ⁊ nõ semp idẽ: aut p̃teritũ: aut futurũ: neqȝ nunc idem. Multis est eni diuisionibus diuisibile tempus. Quod si hec ipsi nũc inesse nõ p̃ñt: ipsum p̃fecto nũc qđ est vtroqȝ in tempore: idem esse necesse est.

¶ Adhuc aũt ipsius nũc hoc qdem factum erit: illud aũt futuꝝ: ⁊ nõ semp idẽ factũ ẽ ⁊ futurũ. Neqȝ itaqȝ ipm nũc idẽ ẽ sit. Multipliciter eni diuisibile ẽ tẽpus. Quare si h̃ ipoẽ ẽ inesse ipsi nũc: necesse est idẽ esse ei qđ in vtroqȝ nunc est. T. c. 28.

¶ Que talis est. Semp facta diuisione tpis vna ps ẽ p̃teri ta ⁊ alia futura. Si igit̃ ⁊ nũc diuidat̃ opȝ ꝙ aliqđ eiꝰ sit p̃teritũ ⁊ aliqđ futuꝝ. Sȝ nõ idem est p̃teritũ: ⁊ futuꝝ: se quit̃ g̃ ꝙ ipȝ nũc nõ sit idẽ sibiipsi q̃si totũ simul existẽs qđ est ꝯtra rõnez eius qđ dicit̃ nũc. Cũ eni dicimus nũc: intelligimꝰ simul in p̃senti eẽ. Sed oportebit multaȝ di uersitatẽ eẽ in nũc ⁊ successionẽ sic̃ ⁊ in tpe qđ multiplici ter est diuisibile. Sic ergo ostẽso ꝙ nũc sit diuisibile quod erat consequens ad hoc qđ dicebat̃ non esse idẽ nunc qđ est extremum preteriti ⁊ futuri: ⁊ destructo cõsequente: ꝯcludit destructionez antecedentis. Et hoc est quod dicit ꝙ si hoc est impossibile inesse ipsi nũc. s. ꝙ sit diuisibile: necesse est dicere ꝙ idem sit nunc quod est extremũ vtri usqȝ temporis. ¶ Deinde cum dicit.

¶ At vo si sit idẽ: patet ⁊ indiuisibile eẽ. Nã si diui sibile sit: ea rursus euenient: que antea accidebant. Eẽ igit̃ in tpe idiuisibile quid: qđ ipsum nũc dicimus eẽ ex hisce que diximus perspicuum iam euasit.

¶ At vo si idẽ est: manifestũ ꝙ ⁊ idiuisibile. Si eni diuisibile ẽ: iteꝝ ꝯtigẽt eadẽ que ⁊ prius. Q2 quidẽ igit̃ sit aliqđ in tẽpore indiuisibile qđ dici mꝰ eẽ ipȝ nũc: manifestũ est ex his q̃ dicta sunt. T. c. 29.

¶ Ostendit ꝙ econtrario si idez est nũc preteriti ⁊ futuri

necesse

necesse est φ nunc sit indiuisibile:q2 si esset diuisibile se-querent oia p̄dicta incōuenientia. Et sic ex quo nō pōt di-ci φ nūc sit diuisibile q̄si existente altero nūc preteriti:ꝛ altero nunc futuri. nec etiā est diuisibile si ponatur idez: cōcludit manifestū esse ex dictis φ necesse est in tpe esse aliqd indiuisibile qd dicitur nunc. ⸿ Deinde cum dicit.

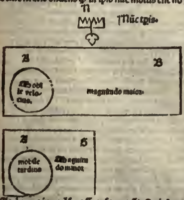
⸿ At qui nihil in ipo nūc moueri ex hisce patebit: que deinceps dicem⁹. Nā si qppiā in ipso moueri possit: fiet vt celeri⁹ in ipo: ac tardi⁹ moueaf. Sit itaqz nūc ipsū. d. atqz in ipso celeri⁹ mobile lōgitudinē trāseat a.b. lrīs designatā. Igif mobile tardi⁹ minorē in eo-dē lōgitudinē ptrāsibit. Designetur ꝛ ipsa: ꝛ sit. a.c. Qm̄ aūt mobile tardi⁹ in toto nūc ipso lōgitudinem a.c. ptrāsiuit: celerius mobile per eādē in minore sane mouebif. Quare ipm̄ nūc diuidef. At erat idiuisibi-le. Fieri ergo nō pōt: vt qcqz in ipso nūc moueatur.

⸿ Q2 aūt nihil in ipso nūc mouef ex his manife-stum est. Si nāqz est: ↄtingit ꝛ veloci⁹ moueri in ipso nūc ꝛ tardius. Sit ipsum nūc in quo. n. moueaf aūt velocius in ipso per. a.b. Ergo tar dius in ipso per minorē qz sit. a.b. mouebif vt p a.g. Qm̄ aūt tardius in toto ipso nūc mouebaf per. a.g. velocius in minori qz hoc mouebitur. Quare diuidetur ipsum nunc. Sed erat indiui sibile. Non ergo est moueri in ipso nunc.

In nunc nō pōt eē motus.

⸿ Ostēdit φ in nūc nō pōt eē nec motus nec qes. Et prio ostēdit de motu. Scdo de qete. ibi ⸿ At vo neqz qes esse. ⸿ Dicit ergo p̄mo manifestū eē ex his que sequuntur φ in nūc nihil possit moueri: q2 si aliqd pōt moueri in nūc cō tinget in nūc moueri duo mobilia: quoꝝ vnū sit veloci⁹: ꝛ aliud tardius. Sit ergo ipm nūc. n. ꝛ aliqd corpus velo-cius moueaf in. n. per. a.b. magnitudinez. Sed tardius in equali minus mouef: ergo tardius in hoc instanti mouef per minorē magnitudinē que est. a.g. Sed velocius idez spatiū ptrāsit in minori qz tardius: q2 ergo corpus tardi⁹ mouebaf per. a.g. magnitudinē in toto ipso nūc: sequitur φ velocius moueatur per eandem magnitudinem in mi nori qz nūc. ergo nūc diuidif. Sed ostēsuz est φ nūc ē idi-uisibile: ergo non pōt aliqd moueri in nūc. ⸿ Scdo ibi:

⸿ Demōstratio ostēdens φ in ipso nūc motus esse nō pōt.

⸿ At vo nec in eodē qcqz qescere pōt. Quiescere eni id dicebam⁹ qd est aptū vt moueaf: ꝛ nō mouef tunc cū aptū est moueri: ꝛ vbi: ꝛ quēadmoduz moueri est aptū. Quare cū in ipso nūc nihil sit aptū moueri: pa-tet nihil etiam in eodem quiescere aptum esse.

⸿ At vo neqz qescere. Quiescē eni diximus aptū natū moueri: qd nō mouef: qn̄ aptū natū est: ꝛ quo: ꝛ sic. Quare qm̄ in ipso nunc nihil aptum natū est moueri: manifestū q2 neqz quiescere. T.c.30.

⸿ Ostēdit idē de qete tribus rōnib⁹. Quaꝝ p̄ma talis est. Dictū est eni in qnto φ illud qescit qd est aptū natū mo-ueri: ꝛ nō mouef qn̄ aptū natū est moueri: ꝛ s̄m illā ptez qua natū est moueri: vel eo mō quo natū est moueri. Si eni aliqd caret eo qd nō est natū hr̄e: vt lapis visu aut eo tpe qn̄ nō est natū hr̄e: vt canis an̄ nonū diē: aut in ea pte qua nō natū est hr̄e sicut in pede vel in manu: aut eo mō quo nō natū est hr̄e: vt si hō nō videat ita acute vt aqla: nō pp hoc dr̄ eē p̄uatū visu. Quies aūt est p̄uatio motus: vn̄ nihil qescit nisi qd ē aptū natū moueri: ꝛ qn̄ ꝛ sic natū est moueri. Sz ostēsuz ē φ nihil aptū natū ē moueri in ipo nūc: g̃ māifestū ē φ nihil qescit i nūc. ⸿ 2am rōnē pōit ibi

Qz in nūc non possit esse qes p̄ bat tribus rōnib⁹. p̄. T.c.c.4.l. c.30.

⸿ Preterea si nūc ipm in vtrisqz tpib⁹ idē est: fieriqz pōt vt in hoꝝ tēpoꝝ altero toto qppiā moueaf: in al tero toto qescat: atqz id qd toto in tpe mouef: i quo uis ipsi⁹ mouebif: in quo ipm moueri pōt: ꝛ id qd qe scit simili mō qescet: fiet pfecto vt idē moueaf sil: at qz qescat. Ipsuz eniz nūc vltimū vtroꝝqz tēpoꝝ est.

⸿ Amplius si idē quidē nūc in vtriusqz tpib⁹ est: cōtingit aūt hoc quidē moueri: illud aūt qescere per totū. Qd aūt mouef in tpe toto: in quolibet mouebif h̄: s̄z qd aptū natū ē moueri: ꝛ qescēs similr̄ qescet. ↄtingit idē simul qescere ꝛ moue-ri. Idē. n. vltimū tēpoꝝ vtroꝝqz ipsum nunc. T.c.31.

⸿ Que talis est. Illud qd mouef in toto aliquo tpe: moue tur in quolibet illius tpis in quo natum est moueri: ꝛ silr̄ qd qescit in aliquo toto tpe: quiescit in quolibet illius tē-poris in quo natū est qescere. Sed idē nūc est in duobus temporibus: in quoꝝ vno toto qescit: ꝛ in altero toto mo-uetur: sicut appet in eo qd post quietē mouef: ꝛ post mo-tum quiescit. Si igif in nūc aliqd natū est qescere ꝛ mo-ueri: sequeref φ aliquid simul quiesceret ꝛ moueref. Qd est impossibile. ⸿ Tertiam rationem ponit ibi.

⸿ Insup id qescere dicimus: qd silr̄ sese hz: ꝛ ipsum: ꝛ ptes: nūc atqz prius. At in ipso nūc non est p̄us. vt patet. Quare non fit vt in ipso quicqz quiescat. Que cum ita sint: necesse est ꝛ id qd mouetur ꝛ id qd quie-scit in tempore moueatur atqz quiescat.

⸿ Amplius autē quiescere quidez dicimus: qd similiter se habet ꝛ ipsum ꝛ partes ꝛ nunc ꝛ prius. In ipso autem non est prius: quare neqz quiescere. Necesse est ergo ꝛ moueri quod mo uetur in tempore: ꝛ quiescere quiescens. T.c.32.

⸿ Que talis est. Illud dicim⁹ qescere qd se hz similr̄ ꝛ nūc ꝛ p̄us ꝛ s̄m se totū ꝛ s̄m ptes suas. Ex hoc eni dicif aliqd moueri qd nūc ꝛ prius dissimiliter se hz: vel s̄m locū: vel s̄m quātitatē: vel s̄m q̄litatē. Sz in ipso nūc nō est aliqd prius: q2 sic nūc eēt diuisibile: q2 li p̄us ptinet ad p̄teritū: ergo nō ↄtingit in nunc quiescere. Ex hoc aūt vlteri⁹ cō-cludit φ necesse est oē qd mouef ꝛ omne quod quiescit moueri ꝛ quiescere in tempore. ⸿ Deinde cum dicit.

⸿ Oē aūt qd mutaf diuisibile eē necesse est. Nā cuz e quodā in quoddā fit ois mutatio: cū est qdē in eo in

qḋ eſt mutatū:nō vlterius (vt pꝫ) mutaꝛ:cū vo eſt in eo ex quo eſt mutatio:⁊ ipſum ⁊ oēs ptes:nōdū mutaꝛ. Qḋ eni eodē mō ſe hꝫ:⁊ ipſuꝫ ⁊ ptes:id nō mutatur. Neceſſe eſt igiꝛ ipm ptim in hoc ptiꝫ in altero eē. Neqꝫ eni in vtroqꝫ:neqꝫ in neutro eē pōt. Dico aūt in qḋ mutaꝛ ꝑmū mutatione:vt fuſcū cū ex albo mutaꝛ:nō nigrū. Nō.n.id qḋ mutaꝛ in vtrouis extremorū eē neceſſe ē. Patet igiꝛ oē qḋ mutaꝛ diuiſibile eē.

¶ Qḋ mutaꝛ autē oē:neceſſe eſt diuiſibile eſſe. Qm̄ enim ex quodā in qddā ois mutatio:⁊ cū quidē fit in hoc in qḋ mutatū eſt:nō ampli⁹ mutaꝛ. Cū aūt eſt in eo ex quo mutatū eſt:⁊ ipſum ⁊ ptes oēs:nō mutanꝛ. Qḋ enim ſimilr ſe hꝫ ⁊ ipſuꝫ ⁊ ptes oēs nō mutaꝛ. Neceſſe igiꝛ hᷓdeꝫ aliqd in hoc eē:aliud vo in altero mutātis. Nō eniꝫ in vtriſqꝫ neqꝫ in neutro poſſibile eſt eē. Dico aūt in qḋ mutat primū ſm mutationeꝫ:vt ex albo in fuſcū:nō in nigrū. Non eniꝫ neceſſe eſt qḋ mutaꝛ in quocūqꝫ eē vltimoꝝ. Manifeſtū igitur eſt ꝙ omne qḋ mutatur erit diuiſibile.

¶ Oſtēdit ꝙ oē qḋ mouetur eſt diuiſibile tali rōne. Ois mutatio eſt ex quodā in qddā:ſꝫ qn̄ aliqd eſt in termino ad quē mutaꝛ:vlteri⁹ nō mutaꝛ:ſꝫ iā mutatū eſt. Non.n. ſimul aliqd moueꝛ:⁊ mutatū eſt.vt ſupra dictū ē. Qn̄ vo aliqd eſt in termīo ex quo mutaꝛ:ſm ſe totū ⁊ ſm oēs ptes ſuas:tūc nō mutaꝛ. Dictū eſt eni ꝙ illud qḋ ſimiliter ſe hꝫ ⁊ ipſum ⁊ oēs ptes eius:nō mutaꝛ:ſed magis qeſcit. Addit aūt ⁊ oēs ptes ſqꝛ cū aliqd icipit mutari:nō ſimul totū egrediꝛ de loco quē pus occupabat:ſed ps poſt pteꝫ. Neqꝫ iteꝝ pōt dici ꝙ ſit in vtroqꝫ termino ſm ſe totū ⁊ ſm ptes ſuas dū moueꝛ. Sic.n.aliqd eēt ſimul in duob⁹ locis. Neqꝫ iteꝝ pōt dici ꝙ in neutro terminoꝝ ſit:loqmur.n.nūc de ꝓprimo termīo in quē mutaꝛ:⁊ nō de vltio extremo. Sicut ſi ex albo aliqd muteꝛ in nigrū:nigrū eſt vltimū extremū:fuſcū vo eſt ꝓprimū. Et ſimilr ſi ſit vna linea diuiſa in tres ptes eq̄les.ſ.linea.a.b.c.d.manifeſtuꝫ eſt ꝙ mobile in ꝑncipio mot⁹ eſt in pte.a.b.ſicut in loco ſibi eq̄li. Cōtingit tñ in aliqua pte ſui motus nō eē neqꝫ in.a.b.neqꝫ in.c.d. Qñqꝫ eniꝫ eſt totū in.b.c. Cū ḡ dr ꝙ illud qḋ mutaꝛ qn̄ mutaꝛ nō pōt in neutro eē:accipiꝛ non extrem⁹ terminus:ſꝫ ꝓprimus. Relinquiꝛ ḡ ꝙ oē qḋ mutaꝛ dū mutaꝛ ſm aliqd ſui eſt in vno:⁊ ſm aliqd ſui eſt in altero. Sicut cū aliqd mutaꝛ de.a.b.in.b.c.in ipo moueri pars q̄ egrediꝛ de loco.a.b.igrediꝛ locū.b.c. Et qḋ moueꝛ de albo in nigrū:ps q̄ deſinit eē alba:fit fuſca vel pallida. Sic igiꝛ manifeſtū eſt ꝙ oē qḋ mutaꝛ cū ſit ptim in vno ⁊ ptim in altero:eſt diuiſibile. ¶ Sciēduꝫ eſt aūt ꝙ Cōmētator:in hoc loco mouet dubitationē de hᷓ ꝙ ſi Ariſto. nō intēdit hic demōſtrare ꝙ mobile ſit diuiſibile niſi de mobili qḋ moueꝛ motu quē dixit eē in ſolis tribꝰ generibus.ſ.q̄ntitate q̄litate ⁊ vbi:demōſtratio ſua nō erit vlis ſed pticularis:qꝛ ēt qḋ mutaꝛ ſꝫ ſubaꝫ diuiſibile iueniꝛ. Un̄ videꝛ ꝙ itelligat de eo qḋ trāſmutatur ſm quācūqꝫ trāſmutationē:vt icludaꝛ generatio ⁊ corruptio in ſuba. Et hoc ēt ex ipſis vbis eius appet. Nō.n.dicit.qḋ moueꝛ:ſed qḋ mutaꝛ. Sed tūc videꝛ ſua demōſtratio nō valere qꝛ aliq̄ trāſmutatiōes ſunt idiuiſibiles:ſicut ipſa generatio ſubſtātialis ⁊ corruptio:que non ſunt in tpe:⁊ in huiꝰ trāſmutatiōibus nō eſt veꝝ.ꝙ illud qḋ mutaꝛ ſit ptiꝫ in vno pti in alio. Nō.n.cū ignis generaꝛ:ptiꝫ eſt ignis:ptiꝫ nō ignis. Et idacit ad hᷓ plures ſolones:quaꝝ vna ē Alex. dicētis ꝙ nulla trāſmutatio eſt idiuiſibilis:aut in nō tpe.

Sed hoc reprobaꝛ:qꝛ per hᷓ deſtruiꝛ quoddā ꝓbabile ⁊ famoſuꝫ apud Ariſto.⁊ oēs ꝑipateticos.ſ.ꝙ aliq̄ trāſmutatiōes ſint in nō tpe.vt illuminatio:⁊ alia huiꝰ. Inducit etiā ſolutionē Themiſty dicētis:ꝙ ⁊ ſi ſit aliq̄ trāſmutatio in nō tpe:tñ hoc latet.⁊ Ariſto.vtiꝛ eo qḋ eſt manifeſtū.ſ.ꝙ trāſmutatio ſit in tpe. Et hᷓ reprobat:qꝛ eodē mō ſe hꝫ de diuiſiōe mutatiōis ⁊ mutabilis. Et adhuc videꝛ latētius diuiſibilitas mobilis q̄ꝫ mutatiōis. Un̄ demonſtratio Ariſto.nō eēt efficax:qꝛ poſſet aliqs dicere:ꝙ lꝫ ea que mutanꝛ mutatiōib⁹ maxie diuiſibilib⁹ ſint diuiſibilia:ſunt tñ aliq̄ mutabilia latētia q̄ ſunt idiuiſibilia. Ponit ēt ſolutionē Auēpace dicētis ꝙ hic nō agiꝛ de diuiſione mutabilis ſm quātitatē:ſꝫ de diuiſiōe mutabilis ſꝫ ꝙ ſubiectū diuidiꝛ per accidētis ꝯria:de quoꝝ vno mutaꝛ in alteꝝ. Et addit poſtea ſuā ſolutionē ꝙ ille mutationes que dicunꝛ in nō tpe ſunt termini quorūdā motuū idiuiſibiliū. Accidit ergo aliqd trāſmutari in nō tpe iquātū:ſ. quilibet motus terminaꝛ in iſtāti. Et qꝛ illud qḋ eſt ꝑ accidēs ꝑtermittiꝛ in demōſtratiōib⁹ iō illo Ariſto. in hac demōſtratiōe vtiꝛ ac ſi ois mutatio ſit diuiſibilis ⁊ i tpe. ¶ Sed ſi qs recte ꝯſideret hec obiectio nō eſt ad ꝓpoſitū. Nō eni Ariſto.in ſua demōſtratiōe vtiꝛ q̄ſi principio ꝙ ois ſit mutatio diuiſibilis:cū magis ecōuerſo ex diuiſione mobilis ꝓcedat ad diuiſionē mutatiōis:vt ifra patebit. Et ſicut ipſe poſt dicet:diuiſibilitas per ꝑus ē in mobili q̄ꝫ in motu vel mutatiōe. Sed vtiꝛ ꝑncipijs per ſe notis que neceſſe ē ꝓcedere in quacūqꝫ mutatiōe.ſ.ꝙ illud qḋ mutaꝛ:qn̄ eſt ſm totū ⁊ ptes in termīo a quo mutaꝛ:nōdū mutaꝛ ſm illā mutationeꝫ:ꝙ qn̄ eſt in termino ad quē:nō mutaꝛ:ſꝫ mutatū eſt:⁊ ꝙ nō pōt eē nec in vtroqꝫ totū:nec in neutro.ſicut expoſitū eſt. Un̄ ex neceſſitate ſequiꝛ ꝙ in q̄libet mutatiōe illud qḋ mutaꝛ dū mutaꝛ ſit partim in vno termīo:⁊ pti in alio. Sꝫ hoc diuerſimode inueniꝛ in diuerſis mutatiōib⁹ iter quarū extrema ē aliquod mediū:cōtingit ꝙ id qḋ mutaꝛ dū mutaꝛ pti ſit in vno extremo ⁊ pti in alio ſꝫ ipa extrema. In illis vo iter quarū termīos nō eſt aliud mediū:id qḋ mutaꝛ nō ē ſm diuerſas ptes ſuas in diuerſis extremis ſꝫ ipſa extrema: ſed ſm aliqd ei adiūctū. Sicut cū mā mutaꝛ de ꝑuatiōe ad formā ignis:dū eſt in ipſo mutari:eſt qdē ſub ꝑuatiōe ſm ſeipſam:ſed pti eſt ſub forma ignis nō ſm ſeipſaꝫ:ſꝫ ſm aliqd ei adiūctū.ſ.ſm diſpōnē ꝓpriā ignis quā partiꝛ recipit anteq̄ꝫ formā ignis hēat. Un̄ ifra ꝓbabit Ariſto. ꝙ etiā generatio ⁊ corruptio ſunt diuiſibiles:qꝛ qḋ generaꝛ ꝑus generabaꝛ.⁊ qḋ corrūpiꝛ ꝑus corrūpebaꝛ. Et forte hᷓ mō itellexit Alex.ꝙ ois trāſmutatio ē diuiſibilis.ſ. vel ſm ſeipſam:vel ſm motū ei adiūctū. Sic ēt intellexit Themiſti⁹ ꝙ Ariſto.aſſūpſit id qḋ erat manifeſtuꝫ:⁊ pretermiſit id qḋ ē latēs:qꝛ nōdū erat loc⁹ tractādi de diuiſibilitate vl' idiuiſibilitate mutationū:ſꝫ hᷓ reſeruaꝛ in poſteꝝ. In oib⁹ tñ vel diuiſibilib⁹ vel idiuiſibilib⁹ ſaluaꝛ qḋ Ariſto.hic dič:qꝛ ēt q̄ dicuntur idiuiſibiles mutatiōes ſunt quodāmō diuiſibiles nō ſm ꝓpria ſua extrema:ſꝫ ꝑ ea q̄ eis adiūgunꝛ. Et hᷓ eſt qḋ Auer.dicꝛ voluit ꝙ hᷓ ē ꝑ accñs aliq̄s mutatiōes eē in nō tpe. ¶ Eſt ēt hic alia dubitatio. Nō.n.vꝫ hᷓ veꝝ in motu alteratiōis ꝙ id qḋ alteraꝛ pti ſit in vno termīo:⁊ pti in altero dū alteraꝛ. Nō.n. ſic ꝓcedit mot⁹ alteratiōis ꝙ ꝑus vna ps altereꝛ:⁊ poſtea altera:ſꝫ totū ꝑus eſt min⁹ calidū:⁊ poſtea magis calidū. Un̄ ēt Ariſt.in lib.de ſenſu ⁊ ſenſato dič ꝙ nō ſilr ſe hꝫ in alteratiōe ſič in latiōe. Latiōes nāqꝫ rōnabilr in medio prius attigūt. Quecūqꝫ vo alteranꝛ nō adhuc ſilr. Cōtingit eniꝫ ſil alterari:⁊ nō dimidiū ꝑus:velut aquā oēm ſiꝛ coagulari. ¶ Eſt aūt ad hoc dicenduꝫ ꝙ Ariſto.in hoc.6. libro agit de motu ſm ꝙ eſt ꝯtinuus. Cōtinuitas aūt primo ⁊ per ſe ⁊ ꝓprie inuenitur in motu locali tñ qui ſolus

poteſt

Margin notes (left column): Lec.2.t.c.2. · Primuꝫ dubium · Solutio Alexan.

Margin notes (right column): Improbatio. · Solutio Themiſty. · Improbatio. · Solutio Auēpace · Solutio Auerro. · Solutio vera.S.Thome · Lec.6.t.c.33. · Defenſio pro Alex. · Pro themi. · Pro Auer. · 2ᵐ dubiū. · Lec.16.col.4. · Solutio ꝓpria.

Lec.14.τ 15.ꝯ com. pōt eē ꝯtinuus τ regularis: vt ostēdet in.8. Et iō demonstrationes in hoc libro posite ꝑtinēt q̄dē ad motū localem ꝑfecte: ad alios aūt motus nō totalr̄: sꝫ ſm ꝙ aliq̄d cōtinuitatis τ regularitatis ꝑticipāt. Sic ḡ dicēdū ē ꝙ mobile ſm locū semꝑ p̄us subintrat locū in quē tēdit ſm ꝑtē q̄ꝫ ſm totū. In alteratiōe aūt est q̄dem vt sic: est aūt vt nō. Manifestū est eni ꝙ ōis alteratio fit per virtutē agētis qd̄ alterat: cuius virtus q̄ꝫto fuerit maior tāto maius corpus alterare pōt. Quia igit̄ alterās ē finite virtutis: vsqꝫ ad determinatā q̄ꝫtitatē corpus alterabibile subdit̄ eius virtuti: τ simul recipit ip̄ressionē agētis: vñ sil' alterat̄ totū: nō ꝑs post ꝑtē. Sꝫ illud alteratū iterū alterat̄ aliquid aliud sibi ꝯiūctū: est tñ minoris efficacie in agēdo: τ sic inde quousqꝫ deficiat virt' alteratiua. Sicut ignis calefacit vnā ꝑtē aeris stati: τ illa calefacta calefacit aliā: τ sic pars post ꝑtē alterat̄. Unde τ Aristo. in lib. de sensu τ sen. post verba p̄missa subiūgit. Attamē si multū fuerit qd̄ calefit aut coagulat̄: habitū ab habito patit̄. Primū aūt ab ipso faciēte trāsmutari necesse: τ simul alterari: τ subito. Uerūtñ τ in hoc ipso qd̄ simul alterat̄ est quādā successionē ꝯsiderare: q2 cū alteratio fiat per ꝯtactū alteratiōis: ꝑtes alterati quāto magis appropiquāt ad corpus alterās. ꝑfectius a p̄ncipio recipiūt ip̄ressionē alterātis: τ sic successiue ſm ordinē ꝑtiū ad ꝑfectā alterationē ꝑuenit̄. τ maxie, qñ in corpore alterabili est aliq̄d ꝯ resistēs alterāti. Sic ergo id qd̄ ꝯcludit ꝙ vꝫ id qd̄ mutat̄ dū mutat̄ partīꝫ est in termīo a quo τ partīꝫ in termino ad quē: quasi vna ꝑs prius ꝑueniat ad terminum ad quem q̄ꝫ alia: simpliciter

Expositiō nō recta. τ absolute veꝝ est in motu locali: in motu aūt alterationis aliqualr̄. vt dictū est. Quidā v̄o ecōuerso dixerunt ꝙ hoc qd̄ hic dicit̄ magis hꝫ veritatē in motu alterationis q̄ꝫ in motu locali. Dicūt eni ꝙ h̄ qd̄ dicit̄ ꝙ id qd̄ mutat̄ partīꝫ est in termīo a quo τ ꝑtim in termīo ad quē nō sic est itelligēdū ꝙ vna ꝑs eius qd̄ mouet̄ sit in vno termīo τ alia in alio: sed est referēdū ad ꝑtes termīoꝝ. q2. s. id qd̄ mouet̄ ꝑtē hꝫ de termino a quo τ ꝑtē de termino ad quē: sicut illud qd̄ mouet̄ de albedine in nigredinē primo nō habet perfecte albedinē nec ꝑfecte nigredinē: sꝫ aliquid participat iꝑfecte de vtroqꝫ. In motu aūt locali hoc nō videt̄ veꝝ. nisi ſm id qd̄ mouet̄ dū est in medio duorū terminoꝝ: quodāmō aliq̄d ꝑticipat de vtroqꝫ extremo. Sicut si terra moueat̄ ad locū ignis: dū est in loco aeris in suo moueri partē hꝫ vtriusqꝫ termini: inquātū. s. locus aeris τ est sursuꝫ respectu loci terre: τ deorsuꝫ respectu loci ignis. Hec aūt expositio extorta est τ ꝯ opinionē Arist.

Reprobō expo. Auēpa. Et p̄mo q̄dē apparet hoc ex ipsis v̄bis Arist. Cōcludit. n. necesse igit̄ q̄dē aliq̄d in hoc eē: aliud v̄o in altero: mutātis. s. eius qd̄ mutat̄. Loq̄tur ergo de partib' mobilis: nō de ꝑtib' termīoꝝ. Scd̄o ex eius intētione. Inducit. n. ad probādū id qd̄ mutat̄ eē diuisibile: qd̄ nō posset cōcludi

Auēpace ex p̄missis. Uñ τ Auēpace dixit ꝙ nō intendit hic ꝓbare ꝙ mobile sit diuisibile in ꝑtes q̄ꝫtitatiuas: sꝫ ſm formas: inquātū. s. id qd̄ mutat̄ de ꝯ̄trio in ꝯ̄triū dū est in ipso mutari hꝫ aliq̄d de vtroqꝫ ꝯ̄trio. Sed itētio Arist. est exp̄sse ostēdere ꝙ mobile est diuisibile in suas ꝑtes q̄ꝫtitatiuas: sicut τ alia cōtinua. Et sic vtit̄ in sequētibus demonstra-

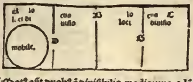
Alber. tionib'. ¶ Nec hoc videt̄ eē ꝯueniēs qd̄ dicūt q̄daꝫ: ꝙ ꝑ hoc ꝓbat̄ ēt diuisibilitas mobilis ſm ꝯtinuitatē. Quia ꝑ hoc ꝙ mobile dū mouet̄ ꝑticipat vtrūqꝫ terminū τ non stati hꝫ ꝑfecte terminū ad quē: manifestū est mutationē eē diuisibilē ſꝫ ꝯtinuitatē. τ ita cū diuisibile nō possit eē in indiuisibili: sequit̄ ꝙ etiā mobile sit diuisibile: vt cōti-

Improbō nuū. ¶ Manifeste. n. Arist. in subsequētib' ostēdit diuisionē motus ex diuisiōe mobilis. vñ si itēderet ꝯcludere diuisionē mobilis ꝑ diuisionē motus eēt demōstratio circularis. Tertio apparet hāc expositionē eē icōueniētē ex ipsa expositiōe Arist. cū dicit [Dico aūt in qd̄ mutat p̄m ſm mutationē.] Ex quo apparet ꝙ nō itēdit dicere ꝙ ꝑtim sit in termīo a quo: τ ꝑtim in termīo ad quē ꝑꝑ h̄ ꝙ sit i medio qd̄ ꝑticipat vtrūqꝫ extremū. sꝫ q2 ſm vnā partē sui est in vno extremo: τ ſm aliā in medio. ¶ Sed circa hāc expositionē Arist. dubiuꝫ eē videt̄ qd̄ dicit [in qd̄ p̄m mutat] nō enim videt̄ posse accipi in qd̄ p̄mū mutat̄ ꝑꝑ diuisibilitatē magnitudinis in ifinitū. 3m dubiū

Et iō dicēdū ē ꝙ i id qd̄ p̄mū mutat̄ in motu locali dī locus q ꝯtāgit locū a quo mutat̄: ita ꝙ nihil est eius. Si. n. acciꝑet secūdus locus q haberet aliq̄d p̄mi: nō eēt accipe p̄mū locū in queꝫ mutat̄. Qd̄ sic ꝑꝫ. Sit locus vñ mutat̄ aliq̄d mobile. a. b. τ locus ei ꝯtactus eq̄lis sit. b. c. q2 eni. a. b. diuisibile ē diuidat̄ i pūcto. d. τ sumat̄ de loco. b. c. v̄sus. c. qd̄ ē eq̄le ei qd̄ est. b. d. τ sit illud. g. c. Manifestū est igit̄ ꝙ mobile prius mutat̄ ad locū. d. g. q̄ꝫ ad locū. b. c. τ iteꝝ cū. a. d. sit diuisibile erit accipe aliū locū priorē. τ sic in infinitū. Et similiter in motu alterationis accipiendum est primuꝫ in qd̄ mutat: medium alterius specciei: sicut cū mutatur de albo i nigrū: accipi dꝫ fuscū. nō aūt min' albū. Rñsio.

LEC. VI.

¶ Ostensio ꝙ si accipiatur aliquis secūdus locus qui habeat aliquid primi loci: non est accipere primum locum in quem mobile mutatur.

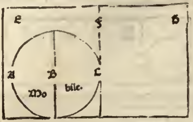
¶ Mot' aūt duob' ē diuisibilis modis: vno q̄dē mō tp̄e: altero v̄o rōne ꝑtiū eius qd̄ subit motū. Ueluti si. a. c. totum mouetur: τ. a. b. τ. b. c. sane mouebitur.

Motus autē est diuisibilis dupliciter. Uno quidē modo tempore. Alio v̄o ſm partiū illi' qd̄ mouet̄. Ut si ip̄ꝫ. a. c. mouet̄ totū: τ. a. b. mouebit̄: τ. b. c. T. c. 33.

Premissis q̄busdā q̄ sunt necessaria ad diuisionē mot': hic icipit agere de diuisiōe mot'. Et diuidit̄ in ꝑtes duas. In p̄ma agit de diuisiōe motus. In scd̄a ex determinatis excludit quosdam errores circa motū ibi [Ȥeno aūt deratiocinat̄.] Prīa aūt ꝑs diuiditur in ꝑtes duas. In p̄ma determinat de diuisiōe motus. In scd̄a de diuisiōe ꝑtis. ibi [Qm̄ aūt oē qd̄ mouet̄.] Pria diuidit̄ in duas. In p̄ma agit de diuisiōe motus. In scd̄a de finito τ ifinito circa motū. Utrūqꝫ eni videt̄ ad rōnē cōtinui ꝑtinere. s. diuisibile τ ifinitū. ibi [Qm̄ autē oē qd̄ mouet̄ in tēpore mouet̄.] Prīa ꝑs diuidit̄ i duas. In p° ostēdit q̄uo motus diuidit̄. In scd̄a agit de ordie partiū motus. ibi [Qm̄ aūt oē qd̄ mutat̄ ex quodā.] Circa p̄muꝫ duo facit. Prīo ponit duos modos q̄bus motus diuiditur. Scd̄o ostendit q̄ sunt illa q̄ simul diuidunt̄ cū motu. ibi [Qm̄ aūt oē qd̄ mouet̄ in aliquo.] Circa p̄mū duo facit. Prīo ponit modos q̄bus mot' diuidit̄. Scd̄o exponit eos ibi [Sit igit̄ ipsius. a. b.] Dicit ḡ p̄mo ꝙ duob' modis diuidit̄ mot'. Uno mō ſm tp̄s: q2 ostēsuꝫ est ꝙ mot' nō est in nūc: sꝫ in tp̄e. Lec. 5. i. c. 29. Alio v̄o mō diuidit̄ ſm mot' ꝑtiū mobilis. Sit eni. a. c. mobile: τ diuidat̄. Ostēsuꝫ est enim oē qd̄ mouet̄ diuisibile eē. Si ergo ipsuꝫ. a. c. totū mouet̄: necesse est ꝙ moueat̄ vtraqꝫ pars eius. s. a. b. τ. b. c. Est aūt ꝯsiderādū ꝙ diuisio motus ſm ꝑtes mobilis pōt itelligi dupliciter. Uno mō vt ꝑs post ꝑtē moueat̄: qd̄ q̄dem nō est possibile in eo qd̄ ſm se totū mouet̄: q2 eius qd̄ ſꝫ se totū

moueť:oēs ptes simul mouenť:nō gdē seorsum a toto.sꝫ in ipo toto. Alio mō pōt itelligi ista diuisio mot⁹ ſm ptes mobilis.sicut ⁊ diuisio cuiuslibet accidētis cui⁹ subiectū est diuisibile attēdiť ſm diuisionē sui subiecti:sicut si totū hoc corpus est albū:ſm diuisionez corporis diuideť ꝑ accidēs albedo.Et sic accipiť hic diuisio motus ſm ptes mobilis:vt sicut vtraqꝫ ps mobilis sił moueť in toto:ita mot⁹ vtrarūqꝫ ptiū sint simul.Et per hoc ista diuisio motus q̄ est ſm ptes mobilis:est alia ab illa q̄ est ſm tps in q̄ due ptes motus nō sunt simul.Si tn̄ mot⁹ ptis vnius cōpareť ad motū ptis alteri⁹:nō simplr̄:sꝫ ſm aliqđ signuꝫ determinatū:sic motus vnius ptis etiā tempore precedit motum alterius partis. Si.n.mobile.a.b.c.moueatur in magnitudine.e.f.g.ita ꝙ.e.f.sit equale toti.a.c.manifestū est ꝙ hoc signum.f.ſm prius pertransibit.b.c.q̄꜄.a.b.⁊ ſꝫ hoc simul curret diuisio motus ſm partes tēporis:⁊ ſm partes mobilis. ⁋ Secundo ibi.

⁋ Ostēsio ꝙ motus vnius partis cōparatus ad motuꝫ alterius partis non simpliciter:sed ſm aliquod signum determinatum:tempore precedit motum alterius partis.

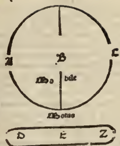

⁋ Atqꝫ sit ptis qdē.a.b.motus.d.e.ptis v̄o.b.c.mot⁹ e.ꝫ.Totū igiť motū.d.ꝫ.ipsius.a.c.mobilis motū esse necesse est.Eteni hoc ipso motu mouebiť:qppe cum vtraqꝫ pars vtroqꝫ moueatur motu : ⁊ nihil alieno motu:sed proprio moueať.Quare totus motus totius est magnitudinis motus.

⁋ Sit igiť ipsius qdē.a.b.qui est.d.e.ipsi⁹.b.c.qui est.e.ꝫ.mot⁹ ptiū. Necesse ē igiť totū i quo est.d.ꝫ.ipsius.a.c.eē motū. Mouebiť eniꝫ ſm hūc:qm̄ quidē vtraqꝫ ptiū mouebiť ſm vtrūqꝫ. Nulla eniꝫ mouebiť ſm alterius motū.Quare totus motus totius est magnitudinis motus.

Qt mot⁹ diuidať ſꝫ ptes mobilis triplici ratione. ⁋ Manifestat positos modos.Et p̄mo ostēdit ꝙ mot⁹ diuidať ſm ptes mobilis.Scđo ꝙ diuidať ſꝫ ptes tpis.ibi [Alius aūt ſꝫ tps est.] Primū ostēdit trib⁹ rōnib⁹.Quaꝝ p° prima talis est.Ex quo moto toto mouenť ptes:motus illius ptis q̄ est.a.b.sit.d.e.⁊ motus alteri⁹ ptis q̄ est.b.c.sit e.ꝫ.Sicut ergo totū mobile.a.c. cōponiť ex.a.b.⁊.b.c.ita tot⁹ mot⁹.d.ꝫ.cōponiť ex.d.e.⁊.e.ꝫ.Cū ergo vtraqꝫ ptiuꝫ mobilis moueať ſꝫ vtrāqꝫ ptiū mot⁹:ita tn̄ ꝙ neutra ps mobilis moueť ſꝫ motū alteri⁹ ptis:qꝛ ſꝫ h̄ tot⁹ mot⁹ eēt vni⁹ ptis q̄ moueret motu suo ⁊ motu alteri⁹ ptis:opꝫ dicere ꝙ tot⁹ mot⁹.d.ꝫ.sit toti⁹ mobilis.a.c.⁊ sic mot⁹ toti⁹ diuidiť per motū partiū. ⁋ Scđam rationem ponit ibi.

⁋ Prima demonstratio ostendēs ꝙ motus diuiditur ſm diuisionem mobilis.

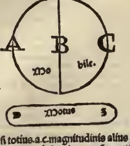

⁋ Preterea si motus qdē ois alicuius est motus:totus aūt.d.ꝫ.motus neqꝫ.a.b.neqꝫ.b.c.est ptis. Pars eniꝫ ptis est motus:neqꝫ cuiqꝫ tribuiť aliꝫ:cui⁹ nāqꝫ totius totus est motus:eius ⁊ ptiū ptes sunt:partes aūt.d.e.ꝫ.ptiū.a.b.c.⁊ nō alioꝝ sūt motus:pluriū.n.vnus motus esse non potest:totus profecto motus d.ꝫ.totius.a.c.magnitudinis motus erit.

⁋ Amplius aūt si ois motus alicuius est:totus aūt motus qui est in quo est.d.ꝫ.neqꝫ ptium est neutre.ptis eniꝫ vtraqꝫ est:neqꝫ alteri⁹ nullius: cuius eni totus totius ⁊ ptes ptiuꝫ sunt:partes autē ipsius.d.ꝫ.sunt ipsarū que sūt.a.b.c.⁊ nullarū aliaꝝ:pluriū eniꝫ nō erat vnus mot⁹:⁊ vtiqꝫ totus mot⁹ erit ipsius.a.b.c.magnitudinis. T.c.34.

⁋ Que talis ē.Ois motus est alicui⁹ mobilis. Totus aūt motus.d.ꝫ.neqꝫ est alteri⁹ ptiū:qꝛ neutra moueť ſm totū motū:sꝫ vtraqꝫ moueť ſm ptes mot⁹:vt dictū est. Neqꝫ iteꝝ pōt dici ꝙ sit mot⁹ cuiuscūqꝫ alteri⁹ mobilis separati ab.a.c.qꝛ si tot⁹ ille mot⁹ eēt toti⁹ alteri⁹ mobilis:seq̄reť ꝙ partes hui⁹ mot⁹ eēnt ptiū illius mobilis:sꝫ ptes hui⁹ motus q di.d.ꝫ.sunt ptiū hui⁹ mobilis q̄ sunt.a.b.c.⁊ nullaꝝ aliaꝝ:qꝛ si eēnt ⁊ harū ⁊ aliaꝝ:seq̄reť ꝙ vnus motus eēt pluriū:qđ est ipossibile. Relinquiť ergo ꝙ totus motus sit totius magnitudinis:sicut ⁊ ptes partiū:⁊ ita mot⁹ totius diuidiť ſm ptes mobilis. ⁋ Tertiā rōnē ponit ibi.

⁋ Demonstratio secunda ostendens idem quod supra.

⁋ Insuꝑ si totius.a.c.magnitudinis alius qdā sit motus:ceu.t.i.auferenť ab ipso vtrarūqꝫ ptiū motus:q quidē eq̄les erūt motib⁹.d.e.⁊.e.ꝫ. Unus eni vnius ē motus.Quare si tot⁹.g.k.motus in motus ptiū diuideť:motus.g.k.motui.d.ꝫ.erit equalis.Sin v̄o stabit aliqđ vt.h.k.hic nulli⁹ erit motus(vt patet.) Neqꝫ eniꝫ totius:neqꝫ ptiū.Quia motus vnius est vnus.

At neqꝫ

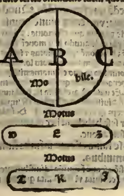
At neqȝ cuiq̄ȝ aliq̄ tribuet: cōtinuus enī motus cōtinuoꝝ quorūdā est motus. Eadē erit ꝑfecto ratio: ⁊ si.d.e.ȝ.excesserūt in diuisione motus.g.k. Quare si hoc eē nō pōt: eūdē atqȝ equalē esse necesse est. Hec igitur diuisio ratione partiuȝ eius est quod mouetur atqȝ cuiuslibet partibilis ipsam esse necesse est.

T.c.35. ¶ Amplius aūt siqdē est totius alius motus: vt in quo.t.i.remouebit̄ ab eo q sit vtrarūqȝ ptiuȝ motus. Hi aūt equales erāt bis q̄ sīt.d.e.ȝ. vni⁹ enīȝ vnus motus. Quare si totus qdē diuidet̄: qui est.t.i.in ptiū motus: equalis erit qui est.t.i. ei qui est.d.ȝ. Si vo deficit aliqd: vt qd est.k.i. Hic nullus erit motus: neqȝ enim totius: neqȝ partiū: ꝑꝑ id qd vn⁹ vni⁹ ē: neqȝ alteri⁹ nulli⁹ ē. Cōtinu⁹.n.mot⁹ ē ꝯtinuoꝝ quorūdā. Silr aūt ē ⁊ si excellat ꝓȝ diuisionē. Quare si hoc ipolē ē: necesse eūdē eē ⁊ eq̄lē. Hec qdē igit̄ diuisio ꝓm partiū motus ē: ⁊ necesse ois eē ptibilis ipsam.

¶ Que talis est. Oē qd mouet̄ hȝ aliquē motū. Si igitur totus motus q est.d.ȝ.non sit totus totius mobilis qd est a.c.opȝ ꝙ aliqs alius motus sit eius. Et sit ille motus.t.i. Ab hoc ergo motu qui est.t.i.auferat̄ per diuisionē mot⁹ vtrarūqȝ ptiū quos opoꝛteat eē equales his q̄ sunt.d.e.ȝ. hac rōne: q2 vnius mobilis nō est nisi vnus mot⁹: vñ nō pōt dici ꝙ motus ptiū q auferunt̄ a motu.t.i.q ponit̄ esse toti⁹ sint maiores aut minores q̄ȝ.d.e.⁊.e.ȝ.q ponebantur motus earūdē ptiū. Aut ergo mot⁹ ptiū ꝯsumūt ꝑ diuisionē totū.t.i.aut deficiūt ab eo: aut supexcedūt. Si ꝯsumūt totū.t.i.⁊ nō excedūt nec deficiūt: sequit̄ ꝙ motus.t.i.sit eq̄lis.d.ȝ.q ē mot⁹ ptiū: ⁊ nō differat ab eo. Si aūt mot⁹ partiū deficiūt a.t.i.ita ꝙ.t.i.excedat.d.ȝ.in.k.i.ista pars mot⁹ q̄ ē.k.i.nulli⁹ mobilis erit. Nō.n.ē mot⁹ totius.a.c. neqȝ ptiū ei⁹: q2 vni⁹ nō est nisi vn⁹ mot⁹: ⁊ tā toti q̄ȝ ptib⁹ assignat⁹ ē iā ali⁹ mot⁹. Neqȝ iteꝝ pōt dici ꝙ sit alicuius alteri⁹ mobilis: q2 tot⁹.t.i.ē qdā mot⁹ ꝯtinu⁹: ⁊ mot⁹ ꝯtinuus opȝ ꝙ sit ꝯtinuoꝝ: vt in q̄nto oñsuȝ ē: vñ nō pōt esse ꝙ ps hui⁹ mot⁹ ꝯtinui q est.t.i.sit alicui⁹ mobilis qd non

T.c.7.t. c.4. cōtinuet̄ cū.a.b.c. Silr etiā sequit̄ incōueniēs si dicat̄ ꝙ mot⁹ ptiū excellat ꝓȝ diuisionē: q2 sequet̄ ꝙ ptes excedāt totū: qd ē ipolē. Si ḡ hoc ē ipolē ꝙ excedat vl̄ deficiat: necesse est ꝙ mot⁹ ptiū sit eq̄lis ⁊ idē motui toti⁹. Deinde cōcludit. Hec igit̄ diuisio ē ꝓȝ mot⁹ ptiū: ⁊ necē ē ꝙ tal ptitio inueniat̄ i motu ꝑꝑ h ꝙ oē qd mouet̄ ē ptibile. ¶ 2⁹ ibi.

¶ Demonstratio tertia ostendens idem quod supra.

¶ Alia aūt est tpis rōne. Nā cū ois motus in tpe sit: ⁊ omne tempus sit diuisibile: minoꝛ aūt in minori tpe fiat: omnis motus vti tempus diuidatur necesse est.

¶ Alius aūt ꝓm tps. Qm̄ enīȝ ois motus in tpe: tēpus aūt oē diuisibile est: in minori aūt minoꝛ motus: necesse est oēm diuidi motū ꝓm tēpus. T.c.36.

¶ Cōcludit ꝙ motus diuidat̄ ꝓȝ diuisionē tpis tali rōne. Ois motus est in tpe: ⁊ omne tps est diuisibile vt ꝓbatuȝ est. Cuȝ ergo in minori tpe sit minoꝛ motus: necesse est ꝙ omnis motus diuidat̄ ꝓm tempus. ¶ Deinde cum dicit. T.c.3.t. c.16.

¶ Cū aūt oē qd mouet̄ in aliquo moueat̄: ⁊ tēpoꝛe aliquo: mobilisqȝ totius sit motus: easdē eē diuisiones ⁊ tēpoꝛis ⁊ mot⁹: ⁊ ipsius moueri: ⁊ eius qd mouet̄: ⁊ etiam eius in quo est motus necesse est. Uerum non omnium similiter in qbus est motus. Sed quātitatis quidem per se: qualitatis vo per accidens.

¶ Qm̄ aūt omne qd mouet̄ in aliquo mouetur: ⁊ quodā tēpoꝛe: ⁊ ois moti est motus: necesse est easdē diuisiōes eē tēpoꝛis: ⁊ mot⁹: ⁊ ipsius moueri: ⁊ qd mouet̄: ⁊ in quo motus est. Sed nō oium simil̄r est in qbus motus est: sȝ q̄ntitatis qdem ꝓm seipsum: qualitatis autem ꝓm accidens. T.c.37.

¶ Ostēdit q̄ sil̄ diuidant̄ cū motu. Et circa hoc tria facit. Prio pōit q̄nque q̄ simul diuidunt̄. Scdo oñdit ꝙ i oib⁹ predictis sil̄ inuenit̄ finitū ⁊ infinitū. ibi [Et i ipo finita eē.] Tertio oñdit in quo hoꝝ inuenit̄ diuisio ⁊ infinitū. ibi [Secutū aūt maxie ē.] Circa p̄mū duo facit. Prio ꝓponit qd intēdit. Scdo manifestat ꝓpositū. ibi [Accipiat̄.n.tps.] Dicit ḡ ꝙ q2 oē qd mouet̄ mouet̄ in aliquo. i. ꝓȝ aliqd genus vel spēm: ⁊ iteꝝ in aliquo tpe: ⁊ iterū cuiuslibet mobilis ē aliqs mot⁹: necē ē ꝙ ista q̄nque sil̄r diuidant̄. s. tps ⁊ mot⁹ ⁊ ipsiuȝ moueri: ⁊ mobile qd mouet̄: ⁊ id in quo est motus vl̄ loc⁹ vel q̄litas vl̄ q̄ntitas. Sȝ tñ nō est eodē mō diuisio oium eoꝝ in qbus est motus: sed quorūdā qdem per se: quorūdā vo per accidēs. Per se qdē oium eoꝝ que pertinēt ad genus q̄ntitatis: vt est in motu locali: ⁊ etiā in augmēto ⁊ decremēto. Per accidēs vo in his que ptinēt ad q̄litatem: vt in motu alterationis. ¶ Secundo ibi.

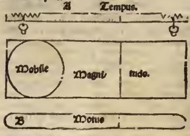
¶ Accipiatur enim tēpus in quo quippiā mouetur ⁊ sit.a.⁊ motus sit.b. Si igitur in toto tēpoꝛe motū est: in illius dimidio: motu minoꝛe est motū. Quo rursus diuiso: minoꝛe motu rursus est motum: ⁊ sic semper motus diuidetur vt tempus.

¶ Accipiat̄ enim tēpus in quo mouet̄ in quo sit a.⁊ motus in quo.b. Si igit̄ per totū in oi motum est tēpoꝛe: in medio per minoꝛē: ⁊ iterum hoc diuiso per minoꝛem huius: ⁊ sic semper.

¶ Manifestat qd dixerat. Et p̄mo q̄ntū ad h ꝙ tps ⁊ motus simul diuidant̄. Scdo ꝙ mot⁹ ⁊ ipsiuȝ moueri sil̄ diuidunt̄. ibi [Eodē aūt mō.] Tertio oñdit idē de motu ⁊ eo in quo ē mot⁹. ibi [Silr aūt demōstrabit̄.] Circa p̄mum duo facit. Prio oñdit ꝙ ad diuisionē tpis diuidit̄ mot⁹. Scdo ꝙ ecōuerso ad diuisionē mot⁹ diuidit̄ tps. ibi [Silr aūt ⁊ si mot⁹.] Dicit ergo p̄mo. Ponat̄ ꝙ tps in quo aliqd mouet̄ sit.a.⁊ mot⁹ q est i hoc tpe sit.b. Manifestū est aūt ꝙ si aliqd mouet̄ per totā magnitudinē i toto tpe qd in medietate tpis mouet̄ ꝑ minoꝛē magnitudinē. Idē est aūt moueri toto motu ⁊ per totā magnitudinē: ⁊ ꝑ ptē motus ⁊ per ptē magnitudinis: vñ manifestuȝ est ꝙ si in toto tpe mouet̄ toto motu: ꝙ in pte tpis mouebit̄ minori

motu: ⁊ iteꝝ diuiſo tpe ïueniaẗ mïoꝛ motꝰ: ⁊ ſic ſemꝑ. Ex quo pꝫ ꝙ ſm diuiſionē tpis diuidiẗ motus. ¶ Scđo ibi.

¶ Demonſtratio oſtendens ꝙ motus diuiditur ſm diuiſionem temporis.

¶ Simili mō ſi motus eſt diuiſibilis: ⁊ tēpus eſt diuiſibile. Si eniꝫ toto motu: toto in tpe motū eſt: ſi dimidio: in dimidio: ⁊ minoꝛe rurſus in minoꝛe eſt motū.

¶ Similiter aūt ⁊ ſi motus diuiſibilis ſit: ⁊ tēpus diuiſibile. Si enim per totuꝫ in oi: per medium in medio: ⁊ iterū per minoꝛem in minoꝛi.

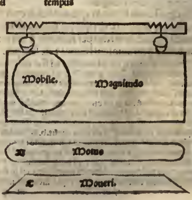
¶ Dicit ꝙ ecōuerſo ſi motus diuidiẗ ⁊ tp̄s diuidiẗ: ſi per totuꝫ motū moueẗ in oi tpe: per mediū motus mouebiẗ in medio tpe: ⁊ ſemꝑ minoꝛ erit motus in minoꝛi tpe: ſi ſit mobile idem: vel eque velox. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Ipſuꝫ quoqꝫ moueri mō diuideẗ eodē. Sit.n. ipſuꝫ moueri.c. In dimidio igiẗ motus minꝰ erit toto: ⁊ in dimidio rurſus dimidij: ⁊ ita ſemper diuidetur.

T.c.38. ¶ Eodē aūt mō ⁊ ip̄m moueri diuideẗ. Sit.n. i q̄ ē.c. ip̄ꝫ moueri. Scđꝫ igiẗ mediū motū mioꝛ erit toto: ⁊ iteꝝ ſꝫ medietatis mediū: ⁊ ſic ſēꝑ.

¶ Oſtēdit ꝙ motꝰ ⁊ moueri ſil' diuidunẗ. Et circa B duo ſac. Pꝛio oñdit ꝙ ip̄ꝫ moueri diuidiẗ ſꝫ diuiſionē motꝰ. Scđo ꝙ motꝰ diuidiẗ ſꝫ diuiſionē eiꝰ qđ ē moueri. ibi Eſt aūt ⁊ ponētē. Diẗ ḡ p̄ ꝙ eodeꝫ mō ꝓbaẗ ꝙ ip̄m moueri diuidiẗ ſꝫ diuiſionē tpis ⁊ motꝰ. Et ip̄m moueri ſit.c. Manifeſtū ē āt ꝙ nō tm̄ moueẗ aliqđ ſꝫ ptē motꝰ q̄ntū ſꝫ totū motū. Mãifeſtū ē ḡ ꝙ ſꝫ mediū motū pˀs eiꝰ qđ ē moueri erit minoꝛ toto ipſo moueri: ⁊ adhuc minoꝛ ſm medietatis mediū: ⁊ ſic ſemper ꝓcedetur: ergo ſicut tempus ⁊ motus ſemꝑ diuidunẗ: ita ⁊ ipſum moueri. ¶ Scđo ibi.

¶ Demōſtratio oñdēs ꝙ motꝰ diuidiẗ ſm diuiſionē moueri.

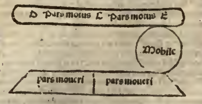

¶ Licet etiā ip̄m moueri qđ eſt ptis vtriuſqꝫ motus d.c. ⁊ .e.f. deſignādo: totū totꝰ dicē eē. Nā ſi ſit aliud: plura motꝰ eiuſdē erūt moueri: ſicut ⁊ motū in motꝰ partiū p̄us oſtēdimus diuiſibilē eē. Accōmodatū.n. ipſum moueri pti vtriqꝫ motus: cōtinuū totum erit.

¶ Eſt aūt ⁊ ponentē ſm vtrūqꝫ motum ipſum moueri: vt ſm.d.c. ⁊ .c.e. dicere ꝙ totū erit ſm totum. Si nāqꝫ aliud plus erit ipſum moueri ſm eundem motum: ſicut determinauimus: ⁊ motum diuiſibilem in partiū motꝰ eē. Accepto enim ipſo moueri ſm vtrūqꝫ ꝯtinuū erit totuꝫ.

¶ Pꝛobat ꝙ econuerſo motus diuidiẗ ſm diuiſionē eius qđ eſt moueri. Sint eniꝫ due ptes motꝰ.d.c. ⁊ .c.e. ſm quarum vtrāqꝫ aliqđ moueẗ. Et ſic ſi ptibꝰ eiꝰ qđ ē moueri reſpōdēt ptes motus: oportet dicere ꝙ toti reſpōdeat totū. Quia ſi aliqđ plus eēt in vno q̄ȝ in altero: erit hic argumētari de moueri ad motū: ſicut ſupra argumētati ſumꝰ T.c.42. quādo oſtēdimus ꝙ motus totius eſt diuiſibilis in motꝰ c.53.t.54 partiū. ita ꝙ nō pōt deficere nec excellere. Similr etiam ⁊ partes eius qđ eſt moueri non poſſunt excedere partes motus: nec deficere: q2 enim neceſſe eſt accipere ſm vtrāqꝫ partē motus: hoc qđ eſt moueri: neceſſe eſt ꝙ totū moueri ſit ꝯtinuū: coꝛreſpōdēs toti motui: ⁊ ita ſemꝑ partes eius. qđ eſt moueri r̄ndent ptibus motus ⁊ totum toti: ⁊ ſic vnum diuiditur ſm alterum. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Demonſtratio oſtendens ꝙ moueri diuiditur ſm diuiſionem motus.

¶ Similiter ⁊ lōgitudo ⁊ omne id oīno in quo ſit mutatio diuiſibile demōſtrabiẗ: ⁊ ſi quedā per accñs diuiſibilia ſunt: ꝓpterea ꝙ id qđ mutaẗ eſt diuiſibile. Nam ſi vnum diuidatur: omnia diuidentur.

¶ Similiter aūt demōſtrabitur ⁊ longitudo diuiſibilis: ⁊ omnino illud oē in quo eſt mutatio: preter quedā que ſm accidēs. Quod eni mutaẗ eſt diuiſibile: vno enim diuiſo omnia diuideẗ. T.c.39.

¶ Oſtēdit idē de eo in quo eſt motus: ⁊ dicit ꝙ eodē mō demōſtrari pōt ꝙ lōgitudo in q̄ moueẗ aliqđ ſm locū ſit diuiſibilis ſꝫ diuiſionē tpis ⁊ motus ⁊ ipſius moueri. Et qđ dicimus de longitudine in motu locali: eſt etiam intelligendū de omni eo in quo eſt motus: niſi ꝙ quedaꝫ ſunt diuiſibilia per accñs: ſicut qualitates in motu alteratiōis vt dictū eſt. Et inde eſt ꝙ oia iſta ſic diuiduntur: q2 illud qđ mutaẗ eſt diuiſibile. vt oſtenſum eſt ſupra. Unde vno T.c.54. hoꝝ diuiſo: opꝫ ꝙ oia diuidantur. ¶ Deinde cum dicit. c.52.

¶ Similiter ſeſe habebunt hec oia infinitionis etiaꝫ: atqꝫ oppoſiti ratione.

¶ Et in ipſo finita eſſe aut infinita ſimiliter ſe habebit de omnibus.

¶ Oñdit ꝙ ſicẗ ꝯſequūẗ ſe in iſta idiuiſibilitate: ita ꝯſequūtur ſe i B qđ ē eē finita vl' ifinita: ita ꝙ ſi vnū iſtoꝝ fuerit

finitū

finitū oia erūt finita. z si infinitū silr. ¶ Deide cuz dicit.

¶ Ab eo aūt maxie qd̄ mutaf hoc est secutū: oia inq̄z diuidi infinita q̄z eē. Cōtinuo eni ei qd̄ mutaf diuisibilitas ac ifinitio inest. Diuisibilitas igif p̄us est demōstrata. Infinitio autem in sequentibus innotescet.

¶ Secutū aūt maxie est diuidi oia: z ifinita esse ab ipso mutāte. Mox eni inest mutāti diuisibile z infinitū. Diuisibile quidē igif ōnsuz ē p̄ri⁹. Infinitū autē in sequentibus erit manifestum.

¶ Ondit in quo premissorū p̄mo inueniaf diuisibilitas z finitū seu infinitū: z dicit q̄ maxie ab ipso qd̄ mutaf ɔsequitur de oībus alijs q̄ diuidanf: z q̄ sint finita vel infinita: qz illud qd̄ est primū nālr in motu est ip̄m mobile: z statiz ipsi ex sua nā inest esse diuisibile z eē finitū vel infinitū: z sic ex ipso ad alia deriuaf diuisibilitas vel finitū.
Lec.5.l. c.32. Quō aūt ipsuz mobile sit diuisibile: z p ip̄z alia diuidanf
Lec.6.l. c.33. z.34 ōnsuz est prius. Sz quō ēt hoc sic se hz de infinito: ōndef inferius in hoc eodem .6. libro. LEC. VII.
Lec.9.l. 60. z inde ¶ Cum autem omne qd̄ mutatur e quodam in quoddam mutetur: ipsum mutatum cum primo mutatum est: in eo esse in quo est mutatum necesse est.

T.c.40. Quoniam autem omne quod mutatur ex quodam in aliquid mutatur: necesse est quod mutatur cum mutatuz est esse in quo mutatum est.

Postq̄z p̄hs ondit q̄liter diuidaf mot⁹. h determinat de ordie p̄riū mot⁹. Et p̄ īqrit an sit p̄mū in motu. Scdo ondit quō ea que sūt in motu p̄cedūt se inicē. ibi [Qm̄ aūt oē qd̄ mutaf in tp̄e mutatur.] Circa primū duo facit. P̄rio ondit q̄ id in quo p̄mū mutatū ē: est idiuisibile. Scdo ondit quō i motu possit iueniri p̄m: z quō nō possit. ibi [Dicif aūt in quo p̄m mutatū est.] Circa p̄mū duo fac. P̄rio p̄mittit quoddā qd̄ est necessariuz ad p̄positi ōnsionē. Scdo ondit p̄positū. ibi [In quo aūt p̄rio mutatū est.] Circa p̄mū duo fac. P̄rio p̄ponit qd̄ intēdit. Scdo p̄bat p̄positū. ibi [Qd̄ mutaf eni.] Dic̄ ergo primo q̄ qz oē qd̄ mutaf mutaf de vno termio in aliud: necesse est omne qd̄ mutatur: quando iam mutatum est esse in termino ad quem. ¶ Secundo ibi.

¶ Id eniz qd̄ mutaf erit ab eo ex quo mutaf: aut ip̄m relinquit. Atq̄z aut idem est mutari atqz relinquere: aut sequitur relinquere quidez mutari: reliquisse aūt esse mutatum. Nam ad vtrūq̄z silr se hz vtrūq̄z. Cum igif vna mutationū sit ea cui⁹ termini ɔdictoriaz subeunt oppositionē: p̄z cū mutatū est q̄ppiā in id qd̄ ē: ex eo qd̄ haud est: id iā ipsum qd̄ haud est reliquisse. Quo fit vt sit in eo qd̄ est. Oē nāqz quoduis: aut eē: aut nō eē necesse est. Patet igif ip̄m mutatū ea mutatione cui⁹ termini ɔdictoriā subeūt oppōnē in eo eē in qd̄ est mutatuz. Qd̄ si in hoc ita est: z in ceteris ita erit. Similiter enī in vna z in ceteris hoc sese habet.

¶ Quod mutaf eni ex quo mutaf distat aut deficit ipsum: z aut idē est mutari z deficere: aut sequif ad mutari ipsum deficere. Nā qd̄ est mutatū eē: defecisse. Silr eniz vtrūq̄z se hz ad vtrūq̄z.
T.c.41. Qm̄ ergo vna mutatio est s̄m ɔtradictionē: qn̄ mutatū est ab eo qd̄ nō est inesse: defecit non ens: erit igif inesse. Omne eni necesse est eē: aut nō eē. Manifestū igitur q̄ i mutatiōe s̄z ɔdictionē qd̄ mutatū est: erit in quo mutatū est. Si aūt in hac z in alijs est: silr eniz in vna z in alijs est.

¶ Probat p̄positū duab⁹ rōnib⁹: q̄rū p̄ma est p̄ticularis: scda vlis. P̄ria rō talis ē. Oē qd̄ mutaf op̄z q̄ distet a termino a q̄ mutaf: sic̄ p̄z i motu locali i q̄ loc⁹ a quo mutaf remanet: z mobile p motū fit distās ab eo: aut op̄z q̄ ipse termin⁹ a quo deficiat sic̄ ē i motu alteratiōis: cū .n. ex albo fit nigrū ipsa albedo deficit. Et ad hui⁹ p̄positiōis manifestationē subiūgit: q̄ vel mutari est idē qd̄ ē deficere: vel ad hoc qd̄ est mutari sequitur ipsum deficere: z ad hoc qd̄ est mutatū esse sequif defecisse. s. a termio a quo. Vn̄ manifestū ē q̄ sūt idē subto: sz differūt rōne. Nā deficere dr̄ p respectū ad terminū a q̄: mutatio autez magis denomiaf a termino ad quē. Et ad manifestationē ei⁹ qd̄ dixerat. subdit q̄ [silr vtrūqz se hz ad vtrūqz] s. sic̄ se hz deficere ad mutari: ita defecisse ad mutatū eē. Ex p̄missis aūt argumētaf ad p̄positū ondēdū in vna sp̄e mutationis: q̄. s. ē iter ɔdictorie opposita. s. iter eē z nō eē. vt p̄z in generatiōe z corruptiōe. Patet .n. ex p̄missis: q̄ oē qd̄ mutaf deficit a termio a q̄: z qd̄ mutatū est iā defec̄. Qn̄ igif mutatū est aliqd a nō eē in eē: iā defecit a nō eē: sz de quolibet vex ē dic̄: q̄ aut ē: aut nō ē: qd̄ g̊ mutatū ē de nō eē in eē: mutatū ē in eē. Et silr qd̄ mutatū est de eē in nō eē: op̄z q̄ sit in nō eē. Manifestū g̊ est q̄ in mutatiōe q̄ ē s̄z ɔtradictionē qd̄ mutatū est: est in eo ad qd̄ mutatū est. Et si ē vex i ista mutatiōe: pari rōne ē vex i alijs mutatiōib⁹. Ex q̊ p̄z id qd̄ p̄ p̄positū ē. ¶ Scdaz rōnē pōit ibi.

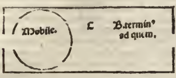
¶ Preterea si quecq̄z sumaf: hoc etiā in vniuersis esse patebit: si ip̄m mutatū alicubi: aut in aliquo esse necesse est. Qm̄ enim id e quo est mutatū relinqt: atq̄z ipsum alicubi eē necesse est: aut in hoc erit: aut i alio. At si in alio vt in .c: id p̄fecto qd̄ in ip̄m .b. est mutatū rursus in .b. mutaf ex .c. Ipsum nāqz .c. non erat ipsi coherēs .b. Mutatio eni ɔtinua est: quo fit vt ipsum mutatū cū est mutatū: ad id mutef: in qd̄ est mutatū: qd̄ fieri neq̄t. Id ergo qd̄ est mutatū: in eo eē in qd̄ ē mutatū necesse est. Patet igif z ip̄m factū tū eē cum factū est: z ip̄m corruptū tū nō eē cū est corruptum. Hoc eniz z si de omni mutatione est dictū: maxime tn̄ in ea dilucidū est: cuius termini ɔdictoriaz subeūt oppositionem. Patet igitur ipsum mutatum in eo eē in qd̄ est mutatum cum mutatum est primo.

¶ Amplius aūt z s̄m vnāquāq̄z accipiētib⁹ manifestū est. T.c.42. Siqdē necesse est qd̄ mutatū est alicubi: aut ex quo mutatū est: aut i aliquo eē. Qm̄ aūt ex quo mutatū est defecit: necesse est aūt esse alicubi: aut in hoc: aut in alio erit. Siqdē igitur in alio. vt in ipso .c. qd̄ in ipsuz .b. mutatū ē: iterū ex .c. mutatur in .b. Nō enim erat habitū ipsi .b. Mutatio eniz ɔtinua est. Quare qd̄ mutatū ē: qn̄ mutatū: mutatur in qd̄ mutatū est: hoc aūt ē impoīe. Necesse ergo qd̄ mutatū est eē in hoc i qd̄ mutatū est. ¶ Manifestū igitur est: z qd̄ factuz cū factū est: erit: z qd̄ corruptū est: nō erit: T.c.43. vniuersaliter eni dictū est z de oi mutatione: z maxime est manifestū in ea que est s̄m cōtradictionem. Qd̄ quidē igitur qd̄ mutatuz est: cum mutatum est: primo in illo est: manifestum est.

¶ Et dicit q̄ h idē pōt eē māifestū ɔsiderādo s̄z vnāquāqz mutationē. Et māifestat in mutatiōe locali. Oē eni qd̄ mutatū ē: nece ē eē alicubi: vl' i termio a quo: vel i aliquo

alio. Sꝫ qꝛ illō qd̄ mutatū ē iā defecit ab eo ex quo mutatū ē:nec̄e ē ꝙ ſit alibi. Aut igiť nec̄e ē ꝙ ſit in B de quo intēdim⁹.ſ.in termīo ad quē:aut ī alio. Et ſi ē in B habeť ꝓpoſitū. Si aūt in alio. Ponam⁹ ꝙ aliqd moueať in.b.ꝛ qn̄ mutatū ē nō ſit in.b.ſꝫ in.c.tūc oportebit dicē ꝙ ēt de c.muteť in.b.qꝛ.c.ꝛ.b.nō ſūt habita.i.ꝯſequēter ſe habētia. Opꝫ eni ꝙ tota huius mutatio ſit ꝯtinua:ꝛ in ꝯtinuis vnū ſignū nō eſt ꝯiter ſe hn̄s ad alteꝝ:qꝛ nec̄e ē ꝙ cadat
Lec.i.t. c.i. ī medio aliqd ſui generis:vt ſupra ꝓbatū ē. Vn̄ ſequeť ſi illō qd̄ mutatū ē qn̄ mutatū ē ſit in.c.ꝛ de.c.mutať in.b. qd̄ ē termin⁹ ad quē:ꝙ qn̄ mutatū ē tūc mutať in qd̄ mu
Lec.5.t. c.32. tatū ē. Qd̄ ē īpoſſe. Nō eni ſil' eſt mutari ꝛ mutatū eſſe:vt ſupra dictū ē. Nihil aūt differt ſi huiꝰ termini.c.ꝛ.b.accipianť ī motu locali.vel ī q̄cūqꝫ alia mutatiōe. Nec̄e eſt ḡ vīr veꝝ eē ꝙ id qd̄ mutatū ē:qn̄ mutatū ē:ē ī B ad qd̄ mutatū ē.i.ī termīo ad quē. Et ex B vlteri⁹ ꝯcludit ꝙ illō qd̄ factū ē:qn̄ factū ē:hꝫ eē:ꝛ qd̄ corruptū ē:qn̄ corruptū ē:ē nō ens. Oñſuꝫ ē eni vīr hic de oī mutatiōe. Et maxie manifeſtū ē ī mutatiōe q̄ ē ſꝫ ꝯ̄dictionē:vt ex dictis pꝫ. Sic igiť manifeſtū ē ꝙ id qd̄ mutatū ē cū ṗmo mutatū eſt:eſt in illo ad qd̄ mutatū eſt. Addit aūt [primo] qꝛ poſtq̄ȝ mutatū eſt ad aliqd poſſꝫ exīde moueri:ꝛ ibi nō eēt. Sed qn̄ primo mutatū eſt:oportet ꝙ ſit ibi. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Demonſtratio probans ꝙ illud quod mutatum eſt: eſt in eo in quod mutatum eſt.

¶ Id aūt in quo ṗmo ꝗppiā ē mutatū: idiuiduū eē necesse ē. Atqꝫ id dico ṗmū:qd̄ nō ex eo eſt tale:qꝛ aliquid ipſi⁹ ē tale. Sit.n.diuiſibile litteris.a.c.deſignatū:atqꝫ diuiſuꝫ ī.b. Si igiť in.a.b.aut rurſus in.b.c.ē mutatū:nō ī ipſo ṗmo.a.c.ē mutatū:ſin:ī vtroqꝫ mutať. In vtroqꝫ eni aut mutatū eē:aut mutari neceſſe eſt:ꝛ ī toto ſane mutať. At mutatū eſſe ſupponebať. Eadē ē rō ꝛ ſi ī altero mutať:ī altero ē mutatū. Erit eni qd̄ ṗus ṗmo. Quare nō erit id diuiſibile in quo ē mutatum. Patet igitur tam corruptum q̄ȝ generatū: in indiuiduo corruptum eſſe ac generatum.

T.c.44. ¶ In quo aūt prīo mutatū ē qd̄ mutatū eſt:nec̄e athomū eē. Dico aūt prīo:qd̄ nō ē ꝑ alteꝝ aliqd ipſi⁹ eē hniꝰ ſit. Sit igiť diuiſibile qd̄ ē.a.c.ꝛ diuidať ſꝫ.b. Siqdē igiť ī.a.b.mutatū ē:aut iterū in.b.c.nō vtiq̄ȝ ī prīo qd̄ ē.a.c.qd̄ mutatū ē:erit. Si aūt trāſmutabať in vtroqꝫ:nec̄e ē eni ī vtroq̄ȝ trāſmutatū eē:aut trāſmutari:ꝛ vtiqꝫ in toto tranſmutabať:ſꝫ erat mutatum. Eadeꝫ aūt rō: ꝛ ſi in hoc quidem mutať: in hoc aūt mutatū ē. Erit.n.aliqd prīmo prīus. Quare nō erit vtiqꝫ
T.c.45. diuiſibile in quo mutatū ē. ¶ Manifeſtū ē igiť qꝛ ꝛ qd̄ corruptū eſt ꝛ qd̄ factuꝫ eſt: in athomo hoc quidem corruptum:hoc autem factuꝫ eſt.

¶ Oñdit ꝙ mutatū eē ṗmo ꝛ ꝑ ſe eſt in īdiuiſibili.ꝛ dicē ꝙ illud tp̄s ī quo ṗ mutatū ē qd̄ mutatū ē:nec̄e ē ꝙ ſit athomū.i.īdiuiſibile. Quare aūt addit [prīo] exponit ſubdēs ꝙ in illo ṗmo dī aliqd mutatū eē:in quo nō dī mutatū eē rōne alicuiꝰ ſue ꝑtis. Sic̄ ſi dicať aliqd mobile mutatuꝫ eē in die:qꝛ mutatū ē in aliq̄ ꝑte illiꝰ diei:nō eni ṗ mutať in die. Qꝛ aūt illō tp̄s in quo ṗ mutatū ē ſit indiuiſibile:ſic ꝓbať. Si eni ſit diuiſibile:ſit.a.c.ꝛ diuidať ſm.b.nec̄e eſt dicē ꝙ aut in vtroqꝫ mutatū ſit:aut in vtraqꝫ ꝑte muteť:aut in vna ꝑte muteť:ꝛ in alia ſit mutatū. Sꝫ ſi ī vtraqꝫ ꝑte mutatū ē:nō ṗmo mutatū ē ī toto:ſꝫ ī ꝑte. Si vō deť ꝙ trāſmuteť in vtraqꝫ ꝑte:oportebit dicere ꝙ tranſmuteť in toto. Sic eni dī aliqd ī toto tp̄e mutari:qꝛ mutať in q̄libet eiꝰ ꝑte. Hoc aūt ē ꝯ̄ poſitū. poſitū eni erat:qd̄ in toto.a.c.erat mutatū. Si aūt deť qd̄ ī vna ꝑte mutať: ꝛ in alia ſit mutatū:ſequiť idē icōueniēs.ſ.ꝙ nō ſit ṗmo mutatū in toto:qꝛ cū ꝑs ſit ṗor toto:ꝛ ṗus muteť aliqd in ꝑte tp̄is q̄ȝ ī toto:ſequeť ꝙ ſit aliqd ṗus ṗmo. Qd̄ ē īpoſſe. Ergo opꝫ dicē ꝙ id tp̄s ī q̄ aliqd mutatū ē:ſit īdiuiſibile. Ex B aūt vlteriꝰ ꝯcludit:ꝙ oē qd̄ corruptū ē ꝛ oē qd̄ factū eſt:eſt in īdiuiſibili tp̄is factū ꝛ corruptuꝫ:qꝛ generatio ꝛ corruptio ſūt termini alteratiōis. vn̄ ſi q̄libet motꝰ terminať ī īſtāti [idē ē eni ṗmo mutatū eē qd̄ terminari motū] ſequiť ꝙ gn̄atio ꝛ corruptio ſint ī īſtāti. ¶ Deide cū dic.

¶ Demonſtratio oſtendens ꝙ id in quo aliqd primo mutatum eſt non eſt tempus neqꝫ aliquid diuiſibile: ſed inſtans ꝛ indiuiſibile.

¶ Biſariā aūt dī id ī quo ṗmo ꝗppiā ē mutatū. Vno mō in quo ṗmo ſinita mutatio ē. Tūc eniꝫ vere dicē licet illō eē mutatuꝫ. Altero ī quo ṗmo mutari cepit. Id igiť qd̄ in fine mutationis dī ṗmū:eſt:vereqꝫ dī eſſe. Nā ꝛ fit vt finiať tādē mutatio:ꝛ eſt extiꝰ finiſue mutatiōis. Quē iā ꝛ oñdimus indiuiſibilē eſſe:propterea qd̄ vltimū eſt. At qd̄ in principio mutationis diciť primū:id oīno nō eſt. Nō eſt enim mutationis principium:nec id in quo primo tēporis mutabitur.

¶ Diciť aūt ī quo prīo mutatū ē duplr. Alīd q̄dē in quo prīo ꝑfecta ē mutatio. Tūc eni verū ē dicere ꝙ mutatū eſt. Aliud vō ī quo prīo cepit mutari. Scd̄m q̄dē igiť finē mutatiōis:qd̄ primū dī exiſtit ꝛ ē:ꝯtingit eni ꝑfici mutationē:ꝛ ē mutatiōis finis:qd̄ oñſuꝫ ē īdiuiſibile eē: ꝓꝑ id qd̄ finis ē. Qd̄ aūt ſm pricipiū oīno nō ē:nō eni pricipiū ē mutatōis:neqꝫ ī quo priꝰ ꝗs mutabiť. T.c.46.

¶ Oſtēdit q̄ñ in motu poſſit accipi ṗmū. Et circa B duo facit. Prīo ꝓponit veritatē. Scd̄o ꝓbat.ibi [Sit eni ṗ⁹.] Dicit ḡ ṗmo ꝙ hoc qd̄ diciť [ī quo ṗmo mutatū ē aliqd] poteſt ītelligi dupliciter. Vno modo ī quo ṗmo mutatio eſt perfecta

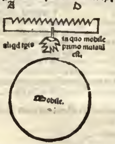
est perfecta vel terminata: tūc eni veꝝ est dicere ꝙ mutatum est quādo iā mutatio est facta. Alio modo pōt itelligi [in quo primū mutatuꝫ est] id est in quo primo incepit mutari: nō in quo primo fuit verū dicere ꝙ iam mutatū esset. Primo igiť modo accipiēdo. s. ſꝫ terminationē mutationis: dř in motu: ⁊ est in eo qđ ṗmo mutatuꝫ est. Cōtingit eni aliquādo ṗmo terminari mutationē: qꝛ cuiuslibet mutationis est aliq̄s terminus. Et h̄ mō itelleximus qđ ṗmo mutatū est: eē īdiuisibile: ⁊ ostēsuꝫ est h̄ hac rōne: qꝛ est finis. i. terminus mot⁹. Oīs aūt terminus ꝯtinui: idiuisibilis est. Sꝫ si accipiať qđ ṗmo mutatū est scđo modo dicēdi. s. ſm ṗn^m. i. ſm ṗmā partē motus. sic nō est in quo ṗmo mutatū est. Nō eni est accipere aliquod ṗn^m mutationis. i. aliquā primā partē mutationis quam non precedat alia pars. Similiter etiā nō est accipere aliq̄d ṗmuꝫ in tempore in quo primo mutetur. ¶ Secundo ibi.

¶ Sit eni ṗmū. a. d. Hoc igiť idiuisibile q̄dē nō ē. Accidet eni vt sint herētia ipsa nūc. Preterea si in. s. a. tēpore toto gescit: ponať eni in illo gescere: ⁊ in. a. quoqꝫ gescit. Quare si ipm. a. d. partib⁹ vacet: simul gescet atqꝫ erit mutatū. In. a. nāqꝫ gescit: i. d. v̄o mutatū ē. Cū aūt nō sit partibus vacās: diuisibile necesse est eē. Atqꝫ in quauis eius parte mutatū eē. Etenim a. d. diuiso: si in neutra quidē p̄te mutatū est: neqꝫ in toto sane mutatū est. Sin in ambab⁹ mutať: in toto quoqꝫ mutať. Quod si in altera ē mutatū: nō in toto primo mutatum est. Quare necesse est in quacūqꝫ eē mutatū. Patet igiť nō esse id in quo primo mutatum est: quippe cum diuisiones sint infinite.

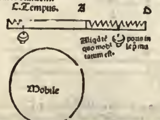
¶ Sit eni primū in qno fit. a. d. h̄ igiť idiuisibile quidē nō est: accidit eni habita eē ipsa nūc. Amplius aūt si in. c. a. tēpore oīno gescit: ponať eni gescēs: ⁊ in. a. gescit. Quare si ipartibile ē. a. d.
T.c.47. simul gescet ⁊ mutatū erit. In. a. q̄dē. n. gescit. In. d. aūt mutatū ē: quoniā aūt nō est ipartibile: necesse ē diuisibile eē: ⁊ in quolibet hui⁹ mutatū eē: diuiso eni ipso. a. d. siquidē in neutro mutatū ē: neqꝫ in toto est. a. d. si aūt in ambob⁹ mutať in oī: si v̄o in altero tm̄ mutatū est non in toto primo. Quare necesse est in quolibet mutatū eē: manifestū igiť est: ꝙ nō est in quo primo mutatum est: infinite enim diuisiones sunt.

¶ Probat ꝙ nō est accip̄e ṗ^m in quo mutatū est ex p̄te ṗncipij. Et ṗmo rōne accepta ex p̄te tp̄is. Scđo ex p̄te mobilis ibi [Neqꝫ itaqꝫ in eo qđ mutatuꝫ est.] Tertio ex p̄te rei in q̄ mot⁹ est ibi [Ipm aūt qđ mutať.] Circa ṗ^m ponit talē rōneꝫ. Si est aliq̄d tp̄is in quo ṗmo mutatus est: sit illud. a. d. Hoc igiť aut ē diuisibile aut idiuisibile. Si ē idiuisibile sequētur duo īconueniētia: quoꝝ ṗmuꝫ est ꝙ ipsa nūc in tp̄e sint habita. i. ꝯsequētia. Qđ q̄dem īcōueniens
T.c.6.t. c.36.t.37 hac rōne seq̄tur ꝙ tp̄s diuidiť sicut ⁊ motus: vt supra ostēsum est. Si aūt aliq̄ pars motus fuerit in. a. d. necesse est dicere ꝙ. a. d. sit aliq̄ p̄s tp̄is: ⁊ ita tēpus erit cōpositū ex īdiuisibilibus. Indiuisibile aūt tp̄is est ipꝫ nūc. Sequeť ergo ꝙ ipsa nūc ꝯseq̄nter se habeāt in tp̄e. Scđm īcōueniēs est. Ponam⁹ eni ꝙ in tp̄e qđ ṗcedit ipm. a. d. qđ ē. c. a. idē mobile qđ ponebať moueri i. a. d. totalr̄ gescat. Si ḡ in toto. c. a. gescit: seq̄tur ꝙ gescat in. a. qđ ē aliq̄d eius. Si ḡ. a. d. ē idiuisibile: vt dcm̄ ē: seq̄tur ꝙ sīl aliq̄d gescat ⁊ moueať. Cōclusuꝫ est eni ꝙ gescat in. c. a. ⁊ posituꝫ erat ꝙ in. a. d. moueret. Idē aūt ē. a. ⁊. a. d. si. a. d. sit idiuisibile. sequeť ḡ ꝙ in eodē gescat ⁊ moueať. Sed aduertēdū est ꝙ nō seq̄tur si aliq̄d gescit in toto tp̄e ꝙ gescat in vltimo ei⁹ idiuisibili: qꝛ ostēsuꝫ ē supra ꝙ in nūc neqꝫ moueť aliquid neqꝫ gescit. Sed Arist. h̄ ꝯcludit hic ex h̄ qđ poniť T.c.5.t.c. 29.t.30.
ab aduersario: q̄ id tp̄is in quo ṗmo moueť ē idiuisibile. ⁊ si ꝯtingit moueri in idiuisibili tp̄is: ꝯtingit eadē rōne i diuisibili tp̄e gescere. Remoto ḡ ꝙ. a. d. i quo diciť ṗmo moueri sit ipartibile: relinq̄tur ꝙ necesse sit illud eē diuisibile: ⁊ ex quo in. a. d. poniť ṗmo moueri: seq̄tur ꝙ in quolibet ei⁹ moueať. Quod sic ṗbat. Diuidať eni ipm. a. d. in duas p̄tes. Aut igiť in neutra p̄te mutať: aut in ambabus. aut in altera p̄te tm̄. Si in neutra mutať seq̄tur ꝙ neqꝫ in toto. Sed si muteť in ambab⁹ p̄tibus: tūc poterit poni ꝙ mutať in toto. Sed si in altero tm̄ moueať sequeť ꝙ moueať in toto: sed nō ṗ: sed rōne p̄tis. Quia igiť ṗmo poniť moueri in toto: opꝫ h̄ accip̄e ꝙ in q̄libet p̄te eius moueať. Sed tp̄s diuidiť in īfinitū: sicut ⁊ quodlibet ꝯtinuū: ⁊ ita semp̄ est accipere partē minorē ante partē maioreꝫ: sicut si acciperē diē ante mēsem ⁊ horā ante diē. Manifestū est ḡ ꝙ nō ē accip̄e aliq̄d tēporis in quo ṗmo moueatur ita. s. ꝙ nō sit accip̄e aliquā partē eius in q̄ prius moueať. Sicut si dareť ꝙ dies est in quo primo aliquid mouetur: hoc nō potest esse: qꝛ in parte eius. s. in prima hora diei primo moueť q̄ꝫ in toto die. ¶ Secundo ibi.

¶ Demōstratio prima sumpta ex parte temporis ostēdēs ꝙ nō est accip̄e ṗmū in quo mutatū est ex parte ṗncipij.

¶ Demonstratio secunda ostendens idem quod supra ex parte eiusdem.

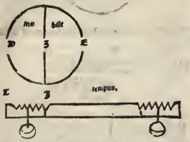

¶ At v̄o nec ipsius mutati quicq̄ꝫ erit ṗmū qđ ē mutatū. Sit eni ipsi⁹. d. s. mutatū ṗmū. d. g. Nā oē qđ mutať demōstratū ē diuisibile eē. Tp̄s aūt in quo. d. h. mutatū est sit. h. k. Si igiť in illo toto ipꝫ. d. g. ē mutatuꝫ: in dimidio minus fuit mutatū ⁊ prius ipo. d. g. ⁊ hoc rursus aliud prius: ⁊ sic semp̄. Quare nihil erit eius qđ mutať qđ ṗmum est mutatuꝫ. Patet igiť ex hisce que diximus: neqꝫ eius qđ mutať: neqꝫ temporis in qno mutatur primum aliquid esse.

T.cō.48. ¶ Neqʒ itaqʒ in eo qd̓ mutatū est: aliqd ipsiꝰ priꝰ est: qd̓ mutatū est. Sit eni .d.3. qd̓ prio mutatū ē ipsiꝰ .d.e. Oē enī3 diuisibile eē demōstratū ē qd̓ mutat̄. Tēpus aūt in quo .d.3. mutatū3 est .t.i. Si ḡ in oi .d.3. mutatū est: in medio minꝰ est qd̓ mutatū3 ē: ꝛ prius ē ipso .d.3. ꝛ iterū ħ aliud: ꝛ illo alteꝝ: ꝛ sic semꝑ. Quare nihil erit primum
T.c.49. mutātis qd̓ mutatū3 est. Quod igit̄ neqʒ in eo qd̓ mutat̄ neqʒ in quo mutatur tēpore nihil priꝰ sit: manifestum ex his que dicta sunt.

¶ Ostēdit idē ex pte mobilis ↄcludēs ex p̄missis ꝙ neqʒ in ip̄o qd̓ mutat̄ est accipe aliqd qd̓ p̄mo mutet̄. Quod ḡ dē itelligēdū est ſm ꝙ ꝑ motū totiꝰ vel partis aliqd̓ determinatū signū ꝑtransit. Manifestū est eni ꝙ p̄mo pertrāsit aliqd determinatū p̄ma pars mobilis: ꝛ 2ᵒ 2ᵃ: ꝛ sic deinceps: aliogn si itelligeret̄ de motu absolute: non hēret locū qd̓ hic dr̄. Manifestū ē eni ꝙ simul mouet̄ totum ꝛ oēs ptes eius: sed nō simul ꝑtrāsit aliqd determinatū: ſʒ semꝑ pars ante ptē. Unū sicut nō est accipe primā ptē mobilis anteqʒ nō sit alia minor ps: ita nō est accipe aliquā3 ptē mobilis q̄ p̄mo moueatur. Et q2 tp̄s ꝛ mobile silr̄ di-
Lec.6.t. com.32. uidunt̄: vt supra ostēsū3 ē: ↄuenieter ex eo qd̓ demōstratū
Lec.5.t. com.32. est de tpe ↄcludit ide3 de mobili: ꝛ ꝓbat sic. Sit mobile ip̄m .d.e. ꝛ q2 oē mobile diuisibile est: vt supra ꝓbatū est: sit pars eius q̄ p̄ mouet̄ .d.3. ꝛ moueat̄ .d.3. pertrāseundo aliqd̓ determinatū signū in tpe qd̓ sit .t.i. igit̄ .d.3. mutatū3 est in toto hoc tpe: seqtur ꝙ illud qd̓ mutatū est in medio tēporis sit minus ꝛ prius motū3 q̄ .d.3. ꝛ eadem rōne erit aliud p̄us isto: ꝛ iterum aliud prius illo: ꝛ sic semꝑ: q2 tempus in infinitū3 diuidit̄. Manifestū est ergo ꝙ i mobili nō est accipere aliqd qd̓ primo mutatū est. Et sic p3 ꝙ primum in motu nō potest accipi: neqʒ ex parte temporis: neqʒ ex parte mobilis. ¶ Tertio ibi.

¶ Demonstratio tertia ostendens idem quod supra sumpta ex parte mobilis.

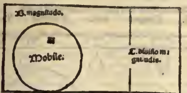

¶ Ip̄3 aūt quo mutat̄ nō eodē mō se hēbit. Tria nāqʒ eē dicūt̄ i ip̄a mutatiōe: id qd̓ mutat̄: ꝛ id ī quo: atqʒ id quo mutat̄. Ut hō: tp̄s: atqʒ albedo. Hō igitur ac tp̄s diuisibilia sūt. S3 de albedie est alia rō. Atqʒ tū ꝑ accñs oia diuisibilia sūt. Cui nāqʒ albedo vel q̄litas accidit id est diuisibile. Nā neqʒ i his erit p̄mū q̄ ꝑ se ꝛ nō ꝑ accñs dicūtur diuisibilia q̄les sūt magnitudies ip̄e. Sit eni mobile .a.b. motū ex .b. in .c. p̄mū. Igitur si idiuisibile sit ip̄m .b.c. parte vacās erit herens pte vacanti. Sin diuisibile: erit aliqd ip̄o .c. prius in qd̓ est mutatū: ꝛ illo rursus aliud prius: ꝛ sic semper. Nunqʒ eni diuisio deficit. Quare nō erit qcqʒ p̄mū3 in qd̓ est mutatum. Silr̄ res sese hēt ꝛ in quantitatis mutatione. Na3 ꝛ hec i ↄtinuo est. Patet igitur in solo q̄litatis motu per se idiuisibile esse posse.

¶ Ipsū3 aut qd̓ mutat̄ aut ſm qd̓ mutat̄ nō etiā similiter se habebit. Tria nāqʒ sūt q̄ dicunt̄ ſm mutationē: qd̓ mutat̄: ꝛ in quo: ꝛ in qd̓ mutat̄: vt homo: tēpus: ꝛ albū. Homo qdē igit̄ ꝛ tp̄s diuisibilia sūt. De albo aūt alia ratio ē: ꝑꝑ id qd̓ ſm accidēs oia diuisibilia sūt. Cui eni accidit album aut q̄le: illud diuisibile ē. Qnonia3 quecūqʒ diuidunt̄ ſm seipsa diuisibilia ꝛ nō ſm accidēs: neqʒ i his erit primū: vt i magnitudibꝰ. Sit eni i quo ē .a.b. magnitudo: motū aūt sit ex .b. in .c. Primū igit̄ siqdē idiuisibile erit .b.c. ipartibile ipartibili erit ↄiunctū. Si ħo diuisibile: erit aliqd ip̄o .c. priꝰ in qd̓ mutatū ē: ꝛ illo iteꝝ aliud: ꝛ sic semꝑ ꝑꝑ id qd̓ nullo mō deficit diuisio. Quare nō erit primū in qd̓ mutatū ē. Silr̄ aūt ꝛ in q̄titatis mutatione: ꝛ hec qdē eni in ↄtinuo ē. Manifestū igit̄ ꝙ in sola mutatione que ſm qualitatem contingit indiuisibile per se esse.

¶ Ondit idē ex pte rei i q̄ ē motꝰ. Premittit tū ꝙ nō silr̄ se h3 de eo [qd̓ mutat̄] vel vt meliꝰ dicat̄ [ſm qd̓ mutat̄] sicut de tpe ꝛ mobili. Cū eni sit tria accipe i mutatiōe .s. mobile qd̓ mutat̄ vt hō: ꝛ i quo mutat̄ vt tp̄s: ꝛ in qd̓ mutat̄ vt albū: hoꝝ duo .s. tp̄s ꝛ mobile sūt semꝑ diuisibilia. Sed de albo ē alia rō: q2 albū nō ē diuisibile ꝑ se: sed ta3 ip̄3 q̄ oia alia huiꝰ sūt diuisibilia ꝑ accidēs: inq̄tū .s. illd̓ cui accidit albū vel quecūqʒ alia q̄litas ē diuisibile. Diuisio aūt albi ꝑ accidēs pōt eē duplr̄. Uno mō ſ3 ptes q̄titatiuas sicut si supficies alba diuidat̄ in duas ptes: albū ꝑ accidēs diuisū3 erit. Alio mō ſ3 itēsionē ꝛ remissionē. Quod eni vna ꝛ eadē ps sit magis vel minꝰ alba nō ē ex ip̄a rōne albedinis: q2 si eēt separata nō diceret̄ ſ3 magis ꝛ minus: sicut neqʒ suba suscipit magis neqʒ minꝰ: sed ē ex diuerso mō ꝑticipandi albedinē ex pte subiecti diuisibilis. Pretermisso igit̄ h̄ qd̓ didit̄ ꝑ accidēs: si accipiamꝰ ea ſ3 q̄ est motus q̄ diuidūt̄ ꝑ se ꝛ nō ꝑ accidēs: neqʒ etiā i his erit p̄ᵐ. Et manifestemꝰ h̄ p̄ in magnitudinibus in qbus est motꝰ localis. Sit eni magnitudo spatij in quo ē .a.b. ꝛ diuidat̄ in .c. Det̄ ḡ ꝙ ex .b. in .c. aliqd p̄mo moueat̄. Aut igit̄ .b.c. ē diuisibile aut idiuisibile. Si idiuisibile: seqtur ꝙ ipartibile erit ↄiūctū ipartibili: q2 eadē rōne scda ps motus erit in ipartibili: sic eni op3 diuidere magnitudinē sicut ꝛ motū: vt supra de tpe dictū est. Si aūt .b.c. sit diuisi- Lec.6.t.
bile: erit accipe aliqd̓ signū p̄us .i. ꝓpiquiꝰ ipsi .b. q̄ .c. ꝛ sic com.37.
prius mutat̄ ex .b. in illud q̄ i .c. Et iteꝝ illo erit accipere aliud prius: ꝛ sic semꝑ: q2 diuisio magnitudis nō deficit. P3 ḡ ꝙ nō est accipe aliqd̓ p̄mū in qd̓ mutatū sit in motu locali. Et silr̄ manifestū est i mutatione q̄titatis q̄ est augmētū ꝛ decremētū: q2 hec etiā mutatio est ſm aliqd̓ ↄtinuū .s. ſm quātitatē accrescētē vel subtractā: q̄ cū sit in ifinitū diuisibilis nō ē in ea accipe p̄mū. Et sic manifestū ē ꝙ in sola mutatione q̄ est ſm q̄litatē ↄtingit aliqd eē idiuisibile ꝑ se. Inq̄tū tū ē diuisibile ꝑ accidēs: silr̄ nō ē accipe p̄mū in mutatione tali. Siue accipiat̄ successio mutationis inquātū pars post ptē alterat̄. Manifestū ē eni3 ꝙ nō erit accipe p̄mā ptē albi sicut nec p̄mā partē magnitudinis. Siue accipiat̄ successio alterationis ſm ꝙ aliqd idē ē albiꝰ vel minus albū: q2 subiectū ifinitis modis pōt variari ſm magis albū ꝛ minus album. Et sic motus alterationis potest esse continuus: ꝛ nō habens aliqd primū.

¶ Demõstratio quarta ostendens idem qd̃ supra sumpta ex parte magnitudinis.

¶ Cũ aũt oẽ qd̃ mutat̃ i tpe mutet̃: mutari ṽo in tpe dicat̃: ⁊ vt i p̃mo: ⁊ vt p aliud: quo pacto i anno mutari dr̃ q̃ mutat̃ i die: id sane qd̃ mutat̃ in q̃cũq; ei⁹ tpis pte mutari: i quo p̃mo mutat̃ neccẽ ẽ. Jd ita esse patet qdẽ ⁊ ex diffõne ipsi⁹ p̃mi. Sic eni ip̃m antea diffiniebamus. Patebit aũt ⁊ ex hisce q̃ deiceps dicem⁹. Sit eni tp̃s. a. b. in quo qppiã p̃mo mouet̃. Atq; cũ oẽ tp̃s sit diuisibile: diuidat̃ in. c. Jn tpe igit̃. a. c. mouet̃ aut nõ mouet̃: ⁊ eodẽ modo rursus in ipso. c b. Si igit̃ neutra in pte mouet̃: in toto sane quiescit: alias ipoĩe est enim moueri si nulla in parte eius moueat̃. Si in in altera tm̃ mouetur: non in. a. b. tempore primo mouetur: per aliud enim in ipso mouetur. Ergo quacunq; in pte tpis moueatur necesse est.

T. c. 50.
LEC. VIII.

Quoniã aũt oẽ qd̃ mutat̃: i tpe mutat̃. Dr̃ aũt i tpe mutari: ⁊ sicut prio: ⁊ sñ; alterũ: vt i ãno q̃ i die mutat̃ i q̃ primo tpe mutat̃ qd̃ mutat̃: ⁊ i quolibet hui⁹ neccẽ mutari. Manifestũ igit̃ ⁊ ex diffinitione. Primũ. n. sic dixim⁹. Sz ⁊ ex his manifestũ est. Sit eni in quo prio mouet̃ qd̃ mouet̃. x. r. ⁊ diuidat̃ sñ. k. Oẽ eniz tp̃s disibile ẽ. Jn. x. k. tpe aut mouet̃ aut nõ mouet̃: ⁊ iterũ i. k. r. silr̃. Siq̃dẽ igit̃ ineutro mouet̃: qescet itaq; i oi. Moueri eni i nullo hui⁹ qd̃ mouet̃ ipoĩe. Si ṽo i altero solũ mouet̃: nõ vtiq; in primo mouet̃ qd̃ est. x. r. sñ eniz vtrũq; motus est. Necesse est igit̃ in quolibet ipsius. x. k. motum ipsum esse. (T. c. 51.)

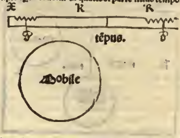
Postq̃ Phs õndit q̃liter sit accipe p̃ⁿ i mutatione ⁊ q̃liter nõ: hic õndit ordinẽ eoↄ q̃ i motu iueniũt̃ adiuicẽ. Et p̃ p̃mittit q̃dã neccaria ad ꝓpositũ ostẽdẽdũ. 2° ostẽdit ꝓpositũ. ibi Ostẽso aũt h. Dicit ḡ p̃ q̃ oẽ qd̃ mutat̃ mutat̃ in tpe: vt supra ostẽsuz ẽ. Sz in tpe aliquo dr̃ aliqd mutari duplr̃. Uno mõ p̃ ⁊ p se. Alio mõ sñ alteꝝ. i. rõne ptis: sicut dr̃ aliqd mutari i anno qd̃ mutat̃ i die: Hac ḡ distictione p̃missa ꝓponit qd̃ itẽdit ꝓbare. s. si aliqd mutat̃ p̃ i aliquo tpe: neccẽ ẽ q̃ mutet̃ i q̃libet pte illi⁹ tpis. Et h ꝓbat duplr̃. Prio qdẽ ex diffinitiõe ei⁹ qd̃ dr̃ p̃ⁿ. Hoc eni dr̃ p̃ alicui ↄuenire qd̃ ↄuenit ei sñ; quãlibet suã ptẽ: vt i p̃n°gnti dcm̃ ẽ. Scd̃o ꝓbat idẽ p rõnez. Sit eni tp̃s i q̃ p̃ aliqd mouet̃. x. r. ⁊ q: oẽ tp̃s est disibile diuidat̃ sñ. k. Neccẽ ẽ ḡ dicere q̃ in pte tpis q̃ ẽ. x. k. aut moueat̃: aut nõ moueat̃: ⁊ silr̃ de pte q̃ ẽ. k. r. Si ḡ dicat̃ q̃ in neutra haꝝ ptiũ mouet̃: seq̃t̃ q̃ neq; i toto. x. r. moueat̃: sz q̃escat i eo: q: ipoĩe ẽ q̃ aliqd moueat̃ i tpe i cui⁹ nulla pte mouet̃. Si aũt dicat̃ q̃ i vna pte tpis moueat̃: ⁊ nõ in alia: seq̃t̃ q̃ nõ p̃ moueat̃ in. x. r. tpe: q: oporteret q̃ sñ vtrãq; ptẽ moueret̃: ⁊ nõ sñ; alterã tm̃. Necesse ẽ ḡ dice-

T. c. 51.
com. 32.

Primũ quid.
T. c. 5. 1.
com. 1.

re q̃ moueat̃ i q̃libet pte tpis qd̃ ẽ. x. r. Et h ẽ qd̃ demonstrare volumus. s. i quo primo tempore aliquid mouetur in qualibet parte eius mouetur. ¶ Secundo ibi.

¶ Demonstratio probationis q̃ id qd̃ mouetur primo in aliquo tpe: mouetur in qualibet parte illius temporis.

¶ Hoc aũt demõstrato: pz oẽ qd̃ mouet̃: p̃us neccario motũ eẽ. Nã si i. a. b. tpe p̃mo p. f. g. spatiũ qppiã motũ ẽ: id qd̃ eq̃ celeritate mouet̃: sil q; icepit p dimidiũ i dimidio tpis erit motũ. Qd̃ si id tpe i eodẽ motũ ẽ p magnitudinẽ aliquã: ⁊ alteꝝ p eãdẽ necesse est eẽ motũ. Quare motũ ẽ id vti diximus qd̃ mouetur.

¶ Ostẽso aũt h: manifestũ est q̃ oẽ qd̃ mouet̃: necesse est motũ eẽ prius. Si eni. x. r. primo tpe p. k. l. motũ ẽ magnitudinẽ: imediate qd̃ eq̃ velociter mouet̃: ⁊ sil icepit ẽ: mediũ erit motũ. Si aũt eque velox i eodẽ tpe motũ est aliqd: ⁊ alterum necesse est per eandem motũ esse magnitudinem. Quare erit motũ prius qd̃ mouetur. T. c. 52.

¶ Procedit ad p̃ncipale ꝓpositũ õndẽdũ. Et circa h duo facit. Prio idncit demõstratiões ad ꝓpositũ õndẽdũ. 2° ↄcludit ṽitatẽ determinatã. ibi Quare necesse ẽ. Circa p̃mũ duo facit. Prio õndit q̃ ante oẽ moueri p̃cedit mutatũ eẽ. Scd̃o q̃ ecõuerso ante qd̃libet mutatũ eẽ p̃cedit moueri. ibi Nõ solũ aũt qd̃ mutat̃. Primũ õndit trib⁹ rõnib⁹: quaꝝ p̃ª talis ẽ. Dat̃ q̃ in. x. r. p̃ tpe aliqd mobile motũ sit p. k. l. magnitudinẽ: mãifestũ ẽ q̃ si accipiat̃ aliud mobile eq̃ velox qd̃ sil iceptũ ẽ moueri cũ ipo: i medietate tpis motũ erit p mediũ magnitudis. Cũ ḡ sit eq̃ velox illud mobile qd̃ ponit̃ moueri p totã magnitudinẽ: seq̃t̃ q̃ ẽt ipz i eodẽ tpe. s. i medietate tpis. x. r. motũ ẽ iã p eandẽ magnitudinẽ: q̃. s. ẽ ps toti⁹ magnitudis. k. l. Sequet̃ ḡ q̃ illud qd̃ mouet̃: p̃us ẽ mutatũ. Ut aũt illud qd̃ hic dr̃ manifestius itelligat̃: ↄsiderãdũ ẽ q̃ sicut pũctus noiat terminũ linee: ita mutatũ eẽ noiat terminũ mot⁹. Quãcũq; aũt lineã vel partẽ linee accipias. semp ẽ dicere q̃ ante ↄsũmationẽ linee totius sit accipe aliqd pũctũ sñ qd̃ linea diuidat̃. Et silr̃ ante quẽlibet motũ ⁊ ante quãcũq; ptẽ motus est accipere aliqd mutatũ eẽ. Quia dũ mobile est in moueri ad aliquẽ terminũ: iã ptransiuit aliqd signũ: respectu cuius iam dr̃ mutatũ eẽ. Sed sicut punctus ifra lineã est in potẽtia ante linee diuisionẽ: i actu aũt q̃n iã linea est diuisa: cũ punctũ sit ipsa linee diuisio. Similiter hoc qd̃ dico mutatũ eẽ: infra motũ est in potẽtia quando motus nõ ibi terminatur: sed si ibi terminetur erit in actu. Et quia quod est in actu notius est eo quod est in potentia: ideo Aristo. ꝓbat q̃ illud qd̃ ↄtinue mouet̃ iam mutatũ est aliquid p aliud mobile eque velox cuius motus iam terminatus est. Sicut siquis probaret q̃ in aliq̃ linea esset punctum in potentia per h q̃ alia linea eiusdẽ rõnis esset diuisa in actu. ¶ Secundaz rõnem ponit ibi.

Triplici rõne.
Prima

minat linea. Tps aūt p̄teritū est quoddā ꝯtinuū finitū ad p̄sens. Est ergo accipe aliqđ vltimū eius qđ factū est i. p̄teriti: ex̄ qđ nihil ē p̄teriti: τ īfra qđ nihil ē futuri. Et ſi militer erit accipe aliqđ vltimū futuri īfra qđ nihil ē p̄te riti: τ illud vltimū est termin⁹ vtriusqȝ. ſ. p̄teriti τ futuri qꝛ cū totū tp̄s ſit ꝯtinuū: opȝ ꝙ p̄teritū τ futuꝝ ad vnum terminū copulenꝫ. Si igiꝫ de aliquo demōſtreꝫ ꝙ ipȝ ſit tale p ſeipm: qđ ē eē nūc p ſeipȝ τ nō p aliqđ ſui: ſimul cū hoc manifestum erit ꝙ ſit indiuiſibile. ¶ Tertio ibi.

¶ Necesse est itaqȝ idem nunc ipsum esse: quod finis vtrorumqȝ temporum est.

T. c. 26. ¶ Necesse est igitur ipsum idē esse ipsum nunc: quod vtrisqȝ temporibus vltimum est.

¶ Oſtēdit quoddā ꝯñs ad p̄miſſa. Et circa hoc duo facit. Primo oñdit ſuppoſito ꝙ nūc ſit īdiuiſibile: ꝙ oporteat idem ipſū eſſe: qđ est terminus preteriti τ terminus futuri. Scđo oñdit ꝙ ecōuerſo ſi ē idē vtrūqȝ nūc: opȝ ꝙ nūc ſit indiuiſibile. ibi [At vero ſi idez est.] Circa primum duo facit. primo ꝯcludit ex dictis ꝙ necesse est eſſe idē nūc qđ est vltimū vtriusqȝ tp̄is. ſ. p̄teriti τ futuri. ¶ Scđo ibi.

¶ Nā ſi ſit aliud atqȝ aliud: deinceps alteꝝ qdem ad alteꝝ ſane nō erit; ꝓpterea qđ ꝯtinuū nō ex īdiuiſibilibus cōſtat. Si vero ſit ſeorſuȝ vtrūqȝ: īter ea mediuȝ tēpus erit. Oē nāqȝ ꝯtinuū tale ē: vt īter fines aliqđ ſit vniuocū. At ſi tēpus ſit illud: diuiſibile erit (vt patet.) Demōſtratū est enī omne tēpus diuiſibile eſſe. Quare ſit vt nunc ipſum diuiſibile ſit.

¶ Si enī alteꝝ eſt: ꝯſequēter nō erit alterū alteri ꝓpter id qđ nō est ꝯtinuū ex īpartibilib⁹. Si aūt ſeorſuȝ est vtrūqȝ: īter est tp̄s. Oē enī ꝯtinuum huiuſmodi est. Quare erit vniuocū mediū terminoꝝ. At vero ſi tēpus mediū ē: diuiſibile erit. Omne enim tēpus oſtenſum est quod diuiſibile ſit. Quare diuiſibile eſt ipſum nunc.

Idē nūc ē finis p̄teriti: et p̄n. futu. tēporis. ¶ Probat tali rōne. Si est alteꝝ nunc qđ est p̄n^m futuri: τ alteꝝ qđ est finis p̄teriti: opȝ ꝙ hec duo nūc vel ſint ꝯñr adinuicē: ita ꝙ īmediate ſibi ſuccedāt: vel opȝ ꝙ vnū ſit ſeorſum ab altero: diſtās ab eo. Sed nō pōt dici ꝙ vnuȝ ꝯñr ſe habeat ad alteꝝ: qꝛ ſic ſequereꝫ tp̄s cōponi ex nūc aggregatis: qđ nō pōt eē: ꝓp id qđ nullū ꝯtinuū cōponiꝫ

Lec. i. i. co. i. ex īpartibilib⁹: vt ſupra oſtēſū ē. Nec etiā dici pōt ꝙ vnū nūc ſit ſeorſuȝ ab altero diſtās ab eo: qꝛ tūc oporteret ꝙ īter illa duo nūc eēt tp̄s mediū. Hec est enī nā oīs ꝯtinuī: ꝙ īter quelibet duo īdiuiſibilia ſit ꝯtinuū mediū: ſicut īter quelibet duo pūcta linea. Qꝫ aūt h ſit īpoſſibile oñdit

Supra lec. i. i. c. 5. Primo. dupl'r. Primo. Quia ſi aliqđ eēt tp̄s mediū īter p̄dicta duo nūc: ſequereꝫ ꝙ aliqđ vniuocū eiuſdem generis eſſet mediū īter duos terminos: qđ est īpoſſibile. Nō enī est poſſibile ꝙ inter extrema duaꝝ linearū ſe tāgētiuȝ vel ꝯñr ſe habētiū ſit aliq̄ linea media. Hoc enī eēt ꝯtra rōnē eius

Lec. 5. i. cō. 25. qđ eſt ꝯñr: qꝛ ꝯſequenter ſunt: vt ſupra dictū est: quoꝝ nihil est mediū proximi generis: τ ſic cum tp̄s futurū conſequēter ſe habeat ad preteritū: impoſſibile est ꝙ inter terminū futuri τ terminū preteriti cadat aliqđ tempus mediū. Alio mō oñdit idē ſic. Quicqđ est mediū īter preteritum τ futurū: dr̄ nunc. ſi igiꝫ tēpus aliqđ ſit mediū inter extrema tp̄is preteriti τ futuri: ſeqtur ꝙ totū illud dicaꝫ nunc. Sed omne tp̄s est diuiſibile: vt oſtenſuȝ est: ergo ſequetur ꝙ ipſum nunc ſit diuiſibile. Et q̄uis ſupra poſuerit principia ex qbus probari pōt ꝙ nūc ſit indiuiſibile: qꝛ tamen concluſionem non deduxerat ex principijs: hic conſequēter oſtendit ꝙ nunc ſit indiuiſibile ibi.

¶ Quod ſi ſit diuiſibile: erit aliquid preteriti in futuro: τ futuri etiam in tranſacto. Id enim in quo diuidetur preteritū tempus: τ conſequens terminabit.

¶ Si aūt diuiſibile ē ipȝ nūc: erit aliqđ qđ ſcm̄ ē ī futuro: τ futuri ī eo qđ ſcm̄ ē. Scđȝ qđ enī diuideꝫ h: determinat preteritū τ futurū tēpus.

¶ Et h triplici rōne. Quarū prima eſt. qꝛ ſi nunc ſit diuiſibile ſequeꝫ ꝙ aliqđ de p̄terito ſit in futuro: τ aliqđ futuri ſit in p̄terito. Cū .n. nunc ſit extremū p̄teriti: τ extremū futuri: oē aūt extremū est in eo cui⁹ est extremū ſicut pūctū in linea: neceē est ꝙ totū nūc τ ſit ī tp̄e p̄terito vt finis τ in tp̄e futuro vt p̄n^m. Sȝ ſi nūc diuidaꝫ: opȝ ꝙ illa diuiſio determiet p̄teritū τ futuꝝ: oīs enī diuiſio ī tp̄e facta diſtīguit p̄teritū τ futuꝝ: cū oīum partiū tēporis vna compareꝫ ad aliā vt p̄teritū ad futuꝝ: ſequeꝫ ergo ꝙ ipſius nūc aliqđ ſit preteritū τ aliqđ futuꝝ. Et ita cū nūc ſit in p̄terito: τ in futuro ſequeꝫ ꝙ aliquid futuri ſit in preterito: τ aliqđ p̄teriti ſit ī futuro. ¶ Scđaȝ rōnē ponit ibi. Nūc propter eē īdiuiſibile ꝓbat triplici rōne. Prima

¶ Preterea nec ipſum nunc per ſe: ſed per aliud erit. Diuiſio enim non eſt ipſius quod eſt per ſe.

¶ Simul aūt τ non per ſe erit hoc nunc: ſed ſm alterum. Diuiſio enim non ſm ipſum eſt. T. cō. 27.

¶ Quia ſi nunc ſit diuiſibile: nō erit nunc ſm ſeipſum: ſed ſm alterū: nullū .n. diuiſibile eſt ſua diuiſio qua diuidiꝫ. Ipa aūt diuiſio tp̄is eſt nunc: nihil .n. aliud eſt diuiſio cōtinui q̄ȝ termin⁹ cōis duabus partibus: hoc autez intelligimus per nunc quod eſt terminus cōis preteriti τ futuri. Sic ergo manifeſtum eſt ꝙ id quod eſt diuiſibile non poteſt eſſe nunc ſm ſeipm. ¶ Tertiaȝ rōnē ponit ibi.

¶ Et īſuꝑ ipſius nūc aliud trāſactū: aliud cōſequens erit: τ nō ſemꝑ idē: aut p̄teritū: aut futurū: neqȝ nunc idem. Multis eſt enī diuiſionibus diuiſibile tempus. Quod ſi hec ipſi nūc ineſſe nō p̄nt: ipſum ꝑfecto nūc qđ eſt vtroqȝ in tempore: idem eſſe neceſſe eſt.

¶ Adhuc aūt ipſius nūc hoc qdem factum erit: illud aūt futuꝝ: τ nō ſemꝑ idē factū ē τ futurū. Neqȝ itaqȝ ipm nūc idē ē ſit. Multipliciter enī diuiſibile ē tēpus. Quare ſi h ipoſſe ē ineſſe ipſi nūc: neceſſe eſt idē eſſe ei qđ in vtroqȝ nunc eſt. T. cō. 28.

¶ Que talis eſt. Semꝑ facta diuiſione tp̄is vna ps ē p̄terita τ alia futura. Si igiꝫ τ nūc diuidaꝫ opȝ ꝙ aliqđ ei⁹ ſit p̄teritū τ aliqđ futuꝝ. Sȝ nō idem eſt p̄teritū: τ futuꝝ: ſequiꝫ g̊ ꝙ ipȝ nūc nō ſit idē ſibiipſi q̄ſi totū ſimul exiſtēs qđ eſt ꝯtra rōnez eius qđ diciꝫ nūc. Cū enī dicimus nūc: intelligim⁹ ſimul in p̄ſenti eē. Sed oportebit multaȝ diuerſitatē eē in nūc τ ſucceſſionē ſicͭ τ in tp̄e qđ multipliciter eſt diuiſibile. Sic ergo oſtēſo ꝙ nūc ſit diſibile quod erat conſequens ad hoc qđ dicebaꝫ non eſſe idē nunc qđ eſt extremum preteriti τ futuri: τ deſtructo cōſequente: ꝯcludit deſtructionez antecedentis. Et hoc eſt quod dicit ꝙ ſi hoc eſt impoſſibile ineſſe ipſi nūc. ſ. ꝙ ſit diuiſibile: neceſſe eſt dicere ꝙ idem ſit nunc quod eſt extremū vtriuſqȝ temporis. ¶ Deinde cum dicit.

¶ At vero ſi ſit idē: patet τ indiuiſibile eē. Nā ſi diuiſibile ſit: ea rurſus euenient: que antea accidebant. Eē igiꝫ in tp̄e īdiuiſibile quid: qđ ipſum nūc dicimus eē ex hiſce que diximus perſpicuum iam euaſit.

¶ At vero ſi idē eſt: manifeſtū ꝙ τ īdiuiſibile. Si enī diuiſibile ē: iteꝝ ꝯtigēt eadē que τ prius. Qꝫ quidē igiꝫ ſit aliqđ in tēpore indiuiſibile qđ dicim⁹ eē ipȝ nūc: manifeſtū eſt ex his q̄ dicta ſunt. T. c. 29.

¶ Oſtendit ꝙ econtrario ſi idez eſt nūc preteriti τ futuri

neceſſe

necesse est q nunc sit indiuisibile:qz si esset diuisibile se/querent oia pdicta incōuenientia.Et sic ex quo nō pōt di/ci q nūc sit diuisibile q̄si existente altero nūc preteriti:z altero nunc futuri.nec etiā est diuisibile si ponatur idez: cōcludit manifestū esse ex dictis q necesse est in tpe esse aliqd indiuisibile qd dicitur nunc. ¶ Deinde cum dicit.

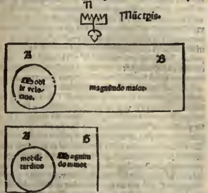
¶ At qui nihil in ipo nūc moueri ex hisce patebit:que deinceps dicem⁹. Nā si qppiā in ipso moueri possit: fiet vt celeri⁹ in ipo:ac tardi⁹ moueat̄. Sit itaqz nūc ipsū.d.atqz in ipso celeri⁹ mobile lōgitudinē trāscat a.b.lr̄is designatū.Igit̄ mobile tardi⁹ minorē in eo/dē lōgitudinē ptrāsibit. Designetur z ipsa: z sit.a.c. Qm̄ aūt mobile tardi⁹ in toto nūc ipso lōgitudinem a.c.ptrāsiuit:celerius mobile per eādē in miore sane mouebit̄. Quare ipm̄ nūc diuidet̄. At erat idiuisibi/le. Fieri ergo nō pōt:vt qcq̄z in ipso nūc moueatur.

¶ Ex aūt nihil in ipso nūc mouet̄ ex his manife/stum est. Si nāqz est:ɔtingit z veloci⁹ moueri in ipso nūc z tardius. Sit ipsum nūc in quo.n. moueat̄ aūt velocius in ipso per.a.b. Ergo tar dius in ipso per minorē q̄z sit.a.b.mouebit̄ vt p a.g. Qm̄ aūt tardius in toto ipso nūc mouebat̄ per.a.g.velocius in minori q̄z hoc mouebitur. Quare diuidetur ipsum nunc. Sed erat indiui sibile. Non ergo est moueri in ipso nunc.

¶ Ostēdit q in nūc nō pōt eē nec motus nec qes.Et pmo ostēdit de motu.Scdo de qete.ibi[At vō neqz qes esse.] Dicit ergo pmo manifestū eē ex his que sequuntur q in nūc nihil possit moueri:qz si aliqd pōt moueri in nūc cō tinget in nūc moueri duo mobilia:quoꝝ vnū sit veloci⁹: z aliud tardius.Sit ergo ipm nūc.n.z aliqd corpus velo/cius moueat̄ in.n.per.a.b.magnitudinez.Sed tardius in equali minus mouet̄:ergo tardius in hoc instanti mouet̄ per minorē magnitudinē que est.a.g. Sed velocius idez spatiū ptrāsit in minori q̄z tardius:qz ergo corpus tardi⁹ mouebat̄ per.a.g.magnitudinē in toto ipso nūc: sequitur q velocius moueatur per eandem magnitudinem in mi nori q̄z nūc.ergo nūc diuidit̄.Sed ostēsuz est q nūc ē idi/uisibile:ergo non pōt aliqd moueri in nūc. ¶ Scdo ibi.

In nunc nō pōt eē motus.

¶ Demōstratio ostēdens q in ipso nūc motus esse nō pōt.

¶ At vō nec in eodē qcq̄z qescere pōt. Quiescere enī id dicebam⁹ qd est aptū vt moueat̄:z nō mouet̄ tunc cū aptū est moueri:z vbi:z quēadmoduz moueri est aptū. Quare cū in ipso nūc nihil sit aptū moueri:pa/tet nihil etiam in eodem quiescere aptum esse.

¶ At vō neqz qescere. Quiescē enī dixim⁹ aptū natū moueri:qd nō mouet̄:qn̄ aptū natū est: z quo: z sic. Quare qm̄ in ipso nunc nihil aptum natū est moueri:manifestū qz neqz quiescere. T.c.30.

¶ Ostēdit idē de qete tribus rōnib⁹. Quaꝝ pma talis est. Dictū est enī in qnto q illud qescit qd est aptū natū mo/ueri:z nō mouet̄ qn̄ aptū natū est moueri:z fm illā ptez qua natū est moueri:vel eo mō quo natū est moueri. Si enī aliqd caret eo qd nō est natū hr̄e:vt lapis visu aut eo tpe qn̄ nō est natū hr̄e:vt canis añ nonū diē:aut in ea pte qua nō natū est hr̄e sicut in pede vel in manu:aut eo mō quo nō natū est hr̄e:vt si hō nō videat ita acute vt aqla: nō pp hoc dr̄ eē puatū visu.Quies aūt est puatio motus: vn̄ nihil qescit nisi qd ē aptū natū moueri:z qn̄ z sic natū est moueri.Sz ostēsuz ē q nihil aptū natū ē moueri in ipo nūc:g̃ māifestū ē q nihil qescit i nūc.¶ 2ᵃᵐ rōnē pōit ibi

Qd in nūc non possit esse qes p bat tribus rōnib⁹.p°. T.c.4.l. c.20.

¶ Preterea si nūc ipm in vtrisqz tpib⁹ idē est: fieriqz pōt vt in hoꝝ tēpoꝝ altero toto qppiā moueat̄:in al tero toto qescat:atqz id qd toto in tpe mouet̄:i quo uis ipsi⁹ mouebit̄:in quo ipm moueri pōt:z id qd qe scit simili mō qescet:fiet pfecto vt idē moueat̄ sil̄:at qz qescat. Ipsuz eniz nūc vltimū vtroꝝqz tēpoꝝ est.

¶ Amplius si idē quidē nūc in vtriusqz tpib⁹ est: cōtingit aūt hoc quidē moueri:illud aūt qescere per totū. Qd aūt mouet̄ in tpe toto:in quolibet mouebit̄ h̄:ꝫ qd aptū natū ē moueri: z qescēs simil̄r qescet. ɔtingit idē simul qescere z moue/ri. Idē.n.vltimū tēpoꝝ vtroꝝqz ipsum nunc. T.c.31.

¶ Que talis est. Illud qd mouet̄ in toto aliquo tpe:moue tur in quolibet illius tpis in quo natum est moueri:z sil̄r qd qescit in aliquo toto tpe:quiescit in quolibet illius tē/poris in quo natū est qescere.Sed idē nūc est in duobus temporibus:in quoꝝ vno toto qescit:z in altero toto mo/uetur:sicut appet in eo qd post quietē mouet̄:z post mo/tum quiescit.Si igit̄ in nūc aliqd natū est qescere z mo/ueri:sequeret̄ q aliquid simul quiesceret z moueret̄.Qd est impossibile.¶ Tertiam rationem ponit ibi.

¶ Insup id qescere dicimus:qd sil̄r sese hz:z ipsum: z ptes:nūc atqz prius. At in ipso nūc non est pus. vt patet. Quare non fit vt in ipso quicq̄z quiescat. Que cum ita sint:necesse est z id qd mouetur z id qd quie/scit in tempore moueatur atqz quiescat.

¶ Amplius autē quiescere quidez dicimus:qd similiter se habet z ipsum z partes z nunc z prius. In ipso autem non est prius:quare neqz quiescere. Necesse est ergo z moueri quod mo uetur in tempore: z quiescere quiescens. T.c.32.

¶ Que talis est. Illud dicim⁹ qescere qd se hz simil̄r z nūc z pus z fm se totū z fm ptes suas.Ex hoc enī dicit̄ aliqd moueri qd nūc z prius dissimiliter se hz:vel fm locū:vel fm quātitatē:vel fm q̄litatē.Sz in ipso nūc nō est aliqd prius:qz sic nūc eēt diuisibile:qz li pus ptinet ad pteritū: ergo nō ɔtingit in nunc quiescere. Ex hoc aūt vlteri⁹ cō/cludit q necesse est oē qd mouet̄ z omne quod quiescit moueri z quiescere in tempore.¶ Deinde cum dicit.

¶ Oē aūt qd mutat̄ diuisibile eē necesse est. Nā cuz e quodā in quoddā fit ois mutatio:cū est qdē in eo in

qꝺ eſt mutatū: nō vlterius (vt pȝ) mutaꝛ: cū vo eſt in
eo ex quo eſt mutatio: ⁊ ipſum ⁊ oēs ꝑtes: nōdū mu-
taꝛ. Qꝺ eni eodē mō ſe hȝ: ⁊ ipſuȝ ⁊ ꝑtes: id nō muta
tur. Neceſſe eſt igiꝛ ipm ꝑtim in hoc ꝑtiȝ in altero eē.
Neqȝ eni in vtroqȝ: neqȝ in neutro eē pōt. Dico aūt
in qꝺ mutaꝛ ꝓmū mutatione: vt fuſcū cū ex albo mu
taꝛ: nō nigrū. Nō. n. id qꝺ mutaꝛ in vtrouis extremo-
rū eē neceſſe ē. Patet igiꝛ oē qꝺ mutaꝛ diuiſibile eē.

Qꝺ mutaꝛ autē oē: neceſſe eſt diuiſibile eſſe.
Qm̄ enim ex quodā in qddā ois mutatio: ⁊ cū
quidē fit in hoc in qꝺ mutatū eſt: nō ampli⁹ mu-
taꝛ. Cū aūt eſt in eo ex quo mutatū eſt: ⁊ ipſum
⁊ ꝑtes oēs: nō mutanꝛ. Qꝺ enim ſimilr ſe hȝ ⁊
ipſuȝ ⁊ ꝑtes oēs nō mutaꝛ. Neceſſe igiꝛ hqdeȝ
aliqd in hoc eē: aliud vo in altero mutātis. Nō
eniȝ in vtriſqȝ neqȝ in neutro poſſibile eſt eē. Di-
co aūt in qꝺ mutat primū ſm mutationeȝ: vt ex
albo in fuſcū: nō in nigrū. Non eniȝ neceſſe eſt
qꝺ mutaꝛ in quocūqȝ eē vltimoꝝ. Manifeſtū
igitur eſt ꝙ omne qꝺ mutatur erit diuiſibile.

Oſtēdit ꝙ oē qꝺ mouetur eſt diuiſibile tali rōne. Ois
mutatio eſt ex quodā in qddā: ſȝ qn̄ aliqd eſt in termino
Lec. 2. t. c. 2. ad quē mutaꝛ: vlteri⁹ nō mutaꝛ: ſȝ iā mutatū eſt. Non. n.
ſimul aliqd moueꝛ: ⁊ mutatū eſt. vt ſupra dictū ē. Qn̄ vo
aliqd eſt in termio ex quo mutaꝛ: ſm ſe totū ⁊ ſm oēs ꝑ-
tes ſuas: tūc nō mutaꝛ. Dictū eſt eni ꝙ illud qꝺ ſimiliter
ſe hȝ ⁊ ipſum ⁊ oēs ꝑtes eius: nō mutaꝛ: ſed magis qeſcit.
Addit aūt ⁊ oēs ꝑtes: qꝛ cū aliqd icipit mutari: nō ſimul
totū egrediꝛ de loco quē ꝓus occupabat: ſed ꝑs poſt ꝑteȝ.
Neqȝ iteꝝ pōt dici ꝙ ſit in vtroqȝ termino ſm ſe totū ⁊
ſm ꝑtes ſuas dū moueꝛ. Sic. n. aliqd eēt ſimul in duob⁹
locis. Neqȝ iteꝝ pōt dici ꝙ in neutro terminoꝝ ſit: loq-
mur. n. nūc de ꝓmo termio in quē mutaꝛ: ⁊ nō de vltio
extremo. Sicut ſi ex albo aliqd mutaꝛ in nigrū: nigrū eſt
vltimū extremū: fuſcū vo eſt ꝓmū. Et ſimilr ſi ſit vna
linea diuiſa in tres ꝑtes eqles. ſ. linea. a. b. c. d. manifeſtuȝ
eſt ꝙ mobile in ꝓncipio mot⁹ eſt in ꝑte. a. b. ſicut in loco
ſibi eqli. Cōtingit tn̄ in aliqua ꝑte ſui motus nō eē neqȝ
in. a. b. neqȝ in. c. d. Qnqȝ eniȝ eſt totū in. b. c. Cū ḡ dr ꝙ il-
lud qꝺ mutaꝛ qn̄ mutaꝛ nō pōt in neutro eē: accipiꝛ non
extrem⁹ terminus: ſȝ ꝓmus. Relinquiꝛ ḡ ꝙ oē qꝺ mu-
taꝛ dū mutaꝛ ſm aliqd ſui eſt in vno: ⁊ ſm aliqd ſui eſt in
altero. Sicut cū aliqd mutaꝛ de. a. b. in. b. c. in ipo moueri
pars q̄ egrediꝛ de loco. a. b. igrediꝛ locū. b. c. Et qꝺ moueꝛ
de albo in nigrū: ꝑs q̄ deſinit eē alba: fit fuſca vel pallida.
Sic igiꝛ manifeſtū eſt ꝙ oē qꝺ mutaꝛ cū ſit ꝑtim in vno
Primuȝ dubium ⁊ ꝑtim in altero: eſt diuiſibile. Sciēduȝ eſt aūt ꝙ Cō-
mētatoꝛ: in hoc loco mouet dubitationē de h ꝙ ſi Ariſto.
nō intēdit hic demōſtrare ꝙ mobile ſit diuiſibile niſi de
mobili qꝺ moueꝛ motu quē dixit eē in ſolis trib⁹ generi-
bus. ſ. q̄titate q̄litate ⁊ vbi: demōſtratio ſua nō erit vlis
ſed ꝑticularis: qꝛ ēt qꝺ mutaꝛ ſȝ ſubaȝ diuiſibile īueniꝛ.
Vn̄ videꝛ ꝙ itelligat de eo qꝺ trāſmutatur ſm quācūqȝ
trāſmutationē: vt icludaꝛ generatio ⁊ corruptio in ſuba.
Et hoc ēt ex ipſis vbis eius appet. Nō. n. dicit qꝺ moueꝛ:
ſed qꝺ mutaꝛ. Sed tūc videꝛ ſua demōſtratio nō valere
qꝛ aliq̄ trāſmutatiōes ſunt idiuiſibiles: ſicut ipſa genera-
tio ſubſtātialis ⁊ corruptio: que non ſunt in tpe: ⁊ in huiꝰ
trāſmutatiōibus nō eſt veꝝ ꝙ illud qꝺ mutaꝛ ſit ꝑtiȝ in
vno ꝑti in alio. Nō. n. cū ignis generaꝛ: ꝑtiȝ eſt ignis: ꝑtiȝ
Solutio Alexan. nō ignis. Et iducit ad h plures ſolōnes: quaꝝ vna ē Alex.
dicētis ꝙ nulla trāſmutatio eſt idiuiſibilis: aut in nō tpe.

Sed hoc reꝓbaꝛ: qꝛ per h deſtruiꝛ quoddā ꝓbabile ⁊ Improbatio.
famoſuȝ apud Ariſto. ⁊ oēs ꝑipateticos. ſ. ꝙ aliq̄ trāſmu-
tatiōes ſint in nō tpe. vt illuminatio: ⁊ alia huiꝰ. Inducit Solutio Themiſty.
etiā ſolutionē Themiſty dicētis: ꝙ ⁊ ſi ſit aliq̄ trāſmuta-
tio in nō tpe: tn̄ hoc latet. ⁊ Ariſto. vtiꝛ eo qꝺ eſt manife- Improbatio.
ſtū. ſ. ꝙ trāſmutatio ſit in tpe. Et h reꝓbat: qꝛ eodē mō
ſe hȝ de diuiſiōe mutatiōis ⁊ mutabilis. Et adhuc videꝛ
latētius diuiſibilitas mobilis q̄ȝ mutatiōis. Vn̄ demon-
ſtratio Ariſto. nō eēt efficax: qꝛ poſſet aliqs dicere: ꝙ lȝ ea
que mutanꝛ mutatiōib⁹ maxie diuiſibilib⁹ ſint diuiſibi-
lia: ſunt tn̄ aliq̄ mutabilia latētia q̄ ſunt idiuiſibilia. Po-
nit ēt ſolutionē Auēpace dicētis ꝙ hic nō agiꝛ de diuiſio- Solutio Auēpace
ne mutabilis ſm quātitatē: ſȝ de diuiſiōe mutabilis ſȝ ꝙ
ſubiectū diuidiꝛ per accidētia ꝯ̄ria: de quoꝝ vno mutaꝛ
in alteꝝ. Et addit poſtea ſuā ſolutionē ꝙ ille mutationes Solutio Auerro.
que dicunꝛ in nō tpe ſunt termini quoꝝdā motuū idiui-
ſibiliū. Accidit ergo aliqd trāſmutari in nō tpe iquātū: ſ.
quilibet motus terminaꝛ in īſtāti. Et qꝛ illud qꝺ eſt ꝑ ac-
cidēs ꝓtermittiꝛ in demōſtratiōib⁹ iō illo Ariſto. in hac
demōſtratiōe vtiꝛ ac ſi ois mutatio ſit diuiſibilis ⁊ i tpe. Solutio vera. S. Thome
Sed ſi qs recte ꝯſideret hec obiectio nō eſt ad ꝓpoſi-
tū. Nō eni Ariſto. in ſua demōſtratiōe vtiꝛ q̄ſi principio
ꝙ ois ſit mutatio diuiſibilis: cū magis ecōuerſo ex diui-
ſione mobilis ꝓcedat ad diuiſionē mutatiōis: vt īfra pa- Lec. 6. t. c. 33.
tebit. Et ſicut ipſe poſt dicet: diuiſibilitas per ꝑtes ē in mo
bili q̄ȝ in motu vel mutatiōe. Sed vtiꝛ ꝓncipiis per ſe no
tis que neceſſe ē ꝯcedere in quacūqȝ mutatiōe. ſ. ꝙ illud
qꝺ mutaꝛ: qn̄ eſt ſm totū ⁊ ꝑtes in termio a quo mutaꝛ:
nōdū mutaꝛ ſm illā mutationeȝ: ꝙ qn̄ eſt in termino ad
quē: nō mutaꝛ: ſȝ mutatū eſt: ⁊ ꝙ nō pōt eē nec in vtroqȝ
totū: nec in neutro. ſicut expoſitū eſt. Vn̄ ex neceſſitate ſe
quiꝛ ꝙ in q̄libet mutatiōe illud qꝺ mutaꝛ dū mutaꝛ ſit
partim in vno termio: ⁊ ꝑti in alio. Sȝ hoc diuerſimode
inueniꝛ in diuerſis mutatiōib⁹ iter quarū extrema ē ali-
quod mediū: cōtingit ꝙ id qꝺ mutaꝛ dū mutaꝛ ꝑti ſit in
vno extremo ⁊ ꝑti in alio ſȝ ipa extrema. In illis vo iter
quarū termios nō eſt aliud mediū: id qꝺ mutaꝛ nō ē ſm
diuerſas ꝑtes ſuas in diuerſis extremis ſȝ ipſa extrema:
ſed ſm aliqd ei adiūctū. Sicut cū mā mutaꝛ de ꝓuatiōe
ad formā ignis: dū eſt in ipſo mutari: eſt qdē ſub ꝓuatiōe
ſm ſeipſam: ſed ꝑti eſt ſub forma ignis nō ſm ſeipſaȝ: ſȝ
ſm aliqd ei adiūctū. ſ. ſm diſpōnē ꝓpriā ignis quā parti
recipit anteq̄ȝ formā ignis hēat. Vn̄ īfra ꝓbabit Ariſto.
ꝙ etiā generatio ⁊ corruptio ſunt diuiſibiles: qꝛ qꝺ gene-
raꝛ ꝓus generabaꝛ. ⁊ qꝺ corrūpiꝛ ꝓus corrūpebaꝛ. Et for- Defenſio pro Alex.
te h mō itellexit Alex. ꝙ ois trāſmutatio ē diuiſibilis. ſ.
vel ſm ſeipſam: vel ſm motū ei adiūctū. Sic ēt intelle- Pro Themi.
xit Themiſti⁹ ꝙ Ariſto. aſſūpſit id qꝺ erat manifeſtuȝ: ⁊
pretermiſit id qꝺ ē latēs: qꝛ nōdū erat loc⁹ tractādi de di-
uiſibilitate vl idiuiſibilitate mutationū: ſȝ h reſeruaꝛ in
poſteꝝ. In oīb⁹ tn̄ vel diuiſibilib⁹ vel idiuiſibilib⁹ ſaluaꝛ
qꝺ Ariſto. hic dic: qꝛ ēt q̄ dicuntur idiuiſibiles mutatiōes
ſunt quodāmō diuiſibiles nō ſm ꝓpria ſua extrema: ſȝ ꝑ
ea q̄ eis adiūgunꝛ. Et h eſt qꝺ Auer. diceꝛ voluit ꝙ h ē ꝑ Pro Auer.
accn̄s aliq̄s mutatiōes eē in nō tpe. Eſt ēt hic alia du- 2m dubiū.
bitatio. Nō. n. vꝫ h veꝝ in motu alteratiōis ꝙ id qꝺ alte
raꝛ ꝑti ſit in vno termio: ⁊ ꝑti in altero dū alteraꝛ. Nō. n.
ſic ꝓcedit mot⁹ alteratiōis ꝙ ꝓus vna ꝑs altereꝛ: ⁊ poſtea
altera: ſȝ totū ꝓus eſt min⁹ calidū: ⁊ poſtea magis calidū.
Vn̄ ēt Ariſt. in lib. de ſenſu ⁊ ſenſato dic ꝙ nō ſilr ſe hȝ in Lec. 16. col. 4.
alteratiōe ſic in latiōe. Latiōes nāqȝ rōnabilr in medio
prius attigūt. Quecūqȝ vo alteranꝛ nō adhuc ſilr. Cōtin-
git eniȝ ſil alterari: ⁊ nō dimidiū ꝓus: velut aquā oēm ſil
coagulari. Eſt aūt ad hoc dicenduȝ ꝙ Ariſto. in hoc. 6. Solutio propria.
libro agit de motu ſm ꝙ eſt ꝯtinuus. Cōtinuitas aūt ꝑri-
mo ⁊ per ſe ⁊ ꝓprie inuenitur in motu locali tn̄ qui ſoluȝ
poteſt

Lec.14.& 15.gcom. pōt eē ꝯtinuus ꝛ regularis:vt ostēdet in.8.Et iō demonstratiōes in hoc libro posite ptinēt qdē ad motū localem pfecte:ad alios aūt motus nō totalr:s; ſm ꝙ aliqd cōtinuitatis ꝛ regularitatis pticipāt.Sic g̃ dicēdū ē ꝙ mobile ſm locū semp̱ ꝑus subitrat locū in quē tēdit ſm ptē q̄ȝ ſm totū. In alteratiōe aūt est qdem vt sic:est aūt vt nō. Manifestū est enī ꝙ ōis alteratio fit per virtutez agētis qō alterat:cuius virtus q̄to fuerit maior tāto mains corpus alterare pōt. Quia igr̃ alterās ē finite virtutis:vsqȝ ad determinatā q̄titatē corpus alterabibile subdit eius virtuti:ꝛ simul recipit ipressionē agētis:vn̄ sil̄ alterat totū:nō ps post ptē. S; illud alteratū iterū alterat aliquid aliud sibi ꝯiūctū:est tn̄ minoris efficacie in agēdo:ꝛ sic inde quousqȝ deficiat virt⁹ alteratiua. Sic ignis calefacit vnā ptē aeris stati:ꝛ illa calefacta calefacit aliā:ꝛ sic pars post ptē alterat. Unde ꝛ Aristo.in lib.de sensu ꝛ sen.post verba ꝑmissa subiūgit. Attamē si multū fuerit qō calefit aut coagulat:habitū ab habito patit. Primū aūt ab ipso faciēte trāsmutari necesse:ꝛ simul alterari:ꝛ subito. Verūtn̄ ꝛ in hoc ipso qō simul alterat est quādā successionē ꝯsiderare:qr cū alteratio fiat per ꝯtactū alteratiōis:ptes alterati quāto magis appropinquāt ad corpus alterās.pfectius a ꝑncipio recipiūt ipressionē alterātis:ꝛ sic successiue ſm ordinē ptiū ad pfectā alterationē ꝑuenit.ꝛ maxie qn̄ in corpore alterabili est aliqd ꝯ resistēs alterāti. Sic ergo id qō ꝯcludit ꝙ v; id qō mutat dū mutat partiz est in termio a quo ꝛ partiz in termino ad quē:quasi vna ps prius ꝑueniat ad terminum ad quem q̄ȝ alia:simpliciter ꝛ absolute veꝝ est in motu locali:in motu aūt alterationis aliqualr.vt dictū est.

Expositō nō recta. Quidā vō ecōuerso dixerunt ꝙ hoc qō hic dicit magis h; veritatē in motu alterationis q̄ȝ in motu locali. Dicūt enī ꝙ h̄ qō dicit ꝙ id qō mutat partiz est in termio a quo ꝛ ptim in termio ad quē nō sic est itelligēdū ꝙ vna ps eius qō mouet sit in vno termio ꝛ alia in alio:sed est referēdū ad ptes termioꝝ.qr.s.id qō mouet ptē h; de termino a quo ꝛ ptē de termino ad quē: sicut illud qō mouet de albedine in nigredinē primo nō habet perfecte albedinē nec pfecte nigredinē:s; aliquid participat iperfecte de vtroqȝ. In motu aūt locali hoc nō videt veꝝ.nisi ſm id qō mouet dū est in medio duorū terminoꝝ:quodāmō aliqd pticipat de vtroqȝ extremo. Sicut si terra moueat ad locū ignis:dū est in loco aeris in suo moueri partē h; vtriusqȝ termini:inquātū.s.locus aeris ꝛ est sursuȝ respectu loci terre:ꝛ deorsuȝ respectu loci ignis.

Reprobō expo.Auēpa. Hec aūt expositio extorta est ꝛ ꝯ opinionē Arist. Et ꝑmo qdē apparet hoc ex ipsis vbis Arist. Cōcludit.n. necesse igit qdē aliqd in hoc eē:aliud vō in altero:mutātis.s.eius qō mutat. Loqtur ergo de partib⁹ mobilis: nō de ptib⁹ termioꝝ. Scdo ex eius intētione. Inducit.n.ad probādū id qō mutat eē diuisibile:qō nō posset cōcludi ex ꝑmissis.

Auēpace Vn̄ ꝛ Auēpace dixit ꝙ nō intendit hic pbare ꝙ mobile sit diuisibile in ptes q̄titatiuas:s; ſm formas: inquātū.s.id qō mutat de ꝯrio in ꝯriū dū est in ipso mutari h; aliqd de vtroqȝ ꝯrio. Sed itētio Arist. est expsse ostēdere ꝙ mobile est diuisibile in suas ptes q̄titatiuas: sicut ꝛ alia cōtinua. Et sic vtit in sequētibus demonstrationib⁹.

Alber. ❡ Nec hoc videt eē ꝯueniēs qō dicūt qdaȝ:ꝙ p hoc pbat ēt diuisibilitas mobilis ſm ꝯtinuitatē. Quia p hoc ꝙ mobile dū mouet pticipat vtrūqȝ terminū ꝛ non stati h; pfecte terminū ad quē:manifestū est mutationē eē diuisibilē ſ; ꝯtinuitatē.ꝛ ita cū diuisibile nō possit eē in indiuisibili:sequit ꝙ etiā mobile sit diuisibile:vt cōtinuū.

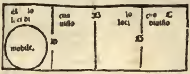
Improbō ❡ Manifeste.n. Arist.in subsequētib⁹ ostēdit diuisionē motus ex diuisiōe mobilis.vn̄ si itēderet ꝯcludere diuisionē mobilis p diuisionē motus eēt demōstratio circularis. Tertio apparet hāc expositionē eē icōueniētē ex ipsa expositiōe Arist.cū dicit[Dico aūt in qō mutat ꝑm ſm mutationē.] Ex quo apparet ꝙ nō itēdit dicere ꝙ ptim sit in termio a quo:ꝛ ptim in termio ad quē pp h̄ ꝙ sit i medio qō pticipat vtrūqȝ extremū.s; qr ſm vnā partez sui est in vno extremo:ꝛ ſm aliā in medio.

❡ Sed circa hāc expositionē Arist.dubiuȝ eē videt qō dicit[in qō ꝑm mutat] nō enim videt posse accipi in qō ꝑmū mutat pp diuisibilitatē magnitudinis in īfinitū. 3m dubiū

Rnsio. Et iō dicēdū ē ꝙ i id qō ꝑmū mutat in motu locali dr̄ locus q ꝯtāgit locū a quo mutat:ita ꝙ nihil est eius. Si.n.accipet secūdus locus q haberet aliqd ꝑmi:nō eēt accipe ꝑmū locū in queȝ mutat. Qō sic p;. Sit locus vn̄ mutat aliqō mobile.a.b. ꝛ locus ei ꝯtactus eq̄lis sit.b.c.qr enī.a.b.diuisibile ē diuidat i pūcto.d.ꝛ sumat de loco.b.c.vsus.c.qō ē eq̄le ei qō est.b.d.ꝛ sit illud.g.c. Manifestū est igit ꝙ mobile prius mutat ad locū.d.g.q̄ȝ ad locū.b.c.ꝛ iteꝝ cū.a.d.sit diuisibile erit accipe aliū locū priorē.ꝛ sic in infinitū. Et similiter in motu alterationis accipiendum est primuȝ in qō mutat:medium alterius specciei:sicut cū mutatur de albo i nigrū:accipi d; fuscū.nō aūt min⁹ albū.

LEC. VI.

❡ Ostensio ꝙ si accipiatur aliquis secūdus locus qui habeat aliquid primi loci:non est accipere primum locum in quem mobile mutatur.

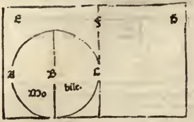
❡ Mot⁹ aūt duob⁹ ē diuisibilis modis:vno qdē mō tpe:altero vō rōne ptiū eius qō subit motū. Veluti si.a.c.totum mouetur:ꝛ.a.b.ꝛ.b.c.sane mouebitur.

Motus autez est diuisibilis dupliciter. Uno quidē modo tempore. Alio vō ſm partiū illi⁹ qō mouet. Ut si ip;.a.c.mouet totū:ꝛ.a.b.mouebit:ꝛ.b.c. T.c.33.

Premissis qbusdā q̄ sunt necessaria ad diuisionē mot⁹:hic icipit agere de diuisiōe mot⁹. Et diuidit in ptes duas. In ꝑma agit de diuisiōe motus. In scda ex determinatis excludit quosdam errores circa motū ibi[Zeno aūt deratiocinat.] Prima aūt ps diuiditur in ptes duas. In ꝑmo determinat de diuisiōe motus. In scda de diuisiōe getis.ibi[Qm̄ aūt oē qō mouet.] Prima diuidit in duas. In ꝑma agit de diuisiōe motus. In scda de finito ꝛ īfinito circa motū. Utrūqȝ enī videt ad rōnē cōtinui ptinere.s.diuisibile ꝛ īfinitū.ibi[Qm̄ autē oē qō mouet in tēpore mouet.] Prima ps diuidit i duas. In ꝑo ostēdit quō motus diuidit. In scda agit de ordie partiū motus.ibi[Qm̄ aūt oē qō mutat ex quodā.] Circa ꝑmuȝ duo facit. Primo ponit duos modos qbus motus diuiditur. Scdo ostendit q̄ sunt illa q̄ simul diuidunt cū motu.ibi[Qm̄ aūt oē qō mouet in aliquo.] Circa ꝑmū duo facit. Primo ponit modos qbus mot⁹ diuidit. Scdo exponit eos ibi[Sit igit ipsius.a.b.] Dicit g̃ ꝑmo ꝙ duob⁹ modis diuidit mot⁹. Uno mō ſm tps:qr ostēsuȝ est ꝙ mot⁹ nō est in nūc:s; in tpe. Lec.5.l. c.29. Alio vō mō diuidit ſm mot⁹ ptiū mobilis. Sit enī.a.c.mobile:ꝛ diuidat. Ostēsuȝ est enim oē qō mouet diuisibile eē. Si ergo ipsuȝ.a.c.totū mouet:necesse est ꝙ moueat vtraqȝ pars eius.s.a.b.ꝛ.b.c. Est aūt ꝯsiderādū ꝙ diuisio motus ſm ptes mobilis pōt itelligi dupliciter. Uno mō vt ps post ptē moueat:qō qdem nō est possibile in eo qō ſm se totū mouet:qr eius qō ſ; se totū

mouet̃:oẽs ptes ſimul moueãt̃:nõ gdẽ ſeorſum a toto.ſʒ in ipo toto. Alio mõ põt itelligi iſta diuiſio mot⁹ ſm ptes mobilis.ſicut ⁊ diuiſio cuiuſlibet accidẽtis cui⁹ ſubiectũ eſt diuiſibile attẽdit̃ ſm diuiſionẽ ſui ſubiecti:ſicut ſi totũ hoc corpus eſt albũ:ſm diuiſionez corporis diuidet̃ p accidẽs albedo.Et ſic accipit̃ hic diuiſio motus ſm ptes mobilis:vt ſicut vtraqʒ ps mobilis ſil̃ mouet̃ in toto:ita mot⁹ vtrarũqʒ ptiũ ſint ſimul.Et per hoc iſta diuiſio motus q̃ eſt ſm ptes mobilis:eſt alia ab illa q̃ eſt ſm tps in q̃ due ptes motus nõ ſunt ſimul.Si tñ mot⁹ ptis vnius cõparet̃ ad motũ ptis alteri⁹:nõ ſimplr̃:ſʒ ſm aliqđ ſignuʒ determinatũ:ſic motus vnius ptis etiã tempore precedit motum alterius partis. Si.n.mobile.a.b.c.moueatur in magnitudine.e.f.g.ita ꝙ.e.f.ſit equale toti.a.c.manifeſtũ eſt ꝙ hoc ſignum.f.ſm prius pertranſibit.b.c.ꝙ̃.a.b.⁊ ſʒ hoc ſimul curret diuiſio motus ſm partes tẽporis:⁊ ſm partes mobilis. ¶ Secundo ibi.

¶ Oſtẽſio ꝙ motus vnius partis cõparatus ad motuʒ alterius partis non ſimpliciter:ſed ſm aliquod ſignum determinatum:tempore precedit motum alterius partis.

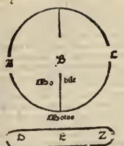

¶ Atqʒ ſit ptis gdẽ.a.b.motus.d.e.ptis võ.b.c.mot⁹ e.ʒ.Totũ igit̃ motũ.d.ʒ.ipſius.a.c.mobilis motũ eſſe neceſſe eſt.Etenĩ hoc ipſo motu mouebit̃:qppe cum vtraqʒ pars vtroqʒ moueatur motu:⁊ nihil alieno motu:ſed proprio moueat̃.Quare totus motus totius eſt magnitudinis motus.

¶ Sit igit̃ ipſius gdẽ.a.b.qui eſt.d.e.ipſi⁹.b.c. qui eſt.e.ʒ.mot⁹ ptiũ. Neceſſe ẽ igit̃ totũ i quo eſt.d.ʒ.ipſius.a.c.eẽ motũ. Mouebit̃ eniʒ ſm hũc:qm̃ quidẽ vtraqʒ ptiũ mouebit̃ ſm vtrũqʒ. Nulla eniʒ mouebit̃ ſm alterius motũ. Quare totus motus totius eſt magnitudinis motus.

Qꝫ mot⁹ diuidat̃ ſʒ ptes mobilis triplici ratione. ¶ Manifeſtat poſitos modos.Et pmo oſtẽdit ꝙ mot⁹ diuidat̃ ſm ptes mobilis.Scdo ꝙ diuidat̃ ſʒ ptes tpis.ibi [Alius aũt ſʒ tps eſt.] Primũ oñdit trib⁹ rõnib⁹.Quaꝝ prima talis eſt.Ex quo moto toto mouent̃ ptes:motus illius ptis q̃ eſt.a.b.ſit.d.e.⁊ motus alteri⁹ ptis q̃ eſt.b.c.ſit e.ʒ.Sicut ergo totũ mobile.a.c. cõponit̃ ex.a.b.⁊.b.c.ita tot⁹ mot⁹.d.ʒ.cõponit̃ ex.d.e.⁊.e.ʒ.Cũ ergo vtraqʒ ptiuʒ mobilis moueat̃ ſʒ vtrũqʒ ptiũ mot⁹:ita tñ ꝙ neutra ps mobilis mouet̃ ſʒ motũ alteri⁹ ptis:qꝛ ſʒ hʒ tot⁹ mot⁹ eẽt vni⁹ ptis q̃ moueret̃ motu ſuo ⁊ motu alteri⁹ ptis:opʒ dicere ꝙ tot⁹ mot⁹.d.ʒ.ſit toti⁹ mobilis.a.c.⁊ ſic mot⁹ toti⁹ diuidit̃ per motũ partiũ. ¶ Scđam rationem ponit ibi.

¶ Prima demonſtratio oſtendẽs ꝙ motus diuiditur ſm diuiſionem mobilis.

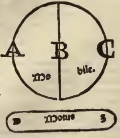

¶ Preterea ſi motus gdẽ ois alicuius eſt motus:totus aũt.d.ʒ.motus neqʒ.a.b.neqʒ.b.c.eſt ptis. Pars eniʒ ptis eſt motus:neqʒ cuiqʒ tribuit̃ alij:cui⁹ nãqʒ totius totus eſt motus:eius ⁊ ptiũ ptes ſunt:partes aũt.d.e.ʒ.ptiũ.a.b.c.⁊ nõ alioꝝ ſũt motus:pluriũ.n. vnus motus eſſe non poteſt:totus profecto motus d.ʒ.totius.a.c.magnitudinis motus erit.

¶ Amplius aũt ſi ois motus alicuius eſt:totus aũt motus qui eſt in quo eſt.d.ʒ.neqʒ ptium eſt neutre.ptis eniʒ vtraqʒ eſt:neqʒ alteri⁹ nullius: cuius enĩ totus totius ⁊ ptes ptiuʒ ſunt:partes autẽ ipſius.d.ʒ.ſunt ipſarũ que ſũt.a.b.c.⁊ nullarũ alioꝝ:pluriũ eniʒ nõ erat vnus mot⁹:⁊ vtiqʒ totus mot⁹ erit ipſius.a.b.c.magnitudinis. T.c.34.

¶ Que talis ẽ.Ois motus eſt alicui⁹ mobilis. Totus aũt motus.d.ʒ.neqʒ eſt alteri⁹ ptiũ:qꝛ neutra mouet̃ ſm totũ motũ:ſʒ vtraqʒ mouet̃ ſm ptes mot⁹:vt dictũ eſt. Neqʒ iteꝝ põt dici ꝙ ſit mot⁹ cuiuſcũqʒ alteri⁹ mobilis ſeparati ab.a.c.qꝛ ſi tot⁹ ille mot⁹ eẽt toti⁹ alteri⁹ mobilis:ſeq̃ret̃ ꝙ partes hui⁹ mot⁹ eẽnt ptiũ illius mobilis:ſʒ ptes hui⁹ motus q ſ.d.ʒ.ſunt ptiũ hui⁹ mobilis q̃ ſunt.a.b.c.⁊ nullaꝝ alioꝝ:qꝛ ſi eẽnt ⁊ harũ ⁊ alioꝝ:ſeq̃ret̃ ꝙ vnus motus eẽt pluriũ:qđ eſt ĩpoſſibile. Relinquit̃ ergo ꝙ totus motus ſit totius magnitudinis:ſicut ⁊ ptes partiũ:⁊ ita mot⁹ totius diuidit̃ ſm ptes mobilis. ¶ Tertiã rõnẽ ponit ibi.

¶ Demonſtratio ſecunda oſtendens idem quod ſupra.

¶ Inſup ſi totius.a.c.magnitudinis alius gdã ſit motus:ceu.t.i.auferent̃ ab ipſo vtrarũqʒ ptiũ motus:q quidẽ eq̃les erũt motib⁹.d.e.⁊.e.ʒ. Unus enĩ vnius ẽ motus.Quare ſi tot⁹.g.k.motus in motus ptiũ diuidet̃:motus.g.k.motui.d.ʒ.erit equalis.Sin võ ſtabit aliqđ vt.h.k.hic nulli⁹ erit motus(vt patet.) Neqʒ eniʒ totius:neqʒ ptiũ.Quia motus vnius eſt vnus.

Ac neqʒ

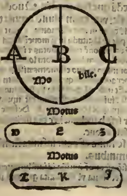
At neqꝫ cuiqꝫ aliꝫ tribuet: cōtinuus enim motus cō-tinuoꝝ quorūdā est motus. Eadē erit pfecto ratio: ꝛ si.d.e.z.excesserūt in diuisione motus.g.k. Quare si hoc eē nō pōt: eūdē atqꝫ equalē esse necesse est. Hec igitur diuisio ratione partiū eius est quod mouetur atqꝫ cuiuslibet partibilis ipsam esse necesse est.

T.c.35. ℭ Amplius aūt si qdē est totius alius motus: vt in quo.t.i.remouebit ab eo q sit vtrarūqꝫ ptiuꝫ motus. Hi aūt equales erāt his q̄ sūt.d.e.z. vnius enim vnus motus. Quare si totus qdē diuidet: qui est.t.i.in ptiū motus: equalis erit qui est.t.i. ei qui est.d.z. Si vō deficit aliqd: vt qd est.k.i. Hic nullus erit motus: neqꝫ enim totius: neqꝫ partiū: pp id qd vn⁹ vni⁹ ē: neqꝫ alteri⁹ nulli⁹ ē. Cōtinu⁹.n.mot⁹ ē ꝯtinuoꝝ quorūdā. Silr aūt ē ꝛ si excellat ƀ diuisionē. Quare si hoc ipoīe ē: necesse eūdē eē ꝛ eq̄lē. Hec qdē igit diuisio ƀm partiū motus ē: ꝛ necesse ois eē ptibilis ipsam.

ℭ Que talis est. Oē qd mouet hꝫ aliquē motū. Si igitur totus motus q est.d.z.non sit totus totius mobilis qd est a.c.opꝫ q aliqs alius motus sit eius. Et sit ille motus.t.i. Ab hoc ergo motu qui est.t.i.auferat per diuisionē: mot⁹ vtrarūqꝫ ptiū quos oporteat eē equales his q̄ sunt.d.e.z. hac rōne: qꝛ vnius mobilis nō est nisi vnus mot⁹: vn̄ nō pōt dici q motus ptiū q auferunt a motu.t.i.q ponit esse toti⁹ sint maiores aut minores q̄ d.e.ꝛ.e.z.q ponebantur motus earūdē ptiū. Aut ergo mot⁹ ptiū ꝯsumūt p diuisionē totū.t.i.aut deficiūt ab eo: aut superexcedūt. Si ꝯsumūt totū.t.i.ꝛ nō excedūt nec deficiūt: sequit q motus.t.i.sit eq̄lis.d.z.q ē mot⁹ ptiū: ꝛ nō differat ab eo. Si aūt mot⁹ partiū deficiūt a.t.i.ita q.t.i.excedat.d.z.in.k.i.ista pars mot⁹ q̄ ē.k.i.nulli⁹ mobilis erit. Nō.n.ē mot⁹ totius.a.c. neqꝫ ptiū ei⁹: qꝛ vni⁹ nō est nisi vn⁹ mot⁹: ꝛ tā toti q̄ ptib⁹ assignat⁹ ē iā ali⁹ mot⁹. Neqꝫ iteꝝ pōt dici q sit alicuius alteri⁹ mobilis: qꝛ tot⁹.t.i.ē qdā mot⁹ ꝯtinu⁹: ꝛ mot⁹ ꝯti-

T.c.3.t. c.4. nuus opꝫ q sit ꝯtinuoꝝ: vt in qnto osūsū ē: vn̄ nō pōt esse q ps hui⁹ mot⁹ ꝯtinui q est.t.i.sit alicui⁹ mobilis qd non cōtinuet cū.a.b.c. Silr etiā sequit incōueniēs si dicat q mot⁹ ptiū excellet ƀ diuisionē: qꝛ sequet q ptes excedāt totū: qd ē ipoīe. Si g hoc ē ipoīe q excedat vl deficiat: necesse est q mot⁹ ptiū sit eq̄lis ꝛ idē motui toti⁹. Deinde cōcludit. Hec igit diuisio ē ƀ mot⁹ ptiū: ꝛ necē ē q tal ptitio inueniat i motu pp h q oē qd mouet ē ptibile. ℭ z⁹ ibi.

ℭ Demonstratio tertia ostendens idem quod supra.

ℭ Alia aūt est tpis rōne. Nā cū ois motus in tpe sit: ꝛ omne tempus sit diuisibile: minor aūt in minori tpe fiat: omnis motus vti tempus diuidatur necesse est.

ℭ Alius aūt ƀm tps. Qm̄ enim ois motus in tpe: tēpus aūt oē diuisibile est: in minori aūt minor motus: necesse est oēm diuidi motū ƀm tēpus. T.c.36.

ℭ Cōcludit q motus diuidat ƀ diuisionē tpis tali rōne. Ois motus est in tpe: ꝛ omne tps est diuisibile vt pbatū est. Cum ergo in minori tpe sit minor motus: necesse est q omnis motus diuidat ƀm tempus. ℭ Deinde cum dicit. T.c.3.t. c.16.

ℭ Cū aūt oē qd mouet in aliquo moueat: ꝛ tēpore aliquo: mobilisqꝫ totius sit motus: easdē eē diuisiones ꝛ tēporis ꝛ mot⁹: ꝛ ipsius moueri: ꝛ eius qd mouet: ꝛ etiam eius in quo est motus necesse est. Uerum non omnium similiter in qbus est motus. Sed quātitatis quidem per se: qualitatis vō per accidens.

ℭ Qm̄ aūt omne qd mouet in aliquo mouetur: ꝛ quodā tēpore: ꝛ ois moti est motus: necesse est easdē diuisiōes eē tēporis: ꝛ mot⁹: ꝛ ipsius moueri: ꝛ qd mouet: ꝛ in quo motus est. Sed nō oium similr est in qbus motus est: sꝫ q̄ti qdem ƀm seipsum: quales autem ƀm accidens. T.c.37.

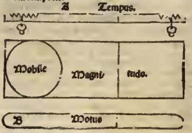
ℭ Ostēdit q̄ silr diuidant cū motu. Et circa hoc tria facit. Primo pōit gnque q̄ simul diuidunt. Scdo ondit q i oib⁹ predictis sil inuenit finitū ꝛ ifinitū.ibi[Et i ipo finita eē.] Tertio ondit in quo hoꝝ inuenit diuisio ꝛ ifinitū.ibi[Secutū aūt manifestē.] Circa pmū duo facit. Primo pponit qd intēdit. Scdo manifestat ppositū.ibi[Accipiat.n.tps.] Dicit g. q qꝛ oē qd mouet mouet in aliquo.i.ƀ aliqd genus vel spēm: ꝛ iteꝝ in aliquo tpe: ꝛ iterū cuiuslibet mobilis ē aliqs mot⁹: necē ē q ista gnque silr diuidant.s.tps ꝛ mot⁹: ꝛ ipsiꝫ moueri: ꝛ mobile qd mouet: ꝛ id in quo est motus vl loc⁹ vel q̄litas vl q̄titas. Sꝫ tn̄ nō est eodē mō diuisio oium eoꝝ in qbus est motus: sed quorūdā qdem per se: quorūdā vō per accidēs. Per se qdē oium eoꝝ que pertinēt ad genus q̄titatis: vt est in motu locali: ꝛ etiā in augmēto ꝛ decremēto. Per accidēs vō in his que ptinēt ad qualitatem: vt in motu alterationis. ℭ Secundo ibi.

ℭ Accipiatur enim tēpus in quo quippiā mouetur ꝛ sit.a.ꝛ motus sit.b. Si igitur in toto tēpore motū est: in illius dimidio: motu minore est motū. Quo rursus diuiso: minore motu rursus est motum: ꝛ sic semper motus diuidetur vt tempus.

ℭ Accipiat enim tēpus in quo mouet in quo sit a.ꝛ motus in quo.b. Si igit per totū in oi motum est tēpore: in medio per minorē: ꝛ iterum hoc diuiso per minorem huius: ꝛ sic semper.

ℭ Manifestat qd dixerat. Et pmo q̄tū ad h q tps ꝛ motus simul diuidunt. Scdo q mot⁹ ꝛ ipsiꝫ moueri sil diuidunt.ibi[Eodē aūt mō.] Tertio ondit idē de motu ꝛ eo in quo ē mot⁹.ibi[Silr aūt demōstrabit.] Circa pmum duo facit. Primo ondit q ad diuisionē tpis diuidit mot⁹. Scdo q ecōuerso ad diuisionē mot⁹ diuidit tps.ibi[Similr aūt ꝛ si mot⁹.] Dicit ergo pmo. Ponat q tps in quo aliqd mouet sit.a.ꝛ mot⁹ q est i hoc tpe sit.b. Manifestū est aūt q si aliqd mouet per totā magnitudinē i toto tpe qd in medietate tpis mouet p minorē magnitudinē. Idē est aūt moueri toto motu ꝛ per totā magnitudinē: ꝛ p ptē motus ꝛ per ptē magnitudinis: vn̄ manifestuꝫ est q si in toto tpe mouet toto motu: q in pte tpis mouebit minori

motu: ⁊ iteꝝ diuiso tp̄e iueniaẗ minoꝛ mot⁹: ⁊ sic semꝑ. Ex quo p3 φ ẜm diuisionē tp̄is diuidiẗ motus. ¶ Scd̄o ibi.
¶ Demonstratio ostendens φ motus diuiditur ẜm diuisionem temporis.

¶ Simili mō si motus est diuisibilis: ⁊ tēpus est diuisibile. Si eni3 toto motu: toto in tp̄e motū est: si dimidio: in dimidio: ⁊ minoꝛe rursus in minoꝛe est motū.

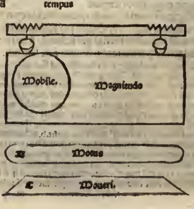
¶ Similiter aūt ⁊ si motus diuisibilis sit: ⁊ tēpus diuisibile. Si enim per totu3 in oī: per medium in medio: ⁊ iterū per minoꝛem in minoꝛi.

¶ Dicit φ ecōuerso si motus diuidiẗ ⁊ tp̄s diuidiẗ: si per totu3 motū moueẗ in oī tp̄e: per mediū motus mouebiẗ in medio tp̄e: ⁊ semꝑ minoꝛ erit motus in minoꝛi tp̄e: si sit mobile idem: vel eque velox. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Ipsu3 quoq3 moueri mō diuideẗ eodē. Sit. n. ipsu3 moueri. c. In dimidio igiẗ motus min⁹ erit toto: ⁊ in dimidio rursus dimidij: ⁊ ita semper diuidetur.

T.c.30. ¶ Eodē aūt mō ⁊ ip̄m moueri diuideẗ. Sit. n. i φ ē. c. ip̄3 moueri. Scd̄3 igiẗ mediū motū minoꝛ erit toto: ⁊ iteꝝ ẜ3 medietatis mediū: ⁊ sic sēp.

¶ Ostēdit φ mot⁹ ⁊ moueri sic diuiduntẗ. Et circa B duo faẗ. Pꝛio ostdit φ ip̄3 moueri diuidiẗ ẜ3 diuisionē mot⁹. Scd̄o φ mot⁹ diuidiẗ ẜ3 diuisionē ei⁹ qđ ē moueri. ibi Est aūt ⁊ ponētē. Diẗ ḡ p̄ φ eodē3 mō ꝓbaẗ φ ip̄m moueri diuidiẗ ẜ3 diuisionē tp̄is ⁊ mot⁹. Et ip̄m moueri sit. c. Manifestū ē aūt φ nō tm̄ moueẗ aliqđ ẜ3 ꝑtē mot⁹ q̄ntū ẜ3 totū motū. Maifestū ē ḡ φ ẜ3 mediū motū ꝑs ei⁹ qđ ē moueri erit minoꝛ toto ipso moueri: ⁊ adhuc minoꝛ ẜm medietatis mediū: ⁊ sic semper ꝓcedetur: ergo sicut tempus ⁊ motus semꝑ diuiduntẗ: ita ⁊ ipsum moueri. ¶ Scd̄o ibi.
¶ Demōstratio ostdēs φ mot⁹ diuidiẗ ẜm diuisionē moueri.

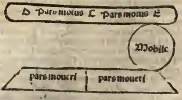

¶ Licet etiā ip̄m moueri qđ est ꝑtis vtriusq3 motus d. c. ⁊. c. f. designādo: totū tot⁹ dicē eē. Nā si sit aliđ: plura mot⁹ eiusdē erūt moueri: sicut ⁊ motū in mot⁹ partiū ꝑus ostēdimus diuisibilē eē. Accōmodatū. n. ipsum moueri ꝑti vtriq3 motus: cōtinuū totum erit.

¶ Est aūt ⁊ ponentē ẜm vtrūq3 motum ipsum moueri: vt ẜm. d. c. ⁊. c. e. dicere φ totū erit ẜm totum. Sinā q3 aliud plus erit ipsum moueri ẜm eundem motum: sicut determinauimus: ⁊ motum diuisibilem in partiū mot⁹ eē. Accepto enim ipso moueri ẜm vtrūq3 ꝯtinuū erit totu3.

¶ Probat φ econuerso motus diuidiẗ ẜm diuisionē eius qđ est moueri. Sint eni3 due ꝑtes mot⁹. d. c. ⁊. c. e. ẜm quarum vtrāq3 aliqđ moueẗ. Et sic si ꝑtib⁹ ei⁹ qđ ē moueri respōdēt ꝑtes motus: opoꝛtet dicere φ toti respōdeat totū. Quia si aliqđ plus eēt in vno q̄3 in altero: erit hic argumētari de moueri ad motū: sicut supꝛa argumētati sum⁹ quādo ostēdimus φ motus totius est diuisibilis in mot⁹ partiū. ita φ nō pōt deficere nec excellere. Similr etiam ⁊ partes eius qđ est moueri non possunt excedere partes motus: nec deficere: q2 enim necesse est accipere ẜm vtrāq3 partē motus: hoc qđ est moueri: necesse est φ totū moueri sit ꝯtinuū: correspōdēs toti motui: ⁊ ita semꝑ partes eius qđ est moueri r̄ndent ꝑtibus motus ⁊ totum toti: ⁊ sic vnum diuiditur ẜm alterum. ¶ Deinde cum dicit. T.c.31. c.33. ⁊. 34

¶ Demonstratio ostendens φ moueri diuiditur ẜm diuisionem motus.

¶ Similiter ⁊ lōgitudo ⁊ omne id oīno in quo fit mutatio diuisibile demōstrabiẗ: ⁊ si quedā per accñs diuisibilia sunt: ꝓpterea φ id qđ mutaẗ est diuisibile. Nam si vnum diuidatur: omnia diuidentur.

¶ Similiter aūt demōstrabitur ⁊ longitudo diuisibilis: ⁊ omnino illud oē in quo est mutatio: preter quedā que ẜm accidēs. Quod eni mutaẗ est diuisibile: vno enim diuiso omnia diuidenẗ. T.c.34.

¶ Ostēdit idē de eo in quo est motus: ⁊ dicit φ eodē mō demōstrari pōt φ lōgitudo in q̄ moueẗ aliqđ ẜm locū sit diuisibilis ẜ3 diuisionē tp̄is ⁊ motus ⁊ ipsius moueri. Et qđ dicimus de longitudine in motu locali: est etiam intelligendū de omni eo in quo est motus: nisi φ quedā3 sunt diuisibilia per accñs: sicut qualitates in motu alteratiōis vt dictū est. Et inde est φ oīa ista sic diuiduntur: q2 illud qđ mutaẗ est diuisibile. vt ostensum est supꝛa. Unde vno hoꝝ diuiso: op3 φ oīa diuidantur. ¶ Deinde cum dicit. T.c.34. c.32.

¶ Similiter sese habebunt hec oīa infinitionis etia3: atq3 oppositi ratione.

¶ Et in ipso finita esse aut infinita similiter se habebit de omnibus.

¶ Ostdit φ sicut ꝯsequūẗ ẜm ista idiuisibilitate: ita ꝯsequūtur se i h qđ ē eē finita vł ifinita: ita φ si vnū istoꝝ fuerit

finitū

finitũ oia erũt finita.⁊ si infinitũ silr. ¶ Deide cuꝫ dicit.

¶ Ab eo aũt maxie qđ mutat hoc est secutũ: oia inq̃ꝫ diuidi infinitaq́ꝫ eẽ. Cõtinuo eni ei qđ mutat diuisibilitas ac ifinitio inest. Diuisibilitas igit ꝑus est demõstrata. Infinitio autem in sequentibus innotescet.

¶ Secutũ aũt maxie est diuidi oia: ⁊ ifinita esse ab ipso mutãte. Mox eni inest mutãti diuisibile ⁊ infinitũ. Diuisibile quidẽ igit oñsuꝫ ẽ pri⁹. Infinitũ autẽ in sequentibus erit manifestum.

¶ Oñdit in quo premissoꝝ ꝑmo inueniat diuisibilitas ⁊ finitũ seu infinitũ: ⁊ dicit ꝙ maxie ab ipso qđ mutat ꝯsequitur de oibus alijs ꝙ diuidant: ⁊ ꝙ sint finita vel infinita: q2 illud qđ est primũ nãlr in motu est ipm mobile: ⁊ statiꝫ ipsi ex sua nã inest esse diuisibile ⁊ eẽ finitũ vel infinitũ: ⁊ sic ex ipso ad alia deriuat diuisibilitas vel finitũ. Qũo aũt ipsuꝫ mobile sit diuisibile: ⁊ ꝑ ipꝫ alia diuidant oñsuꝫ est prius. Sꝫ qũo ẽt hoc sic se hꝫ de infinito: oñdet inferius in hoc eodem .6. libro. LEC. VII.

Tex.c.5.1. c.37. Tex.c.6.1. c.33.c.34 Tex.c.9.1. 60.c.inde ¶ Cum autem omne qđ mutatur e quodam in quoddam mutetur: ipsum mutatum cum primo mutatum est: in eo esse in quo est mutatum necesse est.

T.c.40. Qoniam autem omne quod mutatur ex quodam in aliquid mutatur: necesse est quod mutatur cum mutatuꝫ est esse in quo mutatum est.

Postq̃ꝫ ꝑhs oñdit q̃liter diuidat mot⁹. hic determinat de ordie ꝑtiũ mot⁹. Et ꝑ̊ ingrit an sit ꝑ̊mũ in motu. Scđo oñdit qũo ea que sũt in motu ꝓcedũt se iuicẽ. ibi[Qm̃ aũt oẽ qđ mutat in tpe mutatur.] Circa primũ duo facit. Prio oñdit ꝙ id in quo ꝑ̊mũ mutatũ ẽ: est idiuisibile. Scđo oñdit qũo i motu possit iueniri ꝑ̊m: ⁊ qũo nõ possit. ibi[Dicit aũt in quo ꝑ̊m mutatũ est.] Circa ꝑ̊mũ duo fac. Prio ꝑmittit quoddã qđ est necessariuꝫ ad ꝓpositi oñsionẽ. Scđo oñdit ꝓpositũ. ibi[In quo aũt prio mutatũ est.] Circa ꝑ̊mũ duo fac. Prio ꝓponit qđ intẽdit. Scđo ꝓbat ꝓpositũ. ibi[Qđ mutat eni.] Dic̃ ergo primo ꝙ q2 oẽ qđ mutat mutat de vno termio in alium: necesse est omne qđ mutatur: quando iam mutatum est esse in termino ad quem. ¶ Secundo ibi.

¶ Id eniꝫ qđ mutat erit ab eo ex quo mutat: aut ipm relinquit. Atq́ꝫ aut idem est mutari atqꝫ relinquere: aut sequitur relinquere quideꝫ mutari: reliquisse aũt esse mutatum. Nam ad vtrũq́ꝫ silr se hꝫ vtrũq́ꝫ. Cum igit vna mutationũ sit ea cui⁹ termini ꝯdictoriaꝫ subeunt oppositionẽ: pꝫ cũ mutatũ est ꝗppiã in id qđ ẽ: ex eo qđ haud est: id iã ipsum qđ haud est reliquisse. Quo fit vt sit in eo qđ est. Oẽ nãqꝫ quoduis: aut eẽ: aut nõ eẽ necesse est. Patet igit ipm mutatũ ea mutatione cui⁹ termini ꝯdictoriã subeũt oppõnẽ in eo eẽ in qđ est mutatuꝫ. Qđ si in hoc ita est: ⁊ in ceteris ita erit. Similiter enĩ in vna ⁊ in ceteris hoc sese habet.

¶ Quod mutat eni ex quo mutat distat aut deficit ipsum: ⁊ aut idẽ est mutari ⁊ deficere: aut sequit ad mutari ipsum deficere. Nã qđ est mutatũ eẽ: defecisse. Silr eniꝫ vtrũq́ꝫ se hꝫ ad vtrũq́ꝫ. Qm̃ ergo vna mutatio est ƀm ꝯtradictionẽ: qñ mutatũ est ab eo qđ nõ est inesse: defecit non ens: erit igit inesse. Omne eni necesse est eẽ: aut nõ eẽ. Manifestũ igitur ꝙ i mutatiõe ƀꝫ ꝯdictionẽ qđ mutatũ est: erit in quo mutatũ est. Si aũt

T.c.41. in hac ⁊ in alijs est: silr eniꝫ in vna ⁊ in alijs est.

¶ Probat ꝓpositũ duab⁹ rõnib⁹: q̃rũ ꝑ̊ma est ꝑticularis: scđa vlis. Pria rõ talis ẽ. Oẽ qđ mutat opꝫ ꝙ distet a termino a q̃ mutat: sic pꝫ i motu locali i q̃ loc⁹ a quo mutat remanet: ⁊ mobile ꝑ motũ fit distãs ab eo: aut opꝫ ꝙ ipse termin⁹ a quo deficiat sic ẽ i motu alteratiõis: cũ .n. ex albo fit nigrũ ipsa albedo deficit. Et ad hui⁹ ꝓpositiõis manifestationẽ subiũgit: ꝙ vel mutari est idẽ qđ ẽ deficere: vel ad hoc qđ est mutari sequitur ipsum deficere: ⁊ ad hoc qđ est mutatũ esse sequit defecisse. s. a termio a quo. Vñ manifestũ ẽ ꝙ sũt idẽ subto: sꝫ differũt rõne. Nã deficere dr̃ ꝑ respectũ ad terminũ a q̃: mutatio anteꝫ magis denomiat a termino ad quẽ. Et ad manifestationẽ ei⁹ qđ dixerat. subdit ꝙ[silr vtrũqꝫ se hꝫ ad vtrũqꝫ] i. sic se hꝫ deficere ad mutari: ita defecisse ad mutatũ eẽ. Ex ꝑmissis aũt argumẽtat ad ꝓpositũ oñdẽdũ in vna spe mutatiõnis: q̃. s. ẽ iter ꝯdictorie opposita. s. iter eẽ ⁊ nõ eẽ. vt pꝫ in generatiõe ⁊ corruptiõe. Patet .n. ex ꝑmissis: ꝙ oẽ qđ mutat deficit a termio a q̃: ⁊ qđ mutatũ est iã defec. Qñ igit mutatũ est aliqđ a nõ eẽ in eẽ: iã defecit a nõ eẽ: sꝫ de quolibet verũ ẽ dic̃: ꝙ aut ẽ: aut nõ ẽ: qđ g̃ mutatũ ẽ de nõ eẽ in eẽ: mutatũ ẽ in eẽ. Et silr qđ mutatũ est de eẽ in nõ eẽ: opꝫ ꝙ sit in nõ eẽ. Manifestũ g̃ est ꝙ in mutatiõe q̃ ẽ ƀꝫ cõtradictionẽ qđ mutatũ est: est in eo ad qđ mutatũ est. Et si ẽ verũ i ista mutatiõe: pari rõne ẽ verũ i alijs mutatiõib⁹. Ex q̃ pꝫ id qđ ꝑ̊ ꝓpositũ ẽ. ¶ Scđaꝫ rõnẽ põit ibi.

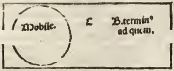
¶ Preterea si quecꝫ sumat: hoc etiã in vniuersis esse patebit: si ipm mutatũ alicubi: aut in aliquo esse necesse est. Qm̃ enim id e quo est mutatũ relinqt: atqꝫ ipsum alicubi eẽ necesse est: aut in hoc erit: aut i alio. At si in alio vt in .c: id ꝓfecto qđ in ipm .b. est mutatũ rursus in .b. mutat ex .c. Ipsum nãqꝫ .c. non erat ipsi coherẽs .b. Mutatio eni ꝯtinua est: quo fit vt ipsum mutatũ cũ est mutatũ: ad id mutet: in qđ est mutatũ: qđ fieri neqt. Id ergo qđ est mutatũ: in eo eẽ in qđ ẽ mutatũ necesse est. Patet igit ⁊ ipm factũ tũ eẽ cum factũ est: ⁊ ipm corruptũ tũ nõ eẽ cũ est corruptum. Hoc eniꝫ ⁊ si de omni mutatione est dictũ: maxime tñ in ea dilucidũ est: cuius termini ꝯdictoriaꝫ subeũt oppositionem. Patet igitur ipsum mutatum in eo eẽ in qđ est mutatum cum mutatum est primo.

¶ Amplius aũt ⁊ ƀm vnãquãqꝫ accipiẽtib⁹ manifestũ est. Siqdẽ necesse est qđ mutatũ est alicubi: aut ex quo mutatũ est: aut i aliquo eẽ. Qm̃ aũt ex quo mutatũ est defecit: necesse est aũt esse alicubi: aut in hoc: aut in alio erit. Siqdẽ igitur in alio. vt in ipso .c. qđ in ipsuꝫ .b. mutatũ ẽ: iterũ ex .c. mutatur in .b. Nõ enim erat habitũ ipsi .b. Mutatio eniꝫ ꝯtinua est. Quare qđ mutatũ ẽ: qñ mutatũ: mutatur in qđ mutatũ est: hoc aũt ẽ impoĩe. Necesse ergo qđ mutatũ est eẽ in hoc i qđ mutatũ est. T.c.42.

¶ Manifestũ igitur est: ⁊ qđ factuꝫ cũ factũ est: erit: ⁊ qđ corruptũ est: nõ erit: vniuersaliter eni dictũ est ⁊ de oi mutatione: ⁊ maxime est manifestũ in ea que est ƀm cõtradictionem. Qđ quidẽ igitur qđ mutatuꝫ est: cum mutatum est: primo in illo est: manifestum est. T.c.43.

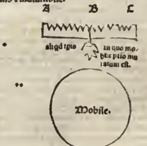
¶ Et dicit. ꝙ hoc idẽ põt eẽ mãifestũ ꝯsiderãdo ƀꝫ vnãquãqꝫ mutationẽ. Et mãifestat in mutatiõe locali. Oẽ eni qđ mutatũ ẽ: nece ẽ eẽ alicubi: vł i termio a quo: vel i aliquo

alio.Sꝫ qꝛ illō qȯ mutatū ē iā defecit ab eo ex quo mu-
tatū ē:necē ē ꝙ sit alibi.Aut igiꝰ necē ē ꝙ sit in B de quo
intēdim⁹.s.in termīo ad quē:aut i alio.Et si ē in B habeꝰ
ꝓpositū.Si aūt in alio.Ponam⁹ ꝙ aliqd moueaꝰ in.b.ꝛ
qn̄ mutatū ē nō sit in.b.sꝫ in.c.tūc oportebit dicē ꝙ ēt de
c.muteꝰ in.b.qꝛ.c.ꝛ.b.nō sūt habita.i.ꝯsequēter se habē-
tia.Opꝫ eni ꝙ tota huius mutatio sit ꝯtinua:ꝛ in ꝯtinuis
vnū signū nō est ꝯtiter se hūs ad alteꝝ:qꝛ necē ē ꝙ cadat
Tex.1.t. c.1. i medio aliqd sui generis:vt supra ꝓbatū ē.Vn̄ sequeꝰ si
illō qȯ mutatū ē qn̄ mutatū ē sit in.c.ꝛ de.c.mutaꝰ in.b.
qȯ ē termin⁹ ad quē:ꝙ qn̄ mutatū ē tūc mutaꝰ in qȯ mu
Tex.5.t. c.32. tatū ē.Qȯ ē ipoē.Nō eni siꝰ est mutari ꝛ mutatū esse:vt
supra dictū ē.Nihil aūt differt si huiꝰ termini.c.ꝛ.b.acci
pianꝰ i motu locali.vel i q̄cūqꝫ alia mutatiōe.Necē est ḡ
vlr veꝝ eē ꝙ id qȯ mutatū ē:qn̄ mutatū ē:ē i B ad qȯ mu
tatū ē.i.i termīo ad quē.Et ex B vlteri⁹ ꝯcludit ꝙ illō qȯ
factū ē:qn̄ factū ē:hꝫ eē:ꝛ qȯ corruptū ē:qn̄ corruptū ē:ē
nō ens.Ōn̄suꝫ ē eni vlr hic de oī mutatiōe.Et maxīe ma
nifestū ē i mutatiōe q̄ ē fꝫ ꝯdictionē:vt ex dictis pꝫ. Sic
igiꝰ manifestū ē ꝙ id qȯ mutatū ē cū ṗmo mutatū est:est
in illo ad qȯ mutatū est.Addit aūt[primo]qꝛ postq̄ mu-
tatū est ad aliqd possꝫ exīde moueri:ꝛ ibi nō eēt.Sed qn̄
primo mutatū est:oportet ꝙ sit ibi.¶ Deinde cum dicit.
¶ Demonstratio probans ꝙ illud quod mutatum est:est
in eo in quod mutatum est.

¶ Id aūt in quo ṗmo ꝗppiā ē mutatū:idiuiduū eē ne
cesse ē.Atqꝫ id dico ṗmū:qȯ nō ex eo est tale:qꝛ ali-
quid ipsi⁹ ē tale.Sit.n.diuisibile litteris.a.c.designa-
tū:atqꝫ diuisuꝫ i.b.Si igiꝰ in.a.b.aut rursus in.b.c.ē
mutatū:nō i ipso ṗmo.a.c.ē mutatū:sin:i vtroqꝫ mu
taꝰ.In vtroqꝫ eni aut mutatū eē:aut mutari necesse
est:ꝛ i toto sane mutaꝰ.At mutatū esse supponebaꝰ.
Eadē ē rō ꝛ si i altero mutaꝰ:i altero ē mutatū.Erit
eni qȯ ṗus ṗmo.Quare nō erit id diuisibile in quo ē
mutatum.Patet igitur tam corruptum q̄ generatū:
in indiuiduo corruptum esse ac generatum.
T.c.44. ¶ In quo aūt prio mutatū ē qȯ mutatū est:necē
athomū eē.Dico aūt prio:qȯ nō ē ꝑ alteꝝ aliqd
ipsi⁹ eē huiꝰ sit.Sit igiꝰ diuisibile qȯ ē.a.c.ꝛ di
uidaꝰ fꝫ.b.Siqdē igiꝰ i.a.b.mutatū ē:aut iterū
in.b.c.nō vtiqꝫ i prio qȯ ē.a.c.qȯ mutatū ē:erit.
Si aūt trāsmutabaꝰ in vtroqꝫ:necē ē eni i vtro-
qꝫ trāsmutatū eē:aut trāsmutari:ꝛ vtiqꝫ in toto
transmutabaꝰ:sꝫ erat mutatum. Eadeꝫ aūt rō:
ꝛ si in hoc quidem mutaꝰ: in hoc aūt mutatū ē.
Erit.n.aliqd primo prius.Quare nō erit vtiqꝫ
T.c.45. diuisibile in quo mutatū ē. ¶ Manifestū ē igiꝰ
qꝛ ꝛ qȯ corruptū est ꝛ qȯ factuꝫ est:in athomo
hoc quidem corruptum:hoc autem factuꝫ est.

¶ Ōn̄dit ꝙ mutatū eē ṗmo ꝛ ꝑ se est in idiuisibili.ꝛ dicꝰ ꝙ
illud tp̄s i quo ṗ mutatū ē qȯ mutatū ē:necē ē ꝙ sit atho
mū.i.idiuisibile.Quare aūt addit[prio]exponit subdēs
ꝙ in illo ṗmo dī aliqd mutatū eē:in quo nō dī mutatū eē
rōne alicui⁹ sue ptis.Sicꝰ si dicaꝰ aliqȯ mobile mutatuꝫ
eē in die:qꝛ mutatū ē in aliq̄ pte illi⁹ diei:nō eni ṗ mutaꝰ
in die. Qꝛ aūt illō tp̄is in quo ṗ mutatū ē sit indiuisibile:
sic ꝓbat.Si eni sit diuisibile:sit.a.c.ꝛ diuidaꝰ fm.b.necē
est dicē ꝙ aut in vtroqꝫ mutatū sit:aut in vtraqꝫ pte mu
teꝰ:aut in vna pte muteꝰ:ꝛ in alia sit mutatū.Sꝫ si i vtra
qꝫ pte mutatū ē:nō ṗmo mutatū ē i toto:sꝫ in pte.Si vō
deꝰ ꝙ trāsmuteꝰ in vtraqꝫ pte:oportebit dicere ꝙ tran-
smuteꝰ in toto.Sic eni dī aliqd i toto tp̄e mutari:qꝛ mu
taꝰ in q̄libet ei⁹ pte.Hoc aūt ē ꝯ positū.positū eni erat:qȯ
in toto.a.c.erat mutatū. Si aūt deꝰ qȯ i vna pte mutaꝰ:
ꝛ in alia sit mutatū:sequiꝰ idē icōueniēs.s.ꝙ nō sit ṗmo
mutatū in toto:qꝛ cū ps sit ṗor toto:ꝛ ṗus muteꝰ aliqd in
pte tp̄is q̄ i toto:sequeꝰ ꝙ sit aliqd ṗus ṗmo.Qȯ ē ipoē.
Ergo opꝫ dicē ꝙ id tp̄s i q̄ aliqd mutatū ē:sit idiuisibile.
Ex B aūt vlteri⁹ ꝯcludit:ꝙ oē qȯ corruptū ē ꝛ oē qȯ factū
est:est in idiuisibili tp̄is factū ꝛ corruptuꝫ:qꝛ generatio ꝛ
corruptio sūt termini alteratiōis.vn̄ si qlibet mot⁹ termi
naꝰ i istāti[idē ē eni ṗmo mutatū eē qȯ termīari motū]
sequiꝰ ꝙ ḡnatio ꝛ corruptio sint i istāti. ¶ Deīde cū dic.
¶ Demonstratio ostendens ꝙ id in quo aliqd primo mu-
tatum est non est tempus neqꝫ aliquid diuisibile: sed in-
stans ꝛ indiuisibile.

¶ Bifariā aūt dī id i quo ṗmo ꝗppiā ē mutatū.Vno
mō in quo ṗmo finita mutatio ē.Tūc eniꝫ vere dicē
licet illō eē mutatuꝫ.Altero i quo ṗmo mutari cepit.
Id igiꝰ qȯ in fine mutationis dī ṗmū:est:vereqꝫ dī
esse.Nā ꝛ fit vt finiaꝰ tādē mutatio:ꝛ est ext⁹ finisue
mutatiōis.Quē iā ꝛ ōn̄dimus indiuisibilē esse:pro-
pterea qȯ vltimū est.At qȯ in principio mutationis
diciꝰ primū:id oīno nō est. Nō est enim mutationis
principium:nec id in quo primo tēporis mutabitur.
¶ Diciꝰ aūt i quo prio mutatū ē duplr. Aliō q- T.c.46.
dē in quo prio ꝑfecta ē mutatio. Tūc eni verū ē
dicere ꝙ mutatū est. Aliud vō i quo prio cepit
mutari. Scdm qdē igiꝰ finē mutatiōis:qȯ pri-
mū dī extitit ꝛ ē:ꝯtingit eni ꝑfici mutationē:ꝛ ē
mutatiōis finis:qȯ ōn̄suꝫ ē idiuisibile eē: ꝓp id
qȯ finis ē.Qȯ aūt fm pricipiū oīno nō ē:nō eni
pricipiū ē mutatōis:neqꝫ i quo pri⁹ qs mutabiꝰ
¶ Ostēdit quō in motu possit accipi ṗmū. Et circa B duo
facit.Prio ꝓponit veritatē.Scdo ꝓbat.ibi[Sit eni ṗ⁹.]
Dicit ḡ ṗmo ꝙ hoc qȯ diciꝰ[i quo ṗmo mutatū ē aliqd]
potest itelligi dupliciter.Uno modo i quo ṗmo mutatio
est perfecta

est perfecta vel terminata: tūc eni verū est dicere ꝙ mutatum est quādo iā mutatio est facta. Alio modo pōt intelligi [in quo primū mutatū est] id est in quo primo incepit mutari: nō in quo primo fuit verū dicere ꝙ iam mutatū esset. Primo igit̄ modo accipiēdo. s. sm̄ terminationē mutationis: dr̄ in motu: et est in eo qḋ pmo mutatuz est. Cōtingit eni aliquādo pmo terminari mutationē: qꝛ cuiuslibet mutationis est aliqd terminus. Et h mō itelleximus qḋ pmo mutatū est: eē idiuisibile: et ostēsuz est h hac rōne: qꝛ est finis. i. terminus mot⁹. Ois aūt terminus ꝯtinui: idiuisibilis est. Sz si accipiat qḋ pmo mutatū est scḋo modo dicēdi. s. sm̄ pn^m. i. sm̄ pmā partē motus. sic nō est in quo pmo mutatū est. Nō eni est accipere aliquod pn^m mutationis. i. aliquā primā partē mutationis quam non precedat alia pars. Similiter etiā nō est accipere aliqd pmuz in tempore in quo primo mutetur. ¶ Secundo ibi.

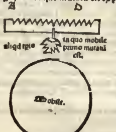
¶ Sit eni pmū. a. d. Hoc igit̄ idiuisibile qdē nō ē. Accidet eni vt sint herētia ipsa nūc. Preterea si in. f. a. tēpore toto qescit: ponat̄ eni in illo qescere: et in. a. quoqꝫ qescit. Quare si ipm̄. a. d. partib⁹ vacet: simul qescet atqꝫ erit mutatū. In. a. nāqꝫ qescit: i. d. vō mutatū ē. Cū aūt nō sit partibus vacās: diuisibile necesse est eē. Atqꝫ in quauis eius parte mutatū eē. Etenim a. d. diuiso: si in neutra quidē pte mutatū est: neqꝫ in toto sane mutatū est. Sin in ambab⁹ mutat̄: in toto quoqꝫ mutat̄. Quod si in altera ē mutatū: nō in toto primo mutatum est. Quare necesse est in quacūqꝫ eē mutatū. Patet igit̄ nō esse id in quo primo mutatum est: quippe cum diuisiones sint infinite.

¶ Sit eni primū in qno fit. a. d. h igit̄ idiuisibile quidē nō est: accidit eni habita eē ipsa nūc. Amplius aūt si in. c. a. tēpore oino qescit: ponat̄ eni qescēs: et in. a. qescit. Quare si ipartibile ē. a. d.
T.c.47. simul qescet et mutatū erit. In. a. qdē. n. qescit. In. d. aūt mutatū ē: quoniā aūt nō est ipartibile: necesse ē diuisibile eē: et in quolibet hui⁹ mutatū eē: diuiso eni ipso. a. d. siquidē in neutro mutatū ē: neqꝫ in toto est. a. d. si aūt in ambob⁹ mutat̄ in oi: si vō in altero tm̄ mutatū est non in toto primo. Quare necesse est in quolibet mutatū eē: manifestū igit̄ est: ꝙ nō est in quo primo mutatum est: infinite enim diuisiones sunt.

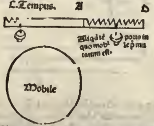
¶ Probat ꝙ nō est accipe p^m in quo mutatū est ex pte pncipij. Et pmo rōne accepta ex pte tpis. Scḋo ex pte mobilis ibi [Neqꝫ itaqꝫ in eo qḋ mutatuz est.] Tertio ex pte rei in q̄ mot⁹ est ibi [Ipm aūt qḋ mutat̄.] Circa p^m ponit talē rōnez. Si est aliqd tpis in quo pmo mutatus est: sit illud. a. d. Hoc igit̄ aut ē diuisibile aut idiuisibile. Si ē idiuisibile sequētur duo iconueniētia: quoꝝ pmuz est ꝙ ipsa nūc in tpe sint habita. i. ꝯsequētia. Qḋ qdem icōueniens
T.c.6.2. t.36.t.37 hac rōne seqtur ꝙ tps diuidit̄ sicut et motus: vt supra ostēsum est. Si aūt aliq pars motus fuerit in. a. d. necesse est dicere ꝙ. a. d. sit aliq ps tpis: et ita tēpus erit cōpositū ex idiuisibilibus. Indiuisibile aūt tpis est ipz nūc. Sequet̄ ergo ꝙ ipsa nūc ꝯsequēter se habeāt in tpe. Scḋm icōueniēs est. Ponam⁹ eni ꝙ in tpe qḋ pcedit ipm. a. d. qḋ ē. c. a. idē mobile qḋ ponebat̄ moueri i. a. d. totalr̄ qescat. Si g̃ in toto. c. a. qescit: seqtur ꝙ qescat in. a. qḋ ē aliqd eius. Si g̃. a. d. ē idiuisibile: vt dcm̄ ē: seqtur ꝙ sit aliqd qescat et moueat̄. Cōclusuz est eni ꝙ qescat in. c. a. et posituz erat ꝙ in. a. d. moueret̄. Idē aūt ē. a. et. a. d. si. a. d. sit idiuisibile.

sequet̄ g̃ ꝙ in eodē qescat et moueat̄. Sed aduertēdū est ꝙ nō seqtur si aliqd qescit in toto tpe ꝙ qescat in vltimo ei⁹ idiuisibili: qꝛ ostēsuz ē supra ꝙ in nūc neqꝫ mouet̄ aliquid neqꝫ qescit. Sed Arist. h ꝯcludit hic ex h qḋ ponit̄ ab aduersario: qꝛ id tpis in quo pmo mouet̄ ē idiuisibile. T.c.s.t.c. 29.t.30. et si ꝯtingit moueri in idiuisibili tpis: ꝯtingit eadē rōne i diuisibili tpe qescere. Remoto g̃ ꝙ. a. d. i quo dicit̄ pmo moueri sit ipartibile: relinqtur ꝙ necesse sit illud eē diuisibile: et ex quo in. a. d. ponit̄ pmo moueri: seqtur ꝙ in quolibet ei⁹ moueat̄. Quod sic pbat. Diuidat̄ eni ipm. a. d. in duas ptes. Aut igit̄ in neutra pte mutat̄: aut in ambabus, aut in altera pte tm̄. Si in neutra mutat̄ seqtur ꝙ neqꝫ in toto. Sed si mutet̄ in ambab⁹ ptibus: tūc poterit poni ꝙ mutat̄ in toto. Sed si in altero tm̄ moueat̄ sequet̄ ꝙ moueat̄ in toto: sed nō p̄: sed rōne ptis. Quia igit̄ pmo ponit̄ moueri in toto: opꝫ h accipe ꝙ in q̄libet pte eius moueat̄. Sed tps diuidit̄ in infinitū: sicut et quodlibet ꝯtinuū: et ita semp est accipere partē minorē ante partē maiorez: sicut si acciperē diē ante mēsem et horā ante diē. Manifestū est g̃ ꝙ nō ē accipe aliqd tēporis in quo pmo moueatur ita. s. ꝙ nō sit accipe aliquā partē eius in q̄ prius moueat̄. Sicut si daret̄ ꝙ dies est in quo primo aliquid mouetur: hoc nō potest esse: qꝛ in parte eius. s. in prima hora diei primo mouet̄ q̄ in toto die. ¶ Secundo ibi.

¶ Demōstratio prima sumpta ex parte temporis ostēdēs ꝙ nō est accipe pmū in quo mutatū est ex parte pncipij.

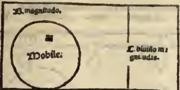

¶ Demonstratio secunda ostendens idem quod supra ex parte eiusdem.

¶ At vō nec ipsius mutati quicq̄ erit pmū qḋ ē mutatū. Sit eni ipsi⁹. d. f. mutatū pmū. d. g. Nā oē qḋ mutat̄ demōstratū ē diuisibile eē. Tps aūt in quo. d. h. mutatū est sit. h. k. Si igit̄ in illo toto ipz. d. g. ē mutatuz: in dimidio minus fuit mutatū et prius ipo. d. g. et hoc rursus aliud prius: et sic semp. Quare nihil erit eius qḋ mutat̄ qḋ pmum est mutatuz. Patet igit̄ ex hisce que diximus: neqꝫ eius qḋ mutat̄: neqꝫ temporis in qno mutatur primum aliquid esse.

¶ Demõstratio quarta ostendens idem qđ supra sumpta ex parte magnitudinis.

¶ Cũ aũt oẽ qđ mutaẽ ĩ tpe muteẽ: mutari ṽo in tpe dicaẽ: ꝛ vt ĩ pmo: ꝛ vt p aliud: quo pacto ĩ anno mutari dĩ q̃ mutaẽ ĩ die: id sane qđ mutaẽ in q̃cũq₃ ei⁹ tpis pte mutari: ĩ quo pmo mutaẽ neccẽ ẽ. Jd ita esse patet qdẽ ꝛ ex diffõne ipsi⁹ pmi. Sic eni ipm antea diffiniebamus. Patebit aũt ꝛ ex hisce q̃ deiceps dicem⁹. Sit eni tps. a.b. in quo qppiã pmo moueẽ. Atq₃ cũ oẽ tps sit diuisibile: diuidaẽ in. c. Jn tpe igiẽ. a.c. moueẽ aut nõ moueẽ: ꝛ eodẽ modo rursus in ipso. c b. Si igiẽ neutra in pte moueẽ: in toto sane quiescit: alias ipoẽ est enim moueri si nulla in parte eius moueaẽ. Sin in altera tm̃ mouetur: non in. a.b. tempore primo mouetur: per aliud enim in ipso mouetur. Ergo quacunq₃ in pte tpis moueatur necesse est.

T.c.8.co. LEC. VIII. Q Uoniã aũt oẽ qđ mutaẽ: ĩ tpe mutaẽ. Dĩ aũt ĩ tpe mutari: ꝛ sicut prio: ꝛ sñ sz alterũ: vt ĩ ãno q̃ ĩ die mutaẽ ĩ q̃ primo tpe mutaẽ qđ mutaẽ: ꝛ ĩ quolibet hui⁹ neccẽ mutari. Manifestũ igiẽ ꝛ ex diffinitione. Primũ. n. sic dixim⁹. Sz ꝛ ex his manifestũ

T.cõ.32. est. Sit eni in quo prio moueẽ qđ moueẽ. x.r. ꝛ diuidaẽ sz. k. Oẽ eniz tps diuisibile ẽ. Jn. x.k. tpe aut moueẽ aut nõ moueẽ: ꝛ itez ĩ. k.r. silr. Si qdẽ igiẽ ĩ neutro moueẽ: qesceẽ itaq₃ ĩ oĩ. Moueri eni ĩ nullo hui⁹ qđ moueẽ ipoẽ. Si ṽo ĩ altero solũ moueẽ: nõ vtiq₃ in primo moueẽ qđ est. x.r. sm eniz vtrũq₃ motus est. Necesse est igiẽ in quolibet ipsius. x.k. motum ipsum esse.

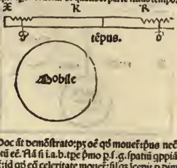
Postq̃ pbaũs ondit q̃liter sit accipe p⁹ ĩ mutatione ꝛ q̃liter nõ: hic ondit ordinẽ eoꝝ q̃ ĩ motu ĩueniũẽ adiuicẽ. Et p pmittit q̃dã necaria ad ppositũ ostẽdẽdũ. 2⁰ ostẽdit ppositũ. ibi ¶ Ostẽso aũt h. ¶ Dicit g̃ p q oẽ qđ mutaẽ mutaẽ in tpe: vt supra ostẽsũ ẽ. Sz in tpe aliquo dĩ aliqd mutari duplr. Uno mõ p ꝛ p se. Alio mõ

T.c.3.c. com.32. sm alteꝝ. ĩ. rõne ptis: sicut dĩ aliqd mutari ĩ anno qđ mutaẽ ĩ die. Hac g̃ distictione pmissa ppõit qđ itẽdit pbare. s. si aliqd mutaẽ p ĩ aliquo tpe: neccẽ ẽ q mutetẽ ĩ q̃libet pte illi⁹ tpis. Et h pbat duplr. Prio qdẽ ex diffinitiõe ei⁹

Primuz quid. T.c.1.2. com.1. qđ dĩ p⁹. Hoc eni dĩ p alicui ꝯuenire qđ ꝯuenit ei sz quãlibet suã ptẽ: vt ĩ triãgulo dicti ẽ. Scđo pbat idẽ p rõnez. Sit eni tps ĩ q̃ p aliqd moueẽ. x.r. ꝛ q̃ oẽ tps est diuisibile diuidaẽ sm. k. Neccẽ ẽ g̃ dicere q in pte tpis q̃ ẽ. x.k. aut moueaẽ: aut nõ moueaẽ: ꝛ silr de pte q̃ ẽ. k.r. Si g̃ dicaẽ q in neutra haꝝ ptiũ moueẽ: seqẽ q neq₃ ĩ toto. x.r. moueaẽ: sz qesceat ĩ eo: q̃ ipoẽ ẽ q aliqd moueaẽ ĩ tpe ĩ cui⁹ nulla pte moueẽ. Si aũt dicaẽ q ĩ vna pte tpis moueaẽ: ꝛ nõ in alia: sequeẽ q nõ p moueaẽ in. x.r. tpe: q̃ oporteret q sm vtrãq₃ ptẽ moueretẽ: ꝛ nõ sz alterã tm̃. Necesse ẽ g̃ dice

re q moueaẽ ĩ q̃libet pte tpis qđ ẽ. x.r. Et h ẽ qđ demonstrare volumus. s. ĩ quo primo tempore aliquid mouetur in qualibet parte eius mouetur. ¶ Secundo ibi.

¶ Demonstratio probationis q id qđ mouetur primo in aliquo tpe: mouetur in qualibet parte illius temporis.

¶ Hoc aũt demõstrato: pz oẽ qđ moueẽ: pus necario motũ eẽ. Nã si ĩ. a.b. tpe pmo p. f.g. spatiũ qppiã motũ ẽ: id qđ eq̃ celeritate moueẽ: silq₃ icepit p dimidiũ ĩ dimidio tpis erit motũ. Qđ si id tpe ĩ eodẽ motũ ẽ p magnitudinẽ aliquã: ꝛ alteꝝ p eãdẽ necesse est eẽ motũ. Quare motũ ẽ id vti diximus qđ mouetur.

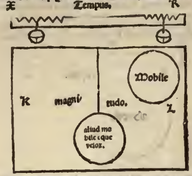
T.cõ.33. ¶ Ostẽso aũt h: manifestũ est q oẽ qđ moueẽ: necesse est motũ eẽ prius. Si eni. x.r. primo tpe p. k.l. motũ ẽ magnitudinẽ: imediate qđ eq̃ velociter moueẽ: ꝛ sil icẽptũ ẽ: mediũ erit motũ. Si aũt eque velox ĩ eodẽ tpe motũ est aliqđ: ꝛ alterum necesse est per eandem motũ esse magnitudinem. Quare erit motũ prius qđ mouetur.

¶ Procedit ad pncipale ppositũ ondẽdũ. Et circa h duo facit. Prio iducit demõstratiões ad ppositũ ondẽdũ. 2⁰ ꝯcludit ṽitatẽ determinatã. ibi ¶ Quare necesse ẽ. ¶ Circa pmũ duo facit. Prio ondit q ante oẽ moueri pcedit mutatũ eẽ. Scđo q ecõuerso ante qđlibet mutatũ eẽ pcedit

Triplici rõne. moueri. ibi ¶ Nõ solũ aũt qđ mutaẽ. ¶ Primũ ondit trib⁹

Primo rõnib⁹: quaꝝ p⁹ talis ẽ. Dicaẽ q in. x.r. p tpe aliqđ mobile motũ sit p. k.l. magnitudinẽ: mãifestũ ẽ q si accipiaẽ aliđ mobile eq̃ velox qđ sil icẽptũ ẽ moueri cũ ipo: ĩ medietate tpis motũ erit p mediũ magnitudis. Cũ g̃ sit eq̃ velox illud mobile qđ poniẽ moueri p totã magnitudinẽ: seqẽ q ẽt ipz ĩ eodẽ tpe. s. ĩ medietate tpis. x.r. motũ ẽ iã p eandẽ magnitudinẽ: q̃. s. ẽ pars toti⁹ magnitudis. k.l. Sequiẽ g̃ q illud qđ moueẽ: pus ẽ mutatũ. Ut aũt illud qđ hic dĩ manifestius itelligaẽ: ꝯsiderãdũ ẽ q sicut pũctus noiat terminũ linee: ita mutatũ eẽ noiat terminũ mot⁹. Quãcũq₃ aũt lineã vel partẽ linee accipias. semp ẽ dicere q ante ꝯsũmationẽ linee totius sit accipe aliqđ pũctũ sm qđ linea diuidaẽ. Et silr ante quẽlibet motũ ꝛ ante quãcũq₃ ptẽ motus est accipere aliqđ mutatũ eẽ. Quia dũ mobile est in moueri ad aliquẽ terminũ: iã ptransiuit aliqđ signũ: respectu cuius iam dĩ mutatũ eẽ. Sed sicut punctus ĩfra lineã est in potẽtia ante linee diuisionẽ: ĩ actu aũt qñ iã linea est diuisa: cũ punctũ sit ipsa linee diuisio. Similiter hoc qđ dico mutatũ eẽ: infra motũ est in potẽtia quando motus nõ ibi terminatur: sed si ibi terminetur erit in actu. Et quia quod est in actu notius est eo quod est in potentia: ideo Aristo. pbanit q illud qđ ꝯtinue moueẽ iam mutatũ est aliquid p aliud mobile eque velox cuius motus iam terminatus est. Sicut siquis probaret q in aliq̃ linea esset punctum in potentia per h q alia linea eiusdẽ rõnis esset diuisa in actu. ¶ Secundaz rõnem ponit ibi.

¶ Demōstratō p⁹ pbās ꝙ añ oē moueri pcedit mutatū eē

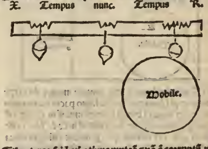

¶ Preterea: si i.a.b. toto vel quouis oino tpe ppterea motū dicim⁹ qppiā eē: qd ipi⁹ vltimū nūc accipim⁹: id est eni qd termiat: atqȝ iter ipa nūc semp est tps: ⁊ ceteris ēt sane sili mō motū eē dicef. Dimidij aūt extremū est ipa diuisio. Quare ⁊ i dimidio motū erit: ⁊ in q̄cūqȝ oino pte. Semp eni p diuisionē ꝯtinuo tps ab ipsis nūc terminatū euadit. Qd si oē tps ē diuisibile: ⁊ id qd est iter nūc ipa tps est vti dix imus: oē, pfecto quod mutatur infinities est mutatum.

T.cō.53. ¶ Amplius aūt ⁊ si in oi tpe q d ē.x.r. motū eē dicim⁹: aut oino i quolibet tpe: i accipiēdo vltimū ipsi⁹ tpis nūc: h eni determināś ē: ⁊ mediū ipsorū nūc tēpus ē: ⁊ i alijs silr dicef motū eē. Medietatis aūt vltimū diuisio ē. Quare ⁊ i medio motū erit: ⁊ oino in q̄libet ptib. Semp eni silis diuisiōis tps ē determinatū ab ipsis nūc. Si igitur oē tps diuisibile ē: mediū aūt ipsoꝝ nūc tps est: oē qd mutatur infinite mutatum erit.

¶ Que talis ē. In toto tpe.x.r. vel i quocūqȝ alio dr aliqd mutatū eē p h ꝙ accipif vltimū nūc ipsi⁹ tpis: nō ꝙ i nūc moueaf aliqd: sȝ qꝛ i nūc termiaf mot⁹. Uñ h nō accipit mutatū eē p eo qd ē aliqn moueri: sȝ p eo qd ē terminari motū. Id aūt necē est termiari motū i vltio nūc tpis mēsurātis motū: qꝛ ipȝ nūc determiat tps. i. ē termin⁹ ipsi⁹: sicut pūctū linee. Et opȝ oē tps eē mediū iter duo nūc: sicut linea ē iter duo pūcta. Quia g̃ moueri ē i tpe: seqf ꝙ motū eē sit i nūc qd ē termin⁹ tpis. Et si ita est de motu q est i toto tpe: opȝ etiaȝ ꝙ silr dicaf de ptib⁹ mot⁹ q sūt in ptib⁹ tpis. Iā eni ostēsuȝ ē ꝙ si aliqd mouef p̄ i toto tpe: ꝙ mouef i q̄libet pte tpis. Quelibet aūt ps tpis accepta terminaf ad aliqd nūc. Opȝ.n. ꝙ vltimū medietatis tpis sit diuisio .i. ipȝ nūc qd diuidit iter duas ptes tpis. Quare seqf ꝙ illud qd mouef p totū sit p̄us motū i medio pp nūc qd determiat mediū. Et eadē rō ē de q̄libet alia pte tpis. Qualitercūqȝ.n. diuidaf tps: semp iuenief q̄libet ps tpis determiari a duob⁹ nūc. ⁊ post p̄ᵐ nūc tpis mēsurātis motū: qdcūqȝ aliud nūc accipiaf i eo iā motū est: qꝛ illud nūc qdcūqȝ accipiaf ē termin⁹ tpis mēsurātis motū. Quia igif oē tps diuisibile ē i tpa: ⁊ oē tps ē mediū iter duo nūc: ⁊ i oi nūc qd ē vltimū tpis mēsurātis motū: aliquid motuȝ est: sicut pbatū est: seqf ꝙ oē qd mutaf sit ifinities mutatū: qꝛ mutatū esse est terminus mot⁹: sicut pūctuȝ linee: ⁊ nūc tpis. Sic̄ g̃ in q̄libet linea est signare ifinities pūctū añ pūctū: tā in quolibet tpe ifinities nūc añ nunc: pp h ꝙ vtrūqȝ est diuisibile i ifinitū: ita in quolibet moueri ē signare ifinities mutatū eē: qꝛ mot⁹ ē i ifinitū diuisibilis: sicut linea ⁊ tps: vt.s. pbatū ē. ¶ Tertiā rōnē ponit ibi. Tec.c.t. com.39.

¶ Demonstratio scda probans idem quod supra.

¶ Preterea si id qd ꝯtinue mutaf ⁊ nō ē corruptū neqȝ cessauit a motu: aut mutari aut eē mutatū i quocūqȝ necē ē: vt mutef aūt i ipo nūc fieri neqt: i quocūqȝ sane tpis pūcto mutatū sit ipm necesse est. Quare si temporis puncta sint infinita: omne nimirum quod mutatur: infinities est mutatum.

¶ Ampli⁹ aūt si ꝯtinue qd mutaf ⁊ nō corrūpif T.c.54. neqȝ pausat a mutatiōe: aut mutari aut mutatū esse necesse est in quolibet: in ipso aūt nūc nō est mutari: necesse mutatū eē fm vnūquodqȝ ipsorū nūc: Quare si ipsa nūc infinita sunt: necesse ē oē qd mutatur infinite mutatum esse.

¶ Que talis ē. Oē qd mutaf [si nō corrūpif: neqȝ pausat a mutatione] .i. neqȝ desinit moueri q̄si ꝯtinue mutatū: necesse ē ꝙ i quolibet nūc tpis in quo mouef: vel mutef: vl sit mutatū. Sȝ in nūc nō mutaf: vt ostensuȝ est. Ergo necesse est ꝙ in quolibet nūc tpis mēsurātis motū ꝯtinuuȝ sit mutatū. Sed in quolibet tpe sunt ifinita nunc: qꝛ nūc est diuisio tpis: ⁊ tēpus est i ifinitū diuisibile: g̃ oē qd mutaf ē ifinities mutatū. Et ita seqtur ꝙ ante omne moueri sit mutatū esse: nō q̄si extra ipsum moueri exñs: sed in ipso: vt terminans aliquā partem eius. ¶ Secundo ibi. Tec.c.6. com.29.

¶ Nō solū aūt id qd mutaf necesse est esse mutatum: sed etiā ipm mutatū: p̄us mutef necesse est.

¶ Non solum autem quod mutatuȝ necesse est mutatuȝ eē: sȝ ēt mutatū: necesse prius mutari. T.cō.55.

¶ Probat ꝙ ecōuerso ante oē mutatū eē pcedat mutari. Et p̄ ex pte tpis. Scdo ex pte rei fȝ quā ē mot⁹. ibi [Amplius aūt in magnitudine.] Circa p̄ᵐ tria facit. Prio pponit ppositū. Scdo demōstrat quoddā necessariā ad pbādū ppositū. ibi [Oē.n. qd ex quodā.] Tertio iducit pbationē pncipalis ppositi. ibi [Qm igif.] Dicit g̃ p̄. ꝙ nō solū oē qd mutaf necesse est mutatū esse iam: sed etiam oē qd mutatū est: necesse est prius mutari: qꝛ mutatū esse est terminus eius qd est moueri. Unde opȝ ꝙ ante mutatuȝ eē pcedat moueri. ¶ Secundo ibi.

¶ Oē nāqȝ qd ex quopiā in qppiā ē mutatū: i tpe est mutatū. Sit eni in ipo nūc ex.a. mutatū i.b. In codeȝ igif nūc in quo est in.a. mutatū nō est. Naȝ ⁊ in.a. ⁊ in b. simul erit. Ipm namqȝ mutatū: non eē in hoc ipso cum est mutatū: antea demōstrauimus. Quod si in alio sit mutatū: inter illa profecto medium tempus erit. Non sunt enim herentia ipsius tpis puncta.

¶ Oē.n. qd ex quodā i qddā mutatū ē: ⁊ in tpe

mutatū ē. Sit eni i ipo nūc ex.a.i.b.mutatū.ḡ i eodē qdē nūc i quo ē in ipso.a.nō mutatū ē:silr eni eēt i ipo.a.ꝛ i.b. Qd.n.mutatū ē:qn̄ mutatū ē:qd nō ē i h oñsuz ē prius. Si h'o in alio ē:in medio erit tps. Nō.n.ꝯiuncta erat ipsa nunc.

¶ Ponit quoddā necariū ad ꝓpositi ꝓbationē.s.ꝙ oē qd mutaṫ ex quodā in qddā:sit mutatū in tpe. Sʒ aduertēdū ꝙ hic mutatū eē nō ē idē qd terminari motū. Supra n.ostēsuz est ꝙ id tēporis in quo ṗ dr mutatū eē est idiuisibile:sed accipiṫ hic mutatū eē ꝓm ꝙ significat ꝙ aliqd prius mouebaṫ:q̄si dicat.oē qd mouebaṫ:mouebaṫ in tēpore. Et h ꝓbat sic. Si hoc nō est verū:sit aliqd mutatuz ex.a.in.b.idest ex vno termio in alterū i ipo nūc. Hoc posito sequiṫ ꝙ quādo est in ipo.a.id est i termino a quo in eodē nūc nōdū est mutatum:qr iam supra ostēsum est:ꝙ illud qd mutatum est qn̄ mutatum est nō est in termino a quo: sʒ magis i termino ad quē.sequereṫ ḡ ꝙ simul eēt in.a.ꝛ in.b. Oportet ḡ dicere ꝙ i alio nūc sit in.a.ꝛ in alio nūc mutatū sit. Sed iter quelibet duo nūc est tps mediū qr duo nūc nō pñt eē sibi ꝯiūcta imediate:vt supra ostensum est. Relinquiṫ ergo ꝙ oē qd mutaṫ:mutatur in tpe. Videṫ aūt id qd hic ꝯcludiṫ:habere istātiā in gnātione ꝛ corruptiōe iter quorū terminos nō est aliqd mediū. Si n.iter nūc in quo est in termino a quo:ꝛ iter nūc in quo ē i termino ad quē sit tēpus mediū:sequeṫ ꝙ aliqd sit mediū iter eē ꝛ nō eē.qr in illo medio tpe id qd mutaṫ neqʒ eēt ens neqʒ nō ens. Sed qr rō que hic poniṫ demōstratiua est:opʒ id qd hic dr aliquo mō ēt in generatiōe ꝛ corruptiōe saluari:ita tn̄ ꝙ aliquo mō etiā huiꝰ mutationes sint momētanee:cū nō possit eē aliqd medium iter extrema earū. Est igiṫ dōm ꝙ illud qd mutaṫ de nō esse in eē vel ecōuerso nō est simul in nō esse:ꝛ eē:sed sicut in.8.diceṫ.nō ē dare vltimū istās in q̄ id qd generaṫ sit nō ens: sed ē dare ṗmū instās in quo ē:ita ꝙ in tpe ꝑcedēti illud instās est nō ens. Inter tēpus aūt ꝛ istās qd terminat motū nō est aliqd mediū:ꝛ sic nō opʒ ꝙ sit mediū iter esse ꝛ nō eē. Sed qr tēpus qd ꝑcedit instās quo ṗ est qd generatur:mēsurat aliquē motū.sequiṫ ꝙ sicut illud instans in quo ṗmo est qd generaṫ ē terminus ꝑcedētis tēporis mēsurātis motū:ita icipere esse ē terminus ꝑcedētis motus. Si ergo generatio dicaṫ ipsa inceptio eēndi sic est terminus motus:ꝛ sic est in instanti:qr terminari motuʒ qd est mutatum esse:est in indiuisibili tēporis.vt supra ostensuz est. Si aūt generatio accipiatur ipsa inceptio essendi cum toto motu precedente:cuius est terminus:sic nō est in instanti:sed in tempore:ita ꝙ in toto tempore precedēti est nō ens.illud quod generaṫ:ꝛ in vltimo instanti est ens. Et silr dicendum est de corruptione. ¶ Tertio ibi.

Lec.7.a pñ°.

Lec.6.6. cō.3.

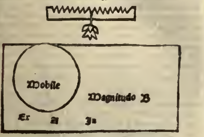
Dubium de gñatiōe ꝛ corruptione.

Solutio ad dubiū Lec.17.6. cō.69.

Lcō.44.

¶ Demōstratio ꝓbans ꝙ oē qd moueṫ moueṫ in tēpore.

In nūc tpis.

¶ Cū igiṫ in tpe sit mutatū:tps aūt omne sit diuisibile:in dimidio sane mutatuz est:ꝛ in dimidij dimidio rursus:ꝛ sic semper. Quare antea mutabatur.

¶ Quoniā igiṫ i tpe mutatū est:tēpus aūt oē diuisibile:i medio aliud erit mutatū:ꝛ iterū in illiꝰ medio:aliud:ꝛ sic semꝑ. Quare mutabiṫ priꝰ. T.cō.56.

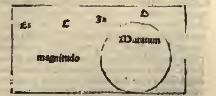
¶ Probat ṗncipale ꝓpositū tali rōne. Oē qd mutatū est: in tpe mutabaṫ:vt ꝓbatū ē:oē aūt tps ē diuisibile:qd aūt i aliquo tpe mutaṫ i q̄libet pte illiꝰ tpis mutaṫ.ḡ opʒ dicere ꝙ illud qd mutatū est i toto aliquo tpe:mutabaṫ ṗus in medietate tpis:ꝛ iterū in medietate medietatis.ꝛ sic sēꝑ ꝑcedeṫ.ꝓꝑ h ꝙ tēpus ē ifinitū diuisibile. Ergo sequiṫ ꝙ omne quod mutatū ē prius mutabaṫ:ꝛ ita ante omne mutatuʒ esse precedit mutari. ¶ Deide cum dicit. t.cō.55.

¶ Preterea id qd dictū est:in magnitudie magis est manifestū:ꝓpterea qd magnitudo ꝯtinuū ē est:in q̄ mutaṫ id qd mutaṫ. Si eni ex.c.qppiam mutatū in.d. Si igitur.c.d.idiuisibile sit:partibus vacanti ptibus ꝑfecto vacans herebit. Quod si id fieri nequeat:medium ipsum magnitudinē esse necesse est:diuisibileqʒ esse.in infinita. Quare prius in illa mutaṫ. Omne ergo mutatum:prius mutari necesse est.

¶ Ampliꝰ āt i magnitudie manifestiꝰ ē qd diciṫ ꝓꝑ id qd ꝯtinua ē magnitudo i q̄ mutaṫ qd mutaṫ. Sit eni mutatū ex.c.i.d. Ergo si idiuisibile fuʒ.c.d.ipartibile erit ipartibili ꝯiūctū. Qm̄ āt h ipoſe ē.necē ē magnitudinē eē qd iter ē:ꝛ in infinita diuisibile. Quare si in illa mutatur prius: necesse ergo oē qd mutatū est mutari prius. T.c.57.

¶ Ostēdit idē rōne accepta ex pte eius ꝓm qd mutabaṫ. Et ṗ q̄tū ad motus q sūt in q̄titate. Scdo q̄tū ad alias mutationes.ibi[Eadē.n.demōstratio ē.] Dicit ḡ ṗmū ꝙ h qd dictū est ex pte tpis cōiter ad oēm mutationē:manifestius pōt accipi ex pte magnitudinis:qr magnitudo est manifestior q̄ tēpus:ꝛ magnitudo ꝯtinua est sicut ꝛ tempus:ꝛ in ea aliquid mutaṫ.s.illud qd mouetur ꝓm locum: vel quod mouetur ꝓm augmentum ꝛ decrementuʒ. Sit ergo aliquid mutatum ex.c.in.d. Nō autem potest dici ꝙ totum qd est.c.d.sit idiuisibile:qr opʒ ꝙ.c.d.sit ps alicuius magnitudinis:sicut motus q est ex.c.in.d.est pars motus totius. Similiter eni diuidiṫ magnitudo ꝛ motus vt supra oñsuz ē. Si aūt aliqd idiuisibile sit ps magnitudis.seqṫ ꝙ duo ipartibilia erūt imediate ꝯiūcta.qd ē impoſe:vt supra oñsuz ē. Nō ḡ pōt dici ꝙ totū.c.d.sit idiuisibile. Ergo necē ē ꝙ id qd ē iter.c.ꝛ.d.sit quedā magnitudo:ꝛ ꝑ ꝯñs ꝙ i ifinitū diuidi possit. Sʒ semꝑ ṗus mutaṫ in pte magnitudis:q̄ sit mutatū ꝑ totā magnitudineʒ:ḡ necesse est oē qd mutatū ē prius mutari: sicut necesse est ꝙ aā quālibet magnitudinē totā:sit ps eius. ¶ Scdo ibi. Lec.6.6. cō.17. Lec.1.a pñ° fere ꝑ totum.

¶ Demōstratio ꝓbās ꝙ aā oē mutatū eē ꝑcedit mutari.

¶ Eadē est.n.ꝛ i hisce q̄ nō ꝯtinua sunt demonstratio: vt in ꝯrarijs: ꝛ in hisce q̄ ꝯdictoria subeūt opponē. Sumemus enim id tp̄s in quo est mutatum: ꝛ eadem rursus dicemus.

T.cō.58. ¶ Eadē eni demōstratio est in nō ꝯtinuis: vt in contrarijs ꝛ ꝯtradictiōe. Accipimus eni tēpus in quo mutatū est: ꝛ iterū eadē dicemus.

¶ Ostēdit ꝙ idē necē ē eē in illis mutatiōib⁹ q̄ nō sūt ꝑm aliq̄ ꝯtinua: sicut de alteratiōe q̄ ē īter ꝯrias q̄litates: ꝛ d generatiōe ꝛ corruptiōe q̄ sūt īter ꝯdictorie opposita. Lꝫ n. in his nō possit hoc demōstrari ex pte rei ꝑm quā ē motus: accipiet tn̄ tp̄s in quo sūt huiꝰ mutatiōes: ꝛ eodē mō procedetur. Sic igitur in tribus mutationib⁹. s. alteratione ꝛ corruptione ꝛ generatione hꝫ locū sola prima ratio: in alijs aūt trib⁹. s. augmēto ꝛ decremento ꝛ loci mutatione habet locum vtraqꝫ. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Quare mutet ip̄m mutatū: ꝛ mutatum si id qḋ mutat necesse est. Atqꝫ mutari ꝓus est ip̄o mutatū eē: ꝛ mutatū eē ip̄o mutari: ac nunq̄ ꝓmū sumet. Cā aūt huiꝰ ē: ꝑtibus vacās nō eē vacāti ꝑtibus herēs. in infinitū. n. ip̄a diuisio ꝓficiscit̄: vt i crescētibus ac decrescentibus intueri lineis licet.

¶ Quare necesse ē mutatū oē mutari pri⁹: ꝛ qḋ mutat̄ mutatū eē. ꝛ ē ip̄o mutari: mutatū eē prius: ip̄o aūt mutatū eē: mutari: ꝛ nullo mō cōprehēdit̄ primuꝫ. Cā aūt huiꝰ est: nō esse ipartibile impartibili ꝯiunctū. In ifinitū eni diuisio est sicut in his que augmentantur ꝛ minnunt̄ lineis.

¶ Cōcludit ꝓncipale ꝓpositū. Et ꝓ i cō. 2⁰ sp̄alr ꝗtū ad gn̄ationē ꝛ corruptionē. ibi [Manifestū igit̄.] Cōcludit g̊ ꝓ ex ꝓmissis ꝙ necē ē oē mutatū: ꝓus mutari: ꝛ qḋ mutatur: ꝓus eē mutatū. Et sic vex ē dicē ꝙ ħ ip̄o qḋ est mutari: ꝓus ē mutatū eē: ꝛ iterū ħ ip̄o qḋ ē mutatū eē: ē ꝓus mutari. Et ita manifestū fit ꝙ nullo mō cōprehēdit̄ aliqd ꝓmū. Et huiꝰ cā ē: qꝛ i motu nō ꝯtīgit̄ ipartibile ipartibili. ita ꝙ totus motus cōponat̄ ex ipartibilib⁹: qꝛ si ħ eēt: eēt accipe aliqḋ ꝓ^m: ħ aūt nō ē vex. qꝛ mot⁹ ē diuisibilis i ifinitū: sicut ēt ꝛ linee q̄ i ifinitū diminuunt̄ ꝑ diuisionē: ꝛ i ifinitū augmētant̄ ꝑ additionē opposītā diminutiōi: duꝫ s. qḋ subtrahit̄ ab vno alteri addit̄: vt in tertio ē ostēsum.

Lec. 9. l. com. 59. ꝛ 60. Manifestū ē. n. i linea ꝙ ante quālibet ptē linee ē accipe pūctū i medio illi⁹ ptis: ꝛ añ illud pūctū mediū ē accipe aliquā ptē linee: ꝛ sic i ifinitū. Nō tn̄ linea ē ifinita: qꝛ añ ꝓ^m pūctū linee nō est aliq̄ ps linee. Et silr ꝯsiderādū ē in motu: qꝛ cū q̄libet ps mot⁹ sit diuisibilis: añ quālibet ptem motus est accipe idiuisibile aliqḋ i medio illi⁹ ptis quod est mutatū eē: ꝛ añ illud idiuisibile ē accipe ptē motus: ꝛ sic in ifinitū. Nō tn̄ seqtur ꝙ motus sit infinitus: qꝛ ante ꝓmū idiuisibile motus non est aliqua pars motus. Illud tn̄ ꝓ^m indiuisibile nō dicit̄ mutatum esse: sicut nec primū punctū linee dicitur diuisio. ¶ Secundo ibi.

¶ Que cū ita sint: pꝫ necē eē ꝛ id qḋ ē fcm̄ fieri ꝓus: ꝛ id qḋ fit antea factū eē: mō diuisibilia atqꝫ ꝯtinua sint. Nō tn̄ semꝑ qḋ fit fcm̄ ē ꝓus. Sꝫ interdū aliud: ceu illi⁹ aliqd: vt i edib⁹ fūdamētū. Silr fit: ꝛ in eo qḋ corrūpit̄: ꝛ corrupto. Inest eni ei qḋ fit: ꝛ ei qḋ corrūpit̄ ifinitū q̄dā. Quippe cū ꝯtinuū sit vtrūqꝫ. Et impoīe ē aut fieri nō factū aliqd: aut factū eē nō fiens aliqd. Silr ꝛ i ip̄o corrūpi: atqꝫ corruptū eē. Sēp. n. corruptū eē antecedit corrūpi: ꝛ corrūpi corruptuꝫ eē. Pꝫ igit̄ ꝙ id qḋ ē fcm̄: ꝓus necē ē fieri: ꝛ id qḋ fit: antea fcm̄ eē. Est. n. ois magnitudo oēqꝫ tp̄s diuisibile semꝑ. Quare in quocūqꝫ sit: nō erit in illo vt ꝓmo.

¶ Manifestū igit̄ qm̄ qḋ factū ē: necē ē fieri prius: ꝛ qḋ fit factū eē: q̄cunqꝫ diuisibilia ꝛ ꝯtinua sūt. Nō tn̄ semꝑ qḋ fit: sed aliud aliqn̄. vt illius aliqd. sicut dom⁹ fūdamētū. Silr aūt ꝛ i eo qḋ corrūpit̄ ꝛ qḋ corruptū ē: mox eni iest ei qḋ fit ꝛ qḋ corrūpit̄ ifinitū qddā. cū sit ꝯtinuū. Sꝫ nō ē fieri: nisi aliqd fcm̄ sit pri⁹: neqꝫ fcm̄ eē nisi fiat aliqd: silr āt ꝛ i corrūpi: ꝛ i corruptū eē. Semꝑ n. erit ip̄o corrūpi corruptū eē pri⁹: corrupto āt eē: corrūpi. Manifestū igit̄ qꝛ qḋ fcm̄ ē: necesse est fieri prius: ꝛ qḋ fit: factū eē. Ois eni magnitudo ꝛ oē tēpus semꝑ diuisibilia sūt. Quare in quocūqꝫ fit aliqd: nō erit vtiqꝫ sicut in primo. T.cō.59.

¶ Ostēdit idē sp̄alr i gn̄atiōe ꝛ corruptiōe: Et ħ iō qꝛ aliter se hꝫ mutatū eē ad mutari in gn̄atiōe ꝛ corruptiōe: ꝛ aliter in alijs. In alijs. n. mutatū eē ꝛ mutari ē ꝑm idē. sicut alteratū eē: ꝛ alterari ē ꝑꝫ albū. Nā alterari ē mutari ꝑm albedinē: alteratū aūt eē: ē mutatū eē ꝑꝫ albedinē. Et idē dōm ē i motu locali ꝛ augmēto ꝛ decremēto. Sꝫ in gn̄atiōe ꝑꝫ aliud ē mutatū eē: ꝛ ꝑꝫ aliud mutari. Nā mutatū eē est ꝑꝫ formā: mutari vō nō est ꝑm negationē forme q̄ nō suscipit magis ꝛ min⁹ ꝑꝫ se: sed mutari ē ꝑm aliqd adiūctū negationi qḋ suscipit magis ꝛ minus: qḋ est q̄litas. Et iō gn̄atū eē ē termin⁹ ei⁹ qḋ ē alterari: ꝛ silr corruptū eē. Et qꝛ mot⁹ denoiat̄ a termio ad quē: vt i ꝓn⁰ gnti dcm̄ ē: ip̄ꝫ alterari qꝛ hꝫ duos terminos. s. formā subalē ꝛ q̄litatē: duplr noiat̄: qꝛ pōt dici ꝛ alterari: ꝛ fieri ꝛ corrūpi. Et ħ mō accipit ħ fieri ꝛ corrūpi ꝓ ip̄o alterari ꝑm ꝙ terminat̄ ad eē vel nō eē. Uñ dicit ꝙ illud qḋ fcm̄ ē: necē ē ꝓus fieri: ꝛ illud qḋ fit necē ē fcm̄ eē: quecunqꝫ tn̄ sūt diuisibilia ꝛ ꝯtinua.] Qḋ qdē ponit̄ vt Cōmētator dicit ad excludēdū q̄dā q̄ idiuisibiliter fiūt abiqꝫ motu ꝯtinuo: sicut intelligere ꝛ sentire: q̄ ēt nō dicūt̄ mot⁹ nisi equiuoce: vt in 3⁰ de aia dr̄. Uel pōt dici alr ꝙ ħ Phs addidit vt accipiat̄ gn̄atio cū toto motu ꝯtinuo ꝓcedēte. Sꝫ id qḋ fit ꝓus factū eē: diuersimode inenit̄ i diuersis. Quedā. n. sūt simplicia q̄ hn̄t simplicē gn̄ationē: sicut aer aut ignis: ꝛ i istis nō generat̄ ps añ ptē: sꝫ silr generat̄ ꝛ alterat̄ totū ꝛ ptes: ꝛ i talib⁹ id qḋ fcm̄ ē: ipsūmet ꝓus fiebat: ꝛ qḋ fit: ipsūmet ꝓ⁹ fcm̄ ē ꝓꝑ ꝯtinuitatē alteratiōis ꝓcedētis. Quedā vō sunt cōposita ex dissimilib⁹ ꝑtib⁹: quoꝝ ps generat̄ post ptē: sicut in aīali ꝓus generat̄ cor: ꝛ i domo fundamētū. ꝛ i istis qḋ fit. ꝓus fcm̄ ē: nō ipsūmet. sed aliqd ei⁹. Et ħ ē qḋ subdit ꝙ [nō semꝑ id qḋ fit: ꝓus ipsūmet factū ē. sꝫ aliqn̄ aliquid ei⁹ factū est. sicut fundamētū domus.] Sed qꝛ opꝫ deuenire ad aliquā partē q̄ tota silr fit. opꝫ ꝙ i aliq̄ pte id qḋ fit factū sit ꝑm aliquē terminū acceptū i alteratiōe ꝓcedēti. Sicut dū generat̄ aīal iaꝫ fcm̄ ē cor. ꝛ dū generat̄ cor iā fcm̄ ē aliqd: nō qdē aliq̄ ps cordis. sꝫ aliq̄ alteratio fcā ē ordiata ad gn̄atiōeꝫ cordis. Et sic dcm̄ ē d gn̄atiōe. ita itelligēdū ē de corruptiōe. Stati. n. ei qḋ fit ꝛ corrūpitur iest qddā ifinitū cū sit ꝯtinuū: qꝛ ip̄ꝫ fieri ꝛ ip̄ꝫ corrūpi. ꝯtinuū ē. Et iō nō est fieri nisi vbi aliqd factū sit ꝓus. nec ē aliqd fcm̄ eē: nisi fiat ꝓus. Et silr dōm ē de corrūpi ꝛ de corruptū eē. Semꝑ. n. corruptū eē: ē ꝓus ip̄o corrūpi. ꝛ corrūpi ē ꝓus ħ qḋ ē corruptū eē. Uñ manifestū ē ꝙ oē qḋ factū ē necesse ē ꝓus fieri. ꝛ oē qḋ fit necesse ē prius factuꝫ eē aliquo mō. Et hoc ideo qꝛ ois magnitudo ꝛ oē tē-

Notāe. Lec. i. i. com. 4. Exposi- tio com. Lec. i2. i. cō. 28. Expō. s. Thome.

pus sunt in infinitũ diuisibilia. ⁊ ideo in quocũqʒ tpe fit aliqd: hoc nõ erit sicut in primo. qꝛ erit accipere partẽ pꝰ rem. Et hoc qđ dictum est de generatione ⁊ corruptione itelligẽdũ est ẽt de illuminatione q̃ est terminus motus localis corporis illuminantis. sicut generatio ⁊ corruptio est terminus alterationis. LEC. IX.

¶ Cũ autẽ oẽ qđ mouet in tpe moueat: in maioreqʒ maiorem magnitudinem transeat: fieri pfecto non põt vt magnitudinẽ ĩfinito ĩ tpe trãseat gcq̃ finitã: mõ nõ p ipsaʒ eãdẽ semp: nec per aliquã eius ptem: sed per totam toto in tempore moueatur.

T.cõ.60. Quoniã aũt oẽ qđ mouet: in tpe mouetur: ⁊ in pluri maior magnitudo: in infinito tpe ipõle ẽ moueri p magnitudinẽ finitã nõ eãdeʒ semp ⁊ nõ illiꝰ aliqd: quod mouetur: sed in omni per omnem.

Postq̃ pħs determiauit de diuisiõe motꝰ: hic determinat de finito ⁊ ĩfinito ĩ motu. sicut. n. diuisio ptinet ad rõneʒ ɔtinui. ita finitũ ⁊ ĩfinitũ. Sicut aũt supra oñdit q̃ diuisio simul inuenit in motu magnitudine tpe ⁊ mobili. ita oñdit nũc idẽ de ĩfinito. Unñ circa h tria facit. Pͥo oñdit q̃ ĩfinitũ silr inuenit in magnitudĩe ⁊ tpe. Scđo q̃ silr cũ his inuenit ẽt ĩ mobili. ibi [De mõstratis aũt his ⁊c.] Tertio q̃ silr inuenit in motu. ibi [Qm̃ aũt neqʒ finitũ ⁊c.] Circa pͫ duo facit. Pͥo oñdit q̃ si magnitudo est finita: tps nõ põt eẽ infinitũ. Scđo q̃ ɔ͂: si tps ẽ finitũ q̃ magnitudo nõ põt eẽ ĩfinita. ibi [Eadẽ aũt rõ ⁊c.] Circa pͫ duo facit. Pͥo pponit qđ ĩtẽdit. Scđo pbat ppositũ ibi [Qđ qdeʒ igit si aliqd moueat.] Pͥo g̃ repetit duo q̃ sũt necessaria ad ppositũ oñdendũ quoꝝ vnũ est q̃ oẽ qđ mouet in tpe mouet. Scđm est q̃ in pluri tpe ab eodẽ mobili ptrãsitur maior magnitudo. Et ex his duobꝰ suppositis ĩtẽdit pbare tertiũ. s. q̃ impossibile sit in tpe ĩfinito ptransire magnitudinẽ finitã. Qđ tñ sic intelligendũ ẽ q̃ nõ reiteret illud qđ mouet p eandẽ magnitudinẽ: aut p aliquã ptẽ eius multotiẽs: sed ita q̃ in toto tpe moueat p totã magnitudinẽ. Et addidit h vt pseruaret se a motu circulari q̃ ẽ sup magnitudĩe finita: ⁊ tñ põt eẽ in tpe ĩfinito: vt ipse dicet in. 8. ¶ Scđo ibi.

¶ Pʒ igit si qppiã equa moueat celeritate necesse eẽ finitã magnitudinẽ illud finito in tẽpore ptransire. Sũpta nãqʒ pte q̃ mẽsurauerit totã: in tot eq̃libꝰ tpibꝰ quot sũt magnitudĩs ptes: totã illã pfecto magnitudinẽ ptrãsibit. Quare cũ haꝝ queqʒ finite sit quãtitatis: ⁊ oẽs nũero sint finite: tps ẽt ipm pfecto finitũ erit. Tãtũ eni totiẽs erit: q̃tũ ẽ tps ptis totiẽs repetitum quot sunt magnitudinis partes.

¶ Qđ qdem igit si aliqd moueat eq̃ velociter necesse ẽ finitũ in finito moueri: manifestũ ẽ. Accepta eni pte q̃ mẽsurabit totũ: in eq̃libus tẽporibꝰ tãtis quot ptes sũt p totã motũ ẽ. Quare qm̃ he finite sũt ⁊ q̃titate vnaq̃qʒ ⁊ tot modis oẽs: ⁊ tps vtiqʒ erit finitũ. Totiẽs. n. erit tantũ q̃tũ tps qđ ẽ ptis mltiplicatiuũ f3 mltitudinẽ ptiũ.

¶ Probat ppositũ. Et pmo si det mobile q̃ eque velociter moueat p totã magnitudinẽ. Scđo si nõ vniformiter ⁊ regulariter moueat. ibi [Sed si nõ sit ⁊c.] Dicit g̃ pͦ. q̃ si sit aliqđ mobile qđ equevelociter moueat p totũ. necẽ est q̃ si ptrãsit finitã magnitudinẽ: q̃ h sit in tpe finito. Accipiat. n. vna ps magnitudinis q̃ mẽsurat totũ. puta si tertia vel q̃rta ps magnitudinis. Si g̃ mobile eque velociter mouet p totũ: ⁊ equevelox est qđ eq̃le spatiũ in eq̃li tpe ptrãsit: sequit q̃ in eq̃libus tẽporibꝰ: ⁊ tot quot sunt ptes magnitudinis ptrãseat mobile totã magnitudineʒ. puta si accepta sit q̃rta pars magnitudinis eã ptrãsibit ĩ aliquo tpe: ⁊ aliã q̃rtã in alio tpe eq̃li. ⁊ sic totã magnitudinẽ ptrãsit in q̃tuor eq̃libꝰ tẽporibꝰ: Quia ergo ptes magnitudinis sũt finite nũero: ⁊ vnaqueqʒ ẽt ẽ finita f3 quãtitatẽ: ⁊ tot modis ptrãsit oẽs ptes. i. in totidẽ tẽporibꝰ eq̃libꝰ: sequit q̃ totũ tps in quo ptrãsit totã magnitudineʒ sit finitũ. Mensurabit. n. a tpe finito: qꝛ erit totiẽs tãtũ quãtũ est tẽpus in quo ptrãsit partẽ quotiẽs magnitudo tota est tãta quãta est pars: ⁊ sic totũ tps erit multiplicatum f3m multiplicatiõeʒ partiũ. Oẽ aũt multiplicatum mensurat a submultiplici. sicut duplũ a dimidio: ⁊ triplũ a triplo. ⁊ sic de alijs. Tẽpus aũt quo ptrãsit pteʒ est finitũ: qꝛ si det q̃ sit ĩfinitũ: sequet q̃ in eq̃li tpe ptrãseat totũ ⁊ ptẽ: qđ ẽ ɔtra id qđ suppositũ ẽ. Et sic opʒ q̃ totũ tps sit finitũ: qꝛ nullũ ĩfinitũ mẽsurat a finito. Sʒ qꝛ posset aliqs dicere q̃ lʒ ptes magnitudĩs sint eq̃les ⁊ mẽsurent totã magnitudinẽ: tñ põt ɔtigere q̃ ptes tpis nõ sũt eq̃les: sicut qñ nõ est equalis velocitas in toto motu: ⁊ sic tẽpus quo mouet p partẽ magnitudinis nõ mẽsurabit tps quo mouet per totam. Ideo consequenter ibi.

¶ Nihil aũt interest ⁊ si non eq̃ celeritate mouet. Sit eni spatiũ qdẽ. a. b. finitũ: qđ ĩfinito in tpe ptransiuit. Tps aũt ĩfinitũ. c. d. Si igit per pͦrẽ aliã alia parteʒ motũ eẽ necesse est: pʒ in pͦre tpis pte posteriorẽue aliaʒ: aliãue ptrãsiuisse. Semp eniʒ maiore in tpe p aliã motuꝫ erit. Idqʒ nõ minus fiet: siue eq̃: siue non eq̃ celeritate mutet: ⁊ siue ĩtendat motꝰ: siue remittatur: siue in eodẽ psistat. Accipiat itaqʒ ps aliqua spatij: que metiet. a. b. lõgitudinẽ totã atqʒ. a. f. lrĩs desigñet. Hanc igit aliq̃ in pte trãsiuit tpis ĩfiniti. Quippe cũ ipossibile sit eã in ĩfinito tpe trãsijsse. Totũ eni spatiũ in ĩfinito ptransit. Et rursus si aliã sumpsero tantã quãta est ipsa. a. e. necesse est ⁊ hanc eadẽ rõne finito in tpe transijsse: ⁊ sic vsqʒ ad vltimã pficiscar. Cũ igit ĩfiniti qdẽ nulla sit pars q̃ metiet ipm: vt pʒ: fieri eni nõ põt vt ĩfinitũ ex finitis eq̃libꝰ ⁊ ineq̃libꝰ ɔstet: pptera q̃ ea que multitudĩe magnitudineqʒ sunt desinita: siue eq̃lia siue inequalia sint mẽsurari tandẽ aliquo vno psũt. Spatiũ aũt finitũ q̃titate partis. a. f. mensuret: finito pfecto in tpe tale etiã mobile per magnitudinẽ. a. b. finitã mouet. Silr ⁊ de quiete dicendũ est. Quare fieri non potest: vt idem vnũqʒ generetur semper vel corrumpatur.

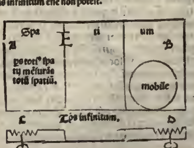
¶ Sed si nõ sit eq̃ velociter differt nihil. Sit eni in quo. a. ⁊. b. spatiũ finitũ: qđ motũ sit in ĩfinito tpe: ⁊ tps ĩfinitũ in quo. c. d. Si igit necẽ est prius alteꝝ altero motũ eẽ. Hoc aũt manifestuʒ q̃ tpis ĩ priori ⁊ priori alteꝝ motũ ẽ. Semp. n. in pluri alteꝝ erit motũ eẽ: siue eq̃ velociter mutet: siue nõ eque velociter mutet: ⁊ siue intẽdat motꝰ: siue remittat: siue maneat nihil minꝰ. Accipiat igit aliqd. a. b. spatij. qđ sit. a. e. qđ mensurat. a. b. Hoc itaqʒ infiniti in quodaʒ factum est tpe. In infinito. n. nõ põt esse. Oẽ. n. in infinito est: ⁊ iteꝝ alteꝝ tã si accipiamus quantuʒ est. a. e. necesse in infinito tpe esse. Oẽ. n. in infinito: ⁊ sic accipiens qm̃ infiniti qdẽ nulla ps q̃ mensu- T.cõ.61.

Marginal references: Lec. 6. l. cõ. 37. — 4. lec. 22. t. c. 129. — Lec. 8. t. com. 55. i hoc 6ͦ. — Lec. 3. t. cõ. 17. — Lec. 6. t. cõ. 57. — Lec. 19. ⁊ 20. p totã

ret. Impossibile.n. ĩfinitũ eẽ ex finitis ⁊ eq̃libus ⁊ ieq̃lib⁹: ꝑp id qḋ mẽsurant̃ finita multitudine ⁊ magnitudie a quodã vno siue eq̃lia siue ineq̃lia: finita aũt magnitudie nihil min⁹. Spatiũ aũt finitũ tãtis q̃ sĩt.a.c. mẽsurat̃: ḡ i ĩfinito tp̃e.a.b. mouet̃. Silr aũt ⁊ in qete. Quare neq̃ fieri: neq̃ corrũpi pos̃e est semꝑ aliqḋ vnũ ⁊ idem.

¶ Ostendit ꝙ hoc nihil differt q̃tũ ad ꝓpositũ. Sit enĩ a.b. spatiũ finitũ qḋ ꝑtrãsitũ sit in tp̃e infinito qḋ est.c.d. Necẽ est aũt in oĩ motu ꝙ prius ꝑtranseat̃ vna ps q̃ᷓ altera: ⁊ h̃ ẽt manifestũ est ꝙ in priori ꝑte tẽporis ⁊ posteriori: altera ⁊ altera pars magnitudinis ꝑtransit̃: ⁊ ita opꝫ ꝙ neq̃ due ꝑtes magnitudinis ꝑtranseant̃ in vna ⁊ eadem ꝑte tp̃is: neq̃ ꝙ i duab⁹ ꝑtib⁹ tp̃is pertrãseat̃ vna ⁊ eadẽ ps magnitudinis: ⁊ sic opꝫ si in aliquo tp̃e ꝑtrãsita ẽ aliq̃ ps magnitudinis: ꝙ in pluri tp̃e ꝑtrãseat̃ nõ solũ illa ps magnitudinis sed ẽt cũ hac ⁊ altera: ⁊ h̃ idifferenter: siue eque velociter moueat̃ mobile siue nõ: vel ꝑ h̃ ꝙ velocitas semꝑ magis ac magis itẽdit̃ sicut in motib⁹ nãlibus: vel ꝑ h̃ ꝙ magis ⁊ magis remittit̃: sicut in motib⁹ violentis. His igit̃ suppositis accipiat̃ aliq̃ ps spatij.a.b.q̃ qdeꝫ ps sit.a.e. ⁊ mẽsuret totũ.a.b. ita.s. ꝙ sit aliquota ps eius vel tertia vel q̃rta. Hec igit̃ ps spatij ꝑtrãsita ẽ in aliquo tp̃e finito. Nõ.n. põt dari ꝙ sit ꝑtrãsita in tp̃e infinito: q̇ totũ spatiũ ꝑtrãsitũ est in tp̃e infinito: ⁊ in minori ꝑtransitur ps q̃ᷓ totũ. Itẽ accipiamus aliã ꝑtẽ spatij q̃ sit eq̃lis ꝑti.a.e. ⁊ eadẽ rõne necesse est ꝙ hec ps ꝑtrãseat̃ in tp̃e finito: q̇ totũ spatiũ ꝑtrãsitur in tp̃e infinito: ⁊ sic semꝑ accipiẽdo accipiã tot tp̃a finita quot sunt ꝑtes spatij: ex q̇b⁹ ꝯstituet̃ totũ tp̃s in quo mouet̃ ꝑ totũ spatiũ. Impossibile est aũt ꝙ aliq̃ ps ĩfiniti mẽsuret totũ: neq̃ ſm magnitudinẽ: neq̃ ſm multitudinẽ: q̇ ĩpossibile est ꝙ infinitũ ꝯstet ex ꝑtib⁹ finitis numero: q̃ruꝫ ẽt vnaqueq̃ sit finita q̃ntitate: siue dicat̃ ꝙ ille ꝑtes sint eq̃les. siue ꝙ sint ineq̃les: q̇ q̃cũq̃ mẽsurant̃ a quodã vno siue ſꝫ multitudinẽ siue ſꝫ magnitudinẽ: opꝫ ea eẽ finita. Idõ aũt dico multitudineꝫ ⁊ magnitudinẽ: q̇ nihil min⁹ mẽsurat̃ aliqḋ ꝑ h̃ ꝙ hꝫ finitã magnitudinẽ siue ꝑtes mẽsurãtes sint eq̃les siue ieq̃les. Qñ.n. sũt eq̃les: tũc ps mẽsurat totũ ⁊ multitudine ⁊ magnitudie: qñ võ sũt ieq̃les mẽsurat multitudine: sꝫ nõ magnitudie. Sic ḡ pꝫ ꝙ oẽ tp̃s qḋ hꝫ ꝑtes finitas nũero ⁊ q̃ntitate: siue sint eq̃les siue ieq̃les: est finitũ. Sed spatiũ finitũ mensuratur aliquibus finitis ex quantis contingit componi.a.b. ⁊ opꝫ eẽ eq̃les numero partes temporis ⁊ partes magnitudinis: ⁊ quaslibet esse finitas quantitate: ergo relinquitur ꝙ per totum spatiuꝫ moueatur in tempore finito. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Demonstratio probans si magnitudo est finita ꝙ tempus infinitum esse non potest.

¶ Eadẽ sane rõne ꝓbabit̃ fieri ẽt non posse vt finito in tẽpore quicq̃ᷓ aut ĩfinitũ magnitudinẽ transeat: siue vniformiter siue difformiter moueat̃: aut quiete infinita quiescat. Sumpta nãq̃ tẽporis aliq̃ ꝑte que totũ metiet̃ tẽpus: in illa partẽ aliquã magnitudinis: nõ totã magnitudinẽ trãsit. Totã enĩ toto in tẽpore trãsit. Et rursus in alia parte equali: ꝑtẽ aliã magnitudinis trãsit. Et in vnaquaq̃ simili mõ: siue eq̃les sint ꝓme parti: siue etiã ineq̃les. Nihil enĩ refert: mõ sit queq̃ finita. Patet enĩ exhausto tẽpore infinitaꝫ magnitudinẽ exhaustã nõ fore: si ablatio fiat magnitudine numeroq̃ finita. Quare nõ infinitã magnitudinem finito in tẽpore transit. Atq̃ nihil interest altera ex parte tñ: an ex vtraq̃ infinita sit magnitudo Eadem enim semper accommodabitur ratio.

¶ Eadẽ aũt rõ ⁊ ꝙ neq̃ in finito tp̃e ĩfinitũ pos̃e est moueri: neq̃ quiescere: neq̃ qḋ regulariter mouet̃: neq̃ qḋ irregulariter. Accepta enĩ quadã parte q̃ metiet̃ totũ tẽpus: in hac aliquid tantũ transibit magnitudinis ⁊ nõ totã: in omni enĩ totã: ⁊ iteꝝ in equali aliã: ⁊ in vnoquoq̃ silr: siue eq̃lis erit siue ieq̃lis ei q̃ ẽ a ꝓ̃cipio. Differret aũt nihil si solũ sit finita vnaqueq̃. Manifestum.n. ꝙ diuiso tẽpore infinitũ non aufert̃ finita diuisione facta ⁊ q̃nto tot modis. Quare nõ transibit in finito tp̃e infinitum: Nihil autẽ differt magnitudinem in altera aut in vtraq̃ esse infinitam. Erit enim eadem ratio. T.cõ.62.

¶ Oñdit ꝙ eẽ si tp̃s est finitũ ⁊ magnitudo est finita. Et dicit ꝙ per eandẽ rõnem põt ostẽdi ꝙ infinitũ spatiũ nõ põt ꝑtrãsiri in tẽpore finito: neq̃ iteꝝ põt qes eẽ infinita tẽpore finito. Et h̃ indifferẽter siue moueat̃ aliqḋ regulariter. i. eque velociter: siue nõ regulariter: q̇ ex quo tp̃s ponit̃ finitũ: accipiat̃ aliq̃ ps tp̃is q̃ mẽsuret totũ tp̃s in q̃ mobile ꝑtrãsit aliquã ꝑtẽ magnitudinis nõ aũt totaꝫ: q̇ totã ꝑtrãsit in toto tp̃e: ⁊ iteꝝ in eq̃li tp̃e ꝑtransit aliã ꝑtem magnitudinis: ⁊ silr ꝓ vnaquaq̃ ꝑte tp̃is accipietur aliq̃ ps magnitudis: ⁊ hoc idifferẽter siue pars magnitudinis scḋo accepta sit eq̃lis ꝓme ꝑti: qḋ ꝯtingit qñ eque velociter mouet̃: siue sit ieq̃lis: qḋ ꝯtingit qñ nõ eq̃ velociter mouet̃: hoc.n. nihil differt: dũmõ ponat̃ ꝙ quelibet ps magnitudinis accepta sit finita: qḋ opꝫ dicere: aliogn tãtũ moueret̃ in ꝑte tp̃is q̃tũ i toto. Sic.n. manifestũ est ꝙ per diuisionẽ tp̃is aufert̃ totũ spatiũ ĩfinitũ ꝑ aliquã finitã ablationẽ: q̇ cũ tp̃s diuidat̃ in partes finitas eq̃les: ⁊ tot oporteat eẽ ꝑtes magnitudis quot tp̃is: sequet̃ ꝙ spatiũ ĩfinitũ ꝯsumet̃ facta finita ablatiõe: eo ꝙ tot modis opꝫ diuidi magnitudinẽ: sicut ⁊ tp̃s. Hoc aũt ẽ ĩpos̃e: ḡ manifestũ est ꝙ ĩfinitũ spatiũ nõ ꝑtrãsit̃ in tp̃e finito. Et h̃ idifferẽter siue magnitudo spatij sit ĩfinita ex vna ꝑte: siue ex vtraq̃: q̇ eadẽ rõ est de vtroq̃. ¶ Deide cũ dicit. Demonstratio ꝓ hac conuersa superiori.

¶ His demõstratis patet neq̃ fieri posse vt magnitudo ĩfinita finito in tẽpore trãseat magnitudinẽ finitã cãm ob eãdeꝫ. In ꝑte nãq̃ tẽporis finita pars trãsit: ⁊ in vnaquaq̃ simili mõ. Quo fit vt tota in tẽpore finita transeat magnitudo.

¶ Demõstratis enĩ his: manifestũ ẽ ꝙ neq̃ finitã magnitudinẽ ĩfinitũ cõtingit transire in finito tp̃e ꝑp eãdẽ cãm. In parte enĩ tp̃is finitũ transibit: ⁊ in vnoquoq̃ similiter. Quare in oĩ finitũ. T.c.63.

¶ Ostẽdit

Probat q̄ si tp̄s & magnitudo sunt finita: mobile nō erit infinitum simplici ratione.

¶ Ostēdit q̄ infinitū & finitū sil'r inueniť in mobili sicut in magnitudīe & tp̄e. Et circa hoc tria facit. P̄rio ostēdit q̄ mobile nō ē ifinitū si tp̄s & magnitudo sint finita. Scdo q̄ mobile nō est ifinitū: si magnitudo sit ifinita: & tp̄s finitū. ibi [At vo neq3 ifinitū.] Tertio q̄ mobile nō pōt eē infinitū si magnitudo sit finita & tp̄s ifinitū. ibi [Ampli⁹ aūt & tp̄e.] P̄rimū ostēdit duab⁹ rōnib⁹: circa q̄rū p̄rimā

p°. dič q̄ demōstrato q̄ magnitudo finita nō ptrāsit tp̄e infinito: neq3 ifinita finito: manifestū ē ex eadē cā q̄ neq3 infinitū mobile pōt ptrāsire finitā magnitudinē i tp̄e finito. Accipiať .n. aliq̄ ps tp̄is finiti: in illa pte spatiū finitū ptrāsibit nō totū mobile: s3 ps mobilis. & in alia pte tēporis similiter: & sic de alijs: & sic oportebit accipere tot ptes mobilis quot accipiunť ptes tp̄is. Infinitū aūt nō cōponiť ex ptib⁹ finitis: vt ostēsū est: ḡ sequeť q̄ mobile qd̄ moueť in toto tp̄e finito sit finitū. ¶ 2ª rōnē ponit ibi.

¶ At vo cū magnitudo finita nō trāseat finito in tp̄e magnitudinē ifinitā: p3 neq3 magnitudinē ifinitā lōgitudinē finitā trāsire. Nā si ifinita magnitudo finitā ptrāseat: & finitā ifinitā trāsire necesse est. Nihil .n. interest: vtra sit ea q̄ motu cieť. Vtroq3 nāq3 mō ifinitā transit finita. Nā cū .a. magnitudo ifinita moueť: erit aliq̄ ps ei⁹ finita: vt .b. c. cū .d. c. & aliaq3 atq3 alia rursus: & sic semp. Quare fiet vt sil' ifinita per infinitā: & finita per ifinitā sit mota. Nec eni3 fortasse fieri pōt vt aliter ifinita p finitā sit mota: q̄ȝ hoc pacto: vt finita transeat ifinitā: vel latione pgendo per ipsam: vel metiēdo. Quare cum hoc sit impossibile: infinita sane finitam pertransire non potest.

¶ Qm̄ aūt finitū nō trāsibit infinitū infinito tp̄e

T.c.64. manifestū est: sic neq3 ifinitū finitū. Si eni3 ifinitū finitū: necesse est & finitū infinitū transire. Nihil eni differt q̄ōlib3 eē qd̄ moueť: vtrobiq3 eni finitū ptrāsibit ifinitū. Cū eni moueať ifinitū in quo est .a. erit aliq̄d ipsius s3 .b. finitū: vt .c. d. & iteru3 aliud: & aliud: & semp sic. Quare sil' accidit ifinitū motū eē per finitū: & finitū trāsire infinitū. Neq3 enim fortassis possibile est aliter infinitū mutare finitū q̄ȝ q̄ finitū trāseat ifinitū: aut ita q̄ ferať: aut metiať. Quare qm̄ hoc impossibile est: non transibit infinitum finitum.

2ª ratio ad idem. ¶ Et differt hec scd̄a rō a p̄ori: q2 in p̄ori assumebať p p̄ncipio idē mediū ex quo sup̄ius demōstrabať: h aūt accipiť pro p̄ncipio ip̄a p̄clō sup̄ius demōstrata. Ostēsu3 est .n. q̄ mobile finitū nō pōt ptrāsire spatiū ifinitū in tp̄e finito: vñ manifestū ē q̄ eadē rōne nec mobile ifinitū pōt ptrāsire spatiū finitū in tēpore finito. Quia si ifinitū mobile ptrāsit spatiū finitū: sequiť q̄ ēt finitū mobile ptrāseat spatiū ifinitū: q2 cū tā mobile q̄ȝ spatiū sit quātū: datis duob⁹ q̄tis nihil differt qd̄ eorū moueať & qd̄ q̄escat: hoc .n. habebiť pro spatio qd̄ q̄escit: & illud pro mobili qd̄ moueť. Manifestū est .n. q̄ quodcūq3 ponať moueri: sequiť q̄ finitū ptrāseat infinitū. Moueať .n. ifinitū qd̄ ē .a. & sit aliq̄ pars ei⁹ finita q̄ est .c. d. q̄ñ totū moueť: hec ps finita erit s3 aliqd̄ signū spatij qd̄ sit .b. & p̄tinuato motu iterū alia ps ifiniti mobilis fiet iuxta illd̄ spatiū: & sic semper. Vñ sic mobile ptrāsit spatiū: ita spatiū qd̄dā ptrāsit mobile: inquātū successiue alternanť diuerse ptes mobilis iuxta spatiū. Vñ p3 q̄ sil' accidit ifinitū mobile moueri p finitū spatiū: & finitū trāsire ifinitū. Nō .n. aliter est possibile q̄ ifinitū moueať p spatiū finitū: q̄ȝ q̄ finitum ptrāseat ifinitū: aut ita q̄ finitū ferať per ifinitū: sič q̄ñ mobile est finitū: & spatiū ifinitū: aut ita q̄ salte3 finitum metiať infinitū: sicut cū spatiū est finitū & mobile infinitum: tunc .n. l3 finitū nō ferať per ifinitū: tñ finitū mēsurat infinitū iquantū spatiū fit iuxta singulas ptes mobilis ifiniti. Quia ḡ hoc ē ipossibile: sequiť q̄ ifinitū mobile nō ptrāsit spatiū finitū in tp̄e finito. ¶ Secundo ibi.

¶ Demonstratio probans q̄ mobile infinitu3 non potest pertransire magnitudinem finitam in tempore finito.

Spatium.

B signum spatij.

¶ At vo nec infinita infinita3 finito in tempore transit. Nam si transit: & infinita finitam sane transibit. Inest enim in infinita finita.

¶ At vo neq3 ifinitū i finito tp̄e trāsibit ifinitu3. T.c.65.
Si eni ifinitu3 & finitu3. iest .n. i ifinito finitu3.

¶ Ostēdit q̄ nō pōt eē mobile ifinitū spatio exīte infinito & tp̄e finito. Et h ē qd̄ dicit: q̄ ifinitū mobile nō ptransit ifinitū spatiū i tp̄e finito. Inest .n. ifinito ē aliq̄d finitū. Si ḡ mobile ifinitū ptrāseat spatiū ifinitū i tp̄e finito: seqť q̄ ptrāseat spatiū ifinitum i tp̄e finito: qd̄ ē ꝯ posita. ¶ 3° ibi.

¶ Preterea & tēpore sumpto: eadē demōstratio erit.

¶ Ampli⁹ aūt & tp̄e accepto eadē erit demōstratio.

¶ Dicit q̄ eadē demōstratio erit si accipiať tp̄s ifinitum & spatiū finitū: q2 si ptrāsit ifinitū mobile finitū spatiū i tp̄e ifinito: seqť q̄ i aliq̄ pte tp̄is finiti ptranseat aliquā partem spatij: & ita infinitū ptrāsibit finitū in tp̄e finito: qd̄ est contra preostensa. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Cū igiť nec infinita3 finita: nec ifinita finitam: nec etia3 ifinita3 ifinita finito i tēpore transeat: p3 neq3 motū ifinitū in tp̄e fore finito. Quid .n. iterest motus an magnitudo sit ifinitū. Na3 si vtrūuis fuerit ifinitū & alterū ifinitū eē necesse est. Ois eni latio est i loco.

¶ Qm̄ aūt neq3 finitū trāsibit ifinitū: neq3 ifinitū finitū: neq3 ifinitū in finito tp̄e moueť: manifestū est q̄ neq3 motus erit ifinitus in finito tp̄e. Quid eni differt motū aut magnitudinē ifinitū facere. Necesse enim si q̄dē ifinitū alterū: & alterū ifinitū eē. Ois eni3 loci mutatio in loco est.

¶ Ostēdit q̄ finitū & ifinitū sil'r iueniť i motu sicut i p̄misis: & dič q̄ q2 finitū mobile nō ptrāsit spatiū ifinitum: nec ifinitū mobile finitū spatiū. neq3 ifinitū mobile ifinitu3 spatiū in tp̄e finito: sequitur ex his q̄ non possit esse motus infinitus in tp̄e finito. Quantitas .n. motus accipitur s̄m quantitatem spatij: vnde non differt motum dicere ifinitum aut magnitudinē. Necesse est .n. si vnum eorum fuerit ifinitum: & alterum ifinitū esse: q2 non pōt esse aliqua pars loci mutationis extra locum. LEC. X.

¶ Cū aūt id oē moueať aut q̄escat qd̄ aptū est moueri: quando: & vbi: & quēadmodū aptū est: ipsum profecto stans cum stat moueri necesse est. Nam si non mouetur: quiescit. At fieri non potest vt ad quietem proficiscatur id quod quiescit.

T.c.67. Uoniá autē oē aut moueť aut qeſcit: qđ aptū natum eſt: quando aptū eſt: ⁊ quo: ⁊ ſic: neceſſe omne qđ ſtat cū ſtat moueri. Si eniȝ non moueť: quieſcit: ſed non contingit quieſcere quieſcens.

Poſtq̄ Phs determinauit de his q̄ ptinēt ad diuiſionē motus: hic determinat de his q̄ ptinēt ad diuiſionē qetis. Et qꝛ ſtatio eſt generatio qetis: vt in qnto dictū eſt: prio determinat ea q̄ ptinēt ad ſtationē.
Lec.10.t.c.61. Scđo ea q̄ ptinēt ad qetē. ibi [Neqȝ igiť qeſcēs ⁊c.] Circa primū tria facit. Prio dicit ꝙ oē qđ ſtat moueť. Scđo ꝙ oē qđ ſtat: ſtat in tpe. ibi [Hoc aūt demōſtrato.] Tertio oñdit quō primū dicať in ſtatiōe. ibi [In quo autem tpe.] Primū oñdit ſic. Oē qđ natū eſt moueri eo tpe quo natū eſt moueri: ⁊ ſm illud: ⁊ eo mō ꝓut natum eſt: oȝ ꝙ moueať vel qeſcat. Sed illud qđ ſtat. i. tendit ad qetē nō dū qeſcit: qꝛ cōtingeret ꝙ aliqd ſimul qeſcēs. i. in qetem tendens qeſceret. i. in qete eſſet: ergo oē qđ ſtat. i. in qetē tendit: moueť quando ſtat. ❡ Secundo ibi.

❡ Quo demōſtrato: patet neceſſe eē ⁊ in tēpore ſtare. Oē nāq̧ qđ moueť: in tpe ſane moueť: ipſū aūt ſtās moueri oñdimus. Quare neceſſe eſt ī tpe ſtare. Preterea ipſum celerius atq̧ tardius in tempore dicimus eſſe. At fit vt tardius atq̧ celerius ſtetur.

T.c.68. ❡ Hoc aūt demōſtrato: manifeſtū ꝙ in tpe neceſſe eſt ſtare. Qđ. n. moueť. in tpe moueť. Qđ
T.c.69. aūt ſtat oñſum eſt eſſe qđ moueť. Quare neceſſe ē in tpe ſtare. Amplius aūt ſi velocius ⁊ tardius in tpe dicimus. ſtare aūt eſt velocius ⁊ tardius.

Q̄ quod ſtat ſtat in tpe ⁊ pbať duabus rationibus. ❡ Probat ꝙ oē qđ ſtat: ſtat ī tpe: duabus rōnibus: quarū prīa eſt talis. Oē qđ moueť: moueť in tpe: vt ſupra ꝓbatū eſt: ſed oē qđ ſtat moueť: vt nūc ꝓbatū eſt: ergo oē qđ ſtat: ſtat in tpe. Scđa rō eſt: qꝛ velocitas ⁊ tarditas determinať ſm tpˢ. Sed cōtingit aliqd velocius ⁊ tardius ſtare
T.c.8.a ſm° ac.t.c.55. i. in qetē tēdere. ergo oē qđ ſtat: ſtat in tpe. ❡ Tertio ibi.

❡ At vō id qđ ſtat: ſtet quacūq̧ in parte tēporis eius in quo primo ſtatur neceſſe eſt. Tēpore nāq̧ diuiſo ſi neutra in parte ſtat: neqȝ toto profecto in tēpore ſtat. Quo fit vt nō ſtet idipſum qđ ſtat. Sin in altera: non in toto ſtat primo. In hoc eni per aliud ſtat: vt de eo quod mouetur antea diximus.

T.c.70. ❡ In quo aūt tpe primo qđ ſtat ſtatur: ī qđlibet huiuſmodi neceſſe eſt ſtari. Diuiſo. n. tempore ſi quidē in neutra partiū ſtať. neq̧ in toto. Quare neq̧ vtiq̧ ſtat qđ ſtat. Si vō in altera non in primo toto ſtatū eſt. Scđm. n. vtrūq̧ ī hoc ſtať ſicut dictum eſt ⁊ in eo quod mouetur prius.

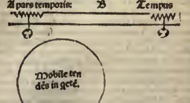
❡ Oñdit q̄lr dicať ꝑmū in ſtatione. Et circa h̄ duo facit. Prio oñdit q̄liter dicať aliqd ſtare in aliquo tpe primo ſm ꝙ primū opponiť ei qđ dr̄ ſm ptē. Secūdo oñdit ꝙ in ſtatiōe nō eſt accipere aliquā primā partē ibi [Sicut autē qđ moueť.] Dicit ergo prio. ꝙ ſi in aliquo tpe dicať aliqd ſtare primo ⁊ ꝑ ſe ⁊ nō rōne partis neceſſe eſt ꝙ ſtetur in qualibet parte illius tpis. Diuidať enim tempus ī duas partes. Et ſi dicať ꝙ ī neutra parte ſtet. ſeqtur ꝙ in toto nō ſtet: in quo tñ ponebatur ſtare. ergo ſtans nō ſtat. Neqȝ ēt pōt dici ꝙ in altera tm̄ parte ſtet. qꝛ ſic nō prio ſtareť in toto tpe. ſed ſolū rōne partis. Uñ relinqť ꝙ ſtet
Lec.8.c.56.⁊ lib.5.c.44. ī vtroqȝ. Sic. n. dr̄ prio ſtare in toto. q̄ ſtat in vtraqȝ pte. ſicut dictū eſt ſupra de eo qđ mouetur. ❡ Secundo ibi.

❡ Ut aūt nō eſt quicq̄ in quo ꝑmo moueť id qđ mouetur: ſic neqȝ quicq̄ eſt in quo ſtat id ꝑmo qđ dicimus ſtare. Neqȝ eni ipſius moueri neqȝ ipſius ſtare quicq̄ eſt primū. Sit eniȝ id qđ ꝑmo ſtat. a. b. litteris deſignatū. Hoc igiť vacare partibus īpoſſibile eſt. Nō eſt eni in eo motus qđ partibus vacat: ꝓpterea ꝙ id qđ moueť motū eē neceſſe eſt. Id vō qđ ſtat: moueri iā demōſtrauimus. Qđ ſi diuiſibile eſt quacūqȝ in parte ipſius ſtat. Hoc enim ꝑus oſtendimus: in quo inq̄ ꝑmo qppiā ſtat: in eius hoc pte quacūqȝ ſtare. Cū igitur tēpus ſit id in quo primo ſtat: ⁊ non indiuiduum: omne vō tempus in infinituȝ ſit diuiſibile: nō eſt profecto id in quo primo ſtatur.

❡ Sicut aūt qđ moueť nō ē in quo prio moueť: ſic vtiq̧ neq̧ in quo ſtať: qđ ſtat. Nō eniȝ ī ipſo T.c.71. moueri neq̧ ſtari aliqd eſt primū. Sit. n. ī quo primo ſtať in quo ē. a. b. Hoc qdeȝ īpartibile nō cōtingit eē. Motus. n. nō eſt in īpartibili: ꝓꝑ id qđ motū ē aliqd ipſius. Qđ aūt ſtať demōſtratū eſt eē qđ moueť. At vō ſi diuiſibile in q̄libet ipſius ptiū ſtať. Hoc. n. oñſum prius ꝙ in quo primū ſtať: ī quolibet illius ſtať. Qm̄ ergo tpˢ eſt in quo prio ſtať: ⁊ nō atomū eſt: oē autem tpˢ in ifinitū ptibile: nō erit in quo primo ſtatur.

❡ Oñdit ꝙ nō eſt accipere aliquā primā ptē in ſtatiōe. ⁊ Non dar primū in ſtatione. dicit ꝙ ſicut non eſt accipe aliquā primā ptē tpis in qua aliqđ mobile moueť. ita ēt eſt in ſtatione: qꝛ neqȝ in ipſo moueri: neqȝ in ipo ſtare pōt eſſe aliqua prima ps. Quod ſi nō ꝯcedať: ſit prima pars tpis in qua ſtať. a. b. q̄ qdem nō pōt eſſe īpartibilis: q̄ oſtēſum eſt ſupra ꝙ motus nō eſt in impartibili tpis: eo ꝙ ſemꝑ qđ moueť: iā per aliud motū eſt: vt ſupra oñſum eſt. Demōſtratū eſt etiā nūc ꝙ T.c.29. oē qđ ſtat moueť. Uñ relinqtur ꝙ. a. b. ſit diuiſibile. Ergo in qualibet parte eius ſtať. Iā enim oſtēſum eſt: ꝙ qđ Lec.8.t.c.55.⁊ ſue. in aliquo tpe diciť ſtari primo ⁊ ꝑ ſe ⁊ nō rōne partis: in qualibet parte illius ſtať. Ergo cū ſit pars prior toto: non erat. a. b. primū in quo ſtať. Et qꝛ oē illud in quo ſtať eſt tempus: ⁊ non eſt aliquid indiuiſibile tpis. oē aūt tēpus eſt diuiſibile in infinitum: ſequitur ꝙ non erit accipere primum in quo ſtetur. ❡ Secundo ibi.

❡ Demonſtratio oſtendens ꝙ non eſt accipere primā partem temporis in ſtatione mobilis.

❡ Neqȝ igiť id eſt in quo prio quieſcēs ipȝ qeuit. In eo nāqȝ nō qeuit: qđ ptibus vacat: qꝛ nō eſt in indiuiduo motus. In quo vō qeſcit qppiā: ī eo ēt ⁊ moueť. Tūc eni qeſcere qppiā dicimus: qñ: ⁊ in quo ē aptū vt moueať: ⁊ nō moueť. Preterea tūc qeſcere qppiā dicimus cū ſilr nūc ſeſe habet ⁊ ꝑus: nō vno quodā ſȝ

duobus

duob⁹ hoc minimis diiudicātes. Quare id in quo qe scit: ptibus nō vacab.t. Qd si ptibile ē: tps erit pfecto: atqz in quis ipsi⁹ parte qescet. Sic eni hoc ostēdet: vt ꝛ in pꝛorib⁹ est demōstratū. Quare nihil erit ꝛ in hoc primū. Est aūt huius hec cā: oē n. qescere atqz moueri in tempore. Tempus vō nullum eē primum: neqz magnitudinem: neqz omnino continuū: cum omne sit diuisibile in infinitum: vt patuit.

T.c.72. ¶ Neqz igit qescēs cū primo qeuit est. In impartibili eni nō qeuit: ppter id qd nō est motus in athomo. In quo aūt est qescere: ꝛ moueri. Tunc.n. dicimus qescere: qn ꝛ in quo aptum natū est moueri: nō moueſ qd aptū natum est.

T.c.73. Amplius aūt id dicimus qescere cū similiter se habeat nūc vt pri⁹: tāqz nō vno quodā idicātes sed duob⁹ minimis. Quare nō erit i quo qescit ipartibile. Si vō ptibile tps vtiqz erit: ꝛ in qlibet ptiū istarū qescit. Eodē.n. mō demōstrabiſ quo ꝛ in pꝛiorib⁹. Quare nullū erit primū. Hec aūt causa est. qꝛ qescit quidē ꝛ moueſ omne in tempore. Tempus autem non est primū: neqz magnitudo: neqz omnino nullum continuum. Omne.n. continuum in infinita diuisibile.

¶ Ondit idē d qete. Et circa hoc duo facit: Pꝛio ondit q nō est accipe primū in qete. Scdo pōit quādā ꝯsideratione p quā motus a qete distinguiſ. ibi. [Cū aūt oē qd mouet.] Et qꝛ eadē rō ē quare nō sit pmū in motu: statiōe: ꝛ qete: ideo ex his q supra dicta sunt de motu ꝛ statione ꝯcludit idē in qete: ꝛ dicit q nō est accipe aliqd primum i quo qescēs quieuerit. Et ad hoc probādū resumit quodda qd supra pbatū est. s. q nihil qescat in ipartibili tpe: ꝛ resumit ēt duas rōnes qbus hoc pbatū est: quarū pria est: q motus nō est in indiuisibili tpis. In eodē aūt ē qescere ꝛ moueri: qꝛ nō dicimus qescere nisi qn id qd aptū natū est moueri: nō moueſ: tūc qn aptū natū est moueri: ꝛ ſm id ſm qd natū ē moueri: puta qlitatē aut locū: aut aliqd hm. Un relinqſ q nihil qescat in impartibili tpis. Scda rō est: qꝛ tūc dicimus aliqd qescere: qn similiter se hz nūc sicut prius: ac si nō diiudicemus qetē p aliqd vnū tn: sed p cōparationē duoꝝ adinuicem: ex eo. s. qd similiter se hz in duobus: ſz in impartibili nō est accipe nunc ꝛ prius: neqz aliqua duo: ergo illud tpis in quo quiescit aliqd nō est impartibile. Isto aūt pbato pcedit vlterius ad principale ppositū ondēdū. Si.n. illud i quo aliqd quiescit ē partibile habēs in se pus ꝛ posteri⁹: seqtur q sit tps. Hec.n. est rō tpis. Et si est tēpus: opz q in qualibet ptiuz eius qescat. Et hoc demōstrabiſ eodem mō sicut ꝛ supra mōstratū est in motu ꝛ statiōe: qꝛ. s. si nō qescit in qualibet parte: aut ergo in nulla: aut in vna tn. Si in nulla: ergo neqz in toto. Si in vna tn: ergo in illa pꝛio ꝛ nō in toto. Si vō in qualibet pte tpis quiescit: nō erit aliqd accipere primū in qete: sicut neqz in motu. Et h⁹ cā ē: qꝛ vnūquodqz qescit ꝛ moueſ in tpe. Sed in tpe nō est accipere aliqd primū: sicut neqz in magnitudine: neqz in aliquo continuo: propter h q omne continuum diuisibile est in īfinitum: ꝛ sic semp est accipere partem minorem parte. Et inde est q neqz in motu neqz in statione: neqz in quiete est aliquid primum. ¶ Secundo ibi.

Nō datur primū in quiete.

Lec.5.c.30.

¶ Cū aūt oē qd moueſ i tpe moueaſ: atqz ex quopiā in quippiam mutetur: impossibile est eo in tempore quo per se quippiam mouetur: ꝛ nō in aliquo illius: ipsum in aliquo primo esse.

¶ Quoniā aūt oē qd mouetur: in tpe moueſ: ꝛ ex quodā in quiddā mutaſ: in quo tpe moueſ ſm se ꝛ nō quo in illius aliquo: impossibile est tūc ſm aliqd esse primum quod mouetur. T.c.74.

¶ Ponit quādā ꝯsiderationē p quā distinguiſ id qd mouet ab eo qd qescit. Et primo ponit eaz. Scdo probat ibi [Quiescere eni est.] Circa pmū pmittit duas suppositiones. Quaꝝ vna est q oē qd moueſ: moueſ in tpe. Secunda est q oē qd mutaſ: mutaſ ex vno termino in aliū. Ex his duobus intēdit ꝯcludere tertiū. s. q si accipiaſ aliqd mobile qd pmo ꝛ p se moueaſ: ꝛ nō solū rōne sue partis: impossibile est q sit ſm aliqd vnū ꝛ idē illius rei in qua est motus: vt puta in vno ꝛ eodē loco: vel in vna ꝛ eadem dispōne albedinis in aliquo tpe: ita q accipiamus in tpe esse ſm se: ꝛ nō rōne alicuius qd in tpe sit: Ideo aūt opz q accipiaſ mobile [qd pmū moueſ.] qꝛ nihil phibet aliqd moueri ſm ptē: ꝛ tn ipsum manet p totū tps in vno ꝛ eodē loco: sicut cū homo sedēs mouet pedē. Ideo aūt dixit ex pte tpis [i vno tpe moueſ ſm se ꝛ nō quo in illius aliquo.] qꝛ aliqd dū moueſ pōt dici q est in aliquo vno ꝛ eodē loco in tali die. Sed h dr: qꝛ fuit in illo loco nō in toto die: sed in aliquo nūc illius diei. ¶ Secundo ibi.
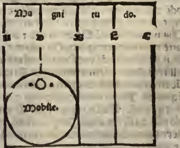
¶ Quiescere nāqz qppiā ē i aliquo eodē ꝛ ipm: ꝛ ptē ipsius quāqz tpe quodā eē. Sic.n. qescere dicim⁹: cū in alio nūc: atqz alio vere dicē licet ipm in eodē: partesqz ipsius eē. Qd si id est qescere: nō fit pfecto vt id: qd mutaſ in aliquo sit totū ipo tpe pmo. Est.n. diuisibile tps oē. Quare alia in pte ipsius: atqz alia vere dicere licebit: in eodē: ꝛ ipsam: ꝛ quāqz partē ipsi⁹ eē. Qd si nō sit hoc pacto in aliquo: sed vno in tpis pūcto: nō erit in aliquo pfecto tpe vllo: ſz in tpis tātūmō fine. In ipo vō nūc ē qdē sp in aliquo non tn qescit. In ipo nāqz nūc neqz moueri qcqz: neqz quiescere pōt. Sed verū qdē est in ipso nūc non moueri: atqz in aliquo esse. In tpe aūt vt quiescens esse non potest: euenire enim vt id quod fertur quiescat.

¶ Quiescere eni ē eo q i eodē sit tpe quodam ꝛ ipsum ꝛ partiū vnaqueqz. Sic eni dicimus qescere: cū i alio ꝛ i alio ipoꝝ nūc veꝝ sit dicere q i eodē ꝛ ipm ꝛ partes. Si aūt hoc qescere: nō cōtingit qd mutaſ ſm aliqd eē totū ſm pmū tps. Tps.n. diuisibile oē. Quare in alia ꝛ alia ipsi⁹ parte veꝝ erit dicere q i eodē sit ipsum ꝛ ptes. Si.n. nō sic est: sed i vno solo nūc: nō erit tēpus nullū ſm aliqd. sed ſm terminū tpis. In ipso aūt nūc est terminus qd semp ſm aliqd manēs: nō tn quiescit. Neqz enim moueri: neqz quiescere est in ipso nūc. Sed nō moueri qdē est verū in ipso nūc: ꝛ esse ſm aliqd. In tpe autē nō ꝯtingit esse ſm aliquid quiescens: accidit eni quod fertur quiescere.

¶ Probat ppositū: ꝛ dīc q si id qd mutaſ sit p totū aliqd tps i aliquo vno ꝛ eodē: puta in vno loco: seqſ q qescat pp hoc q in quodā tpe est in vno ꝛ eodē loco: ꝛ ipsum ꝛ qlibet ps eius: ꝛ iā supra dictū est q hoc est qescere cū veꝝ sit dicere de aliquo q ipsum ꝛ ptes eius sunt in vno ꝛ eodē in diuersis nūc. Si ergo hec est diffinitio eius qd est qescere: ꝛ nō ꝯtingit aliqd simul qescere ꝛ moueri: seqſ Lec.5.c.32.

tur ꝙ nõ cõtingat id qḋ mouet̃ eſſe totum[ſm aliquid]
id eſt in aliquo:puta in vno ⁊ codẽ loco[ſʒ primũ tp̃s].ſ
ſm aliqḋ totũ tp̃s. ⁊ non tñ ſm aliquid eius. Et q̃re hoc
ſequit̃ oſtẽdit:q2 oẽ tp̃s eſt diuiſibile in diuerſas partes:
quarũ vna eſt prioꝛ altera: vñ ſi per totũ tp̃s ſit in aliquo
vno: verũ erit dicere ꝙ in alia ⁊ in alia pte tẽpoꝛis ipſum
mobile ⁊ partes eius ſint in vno ⁊ codeʒ:puta loco:qḋ eſt
quieſcere. Quia ſi dicat̃ ꝙ nõ eſt in diuerſis partib⁹ tp̃is
in vno ⁊ codẽ:ſed ſolũ in vno ⁊ codẽ eſt per vnũ nũc:non
ſequit̃ ꝙ ſit tp̃s in quo eſt[ſʒ aliqd]id eſt in aliquo vno
⁊ codẽ:ſʒ ꝙ ſit in vno ⁊ codẽ ſm terminuʒ tp̃is:id eſt ſm
nũc. Lʒ aũt ex hoc ꝙ eſt aliqd eẽ in tp̃e in vno ⁊ eodem:
ſequat̃ ꝙ q̃ſcat:hoc tñ nõ ſequit̃ de nũc:ſi ſit ibi in vno
ſolo nũc:q2 oẽ qḋ mouet̃:in quolibet nũc tp̃is in quo mo
uet̃ ſemp eſt manẽs.i.exiſtẽs ſm aliqd rei in qua eſt mo
T.c.29.⁊ 30. tus.puta ſʒ locũ aut qualitatẽ aut q̃ntitatẽ:nõ tñ q̃ſcit:
q2 iã oſtẽſum eſt ꝙ neqʒ q̃ſcere neqʒ moueri cõtingit in
ipſo nũc. Sed verũ eſt dicere ꝙ in ipſo nũc aliqd nõ mo
uet̃:⁊ qḋ in ipſo nũc eſt alicubi: vel ſm aliqd: vel ẽ illud
qḋ mouet̃. Sed nõ cõtingit illud qḋ mouet̃ eẽ q̃ſcẽs in
tp̃e ſm aliqd:accideret.n.ꝙ aliqd dũ fertur q̃ſceret:qḋ
eſt impoſſe. Relinquit̃ ergo ꝙ oẽ qḋ mouet̃ q̃diu mouet̃
nunq̃ eſt in vno ⁊ codẽ per duo nũc:ſed per vnũ ſolũ. Et
hoc pʒ in motu locali. Sit.n.magnitudo.a.c.⁊ diuidat̃ in
duo media in pũcto.b.⁊ accipiat̃ aliqḋ coꝛpus qḋ ſit.o.eq̃
le vtriqʒ.ſ.a.b.⁊.b.c.⁊ moueat̃ de.a.b.in.b.c. Si aũt acci
piant̃ loca totaliter abinuicẽ diſticta:nõ eſt hic accipere
niſi duo loca. Sed manifeſtũ eſt ꝙ mobile nõ ſimul ſed
ſucceſſiue deſerit primũ locũ ⁊ ſubintrat 2m. Vñ ſm ꝙ
locus eſt diuiſibilis in infinitũ : ſm ħ multiplicant̃ loca
in ĩfinitũ:q2 ſi diuidat̃.a.b.in duo media in pũcto.d.⁊.b.
c.in duo media in pũcto.e.manifeſtũ eſt ꝙ.d.e.erit alius
locus ab vtroqʒ. Et ſilr ſemp diuiſiõe facta fiet alius lo
cus. Et idẽ ẽ manifeſtũ eſt ĩ alteratiõe:q2 qḋ de albo trã
ſit in nigrũ per ĩfinitos gradus albedinis ⁊ nigredinis ⁊
medioꝝ coloꝝ ptrãſit. Nõ tñ ſequit̃ ꝙ cũ ſint ĩfinita me
dia ꝙ nullo mõ poſſit pueniri ad vltimũ : q2 huiꝰ media
loca nõ ſũt ĩfinita in actu:ſed in potẽtia tñ : ſic ⁊ magni
tudo nõ eſt diuiſa actu in ĩfinitũ:ſʒ in potẽtia diuiſibilis.

Oſtenſio ꝙ id quod mouetur quãdiu mouetur nunq̃
eſt in vno ⁊ eodem per duo nunc:ſed per vnum ſolum.

Zeno ꝟo praue rõcinat̃. Dicit eñ ſi ſemp omne q̃
ſcit aut mouet̃:cũ eſt in ſibi equali : id aũt qḋ fert̃ eſt
in ſibi equali ſpatio in ipſo nunc ſemper: immobileʒ
eam eſſe ſagittã que fert̃. Hoc aũt eſt falſum. Tẽpus
enim non ex ipſis nunc indiuiſibilibus conſtat. Quẽ
admodum nec vlla alia magnitudo.

Zeno aũt deratiocinat̃ ⁊ paralogiʒat. T.c.75. pri.co.25.
Si eniʒ ſemp (dicit) q̃ſcit oẽ aut mo LEX.
uet̃ cũ ſit ſm equale:eſt autẽ ſemp qḋ
fert̃ in ipſo nũc:ĩmobilẽ eſſe ſagittã q̃
fert̃. Hoc aũt falſuʒ eſt. Nõ eniʒ cõponit̃ tp̃s ex T.c.76.
ipſis nũc ĩdiuiſibilib⁹ ſicͭ nec alia magnitudo vlla

Poſtq̃ Phs determinauit de diuiſiõe motus ⁊ q̃
tis:hic excludit quedã ex q̃bus errabãt ali
qui circa motũ. Et circa hoc tria facit. Pꝛĩo ſoluit rões
ʒenonis negãtis totaliter motũ eẽ. Scḋo oñdit ꝙ ĩdiuiſi
bile nõ mouet̃ ꝯ Democritũ q̃ ponebat ĩdiuiſibilia mo
ueri ſemp.ibi[Oſtẽſis aũt ex his.] Tertio oſtẽdit muta
tionẽ oẽm eẽ finitã:ꝯ Heraclitũ qui ponebat oia moueri
ſemp.ibi[Mutatio aũt oĩs.] Circa pmũ duo facit. Pꝛĩo
ponit quãd ĩ rõnẽ ʒenonis ⁊ ſoluit eã:que ptinet ad id qḋ
ĩmediate de motu pmiſerat. Scḋo explicat oẽs rões eiꝰ
per oꝛdinẽ.ibi[Quatuoꝛ aũt ſunt rões.] Dicit ḡ pmo ꝙ
ʒeno male rõcinabat̃ ⁊ apparẽti ſyllogiſmo vtebatur ad
oſtẽdẽdũ ꝙ nihil mouet̃:et id qḋ vr̃ velociſſime moueri
ſicut ſagitta q̃ fert̃:⁊ erat rõ ſua talis. Oẽ qḋ ẽ in loco ſibi
eq̃li:aut mouet̃ aut q̃ſcit. Sed omne qḋ fertur:in quoli R ō p ſal
bet nunc eſt in aliquo loco ſibi equali:ergo ⁊ in quolibet ſa opĩ. ʒe
nũc aut mouet̃:aut q̃ſcit:ſed nõ mouet̃ : ergo q̃ſcit. Si nõis ꝙ. ſ.
aũt in nullo nũc mouet̃:ſʒ magis vr̃ q̃ſcere : ſeq̃it̃ ꝙ in nihil mo
toto tp̃e nõ moueat̃:ſed magis q̃ſcat. Poſſet aũt hec rõ uetur.
ſolui p id qḋ ſupra oñſũ eſt:ꝙ in nunc neqʒ mouet̃.neqʒ T.cc.5.⁊.
q̃ſcit. Sed hec ſolo lectionẽ ʒenonis nõ excluderet. Suf c.29.30.
ficit eniʒ ʒenoni ſi oſtẽdere poſſit ꝙ in toto tp̃e nõ moue
tur:qḋ videt̃ ſequi ex hoc ꝙ in nullo nũc eius mouetur.
Et iõ Ariſto.aliter ſoluit:⁊ dicͭ falſum eẽ qḋ rõ cõcludit ⁊ Solutio.
nõ ſeq̃ ex pmiſſis. Ad hoc eniʒ ꝙ aliqd moueat̃ in tp̃e ali
quo:opʒ ꝙ moueat̃ in q̃libet pte illius tp̃is. Ipſa aũt nũc
nõ ſunt ptes tẽpoꝛis:nõ enim cõponit̃ tẽpus ex nũc ĩdiui
ſibilib⁹:ſicut neqʒ aliq̃ magnitudo cõponit̃ ex ĩdiuiſibili
bus: vt ſupra pbatũ eſt. vñ nõ ſequit̃ ꝙ in tp̃e nõ moueat̃ T.cc.1.⁊
aliquid ex hoc ꝙ in nullo nunc mouet̃. [Secundo ibi. pñ⁰ in ſi.

Quatuoꝛ aũt ʒenonis de motu ſunt rões que dif
ficultatẽ ſoluẽtibus afferunt. At pꝛima quidẽ eſt ea
qua motus ex eo tollit̃ q2 prius ad mediũ q̃ ad finẽ
id qḋ fertur puenire opʒ: de qua diſtinximus antea.

Quatuoꝛ aũt ſunt rationes de motu ʒenonis: T.c.77.
habẽtes difficultatẽ ſoluẽtibus. Pꝛima quideʒ
de eo qḋ nõ mouet̃ propter hoc ꝙ prius in me
dium opoꝛtet accedere qḋ fertur : q̃ ad finem:
de qua diuiſimus in prioꝛibus rationibus.

Ponit ſeriatiʒ oẽs rões ʒenonis q̃bus vtebat̃ ad de
ſtruẽdũ motũ. Et circa ħ tria facit. Pꝛĩo manifeſtat quõ
deſtruebat p ſuas rões motũ localẽ. Scḋo quõ deſtrue
bat alias ſpecies mutationũ.ibi[Neqʒ igit̃ ſm mutatio
nẽ.] Tertio quõ deſtruebat ſpecialr motũ circulareʒ.ibi
[Iterũ aũt in circulo.] Circa pmuʒ quatuoꝛ rões ponit.
Et hoc eſt qḋ dicit ꝙ ʒeno vtebat̃ quatuoꝛ rõnib⁹ ꝯ mo
tum:que ĩgerebãt difficultatẽ multis eas ſoluere volẽti
bus:quaꝝ pma talis ẽ. Si aliqd mouet̃ per totum aliqḋ Pꝛia rõ
ſpatiũ:opʒ ꝙ pꝰus ptrãſeat mediũ q̃ pueniat ad finẽ : ſed ʒeno. ad
cũ illud mediũ ſit diuiſibile:opoꝛtebit ꝙ ẽt pꝰus ptrãſeat idem.
mediũ illiꝰ medii:⁊ ſic in ĩfinitũ:cũ magnitudo ſit in ĩfi
nitũ diuiſibilis. Infinita aũt nõ eſt tranſire in aliquo tp̃e
finito:ergo nihil põt moueri. Dicit ḡ Ari.ꝙ ſuperius cir T.c.4.
ca pncipiũ huius ſexti libꝛi ſoluit iſtã rõnẽ.per hoc ꝙ ſilr cõ.19.
tp̃s in ĩfinita diuidatur ſicut ⁊ magnitudo. Que qdẽ ſolu Solutio.
tio eſt magis ad ĩterrogãtẽ ſi ĩfinita ꝯtingat trãſire in tp̃e T.c.17.
finito:q̃ ad ĩterrogationem: vt dicet in.8. vbi ſoluit hanc co.68.
rõnẽ

rōnē per h ꝙ mobile nō vtitur īfinitis que sūt in magnitudine quasi in actu existentibus: sed vt in potētia existētibus. Hic aūt aliquo pūcto spatij vtit᷑ qd̄ mouet᷑ vt ī actu existēti: qr̄ vtit᷑ eo vt pncipio ⁊ vt fine. ⁊ tūc necesse ē ꝙ ibi stet: vt ibi ōndet᷑. Et si sic oporteret transire īfinita q̄si in actu existētia: nunq̄ veniret᷑ ad finē. ¶ 2ᵃᵐ rōnē ponit ibi.

¶ Secūda vō est ea que nūcupatur achilles: qua motus rursus ex eo tollitur ꝙ nunq̄ id qd̄ celerrime currit id cōsequetur qd̄ tardius currit. Id eni qd̄ persequitur eo ꝑueniat ante necesse ē vnde id qd̄ fugit fugam arripuit. Quare tardius ipsum semꝑ aliquo spatio ꝓcedat necesse est. Est aūt ⁊ huiꝰ rōnis eadē vis: sed hoc differt ꝙ magnitudinē que accipitur non in dimidia diuidit. Accidit igitur vt tardius ipsum nō attingatur ex rōne nimirū ipsa. Fit aūt ob diuisionē: qua q̄dē ⁊ antecedēs vtitur rō. In vtrisq̄ eni fit vt nō perueniatur ad finē magnitudine subeūte: ⁊ si nō eodē modo diuisione. Sed in hac additur tanq̄ tragice decātatū: neq̄ celerrimum vnq̄ tardissimū attingere persequēdo. Quare solutionē vtriusq̄ eādē eē necesse est. Id vō qd̄ cēset nunq̄ id attingi qd̄ antecedit: falsum est ꝓfecto: nā cū antecedit nō attingit᷑. Attamē attingitur tādē: si dabit magnitudinē finitā id qd̄ mouetur trāsire. He sūt igit᷑ due rōnes zenōis.

T.c.78. ¶ Secunda autem vocata Achilles. Est autem hoc ꝙ tardius nequaq̄ iungetur currens a velocissimo. Añ aūt necesse ꝓsequens ire: vñ mouit fugiēs. Quare semꝑ aliq̄d hr̄e necē est tardius.

T.c.79. ¶ Est aūt hec eadem ratio in dēcidēdo in duo. Differt aūt in diuidēdo nō in ꝑuo acceptā magnitudinē. Nō quidē igitur cōiungi tardius accidit ex ratione. Fit aūt ad idem in duo decisio. In vtrisq̄ enim accidit nō attingere ad terminū diuisa quodāmodo magnitudie. Sed apponit᷑ in hoc: q̄r neq̄ velocissimū q̄d cū tragedia dcm̄ est i n persequendo tardius. Quare necesse est eandē esse solutionē. Velle aūt ꝙ precedens nō iungat᷑: falsum est. Cū enim precedit: nō coniungetur. Sed tamē cōiunget᷑: siquidem dabit᷑ trāsire finitam. He quidē igitur rationes sunt due.

¶ Et dicit ꝙ hanc scd̄am rōnē vocabāt Achillē quasi inuincibilē ⁊ īsolubilē. Et erat rō talis. Quia si aliq̄d mouet᷑ sequit᷑ ꝙ id qd̄ currit tardius si icepit ꝑmo moueri: nunq̄ iūget᷑ vel attinget᷑ a quocūq̄ velocissimo: qd̄ sic ꝓbabat.

2ª ratio zenonis ad idē. Si tardū icepit moueri ante velocissimū ꝑ aliq̄d tp̄s: in illo tp̄e ꝑtransiuit aliq̄d spatiū. Ante igit᷑ q̄ velocissimus qd̄ ꝓsequit᷑ possit attingere tardissimū qd̄ fugit necesse est ꝙ vadat ab illo loco vñ mouit fugiēs: vsq̄ ad illū locum quo ꝑuenit fugiēs tp̄e illo quo persequēs nō mouebat᷑: ⁊ opꝫ ꝙ adhuc velocissimū illud spatiū ꝑtrāseat in aliquo tp̄e: in quo tp̄e iterū tardius aliq̄d spatiū modicū ꝑtrāsit: ⁊ sic semꝑ. Ergo semꝑ tardius hꝫ aliq̄d ante. i. aliq̄d spatiū in quo ꝓcedit velocissimū qd̄ ipsum ꝓseq̄tur. ⁊ ita velocius nunq̄ attingeret tardiꝰ. Hoc aūt est incōueniens: ergo magis dicēdū est ꝙ nihil mouet᷑.

Solutio. Ad soluēdum aūt hāc rōnē dicit ꝙ hec rō est eadē cū ꝑma que ꝓcedebat ex decisiōe spatij in duo media q̄tū ad virtutē medij: sꝫ differt ab ea in hoc ꝙ aliq̄ accepta magnitudo spatij nō diuidit᷑ in duo media: sꝫ diuidit᷑ ſm ꝓportionem excessus velocioris ad tardiꝰ in motu. Nā in ꝑmo tp̄e quo mouebatur solū tardius accipit᷑ maior magnitudo: in scd̄o aūt tp̄e in quo velocius ꝑtrāsit ꝑdictū spatiū cū sit minꝰ: accipit᷑ minor magnitudo ꝑtrāsita a tardiori: ⁊ sic semper. Vñ q̄r tp̄s ⁊ magnitudo semꝑ diuidunt᷑: vr̄ accidere ex hac rōne: ꝙ tardius nūq̄ iūgat᷑ a velociori. Sꝫ hoc i idē tēdit cū eo qd̄ in ꝑma rōne dicebat᷑ de diuisiōe magnitudinis in duo media: q̄r in vtraq̄ rōne vr̄ accidere ꝙ mobile nō possit adiūgere vsq̄ ad terminū quendā ꝑꝑ diuisionē magnitudinis in īfinitū quocūq̄ mō diuidat᷑. s. vl̄ in duo media: sicut ꝑma rō ꝓcedebat: vel ſm excessū velocioris ad tardius: sicut ꝓcedit scd̄a rō. Sed in hac scd̄a rōne apponit᷑ ꝙ velocissimū nō pōt attingere ad tardius dū ꝓsequit᷑ ipsum: vt dictū est cū q̄dā tragedia. i. cū q̄dam magnificatiōe v̄boꝝ ad admirationē mouēdā: sꝫ nō facit aliq̄d ad virtutē rōnis. Vñ pꝫ ꝙ necesse est eē eādē solonē huiꝰ scd̄e rōnis ⁊ ꝑme. Sic̄ eni in ꝑma rōne falsū cōcludebat᷑: ꝙ. s. mobile nunq̄ ꝑueniret ad terminū magnitudis ꝑꝑ īfinitā magnitudis diuisionē: ita falsum est qd̄ vult scd̄a rō ꝯcludere: ꝙ tardius ꝓcedēs nunq̄ vincat᷑ a velociori sequēte: qd̄ nihil est aliud q̄ mobile nō ꝑuenire ad aliquē terminū. Verū est eni ꝙ quādiu ꝓcedit tardiꝰ nō ꝯiūgit᷑ sibi velocius. Sed tñ quādoq̄ ꝯiungit᷑ sibi si hoc det᷑ ꝙ mobile possit ꝑtransire finitā magnitudinē in tēpore finito. Pertrāsibit enim velocius ꝓsequēs totā illā magnitudinē qua ꝓcedebat ipm̄ tardius fugiēs: ⁊ adhuc maiorē in minori tp̄e: q̄ tardius moueat᷑ vltra per aliquā determinatam quātitatem. Et ita non solū attinget ipm̄ sed etiam vltra transibit. He igit᷑ sunt due rationes zenonis sic solute. ¶ Tertiam rationem ponit ibi.

¶ Tertia vō est ea que q̄escere dicit sagittam cū fertur: de qua pauloante diximus. Accidit autē id ex eo q̄r tempus sumitur ex suis punctis constare. Quod si non dederis: ratio continuo expirabit.

¶ Tertia aūt que nunc dicta est: q̄m sagitta que fert᷑ stetit. Accipit aūt ſm ꝙ accipit tp̄s cōponi ex ipsis nūc: nō dato. n. hoc nō erit syllogismus.

¶ Et dic̄ ꝙ tertia rō zenonis erat illa quā supra posuit antequā inciperet rōnes enūerare. s. ꝙ sagitta q̄n fert᷑: q̄escit: ⁊ sic̄ supra dcm̄ ē: h accidere videt᷑ ex eo ꝙ ipse supponit ꝙ tēpus cōponat᷑ ex ipsis nunc: nisi eni hoc cōcedat᷑ non poterit syllogizare ad ꝓpoᵐ. ¶ Quartā rōnem ponit ibi. 3ª rō zenonis ad idē

¶ Quarta est ea que de his est equalibus molibus: que ꝑꝑ equales alias moles equali celeritate: partim e calce stadij: partim econtra mouentur. Ubi fieri putat: vt duplo tempori dimidium sit equale.

¶ Quarta aūt ex his que mouent᷑ stadio ex ꝯtrarietate equaliū magnitudinū iuxta equalia: hoꝝ quidē a fine stadij: illoꝝ aūt a medio eq̄li velocitate. In q̄ accidē opiat᷑ eq̄le tp̄s duplici mediū.

T.c.80. ¶ Circa quā tria facit. Primo ponit rōnem. 2º solutionē. ibi [Est autem deceptio.] 3º manifestat ipsam rōnē zenonis per exempla. ibi [Ut sint stātes equales magnitudines.] Dicit ergo primo. ꝙ quarta ratio zenonis procedebat ex aliquibus que mouentur in aliquo stadio: ita ꝙ sint due magnitudines equales que mouent᷑ [iuxta equalia] i. ꝑ aliquod spatiū stadij equale vtriq̄ in quātitate: ⁊ sit iste motus [Ex contrarietate] i. ita ꝙ vna magnitudinum equalium moueatur per illud spatium stadij versus vnā partem: ⁊ alia versus aliam partem: ita tamen ꝙ vna magnitudinum mobilium incipiat moueri a fine stadij ei eq̄lis: alia vō incipiat moueri a medietate stadij siue spatij in stadio dato: ⁊ vtrūq̄ moueatur eque velociter. Hoc positione facta opinabatur zeno ꝙ accideret ꝙ tēpus dimi- 4ª rō zenonis ad idē

diũ eſſet eq̃le duplo. Quod cũ ſit ĩpoſſibile: volebat ex h̃ vlterius ĩferre ꝙ ĩpoſſibile ẽ aliq̃d moueri. ¶ Scḋo ibi.

¶ Rõnis aũt fallacia in exiſtimatione illa cõſiſtit. Ea nãq; quoꝝ alterũ fertur ꝑ q̃ſcẽs: alterũ ꝑ id qḋ mouetur: equalem magnitudinẽ celeritate equali tranſire in equali tempoꝛe cenſet. Hoc autem falſum eſt.

¶ Eſt autẽ deceptio in eo ꝙ hoc quidem ſecus motũ: illud aũt ſecus q̃ſcẽs equalẽ magnitudinem velle equali velocitate ſm̃ equale fieri tempus. Hoc autem falſum eſt.

Solutio. ¶ Ponit ſolutionẽ: ⁊ dicit. ꝙ zeno in hoc decipiebaẽ ꝙ accipiebat ex vna pte mobile moueri iuxta magnitudinem motã: ⁊ ex alia pte accipiebat ꝙ moueref iuxta magnitudinẽ q̃ſcẽtẽ equalẽ magnitudini mote. Et q̃a ſupponiẽ eq̃lis velocitas mobiliũ: volebat ꝙ ſm̃ eq̃le tp̃s eẽt eq̃litas eque velociũ circa equales magnitudines. q̃rũ vna moueẽ ⁊ alia q̃ſcit. Qḋ pꝫ eſſe falſum: q̃a cũ aliq̃d mouetur iuxta magnitudinẽ q̃ſcẽtẽ: non eſt ibi niſi vnus motus: ſꝫ qñ aliq̃d moueẽ iuxta magnitudinẽ motã: ſunt ibi duo motus. Et ſi ſint in eãdẽ ptẽ addeẽ de tp̃e. Si autem ſint in oppoſitas partes diminueẽ de tp̃e ſm̃ q̃titatem alterius motus. Quia ſi magnitudo iuxta quã aliqḋ mobile moueẽ in eãdẽ ptẽ moueaẽ eq̃li velocitate vel etiam maioꝛi: nunq̃ mobile poterit eam pertranſire. Si vͦ minoꝛi velocitate magnitudo moueaẽ: pertranſibit eã quandoq;: ſed in maioꝛi tp̃e q̃ ſi q̃ſceret. Econtrario aũt eſt ſi magnitudo moueaẽ in oppoſitũ mobilis: q̃a quãtũ magnitudo velocius moueẽ: tanto mobile in minoꝛi tẽpoꝛe eam pertranſit: q̃a vterq; motus comparatur ad hoc ꝙ inuicem ſe pertranſeant. ¶ Tertio ibi.

¶ Sint q̃ſcentes q̃dẽ eq̃les moles. aaaa. Super has aũt moueãtur moles. bbbb. ĩcipiẽdo a medio ipſarũ moliũ. a. numero ⁊ magnitudĩe equales. cccc. vͦ bis eq̃les mõ eodẽ ⁊ eque celeres: ſuꝑ ipſas. b: incipiendo a ꝑma q̃ eſt in medio ipſaꝝ. a. motu cõtrario moueãtur. Accidit igitur primã. b. atq; c. molẽ ſimul in ipſis eẽ extremis: ⁊. c. q̃dẽ vniuerſas. a. moles: b. vͦ dimidiũ ipſaꝝ ꝑtrãſiuiſſe. Quare fit vt ſit dimidium tp̃s. Vtraq; enĩ eq̃li in tp̃e moliũ vnãquãq; tranſiuit: ⁊ ĩſuꝑ accidit. b. ꝑ oẽs moles. c. trãſiuiſſe. Prima nãq;. c. ⁊. b. moles in cõtrarijs ſunt extremis tãto in tp̃e per vnãquãq;. b. moliũ mota: quanto quãq; moliũ. a. trãſiuit (vt dicit) propterea ꝙ vtraq; equali ĩ tp̃e per. a. moles ẽ mota. Ratio igitur hec eſt. Fit autem ob id: quod diximus falſum.

¶ Vt ſint ſtãtes equales magnitudines in quibꝰ ſunt a. a. a. alie aũt in q̃bus ipſa b. b. b. incipiẽtes a medio ipſoꝝ. a: q̃ eq̃les ſm̃ numerũ bis ⁊ magnitudinẽ ſunt. Alie aũt in q̃bus ip̃a c. c. c. ab vltimo eq̃les numero bis ⁊ magnitudine ⁊ eque veloces ipſis b. Cõtingit igiẽ primũ b. ſimul cũ vltimo a. eſſe: ⁊ primũ c. ſecus inuicẽ motorum. Accidit autẽ ipſum c. iuxta oĩa a. a. a. tranſire ⁊ ip̃m b. ſecus media a. Quare medium eſſe tp̃s. Equale. n. vtrũq; ẽ ſecus vnũquodq;. Simul aũt accidit ipſum b. ſecus oĩa c. trãſactũ eẽ. Simul. n. erit primũ b. ⁊ primũ c. in contrarijs vltimis in equali tp̃e ad vnũquodq; factũ ipſorum b. b. b. quantũ q̃dem ipſorum a. vt ait pꝑ ambo

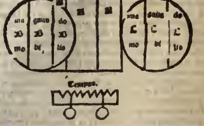
equali tẽpoꝛe ſecus ipſa a. fieri. Ratio quidẽ igitur hec eſt. Incidit autem in dictam falſitatem.

¶ Manifeſtat qḋ dixerat in terminis. Ponatur. n. ꝙ ſint tres magnitudines eq̃les ſibi inuicẽ in q̃rũ q̃libet ponaẽ a. ⁊ ſint iſte magnitudines ſtantes: id eſt nõ motẽ: vt ſi intelligaẽ ꝙ ſit aliqḋ ſpatiũ triũ cubitoꝝ in quoꝝ quolibet deſcribaẽ a. Et ſint alie tres magnitudines eq̃les ſibi inuicẽ: in q̃rũ q̃libet deſcribaẽ b. vtputa ſi intelligamus ꝙ ſit vnũ mobile triũ cubitoꝝ. Incipiãt aũt he magnitudines moueri a medio ſpatij. Sint ẽt tres magnitudines alie equales numero ⁊ magnitudine ⁊ velocitate ipſis b. ⁊ ſcribaẽ in iſtis c. ⁊ incipiãt moueri ab vltimo ſpatij. ſ. a ꝑmo a. Hac ergo ſuppoſitiõe facta ꝯtinget ꝙ ꝑmũ b. per ſuũ motũ ꝑueniet ad hoc ꝙ ſit ſimul cũ vltimo a. ⁊ iterũ ꝑmũ c. ꝑ ſuũ motũ ꝑueniet vt ſit cũ pꝛio a. oppoſito vltimo: ⁊ ſimul ẽt cũ h̃ erit cũ vltimo b. q̃ſi tranſiẽs. ſ. ſecus inuicẽ motoꝝ. i. iuxta oĩa b. q̃ inuicẽ ei cõtra moueñ. Cum aũt h̃ factũ fuerit cõſtat ꝙ iſtud primũ c. tranſiuit oĩa a. ſed ip̃m b. nõ tranſiuit niſi media. Cũ ergo b. ⁊ c. ſint eq̃lis velocitatis. ⁊ eque velox minoꝛẽ magnitudinẽ in minoꝛi tp̃e ꝑtrãſeat: ſeq̃tur ꝙ tp̃s ĩ quo b. ꝑuenit ad vltimũ a. ſit dimidiũ tp̃is in quo c. ꝑuenit ad primũ. a. oppoſitũ. In eq̃li. n. tp̃e vtrũq;: ſcilꝫ b. ⁊ c. eſt iuxta vnũqḋq;. i. ĩ eq̃li tp̃e c. ⁊ b. ꝑtrãſeũt qḋcũq; a. Hoc igiẽ ſuppoſito ꝙ tp̃s ĩ quo b. ꝑuenit ad vltimũ a. ſit dimidiũ tp̃is in quo c. ꝑuenit ad primũ a. oppoſitũ. vlterius ꝯſiderãdũ eſt quõ zeno volebat ꝯcludere ꝙ h̃ dimidium tp̃is ſit eq̃le illi duplo. Ex quo. n. poniẽ tp̃s motus ipſius c. duplum tp̃is motus ipſius b. ponaẽ ꝙ in pꝛia medietate tp̃is b. q̃ſcebat: ⁊ c. mouebaẽ: ⁊ ſic c. in illa medietate tp̃is ꝑuẽit vſq; ad medietatẽ ſpatij vbi eſt b. ⁊ tũc b. incipiat moueri ad vnam partẽ: ⁊ c. ad aliã. qñ aũt b. ꝑuenit ad vltimũ a. opoꝛtet ꝙ ꝑtrãſierit oĩa c. q̃a ſimul primũ b. ⁊ ꝑmũ c. ſunt in contrarijs vltimis. ſ. vnum in ꝑmo a. ⁊ aliud in vltimo. Et ſicut ip̃e dicebat: c. ĩ eq̃li tp̃e ſit iuxta vnũqḋq; b. in quãto tp̃e ꝑtrãſit vnũqḋq; ipſoꝝ a. Et h̃ ideo: q̃a ambo ſcilꝫ b. ⁊ c. ĩ eq̃li tp̃e ꝑtrãſeũt vnũ a. Et ſic vꝫ ꝙ ſi b. in eq̃li tp̃e ꝑtranſit ĩ quãto ꝑtrãſit ipſum c. ꝙ c. in eq̃li tp̃e ꝑtrãſit ipſum b. ⁊ ⁊ ipſum a. ergo tp̃s in quo c. ꝑtranſit oĩa b. eſt eq̃le tp̃i in quo ꝑtrãſiuit oĩa a. Tp̃s aũt in quo c. ꝑtranſit oĩa b. ẽ eq̃le tp̃i in quo c. vel b. ꝑtrãſit medietatẽ ipſoꝝ a. vt dictum eſt. Pꝛobatũ eſt aũt ꝙ tp̃s in quo ipſum b. ꝑtrãſit medietatẽ ipſoꝝ a. eſt dimidiũ tp̃is in quo c. ꝑtranſit oĩa a. ergo ſeq̃tur ꝙ dimidiũ ſit eq̃le duplo. Quod eſt impoſſibile. Hec igiẽ eſt ratio zenonis. Sed incidit in falſitatẽ pꝛedictam: q̃a ſcilꝫ accipit ꝙ c. in eodẽ tempoꝛe pertranſeat b. cõtra motum ⁊ a. quieſcens: quod eſt falſum: vt ſupꝛa dictũ eſt. ¶ Deinde cum dicit.

Deducto 4ª rõne zenonis infe rentis dimidiũ eẽ eq̃le duplo ſi motus ſit.

¶ Demonſtratio ꝙ ſi magnitudo moueãtur in oppoſitũ mobilis: mobile in minoꝛi tempoꝛe eam pertranſibit.

Magnitudo ſtans

¶ At vo

¶ At vo neqz in ea mutatiōe: cuius termini ɔdictoriā subeūt oppositōez impossibile qcq̄ nobis eueniet. Veluti q̄ppiā si e nō albo i albū mutatur atqz in neutro est: neqz albū: neqz nō albū esse. Nō eni si nō totū in vtrouis sit: nō dicetur albū: aut nō albū esse. Albū enim dicim⁹ aut nō albū: nō q2 totū: sz q2 plurimis ptib⁹ fit: aut maxime p̄cipuis tale. Nō est autē idē nō eē in hoc: ⁊ nō eē in hoc totū. Silr sese hz ⁊ in eo qd est: ⁊ i eo qd haud est: atqz in ceteris q̄ ɔdictoriā subeunt oppositiōez. Eteni i oppositoꝝ qdē altero necessario erit: totū aūt in neutro semper erit.

T.c.83. ¶ Neqz igif fm mutatiōnē cōtradictiōe nullum erit impossibile: vt si ex non albo in albū mutef: ⁊ in neutro est. Tanq̄ ergo neqz albū erit: neqz nō albū. Nō enim si nō totū in quolibet est: non dicef albū: aut nō albū. Albū enim dr aut nō albū nō q totū sit hm̄: sed q plures aut magis proprie partes. Nō idē aūt est nō esse in hoc: ⁊ non eē in h totū. Silr aūt est ⁊ in eē ⁊ in non eē ⁊ in alijs q̄ fm ɔdictionē sunt. Erit qdē .n. ex necessitate i altero oppositoꝝ: i neutro aūt nō sp totū.

Rō zenonis excludētis mutationē inter cōtradictoria. ¶ Ponit rōnē qua zeno excludebat mutationē q̄ est inter cōtradictoria. Dicebat enim sic. Oē qd mutaf dū mutaf in neutrū terminoꝝ est. qa dū est in termino a quo non dū mutaf: dū aūt est in termino ad quē iā mutatū ē. Si ergo aliqd mutef de vno cōtradictorio in aliud: sicut de nō albo in albū: seqtur q dū mutaf: neqz sit albuz: neqz nō albū. Qd est impossibile. Lz aūt hoc incōueniens sequaf aliqbus q ponūt impartibile moueri: tn̄ nobis qui ponimus q oē qd mouef est partibile: nullū accidit impossibile. Nō enim oportet si nō est totū in altero extremoꝝ: q pp h nō possit dici aut albū: aut nō albū. Contingit enim q vna pars eius sit alba: ⁊ alia nō alba. Nō aūt dr aliqd albū vl nō albū: ex eo q totū sit hm̄. Sed qa plures ⁊ p̄cipaliores ptes sunt tales: q̄ magis ꝑprie sunt nate tales esse: qa nō idē est nō esse in hoc: ⁊ nō esse totuz in hoc .s. in albo vel nō albo. Et qd dictū est de albo vel non albo: intelligendū est de esse vel non esse simpliciter: ⁊ in oībus q̄ opponunf fm cōtradictionē: sicut calidū ⁊ non calidū ⁊ hm̄. Semp enim oportebit q sit in altero cōtradictoꝝ illud qd mutaf: qa denominabif ab eo qd p̄ncipalius inest: sed nō seqtur q semp sit totū in neutro extremoꝝ: vt zeno putabat. Sciēdū est aūt q hec respōsio sufficit ad repellēdū rōnē zenonis: qd hic principaliter intendif. Quomō aūt circa h se hēat veritas in .8. plenius

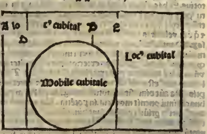
T.sp.t.c. 67 i sol. 2ᵉ dubi. T.c.8.t.c. 59. videf. Nō .n. i quolibet veꝝ ē q gs eni pte alteref vel generef: sz aliqñ totū simul: vt supra dictū ē. ⁊ tūc nō hz locū hec respōsio: sz illa q̄ ponitur in .8. ¶ Deinde cū dicit.

¶ In circulo rursus ac spera: ⁊ i his oīo q̄ in seipsis mouētur: nō eueniet ipsa qescere. In eodē eni loco tpe quodā: vt inqunt: ⁊ ipsa ⁊ ptes sunt. Quo fit vt qescāt simul ac moueātur. Primo nāqz ptes nō sūt eodē i loco tpe vllo. Deinde totū etiā i aliū semper locū mutatur. Nō est eni eadē circūferētia q̄ ab .a. ⁊ b. ⁊ c. sumitur ceteroꝝqz quolibet p̄cto: nisi vt musicꝰ hō ⁊ homo qd id accidit. Quare i aliā alia semper mutatur: ⁊ nūq̄ qescet. Idē est modus ⁊ in spera: atqz in ceteris que in seipsis mouentur.

T.c.84. ¶ Iterū aūt est in circulo ⁊ in spera ⁊ oīno que i ipsis mouētur: qa accidet ipsa qescere. In eodē enim loco fm tps quoddam sunt ⁊ ipsa ⁊ partes. Quare quiescunt simul ⁊ mouebuntur.

¶ Primū quidē enim partes nō sūt i eodē: nullo tpe. Postea ⁊ totū mutaf semp i alterū. Nō enim eadē est ab ipso a. accepta circulatio: ⁊ que est ab ipso b. ⁊ c. ⁊ alioꝝ vnoquoq̄ signoꝝ: nisi sicut musicꝰ hō ⁊ hō: qa accidit. Quare mutatur sp altera i alterā: ⁊ nequaq̄ qescet. Eodē aūt mō est ⁊ in spera: ⁊ in alijs q̄ in seipsis mouenf. T.c.85.

Rō zenonis destruētis motū spericum. ¶ Soluit rōnē zenonis q̄ destruebat motū spericū. Dicebat .n. q nō est possibile aliqd circulariter vel sperice moueri: vel quocūqz alio mō ita q aliq̄ mouenf i seipsis .i. nō ꝑgrediēdo a loco in quo sunt: sz in ipsomet loco. Et h pbabat tali rōne. Oē illud qd p aliqd tps fm totū ⁊ partes est in vno ⁊ in eodē loco: qescit. Sz oīa hm̄ sunt i eodē loco ⁊ ipsa ⁊ partes eoꝝ fm aliqd tps: ⁊ tn̄ dū ponunf moueri. ergo seqtur q simul moueātur ⁊ qescāt. Quod ē impossibile. ¶ Huic aūt rōni obuiat Phs dupliciter. Arist. cōtra zeno. Primo q̄tū ad h q dixerat ptes spere mote eē in eodē loco p aliqd tps: ɔ qd Arist. dicit q ptes spere mote i nullo tpe sūt i eodē loco. zeno .n. accipiebat locū totiꝰ. ⁊ veꝝ ē q dū spera mouef nulla ps exit eē locū totius spere. Sz Aristo. loqtur de ꝑprio loco ptis fm q ps pōt hēre locū. Dictū est T.c.7. t.c.44. n. i 5ᵒ. q ptes ɔtinui sunt i loco i potētia. Manifestū ē aūt in motu sperico q pars mutat ꝑpriū locū: sed nō locum totius: qa vbi fuit vna pars: succedit alia pars. Secundo obuiat ad p̄dictā zenonis rōnē q̄tū ad h qd dixit q totū manet in eodē loco p tps. Cōtra qd Aristo. dicit q etiam totū semp mutaf in alium locū: qd sic pz. Ad h .n. q sint duo loca diuersa: nō oportet q vnus illoꝝ locoꝝ sit totaliter extra alium: sed q̄qz qdē secūdus locus est partim ɔiūctus p̄mo loco: ⁊ ptim ab eo diuisus: vt pōt in his ɔsiderari q̄ mouenf motu recto. Si .n. aliqd cubitale corpus moueaf de .a.b. loco i .b.c. locū: quoꝝ vterqz locus sit cubitalis dū mouef ab vno loco in aliū oportet q parti deserat vnū ⁊ subintret aliū: sicut si deserat de loco a.b. quātū est a.d. subintrabit in locū b.c. q̄tū est b.e. Manifestū est ergo q locus d.e. ē alius a loco a.b. Nō tn̄ totaliter ab eo seiūctus: sz pti. Si aūt daref q illa pars mobilis que subintrat in 2ᵐ locū regredereф i pte loci quā mobile deserit: essent duo loca. ⁊ tn̄ in nullo abinuicē separata: sz solū differrēt fm rōnē: fm q p̄ncipiū loci i diuersis signis accipef: vbi .s. ē p̄ncipiū mobilis .i. aliqd signū qd i mobili accipif: vt p̄ncipiū. Et sic erūt duo loca fm rōnē: sz vnꝰ locꝰ fz subiectū. Et sic itelligēdū ē qd hic dic: q nō ē eadē circulatio fm q accipif icipiēs ab .a. ⁊ vt icipiēs a .b. ⁊ vt icipiēs a .c. vel a quocūqz alio signo. Nisi forte dicaf eadē circulatio subiecto: sicut musicus hō ⁊ hō: qa vnū accidit alteri. Vñ māifestū ē q sp de vno circulari loco mouef i alteꝝ: ⁊ nō qescit: vt zeno pbare nitebaf. Et eodē mō se hz ⁊ in spera ⁊ in oībus alijs q̄ infra locū ꝑpriū mouenf: sicut rota ⁊ colūna vel qcqd aliud hm̄.

¶ Demōstratis aūt his dicimꝰ id qđ ptibꝰ vacat moueri nō posse nisi per accidēs: veluti si corpꝰ vel magnitudo in qua est moueat. Quēadmodū si id qđ est in nauigio lat iđc nauigij: vel totꝰ motu ps moueatur. Uacare aūt in ptibꝰ dico: qđ est īdiuisibile quātitate. Partiū.n.motus: τ iter sese differūt: τ a totiꝰ ēt motu: atq3 in spera maxime differētiā ipsaꝝ ꝯspicabit. Non.n.eadē erit celeritas earū ptiū q̄ ꝓpinque sunt cētro: τ eaꝝ q̄ sunt ab eo distātes: totiusq3 spere. Quo p3 nō vnū oiu3 eē motū. Ut igit diximꝰ. sic ipm qđ ptibus vacat moueri pōt vt ille q sedet in currēte naui mouet: Per se aūt moueri nō pōt.

T.c.46.
LXII.
Cōtēsis aūt his dicimꝰ ꝙ ipartibile nō ꝯtingit moueri nisi fm accidēs: vt in corpore moto aūt magnitudie i qua: sicut vtiq3 erit qđ in naui mouet a nauis motu: aut ps: totiꝰ motu. Impartibile aūt dico: qđ est fm quātitatem īdiuisibile. Et nāq3 ptiū motus alij sunt fm ꝙ partiū τ fm ꝙ totiꝰ motus. Uidebit aūt in spera aliqs maxie differētiā. Non.n.eadē erit velocitas eoꝝ que iuxta centrum sunt: τ que extra: τ que totius: sicut nō vnius existēte motu. Sicut igit dicebā3: sic qdem contingit moueri impartibile: sicut in naui sedens naue cūte: Per se aūt non contingit.

Postq̄ Philosophus soluit rōnes ꝣenonis iprobātis motū: hic itēdit ostēdere ꝙ ipartibile nō mouet p qđ destruit opinio democriti ponētis athomos p se mobiles. Et circa h̄ duo facit. Primo ꝓponit intētionē. Scđo ꝓbat ꝓpositū. ibi ¶ Mutet.n.ex a.b.in b.c.] Dicit ergo primo ꝙ suppositis his q̄ supra ōnsa sunt dicēdū est ꝙ ipartibile nō pōt moueri: nisi forte p accidēs: sicut pūctū mouet in toto corpore vel quacūq3 alia magnitudine in qua est pūctū. s. linea vel supficie. Moueri autē ad motū alterius cōtingit dupliciter. Uno mō qn̄ id qđ mouet ad motū alterius nō ē aliqua ꝑs eiꝰ. sicut illđ qđ ē i naui mouet ad motū nauis: τ albedo ēt mouet ad motū corporis: ꝗ̄ nō sit ps eius. Alio mō sicut ps mouet ad motū totꝰ. Et qꝛ ipartibile đr multipliciter sicut τ partibile. ostēdit quō accipiat hic impartibile: τ dicit: ꝙ impartibile hic đr illud qđ est indiuisibile fm quātitatē. Dr.n. τ aliqđ ipartibile fm spēm sicꝰ si dicamꝰ ignē ipartibilē: τ aut aerē: qꝛ non pōt resolui in plura corpora spē diuersa. S3 tale ipartibile nihil ꝓhibet moueri. Intēdit ḡ excludere motū ab ipartibili fm quantitatē. Et qꝛ dixerat ꝙ ps mouet ad motū totius. τ aliqs posset dicere ꝙ ps nullo mō mouet: subiūgit ꝙ sunt aliq motus partiū inquantū sunt ptes q sunt diuersi a motu totius inq̄tū est motꝰ totius. Et hāc diuīam aliqs maxime pōt ꝯsiderare in motu sperico: qꝛ nō ē eadē velocitas ptiū q̄ mouent circa cētrū: τ ptiū [q̄ sūt extra] .i. versus supficiē exteriorē spere: τ q̄ ē ēt velocitas totꝰ: ac si motus iste nō sit vnꝰ s3 diuersoꝝ. Manifestū ē.n. ꝙ velocius est qđ i eq̄li tpe ptransit maiorē magnitudinē. Dū aūt spera mouet manifestū est ꝙ maiorē circulū ptrāsit ps exterior spere q̄ ps iterior. vn̄ maior ē velocitas ptis exterioris q̄ interioris. Tn̄ velocitas totꝰ est eadē cū velocitate iterioris τ exterioris ptis. Ista aūt diuersitas motuū itelligēda est fm ꝙ partibus cōtinui ꝯuenit moueri. s. in potētia. Un̄ actu est vnꝰ motꝰ totꝰ τ ptiū: s3 potētia sunt diuersi motꝰ ptiū τ ad inuicē τ a motu totꝰ. Et sic cū đr pars moueri p accidēs ad motū totius: est tale p accidēs qđ est in potētia p se: quod nō est de motu p accidēs: fm ꝙ dicunt accidentia vel forme p accidēs moueri. Posita igit distinctiōe eius qđ mouet explicat suā itētionē: τ dicit. ꝙ id qđ est ipartibile fm q̄titatē pōt moueri qdē ad motū corporis p accidēs: non tanq̄ pars: qꝛ nulla magnitudo cōponit ex idiuisibilibꝰ: vt ostensum ē: sed sicut mouet aliqđ ad motū alterius qđ nō est pars eius: sicut sedēs in naui mouet ad motum nauis. S3 p se nō cōtingit ipartibile moueri. Hoc aūt idem supra ꝓbauit nō ex pncipali itētiōe: sed icidēter. Un̄ preter rōnē supra positā hic magis explicat veritatē: τ rōnes addit efficaces ad propositū ostendendū. ¶ Secūdo ibi.

Motꝰ p accidens duplex.

T.1.e phꝰ in fi.

T.c.5... 29.

¶ Mutet.n.ex a.b.in.b.c. siue in magnitudine ex magnitudie: siue i forma ex forma: siue ex termino i oppositū ꝯtradictorie terminū: tps aūt in quo pmo mutat sit.d: Igit ipsum eo in tpe quo mutat: aut in a.b. aut in b.c. aut ptim in hoc: parti in altero eē necesse ē: oē nāq3 qđ mutat sic se h3. At aliqđ ipsiꝰ i vtroq3 nō erit: fuit.n.ptibile. Neq3 erit in b.c: erit.n.mutatū: supponit ꝟo mutari. Restat igit ipm i a.b. eē eo tpe quo mutat. Quiescet ergo. Qđ.n.est in eodē tpe quo dā: id qescere dicebamus. Quare nō fit vt id qđ vacat ptibus moueat aut oino mutetur. Hoc tm̄ pacto motus ipsius eēt: si tps suis ex pūctis cōstaret. Semp.n.in ipso nūc motū eēt atq3 mutatū: vt moueat qdē nunq̄: ip ꝟo sit motū. At hoc esse nō posse prius est demōstratū. Neq3.n.tps ex nunc ipsis: neq3 linea ex pūctis: neq3 motus ex suis momētis cōstat. Nam nihil aliud asserit q id dicit: q̄ motū ex hisce q̄ partibus vacāt cōstare: pinde atq3 si tps ex nūc ipsis assereret aut magnitudinē ex punctis constare.

¶ Mutet.n.ex a.b.i b.c. siue ex magnitudine in magnitudinē: siue ex spē in spēm: siue fm ꝯdictionē. Tps autē sit in quo primo mutat .c.d. Ergo necesse est ipsu3 fm ꝙ mutat tps: aut in a.b. esse. aut in b.c. aut aliqđ qdē huius in hoc: aliđ ꝟo i altero. Oē.n.qđ mutat: sic se habuit. In vtroq3 qdē igit nō erit aliqđ ipsiꝰ. Partibile.n. vtiq3 esset. At ꝟo neq3 in b.c. Mutatū.n. erit. Concessum est aūt mutari. Relinqtur igit ipm in a.b. eē fm ꝙ mutat tps: qescet ergo. In eodē.n. eē ꝑ tps quoddā: qescere ē. ¶ Quare nō ꝯtingit ipartibile moueri neq3 oino mutari. Solum.n. sic esset ipsius motus: si tps esset ex ipsis nūc. Semp.n. in ipso nūc ē motū eē τ mutatū. Quare moueri qdē nequaq̄ ē: motū aūt eē sp. Hoc aūt ꝙ ipossibile sit: ōnsū ē. Neq3.n. ex ipsis nūc tps: neq3 linea ex ipsis pūctis: neq3 motus ex momētis ē. Nihil.n. aliud facit hoc dicēs: aut motū ex indiuisibilibus: sicut si tempus ex ipsis nūc: aut magnitudinem ex pūctis.

T.c.51.

T.c.52.

¶ Probat propositum tribus rationibus. Quarum pma talis est. Si ponatur ꝙ impartibile mouetur: moueat ex a.b.in b.c. Nec differt quātum ad hanc rōnem vtru3 ista duo. s. a.b. τ b.c. sint due magnitudies siue duo loca: vt in motu locali τ augmenti τ decrementi: vel due species. s. due qualitates: sicut in motu alterationis: vel sicut duo contradictorie opposita: vt in generatione τ corruptione. Et sit tempus.c.d.in quo aliqđ mutatur de vno termino in alterū pmo .i.nō rōne partis. In hoc ḡ tpe necesse ē ꝙ

Impartibile nō moueri probat triplici rōne. 1ᵒ

id qḋ mutaꝛ aut sit in.a.b.i.in termino a quo:aut in.b.c.i.
in termino ad quē:aut aliqd eius est in vno termino:alius
vo pars eius est in altero.Omne eni qḋ mutaꝛ oportet ꝙ
T.co.ii.t. com.83. aliquo hoꝝ triū modoꝝ se babeat:sicut supra dictum est.
Non aūt pōt dari tertiū mēbrū.i.ꝙ sit in vtroqꝫ sm di/
uersas partes sui:qꝛ sic sequereꝛ ꝙ esset partibile:ꝛ posi/
tū erat ꝙ esset ipartibile.Sed silr nō pōt dari 2ᵐ mēbrū
i.ꝙ sit in.b.c.i.in termīo ad quē:qꝛ qñ ē in termīo ad quē:
T.co.7.t. com.40. tūc iā est mutatū:vt ex supiorib⁹ pꝫ.Ponebaꝛ tñ ꝙ in b
tēpore mutareꝛ.Relinqtur ergo ꝙ in b toto tpe in quo
mutaꝛ idiuisibile sit in.a.b.ꝛ in termino a quo.Ex quo se
Quiescere quid. quitur ꝙ qescat.Nihil eni est aliud qescere ꝙ ꝙ aliqd sit
in vno ꝛ eodē per totū aliqḋ tēpus.Cū enim in quolibet
tēpore sit prius ꝛ posterius:si tēpus est diuisibile:qcqd ꝑ
aliqḋ tēpus est in vno ꝛ eodē:silr se babet nūc ꝛ prius:qḋ
est qescere.Sed b est ipossibile ꝙ aliqd dū mutatur qe/
scat.Relinqtur ergo ꝙ nō ɔtigit ipartibile moueri neqꝫ
aliquo mō mutari.Hoc eniꝫ solo mō posset motus aliqs
esse rei idiuisibilis.si tēpus cōponereꝛ ex ipsis nūc:qꝛ in
nūc est semꝑ motū esse vel mutatū.ꝛ qꝛ qḋ motū est inqꝫ
tū huiꝰ nō moueꝛ:seqtur ꝙ i nūc nihil moueꝛ:sed sit mo
tū.Sic igiꝛ posset poni idiuisibile moueri in aliquo tēpo
re si tēpus ex ipsis nūc cōponereꝛ:qꝛ posset dari ꝙ in quo
libet ipsorum nūc ex qbus cōponitur tēpus esset in vno:ꝛ
in toto tēpore.i.in oibus nūc eēt in multis.ꝛ sic in toto tē/
pore moueretur:nō aūt in aliquo nūc.Sꝫ ꝙ b sit ipossibile
ſ.i.la pa⁹ te b. scilꝫ tps cōponi ex ipsis nūc ostensuꝫ est pus.Ostensuꝫ est
eniꝫ supra ꝙ neqꝫ tempus componitur ex ipsis nunc:ne/
qꝫ linea ex ipsis punctis:neqꝫ motus componitur ex mo/
mētis:vt per momentum intelligamus hoc quod est mu
tatū eē.Qui eniꝫ hoc dicit.ꝙ indiuisibile mouetur:aut ꝙ
mot⁹ cōponatur ex idiuisibilib⁹:nihil aliud facit ꝙ ꝙ tē
pus cōponaꝛ ex nunc:aut magnitudo ex punctis qḋ est
impossibile.ergo ꝛ ipossibile est ipartibile moueri.¶ Se
cundam rationem ponit ibi.

¶ Demōstratio ꝙ ipossibile ē ipartibile per se moueri.
Due magnitudines.

¶ Preterea neqꝫ pūctū:neqꝫ idiuisibile qcꝙ moueri
ex his ēt pꝫ.Fieri nāqꝫ nō pōt vt id qḋ motu cieꝛ ma
ius seipso trāseat ꝑ⁹ ꝙ aut ꝑ eqle aut min⁹ se moueā
tur.Qḋ si ita sit:pꝫ ꝛ pūctū seipso min⁹ aut eqle ꝑus
trāsire.At cū idiuisibile sit:fieri nō pōt vt ꝑ min⁹ an
tea moueaꝛ.Per eqle ergo sibi mouebiꝛ.Quo fit:vt
ex pūctis linea ɔstet.Pūctū.n.trāseūdo sibi sꝑ eqle:
totā quā transit lineā metieꝛ.Qḋ si id eē nō pōt:fie/
ri quoqꝫ nequit vt indiuisibile moueatur.
T.c.89. ¶ Amplius aūt ex his manifestū:ꝙ neqꝫ pūctū:
neqꝫ aliud idiuisibile nullū ɔtingit moueri.Oē
enim qḋ mouetur:impossibile est prius maius

moueri ipsius ꝙ aut eqle aut minus.Si igitur
hoc:manifestū qꝛ ꝛ punctū minus aut equale
mouebiꝛ primuꝫ.Quoniā aūt indiuisibile est:
impossibile est minus moueri pri⁹.Equale er/
go ipsi.Quare erit linea ex punctis.Semꝑ.n.ꝑ
eqlē motū oēm lineā pūctū mensurabit.Si aūt
hoc ipoīe ē ꝛ moueri indiuisibile ipossibile est.
¶ Et dicit ꝙ ex his que sequūꝛ pōt eē manifestū ꝙ neqꝫ 2ᵃ rō ad idem.
punctū neqꝫ aliḋ qḋcūqꝫ idiuisibile pōt moueri.Et ista
rō specialis est de motu locali.Omne eni qḋ moueꝛ sm
locū impossibile est ꝙ prius pertrāseat maiorē magnitu/
dinē ipso mobili:ꝙ eqlē vel minorē:sꝫ semꝑ mobile ꝑus
ꝑtransit magnitudinē equalē sibi aut minorē ꝙ maiorē.
Si ḡ hoc ita se hꝫ:manifestū est qꝛ ꝛ pūctū si moueꝛ:ꝑus
ꝑtransibit aliqd minus se aut eqle sibi ꝙ lōgitudinē ma
iorē se.Sed ipossibile est ꝙ ꝑtranseat aliqd minus se:
qꝛ est idiuisibile.Relinqtur ergo ꝙ ꝑtransibit equale si/
bi.Et ita opꝫ ꝙ numeret oīa puncta q̄ sūt in linea:qꝛ sem
per punctū cū moueaꝛ motu eqli linee,ꝑpter b mouetur
per totam lineā:sequiꝛ ꝙ totam lineā mēsuret.Hoc aūt
facit numerādo omnia puncta.sequitur ergo ꝙ linea sit
ex punctis.Si ergo hoc est impossibile:impossibile est ꝙ
indiuisibile moueaꝛ.¶ Tertiam rationē ponit ibi.
¶ Insuꝑ si oē motu cieꝛ i tpe:ꝛ nihil in ipso nūc mo/
ueaꝛ.oēqꝫ tps sit disibile:erit vtiqꝫ tps eo tpe min⁹
i quo trāsit id qḋ moueꝛ eqle spatiū sibi.Id eni i quo
moueꝛ tps erit plane:ꝑpterea ꝙ oē qḋ moueꝛ i tpe
motu cieꝛ.Tps aūt oē disibile eē ꝑus ē demōstratū.
Si igiꝛ pūctū moueꝛ erit aliqḋ tps eo tpe min⁹ i quo
motū ē ipꝫ ꝑ eqle spatiū sibi.At eē nō pōt.In mino
re nāqꝫ trāseat min⁹ neċe ē.Quo ɔtinuo fit vt idiui/
sibile:i se minus sit disibile:queadmodū ꝛ tps in tē/
pus.Enimuero vnice id qḋ ꝑtib⁹ vacat atqꝫ indiuisi
bile moueretur:si fieri posset:vt in ipso nunc idiuiduo
qppiam moueaꝛ.Eiusdē eni est rationis in ipso nūc
moueri:ꝛ indiuisibile quid moueri.
¶ Ampli⁹ aūt si oē in tpe moueꝛ:ꝛ in ipso nūc i/ T.co.90.
bil:oē aūt tps disibile:erit vtiqꝫ aliqḋ tps min⁹
quolibet eoꝝ q̄ mouenꝛ:i quo moueꝛ:ꝙtū ipm
motū ē.Hoc qdē.n.erit tps in quo moueꝛ ꝑpt id
ꝙ moueꝛ oē in tpe.Tēpus aūt oē diuisibile esse
ostēsuꝫ est prius.Si igiꝛ pūctū moueꝛ:erit ali/
qḋ tēpus min⁹ in quo ipꝫ motū est:sed ipossibi
le ē.In minori.n.necesse minus moueri.Qua/
re erit diuisibile indiuisibile in minus:sicut ꝛ tē
pus in tempore.Solūmodo.n.mouebitur im
partibile ꝛ idiuisibile:si erit in ipso nunc possi/
bile moueri athomo.Eiusdē.n.rōnis est in ipso
nūc moueri:ꝛ indiuiduum aliqḋ moueri.
¶ Que talis est.Omne qḋ moueꝛ moueꝛ i tpe:ꝛ nihil mo 3ᵃ rō ad idem.
ueꝛ in ipso nūc:vt supra ꝑbatū est.Ostēsuꝫ ē aūt supra ꝙ
oē tps est diuisibile.ergo in quolibet tpe in quo aliqd mo T.co.5.t. com.29.
ueꝛ:erit accipe minus tps in quo moueꝛ aliqḋ min⁹ mo/
bile:qꝛ manifestū ē ꝙ supposita eadē velocitate:in mino
ri tpe ꝑtransiet min⁹ mobile aliqḋ signū datū:ꝙ mobile
maius:sicut in minori tpe pars ꝙ totū:vt ex supiorib⁹ pꝫ.
Si ergo punctuꝫ mouetur erit accipere aliqḋ tps minus T.c.°.2. com.16.
tpe in quo ipsum mouetur.Sed hoc est impossibile:qꝛ se
quereꝛ ꝙ in illo minori tpe moueretur aliqd min⁹ ꝙ pūctū.

⁊ sic idiuisibile eēt diuisibile in aliqḋ minus: sicut tēpus diuidit̄ in tp̄s. Hoc eni solo mō posset moueri indiuisibile si eēt possibile aliqd moueri i nūc idiuisibili. q2 sic nō esset accipere aliqḋ min⁹ ipso nūc in quo mouet̄: ita non oporteret accipere aliqḋ min⁹ mobile. Et sic p3 ꝙ eiusdez ronis est ꝙ fiat mot⁹ in nūc: ⁊ ꝙ idiuisibile aliqḋ moueatur. Hoc aūt est impoſe ꝙ .s. in nūc fiat mot⁹. ergo ipossibile est ꝙ indiuisibile moueat̄. LEC. XIII.

¶ Mutatio aūt nulla ē isinita. E quopiā eni i qppiā ē ois: ⁊ ea q̄ i ꝯdictorijs: ⁊ ea q̄ i ꝯtrarijs est. Quare mutationū qdē eaꝝ q̄ i ꝯdictorijs sūt: affirmatio atq3 negatio finis ē: gn̄ationis qdē id qḋ ē: corruptiōis aūt id qḋ nō ē. Mutationū vō q̄ iter ꝯtraria sūt: ipsa contraria sunt extrema. Hec eni vltima sūt mutationis: quare ⁊ alterationis omnis. Alteratio nanq3 ex ꝯtrarijs ē qbusdā. Silr̄ ⁊ accretiōis decretiōisue. Nā accretionis quidē id est extremum quod est magnitudinis perfecte que accommodat̄ nature finis. Decretionis vō casus ab hoc ipso remotione.

T. cō. 91. Mutatio aūt nō ē: neq3 vna isinita. Ois enim erat ex quodā in quiddā: ⁊ que est in ꝯtradictiōe: ⁊ in cōtrarijs. Quare eoꝝ que sunt ſm ꝯtradictionē affirmatio ⁊ negatio terminus est: vt generationis quidem esse: corruptionis aūt nō esse. Eoꝝ autem que sūt in ꝯtrarijs: contraria. Hec eni vltima sūt mutationis: quare ⁊ alterationis ois. Ex cōtrarijs eni quibusdā ē alteratio. Similiter aūt augmēti ⁊ decremēti. Augmēti qdē3 termin⁹ ē q est ſm propriā natura3 perfecte magnitudinis. Decrementi qui est ab hac remotio.

Prīa rō ꝯ Heraclitū ꝙ nl̄le mutatiō sit isinita ſm spēm propria3.

Postq̄3 Phs ostēdit ꝙ ipartibile nō mouet̄: hic itēdit ostēdere ꝙ nulla mutatio est isinita: qḋ est ꝯtra Heraclitū: q posuit oia moueri semp. Et circa h duo facit. Primo ostēdit ꝙ nulla mutatio est isinita ſm ꝓpriā spēm. Scḋo ostēdit quō possit esse infinita tpe ibi. [Sed si ꝯtingit.] Circa pmū duo facit: Primo ostēdit ꝙ mutatio nō est isinita ſm spēm in alijs mutationibus ꝓter motū localē. Scḋo ondit idē in motu locali ibi [Loci aūt mutatio.] Pria ratio talis ē. Supra dcm̄ est ꝙ ois mutatio est ex quodā in qddā. Et in qbusdā quidē mutationibus q̄ .s. sūt iter ꝯtradictorie opposita: vt generatio ⁊ corruptio: vel iter ꝯtraria vt alteratio ⁊ augmētū ⁊ decremētū manifestū est ꝙ habēt ꝓprios terminos. Uñ in his mutationibus q̄ sūt inter ꝯtradictorie opposita: termin⁹ est vel affirmatio vel negatio. sicut terminus generatiōis est esse: corruptiōis vō nō esse. Similiter illarū mutationū q̄ sūt inter ꝯtraria: ipsa ꝯtraria sunt termini i ad quos sicut ad quedā vltima mutatiōes huiꝰ terminantur. Uñ seqtur ꝙ cū omnis alteratio sit de ꝯtrario in ꝯtrariu3: ꝙ omnis alteratio habeat aliquē terminū. Et silr̄ dcm̄ est i augmēto ⁊ decremēto: q2 terminus augmenti est ꝑfecta magnitudo. Et dico ꝑfectā ſm ꝯditionē ꝓprie nāe. Alia eni ꝑfectio magnitudinis cōpetit hoi ⁊ equo. Terminus aūt decremēti est id qḋ ꝯtingit eē in tali natura maxime remotu3 a perfecta magnitudine. Et sic p3 ꝙ quelibet ꝑdictarum mutationum h3 aliquid vltimum in qḋ terminatur. Nihil aūt tale est ifinitū. ergo nulla predictarum mutationum pōt esse ifinita. ¶ Scḋo ibi.

5° lec. 2.4. com. 7. pma rō.

¶ Latio aūt hoc qdē mō nō erit finita. Nō enim ois est in ꝯtrarijs. Sed quoniā qḋ hoc pacto est: ipossibile diuisu3 fore vt nō ꝯtingat ipm fore diuisum id vt diuidat̄ nō potest. Multipliciter eni impossibile dicit̄. Atq3 qḋ ita ē ipossibile secari nō possit. Et oino qḋ factū fore nō pōt: id fieri nō ꝯtigit: ⁊ id profecto qḋ mutatū fore nō pōt in id mutari nequit: in qḋ mutatū fore nō pōt. Si igit̄ id qḋ fertur in qppiā mutatur ⁊ in illud sane fore mutatū pōt. Quare motus nō est isinitus: neq3 quicq3 per isinitum feretur Fieri enim non potest: vt illud vnq3 pertranseat. Patet igitur hoc pacto nullam infinitam esse mutationem: vt nō sit finibus terminata.

T. cō. 92. ¶ Loci aūt mutatio sic qdem nō erit finita. Nō enim omnis in ꝯtrarijs est. Sed quoniā ipossibile est decisu3 eē: eo ꝙ nō ꝯtingit decidi. Multipliciter eni dicit̄ ipossibile: nō ꝯtigit sic impossibile decidi: neq3 oino impossibile factum esse fieri neq3 mutari: ipossibile ꝯtingit vtiq3 mutari: in quod ipossibile est mutari. ¶ Si ergo qḋ fert̄ mutat̄ in aliqḋ: ⁊ possibile ē mutari: quare T. cō. 93. non erit infinitus motus. Neq3 fertur in infinito. Impossibile est enim transire ipm. Quod quidem igitur sic non sit infinita mutatio: vt nō finiatur terminis: manifestum est.

¶ Procedit ad loci mutationē. Et pmo ostēdit ꝙ nō est similis rō de loci mutatione ⁊ alijs mutationibus. Nō eni pōt sic ꝓbari ꝙ loci mutatio sit finita: sicut ꝓbatū est de alijs mutationibus per h ꝙ determinātur ad aliquo contraria vel contradictorie opposita: q2 non omnis loci mutatio est iter ꝯtraria simpliciter. Dicunt̄ eni3 ꝯtraria que maxime distāt. Maxia aūt distātia simpliciter accipit̄ quidē in motib⁹ nālibus grauiū ⁊ leuiū. Locus eni ignis a centro terre h3 maximā distātiā ſm distātias determinatas talibus corporibus in nā. Uñ tales mutatiōes sūt iter ꝯtraria simpliciter. Uñ de huiꝰ mutationib⁹ posset ostendi ꝙ nō sunt infinite: sicut ⁊ de alijs. Sed maxia distātia in motibus violētis: aut volūtarijs nō accipit̄ simpliciter ſm aliquos terminos certos: sed ſm ꝓpositū aut violentiā mouētis. qui aut nō vult: aut nō potest ad maiorē distātiā mouere. Unde est ibi ſm quid maxima distantia: ⁊ per ꝯsequēs contrarietas: nō aūt simpliciter. Et idō nō poterat ostēdi per terminos ꝙ nulla mutatio localis esset infinita. Unde cōsequēter hoc ostēdit alia rōne. Que talis est. Illud qḋ impossibile est eē decisum: nō contingit decidi. Et q2 multipliciter dicit̄ aliqd impossibile .s. qḋ oino nō ꝯtingit eē: ⁊ qḋ nō de facili pōt esse: ideo iterponit de quo impossibili hic itelligat̄. Intelligit enim de eo qḋ sic est impossibile ꝙ nullo mō ꝯtingit esse. Et eadē rōne id qḋ est ipossibile factū eē: impossibile est fieri. Sicut si impossibile est ꝯtradictoria esse simul: ipoſe est hoc fieri. Et pari rōne illud qḋ impossibile est mutatū esse in in aliquid: ipossibile est ꝙ mutet̄ in illud: q2 nihil tendit ad impossibile. Sed omne quod mutat̄ ſm locum mutatur in aliqd. ergo impossibile est per motu3 peruenire in illud. Sed infinitum nō potest pertransiri. Nō ergo fertur aliquid localiter per ifinitū. Sic ergo nullus motus localis est infinitus. Et ita vniuersaliter p3 ꝙ nulla mutatio potest esse sic infinita vt non terminetur certis terminis a quibus speciem habet. ¶ Deinde cum dicit.

Scḋa rō ad idem ⁊ spālr̄ loci mutatione.

Maxia distantia multiplr̄.

¶ Ueꝝ ꝯsiderādu3 est si sic esse possit vt vna eadēq3 tēpore sit isinita. Nā si nō fiat vna: nihil forsitan prohibet. Ueluti si alteratio fiat post lationē: ⁊ accretio

post alteratione͂: ꝛ generatio rursus post illa͂. Sic .n. semꝑ qͥde͂ erit tꝑe motus. sed non vnus: q̄ꝛ nō ē vn⁹ ex vniuersis. Ut autem vnus infinitus tempore fiat preter vnū non potest: hic autem est ipsa conuersio.

T.c.94. ¶ Sed si sic ꝯtingit vt te͂pore sit īfinitus ide͂ existe͂s ꝛ vnus: considerandū est. Non vno quide͂ eni facto nihil forte prohibet: vt si post loci mutatione͂ alteratio fit: ꝛ post alteratione͂ augmentū: ꝛ iteꝝ generatio. Sic eni semꝑ quide͂ erit in te͂pore motus. sed nō vnus: ꝓpter id ꝙ nō ē vn⁹ ex oib⁹. Ut aūt fiat vnus: nō ꝯtingit īfinitū esse te͂pore ꝑter vnum. Hic aute͂ est circulatio.

Quo motꝰ possit vnꝰ nō possit esse tꝑe īfinit⁹ ¶ Oste͂dit qūo motus possit eē īfinitus tꝑe ꝛ dicit ꝙ cōsiderādū est vtrū ꝯtingat motū sic eē motū infinitū te͂pore vt semꝑ maneat vnus ꝛ ide͂ numero. Cꝫ enim motus duret per īfinitū te͂pus nō existente vno ipso motu: nihil ꝓhibet. Qđ sub dubitatione dicit adde͂s forte. Quia posterius de h̄ inquiret. Et ponit exemplū. Sicut si dicam⁹ ꝙ post loci mutationem est alteratio: ꝛ post alterationeꝫ est augme͂tū: ꝛ post augme͂tū iteꝝ gn̄atio. ꝛ sic in īfinitū. Sic .n. semꝑ posset mot⁹ durare tꝑe īfinito. Sed nō eēt vnus ꝫm numerum: quia ex huiusmodi motibus non fit

T.5.t.c.35 vnum numero: vt in quinto ostensum est. Sed ꝙ motus duret tempore infinito: ita ꝙ semper vnus maneat numero: hoc non contingit nisi in vna specie motus. Motus

T.cc.49.8 enim circularis potest durare vnus ꝛ ꝯtinuus tempore in

octaui. finito: vt in .8. ostendetur. LEC. I.

¶ Textus libri Septimi de physico auditu Aristotelis stagyrite.

Omne qđ moueꝛ ab aliquo moueaꝛ necesse est. Si igiꝛ i se nō he͂at ꝑncipiū motus: ab alio pꝫ ip̄m moueri. Si in se he͂at: accipiaꝛ ip̄m. a.b. qđ qͥde͂ moueaꝛ nō ex eo: q̄ꝛ qđ sui cieꝛ. Primū igiꝛ. a.b. putare a se moueri: q̄ꝛ ꝛ totū ab externo nullo moueꝛ: simile est atqꝫ siqͥs cū ip̄m. d.g. mouet ip̄m. g.f. simulqꝫ cū eo moueꝛ ip̄m. d.g.f. a seipso moueri putaret. q̄ꝛ nō ꝑspicit vtrum ab vtro moueaꝛ vtrū. d.g. a g.f. an. g.f. ab ipso. d.g.

T.cō.1. Omne aūt qđ moueꝛ: necesse est ab aliquo moueri. Siqͥdem igiꝛ in seip̄o nō habet pꝛicipiū motus: manifestū ꝙ ab altero moueꝛ: aliud eniꝫ erit moue͂s. Si aūt i seip̄o: accipiaꝛ a.b. qđ moueaꝛ ꝫꝫ se: ꝛ nō eo ꝙ eorum que huius sunt aliqͥd moueꝛ. Primū qͥdeꝫ igitur opinari. a.b. a seipso moueri ꝓpter id qđ totū moueꝛ ꝛ a nullo exteriorū: simile est: sicut si quis ipso. d.e. moue͂te. e.ꝫ. ꝛ ipso moto: opinetur. d.e.ꝫ. a seipso moueri: ꝓpter id ꝙ non videtur vtrum ab vtro moueatur: ꝛ vtrum. d.e. ab e.ꝫ. aut. e.ꝫ. a d.e.

¶ Diui Thome Aquinatis in Septimuꝫ librū Physicorū dilucidissima Expositio.

Postq̄ꝫ Phs in precede͂tib⁹ libris determinauit de motu ꝫm se ꝛ de ꝯsequentibus ad ip̄m: ꝛ de partib⁹ ei⁹. hic icipit determinare de motu per cōparationem ad motores ꝛ mobilia. Et diuiditur in partes duas. In prima ostendit esse ꝑmum motum ꝛ ꝑmū motore͂. In sc̄da inqͥrit qualis sit motus ꝑmus ꝛ ꝑmus motor. ꝛ hoc in .8. libro ibi Utrū aūt motus aliquādo ꝛc. Prīa aūt pars diuidiꝛ in partes duas. In prima pꝛte oste͂dit eē ꝑmū motū ꝛ ꝑmū motore͂. Et q̄ꝛ ea q̄ sunt vnius ordinis habe͂t aliq̄ꝫ cōparationem adinuice͂. iō in secūda pꝛte determinat de cōparatione motuū adiuice͂ ibi Dubitabit aūt aliqͥs ꝛc. Circa ꝑmū tria facit. Primo ꝑmittit qđdā quo idiget ad ꝓpositūꝫ ostende͂dū. Sc̄do oste͂dit ꝓpositū ibi Quoniā aūt oē qđ mouetur. Tertio manifestat qđdam qđ supposuerat ibi Primū aūt moue͂s ꝛc. Proponit ḡ ꝑmo ꝙ necesse est omne qđ moueꝛ ab aliquo alio moueri. Qđ qͥdem in aliqͥb⁹ est manifestū. Sūt eni queda͂ que nō habent in seipsis ꝑn^m sui motus: sed ꝑn^m motus ipsoꝝ est ab extrinseco: sicut in his que per violentiam moue͂ꝛ. Si ergo aliquid sit qđ nō habeat in seipso ꝑn^m sui motus: sed ꝑn^m sui motus est ab extrinseco: manifestū ē ꝙ ab alio moueꝛ. Si vō sit aliqđ mobile qđ habeat in seipso ꝑn^m sui motus: circa h̄ pōt esse dubium an ab alio moueaꝛ. Et iō circa hoc instat ad ondēdū ꝙ ab alio moueꝛ. Si ḡ aliqͥd tale ponaꝛ nō moueri ab alio: accipiaꝛ mobile. a.b. cui qͥde͂ moueri ꝯueniat ꝫꝫ se ꝛ ꝑmo: nō aūt ex eo ꝙ aliq̄ pars eius moueꝛ: sic eni nō moueretꝛ ꝫꝫ se. sed ꝫm pꝛte͂. Opꝫ aūt si aliqͥd mouet se ipsum nō motū ab altero: qđ sit ꝑmo ꝛ ꝑ se motū. Sicut si aliqͥd est calidū nō ab alio: opꝫ ꝙ sit ꝑmo ꝛ ꝑ se calidū. Hoc ḡ dato ꝓcedit ad ꝓpositū ostende͂dū dupliꝛ. Primo qͥde͂ exclude͂do illud vnde maxime videri posset ꝙ aliqͥd nō ab alio moueaꝛ. Sc̄do directe oste͂de͂do ꝙ nihil pōt a seipso moueri ibi Amplius aūt qđ a seipso moueꝛ ꝛc. Id aūt ex quo maxie videꝛ ꝙ aliqͥd nō moueaꝛ ab alio est: q̄ꝛ nō moueꝛ ab aliquo exteriori: sed ab ipso interiori ꝑn⁰. Dicit ḡ ꝑmo ꝙ opinari ꝙ. a.b. moueaꝛ a seipso ꝓꝑ h̄ ꝙ totū moueꝛ: ꝛ nō moueꝛ ab aliquo exteriori: sile ē ac si aliqͥs diceret ꝙ mobile cui⁹ vna ps moueꝛ ꝛ alia mouet: moueat seip̄m ꝓpter h̄ ꝙ nō discerniꝛ que pars sit moue͂s: ꝛ que sit mota. Sicut si huiꝰ mobilis qđ ē. d.e.ꝫ. ps q̄ est. d.e. moueat parte͂ q̄ est. e.ꝫ. ꝛ nō videaꝛ q̄ pars eaꝝ sit moue͂s ꝛ q̄ sit mota. Uult aūt ꝑmū mobile. a.b. ꝙ totum moueꝛ ꝛ a ꝑn⁰ īteriori moue͂te: itelligi aliqđ corpus aiatū qđ totū moueꝛ ab aīa. Per mobile aūt. d.e.ꝫ. vult intelligi corpus aliqđ qđ nō totum mouetur: sed vna pars eius corꝑalis ē moue͂s ꝛ alia mota. in quo qͥde͂ mobili manifestū est ꝙ id qđ moueꝛ ab alio moueꝛ: ꝛ ex hoc vult simile ostendere de corpore animato qđ videꝛ mouere seipꝫ. Hoc .n. ei cōuenit inquātū vna pars aliā mouet. s. aīa corpus: vt in .8. plenius ostendeꝛ. ¶ Secūdo ibi.

T.cc.10.i ꝑn⁰ ac ꝑ totū. ¶ Deinde qđ a seip̄o moueꝛ id nunq̄ꝫ ex eo moueri desinet q̄ꝛ aliqͥd aliđ stetit moueriqꝫ cessauit. Igitur si quid ex eo moueri desinit q̄ꝛ qͥppiā aliud stetit: id ab alio moueaꝛ necesse ē. Hoc eni patefacto: oē qđ moueꝛ ab aliquo moueaꝛ necesse ē. Cū eni ip̄m. a.b. moueri sit sumptū: diuisibile erit ꝑfecto. Oē nāqꝫ qđ moueꝛ diuisibile ē. Sit igiꝛ diuisuꝫ in. c. Igitur. b.c. qͥesce͂te: ꝛ ip̄ꝫ. a.b. qͥescat necesse ē. Qđ si nō qͥescat: me͂te sumaꝛ moueri: b.c. igitur qͥesce͂te. a.c. mouetur. Nō ergo ꝑ se mouetur ip̄ꝫ. a.b. At ꝑ se ꝑmo moueri supponebatur. Pꝫ igitur. b.c. qͥesce͂te: ꝛ. a.b. qͥescere: ac tunc cessare moueri. At si qđ ex eo moueri desinit q̄ꝛ qͥescit aliud: id ab alio plane mouetur. Patet igitur oē quod mouetur ab aliquo motū cieri. Oē eniꝫ qđ mouetur: est (vt patuit) diuisibile: parteqꝫ quiescente: ꝛ totum ipsum quiescet.

T.cõ.2. ¶ Amplius qd a seipso mouet̃: nullo mõ pausabit cũ mouet̃ in stãdo aliquid alterum qd mouetur. Necesse ẽ ḡ si aliqd pausat qd mouetur in stãdo aliqd alteꝝ: hoc ab altero moueri. Hoc aũt manifesto facto necesse est omne qd mouet̃ cũ diuisibile sit moueri ab aliquo. Quoniã eniꝫ acceptũ est .a.b. qd mouet̃: diuisibile erit. Diuidat̃ igitur in .c. Necesse igitur .b.c. quiescẽte: qescere ꝛ .a.b. Si enim non: accipiatur moueri: b.c. igitur qescẽte: mouebitur vtiqꝫ .a.b. Nõ ergo mouetur per se .a.b. Sed concessum est per seipsuꝫ moueri primũ. Manifestũ igitur ꝙ .b.c. quiescẽte: quiescet ꝛ .a.b. ꝛ tũc pausabit qd mouetur. Sed si aliquid in quiescendo aliud stat: ꝛ pausat moueri: hoc ab altero mouetur. Manifestum est igitur omneqꝫ quod mouetur ab aliquo mouetur ꝛ nõ a se. Diuisibile enim est oẽ qd mouet̃: ꝛ parte quiescente: qescet totum.

¶ Ostẽdit: directe ꝙ oẽ qd mouet̃ ab alio mouet̃ tali rõne. Oẽ qd mouet̃ a seipso nõ quiescit a suo motu ꝑ qetez cuiuscũqꝫ alteri⁹ mobilis. Et hoc accipit q̃si ꝑ se notuꝫ. Ex hoc aũt vlterius ꝯcludit ꝙ si aliqd mobile qescit ad qetem alterius. ꝙ hoc mouetur ab altero. Hoc aũt supposito: cõcludit ꝙ necesse est oẽ qd mouet̃ ab aliquo alio moueri. Et ꝙ hoc sequat̃ ex pmissis: sic ꝓbat. Illud mobile qd supposuimus a seipso moueri. sciꝫ .a.b. oportet diuisibile eẽ:
6.lec.5 t. com.32. qꝛ oẽ qd mouet̃ est diuisibile: vt supra ꝓbatũ est. Et qꝛ diuisibile est: nullũ iconueniens sequitur si diuidat̃. Diuidat̃ ergo in pũcto .c. ita ꝙ vna ps ei⁹ sit .b.c. ꝛ alia .a.c. Si ḡ .b.c. ẽ pars eius qd est .a.b. necesse ẽ ꝙ qescẽte .b.c. pte: qescat totũ .a.b. Si ergo nõ qescat totũ qescente parte: accipiat̃ ꝙ totũ moueat̃: ꝛ vna pars qescat: sed qꝛ ps ponit̃ qescere nõ poterit poni totũ moueri nisi rõne alterius partis. Sic ergo .b.c. qescẽte qd ẽ vna pars: mouet̃ .a.c. qd ẽ alia pars. Sed nullũ totũ cuius vna sola pars mouet̃: mouet̃ pmo ꝛ per se. Nõ ergo mouebitur .a.b. pmo ꝛ ꝑ se. Quod erat suppositũ. Ergo opꝫ ꝙ .b.c. qescente: qescat totũ .a.b. Et sic illud qd mouet̃: pausabit. idest desinet moueri ad qetẽ alterius. Sed supra habitũ est ꝙ si aliqd qescit ꝛ desinit moueri ad qetẽ alterius: hoc ab altero mouet̃: ergo .a.b. ab altero mouet̃. Et eadem ratio est de quolibet alio mobili: qꝛ omne qd mouetur est diuisibile. ꝛ eadem ratione oꝫ ꝙ qescẽte parte qescat totũ. Manifestũ est ergo ꝙ
Obiectio Galeni ꝯ Ari. dcã. omne qd mouet̃: ab aliquo alio mouet̃. ¶ Contra istam aũt Arist. probationẽ multipliciter obycit̃. Obycit enim Galenus ꝯtra hoc qd dicit Arist. ꝙ si vna tñ pars ei⁹ mobilis moueat̃ ꝛ reliqua qescat: ꝙ totũ nõ per se mouetur. dicens hoc eẽ falsum: qꝛ ea que mouent̃ ſm partẽ ꝑ se mouent̃.
Iprobatio eius. ¶ Sed deceptus est Galenus ex equocatione eius qd est ꝑ se. Per se enim qñqꝫ sumit̃ ſm ꝙ opponit̃ ei tñ qd ẽ ꝑ accidẽs. Et sic qd mouet̃ ſm parteꝫ: mouet̃ ꝑ se: vt Gal. itellexit. Qñqꝫ vero sumit̃ ſm ꝙ opponit̃ sil' ei qd est per accidẽs ꝛ ei qd est ſm partẽ. Et hoc dicit̃ nõ solũ per se sed ẽt pmo. Et sic accipit per se Aristo. hic. Quod pꝫ qꝛ cũ ꝯclusisset [nõ ergo mouet̃ per se .a.b.] subiũgit [Sed concessum est ꝙ per seipm moueri pmũ] Sed magis viget
Obiectio Auicẽne obiectio Auicẽne: que obycit ꝯtra hãc rõnem dicẽs eã ꝓcedere ex suppositione ipossibilis: ex quo sequitur ipossibile: ꝛ nõ ex eo ꝙ ponit̃ aliqd a seipo moueri. Si enĩ ponam⁹ aliqd mobile a seipso moueri pmo ꝛ ꝑ se: nãle est ei ꝙ moueat̃ ꝛ ſm totũ ꝛ ſm partes. Si ergo ponat̃ ꝙ aliqua pars eius qescat: erit positio ipossibilis. Et ex hac positiõe
p° sol. ad obiectionem Auic. sequitur ipossibile: ad qd Aristo. iducit. s. ꝙ totum moueat̃ nõ pmo ꝛ ꝑ se. vt positũ est. Huic aũt obiectioni posset aliquis obuiare dicẽdo ꝙ lꝫ ipossibile sit parteꝫ qescere ſm determinatã nãm inq̃tũ est corpus talis speciei: vtputa
6.t.c.15. celũ vel ignis: nõ est tñ ipossibile si ratio cõis corporis cõsideret̃: qꝛ corpus inq̃tũ corpus non ꝓhibet̃ qescere vel moueri. Sꝫ hãc respõsionẽ excludit Auicẽna dupl'r. Primo
Excludit hanc sol. p° qdẽ qꝛ pari rõne posset dici de toto corpore qd nõ ꝓhibetur qescere ex hoc ꝙ corpus est: sicut dicit̃ de parte. ꝛ ita sup̃fluũ fuit assumere ad ꝓbationẽ ꝓpositi diuisionẽ mobilis ꝛ qetẽ partis. Scdo qꝛ aliq̃ ꝓpositio simpliciter
2° reddit̃ ipossibilis: si pdicatuꝫ repugnet subiecto rõne differentie specifice: quãuis nõ repugnet ei rõne generis. Est enĩ ipossibile ꝙ hõ sit irrationalis: quãuis nõ ipediatur: irrationalẽ esse: ex hoc ꝙ est aial. Sic igit̃ simpl'r impossibile ẽ ꝙ ps corpis mouẽtis seipm qescat: qꝛ hoc ẽ ꝯtra rõnẽ talis corpis. lꝫ nõ sit ꝯtra rationẽ cõmunẽ corporis.
¶ Hac igit̃ responsione remota Auerrois aliter soluit: Alia solu. Cõmẽ. dicit ꝙ aliq̃ ꝯditionalis põt esse vera cuius antecedẽs est ipossibile ꝛ ꝯsequẽs ipossibile: sicut ista: si homo est asin⁹: est aial irrationale. Cõcedẽdũ est ergo ꝙ ipossibile est ꝙ si aliqd mobile ponit̃ mouere seipsum ꝙ vel totũ vel ps eius qescat. sicut ipossibile est ignẽ nõ eẽ calidũ: ꝓpter hoc qd est sibiipsi causa caloris. Vñ hec ꝯditionalis est vera. Si mobilis mouẽtis seipm ps qescit: totũ qescit. Aristoteles aũt si verba eius diligenter ꝯsiderẽtur nũquã vtit̃ qete partis nisi per locutionẽ habẽtẽ vim ꝯditionalis ꝓpositionis. Nõ enĩ dicit ꝙ qescat .b.c. [Sed necesse est .b.c. qescẽte: quiescere ꝛ .a.b.] Et iteꝝ [qescẽte parte quiescit totũ.] Et ex hac ꝯditionali vera Aristote. ꝓpositũ demonstrat. ¶ Sed dicit Auerrois ꝙ ista demõstratio nõ ẽ de genere demõstrationũ simpliciter: sed de genere demonstrationũ. que dicunt̃ demõstratiões signi vel demõstratiões quia: in quibus est vsus taliũ ꝯditionaliũ. ¶ Est autem hec solutio ꝯueniẽs quãtũ ad hoc qd dicit de vitate ꝯditionalis.
Iprobatio opinionis Auer. ¶ Sed videt̃ dõꝫ ꝙ nõ sit demõstratio quia: sed ꝓpter quid. Cõtinet .n. cãm: quare ipossibile est aliqd mobile mouere seipm.
Sol. S. Tho. ¶ Ad cuius euidẽtiã sciẽdũ est ꝙ aliqd mouere seipsuꝫ nihil aliud est q̃ eẽ sibi cã motus. Quod
Mouet seipsum quid. aũt est sibi cã alicuius: opꝫ ꝙ primo ei ꝯueniat: qꝛ qd est pmũ in quolibet genere est cã eoꝝ q̃ sũt post. Vñ ignis q sibi ꝛ alijs est cã caloris: est pmũ calidũ. Ostẽdit aũt Ari.
L.ec.7.l. com.38. in sexto ꝙ in motu nõ iuenit̃ pmũ: neqꝫ ex parte temporis: neqꝫ ex pte magnitudinis: neqꝫ etiã ex pte mobilis ꝓpter hoꝝ diuisibilitatẽ. Nõ ḡ põt iueniri pmũ cuius motus nõ depẽdeat ab aliquo pori. Motus enĩ totius dependet a motib⁹ partiũ: ꝛ diuidit̃ in eos vt in .6. ꝓbatũ ẽ. Sic
L.ec.6.l. com.11. ergo ostẽdit Arist. cãm q̃re nullũ mobile mouet seipsuꝫ: qꝛ nõ põt esse pmũ mobile cui⁹ motus nõ depẽdeat a ptibus: sicut si ostẽderẽ ꝙ nullũ diuisibile põt eẽ pmuꝫ ens: qꝛ eẽ cuiuslibet diuisibilis depẽdet a ptib⁹: vt sic hec ꝯditionalis sit vera. si ps nõ mouet̃: totũ nõ mouet̃: sicut hec conditionalis est vera: si pars nõ est: totũ nõ est. Vñ ꝛ pla
Platonici posuerũt mouere se ipsum et quid sub spirit. tonici qui posuerũt aliq̃ mouere seipsa: dixerũt ꝙ nullũ corporeũ aut diuisibile mouet seipsum: sed mouere seipsꝫ est tãtũmodo sube spiritualis: que itelligit seipsaꝫ ꝛ amat seipsaꝫ. Vniuersaliter oẽs operatiões: motus appellãdo: qꝛ ꝛ huiusmodi operationes. scilicet sentire ꝛ intelligere etiã Aristoteles. in tertio de anima nominat motum: ſm
L.ec.12.l. com.28. ꝙ motus est actus perfecti. Sed hic loquitur de motu ſꝫ ꝙ est actus imperfecti. id est existentis in potentia: ſm quem motum: indiuisibile non mouetur: vt in sexto probatum est: ꝛ hic assumitur. Et sic patet ꝙ Aristote. ponẽs
L.ec.5.l. com.32.4 lec.12.t.c. 87.6 lib. omne quod mouetur ab alio moueri. a Platone qui posuit aliquid mouere seipsum: nõ dissentit in sententia: sed

solum in verbis.

LECTIO. II.

¶ Cũ aũt oẽ qḋ moueť ab aliquo moueať: necesse ẽ ꝛ id qḋ in loco moueť: ab alio moueať: ꝛ id igiť qḋ mouet: ab alio moueať necesse est: cũ moueať ꝛ ipsum: ꝛ hoc ab alio rursus. At nõ infinitum hoc proficiscetur: sed stabit tandem alicubi: atqȝ erit quippiaȝ qḋ primo causa erit vt omnia moueantur.

T.c.3. Quoniam aũt oẽ qḋ moueť: ab aliquo moueť: necesse ẽ ꝛ qḋ moueť oẽ in loco: moueri ab altero. Et mouens igiť ab altero: quoniã ꝛ ipȝ moueť. Et iterũ h ab altero. Nõ aũt in ifinitũ abibit: sed stabit alicubi: ꝛ erit aliqḋ qḋ primo causa erit motus.

Postq̃ ostdit phs q oẽ qḋ moueť: moueť ab alio. Hic accedit ad pncipale ppositũ ostendẽdũ: scilȝ q sit pmus motus ꝛ pmus motor. Et circa h duo facit. Primo pponit qḋ intẽdit. Scḋo pbat ppositũ ibi [Si enĩ nõ est. sed in ifinitũ pcedet ꝛc.] Dicit ḡ pmo q cũ ostensum sit vniuersaliter q oẽ qḋ moueť: ab aliquo alio moueť: necesse est h etiã verũ esse in motu locali: scilicet: vt oẽ qḋ moueť in loco: ab altero moueať. Applicat aũt spãliter ad motũ localẽ qḋ supra vṙ demõstratũ est: qꝛ motus localis est primus motuũ: vt in .8. ostẽdeť: ꝛ iõ ſm hũc motũ pcedit h ad demõstrãdũ pm motorẽ. Accipiať igř aliqḋ qḋ moueť ſȝ locũ: h moueť ab altero. Aut ergo illud alteꝝ moueť: aut nõ. Si non moueť habeť ppositũ. scilȝ q aliqḋ sit mouẽs imobile: qḋ ẽ pprietas primi mouẽtis. Si aũt ꝛ ipm mouẽs moueť: opȝ q moueať ab altero mouẽte. Et h iteꝝ mouens si ꝛ ipsum mouetur: moueť ab altero. Sed hoc nõ pot pcedere in ifinitũ: sed opȝ in aliquo stare. Erit ḡ aliqḋ pmũ mouẽs qḋ erit pa cã motus: ita. s. q ipȝ nõ moueť: sȝ mouet alia. ¶ Scḋo ibi.

T.c.14. t.c.55.

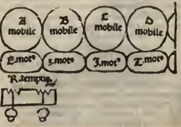
¶ Qḋ si nõ sit ita: sȝ sit i ifinitũ pfectio: moueať. a. qdẽ a. b. ipȝ aũt. b. moueať a. c. ꝛ. c. rursus a. d. ꝛ hoc i infinitũ hoc mõ pficiscať. Cũ ȝ igiť sił moueať ꝛ id qḋ mouet: sił. a. ꝛ. b. mouebũť: nã cũ. b. moueť: mouebiť ꝛ ipȝ. a. ꝛ itẽ cũ. b. moueť: ipȝ. c. sane mouebitur: ꝛ sił cũ. c. moueť mouebiť ipȝ. d. Motus igř ipsi. a. simul erit cũ motu ipsi. b. ꝛ ceteroꝝ cuiusqȝ: ꝛ vnũqḋqȝ igitur ipsoꝝ: ꝛ motũ cuiusqȝ poterim sumere. Nã ꝛ si a singulis singula sił moueť: nõ mĩn tñ vniuscuiusqȝ mot vn ẽ nũero: ꝛ nõ ifinit extremis. Cũ oẽ qḋ mouet: e quodã ad quoddã pficiscať. Fit. n. vt aut nũero: aut genere: aut spẽ sit idẽ mot. Nũero igř cũ motũ dico eũdẽ eẽ: q in eodem numero tpe: ex eodem in idẽȝ nũero fit: vt hisce q hac ex albedie: q ẽ vna nũero: hãc in nigredinẽ: hoc i tpe qḋ sit vnũ nũero fit. Nã si i alio atqȝ alio fiat: vn spẽ nõ nũero mot erit. Genere aũt idẽ ẽ mot: q eodẽ in pdicamẽto: aut in suba: aut i alio genere fit. Spẽ vo ẽ vn: quo ex eodẽ spẽ ad idẽ spẽ pgiť. Ut mot q ẽ ex albo i nigrũ: aut i malũ e bono. Hec aũt ꝛ i supiorib dcã sũt. Accipiať igiť mot ipsi. a. ꝛ sit. e. ꝛ mot ipsi. b. ꝛ sit. f. ꝛ mot itẽ ipsi. c. atqȝ. d. ꝛ sint. g. atqȝ. h. Sumať pterea tps i quo a. moueť: ꝛ sit. k. Atqȝ cũ definit sit mot ipsi. a. definitũ erit ꝛ. k. tps: ꝛ nõ ifinitũ. At. a. ꝛ. b. ꝛ ceteroꝝ vnũqḋqȝ eodẽ i tpe mouebať. Accidit igiť vt mot. e. f. g. h. ifinit i. k. definito tpe fiat. Eo enĩ in tpe quo. a. mouebať: ꝛ ea oĩa ifinita q post ipȝ. a. collocata deiceps sũt mouebãť. Quare tpe in eodẽ mouẽtur. Etenim mot ipsi. a. eqlis aut erit motui ipsius. b. aut maior: nihil autẽ refert. Accidit enim omnino vt infinitus motus tempore fiat finito. Hoc autẽ fieri nequit.

¶ Si enĩ nõ est: sed in ifinitũ pcedet: sit. a. qdem qḋ ab ipso. b. moueať. b. vo ab ipso. c: c. autẽ ab ipso. d: ꝛ hoc igiť modo in ifinitũ ascẽdat. Quoniã ergo simul mouẽs ꝛ ipm qḋ moueť: manifestũ est quoniã simul moueť ꝛ. a. ꝛ. b. Cũ enĩ moueť. a. mouebiť. b. ꝛ cũ moueť. b. ꝛ ipsuȝ. c. ꝛ cũ. c. ipsum. d. Erit igiť simul motus qui est a. ꝛ. b. ꝛ reliquoꝝ vniuscuiusqȝ. Et accipe igiť vnũquodqȝ istoꝝ poterimus. Et nãqȝ si vnũquodqȝ ab vnoquoqȝ moueť: nihil minus vn numero vniuscuiusqȝ motus: ꝛ nõ ifiniti in vltimis. T.c.4. ¶ Quoniã quidẽ qḋ moueť oẽ ex quodã in quiddã moueť. Aut enĩ numero accidit eundẽ eẽ motũ aut genere aut spẽ. Numero quidẽ igiť dico eũdẽ motũ: qui ex eodẽ in idẽ numero: ꝛ in tẽpore eodẽ fit: vt ex hoc albo qḋ est vnum nũero: in hoc nigrũ ſm hoc tẽpus qḋ est vnum numero. Si enĩ ſȝ aliud: nõ adhuc vnus erit numero sed specie. Genere aũt motus vnus est: q in eodẽ pdicamẽto substãtie vel alteri generis est. Specie aũt q ex eadẽ specie in idẽ specie: vt ex albo in nigrũ: aut ex bono in malũ. Hec aũt dicta sũt ꝛ in prioribus. T.c.5. Accipiať igiť qui est motus ipsius. a. ꝛ sit in quo est. e. ꝛ q est ipsius. b. sit in quo. ȝ. ꝛ q est. c. d. in quo. i. t. Et tẽpus in quo moueať. a. sit. r. Determinato autem motu ipsius. a. determinatũ erit ꝛ tẽpus ꝛ nõ ifinituȝ qḋ est. r. Sed in eodẽ tẽpore motum est. a. b. ꝛ reliquoꝝ vnũquodqȝ. Accidit ergo motũ qui ẽ e. ȝ. i. t. cũ sit ifinitus in tẽpore finito moueri qḋ est. r. In quo enĩ. a. motũ est: ꝛ q̃ sũt ipsius consequẽter omnia mota sũt ifinita. Quare in eodẽ moueť. Et nãqȝ aut eqlis motus erit q est ipsius a. ipsi q. b: aut maior. Differt aũt nihil. Penitus enĩ infinitum motum in finito tempore accidit moueri. Hoc autem impossibile est. T.c.6.

¶ Probat qḋ supposuerat. Et circa h tria facit. Primo inducit pbationẽ. Secundo ostẽdit probationem esse insufficientem ibi [Sic quidem igitur videtur ꝛc.] Tertio supplet qḋdam per qḋ ratio fortificať ibi [Sed si qḋ mouetur.] Dicit ergo primo q si hoc non concedatur q sit aliqua prima causa motus: cum omne qḋ mouetur ab alio moueatur. sequitur q procedatur in infinituȝ in mouentibus ꝛ motis. Et h ostẽdit eẽ ipõle. Sit enĩ. a. quoddã qḋ moueť ſm locũ: ꝛ moueať ab ipso. b: b. vo a. c. c. vo a. d. ꝛ sic pcedať in ifinitũ ascẽdẽdo. Manifestũ est aũt q cũ aliqḋ mouet ex eo qḋ moueť: simul moueť mouens ꝛ ipȝ mobile: sicut si manus suo motu mouet baculum. simul moueť manus ꝛ baculus. Sic ergo simul moueť. b. quando moueť. a. ꝛ eadeȝ rõne quando mouetur. b. simul mo-

uet̃.e.⁊ cũ mouet̃.c.ſimul mouet̃.d.Sic ergo ſimul ⁊ in eodẽ tpe eſt motus ipſius.a.⁊ omnium aliorum:⁊ poterit ſeorſum accipi motus vniuſcuiuſq; hoꝝ īfinitoꝝ. Et quã uis vnũqdq; hoꝝ mobiliũ moueat̃ ab vnoquoq; mouẽtiũ:nõ ita ꝙ vnũ ab oib⁹:ſed ſingula a ſingulis:nihilominus tñ lʒ ſint infinita mouentia ⁊ mobilia:tñ vniuſcuiuſq; mobiliũ motus eſt vnus nũero. Et lʒ oẽs motus ſint īfiniti numero:nõ tamen ſũt infiniti in vltimis.ideſt per ꝑuationẽ vltimoꝝ:ſed vniuſcuiuſq; motus ẽ finitus habẽs determinata vltima.Et ꝙ vniuſcuiuſq; infinitorum mobiliũ motus ſit vnus numero ⁊ finitus ꝓbat.Quia cũ omne qḋ mouet̃ moueat̃ īter duos terminos:ex quodã ſcilicet in quiddã:neceſſe eſt ꝙ ſm diuerſum modũ identitatis terminoꝝ:etiã ipſe motus ſit diuerſimode vnus: ſcilicet aut numero aut ſpecie aut genere. Numero qdẽ
Motus vnus nũero quid. eſt idẽ motus qui eſt ex eodẽ termino a quo in idẽ nũero ſicut in terminũ ad quẽ:ita tñ ꝙ ſit etiã in eodẽ numero tẽpore:⁊ cũ hoc opʒ ꝙ ſit eiuſdẽ mobilis numero. Et ad exponẽdũ qḋ dixerat.ſubiũgit ꝙ motus numero vnus ẽ ex eodẽ in idẽ:ſicut ex hoc albo qḋ ſignificat vnũ numero:in hoc nigrũ qḋ etiã nominat aliqḋ idẽ numero:⁊ ſm hoc tẽpus determinatũ:qḋ etiã eſt vnũ numero:q2 ſi eẽt motus ſm aliud tempus lʒ eq̃le:nõ eẽt numero vnus: ſʒ
Motus vn⁹ genere: quid. ſpe tñ. Sed motus eſt vnus genere qui eſt in eodẽ ꝑdicamẽto vel ſubſtãtie vel cuiuſcũq; alteri⁹ generis:ſicut ois generatio ſubſtãtie eſt eadẽ genere:⁊ oĩs alteratio ſimilr.
Motus vnus ſpecie:quid. Lec.6.t. com.3. Sed motus eſt ſpe vnus qui ẽ ex eodẽ ſm ſpẽm:in idem ſm ſpẽm:ſicut ois denigratio que ẽ ex albo in nigrũ eſt eadẽ ſpe:⁊ ois depravatio que ẽ ex bono in malũ. Et hec ẽt in qnto dicta ſunt. His igit̃ duobus ſuppoſitis ſcilicet ꝙ ſimul mouet̃ ⁊ mouẽs ⁊ motum:⁊ ꝙ põt accipi motus vniuſcuiuſq; mobiliũ tanquã finit⁹ ⁊ vn⁹:accipiat̃ mot⁹ huius mobilis qḋ eſt.a.⁊ ſit.e.⁊ motus ipſius.b.ſit.ʒ.⁊ motus.c.d.⁊ oium conſequẽtiũ ſit.i.t. Tẽpus aũt in quo mouet̃.a.ſit.r. Sed q2 motus ipſi⁹.a.eſt determinatus.id eſt finitus:etiã tẽpus in quo eſt iſte motus ſcilicet.r.eſt deter
Lec.9.t. c.60.tii. minatũ ⁊ nõ īfinitũ:q2 ſicut in.6.oſtenſum eſt:finitũ ⁊ īfinitũ ſimul inuenit̃ in tẽpore ⁊ motu. Ex dictis aũt patet ꝙ ĩ eodẽ tẽpore in quo mouet̃.a.mouetur ⁊.b.⁊ oia alia: ergo mot⁹ omniũ qui eſt.e.ʒ.i.t.eſt in tẽpore finito. Sed iſte motus eſt īfinitus:cũ ſit īfinitoꝝ.ergo ſequet̃ ꝙ motus īfinitus ſit in tẽpore finito:qḋ eſt īpoſſibile. Hoc aũt iõ ſequit̃ q2 in quo tẽpore mouet̃.a.mouent̃ oia alia que ſũt īfinita numero. Nec differt quantũ ad ꝓpoſitũ pertinet vtrũ motus omnium mobiliũ ſit equalis velocitatis: aut īferiora mobilia tardius moueantur ⁊ in maiori tpe q2 oino ſequet̃ ꝙ mot⁹ īfinitus ſit in tpe finito:q2 vnũqḋq; mobiliũ neceſſe eſt ꝙ habeat velocitatẽ ⁊ tarditatẽ finitã. Hoc aũt eſt īpoſſibile.ſ.motũ īfinitũ eſſe in tpe finito:ergo ⁊ primũ eſt impoſſibile.ſ.ꝙ procedatur in mobilibus ⁊ mouentibus in infinitum. ¶ Secundo ibi.

¶ Demonſtratio oſtendens ꝙ non proceditur in infinitũ in mouentibus ⁊ motis.

¶ Hoc igitur pacto quod propoſuimus videbitur demonſtrari. Non tamen demonſtratur: quia nullum abſurdum emergit. Fieri enim poteſt vt finito in tẽpore motus ſit infinitus:non tamen idem:ſed alius atq; alius:ſi multa ſint ea que mouentur ac infinita. Quod ⁊ in hiſce que nũc ſumpſimus accidit.

¶ Sic qdẽ igit̃ videt̃ demonſtrari qḋ eſt a pricipio:nõ tñ demonſtrat̃:ꝓpter h̃ ꝙ nullũ incõueniẽs accidit. Cõtingit enĩ in finito tpe īfinitum motũ eẽ:nõ eundẽ aũt:ſed alterum ⁊ alterum multis ⁊ infinitis motis. Quod qdem accidit ⁊ in his que nunc. T.c.ii.7.

¶ Oſtendit ꝙ precedens ratio non efficaciter concludit. ⁊ dicit ꝙ predicto modo videtur demonſtrari principale propoſitum ſcilicet ꝙ non in infinitũ procedatur in mouentibus ⁊ motis. Non tamen efficaciter demonſtratur: quia nullum inconueniens accidit ex premiſſis. Contingens eſt enim ⁊ poſſibile ꝙ in tempore finito ſit motus infinitus:ita tamen ꝙ non ſit vnus ⁊ idem: ſed alius ⁊ alius:inquantũ ſcilicet infinita ſunt que mouentur. Nihil enim prohibet infinita in tempore finito moueri ſimul. Et hoc concludebat ratio predicta. Erant enim mobilia infinita diuerſa:⁊ ſic motus eorum erant diuerſi:q2 ad vnitatem motus non ſolum requiritur vnitas temporis ⁊ termini: ſed etiam vnitas mobilis. vt in.5.dictum eſt. ¶ Tertio ibi. Predicte rõnis inefficacia ondit̃ur. Lec.6.t. com.15

¶ At ſi id quod primo mouet in loco: motuq; corpori accommodato:tangere neceſſe eſt id quod mouetur:aut continuum eſſe: vt in vniuerſis fieri cernimus:totum ipſum vnum ex omnibus aut continuũ erit. Id igit̃ quod fieri poteſt:eſſe ſumatur:⁊ ſit magnitudo quidem aut continuum ipſum.a.b.c.d. Motus aũt huius ſit.e.ſ.g.h. Nihil aũt intereſt infinitũ ſit:an finitum:ſimiliter enim finito in tẽpore.k.aut infinitũ:aut finitũ infinito mouebit̃ motu. Hoꝝ autẽ vtrũq; eſt īpoſſibile. Stabit igit̃ tãdẽ v. patet id ipſʒ ⁊ nõ in īfinitũ ꝓficiſcet̃ ab alio inq̃ ſemꝑ moueri:ſʒ erit quippiã qḋ primũ motu ciebitur. Nihil aũt interſit aliquo ſuppoſito id oſtendi. Eo nanq; poſito qḋ eẽ põt:nullũ abſurdũ accidere oportebit.

¶ Sed ſi qḋ mouet̃ primo ſm locũ ⁊ corporalẽ motũ:neceſſe eſt tangi aut continuũ eſſe mouẽti:ſicut videtur hoc in oibus ɔtingere.erit enim ex omnibus vnũ ipſũ totũ aut ɔtinuũ. Hoc igitur ɔtingens accipiat̃:⁊ ſit magnitudo qdẽ aut ɔtinuũ in quo ſunt.a.b.c.d. Huius aũt motus eſt.e.ʒ.i.t. Differt aũt nihil magnitudinẽ finitã aut īfinitã eſſe:ſilr enim infinito tpe qḋ eſt.k. mouebitur aut finita aut īfinita. Horum autem ſm vtrũq; īpoſſibile eſt. Manifeſtũ igit̃ q2 ſtabit aliquãdo:⁊ nõ in īfinitum abibit qḋ ſemper ab altero:ſed erit aliquid quod primum mouebitur. Nihil autem differat conceſſo quodam hoc demonſtrari. Contingenti enim conceſſo nullum inconueniens poterit accidere. T.c.ii.8. T.c.ii.9. B.t.c.36.

¶ Oſtendit quomodo predicta ratio efficaciam habere poſſit. Et primo quomodo habeat efficaciam ex ſuppoſitione facta. Scdo quomodo habeat efficaciã ſimpliciter

Partes rōg sup/pōnē sol/uitur. ibi. Nihil autem differt zc.] Dicit ergo primo ꝙ id qđ localiter: ⁊ corporaliter mouetur primo ⁊ immediate ab aliquo mobili mouente: necesse est ꝙ tangatur ab eo: sicut baculus tangitur a manu: vel ꝙ ꝯtinuetur ei: sicut continuatꝰ vna pars aeris alteri: ⁊ sicut pars continuatur aiali. Et hō videt ꝯtingere in oibus: ꝙ mouens semꝑ ꝯiungit mobili altero istoꝝ modoꝝ. Accipiat ḡ alter istoꝝ modorū: scilꝫ ꝙ ex oibꝰ ifinitis mobilibus ⁊ mouētibus efficiatur vnū scilicet ipm totū vniuersum ꝑ ꝯtinuationez quādā. Hoc ḡ qꝛ ꝯtigēs est: supponat: ⁊ istud totū qđ est quedā magnitudo ⁊ ꝯtinuū vocet. a. b. c. d. ⁊ motus eius vocetur. e. ȝ. i. t. Et qꝛ posset aligs dicere ꝙ. e. ȝ. i. t. erat motus finitoꝝ mobiliū: ⁊ ita nō pōt eē morꝰ totius infiniti: subiungit ꝙ nihil differt quātū ad ꝓpositū ꝑtinet: vtrū accipiatur finita magnitudo q̄ mouet: aut ifinita. Sicut enim simul qn mouebat. a. in tpe scilꝫ finito qđ ē. r. mouet qdlibet finitoꝝ mobiliū q̄ sūt nūero ifinita: ita ēt sil' in eodez tpe mouet tota magnitudo ifinita. Seqtur ḡ ipole qđcūqꝫ hoꝝ detur siue ꝙ sit magnitudo finita ꝯstās ex magnitudinibus numero ifinitis: siue ꝙ sit magnitudo ifinita ⁊ motus eiꝰ in tpe finito: cū sit ostēsuz supra ꝙ mobile ifinitū nō pōt moueri tpe finito. Ergo ipossibile ē hō ex quo sequebat: scilꝫ ꝙ ꝓcedatur in ifinitū in mouētibus ⁊ motis. Manifestū est ḡ ꝙ hō ꝙ vnū moueat ab altero: nō ꝓcedit in ifinitū: sed stabit alicubi: ⁊ erit aliqđ pmū mobile qđ scilꝫ moueat ab altero imobili. Et qꝛ pdicta ꝓbatio ꝓcedit supposito quodā: scilꝫ ꝙ oia ifinita mouētia ⁊ mota ꝯtinnēt adiuicē: ⁊ ꝯstituāt vnā magnitudinē: ⁊ sic posset alicui videri ꝙ nō simplr ꝯcludat. Iō subiūgit ꝙ nō differt hāc demōstrationē ꝓcessisse quodā supposito: qꝛ ex ꝯtingēti supposito ēt si sit falsuz nō pōt seq aliqđ ipossibile. Cū ḡ pdicta rō ducat ad ipossibile: illud ipossibile nō seqtur ex isto ꝯtingēti supposito: sed ex alio qđ opꝫ eē ipossibile. cū ex eo ipossibile sequat. Et sic pꝫ ꝙ in demōstratiōibus ad ipossibile ducētibꝰ nil refert vtrū accipiat falsuz ꝯtingēs adiunctū ipossibili vel veꝝ. Ostendit enīz ipole illud ex quo cū adiūctione ꝯtingētis falsi sequit ipole: sicut ex eo ipossibile sequeret adiūcto quodā vero: qꝛ sic ex vero nō pōt seq ipole. ita nec ex ꝯtigēti. ¶ Sed pōt aligs dicere ꝙ nō est ꝯtingēs oia mobilia ꝯtinuari: sed ipossibile ē ꝯtinuari elemēta adinuicē ⁊ ēt celestibus corporibꝰ. ¶ Sed dōm ꝙ alio mō accipit ꝯtingēs ⁊ ipossibile cū demōstratur aligd de genere ⁊ cū demōstratur aligd de spē: qꝛ cū agit de specie opꝫ accipi vt ipole eē illō cui repugnat vel genus vel dria spēi: ex qbus rō spēi ꝯstituit. Cū vō agit de genere accipit vt ꝯtingēs oē illud cui nō repugnat rō generis: lꝫ ei repugnet ꝯstituēs spēm. Sicut si loquerer de aiali possez accipe vt ꝯtingēs ꝙ oē aial eēt alatū. Sed si descēderē ad ꝯsiderationē hois: ipossibile eēt hō aial eē alatū. Quia igit Arist. hic loqtur de mobilibus ⁊ mouētibus in cōi: nōdū applicādo ad determinata mobilia: eē aūt ꝯtiguū vel ꝯtinuū indifferēter se hꝫ ad rōnez mouentis ⁊ mobilis: ideo accepit vt contingens ꝙ omnia mobilia sint continua adinuicem. Quod tamē est impossibile si mobilia considerentur ſm suas naturas determinatas.

LEC. III.

¶ Id aūt qđ pmuz mouet: nō vt id gratia cuiꝰ cetera sūt: vel fiūt: sed vt id vñ ē pnciplū motꝰ: sil' cū eo est qđ mouet. Atqꝫ sil' dico: qꝛ nihil ē iter ipa. Hoc enīz oibꝰ mouētibꝰ cōiter cōpetit ⁊ subeūtibus motum.

PRimū aūt mouēs nō sicut cuius causa sed vnde est principiū motus est simul cū eo qđ mouetur. Simul aūt dico: qꝛ nihil ipsoꝝ mediū ē. Hoc eni cōmune in omni quod mouetur ⁊ mouente est.

QUia phs in demōstratione pcedēte supposuerat ꝙ mouēs est ꝯtiguū vel ꝯtinuū mobili. hō itendit nūc ꝓbare. Et pō ostēdit ꝓpositū. Scdo ꝓbat qđdā qđ in hac ꝓbatione supponit ibi. Oīa aūt que alterantur zc.] Circa pm duo facit. Pmo ꝓponit itentu. Scdo ꝓbat ꝓpositū ibi. Oīa aūt tres sūt motꝰ.] Dicit ḡ pmo ꝙ mouēs ⁊ motū sūt simul. Sed aligd dr mouere duplr. Uno mo sicut finis mouet agētē: ⁊ tale mouēs aliqn distās ē ab agēte quē mouet. Alioꝰ sic mouet id qđ est pnm motus. Et de tali mouēte hic itelligit. Et pp hō addidit. nō sicut cuiꝰ cā sed vñ est pnm motus.] Itē mouēs sicut pnm motus: qđdā ē imediatū: ⁊ qđdā remotū. Intelligit aūt hic de imediate mouēte. Et iō dixit. Primū mouēs.] Ut p pmū significet imediatū mobili: nō aūt id qđ est pmu in ordie mouētiū. Et qꝛ in gnto dixerat eē sil' q̄ sūt i eodē loco: posset aligs credere ex hō qđ dicit ꝙ mouēs ⁊ motū sil' sūt: ꝙ qn vnu corpꝰ mouet ab altero ꝙ oporteat ambo eē i eodē loco. Et iō ad hō excludēdū subiūgit ꝙ sil' dicit hic nō qdez eē in eodē loco. sed qꝛ nihil ē mediū iter mouēs ⁊ motuz: ſm ꝙ ꝯtacta vel ꝯtinua sunt sil': qꝛ termini eoꝝ sunt sil': vel qꝛ sūt vnū. Et qꝛ in pcedēti demōstratione ꝓcesserat solū de motu locali: posset aligs credere ꝙ hō haberet veritatē solū in huiꝰ motu. Et iō ad hō remouēdū subiūgit: ꝙ hō dictū ē cōiter ꝙ mouēs ⁊ motū sūt simul: ⁊ nō spālıter de motu locali: qꝛ hoc est cōe in oi spē motus ꝙ mouens ⁊ motū sunt simul modo exposito. ¶ Secundo ibi. — Lec.5.t. com.22.

¶ Cū aūt tres sint motꝰ: his inqꝫ q ad locū: his q ad q̄litatē: ⁊ his q ad q̄titatē accōmodat. Quoꝝ pmꝰ est latio. secūdus alteratio. tertiꝰ accretio atqꝫ decretio: ⁊ ea sane que mouent tria eē necesse est. Atqꝫ primo de latione dicamꝰ. Hec enim primus motuuz est.

¶ Quoniam autem tres sunt motus: qui ſm locum: ⁊ qui ſm qualitatem: ⁊ qui ſm quantitatem: necesse est ⁊ ea que mouētur tria esse. Qui quidem igitur ſm locuz: loci mutatio. Qui vō ſm qualitatem: alteratio. Qui vō ſm quātitatem: augmentum vel decrementum. Primuz quidem igitur de loci mutatione dicamus. Hic enim primus motuum est. — T.cō.10.

¶ Probat ꝓpositū. Et circa hō duo facit. Pmo ennmerat spēs motus. Scdo in singulis ꝓbat ꝓpositū ibi. Oē igit qđ fert.] Ostēdit ḡ pmo ꝙ tres sunt motꝰ: vnꝰ ſm locū q dicit loci mutatio: alius ſm q̄litatē q dr alteratio: aliꝰ ſm q̄titatē q dr augmētū ⁊ decremētū. Nō facit aūt mētionē de generatione ⁊ corruptiōe: qꝛ nō sūt motꝰ: vt in. 5. ꝓbatū est. Sed cū sint termini motus scilꝫ alteratiōis: vt habitū ē in. 6. per hō ꝙ ꝓbat ꝓpositū in alteratione: seqt ēt idē de generatione ⁊ corruptione. Sicut igit tres sunt spēs motus: ita tres sūt spēs mobiliū: ⁊ ēt mouētiū. ⁊ in oibꝰ ē veꝝ qđ dictū est. s. ꝙ mouēs ⁊ motū sint sil': vt ostendet in singulis. Sed pmo hō ē ostēdēdū in motu locali: q ē pmus motuū. vt in. 8. probabitur. ¶ Secundo ibi. — Lec.2.t. com.9. Lec.8.t. com.51. Lec.14.t. com.55.

¶ Oē itaqꝫ qđ fert: aut a seipō mouetur: aut ab alio. Si igit a seipō mouetur. Pꝫ cum in ipō sit id qđ mouet: simul esse: ⁊ id quod mouet: ⁊ id quod mouetur: ⁊ nihil inter ipsa medium esse.

¶ Omne igit qđ fert: aut ipsum a seipso mouetur: aut ab altero. Siquidē igit a seipso: manifestū ꝙ in ipso mouēte existente: simul mouēs ⁊ qđ mouet erit: ⁊ nullum illius medium.

Margin: 6. vi. 9. t. com. 65.

¶ Ostēdit ꝓpositū in singulis triū ꝑdictoꝝ motuū. Et primo in motu locali. Scdo in motu alterationis ibi[At vo neqꝫ alterati ꝛc.] Tertio in motu augmēti ꝛ decrementi ibi[Et qꝺ auget ꝛ augēs ꝛc.] Circa pmū duo facit. Prio ostēdit ꝓpositū in qbus magis est manifestū. Scdo in qbꝰ magis latet ibi[Qꝺ aūt ab alio mouet.] Dicit ḡ pmo ꝙ necesse est dicere ꝙ omne qꝺ mouet ſm locū: aut mouet a seipso: aut ab altero. Qꝛ aūt dicit a seipso aliqd moueri potest itelligi duplr. Uno mō rōne partiū: sicut ostē- det in. 8. ꝙ mouētiuꝫ seipsa: vna ps mouet. ꝛ alia mouet. Alio mō pmo ꝛ ꝑ se: vt. s. aliqd ſꝫ se totū moueat se totū: sicut supra ꝓbauit ꝙ hoc mō nihil mouet seipsuꝫ. Si aūt cōcedat vtroqꝫ mō aliqd moueri a seipso: manifestum erit ꝙ mouens erit in ipso qꝺ mouetur. vel sicut idem est in seipso quod mouetur: vel sicut pars est in toto: vt ala in aiali. Et sic sequet ꝙ simul sit mouens: ꝛ qꝺ mouetur: ita ꝙ nihil erit ipsorum mediū. ¶ Scdo ibi.

Tex. to. i principio. Tex. i. p totum.

¶ Sin ab alio mouet: q̄tuor modis mouet. Motꝰ eni qui ab alio afferunt q̄tuor sūt. pulsus: tractio: volutio: vectio. Eteni sit: vt oēs alij ad hos reducantur.

¶ Quod autem ab alio mouet: quadrifarie mouetur. Qui enim sunt ab altero motus quatuor sunt: pulsio: tractio: vectio: vertigo. Et namqꝫ omnes alios in hos reduci accidit.

¶ Ostēdit idē in his que mouent ſm locū ab alio: de qbꝰ minus est manifestū. Et circa h tria facit. Prio distiguit modos quibus aliqd ꝯtingit ab altero moueri. Secundo reducit eos ad duos ibi[Manifestuꝫ est igit.] Tertio in illis duobus ꝓbat ꝓpositū ibi[Hoc aūt manifestū est.] Circa pmū duo facit. Prio diuidit modos qbꝰ aliqd mouet ab altero. ꝛ dicit ꝙ sunt quatuor. s. pulsio: tractio: vectio: ꝛ vertigo. Oēs enim motus qui sunt ab alio reducuntur in istos. ¶ Secundo ibi.

¶ Pulsio igitur alia est impulsio: alia expulsio. Atqꝫ impulsio quidem est cum id qꝺ mouet non deserit id quod mouetur. Expulsio vo cum deserit.

¶ Pulsiōis qdē igit: alia ipulsio: alia expulsio. Impulsio qdē ē: cū mouēs ei qꝺ mouetur nō deficit. Expulsio cum expellens deficit.

¶ Manifestat premissos q̄tuor modos. Et pmo manifestat pulsionē: que est cū mouēs facit aliqꝺ mobile a se distare mouēdo. Diuidit autē pulsionē in duo. s. in ipulsionē ꝛ expulsionē. Dicitur autem impulsio quando mouēs sic pellit aliqꝺ mobile: qꝺ nō deficit ipsi deferendo ipsuꝫ: sed simul cum eo tendit quo ducit. Expulsio autē est quādo mouens sic mouet: quod tamen deficit deferendo ipꝫ: nec comitatur ipsum vsqꝫ ad finem motus. ¶ Scdo ibi.

Impulsio quid? Expulsio quid?

¶ Vectio aūt i tribꝰ ē motibꝰ. Nō eni ꝑ se sꝫ ꝑ accñs mouet qꝺ vehit. Ex eo nāqꝫ mouet: qꝛ ē i eo: vel super id qꝺ mouet: At id qꝺ vehit: aut pellit: aut trahit: aut voluit. Pꝫ igit vectionē tribꝰ in motibꝰ eē.

¶ Vectio aūt in tribꝰ erit motibꝰ. Qꝺ qdē vehitur: nō ſm se mouet: sed ſm accidēs. In eo enīꝫ quod est i eo qꝺ mouetur: aut sup id qꝺ mouetur: mouet ipꝫ. Vehēs aūt mouet: aut pulsuꝫ: aut tractum: aut vertigine ductum. Manifestum igitur qm̄ vectio in tribus motibus erit.

¶ Manifestat de vectiōe: ꝛ dicit ꝙ vectio fundat in tribꝰ alijs motibꝰ. s. pulsione tractiōe ꝛ vertigine: sicut qꝺ ē per accidēs fundat in eo qꝺ est ꝑ se. Illud aūt qꝺ vehitur nō mouet ꝑ se: sed per accñs: inq̄ntū. s. aliqd alteꝝ mouet in quo ipsum ē: sicut cū aliqs vehit a naui in qua est: vel sup qꝺ est sicut cū aliqs vehitur equo. Illud aūt qꝺ vehit mouet ꝑ se: eo ꝙ nō est ꝓcedere in his que mouent per accidēs in īfinitū. ꝛ sic opꝫ ꝙ primum vehens moueatur aliquo motu per se: vel pulsu: vel tractu: vel vertigine. Ex quo manifestum est ꝙ vectio in tribus alijs motibus cōtinetur. ¶ Tertio ibi.

¶ Tractio vo est cū motus trahētis aut ad se aut ad aliud celerior eiꝰ est motu qꝺ trahit: neqꝫ seiūgit ab eodē. Eteni ꝛ ad seipsuꝫ ē tractio: ꝛ ad aliō. Ad has ꝛ cetere tractiōes eedē specie reducent: vt ispiratio: ꝛ spiratio ꝛ sputatio: ꝛ he qbus aut emittunt corpa: aut accipiunt. Quarū alie sūt cōgregationes: alie segregatiōes. Et oīs igit ad locum accommodata motio: congregatio est nimirum ꝛ segregatio.

¶ Tractio aūt est: cū etiā ad ipm vel ad alteꝝ velocior sit motus trahētis nō separatus ab eo qui trahit. Et nāqꝫ ad ipsuꝫ est tractio ꝛ ad alterū. Et reliq tractus ideꝫ specie in hos reducunt: vt ispiratio: ꝛ expiratio: ꝛ sputio: ꝛ quicūqꝫ corpoꝝ emissiui aut receptiui sūt: ꝛ spathesis ꝛ cercisis. Aliud ē quidem ipsoꝝ congregatio: aliud disgregatio. Et omnis igitur motus qui est ſm locum: aggregatio ꝛ disgregatio est.

¶ Manifestat tertiū motū. s. tractū. Et sciendū est ꝙ tractio a pulsione differt: qꝛ in pulsione mouens se habet ad mobile vt terminus a quo est motꝰ eiꝰ: in tractu vo se hēt vt terminus ad quē. Illud ḡ trahere dr qꝺ mouet alteruꝫ ad seipsuꝫ. Mouere aūt aliqd ſm locū ad seipm ꝯuenit triplr. Uno mō sicut finis mouet. vñ ꝛ finis dr trahere: ſꝫ illō poete. Trahit sua quēqꝫ voluptas. Et h mō pōt dici ꝙ locꝰ trahit id qꝺ nāliter mouet ad locū. Alio modo pōt dici aliqd trahere: qꝛ mouet id ad seipm alterādo aliqualiter: ex qua alteratiōe ꝯtingit ꝙ alteratū moueat ſꝫ locū. Et h mō magnes dr trahere ferrū. Sicut eni generans mouet grauia ꝛ leuia inq̄ntū dat eis formā per quaꝫ mouētur ad locū: ita ꝛ magnes dat aliquā q̄litatē ferro ꝑ quā mouet ad ipꝫ. Et ꝙ h sit veꝝ pꝫ ex tribꝰ. Prio qdeꝫ qꝛ magnes nō trahit ferrū ex q̄cūqꝫ distātia: sed ex ꝓpinquo. Si aūt ferrū mouet ad magnetē solū sicut ad fineꝫ. sicut graue ad suū locū: ex q̄libet distātia tēderet ad ipm. Scdo qꝛ si magnes alleis pungat: ferrū attrahere nō pōt q̄si alleis vim alteratiuā ipsius ipediētibꝰ: aut ēt in ꝯtrariuꝫ alterātibꝰ. Tertio qꝛ ad h ꝙ magnes attrahat ferrū opꝫ pꝛꝰ ferrū liniri cū magnete maxie si magnes sit puꝰ: q̄si ex magnete aliquā v̄tutē ferrū accipiat: vt ad eū moueat. Sic igit magnes attrahit ferrū nō solū sicut finis: sed ēt sicut mouēs ꝛ alterās. Tertio mō dr aliqd attrahere: qꝛ h mouet ad seipm motu locali tm̄. Et sic diffinit hic tractio ꝑut vnū corpus trahit alteꝝ: ita ꝙ trahēs simul moueat cū eo qꝺ trahit. Hoc ē ḡ qꝺ dicit ꝙ tractio est cum motus trahētis ad seipm vel ad alterū sit velocior nō separatus ab eo qꝺ trahit. Dicit aūt[ad ipm vel ad alteꝝ] qꝛ mouēs voluntariū pōt vti altero vt seipso. Uñ pōt ab alio pellere sicut a seipso: ꝛ ad aliō trahere sicut ad seipꝫ. Sed hoc in motu nāli nō ꝯtingit. Immo semꝑ pulsio nālis ē a pellēte: ꝛ tractio nālis ad trahētē. Addit aūt[cū velocior sit motus] qꝛ ꝯtingit qñqꝫ ꝙ id qꝺ trahit: etiā ꝑ se mouet illuc quo trahit: sꝫ a trahēte velociori motu cōpellit moueri. Et qꝛ trahēs mouet suo motu: opꝫ ꝙ motꝰ trahētis sit velocior: q̄ꝫ motus nālis eius qꝺ trahit. Adiūgit aūt[nō separatꝰ ab eo qꝺ trahit] ad dr̄iaꝫ pulsiōis. Nā in pulsiōe pellēs qñqꝫ sepat ab eo qꝺ pellit. qñqꝫ vo nō. Sꝫ trahēs nūq̄ꝫ separat ab eo qꝺ trahit: quinimo sīl mouet

Magnes quo trahat ferrum

trahens

trahens cũ eo qꝺ trahit̃. exponit aũt qꝺ dixerat [ad ipsuz vel ad alterũ.] qꝛ ꝯtingit eē tractionẽ ad ipsuz attrahẽtẽ: ꝛ ad alterũ: in motib⁹ volũtarijs: vt dictũ est. Et qꝛ sunt q̇dam motus in q̇bus nõ ita manifeste saluat̃ rõ tractiõis: cõsequẽter ostẽdit eos ēt reduci ad hos modos tractiõis quos posuerat. s. ad seipsuz ꝛ ad alterũ. Et hoc est qꝺ dicit ꝙ oēs alij tract⁹ q̇ nõ nominant̃ tractus: reducunt̃ i hos duos modos tractiõis: qꝛ sunt idẽ spe cuz eis: q̄tũ ad h ꝙ motus accipiunt spẽm a terminis. qꝛ ꝛ illi tractus: sunt ad seipsuz vel ad alterũ: sicut pꝫ in ĩspiratiõe ꝛ expiratione. Inspiratio eniꝫ est attractio aeris: expiratio võ ē aeris expulsio. Et similr̃ sputio est expulsio sputi. Et sil̃r dicendum est de oĩbus alijs motib⁹ per quoscũqꝫ aliqua corpa extra mittunt̃ vel ĩtra recipiunt̃: qꝛ emissio reducitur ad pulsionẽ: receptio aũt ad tractionẽ. Et similr̃ spathesis est pulsio: ꝛ cercisis est attractio. Spathi enim in greco dicit̃ ensis vel spatha. Unꝺ spathesis idẽ est qꝺ spathatio. id est percussio per ensez: que fit pellendo. Et iõ alia lr̃a q̄ dicit [speculatio] videt̃ eē vitio scriptoris corrupta: qꝛ pro spathatiõe posuit speculationẽ. Cercisis aũt ē attractio. Est aũt cercis in greco quoddã instrumẽtũ quo vtunt̃ textores: qꝺ ad se trahũt texẽdo: qꝺ latine dicit̃ radius. Unde alia littera hꝫ [radiatio.] Horũ enim duorũ ꝛ quorũcũqꝫ motuũ emissiuorũ ꝛ receptiuoꝝ: aliud est cõgregatio: qꝺ pertinet ad attractionẽ: qꝛ cõgregãs mouet aliq̇d ad alteruz: aliud est disgregatio que ꝑtinet ad pulsionẽ: qꝛ pulsio est motus alicuius ab alio. Sic ergo pꝫ ꝙ oĩs motus localis est aggregatio vel disgregatio: qꝛ oĩs motus localis est ab aliquo vel ad aliq̇d. Et per cõsequẽs patet ꝙ oĩs mot⁹ localis est pulsio: vel tractio. ❡ Deinde cum dicit.

❡ Uolutio võ ex tractione pulsioneqꝫ componitur. Mouens enim partim pellit: partim trahit id quod motu hoc agitatur.

❡ Uertigo aũt cõponitur quidẽ ex tractu ꝛ pulsione. Hoc q̇dẽ pellit mouens: illud aũt trahit.

❡ Manifestat quid sic vertigo. ꝛ dicit ꝙ vertigo est q̇daz mot⁹ cõpositus ex tractu ꝛ pulsu. Cũ eniꝫ aliq̇d vertit̃ ex vna parte pellitur: ex alia trahitur. ❡ Deinde cum dicit.

❡ Perspicuum igitur est si pellens ac trahens est cũ eo qꝺ pellitur atqꝫ trahitur. nihil esse inter ea: quorũ alterum mouetur: alterum mouet.

T. c. 10. ❡ Manifestũ igit̃ est ꝙ siquidez simul pellẽs ꝛ trahens cũ eo qꝺ pellitur ꝛ trahitur nulluz medium eius quod mouetur ꝛ mouentis est.

❡ Ostẽdit ꝙ oẽs q̄tuor motus ꝑdicti ad pulsuz ꝛ tractum reducunt̃. ꝛ ꝙ idẽ est iudiciũ de oĩbus ꝛ de istis duobus. Quia eniꝫ vectio ꝯsistit in tribus alijs: ꝛ vertigo cõponit̃ ex pulsu ꝛ tractu: relinquit̃ ꝙ oĩs motus localis qui est ab alio: reducit̃ ad pulsum ꝛ tractũ. Unꝺ manifestuz est ꝙ si in pl̃su ꝛ tractu mouẽs ꝛ motũ sint simul. id est ita ꝙ pellens sit simul cũ eo qꝺ pellit̃: ꝛ trahẽs cuz eo qꝺ trahitur: cõsequens erit vniuersalr̃ verũ esse ꝙ nullum sit mediũ inter mouens ꝺm locũ ꝛ motũ. ❡ Deinde cum dicit.

❡ Hoc ꝛ ex diffinitiõib⁹ patet. Nã pulsio quidẽ ē: aut ex se: aut ex alio in aliud motus. Tractio aũt ex alio: vel ad se: vl̃ ad aliꝺ. Insuꝑ cõpulsio: atqꝫ dispulsio.

❡ Hoc aũt mãifestũ ex dictis. Pl̃sio q̇dẽ aut a seipso aut ab alio ad aliꝺ mot⁹ ē. Tract⁹ aũt: ab alio ad ipꝫ aut ad aliꝺ ē. Adhuc aũt synosis ꝛ diosis.

❡ Probat ꝓpositũ in his duob⁹ motib⁹. Et p̊mo põit duas rõnes ad ꝓpositũ ostẽdẽdũ. Scḋo excludit obiectionez. ibi [Proiectio aũt ꝛc.] Pr̃ia aũt rõ sumit̃ ex diffinitione vtriusqꝫ mot⁹: qꝛ pulsio est motus ab ipso mouẽte vel ab aliquo alio in aliq̇d aliud: ꝛ sic opꝫ ꝙ saltẽ in ꝑncipio motus pellẽs sit simul cũ eo qꝺ pellit̃: dũ pellẽs: id qꝺ pellit̃ remouet a se vel ab alio. Sed tractus est motus ad ipsuz vl̃ ad alterũ: vt dctũ est: ꝛ ꝙ nõ separat̃ trahẽs ab eo qꝺ trahit̃. Ex quo manifestũ est in his duob⁹ motib⁹ ꝙ mouens ꝛ motũ sint simul. ❡ Scḋa rõ sumit̃ ex cõgregatione ꝛ disgregatiõe. Dictũ est. n. ꝙ pulsio est disgregatio: ꝛ tractio est cõgregatio. Et hoc est qꝺ dicit [Adhuc autem synosis] id est cõgregatio: ꝛ [diosis] id est diuisio. Nõ aũt posset aliquid cõgregare vel disgregare nisi adesset his q̄ congregantur ꝛ disgregantur. Et sic patet ꝙ in pulsione ꝛ tractu: mouens ꝛ motum sunt simul. ❡ Secundo ibi.

❡ Proiectio võ est cum motus celerior fit nãli motu corporis ei⁹ qꝺ fert̃: pulsione vehemẽtiore nimirum facta. Qꝺ q̇dẽ eousqꝫ fertur: quousqꝫ motus is vehemẽtior sit illo motu. Que cũ ita sint: pꝫ eē simul id qꝺ mouetur ꝛ id qꝺ mouet: ꝛ nihil inter ipsa mediũ esse.

❡ Proiectio aũt: qñ velocior motus fiat q̄ꝫ qui ꝺm nãm: lati fortiori facta pulsiõe: ꝛ hoc facto tãdiu accidit ferri: quousqꝫ fortior sit motus ei⁹ qꝺ fert. Manifestuꝫ igitur qm̃ quod mouetur ꝛ mouens simul sunt: ꝛ nullũ mediũ est ipsoꝝ.

❡ Excludit quãdã obiectionẽ que accidere põt circa pulsionẽ. De tractione eniꝫ dictũ est ꝙ motus trahẽtis nõ separat̃ ab eo qꝺ trahit̃: sꝫ in pulsiõe dictũ est ꝙ aliqñ deficit pellẽs ab eo qꝺ pellit̃: ꝛ talis pulsio vocat̃ expulsio: cuius spẽs est ꝓiectio. q̄ est qñ pellit̃ cũ quadã violentia in remotũ. Et sic in ꝓiectiõe videt̃ ꝙ id qꝺ ꝓijcitur nõ sit simul cũ ꝓijciẽte. Et iõ ad hoc excludẽdũ dicit ꝙ ꝓiectio est qñ motus eius qꝺ fert̃ sit velocior q̄ꝫ mot⁹ naturalis: ꝛ hoc ꝓpter aliquã fortẽ ĩpulsionẽ factã. Cũ eniꝫ aliq̇d ꝓijcitur: ex forti ĩpulsione mouetur aer velociori motu q̄ꝫ sit motus eius nãlis: ꝛ ad motũ aeris defert̃ corpus ꝓiectũ. Et quãdiu durat aer impulsus: tãdiu proiectum mouet̃. Et hoc est quod dicit ꝙ facta tali impulsione: tãdiu accidit aliquid ferri proiectum: quãdiu in aere sic fortior motus: q̄ꝫ eius motus naturalis. Sic ergo remota hac dubitatione concludit ꝙ mouens ꝛ motum sint simul: ꝛ ꝙ inter ea nihil est medium.

LEC. IIII.

❡ At võ nec inter alterãs ꝛ id qꝺ alteratur medium quicqꝫ cadit. Qꝺ quidem ita esse per inductionẽ patere potest. In vniuersis enim fit vt id qꝺ vltimum alterat ꝛ id qꝺ primum alteratur sint simul.

AT võ neqꝫ alterati neqꝫ alterãtis nullũ mediũ. Hoc aũt mãifestũ ex iductione. In oĩbus eniꝫ simul esse accidit alterãs vltimũ: ꝛ primum qꝺ alteratur.

Postq̄ꝫ ostẽdit in motu locali: ꝙ mouẽs ꝛ motũ sũt simul: ostẽdit idẽ in alteratiõe: ꝙ. s. nihil est mediũ alterãtis ꝛ alterati. Et hoc ꝓbat p̊mo per iductionẽ. In oĩb⁹ enĩ que alterãtur manifestũ est ꝙ simul sunt vltimũ alterãs ꝛ p̊mũ alteratũ. ❡ Uidet̃ aũt hoc hr̃e instãtiã in q̇busdã alteratiõib⁹: sicut cũ sol calefacit aerem sine hoc ꝙ calefaciat orbes medios planetarũ. ꝛ piscis q̇dam in rete detẽt⁹ stupefacit manus trahẽtis rete: absqꝫ hoc ꝙ stupefaciat rete. Sed dicendũ est ꝙ passiua recipiũt actionẽ actiuoꝝ ꝺm ꝓpriũ modũ. ꝛ iõ media q̄ sunt inter p̊mũ alterãs ꝛ vltimũ alteratũ aliq̇d patiunt̃ a p̊io alterãte: sꝫ forte nõ eodẽ mõ sicut vltimũ alteratũ. Aliq̇d igitur patitur rete a pisce stupefaciente: sed non stupefactionem: qꝛ eius nõ est capax. Et orbes medij planetaruꝫ aliq̇d recipiũt a sole. s. lumen: nõ aũt calorẽ. ❡ Scḋo ibi. Dubium

Et vñsis… dici ꝑt cõgregatio sive cõpulsio. ad sẽ…

¶ Omne enim quale ex eo alteraṫ q: sensibile est. Sēsibilia vō sunt ea qbus inter sese corpa differunt: vt grauitas: leuitas: durities: mollities: sonus: hui⁹ vacuitas: albedo: nigredo: dulcedo: amaritudo: humiditas: siccitas: dēsitas: raritas: ꝛ ea que inter hec sūt. Similiter ꝛ cetera que sensui subijciuntur: caliditas inq̄: ꝛ infrigiditas: ꝛ lenitas: ꝛ asperitas. Hec enim affectus sunt qualitatis subiecte: ꝛ his inter se differūt sensibilia corpora: aut hoꝝ gradib⁹: atq̄ q: aliquod hoꝝ patiunṫ alterari dicimus tā aīata corpa: q̄ inaīata: ꝛ animātiū ptes: que aīe sūt expertes. Calefiūt eniȝ aut frigefiūt: aut dulcia fiūt: aut amara: aut aliquo alio p̄dictoꝝ afficiunṫ. Ipsi quoq̄ sensus alteranṫ. Patiunṫ eniȝ. Nā ipsoꝝ actio motus est per corpus patiēte aliqd sensu. Atq̄ qbus alteranṫ inanimata: his vniuersis aīantia etiā alteranṫ. At qbus aīantia alteranṫ: hisce nō alteranṫ inaīata. Per sensus eni nō alteranṫ: neq̄ sentiūt inaīata: cū alteranṫ. Nihil tñ ꝓhibet vt ꝛ aīantia cū alteranṫ nō sentiāt: qñ nō ꝑ sensus ipsis accidit alteratio. Si igiṫ affect⁹ qdē sēsibiles sūt ꝑ hos āt fit alteratio: p3 simul eē patiēs ipm atq̄ affectū: ꝛ nihil inter ipsa medium esse.

¶ Quale enim alteraṫ in eo qͦd sensibile ē. Sensibilia aūt sūt qbus differūt corpora ad se inīcē: vt grauitas: leuitas: durities: mollities: son⁹: nō son⁹: albedo: nigredo: dulcedo: amaritudo: humiditas: siccitas: dēsitas: raritas. ꝛ hoꝝ media. Similiter aūt ꝛ alia que sub sensu sunt: quoꝝ est ꝛ calor ꝛ frigus: ꝛ lenitas ꝛ asperitas. Hec enim sunt passiōes subiecte qualitatis. His eniȝ differūt sensibilia corporū: aut ſm aliqͦd hoꝝ maius ꝛ minus: ꝛ in patiēdo aliqd hoꝝ: calefacta enim aut frigefacta: aut dulcefacta: aut amaricata: aut ſm aliqd aliud predictoꝝ. Similiter ꝛ animata corporū: ꝛ inanimata: ꝛ animatoꝝ quecūq̄ partiū sunt inanimate: ꝛ ipsi sensus al-

T.c.12 teranṫ: patiunṫ enim. Actio enim ipsoꝝ: motus est per corpus: patiēte sensu aliqd. Scōm q̄cūq̄ quidē igiṫ inanimata alteranṫ: ꝛ animata ſm omnia hec alteranṫ. Scōm aūt quecūq̄ animata alterantur: nō ſm hoc alterantur inanimata. Scōm enim sensus nō alteranṫ. Et latet cū alteranṫ inanimata. Nihil aūt prohibet ꝛ animata latere cū alteranṫ: cū nō ſm sensus accidit qͦd alterationis ipsis. Siqdem igiṫ sensibiles passiōes: ois aūt per hec alteratio: ex hoc ergo māifestū ē ꝙ passio ꝛ patiēs simul: ꝛ hoꝝ nullū mediū est.

¶ Probat idē per rōnē: que talis est. Ois alteratio ē similis alterationi que fit ſm sensum: sed in alteratiōe que ē ſm sensuȝ: alterās ꝛ alteratū sunt simul. ergo ꝛ in q̄libet alteratiōe. Primā sic ꝓbat. Ois alteratio fit ſm q̄litateȝ sensibilē que est tertia spēs q̄litatis. Scōm illa enim alteranṫ corpora: qbus corpora abinuicē differūt: que sūt sensibiles q̄litates: vt grauitas ꝛ leuitas. durities ꝛ mollities que percipiunṫ tactu. Sonus ꝛ nō sonus qui ꝑcipiunṫ auditu. Sed tñ si sonus in actu accipiaṫ est q̄litas in aere cōsequēs aliquē motū localē. vñ non videṫ ſm huiusmodi qualitatē eē p̄mo ꝛ per se alteratio. Si vō sonus in aptitudine accipiaṫ: sic per aliquā alterationē fit aliqd sonabile vel nō sonabile. Albedo ꝛ nigredo que pertinēt ad visuȝ: dulcedo ꝛ amaritudo que ꝑtinēt ad gustum: humiditas ꝛ siccitas: dēsitas ꝛ raritas que ꝑtinēt ad tactū. Et eadē rō est de his 3rijs ꝛ de medijs hoꝝ. Et simil'r etiā sunt alia que sub sensu cadūt: sicut calor ꝛ frigus: ꝛ lenitas ꝛ asperitas: que ēt tactu cōprehēdunṫ. Huiusmodi eniȝ sunt q̄daȝ passiōes sub genere q̄litatis ɔtēte. Et dicunṫ passiōes: q: passionē igerūt sensibus: vel q: ab aliqbus passiōib⁹ causanṫ: vt in p̄dicamētis diciṫ. Dicunṫ aūt passiōes sensibiliū corpoꝝ: q: sensibilia corpora ſm huiusmodi differūt: inquātū. s. vnū est calidū ꝛ aliō frigidū: vnū graue ꝛ aliō leue. ꝛ sic de alijs. Aut inquātū aliqͦ vnū de p̄missis 3rijs differt ab alio ſm magis ꝛ minus. Ignis eni differt ab aq̄ ſ3 differētiā calidi ꝛ frigidi: ab aere vō ſm magis ꝛ minus calidū. Et ēt ſm hoc attēdiṫ sensibiliū corpoꝝ differentia: inquātū patiunṫ aliqͦd hoꝝ: l3 nō sit in eis naturaliter. Sicut dicimus differre calefacta ab īfrigidatis. ꝛ ea que fiūt dulcia ab his que fiūt amara per aliquā passionem: ꝛ nō ex nā. Alterari autē ſm huiusmodi q̄litates est oīum corporū sensibiliū: tā animatoꝝ q̄ inanimatoꝝ. Et q: in corporib⁹ aīatis q̄dam ptes sunt aīate. id est sensitiue. vt oculus ꝛ manus: q̄dā aūt inaīate. id est nō sensitiue: vt capilli ꝛ ossa. vtreq̄ ptes ſm hui⁹ q̄litates alteranṫ: q: sensus sentiēdo patiūtur. Actiōes eniȝ sensuū: vt auditio visio sunt qdā motus per corpus cū aliq̄ sensus passiōe. Nō eniȝ sensus habēt aliquā actionē: nisi ꝑ organū corporeū: corpori aūt ɔuenit moueri ꝛ alterari. Vñ passio ꝛ alteratio magis ꝓprie dr̄ in sensu q̄ in intellectu. cuius operatio nō est per aliqͦd organū corporeū. Sic igiṫ p3 ꝙ ſ3 quascūq̄ q̄litates: ꝛ ſm quoscunq̄ motus alteranṫ corpa inanimata. ſ3 eosdē motus ꝛ easdē qualitates alteranṫ corpora aīata. Sed nō ɔuertiṫ: q: in corporib⁹ aīatis inueniṫ alteratio ſm sensum: que nō inueniṫ in corporib⁹ inaīatis. Nō eniȝ corpora inanimata cognoscūt suā alterationeȝ: sed latet ea. Qͦd nō accideret si ſm sensuȝ alterarētur. Et ne aliqs hoc reputaret īpossibile: ꝙ aliqd alteraret ſ3 sensibilē q̄litatē absq̄ sensu alteratiōis: subiūgit ꝙ nō soluȝ hoc est verū in reb⁹ inaīatis: sed hoc ɔtingit etiā in rebus animatis. Nihil eniȝ ꝓhibet ꝙ etiā aīata corpora lateat cū alterātur. Sicut cū aliq̄ alteratio accidit i ipsis absq̄ alteratiōe sensus: sicut cū alteranṫ ſm partes nō sensitiuas. Ex hoc igiṫ p3 ꝙ si passiōes sensus sunt tales ꝙ nihil est mediū inter agens ꝛ patiens: ꝛ omnis alteratio est per huiusmodi passiones quibus alterantur sensus: sequitur ꝙ alterans inferens passiones: ꝛ alteratuȝ patiens: sint simul: ꝛ nullum sit ipsorum mediuȝ. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Nam huic qdem aer cōtinuus est: aeri vō ɔiungiṫ corpus. Et sup̄ficies qdē lumini: visui vō lumē cohe ret. Similiter ꝛ audit⁹ ac odorat⁹ p̄mo mouēti ɔiungiṫ. Sapor ēt simul est mō eodē ꝛ gustus. Simili mō fit ꝛ in hisce que sunt experiētia aīe atq̄ sensus id ēt.

¶ Huic qdē igiṫ aer est ɔtinu⁹. Aeri aūt ɔtinuaṫ corpus. Et superficies qdem terminatur ad lumen. Lumen aūt ad visum. Similiter ꝛ auditus: ꝛ odoratus. ꝛ mouēs ipsa primū. Eodem autem modo simul ꝛ gustus ꝛ sapor est. Simi- T.c.13 liter autem ꝛ in inanimatis ꝛ in insensibilibus.

¶ Probat scḋaȝ: ꝙ in alteratiōe sensus alterās ꝛ alteratū sint sil': q: l huic J. s. lētiuipura visui l aer ɔtinu⁹ est J. i. absq̄ medio ɔiūctus. Aeri vō corp⁹ visibile. Et sup̄ficies qdem visibilis corpis q̄ est subiectū coloris l terminaṫ ad lumē J id est ad aerē illumiatū. q terminaṫ ad visum. Et sic p3 ꝙ

aer

aer alterat⁹ ⁊ alterās ipsius sunt sil. Et silr visus alterat⁹ cū aere alterāte. Et silr est in auditu ⁊ in odoratu si cōparentur ad id qd̄ pmū mouet. s. ad sensibile corpus: q2 hi sēsus sunt per mediū extrīsecū. Gustus aūt ⁊ sapor sunt sil. Nō eniz ꝯiungunt̄ per aliqd̄ mediū extrinsecū. Et simile ē de tactu. Et eodē mō se hȝ in reb⁹ īanimatis ⁊ īsensibilib⁹. s. ꝙ alterans ⁊ alteratum sunt simul. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Qd̄ augef ⁊ id qd̄ auget eodē mō se habēt. Accretio nāqȝ q̄dā additio est. Quare simul sunt qd̄ auget ⁊ qd̄ augef. Et in diminutiōe eodē mō. Cā nāqȝ decretiōis ablatio q̄dā est. Pȝ igit̄ nihil eē mediū inter id qd̄ vltimum mouet: ⁊ id quod primo mouetur.

¶ Et qd̄ augef ⁊ augēs. Appositio eni quedā ē augmētū. Quare simul sunt: ⁊ quod augetur ⁊ augēs: ⁊ decrementum. Decrementi eniȝ cā est ablatio quedam. Manifestum igitur ꝙ mouentis vltimi ⁊ moti primi nullȝ est medium.

¶ Probat idē in motu augmēti ⁊ decremēti. Et pmo ī motu augmēti. Opȝ eni qd̄ augef ⁊ auget eē sil: q2 augmētatio est q̄dā appositio. p appositionē eni alicui⁹ quātī aliqd augef. Et silr est in decremēto: q2 cā decremēti est q̄dam subtractio alicui⁹ quātī. Et pōt itelligi hec ꝓbatio dupl'r. Uno mō sȝ ꝙ ipsiȝ q̄tū appositū vel subtractū ē ꝓximū mouēs illis motib⁹. Nā ⁊ Ar. dicit in scd̄o de aīa. ꝙ caro auget ꝓut ē q̄ta. ⁊ sic manifeste sil cū mouente motū est. Nō eniȝ pōt aliqd apponi vel subtrahi alicui si nō sit sil cū eo. Procedit ēt hec rō de pncipali agēte. Appositio. n. ois: cōgregatio q̄dā est. subtractio vō: disgregatio quedā. Supra aūt ostsuȝ ē: ꝙ in motu cōgregatiōis ⁊ disgregationis mouēs ⁊ motū sūt sil. Un̄ relinq̄t ꝙ ēt ī motu augmēti ⁊ decremēti. Et sic vlteri⁹ ꝯcludit vlt ꝙ iter vltimum mouēs ⁊ primū motū nihil est mediū.

LEC. V.

¶ Deinceps aūt vniuersa que alterant̄ a sensibilibus alterari: ⁊ eoꝝ alterationeȝ eē dūtaxat que per se ab hisce pati dicuntur: per hec contemplemur oportet.

Quoniam aūt que alterātur: alterantur omnia a sensibilibus: ⁊ soluȝ horū alteratio est quecūqȝ s̄m se dicuntur pati ab his: ex his considerabimus.

Quia in pcedēti rōne ꝓbās supposuerat ꝙ ois alteratio sit s̄m sensibilia. hoc intēdit hic ꝓbare. Et p̊ proponit qd̄ itēdit. Scd̄o ꝓbat ꝓpositū. ibi [Aliorū enim maxie.] Dicit ergo pmo ꝙ ex sequētib⁹ ꝯsiderādum est: ꝙ omnia que alterātur: alterantur s̄m qualitates sensibiles. ⁊ per consequens illis solū cōpetit alterari que per se patiunt̄ ab huiusmodi qualitatibus. ¶ Secundo ibi.

¶ Maxime nāqȝ quispiā in figuris formis: atqȝ habitibus: ⁊ horū deiectionibus: acq̄sitionibusue alterationē eē existimabit. Videf eniȝ in his alteratio esse. Verū nō est. sed cū quedā alterant̄: hec fiunt. Cum densatur inq̄: aut rarefit: aut calefit: aut frigesit materies ipsa. Sed alteratio non est.

¶ Alioꝝ eniȝ maxie vtiqȝ qs existimabit: in figuris ⁊ formis ⁊ habitudinib⁹ ⁊ hoꝝ remotiōib⁹ ⁊ acceptiōib⁹ videf eniȝ esse qd̄ est alterationis. Nō est aūt neqȝ in his: sed fiūt hec: cū quedam alterant̄. Densata enim aut rarefacta: aut cū fiat calida: aut frigida materia. alteratio aūt non est.

¶ Probat ꝓpositū arguēdo a maiori. Qd̄ qdē pmo ponit. Scd̄o q̄dā que supponit ꝓbat. ibi [Ex quo qdē enim ⁊c.] Dicit ḡ pmo ꝙ pter q̄litates sensibiles maxie videf eē alteratio in q̄rta spē q̄litatis: q̄ est q̄litas circa q̄titatē. s. forma ⁊ figura. ⁊ in pma spē q̄litatis q̄ ꝯtinet sub se habitus ⁊ dispōnes. Videf eni ꝙ alteratio q̄dā fit per hoc ꝙ huiꝰ qualitates de nouo remouent̄: aut de nouo acq̄runt̄. Nō eni vī h̄ sine mutatiōe posse ꝯtingere. Mutatio aūt s̄m qualitatē alteratio est: vt supra dictū est. Sed in pdictis qualitatib⁹ pme ⁊ q̄rte spēi nō ē alteratio pmo ⁊ pncipalr sed secūdario: q2 huiꝰ q̄litates ꝯsequunt̄ q̄sdā alterationes pmarū q̄litatū. Sicut pȝ ꝙ cū mā subiecta densat̄: aut rarescit. sequit̄ mutatio s̄m figurā. ⁊ silr cuȝ calefiat: aut infrigidef. sequit̄ mutatio s̄m sanitatē ⁊ egritudinē q̄ ptinēt ad pmā spēm q̄litatis. Rarū aūt ⁊ dēsuȝ: calidū ⁊ frigidū sunt sensibiles q̄litates. Et sic pȝ ꝙ nō est alteratio in pma ⁊ q̄rta spē qualitatis p̊ ⁊ p se. Sȝ remotio ⁊ acceptio huiꝰ q̄litatū ꝯsequunt̄ ad aliquā alterationē q̄ ē sȝ sensibiles q̄litates. Ex quo etiā pȝ q̄re nō facit mētioneȝ de secūda specie q̄litatis que est potētia vl impotētia naturalis. Manifestū est eni ꝙ potētia vel ipotētia naturalis nō accipif aut remouef nisi trāsmutata nā: qd̄ fit per alterationē. ⁊ iō hoc q̄si māifestū ptermisit. ¶ Scd̄o ibi.

¶ Nō eniȝ statue formā noīe dicimus eius ex quo forma est orta: nec eius ēt ex quo est pyramidis: aut lectice figura pyramidē aut lecticam: sed denoīantes: aliud eneū: aliud terreū: aliud ligneū appellam⁹. At id qd̄ alteraf dicim⁹. Ipm eni es humidū eē dicim⁹: aut calidū: aut durū. Et nō solū h̄ pacto: sed ēt ipsuȝ humidū: atqȝ calidū eē dicim⁹ es: affect⁹ noīe mām nūcupantes. Cū igitur id quidem ex quo est forma ⁊ figura: ⁊ id qd̄ est ortum figurarum nomine non dicatur. Id vō qd̄ alteratur nomine dicatur affectuū: patet alterationem in solis sensibilibus esse.

¶ Ex quo qdē eniȝ ē forma statue nō dicim⁹ formā: neqȝ ex quo figura pyramidis est aut lecti: sed denoiatiōe sunt hoc qdē eneū: illō vō cereū: aliud aūt ligneū. Qd̄ aūt alteraf es dicim⁹. Es quidē eni humidū eē dicimus: aut forte: aut calidū. Et nō solū sic: sed humidū ⁊ calidū es: equiuoce dicētes passiōi mām. Qm̄ igit̄ ex quo qdē forma ⁊ figura: ⁊ qd̄ factū est equiuoce nō dicuntur cū figuris: que ex illo sunt: que aūt alterantur cum passionibus equiuoce dicuntur: manifestum ꝙ in solum sensibilibus alteratio est. .i. eq̄uoc.

¶ Probat qd̄ supposuerat. Et p̊ ꝙ nō sit alteratio in q̄rta spē q̄litatis. Scd̄o ꝙ nō sit in pma. ibi [Neqȝ eni in habitib⁹ ⁊c.] Circa p̊m pōit duas rōnes. q̄rū pma sumif ex mō loquēdi. Ubi ꝯsiderādū ē ꝙ forma ⁊ figura in hoc adiuicē differūt: ꝙ figura iportat terminationē q̄titatis. Est eni figura q̄ termio vel termis cōprehēdif. Forma vō dī que dat eē specificū artificiato. Forme. n. artificiatoꝝ sūt accidētia. Dicit ḡ ꝙ illud ex quo fit forma statue: nō dicim⁹ formā. i. mā statue nō pdicaf de statua ī pncipali ⁊ recto. ⁊ silr ē in figura pyramidis vl lecti: sȝ in talib⁹ mā pdicaf denoiatiue. Dicim⁹. n. triāgulū eneū: aut cereū: aut ligneum. Et simile ē in alijs. Sȝ in his q̄ alterant̄: ⁊ passionē pdicam⁹ de subto: q2 dicim⁹ es eē hūidū: aut forte: aut calidū: ⁊ ecōuerso hūidū: vel calidū dicim⁹ eē es eq̄liter pdicātes mām de passiōe ⁊ ecōuerso: ⁊ dicim⁹ hoieȝ eē albū: ⁊ albū eē hoieȝ. Quia ḡ in formis ⁊ figuris mā nō equalr dī cū ipa figura: ita ꝙ alteꝝ de altero dicaf ī pncipali ⁊ recto: sed solū denoiatiue mā pdicaf de figura ⁊ forma. In his aūt q̄ alterant̄ subiectū ⁊ passio equalr de inuicē pdicant̄. sequif ḡ ꝙ ī formis ⁊ figuris nō fit alteratio: sȝ solū

Marginal notes: Lec.4.t. c.47. — Lt.4.c.ll. — T.c.14. — T.c.15. — S.lec.4.t. c.16. — Duplici rone p°

2ª z⁹in sensibilibus qualitatibus. ¶ Scōam rōnē ponit ibi.
¶ Preterea absurdū ē ꝛ alio mō dicere. Dicere nāqꝫ hoiem alteratū eē vel domū sumpto fine: ridiculū ē. Si pfectionē dom⁹ aut parietes: aut tegulā alterationē eē dixerim⁹: ꝛ si cū parietibus domus claudit: aut tegitur: ipsam diximus alterari. Patet autem alterationem in hisce non esse que generantur: atqui nec in habitibus alteratio est.

T.c.16. ¶ Ampli⁹ ꝛ aliter dicere icōueniēs ē. Dicere. n. hoiem alteratū eē aut domū accipiētē finē. ridiculū est: si pfectionē dom⁹ tectionē: aut laterationē dicim⁹ alterationē eē: domo autē laterata
T.c.17. aut coopta: alterari domū. ¶ Mādifestū aūt ē: qꝛ quod est alterationis nō est in his que fiunt.

¶ Et sumit a ꝓprietate rei. Ridiculū. n. ē dicere ꝙ hō vl dom⁹ vl qcqd aliō alteret ex h ipso ꝙ acipit finē sue pfectiōis: puta si dom⁹ pficit per h ꝙ tegit: vl per h ꝙ lateribus ornat: aut coopit: qꝛ ridiculū est dicē ꝙ dom⁹ alteret qñ coopit aut lateraꝛ. Est ēt manifestū ꝙ alteratio nō ē eoꝝ q̄ fiūt inq̄tū fiūt. sꝫ vnūqđqꝫ pficit ꝛ fit inq̄tū accipit formā ꝓpriā ꝛ figurā. Nō ē ḡ alteratio in acceptiōe figure ꝛ forme. ¶ Ad euidētiā aūt hāꝝ rōnū ꝯsiderādū est: ꝙ iter oēs q̄litates figure maxīe cōsequunt ꝛ demonstrāt spēm reꝝ. Qđ maxīe in plātis ꝛ aīalib⁹ pꝫ in qb⁹ nullo certiori iudicio diuersitas speꝝ diiudicari pōt q̄ꝫ diuersitate figuraꝝ. Et h iō: qꝛ sic q̄ntitas ꝓpinqssime se hꝫ ad substātiā iter alia accidētia: ita figura q̄ ē q̄litas circa q̄ntitatē ꝓpiqssime se hꝫ ad formā substātie. Vn̄ sic posuerūt aliq dimēsiōes eē substātiā reꝝ. ita posuerūt aliq figuras eē substātiales formas. Et ex h ꝯtingit ꝙ imago q̄ est expressa rei repn̄tatio: fm figuras potissime attēdat: magis q̄ꝫ fm colorē: vl aliqd aliud. Et qꝛ ars est imitatrix nāe. ꝛ artificiatū ē q̄dā rei nālis imago: forme artificialiū sunt figure. vl aliqd ꝓpiquū. Et iō ꝓp siītudinē hui⁹ formaꝝ ꝛ figurarū ad formas substātiales: dicit Phs ꝙ fm acceptionē forme ꝛ figure nō est alteratio: sꝫ pfectio. Et exīde etiā est ꝙ materia de hui⁹ nō p̄dicat nisi denominatiue: sicut etiam est in substantijs naturalibus. Non enim dicimus hominē terrā. sed terrenum. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Habit⁹. n. v̄tutes ac vitia sūt. Virt⁹ aūt oīs ꝛ vitiū ad aliqd ē queādmodū sanitas tēꝑatio q̄dā ē calidorū ac hūidoꝝ: aut iternoꝝ: aut ad ꝯtinēs. Silr ꝛ pulchritudo: ꝛ robur ad aliqd sūt. Sūt. n. dispōnes q̄dā ei⁹ qđ p̄stātissimū ē: ad id qđ ē optimū. Atqꝫ id p̄stātissimū dico: qđ ꝯseruat: ac circa ipsaꝫ nām dispōit. Cū igit v̄tutes qdē ac vitia sint ex hisce q̄ sūt ad aliqd. Hec aūt generatiōes nō sūt: nec ipoꝝ fit generatio: nec alteratio oīo: pꝫ circa hit⁹ alteratiōes nō eē.

¶ Neqꝫ enīꝫ in habitib⁹. Habitib⁹ eni virtutes ꝛ malitie sūt. Virt⁹ aūt oīs ꝛ malitia ad aliqd sūt: sicut sanitas qdē calidoꝝ ꝛ frigidoꝝ mēsuratio quedā ē: aut eoꝝ q̄ sūt ifra ꝛ ad ꝯtinēs. Silr aūt ꝛ pulchritudo ꝛ macies ad aliqd sūt. Dispōnes eni q̄dā pfecti ad optimū sunt. Dico aūt pfecti. qđ sanat ꝛ dispositū ē circa nām. Oēs ergo virtutes ꝛ malitie sūt ad aliqd. Hec āt neqꝫ gn̄ationes sūt: neqꝫ gn̄atiōes ipoꝝ: neqꝫ alteratio oīno māifestū ē ꝙ nō ē oīo qđ ē alteratiōis circa hit⁹.

¶ Ostēdit ꝙ nō ē alteratio in p̄ma spē q̄litatis. Et p̄ q̄ntū ad habit⁹ ꝛ dispōnes corpis. Scđo q̄ntū ad habit⁹ ꝛ dispositiōes aīe. ibi[Neqꝫ itaqꝫ circa aīe v̄tutes ꝛc.] Circa p̄ᵐ ponit talē rōnē. Habit⁹ q̄ sūt in p̄ma spē q̄litatis. et corporei: sūt q̄dā v̄tutes ꝛ malitie. Virt⁹. n. vl̄r cuiuslibet rei ē que bonū fac̄ hn̄tē: ꝛ opus ei⁹ bonū reddit. Vn̄ virt⁹ corporis dr̄ fꝫ quā bn̄ se hꝫ. ꝛ bn̄ opat: vt sanitas. Ecōtrario aūt ē de malitia: vt de egritudīe. Oīs aūt v̄tus ꝛ malitia dr̄ ad aliqd. Et h manifestat per exēpla. Sanitas enim q̄ est q̄dā virt⁹ corpis: ē q̄dā cōmēsuratio calidorū ꝛ frigidoꝝ. Et dico hāc cōmēsurationē fieri fm debitā ꝓportionē[eoꝝ q̄ sūt ifra]. i. humoꝝ ex qb⁹ cōponit corpus adinuicē[ꝛ ad ꝯtinēs]. i. ad totū corp⁹. Aliq. n. ꝯtēperatio humoꝝ ē sanitas in leōe q̄ nō eēt sanitas in hoīe: sꝫ eius extinctio: qꝛ eā hūana nā ferre nō posset. Cōmētator aūt exponit[ad ꝯtinēs]. i. ad aerē ꝯtinētē. Sꝫ p̄mū meli⁹ est: qꝛ sanitas aīalis nō attēdit p cōparationē ad aerē: sꝫ potius ecōuerso. dispō aeris dr̄ sana p cōparationē ad aīal. Silr pulchritudo ꝛ macies dicunt ad aliqd. Et sumit macies pro dispōne q̄ aliqs ē expeditus ad motū ꝛ actionē. Hui⁹ eni sūt q̄dā dispōnes ei⁹ qđ ē pfectū in sua nā p cōparationē ad optimū. i. ad finē q ē opatio. Sic eni dictū est: ex hoc hui⁹ dispōnes v̄tutes dicunt ꝙ bonū faciūt habētē: ꝛ opus ei⁹ bonū reddūt. Dicunt. n. hui⁹ dispōnes p relationē ad debitū opus: qđ ē optimū rei. Nec opꝫ exponē[optimū] aliqd extrīsecū: sic qđ ē pulcherrimū aut sanissimus: vt Cōmētator exponit. Accidit. n. pulchritudini ꝛ sanitati relatio q̄ ē ad extrīsecū optīe dispositū: sꝫ p se cōpetit eis relatio q̄ ē ad bonū opus. Et ne aliqs accipiat pfectuꝫ qđ iā adeptū ē finē. dic ꝙ pfectū hic accipit h qđ ē sanatiuū ꝛ dispositū fm nām. ¶ Nō aūt ē hic intelligēdū ꝙ hui⁹ habit⁹ ꝛ dispōnes h ipꝫ ꝙ sūt ad aliqd sint: qꝛ sic nō eēnt in genere q̄litatis: sꝫ relatiōis. Sꝫ qꝛ eoꝝ rō ex aliq̄ relatione depēdet. Quia ḡ hui⁹ habit⁹ ad aliqd sūt: ꝛ in ad aliquid non est motus: neqꝫ generatio neqꝫ alteratio: vt in quinto probatū est. manifestū est ꝙ in huiusmodi habit⁹ nō est alteratio p̄mo ꝛ per se: sed eoꝝ transmutatio cōsequit aliquā p̄orē alterationē calidi ꝛ frigidi: aut alicuius huiusmodi: sicut etiam relationes esse incipiunt per consequentiam ad aliquos motus.

Expō sā cū Thōe

Cōmen.

Expō sā. cū Thōe

Expō cō mentato. iprobat⁹

Solo dubitatiōe tacite.

T.3.t.c.10.

LEC. VI.

¶ At v̄o neqꝫ circa virtutes animi vitiaqꝫ alterationes eē vident. Virtus nāqꝫ pfectio q̄dam est. Vnūquodqꝫ enim maxime tum est pfectū cū ꝓpriā virtutem est ꝯsecutum: ꝛ maxime fm nām. Sicut circulus tunc maxime fm naturā est: qñ maxime circulus est. Vitium v̄o corruptio est horum atqꝫ remotio.

T.c.18. Neqꝫ itaqꝫ circa aīe v̄tutes ꝛ malitias. Virt⁹. n. q̄dā pfectio ē. vnūqđqꝫ eniꝫ tūc maxīe pfectū ē: cū attigit ꝓprie v̄tuti: ꝛ tūc ē maxīe fm nām. Ut circulus tūc maxīe fm naturā est: cū maxime circulus fit. Malitia autē corruptio horum ꝛ remotio est.

Postq̄ꝫ Phs ostēdit ꝙ nō est alteratio in p̄ma spē q̄litatis q̄ntū ad dispōnes corpis. Hic ostendit idē de habitib⁹ aīe. Et p̄ q̄ntū ad ptē appetitiuā. Scđo q̄ntū ad ptē itellectiuā. ibi[At v̄o neqꝫ i itellectiua pte.] Circa p̄ᵐ duo fac̄. Pͥo ondit ꝙ nō est alteratio p̄ ꝛ per se in trāsmutatiōe v̄tutis ꝛ malitie. Scđo ꝙ transmutatio virtutis ꝛ malitie ꝯsequit ad quādā alterationē. ibi[Sic qdē igit.] Cōcludit ḡ ex p̄missis p̄mo ꝙ circa aīe virtutes ꝛ malitias q̄ ptinēt ad ptē appetitiuā nō est p̄mo ꝛ per se alteratio. Ideo aūt hoc cōcludēdo iducit: qꝛ eisdē rōnib⁹ procedit ad ꝓbādū sequētia: qbus ꝛ p̄ora. Ad hoc aūt ꝓbandū assumit quandā ꝓpositionē. s. ꝙ virtus sit pfectio quedā. Qđ qdē sic probat: qꝛ vnūquodqꝫ tūc est pfectuꝫ quando pertingere pōt ad ꝓpriā virtuteꝫ: sicut naturale

corpus

corpus perfectū est: quādo pōt aliud sibi simile facere qđ est virtus nature. Qđ etiā probat per hoc: q₂ tūc est aliqd maxime ſm naturā: quādo nature virtutē h₂. Uirtus enī nature est signū cōpletionis nature. Cū aūt aliqd h₂ cōplete suā naturā: tūc dicit̄ eē pfectū. Qđ nō solū in rebus naturalibus verū est: sed ēt in mathematicis: vt eoꝝ forma accipiat̄ pro eorū natura. Tūc eniꝫ maxime circulus est: id est pfectus circulus: quādo maxie est ſm naturā. i. quādo habet pfectionē sue forme. Sic ergo pꝫ ꝙ ad pfectionē forme cuiuslibet rei cōsequat̄ virtus eius: q₂ tunc vnūquodqꝫ perfectū est qñ h₂ suā formā. id est suā virtu

Expō Auerro.

tē. ⁊ ita sequit̄ ꝙ virtus sit pfectio qdā. Ex hac aūt ꝓpositiōe sic ꝓbata Cōmētator sic argumētādum dicit. Ois perfectio est simplex ⁊ idiuisibilis. sed nihil simplex ⁊ idiuisibile est alteratio: neqꝫ aliqs motus: vt supra ꝓbatū ē.

īproba°

ergo ſm virtutē nō est alteratio. ¶ Sed iste ꝓcessus nō cōpetit in eo qđ subdit̄ de malitia: ꝙ. s. est corruptio ⁊ remotio pfectiōis. Et si eniꝫ pfectio sit simplex ⁊ idiuisibilis: recedere tamē a pfectiōe nō est simplex ⁊ idiuisibile: sed multiplr̄ ꝯtingēs. Neqꝫ est etiā ꝯsuetudo Ar. vt ꝑtermittat illō ex quo ꝓncipalr̄ ꝯclusio depēdet: nisi ex iuxta

Expō sc̄m Thōe T. c. 16.

positis itelligi possit. ¶ Et iō melius dicēdū est: ꝙ arguēdū est hic de virtute: sicut supra argumētatū est de forma ⁊ figura. Nihil enim dicit̄ alterari qñ pficit̄: ⁊ eadē rōne neqꝫ quādo corrūpit̄. Si igitur virtus est perfectio quedam: malitia vō corruptio. ſm virtutem ⁊ malitiā nō est alteratio: sicut neqꝫ ſm formas ⁊ figuras. ¶ Scđo ibi.

¶ Fit igitur cum aliquid alterat̄ virtutis acceptio: vl̄ tūqꝫ deiectio: neutrum tamen horum est alteratio.

T. cō. 19.

¶ Fit quidem igitur cum quoddam alteratur: ⁊ acceptio virtutis: ⁊ remotio malitie: alteratio tamen horum neutrum est.

¶ Ostēdit ꝙ trāsmutatio virtutis ⁊ malitie cōsequit̄ aliquā alterationē. Et primo ꝓponit qđ intēdit. ⁊ dicit ꝙ acceptio virtutis: ⁊ remotio malitie: aut ecōtrario: fit cū aliquid alterat̄: ad cuius alterationeꝫ consequitur acceptio ⁊ remotio virtutis ⁊ malitie: sed tamen neutrum horum est alteratio primo ⁊ per se. ¶ Secundo ibi.

¶ Alterari aūt aliqd inde patet. Nam virtus quidem aut affectuum est vacuitas: aut eorūdem mediocritas quedam. Uitium autem aut est omnis affectuuꝫ concitatio: aut est perturbatio virtuti contraria.

¶ Qꝫ aūt alteret̄ aliqd: manifestū est. Uirt⁹ qdē enim aut ipassibilitas qdā est: aut passibile ē sic. Malitia autē passibilis: aut ꝯria passio ꝯtrarii ē.

¶ Probat ꝓpositū. ⁊ dicit manifestū eē ex sequētibus ꝙ oporteat aliqd alterari ad hoc ꝙ accipiatur ⁊ remoueat̄ virtus vel malitia. Et hoc videt̄ ꝓbare dupl̄r. Primo qdeꝫ

Opinio Stoicoꝝ

ſm duas opiniōes holum de virtute ⁊ malitia. Stoici. n. dixerūt virtutes eē ipassibilitates qsdā: nec posse eē virtutē in aīa: nisi remotis oībus passiōibus aīe: q̄ sunt timor ⁊ spes ⁊ huiꝰ. Huiusmodi eniꝫ passiōes dicebāt eē quasdā anime ꝑturbatiōes siue egritudines. Uirtuteꝫ aūt eē dicebāt quādā quasi tranqllitatē aīe ⁊ sanitatē. Uñ ecōtra

Opinio ꝑipatheticorū.

rio malitiā dicebāt eē oēꝫ anime passibilitatē. Opinio vō peripatheticoꝝ ab Ar. deriuata ē ꝙ virtus ꝯsistat in aliqua determinata moderatiōe passionū. Cōstituit enī virtus moralis mediū in passiōib⁹: vt dicitur in scđo ethico.

T. 6. circa fi. & c. 7. circa mediū. ⁊ c°. 5°. circa fi. ꝑ totum.

Et ſm hoc etiā malitia virtuti opposita nō erit qlisc̄ūqꝫ passibilitas. sed quedā habilitas ad passiones contrarias virtuti: que. s. sunt ſm superabūdātiā ⁊ defectū. Cū vtrūlibet aūt verū sit: oportet ad acceptionem virtutis ꝙ fiat aliqua trāsmutatio ſm passiōes. s. vel ꝙ passiones totalr̄ remoueantur: vel ꝙ modificentur. Passiones autem cuꝫ sint in appetitu sensitiuo: ſm eas cōtingit alteratio. Relinquit̄ ergo ꝙ acceptio ⁊ remotio virtutis ⁊ malitie fit ſm aliquam alterationem. ¶ Secundo ibi.

¶ Atqꝫ oīno fit vt virtus moꝝ in voluptatib⁹ doloribusue ꝯsistat. Uoluptas enī: aut cū agim⁹: aut cū recordamur: aut cū speram⁹ effici solet. Atqꝫ si cū agimus ꝓuenit: sensus est cā. Si cū recordamur: aut speram⁹: ab ipō rursus efficit̄. Afficimur enī voluptate: aut recordantes ea que nos delectarunt: aut sperantes euenire ea que nos afficient voluptate.

¶ Et totā moralē virtutē in voluptatib⁹ ⁊ tristitiis accidit eē. Aut enī ſm actum ꝙ voluptatis: aut per memoriā: aut spem. Siqdē igit̄ ſꝫ actū: sensus est cā. Si vō per memoriam: aut ꝑ speꝫ: ab ipso est. Aut enī insūt qlia passi sum⁹ reminiscētib⁹ voluptatis: aut qlia patiemur sperātib⁹.

¶ Probat idē sic. Ois virtus moralis cōsistit in aliq̄ delectatione ⁊ tristitia. Nō eniꝫ est iustus q nō gaudet iustis opatiōib⁹: ⁊ tristat̄ de cōtrariis. Et simile est in aliis virtutibus moralibus. Et hoc iō. q₂ ols appetitiue virtutis i qua est vtus moralis opatio terminat̄ ad delectationē ⁊ tristitiā: cū delectatio ꝯsequat̄ ex adeptiōe ei⁹ l qđ appetitus fertur. tristitia vō ex suꝑuētiōe eius qđ appetitus refugit. Uñ cōcupiscēs vel sperās delectat̄ qñ cōsequit̄ qđ cōcupiscit vel sperat. ⁊ simil̄r iratus qñ punit: timēs vō ⁊ odiēs tristat̄ qñ suꝑuenit malū qđ refugit. Ois aūt tristitia ⁊ delectatio: vel est ſm actū de re pñti: vel per memoriā de re ꝑterita: vel ꝑ spem de futuro. Si ergo sit delectatio ſm actū: huiꝰ delectatiōis cā est sensus. Nō enī cōueniēs cōiunctū delectationē faceret si nō sentiret̄. Simil̄r aūt si sit delectatio per memoriā vel ꝑ spem. a sensu ꝓcedit: dū vel reminiscimur qles voluptates passi sum⁹ ſm sensuꝫ in preterito. Uel dū speram⁹ qles patiemur in futuro. Ex quo pꝫ ꝙ delectatio ⁊ tristitia ſm partē sensitiuaꝫ est: in qua alteratio accidit. vt supra dictū est. Si ergo virtus moralis ⁊ malitia opposita in delectatione ⁊ tristitia est: ſm delectationē aūt ⁊ tristitiā alterari ꝯtingit: sequit̄ ꝙ acceptio ⁊ remotio virtutis ⁊ malitie sit cōsequēter ad aliquā alterationē. Sed notādū ꝙ signāter dicit [totaꝫ] virtutē moralē in delectatiōib⁹ ⁊ tristitiis eē. ad differentiā itellectualis virtutis: q̄ ēt suā delectationē h₂: sed illa delectatio nō est ſm sensuꝫ. Uñ nec cōtrariū h₂. nec ſm eā alterari ꝯtingit: nisi metaphorice. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Atqui neqꝫ ad ptē itellectiuā aīe alteratio accōmodat̄. Sciēs eniꝫ maxime ad aliqd dī. Hoc aūt ita esse perspicuū inde fieri pōt. Per nullā nāqꝫ potētiā motis fit in nobis scia: sed prius aliquo orto. Expientia nāqꝫ particulariū sciam vniuersalem consequimur.

¶ At vō neqꝫ in intellectiua pte aīe est alteratio. T. c. 20.

Sciēs enī ad aliqd maxie dicit̄. hoc aūt manifestuꝫ. Scđm enī nullā potētiā motis: factū ē qđ est sciētie: sed cū extiterit qddā. Ex ea enim q̄ est ſm partē experiētia accipimus vl̄em scientiam.

¶ Ondit ꝙ alteratio nō est in pte aīe itellectiue. Et pmo ꝓbat hoc in generali. Scđo in spāli. ibi [Neqꝫ igit̄ acc⁹.] Circa pmū iducit talē rōnē. Sciēs maxie dicit̄ ad aliqd. s. ad scibile: cui⁹ assimilatio in sciēte: sciētia ē. Hoc aūt sic probat. In nullo alio genere ꝯtingit ꝙ aliqd de nouo adueniat alicui absqꝫ eius mutatiōe: nisi in ad aliqd. Fit. n. aliqd eqle alicui: ipso nō mutato sꝫ altero. Uidemus aūt ꝙ nullia mutatiōe facta in potētia itellectiua fit sciētia

sed solū existente quodā in sensitiua pte:qꝛ.s.ex expiētia particulariū q̄ ptinēt ad sensitiuā pte:accipimus scientiā vlis in itellectu.vt pbaẗ in pmo metaphy.ꝛ in scdo posteriorū.Cū igiẗ in ad aliqd nō sit mot⁹:vt supra pbatū est. sequiẗ ꝙ nō fit alteratio i acceptiōe sciētie. ¶ Scdo ibi.

t.l.so.2. cō.2. t.2o.c.3. 5.l.5.d.c. 10.

¶ At neqꝫ ipsa operatio generatio est : nisi visionem tactūue generationes quispiam dixerit. Tale est eni ipsa operatio.

¶ Neqꝫ igiẗ actus gñatio est:nisi aliqs respectionē ꝛ tactū gñatiōes dicat. Huiusmodi.n.actus.

¶ Ostēdit ꝙ nō fit in pte itellectiua alteratio in speciali. Et pmo quātū ad ɔsideratione iā habētis sciētiā que est sciētie vsus. Scdo qūtū ad pm i scie acceptionē. ibi[Que aūt ex pncipio ꝛc.] Dicit ergo pmo ꝙ exquo in pte itellectiua nō est alteratio:nō pōt dici ꝙ ipse act⁹scientie q est cōsideratio sit generatio.nisi etiā aliqs dicat:ꝙ exterior inspectio oculi:ꝛ ipm tāgere sint generatiōes qdā. Sicut enī visio est act⁹ visiue potētie:ꝛ tāgere est actus tactiue potētie:ita ꝛ cōsideratio est actus potētie itellectiue. Act⁹ aūt nō dicit generationē alicuius pncipij:sed magis pcessum a pncipio actiuo. Unde ipsuꝫ intelligere nō est generatio vel alteratio. Tñ nihil phibet aliquē actū cōsequi generationē vel alterationē sicut ad generationē ignis sequiẗ ꝙ calefaciat. Et similiter ad imutationē sensus a sensibili sequitur ipsuꝫ videre vel tangere. ¶ Secundo ibi.

¶ Acceptio aūt a principio scie nō est generatio:nec alteratio. Ex eo nāqꝫ qꝛ pturbatiōes sedanẗ atqꝫ trāquilla fit aīa:sciēs qspiā atqꝫ prudēs euadit. Quēadmodū igiẗ cū experrectus est quispiam dormiēs:aut cū ab ebrietate sese recipit:aut cū a morbo ɔualuit: nō factus est tūc sciēs:qꝫqꝫ antea nō vti scia poterat operariqꝫ per eā:sed extincta perturbatiōe:mēteqꝫ iā ide ad trāquillitatē redacta:aptus ac idoneus ad sciētie vsuꝫ euasit:sic etiā cū a pncipio oriẗ in nobis sciētia simile qd sane fieri solet. Fit enī pturbatiōis sedatio qes atqꝫ trāquillitas qdā:accidit eodē:ꝛ id qd in pueris natura fieri solet. Nō enī discere pueri:neqꝫ pinde sensibus atqꝫ hi qui sunt prouecti magis etate discernere possunt. Est eni vehemēs in eis turbatio atqꝫ motus. Sedanẗ aūt nōnūqꝫ a natura: nōnunqꝫ ab alijs:desinūtqꝫ turbari : atqꝫ in vtrisqꝫ fit vt aliqd altereẗ:pinde atqꝫ cū aliqs experrectus factusqꝫ sobrius:aptus ad operationem euadit. Patet igitur alterationem in sensibilibus:ꝛ in parte anime sensitiua:ꝛ nullis in alijs nisi per accidens esse.

¶ Que autē ex principio acceptio scientie nō est generatio neqꝫ alteratio. In quietari enī ꝛ residere anima sciēs fit ꝛ prudens. Sicut igiẗ neqꝫ cū dormiēs excitetur aliqs : aut ebri⁹ pauset:aut infirmās ordineẗ factus sciēs:quāuis prius nō poterat vti:ꝛ fm sciētiā agere:sed mutata pturbatione:ꝛ in statū reueniēte mēte:inerat potentia ad sciētie cōgruitatē. Hoc igiẗ aliqd fit ex pricipio in sciētie existētia. Turbationis enim qes quedā ꝛ residētia. Neqꝫ igiẗ infantes psit addiscere:neqꝫ iudicare sensib⁹ similiter psbyteris. Multa enī perturbatio circa ipsos:ꝛ motus. Statur antem ꝛ pulsaẗ turbatio.aliqnādo qdē a natura:aliquādo aūt ab alijs. In vtrisqꝫ autē

o πρέσ βύτε ρος ol Senior

bis alterari aliqd accidit:sicut cum surgat ꝛ fiat vigilans ad actum. Manifestum igiẗ ꝙ huius ipsuꝫ alteratiōis in sensibilibus est ꝛ insensibili parte aie. In alio autem nullo nisi fm accidens.

¶ Ostēdit ꝙ in acceptiōe scie nō est generatio vel alteratio. Quicqd.n.aduenit alicui p solā qetationē ꝛ residētiaꝫ aliquaꝝ pturbationū vel motionū nō aduenit p generationē ꝛ alterationē:sꝫ scia q̄ est cognitio speculatiua:ꝛ prudētia q̄ est rō practica:adueniūt aīe p qetationē ꝛ residētiā corporaliū motionū ꝛ sensibiliū passionum. Nō ergo scia ꝛ prudētia aduenīūt in aīa p generationē vel alterationē. Ad hui⁹ aūt rōnis manifestationē subiūgit exēplū. Ponaẗ ꝙ aliqs hñs sciam dormiat vel inebrieẗ:aut infirmeẗ:manifestū est ꝙ nō pōt vti scia:ꝛ opari fm eā. Sed manifestū est ꝙ qñ pturbatio pdicta qescit ꝛ mēs redit ad statū suū:tūc pōt vti scia:ꝛ fm eā agere. Et tñ nō dicimus ꝙ cū dormiēs excitaẗ:aut ebrius qescit:aut alius ifirmātis ad debitū ordinē p sanitatē reduciẗ: ꝙ tūc factus sit sciēs:qsi scientia de nouo generata sit in ipso:qꝛ inerat ei potētia habitualis ad cōgruitatē scie.i.vt reduceretur ad cōgruū statū:quo vti scia posset. Dicit aūt ꝙ tale aliqd cōtingit cū aliqs a pn⁹ acqrit sciam. Uideẗ.n.h fieri p hoc ꝙ fit quedā qetatio ꝛ residētia turbatiōis.s.inordinataꝝ motionū que pueris isunt:tū fm corpus:qꝛ nā tota est in mutatiōe pp augmētū:tū ēt fm ptē sensitiuam:qꝛ in eis passiōes dñanẗ. Uñ hoc qd dicit[qes]pōt referri ad turbationē corporalis motus q̄ qescit:nā veniēte ad statum. Qd aūt dicit[residētia]pōt referri ad passiōes ptis sensitiue:q̄ nō totalr qescūt:sed residēt ex hoc.s.ꝙ deprimunẗ ex rōne:nō aūt vsqꝫ ad pturbādā rōnē ascēdūt.sicut dicimus residētiā in liquorib⁹:qñ id qd est feculētū descēdit inferius ꝛ id qd est supius remanet purū. Hec est igiẗ cā quare iuuenes nō psit addisceẗ capiēdo ea q̄ ab alijs dicūtur:neqꝫ per iteriores sensus psit iudicare de auditis:aut de qbuscūqꝫ coꝝ cognitioni occurrētibus:ita bñ sicut seniores vel psbyteri:qd idē est. Nā psbyter in greco ē idē ꝙ senior in latino. Et hoc iō qꝛ multa pturbatio ꝛ mult⁹ motus est circa ipsos iuuenes:vt dictū est. Sed hui⁹ turbatio totalr tolliẗ vel ēt mitigaẗ:aliqñ qdē a natura:sicut qñ puenit ad statū senectutis.in quo hui⁹ motus qescūt. Aliqñ aūt ab aliqbus alijs causis:sicut ab exercitio ꝛ cōsuetudine:ꝛ tūc psit bñ addiscere ꝛ iudicare. Et ide est ꝙ exercitiū virtutū moraliū per quas hui⁹ passiones refrenanẗ multū valet ad sciam acqrēdā. Siue ergo per nām: siue p exercitiū vtutis:turbatio passionū qescat:attendiẗ in hoc qdā alteratio:cū passiones hui⁹ sint fm partē sensitiuā. Sicut etiā est aliqua alteratio corporalis:cuꝫ dormiēs surgit ꝛ fit vigilās pcedēs ad actū. Ex quo pꝫ ꝙ acceptio scie nō est alteratio:sed sequiẗ alterationē. Ex hoc aūt vlterius vlr ɔcludit ꝙ alteratio est in sensibus exteriorib⁹ ꝛ in sensibilib⁹ ꝛ in tota pte aie sensitiua. Qd dicit propter passiōes iteriores. Sꝫ in nulla alia pte aie ē alteratio:nisi p accñs. ¶ Qd aūt Aristo.hic de acceptiōe scie dicit:vz eē fꝫ platōicā opinionē. Posuit.n. Plato ꝙ sicut forme separate sunt cāe generatiōis ꝛ existētie reꝝ nālū per hoc ꝙ mā corpalis pticipat aliqualr huiusmodi formas separatas:ita sunt ēt cā scie in nobis p h ꝙ aīa nr̄a eas aliqualr pticipat:ita ꝙ ipsa pticipatio formaꝝ separataꝝ in aīa nr̄a est scia. Sic.n.veꝝ erit ꝙ accipiẗ scia a pncipio nō p generationē alicui⁹ scie in aīa:sed solū p qetationeꝫ corporaliū ꝛ sensibiliū passionū qbus ipediebaẗ aīa scia vti. Sic ēt veꝝ erit ꝙ nulla mutatiōe facta in intellectu ad solā psītiā sensibiliū:quoꝝ expiētiā accepimus fit hō sciēs:sicut de relatiuis accidit:qꝛ sensibilia fꝫ h nō sunt necessaria ad sciaꝫ:nisi vt ab eis quodāmodo aīa excitetur.

Opinio Platōis circa acq̄sitionem scientie

¶ Ari.

In q̃ dis cordet cū eabãc ma teriã Aristotelico a Platõe. T. 10. i pn. Lec. 7. L. c. 2. Lec. 7. L. c. 45. Lec. 5. in prin. T. cõ. 86.

¶ Arist. aũt opinio est ꝙ scia fit in aĩa per hoc ꝙ spẽs itelligibiles abstracte ꝑ itellectũ agẽtẽ recipiunt in itellectu possibili. vt dĩ in tertio de aĩa. Unñ ꝛ ibidẽ dĩ ꝙ itelligere est quoddã pati: ꝫ alia sit passibilitas sensus ꝛ itellectus. Nec est icõueniẽs ꝙ Arist. hac opiniõe Platõis vtatur. Est eni sue ꝯsuetudinis ꝙ anteq̃ ꝓbet suã sniaꝫ vtat snia alioꝝ. sicut in tertio vsus est ꝙ oẽ corpus sensibile hꝫ grauitatẽ vel leuitatẽ ẜm opinionẽ Platõis. Cuius ꝯ̃riũ ipse ostẽdet in pˀmo de celo. ¶ Saluant tñ ꝛ he rõnes ẜꝫ opinionẽ Ar. Ad cuius euidẽtiã ꝯsiderãdũ est ꝙ susceptiuũ aliqđ tripl'r põt se hr̃e ad formã suscipiẽdã. Quãdoqꝫ. n. est in vltima dispõne ad susceptionẽ forme: nullo ipedimẽto existẽte nec in ipso nec in alio: ꝛ tũc statiꝫ ad pñtiã actiui susceptiuũ recipit formã absqꝫ aliq̃ alteratiõe: sic pꝫ in aere illumiato ad pñtiã solis. Aliqñ aũt susceptiuũ nõ est in vltia dispõne ad susceptionẽ forme. ꝛ tũc per se reqrit alteratio ẜm quã mã dispõnẽ acqrat vt sit ꝓpria huic forme: sic cũ de aere fit ignis. Aliqñ vˀo susceptiuũ ẽ in vltima dispõne ad formã: ꝫ adest aliqđ ipedimẽtum: sicut cũ aer ipedit ad susceptionẽ luminis: vl' ꝑ clausionẽ fenestre vel ꝑ nebulas: ꝛ tũc reqrit alteratio vel mutatio per accidẽs q̃ remoueat ꝓhibẽs. Intellectus ergo possibilis ẜm se ꝯsideratus: semper est in vltima dispõne ad recipiẽdã spẽm itelligibilẽ. Si ergo nõ sit ipedimẽtũ statim ad pñtiã obiectoꝝ per experimẽtuꝫ acceptoꝝ aduenit eis spẽs itelligibilis. sicut speculo forma specularis ad pñtiã corporis. Et ẜm hoc ꝓcedit pˀma eius ratio qua dixit sciẽtiam esse ad aliquid. Si vˀo sit impedimentum sicut iuuenibus accidit: opꝫ huiꝰ impedimenta auferri ad hoc ꝙ spẽs intelligibilis in itellectu recipiatur: ꝛ sic per accidẽs necessaria est alteratio. LEC. VII.

¶ Dubitabit aũt q̃spiã si sit oĩs motus oĩ motui cõparabilis: necne. Nã si sit: atqꝫ id celeritas sit: eque qđ in tpe equali spatiũ trãsit eq̃le: erit aliq̃ circũferẽtia equalis linee recte: ꝛ maior etiam atqꝫ minor. Preterea alicui lationi alteratio erit equalis: cũ in equali tpe aliud fuerit alteratũ: aliud latũ. Affectus ergo longitudini erit equalis. At esse non potest.

T. c. 26. Dubitabit aũt vtiqꝫ aliqs vtrũ oĩs motus oĩ cõparabilis sit aut nõ. Si igitur oĩs cõparabilis est: ꝛ equal'r velox est qđ in equali tẽpore equale mouetur: erit circularis aliquis equalis recto: ꝛ maior ẽt ꝛ minor. Amplius alteratio ꝛ loci mutatio q̃dam equalis: cũ in equali tẽpore aliqđ quidem alteretur: aliud ṽo ducatur. Erit ergo passio equalis longitudini. Sed impossibile est.

Postq̃ Phs ostẽdit ꝙ in mobilibus ꝛ motoribus necesse est ponere aliqđ pˀmũ. qꝛ ea que sunt vnius ordinis vident cõparabilia eẽ: ꝛ hoc ipsũ qđ ẽ pˀus ꝛ posterius cõparationẽ iportat: vult ex ꝯsequẽti ingrere de motuũ cõparatiõe. Et circa h̃ duo fac. Pˀio eni ostẽdit qui motus sint cõparabiles adiuicẽ. Scđo qual'r motꝰ ad inuicẽ cõparẽt. ibi. Qm̃ aũt mouẽs mouet ꝛc. Circa pˀm̃ tria facit. pˀ mouet dubitationẽ. Scđo obijcit ad ptes dubitatiõis. ibi. Si g̃ cũ inequali ꝛc. Tertio dubitationeꝫ soluit. ibi. Sed q̃cũqꝫ nõ equoca ꝛc. Mouet aũt dubitationẽ: pˀmo q̃dẽ in cõi q̃rẽs: vtꝝ oĩs motus sit cõparabilis cuilibet motui. vel nõ. Deide vˀo in spẽali dubitationẽ inferẽs: pˀmo q̃dẽ de motibꝰ vnius generis: qꝛ si oĩs motꝰ cuilibet motui sit cõparabilis ẜm velocitatẽ ꝛ tarditatẽ: dictũ est auteꝫ in. 6. ꝙ equal'r velox est qđ mouet in eq̃li tpe per eq̃le spatiũ: sequet ꝙ motꝰ circularis sit equalis recto ꝛ maior ꝛ mĩor in velocitate. Et vlteriꝰ ꝙ linea circularis sit eq̃lis linee recte in quãtitate: aut maior ꝛ minor: ex quo eq̃ velox est qđ per eq̃le mouet in equali tpe. Deinde ifert dubitationẽ de motibꝰ diuersoꝝ geneꝝ. Si eniꝫ oẽs motus cõparabiles sunt in velocitate: sequet ꝙ si in eq̃li tpe h̃ q̃dẽ alteret: illud vˀo moueat ẜm locuꝫ: ꝙ sit eq̃lis in velocitate alteratio: loci mutatiõi. Et vlteriꝰ ꝑ diffinitionẽ eq̃ velocis: sequet ꝙ passio. i. passibilis q̃litas: ẜm quã est alteratio: sit eq̃lis lõgitudini spatij q̃ ptrãsitur per motũ localẽ. Quod est impossibile manifeste: qꝛ nõ couenitunt in eadẽ rõne quantitatis. ¶ Secundo ibi.

Utrũ oĩs motus oĩ motui cõparabilis sit. Lec. 3. L. c. 14.

¶ At eni cũ in eq̃li tpe q̃ppiam per equalẽ mouetur: tũ illud eque celere est. Affectus vˀo nullus lõgitudini est eq̃lis. Quare non erit alteratio lationi equalis nec minor. Quo fit: vt nõ oĩs motus sit cõparãdus.

¶ Si ergo in equali tẽpore ẜꝫ equale moueatur: tũc equal'r velox est. Equalis autẽ nõ est passio oĩs lõgitudini: quare nõ erit alteratio loci mutatiõi eq̃lis neqꝫ mĩor. Quare nõ oĩs cõparabilis.

¶ Obijcit ad ꝓpositã dubitationẽ. Et pˀmo quãtũ ad cõparationẽ alteratiõis ꝛ loci mutatiõis. Scđo quãtum ad cõparationẽ motꝰ circularis ꝛ recti. ibi. In circulo aũt ꝛ recto ꝛc. Cõcludit g̃ pˀmo ex pˀmissa rõne ad ipoĩe ducẽte: ꝯ̃riũ posito. q̃si dicat. Dictũ est ꝙ icõueniẽs est passionẽ eẽ eq̃lẽ lõgitudini: ꝫ tũc aliqđ est equal'r velox: cuꝫ in eq̃li tpe mouet per eq̃le: g̃ cũ nulla passio sit eq̃lis lõgitudini: sequit ꝙ loci mutatio nõ est eq̃lis in velocitate alterationi: neqꝫ maior aut minor. Ex quo vlterius concludi poterit ꝙ nõ oẽs motus sint comparabiles. ¶ Scđo ibi.

¶ Sed in circulo rectaqꝫ linea: quonam accidet mõ. Nam absurdum est: si non sit vt hoc similiter super circulo: ꝛ hoc super recta linea moueatur. Sed continuo celerius alterum: aut tardius moueri necesse est: quasi hoc sit decliue: illud accliue.

¶ In circulo aũt ꝛ recto q̃mõ cõtinget? Incõueniẽs q̃deꝫ eniꝫ est. nisi sit in circulo simil'r hoc aliqđ moueri: ꝛ h̃ in recto. Sꝫ moꝫ neccẽ est aut velocius aut tardiꝰ: sicut hoc deorsuꝫ: h̃ aũt sursum. T. c. 22.

¶ Prosequit quãtũ ad aliã ptẽ dubitatiõis. s. de motu circulari ꝛ recto. Et pˀmo obijcit ad h̃ ꝙ motꝰ circularis sit eq̃ velox motui recto. Scđo obijcit in ꝯ̃riuꝫ. ibi. At vˀo si sunt cõparabilis ꝛc. Circa pˀm̃ duo fac. Pˀio obijcit ad ꝓpositũ. Scđo excludit cauillosaꝫ rõnẽ. ibi. Ampliꝰ nihil differt ꝛc. Obijcit aũt pˀ sic. Motus circularis ꝛ rectꝰ sũt differẽtie motꝰ localis. sicut ꝛ motꝰ sursuꝫ ꝛ deorsuꝫ: ꝫ statim necesse ẽ ꝙ aliqđ velociꝰ aut tardius moueat si vnũ mouet sursuꝫ aliud deorsuꝫ. Uel ẽt si idẽ q̃nqꝫ mouetur sursuꝫ. q̃nqꝫ deorsuꝫ. Uidet g̃ ꝙ simil'r oporteat dicẽ ꝙ motus rectus sit velocior aut tardior circulari: siue idẽ sit qđ mouet circulariter ꝛ recte: siue aliud ꝛ aliud. Est aũt ꝯsiderãdũ ꝙ in hac rõne nõ facit mẽtionẽ de graui ꝛ leui: ꝫ de velociori ꝛ tardiori: qꝛ hec rõ sumit ex similitudie motꝰ q̃ ẽ sursũ: cuiꝰ pˀnm̃ ẽ leuitas: ꝛ motꝰ q̃ ẽ deorsuꝫ: cuiꝰ pˀnm̃ ẽ grauitas. Quidã aũt existimauerũt grauitatẽ ꝛ leuitateꝫ idẽ eẽ velocitati ꝛ tarditati: qđ I quarto remouit. ¶ 2ˀ ibi. Lec. 7. L. c. 44.

Utrũ motus circularis sit eq̃ velox motui recto.

¶ Preterea nihil refert ad rõnẽ si q̃spiam necessitate dixerit eẽ celerius ꝯtinuo: aut tardius moueri. Erit eniꝫ circũferẽtia maior ꝛ minor linea recta: quare ꝛ eq̃lis. Nã si in eodẽ. a. tpe: hoc q̃dẽ. b: illud vˀo. c. lineã ptrãsiuit. Maior erit. b. linea profecto ipsa linea. c. Hoc eniꝫ pacto celerius mobile diffiniebat. Et si in minore igitur equalẽ trãsierit celerius erit: quare po

quedam erit tẽporis.a.in qua celerius mobile partẽ aliquam tranſit ipſius circũferẽtie.b.toto in tẽpore mobili tardiore tranſeunte totam lineam.c.

T.c.23. ¶ Ampliꝰ nihil differt i rõne ſi aliqs dicat neceſſariũ eẽ velociꝰ mox aut tardiꝰ moueri. Erit aũt maior ⁊ minor circularis recto: q̃re ⁊ eq̃lis. Si eni i.a.tpe ip̃z.b.trãſit: aliũ aũt ipſuz.c: maiꝰ erit b.ip̃o.c: ſic eni velociꝰ eẽ dcm̃ ẽ. Ergo ſi ⁊ i miori eq̃le: velociꝰ ẽ. Quare erit aliq̃ ps ipſiꝰ.a.i quo ipſius.b.circuli trãſibit: cuz in toto.a.ipſum.c.

¶ Excludit quandã cauilloſam obuiationẽ. Poſſet.n.aliquis ꝓpter rõnẽ p̃miſſam cõcedere ꝙ motus circularis eẽt aut velocior: aut tardior q̃ꝫ rectus: nõ aũt eque velox. Et hoc excludit dicẽs ꝙ nihil differt quãtũ ad p̃ntẽ rõnẽ ſi aliqs dicat ꝙ neceſſariũ ẽ ꝙ id qđ mouet̃ circulariter moueat̃ velociꝰ aut tardius q̃ꝫ id qđ mouet̃ recte: qꝛ ſm hoc motꝰ circularis erit maior vel minor in velocitate q̃ꝫ rectus. Vñ ſequit̃ ꝙ ẽt eẽ poſſit eq̃lis. Et ꝙ hoc ſequatur manifeſtat ſic. Sit.a.tẽpus in quo aliqđ velocius motuz pertrãſeat ipſuz.b.qui eſt circulus. Aliud autẽ tardius in eodẽ tẽpore ꝑtrãſeat ipſuz.c.qđ eſt recta linea. Quia ergo velocius in eodẽ tẽpore ꝑtrãſit maius: ſequet̃ ꝙ.b.circulus ſit aliqđ maius q̃ꝫ.c.linea recta. Sic enim ſupra in.6. diffiniuimus velocius. Sꝫ ibidẽ etiã diximus ꝙ velociꝰ in minori tẽpore ꝑtrãſit equale: g̃ erit accipe aliquã ꝑtem huiꝰ tẽporis qđ eſt.a.in qua corpus qđ circulariter mouet̃ pertranſibit aliquã ꝑtẽ huiꝰ circuli qđ eſt.b.⁊ in eadẽ ꝑte tẽporis ꝑtrãſibit ipſum.c.cũ tñ corpus tardius in toto.a. tẽpore pertranſiret totum.c. Sequet̃ ergo ꝙ illa pars circuli ſit equalis toti.c.qꝛ idẽ pertranſit equale in equali tẽpore. Et ſic linea circularis erit equalis recte: ⁊ motus circularis per cõſequẽs eq̃ velox recto. ¶ Deinde cũ dicit.

Lec.3.t.com.ii.

¶ Oſtenſio ꝙ ſi motus circularis ſit maior vel minor in velocitate q̃ꝫ rectus: ꝙ poſſit etiam equalis eſſe.

¶ At vero ſi cõparabilia ſint accidit id qđ nuper eſt dictũ: lineã inq̃ꝫ rectã eq̃lẽ circũferẽtie eẽ. At cõparabilia nõ ſunt. Nec igitur motus ipſi cõparabiles ſũt.

¶ At vero ſi ſũt cõp̱abilia: accidit mõ dcm̃ eq̃le eẽ rectũ circulo. Sꝫ nõ cõp̱abilia ſũt: neqꝫ g̃ motꝰ.

¶ Obijcit in ꝯriũ: qꝛ ſi motus circularis ⁊ rectus ſunt cõparabiles in velocitate: ſequit̃ qđ mõ dictũ eſt.ſ.ꝙ linea recta ſit equalis circulo: ꝓp hoc ꝙ eque velox eſt qđ ꝑ eq̃le mouet̃. Sed linea circularis ⁊ linea recta nõ ſunt cõparabiles vt poſſint dici equales: ergo neqꝫ motꝰ circularis ⁊ rectus poſſunt dici eque veloces. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Sed vt videt̃ ea cũcta cõparabilia ſunt: que nõ equiuoca ſunt. Veluti cur cõparabilia nõ ſunt ſtilus: ⁊ vinũ: aut vltima fidiũ: vtrũ acutius ſit. Quia nãqꝫ equiuoca ſunt: ideo conferenda non ſunt. Sed vltima fidiũ ⁊ penultia: cõparabiles ſunt: qꝛ acutũ idẽ ſignificat in vtriſqꝫ. Non igitur idem eſt celere hic: ⁊ ibi. Multo etiam minus in alteratione ac latione.

¶ Sꝫ q̃cũqꝫ nõ equoca: oĩa cõp̱abilia ſũt. Qualiter aũt ip̃uz nõ cõparabile: vtꝝ acutiꝰ ſtilꝰ aut vinũ: aut vltia. Quia eni equoca nõ cõparãt̃. Sꝫ vltia ei q̃ iuxta vltimã cõparabilis ẽ: qm̃ idẽ accidit acutũ i vtriſqꝫ. Ergo nõ idẽ velox ⁊ hic ⁊ ibi. Multo ãt adhuc minꝰ i alteratõe ⁊ loci mutatõe.

¶ Soluit ꝓpoſitã dubitationẽ. Et p̱mo inquirit in cõmuni qđ ⁊ cui ſit aliqđ cõparabile. Scđo adaptat ad ꝓpoſitum. ibi[Sic ⁊ circa motũ ⁊c.] Circa p̱mũ tria facit. Primo ponit vnũ qđ reqrit̃ ad cõparationeꝫ. Scđo 2m. ibi[Aut qꝛ ſunt in alio ⁊c.] Tertio ꝯcludit tertiũ. ibi[Si ergo nõ ſolũ opꝫ ⁊c.] Circa p̱mũ tria facit. Primo ponit qđ reqrit̃ ad cõparationẽ. Secũdo obijcit in cõtrariũ. ibi[Aut primum qdẽ ⁊c.] Tertio ſoluit ibi[Aut ⁊ in his eadẽ ratio.] Dicit ergo p̱mo. ꝙ quecũqꝫ non ſunt equoca vident̃ eſſe cõparabilia: ita.ſ.ꝙ ſm ea que nõ equoce p̱dicant̃ poſſint ea de qbus p̱dicant̃ adinuicẽ cõparari. Sicut acutũ equiuoce ſumit̃. Uno.n.mõ dĩ in magnitudinibus: ſm quem modũ angulus dĩ actus: ⁊ ſtilus acutus. Alio mõ dicit̃ in saporibus: ſm quẽ modũ vinũ dĩ acutuꝫ. Tertio mõ dĩ in vocibus: ſm quẽ modũ vox vltima.i.ſuprema in melodys vel chorda in cithara dicit̃ acuta. Jđ ergo nõ poteſt fieri cõparatio vt dicat̃ qđ ſit acutius: vtrũ ſtilus: aut vinuꝫ: aut vox vltima: qꝛ acutũ de eis equoce p̱dicat̃. Sed vox vltia põt cõparari ſm acuitatẽ ei que eſt iuxta ipſaꝫ in ordine melodie: ꝓpter hoc ꝙ acutũ nõ equoce: ſed ſm eandem rationem predicatur de vtraqꝫ. Scđm hoc ergo poterit dici ad propoſitam queſtionem ꝙ ideo motus rectus ⁊ circularis non comparantur in velocitate: qꝛ velox equiuoce dicit̃ hic ⁊ ibi. Et multo minus eſt eadem ratio velocis in alteratione ⁊ loci mutatione: vnde etiam hec multo minus comparabilia ſunt. ¶ Secundo ibi.

Primũ qđ reqrit̃ ad hoc in comparationem.

¶ An id verum non eſt: ſi non equiuoca ſint: comparabilia eſſe. Multum eniꝫ idem in aere atqꝫ aqua ſignificat. Cõparabilia tamẽ nõ ſunt. Quod ſi hoc nõ ſit: at duplum eſt vnum. Eſt enim id qđ rationẽ duorum habet ad vnum: non tamen comparabilia ſunt.

¶ Aut p̱mũ qdẽ h̃ nõ verũ ẽ: ꝙ ſi nõ ſint equoca cõparabilia ſũt. Multũ eni idẽ ſignificat in aq̃ ⁊ in aere: ⁊ nõ ſũt cõparabilia. Si aũt nõ: dupluꝫ qdẽ idẽ. Duo.n.ad vnũ. Et nõ cõparabilia ſũt. T.c.25.

¶ Obijcit contra id qđ dictum eſt: ⁊ dicit ꝙ quãtũ ad primum aſpectũ: hoc non videtur eſſe verum ꝙ ſi aliqua nõ ſunt equoca ꝙ ſint comparabilia. Inueniuntur.n.aliqua non equiuoca que tamen non ſunt comparabilia. Sicut hoc ipſum qđ eſt multum: ſm eandẽ rõnem dĩ de aqua ⁊ de aere: ⁊ tñ non ſunt cõparabilia aer ⁊ aqua ſm multitudinem. Si aũt nõ velit aliquis hoc concedere ꝙ multuꝫ idem ſignificet propter eius cõmunitatem: ſaltem concedet ꝙ duplũ qđ eſt ſpecies multiplicis idem ſignificat in aere ⁊ aqua: vtrobiqꝫ enim ſignificat proportionem duorũ ad vnũ: ⁊ tñ nõ ſunt cõparabilia aer ⁊ aq̃ ſꝫ duplũ ⁊ dimidiũ: vt dicat̃ ꝙ aq̃ ẽ duplũ aeris: aut ecõuerſo. ¶ 3º ibi

¶ An

¶ An ꝛ in his eadē est ratio. Nā ꝛ ip̄m multuꝫ equocū est. Sed sunt quoꝝ ꝛ rōnes equoce sunt: ceu si q̄spiam dicat multū id eē q̄d est tātū ac vltra: ꝛ eq̄le eq̄uocū. Et si forte fuerit ꝛ ipsuꝫ ꝯtinuo vnū. Q̄d si hoc est equocū: ꝛ ipsa etiam duo equoca sunt.

T.cō.26. ¶ Aut ꝛ in his eadē ratio. Et nāq̄ꝫ multū equocū. Sꝫ quorūdā ꝛ rōnes equoce sūt: vt si dicat aliq̄s q̄ multū est tātū ꝛ adhuc: ꝛ si aliud aliq̄d tantūdē ꝛ eq̄le: equocū esset. Et vnū aūt si ꝯtin-

T.cō.27. git: statim equiuocū. Si aūt ꝛ hec: ꝛ duo.

¶ Soluit ꝓpositā obiectiōem. Et circa h̄ duo facit. Prio ponit solutiōem. Scd̄o ꝯfirmat eā: quādā q̄ōnē mouēdo: ibi [Quoniaꝫ ꝓpter q̄d.] Dicit ergo p̄mo. q̄ pōt dici q̄ in multo ꝛ duplo est eadē rō q̄re nō sūt cōparabilia sm̄ q̄ dicunt̄ de aqua ꝛ aere: q̄ dicta est de acuto sm̄ q̄ dicitur de stilo: vino: ꝛ voce: q̄ꝛ ēt h̄ ip̄m q̄d est multū equocū est. Et q̄ꝛ posset aliq̄s ꝯ hoc obycere ex hoc q̄ ē eadē rō multi sꝫ q̄ dicit̄ de vtroq̄ꝫ. Ad hoc excludēdū subiūgit q̄ ēt [rōnes] .i. diffinitiones quorūdā sūt equoce: sicut si dicat aliq̄s q̄ diffinitio multi ē. q̄d est tātū ꝛ adhuc amplius: h̄ ip̄m q̄d est tantūdeꝫ ꝛ eq̄le q̄d idē est: equocū est: q̄ꝛ eq̄le est q̄d habet vnā quātitatē. Nō est aūt eadē rō vni⁹ ꝛ quātitatis in oībus. Ponit̄ aūt hic ratio multi sm̄ q̄ multuꝫ importat cōparatiōnē ꝓut opponit̄ pauco: ꝛ nō sm̄ q̄ accipit̄ absolute ꝓut opponit̄ vni. Et q̄d dixerat de multo dicit cōsequēter de duplo. Q̄uis. n. rō dupli sit q̄ est ꝓportio duoꝝ ad vnū: tamen ista ēt rō ꝯtinet equocationē q̄ꝛ forte pōt dici q̄ ip̄m vnū est equocū. Et si vnū equoce dicit̄ sequitur q̄ duo. q̄ꝛ duo nihil aliud est q̄̄ bis vnum.

Nota. ¶ Est aūt ꝯsiderandū q̄ multa q̄dē sm̄ abstractā ꝯsideratiōnē vel logici vel mathematici nō sūt equoca que tñ sm̄ ꝯcretā rōnē nālis ad materiā applicātia equoce quodāmodo dicūtur. q̄ꝛ nō sm̄ eandē rōnem in q̄libet materia recipiūtur. Sicut quātitatē ꝛ vnitatē que est p̄n^m numeri nō sm̄ eandē rōnem ꝯtingit īuenire in corporibus celestibus ꝛ in igne ꝛ aere ꝛ aqua. ¶ Secundo ibi.

¶ Nam cur alia comparabilia: alia non comparabilia sunt: si natura est vna.

¶ Quoniam propter quid comparabilia alia q̄dem sunt: alia v̄o non: siquidē erat vna nā.

¶ Cōfirmat q̄d dictū est mouēdo quandā q̄ōnē. Si. n. dicatur q̄ sit vna natura multi ꝛ dupli ꝛ aliorum huiꝰ que non sunt comparabilia sicut eoruꝫ que vniuoce predicantur. remanet q̄ō quare quedam que habent vnā naturaꝫ sunt cōparabilia: quedā v̄o nō sūt cōparabilia. Videt̄. n. q̄ de silib⁹ debeat eē idē iudiciū. ¶ Deinde cū dicit.

¶ An q̄ꝛ in alio p̄mo sunt susceptiuo. Equus igit̄ ꝛ canis cōparabilia sunt: vtrū ipsoꝝ albius sit. Est enim ipsa supficies idē: in qua p̄mo est ipa albedo. Et de magnitudine modo eodē. At voꝫ ꝛ aqua cōparāda nō sunt: in alio n anq̄ꝫ est susceptiuo.

¶ Aut q̄ꝛ sunt in alio primo susceptiuo. Equus quidē igit̄ ꝛ canis cōparabilia sunt: vtrū albius. In quo eni p̄io idē ē supficies. Et magnitudo silr̄. Aqua aūt ꝛ voꝫ nō: ī alio nāq̄ꝫ subiecto sūt.

¶ R̄ndet ad q̄ōnē motā ponēdo 2^m q̄d ad cōparationē requirit̄. Et circa h̄ duo facit. Prio pōit 2^m q̄d req̄rit̄ ad cōparatiōeꝫ. Scd̄o ostēdit q̄ nec istud sufficit. ibi [Aut manifestū est.] Dicit ḡ p̄mo q̄ ista pōt eē rō q̄re quedā quorū est vna natura sunt cōparabilia. quedā v̄o nō: q̄ꝛ si vna natura recipiat̄ in diuersis sm̄ vnū p̄mū subm̄: erunt illa adinuicē cōparabilia: sicut equus ꝛ canis cōparari pñt sꝫ albedinē: vt dicat̄ q̄d eoꝝ sit albius: q̄ꝛ nō solū est eadem nā albedinis in vtroq̄ꝫ. sed ēt est vnū p̄mū subiectum: in quo recipit̄ albedo. s. supficies. Et silr̄ magnitudo est cōparabilis in vtroq̄ꝫ: vt dicat̄ q̄d eoꝝ sit maius: q̄ꝛ idē est subm̄ magnitudis ī vtroq̄ꝫ. s. sub̄a corpis mixti. Sed aq̄ ꝛ voꝫ nō sūt cōparabilia sm̄ magnitudinē: vt dicat̄ q̄ voꝫ est maior q̄̄ aq̄: aut ecōuerso: q̄ꝛ lꝫ magnitudo sꝫ se sit eadē: nō tñ est idē receptiuū: q̄ꝛ sm̄ q̄ dicit̄ de aq̄ subiectum eius est substantia: sm̄ aūt q̄d dicitur de voce subiectum eius est sonus qui est qualitas. ¶ Secundo ibi.

2^m req̄rit̄ ad cōparationeꝫ.

¶ An hoc pacto omnia q̄spiam faciet vnum. Vnum quodq̄ꝫ autem in alio dicet esse: atq̄ꝫ erit idem equale ꝛ dulce ꝛ album: sed in alio susceptiuo.

¶ Aut manifestum est q̄ erit omnia sic vnum facere: in alio aūt vnumquodq̄ꝫ est dicere esse: q̄ erit idem equale ꝛ dulce ꝛ albū: sed in alio. T.cō.28.

¶ Ostēdit q̄ nec h̄ sufficit duabus rōnibus. Quarum prima est. Si ꝓp h̄ solū aliq̄ essent nō cōparabilia: q̄ꝛ ē subꝫ idifferēs: sequeret̄ q̄ oīa haberēt vnā naturā: q̄ꝛ de q̄buscunq̄ꝫ diuersis posset dici q̄ nō differūt nisi q̄ꝛ sūt in alio ꝛ alio subo p̄mo. Et sꝫ h̄ sequeret̄ q̄ hoc ip̄m q̄d est eq̄le: ꝛ q̄d est dulce: ꝛ q̄d est albū: esset vna ꝛ eadē nā: sed differret solū per hoc q̄d est in alio ꝛ alio receptiuo. Et h̄ vr̄ incōueniēs q̄ oīa habeāt vnā nām. Est aūt ꝯsiderandū q̄ ponere diuersitatē reꝝ ꝓp diuersitatē susceptiui tm̄ ē opinio Platonica q̄ posuit vnū ex pte forme: ꝛ dualitateꝫ ex parte māe: vt tota diuersitatis rō ex māli p̄n⁹ prouenireт. Vnde ꝛ vnū ꝛ ens posuit vniuoce dici: ꝛ vnaꝫ significare naturam. Sed sm̄ diuersitatem susceptiuorum rerū sp̄es diuersificari. ¶ Secundam rationem ponit ibi.

¶ Preterea susceptiuū nō ē q̄duis: sꝫ vnū vni⁹ p̄mū.

¶ Amplius susceptiuū cuiuslibet accidentis nō ꝯtingens est. Sed vnū vnius est primum. T.cō.29.

¶ Et est. q̄ non quodlibet est susceptiuum cuiuslibet: sed vnum est primo susceptiuum vnius. Et sic forma ꝛ susceptiuū adinuicem dicuntur. Si ergo sunt plura prima susceptiua: necesse est q̄ sint plures nature suscepte. Aut si est vna natura suscepta. necesse est q̄ sit vnum primum susceptiuum. ¶ Deinde cum dicit.

¶ At vī nō solū ea q̄ cōparant̄ nō equoca eē: sꝫ ēt nec id q̄d īest: nec id ī quo inest dr̄iaꝫ hēre opꝫ. Dico aūt hoc modo. Color habet diuisionē. Nō igit̄ hoc ipso sit cōparatio: veluti vtrū magis sit coloratū non aliquo colore: sed colore vt color est. Sed albedine sit.

¶ Sic ḡ nō solū opꝫ cōparabilia nō equoca eē: sꝫ nō habere dr̄iaꝫ: neq̄ꝫ q̄d: neq̄ꝫ ī quo. Dico aūt sicut color hꝫ diuisionē: nō ḡ cōparabile sm̄ h̄: vt vtꝝ coloratū magis sit albū: q̄̄ nigrū. Hec. n. cōparant̄ nō sm̄ aliquē colorē: sꝫ inquantum color. Sed sm̄ album.

¶ Concludit q̄ requiritur tertiū ad hoc q̄ aliq̄ sint cōparabilia ꝛ dicit q̄ opꝫ ea que sunt comparabilia non solū nō esse equoca: q̄d erat primū: sed ēt non habere dr̄iaꝫ: neq̄ꝫ ex parte subiecti primi in quo aliq̄d recipitur: quod erat 2^m: neq̄ꝫ ex parte eius quod recipitur: quod est formalis natura: ꝛ hoc est tertiuꝫ. Et exēplificat de hoc tertio: q̄ꝛ color diuiditur in diuersas sp̄es coloris: vnde non est cōparabile sm̄ q̄ de eis predicatur: lꝫ non dicatur equiuoce: ꝛ lꝫ etiaꝫ habeat vnum primū subiectū: q̄d est superficies q̄d est primū subiectū generis: non aūt alicuius speciei coloris. Non enim possumus dicere quid sit magis colora- Tertiū requiritur ad hoc q̄ aliq̄ sint adinuicē cōparabilia

tum: vtrum album vel nigrum. Hec.n. cōparatio non eēt ſm aliquā determinatā ſpēm coloris: ſed ſm ipſum colorē cōem. Scōm vō albū qḋ nō diuiditur i diuerſas ſpecies: poteſt fieri comparatio oīum alboꝝ: vt dicatur quid ſit albius.

LEC. VIII.

¶ Sic igitur: ꝛ circa motum id eſt eque celere: quod in equali tempore per equale eſt motum: tantū inq̄: longitudinis huius.

Sic ꝛ circa motuȝ eque velox quod in equali tēpore mouetur per equale tantum longitudinis in hac.

Postq̄ phs oñdit i cōi qd reqraṫ ad h ꝙ aliq̄ ſint cōparabilia: applicat īuētā vitatē ad cōparationē motuū de q̄ h īēdit. Et pmo i cōi. Scdo cōparādo motus diuerſoꝝ generū. ibi [Si āt aliud.] Tertio cōparādo mot⁹ vni⁹ generis adinuicē: ibi [Quare ſi que i eq̄li.] Dicit ḡ p ꝙ ſicut in aliis reqriṫ ad h ꝙ ſint cōparabilia ꝙ nō ſint equiuoca: ꝛ ꝙ ſit idē pm̄ ſuſceptiuuȝ. ꝛ ꝙ ſit eadē ſpēs: ſic ꝛ circa motū eq̄ velox dṙ illud qḋ mouetur in eq̄li tempore per tantum ꝛ eq̄le alterius longitudinis [i hac] .i. ſm mutationē eiuſdē ſpēi. ¶ Secūdo ibi.

¶ Sed ſi aliqd fuit alteratū: aliud latum: erit ne equalis hec alteratio lationi: atq̄ȝ eiuſdem celeritatis. At abſurdū eſt ſane. Et cā eſt: ſpecies motum habere.

T. cō. 30. ¶ Si aūt aliud quidem alteratum eſt: aliud vō ductum. Equalis ergo hec alteratio: ꝛ ſimiliter velox loci mutatio. Sed inconueniēs. Cauſa autem q: motus habet ſpecies.

¶ Agit de cōparatione motuū diuerſoꝝ generū: ꝛ dicit ſm pmiſſa ꝙ ſi vnū mobile altereṫ: aliud vō ducaṫ .i. ſm locū moueaṫ: nūqd pōt dici ꝙ alteratio ſit eque velox loci mutatiōi. Sȝ h dicere ē incōueniēs. Cuius cā eſt: q: motus hȝ diuerſas ſpēs: ꝛ iā dictū eſt ꝙ ea q̄ non ſunt vnius ſpēi nō ſunt cōparabilia: q: ḡ loci mutatio nō ē eiuſdem ſpēi cū alteratiōe nō ſūt cōparabiles velocitates alterationis ꝛ loci mutationis. ¶ Tertio ibi.

¶ Quare ſi ea q̄ in eq̄li tpe p eq̄lē lōgitudinē lata eq̄lis celeritatis ſint: recta linea circūferētie erit eq̄lis.

¶ Quare ſi que in equali tēpore ducta eq̄ali lōgitudie eq̄ velocia: erit eq̄lis rectus ꝛ circularis.

¶ Agit de cōparatiōe motuū vni⁹ generis in eodē gñe. Et p q̄tū ad loci mutatiōem. Scdo q̄tū ad alterationē ibi [De alteratiōe aūt quō.] Tertio q̄tū ad gñationē ꝛ corruptionē. ibi [Et i gñatiōe aūt.] ¶ De augmēto aūt ꝛ diminutiōe mētionē nō facit. q: eadē rō ē i his ꝛ i loci mutatiōe: cū ſint ꝛ ipſi ſm aliquā magnitudinē. Circa pmū tria facit. Pmo oñdit qd reqriṫ ad h ꝙ duo motus locales ſint adinuicē cōparabiles. Scdo excludit qḋdā qḋ videbaṫ ad h reqri. ibi [Aliqñ aūt in quo.] Tertio ꝯcludit pncipalē īētū. ibi [Quare q̄ in eq̄li tpe ꝛc.] Circa pm̄ duo facit. Pmo ꝯcludit icōueniēs qḋ ſequereṫ ſi oēs loci mutatiōes eēnt cōparabiles. 2° aſſignat cāȝ q̄re nō ſint cōparabiles. ibi [Utꝝ ḡ cā.] Dicit ḡ p. ꝙ ſi eq̄ velocia ſūt q̄ mouenṫ localiter p eq̄lē magnitudinē in eq̄li tpe: ꝛ oēs loci mutatiōes ꝯtingit eē eq̄ veloces: ſeqṫ ꝙ ſit eq̄lis rectus ꝛ circularis. Qḋ pōt itelligi dupl̄r. Uno mō de motu recto ꝛ circulari. Alio mō de linea recta ꝛ circulari. Et h meli⁹ ē. Hoc.n. ſeqṫ ex eo qḋ pmiſit. Si.n. oīs mot⁹ rect⁹ ꝛ circularis ſūt eq̄ veloces: ſūt aūt eq̄ veloces mot⁹ qñ eq̄les magnitudines ptrāſeūt i eq̄li tpe: ſeqṫ ꝙ magnitudo recta ꝛ circularis ſint eq̄les. Qḋ relinqṫ p incōueniēti. ¶ 2° ibi.

So. dubitatiōis re. circ. ¶ Utrū igiṫ huius eſt cā vtrū lationē an lineā genus eſſe. Tēpus enim ſemp eſt idem ac indiuiduū ſpecie. An ſimul illa ſpecie differunt. Etenim latio ſpecies hēt: ſi id ſup quo fit motus ſpecies habet.

¶ Utrū ergo cauſa q: loci mutatio genus: aut q: linea gen⁹. Tēpus quidē eni ſemp idē atomō ſpe. Aut q: ſimul illa ſpe differūt. Et loci mutatio ſpēs hȝ: ſi qdeȝ ſpēs hȝ illud ſup qḋ moueṫ.

¶ Ingrit de cā icōparabilitatis motus recti ꝛ circularis. Quia.n. ꝯcluſerat ꝙ ſi ſūt eq̄ veloces: ſeqṫ ēt magnitudines eē eq̄les: qḋ icōueniēs vṫ. Poſſet aliqs dubitare: vtrū cā hui⁹ icōparabilitatis ſit ex pte mot⁹ vel ex pte magnitudinū. Et h ē qḋ q̄rit: vtrū cā q̄re mot⁹ rect⁹ nō ſit eq̄ velox motui circulari ſit: q: loci mutatio ē genus ꝯtinēs ſub ſe diuerſas ſpēs. Dictū ē aūt ſupra. ꝙ ea q̄ ſūt diuerſa ſm ſpēm nō cōparanṫ. Aut cā eius eſt: q: linea ē gen⁹ ꝯtinēs ſub ſe rectū ꝛ circulare ſicut diuerſas ſpēs. Ex pte āt tpis nō pōt eē cā hui⁹ incōparabilitatis: q: oē tps eſt atomō i. indiuiſibile ſm ſpēm. Huic aūt qōni rñdet ꝙ vtrūq̄ȝ ſimul ꝯiungiṫ: q: ex vtraq̄ȝ pte inuenitur dñia ſpēi: ita tñ ꝙ diuerſitas ſpeciei in loci mutatione cauſatur ex diuerſitate ſpeciei in magnitudine ſuper quam eſt motus. Et h eſt qḋ dicit. ꝙ ſi illud ſup qḋ moueṫ habet ſpēs: ſequiṫ ꝙ loci mutatio ſpēs hēat. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Preterea ſi id in quo fit mot⁹ ſpe differat: latio quoq̄ȝ erit diuerſa. Ueluti ſi pedes ſint: ambulatio eſt: ſi ale volatio. At nō hoc: ſed figuris alia eſt latio.

¶ Aliqñ āt i quo: vt ſi p pedes ambulatio: ſi ale volatio. Aut non: ſed figuris loci mutatio alia.

¶ Excludit qḋdā qḋ poſſet videri eē reqrēdū ad idētitatē ſpēi ꝛ cōparabilitatē in motib⁹: ꝛ dicit ꝙ aliqñ loci mutatiōes diuerſificanṫ ſȝ illud [in quo] .i. p qḋ fit p inſtrm̄ ē loci mutatio. Sicut ſi pedes ſint qb⁹ aliqd moueṫ: dṙ ambulatio: ſi aūt ſint ale: dṙ volatio. Sed h nō facit diuerſitatē ſpēi in motib⁹ localib⁹ [ſȝ figuris loci mutatio alia] i. iſta diuerſitas mutationū nō ē ſm ſpēȝ: ſȝ ſolū ſm quādā figurā motus: vt Cōmētator exponit. ¶ Sȝ melius pōt dici ꝙ hic īēdit dicere ꝙ loci mutatio ſpe nō diuerſificaṫ p inſtra mot⁹: ſȝ p figuras magnitudis ſup quā trāſit mot⁹. Sic.n. rectū ꝛ circulare differūt. Et rō hui⁹ ē: q: mot⁹ nō recipiūt ſpēm a mobilib⁹: ſed poti⁹ a reb⁹ ſm q̄s mobilia mouenṫ. Inſtrumēta autē ſe tenēt ex pte mobiliū: figure aūt ex pte rei in q̄ ē motus. ¶ Deīde cū dicit. Expō̄ci mentatoris. Impro⁹ cuidam. Expō. Tho.

¶ Quare que i eq̄li tpe magnitudinē eādē trāſeunt: ea celeritatis eq̄lis ſunt. Eādē aūt nō differēteȝ ſpe. Que ſi eſt: ꝛ motus non diuerſus ſpecie erit. Quare cōſiderādū eſt quenam ſit differentia motus.

¶ Quare que in equali tēpore mouentur ſm eādem magnitudinē eque velocia: ſed idem indifferēs ſpe. ꝛ moueri idifferens ſpe. Quare hic conſiderandum que differentia motus. T. cō. 31.

¶ Cōcludit ppoſitū. Et circa h tria facit. Pmo ꝯcludit pncipale ppoſitū. Scdo elicit qḋdā ꝯſideratione dignū ex ꝯcl̄one pmiſſa ibi [Et ſi ſignificat rō hec.] Tertio ingrit de diuerſitate ſpēi. ibi [Qñ igiṫ altera ē ſpēs.] Cōcludit ḡ p ꝙ ex q̄ mot⁹ nō ſūt cōparabiles niſi ſint vni⁹ ſpēi: ꝛ motus locales nō ſint vnius ſpēi niſi ſit eadē magnitudo ſȝ ſpēm: ſeqṫ ꝙ illa ſint eq̄ velocia q̄ mouenṫ in eq̄li tpe ſȝ magnitudinē eādē. Sȝ ita tñ ꝙ idē accipiaṫ qḋ ē indifferēs ſpe. Sic.n. ꝛ motui ꝯueniet ꝙ ſit indifferēs ſpe. Et iō h ꝯſiderādū eſt pcipue in cōparatiōe motuū q̄ ſit differētia mot⁹. Quia ſi eſt dñia genere vel ſpe nō ſūt cōparabiles. Si aūt eſt dñia ſm accñs cōparabiles ſūt. ¶ 2° ibi.

¶ Atqȝ hic sermo significat genus ipȝ nō eē qd vnū: sed ob hoc multa latere. Equiuocationū aūt alie nimium distāt: alie similitudinē q̄dam hñt: alie sūt ꝓpinq̄: aut genere: aut silitudine rōnis. Quapropter etsi equiuocationes sunt: non esse tū videntur.

¶ Et si significat rō hec ꝙ genus: nō vnū aliqd ē: sed iuxta h latēt multa. Sūtqȝ equiuocationū alie qdē mul. ū distātes. Alie vo habētes q̄dā silitudinē. Alie vo ꝓxime: aut genere: aut silitudine. Vñ nō videntur equiuocationes cum sint.

T.c.7. in lec. ¶ Elicit ex ꝓmissis ꝙ genus nō est aliqd vnū simplr: spēs aūt est aliqd vnū simplr. Et h significat ex rōne ꝑcedēti q̄ dictum est ꝙ ea q̄ sūt vni⁹ generis nō sūt cōparabilia. q̄ vo sūt vni⁹ spēi cōparabilia sūt: cū tū supra dcm sit ꝙ eadē nā cōparabilis ē. Ex q̄ videt ꝙ gen⁹ nō sit vna nā: sed spēs sit vna nā. Et hui⁹ rō est: qꝛ spēs sumit a forma vltima q̄ simplr vna ē in rex nā. Gen⁹ aūt nō sumit a forma aliq̄ q̄ sit vna in rex nā: sed ƒz rōnē tm̄. Nō est. n. aliq̄ forma ex q̄ hō sit aīal ꝑter illā ex q̄ hō ē hō. Oēs igit hoies q sūt vni⁹ spēi ꝯueniūt in forma q̄ ꝯstituit spēȝ: qꝛ qlibet hȝ aīam rōnalē. Sȝ nō est in hoie equo aut asino aliq̄ aīa cōis q̄ ꝯstituat aīal ꝑter illā aīaȝ q̄ ꝯstituit hoiēȝ vel equū aut asinū. Qꝛ si eēt: tūc genus eēt vnū ꝛ cōparabile sicut ꝛ spēs. Sed i sola ꝯsideratiōe accipit forma generis ꝑ abstractionē itellectus a dīys. Sic igit spēs ē vnū qd a forma vna in rex nā existe: genus aūt nō est vnū: qꝛ ƒm diuersas formas i rex nā existētes: diuerse spēs: generis predicatiōeȝ suscipiūt. Et sic gen⁹ est vnū logice. sed nō physice. Quia ḡ genus quodāmō ē vnū: ꝛ nō simplr [iuxta genera latēt multa] .i. ꝑ silitudinē ꝛ ꝓpinqtatē ad vnitateȝ

Diuersitas equocationū generis: mltox equiuocatio latet. Sūt ēt q̄dā equiuocationū multū distātes in qb⁹ sola cōitas noīs attēdit. sicut si canis dicat celeste sidus: ꝛ aīal latrabile. Quedā vo sūt que hñt q̄dā silitudinē: sicut si h nomē hō dicat de vero hoie: ꝛ de hoie picto in q̄tū hȝ silitudinē q̄dā veri hoīs. Quedā vo equiuocationes sunt proxime. Aut ꝑꝑ ꝯueniētiā in genere: sicut si corpus dicat de corpe celesti. ꝛ de corpe corruptibili: equoce dr nālr loquēdo. qꝛ cox nō est mā vna. Cōueniūt tū i genere logico: ꝛ ꝑꝑ hāc glis ꝯueniētiā videt oīno nō equoca eē. Aut ēt sūt ꝓpinqua ƒm aliquā silitudinē. Sicut ille q docet in scholis dicit magister: ꝛ similiter ille qui ꝑeest domui dicit magister domus equoce: ꝛ tamen ꝓpinqua equiuocatiōe propter similitudinē. Uterqꝫ. n. ē rector: hic qdē scholariū: ille vo domus. Unde ꝑꝑ hāc ꝓpinqtatē vel generis vel silitudinis nō vident esse equiuocationes cū tamen sint. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Qñ igit diuersa est spēs: vtrū cū idē in alio: an cū aliud in alio ē. Et quenā est diffinitio: aut quonā diiudicabim⁹ idē albū vel dulce aut aliō eē: ex eo ne. qꝛ i alio diuersū apparet: an ex eo qꝛ oīno nō idem est.

¶ Quādo igit altera est species: si idē i alio: aut si aliud in alio. Aut qs terminus: aut quo discernimus qō idē est albuȝ ꝛ dulce: aut aliud: qꝛ in alio videtur alteꝝ: aut qꝛ omnino non idem.

¶ Quia dixerat ꝙ ꝯsiderādū ē q̄ sit dr̄ia mot⁹: vtrū. s. mot⁹ differāt spe. h ingrit quō dr̄ia spēi accipi possit tā i motib⁹ q̄ i alijs. Et qꝛ eētiā spēi significat diffō: qrit duas qōnes. vnā de spe. ꝛ aliā de diffinitiōe. Querit ḡ p̄ de spe qn̄ sit iudicāda altera spēs. vtrū ex h solo ꝙ eadē nā sit i alio ꝛ alio susceptibili. sicut Platonici posuerūt. Sed h ƒm ꝓmissa nō pōt eē vex. Dictū est eni ꝙ genus nō est simplr vnū. ꝛ iō dr̄ia spēi nō attendit ꝑ h ꝙ aliqd idē sit in alio ꝛ alio nisi ƒz Platonicos qui posuerūt genus esse simpliciter vnū. Et ꝑꝑ h q̄si qōnē soluēs subiūgit [Aut si aliud in alio.] q̄si dicat. nō ꝑꝑ h ē alia spēs: qꝛ ē idē i alio: sȝ qꝛ ē alia nā i alio susceptibili. Scdaȝ qōneȝ mouet de diffinitiōe: ꝛ ē qō qd sit termin⁹. i. q̄ sit diffinitio declarās spēm. Et qꝛ ea q̄ sunt idē diffinitiōe: sunt idē simplr: io q̄si soluēs subiūgit. ꝙ illud est ꝓpria diffinitio rei: quo possum⁹ discernere: vtrū sit idē aut aliud: puta albū vel dulce. Et h qō dico [aliud] pōt duob⁹ modis accipi sicut ꝛ ꝑus: vno. s. mō vt album dicat aliud a dulci: qꝛ in albo inuenit alia nā subiecta q̄ in dulci. Alio mō qꝛ nō solū ƒz nām subiectā differūt: sȝ oīno nō sūt idē. Que qdē duo sūt eadē cuȝ his q̄ supra posuit: [si idē in alio: aut si aliud in alio.] Manifestū est. n. ꝙ eadē ē ratio identitatis ꝛ diuersitatis ꝛ in specie ꝛ in diffinitione. ¶ Deinde cum dicit.

¶ At vo quonaȝ mō alteratiōes eque celeres sint. Si igit sanari est alterari: fit aūt vt alius celerius: alius tardius sanet: ꝛ aliq sil'. Sūt alterationes ꝑfecto celeritatis equalis: in tpe nāqȝ equali sunt alterati.

¶ De alteratione aūt quomodo est equaliter velox altera alteri. Si itaqȝ est sanari alterari: est aūt hunc quidē velociter: alium tarde sanatum esse: ꝛ simul quosdā: quare erit alteratio eq̄liter velox. In equali enim tēpore alteratum est. T.c.32.

¶ Agit de cōparatione alterationuȝ. Et circa h duo facit: ꝑrio ondit ꝙ vna alteratio est eque velox alteri. Scdo inqrit ƒm qd eq̄litas velocitatis attendat in alteratione. ibi [Sed qd alteratum est ꝛc.] Querit ḡ primo de alteratione quō sit vna alteratio eq̄liter velox alteri alterationi. Et ꝙ due alteratiōes sint eque veloces probat. Sanari enim est alterari: ꝯtingit aūt vnū cito sanari ꝛ aliud tarde: ꝛ contingit ēt quosdā simul sanari: ergo vna alteratio ē eque velox alteri. Illud. n. dicit eque velociter moueri qō in eq̄li tpe mouetur. ¶ Scdo ibi.

¶ Sed qd ē id qō ad alterationē accōmodat. Nō. n. dr hic eq̄le: sȝ vt eq̄litas i q̄ itate: sic silitudo dr hic.

¶ Sed qd alteratū est. Equale enim hic nō dr. Sed sicut i quātitate equalitas: ita hic silitudo.

¶ Quia in motu locali ad hoc ꝙ sit eq̄lis velocitas reqritur nō solū eq̄litas tpis: sed ēt eq̄litas magnitudis q̄ ptrāsitur: supposito ꝙ in alteratiōe eq̄litas tpis reqrat ad eq̄lem velocitatē ingrit qd aliud reqrat. Et hoc ē qō dicit [Sed qd alteratū est] .i. qd est illud ad qō cum ꝑuenerit alteratio in equali tpe possit dici eq̄ velox. Et rō dubitationis est: qꝛ in qualitate circa quā est alteratio nō inuenit equale: vt possimus dicere ꝙ qn̄ ꝑuenit ad equalem quantitatē in eq̄li tpe sit eq̄ velox alteratio: sicut dicebatur in motu locali: ꝛ ēt dici pōt in augmēto ꝛ diminutione. Sed sicut in quantitate inuenit equalitas: ita ꝛ in q̄litate inuenit silitudo. Huic ergo qōni rñdet cū subdit.

¶ Uerum sit cum equalitate tēporis idem: in quo celeritas alterationis equa consistit.

¶ Sȝ si idē qō mutatū ē in eq̄li tēpore eq̄ velox.

¶ Et ꝑmo ponit responsioneȝ ad qōnem: ꝛ dicit ꝙ alteratio debet dici eq̄ velox si in equali tēpore mutatū sit ideȝ s. illud qō est alteratum. ¶ Secundo ibi.

¶ Utruȝ igitur eo in quo est affectus: an ipso affectu comparare alterationes oporteat.

¶ Utrum ergo in quo passio aut passionem opȝ comparare.

¶ Mouet qōnē circa positā solōnē. Et ē qō quā ꝑ mouet talis. Cū. n. dictum sit ꝙ eque velox alteratio est si sit idē

quod alteratum est in equali tpe. In eo autem quod ē alteratū duo est ꝯsiderare.s.passionez fm quā fit alteratio: ⁊ subm in quo est passio. Est ergo questio: vtrū huiꝰ cōparatiōem oporteat accipere fm idētitatē passionis.an fm identitatem subiecti in quo est passio. ¶ Scdo ibi.

¶ Atqꝫ hic qdē eādē sanitatē eē: q̄ neqꝫ magis neqꝫ minꝰ: sꝫ silr īest sumē licet. Sꝫ si affectꝰ aliꝰ sit: vt si h dealbeť: illud saneť: his nihil ē idē: vel eq̄le: vel sile vt hec alteratiōis spēs faciūt: nec vna ē alteratio sicut nec ibi latio. Quare sumēdū ē quot alteratiōis ⁊ quot idē latiōis spēs sūt. Si igiť ea q̄ mouētur spē differūt: quoꝝ motꝰ p se sūt: ⁊ nō p accñs: ⁊ motꝰ sane spē differrēt. Si genere: genere. si nūero: nūero.

¶ Hic qdē igiť ꝙ sanitas eadē sit ē accipe: aut neqꝫ magis neqꝫ minꝰ: sꝫ silr existit. Si aūt altera passio sit q̄ alterať qꝺ fit albū ⁊ qꝺ sanať: his nihil idē neqꝫ eq̄le neqꝫ sile. Aut iā hec spēs faciūt alteratiōis: ⁊ nō est vna: sicut neqꝫ loci mutatio. Quare ꝯsiderandū quot sint spēs alterationis: ⁊ quot loci mutatiōis. Si qdē igiť que mouentur: specie differūt: quoꝝ sunt motus fm ipsa ⁊ nō fm accidēs: ⁊ motus spē differūt. Si vo genere: genere. Si autem numero: numero.

¶ Soluit qōnē q̄ntū ad vnā partē: ⁊ dicit ꝙ in alteratione ex pte passionis duplex idētitas attēdi oꝫ ad h ꝙ sit eque velox alteratio. Primo quidē ꝙ sit eadē q̄litas fm spēz: puta vt accipiať eadē sanitas vt oculi: aut alicuius huiꝰ. Scdm est ꝙ vt eadez q̄litas accepta similiter insit neqꝫ magis neqꝫ minus. Sed si passio.i.passibilis q̄litas est altera fm spēm. puta si vnū alteratū fiat albū: ⁊ aliud sanetur: in his duabꝰ passiōibꝰ nihil ē idē: neqꝫ eq̄le: neqꝫ sile. Vn̄ fm diuersitatē haꝝ passionū fiūt diuerse spēs alterationis: ⁊ nō est vna alteratio. Sicut ēt supra dcm̄ ē ꝙ motus rectus ⁊ circularis nō sūt vna loci mutatio. Et iō ad cōparādū tā loci mutationes q̄ȝ alterationes ꝯsiderādum est quot sint spēs alterationis vel loci mutationis. vtruꝫ s. eedē vel plures. Et h qdē pōt ꝯsiderari ex rebus in qbꝰ est motus. qꝛ si illa q̄ mouētur. s. fm que ē motus per se ⁊ nō fm accidēs differūt specie. ⁊ motus spē differunt. Si vo differunt genere: ⁊ motus. Si numero: ⁊ motus differunt numero. vt in quinto dictum est. ¶ Tertio ibi.

T. 7. t. c. 41. p totū

¶ At si alteratiōes sint eque celeres vtrū ad affectū si sit idē: vel silis: an ad id qꝺ alterať respicere oporteat: veluti si huiꝰ qdē tm̄ huiꝰ aūt tm̄ sit dealbatum. An ad vtrūqꝫ at eadē est aut alia: si idē aut alius sit affectus: eq̄lis vo aut ieq̄lis: si eq̄le aut ieq̄le sit illō.

T. cō. 33. ¶ Si igiť vtrū oporteat ad passionē respicere: si eadē sit: aut siles: aut eq̄liter veloces alteratiōes aut in id qꝺ alterať. Vt si huiꝰ qdē h albatuꝫ sit: huius autē tantū: aut in vtraqꝫ: ⁊ eadē quidem aut alia passione fm ꝙ eadem. Equalis aūt aut inequalis: fm. ꝙ illa inequalis.

¶ Determinata vna pte qōnis: quā mouerat q̄rit de alia. Et est qō. vtrū ad h ꝙ iudiceť alterationes eē siles vel eque veloces oporteat respicere solū ad passionē si sit eadē. aut ēt oporteat respicere ad subm qꝺ alterať. ita. s. ꝙ si huius corporis tanta pars sit albata in h tpe. ⁊ alterius corporis eq̄lis pars sit albata i eodē vel eq̄li tpe: dicať alteratio eq̄ velox. Et soluit ꝙ opꝫ ad vtrūqꝫ respicere: ad passiōez. ⁊ ad subm. Diuersimode tñ qꝛ iudicamꝰ alterationē esse eandē vel aliā ex pte passiōis fm ꝙ ē eadem vel alia. Sed iudicamꝰ alterationē eq̄lē vel ineq̄lē fm ꝙ ps subiecti alterati est equalis vel inequalis. Si. n. huius corporis albeť magna ps: alterius aūt parua: erit qdē alteratio eadē spē. sed nō equalis. ¶ Deinde cum dicit.

¶ In gnātiōe etiā ⁊ corruptione idē ꝯsiderandū est. Quonaꝫ mō ē eque celeris atqꝫ celerior gnātio. An eque celeris est: si ieq̄li tpe generet idē ac idiuiduū: vt hō: sꝫ nō aīal: celerior āt si ieq̄li diuersū. Nō eniꝫ hēmꝰ q̄ nā sint ea duo: i qbꝰ ē ipā diuersitas. Quēadmodū habemus ea in quibus est dissimilitudo.

¶ Et in generatiōe aūt ⁊ corruptiōe idē ꝯsiderādū est: quomō eq̄ velox gnātio ē: si i eq̄li tpe idē idiuisibile: vt homo: sed nō aīal. Velocior autē est: si in equali tpe alteꝝ est. Nō enim habemus aliqua duo i qbus alteritas. sicut dissimilitudo. T. c. 34.

¶ Ondit qūo debeat fieri cōpatio in gnātiōe ⁊ corruptione. Et p̄ fꝫ opionē ppriā. 2° fm opi. Plato. ibi[Et si numerus suba.] Dicit ḡ p̄. ꝙ i gnātiōe ⁊ corruptiōe ad h ꝙ gnātio dicať eq̄ velox ꝯsiderādū ē si in eq̄li tpe sit idē qꝺ gnať ⁊ idiuisibile fꝫ spēz. Puta si i vtraqꝫ gnātiōe gñeť hō i eq̄li tpe: ē eq̄ velox gnātio: sꝫ nō ē eq̄ velox gnō ex h solo ꝙ i eq̄li tpe gnāť aīal: qꝛ q̄dā aīalia pp sui pfectionē idigēt maiori tpe ad gnātionē. Sꝫ velocior dr̄ eē gnō si i eq̄li tpe gñeť alteꝝ: puta si tāto tpe i q̄ ex vna pte gnāť canis: ex alia pte equus gñeť: eēt eq̄ velocior gnō. E qꝛ i alteratiōe ex pte passiōis dixerat duo ꝯsiderāda. s. si est eadē sanitas: ⁊ iteꝝ si silr existit: ⁊ neqꝫ magis neqꝫ minꝰ: h āt i gnātiōe vnū tm̄ dixit ꝯsiderādū: scilꝫ si sit idē qꝺ gnāť: huiꝰ mō cāz assignat dicēs [Nō. n. hēmꝰ aliq̄ duo: i qbꝰ alteritas sic̄ dissilitudo.] q̄si dicat. iō i gnātiōe h solū ꝯsiderādū: vtrū sit idē qꝺ gnāť: qꝛ i gnātiōe nō hēmꝰ aliqd qꝺ possit variari p duo fm q̄ attēdať aliq̄ alteritas: sicut in alteratiōe accidit dissimilitudo p h ꝙ vna ⁊ eadē qualitas variatur fm magis ⁊ minus. Substantia enim cuius est generatio non recipit magis ⁊ minus. ¶ Scdo ibi.

¶ Quod si substantia numerus est: plus erit ⁊ minꝰ numeri speciei eiusdē. Sed ipsum cōe noīe caret: atqꝫ vtrūqꝫ q̄le est. In qualitate quidem plus affectꝰ aut excedēs magis: in quātitate autem maius.

¶ Et si nūerū suba maior ⁊ minor nūerus silis spēi. Sꝫ eq̄uocū ē qꝺ cōe: ⁊ vtrūqꝫ sic̄ q̄ plus: passio aūt excellēs magis: q̄ntum aūt maius.

¶ Agit de cōparatiōe gnātionis fm opionē Platōis q ponebat numeꝝ eē subaꝫ rei pp h ꝙ vnū qꝺ ē pn̄ nūeri putabat eē idē cū vno qꝺ ꝯuertiť cū ente ⁊ rei subam significat. Ipꝫ aūt qꝺ est vnū ē oīno vnꝰ nāe ⁊ spēi. Si ḡ nūerus q nihil ē aliud q̄ȝ aggregatio vnitatū sit suba reꝝ fm platonicos: sequiť ꝙ diceť qdē maior ⁊ minor nūerus fꝫ diuersaꝫ spēz q̄ntitatiꝫ: sed tm̄ q̄ntū ad subaꝫ erit silis spēi. Et ideē ꝙ Plato posuit spēm vnū: 3ria vo p q̄ diuersificātur res: magnū ⁊ paruū q̄ sūt ex pte māe. Et sic sequeť ꝙ sicut vna ⁊ eadē sanitas hꝫ duo in q̄ntū recipit magis ⁊ minꝰ: sic ēt ⁊ suba q̄ ē nūerus cū sit vnꝰ spēi ex pte vnitatis habebit aliq̄ duo in q̄ntū est maior ⁊ minor numerus. Sed in suba nō est cōe nomē positū qꝺ significet vtrūqꝫ i. diuersitatē q̄ accidit ex maioritate ⁊ minoritate numeri sicut in passionibus cū passio plus inest: aut q̄litercūqꝫ ē excellēs diciť maius: vt puta magis album: vel magis sanū. In q̄ntitate aūt cū fuerit excellēs dr̄ maius vel minus corpus: aut maior supficies. Sic āt nō hēmus nomē positū q̄ cōiter significeť excellentia sube q̄ est ex maioritate numeri fm Platonicos.

LEC. IX.

¶ Lũ aũt oẽ qḋ mouet: ⁊ aliqd semp moueat: ⁊ in aliquo: ⁊ vsq; ad aliqḋ. Atq; in aliquo dico: q: in tpe. Usq; ad aliqd: q: per quãtitatẽ aliquã mouet. Semper enim simul mouet ac mouit. Quare quãtitas quedã erit per quam est motũ atq; in quanto.

T.c.35. Quoniã aũt mouẽs mouet semp aliqd ⁊ in aliquo: ⁊ vsq; ad aliqd. Dico aũt in aliquo. q: in tẽpore. Usq; aũt ad aliquid: q: ad quãtã aliquam longitudinem: semp enim simul mouet ⁊ mouit: q̃re quãtũ aliquid erit quod motum est: ⁊ in quanto.

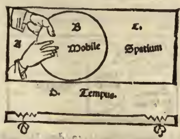
Postq̃ phs ondit q mot⁹ sint cõparabiles adinuicẽ: h docet quõ cõparent. Et p̄ i motu locali. Scdo in alijs motib⁹. ibi [Si igit in alteratione.] Circa p̄ᵐ duo facit. Pᵐo ponit ea s; q̄ ops cõparari mot⁹ locales adinuicẽ. Scdo accipit regulas cõparatiõis s; p̄dicta. ibi [Sit igit .a. qḋ ẽ mouens.] Dicit g̃ p̄. q mouẽs localiter semp mouet aliqḋ mobile. Et itez i aliquo tpe: ⁊ vsq;
Tex.8.6 com.52. ad aliquã q̄titatẽ spatij p aliquã ptẽ tpis. Qḋ iḋ ops ẽẽ. q: sicut i.6. pbatũ ẽ sp sil aliqd mouet ⁊ mouit. Probatũ ẽ.n. ibi q oẽ qḋ mouet iã ẽ motũ p aliquã ptẽ spatij: ⁊ per aliquã ptẽ tpis. Uñ seqtur q ⁊ illud qḋ mouet est aliqḋ quãtũ ⁊ diuisibile: ⁊ ẽt illud p qḋ mouet: ⁊ tps in quo mouet. Mouẽs autẽ nõ omne est quantũ: vt i.8. pbabitur.
Tex. viii. tco.86. Sed tñ manifestũ ẽ aliqḋ quantũ eẽ mouẽs. Et de h mouente hic proponit regulas cõparationis. ¶ Scdo ibi.

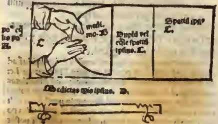
¶ Hec inq̃ cũ ita sint: si .a. qdez sit id qḋ mouet .b. vo id qḋ mouet: ⁊ .c. sit lõgitudo p quã: ⁊ .d. tẽpus i quo est motũ. In tpe nimirum eq̃li: potẽtia eq̃lis .a. dimidiũ ipsi⁹ .b. per duplã mouebit ipsius .c. p ipm aũt .c. in dimidio tpis .d. Sic enim erit rõnis similitudo.

¶ Si igit .a. qḋ est mouẽs: .b. autẽ qḋ mouetur. Quãtacũq; aũt lõgitudo mota .c. In quãtocũq; est tẽpore i quo est .d. In eq̃li igitur tẽpore eq̃lis potẽtia ei i quo est .a. medietatẽ ipsius .b. duplicem ipsius .c. transibit: ipsum autem .c. in medietate ipsius .d. sic enim erit analogia.

¶ Ponit regulas cõparatiõis. Et p̄ s; diuisionẽ mobilis. 2° qñ mouẽs diuidit. ibi [Et si eadẽ potẽtia ⁊c.] Dicit g̃ p̄. accipiat aliqḋ mouẽs qḋ sit .a. ⁊ aliqḋ mobile qḋ sit .b. ⁊ longitudo spatij ptrãsiti q̄ sit .c. ⁊ tps i q̄ .a. mouet .b. p .c. sit .d. Si g̃ accipiat aliq̃ alia potẽtia mouẽs eq̃lis potẽtie ipsi .a. seqt q illa potẽtia mouebit medietatẽ mobilis qḋ ẽ .b. i eodẽ tpe p lõgitudinẽ q̄ sit dupla q̄ .c. s; medietatem mobilis mouebit p totã lõgitudinẽ .c. in medietate tpis qḋ ẽ .d. Ex his igit v̄bis phi due regule gñales accipi pñt:
Due gñales regule proportionum. q̄rũ p̄ᵃ ẽ q si aliq̃ potẽtia mouet aliqḋ mobile p aliqḋ spatiũ i aliq̃ tpe: medietatẽ illi⁹ mobilis p duplũ spatiũ mouebit: vel eq̃lis potẽtia in eodẽ tpe: vel eadẽ in alio eq̃li. Alia regula ẽ q medietatẽ mobilis mouebit p idẽ spatiũ eq̃lis potẽtia i medietate tpis. Et hoꝝ rõ ẽ: q: sic ꝯseruabit eadẽ analogia .i. eadẽ ꝓportio. Manifestũ ẽ.n. q velocitas mot⁹ ẽ ex victoria potẽtie mouẽtis sup mobile. Quãto aũt mobile fuerit min⁹: tãto potẽtia mouẽtis magis excedit ipz. Uñ veloci⁹ mouebit. Uelocitas aũt mot⁹ diminuit tps ⁊ auget lõgitudinez spatij: q: veloci⁹ ẽ qḋ in eq̃li tpe ptrãsit maiorẽ magnitudinẽ: ⁊ eq̃lẽ magnitudinẽ in
Loll.e.6 minori tpe: vt in .6. pbatũ ẽ. g̃ s;m ꝓportionẽ q̄ subtrahit a mobili ops subtrahi de tpe. vel addi ad lõgitudinẽ spatij: dũmõ mouẽs sit idẽ vel equale. ¶ Deide cum dicit.

¶ Demõstratio oñdẽs q si aliq̃ potẽtia mouet aliqḋ mobile p aliqḋ spatiũ in aliquo tpe: medietatẽ illi⁹ mobilis mouebit eadẽ vel eq̃lis potentia p duplũ spatiũ in eodez tpe: vel p idẽ spatium: in medietate temporis.

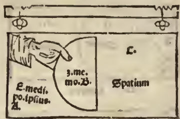
¶ Et si potẽtia eadẽ hoc i tpe p tãtũ spatiũ moueat: p ipsi⁹ ẽt dimidiũ idẽ i dimidio sane mouebit. Et dimidiũ potẽtie dimidiũ p eq̃le spatium i tpe mouebit eq̃li. Ipsi⁹ eñi potẽtie .a. sit dimidiũ .f. ⁊ ipsi⁹ .b. sit dimidiũ .g. Uires igitur ad pondera similiter sese habẽt. vt pz. Quare per eq̃le: in tẽpore mouebit at eq̃li.

¶ Et si eadẽ potẽtia idẽ in hoc tãtundez mouet: ⁊ medietatem in medietate mouebit: ⁊ media virt⁹ mediũ mouebit i eq̃li tpe. Ut ipsi⁹ .a. potẽtie sit ⁊ medietas q̄ ẽ ipm .e. ⁊ ipsius .b. z. sit mediũ. Silr igit se hñt ⁊ s; analogiã virtus ad graue. Quare equale ⁊ in equali tpe mouebit. T.c.36.

¶ Docet cõparare mot⁹ ex pte mouẽtis. Et p̄ s; diuisionẽ mouẽtis. Scdo s; oppositã ꝯgregationẽ. ibi [Si vo duo ⁊ vtrũq; ⁊c.] Circa p̄ᵐ tria facit. Pᵐo ponit cõparationẽ verã. 2° remouet cõparatiões falsas. ibi [Et si .e. tps ẽt.] Tertio ex h soluit rõnez ꝣenonis. ibi [Propter h ꝣenonis rõ ⁊c.] Dicit g̃ p̄. q si aliq̃ potẽtia idẽ mobile mouet in eodẽ tpe p tãtũ spatiũ: ipsamet mouet medietatẽ mobilis i medietate tpis p idẽ spatiũ: vel i eodẽ tpe mouet mediũ mobilis p duplũ spatiũ: sicut ⁊ de eq̃li potẽtia dcm ẽ. Et vlteri⁹ si diuidat potẽtia: media potẽtia mouebit medietatẽ mobilis p idẽ spatiũ i eq̃li tpe. Sed h itelligẽdũ est qñ potẽtia ẽ talis q p diuisionẽ nõ corrũpit. Loqt eniz s;m ꝯsiderationẽ cõem: nõdũ applicãdo ad aliquã spãlẽ nãm sicut ⁊ in albus q̄ p̄misit. Et ponit exẽplũ. Si.n. accipiat medietas huius potẽtie que ẽ .a: ⁊ dicat .e: ⁊ accipiat medietas mobilis qḋ ẽ .b: ⁊ dicat .z: sicut .a. mouebat .b. p .c. in tpe .d: ita .e. mouebit .z. p idẽ spatiũ in eq̃li tpe: q: ⁊ hic ẽt seruatur eadẽ ꝓportio virtutis motiue ad corpus ponderosum qḋ mouet. Unde sequit q in equali tempore fiat motus per equale spatiũ sicut dictum est. ¶ Scdo ibi.
Alia regula gñalis in proportionib⁹

¶ Demõstratio ostẽdens ꝙ si aliqua potẽtia mouet aliqđ mobile ꝑ aliqđ spatiuз in aliquo tpe: dimidiata potentia medietatẽ mobilis mouebit ꝑ idẽ spatiũ in eodẽ tẽpore.

D. Tempus.

¶ At si.f.moueat ipsum.g.in tpe.d.per longitudineз c.non necessario fit: vt.f.in equali tempore duplum ipsius.g.moueat per dimidium spatij.c.

T.cõ.37. ¶ Et si.e.ipsuз.з.mouet in ipso.d.fm.e.non necessarium est in equali tpe.e.duplũ ipso.з.mouere fm medietatem ipsius.c.

Due false regule comparationum. ¶ Excludit duas falsas cõparatiões: quarũ pª ē: ꝙ addaꝶ ad mobile ⁊ nõ addaꝶ ad potẽtiã mouẽtẽ. Unñ dicit ꝙ si.e: qđ est medietas motiue potẽtie moueat.з.qđ ē medietas mobiꝶ tpe.d fз spatiũ.c.nõ ē necẽariũ ꝙ ipsa potẽtia dimidiata q̃ ē.e.moueat mobile qđ fit ĩ duplo maiꝰ q̃з.з.ĩ eq̃li tpe fз medietatẽ spatij qđ ē.c.qꝛ poterit eẽ ꝙ dimidia potẽtia duplũ mobile nĩlo mõ mouẽ poterit. Sed si posset mouẽ teneret hec cõpãtio. Scđa falsa cõpatio ē qñ diuidiꝶ mouẽs: ⁊ nõ diuidiꝶ mobile. Et hanc excludit ibi.

¶ Si igiꝶ.a.per.c.spatiũ totuз in.d.tpe.b.mouebit dimidiũ ipsius.a.qđ est.f.nõ mouebit.b.totũ in.d.tpe: aut in eius aliq̃ ꝑte per aliquã.c.spatij ꝑtẽ: que rõnẽ eãdẽ ad totũ habebit.c.quã.f.ps vel q̃uis alia ad totã.a.potẽtiã habet. Omnino eñ si forte fuerit nullã ꝑtẽ mouebit. Nõ eñ si tote vires ꝯppiã ꝑ tãtũ mouerũt spatiũ: dimidiũ ipsaꝝ ꝑ quãtũuis spatij quouis ĩ tpe idẽ mouebit. Naз vnus eã trahet ꝓfecto nauim quã cẽtũ traxere: si vires coꝝ tam in ipsoꝝ numerũ: q̃з in spatij diuidanꝶ ꝑtes: ꝙ nauim oẽs simul traxere.

¶ Si ꝟo.a.b.mouebit in ipso.d.quãtũ est ipз.c. medietas ipsius.a.q̃ ē in quo est.e.ipз.b.nõ mouebit in tpe ĩ quo ē.d.neq̧ in aliquo ipsiꝰ.d.per aliquã ꝑtẽ q̃ ē ipsiꝰ.c.fm qđ ē analogia ad totuз c.sicut est.a.ad.c. Omnino eñ si ꝯtingit nõ mouebit nihil. Si eñ tota virtus totũ mouit: medietas non mouebit: neq̧ quãtam: neqз in quocũqз. Unus enim moueret nauem. Siquideз nauem trahentium deciditur potentia in numeruз ⁊ longitudinem: quam oẽs mouerunt.

¶ Dicẽs ꝙ si potẽtia mouẽs q̃ ē.a.moueat mobile qđ est b.ĩ tpe.d.ꝑ spatiũ qđ ē.c.nõ opз ꝙ medietas mouẽtis moueat totũ mobile qđ ē.b.ĩ tpe.d.neqз ēt ꝑ q̃cũqз ꝑtẽ spatij.c.cuiꝰ ꝑtĩ sit ꝓportio ad totũ spatiũ.c. sicẽ ecõuerso erat qñ cõparabamꝰ.a.ad.з.ĩ.totã potẽtiã motiuã ad ꝑtẽ mobilis. Illa eñ erat ꝯueniẽs cõparatio: sз h̃ nõ: qꝛ põt ꝯtingẽ ꝙ medietas mouẽtis nõ mouebit totũ mobile ꝑ nullũ spatiũ. Si eñ aliq̃ tota ꝟtus mouet totũ mobile nõ seqꝶ ꝙ medietas illiꝰ ꝟtutis moueat totũ mobile neqз ꝑ qđcũ qз spatiũ neqз ĩ quocũqз tpe: qꝛ seq̃reꝶ ꝙ solus vnus hõ posset mouere nauẽ ꝑ aliqđ spatiũ: si potẽtia trahẽtiũ diuidaꝶ fm numeꝝ trahentiũ ⁊ fm lõgitudinẽ spatij: per quod omnes simul trahunt nauem. ¶ Deinde cuз dicit.

¶ Quapropter zenõis rõ nõ ē vera: q̃ ꝯcludit q̃uis ꝑtẽ milij facere sonũ. Nihil eñ ꝓhibet vt nullo ĩ tpe eũ moueat aerẽ: q̃ totꝰ modiꝰ mouit cũ cecidisset. Neqз pars si ꝑ se fuerit id mouebit: qđ vna cũ toto mouere põt: neqз est eniз pars vlla: nisi potẽtia in toto.

¶ Propter hoc zenonis ratio non est vera ꝙ sonet milij q̃libet pars. Nihil eñ ꝓhibet nõ mouere aerẽ in nullo tẽpore tantũ quãtũ moueret cadens totus modius. Neqз itaqз tanta pars quãtacunqз mouebit cum toto si sit per se hoc non mouet. Neqз eñ nihil est. sed potentia in toto.

¶ Scđm ꝓmissa soluit rõnẽ zenonis q volebat ꝓbare ꝙ q̃libet granũ milij faciat aliquẽ sonũ ꝓiectũ in terra: qꝛ totus modius milij qñ ĩ terrã effundiꝶ facit aliquẽ sonũ. Sed Arist. dicit ꝙ hec zenonis rõ nõ est vera: sciꝉз ꝙ q̃libet ps milij sonet. id est q̃libet granũ milij sonũ faciat cũ cadat ĩ terrã: qꝛ nihil ꝓhibet dicere ꝙ granũ milij in nĩlo tpe mouet aerẽ ĩ tãtũ vt faciat sonũ: quẽ aerẽ mouet ad sonũ faciẽdũ totꝰ modiꝰ cadẽs. Et ex h̃ possumꝰ ꝯcludere ꝙ nõ ē necẽariũ ꝙ si aliq̃ q̃tacũqз ps existẽs ĩ toto mouet: ꝙ separatĩз ꝑ se existẽs mouere possit: qꝛ ps ĩ toto nõ ē ĩ actu sed in potẽtia maxie ĩ ꝯtinuis. Sic.n.aliqđ ē ens sicut ⁊ vnũ. Unũ aũt est qđ est in se indiuisuз ⁊ ab alijs diuisum: ps aũt ꝓut est in toto nõ est diuisa in actu: sз ĩ potẽtia tñ. Unñ nõ est actu ens neqз vna: sed in potẽtia tñ: ⁊ ꝓpter hoc nõ agit pars sed totũ. ¶ Deinde cum dicit. — Pars nõ ē actu in toto cõntinuo sз ĩ potẽtia.

¶ Si ꝟo duo quedaз seorsuз ꝑ tãtũ spatiũ tãto in tpe duo seorsuз põdera mouẽt: ⁊ cõposita ꝑ lõgitudinẽ equalẽ equaliue in tẽpore cõpositum ex põderibus vtrisqз mouebunt. Est enim in eis eadem ratio.

¶ Si ꝟo duo ⁊ vtrũqз: hoꝝ autem vtrũqз mouet tantũ in tanto: ⁊ composite potẽtie cõpositum ex grauibus equali mouebunt longitudine ⁊ in equali tempore. anologum namqз. T.cõ.38.

¶ Ponit cõparationẽ fm ꝯgregationẽ mouẽtiũ: ⁊ dicit ꝙ si sint duo ⁊ vtrũqз eoꝝ moueat: quoꝝ vtrũqз ꝑ se moueat tãtũ mobile ĩ tãto tpe per tãtũ spatiũ: qñ ꝯiũgũtur iste due potẽtie mouẽtiũ: mouebũt illđ qđ ē ꝯiũctũ ex põderibus motis ꝑ eq̃le spatiũ in eq̃li tempore: qꝛ in hoc etiã seruatur eadem analogia. ¶ Deinde cum dicit. — Ille regula ꝓportionum

¶ Sũt ne igiꝶ eadeз ⁊ in alteratione atqз accretione. Est eñ aliqđ id qđ auget: ⁊ id ēt qđ augeꝶ: atqз ĩ tpe tãto ⁊ tantũ: aliud auget aliud augetur. Et id quod alterat: ⁊ qđ alteraꝶ similiter est aliqđ: ⁊ tñ intensione remissioneue est alteratũ: ⁊ in tẽpore tanto.

¶ Sic igiꝶ in alteratione ⁊ in augmẽto aliqđ quidẽ eñ est augẽs: aliqđ aũt ⁊ qđ augeꝶ: in quanto aũt tpe: ⁊ q̃tũ aliqđ qdẽ auget. aliđ aũt augeꝶ. Et alterãs qdẽ ⁊ qđ alteraꝶ siĩr aliqđ ⁊ quantũ fm maius ⁊ minus alterata sit ⁊ in quãto tpe. T.cõ.39.

¶ Ponit easdẽ cõparatiõis regulas ĩ alijs motibꝰ. ⁊ circa hec tria facit. Pͦ ostẽdit diuisibilitatẽ eoꝝ fз q̃ attẽduꝶ cõparatiões motuũ. Scđo ponit cõpatiões veras. ibi[In duplo duplũ ⁊c.] 3ͦ remouet cõparatiões falsas: ibi[Sic aũt alterãs.] Dicit ḡ ꝓ q̃tũ ad augmẽtũ ꝙ sunt tria. s. augens: ⁊ id qđ augeꝶ: ⁊ tẽpus: ⁊ hec tria hñt aliquã q̃titateз fm quã augens auget ⁊ auctũ augeꝶ. Et hec etiã quatuor

est accipere in alteratione.s.alterans ꝛ qd alterat: ꝛ quantitas passiõis s3 quã fit alteratio que inest s3 magis ꝛ minus: ꝛ iterũ quãtitas tpis in quo fit alteratio: sicut ꝛ hec quatuor in motu locali inueniebantur. ¶ Secundo ibi.

¶ In duplo duplum: ꝛ duplũ in duplo. Dimidiũ aũt i dimidio tpis: aut i dimidio dimidiũ: aut i eq̃li duplũ

¶ In duplo duplum: ꝛ duplum in duplo. Medium autem in medio tempore: aut in medio medium: aut in equali duplum.

¶ Ponit cõparationes veras: ꝛ dicit q̃ si aliqua potentia sm hos motus moueat tãtũ i tanto tpe: in duplo tpe mouebit duplũ: ꝛ si moueat duplũ h erit i duplo tpe. Et sile mouebit eadẽ potẽtia mediũ i medio tpe: aut si moueat in medio tpe erit dimidiũ qd ẽ motũ: aut si sit dupla potentia in equali tpe mouebit duplum. ¶ Tertio ibi.

¶ Si vo id qd alterat: aut auget: tãtũ in tanto auget: aut alterat: nõ necesse est ꝛ dimidiuz in dimidio: ꝛ in dimidio dimidiũ alterare vel augẽ. S3 nihil si forte fuerit alterabit vel augebit: quẽadmodũ ꝛ i põdere.

¶ Si autem alterans aut augens tantuz in tanto tpe auget: aut alteret: non necesse est ꝛ mediuz: in medio ꝛ in medio mediũ. Sed nihil si cõtingit augmentabit aut alterabit: sicut ꝛ in graui.

¶ Excludit falsã cõparationẽ ꝛ dicit q̃ si aliq̃ potẽtia moueat in motu alteratiõis ꝛ augmẽti tãtũ i tãto tpe: nõ necesse est q̃ medietas potẽtie moueat medietatẽ in eodez tpe: aut in medio tpe tãtũdẽ: sed forte ꝯtingit q̃ nihil augmẽtabit vel alterabit [sicut ꝛ in graui] id ẽ sicut verũ ẽ q̃ dimidiata potẽtia nõ põt mouere totuz põdus: neq3 p totũ spatiũ: neq3 p aliquã ei⁹ ptẽ. Est eni itelligẽdũ q̃ h qd dicit [In medio mediũ: aut in eq̃li duplũ] li duplũ ꝛ mediũ qd in accusatiuo ponit nõ accipit p dimidio vel duplo ipsi⁹ mobilis: s3 p dimidio ꝛ duplo ex pte rei i q̃ est mot⁹.i.q̃litatis aut quãtitatis: q̃ ita se habẽt in istis duob⁹ motib⁹: sicut lõgitudo spatij i motu locali. Aliogn nõ sile eẽt i his motib⁹ ꝛ i motu locali. In motu.n.locali verũ est q̃ si tãta potẽtia mouet tãtũ mobile: medietas mouebit medietatem mobilis. Hic aũt dr q̃ medietas forte nihil mouebit. S3 itelligẽdũ ẽ de toto mobili itegro: q2 virtus motiua dimidiata nõ mouebit ips3 neq3 p tãtã quãtitatez aut qualitatem: neq3 per eius medium. LEC. I.

¶ Aristotelis stagyrite de physico auditu: Textus libri Octaui.

Motus ne aliq̃n est mot⁹ antea q̃ nõ erat rursusq3 adeo corrũpit vt nihil penit⁹ moueat: an neq3 factus ẽ neq3 corrũpit s3 sp erat ꝛ semp erit. Atq3 hoc hisce que sunt in mortale ac icessabile inest: q̃si sit vita q̃dam his vniuersis que natura constant.

Utrũ aũt factus sit aliquãdo motus cũ nõ esset prius: ꝛ corrumpit iterũ: sic q̃ moueri nihil sit: aut neq3 fact⁹ ẽ: neq3 corrũpit: s3 erat semp ꝛ erit: ꝛ h imortale: ꝛ sine q̃te existit i his q̃ sũt: vt vita q̃dã ens nãĩ oibus subsistentibus.

¶ Diui Thome Aquinatis in Octauum librũ Physicoꝝ dilucidissima Expositio Sequitur.

Postq̃ Phs in precedẽti libro ostẽdit q̃ necesse est ponere p̃m mobile: ꝛ p̃m motũ: ꝛ p̃m motorẽ. In h libro itẽdit ingrere q̃lis sit p̃mus motor: ꝛ p̃mus motus: ꝛ p̃mũ mobile. Et diuidit in ptes duas. In p̃ma p̃mittit quoddã qd ẽ necessariũ ad sequẽtẽ inuestigationẽ: scil3 motũ eẽ sempiternũ. In 2⁰ pcedit ad inuestigationẽ ppositi: ibi [Principiũ aũt ꝯsiderationis ꝛc.] Circa p̃m tria facit. Primo mouet dubitationẽ. Scdo ostẽdit vitatẽ sm suã opionẽ: ibi [Incipiem⁹ aũt p̃mũ ꝛc.] Tertio soluit ea q̃ in ꝯtrariũ obijci possunt. ibi [Cõtraria aũt his ꝛc.] Circa p̃m tria facit. Primo pponit dubitationẽ. Scdo ponit opiones ad vtrãq3 ptẽ: ibi [Sed quãti gdẽ.] Tertio oñdit vtilitatẽ huius ꝯsiderationis: ibi [Cõsiderãdũ igit de h ꝛc.] Circa p̃m duo facit. Prio pponit dubitationẽ de qua inuestigare intẽdit. Scdo respõdet tacite qõni: ibi [Esse gdẽ igit ꝛc.] Circa p̃mũ sciẽdũ est q̃ Auerrois dicit q̃ Aristoteles in h capitulo nõ intẽdit ingrere in vli de motu vtrũ sit sempiternus: sed de p̃ motu. Sed siqs ꝯsideret ꝛ verba ꝛ pcessum phi h est oĩno falsuz. Uerba eni phi vlr de motu loquuntur: q2 dicit [Utrũ factus sit aliq̃n motus: cũ nõ eẽt prius: ꝛ corrũpit iteruz: sic q̃ moueri nihil sit.] Ex quo manifeste apparet q̃ nõ de aliquo motu determinato querit. sed vlr: vtrũ aliq̃n nihil fuerit motũ. Ex ipso etiã Arist. pcessu apparet h eẽ falsuz. Prio gdẽ q2 ꝯsuetudo sua est semper ad ppositũ ex pprijs argumẽtari. Siqs aũt sequẽtes rõnes ꝯsideret q̃s inducit: in nulla eaꝝ sumit aliqd p medio qd pprie ad p̃mũ motũ ptineat: sed ad motuz in cõi. Unũ ex hoc satis apparet q̃ itẽdit hic ingrere de sempiternitate motus in cõi. Scdo q2 si iã pbatuz eẽt q̃ est aliqs motus vnus vel plures sempiterni: frustra ingreret iferi⁹ vtrũ aliq̃ moueant semp: cũ h iã eẽt pbatũ. Ridiculũ est etiã dicere q̃ Ari. iferius reiteret suã ꝯsiderationẽ a p̃n⁰ q̃si aliqd omisisset: vt Cõmẽtator singit. Erat.n.copia Arist. corrigẽdi librũ suũ: ꝛ supplẽdi in loco debito qd fuerat omissuz: vt nõ inordinate pcederet. Si.n.h capitulũ exponat sm p̃dicti Cõmẽtatoris intẽtionẽ: oĩa sequẽtia ꝯfusa ꝛ inordinata apparebũt. Nec ẽ mirũ. q2 vno inconueniẽti posito alia sequunt. Adhuc aũt manifesti⁹ h apparet p h q̃ Arist. iferius ingrere itẽdẽs de sempiternitate p̃mi mot⁹: vtit eo qd h demõstrat q̃si p̃n⁰. Qd nullo mõ faceret: si h pbasset p̃mũ motũ eẽ eternũ. Ratio aũt ex q̃ Auer. motus fuit: oĩno friuola est. Dicit.n. q̃ si dicat q̃ Aristo. hic itẽdit ingrere de sempiternitate mot⁹ in cõi: sequit q̃ ꝯsideratio Arist. hic sit diminuta: q2 nõ apparet p id qd hic determinat quomõ mot⁹ semp possint ꝯtinuari adiuicẽ. Sed hoc nihil est: q2 Arist. sufficit in h ca⁰ pbare q̃ motus semp fuerit. Qualr aũt sempiternitas mot⁹ cõtinuet: vtrũ p hoc q̃ oĩa semp moueant: vel q̃nq3 quiescãt vel per hoc q̃ quedã semp moueant quedaz vo q̃nq3 mouentur ꝛ q̃nq3 quiescunt: statim imediate ingrit. Sic igit sm hãc lectionẽ exponẽdũ est p̃us caplm qd itẽdit hic inquirere de motu in cõi. Querit g̃ sm h. Utruz motus in cõi aliq̃n eẽ inceperit: ita q̃ p̃us nihil vnq̃ motũ fuerit: ꝛ q̃nq3 sic deficiat q̃ nihil postmodũ moueat. Aut e cõtrario: neq3 vnq̃ iceperit neq3 vnq̃ deficiet: s3 semp erat ꝛ semp erit. Et ponit exẽplũ in aĩalibus: pp̃ter h q̃ gdã dixerit mũduz eẽ quoddã aĩal magnũ. Uidemus.n. q̃ aĩalia viuunt q̃diu appet i eis aliqs motus. Cessante aũt oĩ motu: dicunt aĩalia mori. Sic igit i tota vniuersitate naturalium corpoꝝ motus ꝯsiderat vt vita quedã. Si ergo motus semp fuit ꝛ semp erit: ista quasi vita nãliuz corporuz erit imortalis sine cessatione. ¶ Secundo ibi.

¶ Motũ igit oẽs inqunt eẽ q de nã aliqd dicũt: tũ q2 mũdũ faciũt: tũ q2 ꝯtẽplatio ipsis o'ẽ est de gñatione corruptiõe q̃ quã ipossibile est eẽ si nõ sit motus.

Opinio Auerro.

Improbato opinio Aue. Prio ex verbis. 2⁰ ex processu 6⁰. Prio ex medio.

2⁰ sufficitate. Lec. 5. t. com. 53. 3⁰ diminutione.

4. confusione. 5 supra. l. l. com. 10. Lec. 13 l. com 53. Rõ frivola cõmẽtatoris. 6 sufficientia.

Lec. 5. a pn⁰.

¶ Esse qdē igitur motuȝ oēs affirmāt de natura aliqd dicētes: ꝑpter hoc ꝙ mūdū faciunt: ꝛ de generatione ꝛ corruptiōe eē ꝯsideratiōnē oib⁹ his ipsis: quā impossibile est eē: nisi sit motus.

¶ Rñdet tacite qōni. In ꝑcedētibus .n. libris Aristo. locutus fuerat de motu in cōi nō applicādo ad res. Nūc autē ingrēs an motus semꝑ fuerit applicat cōeȝ ꝯsideratiōnē motus ad eē qd hȝ in rebus. Posset ergo aliqs dicere ꝙ i hac ꝯsideratione prius erat querēdū de motu an habeat esse in rebus: ꝙ queraꝭ an sit sempiternus. Et ꝑcipue cuȝ qdā negauerint eē motū. Ad hoc rñdet dicēs ꝙ oēs q locuti sūt de nā reꝝ: affirmāt ꝙ mot⁹ sit. Et hoc pȝ p hoc qd dicūt mūdū eē fcm: ꝛ ꝙ oēs ꝯsiderāt de gñatione ꝛ corruptiōe reꝝ q̄ nō pōt eē sine motu. Est igiꝭ cōis suppositio i sciētia nāli ꝙ mot⁹ habeat eē in reb⁹. Un̄ de hoc nō est q̄rendū in sciencia nāli. Sicut nec in aliq̄ sciētia mouetur qō de suppositionibus illius sciencie. ¶ Deinde cū dicit.

Notabile

¶ Ueꝝ q mūdos ifinitos eē: ꝛ alios ipoꝝ fieri: alios corrūpi dicūt: hi motū inquunt semꝑ eē. Sint enī gnātiones ꝛ corruptiones ipsoꝝ: cū motu necesse est.

¶ Sed quanti quideȝ infinitos mundos dicunt esse: ꝛ quosdam quidem fieri: quosdam autem corrumpi: sed mundorum semper dicunt esse motum. Necessariuȝ enim generationes ꝛ corruptiones cum motu esse ipsorum.

¶ Ponit opiniones ad vtrāqȝ ptē qōnis mote. Et ꝑmo ponit opiniones dicētiū motū semꝑ eē. Scdo opiniones ponētiū motū nō semꝑ esse. ibi [Quicūqȝ aūt.] Ad euidentiā g ꝑme ptis sciēdū est ꝙ Democritus posuit ꝑma reꝝ principia corpa idiuisibilia: ꝛ semꝑ mobilia: ex quaꝝ cōgregatione dicebat mūdū casualiter factū: ꝛ nō solū istū in q̄ nos sum⁹: sed ifinitos alios: fm ꝙ accidit in diuersis ptib⁹ ifiniti vacui ꝑdicta corpa ꝯgregata mūdos fecisse. Nec tñ hos mūdos ponebat i ꝑpetuū duraturos: sȝ quosdā eoꝝ fieri p aggregationē athomoꝝ: quosdā vo corrūpi p eoꝝ segregationē. Quotcūqȝ igiꝭ philosophi hoc posuerūt cū Democrito: dicūt semꝑ eē motū: qꝛ semꝑ dicūt eē generationes ꝛ corruptiones aliquoꝝ mundoꝝ: quas necessarium est esse cū motu. ¶ Secundo ibi.

Notabile

¶ Qui vo mūdū aut vnū ꝛ semꝑ eūdē esse dicūt: aut vnū qdem: sed non semꝑ: hi de motu quoqȝ silr opinanꝭ. Si igiꝭ ꝯtigit aliqn̄ nihil moueri: dupliciter id accidere necesse ē. Aut enim vt Anaxagoras cēset. Dicit enī cū oia simul eēnt atqȝ qescerēt tpe ifinito: mētē mouisse atqȝ segregasse. Aut vt Empedocles dicit interdū res moueri: itērdū qescere. Moueri qdē: cū aut vnuȝ ex multis ꝯcordia: aut ex vno multa discordia facit. Quiescere vo in hisce tpib⁹ que iter hec media cadūt. Dicit enī hoc mō. Nā quo de multis nasci ꝯsueuerit vnū. Atqȝ iteꝝ ex vno gnāto plura renasci. Hoc fiūt: sirumqȝ sibi nō ꝑmanet euum. At quo mutanꝭ nunq̄ȝ cessante recursu. Hoc sic ꝑpetuo stabilē versāꝭ i orbē. Cū enī dicit. At quo mutāꝭ nunq̄ȝ cessāte recursu: id empedoclē arbitrādū est itelligere: hinc inq̄ȝ illuc: ꝛ illinc huc fieri motum.

T. co. 2. ¶ Quicūqȝ aūt vnū: ꝛ nō esse semper: ꝛ de motu apponunt rōneȝ. Si igiꝭ ꝯtingit aliquādo nihil moueri: dupliciter necesse est hoc accidere. Aut enim sicut Anaxagoras dicit. Inquit enīȝ ille simul omnibus existētibus ꝛ qescētibus in ifinito tēpore: motū facere itellectū ꝛ disgregare. Aut sicut Empedocles in parte moueri: ꝛ iterū qescere. Moueri qdē: cū amicitia ex multis faciat vnū: aut discordia mlta ex vno. Quiescere aūt in mediis tēporibus dicēs sic. Inquātū qdē ex pluribus vnū didicit nasci: inquātū iterū ex vno geminato plurima perficiunꭗ. Sic fiunt res: ꝛ nullo modo ipsius est seculum vnū. Sic autem permutantur: neqȝ simul perficiuntur. Sic autem semper sunt immobiles fm circulum. Hoc enīȝ quod sic permutantur ab hic inde dicere ipsum opinandum est.

¶ Ponit opiniones ad ptē ꝯtrariā: ꝛ dicit ꝙ quicunqȝ posuūt vnū solū mūdū: ꝛ nō eē eū sēpiternū: et de motu posuūt: qꝛ ꝯsequitur fm rōnē: vt. s. nō semꝑ sit. Si g ponaꭗ ꝙ sit aliqd tēpus i quo nihil mouebaꭗ: opȝ ꝙ hoc accidat duobus modis. Ponit .n. duobus modis hoc mūdus nō semꝑ fuisse. Uno mō ꝙ mūdus iste sic icepit ꝙ nūq̄ȝ antea fuerat: sicut posuit Anaxagoras. Alio mō ꝙ mūdus sic incepit ꝙ aliquo tēpore nō fuit: sed ante illud tēpus iteꝝ fuerit: vt posuit Empedo. Et silr circa motū. Anax. aūt dixit ꝙ quodā tpe oia simul erāt vnū cū alio cōmixtū: ꝛ nihil erat ab alio segregatū. In qua qdem reꝝ mixtura necesse fuit ponere ꝙ oia qescerēt. Motus .n. nō est absqȝ disgregatiōe. Oē enī qd mouetꭗ ab aliq̄ recedit vt i aliud tēdat. Hāc g reꝝ mixturā ꝛ qetē posuit ꝑextitisse i tpe ifinito: ꝑ̄ra qd nūq̄ȝ antea fuerat aliqs mot⁹. Et ꝙ itellectus q solus nō erat ꝑmixt⁹ icepit de nouo facē motū ꝛ disgregare res abiuicē. Empe. vo dixit ꝙ i aliq̄ pte tpis ē aliqd moueri: ꝛ iteꝝ i alia pte tpis ē oia qescere. Ponebat enī Empedo. ꝙ amicititia ꝛ discordia sūt ꝑma reꝝ mouētia. Amicitie aūt ꝑpriū ē ꝙ ex multis faciat vnū: discordie vo ex vno faciat multa. Quia vo ad esse corporis mixti requiꭗ ꝙ elemēta sint i vnū cōmixta: ad eē vo mūdi requiꭗ ꝙ elemēta sint in locis suis per ordinē distributa: ponebat ꝙ amicitia est cā generationis corpoꝝ mixtoꝝ: discordia vo cōsa corruptionis. Sed ecōtrario in toto mūdo amicitia cā corruptionis: ꝛ discordia generatiōis. Sic g ponebat moueri totū mūdū: cū vel amicitia ex multis facit vnū: vel discordia multa facit ex vno. Sed qetē ponebat eē in medijs tpib⁹: nō qdē ita ꝙ nil mouetꭗ: sȝ q̄tū ad gnālē mūdi mutatiōnē. Et qꝛ posuit sniaȝ Empe. ponit ēt eius vba: q̄ difficultatē hñt: qꝛ metrice scripsit. Sic g suā sentētiā expressit Empe. his vbis q̄ sic ꝯstruēda sūt. [Didicit nasci.] i. sic ꝯsuetū est aliqd generari [inq̄tū ex plib⁹ fit vnū] [ꝛ iteꝝ] id est alio mō. [Ex vno geminato] .i. cōpositio. [perficiūꭗ plurima] .i. multa fiūt p disgregationē. Quedā .n. sunt q̄ generanꭗ p cōpositionē: q̄dā vo p disgregationeȝ. Et sicut hoc videmus in pticularibus generatiōibus. [Sic fiūt res] .i. sic est itelligēdū in vli reꝝ generatione q̄tum ad totū mūdū. [Et nullo mō ē ipsi⁹ seculū vnū] .i. nō est vnus stat⁹ durationis reꝝ: sȝ qñqȝ generaꭗ mūdus: qñqȝ corrūpiꭗ: qñqȝ medio mō se hȝ. Seculū .n. dr mēsura durationis alicui⁹ rei. Distinctionē aūt hoꝝ seculoꝝ exꝑmit subdēs [Sic aūt ꝑmutanꭗ] q̄si dicat. Unū seculū ē i quo res ꝑmutanꭗ per ꝯgregationē vel segregationē. Et ne aliquis opinareꭗ ꙩ ad generationē mūdi nō requiꭗ seculū i. tps aliqd: sed mūdus fit in istāti: ad hoc excludēdū subiūgit [Neqȝ simul pficiunꭗ.] sed per multā morā tpis. Deinde de alio seculo subdēs dicit [Si aūt semꝑ sunt imobiles.] qꝛ. s. in medio tpe gnātionis ꝛ corruptiōis posuit res qescere. Et ne aliqs crederet ꙩ semꝑ antea fuerit ꝑmutatio: ꝛ postea sꝑ futura sit gen: ad hoc excludēdū dic [Scdm circulū]

circulū .j.q.d.circulariter h̄ ꝯtingit ꝙ ꝑmutant᷑ res ꝛ poſtea qeſcūt: ꝛ iterū ꝑmutant᷑: ꝛ ſic in īfinitū. Deinde ſubdunt v̄ba Ariſto. exponētia ꝑdicta v̄ba Emped. maxime quātū ad hoc qḋ dixit [Sic aūt ꝑmutat᷑.] Dicit ḡ ꝙ opinādū eſt in h̄ qḋ dixit [ſic ꝑmutant᷑] ītellexit [ab hic ide] .i.a quodā ꝑncipio vſqꝫ nūc non ꝙ ſemper fuerit motus. vel ꝙ poſtq̄ incepit ſit interruptus. ℂ Deinde cū dicit.

ℂ Cōſiderādū eſt igit᷑ de hoc quonā mō ſe hꝫ. Eſt.n. operepciū hāc ꝑſpicere veritatē: ꝛ nō ſolū ad nālem cōtēplationē: ſed ꝛ ad eā doctrinā que circa principium primum verſatur vehementer conducit.

T.c.3. ℂ Cōſiderādū igit᷑ de hoc quomodo ſe hꝫ. Pre opere enīꝫ nō ſolū ad nature cōſiderationē ſcire veritatē: ſed ad ſcientiam de principio primo.

ℂ Oſtēdit vltimā huius ꝯſiderationis: ꝛ dicit ꝙ ꝯſiderandū eſt quō ſe habeat v̄itas circa hāc q̄ōnē: q: ſcire v̄itatē huius q̄ōnis eſt ꝑope.i.ꝑneceſſariū nō ſolū ad ꝯſiderationē ſcie nālis: ſꝫ ēt ad ſciam de ꝑmo ꝑncipio: q: in hoc.8. ꝛ 12. meta. ad ꝓbādū vnū principiū vtit᷑ eternitate motus. Lec. vltima a ꝑn° mēti. Lec. 5. in ꝑncipio. Hec.n. via ꝓbādi ꝑmū ꝑncipiū eē: eſt efficaciſſiſſima: cui reſiſti nō pōt. Si enī mūdo ꝛ motu exīte ſempiterno neceſſe eſt ponere vnū ꝑmū ꝑncipiū: multo magis ſempiternitate eoꝝ ſublata: q: manifeſtū eſt ꝙ oē nouū īdiget aliquo ꝑncipio īnouāte. Hoc ergo ſolo mō poterat videri ꝙ nō eſt neceſſariū ponere ꝑmū ꝑncipiū ſi res ſunt ab eterno. Un̄ ēt ſi hoc poſito ſequit᷑ ꝑmū ꝑncipiū eē: oſ̄dit᷑ oīno neceſſariū primū principium eſſe. LEC. II.

ℂ Ex his aūt ordiemur que ꝑus a nobis in libris nālis ſcie ſunt definita. Dicimus itaqꝫ motū ipſi⁹ mobilis hoc actū eē quo mobile ē. Neceſſe ē ergo res eē: q̄ vnoquoqꝫ motu moueri ꝑñt. Et ſine definitiōe etiā motus quis ꝓfecto fatebit᷑ neceſſariū eſſe id moueri qḋ ſingulis motib⁹ moueri pōt: ceu alterari quidem id qḋ eſt alterabile: ferri aūt id qḋ loco mutabile eſt. Quare ſit antea combuſtibile q̄ʒ comburatur: ꝛ combuſtiuum antea q̄ʒ comburat oportet.

T.c.4. Incipiemus aūt primum ex diffinitis a nobis in phyſicis prius. Dicimus aūt motū eſſe endelechiā mobilis ſm̄ ꝙ eſt mobile. Neceſſe ergo exiſtere res poſſibiles moueri: ſm̄ vnūquēqꝫ motū. Et ſine motus diffinitiōe: oīs vtiqꝫ ꝯſtebitur neceſſariū eē motū poſſibile moueri ſm̄ vnūquēqꝫ motuꝫ: vt alterari alterabile: ferri autem ſm̄ locum mutabile. Quare prius oportet eſſe combuſtibile q̄ʒ comburatur: ꝛ combuſtiuum q̄ʒ comburere.

Poſtq̄ʒ mouit dubitationē de ſempiternitate motus h̄ oſ̄dit motū eē ſempiternū. Et diuiditur in ꝑtes duas in ꝑma oſ̄dit ꝓpoſitū. In ſcḋa ſoluit ea que in ꝯtriū obijci poſſent. ibi [Cōtraria aūt his ꝛc̄.] Circa primū duo fac̄. Prio pōit rōnes ad oſ̄dēdū ſempiternitatē mot⁹. Scḋo ponit rōnes ꝯ opiniōes phoꝝ ꝯtriū opināntiū. ibi [Sed nō aliqn̄ ꝛc̄.] Circa ꝑmū duo fac̄. Prio oſtēdit ꝙ mot⁹ ſemꝑ fuit. Scḋo ꝙ ſemꝑ erit. ibi [Eadē autē rō eſt ꝛc̄.] Circa ꝑmū duo facit. Prio oſ̄dit ꝓpoſitū rōne accepta ex ꝑte motus. Scḋo rōne accepta ex ꝑte tꝑis. ibi [Adhuc aūt ꝑus ꝛ poſterius ꝛc̄.] Circa ꝑmum tria facit. Prio ꝑmittit quoddā qḋ eſt neceſſariuꝫ ad ꝓbationē ſequētē. Scḋo īducit ꝓbationē ad ꝓpoſitū oſtēdēdum. ibi [Ergo ꝛ hoc neceſſariū eſt ꝛc̄.] Tertio oſ̄dit neceſſitatē rōnis īducte. ibi [Alia q̄dē mouēt ſingulariter.] Dic̄ ergo primo ꝙ ad ꝓpoſitū oſ̄dēdū debemus īcipe ab his que primo determiata ſunt in phyſicis: vt eis q̄ſi ꝑncipijs vtamur. Per qḋ dat ītelligere precedētes libros: in q̄bus de motu in cōi determiauit. Et ꝑꝑ hoc appellant᷑ v̄lr de nālibus. Hīt.n. quādā diſtictionē ad hūc libꝝ octauū in quo iā īcipit motū ad res applicare. Aſſumit ḡ id qḋ dictū eſt in.3. phyſi.ſ. ꝙ mot⁹ eſt act⁹ mobilis inquātū huiꝰ. Ex quo apparet ꝙ ad h̄ ꝙ ſit motus neceſſe eſt exiſtere res q̄ poſſint moueri quocūqꝫ motu: q: nō pōt eē actus ſine eo cuius eſt actus. Sic ergo ex diffinitiōe mot⁹ ap̄pet ꝙ neceſſe eſt eē ſubiectū mobile ad h̄ ꝙ ſit motus. Sed ēt abſqꝫ diffinitiōe motus ꝑ ſe manifeſtū eſt hoc: vt pꝫ ex cōi ſnīa oīuꝫ. Quilibet.n. confitet᷑ h̄ eē neceſſariū ꝙ nō mouetur niſi qḋ ē poſſibile moueri: ꝛ hoc ſꝫ vnūquēqꝫ motū. Sicut ꝙ nō ꝯtingit alterari niſi qḋ eſt alterabile: neqꝫ mutari ſm̄ locū niſi qḋ eſt ſm̄ locū mutabile. Et q: ſubiectū nāliter ꝑus eſt eo qḋ eſt in ſubiecto: poſſum⁹ cōcludere in ſingulis mutatiōib⁹ ꝛ ex ꝑte mobilis ꝛ ex ꝑte mouētis: ꝙ prius eſt ipſuꝫ ſubiectū cōbuſtibile q̄ʒ cōburat᷑. [ꝛ cōbuſtiuū] .i. ſubiectū pōt cōburere q̄ʒ cōburat: ꝑus inquā nō ſemꝑ tꝑe ſꝫ nā. T.cō.6. ꝛ 16. Ex hac aūt Ariſto. ꝓbatiōe Auer. occaſionē ſumpſit loquēdi ꝯ id qḋ ſm̄ fidē de creatiōe tenemus. Opinio Cōmentatoris. Si.n. fieri qḋdā mutari eſt: oīs aūt mutatio req̄rit ſubiectū: vt hic Ariſto. ꝓbat. neceſſe eſt ꝙ oē qḋ fit fiat ex aliq̄ ſubiecto. Nō ergo poſſibile eſt ꝙ fiat aliqd ex nihilo. Adducit ēt ad h̄ ſcḋaꝫ rōnē: q: cū dī nigrū fieri ex albo: h̄ nō dicit᷑ ꝑ ſe: ita ꝙ ipſuꝫ albū ꝯuertat᷑ in nigrū: ſꝫ h̄ dī ꝑ accidēs: q: .ſ. recedēte nigro ſuccedit albū. Oē aūt qḋ eſt ꝑ accidēs reducit᷑ ad id qḋ eſt per ſe. Hoc aūt ex quo aliqd fit per ſe: eſt ſubiectū qḋ ītrat ſubſtātiā rei facte. Oē ergo qḋ dī fieri ex oppoſito: fit q̄dē ex oppoſito per accidēs: per ſe aūt ex ſubiecto. Nō ergo eſt poſſibile ꝙ ens fiat ex nō ente ſimplr. Adducit aūt ad h̄ tertio cōem opinionē oīum antiquoꝝ phoꝝ ponētiū nihil ex nihilo fieri. Aſſignat ēt duas cās ex q̄bus reputat hāc poſitionē exortam ꝙ aliqd ex nihilo fiat. Quaꝝ ꝑma eſt ꝙ vulgus nō reputat exiſtētia: niſi ea q̄ ſunt cōprehēſibilia viſu: q: ḡ vulgus videt aliquod factū viſibile qḋ ꝑus viſibile nō erat: reputat poſſibile aliqd ex nihilo fieri. Scḋa cā eſt: q: apud vulgus reputat᷑ eē ex diminutiōe virtutis agētis ꝙ īdigeat mā̄ ad agēdū: qḋ tn̄ nō eſt ex īpotētia agētis: ſed ex ipſa rōne motus. Quia ergo ꝑmū agēs nō hꝫ potentiā aliquo mō defectiuā: ſequit᷑ ꝙ nō agat abſqꝫ ſubiecto. Sed ſi q̄s recte cōſideret: ex ſimili cā ipſe deceptus fuit ex qua cā nos decepros arbitratur. ſ. ex ꝯſideratiōe ꝑticulariū entiū. Improbatio opinionis Auer. Manifeſtum eſt enim ꝙ potentia actiua ꝑticularis: ꝑſupponit mā̄m quā agēs vniuerſalius operat᷑: ſicut artifex vtit᷑ mā̄ quā nā facit. Ex hoc ergo ꝙ oē ꝑticulare agēs ꝑſupponit mā̄m quā nō agit: nō opꝫ opinari ꝙ primū agēs vniuerſale qḋ eſt actiuū totius entis aliqd ꝑſupponat: quaſi nō creatū ab ipſo. Nec hoc etiā eſt ſm̄ ītētionē Ariſto. Probat.n. in.2. meta. ꝙ id qḋ eſt maxime veruꝫ ꝛ maxie ens: eſt cā eſſendi oībus exñtib⁹. Lec.2.t. c.4. Unde hoc ipſum eē in potētia qḋ hꝫ mā̄ ꝑma ſequit᷑ deriuatum eē a ꝑmo eſſendi ꝑncipio qḋ eſt maxime ens. Nō igit᷑ neceſſe eſt ꝑſupponi aliquid eius actiōi qḋ nō ſit ab eo ꝓductū. Et q: oīs motus indiget ſubiecto: vt hic Ariſto. ꝓbat: ꝛ rei v̄itas hꝫ: ſequit᷑ ꝙ ꝓductio v̄lis entis a deo non ſit motus nec mutatio: ſꝫ ſit q̄dā ſimplex emanatio. Et ſic fieri ꝛ facere equoce dicant᷑ in v̄li rerū ꝓductione ꝛ in alijs ꝓductiōib⁹. Sicut ergo ſi ītelligamus rerū ꝓductionē eē a deo ab eterno: ſicut Ariſt. poſuit ꝛ plures platonicoꝝ: nō eſt neceſſariū: īmo īpoſſibile ꝙ huic v̄li ꝓductiōi aliqḋ ſubiectū nō ꝓductū preintelligat᷑. Ita ēt ſi ponamus ſm̄ nr̄e fidei ſnīaꝫ ꝙ nō ab eterno ꝓduxerit res: ſed ꝓduxerit eas poſtq̄ʒ non fuerant: nō eſt neceſſariū ꝙ ponat᷑ aliqḋ ſubiectum huic v̄li

productióĩ. Patet ergo q̄ h q̄d Aristo. hic probat q̄ oīs motus indiget subiecto mobili nō est cōtra sniāʒ nostre fidei: q2 iaʒ dictū est q̄ vl'is rerū ꝓductio siue ponat̄ ab eterno siue nō ab eterno: non est motus nec mutatio. Ad hoc.n. q̄ sit motus vel mutatio reqrit̄ q̄ aliter se habeat nunc ꝛ prius: ꝛ sic aliqd eēt prius exn̄s: ꝛ per ꝯn̄s hec non esset vl'is rerū ꝓductio de qua nūc loqmur. Similiter q̄d dicit q̄ aliqd dī fieri ex opposito ꝑ accidēs ꝛ ex subiecto per se: veritateʒ hʒ in ꝑticularibus factionibus f̄m q̄s fit hoc aut illud ens. vt hō aut canis. Nō autē hʒ veritatē in
Lec.14.t.c.78. vniuersali entis ꝓductione. Q̄d pʒ ex hoc q̄ Phs dixit in primo physicoꝝ. Dixit.n. ibi q̄ si fiat hoc animal inquātū est hoc animal: non opʒ q̄ fiat ex nō animali: sed ex non hoc animali: puta si fiat homo ex non homine: aut equus ex nō equo. Si aūt fiat animal inquātū est animal oportet q̄ fiat ex nō aīali. Sic ergo si fiat aliq̄d ꝑticulare ens: nō fit ex oīno nō ente: sʒ si fit totū ens: q̄d est fieri ens inquātū est ens: opʒ q̄ fiat ex penitus nō ente. Si tn̄ ꝛ hoc debeat dici fieri. Equoce.n. dicit̄: vt dictū est. Q̄d ēt introducit de antiqs phoꝝ opinionib9 efficaciā nō hʒ: q2 antiqui nāles nō potuerūt ꝑuenire ad cām ꝑmā totius eē: sed cōsiderabāt cās ꝑticulariū mutationū: quoꝝ primi ꝯsiderauerūt cās solarū mutationū accītaliū: ponētes fieri eē alterari: sequētes vo ꝑuenerūt ad cognitionē mutationū substantialium. Postremi vo vt Plato ꝛ Aristo. ꝑuenerūt ad cognoscēdū ꝑncipiū totius eē. Sic igit̄ pʒ q̄ nō mouemur ad ponēdū aliqd fieri ex nihilo: q2 reputemus ea eē soluʒ entia que sunt visibilia: sed magis ecōtrario: q2 nō ꝯsideramus solas ꝓductiones ꝑticulares a causis ꝑticularib9: sed ꝓductionē vniuersalē totius eē a primo essendi ꝑncipio. Nec etiā ponimus q̄ indigere mā ad agēdū sit potētie diminute: quasi deficiētis a virtute nāli. Sed dicim9 hoc esse potentie ꝑticularis que nō pōt super totum ens: sed facit aliq̄d ens. Et potest sic dici esse potentie diminute facere aliqd ex aliquo: sicut si dicamus potentiā ꝑticularē esse minorem potentia vniuersali. ¶ Secundo ibi.

¶ Igit̄ ꝛ hec ipa necesse est: aut si nō erāt aliqn̄ facta esse: aut ꝑpetua eē. Si igit̄ vnūquodq̄ mobilium ac motiuoꝝ est factū: necesse ē ante motū acceptū: aliā mutationē motūq̄ fuisse. Quo qdē ortū id est q̄d aut moueri: aut mouere pōt. Sin semꝑ erāt motus: tamē erat absurdū: ꝛ ex sese qdē si animaduertat̄ videtur: magis tn̄ si ꝓficiscamur vlterius hoc necesse est euenire. Nā si quedā sunt mobilia: quedā motiua: ꝛ interdum est actu qd primū mouēs: ꝛ aliqd q̄d mouet̄: interdum nihil: sed quiescit: hoc prius mutetur oportet. Erat eniʒ aliquid causa profecto quietis. Quies enim est priuatio motus. Quare ante primam mutationem: mutatio prior erit.

L.c.5. ¶ Ergo ꝛ hoc necessariū est aut facta aliquādo
L.c.6. esse cū nō eēnt: aut ꝑpetua esse. ¶ Si qdē igitur factū est mobiliū vnūquodq̄: necessariuʒ ē pri9 accepta aliā mutationē factā eē: ꝛ motū f̄m quē factū est possibile motū esse: aut moueri. ¶ Si
L.c.7. autē que sunt ꝑerāt semꝑ motu nō existēte: irrationabile qdē videt̄ ꝛ ab insciētibus. At vo magis ingredientibus hoc necessariū est accidere. Si eniʒ aliijs qdē mobilibus existētib9: aliijs aūt motiuis: aliqn̄ qdē erit aliq̄d primum mouēs: hoc aūt q̄d mouet̄: aliqn̄ qdem nihil. sed qescit: oportet hoc mutari prius. Erat.n. aliqd causa quietis. Quies enim priuatio motus est. Quare ante primaʒ mutationem erit mutatio prior.

¶ Supposito q̄ ad hoc q̄ sit motus reqrat̄ mobile ꝛ motiuū: sic argumētat̄. Si motus nō semꝑ fuit: necesse est dicere aut q̄ mouētia ꝛ motiua sint aliqn̄ facta cū ꝑus non eēnt: aut q̄ sit ꝑpetua. Si ergo dicat̄ q̄ vnūq̄dq̄ mobile est factū: necesse est dicere q̄ ante mutationē que accipit̄ vt primus sit alia mutatio: ꝛ motus f̄m quē factū est ipsuʒ mobile q̄d pōt moueri ꝛ motū eē. Que qdē illatio dependet ex ꝑcedētibus. Si eniʒ det̄ q̄ motus nō semꝑ fuerit: sed aliqua mutatio sit anteq̄ nulla fuerit: sequet̄ q̄ illa mutatio habeat aliq̄d mobile: ꝛ q̄ illud mobile sit factuʒ cū prius nō fuerit: cū ponant̄ oīa mobilia eē facta. Omne aūt q̄d fit cū ꝑus nō fuerit fit per aliquē motū vel mutationē: motus aūt vel mutatio per quā fit mobile est prior q̄ mutatio qua mobile mouebat̄: ergo ante mutationem que dicebat̄ eē ꝑma est alia mutatio: ꝛ sic in infinitū. Si aūt dicat̄ q̄ ea que sunt mobilia semꝑ preexistebāt etiaʒ motu nullo existēte: hoc videt̄ irrationabile: ꝛ dictum a nesciētibus. Statiʒ eniʒ apparet q̄ si mobilia sunt: opʒ eē motū. Mobilia eniʒ naturalia simul etiā sunt mouētia:
vt ex tertio pʒ. Mouētib9 aūt ꝛ mobilibus nālib9 existētibus necesse est eē motū. Sed vt ꝓfundius ingrediamur ad veritatis inqsitionē necessariū est hoc idē accidere si ponant̄ mobilia ꝛ mouētia ꝑexistētia semꝑ ante motuʒ: q̄d sequebat̄ si ponant̄ hec eē facta. s. q̄ ante mutationeʒ que ponit̄ ꝑma sit alia mutatio in infinitū. Q̄d sic pʒ: q2 si ponat̄ q̄ sint aliqua mobilia ꝛ aliq̄ motiua: ꝛ tn̄ aliqn̄ primū mouēs incipiat mouere ꝛ aliquid moueri ab ipso: ꝛ ante h nihil moueat̄: sʒ qescat: oportebit dicere q̄ sit alia mutatio ꝑus facta in mouēte vel mobili: q̄ id q̄d pōebat̄ primo mouēs incipiat mouere. Q̄d sic pʒ. Quies.n. est ꝑuatio mot9. Priuatio aūt nō inest susceptiuo habit9 ꝛ forme nisi ꝓpter aliquā cām. Erat ergo aliq̄ cā vel ex ꝑte motiui vel ex ꝑte mobilis quare qes erat: g̃ ea durāte semper quies remanebat. Si ergo aliqn̄ mouēs incipiat mouere: oportet q̄ illa causa quietis remoueatur. Sed nō potest remoueri nisi per aliquē motū vel mutationem: ergo sequitur q̄ ante illā mutationeʒ que dicebatur esse pria sit alia mutatio ꝑor qua remouet̄ cā quietis. ¶ Scd̄o ibi.

¶ Nā quedā vnice: quedam ꝛ motib9 ꝯrijs mouent. Ignis nāq̄ calefacit: sed nō frigefacit. At scia vna cōtrarioꝝ eē videt̄: illic etiā simile qd eē videt̄. Nā frigidū versuʒ quodāmō: atq̄ abiēs calefacit: sicut ꝛ hiisce: qui scit peccat sua spōte: cū ecōtra sciētia vtitur.

¶ Alia quidē eniʒ mouēt singulariter: alia aūt ꝛ L.c.8.
f̄m cōtrarios motus: vt ignis qdē calefacit: frigefacit autem non. Scientia autē videtur contrariorū esse vna. Videtur igitur ꝛ ibi esse aliqd simili modo. Frigidū enim calefacit conuersuʒ quodāmodo ꝛ abscēdēs: sicut ꝛ peccat voluntarius sciens: qm̄ econtrario vtitur scientia.

¶ Probat necessitatē ꝑmisse rōnis. Posset eniʒ aliqs dicere q̄ ꝯtingit qn̄q̄ qescere: ꝛ qn̄q̄ moueri: absq̄ hoc q̄ ꝑexistiterit aliq̄ cā qetis que remoueat̄. Unde hoc vult excludere. Et circa hoc duo facit. Prio ꝑmittit q̄ddā q̄d est necessariū ad ꝓpositū. Scd̄o inducit ꝓpositā ꝓbationeʒ. ibi [Si igit̄ q̄cūq̄ possibilia sūt ꝛc.] Dicit g̃ ꝑmo q̄ eorū que mouēt: q̄dā mouēt singulr̄. i. vno mō tm̄: q̄dā vo mouēt f̄m ꝯrios mot9. Que mouēt tm̄ vno mō sūt nālia: sic ignis semꝑ calefacit ꝛ nūq̄ frigefacit. Sʒ agētia ꝑ intellectū mouēt f̄m ꝯrios mot9: q2 vna scia vī eē ꝯrioꝝ: sicut medicina ē scia sani ꝛ egri. Un̄ vī q̄ medic9 ꝑ suā sciaʒ possit

monere ſm ↄ̃rios motus. Poſuit aũt hãc diſtinctionem mouẽtiũ:q2 in his q̃ agũt per itellectũ vĩ non eẽ verũ qḋ ipſe dixerat.ſ.ꝙ ſi aliqd moueṫ cuz prius genericꝰ:oportet prius remoueri cãm geñis. Agẽtia.n.p itellectũ videnṫ ſe ad oppoſita habere abſqꝫ aliqua ſui mutatiõe. Vñ vĩ ꝙ poſſint mouere ꝛ nõ mouere abſqꝫ aliq̃ mutatiõe. Ne ḡ per hoc ſua rõ ipediaṫ ſubiũgit ꝙ rõ ſua ſilr tenet in his que agũt per itellectũ:ꝛ in his que agũt p nãm:q2 ea que agũt per nãm:p ſe qdẽ ſemp mouẽt ad vnũ:ſꝫ per accñs qñqꝫ mouẽt ad ↄ̃riũ. Et ad hoc ꝙ illud accñs eueniat:neceſſe eſt eẽ aliquã mutationẽ. Sicut frigidũ per ſe ſemp frigefacit:ſed per accñs calefacit. Sed ꝙ per accñs calefaciat hoc eſt p aliquã eius mutationẽ:vel iquãtũ vertiṫ ad aliũ ſitũ:vt alio mõ reſpiciat id qḋ nunc calefit ab eo qḋ prius frigefiebat:vel iquãtũ totalr abſcedit. Dicimꝰ.n. frigus eẽ cãz caloris abſendo:ſicut gubernator per ſui abſenciã eſt cã ſubmerſiõis nauis. Silr ẽt frigus per accñs ſit cã caloris.vel p maiorẽ elõgationẽ: vel ẽt per maiorẽ appropinq̃tionẽ. Sic in hyeme iteriora aĩaliũ ſunt calidiora calore ad iterius recurrẽte pp frigus circũſtãs. Sic etiã eſt in agẽte ſm itellectũ. Scia.n.lꝫ ſit vna ↄ̃riorũ:tñ nõ equalr vtrorũqꝫ:ſꝫ vniꝰ pͥncipalr. Sicut medicia ad hoc ẽ p ſe ordiata ꝙ faciat ſanitatẽ. Si ḡ ↄ̃tingat ꝙ medicus vtaṫ ſua ſcia in ↄ̃riũ ad iducendũ egritudinẽ:peccat. Et hoc nõ erit ex ſcia per ſe.ſed per accidẽs: ꝓpter aliqd aliud. Et ad hoc ꝙ illud aliud adueniat cũ prius nõ eſſet: neceſſe eſt eſſe aliquam mutationem. ⁋ Secundo ibi.

⁋ Verũ ea que agere:aut mouere:ꝛ ea q̃ pati:aut moueri pñt:nõ oĩno hoc pñt:ſed ſi ſic ſe hñt:atqꝫ ad ꝓpinqua ſibi euadũt. q̃re cũ id fuerit:aliud mouet:aliud moueṫ:ꝛ cũ id euenerit:vt aliud ſit mobile:aliud motiuũ. Si igiṫ nõ ſemp mouebaṫ nõ ita ſeſe habebant: vt alterũ mouere:alterũ moueri poſſit:vt patet. Sed alterꝫ ipſorꝫ mutari oportebat. In his.n.q̃ ſũt ad aliqd id accidere neceſſe ẽ. Veluti ſi duplum nõ erat:ꝛ nũc duplũ euaſit. Si nõ vtrũqꝫ alterꝫ ſaltẽ mutatũ eẽ neceſſe eſt. Erit ergo quedam mutatio prior prima.

⁋ Si igiṫ queciũqꝫ poſſibilia ſunt facere aut pati aut mouere aut moueri:hec aũt moueri nõ penitus poſſibilia ſunt:ſed ſic ſe habẽtia ꝛ ꝓxima alterutris ſunt. Quare cũ ꝓximanṫ:aliud mouet: aliud aũt moueṫ:cũ ſint vt ſit hoc qdẽ motiuũ: T.c.9. illud vero mobile. ⁋ Si igiṫ nõ ſemp mouebaṫ: manifeſtũ eſt ꝙ nõ ſe habebãt ſicut nũc poſſibilia hoc qdẽ mouere:illḋ aũt moueri:ſꝫ oportuit mutari alterꝫ illorꝫ. Neceẽ.n.i his q̃ ſũt ad aliqd hoc accidẽ: vt ſi nõ ẽ duplũ:nũc aũt ẽ:duplũ mutari: ſꝫ nõ vtrũqꝫ alterꝫ. Erit ḡ qdã prior mutatio prima.

⁋ Inducit ꝓbationẽ ad ꝓpoſitũ oñdẽdũ. Dicit ergo ꝙ ex quo ita eſt ꝙ ſimili mõ ſe hꝫ in his q̃ agũt ſm nãm ꝛ ſm intellectũ:poſſumꝰ vlr de oĩbus loquẽtes dicere:ꝙ q̃cũqꝫ ſunt poſſibilia facere aut pati aut mouere vel moueri[nõ penitus poſſibilia ſũt].i.nõ pñt mouere aut moueri in q̃cũqꝫ diſpõne ſe habeãt:ſed ꝑut ſe hñt in aliq̃ determinata habitudine ꝛ ꝓpinqtate adinuicẽ. Et h̃ ↄ̃cludit ex premiſſis: q2 iã dictũ eſt ꝙ tã in agẽtibꝰ ſm nãm q̃ꝫ in agẽtibus ſm volũtatẽ nõ eſt aliqd cã diuerſorꝫ niſi in aliq̃ alia habitudie ſe hñs:ꝛ ſic opꝫ ꝙ qñ appropinquãt adinuicez mouẽs ꝛ motũ ↄ̃uenienti ꝓpinqtate:ꝛ ſilr cũ ſunt in quacũqꝫ diſpõne q̃ reqriṫ ad hoc ꝙ vnũ moueat ꝛ aliud moueaṫ:neceſſe ſit hoc moueri ꝛ aliud mouere. Si ergo non ſemp erat motꝰ:manifeſtũ eſt ꝙ nõ ſe habebãt in iſta habitudie:vt tũc vnũ moueret ꝛ aliud moueretṫ:ſꝫ ſe hẽant ſicut nõ poſſibilia tũc mouere ꝛ moueri:poſtmodũ aũt ſe hñt in iſta habitudine:vt vnuꝫ moueat:ꝛ aliud moueaṫ. Ergo neceſſe eſt ꝙ alterũ eorũ muteṫ. Hoc.n.videmꝰ accidere in oĩbus que dicunṫ ad aliqd:ꝙ nunq̃ꝫ aduenit noua habitudo niſi per mutationẽ vtriuſqꝫ vel alterius. Sicut ſi aliqd cũ prius non eſſet duplũ nũc factũ eſt duplũ: ꝛ ſi non mutetur vtrũqꝫ extremorꝫ:ſaltẽ opꝫ ꝙ alterꝫ muteṫ. Et ſic ſi de nouo adueniat habitudo per quã aliḋ moueat ꝛ aliud moueatur:opꝫ vel vtrũqꝫ vel alterũ moueri prius. Et ſic ſequiṫ ꝙ ſit mutatio quedam prior mutatione que dicebatur eſſe prima. ⁋ Deinde cum dicit.

⁋ Inſuper quonam modo prius:atqꝫ poſterius erit: ſi non ſit tempus:aut tempus ſi non ſit motus.

⁋ Adhuc autẽ prius ꝛ poſterius qḋo erunt tpe non exiſtente. Aut tempus niſi ſit motus. T.c.10.

⁋ Oſtẽdit propoſitũ rõne ſumpta ex pte tpis. Et pͥmo premittit duo que ſunt neceſſaria ad ſequentẽ probationez. Duorꝫ pͥmũ ẽ ꝙ prius ꝛ poſterius eẽ nõ poſſunt niſi tps ſit: cũ tps nil ſit aliud q̃ꝫ prius ꝛ poſterius ſm ꝙ ſunt numerata. Scḋꝫ eſt ꝙ tps nõ põt eſſe niſi ſit motus. Et h̃ ẽt pꝫ ex diffinitione tpis quãz ſupra in.4.poſuit dicens:ꝙ tps eſt numerus motus ſm prius ꝛ poſterius. ⁋ Scḋo ibi. Lec 17.1. c.101.

⁋ Qḋ ſi tps numerus motus:aut qdã ſit motus ſi tẽpus eſt ſemper:ꝛ motum perpetuum eſſe neceſſe eſt.

⁋ Si igitur tempus numerus motus: aut motus quidam: ſiquidem tẽpus ſemper eſt: ꝛ motum neceſſe eſt perpetuum eſſe.

⁋ Cõcludit quãdã cõditionalẽ ex his que in quarto dicta ſunt. Poſuit.n.ibi ſm ſuã ſniaz ꝙ tps eſt numerus motꝰ: Lec.17.1. c.101. ſm vo aliorꝫ philoſophorum ſentẽtiã. tempus eſt motus Lec.16.1. c.95. quidam:vt ibi dixit. Quodcũqꝫ aũt horum ſit verum:ſequitur hanc conditionalem eſſe verã.ſi tẽpus ſemper eſt: neceſſe eſt motum ſemper eſſe perpetuũ. ⁋ Tertio ibi.

⁋ At de tẽpore vniuerſi preter vnũ ↄ̃ſentire videnṫ. Oẽs enĩ tẽpus iquiũt igenitũ eẽ. Atqꝫ per hoc Democritus ipoſſibile eẽ demõſtrat oĩa eẽ facta:tẽpus enim dicit non eſſe ortum. Plato vo ſolus ipſum ortum eſſe ait:etenim vna cum celo dicit ipſum ortum fuiſſe:celũqꝫ factum aſſerit eſſe.

⁋ At vo de tpe extra vnũ ↄ̃corditer itelligi videntur oẽs. Ingenitũ enĩꝫ eẽ dicũt. Et pp hoc Democritus demõſtrat tanq̃ꝫ ipoſſibilia oĩa eẽ facta:impoſſibile enĩꝫ eſt tẽpus factũ eſſe. Plato aũt tempus generat ſolus. Simul enim cuꝫ celo factum eſſe:celum autem factum eſſe dicit.

⁋ Probat añs ꝑdicte cõditiõalis duplr. Pͥo qdẽ ſꝫ opiniões aliorꝫ:ꝛ diċ ꝙ oẽs philoſophi ꝑter vnũ.ſ.Platonez cõcorditer videnṫ ſentire de tpe ꝙ ſit[igenitũ].i.ꝙ non inceperit eẽ poſtq̃ꝫ prius nõ fuit. Vñ ꝛ democritus probat impoſſibile eẽ ꝙ oĩa ſint facta:quaſi de nouo iceperint:q2 impoſſibile eſt ſic tps eẽ factũ ꝙ de nouo iceperit. Sꝫ ſolus Plato[generat tps].i.dicit tps de nouo factũ. Diċ.n. Plato ꝙ tps eſt ſimul factũ cũ celo. Ponebat aũt celum eẽ factũ.i.hñe duratiõis pͥnm vt hic Ariſto. ei iponit ſm ꝙ eiꝰ vba ſuperficietenꝰ ſonare videnṫ. Quãuis Platõici dicãt Platonẽ ſic dixiſſe celũ eẽ factũ iquãtũ hꝫ pͥnm actiuũ ſui eẽ:nõ aũt ita ꝙ habeat duratiõis pͥncipiũ. Sic igitur ſolus Plato itellexiſſe videṫ ꝙ tps nõ põt eẽ ſine motu: q2 nõ poſuit tẽpus eſſe ante motuꝫ celi. ⁋ Secundo ibi.

⁋ Quod ſi impoſſibile quidem eſt tempus eſſe:ac intelligere ſine nunc ipſo. Nunc autem ipſum medium

⁊ quoddā principiū simul: finisq̃ subiens rōnem pn̄cipij qdē futuri: finis vo trāsacti: tēpus sit semper ꝑfecto necesse est. Ultimū nāqȝ tpis eius: qđ sumptū extremū est in aliquo ipsoꝝ nūc erit. Nihil enī in tpe preter nunc ipsum accipi potest. Quare cū ipsuȝ nūc principium sit: atqȝ finis: citra ipsum ac vltra: tps sit semper necesse est. At si tēpus semp eē necesse est: pȝ ⁊ motum necessario semper esse. Quippe cum tēpus affectus sit quidam ipsius motus: vt patuit.

T.c.11. ¶ Si igit̃ impossibile est esse ⁊ intelligere tēpus sine ipso nūc: nūc aūt est medietas q̃dā: ⁊ principiū ⁊ finē habēs simul: principiū aūt futuri tēporis: finē vo p̄teriti: necesse semp eē tps. Ultimum enīȝ finiti accepti tpis in aliquo ipsoꝝ nūc erit. Nihil enīȝ est accipere i tpe p̄ter nūc. Quare qm̄ est finis ⁊ principiū ipsuȝ nūc: necesse est ipsius in vtraqȝ parte semper esse tēpus. At vo si tēpus: manifestū est qꝛ necesse est ⁊ motū eē. Siquidem tempus est passio quedam motus.

¶ Probat idē per rōnē: qꝛ impossibile est ꝙ dicat̃ aut intelligat̃ tēpus eē absqȝ ipso nunc. sicut īpossibile est ꝙ sit linea sine pūcto. Nūc aūt est quoddā medium hn̄s de sui rōne ꝙ sit simul ⁊ p̄ncipiū ⁊ finis. Principiū qdē futuri tpis: finis aūt p̄teriti. Ex quo appet ꝙ necesse est semp eē tēpus. Quodcūqȝ.n. tps accipiat̃ eius extremuȝ est aliqđ nūc ex vtraqȝ pte. Et h̄ pȝ per hoc ꝙ nihil est accipere in actu de tpe nisi nūc: qꝛ qđ p̄teritū est iā abijt: qđ aūt futurū est nōdū est. Nūc aūt qđ accipit̃ in extremo tpis ē p̄ncipiū ⁊ finis. vt dictū est. Ergo necesse est ꝙ ex vtraqȝ pte cuiuscūqȝ tpis accepti semp sit tps. Aliogn p̄mū nūc nō esset finis: ⁊ vltimū nūc nō eēt p̄ncipiū. Ex hoc aūt ꝙ tēpus est sempiternū ꝯcludit ꝙ necesse est motū semp eē. Et rōnē ꝯsequētie assignāt: qꝛ tps est q̄dā ꝓprietas mot⁹: est.n. numerus eius. vt dictū est. Uidet̃ aūt ꝙ Aristo. rō

Obiectio T.c.1.4. c.2.li. nō sit efficax. Sic.n. se hȝ nūc ad tēpus sicut pūctū ad lineā: vt in.6. habitū est. Nō est aūt de rōne pūcti ꝙ sit mediū. Sed aliqđ pūctū est qđ est tm̄ p̄ncipium linee: aliqđ aūt qđ est tm̄ finis. Accideret aūt oē pūctū eē p̄ncipiū ⁊ finē inquātū est linee īfinite. Nō ergo posset ꝓbari ꝙ linea sit īfinita ex hoc ꝙ oē pūctū sit p̄ncipiū ⁊ finis. Sed potius ecōuerso ex hoc ꝙ linea est īfinita ꝓbādū esset ꝙ oē pūctū esset p̄ncipiū ⁊ finis. Sic ergo vr̄ ꝙ oē nūc esse principiū ⁊ finē nō sit vex: nisi ex eo ꝙ tēpus ponitur sempiternū. Uidet̃ ergo Aristo. in assumptione hui⁹ me-

Dictum Auer. dij supponere sempiternitatem tpis quā dȝ ꝓbare. Auer. aūt volēs saluare Aristo. rōnē dicit ꝙ nūc semp sit principiū ⁊ finis. Cōuenit.n. īquātū tps nō est stās sicut linea:

Improbatio. sed fluēs. Qđ manifestū est nihil ad ꝓpositū ptinere. Ex hoc.n. ꝙ tps est fluēs ⁊ nō stās sequit̃ ꝙ vnū nūc nō possit bis sumi: sicut bis sumit̃ vnū pūctū. Sed fluxus tpis nihil facit ad hoc ꝙ sit p̄ncipiū ⁊ finis simul. Eiusdē.n. rō

T.c.9°.1. c.60. vide Solu. D. Tho. nis est īceptio ⁊ terminatio in oībus cōtinuis: siue sit permanētia siue fluētia. vt ex sexto pȝ. ¶ Et ideo aliter dicēdū est sm̄ intētionē Aristo. ꝙ hoc ꝙ oē nunc sit p̄ncipiū ⁊ finis vult accipere ex eo qđ p̄mo supposuit. i. ꝙ p̄us ⁊ posteri⁹ nō sit: tpe nō existe: h̄.n. p̄ncipio supposito ad nihil aliud vsus est. Sȝ ex hoc ꝯcludit̃ ꝙ oē nūc sit p̄ncipiuȝ ⁊ finis. Dēt̃.n. ꝙ aliqđ nūc sit p̄ncipiū alicui⁹ tpis. Manifestū est aūt ex diffinitione p̄ncipij ꝙ p̄ncipiū tpis ē ante qđ nihil eius existit. Est ergo accipe aliqd ante vel p̄us q̄ ipsuȝ nūc qđ ponit̃ p̄ncipiū tpis. Prius aūt nō ē sine tpe: ergo nūc qđ ponit̃ p̄ncipiū tpis est ēt tpis finis. Et eodēȝ mō si ponat̃ nūc esse finis tpis: sequit̃ ꝙ sit ēt p̄ncipiū: qꝛ de rōne finis est ꝙ post ipsuȝ nihil sit eius. Posterius aūt nō est sine tēpore: sequit̃ ergo ꝙ nunc qđ ponitur finis sit etiam principium temporis. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Eadē erit rō: ⁊ qua motū corrūpi nō posse ꝓbabit̃. Nā vt si motus ortus eē dicat̃: sit vt p̄ma mutatiōe sit aliqua p̄or sic hic fiet: vt vltima mutatione posterior aliqua sit. Nō eni moueri desinet: ⁊ eē mobile simul: ceu cōburi: ⁊ cōbustibile eē. Esse nāqȝ cōbustibile pōt: ⁊ nō cōburi: nec itē desinet simul mutatiuū: ⁊ mouēs eē. Et ipsum aūt corruptibile corruptū fore oportebit: cū corrūpit̃ ⁊ post hoc rursus id qđ hui⁹ ē corruptiuū. Corruptio nāqȝ mutatio q̄dā est. Qđ si hec fieri non possunt: patet motum perpetuum esse.

¶ Eadē autē ratio est ⁊ de eo ꝙ incorruptibilis sit mot⁹: sic de fieri motū accidit priorē quādā esse mutationē p̄ria: sic hic posteriorē ē posteriori. Nō eni simul q̄escit qđ mouet̃: ⁊ qđ mobile T.c.12.
est: ⁊ qđ cōburit̃: ⁊ qđ cōbustibile. Cōtingit.n. T.c.13.
cōbustibile eē: qđ nō cōburit̃. Neqȝ motum ⁊ mouēs. Et corruptibile igit̃ indigebit corrūpi: cū corrūpat̃: ⁊ huiusmodi corruptiuū iteꝝ posterius. Corruptio eni mutatio q̄dā est. Si igit̃ hoc īpoīe: manifestū est ꝙ est ꝑpetuus motus.

¶ Ondit ꝙ motus semp sit futurus. Et ondit hoc ex pte motus. qꝛ rō supra ex pte motus accepta non cōcludebat nisi ꝙ motus nunq̄ incipiat: ratio vo sumpta ex parte tēporis ꝯcludebat vtrūqȝ: ⁊ ꝙ nunq̄ incepit: ⁊ ꝙ nunq̄ deficiat. Dicit ergo ꝙ eadē ratiōe pōt probari ꝙ motus sit incorruptibilis. i. ꝙ nunq̄ deficiat: per quaȝ ꝓbat̃ ꝙ motus nunq̄ incepit. Sicut.n. ex hoc ꝙ est motū incipere: sequitur ꝙ sit quedaȝ mutatio prior mutatione que ponit̃ prima: sic si ponatur ꝙ motus q̄nqȝ deficiat sequit̃ ꝙ sit aliqua mutatio posterior ea que ponit̃ postrema. Et q̄ro hoc sequat̃ manifestat abbreuiādo qđ supra diffusius dixerat circa īceptionē motus. Posuerat.n. ꝙ si motus incepit: aut mobilia aut mouentia inceperunt: aut semper fuerunt. Et similis diuisio posset hic fieri: qꝛ si mot⁹ deficiat: aut mobilia ⁊ mouentia remanebunt aut nō. Sȝ qꝛ similiter ostēderat ꝙ idē sequit̃ sm̄ vtrūqȝ: ideo hic non vtitur nisi altera via. i. ꝙ ponatur sic motus deficere ꝙ mobilia ⁊ mouētia deficiant. Hoc ergo supposito dicit ꝙ nō simul q̄escit. i. deficit motus in actu: ⁊ ipsuȝ mobile. Sed sicut prior est generatio mobilis q̄ motus eius: ita posterior est corruptio mobilis q̄ cessatio motus. Qđ sic pȝ. qꝛ contingit ꝙ remaneat aliqd cōbustibile postq̄ desinit cōburi. Et sicͣ dictū est de mobili: ita dicēduȝ est de motiuo: qꝛ nō simul desinit esse mouēs in actu: ⁊ esse motiuum in potētia. Sic igit̃ pȝ ꝙ si etiā ipsuȝ mobile corrūpit̃ post cessationē motus: necessariū erit eē quādā corruptionem ipsi⁹ mobilis. Et iteꝝ qꝛ oīa mouētia ⁊ mota desinūt: necessariū erit posterius ꝙ etiā ipsuȝ corruptiuū corrūpat̃. Cum ergo corruptio sit mutatio quedā: sequet̃ ꝙ post vltimā mutationē sint alique mutationes. Cuȝ ergo hoc sit impossibile sequit̃ ꝙ motus in ꝑpetuū duret. ¶ He igit̃ rōnes sunt ex q̄bus Aristo. probare intēdit motū semper fuisse ⁊ nunq̄ deficere. Qđ qdē quātū ad vnā ptem fidei nostre repugnat. i. ꝙ ponat̃ motus semp fuisse. Nihil enī sm̄ fidem nostram ponitur semper fuisse nisi solus deus: qui est oīno imobilis. Nisi forte qs ipsum diuinū intelligere velit nominare motū: qđ equiuoce intelligeretur. Nō enim de tali motu Aristo. hic intelligit: sed de motu pro-

pale

Lec. i. S. Tho. ptra Comēta torem ca. i. co. i.

ptie dicto. Quātū vo ad aliā partē nō oīno est ɔtrīū fidei: qꝛ vt supra dictū est: nō agit Aristo. de motu celi. ſꝫ vlr de motu. Ponimus aūt ſm fidē nostrā substātiam mūdi sic quādoqꝫ icepisse ꝙ tñ nunq̃ desinat esse. Ponimus etiaꝫ ꝙ aliq̄ motus semꝑ erūt: presertiꝫ in hoībus qui semꝑ remanebūt icorruptibilē vitā agētes vel miserā vel beatā.

Opinio. ¶ Quidā vo frustra conātes Aristo. ondere nō ɔ̄ fidem locutū eē: dixerūt ꝙ Arist. nō itēdit hic ꝓbare quasi verū ꝙ motus sit ꝑpetuus: sꝫ iducere rōnē ad vtrāqꝫ ptē quasi ad rē dubiā.

Infra. Qđ ex ipso mō ꝓcedēdi friuolū appet. Et ꝓterea ꝑpetuitate tpis ꝛ motus q̄si ꝑncipio vtit ad ꝓbandū ꝑmū ꝑncipiū eē: ꝛ in. 8. ꝛ. 12. meta. Vñ manifestū est ꝙ supponit h̄ tanq̄ ꝓbatū.

Phy. le. 13 ꝛ vltima Phi°. 12. c. 5 Solutio. S. Tho. tres rationes quas Aristoteles probare intēdebat sempiternitatē motus.

¶ Sed si qs recte rōnes hic positas ɔsideret huiꝰ rōnibꝰ veritas fidei efficaciter impugnari nō pōt. Sūt. n. huiꝰ rōnes efficaces ad ꝓbādū ꝙ motus nō iceperit per viā nāe: sicut ab aliq̄bus ponebat. Sed ꝙ nō iceperit quasi rebus de nouo ꝓductis a primo rer̄ ꝑncipio: vt fides nr̄a ponit: hoc his rōnibus ꝓbari nō pōt. Qđ pꝫ singulas illatiōes hic positas ɔsiderāti. Cū. n. querit si motus nō fuit vel rer̄ mouētia ꝛ mobilia semꝑ fuerūt vel nō. Rñdēdū est ꝙ ꝑmū mouēs semꝑ fuit: oia vo alia siue sint mouētia siue mobilia nō semꝑ fuerunt: sꝫ inceperunt esse a cā vli totius esse. Ostēsum est aūt supra ꝙ productio totius eē a cā ꝑma essendi nō est motꝰ: siue ponat ꝙ hec rer̄ emanatio sit ab eterno: siue nō. Sic ḡ non sequit ꝙ ante ꝑmā mutationē sit aliq̄ mutatio. Seq̄ret aūt si mouētia ꝛ mobilia essent de nouo ꝓducta in esse ab aliquo agēte ꝑticulari: qđ ageret aliquo subiecto ꝑsupposito: qđ trāsmutaret de nō eē siue de ꝑuatiōe ad formaꝫ. De hoc. n. modo icipiēdi ꝓcedit rō Aristo. ¶ Sed qꝛ ponimus saltē ꝑmā motorē semꝑ fuisse. Respōdēdū restat sequēti eius deductiōi qua ɔcludit ꝙ si ꝑexistētibus mouentibus ꝛ mobilibus icipiat de nouo esse motus: opꝫ ꝙ mouētia vel mobilia ꝑus nō essent in hac dispōne in qua sunt dū est motus. Et sic opꝫ ꝙ ꝑmā mutationem ꝑcedat aliq̄ mutatio. ¶ Et siq̄dē de ipso motu loquamur: facilis est rñsio. Nō. n. mobilia ꝑus erāt in hac dispōne in q̄ nūc sunt: qꝛ ꝑus nō erāt: vñ moueri nō poterāt. Sed sic dictū est: ipsuꝫ eē nō acq̄sierūt per mutationē vel motū: sed ꝑ emanationē a ꝑmo rer̄ ꝑncipio. Et sic nō sequit ꝙ añ ꝑmā mutationē sit aliq̄ mutatio. ¶ Sed vlteriꝰ remanet qđ de ꝑma rer̄ ꝓductiōe. Si. n. ꝑmū ꝑncipiū qđ est deus nō aliter se hꝫ nūc q̄ꝫ ꝑus: nō magis nūc res ꝓducit q̄ꝫ ꝑus. Si vo aliter se hꝫ: saltē mutatio que est ex pte eiꝰ erit prior mutatione q̄ ponit prima. ¶ Et q̄dē si eēt agēs per nām tñ: ꝛ nō per volūtatē ꝛ itellectū: ex necessitate ɔcluderet rō. Sed qꝛ agit ꝑ volūtatē: pōt per volūtatē eternā producere effectū nō eternū: sicut itellectu eterno pōt intelligere rē nō eternā. Res. n. itellecta est quodāmō ꝑncipiū actōis in agētibus per volūtatē: sicut forma nālis in agētibus per nām. ¶ Sed adhuc magis istat. Non. n. videmus ꝙ volūtas postponat facere qđ vult nisi ꝑꝑ hoc ꝙ aliq̄d expectat in futuꝝ qđ nōdū est in pñti. Sicut si volo facere ignē: nō nūc sed postea: expectat in futurum frigus: cuiꝰ cā facio ignē: vel ad minꝰ expectat ꝑtitia tpis. Qđ aūt tps succedat post tps hoc nō est absqꝫ motu. Non ergo pōt eē ꝙ voluntas ēt si ponat imutabilis postponat facere id qđ vult nisi aliquo motu iteruenięte. Et sic non pōt eē ꝙ noua ꝓductio rerū ꝓueniat a volūtate eterna: nisi mediātibus motibus succedentibus sibi in ifinitum. ¶ Latet aūt sic obyciētes ꝙ hec obiectio ꝓcedit de agēte in tpe: qđ. s. agit tpe ꝑsupposito. In huiꝰ. n. actione que fit in tpe: opꝫ ɔsiderare aliquā determinatā hitudineꝫ ad hoc tps: vel ad aliq̄d cor̄ que sunt in hoc tpe: vt fiat magis in hoc tpe q̄ꝫ in alio. Sed hec rō locū nō hꝫ in agente vli qđ ꝛ ipsum tps simul cū ceteris ꝓducit. Cū. n. dicimꝰ res nō semꝑ fuisse a deo ꝓductas: nō itelligimus ꝙ ifinitū tps ꝑcesserit in quo deus ab agēdo cessauerit: ꝛ postmodum tpe determiato agere ceperit: sꝫ ꝙ deus tps ꝛ res sil' in eē ꝓduxerit postq̄ꝫ nō fuerāt. Et sic nō restat in diuina volūtate ɔsiderādū ꝙ voluerit facere res nō tūc sed postea: q̄si tpe iā existēte: sed ɔsiderādū solū est h̄ ꝙ voluit ꝙ res ꝛ tps duratiōis ear̄ iceperint eē postq̄ꝫ nō fuerant. ¶ Si aūt queraf quare hoc voluit. Sine dubio dicendū ꝙ ꝑꝑ seipsum. Sicut. n. ꝓpter seipsum res fecit vt in eis sue bonitatis similitudo manifestaret: ita voluit eas non semꝑ eē: vt sua sufficiētia manifestaret in h̄ ꝙ oībus alys nō existētibus ipse in seipso oēm sufficiētiā beatitudinis habuit ꝛ virtutis ad rer̄ ꝓductionē. Et hoc q̄dē dici potest quātū humana rō capere pōt de diuinis: saluo tñ secreto diuie sapiētie: qđ a nobis cōprehēdi nō pōt.

Prio ce/li in fi. idē

¶ Quia igit huius rōnis solutio procedit supponēdo ꝙ tps nō fuerit semꝑ: restat soluere rōnē per quā ostēdi vr tps semꝑ fuisse. Et iō forte Aristo. post rōnē de motu posuit rōnem de tpe: qꝛ ɔsiderauit ꝙ ꝑmissa rō de motu efficaciā nō haberet nisi poneret tps eternū. Qđ ergo ponit ꝙ q̄cūqꝫ est tps necesse est ponere aliqđ nūc eē: indubitāter ɔcedēdū est. Nūc aūt oē esse ꝑncipiū ꝛ finē tpis ɔcedi nō opꝫ: nisi ponat ēt motū semꝑ eē. vt. s. sic ꝙ quodlibet indiuisibile in motu acceptū qđ momētū dr̄ sit ꝑncipiū ꝛ finis motꝰ. Sic. n. hꝫ se nūc ad momētū: sicut tps ad motū. Si ergo ponimus motū nō semꝑ fuisse: sed est accipere aliqđ ꝑm̄ indiuisibile in motu ante qđ nihil fuit motꝰ: erit ēt accipere aliqđ nūc in tpe añ qđ nō fuit aliqđ tps. Iā aūt ostēdimus exponēdo litterā: ꝙ id qđ Auer. dicit ad hāc rōnē cōfirmādā efficaciā nō hꝫ. Sed nec illud qđ Aristo. ad h̄ ponit. s. ꝙ ꝑus ꝛ posterius nō sunt sine tpe efficax eē pōt. Cū. n. dicimꝰ ꝙ ꝑncipiū tpis est añ qđ nihil eius est: nō ꝑꝑ hoc opꝫ ꝙ ipsuꝫ nūc qđ est ꝑncipiū tpis ꝑcedat tps: qđ significat cū dr̄ añ. Sicut si in magnitudie dicā ꝙ ꝑncipiū magnitudinis est extra qđ nihil est eiꝰ: nō opꝫ ꝙ extra illud ꝑncipiū significet aliquē locū in rer̄ nā existēteꝫ: sed imaginabilē tñ. Alioqn esset ponere locū extra celū cuiꝰ est magnitudo finita hñs ꝑncipiū ꝛ finē. Silr ēt ꝛ ꝑmum nūc qđ est ꝑncipiū tpis nō ꝑcedit tps in rer̄ nā exñs: sed ſm imaginationē nr̄am tñ. Et hoc tps designat cū dr̄ ꝙ primū nunc est ꝑncipiū tpis añ qđ nihil est tpis. Vel pōt dici ꝙ cū dr̄ ꝑncipiū tpis est añ qđ nihil est tpis: li añ non remanet affirmatum: sed negat. Et sic nō opꝫ ponere tps ante ꝑncipiū tpis. In his. n. q̄ sunt in tpe accidit ꝙ eorum principio tps aliqđ ꝑexistat. Sicut cū dr̄ ꝙ ꝑncipiū iuuētutis est añ qđ nihil est de iuuētute: pōt itelligi añ etiam affirmatiue: qꝛ iuuētus tpe mēsurat: tps aūt nō mēsurat tpe. vñ eius ꝑncipio tps nō ꝑexistit: ꝛ sic li añ qđ ponit in diffinitiōe ꝑncipy tpis: non opꝫ ꝙ remaneat affirmatuꝫ. sed negat. Est aūt añ tps aliq̄ duratio. s. eternitas dei que nō hꝫ extēsionē aut ꝑus ꝛ posteriꝰ sicͭ tps: sꝫ ē tota simul: ꝛ nō est eiusdē rōnis cū tpe: sicͭ nec magnitudo diuina cum magnitudie corꝑali. Sicut ḡ cū dicimꝰ extra mūdū non eē nisi deū: nō ponimꝰ aliquā dimēsionē extra mūdū: ita cū dicimꝰ añ mūdū nihil fuisse: nō ponimꝰ aliquā successiuā durationē ante mūdum.

Similis sol. supra 4. l. c. 135.

LEC. III.

¶ Et non aliquando esse: aliquando non esse. Eteniꝫ ita dicere potius simile est figmento.

Sed non aliquando quidem erat: aliquando autem non. Et nāqꝫ assimilatur sic dicere figmento magis.

Postq̄ꝫ ꝑhs posuit rōnes ad ondēdū motū semꝑ eē: hic ponit rōnes ɔ̄ Anaxa. ꝛ Empedo. qui cōtrariū ponebāt. Et circa h̄ duo fac. Prio ponit rōnē ɔ̄

⁊ in quibuſdam eſſe ſic. ¶ Autem ⁊ ſm equalia tempora: indiget aliqua ratione.

¶ Oſtēdit ꝙ nec ēt Empedo. ꝯuenit ꝑdicta rō. Et pˀmo oſtēdit ꝓpoſitū. Scdo excludit quādā falſaȝ exiſtimationē. ibi ¶ Oino. n. exiſtimare ⁊c.] Dic̄ ḡ pˀrio ꝙ ēt ꝗ hoc dicit ꝙ Empedo. dixit: nō opȝ ꝙ ſolū affirmet qδ dicit: ſȝ ēt ꝙ aſſignet cām ſui dicti: ⁊ ꝙ nihil ex ſe apponat vltra id qδ cā aſſignata reqrit: neqȝ ēt aliqd velit accipe vt dignitatē. i. vt pˀncipiū abſqȝ rōne. Sȝ opȝ ꝙ adducat ad manifeſtationē eiꝰ qδ accepit q̄ſi pˀncipiū: aut īductionē: ſicut in pˀncipijs nālibus q̄ ex ſenſibiliū experimēto accipiunt̄: aut demōſtrationē: ſic̄ in pˀncipijs q̄ per pˀncipia pˀora demōſtrātur. Sȝ h̄ Empedo. nō ſeruat. Eſto. n. ꝙ ipe ponat amicitiā ⁊ litē eē cās: tn̄ nō ē de rōne amicitie vl̄ inimicitie ꝙ vnū eoꝝ poſt alteꝝ moueat. Non eſt. n. de rōne amicitie ꝙ in inimicitiā ꝯuertat̄: nec ecōuerſo. ſȝ de rōne amicitie ē ꝙ cōgreget: de rōne vͦo inimicitie ē ꝙ diſgreget. Sȝ ſi vlterius determinet̄ ꝙ in q̄dā pˀte tpˀis hec cōgreget: ⁊ iterū in quadā pˀte tpˀis illa diſgreget: ē vlterius manifeſtādū in aliqbꝰ pˀticularibꝰ in qbꝰ h̄ ꝯtingat. Sic̄ ꝙ amicitia cōgreget. ⁊ inimicitia diſgreget: manifeſtat̄ in hominibꝰ: qꝛ amicitia holes adunant̄ adinuicē: inimicitia vͦo fugiūt ab inuicē. ⁊ iō h̄ ab Empe. ſupponit̄ eē i toto vniuerſo: qꝛ vī eē in aliqbꝰ ſic. Sȝ ꝙ ſȝ eq̄lia tpˀa moueāt ſucceſſiue amicitia ⁊ inimicitia: h̄ idiget aliqua ratione manifeſtāte: nō enim videt̄ hoc in hominibus cōtingere. ¶ Secūdo ibi.

¶ Oino aūt hoc pˀncipiū ſufficiēs eē putare: ſemꝑ ita eē ſic: aut fieri: nō recte ſeſe hȝ: ad qδ Democritꝰ cās nāles reducit: ſic ingens: ⁊ pˀus fiebat. Ipſiꝰ autē ſemꝑ nō q̄rere pˀncipiū cēſet. In qbuſdā hoc recte dicēs: ſ oībꝰ aūt nō recte. Eteni triāgulus ſuos angulos duobꝰ rectis ſemꝑ eq̄les hȝ. Attn̄ eternitatis huius ē alia cā. Pˀncipioꝝ tn̄: q̄ qdē ſunt ꝑpetua nō eſt alia cā. Tot igit̄ a nobis ſint dicta: qbꝰ iā pȝ nullum vnq̄ fuiſſe: vel fore tpˀs: q̄n nō erat: aut nō erit tpˀs.

Idē in. 2. lib. de generatione. ¶ Oino. n. exiſtimare principiū hoc eē ſufficiēs qδ ſemꝑ aut ē ſic: aut fit: nō recte ſe hȝ opinari. In quo Democritus reducit de nā cās ꝙ ſic: ⁊ qδ pˀꝰ factū ē. Ipſiꝰ aūt ſemꝑ noluit principiū

τὸ· τ(ρ)ί γωνον ἡ. triangulare. querere: in qbuſdaȝ dicēs recte: qδ aūt in oibus nō recte. Et. n. trigonū ſemꝑ hȝ duobꝰ rectis eq̄les angulos: ſȝ tn̄ eſt ꝑpetuitatis huiꝰ altera cā. Principioꝝ igit̄ nō eſt altera cauſa: ſed ꝑpetua

T. c. 16. ſunt. ¶ Qδ qdē igit̄ nullū tēpus erit: neqȝ erat: quādo motus nō erit: ſiue nō erat: tāta dicta ſūt.

¶ Excludit quādā falſaȝ exiſtimationē. Poſſet. n. aliquis credere ꝙ qcq̄d ſemꝑ eſt nō hȝ cām: ꝑꝑ h̄ ꝙ videmꝰ ea q̄ apud nos cauſant̄: de nouo icipe: ⁊ iō videbat̄ aliqbus ꝙ q̄n reducebat̄ aliq̄ qδ in aliqd qδ eſt ſemꝑ: nō oporteret vlteriꝰ cām ſeu rōnē q̄rere. Sic ḡ poſſet Empe. dicere ꝙ amicitia ⁊ lis ſemꝑ ſm eq̄lia tpˀa mouerūt: ⁊ iō nō eſt q̄rēda huiꝰ alia rō. Hoc ḡ Ar. remouet dicēs ꝙ nō recte ſe hȝ opinari ꝙ aliqd exiſtimet̄ eſſe pˀncipiū ꝑꝑ h̄ ꝙ ſemꝑ aut ſic eſt: aut ſic fit. Ad h̄. n. Democritꝰ reducebat oēs cās nāles aſſignās pˀncipiū his q̄ de nouo fiūt. ſȝ eiꝰ qδ eſt ſemꝑ nolebat aliqδ pˀncipiū q̄rere. Qδ qdē in aliqbꝰ recte dr̄: ſȝ nō in oībus. Manifeſtū eſt. n. ꝙ triāgulus ſemꝑ hȝ tres angulos eq̄les duobꝰ rectis. Sȝ tn̄ huiꝰ ꝑpetue paſſiōis ē

Lec. 2. 8. c. 4. altera cā. Sȝ aliq̄ ꝑpetua ſūt ſic̄ pˀncipia quoꝝ nō eſt alia cā. ¶ Eſt aūt valde notādū qδ hic dr̄: qꝛ vt in ſcdo metā. habet̄: eadē ē diſpō reꝝ in eē ⁊ in vītate. Sicut igit̄ aliq̄ ſunt ſemꝑ vēa ⁊ tn̄ hn̄t cām ſue vītatis: ita Ariſtoteles intellexit ꝙ eēnt aliq̄ ſemꝑ entia. ſ. corpa celeſtia ⁊ ſubſtātie ſeꝑate: ⁊ tn̄ haberēt cām ſui eē. Ex quo pȝ ꝙ q̄uis Ariſtote. poneret mūdū eternū: nō tn̄ credidit ꝙ deus nō ſit cauſa eſſendi ipſi mūdo: ſed cauſa motus eius tm̄: vt quidam dixerūt. Ultimo aūt cōcludit pˀncipale propoſitum epilogando: ⁊ dicit tanta dicta eſſe de hoc ꝙ nullus tempus erit in futuro: neqȝ erat in preterito: in quo aliqs motus non ſit.

LEC. IIII.

¶ Ea vͦo q̄ ſunt hiſce ꝯtrā nō eſt difficile ſoluere: naȝ ex hiſce videbit̄ poſſe maxie motū eē ortum: ⁊ antea nunq̄ fuiſſe. Pˀimo: qꝛ nulla mutatio ꝑpetua eſt: oīs nāqȝ mutatio ſuapte natura e quopiā ad quippiam eſt. Quare mutationis omnis finis ſint ea contraria: inter que ſit: ⁊ nihil in infinitum moueat̄ neceſſe eſt.

Contraria aūt his nō difficile ē ſoluē. Uidebit̄ aūt ex huiuſmodi ꝯſiderātibus ꝯtingere maxie motū eē aliqn̄ cū nō eſt oino. Pˀimū qdeȝ qꝛ neqȝ vna perpetua mutatio eſt. Mutatio enim omnis apta nata eſt ex quodam in quiddā. Quare neceſſe eſt omnis mutationis terminum eſſe contraria i quibus fit. In īfinitū aūt moueri nullū.

Poſtq̄ Phs poſuit rōnes ad ꝓbandū motū ſemꝑ eē: hic itēdit ſoluere ea q̄ in ꝯtrā obijci pñt. Et circa h̄ duo fac̄. Pˀrio ponit rōnes. Scdo ſoluit eas. ibi [Hoꝝ aūt pˀmū.] Circa pͫ ponit tres rōnes pˀmittēs ſuaȝ intētionē: ⁊ dic̄ ꝙ ea q̄ in ꝯtrā obijci pñt nō ē difficile ſoluere. Ex tribꝰ. n. rōnibꝰ vī maxie ſeq ꝙ motꝰ aliqn̄ icipiat eē cū pˀus oino nō fuerit. Quaꝝ pˀma ē qua ſupra ꝓbauit in. 6. ꝙ nulla mutatio eſt infinita. Eadē enim rōne ꝓbari pōt ꝙ nulla mutatio ſit ꝑpetua. Nulla. n. mutatio terminata ē ꝑpetua ſic̄ nec īfinita: ſed oīs mutatio ē termiata. oīs. n. mutatio nāliter ē ex quodā in qddā. ⁊ iſta duo ſunt ꝯtrā: vn̄ neceſſe ē ꝙ terminꝰ cuiuſlibet mutatiōis ſint ipa ꝯtrā in qbus fit tranſmutatio. Sȝ qꝛ nō in oī motu locali manifeſta eſt ꝯtrietas termioꝝ. ſubiūgit ꝙ eſt cōe oī motui ꝙ nihil mouet̄ in īfinitū. qꝛ nihil mouet̄ ad id ad qδ pertingere nō pōt: vt in. 6. dictū eſt. Sic ergo pȝ ꝙ nulla mutatio eſt ꝑpetua. Uidet̄ ēt poſſibile dare tēpus in quo nulla mutatio ſit. Et hec pˀma rō accepta eſt ex pˀte motꝰ.

Lec. vltima. 1. c. 91 — Lec. vltima. 1. c. 93

¶ Secūda ratio accipit̄ ex parte mobilis quā ponit ibi.

¶ Deinde videmus id poſſe moueri: qδ neqȝ mouet̄: neqȝ motū in ſe vllū hȝ. Qδ intueri licet in exptibus aie: quoꝝ neqȝ ps vlla: neqȝ totū mouet̄. Sed qeſcētia aliqn̄ mouent̄. At oportebat aut ſemꝑ: aut nunq̄ moueri: ſi non oritur pˀimo motus: ſed ſemper erat.

¶ Amplius videmus qm̄ poſſibile ē moueri: neqȝ qδ mouet̄: neqȝ habēs in ſeipſo: neqȝ vnum motū: vt in inanimatis: quoꝝ neqȝ ps vlla neqȝ totum mouetur: ſed quieſcens mouetur qn̄qȝ. Conuenit autē aut ſemper moueri: aut nequaq̄: ſiquidem non fit: cum non ſit exiſtens. T. c. 17.

¶ Que talis eſt. Si motꝰ nō pōt fieri de nouo cū pˀus non eēt: vī eē ꝯueniēs dicere de vnoquoqȝ qδ vel ſemꝑ moueat̄ vel nequaq̄ moueat̄: qꝛ ſi i vno mobili pōt qn̄qȝ motus eē ⁊ qn̄qȝ nō eē: pari rōne in toto vniuerſo. Sȝ videmus ꝙ poſſibile eſt aliqd moueri qδ pˀus nō mouebat̄ ſȝ totū: neqȝ aliquē motū in ſeipſo habebat ſm aliquaȝ ſui partē: ſicut apparet in rebꝰ inanimatis in qbus aliqδ mobile quādoqȝ moueri icipit cū antea nulla pars eius moueret̄ neqȝ ipſum totum: ſed omnino quieſceret. Relin-

quitur ergo q̄ in toto vniuerso potest eē motus cū prius non fuerit. Sed q2 in rebus inanimatis lȝ appareat motus in aliquo de nouo incipere nullo motu preexistēte in illo eodē: apparet tñ motus pexistens in aliquo exteriorī a quo mouetur. Jō tertiā rationem ponit ex parte aialiū que non mouentur ab extrinseco: sed a seipsis. ꝛ hoc ibi.

¶ Multo aūt magis hoc in ipsis animātibus pȝ. nullus enim interdū in nobis est motus: sed qescimus: ꝛ tñ aliquādo mouemur: ꝛ fit in nobis a nobisipsis p̄ncipiū motus: ēt si nihil prorsus extrinsecus mouerit. Hoc enī exꝑtib⁹ aīe fieri simil'r nō videmus: sȝ semꝑ aliqd aliud coꝝ: que sunt extra ipsa nimiruȝ mouet. Animal aūt ipsum dicimus seipsuȝ mouere. Quare si aliquādo oīno qescat. Fiet in ipso sane imobili motus a seipso: ꝛ nō ab vllo externo. Qđ si id in aiali fieri pōt: qd ꝓhibet vt in vniuerso etiā idem fiat: nam si in paruo fit mundo: ꝛ in magno etiam fiet: ꝛ si in isto: ꝛ in infinito etiam fiet: si modo fieri possit: vt infinitum totum moueatur: atqȝ quiescat.

¶ Multo aūt magis huiusmodi eē in animatis manifestū est. Neqȝ vnus quidē in nobis cuȝ sit motus aliquādo: sed qescētes: tamē mouemur aliqnādo: ꝛ si nihil extra moueat. Hoc enim in inanimatis eē nō videmus similiter: sed semper mouet ipsa aliqd exteriorū alteꝝ. Aliquādo aūt animal dicimus ipsum se mouere. Quare si qdē quiescit aliquādo penitus: in imobile mot⁹ vtiqȝ fiet ex ipso ꝛ nō ab extra. Si autē in animali hoc possibile fieri: quid prohibet idem accidere ꝛ ꝑm omne. Si nāqȝ in paruo mundo fit: ꝛ in magno. Et si in mundo: ꝛ in infinito: si quidem cōtingit moueri infinitum ꝛ quiescere totum.

¶ Et dicit q̄ incipere motū cū prius non esset multo magis est manifestum in rebus aīatis q̄ꝫ inanimatis. Cuȝ. n. nos qeuerimus aliqn̄ nullo motu in nobis existēte: aliqn̄ moueri incipimus: ꝛ est ex nobis ipsis principium nostri motus etiā si nihil extrinsecū moueat. Qđ quidē in reb⁹ inaīatis nō ꝯtingit: sed semꝑ aliqd extrinsecū mouet ipsa: vel generās vel remouēs prohibēs: vel violētiā inferens. Ex quo sequitur q̄ si aīal quandoqȝ totaliter quiescat: q̄ in aliquo imobili incipiat esse motus cū prius nō fuerit: nō ex aliquo extrinseco mouēte: sȝ ab ipsomet qđ mouet. Et si hoc potest eē in aīali: nihil prohibere videt̄ q̄n idē accidat in vniuerso. Habet enim aīal ꝛ maxime homo similitudinē quandā cū mundo. Unde dicitur a quibusdā q̄ homo sit paruus mūdus. Et sic si in paruo mūdo icipit motus cū prius nō fuerit: videt̄ q̄ etiā in magno mundo idē possit ꝯtingere. Et si hoc ꝯtingit in mūdo: pōt ēt ꝯtingere in toto infinito: quod quidam posuerunt extra mundum. Si tamen sit aliquod infinitum qđ possit quiescere ꝛ moueri. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Hoꝝ igit̄ id: qđ p̄mo ē dictū: eū inqȝ nō eūdē semꝑ vnūqȝ nūero motū eē quo ad opposita itur: recte ad modū dī. Hoc. n. fortasse necessariū ē: si fieri neqat: vt semꝑ bis vnus: idēqȝ sit mot⁹: q̄ vnius: eiusdēqȝ mobilis est. Dico aūt vtrū vnus: idēqȝ sit sonus vni⁹ chorde: q̄ sil'r sese hȝ: atqȝ mouet̄: an ali⁹: atqȝ alius semꝑ. Uerūtñ vtrouis mō id sese hēat: nihil obstat: vt hoc mot⁹ aliqs idē sit: quo ꝯtinu⁹: atqȝ ꝑpetu⁹ ē. Atqȝ hoc per ea que posteri⁹ dicent̄ magis patebit.

¶ Horū aūt primū quidē qđ dictū est: nō eundeȝ semper ꝛ vnū numero esse motū qui est in ꝯria recte dicit̄. Hoc enī fortassis quidē necessarium est: si qdē nō semꝑ vnū ꝛ eūdem eē possibile est eiusdē ꝛ vnius motū. Dico aūt: sicut vtrū vn⁹ chorde vn⁹ ꝛ idē son⁹: aut semꝑ alter sil'r se habēte ꝛ mouēte. Sȝ tñ q̄litercūqȝ se hȝ: nihil ꝓhibet ꝛ quēdā eūdē eē: q̄ ꝑpetuus ꝛ ꝯtinuus est. T.c.18.

¶ Māifestū vtiqȝ erit magis ex his q̄ posteri⁹. T.c.19.

¶ Soluit per ordinē ratiōes premissas. In solutione ergo prime rationis dicit q̄ istud recte dī. q̄ motus qui est inter contraria non potest semꝑ durare vnus ꝛ idē numero: q2 forte hoc est necessariū vt infra ꝓbabit̄. Et ideo ponit sub dubitatione: q2 nondū erat ꝓbatū. Sed q2 posset aliquis dicere q̄ etiā motus qui est in contraria potest esse semꝑ vnus numero ꝑpter idētitatē mobilis qđ iterato de contrario in ꝯtrariū mouet̄. Sicut si prius mouebat̄ de albo in nigrū: postea mouet̄ de nigro in albuȝ: ꝛ sic semꝑ. Jō subiūgit q̄ nō est possibile q̄ semper motus qui est vni⁹ ꝛ eiusdē mobilis per reiterationē sit vnus ꝛ idē. Et h̄ manifestat per exēplū. Ponat̄ eniȝ q̄ chorda cithare simil'r se habeat: ꝛ mouēs qui pcutit chordā similiter se habeat in mouendo. Potest esse dubitatio vtꝝ vnius chorde bis percusse sit vnus ꝛ idē motus ꝛ sonus: aut similiter alius ꝛ alius. Sed tamē q̄cquid sit de alijs mobilibus: nihil tñ prohibet quin aliqs motus qui nō est inter contraria sicut circularis motus: idē semꝑ maneat cōtinuus ꝛ ꝑpetuus: qđ magis ex sequentibus erit manifestū. Lȝ ergo omnis motus sit finitus ꝯm terminos: tamē per reiterationē aliquis motus pōt eē ꝯtinuus ꝛ perpetuus. ¶ Secūdo ibi. Lec.15.& totum

¶ Moueri aūt q̄ppiā: qđ p̄us nō mouebat̄ nō ē absurdū: si nūc adsit: nūc nō adsit id extremū: qđ illud mouet. Hoc tñ q̄rendū est. Quonā sit pacto idē inqȝ ab eodem motiuo nunc moueri: nunc nō moueri. Nihil enim aliud dubitat: qui id dicit: q̄ꝫ cur non semper alie rerum quiescunt: alie mouentur.

¶ Moueri aūt qđ nō mouetur: nullū icōueniēs est: si aliquādo quidem sit extrinsecus mouēs: aliquando autem non. Nihil eniȝ aliud dubitat hoc dicēs: quapropter nō semper alia quidē qescunt eorum que sunt: alia ꝟo mouentur.

¶ Soluit scđam rōnē ꝛ dicit q̄ nullū incōueniēs est si aliquid inanimatū icipiat moueri cū prius nō moueretur: si hoc accidat ꝑpter hoc q̄ mouēs extrinsecus aliqn̄ sit p̄ns: aliqn̄ nō. Manifestū. n. est q̄ opȝ p̄existere motuȝ ex parte mouentis qđ aliqn̄ fit prope cū prius nō esset. Sed istud videt̄ esse inquirendum quasi dubium. s. si existente mouēte: idē ab eodē q̄nqȝ mouet̄: ꝛ q̄nqȝ nō. Hoc enī supra dixit nō posse accidere nisi p̄cedēte mutatione vel ex parte mobilis vel ex parte mouentis. ꝛ sic semper preexistit motus: siue p̄existat mouēs: siue nō. Jdeo aūt hoc videt̄ querēdū: q2 ille qui hanc rationem induxit de nullo alio videtur dubitare q̄ꝫ propter quid quiescentia nō semper quiescunt: ꝛ mobilia non semper mouētur. ¶ Tertio ibi. Lec.2.& c.4.

¶ Marie ꝟo tertiā illā dubitationē hic videbit̄: ꝑpterea q̄ fit motus nullo alio p̄cedēte: id inqȝ ipm: qđ in animātib⁹ fieri solet. Nā aīal p̄us qescēs: postea mouet̄: ac ambulat: a nullo (vt videt̄) externo motu impresso. Hoc aūt ē falsuȝ. Cernim⁹ enī semꝑ aliqd coꝝ: q̄ nā īsunt in aīali moueri. Huius autē motus cā nō animal est: sed ipsuȝ fortasse continēs. At animal

ipsum

ipsum seipsum mouere dicimus: non omni motu. sed eo: qui ad locum accõmodatur. nihil igitur prohibet: quin potius fortasse necessariũ est: cõplures a ↄtinẽti in corpore fieri motiones: ꝛ harũ nõnullis mẽtem: vel appetitũ moueri. Hec vero totũ iã aial ipm mouere. Quale accidit circa somnos. Nam tametsi nullus tunc sensitiuus in animalibus iest motus: inest tamẽ aliquis motus: ꝛ animalia rursus expergiscuntur. At enim hec per ea que sequuntur patebunt.

T.c.20. ¶ Maxime aũt vtiqȝ videbit tertiũ habere dubitationẽ: q̃ fit cũ nõ insit prius motus: qd accidẽs est in aiatis. Quiescẽs eni prius post hoc vadit mouẽte exteriorũ nullo: sicut videt. hoc aũt falsũ est. Cõspicimus enim semp aliqd motũ in aiali nãliũ. Huiusmodi aũt motus nõ aial cã est: sed ↄtinẽs fortitã. Ipsũ aũt dicimus ipm mouere se: nõ sm oẽm motũ: sed sm locũ. Nihil igit prohibet. Magis aũt fortassis necessariũ ẽ: in corpore multos fieri motus a ↄtinẽte. Horũ aũt quosdã itellectũ: aut appetitũ mouere. Illũ aut totũ iã aial mouere q̃le ↄtingit circa sõnos. Sẽsibilis quidẽ eni cũ neqȝ vnus insit motus: in existente tñ aliquo surgunt animalia iterum. Sed nanqȝ manifestum erit: ꝛ de his ex sequentibus.

¶ Soluit tertiã rõnẽ ꝛ dicit. q̃ id qd tertio obm ẽ maxie facit dubitare q̃ possit eẽ motus cũ prius nõ fuerit: sic videt accidere i rebus aiatis. Videt eni q̃ aial qd prius qescebat postmodũ moueat processiuo motu: nullo motu facto ab exteriori. Et sic videt q̃ illũ motum aialis nõ pcedebat aliqs motus: neqȝ in ipso aiali: neqȝ in alio. sicut in rebus inaiatis dicebat. Sȝ h̃ est falsũ. s. q̃ motus aialis nõ fiat ab aliquo exteriori. Videmus eni semp i aialibus aliqd nãlr motũ qd. s. nõ mouet p volũtatẽ. Et huius qd mouet nãlr cã nõ ẽ ipm aial p suũ appetitũ: sed fortitã cã huius nãlis mutatiõis [est ↄtinẽs]. s. aer: ꝛ vlterius corpus celeste. Sicut manifeste apparet cũ alterat corpus aialis p calorẽ aeris ꝛ frigus aeris. Et dicit [fortitã] qr in aiali ẽt aliqd nãlr mouet ab iteriori prĩo: sicut pȝ in mutationibus q̃ sũt in aĩs vegetabili: vt apparet in digestione cibi ꝛ in sequẽtibus trãsmutationibus q̃ dicũt nãles: qr nõ sequunt apphẽsionẽ ꝛ appetitũ. Et h̃ videt eẽ ↄtra id qd ẽ ppũ aialis. s. q̃ moueat seipm. Et iõ subiũgit q̃ cũ dicimus aial mouere seipsũ nõ itelligimus h̃ de quolibet motu: sed de motu locali: sm quẽ aial mouet seipm p apphẽsionẽ ꝛ appetitũ. Sic igitur nihil phibet imo neccariũ ẽ q̃ i corpe aialis fiãt multe trãsmutatiões a ↄtinẽti. s. aere ꝛ corpe celesti: quarũ quedã mouẽt itellectũ aut appetitũ: ex quo vlterius iã totũ aial mouet. Est aũt ↄsiderãdũ q̃ h̃ declarat modũ quo corpa celestia in nos agũt. Nõ eni agũt directe i aĩas nr̃as sed i corpa. Motis ãt corpibus p accñs fit motus i viribus aie: que sũt actus corpaliũ organorũ. Nõ aũt ex necitate i itellectu ꝛ i itellectiuo appetitu q nõ vtunt organis corporeis. Aliqñ tñ itellectus ꝛ volũtas sequunt aliq̃s pdictarũ mutationũ. Sicut cũ aliqs p rõnẽ eligit vel seq vel repellere vel aliqd agere pp̃ter passionẽ vel in corpe vel in pte sensitiua exortã. Et iõ nõ dicit q̃ oẽs motus q fiũt a ↄtinẽte mouẽt itellectũ aut appetitũ [sed qdã] vt oĩno necessitatẽ ab itellectiua pte excludat. Ponit ãt exẽplũ eorũ q dixerat i dormiẽtibus in qbus maxie qes eẽ videt q̃tũ ad aiales motus: cũ tñ i eis nullus motus sit sẽsibilis. s. a sẽsibili apprehẽsiõe pcedẽs: iterũ surgũt aialia euigilata: p aliquẽ mo

tũ iteriorẽ existẽtẽ: vel ex ope aie nutritiue: sicut cũ digesto cibo deficiũt euaporatiões q̃ sõnũ causabãt: ꝛ aial excitat. siue cũ alterat corpus a ↄtinẽte p calorẽ aut frigus. Et sic diligẽter ↄsideranti apparet q̃ nũq̃ in nobis aliqs motus apparet de nouo nisi pcedente aliq̃ alio motu. Et h̃ pmittit se in sequẽtibus magis manifestaturũ. LEC. V.

¶ Principiũ aũt ↄsiderationis id erit qd fuit ꝛ dubitationis: cur nã aliq̃ eorũ q̃ sũt: iterdũ mouent: iterdũ qescũt. Necesse est itaqȝ aut vniuersa semp qescere: aut vniuersa semp moueri: vt Heraclitus. Aut q̃dã moueri: q̃dã qescere. Et horũ rursus: aut ea q̃ mouẽtur semp moueri: ꝛ ea q̃ qescũt semp qescẽ. Aut vniuersa eẽ apta simul: vt moueant atqȝ qescant: aut id esse qd restat atqȝ tertiũ est: ꝛ eorũ inq̃ q̃ sũt: alia semper imobilia eẽ: alia semp moueri: alia vtrũqȝ: moueri inq̃ atqȝ qescere posse: qd qdẽ a nobis dĩm ẽ. Hoc enim eorũ omnium que dubitantur solutionẽ habet: ꝛ huiusce nostre tractationis est finis.

P Rincipiũ aũt ↄsiderationis ẽ qd qdem ꝛ dicte dubitationis. q̃re q̃dam eorũ q̃ sunt aliqñ quidẽ mouẽtur: aliquando aũt qescũt iterũ. Necesse aũt aut oĩa qescere semp: aut oĩa semp moueri: aut alia qdem moueri: alia aũt qescere. Et iterũ horũ. aut q̃ mouẽtur moueri semp: que vero quiescũt quiescere semp: aut omnia apta nata sũt similiter moueri ꝛ quiescere: aut reliquũ amplius: ꝛ tertiũ est. Contingit enim alia quidem semper imobilia esse eorum que sunt: alia vero semper moueri: alia aũt cũ vtrisqȝ accipere: qd qdẽ nobis dicẽdũ est. Hoc eni hẽt solutiões omnium dubitatorum: ꝛ finis nobis est huius negocij. T.c.21.

Postq̃ phs i. 7. ostẽderat q̃ in mouẽtibus ꝛ in mobilibus nõ ẽ pcedere in ifinitũ. sȝ ẽ deuenire ad aliqd prĩm: ꝛ ẽt iã ondit q̃ motus sp fuit ꝛ sp erit: vlterius pcedit ad igrẽdũ ↄditionẽ p̃mi motus ꝛ p̃mi motoris. Et diuidit in ptes duas. In prĩa ondit q̃ motus p̃mus ẽ sempiternus: ꝛ q̃ prĩm mouẽs est oĩno imobile. Scdo ex h̃ pcedit ad ondẽdũ q̃lis sit p̃mus motus: ꝛ q̃lis sit p̃mus motor. ibi [At vero aliud facit pn. ꝛc.] Prĩa aũt pars diuidit i tres ptes. In prĩma ponit sub q̃one quandã diuisionẽ q̃nqmẽbrem. In secũda excludit tres ptes pposite diuisionis ibi [Oĩa igit qescere ꝛc.] Tertio ingrit de duobus residuis mẽbris qd eorũ sit verius: qr ex h̃ depẽdet vitas quã ingrere itẽdit. ibi [Oĩa ãt velle aliqñ qdẽ ꝛc.] Dicit ḡ p̃mo q̃ prĩm sequẽtis ↄsiderationis q̃ ingrere itẽdimus de p̃ motu ꝛ p̃ motore: ẽ qd ptinet ad dubitationẽ pdictã quã. s. mouit soluendo 3am rõnẽ. Vñ ↄcludit q̃ q̃dã aliqñ mouẽt ꝛ aliqñ qescũt iterũ: ꝛ nõ semp vel mouent vel qescũt. ex quo ponit motus sempiternus in cõl. Et dicit q̃ necesse ẽ dispositionem rerũ q̃tum ad motum vel quietem tripliciter se habere. Quorũ vnus modus ẽ: vt omnia semper quiescant: ꝛ nihil aliqñ moueat. Secũdus modus est: vt omnia semp moueant ꝛ quedam quiescãt. Tertius modus est q̃ q̃dã moueant ꝛ quedam quiescant. Sed iste tertius modus iterũ diuidit in tres modos: quorũ p̃mus est q̃ quedã mouẽtur ꝛ quedam quiescunt: ita tñ q̃ ea que mouent semper moueant: ꝛ ea que quiescunt semper quiescant: ꝛ nihil sit qd quandoqȝ moueat ꝛ qñqȝ quiescat. Secũdus modus ẽ ecõtrario: q̃ oĩa sunt nata ꝛ moueri ꝛ qescere: ꝛ nihil est qd semp moueat vel semp qescat. Tertius modus huius Lec. 2. o pu' i f.

scḋe diuisionis est: ꝙ alia semꝑ sint imobilia ⁊ nunꝗ̄ moueanṫ: alia semꝑ mobilia ⁊ nūꝗ̄ gescant: alia vō pñt accipi cū vtroq;.s. cū motu ⁊ gete: ita ꝙ qñq; moueanṫ qñq; gescāt. Et istud vltimū mēbrū est nobis determinādū ꝑ veritate: q꞉ in h̄ habenṫ solutiōes oīum obiectoꝝ. Et qñ h̄ ostēderimus habebimus finē quē itēdimus i isto opere.s. ꝑuenire ad ṗmū motū sempiternū: ⁊ ad ṗmū mouēs imobile. Sic ḡ tertiū mēbrū ṗme diuisionis diuidiṫ in tria mēbra: ⁊ fiūt i vniuerso ɋnque mēbra hui᷒ diuisiōis. ¶ Est aūt ɔsiderādū ꝙ in tribus hoꝝ mēbroꝝ oīa entia ponunṫ vnius dispositionis: sicut pȝ in ṗ mēbro quo diciṫ oīa quiescere: ⁊ in secūdo quo dṙ oīa semꝑ moueri: ⁊ in ɋrto quo diciṫ oīa qñq; gescere ⁊ qñq; moueri. In vno aūt mēbro.s. in tertio: diuidunṫ entia in duas dispōnes.s. ꝙ q̄dā semꝑ moueanṫ ⁊ quedā semꝑ gescāt. In vno etiā mēbro.s. in ɋnto diuidunṫ entia in tres dispositiōes: sciꝉȝ ꝙ quedā semꝑ moueanṫ: quedā nūꝗ̄ moueāṫ: quedā qñq; moueanṫ ⁊ qñq; nō moueanṫ. ¶ Et ɔsiderādū ē ꝙ in h̄ vltimo mēbro nō facit mētionē de gete sed de imobilitate. q꞉ ṗmus motor qui nunꝗ̄ moueṫ nō pōt dici ꝓprie gescere: q꞉ vt in ɋnto dictū est: illud ꝓprie quiescit qḋ natū est moueri ⁊ non mouetur. ¶ Secundo ibi.

T. c. 4. l. com. 20.

¶ Uniuersa itaq; cēsere gescere: ⁊ hui᷒ q̄rere rōnē: ipm post habēdo sensū: ibecillitas est ꝑfecto mētis ac hebetudo. Et de toto quodā: sed nō de parte quadaȝ est cōtrouersia. Neq; solū est aduersus philosophū nālē: sed aduersus etiā oēs sciētias: vt simpliciter dicaȝ: opinionesq; oēs. Propterea ꝙ oēs motu vtunṫ. Preterea vt ificiatiōes ṗncipioꝝ i rōnib᷒ mathematicis nō ad ipȝ mathematicū ꝑtinēt: in ceteris q; sili mō: sic neq; idipm refellere qḋ nunc est dictū ad nālē philosophum attinet. Est eni apud ipm hoc supposito: naturam ṗncipium motus esse.

T. c. h. 12. ¶ Oia igiṫ gescere: ⁊ huiusmodi rōnes querere dimittētes sensuȝ: ifirmitas q̄dā est intellectus. Et de toto aliquo: sed nō de ꝑte ambiguitas ē. Neq; solū ad physicū: sed ad oēs scias: vt ē dicere ⁊ oēs opiniones: ꝑp id ꝙ motu vtunṫ oēs. Amplꝰ aūt de pricipiis ipoꝛtunitates sīc i rōnibꝰ circa doctrinas nihil sūt ad mathematicū: silr aūt in aliis: sic neq; de eo qḋ nūc dṙ ad physicū. Suppono enim ꝙ natura principiū motus sit.

¶ Excludit tria mēbra ꝑdicte diuisionis. Et ṗmo ponit ꝙ nō oīa gescāt semꝑ. Scḋo ꝙ nō oīa mouenṫ semꝑ ibi [Fere aūt adhuc ⁊c.] Tertio excludit tertiū mēbrū quo dicebaṫ ꝙ q̄ mouenṫ: mouenṫ semꝑ: ⁊ q̄ gescunt: gescunt semꝑ. ibi [At vō neq; alia qdē.] Circa ṗmū tria ponit quorū ṗmū est ꝙ ex q̄dā itellectus ifirmitate ꝓcedit ꝙ aliq dicāt oīa gescere: ⁊ ꝙ ingrant ad h̄ aliquā sophisticā rōnē dimisso sensu. Procedit eni ex h̄ ꝙ itellectus nō ē sufficiēs ad dissoluēdū sophisticas rōnes que repugnāt his

Capꝰ. 9. que sūt manifesta s̄m sensum. Dictū est aūt in ṗmo topicoꝝ: ꝙ nō est curādū disputare ɔtra q̄scunq; positiones vel ꝓblemata de qbꝰ aliq dubitat idigēs sensu vel pena. Uñ ɔtra istā positionē nō opȝ dubitare ꝑpter stultitiā di-

Destruere motus repugnat oibꝰ sciētiis.

cētis. Scḋȝ qḋ dicit est ꝙ ista dubitatio nō est de aliquo ꝑticulari ente: sed vlr de toto ente: neq; ēt ꝑtinet solū ad nālē phm: sed quodāmodo ꝑtinet ad oēs sciētias demonstratiuas: ⁊ [ad oēs opiniones] .i. ad oēs artes que vtunṫ ɋbusdā opinionibꝰ: sicut rhetorica ⁊ dialectica. q꞉ oēs artes ⁊ scientie vtunṫ motu. Practice quidē q̄si dirigentes aliquos motus. Naturalis aūt phia speculādo nām motus ⁊ mobiliū. Mathematici ēt vtunṫ motu imaginato: dicētes ꝙ pūctus motus facit lineā. Metaphysicus autē ɔsiderat de ṗmis ṗncipiis. Sic igiṫ pȝ ꝙ destruere motū repugnat oibꝰ scientiis. Error aūt qui ꝑtinet ad oīa entia: ⁊ ad oēs scias: nō ē reprobādus a nāli sȝ a methaphisico. Nō ḡ ꝑtinet ad nālē ɔtra istū errorē disputare. Tertium qḋ dicit ē ꝙ irrationabiles ⁊ ipoꝛtune dubitatiōes de ṗncipiis i doctrinis mathematicis nō ꝑtinēt ad mathematicū vt eas remoueat. ⁊ silr ē in aliis sciētiis. Et silr nec ad physicū ꝑtinet destruere huiꝰ pōnē q̄ repugnat suis ṗncipiis. In q̄libet eni scia supponiṫ ꝑ ṗnᵒ diffo subiecti. Uñ ⁊ in sciētia que est de natura: supponiṫ q̄si ṗnᵐ ꝙ natura sit ṗnᵐ motus. Sic ergo ꝑ tria media apparet ꝙ ad nālēȝ nō pertinet ɔtra hāc positionē disputare. ¶ Scḋo ibi.

¶ Asserere autē cūcta moueri: est qdem fere falsum: aut minꝰ scie nālis fines egrediṫ. Quāꝗ̄ eni in nālibus posita est natura motus ṗncipiuȝ: ⁊ quietis. Tñ motus naturale magis esse videtur.

¶ Fere aūt adhuc ⁊ oia dicere moueri: falsuȝ qdē. Minus aūt h̄ ꝑter artē. Positū quidē eniȝ est: ꝙ natura in physicis principiū sit motꝰ ⁊ getis. Similiter autem physicum est motus. T. c. 13.

¶ Excludit s̄m mēbrum quo ponebaṫ ab Heraclito oīa semꝑ moueri. Et ṗmo cōparat hāc opionē ꝑcedēti opioni q̄ ponebat oīa semꝑ gescere: ⁊ dicit ꝙ dicere oīa moueri semꝑ vt Heraclitꝰ dixit ē qdē falsuȝ: ⁊ ɔtra ṗnᵒ scie nālis: sed tñ minꝰ repugnat arti hec positio ꝗ̄ ṗᵃ. Et ꝙ qdeȝ repugnet arti manifestū est: q꞉ tollit suppositionē scie nālis in q̄ poniṫ ꝙ nā nō solū est ṗnᵐ motꝰ: sed ēt getis. Et sic pȝ ꝙ silr nāle est ges sicut ⁊ motus. Uñ sicut ṗma opinio q̄ destruebat motū erat ɔtra sciam nālē: ita ⁊ hec positio que destruit quietē. Ideo aūt dixit hanc opinionēȝ eē minus preter artem: quia quies nihil est aliud ꝗ̄ priuatio motꝰ: ꝙ aūt nō sit priuatio motus: magis pōt latere ꝗ̄ ꝙ non sit motus. Sunt enim quidam motus parui ⁊ debiles: qui vix possunt sentiri: ⁊ sic potest videri ꝙ aliquid quiescat qḋ non quiescit. Sed motus magni ⁊ foꝛtes latere nō pñt. Uñ nō dici pōt ꝙ decipiaṫ sensus in ꝑceptiōe motus: sicut in ꝑceptione getis. ¶ Et ideo scḋo ibi.

¶ Atq; inquiūt qdaȝ nō eoꝝ que sūt alia nō moueri: sed vniuersa: sempq; moueri: nō tñ videri: sed latere id nostrū sensū. Quibus ⁊ si nō distinguūt quonaȝ motu: an oibus dicant: nō est difficile occurrere: falsamq; hanc sententiam esse ostendere.

¶ Et dicūt qdā moueri eoꝝ q̄ sūt: nō alia qdem: alia vō nō: sed oia ⁊ semꝑ: sed latere hoc nostrū sensuȝ. Ad quos etiā qdē nō determinātes q̄leȝ motū dicūt aut oēs: nō difficile est cōtradicere.

¶ Ostēdit quō hāc scḋam positionem aliq posuerūt: ⁊ dicit ꝙ qdā.s. Heraclitus ⁊ eius sequaces dixerūt ꝙ omnia q̄ sūt semꝑ mouenṫ: nō solū q̄dā: aut aliquādo. Sed motus latet sensum nostrum. Qui si loquerenṫ de aliqbus motibus: eoꝝ dictum sustineri posset. Sūt enim aliq motus qui nos latēt. Sȝ q꞉ nō determināt de quali motu loquanṫ sed dicūt de oibus motibus: iō nō est difficile ɔtra illos obiicere: q꞉ multi motus sunt de quibus manifestū est ꝙ non possunt semper esse. ¶ Tertio ibi.

¶ Fieri eni nō pōt vt icremēta ɔtinue: vel decrementa suscipianṫ: sed est ⁊ mediū ipȝ. Est aūt hec sententia ꝑsimilis ei: que ē de ɔsumptione lapidis a gutta: ⁊ de diuisiōe saxoꝝ cū a plantis que ide pullulāt di-

scindunt. Nō eni si tātum pepulit pluīa: aut abstulit gutta: τ dimidiū in dimidio tpis pepulit: aut abstulit pus: sed vt in nauis fit tractu: sic τ tātū tot gutte mouēt. Pars autē ipsaꝝ nullo in tpe tantū mouet. Atqꝫ diuidit qdē id: qd est ablatū plures in ptes: attamen illaꝝ nulla seorsuꝫ est mota: sed totū simul est motū. Pꝫ igit nō necessariū eē semp aliquid abire: qꝛ diuiditur in infinita decretio: sed totū interdum abire.

¶ Neqꝫ eni augeri neqꝫ minui difficile ē ꝯtinue: sed ē τ mediū. Est aūt similis rō huic de eo qd est guttaꝫ ꝯterere apta nata τ lapides scindere. Nō eni si tantū effodit aut remouit gutta: τ mediū in medio tēpore prius: sed sicut nauis tract⁹ ē: τ gutte tot tātū mouēt. Pars aūt illoꝝ i nullo tēpore tantū. Diuidit quidē eni qd remotuꝫ ē i plura: sed nihil coꝝ motū ē seorsū sꝫ sil. Manifestū igit ꝙ nō ē necāriuꝫ semp aliqd abire. qꝛ diuidit diminutio in ifinita: sꝫ totū aliqñ abire.

¶ Ponit rōnes ꝯtra opinionē predictā. Et pmo qꝛtum ad motum augmēti. Secundo quantum ad alterationis motū ibi [Silr aūt τ in alteratiōe.] Tertio qꝛtū ad motum localē ibi [Et fm ꝙ fert τc.] Ideo aūt ab augmēto icipit qꝛ Heraclitus maxime iducebat ad suā positionē ex ꝯsideratione augmēti. Uidebat eni aliquē augeri fꝫ aliquā modicā quātitatē in vno anno: τ supponēs augmētū esse ꝯtinuuꝫ: credebat ꝙ in qlibet pte illius tēporis fm aliqd illius quātitatis augeret: τ tn̄ nō sētit istud augmētū: qꝛ fit in modica tēporis pte. Et sic arbitrabatur esse in alijs que vident gescere. Dicit ḡ ꝯtra hoc Ar. ꝙ nō est possibile ꝯtinue aliqd augeri vel minui: ita. s. ꝙ qꝛtitas aucta diuidat fꝫ tēpus: ita ꝙ in qlibet pte aliqd eius augeat. sed iterponit mediū tēpus post augmētū vnius partis in quo nihil augetur: sed fit dispō ad augmētū sequētis partis. Et hoc manifestat p silia. Quoꝝ pmū est: qꝛ videmus ꝙ gutta pluuie multiplicata ꝯterit lapidē. Scdm exēplū est: qꝛ videmus ꝙ nascētia. s. plāte in lapidib⁹ nascētes lapides diuidūt. Sed nō possumus dicere ꝙ si gutta multiplicata tātū fodit vel remouet de lapide in tāto tēpore: ꝙ medietas guttaꝝ prius in medio tpe remouerit medietatem illius quātitatis: sed ita ꝯtingit hic sicut in trahētibus nauē. Nō. n. si cētū hoies trahūt nauē per tātū spatiū in tāto tēpore: sequit ꝙ media ps illoꝝ moueat per medietatē spatij in eodē tēpore: vel p idē spatiū in duplo tempore: vt in. 7. dictū est. Ita ēt nō sequit si multe gutte effodiūt lapidē ꝙ aliqua pars illaꝝ guttaꝝ pmo remouerit medietatem in aliquo tēpore. Et huius rō est: qꝛ illud qd remouet a lapide per multas guttas ē quoddā diuisibile i plura. sed tn̄ nō seorsuꝫ aliqd illoꝝ pluriū a lapide remouet: sed simul omnes ptes put sūt in potētia in toto remoto. Et loquit hic de pmo qd remouet. Nihil. n. phibet p longinquū tēpus aliquā tā magnā quātitatē remoueri a lapide per guttas: ꝙ aliq̄ pars remota est prius per ptē guttarū. Est tn̄ deuenire ad aliqd qꝛtum remotū qd totū sil remouet τ nō ps post partē. In remotione ergo illius totius nulla guttaꝝ precedētiū aliqd remouebat: sed disponebat tn̄ ad remotionē. Ultima aūt agit in vtute oium remouendo id ad cuius remotionem cetere disponebant. Et similr etiā est in motu diminutiōis. Nō est. n. necessarium ꝙ si aliqd decrescit tantum in tāto tempore: ꝙ illa quantitas in infinitum diuidatur ꝙ semper in qualibet parte temporis aliquid illius quantitatis subtractum habeat. Sed totū simul aliquando abibit. Et similiter etiā est in augmento. Et sic non oportet ꝙ cōtinue aliquid augeatur vel minuatur. ¶ Deinde cum dicit.

Lec. vii. com. 36.

¶ Silr τ in quauis alteratione dcm̄ est. Non enim si id qd alterat in ifinitū est diuisibile: iō τ alteratio fit simul per partes: sed persepe fit: vt congelatio.

¶ Similiter aūt τ in alteratiōe qlibet. Nō enim si partibile in ifinituꝫ ē qd alterat: ppter hoc τ alteratio: sed velox fit multotiēs sicut ꝯgelatio.

¶ Cōtradicit pdicte positiōi qꝛtum ad alterationē: τ hoc tribus modis. Primo eni dicit ꝙ silr dicēdū est in qualibet alteratione sicut dictū est in augmēto. Quāuis. n. corp⁹ qd alterat sit partibile in ifinitū: nō tn̄ opꝫ ꝙ ppter hoc alteratio in ifinitū diuidat: ita ꝙ in qualibet pte temporis aliqd alteratiōis fiat. Sed multotiēs fit velox alteratio: ita. s. ꝙ multe ptes corporis alterati simul alterant. Sicut accidit in densatione siue ꝯgelatione aque: tota enim aliq̄ aq̄ sil ꝯgelat: nō pars post partē. Si tamē accipiatur multū de aq̄ nihil phibet partē post partē ꝯgelari. ¶ Est aūt ꝯsiderādū ꝙ hoc qd hic dicit de alteratiōe τ augmento videt ꝯtrari his q̄ dicta sūt in. 6. vbi ostēsuꝫ est ꝙ motus diuidit fm diuisionē tēporis τ mobilis τ rei fm quā est motus. ¶ Sed sciēdū ē ꝙ Ar. in. 6. determinabat de motu in cōi non applicādo ad aliqua mobilia: τ ideo ea q̄ ibi de motu tractauit accipiēda sunt fm exigentiā ꝯtinuitatis motus. Hic aūt loqtur de motu applicādo ad determinata mobilia in qbus ꝯtingit aliquē motū iterrūpi τ non ꝯtinuari: qui fm rationem cōmunem motus posset esse continuus. ¶ Secundam rationem ponit ibi.

T. c. 6. pn°. i8.

¶ Preterea cū qspiaꝫ egrotauerit necesse est tēpus in quo sanabit fieri: τ nō in tpis fine mutari: atqꝫ ad sanitatē: τ ad nihil aliud mutet necesse ē. Quare alterari ꝯtinue dicere: rebus est ꝑspicuis admodū aduersari. Alteratio enim ad cōtrariū est transitio.

¶ Amplius cū ifirmet aliqs: necesse ē tēpus fieri in quo sanabit: τ non in termino tpis mutari. Necē aūt in sanitatē mutari: τ in aliud nulluꝫ. Quare dicere ꝯtinue alterari: multū in manifestis ē ambigere. In ꝯtrarium enim alteratio.

¶ Et dicit ꝙ si aliqs q infirmat debeat sanari: necesse est ꝙ sanet in aliquo tpe: τ nō in termino tēporis. Et necesse est vlteri⁹ ꝙ ipsa mutatio sanationis tēdat in determinatū terminū. s. in sanitatē: τ nihil aliud. Si ḡ omnis alteratio reqrit determinatū tēpus: τ determinatū terminū: qꝛ ois alteratio ē i ꝯtrariū vt in. 5. dcm̄ ē. Nulla aūt talis mutatio ē semp ꝯtinua. Dicere ḡ ꝙ aliqd semp τ ꝯtinue alterer: ē dubitare de manifestis. ¶ Tertiā rōnē ponit ibi.

Lec. 4. t. com. 19.

¶ Lapis etiam neqꝫ durior fit: neqꝫ mollior.

¶ Lapisqꝫ neqꝫ durior fit neqꝫ mollior.

¶ Dicit ꝙ lapis non fit neqꝫ durior neqꝫ mollior etiam p temporis longinquitatem. Et sic stultuꝫ est dicere ꝙ oia semper alterentur. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Atqꝫ de latione mirabile est ꝑfecto si lapis latuit deorsum ferri: aut in terra manere.

¶ Et fm ꝙ fertur: mirabile est: si latuit lapis deorsum latus aut manens in terra. T. cō. 24.

¶ Contradicit predicte opinioni quantum ad motum localem dupliciter. Primo quideꝫ qꝛ aliqui motus locales τ quietes ita sunt manifesti: ꝙ latere non possunt. Mirabile eni videtur si lateat quando lapis fertur sursum: aut quādo quiescit in terra. Et sic nō potest dici ꝙ propter latentiam motus localis: ponantur omnia semper moueri

localiter. ¶ Secundo ibi.

¶ Preterea terra ceteraq; singula corpa necessario suis in locis manēt. Ex his aūt violēter mouenꝭ. Qꝫ si quedā ipsoꝝ sūt suis in locis: neq; loco oia moueri necesse est. Ex his igitur atq; similib⁹ alijs credide rit q̄spiā fieri nō posse vt aut omnia semꝑ moueantur: aut omnia semper quiescant.

¶ Amplius aūt terra⁹ ⁊ alioꝝ vnūqd̄q; ex necessitate ꝑmanent quidē in proprijs locis: mouentur autē violēter ex his. Siquidē igiꝭ quedam ipsorum sunt in proprijs locis: necesse neq; ſm locū oia moueri. Quod qdē igiꝭ impossibile fit aut sempomnia moueri aut semꝑ oia q̄escere: ex his ⁊ alijs hui⁹ sciet vtiq; aliquis.

¶ Ratiocinatur sic. Terra ⁊ q̄lïbet aliud corpus naturale quando sunt in proprijs locis ex necessitate nature q̄escūt ⁊ nō mouentur ex proprijs locis: nisi per violentiaz. Sed manifestū est quedā corpoꝝ naturaliū esse in proprijs locis. Necesse est ergo dicere ꝙ quedaz quiescāt ſm locū: ⁊ ꝙ non omnia localiter mouenꝭ. ¶ Ultimo autez epilogando cōcludit ꝙ ex premissis ⁊ alijs similibus potest quis scire ꝙ impossibile est aut semper omnia moueri: sicut dixit Heraclitus: aut semper omnia q̄escere: sicut dixit Zeno ⁊ Parmenides ⁊ Melissus. LEC. VI.

¶ At v̄o neq; fieri pōt vt alia semꝑ moueantur: alia semꝑ q̄escāt: ⁊ nihil iterdū moueaꝭ iterdū q̄escat. At q; dōm ē: vt antea dicta eē nō pōt: sic ⁊ hec eē non posse. Uidem⁹ eni dictas mutatiōes fieri in eisdem.

At v̄o neq; alia quidē semꝑ contingit quiescere: alia v̄o semꝑ moueri: aliqñ autē q̄escere: ⁊ aliquādo moueri nullum. Dicēdū autez ꝙ impossibile fit: sicut ⁊ in dictis prius ⁊ in his. Uidemus enim in eisdem fieri dictas mutationes.

Reprobatis duob⁹ mēbris ꝑmisse diuisiōis: h̄ reprobat tertiū quo. s. pōt posse: entia diuidi i duas dispōnes tm̄: ita ꝙ q̄dā semꝑ q̄escerēt: alia semꝑ mouerēꝭ: ⁊ nō sit tertiū genus entiū q̄ q̄nq; moueantur: q̄nq; q̄escāt. Hoc aūt reprobat dupl'r. Prio qdē sicut ⁊ ꝑdictas duas positiōes: ex eo ꝙ repugnat sensui. Nō solū eni videm⁹ ad sensum ꝙ quedā mouenꝭ: per qd̄ destruitur ꝑma positio ponētiū oia q̄escere semper: ⁊ ꝙ quedā q̄escūt: per qd̄ destruitur scd̄a positio: ponētiū oia moueri semper: sed etiam videmus ꝙ in eisdem rebus fiūt predicte mutationes seu variatiōes de motu in quietez: ⁊ de quiete in motum: per quod apparet ꝙ aliqua sunt q̄ q̄nq; mouenꝭ: ⁊ q̄nq; quiescunt. ¶ Secundo ibi.

¶ Et insuꝑ his q̄ ꝯtēdit: reb⁹ ꝑfecto manifestissimis aduersaꝭ. Neq; eni accretio neq; violētus mot⁹ erit ꝑfecto: si nō ꝑter naturaz mouebiꝭ prius quiescens. Preterea generationē hec sententia corruptionēue tollit. Hene autē ⁊ ip̄m moueri: fieri q̄dā vniuersis ⁊ corrūpi videtur. At qd̄ eni quippiā mutatur: id fit: aut in hoc. Ex quo v̄o mutatur in id corrūpitur: aut hinc. Quare ꝑspicuum ē reꝝ eē nōnullas que mouētur interdum atq; quiescunt.

¶ Et adhuc q; oppugnat manifestis dubitans. Neq; eni augmētū: neq; violentus erit motus: nisi mouebiꝭ extra nām quiescēs prius. Generationē igiꝭ remouet ⁊ corruptionē hec rō. Fere aūt ⁊ moueri fieri quiddā ⁊ corrūpi videꝭ oibus. In qd̄ quidē eni mutaꝭ fit hoc: aut in hoc. Ex quo autē mutatur corrumpitur hoc: aut ab hinc. ¶ Quare manifestuz est ꝙ alia quidē mouentur: alia v̄o quiescunt aliquando. T.cō. 25

¶ Reprobat idē ꝑ h̄ ꝙ qui hāc dubitationē induceret repugnaret his q̄ sūt manifesta in nā. Prio eni tolleret motus augmēti. Uidemus eni motū augmēti esse in his que nō semꝑ augebanꝭ. Alioqn si semꝑ augerenꝭ nō esset augmētū ad determinatā quātitatē: sed in ifinitū. ¶ Secūdo tolliꝭ motus localis violētus. Nō enim est motus violentus: nisi sit aliquid qd̄ extra nāz moueaꝭ: qd̄ ꝑus q̄euerit ſm nām: cū motus violētus nō sit nisi recessus a q̄ete nāli. Si ḡ nullū q̄escēs pōt moueri: sequeꝭ ꝙ id qd̄ quiescit nālr: nō possit postmodū ꝑ violētiā moueri. ¶ Tertio excludiꝭ gn̄atio ⁊ corruptio ꝑ hāc pōnē. Hnō enim est mutatio de nō eē in eē: corruptio v̄o de esse in nō esse. Ad hoc ergo ꝙ aliqd corrūpatur op; ꝙ prius fuerit ens ꝑ aliqd tēpus: ⁊ ad hoc ꝙ generetur op; ꝙ prius fuerit nō ens ꝑ tēpus aliqd̄. Quod aūt per tēpus aliqd̄ ens est vel nō ens: q̄escit: vt large de q̄ete loquamur. Si igiꝭ nullū q̄escens pōt moueri: seqtur ꝙ nihil qd̄ nō ē per aliqd̄ tempus possit generari: ⁊ nihil quod est in aliquo tp̄e: possit corrūpi. ¶ Quarto aūt vltei⁹ hec positio destruit vl'r oēz motū: q; in oi motu est quedā generatio ⁊ corruptio vel simpliciter vel ſm qd. Quod enim in aliqd moueꝭ sicut in terminū [generaꝭ hoc.] Quātū ad motuz alterationis ⁊ augmēti. [Aut i hoc.] Quātū ad motū localē. Sicut qd̄ moueꝭ de nigro in albū: aut de paruo in magnū fit albū aut magnum. Quod aūt moueꝭ ad aliquez locū: fit existens in loco illo. Sed ex quo aliqd mutatur sicut a termino a quo [corrūpitur hoc.] In motu alterationis ⁊ augmenti. vt nigrū aut paruū. [Aut ab hinc.] quātū ad motū localē. Quia ergo in oi motu est gn̄atio ⁊ corruptio: dum ꝑdicta positio tollit generationem ⁊ corruptionem: per ꝯsequēs tollit omnē motū. Quia ergo hec que dicta sūt: sunt impossibilia: manifestum fit ꝙ quedam mouenꝭ. non quidem semper. sed aliquando: ⁊ quedam quiescunt. non semper. sed aliquando. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Oia aūt iterdū moueri: interdum quiescere cēsere: iam ad olim dictas rationes est adiungendum.

¶ Oia aūt velle aliqñ q̄escere: aliquādo aūt moueri: hoc iā copulandū ad antiquas rōnes.

¶ Ingrit de alijs duob⁹ mēbris ꝑmisse diuisionis. Et ꝑmo manifestat suā itentionē. Scd̄o exequiꝭ ipsā. ibi [Mouētiū igiꝭ ⁊ eoꝝ que mouenꝭ ⁊c.] Circa ꝑmū tria facit. Primo ostēdit ad quā positionē pertineat quartū mēbrum. Scd̄o ea q̄ dicta sunt in isto capitulo recolit ibi [Principiū aūt itez faciēdū ⁊c.] Tertio ostēdit qd restat dicendum ibi [Reliquū aūt ꝯsiderandū ⁊c.] Dicit ergo ꝑmo. ꝙ ponere ꝙ omnia quandoq; quiescunt ⁊ quandoq; mouētur: hoc iam pertinet ad antiquas rationes quas tetigimus disputantes de motus sempiternitate. Hoc enim posuisse videtur precipue Empedo. ꝙ omnia quandoq; mouentur sub dominio amicitie ⁊ litis: ⁊ q̄nq; quiescant inter medijs temporibus. ¶ Secundo ibi.

¶ Principiū aūt idē rursus: qd̄ prius fecimus: post hec ē sumēdū: que modo determinauimus. Aut eniz vniuersa q̄escunt: aut vniuersa mouenꝭ: aut quedam q̄escunt: quedaz mouētur. Et si q̄dā eoꝝ que sūt q̄escūt: q̄dam mouētur: aut cūcta nūc quiescāt: nūc moueanꝭ: aut alia sꝑ q̄escāt: alia semꝑ moueantur: alia

iterdū moueātur: iterdū qescant necesse est.

¶ Principiū aūt iterū faciendū a nūc determinatis idē qd qdē icepimus prius. ¶ Aut eniz oia qescūt: aut oia mouent: aut hec qdē quiescunt: hec autē mouētur eorū q̄ sunt. Et si alia quidez quiescunt. alia vero mouentur eorum que sunt: necesse est aut omnia aliquando quidem quiescere: aut oia aliqn̄ moueri: aut quedaz semper quiescere: alia vero moueri ipsorum. T.c.26.

¶ Resumit ea q̄ dicta sūt i isto capitulo. Et pmo resumit ea q̄ dicta sūt in diuisione suprapósita. Scdo reprobatione pme partis q̄ ponit oia qescere semp ibi[Quod qdez igit nō possibile 7c.] Tertio reprobationē alioꝝ duorum mēbroꝝ ibi[Silr aūt ipole 7c.] Dicit ḡ p ꝙ ad maīfestādū magis ītētionē sequētiū debemus īcipere ab his q̄ nuper determinauimus sumētes idē pn^m qd pus. s. ꝙ entia opꝫ p ꝙ se habeāt in aliqua hoꝝ triū dispositionū scilz ꝙ vel oia qescant: vel oia moueantur: vel ꝙ quedam quiescāt 7 quedā moueant. Et h tertiū iterū in tria diuiditur: qꝛ si eoꝝ q̄ sūt: quedā qescūt 7 quedā mouent: necesse est ꝙ vel oia sic se habeāt: ꝙ qn̄qꝫ quiescant 7 qn̄qꝫ moueātur: vel ꝙ quedā semp qescāt: quedā aūt semp moueant: vel ꝙ cū his duobus apponat tertiū mēbrū. s. ꝙ alia sint que quiescant aliquando 7 non semp: alijs quandoqꝫ motis 7 non semper. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Impole igit eē cūcta qescere dictū qdē 7 prius ē: dicam⁹ aūt 7 nūc idipsuz: atqꝫ pbem⁹. Naz 7 si vere res ita se hꝫ (vt qdā ingunt) id qd est: ifinitū eē atqꝫ imobile: nō tn̄ sensu sic eē videt: sed eoꝝ q̄ sūt complura mouēt. Si igitur sit opinio falsa: vel oino opinio: 7 mot⁹ ēt ē. Et si imaginatio ēt sit: 7 si iterdū sit: de qbusdā: iterdū aliter videat. Imaginatio enim 7 opinio: motus quidā eē vident. Sꝫ de his quidē cōsiderare: 7 eorum querere rationē: que melius habemus: q̄ si rōnis indigeremus: hominis est profecto male id quod est melius 7 id quod est deterius: id qd est credibile: 7 id quod non est credibile: principium deniqꝫ 7 non principium discernentis.

¶ Qꝫ qdē igit nō pole sit oia qescere: dictum est prius. Dicem⁹ aūt 7 nūc. Si eni fm veritatē sic se habet: sicut qdā dicūt eē ꝙ est ifinitū 7 imobile: sꝫ nō qd videt fꝫ sensū: sꝫ mouent multa eorū q̄ sūt. Si qdē igit opinio ē falsa: aut oino opinio: 7 mot⁹ ē: 7 vtiqꝫ si phātasia: 7 si aliqn̄ qdē sic videat: aliqn̄ aūt aliter. Phātasia qdē 7 opinio mot⁹ qdā eē videt. Sed de h qdez itendere 7 querere rōnē quoꝝ digni⁹ habem⁹ q̄ rōne indigere: male iudicare est melius 7 peius: 7 credibile 7 nō credibile: 7 pricipiū 7 nō pricipium.

¶ Reprobat pmū mēbrū 7 dicit ꝙ supra dictū est ꝙ non sit pole oia qescere semp: sed 7 nunc etiā aliqd est addendū. Et duo dicit ꝯtra hāc positionē. Primo quidez ꝙ necesse est ponere aliquē motū saltē in aīa. Quia si aliqs velit dicere ꝙ fm veritatē sic se hꝫ ꝙ nihil mouet: sicut dixerūt sequētes Melissuz q posuit ꝙ ens est ifinitū 7 immobile. Sed tn̄ nō videtur ita fm sensum: sed multa entiū mouent vt sensus indicat. Si ḡ aliqs dicat ꝙ ista opinio est falsa q̄ opinamur quedā moueri: adhuc sequit ꝙ motus sit. Quia si opinio falsa ē: motus est. Et vniuersaliter si opinio ē: motus est. Et similr si phātasia est: motus est. Et h iō: qꝛ phantasia est qdā motus sensitiue partis factus a sensu fꝫ actū. Opinio ēt qdā motus est rōnis ex aliquibus rōcinationibus pcedens. Sed adhuc manifesti⁹ sequit ꝙ motus sit in opinione vel phantasia: si aliquādo videat nobis sic esse. aliquādo aliter: qd ꝯtingit cū qn̄qꝫ vident nobis aliq̄ qescere: qn̄qꝫ vo nō qescere. Sic ergo oino sequit ꝙ motus sit. ¶ Scdo ꝯtra hanc opinionē dicit ꝙ apponere itentionē ad destruendū hāc opinionē: 7 querere rōnem ad pbādū illas res quas debemus habere in maiori dignitate q̄ ꝙ rōne indigeāt: qꝛ. s. habentur vt per se manifesta: hoc inq̄ facere nihil est aliud q̄ male iudicādo discernere iter melius 7 peius in moralibus: 7 inter credibile 7 incredibile in logicis: 7 inter pn^m 7 nō pn^m in demonstratiuis. Qui eni querit rōnē ad pbandū ea que p se sunt manifesta: 7 sic habent vt pncipia: nō cognoscit ea esse pncipia dū ea per alia pncipia pbare intēdit. Similiter videt ꝙ nō sciat cognoscere qd sit credibile 7 icredibile: qꝛ id qd est p se credibile p aliud pbare intēdit: ac si nō esset per se credibile. Nec ēt inter melius 7 peius posse discernere videt: qui magis manifesta p minus manifesta probat. Est aūt per se manifestū aliq̄ moueri. Non ergo ad hoc debet esse nostra intentio: vt hec probare rationibus nitamur. ¶ Tertio ibi.

¶ Silr aūt ē ipole: 7 oia moueri: aut alia moueri sp: alia qescē semp. Ad hec eni oia vna ē sufficiēs fides. Videm⁹ eni q̄dā iterdū moueri: iterdū qescere. Quare pꝫ ipossibile eē silr cūcta qescē: 7 oia cōtinue moueri: ac alia moueri semp: alia quiescere semper.

¶ Similiter aūt 7 ipole ē 7 oia moueri: aut alia qdē semp moueri: alia vo semp qescere. Ad oia eni hec sufficiēs ē vna fides. Videmus eni q̄dā aliqn̄ qdē qescere: aliqnādo qdē moueri. Quare manifestuz ē: ꝙ ipole sit silr oia quiescere: 7 omnia moueri continue: ex eo ꝙ alia quidem semp mouentur: alia vo quiescunt semp.

¶ Excludit alia duo mēbra pmisse diuisionis: 7 dicit ꝙ sicut ipossibile est oia qescere semp: ita etiā impossibile est omnia moueri semper: aut etiam ꝙ alia semp moueant 7 alia semp qescāt: ita ꝙ nihil sit qd qn̄qꝫ moueat 7 qn̄qꝫ qescat. Cōtra oia hec sufficit fidē facere p vnū mediū: qꝛ s. videmus ꝙ quedā qn̄qꝫ mouēt 7 qn̄qꝫ iterū qescūt. vn̄ manifestū ē ꝙ ipole ē dicere ꝙ oia ꝯtinue qescāt qd erat p^m mēbrū: 7 ꝙ oia ꝯtinue moueant. qd erat 2^m mēbꝝ: vel ꝙ quedam semper moueantur 7 quedam semper qescāt: 7 nihil sit medium. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Restat igitur cōtemplandū eē: vtrū vniuersa talia sint: vt moueantur atqꝫ quiescant: an alia quidez talia sint: alia vo semp quiescant: 7 alia continue moueantur. Hoc eni iā a nobis est demonstrandum.

¶ Reliquū ḡ ꝯsiderandū ē: vtrū oia huiusmodi possibilia moueri 7 quiescere. Aut quedā qdē sic: aliqua vo semp quiescunt: aliqua vo semp mouētur. Hoc eni demōstrandū ē a nobis. T.c.27.

¶ Ostēdit quid restat dōm: 7 ꝯcludit ex premissis ꝙ cum tria mēbra pmisse diuisionis stare nō possint: reliquit cōsiderandum quod mēbrum alioꝝ duoꝝ sit verius: vtrū s. ꝙ oia sint possibilia moueri 7 qescere: aut q̄dā sint possibilia moueri 7 qescē: ita tn̄ ꝙ aliq̄ sint q̄ sp qescāt: 7 aliq̄ q̄ sp moueātur. Hoc eni vltimū ē qd demōstrare itēdim⁹. Sic enim ostendet pmū motum esse sempiternum: 7 p^m motorem esse imobilem. LEC. VII.

¶ Eoꝝ igit̃ q̃ mouẽt ⁊ q̃ mouent̃: alia ꝑ accñs: alia ꝑ se mouẽt atq3 mouẽtur. Per accidẽs qdẽ ea q̃ sũt in hisce q̃ mouẽt aut mouent̃: ⁊ q̃ ꝑ partẽ. Per se aũt ea que mouẽt aut mouent̃: nõ ex eo q2 sũt in hisce q̃ mouent aut mouent̃: neq3 rursus ex eo q2 pars aliq̃ sua mouet aut mouet̃. Eorum aũt que per se mouentur: quedã a seipsis: quedã ab alio motu ciet̃: atq3 alia nã: alia violentia p̃terq3 nãm mouentur.

Mouentiũ igit̃ ⁊ eoꝝ que mouent̃: alia quidẽ mouẽt ⁊ mouent̃ ẜm accidẽs: alia aũt per seipsa. Scd̃m accñs quidem: vt quecũq3 in eo q sũt in mouẽtibus: aut in his que mouentur: ⁊ que sũt ẜ3 ꝑtẽ. Alia autem per seipsa quecũq3 non in eo q sint in mouente. aut in his que mouentur in eo q pars aliqua ipsorum mouet aut mouetur. Eorum autem que mouentur per se: alia quidem a seipso: alia ṽo ab alio. ⁊ alia quidem natura: alia ṽo violentia ⁊ extra naturam.

Postq̃3 ph̃s suã intẽtionẽ manifestauit: h̃ incipit ꝓsequi suã intẽtionẽ. s. nõ oĩa qñq3 moueri ⁊ qñq3 qescere: s3 aliqd ẽẽ oĩno imobile: aliqd aũt qd̃ semper mouet̃. Diuidit̃ aũt ista pars in duas. In p̃ma ondit p̃mũ mouẽs ẽẽ imobile. In scd̃a ostẽdit p̃mũ mobile semper moueri. ibi[At ṽo si aliqd̃ ẽ.] Prima pars diuidit̃ in duas. In p̃ma ondit p̃mũ mouẽs ẽẽ imobile ex ordie mouẽtiũ ⁊ mobiliũ. In scd̃a ex sempiternitate mot⁹. ibi[Et iterũ ɔsiderãs ⁊c.] Pria pars diuidit̃ in ptes duas. In p⁰ ostẽdit p̃mũ mouẽs ẽẽ imobile. In scd̃a ostẽdit ipm̃ esse ꝑpetuũ ibi[Quoniã aũt opz.] Circa p̃mũ duo facit. Prio ostẽdit quoddã qd̃ est necessariũ ad ꝓbationẽ sequentiũ. s. q omne qd̃ mouet̃ ab alio mouea. Scd̃o ostẽdit ꝓpositũ ibi[Hoc aũt dupl̃r.] Ostẽderat siquidẽ supra in p̃n⁰

Lec. i. 2. com. 2.

7. oẽ qd̃ mouet̃ ab alio moueri rõne cõi accepta ex parte ipsius motus: sed q2 incepit applicare motũ ad res mobiles: illud qd̃ supra vniuersaliter est ostẽsum. hic ostendit vl̃r verificari in oĩbus mobilibus ⁊ mouẽtibus. Vñ p̃ma pars diuidit̃ in partes duas. In p̃ma ponit diuisionẽ mouẽtiũ ⁊ mobiliũ. In scd̃a manifestat ꝓpositũ in singulis ibi[Et maxie moueri.] Circa p̃mũ duo facit. Primo diuidit mouẽtia ⁊ mobilia. Scd̃o manifestat positã diuisionem ibi[Or. n. ipm̃ a seipso.] Prio g̃ ponit tres diuisiones mouẽtiũ ⁊ mobiliũ: q̃rũ p̃ª ẽ q mouẽtiũ ⁊ mobiliũ q̃dã mouẽt seu mouent̃ ꝑ accñs: q̃dã aũt ꝑ se. Et accipit h̃ ꝑ accidẽs large ẜm q cõprehẽdit sub se et qd̃ ẽ ẜm partẽ. Vñ exponẽs qd̃ dixerat[Per accñs] subdit q ꝑ accidẽs moueri aut mouere dicit̃ dupl̃r. Primo quidẽ dicunt̃ mouere ꝑ accidẽs quecũq3 mouere dicunt̃ ex eo q insunt aliquibus mouẽtibus: sicut cũ dr̃ musicum sanare: q2 hõi cui inest musicã sanat. Et sĩlr dicunt̃ moueri ꝑ accidẽs ex eo q insunt his q̃ mouent̃. vel sicut locatũ in loco: puta dicimus hoĩe3 moueri q2 nauis mouet̃ in qua ẽ: vel sicut accidẽs in subiecto: puta dicimus albũ moueri: q2 corpus mouet̃. Alio mõ dicunt̃ aliq̃ mouere vel moueri: q2 mouẽt aut mouent̃ ẜm partẽ: sicut homo dicit̃ ꝑcutere aut percuti: q2 manus ꝑcutit̃ aut percutit. Per se aũt dicunt̃ moueri aut mouere per remotionẽ duoꝝ predictoꝝ: q2. s. nec dicunt̃ mouere aut moueri ex eo q sint in aliq̃ que mouẽt aut moueãt̃: neq3 ex eo q aliq̃ pars ipoꝝ moueat aut moueat̃. Omissis igit̃ his q̃ mouẽt ⁊ mouẽt̃ ꝑ accñs: subdiuidit ea q̃ mouent̃ ꝑ se. Prio quidẽ: q2 eoꝝ que mouẽt̃ per se: alia mouet̃ a seipsis: sicut animalia: alia ṽo ab aliq̃s sicut inaiata. Tertiã diuisionẽ ponit quia alia mouentur ẜm naturam: alia extra naturam. ¶ Secundo ibi.

¶ Id eni qd̃ a seipso mouet̃: nã sane mouetur: vt aialiũ vnũqdq3. Aial enim a seipo motu ciet̃. Ea ṽo nã moueri dicim⁹: quoꝝ p̃ncipiũ mot⁹ i ipsis iest. Quãobrẽ totũ qdẽ aial nã seip3 mouet: corp⁹ tñ: ⁊ nã ⁊ p̃ternã3 moueri põt. Interest eni tali an tali moueat̃ motu: ⁊ ex quo magis elemẽto ɔstet. Eoꝝ aũt q̃ mouẽtur ab alio: q̃dã nã: q̃dã p̃ternãm mouẽtur. Preternãm terra sursum: ignis deorsum. Partes insuꝑ animalium sepenumero preternaturam mouentur ob positiones motusq3 modos.

¶ Or eni ipm̃ a seipso: nã mouet̃: vt qd̃libet aialiũ: mouet̃ eni aial a seipso. Quorũcũq3 aũt principiũ motus in seipsis est: hoc nã dicim⁹ moueri. Vñ aial quidẽ totũ nã ipm̃ seipsum mouet. Corpus aũt ẜm q est corpus: ɔtingit ⁊ nã ⁊ extra nãm moueri. Differt eni ẜm qualẽ motu3 qd̃ mouet̃ eueniat: ⁊ ex q̃li elemẽto ɔstet. Et eorũ q̃ mouent̃ ab alio: alia qdẽ3 mouent̃ nã: alia ṽo extra naturã. Extra naturã qdẽ vt terra sursum. ⁊ ignis deorsum. Amplius autem partes animalium multotiens mouentur extra naturã iuxta positionem ⁊ modos motus.

¶ Manifestat q̃liter inueniat̃ ẜm nãm ⁊ extra natura3 in his q̃ mouent̃ a seipsis ⁊ q̃ mouent̃ ab alio. Et p̃ dicit de his que mouent̃ a seipsis: sicut sũt aialia q̃ mouẽt seipsa: q mouentur ẜ3 nãm. Quod ꝓbat ꝑ hoc q mouent̃ a p̃n⁰ intrinseco. Illa aũt dicim⁹ a natura moueri quoꝝ p̃nᵐ motus in ipsis est. Vñ manifestũ est q motus aialis quo mouet seipm̃: si cõparet̃ ad totũ aial ẽ naturalis: q2 est ab aia q̃ est natura ⁊ forma aialis. Sed si cõparet̃ ad corpus: cõtingit huiꝰ motũ ⁊ ẽẽ nãlem ⁊ extra nãm. Hoc eni ɔsiderãdũ erit ẜm drĩam mot⁹ ⁊ elemẽti ex quo ɔstat aial. Si eni aial ɔstat ex elemẽto graui p̃dominãti. sicut corp⁹ humanũ: ⁊ moueat̃ sursu3: erit motus violentus quantũ ad corpus. Si ṽo moueat̃ deorsu3 erit motus corporis naturalis. Si aũt essent animalia aliq̃ corpore aerea: vt qdã Platonici posuerũt: de illis eẽt ɔ̃rio dõ3. Secũdo manifestat qual̃r inueniat̃ motus violentus ⁊ naturalis in his q̃ mouentur ab alio. ⁊ dicit q hoꝝ quedã mouent̃ ẜm nã3: vt ignis sursum: terra deorsum. quedam ṽo extra nãm: vt terra sursum: ignis deorsum: qui est motus violẽtus. Tertio ponit alium modum inaturalis motus in aialibus: ẜ3 s. q multotiens partes animalium mouent̃ extra nãm si considerentur rõnes ⁊ modi naturalis motus in partib⁹ animaliũ. sicut homo bracchia flectit ad anterius: tibias autem ad posterius: canes ṽo ⁊ equi ⁊ huiꝰ animalia anteriores pedes ad posterius: posteriores ṽo ad anterius. Si autem fiat motus in aialibus per contrarium erit motus violentus: ⁊ extra nãm. ¶ Deinde cum dicit.

Mouerí a natura quid.

2. de hystorijs aialiũ circa p̃n.

¶ Atq3 maxie qdẽ ꝑspicit̃ id qd̃ mouet̃ ab aliquo motu cieri i hisce q̃ p̃ternã3 mouẽt̃: ꝓpterea qd̃ ab alio moueri p3. Postea ṽo q̃ p̃ternã3 mouẽt̃. ꝑspicit̃ i hisce q̃ nã qdẽ mouẽt̃: a se ãt ipsis motu ciẽtur. In aialib⁹ inqñ. Nõ ẽ eni obscuꝝ si aial ab aliquo moueat̃: sed quonã3 pacto distinguere op3 id qd̃ mouet ipi⁹: ⁊ id quod mouetur. Nã vt in nauigijs: ⁊ in hisce que non natura constant: sic ⁊ in aialibus quod mouet ⁊ quod mouetur diuisum esse videtur: atq3 hoc pacto totum ipsum animal seipsum motu ciere.

Tex.28. ¶ Et maxie mouerl a quodā qd mouet in his q̄ extra nām mouent ē manifestū: pp id qd manifestū est ab alio moueri. Postea aūt q̄ sūt extra nām. Eoꝝ aūt q̄ sūt ꝫ nām ipsa a seipsis vt aialia. Hoc eni nō imanifestū ē si ab aliquo mouetur: ſ3 quomō op3 accipe ipm mouēs ɀ qd mouet. Uidet eni q ibi sit accipiendū sicut in nauib' ɀ nō nā subsistētib': sic ɀ i aialib' eē diuisū mouens: ɀ qd mouet: ɀ sic oē ipm seipm mouet.

¶ Probat oē qd mouet ab alio moueri. Et pmo ostendit in qbus sit manifestū. Scdo ostēdit de his in qbus est dubiū ibi [Maxime aūt dubitat ɀc.] Relictis aūt his que mouent p accidēs: qr ipsa nō mouent: sed dicunt moueri ex eo q q̄dā alia mouent. iter ea q̄ per se mouent: maxime in his q̄ mouent p violētiā ɀ extra nām: manifestū est q id qd mouet: ab alio mouet. Manifestū est eni3 q ea que p violentiā mouent ab alio mouent ex ipsa violēti diffinitione. Est eni violentū. vt dr in tertio Ethi. cuius Tex.11. com.2. pn" est extra nil pferēte vim passo. Post ista vo q̄ mouet p violētiā manifestū ē q id qd mouet: ab alio mouet: in his q̄ mouent ꝫm nām a seipsis: sicut aialia dicunt seipsa mouere. In his eni manifestu3 ē q aliqd ab alio mouet. Sed dubiū pōt eē quomō oporteat accipe i ipsis mouēs ɀ qd mouet. Quātū eni ex pmo aspectu apparet ɀ ꝫm q multis videt: sicut in nauib' ɀ in alijs artificialibus que nō sūt ꝫm naturā: diuersum est qd mouet: ab eo qd mouetur: sic ɀ in animalibus. Uidet enim q hoc mō se habeat ala q̄ mouet: ad corpus qd mouet: sicut nauta ad nauim: Tex.9. vt dr in scdo de aia. Et per hūc modū videt q totu3 aial seipsum moueat inq̄tū vna pars eius aliā mouet. Utru3 aūt se habeat ala ad corpus sicut nauta ad nauim in libro de anima inquirendu3 relinquit. Qd aūt sic aliquid dicatur seipsum mouere inquātū vna pars eius mouet ɀ alia Tex.10. mouet. in sequentibus ostendet. ¶ Secundo ibi.

¶ Maxie vo dubitat reliquū dicte diuisiōis vltīo mēbrū. Eoꝝ eni q̄ motu cient ab alio: q̄dā pter nā3 moueri diximus: q̄dā nā moueri. Hec aūt sint q̄ dubitationē afferunt: a quonā mouent: ceu leuia grauiaq3. Hec eni ad opposita qde3 loca vi pulsa mouentur. Ad propria vo leuia qde3 ad supa: grauia vo ad infera suapte nā ferūtur. A quona3 aūt mouent.

¶ Maxie aūt dubitat reliquū dicte vltie diuisionis. Eoꝝ.n. q̄ ab alio mouent: hec qdē extra naturā posuim' moueri: alia aūt relinquunt ɔtraponi: qr nā. Hec aūt sūt q̄ dubitationē afferūt: a quo mouent: vt leuia ɀ grauia. Hec eni i oppo Tex.19. sitos locos violētia mouēt. ¶ In pprios āt leue qdē sursū. graue āt deorsu3 nā. A quo āt nō adhuc manifestū: sicē eū moueant extra nām.

¶ Manifestat ppositū in his in qb' est magis dubiū. Et circa h facit tria. Pmo ponit i qb' sit magis dubiū oē qd mouet ab alio moueri. qr. s. in grauib' ɀ leuib' cū ꝫm nā3 mouent. Scdo ondit q huiō nō mouēt seipsa ibi [Et nā q3 ipsa a seipsis ɀc.] Tertio ondit a quo moueāt ibi [S3 accidit ɀ h.] Dicit ḡ pmo: q ex quo maxie manifestū est. qd mouet ab alio moueri in his q̄ mouent p violentiā: ɀ post hec in his q̄ mouēt seipsa: maxime videt dubiū i residuo mēbro vltime diuisionis: siue in his q̄ nō mouent seipsa ɀ tn̄ mouent nālr. Ultimā aūt diuisionē dicit istā s. q eoꝝ q̄ mouent nō a seipso sed ab alio: q̄dam mouent extra nā3: q̄dā vo ɔ̄trio mouent ꝫm nām: ɀ in istis dubiū ē a quo moueant: sic sūt grauia ɀ leuia: q̄ qdē in ɔ̄tria loca mouent per violētiam: sed in ppria ꝫm nām: leue. s. sursum: graue vo deorsum. Sed a quo moueant nō est manifestum cum mouent ꝫm nām: sicut est manifestū cū mouentur extra naturam. ¶ Secundo ibi.

¶ Nam impossibile est a seipsis ipsa moueri. Est eni3 hoc officium vite: ac animantiū proprium.

¶ Et nanq3 ipsa a seipsis dicere impossibile est. Uitale. n. h ɀ aiatoꝝ est proprium.

¶ Probat q huiō nō mouēt seipsa q̄tuor rōnibus. Quaꝝ pma ē q mouere seipm ptinet ad rōnē vite: ɀ ē pprie aiatoꝝ. Motu. n. ɀ sensu discernimus aiatū ab inaiato: vt dr Tex.3. in pn°. in pmo de aia. Manifestū est aūt hec nō eē viua: seu aiata. Nō ergo mouēt seipsa. Scda rō ponitur ibi.

¶ Consistere etia3 a seipsis possent. Nā si qppia3 sibi causa sit ambulandi: est ēt causa sibi nō ambulādi.

¶ Et facere stare posse ipa ꝫ seipa. Dico aūt velut si ambulādi cā inest ipsi ɀ nō ambulandi.

¶ Que talis est. Quecūq3 mouēt seipa pñt ēt sibi eē causa getis: sicut videm' q aialia p suū appetitū mouēt ɀ stāt. Si ḡ grauia ɀ leuia mouerēt seipsa motu nāli possent facere stare seipsa: sicut si aliqs est sibi cā ambulandi: est ēt sibi cā nō ambulādi. Hoc aūt videmus esse falsū: qr huiō nō gescunt extra ppria loca: nisi pꝑter aliquā cām extrinsecam phibentē motū ipsoꝝ. ḡ nō mouent seipa. ¶ Sed qr posset aliquis dicere q huiō ɀ si non sint sibi cā standi extra ppria loca: sunt tamē sibi causa stādi in proprijs locis. Subiungit tertiam rationem ibi.

¶ Quare si collocatū eēt i igne moueri sursu3: eēt in ipso sitū deorsū ēt ferri. Meta s quoq3 rōnis egredi tur: ɀ vno motu dumtaxat a seipsis moueri: si ipsa seipsa moueant.

¶ Quare si in ipso ē sursū ferri igni: manifestū ē q i ipo ɀ deorsū. Irrōnabile aūt ē ꝫ vnū motū moueri solū h a seipis. Siqdē seipa mouēt ipa.

¶ Que talis est. Irrōnabile ē dicere q illa q̄ mouēt seipa moueant solū a seipsis ꝫm vnū motū: ɀ nō pluribus motib': qr qd mouet seip3 nō h3 motū determinatū ab alio. ſ3 ip3 sibi determinat motū: ɀ qn̄q3 determinat sibi hūc motū: ɀ qn̄q3 aliū. Un̄ ē i ptāte ei' qd mouet seipm q determinet sibi hūc vel illū motū. Si ḡ grauia ɀ leuia mouerēt seipsa: seq̄ret q si in ptāte ignis eēt q moueret sursu3: q in ptāte ei' eēt q moueret deorsū. Qd nūq̄ videm' accidere: nisi ex cā extrinseca. Nō igit mouent seipsa. Est aūt sciēdū q iste due rōnes sūt pbabiles ꝫm ea q̄ apparēt de mouētib' seipa q̄ sūt apud nos: q̄ qn̄q3 inueniunt moueri hoc motu: qn̄q3 alio: qn̄q3 ēt quiescere. Un̄ nō dixit ipossibile est. s3 [irrōnabile] q̄ mō loquēdi in pbabilibus vti ɔsueuit. Ondet. n. inferi' q si aliqd ē mouēs seip3 in quo mouēs ē oino imobile: q illud semp mouet ɀ vno motu: ſ3 tn̄ h nō posset dici in grauib' ɀ leuib' i qb' nō est aliqd qd nō moueat p se vel per accidēs: cū ēt generent ɀ corrumpant. ¶ Quartam rationem ponit ibi.

¶ Preterea q fieri pōt vt ɔtinuū qd copulatiue seip3 moueat. Nā quo qppiam vnū atq3 ɔtinuū est: nō tactu: hoc passionis est expers. Quo vo separatū ē: eo nimirū aliud agere: aliud pati est aptum. Neq3 ergo quicq̄ ipsoꝝ seipm mouet: quippe cū copulatu3 sit: neq3 aliud cōtinuū vllū: sed in vnoquoq3 diuisum sit qd mouet ɀ qd mouet necesse est. Quod intueri licet in expertibus aie: cū qppiā aiantiū ipsa mouet.

T.c.30. ¶ Amplius quo contingit continuū aliquod et ipm seipz mouere. Scdm.n.ꝙ vnū et continuū nō tactu fm hoc impossibile est. Sz fz ꝙ diuidit: sic hoc quidē aptū natū facere: illud vero pati. Neqz ergo nullū horū ipm seipm mouet. Cōsita.n.sunt: neqz aliud continuū nullū. Sed necesse est diuidi mouēs in vnoquoqz ad id qd mouetur: sicut in inanimatis videmus: cū moueat aliquod animatorum ipsa.

¶ Que talis ē. Nullū continuū mouet seipz. grauia aūt et leuia sūt continua: ergo nihil hoꝝ mouet seipz. Qd aūt nullū continuū seipm moueat: sic pbat. Quia mouēs ad motū se hz sicut agēs ad patiēs. cū aūt agēs sit contrariū patiēti: necesse ē ꝙ diuidat id qd ē aptum natū agere ab eo qd est aptū natum pati. Fm ergo ꝙ aliq̄ sūt nō contacta adinuicē: sz sūt oīno vnuz et continuū et q̄titate et forma: fm hoc nō pñt pati abinuicez. Sic ergo sequitur ꝙ nullum cōtinuū moueat seipm. Sz necesse ē ꝙ mouēs diuidat ab eo qd mouetur: sicut apparet cū res inaiate mouent ab aiatis: vt lapis a manu. Un̄ et in aialib' que mouēt seipsa est magis quedā colligatio ptiū q̄ pfecta continuatio: sic enim vna pars pōt moueri ab alia: qd non inuenit in grauib' et leuibus. LEC. VIII.

¶ Verū sit vt hec ēt semꝑ ab aliquo moueant. Quod quidem patebit: si cās diuidamus. Atqz licet et i mouentibus ea q̄ dicta sūt sumere. Alia nāqz p̄ter nām motiua sūt: vt est vectis motiuus ponderis nō nā. Alia sūt motiua nā: vt calidū actu: motiuū ē ei' qd est potētia calidū. Silr et i huiuscemodi ceteris. Mobile ēt id est nā: qd ē potētia q̄le: vel q̄tū: vel vbi: cū in seipso tale p̄ncipium: et ꝑ accñs habet.

T.c.31. Sed accidit et hec ab aliquo semꝑ moueri: fiet aūt vtiqz manifestū diuidētib' causas. Est aūt et in mouētib' accipe q̄ dicta sūt. Alia quidē eni extra nāz ipoꝝ motiua sunt: vt vectis nō nā grauis motiu' est. Alia vo nā: vt actu calidū motiuū ē potētia calidi. Silr aūt et i alijs hui' ē. Et mobile aūt silr nā ꝙ potētia q̄le: aut q̄tū: aut vbi ē: cū hēat p̄ncipium huiusmodi in seipso: et nō fm accidens.

Postq̄ ostēdit ꝙ grauia et leuia nō mouēt seipsa: hic ondit a quo moueant. Et p̄ ostēdit a q̄ moueant. 2° concludit p̄ncipale itētū ibi [Si igit oia q̄ mouētur etc.] Circa p̄m duo facit. Pmo ondit ꝙ nālr mouent ab aliq̄. Scdo inqrit a q̄ moueāt ibi [Qm̄ āt ꝙ potētia etc.] Dicit ergo p̄ ꝙ et si grauia et leuia nō mouēāt seipsa. tn̄ mouētur ab aliquo. Et hoc pōt manifestari si distiguant cāe mouētes. Sicut eni i his q̄ mouent ē accipe q̄dā fz nāz moueri: et q̄dā ex nāturā et i mouētib' q̄dā mouēt ex nām [vt vectis] .i. baculus nō nālr motiuus corporis grauis puta lapidis: q̄dā vo mouēt fz nāz: sicut qd ē actu calidū nālr mouet id qd fz suā nām ē potētia calidū: et silr ē i alijs talib'. Et sic qd ē i actu nālr mouet: ita id qd ē i potētia nāliter mouet: vel fm q̄litatē: vel fz q̄titatē: vel fz vbi. Et

Lec.i.t. com.3. qa i 2° dixerat ꝙ illa mouent nālr quoꝝ p̄n^m mot' i ipsis ē ꝑ se et nō fz accñs: ex quo posset videri ꝙ id qd ē i potentia tm̄ calidū cū sit calidū nō mouet nālr: tāq̄ p̄n° actiuo mot' exteri' existēte: q̄si ad hāc obiectionē excludēdā subiūgit [Cū habeat p̄n^m hui' i seipso: et nō fm accñs.] Quasi dicat. ꝙ ad hoc ꝙ mot' sit nālis sufficit ꝙ hui' p̄n^m .s. potētia de q̄ fecerat mētionē: sit in eo qd mouet ꝑ se et nō ꝑ accñs: sicut scamnū est potētia cōbustibile: nō inq̄tuz est scamnū: sed inq̄tum est lignū. Unde hoc qd dixerat [Et non fm accidens.] exponens subdit.

¶ Erit enim idē et quātū: et quale: sed accidit alterum alteri: et non per se cōpetit. Ignis igit atqz terra mouent ab aliquo: vi quidem: cū p̄ter nām: natura vo: cū sub potentia suos ad actus mouentur.

¶ Erit.n.idē et quātū et quale: sed alteri alterū accidit: et nō fm se existit. Ignis itaqz et terra mouentur ab alio: violentia quidem cū extra naturā: nā autē cum in ipsoꝝ actus potentia entia.

¶ Et dicit ꝙ contingit idē subm eē et q̄tū et q̄le: sz vnū eoꝝ ꝑ accñs se hz ad aliud et nō ꝑ se. Qd ergo ē potētia q̄le: ē ēt potētia q̄tū: sed ꝑ accñs. Quia igit qd ē in potētia: nālr mouet ab alio qd ē i actu: nihil aūt fm idē ē potētia et actu: sequit ꝙ neqz ignis neqz terra neqz aliqd aliud moueat a se sed ab alio. Mouent quidē ignis et terra ab alio: sed ꝑ violētiā: cū motus eoꝝ est extra nālē ipsoꝝ potētiā. Sed nālr mouent cū mouent in actus ꝓprios ad quos sunt in potentia fm suā naturam. [Scdo ibi.

¶ Quoniam aūt esse potentia multipliciter dicitur: hec est sane cā vt nō sit ꝑspicuum a quo nāz talia moueant: vt ignis sursum: et terra deorsum.

¶ Quoniaz aūt ꝙ potētia multiplr dr: hec cā est non esse manifestuz a quo huiusmodi mouent: vt ignis sursum: terra vo deorsum. T.c.32.

¶ Ondit a q̄ moueant: et qz qd ē i potētia mouet ab eo qd ē in actu. p̄ distiguit potētiā. Scdo ex hoc ostendit a q̄ hui' moueant ibi [Potētia aūt ē leue.] Circa p̄muz tria facit. Pmo ondit necāriū eē cognoscere quot modis aliqd dr eē i potētia. 2° manifestat ibi [Est āt potētia.] Tertio soluit ex hoc q̄dā qōnez. ibi [Et tn̄ querit.] Dicit ergo p̄mo ꝙ iō non est manifestū a quo grauia et leuia mouent suis motibus naturalibus: vtputa ignis sursum: et terra deorsum: qz ens in potentia dr multipliciter. [Secūdo ibi.

¶ Diuerso aūt modo potētia sciens est: qui discit: et q iā scientiā habet et nō cōtēplat. Cū aūt actiuuz: atqz passiuū sint simul: euadit iterdū id qd ē potētia actu tale: vt id qd discit: et ex eo qd ē potētia fit aliud potētia rursus. Qui nāqz sciam hz: et nō cōtēplat est potētia quodāmodo sciens: sed nō vt erat antea q̄ didicisset. At cū ita sese hz: nisi qd ꝓhibeat: opatur ac cōtēplat: vel in contradictione ignorationeqz erit.

¶ Est aūt potētia alr addiscēs sciēs: et hñs iā scientiā et nō considerās. Semꝑ aut cuz silr actiuū et passiuū sūt: fit aliqñ actu qd in potētia: vt addiscēs ex potētia ente alterū fit potētia. Habēs eni sciam nō considerans aūt: potentia est sciens quodāmodo. sed non sicut et ante addiscere. Cū aūt sic habeat: si aliquid nō ꝓhibeat operatur cōsiderat: aut erit in cōtradictione et ignorantia.

¶ Distiguit eē i potētia. Et p̄ i itellectu. Scdo i q̄litate ibi [Silr aūt hoc se hñt.] Tertio i motu locali ibi [Silr aūt se hñt.] Dic ergo p̄: ꝙ aliter ē i potētia ad sciētiaz ille q addiscit et nōdū hēt habitū scientie: et ille q iā hz habitū scie: sz nō considerat vtēs habitu. Ex p° aūt potētia in sciam reducit aliqd: cū actiuū suo passiuo coniūgit. et tūc passiuū ꝑ pñtiaz actiui fit i tali actu q adhuc ē in po°. Sic addiscēs ꝑ actionē docētis reducit de potētia in actū cui actui coniūgit altera potētia. Et sic existēs i potētia p̄°: fit i alia po°. qz iā habēs sciētiā et nō considerās: quodāmō ē in po° ad actū scie: sed nō eodē mō sicut anteq̄ addisceret. ergo de potētia p̄ma

reducit

reducit̄ in actū:cui adiūgit̄ scḋa potētia per aliqḋ agēs.s. per docētē. Sȝ qñ sic se hȝ ꝙ hȝ hitū sciē nō opȝ ꝙ reducat̄ in z^m actū p aliqḋ agēs:sȝ stati p seipsuȝ opat̄ ꝯsiderādo:nisi sit aliqd ꝓhibēs.puta occupatio vel ifirmitas aut volūtas. Uel si nō ipedit᷒ nō posset ꝯsiderare:tūc nō eēt in habitu sciē:sȝ in eius ꝯrio.s.in ignorātia. ¶ Scḋo ibi.

¶ Simili mō sese hñt hec:ꝛ in ipsis nālib᷒ reb᷒. Frigidū eni est potētia calidū. Cū aūt ē mutatū:iā ē ignis: atqȝ cōburit:nisi quid prohibeat atqȝ impediat.

¶ Simil'r aūt hec se habēt ꝛ in physicis. Frigidū.n.potētia est calidū.cū aūt fuerit mutatū:iaȝ ignis ē. Ardet aūt nisi aliqd ꝓhibeat ꝛ ipediat.

¶ Maīfestat idē in q̄litatib᷒.ꝛ dič ꝙ sič dcm̄ ē de potētia ad sciēdū in aīa:ita est ēt in corpib᷒ nālib᷒. Corpus enim cū est actu frigidū est potētia calidū:sicut ignorās est potētia sciēs. Sed cū fuerit ꝓductū per trāsmutationē vt habeat formā ignis tūc iā ē ignis in actu habēs virtutem opandi:ꝛ opat̄ statiȝ cōburēdo nisi aliqd ꝓhibeat in cōtrariū agēdo:vel q̄litercūqȝ aliter ipediat:puta subtrahēdo cōbustibile. Sič dcm̄ ē ꝙ postq̄ aliqs addiscēdo fact᷒ est sciens:statim ꝯsiderat nisi aliqd impediat. ¶ 3° ibi.

¶ Similiter res sese hȝ ꝛ circa graue ꝛ leue. Ex graui nāqȝ fit ipm̄ leue:vt aer ex aq̄. Hoc eni erat p̄mo potētia:ꝛ iā est leue. Atqȝ ꝯtinuo opabit̄:si nō aliquid obstet. Actus aūt leuis est alicubi eē:atqȝ in supero loco. Prohibetur v̄o cuȝ est in loco cōtrario. Et hoc similiter sese habet:ꝛ in quanto:ꝛ quali.

¶ Sil'r aūtē se hȝ ꝛ circa graue ꝛ leue. Leue.n. fit ex graui. vt ex aq̄ aer. hic.n.potētia p̄mū. Et iā leue opabit̄ mox nisi aliqd ꝓhibeat. Act᷒ aūt leuis ē alicubi eē ꝛ sursuȝ. Prohibet̄ aūt cū in cōtrario loco fit. Sil'r ꝛ hoc se hȝ i quāto ꝛ q̄li.

¶ Manifestat idē in motu grauiū ꝛ leuiū ꝛ dič ꝙ sil'r leue fit ex graui sicut ex frigido calidū:vtputa cū aer qui ē leuis fit ex aq̄ q̄ est grauis. Hec ḡ.s.aq̄ p̄ est in potētia leuis.ꝛ postmodū fit leuis in actu:ꝛ tūc stati hȝ opatiōnem suā nisi aliqd ꝓhibeat. Sed iā leuis existens cōparat̄ ad aliqd sič potētia ad actū. Act᷒.n.leuis iquātū hui᷒ ē eē in aliq̄ loco determiato.s.sursuȝ. Sȝ ꝓhibet̄ ne sit sursuȝ per hoc ꝙ ē in ꝯrio loco.s.deorsuȝ.qꝛ nō pōt eē simul in duobus locis. Unñ illud qḋ detinet leue deorsuȝ ꝓhibet ipsuȝ esse sursuȝ. Et sič dictū est in motu locali:ita ēt dicēduȝ ē de motu ꝯm quātitatē vel q̄litatē. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Querit̄ igit̄ ꝓꝑ qd leuia grauiaqȝ ad sua loca mouent̄. Est aūt cā ipa apta eē aliquo moueri:atqȝ hoc est ipsi᷒ grauis leuisqȝ eē ifero loco:supoqȝ distictū.

¶ Et tñ querit̄ hic quare in ipsorū locū mouent̄ grauia ꝛ leuia. Cā autēȝ est.qꝛ apta nata sunt ꝛ hoc est graui ꝛ leui esse:hoc qdē eo ꝙ sursuȝ:illud autem eo ꝙ deorsum determinatum.

¶ Soluit quādā q̄ōnē ꝯm p̄missa. Lȝ enim actus leuis sit esse sursum:tñ a q̄busdā q̄rit̄ q̄re grauia ꝛ leuia mouētur in ꝓpria loca. Sed cā hui᷒ est.qꝛ habēt naturalē aptitudinē ad talia loca. Hoc.n.est eē leui hře aptitudinē ad h̄ ꝙ sit sursuȝ. Et hec est ēt rō grauis hře aptitudinē ad hoc ꝙ sit deorsum. Unñ nihil est aliud q̄rere q̄re graui᷒ mouet̄ deorsuȝ:q̄ q̄rere q̄re ē graue. Et sic illud idē qḋ fac̄ ipsuȝ graue:facit ipsum moueri deorsum. ¶ Deinde cuȝ dicit.

¶ Leue v̄o graueqȝ potētia:plurib᷒ est modis vt dixim᷒. Nā cū est aq̄:leue potētia quodāmō est:ꝛ cū ē aer adhuc potētia ē. Fieri.n.pōt vt ob ipedimētum nō sit supo in loco. Sȝ si id qḋ ipedit fuerit sublatū: opat̄:sempqȝ supius fit. Sil'r ꝛ q̄le ipm̄ ab actu tale mutat̄. Cōtinuo nāqȝ cōtēplat̄ ꝛ hisce q scīaȝ hȝ:nisi quid obstet. Et ipȝ ēt quātū extēdit̄ si nihil sit qḋ impediat. Qui v̄o id qḋ sustinet ꝓhibetqȝ:dimouit:partiȝ mouet:ptiȝ nō mouet. Ut qui colūnā diuellit:aut ab vtre qui est in aqua lapidē p̄mētē dimouit:per accidēs eni mouet. Quēadmodū ꝛ pila reflexa:nō a pariete sed ab eo qui ꝓiecit est mota. Nihil igit̄ hoꝝ vt patuit seipsum mouet:sed motus quidē habet principium:non mouendi tamē:atqȝ agendi:sed patiendi.

¶ Potētia aūt ē leue ꝛ graue multipl'r:sicut dictum ē. Cūqȝ.n.fit aq̄:potētia quodāmō ē leue. Et cū aer:est adhuc in potētia. Cōtingit.n.ipeditū nō sursuȝ eē. Sȝ si auferat̄ ipedimentū agit ꝛ semp sursuȝ fit. Sil'r aūt ꝛ q̄le ad actū eē imutat. Mox.n.ꝯsiderat sciēs:nisi aliqd probibeat. Sustinēs aūt ꝛ ꝓhibēs:mouēs est:sicut mouet:est aūt sicut nō:vt est colūnas diuellēs:aut lapidē remouēs:aut a vase aquā. Scḋm accñs eni mouet:sič repcussa spera:nō a pariete mota est:sed a ꝓijciēte. Qḋ qdē igit̄ nihil hoꝝ ipsum mouet seipsuȝ:manifestū est:sed motus habēt principiū:nō mouēdi neqȝ faciendi:sȝ patiēdi.

¶ Ex p̄missis ostēdit qd moueat grauia ꝛ leuia.ꝛ dič ꝙ cū id qḋ est in potētia moueat̄ ab eo qḋ est in actu:sič dcm̄ ē: cōsiderādū est ꝙ multipl'r dr̄ aliqd eē in potētia leue vl̄ graue. Uno.n.mō cū adhuc est aq̄ est in potētia ad leue. Alio aūt mō cū iā ex aqua factus est aer.est tñ adhuc in potētia ad actū leuis qḋ ē eē sursuȝ:sič habēs habitū sciētie ꝛ nō ꝯsiderās adhuc dr̄ eē in potētia. Cōtingit.n.ꝙ id qḋ est leue ipediat̄ ne sit sursuȝ. Si ḡ auferat̄ illud ipedimētū stati agit ad h̄ ꝙ sit sursuȝ ascēdēdo. Sicut ēt dcm̄ est in q̄litate:ꝙ qñ est q̄le in actu stati tēdit i suā actionē. Sicut ille qui est sciēs statiȝ ꝯsiderat nisi aliqd ꝓhibeat. ꝛ sil'r in motu quātitatis.qꝛ ex quo facta est additio quātī ad quātū stati sequit̄ extēsio in corpore augmētabili nisi aliqd ꝓhibeat. Sic ḡ pȝ ꝙ illḋ qḋ mouet.i.remouet h̄ qḋ est ꝓhibēs[ꝛ sustinēs].i.detinēs:quodāmō mouet ꝛ quodāmō nō mouet. Puta si colūna sustineat aliqḋ graue ꝛ sic ipediat ipsuȝ descēdere:ille q diuellit colūnaȝ:quodāmodo dr̄ mouere graue colūne suppositū. Et sil'r ille qui remouet lapidē q ipedit aquaȝ effluere a vase dr̄ quodāmodo mouere aquā. Dr̄.n.mouere per accñs ꝛ nō per se. sicut si spera.i.pila repcutiat̄ a pariete:per accñs qdē mota est a pariete:nō aūt per se:sȝ a p̄mo ꝓijciēte. Paries.n. nō dedit ei aliquē ipetū ad motū sed ꝓijciēs. Per accñs aūt fuit ꝙ dū a piete ipediret̄ ne ꝯm ipetū ferret̄ eodeȝ impetu manēte in ꝯriū motū resiliuit. Et sil'r ille q diuellit colūnā nō dat graui supposito ipetū vel iclinationem ad hoc ꝙ sit deorsum. Hoc.n.habuit a p̄mo generāte qḋ dedit ei formā quā sequit̄ talis inclinatio. Sic igit̄ generās est per se mouēs grauia ꝛ leuia:remouēs aūt ꝓhibēs per accidēs. Cōcludit igit̄ manifestū eē ex dictis ꝙ nihil hoꝝ.s.grauiū ꝛ leuiū mouet seipsuȝ:sed tñ motus eoꝝ est nālis.qꝛ hñt p̄ncipiū mot᷒ in seipsis:nō qdē p̄ncipiū motiuū aut actiuū.sed principium passiuū:qḋ est potētia ad talē actū. Ex quo pȝ cōtra intentionem ph̄i esse ꝙ in mā sit p̄ncipiū actiuū.qḋ qdā dicūt esse necessariū ad hoc ꝙ sit motus naturalis. Sufficit.n.ad hoc passiuū p̄ncipium qḋ est potentia naturalis ad actum. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Quod si omnia que mouenť: aut nā: aut ꝑternām: ꝛ violēti a motu cientur: ꝛ ea que vi preterq̄ naturā mouenť ab aliquo cūcta: atq̄ ab alio mouenť: vt pꝫ: ꝛ ea rursus que nā mouenť ab aliquo motu cientur: siue a seipsis moueanť: vt animalia: siue nō a seipsis: vt leuia grauiaq̄: naꝫ aut ab eo mouenť qđ generauit ac leue fecit vel graue aut ab eo quod ea que prohibent obstantiaq̄ dimouit. Uniuersa que motu cientur ab aliquo profecto mouentur.

T.c.33. ¶ Si igitur omnia que mouentur a natura mouentur: aut extra naturaꝫ ꝛ violētia: ꝛ que vi ꝛ extra naturā omnia a quodā alio. Eorū aūt que natura iterū quecunq̄ a seipsis mouenť: ab aliquo mouētur: ꝛ que nō a seipsis vt leuia ꝛ grauia: aut enim a generante ꝛ faciente leue ꝛ graue: aut ab impedientia ꝛ prohibentia soluēte: oīa ergo que mouentur: ab aliquo mouebuntur.

¶ Cōcludit ꝯclusionē p̄ncipalr intētaꝫ in toto caplo. ꝛ diť ꝙ si hoc verū est ꝙ oīa q̄ per se mouenť: aut mouenť ſm nām aut extra nām ꝛ per violētiā: ꝛ de illis que mouenť per violētiā manifestū ē ꝙ oīa mouenť nō solū a quodā mouēte. sꝫ ēt a mouēte alio extrīseco. Et iterū iter ea q̄ mouenť ſm nām: q̄dā mouenť a seipsis in q̄bus manifestū ē ꝙ mouenť ab aliquo: nō q̄dē extrīseco: sed itrinseco. Quedā ēt sunt q̄ mouenť ſm nām nō tn̄ a seipsis. sicut grauia ꝛ leuia: ꝛ hec ēt ab aliquo mouenť. vt ostēsuꝫ est. q2 aut mouenť per se a generāte qđ fač ea eē grauia ꝛ leuia. aut mouenť per accn̄s ab eo qđ soluit. i. remouet ea que ipediūt vel remouet naturalem motum. Sic patet ꝙ oīa que mouētur: mouenť ab aliquo vel itrinseco motore vel extrinseco: qđ dicit ab alio moueri. LEC. IX.

¶ Id aūt qđ mouet est duplex. Aut eni nō per seipsū mouet: sed per aliud: qđ quideꝫ id motu ciet qđ mouet: aut per se mouet. Et hoc aut p̄mū post vltimuꝫ: aut per plura media mouet: vt baculus mouet lapidē: ꝛ moueť a motu: q̄ q̄dē ab hoīe motu cietur. At his nō vlteri⁹ ex eo mouet. q2 ab alio ipē motu cietur.

HOc autē dupliciter: aut. n. non propter seipsum est mouēs: sed ꝓpter alterū qđ mouet mouēs: aut propter ipsum. Et hoc aut mouens ex se primū post vltimū: aut per plura media: vt baculus mouet lapidem: ꝛ mouetur a manu mota ab homie: hic autem non amplius eo qđ ab alio moueatur.

Postq̄ ph̄s ostēdit ꝙ omne qđ mouetur ab alio moueť: hic icipit ostēdere ꝙ necesse ē deuenire ad aliqđ p̄ᵐ mouēs imobile. Et diuidiť in p̄tes duas. In p̄ma ostēdit ꝙ necesse est deuenire ad aliqđ p̄muꝫ: qđ vel sit imobile vel moueat seipsum. In scđa ostēdit ꝙ ēt si deueniať ad aliqđ p̄mū qđ moueat seipsuꝫ: necesse ē tn̄ vlterius deuenire ad aliqđ p̄mū mouēs imobile. ibi ¶ Necesse igiť oē qđ moueť.] Circa p̄mū duo facit. P̄rio ostēdit ꝙ nō est possibile ꝙ in īfinitū aliq̄d ab alio moueať. In scđa ꝙ nō est necessariū ꝙ oē mouēs moueať. ibi ¶ Ad dicta aūt.] Circa p̄mū duo facit. P̄rio ostēdit ꝓpositum ascēdēdo in ordie mobiliū ꝛ mouētiū. Scđo descēdēdo. ibi ¶ Amplius aūt ꝛ sic ipsaꝫ. Circa primū duo facit. P̄rio premittit q̄dā necessaria ad ꝓpositā ostēsionē. Scđo inducit rōnē ad ꝓpositū ostēdēdū. ibi ¶ Si ergo necesse.] Premittit aūt duo quoꝝ p̄mū est diuisio mouentis. Cū. n. dictum sit ꝙ omne motū ab aliquo moueť: cōtingit aliq̄d esse mouēs duplr. Uno mō q̄n nō mouet ꝓpter seipsuꝫ. i. propria virtute: sꝫ q2 est motū ab aliquo alio mouēte: ꝛ h̄ est 2ᵐ mouēs. Alio mō aliq̄d mouet ꝓp seipsum. i. ꝓpria virtute: nō q2 est motū ab alio. Contingit aūt ꝙ tale mouēs moueat duplr. Uno mō ita ꝙ primū mouēs mouet proximū post vltimū. i. id qđ est sibi ꝓximū post 2ᵐ mouens: ꝛ hoc cōtingit q̄n p̄mū mouēs mouet mobile p vnū tm̄ mediū. Alio v̄o modo mouēs mouet mobile per plura media: vt pꝫ cuꝫ baculus mouet lapidem: ꝛ mouetur a manu: que moueť ab homine: qui nō mouet eo ꝙ ab aliquo alio moueať. Sic ergo hō est p̄mū mouēs ꝓpter seipsum: ꝛ mouet lapidē per plura media. Si aūt moueret lapidē manu: moueret per vnū mediū tm̄. ¶ Scđo ibi.

¶ Utrūq̄ igitur mouere dicim⁹: ꝛ vltimū mouētiū: ꝛ etiā p̄mū: sꝫ magis p̄mū. Hoc eni vltimū mouet. Sꝫ vltimū p̄mū nō mouet. Et sine p̄mo q̄dē vltimū non mouebit: sine v̄o hoc: primum mouere potest. Baculus enim si homo non moueat: non mouebit.

¶ Utraq̄ igitur mouere dicimus: ꝛ primū ꝛ vltimū mouentiū: sed magis primū. Illud. n. mouet vltimū: sed nō hoc primū. Et sine q̄deꝫ primo vltimū nō mouebit: illud aūt si nō hoc: vt baculus nō mouebit: nisi moueatur ab homine.

¶ Ponit cōparacionē p̄mi mouētis ꝛ scđi. Cū. n. tā p̄mum mouēs q̄ vltimū mouere dicamus: dicim⁹ ꝙ magis mouet p̄mū mouēs q̄ vltimū. Et hoc pꝫ p duas rōnes. q̄ruꝫ prima est ꝙ p̄mū mouēs mouet 2ᵐ mouēs. sed nō econuerso. Scđa rō est. q2 2ᵐ mouēs nō potest mouere sine p̄mo: sed primū mouēs pōt mouere sine scđo. Sicut baculus nō pōt mouere lapidē nisi moueať ab homine. sed hō potest mouere etiam sine baculo. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Si igitur omne qđ mouetur ab aliquo moueri necesse ē: ꝛ aut ab eo qđ mouetur ab alio: aut ab eo qđ nō mouetur ab alio: ꝛ si ab eo mouetur quod ab alio motu cietur: mouēs aliqđ eē p̄mū qđ nō ab alio moueatur necesse est. Sin v̄o tale est primū: nō necesse ē alterū eē: fieri eni nō pōt: vt in īfinitū ꝓficiscatur id qđ mouet atq̄ mouetur ab alio. q̄ppe cū infinitorum nihil sit primuꝫ. Si igitur vti diximus oē quidem qđ mouetur ab aliquo motu cietur. id v̄o qđ primū mouet: mouetur quidem: at non ab alio. ipsum profecto primum a seipso moueatur necesse est.

¶ Si ergo necesse est oē qđ mouetur ab aliquo moueri: ꝛ aut ab eo qđ moueť: aut ab alio: aut nō. Et si q̄dē ab alio qđ moueť: necesse aliq̄d eē mouēs qđ nō ab alio primū. Si aūt huiusmodi primū: nō necesse est eē alterū. Impossibile eni est in infinitū abire mouēs: ꝛ qđ moueť ab alio ipsum. Infinitoꝝ eniꝫ nō est aliq̄d primuꝫ. Si ergo omne qđ moueť: ab aliquo mouetur: primum autē mouēs mouetur quideꝫ non ab alio autem: necesse est ipsum a seipso moueri. T.c.34.

¶ Ostēdit ꝓpositū ſm p̄missa. Ostēsuꝫ est. n. ꝙ oē qđ moueť ab aliquo moueť. Id aūt a quo moueť aut mouetur aut nō moueť: ꝛ si moueť aut ab alio moueť aut nō. Hec aūt duo. s. qđ moueť ab alio. ꝛ qđ moueť nō ab alio: sic se hñt ꝙ posito vno poniť aliud: ꝛ nō ecōuerso: q2 si sit aliq̄d qđ moueť ab alio: necesse est deuenire ad aliqđ primū qđ nō moueť ab alio. Sed si ponať aliqđ p̄mū hui⁹. s. qđ nō

mouet

mouetur ab alio: nō est necessariū vlteriꝰ ponere alterū. s. qd mouetur ab alio. Et hoc quidē per se manifestū est. Sed primū poterat eē dubiū. s. q si inuenitur aliqd qd mouetur ab alio: q inueniatur aliqd primū qd nō mouetur ab alio. Et ideo pñter hoc pbat sic. qz si aliqd mouetur ab alio: ⁊ iterū illud ab alio ⁊ nūq̄ ē deuenire ad aliqd qd nō moueatur ab alio sequitur q sit pcedere in infinitū in mouētibꝰ ⁊ motis. Et hoc
Tex. 26 quidē eē ipossibile supra pbatū ē in. 7. Sed hic pbat certiori
64. via: qz in infinitis nō ē aliqd primū. Si ergo mouētia ⁊ mota pcedāt in infinitū nō erit aliqd primū mouēs. Jā aūt dictū est q si primū mouēs nō mouet: nec vltimū mouet. Non erit ergo aliqd mouēs: qd ē manifeste falsū. Nō ē ergo pcedere in infinitū in hoc q aliqd moueatur ab alio. Si ergo nō dicatur q oē qd mouetur ab aliquo mouetur vt ostēsuz est. ⁊ iterū supponatur q primū mouēs mouet: cū pbatū sit q non moueatur ab alio: necesse ē q moueatur a seipso. ❡ Est aūt in hac rōne attēdēdū. q primū mouēs moueri nō ē hic pbatū. Supponit aūt hoc fz cōez opionē Platonicoꝝ. Quātū aūt ad vtutē rōnis nō magis pcludit q primū mouēs moueat seipsum q̄ q sit imobile. Unā in sequētibus hāc eādē pclusionē sub disiunctione inducit. vt infra patebit. ❡ Deinde cū dicit.

❡ Preterea hoc ēt rōnē hāc eādē transigere licet. Oē nāqz qd mouet: ⁊ aliqd ⁊ aliquo sane mouet: aut eni seipso aut alio mouet: vt hō: aut seipso aut baculo mouet: ⁊ aut ipse vētus deiecit: aut lapis quē pepulit vētus. Fieri vō nō pōt vt id quo motꝰ affertur moueat absqz eo qd mouet seipso. Sed si id qdē sit qd motū affert seipso: nō necesse est aliud eē quo motꝰ affertur. Sin vō sit aliud quo motus affertur: est aliqd pfecto: qd qdē nō aliquo: sed seipso mouebit: vel in infinitum abibitur. Si igitur mouet qppiā atqz mouetur: stetur ⁊ nō in infinitū pergatur necesse est. Nam si baculus moueat qz mouetur a manu: manus ipsa pfecto baculo motuz affert. Qd si manū etiā qppiā aliud moueat: ⁊ illud idētidē manu mouet. Cū igitur id qd motū affert aliud aliquo mouet: tū id sit prius qd seipso mouet necesse est. Qd si hoc motu qdē cietur: ab alio aūt nō mouetur: necesse est ipm pfecto seipm motu ciere. Quare hac etiā rōne: aut ab eo stati qd seipz mouet id quod mouetur motu cietur: aut ad hoc ipsum tādem acceditur.

Tex. 35 ❡ Amplius aūt ⁊ sic ipsaz hāc eādē rōnē est aggredi. Oē.n. mouēs: aliqd qdem mouet ⁊ aliquo. Aut eni seipso mouens mouet: aut alio: vt hō ipse: aut baculo: aut vētꝰ piecit: aut ipse: aut lapis quē mouit. Impossibile aūt ē mouere sine nō ipso: mouēte ⁊ agēte id quo mouet. Sz ⁊ si qdē ipsuz seipso mouet: nō necesse est aliud eē quo mouet. Si vō sit alterū id quo mouet: est aliqd qd mouebit nō quodā alio fz seipso: aut in infinitū abibit. Si ergo qd mouetur aliqd mouet: necesse est stare ⁊ nō i infinitū ire. Si.n. baculus mouet: eo q mouetur a manu: ⁊ manꝰ mouet baculū: si āt ⁊ hāc aliud mouet: ⁊ hāc alterū aliqd mouēs. Cū itaqz aliquo moueatur sp alterū: necesse ē priꝰ ipm seipz mouēs. Si igitur mouet qdē hoc: nō aliud autē mouēs ipz: necē ipm seipm mouere. Quare ⁊ fm hāc rōnē qd mouetur aut mox ab ipso mouēte mouebitur: aut venit aliquādo i huiusmodi.

❡ Probat idē descēdēdo. Et est eadē rō cū pmissa quātū ad virtutē inferēdi: differēs aūt fm ordinē pcessus. Iterat aūt eā ad maiorē manifestationē. Dicit ergo q pdictā rōnē cōtingit alio mō pseq. Et pmittit ppositiōes habētes eādē rōnē veritatis cū supra pmissis: fz alio ordine. Supra eniz pmisit q oē qd mouetur ab alio mouetur: ⁊ q illō a quo mouetur mouet vel pp seipsuz vel pp aliud prius mouēs: qd erat pcedere ascēdēdo. Hic aūt ecōuerso descēdēdo pcedit: dicēs q oē mouēs mouet aliquid ⁊ mouet aliquo vel seipso vel alio inferiori mouēte: sicut hō mouet lapidē vel ipse per seipsuz: vel per baculū: ⁊ vētꝰ pijcit ad terrā aliq̄: aut suo ipulsu: aut per lapidē quē mouet. Iterū supra pmiserat q vltimuz mouēs nō mouet se sine primo: fz ecōuerso. Loco eius hic dicit q id quo aliqd mouet sicut istrumēto: ipossibile est q aliqd moueat sine pncipali mouēte qd mouebat ipsum. sicut baculus sine manu. Sed si aliqd mouet per seipsuz sicut pncipale mouēs: nō est necesse eē aliud instrumentū quo moueat. Et hoc magis manifestū est in instrumētis q̄ in mobilibꝰ ordiatis: fz habeat eādē veritatē: qz nō qlibet psideraret 2m mouēs eē istrumētū primi. Sicut ēt supra dixerat deducēdo q si sit aliqd qd mouetur ab alio: necesse est eē aliqd qd nō mouetur. fz nō ecōuerso. Ita hic dicit descēdēdo q si inueniatur q illud quo mouēs mouet sit alterū sicut istrumētū: necesse est esse aliqd qd mouebit nō aliquo istrumēto: fz per seipsum: aut pcedetur in infinitū in istrumētis: qd est idē ac si pcederetur in infinitum in mouētibꝰ: qd ē ipossibile: vt supra ostēsuz est. Si est ergo aliqd mouēs id qd mouetur: necesse est stare: ⁊ nō in infinitum ire: qz si baculus mouet eo q mouetur a manu: sequitur q manus moueat baculū. Si aūt ⁊ manū aliqd aliud mouet: ēt sequitur ecōuerso q aliqd mouēs moueat manum: ⁊ ita opz q sicut pceditur in istrumentis motis: ita pcedatur in mouētibꝰ q̄ mouēt istrumēta. Nō est aūt pcedere in infinitū in mouētibꝰ: vt supra ostēsuz est: ergo neqz in instrumētis. Cū ergo semp alterū qd mouetur moueatur alio mouēte: ⁊ nō sit pcedere in infinitū: necesse est eē aliqd primū mouens qd moueat per seipsuz: ⁊ nō per aliqd istrumētū. Si ergo detur q hoc primū qd mouet per seipm mouetur qdē: fz nō est aliqd aliud mouēs ipm qz sic ⁊ ipsum eēt istrumētum: sequitur ex necessitate q ipsum seipsum moueat: supposito fm Platonicos q oē mouēs moueatur. Unde ⁊ fm istā rationē illud qd mouetur aut statiz mouebitur a mouente qd mouet seipsum: aut aliqū erit deuenire in aliqd tale mouens qd seipsum moueat. ❡ Deinde cum dicit.

❡ Insup si sic etiā psiderabimꝰ eadē accidēt vniuersa. Nā si oē quod mouetur: ab eo mouetur quod motu cietur: aut hoc ipsis rebꝰ per accñs cōpetit: vt qppiam moueat qdē: motū ⁊ ipsum suscipiens: non tamen qz mouetur: aut non per accidens: sed per se inest.

❡ Ad dicta aūt ⁊ sic intēdētibus contingēt eadez hec. Si eniz ab eo qd mouetur: mouetur omne qd mouetur: aut hoc rebus existit fm accidens: vt moueat quidem quod mouetur: non tamen propter id qd mouetur ipsum: aut nō: sed per se. Tex. 36.

❡ Ostēdit q nō oē mouēs mouetur. vt in priorib' rōnibꝰ supponebatur. Et circa hoc duo facit. Primo pbat q nō oē mouens mouetur. Scdo tā ex hoc q̄ ex superioribꝰ rōnibus pcludit pncipale ppositū. ibi [Nō ergo necesse semp moueri.] Dicit ergo primo q supradicta pñt ēt addi hic ad nostruz propositū ostēdēdū. Et circa hoc tria facit. Primo pmittit quādā diuisionē. Scdo destruit vnā ptē. ibi [Primū qdē igitur.] Tertio destruit aliā ptē. ibi [At vō si nō fm accñs.] Dicit ergo primo q si oē qd mouetur: mouetur ab eo qd mouetur: qd est omne mouens moueri: hoc potest esse dupliciter. Uno mō q hoc inueniatur per accidēs in rebus vt mo

uens moueatur:ita.s.ꝙ mouens nõ moueatur propter id qḋ mouet̃:vt si dicamus edificatorem esse musicũ:nõ q2 musicus est:sed per accidens. Aut non est per accidens ꝙ mouens moueatur:sed per se. ℭ Secundo ibi.

ℭ Si igit̃ per accidẽs cõpetit:non necesse est moueri quod motu cietur. Quod si id sit:pꝫ posse aliqñ nihil coꝝ q̃ sunt moueri. Nõ eni est necessariũ id quod accidit:sed põt nõ eẽ. Si igitur id eẽ posuerimus quod eẽ põt:nullũ accidet ipossibile:sed forsitã falsuꝫ. At non esse motũ est impossibile. Id enim iam demonstratum est:motum inq̃ꝫ necessario semper esse.

ℭ Primũ qdẽ igit̃ si ꝺm accidẽs: non necesse est mouere qḋ mouet̃. Si autẽ hoc est:manifestũ ꝙ ꝯtingit aliqñ moueri nihil coꝛuꝫ q̃ sunt. Non enim necessariũ est accidens:sed cõtingit nõ eẽ. Si ergo ponamus possibile eẽ:nullum impossibile accidit:falsum aũt fortassis. Motũ autẽ impossibile est non esse. Ostensum.n.prius est hoc:qm̃ necesse est motum semper esse.

ℭ Destruit ꝑmũ mẽbꝛũ tripliciter. Primo qdẽ tali rõne. Nihil qḋ est per accñs ẽ necessariuꝫ:qḋ.n.inest alicui per accñs nõ ex necessitate inest ei:ſꝫ ꝯtingit nõ inesse:sic musicũ edificatori. Si ǧ mouẽtia per accñs mouent̃:sequit̃ ꝙ ꝯtingat ea nõ moueri. Sed cũ tu ponas ꝙ oẽ mouens mouet̃:ꝯsequẽs est ꝙ si nõ mouent̃ mouentia:ꝙ nõ moueãt. Sequit̃ ǧ ꝙ aliqñ nihil moueat̃. Hoc aũt est ipoſe: q2 ostẽsum est supra ꝙ necesse est motũ semꝑ eẽ. Istud aũt impossibile nõ sequit̃ ex h̃ ꝙ supposuimus mouẽtia non moueri:q2 si hoc est per accidẽs ꝙ mouẽs moueat̃:mouẽtia nõ moueri erit possibile. Possibili aũt posito nullũ sequit̃ ipossibile. Relinquit̃ ergo ꝙ aliud ex quo sequit̃ sic impossibile.s.ꝙ omne mouẽs moueat̃. ℭ Secundo ibi.

Tec.2.8 totum

ℭ Atq3 idipsum cũ rõne ẽt accidit. Tria nãq3 necesse est esse. Id qḋ mouet̃:id qḋ mouet:ꝛ id isup quo mouẽs mouet̃. Id igit̃ qḋ mouet̃:moueri qdẽ necesse ẽ: at nõ necesse est motu ciere. Id aũt quo mot⁹ affert̃: ꝛ mouere necesse est:ꝛ moueri. Cũ eni sit sil' cũ eo qḋ motu ciet̃:vna cũ ipso mutat̃. Qḋ ītueri licet i hisce que loco mouẽtur. Nã aliquo i tꝑe tãgãt ea q̃ mouẽtur necesse est. At id qḋ ita mouet vt eius nõ subeat rõnẽ quo motus affert̃:imobile nimiꝝ est. Cũ igit̃ sit ꝛ vltimũ ipm:vt cernim⁹:qḋ motu qdẽ cieri põt.principium autẽ motus non habet:ꝛ id iteꝫ quod mouet̃ quidem sed ab alio:non a seipso cietur rationi con-

.37.2.3 sentaneum est:necessarium ne dicam ꝛ ipsum tertiũ esse quod mouet quidem:imobile autem est.

T.c.37. ℭ Et rationabilr hoc accidit. Tria eni ẽ neceẽ eẽ: qḋ mouet̃:ꝛ mouẽs:ꝛ qḋ mouet. Qḋ qdẽ igit̃ mouet̃:necesse qdẽ moueri:mouere aũt nõ necesse ẽ. Sed quo mouet:ꝛ mouere:ꝛ moueri. Cõmunicat eni simul hoc ꝛ ꝺꝫ idẽ existẽs ei qḋ mouet̃. Manifestũ aũt est in mouẽtibus ꝺm locũ. Tãgere.n.necesse adinuicẽ sicut vsq3 ad aliquid. Mouẽs aũt sic:vt sit:nõ quo mouet imobile. Qm̃ aũt videmus vltimũ qḋ moueri qdeꝫ potest:motus aũt principiũ nõ habet:ꝛ mouet̃ quidem:ab alio autẽ:sed non a seipso: rationabile est(vt nõ necessarium dicamus)ꝛ tertium esse quod mouet quidem cum sit imobile.

ℭ Probat idẽ alia ꝓbabili rõne:q̃ talis ẽ. In motu tria inueniunt̃:quoꝝ vnũ ẽ mobile qḋ mouet̃:aliud aũt est mouẽs.tertiũ ẽ istr̃m quo mouẽs mouet. In istis aũt tribus manifestũ ẽ ꝙ id qḋ mouet̃ necesse est moueri.ſꝫ nõ ẽ necesse ꝙ moueat. Instr̃m aũt quo mouẽs mouet necesse ẽ ꝛ mouere ꝛ moueri. Mouet̃ aũt a ꝑncipali mouẽte.ꝛ mouet vltiuꝫ motũ.vñ ꝛ oẽ qḋ mouet ꝛ mouet̃ hꝫ rõnẽ istr̃i. Jḋ aũt istr̃m quo mouẽs mouet ꝛ mouet̃ ꝛ mouet. q2 cõicat cũ vtroq3 extris in q̃dam idẽtitate ad id qḋ mouet̃. Et hoc maxie manifestũ ẽ in motu locali. Necesse est eniꝫ ꝙ mouẽtia a ꝑmo mouẽte vsq3 ad vltimũ motũ oĩa se tangãt adinuicẽ. Et sic pꝫ ꝙ istr̃m mediũ:est idẽ per ꝯtactum cũ mobili.ꝛ sic simul mouet̃ cũ ipso inq̃ntum cõicat ipsi. Sed ẽt cõicat mouẽti.q2 ẽ mouẽs:h̃ mõ tñ vt istr̃m quo mouet nõ sit imobile. Sic igit̃ ex ꝑmissis appet ꝙ vltimũ motũ mouet̃ qdẽ:ſꝫ nõ hꝫ in se ꝑncipiũ mouẽdi neq3 seipsuꝫ neq3 aliud. Et mouet̃ qdẽ ab alio:sed nõ a seipso. Unde videt̃ eẽ rõnabile.i.ꝓbabile:nec ad pñs curamus dicere ꝙ sit necessariũ:eẽ aliqḋ tertiũ qḋ moueat cum sit immobile. Probabile.n.est ꝙ si aliq̃ duo ꝯiũgunt̃ per accidẽs:ꝛ vnũ inuenit̃ sine alio.ꝙ ẽt aliud inueniat̃ sine illo. Sed ꝙ possit inueniri sine illo hoc ẽ necessariũ. q2 q̃ ꝑ accidẽs ꝯiũgunt̃ ꝯtigit nõ ꝯiũgi. Sicut si albũ ꝛ dulce per accñs ꝯiũgant̃ in zuccaro:ꝛ albũ inuenitur sine dulci.vt in niue:ꝓbabile ẽ ꝙ ꝛ dulce inueniat̃ in aliq̃ re sine albo:vt i cassia. Si igit̃ mouẽs moueri ẽ per accñs:ꝛ inuenit̃ moueri absq3 mouere in aliquo:sic in vltio moto: ꝓbabile est ꝙ inueniat̃ mouere absq3 moueri: vt sit aliqḋ mouẽs qḋ nõ mouet̃. Ex quo pꝫ ꝙ ista rõ nõ hꝫ istãtiã in substãtia ꝛ accidẽte ꝛ mã ꝛ forma ꝛ similib⁹:quoꝝ vnũ inuenit̃ sine alio:sed nõ ecõuerso. Accidẽs eniꝫ per se inest substãtie: ꝛ mãe per se ꝯuenit vt habeat eẽ ꝑ formã. ℭ Tertio ibi.

ℭ Quapropter ꝛ Anaxagoras recte dixit:mẽtẽ igenã passiõe vacare:ꝛ nõ mixtã eẽ:qppe cũ motus ipsam principiũ faciat. Hoc eni pacto solũ mouebit:nullaꝫ suscipiens motũ:ꝛ vincet:mixtione penitus vacans.

ℭ Unde anaxagoras dicit recte itellectũ ipassibilem ingens ꝛ imixtũ eẽ:qm̃ quideꝫ motus principiũ ipsum facit eẽ:sic eniꝫ vtiq3 solũ mouebit: cum sit imobilis:ꝛ imperabit:cum sit imixtus.

ℭ Probat idem testimonio Anaxa. Quia enim contingit inueniri aliquod mouens qḋ non mouetur:ideo Anaxa. recte dixit ponens intellectum impassibilem ꝛ imixtum. Et hoc ideo q2 ipse ponebat intellectũ primum principiũ motus:sic autem solummodo poterit mouere ꝛ imperare.absq3 hoc ꝙ moueat̃:si sit imixtus. Qḋ eniꝫ cõmiscet̃ alteri:mouet̃ quodãmõ ad motũ ipi⁹. ℭ Deinde cũ dicit.

ℭ At vero si non accidẽs sed necessario mouetur id qḋ motum alijs affert:atq3 adeo vt non moueat si non moueatur:necesse est ipsum vt motum subijt:aut eadem specie motus:aut alia moueatur.

ℭ At vero si nõ ꝺm accidẽs sed ex necessitate mouet̃ mouẽs:nisi aũt moueat̃ nõ vtiq3 mouet:necesse est mouẽs si mouet̃: aut moueri sic vt ꝺm eandem speciem motus:aut ꝺm alteram. T.c.38.

ℭ Prosequit alia ꝑtẽ diuisiõis.s.ꝙ oẽ qḋ mouet̃: mouet̃ ab aliquo qḋ mouet̃ per se nõ ꝺꝫ accñs. Et iprobat h̃ duabus rõnib⁹. Quaꝝ ꝑma talis ẽ. Si h̃ nõ ẽ ꝺm accñs ſꝫ ex necessitate vt mouẽs moueat̃:ꝛ nunq̃ possit mouere nisi moueat̃:oportet h̃ ꝯtingere duob⁹ modis.quoꝝ vnus est vt mouẽs moueat̃ ꝺm eãdẽ speciẽ motus qua mouet:al⁹

est:vt

est: vt mouēs moueat fm vnam spēm motus: fm alterā moueat. ¶ Exponit aūt cōsequēter pmū modū cū dicit.

¶ Ceu aut si calefaciat calefiat: ⁊ si sanet sanetur: ⁊ si ferat feratur: aut si sanet feratur: ⁊ si ferat: accrescat.

¶ Dico autem quia aut calefaciens ⁊ ipsum calefieri: ⁊ sanās sanari: ⁊ ferens ferri: aut sanās ferri: ferens autem augeri.

¶ Sic enim dicimus mouēs moueri fm eādē speciem motus: puta si calefaciēs calefiat: ⁊ sanās sanetur: ⁊ ferēs fm locum feratur. Et 2m modum exponit cum dicit [Uel sanans feratur: vel ferens augeatur.] Hoc enim est vt fm aliam speciē motus moueat ⁊ moueatur. ¶ Deinde ostēdit impossibilitatem primi modi cum dicit.

¶ At pmū vt pz fieri neqt. Nāz dicē hec opz vsqz ad indiuidua descēdēdo: ceu siqd geometriā doceat: id eādē geometriā doceri: ⁊ si pijciat: eodē piectionis proijci mō. Nec ēt sic vt mot9 alio genere moueat: ceu vt id qdem qd fert icremēta suscipiat. Id aūt qd hoc auget: ab alio altereť: ⁊ id qd illud alterat: alio motu quodā itidē moueať. Nā steť necesse est. Motus eni finiti sūt. Qui vo redire dicit: idqz qd alterat ferri: pinde facit atqz si statiz id ferri dicat qd fert: ⁊ id doceri qd docet. Patet eni oē qd motu cietur: ⁊ a superiore moueri mouente: atqz magis ab eo quod cetera antecedit. At id fieri nequit. Accidit enim vt id discat quod docet: quorum alterum habere scientiam: alterum non habere necesse est.

¶ Sed manifestū qm̄ ipossibile. Oportet enim vsqz ad idiuidua diuidēte dicere, vt si aliqs docet geometrizare: hoc doceri geometrizare idē: aut si pijciat: pijci fm eundē modū piectionis. Aut sic qdē nō: sed aliō ex alio genere: vt qd fert augeri: hoc aūt augēs alterari ab alio: hoc autez alterās fm quēdā moueri motū. Sed necesse ē stare. Finiti eni sunt mot9. Iterū aūt reflectere ⁊ alterās dicere ferri. idē facere est: ⁊ si mox dicat ferēs ferri: ⁊ docēs doceri. Manifestū eniz qd moueť ⁊ a supius mouēte qd moueť oē: ⁊ magis a priori mouētiū. At vo h ipoīe ē. Docēs eniz accidit addiscere: quox h qdē habere: illud antez nō habere scientiam necessarium est.

¶ Manifestū est eni ipossibile eē q mouēs fm eādē motus spēm moueať. Nō eni sufficiet stare in aliq̄ specie sub alterius: sed oportebit puenire per diuisionē vsqz ad indiuidua .i. vsqz ad spēs specialissimas. Puta si aliqs docent nō solū doceať: sz idē doceat ⁊ doceať: puta si docet geometriā q hoc idē doceať: aut si mouet specie mot9 localis que est piectio: q fm eūdē motū piectiōis moueať. Et hoc est manifeste falsum. Deide destruit 2m modū: vt s. nō moueať mouēs fm eādē spēm motus. sed qd mouet vno genere mot9: moueať alio genere: puta qd mouet fm locū: moueať per augmētū: ⁊ qd mouet per augmētū: moueať ab aliquo alio per alterationē: ⁊ illud alterās moueatur fm aliquē aliū motū. Manifestū est aūt q mot9 nō

Tex.31. Ca.ide. sunt ifiniti neqz fm genus neqz fm spēm. Est eni habitū in 3to q motus differūt genere ⁊ specie fm differētias rerū in qbus sunt motus. Genera aūt rerū ⁊ species non sunt ifinite: vt alibi pbauit. ⁊ sic neqz genera aut species motus. Si g mouēs necesse ē moueri alio genere aut alia specie mot9: nō erit pcedere in infinitū: sed erit aliqd p9

mouēs imobile. Sed qz posset aliqs dicere q qn deficiet oēs spēs mot9: iterū redibiť ad pmā: vt. s. si pmū motū acceptū mouebať localiter distributis oībus generib9 ⁊ speciebus motuū per diuersos motores: motor g residu9 erat mouebiť motu locali: ad hoc excludēdū. pseqūēter dicit q tantū valet sic reflectere vt dicať q alterās ferať. Qd dicit: qz motū localē supra pus nominauerat: ⁊ alterationem vltio. Sic inqz reflectere: idē est ac si stati a pncipio dicať q mouēs fm locū: moueť. Et nō soluz in genere. sz in specie q docēs doceť. Et q tātūdē valeat pbat consequēter. Oē eni qd moueť magis moueť a supiori mouēte qz ab īferiori: ⁊ per pns multo magis a primo mouēte. Si ergo id qd ponebať moueri localiter moueť a ppinquo qdē mouēte qd augeť: vlteri9 aūt ab eo qd alterat: vltra āt ab eo qd moueť fz locū: h qd moueť fz locū: magis mouebiť a p qd moueť fz locū qz a scdo qd alterať: aut a tertio qd augeť. g erit vex dicē q mouēs fm locū moueť fm locū: ⁊ simil' fm vnāquāqz spēm motus. Hoc aūt nō solū est falsuz: qz videť istātiā habere in multis: sed etiaz est impossibile. Sequeretur enim q docens addiscat dū docet: qd est ipossibile. Includit eniz hoc cōtradictionez qz de ratione docentis est q habeat scientiam: de ratione autem addiscētis q non habeat. Sic ergo pz q nō est necessarium mouens moueri. ¶ Scdam rōnem ponit ibi.

¶ Hoc pterea magis qz dicta: rōnis fines egreditur: oē inqz motiuū mobile eē. Qd accidit si oē qd mouetur ab eo moueť qd motu cieť. Erit eni mobile pinde atqz si qspiā dicat oē sanatiuū ac sanans sanabile: ⁊ edificatiuū edificabile eē: aut stati: aut per plā. Ceu si moueri qdē ab alio motiuū oē: sz non eo motu quo mouet ppinquū sibi: sz diuerso moueri dicat: vt sanatiuū dicere nō sanari. At id ascēdēs pueniet tādē ad eādē spēm mot9: vt antea diximus. Hox igiť alterū est ipossibile: alteꝝ figmētū. Absurdū est eni alteratiuū: accrescēs necessario eē. Nō ergo necesse ē id qd moueť ab eo semp moueri: qd ab alio motu cieť. Erit igiť extr9 huiusce tādē pcessiōis. Quare qd pmo moueť: aut a qescēte mouebiť: aut ipm seipm motu ciebit. At vo si considerare etiā oporteat: vtrū sit cā motus: atqz principium: vtruz id quod motu seipsuz ciet: an id quod ab alio agitatur: illud omnes vtiqz ponent. Quod enim per se causa est: id semper prior est eo causa qd per aliud rationem cause subit.

¶ Amplius aūt his magis irrationabile qm̄ accidit eē oē motiuū mobile: siqdē ab eo qd mouetur: moueť oē qd moueť. Erit eni mobile: sicut aliqs dicat qm̄ sanatiuū ⁊ sanās sanabile erit: ⁊ edificatiuuz edificabile: aut mox: aut per plura. Dico aūt sic: si mobile qdē ab alio ē oē motiuū: sed nō fz eūdē motū mobile quo mouet ppimū. sed fz alteꝝ: vt sanatiuū ⁊ disciplinatiuū: sz hoc ascēdēs pueniet aliqn ad eādē spēm: sicut diximus prius. Hoc qdē igiť horuz ipossibile: aliud aūt figmētū est. Incōueniēs eni est alteratiuū ex necessitate eē augmētabile. ¶ Nō ergo necesse ē T.c.39.
semp moueri qd moueť ab alio ⁊ ab h qd moueť. stabit ergo. Quare aut. a. qescēte mouebiť qd moueť primū: aut ipsum seipsum mouebit. At vo si opz psiderare: vtrū cā motus sit ⁊ pri-

cipiū ipsū seipsū mouēs: aut qd ab alio. Illud ois vtiq; ponet. Ipsuz eni qdē qd per se est cā: L.c.40. prior est eo qd fm alterū: ꝛ qd ipsi⁹ est. ¶ Quare hoc considerandum est accipientibus aliud principiū: si aliquid mouet ipsum seipsuz quomodo mouet: ꝛ fm quem motum.

¶ Que nō differt a pcedēti nisi in hoc ꝙ pma deducebat ad qdā īcōueniētia pticularia: puta ꝙ pduciēs pduceret: aut docēs addisceret: hic ar ducit ad īcōueniēs ī cōi. Vn dicit ꝙ lz īcōueniēs sit ꝙ docēs addiscat: tn̄ adhuc magis est irrōnabile: qꝛ accidit ꝙ oē motiuū sit mobile: si nihil mouet nisi ab eo qd mouet. Sic.n. sequet ꝙ oē motiens sit mobile, puta si dicat ꝙ oē qd hz virtutē sanādi: aut ꝙ sanet ī actu ē sanabile. ꝛ qd hz vtutez edificādi ē edificabile. Qd est magis irrōnabile q̄ꝫ ꝙ docēs addiscat: qꝛ docēs potuit prius addiscē: sz edificās nūq̄ꝫ fuit edificatus. Hoc aūt dupl'r sequit. Si.n. dēt ꝙ oē mouēs mouet fm eādē spēm mot⁹: sequit ꝙ mox.ſ. imediate edificās edificet: ꝛ sanās sanet. Si aūt dēt ꝙ nō p eādē spēm motus mouēs mouet: sequit ꝙ p plura media tādē ī h̄ veniat. Et h̄ exponit: qꝛ si oē qd mouet mouet ab alio. sed tn̄ nō mouet fm eūdē motū stati quo mouet. sz fz alteꝝ motū: puta si aliqd sit sanatiuū. nō stati ipsum sanet: sz moueat motu discipline addiscēdo: tn̄ cū nō sint ifinite spēs motus: sic ascēdēdū de mobili ad mouens: pueniet qñq; ad eādē spēs mot⁹: sic supra expositū ē. Hoꝝ g̃ duoꝝ vnū apparet māifeste ipole: puta ꝙ edificās mox edificet. Aliud aūt vr ēē fictitiū.ſ. ꝙ mlta media ī h̄ veniāt. Incōueniēs eni ē ꝙ id qd natū ē alterare: ex nec̄itate sit natū augmētari. Sic g̃ ꝯsideratis pmissis rōnib⁹ q̄rū pme ꝯcludebāt ꝙ nō in ifinitū h̄ pcedit: ꝙ oē qd mouet moueat ab alio ꝛ scde ꝯcludebāt ꝙ nō oē mouēs moueat: possum⁹ ex ambabus pdictis rōnib⁹ ꝯcludere ꝙ nō ē nec̄e in ifinitū pcedere qd mouet ab alio moueri: ita ꝙ semp mouet a mouēte qd mouet. g̃ nec̄e ē ꝙ stet ī aliquo p̄. Hoc aūt p̄ᵐ opz ꝙ vl sit imobile: vl sit mouēs seipsuz. Sz si ꝯsideret q̄ sit pma cā mot⁹ ī genere mobiliū: vtrū illd qd mouet seipsum: aut mobile qd mouet ab alio: pbabile ē apd oēs ꝙ pmū mouēs sit mouēs seipsuz. Semp.n. cā q̄ ē p se: ē pōr ea q̄ ē per alteꝝ. Et pp hāc rōnē Platōici posuerūt aīā ea q̄ mouent ex alioꝝ ēē aliqd qd mouet seipm. Et iō ꝯsiderādū ē de eo qd mouet seipsuz: faciētes ex h̄ aliud pncipiū nostre ꝯsiderationis.ſ. vt ꝯsideremus si aliqd mouet seipsuz quomodo hoc est possibile.

LEC. X.

¶ Que cū ita sint: ꝯsiderādū est alio pncipio sūpto: si quid seipsum moueat: quonā modo se motu cieat. Oē itaq; qd mouet: in semp diuisibilia diuisibile ēē necesse est. Demōstratū ē.n. prius ī hisce q̄ de nā vl'r dicebam⁹: oē qd p se mouet ꝯtinuū ēē. Fieri igit neq̄t vt id qd motu seipsum ciet se totum penitus moueat.

Necesse igit oē qd mouet ēē diuisibile in semp diuisibilia. Hoc.n. ostēsuz est prius in vniuersalib⁹ de nā: ꝙ oē qd p se mouet: ꝯtinuū est. Impole est igit ipsuz mouēs seipsuz penit⁹ mouere ipm seipm.

Postq̄ꝫ Phs ōndit ꝙ in mobilibus ꝛ in mouētib⁹ nō pcedit in ifinitū: sz ē deuenire ad aliqd primū qd vl ē imobile: vl ē seipsuz mouēs: hic ōndit ꝙ ēt si pueniat ad pmū qd ē seipsuz mouēs: ꝙ nihilomin⁹ opz deuenire ad p̄ᵐ qd ē imobile. Et diuidit in ptes tres. In pria ōndit ꝙ mouēs seipsuz diuidit ī duas ptes: q̄rū vna mouet ꝛ alia mouet. In scda ōndit qūo hui⁹ ptes se habeāt adiuicē. ibi [Qrū aūt mouet.] In tertia ꝯcludit ex pmissis ꝙ nec̄e ē deuenire ad aliqd p̄ᵐ imobile. ibi [Manifestū igit ex his.] Circa p̄ᵐ duo fac. Prio ōndit ꝙ ī eo qd mouet seipsuz vna ps mouet ꝛ alia mouet: ex h̄ ꝙ totum nō pōt se totū mouere. In scdo excludit alios modos quibus aliqs opinari posset ꝙ eēt aliqd mouens seipsum. ibi [Qd aūt nō ꝯtingat.] Circa pmū tria fac. Prio ppōit ꝙ mouēs seipsuz nō totū mouet se totū. Scdo pbat ppositū ibi [Totū.n. ferf.] Tertio ꝯcludit pncipale intētū ibi [Hoc qdē igit mouet.] Quia vo totū ꝛ ps locum nō hñt nisi in reb⁹ diuisibilib⁹. Iō ex pbatis in sexto ꝯcludit p̄ ꝙ nec̄e ē oē qd mouet ēē diuisibile in semp diuisibilia: h̄ L.ec.5.c.32. eni ē de rōne ꝯtinui. Oē aūt qd mouet ē ꝯtinuū si per se mouet. Per accīs.n. moueri aliqd idiuisibile nō ē ipole: vt pūctū aut albedinē. Et h̄ ōnsuz ē prius ī sexto hui⁹. Dicit L.ec.7.c.40.t.ſ.12. clarius ī pncipio. eni q̄ ante hūc octauū dixit: vocat vniuersalia pñciq̄ꝛ ī h̄ octauo ea q̄ supra de motu in cōmuni dixerat incipit applicare ad res. Sic ergo cuz id qd mouetur sit diuisibile: potest in omni qd mouetur inueniri totū ꝛ pars. Si ergo sit aliquid qd moueat seipsum: erit in eo accipere totuz ꝛ partem. Sed totum non poterit mouere seipsum totum qd est penitus mouere ipsum seipsum. ¶ Secundo ibi.

¶ Vnū.n. ac idiuiduū spē ferēt totū. fereretq; latiōe eadē: ꝛ alterabit: ꝛ alterabit. Quare docebit: atq; docebit sil': ꝛ sanabit atq; sanabit eadez vtiq; sanitatē.

¶ Totū eni ferēt vtiq; ꝛ feret fm eādē loci mutationē vnū cū sit ꝛ idiuiduū specie: ꝛ alterabit ꝛ alterabit. Quare docebit vtiq; ꝛ docebit sil': ꝛ sanabit ꝛ sanabitur fm eandem sanitatem.

¶ Probat ppositū duab⁹ rōnib⁹. Quaꝝ pma talis ē. Mouētis seipsuz sil' ꝛ semel ē vn⁹ mot⁹ nūero: Si igit h̄ mō aliqd moueat seipsuz ꝙ totū moueat totū: sequet ꝙ vnū ꝛ idē erit mouēs ꝛ motū fm vnū ꝛ eūdē motū: siue sit loci mutatio: siue alteratio. Et h̄ vr incōueniēs: qꝛ mouēs ꝛ motū hñt oppositionē adiuicē: opposita aūt nō pñt eidez inesse fz idē. Nō ē g̃ possibile ꝙ fm eūdē motū sit aliqd idē mouēs ꝛ motū. Cū.n. aliqd sil' mouet ꝛ mouet: ali⁹ est motus fm quē mouet: ꝛ alius fm quē mouetur. Sicut cū baculus motus a manu mouet lapidem. alius numero est motus baculi: ꝛ motus lapidis. Sic ergo sequit vlterius ꝙ aliquis docebit: ꝛ docebitur simul fm vnū ꝛ idē scibile. Et similiter ꝙ aliquis sanabit ꝛ sanabitur fm vnam ꝛ eandē numero sanitatem. ¶ Scdam rationē ponit ibi.

¶ Preterea desinitū ē antea id moueri qd mobile ē: hoc aūt est potētia cū mouet nō actu. Sz qd ē potētia: pficiscit nimiꝝ ad actū. Mot⁹ aūt act⁹ est mobilis ipfect⁹. At id qd mouet actu iā ē: vt pz. Calefacit eni id qd ē calidū actu: ꝛ oio generat id qd formā iā hz. Quare simul idē eodēq;: calidū erit atq; nō calidū: ꝛ vnūqdq; ceteroꝝ sil'r que terminos habeant eiusdez nois rōnisq; necesse est. Eius ergo qd motu cietur interno: ꝛ suo aliud mouet aliud mouetur.

¶ Ampli⁹ determiatū ē: qꝛ mouet mobile. Hoc aūt ē qd potētia mouet nō actu. Qd aūt ē potētia: vadit ī actū. Est aūt mot⁹ act⁹ mobilis ipfectus: mouēs aūt iā actu ē: vt calefacit calidū: ꝛ oino generat habēs speciē. Quare sil' idez ꝛ fm idē calidū erit ꝛ nō calidū. Sil'r aūt ꝛ alioꝝ vnūqdq; q̄rūcūq; mouēs nec̄e ē hic vniuocū. Hoc qdē igit mouet: illd āt mouet ipz seipsū mouēs.

¶ Que talis est. Determiatū est in tertio: ꝙ id qd mouet L.ec.16.c.8.t.9. est mobile.ſ. in potētia existēs: qꝛ qd mouet: iquātū est in

potentia

potentia ꝛ nõ in actu: mouet̃. Ex h̃ .n. mouet̃ aliqd qd cũ sit in potẽtia tẽdit in actũ. Nec tñ id qd mouet̃ ẽ ita i potẽtia vt nullo mõ sit in actu: q2 ipse mot9 ẽ qdã act9 mobilis iquãtũ mouet̃: sz ẽ act9 iperfect9: q2 ẽ act9 eius iquãtũ est adhuc in potẽtia. Sz illud qd mouet iã est in actu. Nõ enĩ reducit̃ qd ẽ in potẽtia in actũ: nisi p id qd est actu: h̃ aũt est mouẽs. Sicut calefacit calidũ: ꝛ generat illud qd hz spẽm generatiuã: sic hoiez generat qd hz spẽm hũanã: ꝛ sic de alijs. Si g̃ totũ moueat se totuz sequit̃ ꝙ idẽ fm idẽ sit est calidũ ꝛ nõ calidũ. q2 iquãtũ ẽ mouẽs erit actu calidũ: iquãtũ est motũ erit calidũ in potẽtia. Et silr ẽ in olb9 alijs in qb9 mouẽs est vniuocũ .i. cõueniẽs in noie ꝛ rõne cũ moto: sic cũ calidũ fac̃ calidũ: ꝛ hõ generat hoiez. Et h̃ iõ dic̃. q2 sũt qdã agẽtia nõ vniuoca q̃. s. nõ ꝯueniũt in noie ꝛ rõne cũ suis effectib9: sic sol generat hoiem. In quib9 tñ agẽtib9 ꝛ si nõ sit spẽs effect9 sz eadẽ rõne est tñ quodã mõ altiori ꝛ vlteriori. Et sic vl'r vez ẽ ꝙ mouẽs ẽ quodãmõ i actu sz id fm qd mobile ẽ in potẽtia. Si igit̃ totũ moueat se sz totũ: sequit̃ ꝙ idẽ sit sil' actu ꝛ potẽtia: qd ẽ ipole. Ex h̃ g̃ ꝯcludit pncipale intẽtũ. ꝙ mouẽtis seipsum vna ps mouet: ꝛ alia mouetur. ¶ Deide cũ dicit.

¶ Esse aũt ipossibile seipsuz qcq̃ hoc pacto mouere vt ab vtroqz moueat̃ vtrũqz: ex hisce sane patebit.

Lec.4. ¶ Quod aũt nõ cõtingat ipsuz seipsuz mouẽ sic vt vtrũqz ab vtroqz moueat̃: ex his mãifestũ ẽ.

¶ Excludit quosdaz modos quos aliqs posset existiare in motu mouẽtis seipsuz. Et p̊ ondit ꝙ mouẽtis seipsum nõ mouet̃ vtraqz ps ab altera. Scdo ondit ꝙ ps mouẽtis seipsuz nõ mouet seipsaz ibi. At vo neqz p̊mũ seipsuz. Circa p̊mũ duo fac̃. Pˀo ꝓponit qd itẽdit. Scdo ꝓbat ꝓpositũ ibi. Neqz enĩ erit. Dicit ergo p̊mo manifestuz eẽ ex his q̃ sequunt̃ ꝙ nõ cõtingit aliqd mouere seipm h̃ mõ ꝙ vtraqz pars eius moueat̃ a residua: sicut si a.b. moueat seipsum ꝙ a. moueat. b. ꝛ b. moueat. a. ¶ Secundo ibi.

¶ Nã si vtrũqz mouebit vtrũqz: nihil erit ꝑfecto qd moueat p̊mũ. Id enĩ qd p̊us mouet: cã magis est: vt moueat̃ id qd motu cietur: q̃z id qd illi coheret. Duplex ẽ enĩ id qd motu ciet: vt dixim9. Quoddã .n. mouet ab alio suscipiẽs motum. Quoddã seipso mouet. Atqz id qd lõgi9 ab eo distat qd motu ciet̃ ꝓpinquũ est magis p̊ncipio mot9: q̃z id qd in medio collocat̃.

¶ Neqz eniz erit primũ mouẽs nullũ si vtrũqz: vtrũqz mouebit. Q ꝺ enĩ prius magis est cã mouẽdi q̃z sequens: ꝛ mouebit magis. Dupliciter enĩ mouere erat: aliud qdẽ qd ab alio mouet̃ ipz: aliud aũt ex seipso. Proxim9 aũt est qd longius est ab eo qd mouetur principio q̃z medium.

Lec.9.l. c.34. ¶ Probat ꝓpositũ q̃tuor rõnib9. Et ẽ attẽdẽdũ ꝙ ad hãc cõclusionẽ resumit rõnes suprapositas ad ondẽdũ ꝙ nõ oẽ mouẽs mouetur ab alio. Uñ ex p̊missis abbreuiate hic colligit q̃tuor rõnes. Q̃rũ p̊mã sumit ex p̊ma rõne quã supra posuit duplici ordie ad ondẽdũ ꝙ ẽ i nõ ꝓcedit in infinitũ in h̃ ꝙ semꝑ aliqd ab alio moueat̃. ꝓp h̃ ꝙ nõ eẽt aliqd p̊m mouẽs: quo remoto remoueret̃ sequẽtia. Uñ ꝛ hic p̊io p̊mittit idẽ ieõueniẽs. Dic̃ .n. ꝙ si in p̊ moto qd ponit̃ mouẽs seipz vtraqz ps ab altera reciproce moueat̃: sequetur ꝙ nõ sit aliqd p̊m mouẽs. Et h̃ iõ q2 sic supra dcm est:

Lec.9.l. c.35. mouẽs p̊us ẽ magis cã mouendi ꝛ magis mouet q̃z posterius mouẽs. Et h̃ iõ supra ꝓbabat̃: q2 dupl'r aliqd mouet. Uno .n. mõ mouet aliqd ex eo qd mouet̃ ab alio. sic baculus mouet lapidẽ eo ꝙ mouet̃ a manu. Et h̃ ẽ 2m mouẽs. Alio mõ mouet aliqd ex eo ꝙ mouet̃ ex seipso: sic hõ mouet. Et hec ẽ dispõ p̊mi mouẽtis. Illud aũt qd mouet nõ eo ꝙ mouet̃ ab alio: magis ẽ remotũ ab vltio qd mouet̃: ꝛ magis ꝓximũ p̊mo mouẽti q̃z mediũ. qd. s. mouet eo qd ab alio moueat̃. Debet ergo rõ sic formari. Si totius mouentis seipsum vtraqz ps mouet aliã reciproce: nõ magis mouet vna q̃z alia. sed p̊mũ mouens magis mouet q̃z 2m. ergo neutra eaz erit p̊mũ mouẽs. Qd est incõueniens: q2 sic sequeret̃ ꝙ illud qd mouet̃ ex seipso nõ eẽt ꝓpinqui9 p̊ncipio p̊n9 mot9 l qd nullũ seq̃t̃ eẽ: q̃z id qd mouet̃ ab alio. cũ tñ supra sit ondsuz ꝙ mouẽs seipz sit p̊mũ i genere mobiliũ. Nõ g̃ hoc est vez ꝙ mouentis seipsuz vtraqz pars per aliam moueatur. ¶ Deinde cum dicit. Lec.o. vbi supra.2.l. c.39.

¶ Preterea qd mouet non necessario mouetur: nisi a se moueatur. Per accidens ergo mouet alterum cõtra. At accipiam posse ipsum nõ mouere. Aliud ergo mouebitur: aliud mouebit imobile.

¶ Ampli9 nõ necẽ ẽ mouẽs moueri nisi a seipso fm accñs. Ergo cõtra mouet alterũ. Accipiebã igit̃ ꝯtingere nõ mouere. Ergo erit aliud quidẽ qd mouetur: aliud autem mouens inmobile.

¶ Sumit duas rõnes ad idez ex vna rõne quã supra posuerat ad ondẽdũ ꝙ nõ oẽ mouens mouet̃: ita ꝙ moueri cõueniat mouẽti p accñs. In q̃ qdẽ rõne supra duas ꝯclones itulit. Primã. s. ꝙ mouẽs ꝯtingit ꝛ nõ moueri. Alterã ꝙ mot9 nõ sit etern9. Et sz has duas ꝯclones: duas hic rõnes format. Pˀo .n. dic̃ ꝙ nõ necẽarium est mouẽs moueri nisi a seipso fm accñs. Et ẽ sensus ꝙ nisi accipiat̃ p̊m mouẽs moueri a seipso: nõ erit ẽt necẽ ꝙ mouẽs p̊m moueat̃ fm accñs. sic qdã posuerũt ꝙ oẽ mouẽs mouet̃. ꝛ tñ h̃ est ei per accñs. Cũ g̃ ponit̃ ꝙ mouẽtis seipsum ps q̃ mouet: ecõtra equal'r mouet̃ ab altera: hoc nõ erit nisi per accñs. Sed sicut supra accipiebamus: qd est per accidens cõtingit non esse. ergo cõtingit illam partẽ que mouet nõ moueri. Sic ergo remanet ꝙ mouentis seipsum vna ps mouetur: ꝛ alia mouet ꝛ non mouetur. ¶ Deinde cum dicit. Lec.9.l. c.39. Nisi a seipso supple mouetur non est necessarium mouens moueri sz accidens Lec.9.l. c.36.

¶ Preterea nõ est necessariũ: id qd mouet cõtra moueri: sed necesse est: aut imobile ꝓpriaz moueat: aut ꝙ a seipso motu cietur si motũ eẽ semper necesse est.

¶ Ampl9 nõ necẽ ẽ mouẽs cũ mouet ꝯ moueri: sed aut imobile mouere necẽ: aut ipsuz a seipso moueri. Siqdẽ necesse est semper motum esse.

¶ Ponit aliã rõnẽ correspõdẽtẽ scdẽ ꝯclõni quã supra intulerat. s. ꝙ sequit̃ motũ nõ semꝑ eẽ. Hic aũt cõuerso ordine sic arguit. Si necẽ ẽ motũ semꝑ eẽ: nõ necẽ ẽ mouẽs cũ mouet: ecõtrario moueri: sz necẽ ẽ ꝙ vl' mouẽs sit imobile: vl' ꝙ ipsuz moueatur a seipso. Huiᵘ aũt ꝯditiõalis rõ ex suprapofita rõne appet. q2 si mouẽs nõ mouet nisi moueat̃. ꝛ cũ nõ inest ei moueri nisi p accñs: sequit̃ ꝙ cõtingat ipsum nõ moueri: g̃ p ꝯñs neqz mouere. ꝛ sic non erit motus. Sed motũ supra ostẽderat sempiternũ. ergo non necẽ ẽ mouẽs cũ mouet ꝯ moueri. ꝛ ita ñ ẽ vez ꝙ vtraqz ps mouẽtis seipsuz: moueat̃ ab altera. ¶ Deide cũ dicit. Lec.2.p totum

¶ Preterea moueretur etiam eo motu profecto quo mouet. Quare calefit id quod calefacit.

¶ Amplius si mouet motum: ꝛ mouebitur vtiqz. Quare calefaciens calefit.

¶ Ponit q̃rtã rõnẽ q̃ sumit̃ ex rõne quã supra posuit ad ondẽdũ ꝙ nõ iest mouẽti p se ꝙ moueat̃: q2 seq̃ret̃ ꝙ eẽt deuenire i h̃ ꝙ mouẽs eodẽ motu moueret̃ quo mouet: vt supra expositũ ẽ. Et iõ hic abbreuiãdo hãc rõnẽ dic̃: ꝙ si vtraqz ps ab altera moueat̃ sequet̃ ꝙ fm eũdẽ motuz mouet ꝛ mouet̃. Uñ seq̃t̃ ꝙ calefaciẽs calefit: qd ẽ ipole. Iõ aũt sequit̃ si mouẽtis seipz vtraqz ps ab alia moueat̃: ꝙ sz eũdẽ motũ aliquid mouet ꝛ mouetur: q2 mouentis Lec.9.l. c.37.

seipsum est vnus motus: ⁊ ſm illã oportebit ꝙ pars que mouet moueatur. ¶ Deinde cum dicit.

¶ At vo neqꝫ: aut vna pars eius: quod primo seipsuꝫ mouet: aut plures seipsas mouebunt.

T.c.42. ¶ At vo neqꝫ primũ ipꝫ seipꝫ mouẽs: neqꝫ vna ps: neqꝫ pl'es mouebũt ipꝫ seipm vnũquodqꝫ.

¶ Excludit aliũ modũ .s. ꝙ mouentis seipsum pars seipsaꝫ non mouet. Et pmo ꝓponit qd intendit. Scdo ꝓbat propositum ibi [Totum enim si mouetur.] Dicit ergo primo ꝙ si accipiatur aliquid qd est primo mouens seipsum: nõ potest dici neqꝫ ꝙ vna ps eius seipsaꝫ moueat: neqꝫ ꝙ plures: ita ꝙ quelibet earũ seipsam moueat. ¶ Scdo ibi.

¶ Totũ enĩ ipsuꝫ si a seipso mouet: aut ab aliqua sui parte: aut a toto totũ mouebit. Si igit qꝛ ps aliq̃ mouet a seipsa: totũ ipsuꝫ seipsum mouet: illa ps erit id plane: qd pmũ seipsuꝫ mouet. Separata nãqꝫ seipsaꝫ illa mouebit. Totũ aũt nõ seipsum mouebit. Sin vo totuꝫ a toto mouet: per accñs ipse ptes seipsas sane mouebũt. Quare si seipsas nõ necessario mouẽt. Sumant nõ a seipsis moueri: ipsi' ergo totius nõ quedã pars mouebit imobilis: quedam mouebitur. hoc enĩꝫ pacto dũtaxat aliquid seipsum mouere potest.

¶ Totũ enim si mouetur ipsum a seipso: aut ab aliquo que sunt ipsi' mouebit: aut totuꝫ a toto. Si qdẽ igit in mouendo aliquã parteꝫ ipsum a seipso: hoc vtiqꝫ erit primũ ipm seipsuꝫ mouẽs. Separatũ quidẽ enĩ hoc quidẽ mouebit ipsum seipsum. Totũ autẽ nõ iam. Si autem totum a toto mouetur: ſm accidens vtiqꝫ mouebũt hec ipsa seipsa. Quare si nõ sunt necessaria: accipiãtur non mota seipsis. Totius igitur aliud mouebit cum imobile sit aliud aũt mouebit. Solũ enim sic possibile est adhuc ipsum mobile esse.

¶ Probat ꝓpositũ duab' rõnib'. Quarũ pma talis ẽ. Si totũ mouet ipsuꝫ a seipso: aut hoc ꝯueniet ei rõne sue ptis que mouet a seipsa: aut rõne toti'. Si ꝯueniat ei rõne sue partis: g̃ illa ps erit pmũ seipsm mouẽs: qꝛ illa ps sepata a toto mouebit seipsaꝫ: sꝫ totũ iã nõ erit mouẽs seipsuꝫ pmũ: vt ponebat. Si vo dicat ꝙ totũ mouet seipsuꝫ rõne totius. ergo ꝙ aliqne ptes mouẽt seipsas: hoc nõ erit nisi per accñs. Qd aũt est per accñs nõ est necessariũ. g̃ in primo mouẽte seipm maxie opꝫ accipe ꝙ ptes nõ moueant a seipsis. Totius g̃ pmi mouẽtis seipsuꝫ vna ps mouebit cuꝫ sit imobilis: alia mouebit. Istis .n. solũ duob' modis possibile eẽt ꝙ ps mouẽs moueat .s. aut ꝙ moueret a pte altera quã mouet: aut ꝙ moueret seipsaꝫ. Vñ attẽdẽdũ ẽ ꝙ Aristoteles excludẽdo hos duos modos itẽdit ꝯcludere ꝙ pars mouẽs in mouẽte seipsum sit imobilis: nõ aũt ꝙ mouẽs seipsuꝫ diuidat in duas ptes: q̃rũ vna sit mouens ⁊ alia mota. Hoc enĩ sufficiẽter ꝯclusũ est per id qd pmo ostdit ꝙ totũ nõ mouet seipsum totũ. Et sic pꝫ ꝙ nõ fuit necessariũ Ar. iducere diuisionẽ .5. mẽbroꝝ: vt qdã dixerũt: quoꝝ vnũ mẽbrũ sit ꝙ totũ moueat totũ: 2m ꝙ totuꝫ moueat ptẽ: tertiũ ꝙ pars moueat totũ: q̃rtũ ꝙ due ptes vicissiꝫ se moueãt: q̃ntũ ꝙ vna ps sit mouẽs ⁊ alia mota. Si enĩ totũ nõ mouet totũ per eãdẽ rõnẽ sequit ꝙ totũ nõ moueat partẽ: nec pars totuꝫ: qꝛ vtrobiqꝫ sequeret ꝙ aliqua pars mota moueret seipsam. Unde hoc ꝙ totũ nõ mouet totũ sufficit ad concludenduꝫ ꝙ vna pars sit mota ⁊ alia mouẽs. Sed nõ suffic ad ꝯcludẽdũ ꝙ ps mouẽs non moueatur a mota: ⁊ ꝙ non moueatur a seipsa. Et ad hoc 2m probandum inducit secundam rationem ibi.

¶ Preterea si totum seipsum mouet: aliud ipsius mouebit: aliud sane mouebitur. Ipsum igitur .a.b. a seipso: ⁊ ab ipso mouebitur .a.

¶ Amplius siquidem tota ipsa seipsam mouet: hoc quidem mouebit ipsius: illud aũt mouebitur. Ergo a.b. a seipsa qdẽ mouebitur ⁊ ab .a.

¶ Que talis est. Si dicat ꝙ ps mouẽs mouentis seipm ipsa tota seipsaꝫ moueat sequit per supra ꝓbata ꝙ ipsius ptis iterũ vna pars moueat ⁊ alia moueat. Iã enĩ ostẽsuꝫ ẽ supra ꝙ totũ nõ mouet seipsuꝫ aliter nisi per hoc ꝙ vna ps eius mouet ⁊ alia mouet. Sit g̃ ps mouẽs mouẽtis seipꝫ a.b. Per rõnẽ ergo pmissam sequit ꝙ vna pars eius sit mouẽs .s. a. ⁊ alia mota .s. b. Si ergo a.b moueat tota se totã vt tu ponis. sequit ꝙ idẽ moueat a duobus motorib' .s. a toto qd est a.b. ⁊ a parte que est .a. qd est impossibile. Relinquitur ergo ꝙ pars mouẽs in mouẽte seipsuꝫ est omnino immobilis.

LEC. XI.

¶ Cũ aũt eoꝝ qdẽ que mouent: quoddã ab alio moueat: quoddã imobile sit: eoꝝ vo que mouent: aliud moueat: aliud nõ moueat qcq̃. Id qd seipsum mouet ex eo sane qd mouet ⁊ non mouet: ⁊ ex eo qd mouetur ⁊ non necessario mouet: sed interdum mouet: interdum non mouet: constare necesse est.

Quoniã aũt mouet aliud qdẽ qd mouetur ab alio: aliud ãt cũ sit imobile: ⁊ mouet aliud qdẽ mouẽs: aliud autẽ nihil mouẽs: ipm seipsum mouẽs necẽ ẽ ex imobili eẽ: mouẽti ãt: ⁊ adhuc ex eo qd mouet: nõ mouẽte aũt ex necessitate: sed q̃liter euenit. T.c.43

Postq̃ Phs ostẽdit ꝙ mouẽs seipsum diuidit in duas ptes: quarũ vna mouet ⁊ nõ mouetur: alia aũt mouet: hic ostẽdit q̃ huiꝰ ptes se habeãt adinuicẽ. Et circa h tria facit. Pmo ꝓponit qd intẽdit. Scdo ostẽdit ꝓpositũ ibi [Sit enĩ .a. mouẽs.] Tertio ꝯcludit ꝯclusionẽ pncipalẽ intẽtã ex oib' pmissis ibi [Manifestũ igit ex his est.] Dicit ergo pmo ꝙ cum mouẽs diuidat in duo: quoꝝ vnũ mouet ẽt ab alio: aliud vo mouẽs ẽ imobile: ⁊ iteꝝ mobile diuidat i duo: ẽ .n. quoddã mobile qd ẽt mouet. quoddã vo mobile qd nihil mouet: opꝫ dicere ꝙ mouẽs seipsuꝫ ꝯponat ex duab' ptib': q̃rũ vna sic sit mouẽs: ꝙ tñ sit imobil: alia vo sic moueat: ꝙ tñ nõ moueat. Qd aũt subdit [ex necessitate] dupli põt itelligi: qꝛ si itelligat ꝙ ps mota mouẽtis seipsuꝫ nõ moueat aliqd qd sit pars mouẽtis seipsuꝫ: sic legenda est lr̃a ꝙ necitas remaneat affirmata: eadẽs sup h qd dicit [nõ mouẽte.] Probat .n. statim ipossibile eẽ ꝙ eius qd primo mouet seipsum sit tertia ps q̃ moueat a pte mota. Si vo itelligat ꝙ ps mota nõ moueat aliqd extrisecũ: sic h qd dicit [ex necitate] ecadit sub negatiõe. Nõ .n. est de necessitate mouẽtis seipsuꝫ ꝙ ps eiꝰ mota moueat aliqd extrinsecũ. Nec tñ est ipossibile. Qualiter aũt hoc ꝯtingat ostendit ꝯsequẽter cum dicit.

¶ Nã sit .a. qdẽ mouẽs imobile: b. vo id qd ab .a. mouet: ⁊ mouet ẽt .c. Hoc aũt moueat qdeꝫ: sed nõ moueat qcq̃. Nã ⁊ si sit vt per plura quoqꝫ ꝑueniat ad ipsuꝫ .c. per vnũ tñ solũ nũc accedat. Totũ igit .a.b.c. seipsuꝫ mouet. Sed si auferã .c: ipsuꝫ qdẽ .a.b. seipsuꝫ motu ciebit: qppe cũ .a. moueat: b. moueat: vt patet. At .c. nõ seipsuꝫ motu ciebit: neqꝫ oino mouebit. At vo nec ipꝫ .b.c. sine .a. seipꝫ mouebit. Naꝫ ex eo .b. mouet qꝛ ab alio motu ciet: ⁊ nõ ex eo qꝛ mouet a se: pte

sua

sua mouēte. Ipz igit̄.a.b.solū seipsuz mouet. Que cū ita sint:id oē qd̄ seipz mouet hēat necē ē τ id qd̄ mouet:τ ē imobile τ id qd̄ motu ciet̄:nō āt necāario mouet

¶ Sit eni.a.mouēs qdē imobile:b.autē qd̄ mouet̄ ab.a.τ mouēs qd̄ ē i quo.c. Hoc aūt motū qdē a.b:nō mouēs aūt nullū. Siqdē eni τ per plura media venit aliqñ in.c.sit p vnū solū. Oē ergo.a.b.c.ipz seipm̄ mouet:sed si aufero.c.ab a.b.ipm̄ seipm̄ mouebit:a.qdē ē mouēs:b.vo qd̄ mouet̄:c.aūt nō mouebit ipz seipm̄ neqz penitus mouebit. At vo neqz.b.c.mouebit ipa se ipsam sine.a:b.enim mouet in eo qd̄ mouet̄ ab alio:nō qz a suiipsius parte aliqua:a.b.igit̄ solū ipsum seipsum mouet. Necesse itaqz ipsum seipsum mouēs habere mouens immobile τ qd̄ mouetur:nihil autem mouens ex necessitate.

¶ Et circa h duo facit. Pmo ondit ppositū. Scdo soluit qndā dubitationē:ibi Dubitationē habēt. Circa pm̄ duo facit. Pmo ondit qliter ptes mouētis seipz se habeāt adinuicē. Scdo qliter fz eas totū dr̄ seipm̄ mouere:ibi Siqdē igit̄ ptinuū ē. Circa pm̄ duo facit. Pmo ondit φ l mouēte seipz sūt sole due ptes:qrū vna mouet τ nō mouet̄: alia mouet̄ τ nō mouet. Scdo quomō he due ptes adinuicē ptinganē:ibi Cōtacta aūt vtraqz. Pimū ostēdit sic: Si dicat̄ φ pars mota mouētis seipsuz itex mouear aliquid aliō qd̄ sit ps eiusdē mouētis seipz:sit ḡ pma ps mouētis seipz a.qd̄ sit mouēs imobile:2a vo ps sit.b.qd̄ mouet̄ ab.a.τ moueat 3am ptez q̄ ē.c.q̄ sic moueat̄ a.b.φ nihil aliud moueat qd̄ sit ps mouētis seipm̄. Nō.n.pōt dici φ fiat descēsus in infinitū i ptib9 mouētis seipz.s.φ ps mota itex moueat aliā:qz sic mouēs seipm̄ eēt in infinitū:qd̄ Lec.9.t.c.34.&.35 ē ipole:vt supra ostēsuz ē. Erit ḡ aliq̄ pars mouētis seipm̄ q̄ est mota nō mouēs quā dicim9.c. Et lz ptingat p multa media q̄ sūt mouētia τ mota puenire in vltimū motū qd̄ dr̄.c.accipiat̄ loco aīum medioꝝ ēt vnū mediū qd̄ sit.b. Sic ḡ h totū qd̄ ē.a.b.c.mouet seipm̄. A quo toto si auferat̄ In hoc loc. hec ps q̄ ē.c.adhuc ipz a.b.mouebit seipm̄: qz vna ps ei9 ē mouēs.s.a.τ alia mota.s.b.qd̄ regrebat̄ ad h φ aliqd sit mouēs seipz:vt supra ostēsuz ē:fz.c.nō mouebit seipm̄ neqz aliquā aliaz partē fm̄ supposita. Silr ēt.b.c.nō mouet seipz sine.a.qz.b.nō mouet nisi inqn̄tū mouet̄ ab alio qd̄ ē.a:qd̄ nō ē pars eius. Relinqtur ḡ φ solū.a.b.moueat seipm̄ p̄ τ p se. Vn̄ necē ē φ mouēs seipz hēat duas ptes: quaꝝ vna sit mouēs imobilis:alia vo sit mota quaz necē est nihil mouere qd̄ sit pars mouētis seipz:h eni pclusuz est per premissaz rōnem. Uel nihil mouens ex necessitate:qz nō est de necessitate mouētis seipsum φ pars mota moueat aliqd aliud etiam extrinsecus. ¶ Secundo ibi.

¶ Que quidem aut sese mutuo tangunt: aut alterum alterum tangit.

¶ Cōtacta āt vtraqz abinuicē:aut ab altero alteꝝ.

¶ Ondit quō he due ptes se habeāt adinuicē. Ubi pside rādū ē φ Arist.nōdū pbauit pm̄ mouēs nō habere aliquā Lec.vl.t.c.96.& vltim. magnitudinē:qd̄ infra pbabit. Quidā āt antiq phi posuerūt nullā subam absqz aliq̄ magnitudie eē. Vn̄ Arist.ante pbationē h sub dubio fm̄ suā psuetudinē derelinquēs dicit φ duas ptes mouētis seipz:qrū vna ē mouēs τ alia mota:necē ē aliquo mō piungi ad h φ sint ptes vnius Lec.7.t.com.30. toti9. Nō aūt p ptinuationē:qz supra dixit φ mouēs seipsū τ motū nō possunt ptinuari:fz necesse ē ea diuidi. Vn̄ relinqtur φ opz has duas ptes piungi p ptactum:aut ita vt ambe ptes ptingāt se inuicez si ambe ptes habeāt magnitudinez:aut ita φ altera tm̄ pars ptingatur ab alia τ non ecōuerso:qd̄ erit si mouēs nō hz magnitudinē. Quod eni est in corporeum potest quidē tangere corpus sua virtute mouēdo ipsum:non aūt ptingit̄ a corpore. Duo aūt corpora se inuicem tangunt. ¶ Deinde cuz dicit.

¶ Qd̄ si id qd̄ mouet ptinuuz sit:nā id qd̄ motu ciet̄: necessario ptinuū est:pz totū seipz motu ciere:nō ex eo qz aliqd ipsi9 ē tale vt ipm̄ seipsuz moueat:sed qz totū seipsum mouet. Mouet̄ autē τ etiā mouet ex eo sane qz ipsius ē aliqd:τ id qd̄ mouet:τ id qd̄ mouet̄. Nō eni totū mouet:neqz totū mouet̄:sed mouet quidē.a.mouet̄ aūt tm̄modo.b.ipm̄ vo.c.nō necessario mouetur a.b. Est enim hoc impossibile.

¶ Siqdē igit̄ ptinuū ē mouēs:qd̄ eni mouet̄:cōtinuū necessariū ē eē.manifestū ē φ totū ipm̄ seipz mouet:nō eo φ ipsi9 aliqd hui9 sit:vt ipz seipm̄ moueat:sed totū mouet ipz seipsuz. Motū aūt τ mouēs eo φ ipsi9 aliqd ē mouēs:τ aliquid motū. Nō eni totū mouet:neqz totū mouetur:sed mouet quidē.a:b.aūt mouet̄ tm̄. Sed c.ab ipso.b.non iam. Impossibile enim.

¶ Ondit q̄ rōne totū dicat̄ mouēs seipm̄ vna pte mouēte τ alia mota:τ supponam9 q̄ntum ad p̄sens φ vtraqz pars sit ptinua.i.magnitudinē hns:qz de eo qd̄ mouet̄ in.6.pbatū ē φ sit aliqd ptinuū:τ accipiat̄ nūc idē de mouente Lec.5.t.com.32. anteq̄ vitas pbet̄. Hac igit̄ suppositiōe facta ipsi toti cōposito ex duab9 tria attribuunt̄.s.moueri:mouere:τ mouere seipm̄. Sed hoc quod est mouere seipsuz nō attribuit̄ ei ppter hoc φ aliqua pars eius moueat seipsam:sed ipz totum seipsuz mouet. Sed h qd̄ est mouere τ moueri attribuitur toti rōne partis. Nō enim totū mouet:neqz totum mouet̄:sed mouet vna pars eius.s.a:reliqua vo pars eius solū mouetur.s.b. Jam eniz ostensuz est φ nō est aliqua tertia pars vt.c.que moueat̄ ab ipsa.b. Impossibile est enim hoc si accipiat̄ id qd̄ primo mouet seipsuz:sicut supra ostensum est. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Existit āt dubitatio h loco qdā. Si qspiā:aut ipsi9 a.si ptinuū sit id qd̄ mouet qdē:fz nō mouet̄:aut ipsi9 b.qd̄ mouet̄:aliq̄ auferat ptē:mouebitne reliquum ipsi9.a.aut reliquū ipsi9.b.motu ciebit̄. Nā si mouebit aut mouebit̄:non erit.a.b.profecto id quod a seipso primo mouetur. Ablata enim ab eo parte:reliquum a.b.seipsum adhuc mouebit.

¶ Dubitationē āt habet. Si auferat aliqd qs ab T.c.44. ipso.a.si ptinuū mouēs qdē.imobile āt: aut ab ipo.b.qd̄ mouet̄. Reliq̄ vo ipsius.a.mouebit: reliq̄ aūt ipsi9.b.mouebit̄. Si eni h:nō vtiqz erit que primo mouetur seipsa que est.a.b. Remota eni ab.a.b.adhuc mouebit seipsaz:reliqua.a.b.

¶ Mouet quādā dubitatiōez circa premissa. Et pmo mouet eam. Scdo soluit:ibi Aut potentia quidē. Hz autez hec dubitatio ortū ex hoc qd̄ supra pbauerat φ in primo mouente seipsum nō sunt nisi due ptes:quaꝝ vna mouet τ alia mouet̄:qz si esset tertia:etiā ea remota cōpositū ex primis duabus mouet seipsum:τ sic ipsum est primū mouens seipsum. Ex hoc q̄ sequitur dubitatio talis. Ponamus φ pars mouentis seipsum que est mouens imobile vt.a. sit quoddā cōtinuū. De pte aūt eius que mouetur.s.b.manifestum est φ est aliqd ptinuū fz prius probata. Omne In 6o.t.com.32.

aũt continuuz est diuisibile. Est ergo dubitatio si auferaꝛ̃ aliqua pars per diuisionẽ ab.a.aut a.b. vtrũ reliqua pars moueat:aut moueaꝛ̃. Quia si reliqua ps moueat aut moueaꝛ̃:adhuc residua pars de a.b.mouebit seipsũ:ꝛ sic a.b. nõ primo mouebat seipsuz. Et sic seqtur vlterius ꝙ nihil erit primo mouens seipsum. ❡ Secundo ibi.

❡ An nihil ꝓhibet vtrũqȝ:aut alteꝝ:id inq̃ꝫ qđ moueꝛ̃ diuisibile qdẽ eẽ potẽtia:idiuisibile aũt actu. Si vo diuisuz fuerit nõ vlterius potẽtiã eandẽ habere. Quare nihil obstat:vt in ipsis diuisibilibus aliquid insit potentia primo tales.

❡ Aut potẽtia qdẽ nihil prohibet vtrũqȝ aut alterũ qđ mouetur diuisibile eẽ:actu autẽ indiuisibile. Si aũt diuidaꝛ̃ nõ adhuc eẽ habẽs eãdem potẽtiam. Quare nihil prohibet ꝛ in diuisibilibus potentia primum esse vnum.

❡ Soluit positã dubitatiõez. Ubi ꝯsiderãdũ est ꝙ Arist. ꝑus in 6° ꝓbauit ꝙ in motu nõ est aliqđ p̊ᵐ neqȝ ex parte
Lec.7.t. com.46. tpis:neqȝ ex pte rei l q̃ ẽ mot⁹ ꝑcipue in augmẽto ꝛ motu locali:ꝛ h̃ iõ:qꝛ tũc loquebaꝛ̃ de motu in cõi ꝛ de mobili ꝟm ꝙ est quoddã ꝯtinuũ nõdũ applicãdo ad determinatas nãs:ꝛ ꝟm hoc sequereꝛ̃ ꝙ nõ eẽt aliqđ p̊ motũ:ꝛ per ꝯñs nec aliqđ p̊ mouẽs:si mouẽs sit ꝯtinuũ:ꝛ ita ẽt nõ eẽt aliqđ p̊ mouẽs seipm. Sȝ nũc iã Arist. loqtur de motu applicãdo ad determiatas nãs:ꝛ iõ ponit aliqđ eẽ p̊ mouẽs seipm. Et soluit ꝓmissaz dubitatiõnẽ sic:ꝙ nihil ꝓhibet eẽ diuisibile in potẽtia ex eo ꝙ sũt ꝯtinua.s.mouẽs ꝛ motũ:si vtrũqȝ sit cõtinuũ:aut ad minus alteꝝ tm̃.s.qđ mouet:qđ neccẽ est eẽ ꝯtinuũ:Sed tñ poẽ ẽ ꝙ aliqđ ꝯtinuuz siue sit mouẽs siue motũ:habeat talem nãm vt nõ possit actu diuidi:sicut pȝ de corpe solis. Et si ꝯtigat ꝙ aliqđ cõtinuũ diuidaꝛ̃ nõ retinebit eãdẽ potẽtiã ad h̃ ꝙ moueat vl moueaꝛ̃ quã ꝑus habebat:qꝛ huiꝰ potẽtia seqꝛ̃ aliquã formã. Forma ãt nãlis reqrit q̃titatẽ determinataz. Un̄ si sit corpus icorruptibile diuidi nõ põt in actu. Si ãt sit corruptibile:si diuidaꝛ̃ in actu nõ retinebit eãdem potentiã:sicut pȝ in corde. Un̄ nihil ꝓhibet in his que sunt diuisibilia in potentia eẽ vnũ primũ. ❡ Deinde cũ dicit.

❡ Patet igiꝛ̃ ex hisce q̃ diximus eẽ id qđ p̊mo mouet imobile. Nã siue statim ad ipȝ primũ imobile:siue ad id qđ moueꝛ̃ qdem:ipsum vo seipsum mouet:sistitqȝ gradũ cuȝ libet:fiat ex eo qđ mouetur:ab aliquo vo moueꝛ̃ accessio:vtroqȝ mõ nimiꝝ accidit id qđ p̊mo mouet i oib⁹ his eẽ que mouẽtur imobile.

❡ Manifestũ igitur ex his quoniaȝ est primum mouens imobile. Siue enim mox stet qđ moueꝛ̃ ab aliquo aũt motum ad imobile primum:siue in quo mouetur quidẽ:ipsum autẽ seipsuz mouẽs ꝛ stans:vtrobiqȝ accidit primum mouens in omnibus esse motis immobile.

❡ Infert ꝯclõnẽ p̊ncipaliter itẽtã ex oib⁹ p̊missis:ꝛ dicit manifestũ eẽ ex p̊missis ꝙ neccẽ ẽ ponere p̊ᵐ mouẽs imobile:cũ nõ ꝓcedaꝛ̃ in ifinitũ in mouẽtib⁹ ꝛ motis ab alio:necesse sit stare ad aliqđ p̊mũ qđ ẽ imobile vel mouẽs se ipsum. Siue eni mouẽtia ꝛ mota stẽt ad aliqđ p̊mũ imobile:siue ad aliquod primũ quod mouet seipsuz:vtrobiqȝ accidit ꝙ p̊mũ mouẽs sit immobile:per hoc ꝙ mouẽtis etiam seipsum vna pars est mouens immobile:vt nunc ostensum est. LEC. XII.

❡ Cũ aũt semꝑ eẽ motũ oporteaꝛ̃ ꝛ nullas eius itercapedines fieri:esse quippiam primo mouẽs perpetuũ imobileqȝ aut vnum aut plura necesse est.

Quoniaȝ aũt opȝ semꝑ motũ eẽ ꝛ non deficere necessariũ est aliqđ eẽ qđ primum mouet. Siue ğ vnũ sit:siue plura:ꝛ primũ mouẽs imobile est. T.c.45.

Postq̃ꝫ ꝑhs õñdit ꝙ i his q̃ moueꝛ̃ ab alio nõ est ꝓcedere i ifinitũ:sȝ ẽ deuenire ad aliqđ p̊ᵐ Lec.9.t. com.34.
qđ vel est imobile vel mouet seipm:ꝛ õñdit vlteri⁹ ꝙ mouẽtis seipȝ vna ps est mouẽs imobile:ꝛ sic vtrobiqȝ accidit ꝙ p̊ᵐ mouẽs sit imobile:qꝛ tñ i mouẽtib⁹ se q̃ sũt apđ nos.s.aĩalib⁹ corruptibilib⁹ ꝯtigit ꝙ ps mouẽs in mouẽte seipsuz ẽ corruptibilis ꝛ moueꝛ̃ ꝑ accñs.s.aĩa:vult h̃ ostẽdere ꝙ p̊ᵐ mouẽs ẽ icorruptibile:ꝛ nõ moueꝛ̃ nec ꝑ se nec ꝑ accñs. Et circa h̃ duo facit. P̊rio ꝓponit qđ itendit. Z° ꝓbat:ibi[Sic aũt si aliqđ velit.] Circa p̊ᵐ tria facit. Primo resumit ea q̃ supra ostẽsa sũt. Scđo ptermittit quoddã qđ videbaꝛ̃ posse valere ad suũ ꝓpositũ.ibi[Unũqđqȝ qdẽ igiꝛ̃.] Tertio exponit suũ ꝓpositũ:ibi[Qm̃ ãt necessariũ ẽ eẽ.] Dicit ğ p̊mo ꝙ supra ostẽsũ ẽ ꝙ mot⁹ semꝑ Lec.2.8 totum. Le.10 t. com.42.
est ꝛ nnnq̃ deficit. Et qꝛ ois mot⁹ ẽ ab aliquo mouẽte:in mouẽtib⁹ aũt nõ ẽ ꝓcedere in ifinituz:neccẽ ẽ eẽ aliqđ p̊ᵐ mouẽs. Et qꝛ nõdũ ꝓbatũ ẽ ꝙ p̊ᵐ mouens sit vnũ:iõ sub dubio derelinqt vtrũ sit vnũ vel plura. Et vlteri⁹ õñsuz ẽ ꝙ p̊ᵐ mouẽs est imobile siue statim ascẽdẽdo de motis ad mouẽtia ꝑueniaꝛ̃ ad p̊ᵐ imobile:siue ꝑueniaꝛ̃ ad p̊ᵐ mouẽs seipȝ:cui⁹ vna ps ẽ mouẽs imobile. Fuit aũt quorũdã positio ꝙ oĩa p̊ᵐ mouẽtia i his q̃ mouẽt seipa sũt ꝑpetua:posuit.n.oẽs aĩas aĩaliũ ꝑpetuas. Et si vera eẽt hec opio:iã statiȝ Arist. hẽret ꝓpositũ q̃rtũ ad h̃ ꝙ p̊ᵐ mouẽs sit ꝑpetuũ. Sȝ opinio Arist. est ꝙ de ptib⁹ aĩe solus itellectus est incorruptibilis:cũ tñ etiã alie ptes aĩe sint mouẽtes. Et ideo hoc ꝯñter pretermittit dicens. Lec.9 t. c.34. vsqȝ i fi. lec.

❡ Unũquodqȝ igiꝛ̃ coꝝ q̃ imobilia sunt atqȝ mouẽt perpetuũ eẽ:nõ ad presentem sermonem pertinet.

❡ Unũquodqȝ qdẽ igiꝛ̃ ꝑpetuũ eẽ imobiliũ mouẽtiũ qdẽ nihil ꝑtinet ad eam que nunc rationẽ. T.c.46.

❡ Et dicit ꝙ ad rõnẽ q̃ pre manib⁹ habeꝛ̃ nihil ꝑtinet an vnũquodqȝ p̊ncipioꝝ q̃ mouẽt ꝛ sũt imobilia sit ꝑpetuũ:q̃uis hoc aliqui posuerunt ponentes oẽs aĩas incorruptibiles. Et dicit hoc nõ esse ad presentẽ rõnẽ:qꝛ hoc nõ supposito habebit propositum. ❡ Deinde cum dicit.

❡ Esse aũt aliqđ necessario qđ semꝑ ois qdẽ sit mutationis tã absolute q̃ꝫ ꝑ accidẽs expers:aliud autez moueat:perspicuum si hoc pacto ꝯsiderabimus fiet.

❡ Quoniam autem necessarium est esse aliquid imobile quidem ipsum ab omni exterius mutatione ꝛ simpliciter ꝛ ꝟm accidens:motiuũ autẽ alterius:manifestum est considerantibus.

❡ Exponit qđ itẽdit ꝓbare:ꝛ dič ꝙ ꝯsiderãdo ea q̃ sequũtur manifestũ põt eẽ ꝙ ꝛ si nõ oẽ mouẽs imobile sit ꝑpetuũ:necesse ẽ tñ esse aliqđ imobile:ita ꝙ nullo mõ ab extrinseco moueaꝛ̃ nec simpliciter nec ꝑ accidẽs:ꝛ tñ sit motiuũ alteri⁹. Dicit aũt[ab oĩ exteri⁹ mutatiõe] nõ itẽdẽs excludere motũ.i.opatiõnẽ que est in opante ꝓut intelligere dĩ motus:ꝛ ꝓut appetit⁹ moueꝛ̃ ab appetibili: Huiꝰ n. motus nõ excluditur a primo mouente de quo itendit.

❡ Atqȝ sit ita si cui placeat in aliqb⁹ fieri posse:vt aliqñ sint:aliqñ nõ sint:sine gñatiõe corruptiõeue. Fortasse nãqȝ necessariũ ẽ:si qđ ptib⁹ vacãs aliqñ ẽ:aliqñ nõ ẽ:oẽ tale sine mutatione eẽ atqȝ nõ eẽ. Et hoc insuꝑ ꝯcedaꝛ̃ fieri posse:vt p̊ncipioꝝ imobiliuȝ motiuoꝝ quedam aliquãdo sint:aliquãdo nõ sint: Sed ipossibile est hanc omnia conditionem subire.

¶ Sit aūt si aliqs velit i qbusdā 9tigēs eē: vt τ sit aliqñ τ nō sit sine gnātiōe τ corruptiōe. Fortassis eni necessariū ē: si aliqd ipartibile aliqñ qdē ē: aliqñ aūt nō: sine mutatione aliquādo qdē eē: aliqñ qdē nō eē. Et pricipioꝝ imobiliū qdez motiuoꝝ aūt: qdā aliqñ qdē eē: aliqñ aūt nō esse 9tingat τ hoc. Sed nequaq̄ oīa possibile est.

¶ Probat qd dixerat. s. q sit aliqd primū mouēs ppetuū τ penitus imobile. Et p̄ pbat h p mouētia se q̄ qñqz sūt τ qñqz nō sūt. Scdo p pn̄ mouētia q̄ qñqz mouēt τ qñqz nō mouēt: ibi [Et itez 9siderās.] Circa p̄m tria facit. Primo ōndit q oz eē aliqd pmū mouēs ppetuū. Scdo q tale mouēs magis dz eē vnū q̄ plura: ibi [Unū āt magis.] Tertio ōndit vtrūqz sil. s. q ē vnū primū mouēs τ ppetuū: ibi [Manifestū ē igit ex his.] Circa p̄m duo fac. Primo excludit qdā rōnē p quā aliqs posset niti ad pbādū ppositū. Scdo pcedit ad ppositū ōndēdū: ibi [Manifestū ē eni.] Posset aūt aliqs sic pcedere. Oē qd nō pōt qñqz eē τ qñqz nō eē ē ppetuū. Sz p̄m mouēs cū sit imobile vt ōnsum ē nō pōt qñqz eē τ qñqz nō eē: qz qd qñqz est τ qñqz nō ē gnāt τ corrūpit. qd aūt gnāt τ corrūpit mouetur. g p̄m mouēs ē ppetuū. Arist. aūt de hac rōne nō curat: qz pōt aliqs dicere si vult q i qbusdā 9tingit q qñqz sint τ qñqz nō sint absqz h q generēt τ corrūpāt p se loqndo τ p 9ñs absqz h q p se mouēat. Neče ē. n. si aliqd ipartibile qd. s. nō sit cōpositū ex mā τ forma: qñqz sic ē τ qñqz nō est: q oē tale sine mutatiōe sui qñqz sit τ qñqz nō sit: sicut pōt dici de pūcto τ de albedie τ de q̄libet huiꝰ. Ostēsūz. n. ē i. 6. q oē qd mouet ē partibile. Et in. 7. meta. q oē qd generat ē cōpositū ex mā τ forma. Huiꝰ qdē igr ipartibilia: p se qdē nō generāt neqz mutāt: sz p accns: gnātis τ mutatis aliqs. Ex q̄ ēt pz q si aliqd neqz p se neqz p accidens mouetur q illud est ppetuum: τ si ē ppetuum: neqz p accidēs neqz p se mouet sz h qd ē ppetuū. Si g 9cedit eē 9tingēs q aliqd qñqz sit τ qñqz nō sit absqz eo qd generet τ corrūpat: ēt τ h 9cedat eē 9tingēs q q̄dam pncipia mouentia imobilia: ita tñ q possint moueri p accns qñqz sint τ qñqz non sint. Nequaq̄ tamen possibile est omnia principia mouentia τ imobilia talia esse: vt quandoqz sint τ quandoqz non sint. ¶ Secundo ibi.

Lec. 5. t. com. 10. meta. Lec. 6. t. com. 12. Lec. 7. t. com. 29.

¶ Nā aliquā hisce cām eē pz: q̄ ipsa seipsa mouent: vt aliqñ sint: aliquādo nō sint. Eteni id qdē qd seipsz mouet: magnitudinē hēat oēm necesse ē: si nihil partibus vacās mouet. Id aūt qd mouet: nulla necessitate est tale. Ut igit alia generent: alia corrūpant: idqz 9tinue sit: nihil eoꝝ ē cā q̄ imobilia qdē sunt: tñ nō semp sunt: neqz rursus eoꝝ q̄ semp qdē hec mouēt: alia vo alia mouēt. Perpetui eni atqz 9tinui nec vnū ipsoꝝ est cā: nec vniuersa. Nā sic sese qdē habere ppetuū ac necessario ē. Uniuersa aūt sūt ifinita: τ nō sil oia sūt. Pz igit τ si ifinities nōnulla pncipia imobilia mouētia: τ multa eoꝝ q̄ seipsa mouēt: partiz corrūpant: partim insup generant: atqz hoc qdē h: aliud aūt hoc mouet: at nihilominus aliqd eē qd hec oia 9tinet: idqz pter vnūqdqz istoꝝ aliud qd eē: qd qdē est cā vt alia sint: alia nō sint: τ mutationis cōtinue. Atqz hoc qdē hisce: hec aūt ceteris motus cām esse. Si igitur motus perpetuus est: perpetuum erit τ mouens primum: si vnum sit. Quod si sint plura: plura quoqz perpetua erunt.

¶ Manifestū est eni q cā q̄dā ipsa seipsa mouētibus inest: ipsius qd ē aliquādo qdē esse: aliqñ aūt nō esse. Ipsum qdē eni seipm mouēs neče est oē magnitudinē habere: si nihil mouet ipartibile. Mouēs aūt neqz vna necessitas est ex dictis. Ipsius igit qd ē alia qdē fieri: alia vo corrūpi: τ h 9tinue: nulla cā ē imobiliū qdē: nō semper aūt entiū. Neqz ipsoꝝ qdē semp hec mouētiū: hoꝝ aūt altera. Ipsius eni semp τ 9tinui: neqz vnūquodqz ipsoꝝ cā: neqz oia. Hec eni qdez sic se habere semp τ ex necessitate est: oia aūt ifinita: τ nō sūt simul oia entia. ¶ Manifestū igit T. c. 47.
est q quāuis millies principia quedā imobiliū qdē: mouētium aūt: τ multa ipa seipsa mouentiū corrūpant: alia vo fiāt: τ h qdē imobile sit: aliud vo mouet: alteꝝ aūt h: sz nihilominꝰ ē aliquid qd 9tinet: τ hoc extra vnūquodqz: quod ē causa eius quod est alia esse: alia vo nō: τ continue mutationis. Et hoc quidem his. hec autē alijs causa motus sunt. ¶ Siquidem igit per- T. c. 48.
petuus motus est: perpetuū erit τ mouens primū si vnum. Si vo plura: plura τ perpetua.

¶ Ōndit ppositū τ dicit q si q̄dā mouētia seipa qñqz sūt τ qñqz nō sūt: neče ē q sit aliq̄ cā gnātiōis τ corruptiōis ipsoꝝ: q̄ qñqz sūt τ qñqz nō sūt: qz oē qd mouet hz cāz sui motꝰ. Qd aūt qñqz ē τ qñqz nō ē: si sit cōpositū: generat τ corrūpit. Mouēs aūt seipz neče est q habeat magnitudinē: qz mouet: τ ostēsuz ē i. 6. q nihil ipartibile mouet. Lec. 5. t. com. 29.
Sz ex dictis nō pōt haberi q sit necessariū mouēs habere magnitudinē: τ sic nō mouet p se: si qñqz sit τ qñqz nō sit. Si aūt gnātiōis τ corruptiōis eoꝝ q̄ mouēt seipsa est aliq̄ cā: oz q ēt huiꝰ sit aliq̄ cā q eoꝝ gnātio τ corruptio ppetue 9tinuet. Nō āt pōt dici q huiꝰ 9tinuitatis cā sit aliqd illoꝝ imobiliū q̄ nō sp sūt. Neqz ēt pōt dici q sempiterne gnātiōis τ corruptiōis quorūdā mouētiū seipsa sint cā q̄dā mouētia imobilia q̄ nō sp sūt: τ aliaꝝ alia. Et h exponit subdēs q huiꝰ 9tinue τ sempiterne gnātionis nō pōt eē cā neqz vnū ipsoꝝ neqz oia. Et q vnū nō possit eē cā sic ostēdit: qz id qd nō ē sp: nō pōt eē cā eiꝰ qd est sp ppetuū τ ex necessitate. Q āt oia nō possint eē cā: ōndit p h q oia huiꝰ pnª corruptibilia: si gnātio ē perpetua sūt ifinita τ nō simul sūt. ipoīe ē aūt vnū effectū depēdere ex ifinitis causis. Et iteꝝ ea q̄ nō simul sūt nō possūt esse cā alicuiꝰ: lz possit esse q eoꝝ q̄ nō simul sūt q̄dā disponant τ q̄dā causent: vt pz in guttis successiue cadētibꝰ q̄ causāt lapidis effossionē. Sz si aliq̄ multa sūt directe cā alicuiꝰ: opz q simul sint. Sic g manifestū ē q si sint mille millia pnª mouētia τ imobilia: τ si sint ēt multa q̄ mouent seipsa: quoꝝ q̄dā corrūpant τ alia generent: τ iter ista q̄dā sint mobilia τ q̄dā mouētia: nihilominus tñ opz eē aliqd sup oia qd sua vtute 9tineat oia q̄ pdicto mō generāt τ corrūpunt: qd qdē sit cā 9tinue mutatiōis ipsoꝝ p quam qñqz sūt τ qñqz nō sūt: τ p quā hec sūt cā gnātiōis τ motꝰ his: τ hec alijs: qz oē generās ē cā gnātiōis gnāto: sz tñ generātia corruptibilia hñt q sint cā gnātiōis ab aliquo p̄ icorruptibili. Si g motus p quē quedam qñqz sūt τ qñqz nō Lec. 1. t. com. 5.
sūt ē ppetuus: vt supra ostensū ē: τ effectꝰ ppetuus nō pōt eē nisi a cā ppetua: necesse est q pmū mouēs sit ppetuū si est vnum. Et si sunt plura prima mouētia: q etiā illa plura sint perpetua. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Unū aūt potius q̄ plura putādū ē eē: ⁊ finita q̄ infinita. Semp eni finita poni⁹: q̄ īfinita sumēda sunt: si mō eadē tnāt. In his eni q̄ sūt nā: finitū sit potius ⁊ id qđ melius est opꝫ:si mō esse possit. Sufficiēs autē est ⁊ vnuꝫ: quod cū primum imobiliū sit perpetuum: ūc ceteris erit principiuꝫ motus.

¶ Unū āt magis q̄ multa ⁊ finita q̄ īfinita opꝫ existimare. Eisdē aūt accidētib⁹ semp finita magis accipiēdū. In his eni que sunt natura: oportet finitū ⁊ melius si ɔtingat esse magis. Sufficiēs autē si vnum: qđ primum imobilium perpetuum cum sit: erit principium aliȷ̄s motus.

¶ Ostēdit ꝙ magis debeat poni vnū p̄n^m ppetuū q̄ multa: ⁊ dicit ꝙ sicut opꝫ existimare magis eē pn^a finita q̄ infinita: ita opꝫ existimare ꝙ sit magis vnū pn^m q̄ pla. Si n. eadē accidāt vel ɔsequant̄ in effectib⁹ ex pōne finitoꝝ p̄ncipioꝝ q̄ ex pōne īfinitoꝝ: magis est accipiēdū ꝙ sint pn^a finita q̄ īfinita: q̄ī his q̄ sūt fm nām semp ē magis accipiēdū illud qđ est melius si sit pole: q̄z ea que sūt fm nām sunt optime disposita. Melius est aūt finitū pn^m q̄ infinitū: ⁊ vnū q̄ multa. Sufficit aūt ad cāndū ppetuitatem motus: ꝙ sit vnū p̄ncipiū p̄mū imobile si sit ppetuū: Nō ḡ sunt ponēda plura p̄ma p̄ncipia. ¶ Deide cū dicit.

¶ Ex hoc ēt pꝫ aliqd eē necessario vnū ppetuūue qđ p̄mo mouet. Demōstratū ē eni semp necessario motū eē: qđ si necesse ē semp eē: necesse ē ⁊ ɔtinuū esse: semp eni eē ɔtinuū est. Deinceps aūt eē nō ɔtinuū ē: at si ɔtinuus est: vnus nimiꝝ est. Un⁹ aūt mot⁹ a mouēte pficisci(t)̄ vno: ⁊ vnius mobilis est. Naꝫ si aliud atqꝫ aliud mouebit: tot⁹ ip̄e mot⁹ nō ɔtinu⁹: sꝫ deinceps erit. Ex his ergo q̄spiā eē p̄mū qđ imobile credet.

T.c.49. ¶ Manifestū igit̄ ex his ē ꝙ necē ē eē aliqđ vnū ⁊ ppetuū primū mouēs. Ostēsum ē eni qm̄ necesse ē semp motū eē: ⁊ ɔtinuuꝫ eē. Et nāqꝫ qđ semp ɔtinuū. Qđ aūt ɔñr nō ē ɔtinuū. At vō si continuus: vnus est. Unus autē si ab vno mouēte: ⁊ vnius qđ mouetur. Si enim quoddam aliud ⁊ aliud mouebit: non ɔtinuus totus motus: sꝫ ɔsequenter. Igit̄ ex his sciet vtiqꝫ aliquis esse aliqđ primum mouens immobile.

¶ Cōcludit ex p̄dictis ꝙ necesse ē eē aliqđ vnū p̄mū mouēs ⁊ ppetuū. Et q̄uis h̄ ex supiorib⁹ sufficiēter pbatū videat̄: posset tn̄ aliqs calūniose dicere ꝙ cā ɔtinuitatis generatiōis ē aliqđ p^m mouēs seipꝫ ppetuū: sed motor illi⁹ mouētis seipm nō est ppetuū ⁊ vnū: sꝫ mouet̄ a diuersis mouētib⁹ quoꝝ q̄dā generant̄ ⁊ q̄dā corrūpūt̄. Sꝫ h̄ itēdit excludere: q̄z si motus ē ppetuus: vt supra pbauerat: necesse est ꝙ motus primi mouētis seipsum qđ ponit̄ cā totius ppetuitatis motus sit sempiternus ⁊ ɔtinuus. Si n. nō eēt ɔtinuus: nō eēt sempiternus: sed qđ ɔñter est nō est ɔtinuū. Ad h̄ aūt ꝙ motus sit ɔtinuus: necesse ē ꝙ sit vnus. Ad h̄ vō ꝙ sit vnus: necesse est ꝙ sit ab vno mouēte ⁊ vnius mobilis. Si vō sit aliud ⁊ aliud mouēs: nō erit totus motus ɔtinu⁹: sed ɔñr se hñs. Necesse est ergo oīno ꝙ primū mouēs sit vnū ⁊ ppetuuꝫ. Mouēs aūt imobile qđ mouet̄ per accidēs non est perpetuū: vt supra dictum est. Relinqtur ergo ꝙ primū mouens sit oīno imobile: ⁊ per se ⁊ per accidens.

LEC. XIII.

¶ Et rursus si ad eoꝝ principia q̄ mouent respexerit. Esse igit̄ quedā eoꝝ que sūt q̄ aliqñ mouent̄ aliquādo qescūt: luce clari⁹ extat. Atqꝫ p hoc ipꝫ iā patuit nec vniuersa moueri: nec vniuersa qescere: nec alia semp qescere: alia semp moueri. Ea nāqꝫ que potētiā habent vt interdū moueantur interduꝫ quiescāt: veras hasce sententias esse demonstrant.

T.c.50. Et iterū ɔsiderās principia mouentiū. Esse quidē igit̄ quedā eoꝝ q̄ sunt q̄ aliquādo qdē mouētur aliqñ aūt qescūt manifestū ē. Et pp̄ter h̄ manifestū factū ē: quoniā neqꝫ oīa mouet̄: neqꝫ oīa qescūt. Neqꝫ alia semp mouētur ⁊ alia semp qescunt. Que nāqꝫ sūt vtrobiqꝫ ⁊ potentiam sunt habētia huiusmodi qđ est aliquādo qdē moueri: aliquando vō quiescere: demonstrat de his.

Postq̄ p̄hs oñdit ꝙ p^m mouēs est ppetuū ⁊ oīno imobile rōne supra ex ppetuitate gnātiōis ⁊ corruptiōis aīaliū q̄ mouēt seipsa: hic itēdit idē oñdere rōne supta ex p̄ncipiȷ̄s mouētib⁹. Et circa h̄ tria fac̄. Primo cōmemorat ea q̄ dicta sūt a p̄n^a hui⁹ tractat⁹. Scđo ex p̄missis accipit rōnē ad ppositū: ibi [Ex qb⁹ ē scire.] Tertio ɔcludit solutionē cuiusdā dubitatiōis supra mote. ibi [Manifestū igit̄ fcm̄ ē ex dictis.] Circa p^m tria resumit. Primo destructionē quarūdā iprobabiliū pōnū: ⁊ dicit ꝙ nō solū ex p̄missis pōt aliqs scire ꝙ est aliqđ p^m mouēs imobile: sꝫ ēt p ɔsiderationē p̄ncipioꝝ motus. Et sicut supra dictū ē: manifestū est ad sensum ꝙ in rebus nālibus inueniunt̄ q̄dā q̄ aliqñ mouent̄ ⁊ aliqñ qescūt: ⁊ ex h̄ manifestatū ē supra ꝙ nulla triū pōnuꝫ est vera: neqꝫ illa q̄ dicit ꝙ oīa mouent̄ semp: neqꝫ illa q̄ dicit ꝙ oīa qescunt semp: neqꝫ illa q̄ dicit ꝙ illa q̄ qescunt qescūt semp: ⁊ illa que mouent̄ mouent̄ semp. Huius. n. rei veritatē demōstrant illa q̄ sub vtroqꝫ inueniunt̄. s. motu ⁊ q̄te duꝫ hñt potentiā: vt qñqꝫ moueant̄ ⁊ qñqꝫ qescant. ¶ Scđo ibi.

¶ Cū aūt talia cūctis sint manifesta: ostendere volumus ⁊ vtrāqꝫ duoꝝ nām: esse inq̄ ⁊ q̄ semp sūt imobilia: ⁊ q̄ semp mouent̄. Atqꝫ ad idip̄m pficiscētes: posito hoc: oē qđ mouet̄ ab aliquo moueri: idqꝫ aut imobile esse: aut moueri: vel a seipso: vel ab alio sp: ad hoc sumēdū tandē pcessimus. Eoꝝ inq̄ que mouent̄ p̄ncipiū eē subeūtiū qdē motū id qđ ip̄m seipꝫ mouet: oīuꝫ aūt: id qđ imobile ē. Cernim⁹ āt atqꝫ admodū clare res esse tales: que quidē seipsas mouēt: quale est animantium ac animalium genus.

¶ Quoniā aūt hui⁹ manifesta sūt: volum⁹ autē demōstrare ⁊ duoꝝ vtrāqꝫ nām: qm̄ sūt alia qdē sp imobilia: alia aūt q̄ semp mouent̄. Procedētes āt i h̄ ⁊ pponētes oē qđ mouet̄ ab aliquo moueri: ⁊ h̄ eē aut imobile: aut qđ mouet̄: ⁊ qđ mouet̄: aut a seipso: aut ab alio: semp duenim⁹ i h̄ accipe: qm̄ eoꝝ q̄ mouet̄: ē principiū qđ mouet̄ qdē qđ ip̄m seip̄m mouet. Oium aūt imobile. Uidemus eni ⁊ manifeste esse huius que mouent ipsa seipsa: vt aīatoꝝ ⁊ aīalium genus.

T.c. 51. com. 34. ¶ Cōmemorat pcessuꝫ supra habitū ad inuestigādū p̄mus motorem imobileꝫ: ⁊ dicit ꝙ q̄z ista que qñqꝫ mouentur ⁊ qñqꝫ qescunt sunt oībus manifesta: ne iterꝝ aliqs sequeret̄ quartā pōnē ponēs oīa entia eē hui⁹: vt qñqꝫ moueantur ⁊ qñqꝫ qescant: volumus demōstrare duplicē nāꝫ diuersaꝫ oñdētes. s. ꝙ q̄dā sūt q̄ semp sūt imobilia: ⁊ iterum

ꝙ qdā sūt q̄ semꝑ mouenꝭ. Et circa h̄ ꝓcedētes ꝓposuim⁹ ꝑmo ꝙ oē qd mouet̄ mouet̄ ab aliquo: ꝛ ꝙ necesse est h̄ a quo aliqd mouet̄ aut eē imobile aut moueri: ꝛ si mouet̄: aut a seipso aut ab alio: ꝛ cū nō sit ꝓcedere in īfinitū vt ab alio moueat̄: opꝫ deuenire ad h̄ ꝙ sit quoddā ꝑmū ꝑn^m mouēs: ita qdē ꝙ in genere coꝝ q̄ mouent̄ est ꝑmuꝫ ꝑn^m qd mouet seipsuꝫ: sꝫ vlterius simplr̄ inter oia primū ꝑncipiū est qd est imobile. Nec dꝫ reputari icōueniēs: ꝙ aliqd moueat seipsum: qꝛ videmus manifeste esse multa talia i genere animatoꝝ ꝛ animalium. ¶ Tertio ibi.

¶ Hec igit̄ ꝛ opionē nobis p̄bebāt: ne fortasse ꝯtingat motū oino nō eē: deīde oriri: qꝛ i ipsis id accidere cernim⁹. Nā ꝑus imobilia sūt: vt videt̄: deīde mouētur. Hoc aūt nos sumam⁹ opꝫ: vno inqꝫ hec seipa motu ciere: atqꝫ illo nō ꝓprie: qppe cū nō i ipsis eī⁹ sit cā. Sꝫ īsunt aialib⁹ nālēs alij mot⁹: qb⁹ ipa nō ꝑ seipa mouēt̄: vt accretio: decretio: ꝛ respiratio: qbus (vt pꝫ) aial: ū vnūqdqꝫ mouet̄: cū qescit. Et nō mouet̄ eo motu quo ipm seipꝫ ciet. Atqꝫ hoꝝ cā est ꝯtinēs ipꝫ: ꝛ coꝝ multa q̄ corp⁹ igrediunt̄: vt nōnulloꝝ ipꝫ alimētū. Cū eni digerit̄ dormiūt: cū disgregatur: expgiscunt̄ ꝛ seipsa mouēt: ac ipꝫ ꝑmū ꝑncipiū ē externū. Jccirco nō sꝑ ꝯtinue a seipsis mouētur. Aliud ē enī id qd mouet: ipm subiēs motū atqꝫ mutationē ad vnūquodqꝫ eoꝝ que seipa motu ciēt. Jn vniuersis aūt his id qd ꝑmo mouet: ꝛ qd est cā vt ipsa seipa mouēat a seipso mouetur: ꝑ accidēs tñ. Corpus eni mutat locum vt patet: quare ꝛ id quod in corpore ē: ꝛ motione vectis seipsum mouet.

¶ Hec aūt ꝛ opinionē obtulerūt: ne forte ꝯtigat motū fieri: cū nō sit oino: ꝑꝑ id qd in his videm⁹ h̄ ꝯtingere. Jmmobilia.n. cū sint aliqñ: mouēt̄

T.c. 51. iterꝝ sicut videt̄. ¶ Hoc autē opꝫ accipe qm̄ ꝭm vnū motū ipsa mouent̄: ꝛ qd ꝭm h̄c nō ꝓprie. Nō eni ex seipso est cā: sꝫ insunt alij mot⁹ nā ꝛ aialib⁹: ꝭꝫ quos nō mouētur ꝑ seipsa: vt augmētū ꝛ decremētū ꝛ respiratio: qb⁹ mouet̄ aialiuꝫ vnūqdqꝫ qescēs: cū nō mouet̄ a seipso motū. Horū aūt causa ꝯtinēs ꝛ multa itrantiū: vt quorūdā alimētū: dū coqtur qdē eni dormiūt: disgregato aūt surgūt: ꝛ mouēt seipsa cū primū pricipiū extra sit. Vñ nō sꝑ mouent̄ ꝯtinue a seipsis. Aliud eni ē mouēs ipꝫ: qd mouet̄: ꝛ mutās ad vnūqdqꝫ mouentiū seipm. Jn oibus autē his mouetur primū mouēs ꝛ causa ipsum seipsum mouendi a seipso: ꝭm accidens tm̄. Mutat eni locū corpus. Quare ꝛ qd in corpore existēs: ꝛ necessario mouens seipsum.

Tex. 4. i. ꝯio͂nm. ¶ Cōmemorat q̄dā obiectionē supra positā ꝛ solutā. Cuꝫ eni ꝓbasset motus ꝑꝑetuitatē posuit obiectionē i ꝯtriū ex reb⁹ aīatis: q̄ cū ꝑus generēt icipiūt qñqꝫ moueri. Et h̄ ē qd h̄ dicit: ꝙ ista aīata q̄ mouēt seipa videbant̄ opionē iducere qd ꝯtigit i toto vniuerso motū fieri cū ꝑus nō fuerit: ꝑꝑ h̄ ꝙ videm⁹ i eis h̄ ꝯtigere: ꝙ cū ꝑus nō mouerentur icipiūt qñqꝫ moueri. Et ad huiꝰ solutionē opꝫ h̄ accipere ꝙ aialia mouēt seipa ꝭꝫ vnū motū.s. ꝭꝫ motū localē: h̄.n. solus mot⁹ inenit̄ i aialib⁹ appetitui subiectus. Et tñ nec ꝭꝫ hūc motū ꝓpe aialia seipa mouēt̄: ita.s. ꝙ huiꝰ mot⁹ alia cā nō ꝑexistat. Nō.n. aiali ex seipso ē ꝑma cā ꝙ localiter moueat̄: sꝫ ꝑcedūt alij mot⁹ nō volūtarij sꝫ nāles: vel ab iteriori vel ab exteriori: ꝭꝫ quos aialia nō mouēt seipsa: sicut pꝫ de motu augmēti ꝛ decremēti ꝛ respiratiōis ꝭm quos mot⁹ aialia mouēt̄: q̄uis qescāt ꝭꝫ motū localē q̄ mouent̄ a seipsis. Hoꝝ aūt motuū nāliū cā ē vel ꝯtinēs extrisecū.s. celū ꝛ aer a quo imutāt̄ corpa aialiū exteri⁹: vel aliqd itrās corpa aialiū: sicut aer itrat per respirationē: ꝛ alimētū intrat ꝑ comestionē ꝛ potū. Et ex huiꝰ trāsmutationib⁹ siue ab iteriori siue ab exteriori cātia ꝯtigit ꝙ aialia qñqꝫ icipiūt moueri cū ꝑus nō mouerēt̄. Sicut pꝫ ex trāsmutatiōe q̄ ē circa alimētū: qꝛ dū decoqtur alimētū ꝑꝑter vapores resolutos aialia dormiūt. Sꝫ qñ alimētū ē iā digestū ꝛ dissolutū vaporib⁹ residētib⁹ euigilāt aialia ꝛ surgūt ꝛ mouēt seipsa motu locali: cuꝫ tñ ꝑmum ꝑn^m motiōis sit aliqd extrisecū a nā aialis qd mouet ipm. Et ide ē ꝙ aialia nō sꝑ mouēt̄ a seipsis: qꝛ respectu vniuscuiusqꝫ aialis mouētis seipm inenit̄ aliō aīt qd ꝑus mouēs qd mouet̄ ꝛ mouet. Si.n. eēt oino imobile sꝑ eodē mō se hēret i mouēdo: ꝛ ita mot⁹ aialis eēt sempiternus. Sꝫ qꝛ h̄ mouēs extraneū qd mouet aial: ꝛ etiam ipꝫ mouet̄: nō semꝑ eodē mō mouet. Vñ neqꝫ aialia eodē mō mouēt seipsa: qꝛ in his oib⁹ ꝑmū mouēs qd est cā aialis mouēdi seipm sicut aia: sic mouet ꝙ mouet̄: nō qdē ꝑ se sꝫ ꝑ accidēs: qꝛ corp⁹ mutat̄ ꝭm locū. Mutato aūt corpe mutat̄ ꝛ id qd i corpore existit ꝑ accñs.s. aia. Et sic ex necessitate mutat̄ totū mouēs seipsum vt nō sit in eadem dispōne mouendi. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Ex qb⁹ credi pōt ipoēe eē: siqd imobile qdē ē: mouet aūt: ꝛ ipꝫ subiēs ꝑ accidēs motū: id ꝯtinuo motu mouere. Quare si necesse ē ꝯtinue motū eē: sit aliqd opꝫ ꝑmū mouēs imobile: neqꝫ ꝑ accñs subiēs motū: si oꝫ i hisce q̄ sūt icessabile quēdā eē motū: ꝛ imortalē: vt diximus: atqꝫ ipꝫ qd ē i seipso: ac i eodē ꝑsistere. Manēte nāqꝫ ꝑncipio: ꝛ vniuersuꝫ ipm maneat necesse ē: qppe cū ad ꝑncipium ipm ꝯtinuum sit.

¶ Ex qb⁹ est scire: qꝛ si aliqd ē imobiliū qdē mouentiū āt: ꝛ ipsoꝝ q̄ ꝭꝫ accidēs mouēt̄: ipoēe ē ꝯtinuū motū mouere. Quare si necē ē qdē ꝯtinue eē motū: eē opꝫ aliqd primū mouēs imobile ꝛ nō ꝭꝫ accñs: si debet sicꝰ diximus i his q̄ sūt eē icessabilis qdā ꝛ imortalis mot⁹: ꝛ manere ens i seipso ipsi ꝛ in eodē. Principio eni manēte: necē ꝛ omne manere qd ꝯtinuum est ad principiuꝫ. T.c. 52.

¶ Ex ꝑmissis ōndi ꝓpositū. Et ꝑ ꝙ ꝑ^m mouēs sit imobile. Scdo ꝙ ꝑm⁹ mot⁹ sit sempiternus ibi [At vō si aliqd ē.] Circa ꝑ^m duo facit. Prīo ostēdit ꝓpositū. Scdo excludit q̄dā obiectionē ibi [Nō ē idē moueri ꝭꝫ accñs.] Dicit ḡ ꝑmo: ꝙ ex ꝑmissis possum⁹ scire ꝙ si aliqd ꝑmū ē mouēs imobile: qd tñ mouet̄ ꝭꝫ accñs nō pōt facere ꝯtinuū motū ꝛ sempiternū. Jsta.n. cā est assignata: quare aialiū aie nō mouent̄ sꝑ: qꝛ mouent̄ per accñs. Sꝫ ostensuꝫ ē supra ꝙ necesse est motū vniuersi eē ꝯtinuū ꝛ sempiternū: ḡ necesse est primā cām mouentē in toto vniuerso esse imobilem: ita ꝙ nec etiā ꝭm accñs moueat̄. Sed sicut supra dictū est in reb⁹ nālib⁹ iueniri dꝫ qdā motus imortalis ꝛ incessabilis: ꝛ ꝙ totum ens.i. dispō huius vniuersi maneat in sua dispōne ꝛ in eodē statu. Ex imobilitate.n. principij qd ponit̄ manere imobile: seqt̄ ꝙ totū vniuersuꝫ habeat q̄dāꝫ ꝑmanentiā sempiternā: ꝭm qd ꝯtinuat̄ primo ꝑncipio imobili recipiendo influentiā ab ipso. ¶ Scdo ibi. Tex. 16. 17 ꝯ. 4&. 3 ꝯ. Lec. 2. ꝑ totum.

¶ Nō est aūt idem per accidēs a seipso moueri: atqꝫ ab alio. Hoc enim nōnullis etiā que sunt in celo ꝑncipijs inest: que lationibus pluribus feruntur: alterū

aũt corruptibilibus solum competit.

¶ Non est aũt idem moueri ſm accidẽs a seipso ⁊ ab altero. Ab altero qdem.n. inest ⁊ eoꝝ que sunt in celo qbusdã principiis quecũqȝ ſm plures feruntˀ motus. Alterꝝ aũt corruptibilibus soluȝ.

¶ Excludit quãdã obiectionẽ. Dixerat.n. ꝙ si aliqd mouẽs mouetˀ p accñs: nõ mouet motu sempiterno: h aũt vr hre instãtiã: qr ſȝ eiˀ põnẽ motˀ iferiorˀ orbiũ puta solis ⁊ lune ⁊ alioꝝ planetaꝝ sũt sempiterni: ⁊ tñ motores eoꝝ videtˀ moueri p accñs: si seqmur ea q̃ supius dixit. Ea.n. rõne dixit alaȝ alalis p accñs moueri: qr corpˀ aialis mouetˀ quodã alio motu ab exteriori pñˀ qd nõ ẽ ab aia. Silr ãt appa ret ꝙ orbis solis mouetˀ q̃dã alio motu: q̃si delatˀ ex motu pmi orbis ſȝ ꝙ reuoluitˀ ab oriẽte i occidẽtẽ. Isto aũt motu nõ mouetur a ꝓprio motore: ſȝ econuerso ab occidẽte i oriẽtẽ. Hãc g̃ obiectionẽ excludit dicẽs ꝙ moueri ſm accñs põt attribui alicui ſȝ seipm vel ſȝ alteꝝ. Et h nõ ẽ idẽ. Motoribˀ igitˀ orbiũ planetaꝝ attribui põt moueri p accñs: nõ ita ꝙ p accñs moueatˀ: ſȝ ita ꝙ orbes ab eis moti p accñs mouentˀ delati ex motu supioris orbis. Et h ẽ qd dicit ꝙ moueri p accñs [ab altero] i. rõne alteriˀ inest qbusdã pncipiis celestiũ motuũ: q̃tũ ad motores orbiũ q mouetˀ pluribˀ motibˀ. s. motu ꝓprio ⁊ motu supioris orbis. [Sȝ alteꝝ] i. s. moueri p accñs ſȝ seipȝ iuenitˀ solũ i corruptibilibˀ: sicˀ i aiabˀ aialiũ. Et huiˀ diuersitatis rõ ẽ: qr motores supioꝝ orbiũ nõ ꝯstituũtur i suo eẽ ex sua vnione ad corpa: ⁊ eoꝝ ꝯnexio ẽ inuariabilis: ⁊ iõ q̃uis corpora orbiũ mouentˀ: ipsi nõ mouentˀ p accñs. Sȝ aie que mouẽt aialia ꝯstituunt i suo eẽ ſm vnionẽ ad corpa ⁊ variabilr eis ꝯnectuntˀ: ⁊ iõ ſm trãsmutationẽ corporũ: ipse etiaȝ ale dicuntˀ per accñs mutari. ¶ Deinde cum dicit.

Moueri ſm accidẽs 2x.

¶ At vo si sit qppiã semp tale mouens qdẽ aliquid: imobile aũt semp manẽs atqȝ perpetuum: ⁊ id sane qd ab ipso pmũ mouetˀ ppetuum esse necesse est.

T. c. 53. ¶ At vo si aliqd est semp huiˀ mouẽs quidem: imobile aũt ipsum ⁊ perpetuum: necesse est primum qd mouetur ab hoc perpetuum esse.

¶ Probat ꝙ pmˀ motˀ ẽ sempiternus. Et h duabˀ rõnibˀ: q̃rũ pma depẽdet ex pmissis: ⁊ talis ẽ. Motˀ q nõ ẽ sp inuenitˀ eẽ a motore q mouetˀ p se vel p accñs: vt ex pdictis pȝ. Cũ g̃ pˀ mouẽs sit imobile ⁊ ppetuũ: ita ꝙ nec p se nec p accñs mouetˀ: necẽ ẽ ꝙ pˀ mobile qd mouetˀ ab h motore penitˀ imobili ppetuo moueatˀ. Est aũt attẽdẽdũ ꝙ supra ꝓbauit imobilitatẽ pmi motoris p ppetuitatẽ motˀ supra ostensaȝ. Hic aũt ecõuerso p imobilitatẽ pmi motoris ꝓbat ppetuitatẽ motus. Eẽt aũt ꝓbatio sua circularis: si de eodẽ motu itelligeret. Un dõm est ꝙ supra ꝓbauit imobilitatẽ primi motoris ex ppetuitate motus in cõi: vnde dixit ꝙ [in his que sunt est incessabilis qdem ⁊ imortalis motus.] Hic aũt per imobilitatẽ pmi motoris probat ppetuitatẽ pmi motus. Ex quo manifestũ est falsuȝ esse qd Cõmenta. dicit qd. s. in pncipio huiˀ. 8. ꝓbauit motum primũ esse ppetuum. ¶ Scdam rõnẽ ponit ibi.

T. c. 1. c. primi.

¶ Hoc aũt vel ex eo patere põt: qr secus nõ eẽt ceteris in rebˀ gñatio corruptione atqȝ mutatio: nisi qppiã moueret subiẽs motũ. Id eni qd imobile est: eodẽ ac vno motu ꝓfecto modoqȝ sp eodeȝ mouebit: cũ nullo pacto mutetˀ ipm ad id qd motu cietˀ. At id qd mouetˀ ab eo qd motu qdẽ cietur: mouetˀ iã ab eo qd ẽ imobile: qm̃ aliter ad res atqȝ aliter sese hȝ: nõ eiusdẽ erit cã motˀ. Sed qm̃ ꝯtrariis i locis ẽ atqȝ formis: ꝯtrario mõ quãqȝ ceteraꝝ rerũ motu disponet. At qȝ iterdũ qescẽtẽ iterdũ subeuntem motũ prebebit.

¶ Hoc ãt ẽ manifestũ qdẽ: ex eo qr nõ ẽ posẽ alr eẽ gñationẽ ⁊ corruptionẽ ⁊ mutationẽ aliis: nisi aliqd moueat qd moueatˀ. Immobile qdẽ eni eũdẽ sp mouebit eodẽ mõ ⁊ vnũ motuȝ: velut nihil ipm mutãs ad id qd mouetˀ. Qd aũt mouetˀ ab eo qd mouetˀ qdeȝ: moto aũt ab imobili: iã ꝓp id qd aliter ⁊ aliter se hȝ ad res: nõ eiusdeȝ motus erit cã: ſȝ ꝓp id qd in ꝯtrariis locis aut spẽbus sunt: ꝯtrarie exhibebit motũ vnũqdqȝ alioꝝ: ⁊ aliqñ qdem quiescens: aliqñ aũt motum.

¶ Que sumitˀ ex ppetuitate gñatiõis: ⁊ dicit ꝙ pˀ motũ eẽ ppetuũ ẽ manifestũ ẽt ex eo qd nõ ẽ posẽ alr eẽ gñationẽ ⁊ corruptionẽ ⁊ huiˀ mutatiões nõ tẽporales: nisi sit aliqd qd moueat ⁊ moueatˀ. Cũ.n. ois mutatio sit ab aliquo motore: iã supra ostẽsuȝ ẽ. Opȝ g̃ gñationẽ ⁊ corruptionẽ ⁊ huiˀ mutatiões eẽ ab aliq̃ motore. Nõ ãt pñt eẽ imediate a motore imobili: qr imobile semp mouebit eũdẽ motũ: ⁊ eodẽ mõ qr nõ mutabitˀ eiˀ dispõ ⁊ habitudo ad mobile. Manẽte aũt eadẽ habitudie motoris ad mobile sp manet idẽ motus. Nõ aũt gñatio ⁊ corruptio sp eodẽ mõ sũt: ſȝ qñqȝ aliqd gñatˀ qñqȝ corrũpitˀ. Nõ g̃ sũt imediate a motore imobili: ſȝ a motore mobili. Qd aũt mouetˀ a motore moto: qd tñ mouetˀ a motore imobili: in alternatiõe diuersoꝝ motuũ põt hre ppetuitatẽ: qr ꝓp id qd mouẽs mobile aliter ⁊ aliter se hȝ ad res motas nõ cãbit eũdẽ motũ sp: ſȝ magis diuersũ: ꝓp id qd i diuersis locis mouetˀ: si moueatˀ motu locali: vel diuersis spẽbˀ: si moueatˀ motu alteratiõis ⁊ cãbit ꝯtriũ motũ i aliis: ⁊ faciet qñqȝ qescere: qñqȝ ãt moueri. Dicit aũt [ꝯtrariis locis aut spẽbˀ] qr nõdũ ẽ ꝓbatũ q̃ spe motus pˀ mobile moueatˀ: ſȝ hoc infra ingret. Sic igitˀ inq̃tũ mouetˀ est cã diuersitatis motuũ. Inq̃tũ vo mouetˀ a motore imobili ẽ cã ppetuitatis in hac mutationũ diuersitate. Ipsa g̃ ppetuitas gñatiõis: dicit pmũ motũ eẽ ppetuuȝ ⁊ a motore imobili moueri. Est aũt sciendũ ꝙ he rõnes qbus Arist. ꝓbare nititˀ pmũ motũ esse ppetuũ nõ ex necessitate cõcludunt. Põt.n. cõtingere absqȝ oi mutatiõe pmi motoris ꝙ nõ sp moueat sicut supra ostẽsuȝ ẽ in pñˀ huius. 8. ¶ Deinde cũ dicit.

T. c. 7. t. com: 8. i fine.
T. c. 8. g totum.
T. c. 8. quecun.

¶ Perspicuũ igitˀ iã euasit ex hisce q̃ diximus ⁊ id qd initio dubitabamus Cur nã nõ vniuersa aut qescũt aut mouentˀ: aut alia semp mouẽtˀ: alia semp qescũt: sed q̃dã iterdũ mouentˀ; iterdũ qescũt. Huius enim cã vltro sese offerre videtur. Quedã eni ab imobili sempiterno mouẽtur: quocirca semp mouẽtur. Quedam ab eo qd mouetur atqȝ mutatur: q̃re ⁊ ipsa mutentur necesse est. Id aũt quod est imobile cũ simpliciter eodẽqȝ modo ac in eodem semper permaneat: vno motu simpliciqȝ mouebit.

¶ Manifestũ igitˀ fcm̃ ẽ ex dictis ⁊ qd ſȝ pricipia dubitauimˀ: cur igitˀ nõ oia aut qescũt: aut mouẽtˀ: aut alia sp qdẽ mouẽtˀ: alia vo sp qescũt: ſȝ q̃dã aliqñ qdẽ: aliqñ nõ. Huius.n. cã manifesta nũc ẽ: qm̃ alia qdẽ ab imobili mouentˀ ppetuo: vñ sp mutãtˀ. Alia vo ab eo qd mouetˀ ⁊ mutato. Quare ⁊ h necessariũ ẽ mutari. Immobile aũt sicut dictũ est sic simpliciter ⁊ silr ⁊ in eodẽ permanens: vnũ ⁊ simplicem mouebit motũ.

¶ Infert q̃dã ꝯclusionẽ quã supra dimiserat isolutã: scilȝ q̃re q̃dã mouẽt sp ⁊ q̃dã nõ mouẽt sp. Et dicit ꝙ cã huiˀ manifesta ẽ ex pmissis. Que.n. mouentˀ a motore imobi- T. c. 5. c. h. g totum.

li: ꝑpetuo mouet̃ ⁊ sp: q̄ aũt mouet̃ a motore mutato: nõ semꝑ mouent̃: q2 imobile (vt ṗus dcm̃ est) cum simplr̃ ⁊ similiter ⁊ in eadẽ dispositione maneat: mouebit vnum motum ⁊ simplicem. LEC. XIIII.

❡ At q̄ si ṗncipiũ ẽt aliud ꝯsideratiõis fecerimus: de hisce magis patebit. Est eni ꝯsiderãdũ si possit aliqs ꝯtinuus mot⁹ eẽ necne. Et si possit: q̄snã hic sit: ⁊ q̄snã motuũ ṗm⁹ sit. Eteni si motũ q̄dẽ semꝑ eẽ necesse est: ṗmus aũt hic atq3 ꝯtinuus est: patet id qḋ ṗmuz mouet: hoc sane motu mouere: quem vnum ⁊ eundẽ ⁊ continuum ac primum esse necesse est.

T.c.54. At vo aliud facientib⁹ principiũ magis erit de his manifestũ. Cõsiderãdũ eni est vtrũ aliquẽ motũ ꝯtigit eẽ ꝯtinuũ: aut nõ. Et si ꝯtigit: q̄s hic: ⁊ q̄s prim⁹ ẽ motuũ. Manifestũ aũt ꝙ siq̄dẽ necãriũ ẽ semper motũ eẽ: prim⁹ aũt hic ⁊ ꝯtinuus: q2 primũ mouens mouet ipm̃ motũ: necessariũ est vnum ⁊ eundem esse ⁊ continuum ⁊ primum.

Postq̄ꝫ ph̄s ondit ꝙ ṗm̃ mouẽs ẽ imobile: ⁊ ṗmus mot⁹ ẽ ꝑpetu⁹: h̄ icipit ondere q̄s sit ṗmus mot⁹: ⁊ q̄le sit ṗm̃ mouẽs. Et diuidit̃ i ptes duas. In ṗ⁹ ondit q̄s sit ṗm⁹ mot⁹. In 2⁹ q̄le sit ṗm̃ mouẽs: ibi [Qḋ ãt h̄ neċe ẽ.] Circa ṗm̃ duo facit. Pzio dic̃ de q̄ ẽ itẽtio. Scḋo exeq̄t̃ ꝓpositũ: ibi [Trib⁹.n.extrib⁹.] Dicit ġ ꝙ ꝓpter h̄ ꝙ ṗmi ista certi⁹ ꝯsidereñt: opꝫ ab aliq̄ ṗn⁹ incipe: vt.s. ꝯsideremus vtrũ sit aliqs mot⁹ quẽ ꝯtigat eẽ i ifinitũ ꝯtinuũ. Et si cõtigat aliquẽ motũ talẽ eẽ: q̄s ẽ h̄: ⁊ q̄s ẽ ẽt ṗm⁹ motuũ. Et ne aliqs putaret aliũ eẽ quẽ ꝯtigit eẽ ꝯtinuũ: ⁊ q̄ ẽ ṗmus: ad h̄ excludẽdũ subiũgit: manifestũ eẽ ꝙ cũ necãrius sit motũ sp eẽ: ⁊ ꝙ ṗm⁹ ẽ i sempiternũ ꝯtinu⁹: ꝑꝑ h̄ ꝙ cãtur a ṗ mouẽte imobili: neċe ẽ ꝙ sit vnus ⁊ idẽ mot⁹ quẽ ꝯtigit eẽ in sempiternũ ꝯtinuũ: ⁊ qui est ṗmus. ❡ Scḋo ibi.

❡ Cũ ita tres sint mot⁹: i magnitudinẽ: i affectu: atq3 in loco quẽ q̄dẽ lationẽ ꝯsueuim⁹ appellare: hũc primũ motuũ eẽ necesse ẽ. Fieri nãq3 nõ põt vt accretio sit nisi alteratio anteceḋat. Eteni id qḋ icremẽta suscipit: tũ siĺi: tum dissiĺi crescit. Contrariũ namq3 ꝯrij nutrimẽtũ dr̃ eẽ. Addit̃ ãt alimẽtũ oẽ cuꝫ sit sile siĺi. Sit igit̃ alteratio necesse ẽ ea mutatio q̄ ad ꝯria ꝓficiscit̃. At vo si alterat̃: sit id opꝫ qḋ alterat: ⁊ ex potẽtia calido: calidũ actu facit. Pꝫ ãt id qḋ mouet: nõ se se hẽe siĺi mõ: s3 iterdũ eẽ ꝓpinquus ei qḋ alterat̃: iterdũ remoti⁹ ab eodẽ. At hec absq3 latiõe nequeũt eẽ. Si igit̃ semꝑ motũ eẽ necesse est: ⁊ latio sit semꝑ motuũ ṗma necesse ẽ. Qḋ si latiõis alia ṗor: alia posterior est: prior nimiꝝ omnes antecedat necesse est.

T.c.55. ❡ Trib⁹ aũt ex his trib⁹: alio q̄dẽ s3 magnitudinẽ: ⁊ alio s3 passionẽ: ⁊ quodã s̄m locũ: quẽ vocam⁹ loci mutationẽ: hũc necessariũ ẽ primũ eẽ. Impole.n.ẽ augmẽtũ eẽ: alteratiõe nõ ṗexñte. Qḋ n. augmẽtat̃: ẽ q̄dẽ tãq̄ꝫ siĺi augmẽtet̃: ẽ ãt tãq̄ꝫ dissiĺi. Cõtrariũ.n. alimẽtũ dr̃ ꝯrio: adijcit̃ ãt oẽ fcm̃ siĺe siĺi. Neċe ẽ igit̃ alteratiões i ꝯria eẽ mutationẽ. At vo si alterabit̃: idigebit eẽ alterãs ⁊ agẽs ex potẽtia calido actu calidũ. Manifestuꝫ igit̃ ꝙ mouẽs nõ siĺr se hẽt: sed aliq̄ñ q̄dem ꝓpius: aliq̄ñ aũt lõgius ei qḋ alterat̃. Hec aũt sine loci mutatione nõ ꝯtingit esse. Si ergo necesse ẽ semꝑ motũ esse: necesse est ⁊ loci mutationem semꝑ esse primã motuũ. Et in loci mutatione si est: alia quidẽ prima: alia vo posterior prima.

❡ Ondit ꝓpositũ. Et ṗ ꝑ rõnes. Scḋo ꝑ antiquoꝝ dcã: ibi [Qḋ aũt s̄m locũ mutatio.] Circa ṗm̃ duo facit. Pzio ondit ꝙ mot⁹ localis ẽ ṗm⁹. 2⁹ q̄s mot⁹ localis: ibi [Que aũt loci mutatio.] Primũ ostẽdit triplr̃. Pzio q̄dẽ ꝑ ꝓprietates motuũ. 2⁹ ꝑ distinctionẽ ṗoris ⁊ posterioris. ibi [Ampli⁹ ⁊ hic ꝯsiderãtib⁹.] Tertio ꝑ ordinẽ mobiliũ ibi [Manifestũ aũt maifestũ ẽ.] Circa ṗm̃ ponit duas rõnes: circa q̄rũ ṗmã sic ꝓcedit. Pzio.n. ꝓponit qḋ itẽdit: ⁊ dicit ꝙ cũ sint tres spẽs mot⁹: vnus q̄dẽ q̄ ẽ s3 q̄titatẽ: q̄ vocat̃ augmẽtũ ⁊ diminutio: ali⁹ aũt q̄ ẽ s3 passibilẽ q̄litatẽ: ⁊ vocat̃ alteratio: terti⁹ aũt q̄ ẽ s3 locũ: vt vocat̃ loci mutatio: necesse ẽ ꝙ iste sit ṗmus iter oẽs. Et h̄ ꝓbat sic: q2 ipoẽ est ꝙ augmẽtũ sit ṗm⁹ mot⁹. Augmẽtũ.n. eẽ nõ ṗt nisi alteratio ṗexistat: q2 illud q̄ aliq̄d augmẽtat̃ est quodãmõ dissiĺe ⁊ quodãmõ siĺe. Dr̃.n. sit dissiĺe pꝫ: q2 illud q̄ aliq̄d augmẽtat̃ ẽ alimẽtũ: qḋ ẽ i ṗn⁹ ꝯriũ ei qḋ nutrit̃ ꝑꝑ diuersitatez dispõnis. S3 q̄n iã addit̃ vt augmẽtũ faciat neċe ẽ ꝙ sit siĺe. De dissiĺitudie aũt nõ trãsit̃ ad siĺitudinẽ nisi ꝑ alterationẽ. Neċe ẽ ġ ꝙ an augmẽtũ ṗcedat alteratio ꝑ quaꝫ alimẽtũ de vna ꝯria dispõne mutet̃ i aliã. Scḋo vo ostẽdit ꝙ an oẽm alterationẽ ṗcedat mot⁹ localis: q2 si aliq̄d alterat̃ neċe ẽ ꝙ sit aliq̄d alterãs: qḋ potẽtia calidũ faciat eẽ actu calidũ. Si ãt h̄ alterãs sp eẽt eodẽ mõ ꝓpinquũ i eadẽ distãtia ad alteratũ: nõ magis faceret calidũ nũc q̄ꝫ ṗus. Manifestũ ẽ ġ ꝙ mouẽs i alteratiõe nõ siĺr distat ab eo qḋ alterat̃: s3 aliq̄ñ ẽ ꝓpinquus aliq̄ñ remoti⁹: qḋ nõ põt ꝯtingere sine loci mutatiõe. Si ġ necesse est motũ sp esse: neċe ẽ loci mutationẽ sp esse: cũ sit ṗma motuũ. Et si iter loci mutatiões vna ẽ ṗor alia: neċe est si ṗmissa sunt vera ꝙ prima sit sempiterna. ❡ Scḋam rõnez ponit ibi.

❡ Preterea dẽsitas raritasq3 ṗncipiũ oium affectuũ est. Eteni graue ac leue: molle ⁊ durũ: calidũ deniq3 frigidũq3 dẽsitates q̄dã ac raritates eẽ vident̃. Dẽsitas ãt raritasq3 ꝯgregatio ẽ: ac segregatio: q̄b⁹ (vt inquiunt) sube gñant̃ ac corrũpunt̃. At ea q̄ ꝯgregant̃ ac segregant̃: loco mutent̃ necesse ẽ. At vo magnitudo ẽt ei⁹ loco mutet̃ qḋ accrescit atq3 decrescit.

❡ Ampli⁹ aũt oium passionũ pricipiũ dẽsitas ⁊ raritas. Et graue nãq̄ꝫ ⁊ leue: ⁊ molle ⁊ durũ: ⁊ calidũ ⁊ fridũ: dẽsitates vident̃ eẽ ⁊ raritates q̄dã. Dẽsitas ãt ⁊ raritas: ꝯgregatio ⁊ disgregatio sũt s3 q̄s gñatio ⁊ corruptio dr̃ subaꝝ. Que ãt ꝯgregãt̃ ⁊ disgregãt̃: necesse ẽ s̄m locũ mutari. At vo sed eius qḋ augmẽtat̃ ⁊ decremẽtum patientis mutatur s̄m locum magnitudo.

❡ Que talis est. Alteratio sic i.7. ꝓbatũ ẽ fit s̄m passiones vel passibiles q̄litates: inter q̄s s3 antiquoꝝ opiõnẽ ṗn̄ eẽ videt̃ dẽsitas ⁊ raritas: q2 ⁊ graue ⁊ leue: ⁊ molle ⁊ durũ: ⁊ calidũ ⁊ frigidũ vident̃ ꝯseq̄ raꝝ ⁊ dẽsuꝫ: ⁊ s̄m ea distingui. In elemẽtis.n. dẽsa q̄dẽ ineniunt̃ grauia ⁊ frigida: rara vo calida ⁊ leuia. Et h̄ q̄dẽ aliq̄ñ veꝝ est si in passibilibus ordo attendat̃ s̄m ꝓpinq̄tatẽ ad mãle ṗn̄. Nã rarũ ⁊ densum vident̃ maxĩe ad mãm ꝑtinere: vt patet ex his q̄ in.4. sunt dicta. Densitas aũt ⁊ raritas videntur esse q̄dã ꝯgregatio ⁊ disgregatio: s̄m q̄s.s. ꝯgregatiõem ⁊ disgregationẽ antiq̄ ph̄i põebãt tã gñationẽ q̄ꝫ corruptionẽ subaꝝ. Quã q̄dẽ opinione nũc vtit̃ vt ꝓbabili anteq̄ꝫ veritatẽ generationis ⁊ corruptiõis ondat in lib⁹ de gña-

T.c.8.in pn°.

T.c.8.14. t.c.54.i fine.

tione. Illa aũt que ꝯgregant̃ ⁊ disgregant̃ ex h ipso ħ locũ mutari vident̃. Loci ḡ mutatio pn⁹ ẽ alteratiõis. Sꝫ attẽdẽdũ ꝙ ꝯgregatio ⁊ disgregatio corpoꝝ existiũ i actu ad motũ localẽ ptinẽt: ꝯgregatio vͦ ⁊ disgregatio ſm ꝙ eadẽ mã ꝯtinet̃ sub magnis vel pũis dimẽsiõib⁹: nõ ptinet ad motũ localẽ: sed ad motũ alterationis. Et ſm hoc Arist. ē. in. 4. assignauit rõnem rari ⁊ dẽsi. Sed hic loqt̃ ſm ꝙ erat ꝓbabile ex opinione alioꝝ phoꝝ: Sicut aũt motus localis reqrit̃ ad alterationem: ita ẽt reqrit̃ ad augmẽtũ. Necẽ ẽ. n. ꝙ eius qͦd auget̃ ⁊ decrescit magnitudo mutet̃ ſm locũ: qꝛ qͦd auget̃ excrescit i maiorẽ locum: qͦd aũt decrescit i minorẽ ꝯbit̃. Sic ergo pꝫ ꝙ motus localis est nãliter prior ⁊ alteratiõe ⁊ augmẽto. ¶ Scdo ibi.

¶ Insuꝑ ⁊ hinc si aiaduertamus: lationẽ primũ motũ cẽ patebit. Primũ eni tꝑm vt in aliȷs sic ⁊ in motu multiplr̃ dici põt. Dicit̃ aũt pͥus ⁊ id quo sublato cetera tollunt̃: ipm aũt aliȷs sublatis est: ⁊ id qͦd tꝑe ꝓcedit: ⁊ id deniqꝫ qͦd substantia prestat.

T.cõ.56. ¶ Amplı⁹ ⁊ hinc ꝯsiderantib⁹ erit manifestũ ꝙ loci mutatio prima. Primũ. n. sicut ⁊ i aliȷs sic ⁊ i motu dicet̃ vtiqꝫ multifarie. Dicit̃ aũt pri⁹: quo nõ existe nõ erunt alia: illud vͦ sine reliqs. Et qͦd ſm substantiam: ⁊ quod tempore.

¶ Probat idẽ distinguẽdo modos pͥoris ⁊ posterioris: ⁊ dicit ꝙ ex hac ꝯsideratiõe manifestũ erit ꝙ loci mutatio ẽ pͥma iter mot⁹: qꝛ sicut i aliȷs reb⁹ pͥus aliqd altero dı̃ multiplr̃: ita ⁊ in motu. Dı̃. n. vno mõ pͥus q̃ nõ existe nõ erũt alia: ſꝫ illud põt cẽ sine aliȷs. Sic vnum ẽ pͥus duobus: qꝛ duo nõ pñt esse nisi sit vnũ: vnũ aũt põt cẽ si nõ sũt duo. Scdo dı̃ aliqd pͥus tꝑe: qͦd. s. est remotius a presenti sicut in pterito: vel ꝓpinquius sic in futuro: vt in. 4. dcm̃ ẽ. Tertio dı̃ aliqd pͥus ſm subam. s. ſm sbẽ cõplemẽtum: sicut actus est prior potẽtia: ⁊ ꝑfectum imꝑfecto. ¶ Scdo ibi.

Lec.22.8 hac. ¶ Quare si necẽ ẽ ꝯtinue motũ cẽ: erit aũt ꝯtinue aut hisce q ꝯtinu⁹ ẽ: aut hisce q ẽ deinceps. Magis ãt erit hisce q ẽ ꝯtinu⁹: pͥstatqꝫ ꝯtinuũ cẽ: atqꝫ id qͦd pͥstat: i nã semꝑ cẽ putam⁹: mõ possit cẽ. Põt ãt ꝯtinu⁹ cẽ: vt posteri⁹ demr̃abit̃: nũc aũt suppõat̃. Atqꝫ hic nullus ali⁹ cẽ põt nisi latio tm̃: latio ꝑfecto motus sit pͥmus necesse est. Nulla nãqꝫ necessitas ẽ: ⁊ id qͦd fertur accrescat: vel alteret̃: vel generetur: vel corrumpat̃. At harũ mutationum nulla cẽ põt: si continuus hisce motus quo mouet pͥmũ mouẽs auferat̃.

¶ Quare qm̃ motũ qdẽ necẽ ẽ cẽ ꝯtinue: erit vtiqꝫ ꝯtinue: aut q ꝯtinu⁹: aut q ꝯñr. Magis aũt q ꝯtinu⁹ ⁊ digni⁹ ẽ ꝯtinuũ q̃ꝫ ꝯñr cẽ. Digni⁹ ãt sꝑ accipim⁹ i nã cẽ: si poſẽ ẽ. Poſẽ aũt ẽ ꝯtinuũ cẽ mõstrabit̃ aũt posteri⁹. Nũc ãt h suppõat̃. Et hũc neqꝫ vnũ aliͦ poſẽ ẽ cẽ: ſꝫ aut loci mutationẽ. Necẽ ẽ igr̃ loci mutatiõẽꝫ cẽ pͥmã. Neqꝫ vna. n. necẽitas ẽ: neqꝫ augm̃tari: neqꝫ alterari qͦd fertur. Nã neqꝫ fieri aut corrũpi. Hoꝝ ãt neqꝫ vnũ ꝯtigit: nisi ꝯtinu⁹ sit quẽ mouet primũ mouẽs.

¶ Probat motũ localẽ cẽ pͥmũ tribus modis pͥdictis. Et pͥ q̃tũ ad pͥmũ. Scdo q̃tũ ad scdꝫ: ibi[Adbuc tꝑe.] Tertio q̃tũ ad tertiũ: ibi[Vino aũt vr̃.] Dicit ḡ ꝙ cũ necesse sit semꝑ motũ cẽ: vt. 8. ꝓbatũ ẽ: h põt itelligi duplr̃. Uno

Lec.2.8 mum. mõ ꝙ sit aliqs ꝯtinu⁹ mot⁹. Alio mõ ſm ꝙ sũt mot⁹ ꝯñr se hñtes: iter quos nihil sit mediũ. Magis ãt saluat̃ sempiternitas mot⁹ si mot⁹ sit ꝯtinu⁹: ⁊ iteꝝ digni⁹ ẽ cẽ cõtinuũ q̃ꝫ ꝯñr: qꝛ plus hꝫ de rõne vnitatis ⁊ ꝑpetuitatis: sem

per aũt i nã debem⁹ accipe qͦd digni⁹ ẽ: si sit poſẽ. Est aũt poſẽ aliquẽ motũ cẽ i īfinitũ ꝯtinuũ: nõ aũt aliquẽ alium nisi loci mutationẽ. Qͦd nũc qdẽ suppõat̃. Posteri⁹ qdeꝫ ꝓbabit̃. Ex q̃ appet ꝙ necẽ ẽ ponere motũ localẽ esse primum: Aliȷ. n. motus nõ reqrunt̃ ad hoc ꝙ sit motus localis. Nulla. n. necẽitas ẽ vt id qͦd mouet̃ ſm locũ augmẽtet̃ vel alteret̃. qꝛ nõ est necesse ꝙ corpus qͦd mouet̃ ſm locũ generet̃ aut corrũpatur: augmentũ aũt ⁊ alteratio locum habent in his q̃ generantur ⁊ corrũpunt̃. Sꝫ nullũ hoꝝ motuũ esse cõtingit: nisi sit ille motus sempiternus: quẽ mouet primũ mouens: quẽ diximus nõ esse nisi motũ localeꝫ. Sic igit̃ mot⁹ localis põt cẽ sine aliȷs: ſꝫ nõ ecõuerso. Est ergo primus primo modo prioritatis. ¶ Scdo ibi

¶ Preterea pͥmũ tẽpore cẽ necesse est. Hic enim solus corporibus eternis accommodatur.

¶ Adhuc tꝑe prior est. Perpetuum enim ꝯtingit solum mouere ſm hunc. T.c.57.

¶ Probat ꝙ sit prius tꝑe. Et circa h duo facit. Pͥo ostẽdit ꝙ simplr̃ loquẽdo ẽ pͥus tꝑe: qꝛ id qͦd ẽ ꝑpetuũ simplr̃ loquendo est prius tꝑe ꝙ nõ ꝑpetuum. Solũ aũt motus localem ꝯtingit esse ꝑpetuũ: vt dictũ est: ergo simpliciter loquendo est primus tempore. ¶ Secundo ibi.

¶ At i vnoquoqꝫ qdẽ coꝝ q̃ gñant̃: lationẽ motuũ vltimã cẽ necẽ ẽ. Post ortũ eni alteratõe pͥmũ accretione: deide iã ꝑfectũ latiõe mouet̃. Ueꝝ aliͦ pri⁹ necesse ẽ cẽ subiẽs lationẽ: qͦd ⁊ gñatiõis hisce q̃ fiũt cã erit: nõ ipꝫ subiẽs gñationẽ: vt id qͦ genuit rẽ gñatã ꝓcedat. Nã gñatio motuũ ob hoc pͥma cẽ videbit̃, qꝛ res sic orta pͥus opꝫ. At hoc i vna qdẽ q̃uis re generãda ita sese hẽre videt̃. Aliqd tñ aliͦ añ moueat̃ necẽ ẽ: qͦd qdẽ ex his ẽ q̃ oriũt̃ ⁊ occidũt: nõ subiẽs gñationẽ: ⁊ h itẽ aliud pͥus. Qm̃ ãt ipoſẽ ẽ gñationẽ cẽ pͥmã: cẽnt eni oĩa q̃ mouent̃ caduca. pꝫ nec vllum motuũ q sunt deinceps priorem cẽ. Dico aũt motus deiceps accretionẽ. deide alterationẽ. ⁊ decretionẽ. atqꝫ corruptionẽ. Oẽs hi mot⁹ posteriores sũt gñatione. Quare si gñatio pͥor latione nõ est. neqꝫ ceteraꝝ ꝑfecto mutationũ eãdẽ vlla precedit.

¶ Sꝫ i vno qdẽ aliquo hñtiũ gñationẽ: loci mutationẽ necẽ ẽ postremã motuũ cẽ. Post. n. ipꝫ fieri alteratio ⁊ augmẽtũ. Sꝫ loci mutatio iam ꝑfectoꝝ mot⁹ ẽ. Sꝫ alteꝝ necẽ motũ cẽ ſm loci mutationẽ pri⁹: qͦd ⁊ gñatiõis cã erit his q̃ fiunt nõ factũ: vt generans ei⁹ qͦd gñat̃. Qm̃ vr̃ vtiqꝫ gñatio cẽ prima motuũ: ꝓp id qͦd fieri opꝫ rẽ primũ: hoc i vno qdẽ qͦlibet coꝝ q̃ fiũt: sic se hꝫ: ſꝫ alteꝝ necẽ ẽ prius aliqd moueri his q̃ fiũt: cũ ⁊ ipꝫ nõ fcm̃: ⁊ isto alteꝝ pri⁹. Qm̃ igit̃ gñationẽ ipoſẽ ẽ cẽ primã: oĩa. n. cẽnt q̃ mouẽt corruptibilia: manifestũ est ꝙ neqꝫ ꝯsequẽtiũ motuum neqꝫ vnus prior est. Dico aũt ꝯñtes augmẽtuꝫ postea alterationẽ ⁊ decremẽtũ ⁊ corruptiõeꝫ. Oẽs. n. posteriores generatione sunt. Quare si nõ est generatio prior loci mutatione: neqꝫ aliarum neqꝫ vna permutationum.

¶ Excludit quandã obiectionẽ per quã vr̃ hoc remoueri: qꝛ si ꝯsideremus aliqͦ vnũ corpus qͦ de nouo generet̃: loci mutatio est postrema tꝑe inter oẽs motus: qꝛ pͥ generatur: postea alteratur ⁊ auget̃: ⁊ demũ hꝫ motũ ſm locũ

quãdo

quādo iā ꝑfectū ē: vt pꝫ in hoīe ⁊ in plurib⁹ aīalib⁹. Sed per h̄ nō excludiť qn simplr mot⁹ localis sit pmus tpe: q2 añ oēs istos mot⁹ q sūt in h̄ generato: neċe ē pcedere quē dam motū localē in aliquo priori mobili: qd fit cā generatiōis his q̄ generanť: sicut generās ē cā eius qd generať: ita tñ q ipm nō ē generatū. Q2 aūt mot⁹ q pcedit generatiōnē sit mot⁹ localis: ⁊ q sit simplr pmus motuū ondit sub dēs [qm generatio vr eē pma motuū i his q̄ generanť: q2 prīo opꝫ rē fieri q̄ȝ moueať: ⁊ h̄ verū ē in quocūqȝ generato. Sꝫ tñ neċe est esse aliqd prius motū q̄ȝ ea q̄ generanť: ⁊ q ipsuȝ nō sit generatū: vl si ē generatū: q ēt illo prius sit

Tex.c.8 aliqd prius: ⁊ sic vl pcedeť in infinitū: qd ē ipoīe: vt supra onsuȝ ē: vl ꝑueniet ad aliqd p̄ᵐ. Sꝫ ipoīe ē generationē eē pmā: q2 sic seqreť q oīa q̄ mouenť eēnt corruptibilia: oē.n. generabile ē corruptibile: si ḡ p̄ᵐ mobile generať: sequiť q sit corruptibile: ⁊ p ɔñs oīa ɔñtia mobilia. Si ḡ generatio nō est prima simplr manifestū est q nullus ɔñtiū motuum pōt esse simplr pmus. Et dico ɔñtes motus augmētū alterationē decremētū ⁊ tandē corruptionē: q oēs mot⁹ tpe generationē sequunť. Si ḡ generatio nō est prior loci mutatiōe: sequiť q nulla aliaꝝ mutationū possit esse prior simplr q̄ȝ loci mutatio. Et ita cū neċe sit eē aliquā pmā simplr: seqť q loci mutatio sit pma. [Deīde cū dic.

[Oino aūt id qd generať impfectū eē videť: ⁊ ad pncipiū ꝑficisci. Quo fit vt id nā sit prius qd generatione posteri⁹ ē. At vniuersis hisce que generanť: vltio latio cōpetit. Quocirca q̄dā viuētiū oino: q2 instrīs vacāt imobilia sūt vt plāte: ⁊ aīalium genera multa. Quedā cuȝ ꝑficiunť: hoc vt pꝫ motu cienť. Quare si magis iest his latio q̄ magis nām sunt ɔsecuta: motus hic quoqȝ ceteris motib⁹ substātia prior erit. Atqȝ hoc ita se hꝫ si solū ob ea q̄ dcā sūt: sꝫ ob hāc ēt rōnē.

Te.c.58. [Oino aūt videť q sit iperfectū ad principium tens. Quare qd generatiōe posteri⁹: nā prius ē. Vltimū aūt loci mutatio oīb⁹ iest q̄ sūt i gñatione. Vñ alia oino imobilia sunt viuētiū ppter indigentiā organi: vt plāte ⁊ multa genera aīaliū: perfectis aūt iest. Quare si magis iest loci mutatio magis cōprehēdētib⁹ nām: ⁊ mot⁹ hic primus alioꝝ vtiqȝ erit ſm subam propter hoc.

[Probat q mot⁹ localis sit pmus ꝑfectiōe. Et h̄ ostēdit dupl̄r: pmo sic. Oē qd fit dū fit ē iperfectū ⁊ tēdit ad principiū .i. vt assimileť pncipio sue factiōis: qd ē p̄ᵐ nāliter. Ex quo pꝫ q id qd ē posteri⁹ in generatiōe ē prius ſm nāȝ. Sꝫ in pcessu generatiōis in oīb⁹ generabilib⁹ vltio inuenit loci mutatio nō solū in eodē: sꝫ ēt ɔsiderādo totū progressum nāe generabiliū: inter que q̄dā viuētia sūt penitus imobilia ſm locū pp indigētiā organi: sicut plāte que nō hñt organa motus pcessiui: ⁊ silr mlta genera aīaliū: sed ꝑfectis aīalibus inest motus localis. Si igiť loci mutatio inest illis q̄ magis cōprehēdūt nām .i. que magis ꝑueniunt ad ꝑfectionē nāe: sequiť q motus localis sit primus ſm sube ꝑfectionē iter oēs motus. [Scdo ibi.

[Quia id qd hoc motu cieť minime duȝ ferť subam suā amittit. Sola nāqȝ latione nihil in hisce q̄ insunt sibi mutať: vt cū qppiā alterať: ⁊ cū icremēta decremētaue suscipit i q̄litate sit vt pꝫ atqȝ i q̄ātitate mutatio.

T.c.59. [Et quia nequaq̄ȝ subam mutat: qd moueť motu in eo qd ferť. Scdm enī hūc solū nihil mutať inesse: sicut eius qd alteratur quale: eius aūt qd augetur ⁊ decrementum patientis quantum.

[Ostēdit idē sic. Quāto aliqs mot⁹ min⁹ remouet a mobili: tāto subm eius est ꝑfectius: ⁊ sic ipse motus etiā est perfectior quodāmodo. Scdm aūt motū localē nihil remoueť qd insit subo mobili: ſꝫ aūt alterationē fit trāsmutatio ſm q̄litatē: in augmento ⁊ decremēto ſm q̄ātitatē que insunt subo: trāsmutatio v̄o generationis ⁊ corruptionis attendiť ſꝫ formā que ɔstituit subāȝ subi. motus aūt localis est solū ſm locū q exterius ɔtinet: relinqtur ergo q motus localis sit maxīe ꝑfectus. [Deinde cū dicit.

[Maxīe v̄o pꝫ ex eo q2 id qd iterno motu seipꝫ ciet: eo se maxime motu pprie mouet q ad locū accōmodať. Atqȝ hoc dicimus eorū que mouenť ac mouent principiū eē: ⁊ primū eoꝝ que mouenť id inq̄ȝ qd seipsum interno motu suoqȝ ciet. Patet igitur ex hisce que diximus lationem motuum esse primum.

[Maxime autē manifestū est: q2 mouēs ipsuȝ seipsuȝ maxime mouet hunc proprie: q2 ſm locum ⁊ etiā dicimus hic esse eorū que mouentur ⁊ mouentiū principiū ⁊ primuȝ in his que mouentur ipsum seipsum mouens. Q2 quidē igiť loci mutatio prima sit manifestū est ex his. T.c.60. T.c.61.

[Probat q mot⁹ localis sit pmus ex pte mobilis. Manifestū est.n. q mouēs seipꝫ pprijssime mouet se ſm motū localē. Cū igiť mouēs seipsuȝ sit principiū alioꝝ mouentiū ⁊ mobiliū: ⁊ per ɔñs sit primū inter oīa que mouētur: sequiť q motus localis qui est ei pprius sit primus inter oēs motus. Sic igiť cōcludit ex pmissis q loci mutatio sit prima inter omnes motus.

LEC. XV.

[Nunc aūt demōstrādū est quenam sit latio prima. Atqȝ simul eadem via patebit ⁊ id qd nunc ⁊ antea supposuimus: continuum inq̄ȝ motum atqȝ perpetuum aliquem esse posse. Nullum itaqȝ ceteroꝝ motuum continuum esse posse ex hisce sane patebit.

Q2 aūt loci mutatio pria sit nūc monstrādū ē. Silr aūt ⁊ q nūc ⁊ pri⁹ positū ē: q ɔtigit quēdā motū ɔtinuū eē ⁊ perpetuū: manifestū erit eadē methodo. Q2 quidē igitur alioꝝ motuū continuū neqȝ vnum contingit esse: ex his manifestum est. μεθοδος. id est disciplina vel doctrina. T.c.62.

Postq̄ȝ Phs ondit q motus localis sit pmus inter oēs mot⁹: hic ondit qs mot⁹ localis sit pm⁹. Et q2 sicut supra dixit neċe ē eūdē eē motū ɔtinuū ⁊ pmū diuidiť hec ps i duas. In pma ondit qs mot⁹ possit eē ꝑpe ɔtinu⁹. In scda ondit q ille mot⁹ ē pm⁹ ibi [Qd aūt latio nū circularis.] Pria aūt ps diuidiť in tres ptes. In pma ondit q nullus mot⁹ pōt eē ɔtinu⁹ nisi localis. In scda q nullus mot⁹ localis pōt eē ɔtinu⁹ pter circularē ibi [Qm aūt ɔtingit eē motū.] In tertia ondit q motū circularem cōtingit eē ɔtinuū ibi [Q2 aūt in circulari.] Circa p̄ᵐ duo faċ. Prio pponit qd itēdit. Scdo pbat ppositū ibi [Oēs enī ex oppositis.] Diť ḡ pmo q cū onsuȝ sit q loci mutatio ē pma iter oēs spēs mot⁹: nūc ondēduȝ ē q̄ loci mutatio sit pma: q2 eius ēt sūt multe spēs: vt in .7. onsum ē. Et simul ēt ſm eādē methodū .i. artē .i. ſm eādē artificialem cōsiderationē erit manifestū id qd nūc paulo supra diximus: ⁊ qd ēt prius suppositū est in pncipio huius .8. q ɔtingit aliquē motū esse ɔtinuū ⁊ perpetuū. Oportet enim q idē sit prim⁹ ⁊ ɔtinuus: vt supra onsum est: ⁊ iō sub eadē cōsideratiōe vtrūqȝ eorum cadit. Qd ergo nulla alia species mot⁹ pter loci mutationē possit esse cōtinua ⁊ perpetua: manifestū est ex his que dicentur. [Secundo ibi. Lec.14.a pu°. Lec.3.l. c.10. Lec.14.i pu°

¶ Oēs enī mot⁹ atqꝫ mutatiōes ex oppositis sunt ad opposita migratiōes vt pꝫ. Nā generatiōis qdē atqꝫ corruptiōis: id qđ est: ⁊ id qđ nō est terminos eē cōstat. Alteratiōis vō ꝯrias q̄litates atqꝫ affect⁹. Accretiōis itē decretiōisue: aut magnitudinē puitatēqꝫ aut pfectionē magnitudis impfectionēue. Cōtrarij vō sunt motus qbus ad ꝯrios fines itur. Id autē qđ nō semper hoc motu cief: mō sit p̄us: gescat p̄us necesse ē. Id igif qđ mutaf vt pꝫ in ꝯrio pfecto gescet.

¶ Omnes enī ex oppositis in ꝯtraria sunt motus ⁊ mutatiōes: vt generatiōi qdē ⁊ corruptioni ens ⁊ nō ens termini sunt. Alteratiōi ꝯrie passiones: augmēto ⁊ decremēto: aut magnitudo: aut puitas: aut pfectio magnitudinis: aut impfectio. Contrarij aūt sunt: qui sunt in contraria. Quod aūt nō semper mouetur fm hūc motum existēs prius: necesse est prius quiescere. Manifestū igitur qm̄ quiescet in contrario mutans.

¶ Ostēdit ppositū. Et circa h̄ duo fac. Prio ostēdit ꝙ nulla alia spēs mutatiōis p̄ter localē pōt eē ꝯtinua ⁊ ppetua vna ⁊ eadē existēs. Scđo ꝙ nec due mutatiōes alie opposite pñt sibi succedere sine iterpositiōe qetis. ibi [Ampli⁹ in generatione.] Circa p̄ᵐ duo facit. Prio ostēdit ppositū. Scđo excludit quasdā obiectiones. ibi [Nihil. n. differt.] Circa p̄ᵐ duo fac. Prio ostēdit ppositū in motib⁹. Scđo in mutatiōib⁹. ibi [Silr aūt ⁊ in mutatiōibus.] Proponit ḡ p̄io vnā ppōnē q̄ cōiter vera ē tā in motib⁹ q̄ȝ in mutationib⁹ ꝙ. s. oēs mot⁹ ⁊ mutatiōes sunt ex oppositis in opposita: a qua generalitate excipif quodāmō loci mutatio: vt

Lec.vi.t. c.92. in fine. 6. dictū est. Generatio. n. ⁊ corruptio q̄ sunt mutatiōes hñt pro terminis eē ⁊ nō eē. Alteratiōis vō termini oppositi: sunt ꝯrie passiōes. i. passibiles q̄litatēs: vt calidū ⁊ frigidū: albū ⁊ nigrū: Augmēti vō ⁊ diminutiōis oppositi termini sunt magnū ⁊ paruū: siue pfectū ⁊ impfectuꝫ in magnitudie seu q̄ītate. Manifestū est aūt ex his que

Lec.8.t. c.48. dicta sunt in. 5. ꝙ mot⁹ q sunt in ꝯria sunt ꝯrij: motus igif qui est in albū ꝯrius est motui q est in nigrū. Sꝫ ꝯria nō pñt eē sil: ḡ dū aliqd ad albū mouef nō sil mouef ad nigrū. Qđ ḡ icipit moueri ab albo in nigruꝫ motu denigratiōis: etiā si moueref motu dealbatiōis dū fieret albū: manifestū ē ꝙ nō poterat sil moueri motu denigratiōis. Qđ aūt p̄us existebat si non semp mouebaf aliquo motu determiato: necē ē dicē ꝙ p̄us gescebat qete opposita huic motui: q2 oē qđ est natū moueri vl gescit vl mouef. Manifestū est ḡ ꝙ id qđ mouef in aliqđ ꝯriū aliqñ gescebat qete opposita tali motui. Nullus ḡ mot⁹ cui ē aliqđ ꝯriuꝫ pōt eē ꝯtinu⁹ ⁊ ppetuus. Si ḡ huic ꝯclusioni addaf qđ p̄positū est. s. ꝙ ōis mot⁹ alteratiōis vl augmēti vel decrementi fit in aliquod cōtrariū: sequef ꝙ nullus huiusmodi motus possit esse ꝯtinuus ⁊ ppetuus. ¶ Secundo ibi.

¶ Similr ⁊ in ipsis mutationib⁹ fit. Corruptioni nāqꝫ generatio simplici simplex ⁊ cuidā quedā opponitur. Quare si fieri nō pōt vt simul oppositis mutationibus quicq̄ȝ mutetur: non erit mutatio profecto continua: sed inter ipsas medium tempus erit.

¶ Silr aūt ⁊ in mutatiōib⁹. Opponunf. n. gñatio ⁊ corruptio simplr: ⁊ singularis singulari. Quare si ipole est simul mutari oppositas: nō erit ꝯtinua mutatio: sed mediū erit ipsoꝝ tēpus.

¶ Ostēdit idē in mutatiōib⁹. s. in generatiōe ⁊ corruptione: q2 generatio ⁊ corruptio opponunf: ⁊ vlr fm cōem oppositionē entis ⁊ nō entis: ⁊ itēꝝ i singulari: sic generatio ignis opponif corruptioni ignis fm oppositionē eē ipsi⁹ ⁊ nō eē. Vñ si ipossibile est sil eē oppositas mutatiōes: sequef ꝙ nulla mutatio sit ꝯtinua ⁊ ppetua: eodē mō sicut ⁊ p̄us de motib⁹: sꝫ necē erit iter duas generatiōes eiusdē interuenire mediū tps i quo erat corruptio: ⁊ silr iter corruptiones tempus generationis. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Nihil enī iterest ꝯrie sint an nō ꝯrie mutatiōes he quaꝝ termini ꝯdictoriā oppositionē suscipiūt: si mō sil eidē adesse nō possint. Hoc enī nō ē rōni ꝯducēs.

¶ Nihil enī differt ꝯrias aut nō cōtrarias eē fm cōtradictionē mutationes: si solū ipole sit eidē simul inesse. Hoc enim rationi nihil vtile est.

¶ Excludit tres obiectiōes. Prio q2 posset aliqs dicere ꝙ cū mutatiōes opponanf fm oppōnē terminoꝝ: termini aūt generatiōis ⁊ corruptiōis nō sūt ꝯrij: sed oppositi fꝫ ꝯtradictionē: vī seq ꝙ generatio ⁊ corruptio nō sūt ꝯria: ⁊ sic nō erit eadē rō de eis ⁊ de motibus q sunt ꝯrij. Huic ergo obiectiōi rñdet dicēs ꝙ nihil differt mutatiōes que differūt fm ꝯdictorios termios eē ꝯrias vl nō ꝯrias: dūmō h̄ solū veꝝ sit: ꝙ ipole sit ambas eidē sil iesse. Hoc. n. qđ est esse ꝯriuꝫ vel non ꝯriuꝫ nihil est vtile ad rōnē premissam. ¶ Secundam obiectionem excludit ibi.

¶ Nec si nō necesse est in ꝯdictione gescere: nec ē mutatio qeti ꝯriū. Forsitā. n. id qđ haud ē nō gescit. Corruptio vō ad id qđ haud est (vt pꝫ) mutatio est. Sꝫ si solū inter ipsas sit tēpus: sic enī cōtinua nō erit sane mutatio. Neqꝫ enim in prioribus contrarietas conducebat: sed idipsum simul inq̄ȝ inesse non posse.

¶ Neqꝫ si nō necesse est gescere in ꝯdictiōe neqꝫ est mutatio qeti ꝯriū. Nō enī fortassis gescit. qđ nō est. Corruptio aūt in non ens. Sed si solum mediū sit tempus: sic enim non erit mutatio cōtinua. Neqꝫ enī in prioribus motibus contrarietas vtile fuit: sed non contingere simul esse.

¶ Posset. n. aliqs dicere ꝙ necesse est illud qđ nō semper mouef p̄us gescere: q2 mot⁹ opponif qeti: sꝫ h̄ nō hꝫ locū in mutatiōib⁹ generatiōis ⁊ corruptiōis qb⁹ nō opponif quies pprie loquēdo: vt in. 5. dictū est. Huic ergo obiectioni rñdet dicēs ꝙ nihil etiā differt quātū ad ppositā rōnē: Lec.8.t. c.8. si nō est necesse gescere in aliquo cōtradictorioꝝ terminorū: neqꝫ etiam si mutatio nō cōtrariatur quieti: q2 forsasse illud qđ non est nō potest quiescere. corruptio autē est in nō esse. vnde videtur ꝙ in termino corruptiōis nō potest esse quies. Sed hoc solū sufficit ad ppositū. si sit tēpus mediū iter duas generatiōes aut corruptiōes. Sic. n. ꝯñs erit ꝙ neutra istaꝝ mutationū sit ꝯtiua. Post h̄ aūt redit ad primā. ⁊ dicit ꝙ iō nō differt cōtrarias aut nō cōtrarias esse fm cōtradictionē mutatiōes. q2 neqꝫ in prioribus in quibus agebatur de motibus non erat vtile ad propositum ꝙ in eis est contrarietas. sed ꝙ non contingit eas simul esse: qđ nō est propriū cōtrarioꝝ: sed cōmune omnibus oppositis. ¶ Tertiam obiectiōnē excludit ibi.

¶ Atqꝫ nō cōturbemur oportet si ꝯriū sit plurib⁹ idē. Vt motus qeti: ⁊ ei motui quo ad ꝯriū itur. Sed hoc tm̄ sumam⁹: tū motui: tū qeti motū oppōi: vt eq̄le ac mediocre ei qđ excedit aduersaf. Et isup fieri nō posse: vt motus oppositi mutationesqꝫ simul eidē isunt.

¶ Nō opꝫ aūt turbari. ꝙ idē plurib⁹ erit ꝯriū: vt motus ⁊ statui ⁊ motui qui est in ꝯriū. Sꝫ hoc solū est accipe qđ opinaf quodāmō ⁊ motui ⁊

quieti

quieti motus ꝯtrarius: sicut eq̄le ꝛ mēsurabile: excellēti ꝛ ei qđ excellit: ꝛ qđ non ꝯtingit simul oppositos neq̄ motus neq̄ mutationes esse.

¶ Dixerat.n. supra motus esse cōtrarios qui sunt in ꝯria. cū g̃ motus sit ꝯrius quieti. vr̄ sequi ꝙ vni sunt duo con-
Tex.8.t.c.19. traria. qđ est impoſſ̄e. vt ꝓbatur in.10.meta. Ad hoc ergo excludendū dicit ꝙ nō opꝫ de hoc turbari qđ videt̄ seq̄ idē esse cōtrarium pluribus.s. motus geti ꝛ motui qui est in ꝯrariū. Sed hoc solū debemus accipere ꝙ vnus motus cōtrarius opponitur quodāmō ꝛ motui cōtrario ꝛ geti. Motui quidē ꝯrio ſm directā cōtrarietatē. geti autē magis ſꝫ opponē ꝓuatiuā. que tn̄ hꝫ aliqd de ꝯrarietate inquātū ges opposita est finis ꝛ cōplemētū cōtrarij motus. Sicut etiā eq̄le ꝛ cōmensurabile oppōnit̄ quodāmodo duobus.s. excellēti. ꝛ ei qđ excellit̄. sꝫ magno ꝛ ꝑuo.
Tex.3.t.c.19. quibus opponit̄ ſꝫ ꝓuationē magis. vt pꝫ in.10.meta. Et iterū hoc opꝫ accipe ꝙ nō ꝯtigit simul eē neq̄ oppositos motus. neq̄ oppositas mutationes. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Preterea in generatione corruptiōe ne penitus absurdum esse videbitur si corrumpi continuo generatum nulloq̄ in tēpore permanere necesse est. Quare de ceteris ex his idem profecto credetur. Est eni naturale in vniuersis mutatiōibus similiter se habere.

¶ Amplius in generatione ꝛ corruptione ꝛ penitus icōueniēs eē videbit̄: si factū mox necesse est corrūpi: ꝛ nullo tēpore permanere. Quare ex his vtriq̄ fides alijs fiet. Physicum enī est quod similiter se habet in omnibus.

¶ Ondit ꝙ nō solū inter duos mot᷒ vel mutatiōes eiusdē speciei oportet eē mediū tēpus: ꝛ ꝙ nulla mutatio vna q̄ est in aliquod oppositorū potest esse perpetua ꝛ cōtinua: sed illud qđ est impossibile: est ꝙ oppositi motus aut mutationes sic succedāt sibi inuicē: ꝙ nō intercidat tempus mediū: hoc.n. vr̄ penitus inconueniens in generatione ꝛ corruptione: si qn̄ aliqd factū est generatione cōpleta: statim necesse sit ꝙ corruptio incipiat: ꝛ ꝙ nullo tēpore permaneat id qđ generatū ē. Frustra.n. aliqd generaret̄ nisi generatū in eē ꝑmaneret. Un̄ ex his mutationib᷒ pōt fieri fides in alijs: h.n. est nāle qđ silr̄ se hꝫ in oībus: q2 semꝑ nā eodē mō opat̄. Sicut ergo incōueniens vr̄ ꝙ illud qđ fit ꝛ generat̄: stati cū generatū est corrūpat̄: ita inconueniens vr̄ ꝙ id qđ dealbat̄. statim ꝙ factum est albū denigret̄: ꝛ ꝙ illud qđ auget̄ statim decrescat. In oībus enim his nāe intentio frustraretur. LEC. XVI.

¶ Nūc a fit dicamus motū īfinitū aliquē esse posse: q quidē vnus sit ꝛ ꝯtinuus: atq̄ hūc eē conuersionē.

T.c.64. QUoniam autem contingit esse motum infinitum vnum ꝛ continuum: ꝛ hic circularis: nunc dicemus.

Postq̄ ꝓhs ostēdit ꝙ nulla mutatio pōt eē ꝯtinua ꝛ ꝑpetua nisi localis: hic ondit ꝙ nulla loci mutatio pōt eē ꝯtinua ꝛ ꝑpetua nisi circularis. Et circa h duo facit. Pͥo ondit ꝓpositū demōstratiue. Scđo logice ibi ꝛ Rōnabilr̄. ¶ Circa pͥm duo facit. Primo ostēdit ꝓpositū. Scđo ex veritate determinata soluit quasdā dubitationes. ibi ꝛ Un̄ ꝛ ad dubitationē. ¶ Circa primū tria facit. Pͥo dicit qd principalr̄ intēdat. Intēdit.n. ondere ꝙ possibile est esse quēdā motū qui vnus existēs: in infinitū ꝯtinuet̄: ꝛ ꝙ talis motus est solū circularis. Et hoc primo ostēdet. ¶ Secūdo ibi.

¶ Omne nāq̄ qđ fertur: aut versatur: aut recta ꝑgit: aut mixto motu cietur. Quare si motus rectus nō sit continuus: nec hisce profecto qui ex vtrisq̄ componitur continuus esse potest.

¶ Omne quidem enim mouetur quod fertur aut circulariter: aut ſm rectitudinem: aut mixtim. Quare si neq̄ illorum alter continuus est: neq̄ ex vtrisq̄ possibile est continuum esse.

¶ Ostēdit quō ꝓcedendū sit: q2 enim omne qđ localiter fert̄: mouet̄ vel circulariter: vel motu recto: vel motu cōposito ex vtroq̄: sicut si aliq̄s mouet̄ per chordā ꝛ arcū: manifestū est ꝙ si q̄s duoꝝ simpliciū motuū.s. vel circularis vel rectus: nō pōt eē in infinitū cōtinuus: ꝙ multo min᷒ ille qui est cōpositus ex vtroq̄. Un̄ opꝫ ꝑtermittere motum compositum: ꝛ agere de simplicibus. ¶ Tertio ibi.

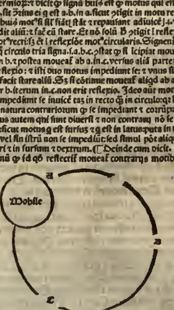
¶ Patet id qđ recto motu finitoq̄ fert̄: cōtinue non moueri: reflectit̄ enī. Sed qđ recto motu reflectit̄ id cōtrarijs motibus ꝓfecto ciet̄. Loco nāq̄ ꝯrius est motus: quo deorsum itur motui quo ꝑgit̄ sursum: ꝛ hisce quo retrorsū itur: ei quo ꝯria loca petunt̄: ꝛ is itē quo dextrorsū itur: ei quo ꝑgit̄ sinistrorsū. Hec enim sunt loci ꝯrarietates: vt pꝫ. Quis est aūt vnus atq̄ cōtinuus motus: prius est desinitū. Est enī hisce qui vnius est mobilis: in vno quoq̄ sit tp̄e: atq̄ nullā specie differētiā hꝫ. Tria nāq̄ sunt. Id qđ mouet̄: vt hō vel deus: ꝛ qn̄: vt tēpus: ꝛ tertiū id in quo. Hoc aūt est: aut affectus: aut forma: aut locus: aut etiā magnitudo. Cōtraria vō specie differūt: nō vnū sunt. Atq̄ ea que diximus sunt differētie loci. Indicat aūt motū quo ex.a. ꝑgit̄ ad ipsum.b. cōtrariū eē ei quo itur ex.b. in.a. id qđ ipsis accidit. Sese enim mutuo sistūt: si simul fiāt. Et in circulo simili mō. Is eni quo itur ex.a. per.b. ꝯtrarius est ei quo itur ex.a. ꝑ.c. Sese enim mutuo sistunt: si continui sint: ꝛ non reflexio fiat: q2 contraria mutuo se corrūpunt: sibiq̄ fiūt impedimento. At is quo itur in latus non est contrarius ei quo pergitur sursum.

¶ Qꝛ aūt qđ fertur ſm rectum ꝛ finitum: nō feratur cōtinue: manifestum est. Reflectitur enī. Reflexū autē ſm rectum per contrarios mouetur motus. Contrarius enim ſm locum est qui est sursum: ei qui est deorsum: ꝛ qui est ante: ei qui est retro: ꝛ qui est ad sinistrum: ei qui est ad dextrum. Loci enim contrarietates hę sunt. Quis autē est vnus ꝛ continuus motus: prius diffinitum est: quia qui est vnius: ꝛ in vno tempore: ꝛ in indifferenti ſm speciem. Tria enim erant. Quod mouet̄: vt homo aut deus: ꝛ qn̄: vt tempus: ꝛ tertium in quo. Hoc autem est locus: aut passio: aut species: aut magnitudo. Cōtraria enim differunt specie: ꝛ non vnum sunt. Loci autem dicte differentie. Signum autem ꝙ motus contrarius est: qui est ab a. ad b. ei qui est ab ipso b. ad a. ꝛ q2 stant ꝛ repausant adinuicē: si simul fiant. Et in circulo similiter: vt qui est ab a. in b. ei qui est ab a. in c. Sistunt enim ꝛ si continui sint. ꝛ si non fiat reflexio: propter id qđ contraria sese corrūpunt ꝛ prohibēt adinui-

cem:sed non qui est in latus:et qui est sursum.

℄ Ostēdit ꝙ motus rectus qui est sup magnitudinē rectā ꝛ finitā nō possit eē in ifinitū ꝯtinuus:ꝛ ita nullus motus rectus:ꝯtinuus pōt eē in ifinitū:nisi ponereť aliq̄ magni-
Tec.9.t. c.54. tudo ifinita in actu:qꝺ supra iprobatū est in.3.phy. Ostē-
dit aūt ħ duplici rōne.q̄rū pͥma talis est. Si aliqs sup re-
Tec.9.in pain. ctā magnitudinē ꝛ finitā moueť in ifinitū:opꝫ ꝙ hoc fiat per reflexionē:ostsuꝫ est.n.in sexto ꝙ magnitudinē finitā pertrāsit aliqd tpe finito.Cū ḡ pueniť ad terminū magnitudinis finite cessabit mot⁹:nisi mobile reuertať p reflexionē ad pͥncipiū magnitudīs vn̄ cepit moueri.Sed illud qꝺ reflectiť ꝭm motū rectū moueť ꝯ̄rijs motib⁹. Qꝺ sic probat. Cōtrarij mot⁹ sunt quoꝝ termini sunt ꝯ̄rij: vt ha-
Tec.8.l. c.48. bitū est in.5.Sed ꝯ̄rietates loci sunt sursuꝫ ꝛ deorsuꝫ:ꝛ aīt ꝛ retro:dextrū ꝛ sinistrū:oē aūt qꝺ reflectiť ꝭm aliquam istaꝝ ꝯ̄rietatū neċe est ꝙ reflectať:oē ergo qꝺ reflectitur
Tec.7.t. c.41. moueť ꝯ̄rijs motib⁹.Ostsuꝫ est aūt supra in q̄nto qꝫ motus sit ꝯtinuus ꝛ vnus.s.q est vnius subiecti:ꝛ in vno tpe: ꝛ in eadē re nō differēti ꝭm spēm. Hec.n.tria ꝯsideranť in oi motu. Primū est tps:ꝛ 2ᵐ est subiectuꝫ qꝺ moueť:vt hō aut deus ꝭm eos q corpa celestia deos dicebāt:tertiuꝫ aūt est in quo moueť:qꝺ qdeꝫ in motu locali est locus:in alteratiōe passio.i.passibilis q̄litas. In generatiōe ꝛ corruptiōe spēs:in augmēto ꝛ diminutiōe magnitudo.Manifestū est aūt ꝙ ꝯ̄ria differūt ꝭm spēm: vn̄ mot⁹ ꝯ̄rij nō pn̄t eē vnus ꝛ ꝯtinuus. Predicta aūt sex sunt loci differētie:ꝛ sic opꝫ ꝙ sint ꝯ̄ria:q2 cuiuslibet generis differētie sūt cōtrarie. Relinquiť ergo ꝙ ipossibile sit id qꝺ reflectiť moueri vno motu ꝯtinuo. Et q2 posset aliqs dubitare:an id qꝺ reflectiť:ꝯ̄rijs motib⁹ moueať pp hoc qꝺ nō appet manifesta ꝛ determiata ꝯ̄rietas in loco sicut in alijs gene-
Tec.8.l. c.50. rib⁹ in q̄bus est mot⁹:vt supra in.5.dictū ē:iō addit quoddā signū ad ħ idē ostēdēdū pter rōnē suprapositā ex ꝯ̄rietate terminoꝝ:ꝛ dicit ꝙ signū hui⁹ est ꝙ motus qui est ab a.in b.sit ꝯ̄rius ei q est a.b.in a.sicut ꝯtigit in motu reflexo:q2 hui⁹ mot⁹ si sit fiāt͂ stāt ꝛ repausant adiuicē:.i.vn⁹ impedit aliū:ꝛ faċ eū stare.Et nō solū ħ ꝯtigit i reflexione mot⁹ recti:sꝫ ēt i reflexiōe mot⁹ circularis.Signenť.n. in aliq̄ circulo tria signa.s.a.b.c.ꝯstat ꝙ si icipiat moueri ab a.in b.ꝛ postea moueať ab a.in.c.versus aliā partes ꝙ erit reflexio: ꝛ isti duo motus impediant se:ꝛ vnus sistit id est facit stare aliū.Sꝫ si cōtinue moueať aliqd ab a.in b.ꝛ per b.iterum in.c.non erit reflexio. Ideo aūt mot⁹ reflexi impediunt se inuicē taꝫ in recto q̄ꝫ in circulo:q2 hoc est de natura contrariorum ꝙ se impediant ꝛ corrūpant. Motus autem qui sunt diuersi ꝛ non contrarij nō se ipediunt:sicut motus q est sursuꝫ ꝛ q est in latus:puta in dextrum vel sinistrū non se impediūt:sed simul pōt aliquid moueri ꝛ in sursum ꝛ dextrum.℄ Deinde cum dicit.

℄ Signū ꝙ id qꝺ reflectiť moueať contrarijs motibus.

℄ Maxime autē patet ex eo motū qui sup linea recta sit ꝯtinuū eē nō posse:q2 id qꝺ reflectiť cōsistat:non solū si sup linea recta:sꝫ ēt si sup circulo ferať:necesse est. Nō enim idē est sup circulo ferri atq3 versari. Fieri nāq3 pōt:vt iterdū ꝓsequať motū: interdū ad id ꝓfectuꝫ vn̄ moueri cepit redeat ac reflectať. Esse vͦo necessariū stare nō mō sensu:sed rōne etiā credere ꝓfecto cōpellimur. Est aūt principiū hoc.Cū eniꝫ sint tria Principiū inq̄ꝫ:mediū:atq3 finis. Medium vtrūq3 est ad vtrūq3:ꝛ numero q̄dē est vnū:rōne aūt duo.Preterea aliud est eē potētia:aliud actu.Quare quoduis recte linee pūctū qꝺ iter extrema est collocatū:potētia q̄dem est mediū:actu vͦo nō est:si nō id qꝺ ferť eā diuiserit: cōstiteritq3:atq3 incepit rursus moueri. Hoc aūt pacto mediū ipsuꝫ pͥncipiū fit ꝛ finis. Principiū q̄dē posterioꝛib⁹:finis aūt pͥmc. Dico aūt si id qꝺ ferť:atq3 sit.d.in ipso ꝯstiterit.b.ꝛ rursus ferať ad.c.Sꝫ cū ꝯtinue ferť:nec affuisse:nec abfuisse in pūcto.b.pōt:sed eē solū in ipo nūc:in tēpoꝛe vͦo nullo nisi in eo toto cuius nūc ipsuꝫ diuisio est. Qꝺ si affuisse q̄spiā ꝛ abfuisse posuerit semp ipsuꝫ.d.stabit cū ferť. Impossibile est eniꝫ ipsuꝫ.d.in.b.affuisse sil̄: ac abfuisse.Ergo in alio tpis atq3 alio pūcto. Tēpus igiť id erit:qꝺ est inter pūcta tpis illa.Quare.d.quiescet in.b.ꝛ in ceteris idētidē pūctis.Quippe cū sit eadem in oībus rō.Cū aūt.d.qꝺ ferť vteť.b.medio pͥncipio:atq3 fine:cōsistat ipsum necesse est.Propterea ꝙ illud duo ꝑinde facit:atq3 si illud ita mente perceperis. Sed ab.a.q̄dem pūcto vt a principio absuit.in c.vͦo fuit:cum moueri desierit steteritq3.

℄ Maxime autē manifestū ꝙ impossibile est cō- T.c.65.
tinuum esse qui est in rectitudine motuum:q2 reflexum necesse est stare non soluꝫ in recta:sed ꝛ si ꝭm circulum feratur. Non enim idem est circulo ferri ꝛ circulum. Est enim aliquādo q̄deꝫ continuum quod mouetur. Aliquando autem in ideꝫ veniens vnde motuꝫ est:reflecti iterum. Quod autem necesse est stare: fides est nō solum in sensu: sed in ratione. Principiū aūt hoc est.Tribus eniꝫ existentibus: principio medio ꝛ fine:medium ad vtrūq3 est ꝛ vnuꝫ numero: ratione autē duo. Amplius aliud est qꝺ est potentia:ꝛ quod est actu.Quare rectitudinis que infra sunt terminorum:quodlibet signū:potentia quidem est medium. Actu auteꝫ nō est: nisi diuidat hanc:ꝛ stans iterum inceperit moueri. Sic aūt mediū principiū fit ꝛ finis. Principiū quidē posterioris:finis aūt principij. Dico aūt vt si fertur.a.stet in.b.ꝛ iterū feratur in.c. Cum autem continue feratur neq3 factum esse neq3 abesse possibile est a.ꝛ b.signum:sed solū eē in ipso nunc:in tempore autem nullo preter cuius ipsuꝫ nūc est diuisio in toto a.b.c. Si aūt adesse concedat aliqs ꝛ abesse:semp stabit a.qꝺ ferť. Impossibile eniꝫ est a.simul adesse in b.ꝛ abesse:in alio ergo ꝛ alio signo tēporis est. Tēpus

itaq3

itaqꝫ erit quod in medio. Quare q̄escet a.in b. Similiter aūt ꝛ in alijs signis. Eadem.n.ratio in omnibus. Cum autem vtatur a.quod fertur ipso b.medio ꝛ principio ꝛ fine: necesse est stare: ꝓpter id qḋ duo facit: sicut vtiqꝫ si ꝛ intelliget. Sed ab a.quidem signo abfuit principio: in c.autem affuit.cum perficiat ꝛ stet.

¶ Ponit scḋaꝫ rōnē ad ośdēdū ꝙ mot⁹ reflexus nō pōt esse in īfinitū ꝯtinuus: q̄ gdē rō accipiṫ ex q̄ete: quā necē est īteruenire. Dicit ḡ ꝙ maxīe ex h̄ manifestū ē ꝙ īpoīe est motū rectū eē ꝯtinuū in īfinitū: qꝛ necē est id qḋ reflectiṫ q̄escere īter duos mot⁹. Et h̄ vex̄ ē nō solū si moueaṫ per lineā rectā: ſꝫ ēt si feraṫ ꝟm circulū. Et ne aliq̄s ītelligat ferri ꝟm circulū idē eē qḋ ferri circulariter: ad h̄ excludēdū subdit ꝙ nō est idē ferri circulo .i. circulariter ꝟm ꝓprietatē circuli ꝛ ferri circulū .i. ꝑtrāsire suo motu circulū. Cōtingit.n.aliqñ ꝙ ꝟm quādā ꝯtinuationē sit motus eius qḋ moueṫ: vt̄.s.ꝑtrāsit ptē post ptē ꝟm ordinē ptiū circuli: ꝛ h̄ est ferri circulariter. Qñqꝫ aūt ꝯtingit qḋ ꝑtrāsit circulū: qñ redierit ad p̄n^m vn̄ incepit moueri: nō ꝑtrāsire vltra ſꝫ ordinē ptiū circuli: sed redire retro: ꝛ hoc est reflecti. Siue ḡ fiat reflexio in linea recta siue in linea circulari: necē est ꝙ īteruenjat q̄es media. Et huius rei fides accipi pōt nō solū ex sensu: qꝛ sensibilr̄ h̄ appet: sed ēt ex rōne. Cui⁹ gdē rōnis p̄ncipiū h̄ sumēdū est ꝙ cū tria sint in magnitudīe q̄ ꝑtrāsiṫ.s.p̄n^m mediū ꝛ finis: mediū vtrūqꝫ ē respectu vtriusqꝫ: qꝛ respectu finis est p̄n^m: ꝛ respectu p̄ncipij ē finis: ꝛ sic cū sit vnū subiecto ē duo rōne. Itex̄ aliud p̄n^m ē sumēdū ꝙ aliud est qḋ ē in potētia: ꝛ qḋ est in actu. His igiṫ visis ꝯsiderandū est ex dictis ꝙ qḋlibet signū.i.qḋlibet pūctū signatū īfra terminos linee supra quā aliq̄d moueṫ: mediū est in potētia: ſꝫ nō est mediū in actu nisi fiat diuisio ſꝫ motū: ita.s.ꝙ in illo pūcto id qḋ moueṫ stet: ꝛ iterūꝫ ab illo pūcto īcipiat moueri: qꝛ sic mediū illḋ fiet actu p̄n^m ꝛ finis. Principiū gdē posterioris īquātū ide īcipit rursus moueri. finis aūt p̄mi īquātū.s.ibi terminat⁹ est p̄mus mot⁹ ꝑ q̄etē. Sit.n.vna linea ī cui⁹ p̄ncipio sit.a.in medio b.in fine c. Moueaṫ ergo ab a.in b.ꝛ ibi stet: ꝛ itex̄ īcipiat moueri ab b.ꝛ referaṫ vsqꝫ in.c. Sic.n.manifestū erit ꝙ b.est actu finis p̄oris mot⁹ ꝛ principiū posterioris. Sꝫ si aliq̄d feraṫ cōtinue ab a.in.c. sine īterpositiōe alicui⁹ q̄etis: nō ē possibile dicē mobile factū eē.i.aduenire: neqꝫ abesse.i.abscedē: neqꝫ in h̄ signo qḋ est a.neqꝫ in h̄ signo qḋ est b.ſꝫ solū h̄ pōt dici ꝙ in a.vel in b.sit in quodā nūc: nō aūt ī aliquo tp̄e erit: nisi forte ſꝫ h̄ ꝙ aliq̄d dr̄ eē alicubi in tp̄e: qꝛ est ibi in nūc tp̄is: ꝛ ita qḋ moueṫ ꝯtinue ab a.in.c.in aliquo tp̄e erit in.b.s. in nūc qḋ est diuisio q̄dā illi⁹ tp̄is: ꝛ sic diceṫ eē in b.in illo toto tp̄e eo mō loquēdi quo dr̄ aliq̄d moueri in die: qꝛ moueṫ in pte illi⁹ diei. Et qꝛ hoc videbaṫ dubiū ꝙ id qḋ ferṫ nō adsit ꝛ absit cuicūqꝫ signo in magnitudīe signato que motu ꝑtrāsiṫ ꝯtinuo. Ondit h̄ ꝯtrr̄ dicēs ꝙ si aliq̄s cōcedat ꝙ mobile adsit ꝛ absit alicui signo in magnitudīe signato: sequiṫ ꝙ ibi q̄escat. Impoīe est.n.ꝙ in eodem instanti adsit ꝛ absit mobile ab h̄ signo qḋ est b.qꝛ adesse aliq̄d ꝛ abesse sunt ꝯtria q̄ nō pñt eē in eodē instāti. Opꝫ ḡ ꝙ in alio ꝛ in alio nunc tp̄is mobile adsit ꝛ absit alicui signo magnitudīs. Inter q̄libet aūt duo nūc ē tp̄s mediūꝫ. ergo sequiṫ ꝙ mobile qḋ est a.q̄escit in b. Qḋ.n.qḋ est alicubi per aliqḋ tp̄s est in eodē p̄us ꝛ posteri⁹. Et silr̄ ē dicēdū in oīb⁹ alijs signis vl̄ pūctis: qꝛ de oīb⁹ est eadē rō. Vn̄ manifestū ē ꝙ illḋ qḋ ꝯtinue ferṫ ꝑ magnitudinē aliquā: in nullo ītermedio signo magnitudinis adest ꝛ abest.i.accedit ꝛ recedit. Cū.n.dr̄ ꝙ mobile adsit alicui signo: vl̄ fiat in eo: vel accedat id ip̄ꝫ: ꝑ oīa huiꝰ significaṫ ꝙ illḋ signū sit termin⁹ mot⁹. Cū aūt dr̄ ꝙ absit vel abscedat: significaṫ ꝙ sit p̄ncipiū mot⁹. Nō ē.n.actu mediū signum magnitudinis nec p̄n^m nec finis motus: qꝛ nec terminaṫ nec īcipit mot⁹ ibi: ſꝫ in po^a tm̄. Posset.n.ibi motus īcipe vel terminari. Vn̄ nec adest nec abest mobile a signo medio: ſꝫ simplr̄ dr̄ eē ibi in nūc. Est.n.mobile in aliq̄ signo magnitudīs cōparatū ad totū motū sicͭ nūc ad tp̄s. Sꝫ cū mobile qḋ ē a.vtaṫ ipso b.vt medio p̄ncipio ꝛ fine ī actu: necē est ꝙ ibi stet: ꝑꝑ h̄ ꝙ faṫ ipsūꝫ mouēdo ꝛ stādo vnū signū eē duo.s.p̄n^m ꝛ finē. Sicut ēt ꝯtingit in itelligendo. Possum⁹.n.sil̄ itelligē vnū pūctū eē in vno subo. Sꝫ si seorsūꝫ itelligam⁹ ip̄ꝫ vt p̄n^m: seorsūꝫ aūt vt finē: nō sil̄ hoc ꝯtinget. Ita ꝛ cū id qḋ moueṫ vtiṫ aliq̄ signo vt vno non erit ibi nisi in vno nūc. Si aūt vtiṫ eo vt duob⁹.s.vt p̄n^o ꝛ fine in actu: necē erit ꝙ sit ī duob⁹ nūc: ꝛ ꝑ ꝯñs in tp̄e medio: ꝛ ita q̄escet. Manifestū ē ḡ ꝙ illḋ qḋ moueṫ ꝯtinue ab a.in.c.in medio.b.neqꝫ affuit neqꝫ abfuit.i.neqꝫ accessit neqꝫ recessit: ſꝫ a p̄ signo qḋ ē a.abfuit vl̄ abscessit q̄si a p̄ncipio ī actu. ī vltio aūt signo qḋ ē c.affuit vl̄ accessit: qꝛ ibi ꝑficiṫ mot⁹: ꝛ mobile q̄escit. Et ē attēdēdūꝫ ꝙ in p̄missis ponīṫ a.qñqꝫ gdē pro mobili.qñqꝫ pro p̄ncipio magnitudinis. Ex istis aūt pꝫ ꝙ mot⁹ reflexus siue ī circulari siue in recta magnitudīe nō pōt eē ꝯtinuus: ſꝫ īercidit quies media: qꝛ idē signū est qḋ actu sit finis p̄mi motus ꝛ p̄n^m reflexiōis. Sed in motu circulari mobile nō vtiṫ aliquo signo vt p̄n^o vel fine in actu: sed quolibet signo magnitudinis vtitur vt medio: ꝛ ideo motus circularis potest esse cōtinuus: non autē reflexus.

LEC. XVII.

¶ Quapropter ꝛ ad dubitationē hoc est dicendū: hꝫ enī hic locus hāc dubitationē. Nā si sint due linee recte.a.b.c.ꝛ.d.e.q̄rūꝫ.d.e.sit eq̄lis.b.c.ꝛ.f.mobile ex.a. cōtinue moueaṫ ad.c.atqꝫ cū est in.b.pūcto.g.mobile ex.d.ad.e.vniformiter eadēqꝫ celeritate feratur.g. prius accedet ad.e.q̄ꝫ.f.ad terminū ꝑueniet.c. Qḋ.n. prius recessit ac abijt: id p̄us accedat necesse est. Nō ergo.f.mobile sil̄: ī.b.pūcto fuit: atqꝫ abfuit ab eodē. Idcirco ꝛ posteri⁹ accedit ad.c. Nā si fuit ac abfuit sil̄ nō posteri⁹ ad terminū ꝑueniet.c.ſꝫ stet ī illo necē ē.

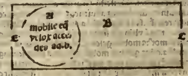
Vide ꝛ ad dubitationē hoc dicendūꝫ. Habet enim dubitationē hāc. Si enīꝫ sit qḋ est.e.ei qḋ est.ꝫ.equale: ꝛ.a.feraṫ ꝯtinue ab extremo ad.c. Sil̄ autēꝫ sit.a.in.b.signo: ꝛ.d.feraṫ cōtinue a ꝫ.extremo ad ī.regulr̄ ꝛ velocitate simili ipsi.a: ipsūꝫ d.añ veniet in ī.q̄ꝫ a.in.c. Prius enīꝫ mouēs ꝛ discedēs: primū venire necesse est. Nō ergo sil̄ affuit a.in.b.ꝛ abfuit ab eodēꝫ. Vn̄ posterius. Si.n. simul: nō posterius est: sed necessitas erit stare. T.c.66.

Postq̄ꝫ Ph̄s ońdit ꝙ mot⁹ reflex⁹ nō pōt eē ꝯtinu⁹ ꝛ vn⁹. Hic ꝟm p̄missa soluit q̄sdā dubitationes. Et diuidiṫ in ptes tres ꝟm tres dubitatiōes q̄s ex p̄missis soluit. Scḋa ps īcipit ibi [Eodē aūt mō obuiādū est.] Tertia ibi [Manifestat aūt.] Circa p̄^m duo faċ. Primo ponit dubitationē. Scḋo soluit eā ibi [Nō ḡ ponēdū est ꝛċ.] Diċ ḡ p̄.ꝙ h̄ qḋ dictū ē ad ꝓbādū ꝙ mot⁹ reflex⁹ nō ē ꝯtinu⁹: pt̄ ēt dici ad soluēdū quādā dubitationē. Est.n.vna talis dubitatio. Sint due magnitudīes eq̄les: q̄rūꝫ vna dicaṫ e.alia.ꝫ. Sint etiā duo mobilia equalr̄ velocia: quox̄ vnū sit a.ꝛ aliḋ sit d.ꝛ moueaṫ a.ꝯtinue ab extrēo.i. principio magnitudinis ad c.d vō ad ī.feraṫ: ꝛ ponaṫ ꝙ in magnitudīe q̄ ē e.signeṫ qḋdā signū mediū qḋ ē b.qḋ tā tū distet a c.q̄tū in magnitudīe q̄ ē.ꝫ.distat.ꝫ.ab ī.ꝛ pona p⁹ dub⁹

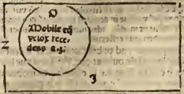
mus ꝙ ſil' dū a.in ſuo motu ꝯtinuo accedit ad b.ſignū:ꝙ d.mobile ī ſuo motu continuo recedat a ʒ.ꝛ veniat ad i. Cū ḡ mot' ſint regulares ꝛ eq̄ veloces vtriuſqʒ mobilis: ſequiť ꝙ pˀus veniet d.in i.q̄ȝ a.veniat in c.qꝛ qꝺ pˀus rece dit pˀus ꝑueniet ad finē eq̄lis magnitudis:pˀus āt receſſit d.a ʒ.q̄ȝ recederet a.a b,qꝛ d.receſſit a ʒ.qn̄.a.ꝑtīgebat ad b.ḡ ſʒ h̄ a.nō ſil' aduenit in.b.ꝛ receſſit ab eo. Et ita ſeqˀ ꝙ poſteriˀ receſſerit q̄ȝ aduenerit:qꝛ ſi ſil' adueniret ꝛ re cederet nō poterit̄ moueri icipere:ita neč̄itas eſt ꝙ a.dū cōtinue fertur quieſcat in b.ꝛ ſic motus continuus erit Lec.21. c.9. compoſitus ex quietibus:ſicut ȝeno ponebat:vt ſupra ha bitum eſt in ſexto.℄ Secundo ibi.

℄ Nō ḡ dubitať ꝙ id qꝺ ꝯtiue moueť i aliq̄ ſigno geſcat.

Ma gni.

Ma gni.

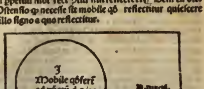
℄ Nō eſt igiť ponēdū cū.ſ.fuit in.b.ſil'.g.ipʒ ex.d.mo ueri. Nā ſi.ſ.in pūcto fuerit.b:abſuerit ēt ab eodem atqʒ nō ſil'. At ī diuiſiōe tpis ī illo:ꝛ nō tpe erat. Igiť hic qdē i cōtinua magnitudie ipoſ̄e ē:h̄ dicē mō. In eo v̄o qꝺ redit atqʒ reflectiť:h̄ ſolūē pacto neceſſe ē. Nā ſi.a.ferať e.b.i.c.rurſuſqʒ rediēs e.c.ī b.moueať ipſo.c.tū extrēo:ꝛ ꝑncipio vtiť mimiꝝ ꝛ fine:vno in q̄ȝ pūcto vti duobˀ. Quocirca ꝯſiſtat ipʒ neceſſe ē ꝛ nō ſil' acceſſit ad.c.ꝛ receſſit a.c. Aliogn ibi ſil' erit at qʒ nō erit ī eodē tpis pūcto. At v̄o nō ē dicēda ea ſo lutio:quā antea dixīmˀ. Dici nāqʒ nō pōt.a.mobile ī diuiſiōe tpis ī ipo c.eē:ꝛnec affuiſſe:nec abſuiſſe. Ad finē.n.accedat neceſſe eſt:q qdē ē actu nō potētia fi nis. Eteni id qdē qꝺ ē in medio:potētia eſt:atqʒ hoc eſt actu. Atqʒ finis eſt:cū pergiť ſurſum:ꝑncipiū v̄o cū itur deorſum:ꝛ ipſoꝝ ergo motuū ſil' i mō. Stet igiť id qꝺ redit ſuper linea recta neceſſe eſt. Que cū ita ſint:ꝯtinuˀ ſuꝑ linea recta ꝑpetuˀ morˀ eē nō pōt.

℄ Nō ergo ponēdū ē cū.a.affuit ſm.b.ipſuʒ.d. moueri a.ʒ.vltio. Si.n.affuit.a.i.b.erit ꝛ abeſ ſe:ꝛ nō ſil'. Sʒ erat in decīſiōe tpis:ꝛ nō in tpe. Hoc qdē igiť ē ipoſ̄e ſic dicē ꝛ i ꝯtinuo. Sʒ i re flectēti neč̄e ē ſic dicē. Si.n.qꝺ ē i.ferať ad ipm d.ꝛ iteꝝ reflectēs deorſuʒ ferať: vltio.d.ꝛ fine vteť ꝛ principio:vno ſigno vt duobˀ. Vn̄ ſtare L.c.67. neč̄e ē. Neqʒ ſil' affuit i ipſo.d.ꝛ abijt ab ipſo.d. Ibi.n.ſil' eēt:ꝛ nō eēt i eodē nūc. At v̄o oli ſolu tio nō dāda ē. Nō.n.ꝯtigit dicē ꝙ ſʒ ipſuʒ.d.ſit

ipʒ i.i decīſiōe:nō affuit āt.neqʒ defuit. Neč̄e.n. eſt i finē venire q actu ē nō potētia. Qꝺ qdē igiť eſt i medio:potētia ē.hoc aūt actu:ꝛ finis qdeʒ deorſuʒ:ꝑncipiū aūt ſurſuʒ:ꝛ motuū ergo ſil'r. Neceſſe ē ergo ſtare reflectēs in recto. Nō ergo cōtingit ꝯtinuū motū in recto ꝛ perpetuuʒ eſſe.

℄ Soluit motā dubitationē ſʒ ꝑmiſſa. Suppōebat.n.ob iectio ꝑdcā ꝙ.a.dū ꝯtinue moueť accedit ad aliqꝺ ſignū in medio magnitudis poſitū.ſ.ad b.ꝛ ꝙ ſil' duʒ accedit a. ad.b:d.recedit a q̄dā alio ſigno.ſ.a ʒ.qꝺ ē ꝯ ꝑmiſſa. Dcm̄ Lec.16. c.65. eſt.n.ſupra ꝙ cū aliqd ꝯtinue ferť neqʒ p̄t adeſſe neqʒ ab eſſe.i.recedē ꝛ accedē a ſigno medio.ḡ nō ē ponēdū h̄ qꝺ obiectio ſupponebat.ꝙ cū a.affuit.i.acceſſit ad b.ipʒ d.re ceſſit ſil' a ʒ. Quia ſi dcť ꝙ a.acceſſit ad b.erit pari rōne dať ꝙ receſſerit.ꝛ ꝙ nō fuerit ſil':ſʒ i duobˀ īſtātibˀ.ita ꝙ tpe itermedio geuerit. Sʒ ſic dcm̄ ē pˀus cū aliqd ꝯtinue moue bať i aliq̄ ſigno medio nō aberat ꝛ aderat:ſʒ ſimpl'r erat:nō qdē ꝑ aliqꝺ tpꝰ:qꝛ ſic geſceret:ſʒ i decīſiōe tpis.i. in aliq̄ nūc qꝺ diuidit tpꝰ. Hoc ḡ qꝺ obiectio ſuppōebat: ꝙ.ſ.a.adeēt:ꝛ ꝙ ēt abeēt ab aliq̄ ſigno medio ipoſ̄e ē dicē in motu ꝯtiuo. Sʒ i reflexo ē neč̄e vt dicať ita. Si.n.ali qꝺ mobile qꝺ ē i.ferať ad pūctū qꝺ ē d.ꝛ iterū reflectať: māifeſtū ē ꝙ mobile vtiť vltio qꝺ ē d.q̄ſi ꝑncipio ꝛ q̄ſi fi ne.i.vno ſigno vt duobˀ:vn̄ neč̄e eſt ꝙ ibi geſcat. Nec eſt dēm ꝙ ſil' acceſſerit ad ipʒ d.ꝛ receſſerit ab eodē: qꝛ ſeq̄ reť ꝙ ſil' i eodē īſtāti eēt ibi ꝛ nō eēt. Oē.n.qꝺ motū ē:ē i termio ad quē mouebať:ꝛ oē qꝺ icipit moueri n̄ ē adhuc in termio ad quē:h̄ aūt ſignificať cū dicimˀ adeſſe vl' ac cedē:qꝺ ē termiari motū ad pūctū illꝺ:cū aūt dicimˀ ab eſſe recedē ſignificamˀ motū icipe. Vn̄ neč̄e ē oē qꝺ acce dit vl' adeſt ad aliqꝺ ſignū eē i eo:qꝺ āt abeſt vl' abſcedit nō ē i eo. Quia ḡ ipoſ̄e ē ſil' eē ꝛ nō eē i aliq̄ ſigno:ꝑ ꝯn̄s i poſ̄e ē ꝙ ſil' adſit ꝛ abſit eidē:vt ſupiˀ pluries ē ſuppoſitū. Eſt āt attēdēdū ꝙ aliť vtiť hic lr̄is q̄ȝ ſupra. Vtiť.n.hic i.ꝑ mobili.d.v̄o ꝑ termio. Supra aūt ecōuerſo. Nō ē āt ī motu reflexo dāda ſolo q̄ pˀus data ē ī motu ꝯtiuo. Nō.n. pōt dici ꝙ mobile qꝺ ē i.ſit ī termio qꝺ ē d.a q̄ icipit refle cti ſolū ī dcīſiōe tpis.i.ī nūc:ꝛ qꝺ mobile neqʒ dfuerit ne qʒ affuerit eidē:ſic dicebať ī motu ꝯtiuo:qꝛ i motu refle xo neč̄e ē vēire ad finē q ē actu finis ꝛ nō in poˀ tm̄:ſic me diū ī motu ꝯtiuo erat ꝑnˀ ꝛ finis ſolū i poˀ. Illꝺ ḡ qꝺ ē in medio morˀ ꝯtinui ē ī poˀ tm̄ ꝑnˀ ꝛ finis:ſʒ h̄ a q̄ icipit re flexio ē actu ꝑnˀ ꝛ finis. Finis qdē morˀ q erat dorſū puta lapidis:ꝑnˀ āt ē ī actu morˀ reflexi q ē ſurſuʒ:dū lapis ca dēs ī terrā reſilit ſurſuʒ. Sic ḡ ī magnitudie ī q̄ ē morˀ:ſi gnū a q̄ reflectiť ē ꝑnˀ ꝛ finis ī actu:ita ꝛ ī ipſis motibˀ ē accipe actu finē vniˀ ꝛ ꝑnˀ alteriˀ:qꝺ nō eēt niſi qes iter ueniret media. Neč̄e ē ḡ ꝙ id qꝺ reflectiť ī linea recta ge ſcat. Et ita ſeqˀ ꝙ ī recta magnitudie n̄ poſſit eē morˀ ꝯti nuˀ ꝛ ꝑpetuˀ:qꝛ magnitudo recta n̄ ē īfinita:ꝛ ita n̄ poſſet eē ī ꝑpetuū morˀ rectˀ ꝯtiuˀ niſi reflectereť. ℄ Deiń cū dič.

℄ Oſtenſio ꝙ neceſſe ſit mobile qꝺ reflectitur quieſcere in illo ſigno a quo reflectitur.

℄ Eodē

¶ Eodē aūt mō ⁊ bis est obuiādū qui zenonis rōnez iterrogāt: cēsentqʒ si semꝑ dimidiū trāsire oporteat: dimidia vō sint īfinita: ⁊ īfinitoꝝ trāsitio eē nō possit motū nō eē: neqʒ posse qcꝙ̄ moueri. Aut vt qdā hāc eādē interrogāt rōnē: cēsentes mobile cuʒ mouetur: dimidia singula super que ferť enumerare. Quo fit: vt ab eo cum totū transierit spatium enumeratus sit numerus infinitus: hoc autez oium snia fieri nequit.

¶ Eodē aūt mō obuiādū est ad iterrogātes zenonis rōnē: ⁊ volētes si semꝑ medium trāsiri opʒ: hec aūt īfinita sunt: infinita aūt trāsire ipōle est. Aut sicut ipsaʒ hāc eādē qdā rōnē aliter iterrogāt: volētes sil'cū q moueri medietatē prius numerare ſm vnūquodqʒ factū mediū. Quare abeunte totam: infinitum accidit numerare numerum. Hoc autem confitentur impossibile esse.

¶ Ponit scdam dubitationē. Et circa h tria facit. Primo mouet dubitationē. Scdo excludit quādā solonē in sexto positā ibi [In pmis igiť.] Tertio ponit verā solutionē ibi [Sed veꝝ dōm.] Dicit ḡ pͦ ꝙ eodē mō p ea q̄ supra dīsa sunt possumus obuiare ad eos q ponunt obiectionē zenonis: q sic volebāt argumētari. Oē qd mouetur opʒ ꝙ pus ꝑtranseat mediū q̄ꝫ ꝑueniat ad finē: sʒ iter quoslibet duos terminos sunt īfinita media ꝑ hoc ꝙ magnitudo est diuisibilis in īfinitū: ⁊ ita impōle est trāsire media: qꝛ īfinita nō ꝯtingit trāsire: ḡ nihil pōt mouēdo ad aliquē terminū peruenire. Uel pōt eadē dubitatio aliter formari sicut qdā eā ꝓponūt. Oē qd ꝑtrāsit aliqd totū pus ꝑtransit medietatē: ⁊ cū medietas iteꝝ diuidať in medietatez: opʒ ꝙ prius ꝑtrāsierit medietatē medietatis: ⁊ ita oē qd moueť numerat quālibet medietatē ꝑtingēdo ad ipsaʒ. Sʒ medietates sic accepte pnt in īfinitū ire: ergo sequiť ꝙ aliqd pertransit totā magnitudinem qd numerauit numeꝝ infinitū: quod est manifeste impossibile. ¶ Secundo ibi.

¶ In pmis igiť de motu sermōib⁹ ex eo rōnē hāc soluebamus: qꝛ tps īfinita in seipo hʒ. Nō est eni absurdū si īfinito in tpe trāseat qspiā īfinita. Infinitio aūt inest tam in longitudine q̄ꝫ in tempoꝛe simili modo.

Lec.6. ¶ In primis igiť rōnib⁹ de motu solutim⁹ ꝑ id qd tps īfinita hʒ in seipso. Nō eni incōueniēs est: si in īfinito tpe infinitū trāsit aliqs. Similiť autez infinitum vtrqʒ in longitudine est ⁊ tempoꝛe.

¶ Excludit solutionē quā supra in sexto posuerat ad hanc obiectionē. Et pmo recitat eā. Scdo excludit ibi [Sʒ hec solutio ⁊c.] Dicit ergo pmo ꝙ ꝑdicta obiectio soluta ē in sexto cū de motu in cōmuni agebať. ꝑ hoc ꝙ sicut magnitudo diuidiť in īfinita: ita ⁊ tēpus: ⁊ sic eodez modo tēpus habet in seipso infinita sicut ⁊ magnitudo diuidiť in infinitum: ⁊ ita nō est icōueniens si infinita que sunt in magnitudine trāseat aliqs in īfinita que sunt in tēpoꝛe: qꝛ nō est incōueniens ꝙ infinita magnitudo transeatur tēpoꝛe infinito. Sed sicut in sexto ōsuʒ est infinitum eodē mō inueniť in magnitudine ⁊ tempoꝛe. ¶ Secundo ibi.

¶ Sed hec solutio ad iterrogātē qdē sufficiēter se hʒ. Interrogabať eni si fieri possit: vt finito i tpe qppiā trāseat: aut enumeret infinita. Ad rē aūt ipsam veritatēqʒ ꝑfecto nō satisfacit. Nā si qspiā omissa longitudine dictaqʒ iterrogatiōe: si fit inq̄ꝫ vt finito in tpe pertranseat quippiaʒ infinita: hec de ipso interroget tempoꝛe (habet enim tempus infinitas diuisiones) non erit sufficiens hec sane solutio.

¶ Sed hec solutio ad iterrogātē qdē se hʒ sufficienter. Interrogabat eni si īfinito tēpoꝛe infinitum trāsire atqʒ numerare ꝯtingit. Ad rem aūt ⁊ ad veritatē nō sufficiēter. Si enim aliquis dimittens magnitudinē: ⁊ interrogauerit si in finito tēpoꝛe cōtingit īfinita trāsire. iterroget in ipso tēpoꝛe eadē: habet enim tempus infinitas diuisiones: nec adhuc sufficiens hec solutio.

¶ Excludit hāc solonē: ⁊ dicit ꝙ hec solō sufficiēs ē ad obuiādū interrogāti q sic interrogabat an cōtingeret in tpe finito trāsire ⁊ numerare īfinita. Que qdē iterrogatio repellebať per h qd subdiť ꝙ tps finitū hʒ īfinita in qbus pnt trāsiri īfinita q̄ sunt in magnitudie. ¶ Sed ista solo nō sufficit ad rei veritatez: qꝛ si aliqs ꝑtermittat q̄rere de magnitudie: ⁊ ꝑtermittit iterrogare: an in tpe finito ꝯtingat īfinita trāsire: ⁊ faciat hāc eādē iterrogationē de ipso tpe: verū. s. an infinita que sunt in tēpoꝛe possint trāsiri ꝑꝑ h ꝙ tempus in infinitum diuiditur: ad hanc interrogationem non sufficit predicta solutio. ¶ Deinde cum dicit. Impro⁹ euidem.

¶ Sed ea dicenda est vītas quā pauloante diximus. Nā si qspiā lineā diuidat in duo dimidia: is vno pūcto vtiť vt duob⁹: faciet eni ipm pncipiū atqʒ finem. Sic autē facit: ⁊ q numerat: ⁊ qui in dimidia diuidit. Quo sic diuidēte: neqʒ linea est ꝯtinua: neqʒ motus. Cōtinuus enīʒ motus ꝯtinui est. In ꝯtinuo aūt īsunt quidē dimidia īfinita: sed nō actu: sed potentia sunt. vt patet. Si vō qspiā dimidiā faciat actu: nō cōtinua faciet: sed modū ipsoꝝ ponet. Qd qdē in eo accidere patet qui dimidia numerat. Unū nāqʒ pūctū vti duo numerare ipm necesse est. Alterius enim dimidij pncipiū alteri⁹ finis erit: si nō vt vnū ipm ꝯtinuā lineā: sed vt dimidia numeret duo. Quare ad iterrogātē. si fieri pōt vt in tpe aut in lōgitudie ꝑtrāseat qspiā infinita: ꝑtim posse ꝑtim fieri nō posse dicamus opʒ. Si enim īfinita sint actu: fieri neqt. Sin vō potētia: fieri pōt. Qui nāqʒ moueť ꝯtinue: per accñs sane nō simpliciter īfinita trāsiuit. Accidit enim linee vt dimidia sint īfinita. Substantia vō ipsius diuersa est: atqʒ eē.

¶ Sed verū dicēdū est. qd qdē diximus in rōnibus. Si eni aliqs ꝯtinuū qdē diuiserit i duo media: hic vno signo tanq̄ꝫ duob⁹ vtiť. Facit enim ipsuʒ pricipiū ⁊ finē. Sic aūt facit numerās ⁊ in media diuidēs. Sic aūt diuidēte non erit ꝯtinua: neqʒ linea: neqʒ mot⁹. Cōtinuus. n. mot⁹: cōtinuitē. In ꝯtinuo aūt sunt infinita media: sed nō actu: sed potētia. Si vō facit actu: non faciet cōtinuū. sʒ stabit. Qd qdē in numerante media manifestū est: qꝛ accidit. Unū eni signū neċe est ipsuʒ nūerare duo. Alteri⁹ qdē eni medij finis: alterius aūt principiū erit: si nō vnū nūeret cōtinuū: sʒ duas medietates. Quare dicēduʒ est ad interrogātē: si ꝯtingit īfinita trāsire aut i tpe aut in lōgitudie: qꝛ ē qdē sic: ē aūt nō sic. Actu eni cū sint: nō ꝯtingit: potētia aūt ꝯtingit. Quod. n. cōtinue mouetur: ſm accidēs īfinita trāsiuit: simpliciter autē nō. Accidit autem linee infinita media esse. Substantia autem altera est ⁊ esse.

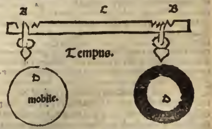
Sol. ta. ❡ Ponit verã solonez ſm ea que ſupra premiſerat: ⁊ dicit ꝙ ſm veritatẽ h̄ dõm eſt ad ſolonẽ dubitatiõis mote illud qḋ premiſimus in rõnibꝰ ſupraposítis proxime. ſ. ꝙ ſi aliqs diuidat ꝯtinuũ in duo media tũc vtiť vno ſigno. ſ. in quo diuidiť ꝯtinuũ tanq̃ duobꝰ: q2 facit ipſuz ⁊ principiũ vniꝰ ptis ⁊ finẽ alteriꝰ. Faĉ aũt h̄ numerãdo: ⁊ in duo media diuidẽdo. Cũ aũt ſic diuiſuz fuerit ꝯtinuũ. iã non erit ꝯtinuũ ſiue diuidať magnitudo vt ľnea: ſiue diuidať motꝰ: q2 nec motꝰ põt eẽ ꝯtinuꝰ niſi ſit cõtinui. ſ. ſubiecti ⁊ tpis ⁊ magnitudĩs ſup quã tranſit motꝰ. Sic ğ diuidens nũerat: ⁊ nũerãdo ꝯtinuitatẽ ſoluit. Sz in ꝯtinuo dũ ꝯtinuitas durat ſunt ĩfinita media nõ in actu: ſz ĩ poᵃ: q2 ſi faciat aliqs aliqḋ mediũ ĩeſſe ĩ actu: h̄ erit ꝑ diuiſionẽ: vt dictũ ẽ: ĩquãtũ accipieť vt pͥnᵐ vniꝰ ⁊ finis alteriꝰ: ⁊ ſic nõ remanebit ꝯtinuũ: ſz ſtabit. ſ. iã media in actu nõ erũt ĩfinita: ſz ĩ eis erit ſtatꝰ. Qḋ maxie accidit ĩ eo q̄ vult nũerare media: q2 neĉe ẽ ei ꝙ vnũ ſignũ nũeret q̃ſi duo: ĩquãtũ ẽ vniꝰ medietatis finis: ⁊ alteriꝰ pͥnᵐ. Et h̄ dico qñ nõ nũerať totũ ꝯtinuũ vt vnũ: ſz nũeranť due medietates ĩ ipo. Si. n. accipieť totũ ꝯtinuũ vt vnũ: tũc (iã dictũ ẽ) ꝙ ſignũ mediũ nõ accipiť vt finis ⁊ pͥnᵐ ĩ actu. ſz in poᵃ tñ. Dis ğ viſis rñdẽdũ ẽ ad eũ q̄ ĩterrogat an ꝯtigat ĩfinita trãſire ſiue ĩ tpe ſiue in magnitudie: ꝙ quodãmõ ꝯtingit ⁊ quodãmõ nõ ꝯtingit. Cũ. n. ſint ĩfinita media in actu nõ ꝯtingit ea trãſire: cũ aũt ſint ĩ poᵃ: cõtigit ĩfinita trãſire. Et ſic cũ ĩ ꝯtinuo nõ ſint ĩfinita media niſi in poᵃ: cõtigit ĩfinita trãſire: qꝛ illḋ qḋ ꝯtinue moueť trãſuit ꝑz accñs ĩfinita. ſ. in poᵃ. Per ſe. n. trãſit lineã finitã: cui accidit ꝙ ĩſint ei infinita media ĩ poᵃ: ſz ipa ľnea ꝑz ſubaz ⁊ rõnẽ ẽ alia ab his medijs ĩfinitis. Nõ. n. ľnea cõponiť ex pũctis: ſz pũcta pñt ſignari in linea inquantũ diuiditur. ❡ Deinde cuz dicit.

❡ At qui ꝑſpicuũ ẽt eſt ſi q̄ſpiã tpis pũctũ qḋ pͥus poſteriuſqz diuidit: nõ poſteriori tpi reſpectu rei tribuat ſemꝑ: idẽ eẽ ſimul atqz nõ eẽ ⁊ cũ eſt ortuz: nõ eſſe. Pũctũ igiť tpis vtriſqz cõe eſt: pͥori inq̃ poſteriorique: ⁊ vnũ ac idẽ eſt numero: rõne ṽo nõ idẽ. Alterius eni finis alteriꝰ pͥncipiũ eſt. At reſpectu rei poſterioris eſt ſemꝑ affectꝰ. Sit tẽpus qdẽ. a. b. c. Res aũt. d. Que qdẽ. a. c. tpe ſit alba: ĩ. c. b. ṽo non alba. In ipſo ergo. c. alba eſt ſiľ atqz nõ alba. In quouis nãqz tpis a. c. pũcto licet ipz. d. vere dicẽ albũ eẽ: ſi toto tpe illo eſt album: ⁊ in quolibet etiam ipſius. b. c non album eſſe: c. ṽo eſt in vtriſqz.

T. c. 63. ❡ Manifeſtũ aũt. ⁊ q2 niſi aliqs faciat tẽporis diuidẽs ſignũ prius ⁊ poſterius ſemꝑ poſterioris rei: erit ſimul idez ens ⁊ nõ ens: ⁊ qñ fuit nõ eſt. Signũ qdẽ igiť vtriqz cõe ẽ ⁊ priori ⁊ poſteriori ⁊ vnũ ⁊ idez nũero: rõne aũt nõ idẽ ẽ. Huius quidẽ eni finis eſt: illius aũt principiũ. Res aũt ſemꝑ poſterioris paſſiõis eſt. Sit tpꝰ in quo eſt a. c. b. res in quo. d. Hoc ĩ. a. qdẽ tpe albũ. In. b. aũt nõ albũ. In. c. ergo albũ ⁊ nõ albũ. In quolibet eni ipſius. a. verꝫ eſt dicere albũ: ſi oĩ tpe hoc erat album: ⁊. b. non album: c. autem in vtriſqz.

❡ Soluit tertiã dubitationẽ. Et circa h̄ tria faĉ. Pͥo ꝓponit dubitationẽ ⁊ ſolonẽ. 2ᵒ manifeſtat vtrũqz ꝑ exẽpla ibi [Sit tpꝰ.] 3ᵒ ĩfert qḋdã correlariũ ex dictis ibi [Si aũt q̃cũqz.] Põit ğ dubitationẽ ꝓ q̃ ĩ gñatiõibꝰ ⁊ corruptiõibꝰ fieri ſolet. Qḋ. n. gñať deſinit nõ eẽ ⁊ ĩcipit eẽ. Opz ãt aliḋ tpꝰ aſſignari ei qḋ ẽ eẽ rei generate vľ corrupte: ⁊ aliud ei qḋ ẽ nõ eẽ: puta ſi ex aere generet ignis: ĩ toto tpe. a. b. erat nõ ignis ſz aer: ĩ toto aũt tpe. b. c. ẽ ignis. Cũ ğ h̄ ſignũ tpis qḋ ẽ. b. ſit vtriqz tpi cõe vꝫ ꝙ ĩ illo inſtãti cõi ſit ſiľ eẽ ignis ⁊ nõ eẽ eiuſdẽ. Dãc ğ dubitationẽ phꝰ ſoluẽs diĉ manifeſtũ eẽ ꝙ niſi aliqs h̄ ſignũ tpis qḋ diuidit tpꝰ pͥus a poſteriori [faciat ſp eẽ poſterioris rei.] .ſ. ꝙ in illo inſtãti h̄ mõ ſe hẽat res ſicũ ĩ tpe ſequẽti: ſeqť ꝙ idẽ ſit ens ⁊ nõ ens ſiľ: ⁊ ſeqť ꝙ qñ aliqḋ fcm̃ ẽ ſit nõ ens. Tũc ãt fcm̃ ẽ qñ gñatio terminať. ſ. ĩ illo nũc qḋ diuidit tpꝰ pͥus ⁊ poſteriꝰ. Si ğ ĩ toto tpe pͥori nõ erat ens: ĩ h̄ ẽt nũc qñ iã gñatũ ẽ ẽt nõ ens ẽ: q2 illḋ nũc ẽ finis pͥoris tpis. Qũo ãt iſta ĩcõueniẽtia nõ ſequanť oñdit ſubdẽs ꝙ vnũ ⁊ idẽ nũero ſignũ. ſ. nũc: eſt cõe vtriqz tpi. ſ. pͥori ⁊ poſteriori. Sz q̃uis ſit vnuz ſubo: nõ tñ ẽ vnũ rõne: ſz duo. ẽ. n. finis pͥoris tpis ⁊ pͥnᵐ poſterioris. Sz ſi accipiať ĩ ipo nũc: qḋ res ẽ. i. ſi accipiať ꝑz ꝙ eſt vnũ re: ſp tz ſe cũ poſteriori paſſione. Uel aliter. q̃uis ipz nũc finis ſit tpis pͥoris: ⁊ pͥnᵐ poſterioris: ⁊ ſic ſit cõis vtriqz: tñ ꝑz ꝙ ẽ rei. i. ꝑz ꝙ cõparať ad rẽ q̄ moueť: ſemꝑ eſt poſterioris paſſiõis: q2 res q̄ moueť ĩ illo inſtãti ẽ ſubiecta paſſiõi poſterioris tpis. Sic ğ obiectiõe ⁊ ſolone poſita: manifeſtãt vtrũqz ꝑ exẽpla: ⁊ ꝑ obiectionez cũ diĉ [Sit. n. tpꝰ.] Et diĉ ſit tpꝰ. a. c. b. res aũt q̄ moueť ſit. d. qḋ qdẽ. d. in. a. tpe ſit albũ ĩ b. aũt nõ albũ. Uť ğ ſeq ꝙ ĩ. c. ſit albũ ⁊ nõ albũ: ⁊ qũo h̄ ſequať oñdit ſubdẽs. Si. n. ĩ toto tpe a. ẽ albũ: ſeqť ꝙ ĩ q̃libet accepto ĩ ipo. a. ſit albũ: ⁊ ſiľr ſi ĩ toto tpe b. ẽ nõ albũ. ſeqť ꝙ ĩ q̃libet ipſius accepto ſit nõ albũ: cũ ğ. c. ſit acceptũ ĩ vtroqz: q2 ẽ huiꝰ finis: ⁊ illius pͥncipiũ: videť ſequi ꝙ in. c. ſit albũ ⁊ nõ album. ❡ Secundo ibi.

❡ Exemplaris oſtenſio qua dubitatur ꝙ id qḋ generatus vel corrumpitur in eodem inſtanti ſit ⁊ non ſit.

❡ Nõ eſt igiť dãdũ in oĩ tpe. a. c. pũcto. d. albũ eẽ: ſz in quouis pͥter vltimũ. c. hoc aũt iã ipm poſteriꝰ eſt: ⁊ ſi nõ albũ fiebat: ⁊ ſi albũ corrũpebať in. a. c. toto factũ eſt ſane: aut corruptũ in. c. Quare albũ aut non albũ eſſe pͥmũ: in illo vere dicere licet. Uel non eſt ortum non eſt: ⁊ cũ corruptum eſt erit: aut album: aut nõ album: ⁊ ens omnino atqz nõ ens ſimul eſſe neceſſe eſt.

❡ Nõ ergo dãdũ eſt in oĩ: ſed pͥter vltimũ nũc in quo eſt. c. Hoc aũt iã poſtremũ: ⁊ ſi fiebãt albũ ⁊ ſi corrũpebať albuz in. a. oĩ: factũ eſt ⁊ corruptum eſt in. c. Quare albũ aut nõ album primũ in illo verũ eſt dicere: aut cũ eſt factum: nõ erit: aut cũ corruptum eſt erit. Aut ſimul album: ⁊ non album: ⁊ oĩno eſſe ⁊ non eſſe neceſſe eſt.

❡ Manifeſtat ſolonẽ ſupra poſitã ⁊ diĉ ꝙ nõ ẽ ꝯcedendũ ꝙ ĩ q̃libet accepto ĩ. a. ſit albũ: ſz ẽ excipiẽdũ vltimũ nunc qḋ ẽ. c. qḋ qdẽ iã ẽ poſtremũ. i. vltimꝰ terminꝰ mutatiõis. Puta ſi albũ vľ fiebat vľ corrũpebať ĩ toto. a. ĩ. c. nõ corrũpiť nec fit albũ: ſz iã factũ ẽ ⁊ corruptũ. Qḋ autẽ fcm̃ ẽ: ẽ: qḋ aũt corruptũ eſt nõ eſt. Uñ manifeſtũ eſt ꝙ ĩ. c. ꝓ verũ eſt diĉ h̄ eẽ albũ: ſi ibi termineť generatio albi: aut eẽ nõ albũ: ſi ibi termineť corruptio albi. Aut ſi h̄ nõ dicať: ſequenť

quenř incōuenientia supra posita.s.φ cū aliqd est iam gnā-tū adhuc est nō ens.τ cū corruptū est adhuc est ens. Aut ēt sequitur φ aliquid simul sit albū τ non albū: τ vlr ens τ non ens. ❡ Deinde cum dicit.

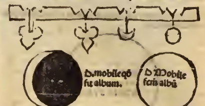
❡ Qđ si id generetř necesse ē qđ ꝑus nō est: τ cū gnāř nō est: fieri ꝑfecto nō pōt vt tpˢ i idiuidua tpa diui-dař. Nā si in.a.tpe.d.ipm albū fiebat: fcm̄ ē aūt sil' τ ē in alio idiuiduo tpe.b.hērēte tpi.a: si in.a.qdē fiebat τ nō erat: est aūt in ipso tpe.b: gnātionē aliquā nimi-rū mediā eē oꝫ. Quare τ tpˢ id erat i quo fiebat. Nō eni eadē τ his erit rō q nō ex idiuiduis ingunt tpˢ cō stare. Sꝫ fcm̄ ē in tpis ipsiꝰ in quo fiebat vltio pūcto: cui qdē nihil hēret: neqꝫ deinceps ē. Indiuidua vō tē pora sūt deinceps. Que cū ita sūt pꝫ si in.a.toto tpe.d. fiebat nō eē maiꝰ id tpˢ: i quo fcm̄ ē atqꝫ fiebat: eo tē pore quo toto solū fiebat. He igitur talesue quedam sunt rationes: ex qbus vt proprijs quispiam credet motum rectum ꝑpetuo cōtinuum esse non posse.

❡ Si aūt qđcūqꝫ fuerit prius nō ens necesse est fieri ens: τ cū fit: nō est: nō pōtē ē in athoma tē-pora diuidi tēpus. Si eni in.a.tēpore.d.fiebat albū. factuꝫ est aūt simul τ est in altero idiuiduo tēpore: habito aūt in.b: si in.a.fiebat: nō erat: in b.aūt: generationē opꝫ esse quādā mediā. Qua re τ tēpus erat in quo fiebat. Nō enim eadē erat ratio τ in nō athoma diuidētibꝰ: sed ipsius tēpo ris in quo fiebat: factū est τ est in vltimo signo: cuius nihil est habitū: neqꝫ ꝯsequēter: sed idiui sibilia tēpora ꝯsīter sunt. Manifestū aūt est: qꝛ si in.a.toto tēpore fiebat: nō ē plus tēpus in quo factum est τ fiebat: q̄ꝫ in quo fiebat solū omni. Quibus qdē igiř aliquis tanq̄ꝫ proprijs credet rōnibus he τ huiusmodi quedam sunt.

❡ Infert qđdā correlariū ex ꝑmissis.s.φ tpˢ nō diuidař in idiuisibilia tpa: qꝛ h̄ posito nō poterit solui ꝑmissa du-bitatio. Dicit ḡ φ necesse ē oē qđ est ꝑus nō ens τ postea ens: aliqñ fieri ens: τ iteꝝ necesse ē φ cū aliqd fit: nō est. Si aūt hec duo q̄ supponit sūt vera: ipōe ē φ tpˢ diuida tur in idiuisibilia tpa. Diuidař eni tpˢ i idiuisibilia tpa: τ sit pᵐ tpˢ idiuisibile a: τ ᵐ aūt ꝯsīter se hñs ad ipm sit b. d.aūt qđ prius nō erat albū: τ postmo dū est albuꝫ fiebat albū in.a.τ tūc nō erat albū: opꝫ aūt dare φ sit factuꝫ in aliquo tpe idiuisibili τ habito.i.ꝯsīter se hñte.s.in.b.in q̄ iā est. Si aūt fiebat albū in.a.seqtur φ in a.nō erat albū: in.b.aūt est albū. Cū ergo inter nō esse τ eē sit gnātio me dia.qꝛ nihil trāsit de nō eē in eē nisi ꝑ gnātionē: seqtur φ īter a.τ.b.sit gnātio media: ḡ erit aliqđ tpˢ mediū inter.a. τ.b.in quo fiebat albū: qꝛ h̄ poniř tpˢ.b.d.gnātionis. Et silr cū in illo medio tpe idiuisibili fiat albū: est nō albū: vnde eadē rōne oportebit ponere aliud tēpus adhuc me-diū: τ sic in īfinitū. Et h̄ ideo qꝛ nō pōt poni φ i eodē tē-pore fiat τ factū sit. Sed nō est eadē rō si dicatur φ non sūt idiuisibilia tēpora in que tēpus diuidiř. Dicemꝰ.n.sꝫ h̄ φ vnū τ idē tēpus est i quo fiebat τ factū est. Sed fie-bat τ erat nō ens in toto tēpore ꝑcedēti: ē aūt factū τ ens in vltimo nūc tēporis: qđ qdē nō se habet ad tēpus ꝑcece dēs sicut habitū aut ꝯsīter: sed sicut terminus eius. Sed si ponanř tempora indiuisibilia: necesse est φ ꝯsīter se ha beāt. Manifestū est aūt ƀm ꝑmissa φ nō suppositis tēpo ribus idiuisibilibus si aliqd fiat albū in toto tēpore.a.nō est maius tēpus in quo factū est τ fiebat: q̄ꝫ in quo fiebat solū: qꝛ in toto tēpore fit: in vltimo aūt termino tēporis ē factū. Tēpus aūt τ terminus tēporis nō sūt aliqd maius q̄ꝫ tēpus tm̄. Sicut etiam pūctū nihil magnitudinis adij cit linee. Sed si ponātur tempora indiuisibilia: manife-stum est ex premissis φ oportet plus tpis eē in quo fit τ fa ctum est: q̄ꝫ in quo fit solū. Ultimo aūt epilogando ꝯclu-dit principale intentū dicens φ premisse rōnes sunt τ si-miles eis quibus credēdū est tanq̄ꝫ proprijs φ motus re-flexus non est continuus. LEC. XVIII.

❡ Ostensio φ tempus non diuidatur in indiuisibilia.

A.Tpˢ indiuisibile. B.tpˢ indiuisibile.

❡ Hoc idē insuꝑ ita sese hēre videbiř: τ si differendi modo idipsum considerabimus.

Rationabiliter autem τ ex his intenden-tibus videbiř alicui τ idē h̄ accidere. T.c.70.

Postq̄ꝫ Phs ōndit rōnibus ꝑprijs φ motus refle-xus nō est ꝯtinuus: ostēdit hic idē rōnibus cōībus τ logicis. Et circa h̄ duo facit. ꝑrio dicit de quo ē intentio. Scđo ꝑbat ꝑpositū.ibi [Omne eni qđ moueř.] Dicit ergo primo φ si aliquis velit [rōnabiliter.] id est lo gice intendere ad propositum ostendendum: videbitur hoc idem sequi.s.φ motus reflexus non est continuus ex rationibus que ponentur. ❡ Secundo ibi.

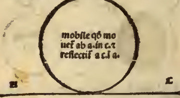
❡ Oē itaqꝫ qđ ꝯtiue moueř: mō nihil ꝑhibeat: ad id τ antea ferebař ad qđ ꝑ motū accessit. Ceu si puenit ad.b.ferebař ad.b: τ nō solū cū erat ꝑpe: sꝫ statiꝫ ēt vt icepit motu cieri. Cur eni nūc magis q̄ꝫ ꝑus. Hoc τ ad ceteros accōmodabiř motꝰ. At id qđ ex.a.ferř ad.b.veniet rursus ad.a.ꝯtinuo motu. Cū igiř ex.a. moueř ad.b.tum fertur etiam ad.a.eo motu quo per git ex ipso.b. Quo fit vt cōtrarijs simul motibus mo ueatur. Recti nanqꝫ motus contrarij sunt.

❡ Omne eni qđ moueř ꝯtinue: si a nullo prohi-beař: in qđ qdē venit ƀm loci mutationē: in hoc τ ferebař prius. vt si in.b.venit. τ ferebař in.b: τ nō cū ꝑximū erat: sꝫ mox sicut icepit moueri. Quid eni magis nūc q̄ꝫ priꝰ. Silr aūt τ in alijs. Qđ aūt ab.a.fertur in.c.iteꝝ veniet in.a.ꝯtinue motū: cū ergo ab.a.in.c.ferebař tūc τ i.a.fertur ƀm motū qui est.a.c.τ econuerso: quare simul ꝯrijs. Contrarij.n.q ƀm rectitudinem.

❡ Ostendit ꝑpositum. Et primo solū in motu reflexo lo-cali. Scđo cōiter in oībus motibus. ibi [Amplius ex his manifestū τc.] Prima rō talis est. Omne qđ mouetur cō tinue: a principio sui motus ferebař in finē ad quē perue nit ƀm loci mutationem: nisi fuerit aliqd prohibens: qꝛ a ꝑhibente potuisset in aliam partem deflecti. Exēplificat aūt hanc ꝑpōneꝫ dicens φ si aliquid per motum localeꝫ peruenit ad.b: non solū qñ propinquum erat: sed stati qñ

incepit moueri mouebatur ad.b. Nõ ẽ.n.aliq̃ rõ q̃re magis moueaẽ ad.b.nũc q̃ꝫ prius.ꝛ ſilr eſt in alijs motibus. Si aũt ita ſit ꝙ mot⁹ reflexus ſit ꝯtinuus:veꝝ erit dicere ꝙ id qͦd moueẽ ab a.in c.ꝛ iteꝝ reflectitur in a.ꝯtinue moueẽ. Ergo in p̃ma pte motus q eſt ab a.in c.mouebaẽ ad terminũ vltime ptis q eſt a.ꝛ ſic dũ moueẽ ab a.moueẽ ad a. Seqtur ergo ꝙ ſil moueaẽ ꝯ̃rijs motibus:qꝛ in motib⁹ rectis ꝯ̃riũ eſt moueri ab eodẽ ꝛ in idẽ. In motibus aũt circularibus nõ eſt ꝯ̃riũ. Hoc aũt ẽ ĩpoſſibile ꝙ aliqd ſimul moueaẽ ꝯ̃rijs motibus: ergo impoſſibile eſt ꝙ motus reflexus ſit continuus. ⁋ Deinde cũ dicit.

⁋ Ratio prima qua oſtẽditur ꝙ motus reflexus nõ poſſit eſſe continuus.

⁋ Et iſup vt ex eo muteẽ in quo ipm nõ eſt. Quod ſi hoc fieri nequeat: in ipſo.b.ſteẽ neceſſe eſt. Non igiẽ hic vnus ẽ mot⁹. Qui nãqꝫ motus itercipitur ſtatu: is vnus profecto nõ eſt: vt luce clarius extat.

⁋ Simul aũt ꝛ ex hoc mutaẽ i quo nõ ẽ. Si igiẽ hoc ipoſſibile: neceſſe ẽ ſtare in.c. Nõ ergo vn⁹ motus. Reditus enim ſtatui nõ eſt vnus.

⁋ Ex eodẽ medio ducit ad aliud inconueniẽs. Si.n.aliqd duꝫ moueẽ ab.a.mouetur ad.a.nõ aũt põt moueri ad.a. niſi ex aliquo contrapoſito qͦd ſit.c.in quo mobile nondũ fuit cum incipit moueri ab.a.ſeqtur ꝙ aliquid moueẽ ex illo termino in quo nõ eſt. Sic ergo impoſſibile eſt ꝙ motus reflexus ſit ꝯtinuus. Et ſi hoc eſt impoſſibile: neceſſe eſt ꝙ in pũcto reflexionis mobile qeſcat.ſ.in.c. Ex quo pꝫ ꝙ nõ eſt vnus motus: qꝛ motus q diſtinguiẽ p interpoſitionem quietis nõ eſt vnus. ⁋ Deinde cum dicit.

⁋ Preterea ex hiſce magis vniuerſaliter de oi motu pſpicuũ idẽ erit. Nã ſi oẽ qͦd moueẽ: aliquo motu dictoꝝ motuũ oino moueẽ: ꝛ qͦd qeſcit: ex his aliq̃ qete qeſcit q̃ opponunẽ: nullus eni alius in rõne rerũ p̃ter aſſignatos eſt motus: id aũt qͦd nõ ſemp hoc motu moueẽ: coꝝ motuũ inq̃ꝫ: qui ſpẽ differũt: ꝛ nõ motus toti⁹ cuiuſpiã pte: neceſſe eſt oppoſita qeſcat qete. Eſt eni qes p̃uatio motus. Si igiẽ hec ita ſe hñt: ꝛ mot⁹ qdẽ recti ꝯ̃rij ſũt: fieri vͦo nequit: vt ſimul qcq̃ꝫ motib⁹ ꝯ̃rijs moueaẽ: id pfecto ex.a.feriẽ ad.b.nõ ex b.quoqꝫ ſimul fereẽ ad.a. Atqꝫ cũ nõ ſimul motibus vtriſqꝫ feraẽ: moueaẽ aũt dicto motu ex.a.pergẽdo ad b: p̃us i ipſo.b.qeſcat neceſſe eſt. Hic eni ẽ ea qes q̃ opponiẽ ei motui quo itur ex.b.ad.a. Pꝫ igiẽ ex hiſce q̃ dixim⁹: motũ nullũ rectũ ꝯtinuũ eſſe poſſe.

T.cõ.71. ⁋ Amplius ꝛ ex his manifeſtũ vĩr magis de oi motu. Si enim oẽ qͦd moueẽ: moueẽ aliquo dictoꝝ motuũ: ꝛ qeſcit aliq̃ dictaꝝ oppoſitaꝝ qetũ: nõ erat eni ali⁹ p̃ter iſtos: qͦd ãt nõ ſemp moueẽ ꝫ hũc motũ: dico aũt qcũqꝫ ſit alteri ſpẽ: ꝛ nõ ſi aliq̃ pars ẽ totius: neceſſe ẽ qeſcere ꝫ oppoſitã qetẽ. Quies.n. priuatio ẽ motus. Si igitur ꝯ̃rij qdẽ mot⁹ ſũt: qui ꝫm rectitudinẽ: ſimul aũt nõ ꝯtingit moueri ꝯ̃rios: qͦd ab.a.ad.c.feriẽ: nõ vtiqꝫ fereẽ ſimul ab ipſo.c.ad.a. Quoniam aũt nõ ſimul feriẽ: moueẽ aũt hũc motũ: neceſſe eſt prius quieſcere apud.c. Hec enim oppoſita quies ei qui ẽ.c.motui. Manifeſtũ igitur ex his q̃ dicta ſunt: q̃m nõ eſt continuus motus.

⁋ Probat idẽ vlius i quolibet genere motus tribus rõnibus. Quaꝝ p̃ma talis ẽ. Oẽ qͦd moueẽ: moueẽ aliq̃ ſpẽrũ motus ſupra aſſignataruꝫ: ꝛ ſilr oẽ qͦd qeſcit opꝫ ꝙ qeſcat aliq̃ qete oppoſitaꝝ p̃dictis motib⁹. Oſtẽſum eſt.n.ſupra in.5.ꝙ non põt eſſe alius motus p̃ter aſſignatos. Accipiamus ergo aliquẽ motũ diſtinctũ ab alijs motib⁹. ꝫm mõ ꝙ ſit differẽs ſpe ab alijs: ſicut dealbatio differt a denigratiõe: nõ aũt ſic ꝙ motus q accipiẽ diſtiguaẽ ab alijs ſicut vna pars motus ab alijs ptib⁹ eiuſdẽ motus: vt vna pars dealbationis diſtinguiẽ ab alijs ptib⁹ dealbationis eiuſdẽ. Accepto g̃ vno tali motu ſicut dcm̃ eſt: veꝝ ẽ dicere ꝙ illud qͦd nõ ſemp moueẽ ꝫ motu: ex neceſſitate prius qeſcebat oppoſita quiete: ſicut qͦd non ſemp dealbaẽ aliq̃n qeſcebat qete oppoſita dealbatiõi. Et hec ppoſitio nõ eẽt vera ſi aliq̃ pars determinata mot⁹ acciperetẽ. Nõ.n.eſt neceſſe vt qͦd nõ ſemp mouebaẽ hac parte dealbationis ꝙ antea qeſceret qete oppoſita: qꝛ ãtea ẽt dealbabaẽ alia pte dealbationis. Et pp hoc ſignanter dixit. Et nõ ſi aliqua pars ẽ toti⁹. Hãc aũt ppõnẽ ſic pbat. Quoꝝ priuatiue oppoſitoꝝ neceſſe ẽ cũ vnũ nõ ineſt: alteꝝ ineſſe ſuſceptibili: qes aũt opponiẽ motui priuatiue: g̃ ſi mobile erat q̃n ſibi motus nõ inerat: ex neceſſitate ſeqẽ ꝙ tũc quies ſibi ieſſet. Hac igiẽ ppõne pbata ex rõne ſuprapoſita ſumit minorẽ dicẽs ꝙ ſi motus recti ꝯtrarij ſũt q eſt ab.a. ad.c.ꝛ qui eſt a.c.ad.a: ꝛ non ꝯtingit ſil eſſe motus ꝯ̃rios: manifeſtũ eſt ꝙ q̃n mouebatur ab.a.ad.c.non mouebaẽ tunc a.c.ad.a.ꝛ ſic iſto motu qui eſt a.c.ad.a.non ſemper mouebaẽ. Unde ꝫm ppõnẽ premiſſam neceſſe eſt ꝙ mobile prius qeſceret qete oppoſita. Oñſum eſt autẽ in.5.ꝙ motui q eſt a.c.opponiẽ quies que eſt in.c.ergo qeſcebat in.c. Nõ g̃ motus reflexus erat vnus ꝛ ꝯtinuus: cũ diſtinguaẽ p interpoſitionẽ quietis. ⁋ Scdam rõnẽ ponit ibi. T.cc.5.a pa⁹. T.cc.6.i. com.54.

⁋ Inſup ꝫ ẽt mõ rõ magis erit accõmodata. Simul eni corruptũ ẽ nõ albũ: ꝛ ortũ eſt albũ. Si igiẽ alteratio qua itur ad albũ: atqꝫ ex albo ꝯtinua ſit: ꝛ nullo in tẽpore maneat: ſimul profecto corruptum eſt non album: ꝛ factũ eſt album: atqꝫ nõ albũ. Horum eniꝫ trium idem tempus erit: vt patet.

⁋ Amplius aũt ꝛ hec ratio magis propria ẽ his que dicta ſũt. Simul eni corruptũ eſt qͦd nõ album: ꝛ qͦd factũ eſt albũ. Si igiẽ ꝯtinua alteratio ad albuꝫ ꝛ ex nõ albo: ꝛ nõ manet aliquo tẽpore: ſimul corruptũ eſt nõ album: ꝛ factuꝫ eſt nõ albũ. Triũ.n.erit idem tempus. T.c.72.

⁋ Que talis eſt. Simul corrũpitur non album ꝛ generaẽ albũ: ꝛ ecõtrario ſimul corrũpiẽ albũ ꝛ fit nõ albũ. Sed ſi motus reflexus in quolibet genere ſit ꝯtinuus: ſequeẽ ꝙ ꝯtinue alteratio terminetur ad albũ: ꝛ icipiat ex albo recedere: ꝛ ꝙ non quieſcet ibi aliquo tpe. Alioquin non eſſet continua alteratio ſi interponeretur qes. Sed ſicut dictum eſt cum fit albũ corrũpiẽ nõ albuꝫ: ſequitur ergo ꝙ ſi corrũpatur non albũ: ꝛ fiat nõ albũ: qꝛ iſta tria ſunt

in eodẽ tpe.s.fieri albũ.τ corrũpi nõ albũ:τ iterũ fieri nõ albũ:si tñ ↄtinuet̃ reflexio absq3 iterpositiõe qetis. Hoc aũt ẽ manifeste ipoẽ ꝙ sil' fiat nõ albũ τ corrũpat̃ nõ albũ. Nõ ḡ ẽ poẽ ꝙ mot⁹ reflexus sit ↄtinu⁹. Hec aũt rõ ad gnãtionẽ τ corruptionẽ ptinere vr̃. Et pp̃ h̃ hanc rõnẽ dicit, eẽ magis ppriã q̃ pmissas:q2 i ↄ̃dictorijs magis appa ret ꝙ nõ pñt eẽ sil' nã. Et tñ qd dr̃ in gnãtiõe τ corruptio ne extẽdit̃ ad oẽs mot⁹:q2 i quolibet motu ẽ q̃dã gnãtio τ corruptio. Sic n. i alteratiõe gñat̃ τ corrũpit̃ albu3 vel nõ albũ:ita τ in q̃libet alio motu. ⁋ 3ᵃᵐ rõnẽ ponit ibi.

⁋ Preterea nõ si tẽpus cõtinuũ ẽ:τ mot⁹ ↄtinuus est: sed deinceps. Quo nãq3 pacto ↄ̃riorũ motuũ: vt dealbatiõis ac denigratiõis idẽ fuerit finis. Patet igit̃ motũ rectũ ↄtinuũ perpetuo esse nõ posse.

⁋ Amplius nõ si continuũ est tps: τ motus: sed cõsequẽter. Quomõ igit̃ erit vltimũ idem contrariorum: vt albedinis τ nigredinis.

t.cõ.40. ⁋ Que talis ẽ. Sicut.ñ.in.5.hitũ est:nõ est neciũ si ↄtinuũ ẽ tps ꝙ pp̃ hoc mot⁹ sit ↄtinu⁹. Mot⁹.n. diuersarũ spẽrũ τ si succedãt sibi in tpe ↄtinuo:nõ tñ sũt ↄtinui: s3 ↄ̃sequẽter se hñtes:eo ꝙ op3 ↄtinuorũ eẽ vnũ cõe3 terminũ. ↄ̃riorũ aũt in spe dñtiũ vt albedĩs τ nigredĩs:nõ põt eẽ vn⁹ cõis ter min⁹. Cũ igit̃ mot⁹ q ẽ ab a.in c. sit ↄ̃rius motui q est a.c. in a. in quocũq3 genere mot⁹. vt.ñ.in.5.ostẽsu3 est:ipoẽ est ꝙ isti duo mot⁹ sint ↄtinui adinuicẽ:etiã si tps eorũ sit cõtinuũ nulla iterposita qete. Relinq̃t̃ ḡ ꝙ mot⁹ reflex⁹ nullo mõ põt eẽ ↄtinu⁹. Est aũt cõsiderãdũ ꝙ rõnes pmisse dicunt̃ logice:q2 pcedunt ex q̃busdam cõibus.s.ex ppriẽtate contrariorum.

Tex.8.b com.48.

LEC. XIX.

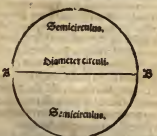
⁋ Motus aũt iste q sup circularẽ lineã fit: vnus atq3 ↄtinuus erit. Nullũ eni ipossibile accidit. Etenim id qd ex a. mouet̃:simul ad ipm mouebit̃ .a. eadẽ nimirũ appetitione. Ad qd eni pueniet:ad id τ mouet̃: s3 nõ simul ↄ̃rijs ciebit̃ motibus: neq3 oppositis sane. Nõ eni ois mot⁹ quo pgit̃ ad h̃:ↄ̃ri⁹ ei quo itur ex h̃: aut opposit⁹ ẽ. S3 ↄ̃ri⁹ qdẽ ẽ rect⁹:huic eni mot⁹ loco accõmodat⁹ ↄ̃rius ẽ: vt his q per diametrũ fit. Termini eni plurimũ distãt. Oppositus aũt ẽ:qui per eãdẽ fit longitudinẽ. Quare nihil vetat vt talis motus continuus sit:nullasq3 prorsus intercapedines habeat. Etenim conuersio quidem a seipso in seipsum: rectus aũt motus a seipso in aliud transitio est.

T.cõ.73. Ubi plerique latini codices habẽt (sẽ eãdẽ positiõẽ) greci habẽt κατὰ τὴν αὐτὴν πλοκὴν: quã nos frequentiam processus cuiusdam dic possumus.

Qui aũt i circulari:erit vn⁹ τ ↄtinuus. Nullũ eni ipossibile ↄtingit. Qd eni3 ex a. mouet̃ sil' mouebit̃ i a. s3 eãdẽ positionẽ. In qd eni veniet: τ mouet̃ i h̃. S3 nõ sil' mouebit̃ ↄ̃rijs neq3 oppositis. Nõ.n. ois qui ẽ in h̃:ei q est ex h̃ ↄ̃rius est neq3 oppositus. Sed ↄ̃rius in recta qdẽ. Hic eni est ↄ̃ri⁹ s̃m locũ: vt q s̃m diametrũ. Distat eni plurimum. Oppositus aũt q est s̃m eãdẽ lõgitudinẽ. Quare nihil phibet moueri cõtinue: τ nullo tẽpore deficere. Circularis qdẽ eni motus est ab eodẽ in idẽ. Rectus aũt ab eodẽ in aliud.

Postq̃ p̃hs ostẽdit ꝙ nullus mot⁹ localis põt eẽ cõtinu⁹ pter circularẽ. Hic ostẽdit ꝙ mot⁹ circularis põt eẽ ↄtinu⁹ τ pm⁹. Et pmo ostẽdit h̃ p ppriãs rõnes. Scdo p rõnes logicas τ cões. ibi[Rõnabiliter aũt accidit.] Circa pᵐ duo facit. Pmo ostẽdit ꝙ motus circularis sit. Scdo ꝙ sit pmus. ibi[Qz aũt lationũ.] Circa pᵐ duo facit. Pmo ponit duas rõnes ad ostẽdẽdũ ꝙ mot⁹ circularis põt eẽ ↄtinu⁹. Scdo ex eisdẽ rõnib⁹ ↄcludit ꝙ nullus ali⁹ mot⁹ põt eẽ ↄtinu⁹. ibi[Manifestũ aũt ex hac diuisione.] Qz aũt mot⁹ circularis possit eẽ vn⁹ ↄtinu⁹ pᵃ rõne sic pbat. Illud dr̃ eẽ poẽ ad qd nullum seq̃t̃ ipoẽ:nullũ aũt seq̃t̃ ipoẽ si dicam⁹ ꝙ mot⁹ circularis sit in ppetuũ cõtinu⁹. Qd p3 ex h̃ ꝙ i motu circulari illud qd mouet̃ ex aliquo:puta a. sil' mouet̃ in idẽ signũ[s3 eãdẽ põnẽ] .i. s3 eũdẽ pcessũ mobilis eodẽ ordĩe ptiũ s̃uato:qd i motu reflexo nõ ↄtigit:q2 cũ aliqd retrocedit disponit̃ s3 ↄ̃riũ ordinẽ ptiũ in mouẽdo:q2 vel op3 ꝙ ps mobilis q̃ i p̃ motu erat por:ex reflexiõe fiat posterior:vl' op3 ꝙ illa ps mobilis q̃ in p̃ motu aspiciebat ad vnã dr̃iam loci:puta dextru3 vel sursu3:in reflexiõe aspiciat ad ↄ̃riũ. S3 in motu circulari seruat̃ eadẽ positio:dũ aliqd mouet̃ ad id a quo recedit. Sic ḡ poterit dici ꝙ etiã a pncipio sui motus dũ recedebat ab a. mouebat̃ ad hoc ad qd tãdẽ pueniet.s.ad ip3.a. Nec pp̃ h̃ seq̃t̃ h̃ ipoẽ ꝙ sil' moueat̃ motib⁹ ↄ̃rijs aut oppositis:sicut sequebat̃ i motu recto. Nõ eni ois mot⁹ q est ad aliquẽ terminũ ẽ ↄ̃rius:aut opposit⁹ motui q ẽ ex illo eodẽ termĩo. S3 ista ↄ̃rietas iuenit̃ in linea recta: s3 quã attẽdit̃ ↄ̃rietas i loco. Nõ eni attẽdit̃ ↄ̃rietas inter duos termĩos s3 lineã circularẽ q̃cũq3 pars sit circũferẽtie: s3 s3 diametrũ. Cõtraria eni sũt q̃ maxie distãt. Maxia aũt distãtia iter duos termĩos nõ mẽsurat̃ s3 lineã circularẽ s3 s̃m lineã rectã. Pñt eni iter duo pũcta ifinite linee curue describi:sed nõ nisi vna linea recta. Id aũt qd ẽ vnũ ẽ mẽsura i quolibet genere. Sic igit̃ p3 ꝙ si sit aliqs circulus:τ diuidat̃ p mediũ:τ sit diameter ei⁹ a.b:mot⁹ q est p diametrũ ab a.in b.est ↄ̃rius motui q ẽ p eũdẽ diametrũ a.b.in a. S3 mot⁹ q ẽ p semicirculu3 ab a.in.b.nõ ẽ ↄ̃rius motui q ẽ p aliũ semicirculum a.b.in a. Cõtrarietas aũt erat q̃ ipediebat ꝙ motus reflexus nõ posset eẽ ↄtinuus: vt ex supiorib⁹ rõnibus apparet. Nihil ḡ phibet ↄ̃rietate sublata motũ circularẽ eẽ ↄtinuũ:τ tñ nullo tpe deficere. Et hui⁹ rõ est:q2 motus circularis h3 suũ cõplemẽtũ p h̃ ꝙ est ab eodẽ in idẽ.τ sic per h̃ nõ ipedit̃ eius ↄtinuatio. Sed motus rectus habet suum complementum per hoc ꝙ est ab eodem in aliud. Unde si ab illo alio reuertatur in idem a quo inceperat moueri:non erit vnus motus cõtinuus:sed duo. ⁋ Deinde cum dicit.

⁋ Ostensio ꝙ motus qui sunt per diametru3 circuli sunt contrarij:non autem qui sunt per semicirculos.

⁋ Et iste qdẽ motus q fit i circulo:nũq̃ fit i eisdẽ. Rect⁹ aũt sepe fit i eisdẽ. Is igit̃ mot⁹ q sp̃ i alio atq3 alio fit:ↄtinue fieri põt. At hic ↄtinue fieri nõ põt:q sepe fit i eisdẽ. Motib⁹.n. oppositis:id qd mouet̃ sil' moueat̃ nece ẽ. Quare fieri nõ põt: vt aut i semicirculo gcq̃:aut i alia vlla circũferẽtia ↄtĩue moueat̃. Sepe

eni i eisdē moueatur: ꝛ 3ꝛijs mutatiõib⁹ mutetur neċe ē. Nõ eni ꝯiũgũtur hic ꝑncipiũ atqꝫ finis. Circuli autē coniunguntur: ꝛ hic est solus motus perfectus.

¶ Et q qdē in circulo: nequaq̃ĩ i eisdē ē. Qui vo ſm rectitudinē: multotiēs i eisdē ē. Eũ qdē igitur q semꝑ in alio ꝛ alio fit: ꝯtigit moueri ꝯtinue. Qui vo in eisdē multotiēs: nõ ꝯtingit. Neċe ē eni sil moueri ꝯꝛ.ios. Quare neqꝫ i semicirculo: neqꝫ i alia circulatiõe neqꝫ vna ꝯtigit moueri cõtinue. Multotiēs eni neċe eadē moueri: ꝛ ꝯꝛias mutatiões mutari. Nõ eni copulat principio finē. Qui āt circuli: copulat: ꝛ solus ē perfectus.

¶ Ponit zᵃᵐ rõnē dicēs: ꝙ mot⁹ circularis nõ ē i eisdē: sed mot⁹ rectus multotiēs ē in eisdē. Qḋ sic itelligēdũ ē. Si n. aliqd moueatur ab a. in b. ꝑ diametruꝫ: ꝛ iteꝝ a. b. in a. ꝑ eũdē diametrũ: neċe ē ꝙ per eadē media redeat ꝑ q̃ ꝑ͡ius trãsierat: ꝛ sic pluries ꝑ eadē ferẽ. Sꝫ si aliqd moueatur ab a. in b. ꝑ semicirculũ: ꝛ iteꝝ a. b. in a. per semicirculum aliũ: qḋ est circulariter moueri: manifestũ est ꝙ nõ redit ad idē ꝑ eadē media. Est aũt de rõne oppositoꝝ ꝙ circa idē ꝯsiderent: ꝛ sic manifestũ est ꝙ moueri ab eodē i idē ſꝫ motũ circularē ē absqꝫ oppõneiꝫ moueri ab eodeꝫ in idē ſꝫ motũ reflexũ ē cũ oppõne. Sic igit̃ pꝫ ꝙ motũ circularē q nõ redit ad idē ꝑ eadē media: sꝫ sꝑ ꝑtrãsit aliud ꝛ aliud. põt eē vnus ꝛ ꝯtinu⁹: q2 nõ hꝫ oppõnē. Sꝫ ille motus reflexus. s. q dũ redit in idē pluries i eisdē medijs fit ꝑtranseũdo. nõ põt eē in ꝑpetuũ ꝯtinu⁹: q2 neċe eēt ꝙ aliquid sic moueret ꝯꝛ.ijs motib⁹. vt. s. ostēsuꝫ ē. Et ex eadē rõne ꝯcludi põt: ꝙ neqꝫ mot⁹ qdē in semicirculo: neqꝫ in q̃cũqꝫ alia circuli portiõe põt eē in ꝑpetuũ ꝯtinuũ: q2 in his motib⁹ neċe ē ꝙ multotiēs ꝑtrãseat̃ eadē media: ꝛ ꝙ moueant̃ ꝯꝛijs motib⁹ q̃si debeat fieri redit⁹ ad ꝑnᵐ: ꝛ h iõ: q2 neqꝫ in linea recta: neqꝫ in semicirculo: neqꝫ in q̃cũqꝫ circuli portiõe copulat̃ finis ꝑn°: sed distãt ab inuicē ꝑnᵐ ꝛ finis. Sꝫ in solo circulo finis copulat̃ ꝑn°. ꝛ iõ solus motus circularis ē ꝑfect⁹. Unũqḋqꝫ eni ꝑfectũ est ex h ꝙ attingit suũ principium. ¶ Secundo ibi.

¶ Ex hac aũt diuisiõe pꝫ fieri nõ posse quo ceteroꝝ motuũ q̃sq̃ ꝯtinu⁹ sit. Accidit eni i vniuersis: vt ꝑ eadē q̃sqꝫ fiat. Ut i alteratiõe ꝑ mediũ ipꝫ: ꝛ i motu q q̃titati acõmodat̃ ꝑ magnitudies medias: ꝛ i gnõne corruptiõeue silr. Nihil. n. iterest pauca q̃spiã an plã faciat ea media i qbus ē ipa mutatio: ꝛ addat qd an auferat: fit. n. vtroqꝫ mõ vt ꝑ eadē sepe mot⁹ efficiat̃.

Co.74. ¶ Manifestũ aũt ꝛ ex hac diuisiõe: qm̃ nõ ꝯtingit alios mot⁹ eē ꝯtinuos. In oib⁹ eni accidit eadē moueri multotiēs: vt in alteratiõe media: ꝛ i eo q est q̃titatis ſm mediũ magnitudinis: ꝛ in gnõne ꝛ corruptiõe similr. Nihil. n. differt pauca aut multa facere: in qbus est mutatio: neqꝫ medium ponere aliqd: aut auferre. Utrobiqꝫ eni accidit eadem moueri multotiens.

¶ Ondit ex eadē rõne ꝙ i nullo alio gñe põt eē aliqs mot⁹ ꝯtinu⁹. Et ꝑ ondit ꝑpositũ. Scḋo ifert qḋdã correlariũ ex dictis. ibi[:] Manifestuꝫ igit̃ ex his. Dicit g̃ ꝑ ꝙ ēt ex ista distõne q̃ ponit iter motũ circularē ꝛ alios mot⁹ locales mãifestũ ē ꝙ nec in alijs gñib⁹ mot⁹ ꝯtigit eē aliquos mot⁹ in ifinitũ ꝯtinuos: q2 i oib⁹ alijs generib⁹ mot⁹ si debeat aliqd moueri ab eodē in idē. seqtur ꝙ multotiēs ꝑtrãseat eadē. sicut in alteratiõe: opꝫ ꝙ ꝑtrãseat medias q̃litates. Ex calido. n. trãsit̃ in frigidũ ꝑ tepidũ: ꝛ si debeat rediri ex frigido i calidũ: opꝫ ꝙ ꝑ tepidũ trãseat̃. Et ideꝫ appꝫ in motu q ē ſꝫ q̃titatē: q2 si qḋ mouet̃ de magno i paruũ: ꝛ iteꝝ redeat ad magnũ: opꝫ ꝙ his sit i media q̃titate. Et silr ē ēt in gnõne ꝛ corruptiõe. Si eni ex igne fiat aer: ꝛ iterũ ex aere fiat ignis: opꝫ ꝙ medias dispões his trãseat. Sic. n. mediũ põt poni i gnãtiõe ꝛ corruptiõe ſꝫ ꝙ accipit̃ cũ trãsmutatiõe dispõnũ. Et q2 media trãsire ꝯtingit i diuersis mutatiõib⁹ diuersimode: subiũgit ꝙ nihil dr̃t vel pauca vl' multa media facẽ: ꝑ q̃ aliqd moueat̃ de extremo i extremũ: neqꝫ accipe aliqḋ mediũ positiue: vt pallidũ iter albũ ꝛ nigrũ: vl' remotiue: vt iter bonuꝫ ꝛ malũ: qḋ neqꝫ bonũ neqꝫ malũ ē: q2 q̃licũqꝫ media se hēant: sꝑ accidit ꝙ eadē multotiēs ꝑtrãseat̃. ¶ Scḋo ibi.

¶ Ex his igit̃ pꝫ: nec eos nãles bene sensisse: qui res vniuersas sensibiles iquiũt sꝑ moueri. Nã motuũ iã dictoꝝ aliquo moueãt maxieqꝫ ſꝫ illos alterent̃ necesse ē. Fluere eni iquiũt eas sꝑ decremẽtaqꝫ suscipere. Preterea gnõnē atqꝫ corruptiõeꝫ alterationē eē dicũt. Rõ vo nr̃a tũc dixit nullo q̃cq̃ oĩno motu ꝑter ꝯuersionē ꝯtinue moueri posse. Quare nec alteratiõe nec accretiõe decretiõeue. Hec igit̃ satis sint dicta ad demõstrãdũ nullã ĩfinitã eē mutationem aut continuam preter ipsam solam conuersionem.

¶ Manifestũ igit̃ ex his: qm̃ neqꝫ physiologi bene dicũt oĩa sēsibilia moueri sꝑ dicētes: moueri eni neċe ē aliquē hoꝝ motuũ: ꝛ maxie ſꝫ illos ē alterari. Fluere eni dicunt ꝛ sꝑ corrũpi. Adhuc aũt ꝛ gnõnē ꝛ corruptiõem alterationē dicũt. Rõ aũt nũc dixit vlr de oĩ motu: ꝙ ſꝫ nullũ motũ ꝯtigit moueri ꝯtinue extra quem circulo. Quare neqꝫ ſꝫ alteratiõeꝫ: neqꝫ ſꝫ augmẽtũ. Oꝛ qdē igit̃ neqꝫ ĩfinita sit mutatio neqꝫ vna: neqꝫ cõtinua extra circuli motũ. nobis dicta sint tãta.

¶ Cõcludit ex ꝑmissis ꝙ antiq nãles nõ bene dixerũt: ponẽtes oĩa sensibilia sꝑ moueri: q2 oporteret ꝙ mouerent̃ ſꝫ aliquē ꝑdictoꝝ motuũ: de qb⁹ ondim⁹ ꝙ nõ ꝑnt eē in ꝑpetuũ ꝯtinui. Et maxie q2 ſꝫ ꝙ illi dicũt: mot⁹ sꝑ ꝯtinu⁹ ē alteratio. Dicũt. n. ꝙ oĩa sꝑ defluũt ꝛ corrũpũt̃. Et adhuc dicũt ꝙ gnãtio ꝛ corruptio nihil ē aliḋ q̃ alteratio: ꝛ sic dũ dicũt oĩa sꝑ corrũpi: dicũt oĩa sꝑ alterari. Probatũ ē aũt ꝑ rõnē supra iductã ꝙ nullo motu ꝯtigit sꝑ moueri nisi circulari: ꝛ sic relinquit̃ ꝙ neqꝫ ſꝫ alteratiõeꝫ: neqꝫ ſꝫ augmẽtũ: possunt oĩa sꝑ moueri vt illi dicebãt. Ultio aũt ꝑncipale itẽrũ epilogãdo ꝯcludit. s. ꝙ nulla mutatio possit eē ĩfinita ꝛ ꝯtinua nisi circularis. ¶ Deide cũ dicit.

¶ Ipsaꝫ aũt ꝯuersionē lationũ oĩuꝫ eē ꝑmã: ꝑspicuũ iđe fieri põt. Oĩs eni latio: aut circularis ē: aut recta aut mixta: sicut ꝛ antea dixim⁹. At hac qdē illas ꝑores eē necesse ē: ex illis enim ꝯstat: vt pꝫ. Recta vo: circularis ē prior. Est eniꝫ simplex ꝑfectaqꝫ magis. Fieri igit̃ nõ põt: vt suꝑ ĩfinita linea recta q̃cq̃ feratur. Nõ ē eni id in rõne reꝝ: qḋ hoc pacto di ĩfinitũ. At neqꝫ si eēt moueret̃ q̃cq̃ oĩno. Nõ eni id fit qḋ impossibile ē. Impossibile aũt est (vt pꝫ) trãsire q̃ppiã infinitum. Ea vo latio que super finita recta linea fit: si reflectat̃ composita erit ꝑfecto duoqꝫ motuũ: si non reflectatur imperfecta ac corruptibilis. At imperfecto perfectum: ꝛ incorruptibile corruptibili natura prius esse ꝛ ratione atqꝫ tempore constat.

¶ Oꝛ aũt lationũ circularis prĩa sit manifestũ ē. Co.75.

Omnis.n.ƀz locū mot⁹:sicut ꝛ pri⁹ dixim⁹:aut in circulo:aut in recto:aut mixtus est. Hoc autē necesse ē priores eē illos. Ex illis.n.ꝯstitut⁹ est. Recto aūt circularis. Simplex eni ꝛ pfect⁹ magis ē. In ifinitū.n.nō ē rectū ferri.sic.n.ifinitum nō ē. Sed neqȝ si eēt:moueref vtiqȝ nihil. Nō n.fit ipole. Trāsire aūt ifinitū ipole ē. Infinito aūt recto reflectēs qdē cōposit⁹ est: ꝛ duo sunt mot⁹. Nō reflex⁹ aūt iperfect⁹ ꝛ corrupt⁹. Pri⁹ aūt ꝛ natura ꝛ rōne ꝛ tpe est pfectū qdē iperfecto. Corruptibili aūt icorruptibile.

Lec.16.t. com.64. ¶ Probat ꝙ motus circularis sit pmus motuū duab⁹ rōnib⁹.qrū pma talis est. Ois motus localis:vt pri⁹ dcm̄ ē:aut ē circularis:aut rectus:aut cōmixtus. Circularis aūt ꝛ rect⁹ sunt pores cōmixto:q: ex illis ꝯstituit. Inter illos aūt duos circularis ē por recto. Circularis.n.ē simplicior ꝛ pfectior recto. Qd̄ sic pbat. Motus.n.rect⁹ nō pōt pcedere in ifinitū. Hoc.n.esset dupli̇r. Uno mō sic ꝙ eēt magnitudo per quā trāsit mot⁹ rect⁹ ifinita:qd̄ ē ipole. Sed ēt si eēt aliq̄ magnitudo ifinita nihil moueref ad ifinitū. Qd̄.n.ipossibile est eē:nunq̄ fit:aut generat. ipole est aūt trāsire ifinitū.nihil ḡ moueꝼ ad h̄ ꝙ ifinita pertranseat. Nō ergo pōt eē motus rect⁹ infinitus sup magnitudinē ifinitā. Alio mō posset intelligi motus rectus infinitus sup magnitudine finita p reflexionē. Sed motus q est re

Lec.16.t. com.64. Lec.16.a pu°. flexus nō est vnus.vt supra pbatū est:sed ē cōpositus ex duob⁹ motib⁹. Si aūt super linea recta finita non fiat reflexio:erit mot⁹ iperfectus ꝛ corruptus. Impfect⁹ qdē:q: possibile ē ei fieri additiōez. Corruptus aūt q: cū pueniet ad terminū magnitudis:cessabit motus. Sic ḡ pȝ ꝙ motus circularis q nō est cōposit⁹ ex duob⁹:ꝛ q nō corrūpit cū venit ad terminū cū sit idē ei⁹ pn̄ᵐ ꝛ finis:ē simplicior ꝛ pfectior q̄ȝ mot⁹ rect⁹. Perfectū aūt ē pus ipfecto:ꝛ sili̇r

Lec.14. cō.55. icorruptibile corruptibili:ꝛ nā:ꝛ rōne:ꝛ tpe. Sic supra ostēsū ē:cū pbabat loci mutatiōez eē porē alijs motib⁹. Necesse ē ḡ motū circularē eē porē recto. ¶ Deīde cū dicit

¶ Disce pterea motus q ppetu⁹ eē pōt:por ē eo q ppetu⁹ eē neqt. At ꝯuersio qdē ppetua eē pōt. Ceterorū aūt motuū nullus ppetu⁹ eē pōt. Stat⁹ enī fit opȝ. Qui cū est:corrupt⁹ est iā ipse mot⁹ atqȝ euanuit.

¶ Ampli⁹ prior est quē ꝯtingit ppetuū eē nō ꝯtingenti. Circularem qdē igit ꝯtingit ppetuū esse: alioꝝ aūt neqȝ loci mutatiōnē:neqȝ aliam:neqȝ vnū ꝯtingit eē ppetuū. Statū eniȝ opȝ fieri. Si aūt status est:corruptus est motus prior.

¶ Ponit scḋaȝ rōnē:q̄ talis ē. Mot⁹ q pōt esse ppetuus ē por eo qui ppetuus eē nō pōt:q: ppetuū ē pus nō ppetuo ꝛ tpe ꝛ nā. Circularis aūt motus pōt eē ppetuus ꝛ nullus alioꝝ motuū:cū oporteat eis succedere qetē. Ubi aūt qes superuenerit:corrūpit mot⁹. Relinqt ḡ ꝙ mot⁹ circularis sit por oibus alijs motibus. Hec aūt que in hac rōne supponit ex superioribus patēt. LEC. XX.

¶ Atq recte cū rōneqȝ accidit:ꝯuersionē vnū eē motū:atqȝ ꝯtinuū:ꝛ nō eā lationē q̄ sup recta liea pgit. Hui⁹ enī pncipiū ꝛ finis ꝛ mediū desinitū ē:ꝛ vniuersa hec sūt i ipsa. Quo sit vt id sit vñ icipiat qd̄ mouetur:ꝛ id itē ad qd̄ pueniet desinetqȝ moueri. In ipsis nāqȝ finib⁹ qescit id oē qd̄ motu recto cieꝼ:aut in eo ex quo icipit motu cieri:aut in eo ad quē accedit. Sȝ in circūferētia sūt hec vt pȝ idefinita. Qd̄ enī ipsius pūctū:finis poti⁹ rōnē q̄ȝ pncipij subit. Eque enī qd̄uis pūctoꝝ pncipiū ē:ꝛ mediū:atqȝ finis:vt semp id qd̄ moueꝼ in pncipio sit:ꝛ medio:atqȝ fine:ꝛ nunq̄ i vno tm̄. Quapropter ipsa spera moueꝼ:ꝛ aliquo mō qescit. Eūdē.n.occupat locū. Cā āt ē:hec oia accidisse ipsi cētro. Nā pncipiuȝ ē ꝛ magnitudis atqȝ finis. Quare fit:vt q: h̄ extra circūferētiā ē nō sit id i quo qescit id qd̄ ferꝼ q̄si trāsierit. Semp enī circa mediū: sed non ad vltimū fertur. Quia vo semp hoc manet: ideo totū ipm ꝯtinue q̄tim quiescit:partiȝ mouetur.

Rationabiliter aūt accidit ꝛ circularem vnū eē ꝛ ꝯtinuū:ꝛ nō rectū. Ei⁹ enim q in recto determinatū est pricipiū ꝛ finis ꝛ mediū:ꝛ oia hec hȝ in seipso. Quare est.vñ icipiet qd̄ moueꝼ:ꝛ vbi finiet. Apud termios.n.qescit oē:aut vñ:aut vbi. Circularis aut idetermiati sūt. Quid.n.magis qcūqȝ termin⁹ eoꝝ q sunt in linea. Simili̇r.n.vnūqdqȝ principiū ꝛ mediū est ꝛ finis. Quare semp q̄dā sūt in pricipio ꝛ fine:ꝛ nūq̄ in vno tm̄ sūt. Ūt mouet ꝛ qescit quodāmō spera. Eundē.n.obtinet locū. Cā aūt est:ꝙ oia hec accidūt cētro. Principiū.n.ꝛ mediū magnitudis ꝛ finis ē. Quare ppter id ꝙ extra circularez ē:nō ē vbi qd̄ fertur qescat. Sic.n.semp ferꝼ circa mediū:sed nō ad vltimū. Propter hoc aūt manet ꝛ semp qescit quodāmō totū:ꝛ mouetur continue. Cō.76.

Postq̄ pbs ondit p ppriss rōnes:ꝙ mot⁹ circularis ē ꝯtinuus ꝛ pmus. h̄ ondit idē p q̄sdā logicas ꝛ cōes rōnes. Et ponit tres rōnes. Circa q̄rū pmam dicit ꝙ rōnabili̇r accidit ꝙ mot⁹ circularis sit vnus ꝛ ꝯtinuus in ppetuū:nō aūt mot⁹ rect⁹:q: in recto determinaꝼ pn̄ᵐ mediū ꝛ finis:ꝛ oia hec tria est assignare in ipa linea recta:ꝛ iō ē in ipsa linea vñ icipit mot⁹ ꝛ vbi finiaꝼ:q: ois mot⁹ qescit apud termios.s.vel a quo vel ad quē. Has.n. duas qetes.s.in.5.distinxerat. Sȝ in linea circulari termi

Lec.8.t. com.54. ni nō sūt distincti. Nulla.n.est rō.q̄re vnū pūctū signatū i linea circulari sit magis terminus q̄ȝ ali⁹:q: vnūqdqȝ sili̇r ē ꝛ pn̄ᵐ ꝛ mediū ꝛ finis:ꝛ sic quodāmō qd̄ moueꝼ circulariter:semp est i pn̄° ꝛ in fine:inq̄tū.s.qdlibet pūctū signatū in circulo pōt accipi vt pn̄ᵐ vel finis:ꝛ quodāmō nūq̄ est in pn̄° vel fine:inquātū.s.nullū pūctū circuli ē pn̄ᵐ vel finis in actu. Uñ seqtur ꝙ spera quodāmō moueꝼ ꝛ quo-

Lec.11.t. com.84. dāmō qescit:q: sicut i.6.dcm̄ ē.spera dū moueꝼ semp obtinet eūdē locū ꝼm subȝ:ꝛ q̄tū ad h̄ qescit:aliū tn̄ ꝛ aliū ꝼm rōnē:ꝛ q̄tū ad h̄ moueꝼ. Iō aūt in ipa linea circulari nō distinguiꝼ pn̄ᵐ mediuȝ ꝛ finis:q: hec tria ptinēt ad cētrū:a quo sicut a pncipio pcedunt linee ad circūferentiā:ꝛ ad ipm terminant linee a circūferētia ptracte:ꝛ est ēt mediū totius magnitudinis ꝼm eqdistantiā ad oia signa circūferētie. Et iō q: pn̄ᵐ ꝛ finis circularis magnitudinis est extra circulatiōez.s.in cētro:ad qd̄ nō ptigit qd̄ circulariter moueꝼ.nō est assignare in motu circulari vbi qescat illud qd̄ ferꝼ cuȝ peruenerit ad ipm:q: qd̄ circulariter moueꝼ semp ferꝼ circa mediū:sȝ nō ferꝼ ad vltimuȝ: q: nō ferꝼ ad mediū qd̄ est pn̄ᵐ ꝛ vltimū. Et ppter hoc totū qd̄ sperice moueꝼ quodāmō semp qescit:ꝛ quodāmodo ꝯtinue moueꝼ:vt dcm̄ est. Ex his ergo que dicta sunt sic rō extrahi pōt. Ois mot⁹ q nūq̄ est in pncipio ꝛ fine ē cōtinuus:sed motus circularis est huiꝰ.ḡ ꝛc̄. Et per idem

medium probatur ꝙ motus rectus non possit esse conti-
nuus. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Accidit aūt hec cōuersio: vt ecōtra ꝯuersio motuū sit ṗma atqȝ mēsura: qꝛ nāqȝ motuū est mēsura ipsa ꝯuersio: ideo primus sit ipsa motus necesse est: ipso enī ṗmo oīa mēsurantᷣ. Et qꝛ rursus primus ē ⁊ oīuȝ motus: ideo ipsa mensura est ceteroꝝ.

¶ Accidit āt ꝯuersiȝ. ⁊ nāqȝ qm̄ mēsura motuū circulatio: primā necē ē ipsaȝ eē. Oīa enī mēsurantᷣ primo. Et qꝛ primū mensura alioꝝ est.

¶ Ponit secundā rōneȝ dicens: ꝙ hec duo ꝯuersim se se-
quentur. s. ꝙ motus circularis sit mensura oīum motuū:
⁊ ꝙ sit ṗmus motuū. Oīa. n. mensurantᷣ ṗmo sui generis.
Lec. 2. vt in. 10. meta. ostenditᷣ. Et sic ista ꝓpositio ꝯuertibilis ē:
omne qd̄ est mēsura: est ṗmū sui generis: ⁊ oē qd̄ est ṗmū:
Lec. vii. est mēsura. Sȝ mot⁹ circularis est mēsura oīuȝ alioꝝ mo
Lco. 153. tuū. vt pȝ ex his que in fine q̄rti sunt dicta. ergo mot⁹ circula
ris est ṗmus motuū. Uel si supponatᷣ ꝙ motus circularis
sit ṗmus motuū ꝓpter supradictas rōnes: ꝯcludetᷣ ꝙ sit
mēsura alioꝝ motuū. ¶ Tertiā rōnē ponit ibi.

¶ Preterea vniformis etiaȝ motus sola ꝯuersio esse posset. Que nāqȝ recto motu cientᷣ: difformiter sane ferūtᷣ. Discrepāt enī ꝑtes mot⁹ ꝓpinq̄ ṗncipio ab hisce ꝑtib⁹ q̄ ꝓpinque sūt fini. Etenim vniuersa q̄ suapte nā ferūtᷣ. quo magis ab eo loco recedūt ex quo moueri ceperint: eo celerius moueri videntᷣ. At sola in ꝯuersiōe: neqȝ ṗncipiū est: neqȝ finis: qppe cū nō sit in ipsa circūferentia quicq̄ tale: sed extra.

¶ Amplius aūt ⁊ regularē ꝯtigit circularē eē solū. Que. n. in recto: a pᷓncipio irregulariter ferūtur ad finē. Oia. n. q̄nto distāt q̄dē plus a q̄scēte: feruntᷣ velocius. Circularis autē solius neqȝ pᷓncipiū in ipso aptum natū est esse: sed extra.

¶ Dicens ꝙ solus motus circularis pōt esse regularis: qꝛ
que in linea recta mouētur: regulariter feruntᷣ a ṗncipio
Lec. 7. 2. vsqȝ ad finē. Est. n. motus irregularis. vt in. 5. dcm̄ est: qui
com. 44. nō est equaliter velox per totū: qd̄ necesse est accidere in
omni motu recto: qꝛ in motib⁹ nālib⁹ quāto aliq̄ que mo-
uentᷣ plus distāt a ṗma ꝑte a qua incipit motus veloci⁹
mouētur: in motu aūt violēto quāto plus distant ab vlti-
ma ꝑte ad quā terminatᷣ motus: tāto velocius mouētur.
Nā motus nālis intenditᷣ in fine: violētus aūt in princi-
pio. Hoc aūt in motu circulari locū nō hȝ: qꝛ i circulo ṗn
cipiū ⁊ finis nō est natū eē iᷓter ipsam circulatiōeȝ que fit
per circūferentiā. [sed extra]. i. in centro. vt dcm̄ est. Uñ
nulla est rō. q̄re intendatur ⁊ remittatᷣ motus circularis
quasi per approximationē ad principiū vel fineȝ: cū sem
per equaliter appropinquat centro qd̄ est principium ⁊ fi
Lec. 7. 1. nis. Manifestuȝ est aūt ex his que in. 5. dicta sunt ꝙ mo-
com. 43. tus regularis est magis vnus q̄ irregularis: ⁊ sic mot⁹ cir
cularis ē prior nāliter q̄ mot⁹ rectus. Quāto. n. aliq̄d est
magis vnū: tāto nāliter ṗus est. ¶ Deinde cū dicit.

¶ At vo scie hui⁹ lationē inq̄ primū motuū eē testes sūt vniuersi q mētionē mot⁹ fecerūt. Principia enim ipsius hisce tribuūt q̄ motu istiusmodi cient. Segregatio nāqȝ ꝯgregatione motus in loco sūt. Hoc aūt mō ꝯcordia atqȝ discordia mouēt. Altera nāqȝ ipsarū segregat: altera ꝯgregat. Anaxagoras quoqȝ mētē q̄ mouit primus secernere dicit. Eadē ⁊ hi sentiūt q nullā aliam talē cām ponūt: sed ob vacuuȝ inquiunt res moueri. Et hi nāqȝ nām eo motu q loco accōmodatᷣ moueri dicūt. Mot⁹ enī q fit ob vacuū: latio nimirū est: ⁊ vt in loco mot⁹ (vt patet.) Ceteroꝝ aūt motuū nullū ipsis inesse ṗmis: sȝ in hisce dūtaxat q̄ ꝯstāt ex illis putāt. Accrescere enī hec decrescereqȝ: ac alterari ꝯgregationē segregationēqȝ subeūtib⁹ indiuiduis corꝑib⁹ dicūt. Eadē ⁊ hi cēsēt q densitate raritateue gn̄ationē corruptionēue ꝯficiūt. Cōgregatione nāqȝ segregatiōeue hec vniuersa disponūt. Accedit ad hec eoꝝ quoqȝ snīa q cām motus aīaȝ faciūt. Id enī qd̄ seipsuȝ mouet: eoꝝ q̄ mouentᷣ ṗncipiū eē dicūt. Aial āt omneqȝ animās motu ad locū accōmodato seipm̄ mouet. Id preterea soluȝ ꝓprie moueri dicimus: qd̄ eo motu cietᷣ q ad locū accōmodatᷣ. Quod si q̄ppiā quiescat q̄dē eodē in loco: incrementa vō vel decrementa suscipiat: vel alteretᷣ: id aliqua ex parte ⁊ non absolute moueri dicere ꝯsueuimus.

¶ Quod aūt ṡm locū mutatio primus motuuȝ est: testantur omnes quicūqȝ de motu fecerunt memoriā. Principia enī tradūt ipsius mouentibus ṡm hui⁹ motū. Disgregatio autem ⁊ congregatio motus ṡm locum sunt. sic. n. mouent cōcordia ⁊ discordia. Hec quidem enim disgregat. illa aūt ꝯgregat. Et ipsum aūt intellectū ait Anaxag. disgregare mouentem primo. Similiter aūt ⁊ quicūqȝ huiusmodi q̄dē neqȝ vnā causaȝ dicūt: ꝓpter vacuū aūt moueri dicūt. Et nāqȝ hi ṡm locum motum natura moueri dicunt. Motus enī ꝓpter vacuū loci mutatio est. ⁊ sicut in loco. Alioruȝ aūt neqȝ vnū inesse primis corꝑib⁹: sed his q̄ sūt ex his opinātᷣ. Augmētari. n. ⁊ corrūpi ⁊ alterari cōgregatis ⁊ disgregatis athomis corꝑib⁹ dicūt. Eodē āt mō q̄cūqȝ ꝑꝑ dēsitatē aut raritatē efficiūt gn̄onē ⁊ corruptionē. Cōgregatiōe. n. ⁊ disgregatiōe hec cōponūt. Amplius autem ⁊ preter hos animaȝ causam facientes motus: ipsum seipsuȝ enim mouens principiū esse dicūt eoꝝ que mouentur. Mouebit aūt animal ⁊ omne animatum ṡm eam que est ṡm locū cinesim. Et ꝓprie aūt moueri dicimus solum qd̄ mouetur ṡm locū motū. Si aūt q̄escat quidē in seipso: augmētetᷣ aūt: aut detrimētū patiatᷣ: aut alteretᷣ: ꝯtingit quodāmō moueri. Simplr̄ aūt moueri nō dicimus. Cō. 77. x. xiv. ... mot⁹ vel mutatio.

¶ Ostendit per opiniones antiquoꝝ ꝑhoꝝ ꝙ motus loca-
lis sit ṗmus motuū: ⁊ dicit ꝙ huic veritati attestantur di
cta oīuȝ ꝑhoꝝ antiquoꝝ qui de motu fecerūt memoriā:
qꝛ ṗncipiȳs attribuūt ꝙ mouent motu locali. Et hoc ostē
dit ṗmo per opinionē Empe. qui posuit amicitiā ⁊ litem
ṗma principia mouentia: quoꝝ amicitia cōgregat: lis vō
disgregat. cōgregatio autem ⁊ disgregatio sunt motus lo-
cales. Secūdo ostēdit idem per opinionē Anaxa. qui po-
suit intellectū primā causam mouentem: cuius opus ṡm
ipm̄ est disgregare cōmixta. Tertio ostēdit idem per opi
nionē Democ. qui nō posuit causam mouenteȝ: sed dixit
ꝙ omnia mouentᷣ ꝓpter naturaȝ vacui. Motus aūt qui
est ꝓpter vacuum est loci mutatio: vel similis loci muta Lec. 9. in
tioni: qꝛ vacuū ⁊ locus non differūt nisi rōne: vt in 4° di- ba°.

cuum est. Et sic duz ponūt res pmo moueri ppter vacuū: ponunt motū localē nāliter pmū: ⁊ nullū alioꝝ motuuz. Sed alios motus opinātur ꝯsequi ad motū localē. Dicūt eni sequētes Democritū ꝙ augmētari ⁊ corrūpi ⁊ alterari ꝯtingit per quādam ꝯgregationē ⁊ disgregationē īdiuisibiliū corpoꝝ. Quarto ostēdit idē p opiniones antiquoꝝ nāliū qui ponebant vnā cām mālē tm̄: vel aquaz vel aerē vel ignē vel aliqd mediū. Ex illo eni vno māli pn̄ꝰ ꝯstituūt generationē ⁊ corruptionē reꝝ per condensationem ⁊ rarefactionē: q̄ per quādā ꝯgregationē ⁊ disgregationez cōplenꝭ. Quinto ostēdit idē per opinionē Platonis q posuit animā esse pmā causaz motus. Posuit eniz Plato ꝙ mouēs seipm qđ est aīa: est pn̄ᵐ oium coꝝ que mouētur. Mouere aūt seipm ꝯuenit aiali ⁊ omni aiato ꝑm eū qui est ꝑm locū cinesim. i. per trāsmutatiōez localē. Sexto āt ostēdit idē p ea q̄ cōiter ⁊ vulgariter loquētes dicūt. Illud eni solū dicimus moueri qđ mouetꝭ ꝑm motū localē. Si aūt aliqd q̄escat in loco: sed moueatꝭ motu augmenti: aut decrementi: aut alteratiōis: dicitꝭ ꝙ mouetꝭ quodāmodo: sed non simpliciter. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Motū igitur omni in tēpore semp fuisse: semperqz fore: ⁊ quid est principiū perpetui motus: quis preterea primus est motus: ⁊ quis solus ppetuus eē pōt: ⁊ id insup qđ primum mouet imobile esse: satis iā hisce que dicta sunt explicauimus.

¶ Quod qdez igitꝭ semp motus erat ⁊ erit omni tēpore: ⁊ qđ pricipiū ppetui motꝰ. Adhuc autē qs motꝰ primꝰ: ⁊ quē motū ppetuū ꝯtingit esse solū ⁊ primū mouēs qđ imobile sit: dcm̄ est.

¶ Epilogat que dixerat. s. ꝙ motus semper fuerit ⁊ semp erit: ⁊ ꝙ est aliqđ pmū pncipiū motus ppetuū: ⁊ qs sit primus motus: ⁊ quē motū cōtingat esse perpetuū: ⁊ ꝙ primum mouens sit imobile. Hec enim omnia in precedentibus declarata sunt. LEC. XXI.

¶ Nūc āt ptibꝰ hoc vacare: magnitudinēqz nullā prorsus habere necessariū eē dicamꝰ: ac demōstremꝰ opz prius hisce desinitis: que hanc sniam antecedunt.

T.c. 78. Quod autem hoc necesse est impartibile esse ⁊ nullam habere magnitudinez nunc dicamus: determinantes primū de prioribus ipso.

Postq̄ pⁱus ostēdit q̄lis sit pmꝰ motus: h̄ ostēdit q̄le sit pmū mouēs. Et diuiditꝭ in ptes duas. Pⁱo dicit de quo ē itētio. Scđo exeqtur ppositū. ibi[Eorū aūt quidē.] Dicit aūt pmo ꝙ cū dcm̄ sit supra ꝙ pmū mouēs est imobile: nūc dōm est ꝙ pmū mouēs est īdiuisibile ⁊ nullā habēs magnitudinē: sicut oīno īcorporeū. Sz anteq̄ hoc ostēdamus oportet predeterminare quedā q̄ exiguntꝭ ad huiusmodi probationem. ¶ Secūdo ibi.

¶ Atqz hoꝝ vnū ē hoc fieri inq̄ nō posse: quo finitū q̄cq̄ tpe moueat īfinito. Tria nāqz eē in oi motu cōstat id qđ mouetꝭ: id qđ mouet: ⁊ tertiū ipz tpš. Atqz aut hec oia īfinita sūt: aut finita: aut hoꝝ aliqua: vt duo: aut ēt vnū. Sit igitꝭ. a. qdē mouēs. b. āt id qđ mouetꝭ: ⁊ tēpus īfinitū sit. c. Pars itaqz ipsiꝰ. a. que qdem sit. d. moueat ptē aliquā ipsiꝰ. b. sitqz illa pars. e. atqz pz: nō toto. c. tpe ipsaz mouere. In maiore nāqz maius nimiꝝ mouet q̄re fit: vt tēpus illud īfinitū nō sit designetꝭ: atqz sit. f. Hoc igitꝭ pacto addēs ipsi. d. atqz e. pti ptē totū. a. tandē: ⁊. b. silr totū ꝯsumā: tēpus aūt nunq̄: eq̄lē. s. pti sp auferēs ptē qppe cū sit: vt ē sup positū īfinitū. Quare totū. a. mouēs totū. b. ipm finito ī tpe. c. mouebit: fieri ergo nō pōt: vt a finito q̄cq̄ īfinito in tpe moueatꝭ pspicuū igitꝭ est fieri nō posse: quo finitū quicq̄ tēpore moueat infinito.

¶ Hoꝝ aūt vnū qdē ē: ꝙ ipossē ē nullū finitū mouere ꝑm īfinitū tēpus. Tria. n. sunt: qđ mouetꝭ: mouēs: ī quo tertiū tēpus: hec aūt aut finita oia aut īfinita sūt oia: aut q̄dā: aut duo: aut vnum. Sit igitꝭ a. mouēs. Qđ āt mouetꝭ b. Tēpus īfinitū in quo c. Ipm d. igitꝭ moueat aliquā partez ipsiꝰ b. que ē in quo e. Nō igitꝭ in eq̄li ipsi c: ī pluri eni maius. Quare nō est īfinituz tēpus qđ est ipsiꝰ z. Sic itaq̄ ipsi d. apponēs: auferā ipm a. ⁊ ipsi e. ipz b. Tpš āt nō auferā sp remouēs eq̄le: īfinitū. n. ē. Quare oē a. totū b. mouebit ī finito tpe ipsiꝰ c. Nō ergo posse est a finito moueri nihil ꝑm infinitū motū. Qđ qdē igitꝭ nō ꝯtingit finitū in īfinito tēpore mouere: manifestū est.

¶ Exequitꝭ ppositū. Et pmo pmittit quedā q̄ sunt necessaria ad pncipalis ppositi ostēsionē. Scđo ostēdit pncipale ppositūz. ibi[Determinatis aūt his.] Circa pⁱᵐ tria facit. Pⁱo ostēdit ꝙ ad motū īfinitū reqritur potētia īfinita. Scđo ꝙ potētia īfinita nō pōt eē in magnitudine finita. ibi[Qđ aūt oīno in finita magnitudine.] Tertio ꝙ pmū motorē opz eē vnū qui moueat motū ꝯtinuū ⁊ sempiternū. ibi[De his aūt que feruntꝭ.] Dicit g° pᵒ ꝙ licet ea q̄ pdetermināda sūt ante pncipale ppositū. vnū ē qđ est ipossē aliqđ finitū ꝑm potētiā mouere p tpš īfinitū. Qđ sic ostēdit. Tria sūt in quolibet motu: quoꝝ vnum ē qđ mouetꝭ: aliud est ipm mouēs. tertiū aūt est tēpus in quo fit motꝰ. Opz aūt ꝙ aut oia ista sint īfinita: aut oia sint finita: aut ꝙ q̄dā sint finita ⁊ q̄dā īfinita: vel duo tm̄: vel vnuz. Ponatꝭ g° pmo ꝙ a. sit mouēs: b. qđ mouetꝭ. Tpš vo in quo fit motus sit c. Et ponatꝭ ꝙ aliq̄ pars ipsius a. q̄ est d. moueat aliq̄ partē b. q̄ est e. His g° positionibꝰ factis ꝯcludi pōt ꝙ d. mouet e. in tēpore nō eq̄li ipsi c. in quo a. mouebat b. sz in tpe minori. Probatū ē. n. in 6ᵒ ꝙ totū mobile in maiori tēpore ptransit aliqđ signū q̄z pars eius. Cū g° tēpus qđ est c. sit īfinitū: relinquitꝭ ꝙ tēpus in quo d. mouet e. non erit infinitū: sz finitum. ⁊ sit illud tpš z. vt sicut a. mouet b. in tpe c. īfinito: ita d. moueat e. ī tpe z. finito. Cū āt d. sit ps ipsiꝰ a. si subtrahēdo ab a. addatꝭ ipsi d. totalr tpz a. auferetꝭ vel ꝯsumetꝭ cū sit finitū. Oē. n. finitū ꝯsumitꝭ p subtractiōez si eadē q̄ritas semp sumatꝭ. vt ī 3ᵒ dcm̄ ē. Et silr cōsumetꝭ ipm b. si ꝯtinue subtrahatꝭ aliqd ab ipso ⁊ apponatꝭ ipsi e. q2 b. ēt ponebatꝭ eē finitū ⁊ quantūcūqz auferatꝭ a tēpore qđ est c. ēt ꝑm eādē q̄ritatē auferēdo: nō cōsumitꝭ totū c. q2 ponitꝭ eē īfinitū. Ex h̄ ꝯcludit ꝙ totuz a. mouet totū b. in tpe aliquo finito qđ est pars ipsius c. Qđ qdē sic seqtur ex pmissis: q2 ꝑm pportionē qua additꝭ ad mobile ⁊ ad motorē: additꝭ ēt ad tēpus. Cū ergo subtrahēdo a toto mobili ⁊ motore: ⁊ addēdo ad partes ipsoꝝ cōsumatꝭ q̄nqz totum mobile ⁊ totū mouēs: ita ꝙ totum qđ erat in toto addetꝭ parti: seqꝭ ꝙ pportiōabilr addēdo ad tpš: resultabit tpš finitū: in quo totuz mouens mouebit totū mobile. Et sic opz ꝙ si totū mouens est finitū ⁊ mobile finitū: ꝙ tpš sit finitū. Sic g° nō ē possē ꝙ a finito mouēte moueatꝭ aliqd motu īfinito. s. ꝑm tpš infinitū. Et sic pz qđ pmo ponebatꝭ ꝙ nō ꝯtingit ꝙ finitum mouēs moueat in tpe īfinito. ¶ Mouet aūt Auicē. dubitatiōes circa hāc Aꝝ. demrātiōez. Uꝭ. n. nō esse vlis. Est. n. aliqđ fi-

Lec. 6. z. com. 37. (beside "in tpe minori. Probatū ē. n. in 6ᵒ ꝙ totū mobile in maiori tēpore ptransit")

Lec. 6. z. com. 59. tex. 37. (beside "tractiōez si eadē q̄ritas semp sumatꝭ … apponatꝭ ipsi e.")

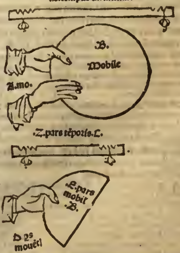
Uō Aui. (beside "Mouet aūt Auicē. dubitatiōes circa")

nitū mouēs ⁊ mobile a quo nō pōt aliqd auferri vel subtrahi: sicut est corp⁹ celeste: qđ tñ in hac demr̄atiōe nō excipiē. Uñ vi ꝙ vel demr̄atio sit ꝑticularia vel ꝓcedat ex
Rñsio Auer. falsa suppōne. ❡ Huic aūt obiectiōi rñdet Auerro. in cōmēto: ꝙ q̄uis a celo nihil posset subtrahi: hec tñ ꝯditiōalis ē va: si a celo aliq̄ ps auferaē: ps illa mouebit: aut mouebiē in minori tp̄e q̄ totū. Nihil. n. ꝓhibet ꝯditionalē eē verā: cui⁹ aīcedēs ē ipole. Sicut pꝫ in hac ꝯditiōali: si bō volat hꝫ alas. Quicqd aūt tollit v̄itatē ꝯditionalis vere: falsuꝫ ē: ꝫ aīcedēs ꝯditiōalis sit falsuꝫ. Ueritas auteꝫ ꝓdicte ꝯditiōalis nō pōt stare cū h ꝙ finitū moueat tp̄e ifinito. vt pꝫ ꝑ deductiōeꝫ Ar̄. Sic igiē ex v̄itate ꝓmisse ꝯditiōalis ꝯcludit Ar̄. ipole eē ꝙ finitū moueat tp̄e ifinito. ❡ Pōt aūt breui⁹ dici ꝙ Ar̄. qñ i demr̄atiō ib⁹ suis
Alia rñ⁹ vtiē ablatiōe vł subtractiōe: nō ſꝑ ꝑ ablatiōnē itelligēda ē solo ꝯtinuitatis: quā ipole ē eē i corpe celesti: ſꝫ ablatio i telligi pōt ſꝫ q̄cūqꝫ designationē. Sicut in ligno ꝯtinuo manēte possuꝫ designare vel tactu vel cogitatiōe aliqđ pūctū q̄si diuidēs totū: ⁊ ꝑ hūc modū auferre aliq̄ ꝑtē a toto: ⁊ dicere ꝙ minor albedo ē i ꝑte q̄ i toto. Et per hūc ēt modū pōt dici ꝙ v̄tus ad mouēdū in ꝑte corpis celestis ꝑ designationē ablata: minor ē q̄ in toto. ❡ Alia aūt
Alia qđ dubitatio ē difficilior. Nō. n. vi⁊ eē ꝯ rōnē mouētis finiti: ꝙ moueat tp̄e ifinito: qꝛ si illud finitū sit icorruptibile vł
2° de gñō ne ⁊ corru ptione. Lec. 9. t. com. 56. ipassibile ſꝫ suā nāꝫ: ⁊ nō recedēs a sua nā: ſꝑ eodē mō se hꝫ ad mouēdū: qꝛ idē ſꝑ eodē mō se hñs ſꝑ facit idē. Uñ nō est magis rō q̄re nō pōt mouere post: q̄ añ. Et h sensibiliter appet. Uidem⁹. n. ꝙ sol pōt in ifinito tp̄e mouere
Rñsio corpa iferiora. ❡ Ad hui⁹ āt dubitatiōis solonē: iuestigāda ē ꝓcessus demr̄atiōis iducte. Certū. n. eē dꝫ ꝙ sic itelligēda ē ꝯclo quēadmodū seqē ex ꝓmissis. Cōsiderādū ē igiē ꝙ tp̄s motus pōt accipi dupl̄r ꝑcipue i motu locali. Uno⁹ ſm ꝑtes mobilis. Alio⁹ ſm ꝑtes magnitudis supra quā trāsit mot⁹. Manifestū ē. n. ꝙ pius vna ps mobilis ꝑtrāsit aliqđ signū magnitudis q̄ totū mobile. Silr̄ ēt totū mobile pius ꝑtrāsit vnā ꝑtē magnitudis q̄ totā. Apparet aūt manifeste ex ꝓcessu Ar̄. ꝙ h logē de tp̄e mot⁹ ſꝫ ꝙ tp̄s mot⁹ accipiē ſꝫ ꝑtes mobilis: ⁊ nō ſꝫ ꝙ accipiē ſm ꝑtes magnitudis. Accipit. n. i sua demōstratiōe ꝙ ps mouēns moueat ꝑtē mobilis i miori tp̄e q̄ totū moueat totū: qđ nō eēt verū si accipem⁹ tp̄s mot⁹ ſm ꝑtes magnitudis q̄ motu ꝑtrāsiē. Eadē. n. ē ꝓportio partis motoris ad ꝑtes mobilis: q̄ ē ꝓportio toti⁹ motoris ad totū mobile. Uñ eq̄li velocitate ſꝑ ps mouebit ꝑteꝫ q̄ totū mouet totū: ⁊ sic in eq̄li tp̄e ꝑtrāsibit ps mobilis aliq̄ magnitudinē mota a ꝑte motoris: ⁊ totū mobile motū a toto motore. Uel forte i minori tp̄e mouebiē totū q̄ ps: qꝛ potētia vnita maior ē q̄ potētia diuisa: ⁊ q̄to maior ē potētia mouētis: velocior ē mot⁹ ⁊ tp̄s min⁹. Opꝫ ḡ ꝙ h itelligaē ſm ꝙ accipiē tp̄s mot⁹ ſꝫ ꝑtes mobilis: qꝛ vna ps mobilis in minori tp̄e ꝑtrāsit aliqđ signū: q̄ totū mobile. Et ſm h ē ipole ꝙ tp̄e ifinito moueaē nisi sit mobile ifinitum. Impole ē aūt ꝙ mobile ifinitū moueaē a motore finito: qꝛ semꝑ virtus motoris est maior q̄ v̄tus mobilis. Uñ necē ē ꝙ mobile ifinitū moueaē a motore ifinito. Et sic sicut ipole seqē ex h qđ poniē ꝙ motor finit⁹ moueat mobile finitū motu q sit ifinit⁹ ſꝫ ꝑtes mobilis. Ita remoto h in ꝯuenięti: opꝫ vlteri⁹ h ꝯcludere ꝙ mot⁹ ifinit⁹ sit mobi
Obiio lis ifiniti a motore ifinito. ❡ Sꝫ ꝯ h pōt aliqs obycere ꝙ Ar̄. ā. nō ꝓbauit motū eē ifinitū ſm ꝑtes mobilis: sicut mot⁹ corpis ifiniti dī ifinit⁹: qꝛ totū vniuersuꝫ corpo
Physicoꝝ 3. le. 3. p° ce. lt. 9. 10. ⁊ 11°. li. reū finitū ē. vt ꝓbatū est in 3° hui⁹: ⁊ ꝓbabiē in p̄ de celo. Uñ nō vr̄ eē demr̄atio Ar̄. sic verificata ad ꝓpositū cōcludēdū: vt. s. ꝓm⁹ motor q mouet motū ifinitū sit ifinit⁹. ❡ Sꝫ dōꝫ ꝙ id qđ ē cā ꝓma mot⁹ ifiniti: opꝫ ꝙ sit ꝑ se cā ifinitatis motus: qꝛ semꝑ cā q̄ ē ꝑ se est ꝓor ea q̄ est ꝑ aliā

vt. ā. dcm̄ est. Uirtus aūt cause per se determinaē ad effectū ꝑ se: ⁊ nō ad effectū ꝑ accn̄s. Sic. n. supra docuit Ar̄. Lec. 9. t. com. 33.
in 2° cōparare cās effectib⁹. Cū aūt ꝯtingat motū eē ifinitū dupl̄r. sicut dcm̄ est. s. ſm ꝑtes mobilis: ⁊ ſm ꝑtes magnitudinis: supra quā trāsit motus: ꝑ se ifinitū ē in motu ex ꝑtib⁹ mobilis: per accn̄s aūt ſm ꝑtes lōgitudis: qꝛ q̄titas mot⁹ q̄ attēdiē ſm ꝑtes mobilis cōpetit ei ſm ꝓpriū subm: ⁊ ita iest ei ꝑ se. Quātitas aūt motus nō accipiē ſꝫ ꝑtes lōgitudis: ſꝫ ſm reiteratiōeꝫ mot⁹ ipsi⁹ mobilis: put. s. mobile totū qđ cōpleuit motū suū ꝑ vnā ꝑtē lōgitudinis iterato ꝑtransit aliā. Id ḡ qđ est cā ꝓma ifinitatis mot⁹ hꝫ v̄tutē sup ifinitatē mot⁹ q̄ est per se: vt. s. possit mouere mobile ifinitū si ꝯtingat. Et iō necesse est ꝙ sit infinitū. Et q̄uis ꝓmu mobile sit finitū: tñ hꝫ quandā silitudinē cū ifinito. vt dcm̄ est in 3°. Ad h aūt ꝙ aliquid sit cau Lec. 5.
sa mot⁹ ifiniti ꝑ reiteratiōeꝫ mot⁹ q̄ est ꝑ accn̄s: nō opꝫ ꝙ hēat v̄tutē ifinitā: ſꝫ sufficit si hꝫ v̄tutē imobilē finitā: qꝛ semꝑ manēte eadē v̄tute poterit reiterare eūdē effectuꝫ. Sic sol hꝫ v̄tutē finitā: ⁊ tñ posset mouere inferiora eius tp̄e ifinito si mot⁹ eēt sempitern⁹ ſm positiōeꝫ Ar̄. Nō n. est ꝓma cā ifinitatis mot⁹: ſꝫ q̄si ab alio mota ad mouēdū tp̄e ifinito ſm positiōem ꝓdictā. ❡ Scđo ibi.

❡ Demonstratio qua probatur ꝙ finitum mouēs non potest mouere aliquid in tempore infinito.

.C. tempus infinitum.

❡ Fieri v̄o non posse: vt finita in magnitudine vires sint ifinite: ex hisce sane fuerit motū. sint eni maiores he ſꝑ vires: q̄ eq̄le qđ miore i tp̄e faciūt ceu calefaciunt: aut dulcedie afficiūt: aut ꝓiciūt: oīnoqꝫ mouēt. Qđ cū ita sit ab eo quoqꝫ ꝓfecto: qđ ifinitū qdē est: ifinitas āt vires hēt patiēs q̄ppiā patiaē ⁊ magis q̄ ab alio patiaē necesse ē. ifinite nāqꝫ vires virib⁹ sūt maiores finitis: at nulluꝫ eē tp̄s oīno pōt: quo vires ille mouerēt. nā si sit. a. tp̄s quo vires ifinite calefecerūt: vel pepulerūt. a. b. v̄o sit tp̄s: id i quo finite q̄dā vires mouerūt: hisce virib⁹ si maiores finitas vires ſꝑ addidero: ad eas tādē vires ꝑueniūt: q̄ mouē i. a. tēpore

tempore possunt. Finito nāq; cuiuis si finitum semper addidero omne: quouis illud definito faciā maius & si abstulero minus idētidem faciam. Ergo tempore in eodem: aut equali finite: ac infinite vires mouebunt: hoc aūt est impossibile: fieri ergo nō potest: vt magnitudo finita vires habeat infinitas.

Lec. 24. ¶ Qz aūt omnino in finita magnitudine non contingit infinitā esse potentiā: ex his manifestū est. Sit enī3 plus potētia semp equale in minori faciens tēpore vt calefaciēs: aut dulce faciens: aut proijciēs: & omnino mouēs. Necesse ergo & a finito qdē infinitā aūt hñte potētiā pati aliqd patiēs: & plus q̄ ab alio. Plus.n.est infinita potētia. At hō tps nō cōtingit esse nullū. Si.n.est in quo a. tps in quo īfinita vis calefacit aut depellit: in quo aūt a.b. finita quedā: ad hanc maiorez semp accipiens finitā: veniā aliqñ ad id qd̄ in a. tempore motu3 erat. Ad finitum.n. semper addens excellā omne determinatum: & auferēs & deficiens similiter. In equali ergo tēpore mouebit finita ipsi infinite. Hoc autez est impossibile.

¶ Ostēdit q̄ necē est virtutē que est in magnitudine: proportionari magnitudini in qua est. Et pmo ostēdit in magnitudine finita q̄ nō pōt eē potētia infinita: qd̄ principalius intēdit. Scd̄o q̄ nec in magnitudine infinita pōt esse potētia finita ibi[Neq3 igit finitū.] Qz aūt in magnitudine finita nō ɔtingat eē potentiā īfinitā pbat: duas suppositiones pmittēdo: quarū pma est: q̄ maior potētia eq̄lem effectū pficit in minori tpe q̄ minor: sicut maior po^a calefactiua ad eq̄lē caliditatē pducit id in quo agit in minori tpe: & sic est de potētia dulcorātis vel pijciētis vel cuiuscūq3 mouētis. Et ex hac suppōne cōcludit: q̄ cū potētia infinita sit maior q̄ potētia finita: necē est: q̄ si sit aliqua finita magnitudo hñs potētiā infinitā: q̄ a tali agēte siue vnū patiēs siue plura: patiat̄ i eodē tpe maiorē mutationē: q̄ ab alio hñte potētiā finitā. Uel ecōuerso: q̄ eq̄lē mutationē patiēs ab eo patiat̄ in minori tpe. Utrūq3.n.
Lec. 8. in principio tex. 74. pōt itelligi in eo q̄ dicit[& plus q̄ ab alio.] Scd̄a suppō ē. Cū oē qd̄ mouet̄: moueat̄ in tpe. vt in. 6. pbatū est: nō pōt esse q̄ patiēs imutet̄ ab agēte infinite potētie in nō tpe: imutat̄ ergo in tpe. Ex hoc sic pcedit. Sit tps in quo virtus īfinita mouet calefaciēdo vel ipellendo a. Tps aūt in quo aliqua virtus finita mouet sit a.b. qd̄ est maius q̄ a. Quelibet aūt potētia finita pōt accipi alia maior. Si g̃ accipiamus aliā maiorē potentiā finitā q̄ pmā: q̄ mouebat in tpe a.b. sequit̄ q̄ hec scd̄a potētia mouebit in tpe minori: & iterū tertia potētia finita maior: in tpe adhuc minori: & sic semp accipiendo finita maior: in tpe adhuc minori: & sic semper accipiēdo finitā potētiā: veniā aliqñ ad hoc q̄ aliq̄ potētia finita moueat in tpe. a. Cū.n. semp fiat additio ad potētiā finitā: excedet̄ ois determinata pportio. Siīr aūt addit̄ ad potētiā motiuā: & subtrahit̄ a tpe motus: q2 maior potētia in minori tpe mouere pōt. Sic ergo sequit̄ q̄ finita potētia pficiat motū in eq̄li tpe cū potentia īfinita que ponebat̄ mouere in a. hoc aūt est impoīe. g̃ nulla magnitudo finita hz po^am īfinitā.

Ad p^m ¶ Dubitat̄ autez circa hāc rōnez multipliciter. Pmo nāq3 videt̄ q̄ hec rō nullo mō ɔcludat. Qd̄.n. ɔuenit alicui per se: per nullā potētiā pōt ab eo remoueri q̄tūcūq3 sit magna. Nō.n. est ex defectu potētie vel īfinitati potētie repugnat: si dicat̄ hominē nō posse q̄ hō non sit aial. Esse aūt in tpe per se ɔuenit motui. ponit̄.n. motus in diffōne temporis. vt supra in 4° habitū est. ergo si ponat̄ ēt potētia īfinita mouēs: nō seq̄tur q̄ mot^9 sit in nō tpe. vt Arist. hic ɔcludit. — Lec. 120. c. 101.

Ad 2. ¶ Itē si ɔsideret̄ pcessus Phī: ex hoc ɔcludit q̄ motus sit in nō tpe: q2 potētia mouēs ē īfinita: sz po^a īfinita mouēs pōt ēt nō esse in corpore. g̃ eadē rōne sequit̄ q̄ talis potētia si sit infinita mouebit in nō tpe. Nō solum g̃ per hoc q̄ est ipoīe moueri in nō tpe: pōt ɔcludi q̄ nulla virtus īfinita est in magnitudie: sz q̄ simplr nulla virtus mouens sit īfinita.

Ad 3. ¶ Itē. Ad magnitudinē potētie due ptinere vident̄. s. velocitas mot^9: & diuturnitas tēporis. Et sm excessum potētie fieri videm^9 excessu3 in vtroq3 dictorū. Sz sz excessu3 potētie īfinite supra ostdit q̄ mot^9 ppetu^9 est ab aliq̄ potētia īfinita: nō aūt q̄ aliq̄ potētia īfinita nō sit in magnitudine. g̃ siīr & hic sz excessu3 in velocitate nō dz ɔcludere q̄ nulla vtus īfinita sit in magnitudie: sz q̄ vtus q̄ mouet tpe īfinito pp sui īfinitatē moueat ēt i nō tpe.

Ad 4. ¶ Itē videt̄ ɔclō eē falsa. Quāto.n. ē maior virt^9 alicuius corporis: tāto diuti^9 pōt ɔseruari in eē. Si g̃ nulli^9 corporis po^a eēt īfinita: nullū corp^9 posset in īfinitū durare. Qd̄ pz esse falsu3 tā sz opionē ipsi^9: q̄ sz sniaz fidei christiane: q̄ pōit subaz mūdi i īfinitū duraturā. Posset ēt moueri obiectio de diuisiōe & additiōe qbus vtit̄: q̄ nō ɔueniūt rerū nāe. Sz q2 supi^9 satis dcm̄ ē pretermittat̄ ad pns.

Ad pma ¶ Dic g̃ dubitatiōib^9 p ordinē ridētes dōm ē ad pmā: q̄ Phūs nō intēdit hic face demōstrationē ostēsiuā: sz demrātionē ad impoīe ducētē: in q̄ q2 ex aliq̄ dato aliqd sequit̄ qd̄ est ipoīe: ɔcludit̄ pmū datū ipoīe eē. Nō aūt est verū q̄ p^m datū sit cū ɔclōne eē sit possibile. sic si daret̄ q̄ eēt aliq̄ potētia q̄ posset remouere gen^9 a spē: seq̄ret̄ q̄ illa potētia posset facere q̄ hō nō eēt aial. Sz q2 h̄ est ipossibile: ipossibile est & p^m. Nō aūt ex h̄ pōt ɔcludi eē possibile q̄ sit aliq̄ potētia q̄ faciat hoīem nō eē aial. Ita ex h̄ q̄ est aliquā potentiā īfinitā eē in magnitudie: ex necītate seqtur motū eē in nō tpe. sz q2 hoc est ipoīe: impoīe est īfinitā potētiā esse in magnitudie. Nec pōt ex hoc ɔcludi eē possibile q̄ po^a infinita moueat in nō tpe.

Ad 2^m ¶ Ad scd̄az aūt dubitationē respōdet Auerro. in cōmēto hui^9 loci dicēs: q̄ rō Aristo. hic pcedit de potētia rōne sue īfinitatis. finitū aūt & infinitum cōuenit quātitati: vt supra habitū est. Un̄ potētia que nō est in magnitudie nō pprie cōpetit q̄ sit finita vel infinita.

In pmo lec. 3. iprobatio respōnsionis Auerro. Lec. viii. t. c. vii. ¶ Sz hec rñsio est & cōtra Aristotelis intētionē & ɔtra veritatē. Cōtra itētionē quidē Aristotelis est: q2 Aristoteles in pcedēti demōstratione pbauit q̄ potētia mouens tpe īfinito sit īfinita: & ex hoc īfra ɔcludit q̄ potētia mouēs celū nō est potētia i magnitudie. Est ēt ɔtra veritatē: q2 cū ois potētia actiua sit sz aliquā formā: eo mō ɔuenit magnitudo potētie: & p ɔñs finito & īfinitū: sicut ɔuenit forme. Forme aūt ɔuenit magnitudo p se: & per accñs. Per se quidē sm pfectionē ipsi^9 forme: sicut dī magna albedo ēt parue niuis sm pfectionē pprie rōnis. Per accñs aūt sm q̄ aliq̄ alia forma hz extēsionez in subto: sicut dī magna albedo pp magnitudinē supficiei. Hec autē z^a magnitudo nō pōt cōpetere po^e q̄ nō est in magnitudie: sz p^a magnitudo maxie ei cōpetit: q2 potētie imateriales quāto sunt min^9 ɔcte p applicationē ad mām: tanto sunt pfectiores & vliores. Uelocitas aūt mot^9 nō sequit̄ magnitudinē virtutis q̄ est per accñs per extēsionē ad magnitudinē subiecti: sz magis eā q̄ est p se sm ppriā pfectionē: q2 quāto aliquod ens actu ē pfectius: tāto ē vehemēti^9 actiuū. Un̄ nō pōt dici q̄ potētia q̄ nō est i magnitudie: q2 nō est īfinita infinitate magnitudis q̄ est ex magnitudie subiecti: pp h̄ nō causet augmētū velocitatis in īfinitū: qd̄ est moueri in nō tpe. Un̄ & idē Cōmētator hāc dubitationē aliter soluit

Demonstratio Aristotelis non ostensiua sed ducens ad impossibile

Ucl.12.cō. 41. in.ii.meta^{ce}.vbi dicit ꝙ corpus celeste mouet̃ a duplici motore.s.a motore ꝯiūcto:q̄ est aīa celi:⁊ a motore separato qui nō mouet̃ neqꝫ ꝑ se neqꝫ ꝑ accn̄s. Et q̄ ille motor separatus est īfinite v̄tutis: motus celi acq̄rit ab eo ꝑpetuā durationē. Quia v̄o motor ꝯiunctus est finite virtutis:ideō motus celi acquirit ab eo velocitatē determinatam. Sed nec ista responsio sufficiens est. Cum enim vtrūqꝫ videat̃ cōsequi potētiā infinitā.s.ꝙ moueat tempore infinito:vt precedēs demōstratio cōcludit:⁊ ꝙ moueat in nō tēpore: vt videt̃ ꝯcludere hec demōstratio:iterū restat dubitatio: quare aīa celi que mouet in virtute motoris separati infiniti:magis ab eo sortiat̃ vt possit mouere tēpore infinito: q̄ꝫ vt moueat velocitate infinita.i.in nō tp̄e. Ad hanc igit̃ dubitationē dōm est ꝙ oīs potētia que nō est in magnitudine mouet ꝑ intellectū. Sic enī Phs ꝓbat celū moueri a motore in vndecimo meta.

Ucl.12.le.6 t.c.38. Lec.7.&.c.46. Lec.10.t.c.19.

Nulla aūt potentia que est in magnitudine mouet quasi itelligens. Probatū est.n.in.3.de aīa ꝙ intellectus nō est virtus alicuius corporis. Hec autē est differētia inter agens per intellectū ⁊ agēs nāle: q̄ actio agentis nālis ꝓportionat̃ nāe agētis: tanta enī procedit calefactio quātus est calor. Sed actio agētis per intellectū nō ꝓportionat̃ nāe ipsius.sꝫ forme apprehēse. Nō.n.edificator tantū edificat q̄ntū pōt:sed quātū exigit ratio forme cōcepte. Sic igit̃ si aliq̄ esset virtus infinita in magnitudine:sequeret̃ ꝙ motus ab ipsa ꝓcedēs eēt ſꝫ proportionē eius:⁊ ita ꝓcedit demōstratio ꝓsens. Si aūt sit virtus īfinita nō in magnitudie:motus ab ipsa nō procedit ſm proportionē virtutis:sꝫ ſm rōnē forme apprehēse.i.ſm ꝙ ꝯuenit fini ⁊ nāe subti. Est ēt aliud antēdēꝫ: ꝙ sicut ꝓbatū est in.6.huius:nihil mouet̃ nisi magnitudinē hn̄s. vn̄ velocitas motus est effectus receptus a mouēte in aliquo hn̄te magnitudinē. Manifestū est aūt ꝙ nihil hn̄s magnitudinē pōt recipere equalē effectū proportionatū potētie que nō est in magnitudine: q̄ oīs natura corporea cōparat̃ ad nām incorporeā sicut q̄dā particulare ad absolutū ⁊ vle. Vn̄ nō pōt cōcludi si virtus īfinita nō sit in magnitudine:ꝙ ex ea ꝯsequat̃ īfinita velocitas in aliquo corpore q̄ est effectus ꝓportionatus tali potentie:vt dcm̄ est. Sed nihil ꝓhibet in aliq̄ magnitudine recipi effectū virtutis que est in magnitudine:q̄ eā ꝓportionat̃ effectui. Vn̄ si poneret̃ ꝙ aliqua v̄tus infinita eēt in magnitudine:sequeretur ꝙ effectus corn̄dens esset in magnitudie.s.velocitas infinita. Et hoc est impole.ergo ⁊ p̄^{m}. ¶ Ex his aūt pꝫ solō 3^{e} dubitationis. Nā moueri tp̄e infinito nō repugnat rōni magnitudis mote:cōuenit enī magnitudini circulari.vt supra ostēsuꝫ est. Vn̄ a p̄mo mouente īfinite virtutis caūsat̃ motus diuturnitatis īfinite: nō aūt motus velocitatis īfinite.

Lec.20.a prin^{o}

¶ Quartā v̄o dubitationem soluit Alex.vt Auer.dicit hic in cōmeto.ꝙ corpus celeste acq̄rit eternitatē a motore separato q̄d est īfinite virtutis:sicut ⁊ ꝑpetuitatē motus. Vn̄ sicut nō est ex īfinitate celestis corporis ꝙ in ꝑpetuū moueat̃:ita nō est ex infinitate corporis celestis ꝙ in ꝑpetuū duret:sed vtrūqꝫ est ex īfinitate motoris separati. Hāc autē respōsionē Auerrois improbare nitit̃ in hoc cōmeto ⁊ in vndecimo meta.

Ucl.12.c.46

dicēs ꝙ impossibile est ꝙ aliq̄d acq̄rat ꝑpetuitatē essendi ab aliquo:q̄ sequeret̃ ꝙ id q̄d in se est corruptibile:fieret eternū. Sed ꝑpetuitatē motus pōt aliq̄s acq̄rere ab altero:eo ꝙ motus est actus mobilis a mouente. Dicit ḡ ꝙ in corpore celesti quātū est de se non est aliq̄ potētia ad non esse:q̄ eius substātie nō est aliq̄d cōtrarium. Sed in ipso est aliqua potētia ad generē:q̄ motui eius cōtrariat̃ quies. Et inde est ꝙ nō idiget acq̄rere ꝑpetuitatē eēndi ab alio: sed perpetuitatē motus ab alio acq̄rere indiget. Q̄d autē in corpore celesti nō sit aliqua potētia ad non esse: ex hoc cōtingere dicit:ꝙ corpus celeste dicit nō esse cōpositū ex materia ⁊ forma quasi ex potētia ⁊ actu. Sed dicit ipsum esse materiā actu existētē:⁊ formā eius dicit aīam ipsius: ita tn̄ ꝙ nō cōstituat̃ in esse per formā:sꝫ solū in moueri. Et sic dicit in eo eē nō potētia ad esse:sed solū ad vbi:sic Phs dicit in.ii.meta. ¶ Sed hec solutio ⁊ veritati repugnat ⁊ intētioni Aristotelis. Veritati q̄dē repugnat multipliciter.

Ucl.12.le.2. Impro^{o} cōmentatoris.

Et p̄mo:q̄ dicit ꝙ corpus celeste nō cōponit̃ ex materia ⁊ forma. Hoc.n.est oīno impossibile. Manifestū est.n.corpus celeste esse aliq̄d actu: aliogn̄ non moueret̃. Q̄d enim est in potentia tm̄:nō est subm̄ motus:vt in.6.habitū est. Oporteret aūt omne q̄d est actu:vel esse formaꝫ subsistētē:sic substātie separate:vel habere formā in alio: q̄d q̄dem se hꝫ ad formā sicut materia ⁊ sicut potentia ad actū.

Simpli.d.celi. Lec.6.ab eo.s. Thomas contra cōmentatorem.

Nō aūt pōt dici ꝙ corp^{us} celeste sit forma subsistēs: q̄ sic eēt intellectū in actu non cadēs sub sensu neqꝫ sub quātitate. Relinquit̃ ergo ꝙ est cōpositūꝫ ex materia ⁊ forma ⁊ potētia ⁊ actu:⁊ sic est in ipso potentia quodāmō ad nō esse. Sed dato ꝙ corpus celeste nō sit cōpositūꝫ ex materia ⁊ forma:adhuc opꝫ ponere in ipso quodāmō potentiā eēndi. Necesse est.n.ꝙ oīs substātia simplex subsistens vel ipsa sit suū eē vel ꝑticipet eē. Substātia aūt simplex que est ipm̄ eē subsistēs nō pōt eē nisi vna:sicut neqꝫ albedo si eēt subsistens posset esse nisi vna. Oīs ergo suba que est post primā subam simplicē ꝑticipat esse. Oē autēꝫ participās cōponit̃ ex participāte ⁊ ꝑticipato:⁊ ꝑticipans est in potētia ad ꝑticipatū:ergo suba quātūcūqꝫ simplex post p̄^{am} subam simplicē est po^{a} eēndi. Decept^{us} aūt fuit ꝑ equocationē potentie. Nā potētia q̄nqꝫ se hꝫ ad opposita. Et hoc excludit̃ a corpore celesti:⁊ a substātijs simplicib^{us} separatis:q̄ nō est in eis potētia ad nō eē ſm itentioneꝫ Aristotelis:eo ꝙ sube simplices sunt forme tm̄.forme aūt per se ꝯuenit eē. Mā aūt corporis celestis nō est in potentia ad aliā formā. Sicut enim corpus celeste cōparat̃ ad suā figurā cuius est subm̄:vt potētia ad actū:⁊ tn̄ non pōt nō habere talē figurā:ita mā corporis celestis cōparatur ad talē formā vt potētia ad actū:⁊ nō est in potētia ad ꝑuationē huius forme:vel ad nō esse. Nō.n.oīs potētia est oppositorū. Aliogn̄ possibile non sequeret̃ ad necesse:sic dicit̃ in.2.ꝑihermenias. Est ēt eius positio ꝯ itētionē Aristotelis qui in p̄mo de celo in quadā demōstratione vtit̃ corpus celeste habeat potentiā vel virtutem ad hoc ꝙ sit semꝑ.

Lec.7. Lec.14.&.c.120.

Nō pōt ergo euadere icōueniēs per hoc q̄d dicit ꝙ corpus celeste nō est i potētia eēndi. Hoc.n.est mānifeste falsum:⁊ ꝯtra itētionē Aristotelis. Videamus ergo vtrum cōuenientēr impugnet solutionē Alexā.q̄ dicit ꝙ corpus celeste acq̄rit eternitatē ab alio. Esset siq̄dem conueniēs eius improbatio si Alexander posuisset ꝙ corpus celeste de se haberet potētiā ad esse ⁊ nō eē:⁊ ab alio acq̄reret eē semꝑ. Et hoc dico supposita itētione ipsius:vt non excludamus oipotētiā dei per quā corruptibile hoc pōt induere icorruptionē:q̄d nūc discutere ad ꝓpositū nō pertinet. Sed tn̄ Auerrois ēt sua itētiōe supposita cōcludere nō pōt cōtra Alex.q̄ nō posuit ꝙ corpus celeste acq̄rat eternitatem ab alio:q̄si de se habēs potētiā ad esse ⁊ nō eē:sed quasi non habēs ex se esse. Oē.n.q̄d nō est suū eē participat esse a cā prima que est suū eē. Unde ⁊ ipse cōfitet̃ in libro de suba orbis:ꝙ deus est cā celi nō solū quātū ad motuꝫ eius:sed etiā quātū ad subam ipsius:q̄d nō est nisi q̄ ab eo hꝫ esse. Nō aūt hꝫ ab eo esse nisi ꝑpetuū.hꝫ ḡ ꝑpetuitatē ab alio. Et in hoc ēt cōsonāt v̄ba eius q̄ dicit in.5.meta.⁊ supra in principio huius.8.ꝙ q̄dā sunt necīa q̄ habent cām sue necessitatis.

Ubē^{re}. t.c.6.&.8.t.c.15.

Hoc ergo supposito planā est solutio ſm intentionē Alexā.ꝙ sicut corpus celeste hꝫ moueri ab alio: ita ⁊ eē. Unde sicut motus perpetuus demonstrat infinitam

virtutem

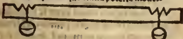
virtutē motoris:nō aūt ipsius mobilis: ita ꝑpetua eius duratio demōstrat īfinitā virtutē cāe ꝗ qua hȝ eē. Nō tñ oīo eodē mō se hȝ potētia corporis celestis ad eē ⁊ ad moueri ꝑpetuo. Nō qdē fm diēaȝ quā ip'e assignat ꝙ in corpore celesti sit quātū ad moueri potētia ad opposita que sunt quies ⁊ motus:sed ad opposita que sunt diuersa vbi. Sed differūt quātū ad aliud. Nā motus fm se cadit in tēpore:eē vō nō cadit in tpe:sed solū fm ꝙ subiacet motui. Si ergo sit aliqđ eē qđ nō subiacet motui illud eē nullo mō cadit sub tpe. Po^a ergo que est ad moueri in tpe infinito respicit īfinitatē tēporis directe ⁊ per se. Sed po^a que est ad eē tpe īfinito:si qdē illud eē sit trāsmutabile respicit quantitatē tēporis:⁊ iō maior virtus reqrit ad hoc ꝙ aliqđ duret in eē trāsmutabili maiori tpe. Sed po^a q̄ est respectu esse intrāsmutabilis:nullo mō respicit quātitatē tēporis. Unde magnitudo vel infinitas tēporis nihil facit ad infinitatē vel magnitudinem potentie respectu talis esse. Dato ergo per impossibile ꝙ corpus celeste nō haberet esse ab alio:adhuc nō pōt ex ꝑpetuitate ipsius concludi ꝙ in eo esset virtus infinita. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Demōratio ꝙ nulla magnitudo finita hȝ po^{em} infinitā.

A.tempus in quo finita potentia mouet.

B.tēpus in quo finita potētia mouet.

¶ Neqȝ igitur fieri potest: vt infinita in magnitudine finite sint vires.

Ca.20. ¶ Nullum itaqȝ finitum contingit infinitam potentiam habere:neqȝ infinitum infinitam.

¶ Probat ꝙ in magnitudine īfinita nō pōt eē potētia finita. Et hoc duab^9 rōnib^9. Circa quaꝝ pmā tria fac. Primo ponit ꝯclusionē pncipalr itērā dicēs:ꝙ sic in magnitudie finita nō pōt eē po^a īfinita:ita nec in aliquo quāto īfinito pōt eē po^a finita fm totū. Nā pe īfiniti si accipiat finita habebit potētiā finitā. Hoc aūt īducit nō q̄si necessariuȝ ad principale propositū ostēdēdum:sed quasi adherens ⁊ affine conclusioni prius demonstrate. ¶ Secundo ibi.

¶ Atqȝ q̄q̄ sit vt minore in magnitudine plus viriū insint. multo tamen maiores sunt in maiore.

¶ Et tñ ꝯtingit in minori magnitudine ampliorē potētiā eē. Sȝ adhuc magis in maiori plurima.

¶ Ponit qđdā p qđ alicui videri posset ꝙ in magnitudie infinita sit po^a finita. Uidem^9.n.ꝙ aliq̄ mior magnitudo hȝ maiorē virtutē q̄ maior magnitudo:sic puus ignis hȝ maiorē virtutē actiuā q̄ multus aer. Sȝ p hoc nō pōt haberi ꝙ quātū īfinitū hēat po^{em} finitam:qꝛ si accipiat aliquā adhuc magis excedēs magnitudo:habebit maiorem virtutē:sic si aer maior fm aliquā quātitatē hȝ minus de virtute q̄ paruus ignis:si multū augeat aeris q̄titas habebit maiorem virtuteȝ q̄ paruus ignis. ¶ Tertio ibi.

¶ Sit itaqȝ magnitudo infinita.a.b.atqȝ pars eius.c.b.vires aliquas habet:quibus.d.mouit aliquo in tpe qđ.e.f.litteris designet. Si. gitr ipsius.c.b.duplū cepero magnitudinē:hac enim nūc rōne vtamur illa temporis in dimidio:qđ est.e.g.idē pfecto mouebit. Qđ si hoc pacto sumpsero partes.a.b.quidē magnitudinem nunq̄ trāsibo. Tēpore vō dato semꝑ accipiam min^9. Erūt ergo vires ipsius.a.b.magnitudinis īfinite. Oēs enim finitas exuperāt vires. Omniū aūt finitarū viriū tēpus etiā finitū esse necesse est. Naȝ si aliquo in tēpore moueāt tāte:maiore minore in tpe quidem:at definito mouebunt cōuersiōe cōtraria rōnis. Sunt autem infinite vires perinde:atqȝ multitudo: magnitudoqȝ infinita est ea:que multitudinē omnē: magnitudinemqȝ exuperat definitam.

¶ Sit igitur in quo est.a.b.infinituȝ: sed.b.c.hȝ potētiam quādam que in aliquo tēpore mouet ipsum.d.in tēpore in quo est.e.ȝ. Si igitur ipsi b.c.duplā accipio:in medio mouebit tempore ipsius.e.ȝ. Sit.n.hec ꝑportio. Quare in.ȝ.⁊.t. mouebit.ergo sic accipiēs semꝑ.a.b.qdē nequaquā trāsibo. Tēpore aūt dato semꝑ minus accipiā.īfinita ergo potētia erit. Omnē enīȝ finitam potētiaȝ excellit. Ois aūt finite potētie necesse ē finitū eē ⁊ tēpus. Si.n.in quodā tāta. maior in minori qdē determiato aūt mouebit tpe fm cōuersionē ꝑportionis. Infinita.n.ois potētia sicut multitudo ⁊ magnitudo excellēs oē finitū.

¶ Ponit demōstrationē itērā q̄ talis ē. Sit quātū īfinitū a.b.⁊ sit.b.c.magnitudo finita alteri^9 gñis q̄ hȝ quādā potētiā finitā.⁊ sit qđdā mobile.d.qđ moueat a magnitudine.b.c.in tpe qđ ē.e.ȝ. Et qꝛ.b.c.est magnitudo finita poterit accipi maior magnitudo. Accipiat igit maior fm duplā ꝑportionē. Quāto autē est maior po^a mouētis:tāto in minori tpe mouet:vt dictū est in.7.ḡ duplū ipsius.b.c.mouebit idē mobile.s.d.in medio tpe qđ sit.ȝ.t.ita ꝙ intelligat tps.e.ȝ.diuidi p mediū in pūcto.t. Semꝑ aūt sic addēdo ad.b.c.minuet tps mot^9:sȝ q̄tūcūqȝ addat ad.b.c.nūquā pōt trāsire.a.b.qđ īproportionabilr excedit.b.c.sicut infinitū finitū.⁊ cū.a.b.habeat po^{em} finitaȝ mouet in tpe finito.d. Et sic diuidēdo semꝑ de tpe quo mouebat.b.c.ꝑuenim^9 ad aliqđ tps min^9 q̄ sit tps in quo mouebat.a.b.qꝛ oē finitū trāscēdit p diuisionē. Sequit ḡ ꝙ minor potētia moueat in miori tpe:qđ est īpoīe. Relinquit ḡ ꝙ in magnitudie īfinita erit po^a infinita:qꝛ.s.po^a magnitudis infinite excedit oēm po^{em} finitā. Et hoc ꝑbatū est p subtractionē tpis:qꝛ ois po^a finite necesse est ponere qđdam determinatū tps in quo mouet. Qđ ex h appet:qꝛ si tanta po^a mouet in tāto tpe:minor mouebit in minori tpe:sȝ tñ determiato.i.finito fȝ ꝯuersaȝ ꝑportionē: vt.s.quātū addit ad po^{em}:tātū diminuat de tpe. Et sic q̄tūcūqȝ addas ad potētiā finitā:dūmō remāeat po^a finita:semꝑ habebit tps finitū:qꝛ erit accipere aliqđ tps qđ erit tanto minus tpe prius dato:quāto po^a superexcrescēs ex additiōe ē maior po^a prius data. Sȝ po^a īfinita excellit ī mouēdo oē determiatū tps:sicut in oīb^9 alijs īfinitis ꝯtingit:qꝛ oē īfinituȝ sic mltitudo ⁊ magnitudo excedit oē determiatū sui gñis. Et sic manifestū ē ꝙ po^a īfinita excedit oēȝ po^{em} finitā ex quo excessus po^e sup po^{em} est sicut minoratio tēporis a tpe: vt dcm est. Unī pȝ ꝙ ꝯclusio pdcā.s.ꝙ magnitudis īfinite sit po^a īfinita:ex necītate seqt ex pmissis. ¶ Deīde cū dic.

¶ Licet aūt hoc idē:sic ēt demrare. Accipiem^9.n.magnitudis finite cuiuspiā potētiā aliq̄ generis ei^9 potētie:q̄ ī magnitudie ē īfinita:q̄ finitā potētiā īfinite

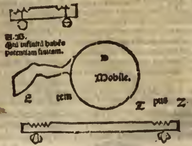
magnitudinis metietur. Ex his igitur: que dicta sunt patet fieri non posse: vt finita in magnitudine vires sint infinite: aut in infinita finite.

Co. 81. ℭ Est autem hoc demonstrare ⁊ sic. Accipiens enim quendam potentiã eandem genere ei que est in infinita magnitudine in finita magnitudine existentem: que mensurabit eã que est in infinita magnitudine finitam potentiam. Ex quidem igitur non contingit infinitam esse potentiam in finita magnitudine: neqꝫ finitam in infinita ex his palam est.

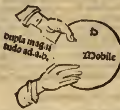
ℭ Ponit ad idem aliam demõstrationem que non differt a prima nisi in hoc ꝙ prima concludebat accipiendo potentiam finitam existentem in magnitudine finita alterius generis: hec autem secũda demõstratio procedit accipiendo quandam aliam potentiam finitam existentem in aliqua magnitudine finita eiusdem generis: cuius est magnitudo infinita. Puta si sit aer magnitudinis infinite habens potentiam finitam: accipiemus quandam potentiam finitam existentem in aliqua magnitudine finita eiusdem generis. Hac positione facta: manifestum est ꝙ potentia finita magnitudinis finite aliquotiẽs multiplicata mẽsurabit potentiã finitã q̃ ẽ i ifinita magnitudie: q: oẽ finitũ mẽsurat ab aliq̃ finito miori aliq̃tiẽs sumpto: vl' ẽt excedit. Cũ g̃ i magnitudie eiusdẽ gñis oporteat ꝙ maior magnitudo hẽat maiorẽ potentiam: sicut maior aer hꝫ maiorẽ potẽtiã q̃ꝫ minor: necẽ erit ꝙ illa magnitudo finita q̃ hẽbit eandẽ pportionẽ ad magnitudinẽ finitã prius acceptã: quã hꝫ potentia finita ifinite magnitudis ad potentiam magnitudis finite prius accepte hẽat eq̃lẽ potentiam potentie magnitudis ifinite. Sicut si potentia finita magnitudis ifinite sit cẽtupla potentie finite cuiusdã magnitudis finite date: oportebit ꝙ magnitudo q̃ est cẽtupla illius magnitudis potentie finite hẽat eq̃lẽ potentiam magnitudis ifinite: ex quo pportio i re eiusdẽ gñis augent magnitudo ⁊ potentia. Hoc aũt ẽ ipoßẽ qḋ ꝯclusum ẽ: q: opꝫ vel ꝙ magnitudo finita eẽt eq̃lis ifinite: vel ꝙ minor magnitudo eiusdẽ generis hẽat eq̃lẽ potentiam maiori. Est g̃ impoßẽ ⁊ pꝰ ex quo sequit̃. s. ꝙ magnitudo infinita hẽat potentiam finitã. Sic ergo epilogando concludit duas conclusiones demonstratas scilicet ꝙ in magnitudine finita non possit esse potentia infinita: ⁊ ꝙ in magnitudine infinita nõ possit esse potentia finita. LEC. XXII.

ℭ Demonstratio ꝙ nulla magnitudo vel quantum infinitum habet potentiam finitam.

ℭ Tempus in quo quantum infinitum potẽtie finite movet. d.

ℭ Sed de his que feruntur bene sese habet: aliquã p̃mo dubitationẽ afferre. Nã si omne qḋ movet ab aliquo moveatur: quo pacto eorum que seipsa movent continue nõnulla moventur: eo ꝙ moverat nõ tangẽte: vt corporum ea que proijciuntur.

De his aũt que ferunt bene se hꝫ dubitare quãdã dubitationẽ primũꝫ. Si enim omne qḋ movetur movet ab aliquo: q̃cũqꝫ nõ ipsa seipsa movẽt: q̃õ movent aliq̃ ꝯtinue nõ tangẽte eo ꝙ movet vt proiecta. Co. 82.

Postq̃ꝫ Phs oñdit duo q̃ sũt necessaria ad p̃ncipale ppositũ oñdẽdũ. s. ꝙ potentia finita nõ possit movere tpe ifinito ⁊ ꝙ potentia ifinita nõ possit eẽ in magnitudine finita. Nũc accedit ad pbãdũ 3m. i. vnitatẽ p̃mi motoris. Et circa hoc duo facit. Prio. n. oñdit ꝙ pp diversitatẽ motoꝝ deficit ꝯtinuitas vel vnitas motꝰ i q̃busdã mobilibꝰ que vident ꝯtinue moveri. Scḋo oñdit ex hoc ꝙ p̃m motorẽ necesse est esse vnũ ibi Qm aũt in his. Circa p̃m tria fac. Prio. n. movet dubitationẽ de his q̃ pijciunt. Scḋo solvit dubitationẽ ibi Necẽ est aũt. Tercio oñdit ex hoc ꝙ motus corporis piecti nõ est ꝯtinuꝰ ibi Hoc g̃ dẽ igit̃. Circa p̃m duo fac. Prio ponit dubitationẽ. Scḋo excludit quãdã solutionẽ ibi Si aũt simul. Proponit g̃ dubitationẽ p̃mo de his q̃ ferunt pieca: q̃ talis ẽ. Oñsũ est supra i p̃ncipio huiꝰ. 8. ꝙ oẽ qḋ movet ab alio movet; dũmõ non sint de illis que movent seipsa: sicut sunt animalia: de quoꝝ numero nõ est lapis piectus. Movet aũt corporale per cõtactũ. Est ergo dubitatio quomodo proiecta cõtinue movent etiã postq̃ꝫ tangunt a movente. Videtur. n. ꝙ moveantur nullo movente ipsa. ℭ Scḋo ibi. Lec. 7. & c. 16.

ℭ Quod si hisce qui movit: ⁊ aliquid aliud simul movet: vt aerẽ: qui quidẽ movet subiens motũ simili mõ profecto fieri nequit: vt illa moveãtur ipso primo nõ tangente: neqꝫ movente. Sed simul omnia moveantur: rursusqꝫ moveri tum desinant. Cum id qḋ primo movet desinit movere necesse est: ⁊ si peride facit: vt magnes veluti si movet quod movet.

ℭ Si aũt simul movet ⁊ aliud aliqḋ qui movet.

vt aerẽ

vt aerẽ qui motus mouet: similiter impossibile primo nõ tãgẽte neqꝫ mouẽte moueri: sꝫ simul oĩa moueri ⁊ qescere: cũ primus mouẽs qescet. Et si facit sicut lapis: vt mouere qḋ mouet aliḋ.

¶ Excludit quãdã solutionẽ q̃ vĩ fuisse Platonis: q dicebat ꝙ ꝓiciẽs q ṗ mouit lapidem simul ẽt mouet cũ lapide aliqd.s.aerẽ: ⁊ aer motus mouet lapidẽ ẽt post cõtactũ ꝓiectoris. Sꝫ hãc solutionẽ excludit: qꝛ similr vĩ ipossibile ꝙ moueat aer nõ tãgẽte neqꝫ mouẽte ṗ.s. ꝓiectore: sic erat ipossibile de lapide. sꝫ vĩ eẽ necessariũ ꝙ simul dum primũ mouẽs mouet oĩa moueant: ⁊ dũ ṗm mouẽs qescit i.cessat a mouẽdo oĩa qescãt: quãuis ẽt aliquid motum a primo mouẽte sicut lapis faciat aliqd moueri: sicut id qḋ primo mouit mouebat. ¶ Deinde cum dicit.

¶ At eni hoc dicaꝰ necesse est: id qḋ primũ mouit facere: vt mouere etiã possit: aut aer: aut aqua: aut aliquid tale: qḋ quidẽ est aptũ mouere: motũqꝫ subire: sed non desinit mouere: atqꝫ moueri: sed desinit qdẽ moueri: cum his qui mouet moueri desinit. Est autẽ adhuc mouens. Quapropter mouetur alij herẽs: vt in hoc eadem ratio est: desinit aũt cũ mouendi potẽtia minor fit in eo: qḋ heret. Penitus aũt desinit: cũ antecedens non vlterius mouens fecerit: sed motũ subiens solũ. Hec aũt simul desinere alterum mouere: alterum moueri: totũqꝫ motum necesse est.

¶ Necesse aũt hoc quidẽ dicere ꝙ primũ mouẽs facit possibile ⁊ mouere: aut aerẽ huiusmodi: aut aquã aut aliud aliqḋ tale: qḋ aptũ natũ ẽ mouere ⁊ moueri: sꝫ nõ simul pausat mouẽs ⁊ qḋ moueꝰ. Sed qḋ mouetur quidẽ simul: cũ mouẽs qeuit: mouẽs aũt adhuc est. Unũ moueꝰ cũ alio habitũ: ⁊ in hoc eadẽ rõ est. Pausat aũt cũ minor virtꝰ mouẽdi fit in habito. Tãdẽ aũt qescit: cũ nõ amplius faciat qḋ priꝰ mouẽs: sꝫ motum solũ. Hec aũt necesse est simul pausare: hoc quidẽ mouẽs. Hoc aũt motũ: ⁊ totum motũ.

¶ Ponit suã solutionẽ ⁊ dicit ꝙ si 2m mouẽs mouet motũ a ṗmo mouẽte: necesse est hoc dicere ꝙ ṗm mouẽs.s. ꝓiciẽs det secũdo mouẽti.s.aeri vel aque vl' cuicũqꝫ tali corpori qḋ est natũ mouere corpus ꝓiectũ. vt possit mouere ⁊ vt possit moueri: vtrũqꝫ.n.hꝫ aer vel aq̃ a ꝓiciẽte ⁊ ꝙ moueat ⁊ ꝙ moueatur. Sed qꝛ mouere ⁊ moueri nõ de necessitate sũt in eodẽ: cũ iueniaꝰ aliqḋ mouẽs nõ motũ [nõ simul pausat mouẽs ⁊ qḋ moueꝰ.] Id est aer motus a ꝓiciẽte nõ simul cessauit mouere ⁊ moueri. Sꝫ statĩ cũ primũ mouẽs.i. ꝓiciẽs cessauerit mouere: ⁊ aer cessat moueri. Sꝫ adhuc mouet. Et hoc manifestũ est ad sensũ: qꝛ qñ aliqḋ mobile iã ꝑuenerit ad terminũ motꝰ: in ipso vltimo ꝑuẽtiõis põt mouere: sꝫ tũc nõ moueꝰ: sꝫ est in motũ eẽ. Dũ aũt 2m mouẽs mouet: moueꝰ illud qḋ ẽ habitũ i.ꝯiũr se hñs ad ipm. Et de B ẽt 3o est eadẽ rõ: qꝛ remanet mouẽs ẽt qñ nõ moueꝰ. ⁊ qꝛ 2m mouẽs hꝫ minꝰ de potẽtia mouẽdi q̃ ṗm: ⁊ 3m q̃ 2m: oꝑꝫ ꝙ cesset motꝰ ꝓiectiõis: ex hoc.s. ꝙ minor est virtus mouẽdi [in hito] i. ꝯñti: q̃ in eo in quo fuit ṗ. Et sic tãdẽ ꝑꝑ minorationẽ virtutis mouẽdi veniet ad B ꝙ id qḋ ẽ ṗm ⁊ ṗus respectu sui ꝯñtis: nõ faciet ipsum ꝯñs habere potentiã mouẽdi: sed faciet ipsum tãtũmodo moueri. Et tunc necesse est ꝙ simul duꝫ illud vltimũ mouẽs pausat a mouẽdo: ⁊ motũ ab ipso pauset a moueri: ⁊ per cõsequẽs pausabit totus motus: qꝛ vltimus motũ non põt mouere aliquid aliud. ¶ Deinde cũ dicit.

¶ His igiꝰ motus in hisce fit: que nunq̃ moueri nõnunq̃ qescere psũt: ⁊ nõ est ꝯtinuus: sed apparet. naꝫ aut deinceps collocatoꝝ: aut tãgẽtiũ est. Nõ est eniꝫ vnũ mouẽs: sed plura: quoꝝ aliud alij heret. Quocirca talis motus in aere fit ⁊ in aqua: quẽ quidã antiperistasim esse dicunt. Impossibile autẽ est alio mõ soluere ea: que dubitata sunt: q̃ dicto mõ: ipsa autẽ antiperistasis cũcta sil' mouere: moueriq̃ facit. Quare ⁊ desinunt simul: nunc aũt vnũ: qḋ cõtinue ab aliquo moueri videt. non enim ab eodem mouetur.

¶ Hic quidẽ igitur in contingentibus aliquando quidẽ moueri: aliquãdo quidẽ quiescere fit motus: ⁊ nõ cõtinuus: sed videꝰ. Aut.n. cõsequẽter entiũ est: aut tangẽtiũ. Non eniꝫ vnũ mouẽs: sꝫ habita adinuicẽ sunt. Unde ⁊ in aere ⁊ in aqua fit huiusmodi motus: quẽ dicũt quidã antiperistasim esse. Impossibile autem aliter opposita soluere nisi dicto modo. Antiperistasis auteꝫ simul oĩs moueri facit ⁊ mouere. Quare ⁊ quiescunt. Nunc aũt videtur vnum aliquid qḋ continue mouetur a quocũq̃: non.n.ab eodem.

¶ Cõcludit ex ṗmissis ꝙ iste motus ꝓiectiõis nõ sit cõtinuus. Dicit ğ ꝙ hic motus.s. ꝓiectiõis fit in corpibꝰ q̃ cõtingit aliqñ moueri ⁊ aliqñ qescere: si qua vere sunt qbus cõueniat. Qḋ pꝫ ex dictis. Quiescit.n. ꝓiectiõis motus ꝑ defectũ ṽtutis mouẽdi: vt dcm est. Patet ẽt ex ṗmissis ꝙ ille motus nõ est ꝯtinuus: ⁊ si ꝯtinuus videaꝰ. Uideꝰ.n. cõtinuus ꝑꝑ mobilis vnitatẽ: nõ tñ ẽ ꝯtinuus: qꝛ sunt diuersa mouẽtia: vt dcm est. Aut.n. ille motus est a pluribus mouẽtibꝰ ꝯñr se habẽtibꝰ: aut ẽt a pluribꝰ mouẽtibꝰ se tãgẽtibus. Quõ aũt differãt ꝯñr se hẽre ⁊ tãgere supra dcm est in.5. ⁊ in.6. Et manifestũ est ad sensum ꝙ vtroqꝫ mõ se hñtibꝰ mouẽtibꝰ diuersis põt mouere vnũ mobile: fm ꝙ ipsa mouenꝰ ab aliquo ṗ mouẽte. In his.n.q̃ moueꝰ motũ ꝓiectiõis motus fit per mediũ facile diuisibile.s. ꝑ aerẽ ⁊ aquã: in qbus ꝑꝑ diuisionẽ nõ ẽ vnũ mouẽs tñ: sꝫ multa habita adinicẽ ⁊ ꝯñr se hñtia ⁊ ꝯtacta. Et qꝛ diuersitas nõ est absqꝫ diuisione: iõ ṗdictus ꝓiectiõis motꝰ fit per mediũ facile diuisibile. i. ꝑ aerẽ ⁊ aquã: in qbus ꝑꝑ diuisionẽ de facili ꝯtingit diuersitas mouẽtiũ. Quẽ qdẽ motum ꝓiectiõis aliq dñt eẽ antiperistasiꝫ ⁊ ꝫ resistẽtiã: ex eo s. ꝙ aer circũstãs motus aliquo mõ mouet corpus ꝓiectũ. sicut supra dcm ẽ in.4. Sꝫ nõ põt ṗdicta dubitatio solui nisi eo mõ q positũ est: qꝛ si ponaꝰ cã ꝓiectiõis antiperistasis aeris: sequiꝰ ꝙ oĩa simul moueant. i. ꝙ totus aer sil' moueat ⁊ moueaꝰ: ⁊ per ꝯñs ꝙ simul qescãt oĩa: qḋ pꝫ esse falsum. Uidemus.n. vnũ aliquid eẽ qḋ cõtinue moueꝰ a quocũqꝫ moueaꝰ. Qḋ iõ dico: qꝛ nõ hꝫ vnũ ⁊ idem determinatũ mouẽs: sed mouẽtia diuersa. LEC. XXIII.

¶ Quũ aũt in hisce: que sunt ꝯtinuũ esse motũ necesse est. hic ṽo est vnus: atq̃ vnũ motũ magnitudinis cuiuspiã eẽ necesse est. Nõ enim id moueꝰ: qḋ magnitudinis est expers: ⁊ vnũꝰ eẽ atq̃ ab vno: aliogn ꝯtinuus nõ erit: sꝫ herẽs alius alij: atq̃ diuisus. Id qḋ mouet si vnũ est: aut subiẽs motum mouet: aut imobile est.

Quoniã autẽ in his que sunt necesse est semp esse motũ cõtinuũ: hic aũt vnus est. Necesse aũt vnũ magnitudinis alicuius esse. Nõ enim mouetur impar-

5. lec. 5. c. 22. 6. lec. 1. in pñ°.

4. lec. 11. s. c. 62.

T. c. 83.

tibile. Et vnus ab vno. Non.n.erit continuus: sed habitus alter alteri: ⁊ diuisus. Mouens igiť vnum: aut motum mouet aut imobile existens.

Soluta dubitatiōe quā mouerat de motu ꝓiectiōis: ex cuius solone accipit φ nō est vnus motus cōtinu⁹ q est a plurib⁹ mouētib⁹: hic accedit ad ꝑncipale ꝓpositū: vt.s.ondat vnitatē ꝑmi motoris. Et circa h duo facit. Prio ondit ꝓpositū. Scdo mouet quādā dubitatione ⁊ soluit ibi[Habet aūt dubitationē.] Circa p^m tria facit. Prio ondit vnitatē ꝑmi motoris ꝑ ꝯtinuitatē motus. Scdo quō ab vno motore ꝓcedit motus ꝯtinuus ibi[Si quidē igiť motus.] Tertio vbi sit ꝑn^m motus cōtinui ibi

Lec.10.t. 10. p totū. Lec.7.in pun°. [Necesse est aūt.] Qr aūt neċe sit eē vnū motorē ꝓbat p cōtinuitatē mot⁹ accipiēs qō supra ꝓbauerat φ neċe ē aliquē motū ꝯtinuū semp eē. Motus aūt ꝯtinuus est vnus: vt dcm̄ ē in.5. g̃ neċe ē semp accidere aliquē motū eē vnū. Ad hoc aūt φ motus sit vn⁹: neċe ē φ sit vnius magnitudinis mote: qr nō pōt moueri aliqō ĩpartibile: vt ꝓbatus

Lec.5.t. c.19. 32. est in.6. ⁊ etiā opꝫ φ sit ab vno motore. Siue.n. sint diuersa mobilia siue diuersi motores: nō erit vnus mot⁹: ⁊ ꝑ ꝯñs nec ꝯtinu⁹: sꝫ erit vn⁹ mot⁹ diuisus ab alio diuisiōe mobilis vł motoris: ⁊ ꝯñr se hñtes. Neċe ē igiť mouēs eē vnū: qō vł moueat motū: vel moueat imobile exñs. ℂ 2⁹ ibi.

ℂ Si igiť mouet: simul sequať ipsuꝫ: atqꝫ mutetur: ⁊ insup ab aliquo moueať oportet. Quare stabiť atqꝫ ad id accedeť: qō mouet: ⁊ est imobile. Hoc enim nō simul mutari necesse est: sed poterit semp mouere: nā hoc pacto mouere sine labore profecto est.

ℂ Siquidē igitur motū cōsequi oportebit ⁊ mutari ipsum. Simul aūt moueri ab aliquo. Quare stabit ⁊ veniet in ipsuꝫ moueri ab immobili. Hoc aūt nō necesse est simul mutare: sꝫ semper poterit mouere. Infatigabile.n. est sic mouere.

ℂ Ondit quō ab vno motore possit eē mot⁹ ꝯtinu⁹. Et circa hoc duo fac. Prio ondit quō ab vno motore possit esse vnus mot⁹ ꝯtinu⁹ semp. Scdo quō sit regularis ibi[Et regularis.] Dicit g̃ p̃. φ mot⁹ ē vnus q est ab vno motore sicut dcm̄ ē. Aut g̃ ē a motore moto: aut a motore nō moto. Si qdē igiť sit mouēs motū: sequiť φ moueť ab aliquo: s̄m ea q̃ supra ꝓbata sūt. Sꝫ h nō pōt ꝓcedere i ĩfinitū: vt supra ꝓbatū ē. Quare stabit iste ꝓcessus motoꝝ ⁊ mobiliū:

Lec.7.t. c.27.28. Lec.9.t. c.34. ⁊ ꝑueniet ad aliqō p^m mobile qō moueť ab imobili motore: qō qdē nō hꝫ neċitatē vt moueat: qr nō mouetur ab alio. Qō.n. ab alio moueť: ex neċitate mouet: sꝫ φ iponiť ei neċitas a suo motore. Et qr mutať a sua dispōne nō pōt semp mouere vniformiter. qr variať dispō ei⁹. Sꝫ mouēti nō moto nō iponiť neċitas ab alio: nec mutať dispō ei⁹ vñ nō ex neċitate mouet: sꝫ pōt semp mouere.s. absqꝫ sui mutatiōe: qr sic mouere.s. absqꝫ sui mutatiōe: est ĩfatigabile. Ex hoc.n. accidit fatigatio in mouēdo aliqbus motorib⁹: qr sił ⁊ ipi mouenť: ⁊ ex fatigatiōe ꝯtingit φ nō semper pñt mouere. Uñ relinquiť φ mouēs nō motū pōt mouere motu cōtinuo sempiterno. Et qr ad ꝑfectā mot⁹ ꝯtinuitatē ⁊ vnitatē requiriť φ motus sit regularis ⁊ vniformis. vt in qnto habitum est. Ideo consequenter cū dicit.

Lec.2.t. c.4. ℂ Est hic motus: aut solus: aut maxie est vniformis. Id.n. qō mouet nullā subit mutationē. Id ēt qō ab illo moueť: vt mot⁹ sit siłis: nō subeat mutationē opꝫ.

ℂ Et regularis hic motus est: aut solus: aut maxime. Non enī habet mutationē neqꝫ vllā mouēs. Oportet aūt neqꝫ qō mouetur iuxta illud habere mutationē: q̃tinus similis sit motus.

ℂ Ostēdit φ motus q est a motore imobili sit regularis: ⁊ dic̃ φ iste solus motus est regularis q ē a motore imobili: vel si aliq alij sūt regulares: iste est maxie regularis. Uiť aūt hac distīctiōe: qr dispō mouētis qñqꝫ ꝑ aliqō tps manet eadē: nō variata ad minus s̄m sensum. ⁊ s̄m hoc vz ꝑ aliqō tps mouere motū vniformē: qr tale mouēs nō hꝫ nisi vnā mutationē. Qō dicit ad ondēdū φ quedā mouētia sunt q̃ nō moueнť eo motu quo mouēt: sic corpus celeste nō moueť motu alteratiōis: sꝫ moueť quodā alio motu.s. motu locali. Sed p^m mouēs oīo imobile nulla mutatiōe moueť. Nec solū reqriť ad hoc φ mot⁹ sit regularis ⁊ vniformis φ mouēs sit oino imobile: sꝫ ēt opꝫ ad h φ[sit motus siłis].i. vniformis: φ id qō moueť nō hēat aliquā mutationē iuxta hāc q̃ moueť a motore imobili. Sic̃ corpus celeste moueť a motore imobili localr: ⁊ iuxta illā mutationem non habet aliq̃. Si.n. alteraretur non semper remaneret eadeꝫ dispositio ad motū: ⁊ sic non esset motus eius vniformis. ℂ Deinde cum dicit.

ℂ Atq illud: aut in medio: aut in orbe esse necesse est. Hec enim principia sunt. At ea: que propinquissima sunt mouēti: sūma cum celeritate moueнť. Talis aūt est ipsius totius motus. Illic igitur est id: qō mouet.

ℂ Necesse est aūt aut in medio aut in circulo eē. c.84.
Hec.n. pricipia sūt: sꝫ citi⁹ moueнť: ꝓxima mouēti. Hui⁹ aūt ē toti⁹ mot⁹. Ibi ergo est mouēs.

ℂ Ondit vbi sit ꝑn^m motus cōtinui ꝑmi. Et qr ondsuꝫ ē φ prim⁹ mot⁹ ē circularis: q qdē mot⁹ cōpetit magnitudini circulari: neċe ē φ p^m ꝑn^m hui⁹ mot⁹ sit aut in medio.i. in cētro: aut in circulo: qr illa sūt ꝑn^a magnitudis circularis. Licet.n. i magnitudie circulari a cētro ad circūferētiā ducant. vñ neċe ē φ alteꝝ istoꝝ accipiať sic ꝑn^m: ⁊ alteꝝ sic termin⁹. Ondit aūt ꝯñr φ ꝑn^m p^m mot⁹ ē i circulo tali rōne. Oīa mot⁹ q̃to ē ꝓpingor p̄ mouēti tāto est velocior: ⁊ magis recipit ipressionē mouētis. Sꝫ ita videm⁹ in motu toti⁹ firmamēti q ē a p̄ motore imobili: φ q̃to aliqō mobile magis appropiquat supme circūferētie: tāto citi⁹ moueť: g̃ mouēs ē i circulo ⁊ nō i cētro. Hui⁹ igiť rōnis maior manifesta ē. Sꝫ ad euidētiā minoris ꝓpositiōis ꝯsiderādū φ i corporib⁹ celestib⁹ inueniť duplex mot⁹: vn⁹ q est toti⁹ firmamēti quo.s. totū firmamētū reuolniť ab oriēte in occidētē motu diurno. ⁊ ille ē ꝑm⁹ mot⁹. Alt⁹ mot⁹ ē quo stelle moueнť ecōuerso ab occidēte i oriētē. In h aūt scdo motu tāto vnūqōqꝫ celestiū corpoꝝ veloci⁹ moueť: q̃to ꝓpinquis ē cētro: vt pꝫ s̄ꝫ cōputationē astrologorū q motui lūe deputāt tps vni⁹ mēsis: soli vo mercurio ⁊ veneri vnū annū: marti vo duos: ioui duodecī: saturno triginta: ⁊ stellis fixis trigintasexmillia annoꝝ. Sꝫ s̄ꝫ motū toti⁹ firmamēti ē ecōuerso. Nā q̃to aliqō celestiū corporuꝫ ē remoti⁹ a terra: tāto veloci⁹ moueť: qr ꝑtrāsit maiorē magnitudinē i eodē tpe. Maiores.n. sunt circūferētie circuloꝝ magis a cētro distātes: ⁊ tñ oīa corpa celestia s̄ꝫ motū toti⁹ eodē tpe reuoluuнť: ⁊ sic opꝫ supiora eē velociora. Uñ relinquiť φ ꝑncipiū ꝑmi mot⁹ nō sit i cētro: sꝫ i circūferētia. ℂ Sꝫ tūc oriť dubitatio de ꝯclone. Primū.n. mouēs vt infra ꝯcludet: ē idiuisibile: ⁊ nullā hñs magnitudinē: nec eius po⁹ est po⁹ in magnitudie. Qō aūt ē hui⁹ nō vz hēre determinatū sitū in corpe: nō g̃ ꝯtigit p̄ motori eē magis in vna pte ꝑmi mobilis q̃ in alia. ℂ Sꝫ dōm est φ dz p̄ mouēs eē i aliq̃ pte sui mobilis: nō per determinationē sue sube: sꝫ per efficiētiā motus: qr ex aliq̃ pte sui mobilis mouere icepit: ⁊ iō poti⁹ dz eē i celo q̃ in terra: ⁊ poti⁹ i oriēte: vñ icipit: qō nō pōt itelligi s̄m aliq̃ affixionē motoris illius ad ptē determiatā mobilis: cū nō sit aliq̃ ps determinata mobilis semp in oriēte: sꝫ que nūc est in oriēte: post

modū

modū est in occidēte. Et sic p3 q dr eē vtus mouēs i oriēte p īfluētiā mot⁹: ⁊ nō p determiatonē sue sube. Est etiā cōsiderādū in motu spere: q finis in motu h3 q̄ddā imobilitatē: ptes.n. mouent mutādo locū subo ⁊ rōne: s3 totum mouet mutādo locū rōne: ⁊ nō subo: vt i.6. dictū ē. Et hec duo attribuunt duob⁹ pncipijs magnitudis spice de qbus hic fit mētio. Nā pn^m mot⁹ ē ex pte circūferētie: pncipiū aūt imobilitatis est ex fixione centri. ⸿ Deinde cū dicit.

Lec.2.1. c.65.

⸿ Existit autem dubitatio si fieri possit: vt quippiam motum subiēs continue moueat: sed non vt id: quod iterum: iterūq3 pellit ex eo continue mouet: q2 motus deinceps sunt.

T.c.65. ⸿ Habet autem dubitationē si cōtingat aliquod quod mouetur mouere continue: sed non sicut impellens iterū ⁊ iterū cōsequenter eē cōtinue.

⸿ Mouet quādā dubitationē circa pdicta. Et p̄ mouet eā. Scdo soluit ibi [Aut.n.ipm.] Dixerat.n. supra q mouens imobile pōt cāre motū ɔtinuū: ⁊ iō hic ɔīr ingrit vtrum aliqd mouēs motū possit cāre aliquē motū ɔtinuū: ita.s. q sit vere ɔtinuus absq3 aliq̄ itercisiōe: sicut accidit itercisio cū aliqs ipellit aliqd corpus: ⁊ iteruz ipellit alia vice. Manifestū est.n. q ille motus q sic ɔtinuat ex pte mobilis: nō est vere ɔtinuus: eo q motiōes nō sunt ɔtinue. sed vna se h3 ɔīr ad aliā. Nō.n. cōtinue ipellit: sed intercise: ita q impulsio ɔīr se h3 ad impulsionem. ⸿ Secūdo ibi.

⸿ Aut enim ipsum pellere: vel trahere: vel vtrūq3 facere oportet: aut aliud: aliudq3 succedēs perinde atq3 fit in hisce: que projiciuntur: vt antea diximus: si cum facile diuisibilis sit: vel aqua: vel aer. aliud semper mouet subiens motum. At neutro modo motus vnius esse potest: sed plures herentes erunt. Solus igitur is est continuus motus: quo id: qd est in mobile mouet. Semper enim similiter sese habēs: ⁊ ad qd mouetur: similiter ⁊ continue sese habebit.

⸿ Aut eni ipsu3 oportet ipellere: aut trahere: aut vtraq3: aut aliqd aliud ɔtingēs aliud ab alio. sicut olī3 dictū est in his que pījciuntur. Si aūt cum diuisibilis sit aer aut aqua mouet: s3 sicut semp motus: vtrobiq3 aūt nō possibile est motū vnu3 esse: sed habitū. Solus itaq3 cōtinuus est quem mouet imobile. Semp eni similiter se habens: ⁊ ad id qd mouet similr se habebit ⁊ continue.

⸿ Soluit pdictā dubitationē. ⁊ dīc q nullū mouēs motuz pōt cāre ɔtinuū motū. Neče ē.n. dicere q mobile qd cōtinue vī moueri: aut moueat imediate p totū motū ab ipo mouēte moto: aut p multa media: quorū vnū ɔtingat ab alio: sicut dcm ē in motu piectionis. Et ista diuisio h3 eqlr locū: siue mouēs motuz moueat ipellēdo: siue trahēdo: siue vtroq3 mō: vt accidit i motu vtigis: vt supra in. 7. dictū est. Nec ɔtingit plurib⁹ modis aliqd localr moueri a mouēte moto p se ⁊ nō p accīs. Et q2 dixerat q i his q̄ pyciunt ē aliud ⁊ aliud mouēs: ⁊ h vī eē falsum: pp h q piectū ɔtinue vī moueri ab aere vno existe. Iō ad h excludēdū. subiūgit q cū aer aut aq̄ sit facile diuisibilis: ex h mouet q̄si aliud ⁊ aliud mouēs: s3 tn̄ mouet sicut semp mot⁹ q̄ddiu durat mot⁹ corpis piecti. Et q̄uis videat eē vn⁹ aer: tn̄ ē ali⁹ ⁊ alius p diuisionē. Utrobiq3 aūt .i. siue mouēs motū moueat ipellēdo: siue trahēdo: nō pōt eē vn⁹ mot⁹. s3 opz q sit hitus .i. ɔīr se hns p rōnē q̄ supra posita ē i motu piectionis. s. ex diuersitate mouētiū. Relinqt ḡ q solus mot⁹ q

Lec.3.1. c.66.

est a motore imobili possit eē sp ɔtinuus. q2 mouēs se h3 semp silr s3 eādē dispōnē in seipso. ⁊ iō semp ɔtinue pt se silr hēre ad mobile. vt. s. semp vniformiter moueat ipm. Est at hic attēdēdū q sempiternitatē ɔtinui motus attribuit h Phs imobili⁹ motoris supra at ifinite po^e eē⁹. Nā sempiternitas mot⁹ ɔtinui si attēdat s3 reiterationē motus respicit imobilitatē mouētis: q2 si sp silr se h3: poterit sp reiterare eodē motu. S3 ifinita vtus mouētis respicit ad totā mot⁹ sempiternitatē vl ifinitatez: sicut supra dcm ē. Est ēt attēdēdū: q q2 nullū mouēs motū pōt cāre motū ɔtinuū sempiternū: iō in. ii. meta^ce. pbare itēdit multitudinē motoꝝ imobiliū s̄m multitudinē celestiū motuuz: quasi illa cōsideratio sequat ad istā. ⸿ Deinde cū dicit. Nota.

⸿ His hoc pacto determinatis: patet impossibile esse primum mouens atq3 imobile magnitudinem vllam habere. Nam si h3: aut finitam: aut infinitā ipsa3 eē necesse est. At demonstratum est prius in naturalib⁹ fieri nō posse: vt magnitudo sit infinita: ⁊ nūc demōstrauimus finitam magnitudinem infinitas vires habere non posse: ⁊ impossibile insuper esse infinito in tempore quicq̄ a magnitudie finita moueri. Primū autem mouens eterno motu: infinitoq3 tempore mouet. Patet igitur ipsum indiuisibile: ac vacareq3 ptibus: ac magnitudinem nullam prorsus habere.

Adde, more gr... corum intellige... qui faciunt duos primos metaphysice primum ma... tem, et prim... minorem ap... llantes secun...

T.c.84. ⸿ Determiatis aūt his manifestū est qm̄ impossibile est primū mouēs ⁊ imobile hēe aliquā magnitudinē. Si.n. magnitudinē h3: necesse ē aut finitā ipsa3 eē: aut ifinitā. Infinitā qdē igit q nō cōtingit magnitudinē eē: ōnsuz est prius in physicis. Q2 aūt impossibile est finitam habere infinitā potentiā: ⁊ q impossibile est a finito moueri aliqd s̄m infinitū tps: demōstratum est nunc. Primū aūt mouēs: ppetuū mouet motū: ⁊ infinito tpe. Manifestū itaq3 q indiuisibile est ⁊ impartibile: ⁊ nullam habens magnitudinem.

⸿ Ex pmissis demōstratis cōcludit pncipale itētū ⁊ dīc q impōle est p^m mouēs imobile hēre aliquā magnitudinē vel ita q ipm sit corpus: vl q sit virt⁹ in corpe: q2 si hēret aliquā magnitudinē aut eēt finita: aut ifinita. Ōnsuz est aūt supra in tertio in cōib⁹ nature: q nō ē pōle eē aliquā magnitudinē infinitā. Relinquit ḡ si h3 magnitudinē q habeat magnitudinē finitā. Et ex h pbat q ipōle est finitā magnitudinē habere potētiā ifinitā. Q2 aūt pmuz mouēs imobile neče sit habere potētiā ifinitaz pbat p id qd supra demōstratū est: q ipossibile est a potētia finita moueri aliquid s̄m infinitū tēpus. Primū aūt mouens causat perpetuū motū ⁊ cōtinuū ⁊ tēpore ifinito vnus ⁊ idē existēs: alioquin motus ille non esset ɔtinuus. ergo habet potentiā infinitā. ⁊ sic non habet magnitudinē finitā nec infinitā. Manifestū est itaq3 q primū mouēs est indiuisibile: ⁊ q nullā partē habet: sicut: etiā est idiuisibile punctū: ⁊ etiā sicut oīno nullā magnitudinē quasi extra gen⁹ magnitudinis existēs. Et sic terminat Phs ɔsiderationē cōem de reb⁹ naturalibus in p̄mo pncipio totius nature: qui est super oia deus benedictus in secula seculoꝝ. Amē.

Lec.7.8 pn°. i fine Lec.1.

⸿ Expliciūt pclarissima Cōmētaria Diui Thome Aquinatis ordis pdicatoꝝ. Aristotelis fidissimi iterptis in Octo libros physicoꝝ: correctioni cū duob⁹ textib⁹ q̄ diligētissime tradita: sūmoq3 studio singulr ordinata ac impressa.

¶ Questiones Angelici atqȝ sanctissimi doctoris Thome Aquinatis de Formis Incipiunt.

Omnes homines natura
Capite p̄ prohemij in p°
scire desiderant. Ph̄s in primo metaphysi
ce. Secundū ꝙ patet ex auctoritate p̄mis
sa. omni hoī inest nāliter desideriū ad sciē
dum. Cuius rō nulla alia eē videtur. nisi ꝙ
cum desideriū oīs creature naturaliter fe
ratur in bonū: eo ꝙ ipsū est p̄mū ⁊ vniuersale appetitus
seu voluntatis obiectū: bonū autē oīs rei sit eius ꝑfectio:
oportet vt in hoc nāle hoīs desideriū inclinetur ꝙ ipsum
hominē ꝑficit inquātū est hō: cū autē hō illud qđ est sit ꝑ
Capite. 9 intellectū ſm ph̄m in. 6. ethicoꝝ. intellectus aūt ꝑfectio
sit scia seu cognitio v̄itatis. sequit̄ ꝙ ⁊ hō ſm naturā ⁊ sci
re desiderat: ⁊ cognitionē appetat veritatis. Scđm autē
Auicēnā p̄m qđ cadit in intellectu ens est: ex quo vlterius
sequit̄ ꝙ cū scia per intellectū acq̄rat̄: desiderare sciaȝ ni
hil aliud est q̄ȝ entis cognitionē appetere. Manifestū est
autē ꝙ vnūquodqȝ intātū est ens inquātum est actu ſm
T. c. ii. ph̄m in. 2. physicoꝝ. Unūquodqȝ aūt est actu ſm formā
suā: quare cū cognitio rei causet̄ ex suis p̄cipijs: patet ꝙ
cognitio entis ex cognitione formarū dependeat ad mi
nus in ipsis rebus naturalibus ⁊ mutationi subiectis: lȝ B
etiā in omnibus habeat veritatē: sicut patet in reb° diui
nis de quibus ꝑfecta nō habet̄ sci a nisi q̄ñ earū cognoscū
tur q̄ditates: q̄ꝛ nihil aliud sunt q̄ȝ ipse forme subsistētes
⁊ simplices. Ex quibus oībus satis patet ꝙ cū oīs rerū co
gnitio depēdeat quodāmō ex cognitione formarū: ex quo
naturale inest hoī desideriū ad sciēdū. ꝙ multū obsequi
mur hoīs desiderio nāli si de formis ſm facultatē nostre
modulū elucidauerimus veritatē. Et hoc necessariū iudi
cauimus eē: tū ꝓpter ph̄oꝝ de formis s̄nias diuersas: tum
q̄ꝛ pauca ⁊ obscura adeo vt rudiū excederēt ingenia inue
niebantur esse dicta de formis: vt sic dū iuuenes ⁊ imbe
cilles ingenio maiorū nostrorū de formis altas ⁊ profun
das s̄nias: ⁊ lȝ sufficiētissime traditas ad plenū capere seu
intelligere nō pñt: saltē ⁊ si minus sufficienter: apte tamē
etsi rudi ter hec tradita a rudi discipulo rudes cōdiscipuli
facilius capiant ⁊ addiscāt. ¶ Erit aūt hic modus seruā
dus in tractādo de formis: vt. s. ꝑus tractet̄ de formis ſm
suā nām ꝯsideratis. 2° v̄o de ipsis in cōparatione ad alia.
¶ Circa primū aūt erit disputatio de tribus. ¶ Et primo
de ipsarū formarū substātia. ¶ 2° de ipsarū formarū ori
gine seu ꝓductionis modo. ¶ 3° aūt de ipsarū formarū
cōditiōe: seu q̄litatibus ⁊ ꝓprietatib°. ¶ Et p̄mo circa p̄m
Nō p̄ma duo q̄runt̄. ¶ Primo q̄rit̄ an ipse forme sint. ¶ 2° q̄d sint.

¶ Utrum forme sint. Articulus primus.

Prīa rō. Ad primū sic proceditur. Uidetur ꝙ for
me naturales nihil sint. In oī
enim re nāli inuenimus accītia: ⁊ dimēsiones
proprias: ⁊ passiōes: ⁊ quicquid est preter hec vī
esse suba rei: sed si per intellectū a quacūqȝ re
naturali sepent̄ dimēsiones ⁊ accidentia omnia: nihil vī
nisi mā remanere: ergo ipsa mā sola videt̄ eē suba rei: ac
per ꝯn̄s forma substātialis nihil erit. ¶ P̄. Omne qđ est
2° ratio. in rebus nālibus est per generationē ꝓductū: sed forme
T. c. 53. ſm ph̄m in. 7. meta^ce. nec generant̄ nec corrūpunt̄: quare
(vt vī) in reb° nālibus nulle forme sunt nec substātiales:
p° ratio i oppositū. nec accītales. ¶ In oppo^m est: q̄ꝛ Ph̄s in. 2. physicoꝝ po
T. c. 28. nit q̄tuor cāꝝ genera: ⁊ iter q̄s vnā dicit esse formā. ¶ P̄.
Unūqđqȝ cognoscit̄ per formā suaȝ: eo ꝙ cū mā hēat rō
T. c. 65. nē infiniti: de se cognoscibilis nō sit ſm ph̄m in. 3. phy^c. si
ergo in reb° nālibus nulla sit forma: sed solū mā. de ipsis
nulla poterit hāri cognitio: cuius ꝯriū manifeste videmus.

Respondeo dicēdo ꝙ q̄ꝛ humana cognitio est po R̄sio.
tētialitati admixta sicut pȝ: q̄ꝛ habet
ortū a sensu: cui° obiectū nō est oīno a cōditiōib° mālib°
denudatū: vt plurimū humana natura facilius deuenit
in cognitionem eoꝝ que sunt nota sensui: cuiusmodi sunt
materialia ⁊ potentialitati admixta: quā in cognitionem
eoꝝ que sunt nota nature: cuiusmodi sunt forme ⁊ actus.
Propter qđ ⁊ oēs antiqui naturales solā māmm dixerunt
esse rerū nām: sicut patet per ph̄m in primo meta^ce. ⁊ i. 2.
physicoꝝ. Sȝ tñ hec positio falsa ē ⁊ ipossibilis. pōt multi Capite. 3 phe.
pliciter ostēdi. ¶ Et primo ex actualitate essendi. Cū eni T. c. 7.
ſm cōem oīum s̄niam materia sit illud ad qđ stat omniū p° rō qua
rerū resolutio: ⁊ tale sit simplex de necitate: eo ꝙ oporte probatur
ret alias in infinitū abire: opȝ necessario vt ipsa mā in se formas eē
cōsiderata sit simplex: qđ etiā alibi ꝓbatum est: dum. s. de
ipsa mā tractaret̄. Per nomē ergo materie aut significat̄
actus: aut potētia cōpositū cū ipsa sit simplex vt dictū est
significari nō pōt. Si aūt dicat̄ ꝙ per materie nomen si
gnificat̄ natura quedā que ſm se est actus tñ: tunc in eq
uoco disputamus: eo ꝙ per nomē materie significabim°
formā. Sed tñ ſm istū itellectū adhuc impossibile est ꝙ
res naturales sint sola materia: eo ꝙ ſm Ph̄m vnūqđqȝ 3° de aīa
intātū est intelligēs inquātū est actu: ita si oēs res natura t. c. 15.
les ſm subam eēnt sola mā sequeret̄ ꝙ essent actus: ⁊ per
cōsequēs ꝙ oēs eēnt actu intelligētes: qđ est ꝯtra sensuȝ.
Relinquit̄ ergo ꝙ per māe nomē designet̄ q̄dā nā: que
ſm se sit quedā potētia passiua. Hoc aūt per se subsistere
nō pōt. Uidem° aūt ad sensum ꝙ res naturales sunt actu
sube: ⁊ actu subsistunt: quare cū ſm Auicēnā ex potentia
suba non possit fieri suba in actu nisi per aliquid qđ ſm
se sit suba ⁊ actus: oportet necessario dicere ꝙ in rebus na
turalibus nō solū sit mā: verū etiā alia quedā natura que
ſm suā essentiā sit substātia ⁊ actus. Et per hoc nos intel
ligimus formā. ¶ 2° ex mō agēdi ipsius cause prime. Cuȝ 2° rō.
enim oē agēs agat sibi simile inquātū est agēs: necesse est
in omni effectu aliquā similitudinē agētis existere: q̄ꝛ in
hoc agētia per itellectū ab agētibus per naturā nō distin
guunt̄ nisi ꝙ agētia per nām ad ipsoꝝ actionē sufficit so
la nā seu q̄ditas ꝓducētis. Ad actionē aūt agētiū per in
tellectū inquātū agētia sunt nō solū natura requirit̄ ve
rūetiā exēplaris forma quā hñt in mēte: per quā ⁊ suas or
dinant ⁊ regulant actiones: ⁊ ideo ad perfectionē effectus
ab agēte per intellectū opȝ vt effectus aliquā similitudi
nem habeat ad formā que fuit in agente sue productiōis
principiū vel exēplū. Cū ḡ deus sit agēs per itellectū: opȝ
vt oīaȝ quecūqȝ ꝓduxit in se prehēat similitudines idea
les: ⁊ per ꝯn̄s vt eius effectus intantū perfici dicantur in
quātū formaꝝ idealiuȝ aliquā similitudinē representāt:
vt sic in rebus naturalibus non solū inueniatur materia:
verūetiā illarū formarū idealiū aliqua similitudo quaȝ
alio noīe dicimus formā. Quare manifestū est ꝙ ad per
fectionē rerū naturaliū requiritur vt in eis non soluȝ sit
materia: verūetiā forma. Lȝ enim ille idee non solū for
me verūetiam materie similitudines ⁊ cause sint: in se tñ
considerate forme sunt: ⁊ ideo ad perfectionem vniuersi
requirebatur vt in rebus naturalibus non solū materia:
verūetiā forme essent. ¶ 3° ex naturali rerū origine. Cuȝ 3° rō.
enim oēs res naturales ꝓducant̄ per generationē ⁊ motū:
illud de necessitate oportet esse in rebus naturalib° ad qđ
motus de necessitate terminat̄: ⁊ sine quo motū impoīe ē
terminari. Manifestū est aūt ꝙ radix ⁊ principiū motus 3. phy^ce.
est potētia ſȝ Ph̄m. Quare tādiu durabit motus quādiu c. 9.
potētia imperfecta manebit. Impoīe ē aūt ꝙ potētia ali
cuius ꝑficiat̄ vel terminet̄ ad potētiā solū: q̄ꝛ tūc idē eēt
p̄m motus ⁊ terminus. qđ est ipoīe. Opȝ ḡ ꝙ si motus ge
nerationis

nerationis terminari debeat φ b fiat per aliquem actū terminātē mobilis ptātez. Hoc aūt nō pōt eē nisi forma: cū eē actuale a forma nunq̄ separet. Quare vel opʒ dice re φ nunq̄ alicuius rei generatio termineē: qd̄ est ɔtra sensum: vel φ forme alique nāles sint in rebus nālibus.

Ad pmū ❡ Ad pmū aūt dōm est φ in re nāli nō solum sunt accidentia τ ppie passiones: imo vlterius cum accidens presupponat sbām τ ad ipsam sequatur: opʒ necessario in re aliquid aliud pexistere oibus accītibus ſm nām: per qd̄ res habeat esse substātiale: seu nām sbe: τ hec est forma

Ad 2m substantialis. ❡ Ad 2m dicendum φ illud per se generaē qd̄ per se habet esse: forme aūt naturales non habent per se eē: τ ideo ſm pħm nō generanē per se. sed per accidens vʒ ad generationē compositi cui dāt esse.

❡ Utrū forma sit simplex vel aliqd cōpositū. Arti. 2ª.

Prīa rō AD secūdum sic pcedit. Videē φ forme sint aliquid compositū: τ nō actus simplex. Omne enim ens aut est actus purus: aut potentia pura: aut cōpositum: sed forma nō pōt eē actus purus: qꝛ hoc conuenit soli deo. Similr nō pōt esse potētia pura: qꝛ hoc dicit oīno mā τ nō forma: ergo forma si debeat eē opʒ φ sit ali

Cōfirmatio. quod cōpositū ex potētia τ actu. ❡ Et vlterius cōstat φ nihil est simplicius sua cā: nulla aūt cā nālis efficiens est actus purus: sed oēs forme nāles pducūē per generationem ab aliquo nāli agēte: ergo nec forma nālis erit oīno

Scda rō simplex τ purus actus. ❡ P. Si forma sit aliquid opʒ φ sit cā essendi ipsi rei cuius est forma: sed forma nullo mō pōt esse alicui rei cā essendi: ergo forma nihil erit. Probatio medie. Nihil qd̄ acqrit eē ad eē alterius pōt eē causa eēndi eius: sed forma cū nō genereē per se ſm pħm. 7.

T. c. 53. metaphysice. acqrit eē vel nō eē per accñs ad eē cōpositi:

3ª ratio ergo forma nō est cā eē rei. ❡ P. Illud ē exemplar τ rō quiditatis rei per qd̄ res habet eē illud qd̄ est. Sed vnaqueqʒ res nālis esse τ sbām habet ab ipso agente specifico: ergo cum agens specificū nō sit forma tm̄: videtur ad minus φ forma nō sit rō quiditatis rei. vt dicit pħs in

T. cō. 28. 2º physicoꝝ. ❡ P. Aīa nostra est quedam forma nālis:

5ª ratio cū de ipsa pħs nālis determinet: sed aīa nō pōt eē causa essendi ipsi hoī: cū eē humanū sit corruptibile: τ aīa sit incorruptibilis. Silr etiā aīa rōnalis non est oīno simplex actus cū sit hoc aliquid τ per ɔñs composita ex potentia τ actu: ergo cū eadē sit rō de vna forma τ de oībus: videē φ nulla forma sit rō essendi ipsi rei: vel φ sit actus tm̄.

Ad opp ❡ In contrarium est: qꝛ actus pportionatur ei cuius est actus. sed esse qd̄ est actus forme est simplex: ergo forma ad quam talis actus sequitur erit simplex. ❡ P. Pħs di

T. cō. 28. cit expresse in. 2. physicoꝝ. τ in. 7. metaphysice. φ forma

T. c. 54. est rō τ exemplum qd̄ quid erat esse.

R. isio RESPONDEO dicendo oīs forme physice tā in hoc consistit vt sit actus: τ rō: τ exemplū

T. cō. 28. quiditatis rei cuius est forma ſm pħm in. 2. physicoꝝ. τ in. 7. metaphysice. ❡ Ad cuius euidentiam sciēdū est φ oīa que sunt in mundo siue in vniuerso intātum sunt inquantum esse prime cause que est deus participant: sicut oīa que lucent intātū sunt luminosa inq̄tū participāt naturam lucis τ esse lucis per se que est in sole vt pbauimus in 2º libro nālis phie. Et oīa que sunt calida intātuʒ sunt calida inq̄tum hnt esse caloris a pmo calido qd̄ est ignis. Cuius qdem dicti vitas fundatur super hoc qꝛ qd̄ est per participationez reducitur τ est ab eo quod est per

T. cō. 4. essentiā tale ſm pħm in 2º metaphysice. τ in. 12. τ ideo cum solus deus sit ens per essentiam suaʒ: omnia alia ab ipso intātū sunt entia inq̄tuʒ eis per modum cuiusdam participationis coicaē esse diuinū: qd̄ est esse pme cause: nō qdē φ eē diuinū veniat in cōpositione rerum: sʒ qꝛ ab

Quo si ipso diuino omnia participant esse: per modum quo τ effectus participat esse sue cause supeme. Et hoc est qd̄ dicit Dionysius. 4. c. cele. hie. φ eē oīno est que super esse est deitas. Quia vō eē diuinū est vniuersale τ infinitum: nulla aūt pfectio pōt vlr τ ifinite participari ab aliqua creatura: inde est φ opʒ φ si creature debeatur illud esse participatum: φ ipm esse diuinum determinetur τ finiatur ſm modum creature: que debet ipm recipere: eo φ vnūquodqʒ recipiaē per modum recipiētis: hoc aūt fieri non pōt nisi mediante aliqua 2ª causa vel pn̄º vel perfectione qua mediante ipsa res sit debite pportionata ad receptionem talis eē sic limitati τ determinati ſm nām possibilitatis creature inditā. Et hāc qdē nām que pfectionē per quā vnaqueqʒ res sit capax τ receptibilis ipsius esse dicimus formam. Et huius quidem exēplum videmus in luce participantibus. Nā qꝛ lux in fonte est vlr τ indeterminate. Nullum aūt aliud corpus pōt recipe vlr eē lucis sicut est in fonte suo. inde est φ opʒ aliqd eē inditum τ vnitum corporibus participantibus eē lucis: quo mediante corpus fiat susceptibile lucis. τ hoc ſm determinatū gradum τ finitum. Hoc aūt est diaphaneitas p quā vniuscuiusqʒ nā fit susceptibilis lucis: sicut τ per formā vniuscuiusqʒ nā cōstituitur in tali gradu vt sit capax esse actualis ſm determinatum gradum: τ illud per quod aliquid fit susceptiuum proprietatis alicuius opʒ eē aliquā similitudinē: sicut illud per quod ferrum fit susceptiuū pprietatum ignis est aliq̄ similitudo ignis: puta calor vel igneitas. Per formam aūt fiūt res susceptibiles diuini eē: τ inde est φ ipsam formā esse opʒ quādā participationeʒ vel similitudineʒ primi actus τ esse diuini. Ex quo pʒ φ per ipsam formā omnes res primo assimilantur agēti. Quia vō vnūquodqʒ intantum est id quod est inquantum sue anime similitudinē gerit: opʒ vt illa similitudo actus primi rebus impressa per quā effectus diuino assimilaē agēti sit omnibus rebus essendi τ nāe pn̄ᵐ quem nos pprio nomine appellamus formā: qd̄ qdē tāto est pfectius q̄to magis ad primi actus similitudinem appropinquat: siue quāto plures illius actus primi perfectiones participat. Unde ille forme que represētāt de pfectiōibꝰ pmi actus solū actū essendi: sunt in primo τ infimo gradu formaꝝ. Que aūt sūt similitudines primi actus: nō solum q̄tum ad eē verumetiā q̄tum ad hoc φ viuunt: seu viuificare possunt: cōstituūt 2m gradum formarum: que quodā nomine vocaē aīe vegetatiue. Que aūt nō sūt tātū similitudines pmi actus q̄tum ad eē τ viuere verūetiā q̄tum ad hoc qd̄ est aliq̄liter cognitionem habere lʒ imperfectaʒ: cōstituunt aliū gradū formaꝝ: que a pħis vocanē anime sensitiue. Nam sensitiua anima est prima anima que cognitione participat. Que autem sunt similitudines non solum quantum ad esse τ viuere: τ quātum ad hoc φ aliqualiter cognoscit: verumetiaʒ ad hoc φ cognoscunt cognitione intellectiua: constituunt vltimum τ nobilissimum gradum formarum in natura. Lʒ etiam inter istas sit gradus: τ hunc gradum formarum nos vocamus substantias intelligibiles. Quia vō illud quod res est: est per sue nature quiditatem ſm Philosophum in septimo me- T. c. 27.
taphysice. forma autem est que constituit naturam rei vt dictum est: ideo a philosophis forma vocatur τ est ratio quiditatis rei: siue qd̄ quid erat eē. Et qꝛ vlterius per formā non solum datur esse composito vt dictum est: sed ēt confertur vlterius composito quedam virtus qua mediāte ipm pōt sibi simile producere in natura. vt alibi ostensuʒ est. s. in sūma liº pmo. Inde est φ forma nō solū diciē rō qditatis: verūetiā diciē exēplū inq̄tū ab ipsa compo-

eni ī eisdē moueat̄: ꝛ ꝯtrījs mutatiōib⁹ mutet̄ necē ē. Nō eni ꝯdistīguūtur hic pncipiū atqꝫ finis. Circuli autē coniungunt̄: ꝛ hic est solus motus perfectus.

¶ Et q̄ qdē in circulo: nequaq̄ i eisdē ē. Qui vō ſm rectitudinē: multotiēs i eisdē ē. Eū qdē igit̄ q̄ semp in alio ꝛ alio fit: ꝯtigit moueri ꝯtinue. Qui vō in eisdē multotiēs: nō ꝯtingit. Necē ē eni sil' moueri ꝯtrios. Quare neqꝫ i semicirculo: neqꝫ i alia circulatiōe neqꝫ vna ꝯtigit moueri cō tinue. Multotiēs eni necē eadē moueri: ꝛ ꝯtrias mutatiōes mutari. Nō eni copulat principio fi nē. Qui āt circuli: copulat: ꝛ solus ē perfectus.

¶ Ponit 2ᵃᵐ rōnē dicēs: ꝙ mot⁹ circularis nō ē i eisdē: sed mot⁹ rectus multotiēs ē in eisdē. Qḋ sic itelligēdū ē. Si n. aliqd moueat̄ ab a. in b. p diametrūꝫ: ꝛ iteꝝ a. b. in. a. p eūdē diametrū: necē ē ꝙ per eadē media redeat p q̄ p̄us trāsierat: ꝛ sic pluries p eadē fert̄. Sꝫ si aliqd moueatur ab a. in b. p semicirculū: ꝛ iteꝝ a. b. in a. per semicirculum aliū: qḋ est circulariter moueri: manifestū est ꝙ nō redit ad idē p eadē media. Est aūt de rōne oppositoꝝ ꝙ circa idē ꝯsiderent̄: ꝛ sic manifestū est ꝙ moueri ab eodē i idē ſꝫ motū circularē ē absqꝫ oppōneiꝫ moueri ab eodeꝫ in idē ſꝫ motū reflexū ē cū oppōne. Sic igit̄ pꝫ ꝙ motū circularē q̄ nō redit ad idē p eadē media: sꝫ sp ptrāsit aliud ꝛ aliud. pōt eē vnus ꝛ ꝯtinu⁹: q2 nō hꝫ oppōnē. Sꝫ ille mo tus reflexus. s. q̄ dū redit in idē pluries i eisdē medijs fit ptransēūdo. nō pōt eē in ppetuū ꝯtinu⁹: q2 necē eēt ꝙ aliquid sic moueret̄ ꝯtrijs motib⁹. vt. s. ostēsuꝫ ē. Et ex eadē rōne ꝯcludi pōt: ꝙ neqꝫ mot⁹ qdē in semicirculo: neqꝫ in q̄cūqꝫ alia circuli portiōe pōt eē in ppetuū ꝯtinuū: q2 in his motib⁹ necē ē ꝙ multotiēs ptrāseāt̄ eadē media: ꝛ ꝙ moueant̄ ꝯtrijs motib⁹ q̄si debeat fieri redit⁹ ad pn̄ᵐ: ꝛ hō: q2 neqꝫ in linea recta: neqꝫ in semicirculo: neqꝫ in q̄cūqꝫ circuli portiōe copulat̄ finis pn̄⁹: sed distāt ab inuicē pn̄ᵐ ꝛ finis. Sꝫ in solo circulo finis copulat̄ pn̄⁹. ꝛ iō solus mo tus circularis ē pfect⁹. Unūqḋqꝫ eni pfectū est ex hō ꝙ attingit suū principium. ¶ Secundo ibi.

¶ Ex hac aūt diuisiōe pꝫ fieri nō posse quo ceteroꝝ motuū q̄sq̄ ꝯtinu⁹ sit. Accidit eni i vniuersis: vt p eadē q̄sqꝫ fiat. Ut i alteratiōe p mediū ipꝫ: ꝛ ī motu q̄ q̄titati acōmodat̄ p magnitudies medias: ꝛ i gnōne corruptiōeue sil'r. Nihil. n. itererst pauca q̄spiā an plā faciat ea media i q̄bus ē ipa mutatio: ꝛ addat qd an auferat: fit. n. vtroqꝫ mō vt p eadē sepe mot⁹ efficiat̄.

Cā. 74. ¶ Manifestū aūt ꝛ ex hac diuisiōe: q̄m nō ꝯtingit alios mot⁹ eē ꝯtinuos. In oīb⁹ eni accidit eadē moueri multotiēs: vt in alteratiōe media: ꝛ in eo q̄ est q̄titatis ſm media magnitudinis: ꝛ in gnōne ꝛ corruptiōe simil'r. Nihil. n. differt pauca aut multa facere: in q̄bus est mutatio: neqꝫ medium ponere aliqd: aut auferre. Utrobiqꝫ eni accidit eadem moueri multotiens.

¶ Ondit ex eadē rōne ꝙ i nullo alio gn̄e pōt eē aliqs mot⁹ ꝯtinu⁹. Et p̄ ondit ppositū. Scḋo ifert qḋdā correlariū ex dictis. ibi ¶ Manifestuꝫ igit̄ ex his. Dicit ḡ p̄ ꝙ ēt ex ista distōne q̄ ponit iter motū circularē ꝛ alios mot⁹ locales mātfestū ē ꝙ nec in alijs gn̄ib⁹ mot⁹ ꝯtigit eē aliquos mot⁹ in ifinitū ꝯtinuos: q2 i oīb⁹ alijs generib⁹ mot⁹ si debeat aliqd moueri ab eodē in idē. seq̄tur ꝙ multotiēs ptrāseat eadē. sicut in alteratiōe: opꝫ ꝙ ptrāseat medias q̄litates. Ex calido. n. trāsit̄ in frigidū p tepidū: ꝛ si debeat rediri ex frigido i calidū: opꝫ ꝙ p tepidū trāseat̄. Et ideꝫ appet in motu q̄ ē ſꝫ q̄titatē: q2 si qḋ mouet̄ de magno i paruū: ꝛ iteꝝ redeat ad magnū: opꝫ ꝙ bis sit i media q̄titate. Et sil'e ē ēt in gnōne ꝛ corruptiōe. Si eni ex igne fiat aer: ꝛ iterū ex aere fiat ignis: opꝫ ꝙ medias dispōnes bis trāseat. Sic. n. mediū pōt poni i gnātiōe ꝛ corruptiōe ſꝫ ꝙ accipit̄ cū trāsmutatiōe dispōnū. Et q2 media trāsire ꝯtingit i diuersis mutatiōib⁹ diuersimode: subiūgit ꝙ nihil dif̄t vel pauca vl multa media facē: p q̄ aliqd moueat̄ de extremo i extremū: neqꝫ accipe aliqḋ mediū positiue: vt pallidū iter albū ꝛ nigrū: vl' remotiue: vt iter bonuꝫ ꝛ malū: qḋ neqꝫ bonū neqꝫ malū ē: q2 q̄litcūqꝫ media se hēant: sp accidit ꝙ eadē multotiēs ptrāseāt̄. ¶ Scḋo ibi.

¶ Ex his igit̄ pꝫ: nec eos nāles bene sensisse: qui res vniuersas sensibiles iquiūt sp moueri. Nā motuū iā dictoꝝ aliquo moueāt maxieqꝫ ſꝫ illos alterent̄ necesse ē. Fluere eni iquiūt eas sp decremētaqꝫ suscipere. Preterea gnōnē atqꝫ corruptiōeꝫ alteratiōnē eē dicūt. Rō vō nr̄a tūc dixit nullo q̄cq̄ oino motu p̄ter ꝯuersionē ꝯtinue moueri posse. Quare nec alteratiōe nec accretiōe decretiōeue. Hec igit̄ satis sint dicta ad demōstrādū nullā ifinitā eē mutationem aut continuam preter ipsam solam conuersionem.

¶ Manifestū igit̄ ex his: q̄m neqꝫ physiologi bene dicūt oīa sēsibilia moueri sp dicētes: moueri eni necē ē aliquē hoꝝ motuū: ꝛ maxie ſꝫ illos ē alterari. Fluere eni dicunt ꝛ sp corrūpi. Adhuc aūt ꝛ gnōnē ꝛ corruptiōem alteratiōnē dicūt. Rō aūt nūc dixit vl'r de oī motu: ꝙ ſꝫ nullū motū ꝯtigit moueri ꝯtinue extra quem circulo. Quare neqꝫ ſꝫ alteratiōeꝫ: neqꝫ ſꝫ augmētū. Qz qdē igit̄ neqꝫ ifinita sit mutatio neqꝫ vna: neqꝫ cōtinua extra circuli motū. nobis dicta sint tāta.

¶ Cōcludit ex p̄missis ꝙ antiq nāles nō bene dixerūt: ponētes oīa sensibilia sp moueri: q2 oporteret ꝙ mouerent̄ ſꝫ aliquē p̄dictoꝝ motuū: de q̄b⁹ ondim⁹ ꝙ nō pñt eē in ppetuū ꝯtinui. Et maxie q2 ſꝫ ꝙ illi dicūt: mot⁹ sp ꝯtinu⁹ ē alteratio. Dicūt. n. ꝙ oīa sp defluūt ꝛ corrūpūt̄. Et adhuc dicūt ꝙ gnātio ꝛ corruptio nihil ē aliō q̄ alteratio: ꝛ sic dū dicūt oīa sp corrūpi: dicūt oīa sp alterari. Probatū ē aūt p rōnē supra iductā ꝙ nullo motu ꝯtigit sp moueri nisi circulari: ꝛ sic relinqt̄ ꝙ neqꝫ ſꝫ alteratiōeꝫ: neqꝫ ſꝫ augmētū: possunt oīa sp moueri vt illi dicebāt. Ultio aūt p̄ncipale itētū epilogādo ꝯcludit. s. ꝙ nulla mutatio possit eē ifinita ꝛ ꝯtinua nisi circularis. ¶ Deide cū dicit.

¶ Ipsaꝫ aūt ꝯuersionē lationū oīuꝫ eē p̄mā: pspicuū īde fieri pōt. Ois eni latio: aut circularis ē: aut recta aut mixta: sicut ꝛ antea diximus. At hac qdē illas p̄ores eē necesse ē: ex illis enim ꝯstat: vt pꝫ. Recta vō: circularis ē prior. Est eniꝫ simplex pfectaqꝫ magis. Fieri igit̄ nō pōt: vt sup ifinita linea recta q̄cq̄ feratur. Nō ē eni id in rōne reꝝ: qḋ hoc pacto di ifinitū. At neqꝫ si eēt moueret̄ q̄cq̄ oino. Nō eni id fit qḋ impossibile ē. Impossibile aūt est (vt pꝫ) trāsire q̄ppiā infinitum. Ea vō latio que super finita recta linea fit: si reflectat̄ composita erit pfecto duoqꝫ motuū: si non reflectatur imperfecta ac corruptibilis. At imperfecto perfectum: ꝛ incorruptibile corruptibili natura prius esse ꝛ ratione atqꝫ tempore constat.

¶ Qz aūt lationū circularis prīa sit manifestū ē. Cā. 75.

Omnis.n.ꝫ locū mot⁹:sicut ꝛ prius dixim⁹:aut in circulo:aut in recto:aut mixtus est. Hoc autē necesse ē priores eē illos. Ex illis.n.ↄstitut⁹ est. Recto aūt circularis. Simplex eni ꝛ pfect⁹ magis ē. In ifinitū.n.nō ē rectū ferri. sic.n.ifinitum nō ē. Sed neqꝫ si eēt:moueref vtiqꝫ nihil. Nō n.fit ipoſe. Trāsire aūt ifinitū ipoſe ē. Infinito aūt recto reflectēs qdē cōposit⁹ est: ꝛ duo sunt mot⁹. Nō reflex⁹ aūt iperfect⁹ ꝛ corrupt⁹. Prius aūt ꝛ natura ꝛ rōne ꝛ tpe est pfectū qdē iperfecto. Corruptibili aūt icorruptibile.

Lec.16.t. com.64. ¶ Probat ꝙ motus circularis sit pmus motuū duab⁹ rōnib⁹. Quarū pma talis est. Ois motus localis:vt pri⁹ dcm̄ ē: aut ē circularis:aut rectus:aut cō mixtus. Circularis aūt ꝛ rect⁹ sunt priores cō mixto:qꝛ ex illis ↄstituit. Inter illos aūt duos circularis ē prior recto. Circularis.n.ē simplicior ꝛ pfectior recto. Qđ sic pbat. Motus.n.rect⁹ nō pōt pcedere in ifinitū. Hoc.n.esset dupl'r. Uno mō sic ꝙ eēt magnitudo per quā trāsit mot⁹ rect⁹ ifinita:qđ ē ipoſe. Sed ēt si eēt aliq̄ magnitudo ifinita nihil moueref ad ifinitū. Qđ.n.ipossibile est eē:nunq̄ fit:aut generat. ipoſe est aūt trāsire ifinitū.n.nihil ḡ mouef ad h ꝙ ifinita pertranseat. Nō ergo pōt eē motus rect⁹ infinitus sup magnitudinē ifinitā. Alio mō posset intelligi motus rectus infinitus sup magnitudine finita p reflexionē. Sed motus q est reflexus nō est vnus. vt supra pbatū est:sed ē cōpositus ex duob⁹ motib⁹. (Lec.16.t. com.64. Lec.10.a pri⁹.) Si aūt super linea recta finita non fiat reflexio:erit mot⁹ iperfectus ꝛ corruptus. Impfect⁹ qdē:qꝛ possibile ē ei fieri additiōes. Corruptus aūt qꝛ cū pueniet ad terminū magnitudis:cessabit motus. Sic ḡ pꝫ ꝙ motus circularis q nō est cōposit⁹ ex duob⁹:ꝛ q nō corrūpit cū venit ad terminū cū sit idē ei⁹ pn̄m ꝛ finis:ē simplicior ꝛ pfectior q̄ mot⁹ rect⁹. Perfectū aūt ē prius ipfecto:ꝛ silr icorruptibile corruptibili:ꝛ nā:ꝛ rōne:ꝛ tpe. sic supra ostēsuꝫ ē:cū pbabat loci mutatiōeꝫ eē priorē alijs motib⁹. (Lec.14. tex.55.) Necesse ē ḡ motū circularē eē priorē recto. ¶ Deīde cū dicit

¶ Disce pterea motus q ppetu⁹ eē pōt:prior ē eo q ppetu⁹ eē neqt. At ↄuersio qdē ppetua eē pōt. Ceterorū aūt motuū nullus ppetu⁹ eē pōt. Stat⁹ eni sit opꝫ. Qui cū est:corrupt⁹ est iā ipse mot⁹ atqꝫ euanuit.

¶ Ampli⁹ prior est quē ↄtingit ppetuū eē nō ↄtingenti. Circularem qdē igif ↄtingit ppetuū esse. aliorū aūt neqꝫ loci mutationē:neqꝫ aliū:neqꝫ vnū ↄtingit eē ppetuū. Statū eniꝫ opꝫ fieri. Si aūt status est:corruptus est motus prior.

¶ Ponit scdaꝫ rōnē:q̄ talis ē. Mot⁹ q pōt esse ppetuus ē prior eo qui ppetuus eē nō pōt:qꝛ ppetuū ē prius nō ppetuo ꝛ tpe ꝛ nā. Circularis aūt motus pōt eē ppetuus ꝛ nullus aliorū motuū:cū oporteat eis succedere qetē. Ubi aūt qes superuenerit:corrūpit mot⁹. Relinqf ḡ ꝙ mot⁹ circularis sit prior oibus alijs motibus. Hec aūt que in hac rōne supponit ex superioribus patēt.

LEC. XX.

¶ Atq recte cū rōneqꝫ accidit:ↄuersionē vnū eē motū:atqꝫ ↄtinuū:ꝛ nō eā lationē q̄ sup recta liea pgif. Huius eni pncipiū ꝛ finis ꝛ mediū definitū ē:ꝛ vniuersa hec sūt i ipsa. Quo fit vt id sit vn̄ icipiat qđ mouetur:ꝛ id itē ad qđ pueniet desinetqꝫ moueri. In ipsis nāqꝫ finib⁹ qescit id oē qđ motu recto cief:aut in eo ex quo icipit motu cieri:aut in eo ad quē accedit. Sꝫ in circūferētia sūt hec vt pꝫ idefinita. Qđ eni ipsius pūctū:finis poti⁹ rōnē q̄ pncipij subit. Eque eni quouis pūctorū pncipiū ē:ꝛ mediū:atqꝫ finis:vt semp id qđ mouef in pncipio sit:ꝛ medio:atqꝫ fine:ꝛ nunq̄ i vno tm̄. Quapropter ipsa spera mouef:ꝛ aliquo mō qescit. Eūdē.n.occupat locū. Cā aūt ē:hec oia accidit se ipsi cētro. Nā pncipiuꝫ ē ꝛ magnitudis atqꝫ finis. Quare sit:vt qꝛ h extra circūferētiā ē nō sit id i quo qescit id qđ ferf q̄si trāsierit. Semp eni circa mediū: sed non ad vltimū fertur. Quia vō semp hoc manet: ideo totū ipm ↄtinue ptim quiescit:partiꝫ mouetur.

Lcō.76. Rationabiliter aūt accidit ꝛ circularem vnū eē ꝛ ↄtinuū:ꝛ nō rectū. Ei⁹ enim q in recto determinatū est pricipiū ꝛ finis ꝛ mediū:ꝛ oia hec hꝫ in seipso. Quare est. vn̄ icipiet qđ mouef:ꝛ vbi finiet. Apud termios.n.qescit oē:aut vn̄:aut vbi. Circularis aūt idetermiati sūt. Quid.n.magis q̄cūqꝫ termin⁹ eorū q sunt in linea. Similr.n. vnūqđqꝫ principiū ꝛ mediū est ꝛ finis. Quare semp q̄dā sūt in pricipio ꝛ fine:ꝛ nūq̄ in vno tm̄ sūt. Unū mouef ꝛ qescit quodāmō spera. Eundē.n.obtinet locū. Cā aūt est:ꝙ oia hec accidūt cētro. Principiū.n. ꝛ mediū magnitudis ꝛ finis ē. Quare pter id ꝙ extra circulareꝫ ē:nō ē vbi qđ fertur qescat. Sic.n.semp ferf circa mediū: sed nō ad vltimū. Propter hoc aūt manet ꝛ semp qescit quodāmō totū:ꝛ mouetur continue.

Postq̄ phs ondit p pprias rōnes:ꝙ mot⁹ circularis ē ↄtinuus ꝛ pmus.h ondit idē p q̄sdā logicas ꝛ cōes rōnes. Et ponit tres rōnes. Circa q̄rū pmam dicit ꝙ rōnabilr accidit ꝙ mot⁹ circularis sit vnus ꝛ ↄtinuus in ppetuū:nō aūt mot⁹ rect⁹:qꝛ in recto determinaf pn̄m mediū ꝛ finis:ꝛ oia hec tria est assignare in ipa linea recta:ꝛ iō ē in ipsa linea vn̄ icipit mot⁹ ꝛ vbi finiaf:qꝛ ois mot⁹ qescit apud termios.s.vel a quo vel ad quē. Has.n. duas qetes.ā.in.5.distinxerat. Sꝫ in linea circulari termini nō sūt distinctí. Nulla.n.est rō.q̄re vnū pūctū signatū i linea circulari sit magis terminus q̄ ali⁹:qꝛ vnūqđqꝫ silr ē ꝛ pn̄m ꝛ mediū ꝛ finis:ꝛ sic quodāmō qđ mouef circulariter:semp est i pn̄o ꝛ in fine:inq̄tū.s.qđlibet pūctū signatū in circulo pōt accipi vt pn̄m vel finis:ꝛ quodāmō nūq̄ est in pn̄o vel fine:inquātū.s.nullū pūctū circuli ē pn̄m vel finis in actu. (Lcō.8.t. com.54.) Un̄ seqtur ꝙ spera quodāmō mouef ꝛ quodāmō qescit:qꝛ sicut l.6.dcm̄ ē.spera dū mouef semp obtinet eūdē locū fm subꝫ:ꝛ q̄tū ad h qescit:aliū tn̄ ꝛ aliū fm rōnē:ꝛ q̄tū ad h mouef. (Lec.11.t. com.84.) Iō aūt in ipa linea circulari nō distinguif pn̄m mediuꝫ ꝛ finis:qꝛ hec tria ptinēt ad cētrū:a quo sicut a pncipio pcedunt linee ad circūferentiā:ꝛ ad ipm terminant linee a circūferētia ptracte:ꝛ est ēt mediū totius magnitudinis fm eqdistantiā ad oia signa circūferētie. Et iō qꝛ pn̄m ꝛ finis circularis magnitudinis est extra circulatiōeꝫ.s.in cētro:ad qđ nō ptigit qđ circulariter mouef:nō est assignare in motu circulari vbi qescat illud qđ ferf cuꝫ puenerit ad ipm:qꝛ qđ circulariter mouef semp ferf circa mediū:sꝫ nō ferf ad vltimuꝫ: qꝛ nō ferf ad mediū qđ est pn̄m ꝛ vltimū. Et pter hoc totū qđ sperice mouef quodāmō semp qescit:ꝛ quodāmodo ↄtinue mouef:vt dcm̄ est. Ex his ergo que dicta sunt sic rō extrahi pōt. Ois mot⁹ q nūq̄ est in pncipio ꝛ fine ē cōtinuus:sed motus circularis est huiꝰ.ḡ ꝛc. Et per idem

medium probatur ꝙ motus rectus non possit esse continuus. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Accidit aūt hec cōuersio: vt ecōtra ꝯuersio motuū sit pͥma atqꝫ mēsura: qꝛ nāqꝫ motuū est mēsura ipsa ꝯuersio: ideo primus sit ipsa motus necesse est: ipso eni pͥmo oīa mēsurant̄. Et qꝛ rursus primus ē ꝛ oīuꝫ motus: ideo ipsa mensura est ceteroꝛum.

¶ Accidit āt ꝯuersiꝫ. ꝛ nāqꝫ qm̄ mēsura motuū circulatio: primā neċ ē ipsaꝫ eē. Oīa eni mēsurant̄ primo. Et qꝛ primū mensura alioꝛum est.

¶ Ponit secundā rōneꝫ dicens: ꝙ hec duo ꝯuersim se sequentur. s. ꝙ motus circularis sit mensura oīum motuū: ꝛ ꝙ sit pͥmus motuū. Oīa. n. mensurant̄ pͥmo sui generis. Lec. 2. vt in. 10. meta. ostendit̄. Et sic ista ꝓpositio ꝯuertibilis ē: omne qḋ est mēsura: est pͥmū sui generis: ꝛ oē qḋ est pͥmū: Lec. vii. t. co. 133. est mēsura. Sꝫ mot⁹ circularis est mēsura oīuꝫ alioꝝ motuū. vt pꝫ ex his que in fine q̄rti sunt dicta. ḡ mot⁹ circularis est pͥmus motuū. Uel si supponat̄ ꝙ motus circularis sit pͥmus motuū ꝓpter supradictas rōnes: ꝯcludet̄ ꝙ sit mēsura alioꝝ motuū. ¶ Tertiā rōnē ponit ibi.

¶ Preterea vniformis etiaꝫ motus sola ꝯuersio esse posset. Que nāqꝫ recto motu cient̄: difformiter sane ferūt̄. Discrepāt eni ptes mot⁹ ꝓpinq̄ pͥncipio ab hisce ptib⁹ q̄ ꝓpinque sūt fini. Etenim vniuersa q̄ suapte nā feruntur. quo magis ab eo loco recedūt ex quo moueri ceperint: eo celerius moueri vident̄. At sola in ꝯuersiōe: neqꝫ pͥncipiū est: neqꝫ finis: ꝗppe cū nō sit in ipsa circūferentia quicq̄ꝫ tale: sed extra.

¶ Amplius aūt ꝛ regularē ꝯtigit circularē eē solū. Que. n. in recto: a pͥcipio irregulariter ferūtur ad finē. Oīa. n. q̄to distāt qdē plus a qescēte: ferunt̄ velocius. Circularis autē solius neqꝫ pͥcipiū in ipso aptum natū est esse: sed extra.

¶ Dicens ꝙ solus motus circularis pōt esse regularis: qꝛ que in linea recta mouētur: regulariter ferunt̄ a pͥncipio Lec. 7. l. com. 44. vsqꝫ ad finē. Est. n. motus irregularis. vt in. 5. dcm̄ est: qui nō est equaliter velox per totū: qḋ necesse est accidere in omni motu recto: qꝛ in motib⁹ nālib⁹ quāto aliq̄ que mouent̄ plus distāt a pͥma qete a qua incipit motus veloci⁹ mouētur: in motu aūt violēto quāto plus distant ab vltima qete ad quā terminat̄ motus: tāto velocius mouētur. Nā motus nālis intendit̄ in fine: violētus aūt in principio. Hoc aūt in motu circulari locū nō hꝫ: qꝛ i circulo pͥncipiū ꝛ finis nō est natū eē lꝛ ipsam circulatiōeꝫ que fit per circūferentiā. [sed extra]. i. in centro. vt dcm̄ est. Unā nulla est rō. q̄re intendatur ꝛ remittat̄ motus circularis quasi per approximationē ad principiū vel fineꝫ: cū semper equaliter appropinquat centro qḋ est principium ꝛ fi Lec. 7. l. com. 43. nis. Manifestuꝫ est aūt ex his que in. 5. dicta sunt ꝙ motus regularis est magis vnus q̄ irregularis: ꝛ sic mot⁹ circularis ē prioꝛ nāliter q̄ mot⁹ rectus. Quāto. n. aliqd est magis vnū: tāto nāliter pͥus est. ¶ Deinde cū dicit.

¶ At vo scie hui⁹ lationē inq̄ꝫ primū motuū eē testes sūt vniuersi q mētionē mot⁹ fecerūt. Principia enim ipsius hisce tribuūt q̄ motu istiusmodi cient. Segregatio nāqꝫ ꝯgregatione motus in loco sūt. Hoc aūt mō ꝯcordia atqꝫ discordia mouēt. Altera nāqꝫ ipsarū segregat: altera ꝯgregat. Anaxagoras quoqꝫ mētē q̄ mouit prius secernere dicit. Eadē ꝛ hi sentiūt q nullā aliam talē cām ponūt: sed ob vacuuꝫ inquiunt res moueri. Et hi nāqꝫ nām eo motu q loco accōmodat̄ moueri dicūt. Mot⁹ eni q fit ob vacuū: latio nimirū est: ꝛ vt in loco mot⁹ (vt patet.) Ceteroꝝ aūt motuū nullū ipsis inesse pͥmis: sꝫ in hisce dūtaxat q̄ ꝯstāt ex illis putāt. Accrescere eni hec decrescereqꝫ: ac alterari ꝯgregationē segregationēqꝫ subeūtib⁹ indiuiduis coꝛpib⁹ dicūt. Eadē ꝛ hi cēsēt q dēsitate raritateue gnātionē coꝛruptionēue ꝯficiūt. Cōgregatione nāqꝫ segregatiōeue hec vniuersa disponūt. Accedit ad hec eoꝝ quoqꝫ snīa q cām motus, aīaꝫ faciūt. Id eni qḋ seipsuꝫ mouet: eoꝝ q̄ mouent̄ pͥncipiū eē dicūt. Aial āt omneqꝫ animās motu ad locū accōmodato seipm̄ mouet. Id preterea soluꝫ ꝓprie moueri dicimus: qḋ eo motu cief q ad locū accōmodat̄. Quod si qppiā quiescat qdē eodē in loco: incrementa vo vel decrementa suscipiat: vel alteret̄: id aliqua ex parte ꝛ non absolute moueri dicere ꝯsueuimus.

¶ Quod aūt ſm locū mutatio primus motuuꝫ est: testantur omnes quicūqꝫ de motu fecerunt memoriā. Principia eni tradūt ipsius mouentibus ſm hui⁹ motū. Disgregatio autem ꝛ congregatio motus ſm locum sunt. sic. n. mouent cōcoꝛdia ꝛ discoꝛdia. Hec quidem enim disgregat. illa aūt ꝯgregat. Et ipsum aūt intellectū ait Anaxag. disgregare mouentem prius. Similiter aūt ꝛ quicūqꝫ huiusmodi qdē neqꝫ vnā causaꝫ dicūt: ꝓpter vacuū aūt moueri dicūt. Et nāqꝫ hi ſm locum motum natura moueri dicunt. Motus eni ꝓpter vacuū loci mutatio est. ꝛ sicut in loco. Alioꝛuꝫ aūt neqꝫ vnū inesse primis coꝛpib⁹: sed his q̄ sūt ex his opināt̄. Augmētari n. ꝛ coꝛrūpi ꝛ alterari cōgregatis ꝛ disgregatis athomis coꝛpib⁹ dicūt. Eodē āt mō qcūqꝫ ꝓp dēsitatē aut raritatē efficiūt gn̄onē ꝛ coꝛruptionē. Cōgregatiōe. n. ꝛ disgregatiōe hec cōponūt. Amplius autem ꝛ preter hos animaꝫ causam facientes motus: ipsum seipsuꝫ enim mouens principiū esse dicūt eoꝝ que mouentur. Mouebit aūt animal ꝛ omne animatum ſm eam que est ſm locū cinesim. Et ꝓprie aūt moueri dici- mus solum qḋ mouetur ſm locū motū. Si aūt qescat quidē in seipso: augmētet̄ aūt: aut decrimētū patiat̄: aut alteret̄: ꝯtingit quodāmō moueri. Simplr̄ aūt moueri nō dicimus.

¶ Ostendit per opiniones antiquoꝝ phoꝝ ꝙ motus localis sit pͥmus motuū: ꝛ dicit ꝙ huic veritati attestantur dicta oīuꝫ phoꝝ antiquoꝝ qui de motu fecerūt memoriā: qꝛ pͥncipijs attribuūt ꝙ moueāt motu locali. Et hoc ostēdit pͥmo per opinionē Empe. qui posuit amicitiā ꝛ litem pͥma principia mouentia: quoꝝ amicitia cōgregat: lis vo disgregat. cōgregatio autem ꝛ disgregatio sunt motus locales. Secūdo ostēdit idem per opinionē Anaxa. qui posuit intellectū primā causam mouentem: cuius opus ſm ipm̄ est disgregare cōmixta. Tertio ostēdit idem per opinionē Democ. qui nō posuit causam mouenteꝫ: sed dixit ꝙ omnia mouent̄ ꝓpter naturaꝫ vacui. Motus aūt qui est ꝓpter vacuum est loci mutatio: vel similis loci mutationi: qꝛ vacuū ꝛ locus non differūt nisi rōne: vt in 4° physicoꝝ.

Margin notes (right column): Lā. 77. — t. xiiii. ꝯsic mot⁹ ad motum — Lec. 9. p⁹.

etiam est. Et sic duz ponūt res pmo moueri ppter vacuū: ponunt motū localē nāliter pmū: z nullū alioꝝ motuū. Sed alios motus opinātur ꝯsequi ad motū localē. Dicūt eni sequētes Democritū ꝙ augmētari z corrūpi z alterari ꝯtingit per quādam ꝯgregationē z disgregationē idiuisibiliū corpoꝝ. Quarto ostēdit idē p opiniones antiquoꝝ nāliū qui ponebant vnā cām mālē tm: vel aquaz vel aerē vel ignē vel aliqd mediū. Ex illo eni vno māli pn⁹ ꝯstituūt generationē z corruptionē reꝝ per condensationem z rarefactionē: q̄ per quādā ꝯgregationē z disgregationez cōplent. Quinto ostēdit idē per opinionē Platonis q posuit animā esse pmā causaz motus. Posuit eniz Plato ꝙ mouēs seipm qd est aīa: est pn^m oium coꝝ que mouētur. Mouere aūt seipm ꝯuenit alali z omni alato fm eū qui est fm locū cinesim. i. per trāsmutatiōez localē. Sexto āt ostēdit idē p ea q̄ cōiter z vulgariter loquētes dicūt. Illud eni solū dicimus moueri qd mouet fm motū localē. Si aūt aliqd qescat in loco: sed moueat motu augmenti: aut decrementi: aut alteratiōis: dicit ꝙ mouet quodāmodo: sed non simpliciter. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Motū igitur omni in tēpore semp fuisse: semperqz fore: z quid est principiū perpetui motus: quis preterea primus est motus: z quis solus ppetuus eē pōt: z id insup qd primum mouet imobile esse: satis iā bis ce que dicta sunt explicauimus.

¶ Quod qdez igit semp motus erat z erit omni tēpore: z qd pricipiū ppetui mot⁹. Adhuc autē qs mot⁹ prim⁹: z quē motū ppetuū ꝯtingit esse solū z primū mouēs qd imobile sit: dcm̄ est.

¶ Epilogat que dixerat. s. ꝙ motus semper fuerit z semp erit: z ꝙ est aliqd pmū pncipiū motus ppetuū: z qs sit primus motus: z quē motū cōtingat esse perpetuū: z ꝙ primum mouens sit imobile. Hec enim omnia in precedentibus declarata sunt. LEC. XXI.

¶ Nūc āt ptib⁹ hoc vacare: magnitudinēqz nullā ꝑ sus habere necessariū eē dicam⁹: ac demōstrem⁹ opz prius hisce definitis: que hanc sniam antecedunt.

Lcō 78. Quod antem hoc necesse est impartibile esse z nullam habere magnitudinez nunc dicamus: determinantes primū de prioribus ipso.

Postq̄ pbs ostēdit q̄lis sit pm⁹ motus: h ostēdit q̄le sit pmū mouēs. Et diuidit in ptes duas. Prio dicit de quo ē lectio. Scdo exeqtur ppositū. ibi [Eorū aūt quidē.] Dicit aūt pmo ꝙ cū dcm̄ sit supra ꝙ pmū mouēs est imobile: nūc dcm̄ est ꝙ pmū mouēs est idiuisibile z nullā habēs magnitudinē: sicut oino icorporeū. Sz anteq̄ hoc ostēdamus oportet predeterminare quedā q̄ exigunt ad huiusmodi probationem. ¶ Secūdo ibi.

¶ Atqz hoꝝ vnū ē hoc fieri inq̄ nō posse: quo finitū qcq̄ tpe moueat ifinito. Tria nāqz eē in oi motu cōstat id qd mouet: id qd mouet: z tertiū ipz tps. Atqz aut hec oia ifinita sūt: aut finita: aut hoꝝ aliqua: vt duo: aut ēt vnū. Sit igit. a. qdē mouēs. b. āt id qd mouet: z tēpus ifinitū sit. c. Pars itaqz ipsi⁹. a. que qdem sit. d. moueat ptē aliquā ipsi⁹. b. sitqz illa pars. e. atqz pz: nō toto. c. tpe ipsaz mouere. In maiore nāqz maius minꝰ mouet q̄re sit: vt tēpus illud ifinitū nō sit designet: atqz sit. f. Hoc igit pacto addēs ipsi. d. atqz e. pti ptē totū. a. tandē: z. b. silr totū ꝯsumā: tēpus aūt nunq̄: eq̄lē. f. pti sp auferēs ptē qppe cū sit: vt ē suppositū ifinitū. Quare totū. a. mouēs totū. b. ipm finito i tpe. c. mouebit: fieri ergo nō pōt: vt a finito qcq̄ ifinito in tpe moueat pspicuū igit est fieri nō posse: quo finitū quicq̄ tēpore moueat infinito.

¶ Hoꝝ aūt vnū qdē ē: ꝙ ipole ē nullū finitū mouere fm ifinitū tēpus. Tria. n. sunt: qd mouet: mouēs: i quo tertiū tēpus: hec aūt aut finita oia aut ifinita sūt oia: aut q̄dā: aut duo: aut vnum. Sit igit a. mouēs. Qd āt mouet b. Tēpus ifinitū in quo c. Ipm d. igit moueat aliquā partez ipsi⁹ b. que ē in quo e. Nō igit in eq̄li ipsi c: i pluri eni maius. Quare nō est ifinituz tēpus qd est ipsi⁹ z. Sic itaq̄ ipi d. apponēs: auferā ipm a. z ipsi e. ipz b. Tps āt nō auferā sp remouēs eq̄le: ifinitū. n. ē. Quare oē a. totū b. mouebit i finito tpe ipsi⁹ c. Nō ergo pole est a finito moueri nihil fm infinitū motū. Qd qdē igit nō ꝯtingit finitū in ifinito tēpore mouere: manifestū est.

¶ Exequit ppositū. Et pmo pmittit quedā q̄ sunt necessaria ad pncipalis ppositi ostēsionē. Scdo ostēdit pncipale ppositū. ibi [Determinatis aūt his.] Circa p^m tria facit. Prio ostēdit ꝙ ad motū ifinitū reqritur potētia ifinita. Scdo ꝙ potētia ifinita nō pōt eē in magnitudine finita. ibi [Qd aūt oino in finita magnitudine.] Tertio ꝙ pmū motorē opz eē vnū qui moueat motū ꝯtinuū z sempiternū. ibi [De his aūt que ferunt.] Dicit g̊ p̊ ꝙ iter ea q̄ pdetermināda sūt ante pncipale ppositū. vnū ē qd est ipole aliqd finitū fm potētiā mouere p tps ifinitū. Qd sic ostēdit. Tria sūt in quolibet motu: quoꝝ vnum ē qd mouet: aliud est ipm mouēs. tertiū aūt est tēpus in quo sit mot⁹. Opz aūt ꝙ aut oia ista sint ifinita: aut oia sint finita: aut ꝙ q̄dā sint finita z q̄dā ifinita: vel duo tm: vel vnuz. Ponat g̊ pmo ꝙ a. sit mouēs: b. qd mouet. Tps vo in quo sit motus sit c. Et ponat ꝙ aliq̄ pars ipsius a. q̄ est d. moueat aliq̄ partē b. q̄ est e. His g̊ positionib⁹ factis ꝯcludi pōt ꝙ d. mouet e. in tēpore nō eq̄li ipsi c. in quo a. mouebat b. sz in tpe minori. Probatū ē. n. in 6⁰ ꝙ totū mobile in maiori tēpore ptransit aliqd signū q̄ pars eius. Cū g̊ tēpus qd est c. sit ifinitū: relinquit ꝙ tēpus in quo d. mouet e. non erit infinitū: sz finitum. z sit illud tps z. vt sicut a. mouet b. in tpe c. ifinito: ita d. moueat e. i tpe z. finito. Cū āt d. sit ps ipsi⁹ a. si subtrahēdo ab a. addat ipsi d. totalr ipz a. auferet vel ꝯsumet cū sit finitū. Oē. n. finitū ꝯsumit p subtractiōez si eadē q̄titas semp sumat. vt i 3⁰ dcm̄ ē. Et silr cōsumet ipm b. si ꝯtinue subtrahat aliqd ab ipso z apponat ipsi e. q2 b. ēt ponebat eē finitū z quantūcūqz auferat a tēpore qd est c. ēt fm eādē q̄titatē auferēdo: nō cōsumit totū c. q2 ponit eē ifinitū. Ex h ꝯcludit ꝙ totuz a. mouet totū b. in tpe aliquo finito qd est pars ipsius c. Qd qdē sic seqtur ex pmissis: q2 fm pportionē qua addit ad mobile z ad motorē: addit ēt ad tēpus. Cū ergo subtrahēdo a toto mobili z motore: z addēdo ad partes ipsoꝝ cōsumat qn̄qz totum mobile z totū mouēs: ita ꝙ totum qd erat in toto addet parti: seqt ꝙ pportiōabilr addēdo ad tps: resultabit tps finitū: in quo totuz mouens mouebit totū mobile. Et sic opz ꝙ si totū mouens est finitū z mobile finitū: ꝙ tps sit finitū. Sic g̊ nō ē pole ꝙ a finito mouēte moueat aliqd motu ifinito. s. fm tps infinitū. Et sic pz qd pmo ponebat ꝙ nō ꝯtingit ꝙ finitum mouēs moueat in tpe ifinito. ¶ Mouet aūt Auicē. dubitatiōez circa hāc Ar. demōstratiōez. Uit. n. nō esse vlis. Est. n. aliqd fi

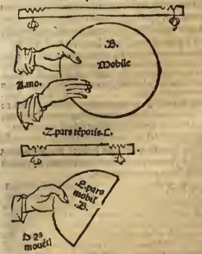
Margin notes: Lec. 6. t. com. 37. — Lec. 6. t. com. 59. — tex. 37. — Cō Aui.

nitū mouēs ⁊ mobile a quo nō pōt aliqd auferri vel sub-
trahi: sicut est corp⁹ celeste: qđ tñ in hac demſatiōe nō ex-
cipiť. Vñ vr̄ ꝙ vel demſatio sit pticularis vel ꝓcedat ex
Rñsio Auer. falsa suppōne. ℭ Huic aūt obiectiō i rñdet Auerro. in cō-
mēto: ꝙ q̄uis a celo nihil posset subtrahi: hec tñ ꝯditiō a-
lis ē vā: si a celo aliq̄ ps auferať: ps illa mouebit: aut mo-
uebiť in minori tp̄e q̄ totū. Nihil. n. ꝓhibet ꝯditionalez
eē verā: cui⁹ añcedēs ē ipoſe. Sicut pz in hac ꝯditiōali: si
hō volat hz alas. Quicqd aūt tollit vitatē ꝯditionalis ve-
re: falsuz ē: lz añcedēs ꝯditiōalis sit falsuz. Ueritas autez
ꝓdicte ꝯditiōalis nō pōt stare cū h ꝙ finitū moueat tp̄e
ifinito. vt pz p deductiōez Ar. Sic igiť ex vitate ꝓmiſſe
ꝯditiōalis ꝯcludit Ar. ipoſe eē ꝙ finitū moueat tp̄e ifi-
nito. ℭ Pōt aūt breui⁹ dici ꝙ Ar. qñ i demſatiō sb⁹ suis
Alia rñ⁹ vtiť ablatiōe vł subtractiōe: nō sp ꝑ ablationē itelligēda
vide superius tex. 44. ē solo ꝯtinuitatis: quā ipoſe ē eē i corpe celesti: sz ablatio i
telligi pōt s̄z q̄cūqz designationē. Sicut in ligno ꝯtinuo
manēte possuz designare vel tactu vel cogitatiōe aliqđ
pūctū q̄si diuidēs totū: ⁊ ꝑ hūc modū auferre aliq̄ ptē a
toto: ⁊ dicere ꝙ minor albedo ē i pte q̄ i toto. Et per hūc
ēt modū pōt dici ꝙ vtus ad mouēdū in pte corpis cele-
stis ꝑ designationē ablata: minor ē q̄ in toto. ℭ Alia aūt
Alia qđ dubitatio ē difficilior. Nō. n. vr̄ eē ꝯ rōnē mouētis finiti:
2⁹ de gñō ne ⁊ corru ptione. ꝙ moueat tp̄e ifinito: q2 si illud finitū sit icorruptibile vł
ipassibile s̄z suā nāz: ⁊ nō recedēs a sua nā: sp eodē mō se
Lec. 9. t. com. 56. hz ad mouēdū: q2 idē sp eodē mō se hñs sp facit idē. Vñ
nō est magis rō q̄re nō pōt mouere post: q̄ añ. Et h sensi-
biliter appet. Uidem⁹. n. ꝙ sol pōt in ifinito tp̄e mouere
Rñsio corpa iferiora. ℭ Ad hui⁹ āt dubitatiōis solonē: iuestigā-
dus ē ꝓcessus demſatiōis iducte. Certū. n. eē dz ꝙ sic itel-
ligēda ē ꝯclo quēadmodū seqť ex ꝓmiſſis. Cōsiderādū ē
igiť ꝙ tp̄s motus pōt accipi dupľr ꝓcipue i motu locali.
vi. phy. tex. 39. Uno⁹ s̄m ptes mobilis. Alio⁹ s̄m ptes magnitudis supra
quā trāsit mot⁹. Manifestū ē. n. ꝙ ꝑus vna ps mobilis ꝑ
trāsit aliqđ signū magnitudis q̄ totū mobile. Silr ēt to-
tū mobile ꝑus ptrāsit vnā ptē magnitudis q̄ totā. Appa-
ret aūt manifeste ex ꝓcessu Ar. ꝙ h logť de tp̄e mot⁹ s̄z
ꝙ tp̄s mot⁹ accipiť s̄z ptes mobilis: ⁊ nō s̄z ꝙ accipiť s̄m
ptes magnitudis. Accipit. n. i sua demōstratiōe ꝙ ps mo-
uētis moueat ptē mobilis i minori tp̄e q̄ totū moueat to-
tū: qđ nō eēt vez si accipem⁹ tp̄s mot⁹ s̄m ptes magnitu-
dis q̄ motu ptrāsiť. Eadē. n. ē ꝓportio partis motoris ad
ptes mobilis: q̄ ē ꝓportio toti⁹ motoris ad totū mobile.
Vñ eq̄li velocitate sp ps mouebit ptez q̄ totū mouet to-
tū: ⁊ sic in eq̄li tp̄e ptrāsibit ps mobilis aliq̄ magnitudi-
nē mota a pte motoris: ⁊ totū mobile motū a toto moto-
re. Uel forte i minori tp̄e mouebiť totū q̄ ps: q2 potētia
vnita maior ē q̄ potētia diuisa: ⁊ q̄to maior ē potētia mo-
uētis: velocior ē mot⁹ ⁊ tp̄s min⁹. Opz ḡ ꝙ h itelligať s̄m
ꝙ accipiť tp̄s mot⁹ s̄z ptes mobilis: q2 vna ps mobilis in
minori tp̄e ptrāsit aliqđ signū: q̄ totū mobile. Et s̄m h ē
ipoſe ꝙ tp̄e ifinito moueať nisi sit mobile ifinitum. Im-
poſe ē aūt ꝙ mobile ifinitū moueať a motore finito: q2
semꝑ virtus motoris est maior q̄ vtus mobilis. Vñ nece
ē ꝙ mobile ifinitū moueať a motore ifinito. Et sic sicut
ipoſe seqť ex h qđ poniť ꝙ motor finit⁹ moueat mobile
finitū motu q sit ifinit⁹ s̄z ptes mobilis. Ita remoto h in-
cōueniēti: opz viteri⁹ h ꝯcludere ꝙ mot⁹ ifinit⁹ sit mobi-
Obiio lis ifiniti a motore ifinito. ℭ Sz ꝯ h pōt aliqs obijcere
ꝙ Ar. ē. nō ꝓbauit motū eē ifinitū s̄m ptes mobilis: si-
cut mot⁹ corpis ifiniti dz ifinit⁹: q2 totū vniuersuz corpo-
Physi-coꝝ 3. le. 8. p⁹ ce. li. c. 9. 10. ⁊ R. ii⁹. li. reū finitū ē. vt ꝓbatū est in 3⁹ hui⁹: ⁊ ꝓbabiť in p̄ de celo.
Vñ nō vr̄ eē demſatio Ar. sic verificata ad ꝓpositū cō-
cludēdū: vt. s. ꝓm⁹ motor q mouet motū ifinitū sit ifinit⁹.
ℭ Sz dōs ꝙ id qđ ē cā ꝓma mot⁹ ifinitī: opz ꝙ sit ꝑ se cā
ifinitatis motus: q2 semꝑ cā q̄ ē ꝑ se est ꝓor ea q̄ est ꝑ aliā

vt. ē. dcm̄ est. Uirtus aūt cause per se determinať ad effe- Lec. 9. t. com. 33.
ctū ꝑ se: ⁊ nō ad effectū ꝑ accñs. Sic. n. supra docuit Ar. Lec. 6. in fine.
in 2⁹ cōparare cās effectib⁹. Cū aūt ꝯtingat motū eē ifini-
tū dupľr. sicut dcm̄ est. s. s̄m ptes mobilis: ⁊ s̄m ptes ma-
gnitudinis: supra quā trāsit motus: ꝑ se ifinitū ē in motu
ex ptib⁹ mobilis: per accñs aūt s̄m ptes lōgitudis: q2 q̄ti-
tas mot⁹ q̄ attēdiť s̄m ptes mobilis cōpetit ei s̄m ꝓpriū
subm: ⁊ ita iest ei ꝑ se. Quātitas aūt motus nō accipiť s̄z
ptes lōgitudis: sz s̄m reiteratiōez mot⁹ ipsi⁹ mobilis: put
s. mobile totū qđ cōpleuit motū suū ꝑ vnā ptē lōgitudi-
nis iterato ptransit aliā. Id ḡ qđ est cā ꝓma ifinitatis mo-
t⁹ hz vtutē sup ifinitatē mot⁹ q̄ est per se: vt. s. possit moue-
re mobile ifinitū si ꝯtingat. Et iō necesse est ꝙ sit infini-
tū. Et q̄uis ꝓmū mobile sit finitū: tñ hz quandā silitudi-
nē cū ifinito. vt dcm̄ est in 3⁹. Ad h aūt ꝙ aliquid sit cau- Lec. 5.
sa mot⁹ ifiniti ꝑ reiteratiōez mot⁹ iq̄ est ꝑ accñs: nō opz ꝙ
hēat vtutē ifinitā: sz sufficit si hz vtutē imobilē finitā: q2
semꝑ manēte eadē vtute poterit reiterare eūdē effectuz.
Sic sol hz vtutē finitā: ⁊ tñ posset mouere inferiora eius
tp̄e ifinito si mot⁹ eēt sempitern⁹ s̄m positiōez Ar. Nō
n. est ꝓma cā ifinitatis mot⁹: sz q̄si ab alio mota ad mouē-
dū tp̄e ifinito s̄m positiōem ꝓdictā. ℭ Scđo ibi.

ℭ Demonstratio qua probatur ꝙ finitum mouēs non po-
test mouere aliquid in tempore infinito.

.C. tempus infinitum.

ℭ Fieri vō non posse: vt finita in magnitudine vires
sint ifinite: ex hisce sane fuerit motū. Sint eni maiores
he sp vires: q̄ eq̄le qđ miore i tp̄e faciūt ceu calefaci-
unt: aut dulcedie afficiūt: aut ꝓijciūt: oinoqz mouēt.
Qđ cū ita sit ab eo quoqz ꝓfecto: qđ ifinitū qdē est:
ifinitas āt vires hēt patiēs qppiā patiať ⁊ magis q̄
ab alio patiať necesse ē. ifinite nāqz vires virib⁹ sūt
maiores finitis: at nulluz eē tp̄s oino pōt: quo vires
ille mouerēt. nā si sit. a. tp̄s quo vires ifinite calefece-
rūt: vel ꝑpulerūt. a. b. vō sit tp̄s: id i quo finite q̄dā
vires mouerūt: hisce virib⁹ si maiores finitas vires
sp addidero: ad eas tādē vires ꝑueniūt: q̄ mouē i. a.

tēpore

tempore possunt. Finito nāq; cuiuis si finitum semper addidero omni: quoniā illud definito faciā maius ꝛ si abstulero minus idē tidem faciam. Ergo tempore in eodem: aut equali finite: ac infinite vires mouebunt: hoc aūt est impossibile: fieri ergo nō potest: vt magnitudo finita vires habeat infinitas.

Lec.19. ¶ Qꝫ aūt omnino in finita magnitudine non contingit infinitā esse potentiā: ex his manifestū est. Sit enī plus potētia semp equale in minori faciens tēpore vt calefaciēs: aut dulce faciens: aut proijciēs: ꝛ omnino mouēs. Necesse ergo ꝛ a finito qdē infinitā aūt hñte potētiā pati aliqd patiēs: ꝛ plus q̄ ab alio. Plus.n. est infinita potētia. At vo tps nō cōtingit esse nullū. Si.n. est in quo a. tps in quo ifinita vis calefacit aut depellit: in quo aūt a.b. finita quedā: ad hanc maiorē semp accipiens finitā: veniā aliqñ ad id qđ in a. tempore motū erat. Ad finitum.n. semper addens excellā omne determinatum: ꝛ auferēs ꝛ deficiens similiter. In equali ergo tēpore mouebit finita ipsi infinite. Hoc autē est impossibile.

¶ Ostēdit ꝙ necē est virtutē que est in magnitudine: proportionari magnitudini in qua est. Et pmo ostēdit in magnitudine finita ꝙ nō pōt eē potētia infinita: qđ principaliꝰ intēdit. Scđo ꝙ nec in magnitudine infinita pōt esse potētia finita ibi[Neqꝫ igit finitū.] Qꝫ aūt in magnitudine finita nō ꝯtingat eē potentiā ifinitā ꝓbat: duas suppositiones pmittēdo: quarū pma est: ꝙ maior potētia eq̄lem effectū pficit in minori tpe q̄ mior: sicut maior poꝰ calefactiua ad eq̄lē caliditatē pducit id in quo agit in minori tpe: ꝛ silr est de potētia dulcorātis vel ꝓijciētis vel cuiuscūqꝫ mouētis. Et ex hac suppōne cōcludit: ꝙ cū potētia infinita sit maior q̄ potētia finita: necē est: ꝙ si sit aliqua finita magnitudo hñs potētiā infinitā: ꝙ a tali agēte siue vnū patiēs siue plura: patiat̄ i eodē tpe maiorē mutationē: q̄ ab alio hñte potētiā finitā. Uel ecōuerso: ꝙ eq̄lē mutationē patiēs ab eo patiat̄ in minori tpe. Utrūqꝫ.n.

Lec.8. in principio tex.74. pōt itelligi in eo ꝙ dicit[ꝛ plus q̄ ab alio.] Scđa suppō ē. Cū oē qđ mouet̄: moueat̄ in tpe. vt in.6. ꝓbatū est: nō pōt esse ꝙ patiēs imutet̄ ab agēte infinite potētie in nō tpe: imutat̄ ergo in tpe. Ex hoc sic ꝓcedit. Sit tps in quo virtus ifinita mouet calefaciēdo vel ipellendo a. Tps aūt in quo aliqua virtus finita mouet sit a.b. qđ est maius q̄ a. Quelibet aūt potētia finita pōt accipi alia maior. Si g̃ accipiamus aliā maiorē potentiā finitā q̄ pmā: q̄ mouebat in tpe a.b. sequit̄ ꝙ hec scđa potētia mouebit in tpe minori: ꝛ iterū tertia potētia finita maior: in tpe adhuc minori: ꝛ sic semp accipiendo finita maior: in tpe adhuc minori: ꝛ sic semper accipiēdo finitā potētiā: veniā aliqñ ad hoc ꝙ aliq̄ potētia finita moueat in tpe. a. Cū.n. semp fiat additio ad potētiā finitā: excedet̄ ois determinata proportio. Silr aūt addit̄ ad potētiā motiuā: ꝛ subtrahit̄ a tpe motus: q2 maior potētia in minori tpe mouere pōt. Sic ergo sequit̄ ꝙ finita potētia pficiat motū in eq̄li tpe cū potentia ifinita que ponebat̄ mouere in a. hoc aūt est impoſe. g̃

Rō.pᵃ nulla magnitudo finita hꝫ poᵗᵐ ifinitā. ¶ Dubitat̄ autē circa hāc rōnē multipliciter. Pmo nāqꝫ videt̄ ꝙ hec rō nullo mō ꝯcludat. Qđ.n. ꝯuenit alicui per se per nullā potētiā pōt ab eo remoueri q̄tācūqꝫ sit magna. Nō.n. est ex defectu potētie vel ifinitati potētie repugnat: si dicat̄ hoiri nō posse ꝙ hō non sit aīal. Esse aūt in tpe per se ꝯuenit motui. ponit̄.n. motus in diffōne temporis. vt supra in 4ᵒ habitū est. ergo si ponat̄ ēt potētia ifinita mouēs: nō sequit ꝙ motꝰ sit in nō tpe. vt Arist. hic ꝯcludit. Lec.12. c.101.

Rō.2. ¶ Itē si ꝯsideret̄ ꝓcessus Philosophi ex hoc ꝯcludit ꝙ motus sit in nō tpe: q2 potētia mouēs ē ifinita: sꝫ poᵃ ifinita mouēs pōt ēt nō esse in corpore. g̃ eadē rōne sequit̄ ꝙ talis potētia si sit infinita mouebit in nō tpe. Nō solum g̃ per hoc ꝙ est ipoſe moueri in nō tpe: pōt ꝯcludi ꝙ nulla virtus ifinita est in magnitudie: sꝫ ꝙ simplr nulla virtus mouens sit ifinita.

Rō.3. ¶ Itē. Ad magnitudinē potētie due ptinere vident̄. s. velocitas motꝰ: ꝛ diuturnitas tēporis. Et ꝫm excessum potētie fieri videmꝰ excessū in vtroqꝫ dictoꝝ. Sꝫ ꝫm excessū potētie ifinite supra ostēdit ꝙ motꝰ ꝑpetuꝰ est ab aliq̄ potētia ifinita: nō aūt ꝙ aliq̄ potētia ifinita nō sit in magnitudine. g̃ silr ꝛ hic ꝫm excessū in velocitate nō dꝫ ꝯcludere ꝙ nulla v̄tus ifinita sit in magnitudie: sꝫ ꝙ v̄tus q̄ mouet tpe ifinito ꝓp sui ifinitatē moueat ēt i nō tpe.

Rō.4. ¶ Itē videt̄ ꝯclō eē falsa. Quāto.n. ē maior virtꝰ alicuius corporis: tāto diutiꝰ pōt ꝯseruari in eē. Si g̃ nulliꝰ corporis poᵃ eēt ifinita: nullū corpꝰ posset in ifinitū durare. Qđ pꝫ esse falsū tā ꝫ opionē ipsiꝰ: q̄ ꝫ sniā fidei christiane: q̄ pōit subam mūdi i ifinitū duraturā. Posset ēt moueri obiectio de diuisiōe ꝛ additiōe qbus vtit̄: q̄ nō ꝯueniūt rerū nāe. Sꝫ q2 supiꝰ satis dcm̄ ē ꝑmittat̄ ad pns.

Ad pmā ¶ Dic g̃ dubitatiōibꝰ p ordinē rñdētes dōm ē ad pmā: ꝙ Phūs nō intēdit hic facē demōstrationē ostēsiuā: sꝫ demōstratiōnē ad impoſe ducētē: in q̄ q2 ex aliq̄ dato aliqd sequit̄ qđ est ipoſe: ꝯcludit̄ pmū datū ipoſe eē. Nō aūt est verū ꝙ pᵐ datū sit cū ꝯclone eē sit possibile. sicut si daret̄ ꝙ eēt aliq̄ potētia q̄ posset remouere genꝰ a spē: seq̄ret̄ ꝙ illa potētia posset facere ꝙ hō nō eēt aīal. Sꝫ q2 h̄ est ipossibile: ipossibile est ꝛ pᵐ. Nō aūt ex h̄ pōt ꝯcludi eē possibile ꝙ sit aliq̄ potētia q̄ faciat hoiem nō eē aīal. Ita ex h̄ ꝙ est aliquā potentiā ifinitā eē in magnitudie: ex necītate seqtur motū eē in nō tpe. sꝫ q2 hoc est ipoſe: impoſe est ifinitā potētiā esse in magnitudie. Nec pōt ex hoc ꝯcludi eē possibile ꝙ poᵃ infinita moueat in nō tpe.

Demonstrat[io] Aristotelis ... ostensiu[a] sed ducens a[d] impossibile.

Ad 2ᵘᵐ ¶ Ad scđaꝫ aūt dubitationē rñdet Auerro. in cōmēto huiꝰ loci dicēs: ꝙ rō Aristo. hic ꝓcedit de potētia rōne sue ifinitatis. finitū aūt ꝛ infinitum cōuenit q̄ntitati: vt supra habitū est. Unī potētia que nō est in magnitudie nō ꝓprie cōpetit ꝙ sit finita vel infinita. ¶ Sꝫ hec rñsio est ꝛ cōtra Aristotelis intētionē ꝛ ꝯtra veritatē. Cōtra itētionē quidē Aristotelis est: q2 Aristoteles in ꝓcedēti demōstratione ꝓbauit ꝙ potētia mouens tpe ifinito sit ifinita: ꝛ ex hoc ifra ꝯcludit ꝙ potētia mouēs celū nō est potētia i magnitudie. Est ēt ꝯtra veritatē: q2 cū ois potētia actiua sit ꝫ aliquā formā: eo mō ꝯuenit magnitudo potētie: ꝛ p ꝯns finito ꝛ ifinitū: sicut ꝯuenit forme. Forme aūt ꝯuenit magnitudo p se: ꝛ per accñs. Per se quidē ꝫm pfectionē ipsiꝰ forme: sicut di magna albedo ēt parue niuis ꝫm pfectionē ꝓprie rōnis. Per accñs aūt ꝫm ꝙ aliq̄ alia forma hꝫ extēsionē in subto: sicut di magna albedo ꝓp magnitudinē supficiei. Hec autē 2ᵃ magnitudo nō pōt cōpetere poᵉ q̄ nō est in magnitudie: sꝫ pᵃ magnitudo maxie ei cōpetit: q2 potētie imateriales quāto sunt mīmꝰ ꝯcte p applicationē ad mām: tanto sunt pfectiores ꝛ vliores. Uelocitas aūt motꝰ nō sequit̄ magnitudinē virtutis q̄ est per accñs per extēsionē ad magnitudinē subiecti: sꝫ magis eā q̄ est p se ꝫm ꝓpriā pfectionē: q2 quāto aliquod ens actu ē pfectius: tāto ē vehemētiꝰ actiuū. Unī nō pōt dici ꝙ potētia q̄ nō est i magnitudie: q2 nō est ifinita infinitate magnitudis q̄ est ex magnitudie subiecti: ꝓp h̄ nō causet augmētū velocitatis in ifinitū: qđ est moueri in nō tpe. Unī ꝛ idē Cōmētator hāc dubitationē aliter soluit

In pmo lec.3. ipꝰ habito responsionis Auerro. Lec.viii. t.c.vii.

Vel.12.c6.41. in.ii.meta^ce.vbi dicit ꝙ corpus celeste mouet̃ a duplici motore.s.a motore ꝯiūcto:q est aia celi:ꝛ a motore separato qui nō mouet̃ neqȝ p se neqȝ p accñs.Et q2 ille motor separatus est ifinite ṽtutis:motus celi acq̄rit ab eo ꝑpetuā durationē.Quia vo motor ꝯiunctus est finite virtutis:ideo motus celi acquirit ab eo velocitatē determinatam.Sed nec ista responsio sufficiens est.Cum enim vtrūqȝ videat̃ ꝯsequi potētiā infinitā.s.ꝙ moueat tempore infinito:vt precedēs demōstratio ꝯcludit:ꝛ ꝙ moueat in nō tēpore:vt videt̃ ꝯcludere hec demōstratio:iterȝ restat dubitatio:quare aia celi que mouet in virtute motoris separati infiniti:magis ab eo sortiat̃ vt possit mouere tēpore infinito:q̄ȝ vt moueat velocitate infinita.i.in nō tpe. Ad hanc igit̃ dubitationē dōm est ꝙ ois potētia que nō est in magnitudine mouet p intellectū. Sic enī Phs pbat celū moueri a motore in vndecimo meta. Nulla aūt potentia que est in magnitudine mouet quasi itelligens. Probatū est.n.in.3. de aia ꝙ intellectus nō est virtus alicuius corporis. Hec aūtē est differētia inter agens per intellectū ꝛ agēs nāle:q2 actio agentis nālis ꝑportionat̃ nāe āgētis: tanta enīȝ procedit calefactio quātus est calor.Sed actio agētis per intellectū nō ꝑportionat̃ nāe ipsius.sȝ forme apprehēse. Nō.n.edificator tantū edificat q̄ntū pōt:sed quātū exigit ratio forme ꝯcepte.Sic igit̃ si aliq̄ esset virtus infinita in magnitudine:sequeret̃ ꝙ motus ab ipsa ꝑcedēs eēt sȝ proportionē eius:ꝛ ita ꝑcedit demōstratio p̄ens.Si aūt sit virtus ifinita nō in magnitudīe:motus ab ipsa nō procedit ſm proportionē virtutis:sȝ ſm rōnē forme apprehēse.i.ſm ꝙ ꝯuenit fini ꝛ nāe subti. Est ēt aliud attēdēduȝ:ꝙ sicut ꝑbatū est in.6.huius:nihil mouet̃ nisi magnitudinē hñs.vñ velocitas motus est effectus receptus a mouēte in aliquo hñte magnitudinē. Manifestū est aūt ꝙ nihil hñs magnitudinē.pōt recipere equalē effectū proportionatū potētie que nō est in magnitudine: q2 ois natura corporea ꝯparat̃ ad nām incorporeā sicut qōdā particulare ad absolutū ꝛ vle.Vñ nō pōt ꝯcludi si virtus ifinita nō sit in magnitudine:ꝙ ex ea ꝯsequat̃ ifinita velocitas in aliquo corpore q̄ est effectus ꝑportionatus tali potentie:vt dcm̄ est.Sed nihil ꝑhibet in aliq̄ magnitudine recipi effectū virtutis que est in magnitudine:q2 cā ꝑportionat̃ effectui.Vñ si poneret̃ ꝙ aliqua ṽtus infinita eēt in magnitudine:sequeretur ꝙ effectus corrñdens esset in magnitudīe.s.velocitas infinita.Et hoc est impole.ergo ꝛ pm̄. ¶ Ex his aūt p3 solo 2^e dubitationis. Nā moueri tpe infinito nō repugnat rōni magnitudis mote: ꝯuenit enī

Lec.10.8 pria^o magnitudini circulari.vt supra ostēsuȝ est.Vñ a p̄mo mouente ifinite virtutis caūsat̃ motus diuturnitatis ifinite: nō aūt motus velocitatis ifinite. ¶ Quartā vo dubitationem soluit Alex.vt Auer.dicit hic in cōmēto.ꝙ corpus celeste acq̄rit eternitatē a motore separato qd est ifinite virtutis:sicut ꝛ ꝑpetuitatē motus.Vñ sicut nō est ex ifinitate celestis corporis ꝙ in ꝑpetuū moueat̃:ita nō est ex infinitate corporis celestis ꝙ in ꝑpetuū duret:sed vtrūqȝ est ex ifinitate motoris separati. Hāc autē responsionē Auerrois improbare nitit̃ in hoc cōmēto ꝛ in vndecimo meta.

Vel.12.c.46 dicēs ꝙ impossibile est ꝙ aliq̄ acq̄rat ꝑpetuitatē essendi ab aliquo:q2 sequeret̃ ꝙ id qd in se est corruptibile:fieret eternū.Sed ꝑpetuitatē motus pōt aliq̄s acq̄rere ab altero:eo ꝙ motus est actus mobilis a mouente.Dicit ḡ ꝙ in corpore celesti quātū est de se non est aliq̄ potētia ad non esse:q2 eius substātie nō est aliq̄d ꝯtrarium.Sed in ipso est aliqua potētia ad q̄etē:q2 motui eius ꝯtrariat̃ quies. Et inde est ꝙ nō idiget acq̄rere ꝑpetuitatē eēndi ab alio: sed perpetuitatē motus ab alio acq̄rere indiget. Qd autē in corpore celesti nō sit aliqua potētia ad non esse: ex hoc ꝯtingere dicit:ꝙ corpus celeste dicit nō esse ꝯpositū ex materia ꝛ forma quasi ex potētia ꝛ actu.Sed dicit ipsum esse materiā actu existētē:ꝛ formā eius dicit aiam ipsius: ita tñ ꝙ nō ꝯstituat̃ in esse per formā:sȝ solū in moueri. Et sic dicit in eo eē nō potētia ad esse:sed solū ad vbi:sic Phs dicit in.ij.meta. ¶ Sed hec solutio ꝛ veritati repugnat ꝛ intētioni Aristotelis. Veritati q̄dē repugnat multipliciter.Et p̄mo:q2 dicit ꝙ corpus celeste nō ꝯponit̃ ex materia ꝛ forma. Hoc.n.est oino impossibile. Manifestū est.n.corpus celeste esse aliq̄d actu: alioq̄n non moueret̃. Qd enim est in potentia tm̄:nō est subm̄ motus:vt in.6. habitū est. Oportet aūt omne qd est actu:vel esse formā subsistētē:sic substātie separate:vel habere formā in alio: qd q̄dem se hȝ ad formā sicut materia ꝛ sicut potentia ad actū. Nō aūt pōt dici ꝙ corp^o celeste sit forma subsistēs: q2 sic eēt intellectū in actu non cadēs sub sensu neqȝ sub quātitate. Relinq̄t̃ ergo ꝙ est ꝯpositū ex materia ꝛ forma ꝛ potētia ꝛ actu:ꝛ sic est in ipso potentia quodāmō ad nō esse.Sed dato ꝙ corpus celeste nō sit ꝯpositū ex materia ꝛ forma:adhuc opȝ ponere in ipso quodāmō potentiā eēndi. Necesse est.n.ꝙ ois substātia simplex subsistens vel ipsa sit suū eē vel ꝑticipet eē.Substātia aūt simplex que est ipm̄ eē subsistēs nō pōt eē nisi vna:sicut neqȝ albedo si eēt subsistens posset esse nisi vna.Ois ergo suba que est post p̄mā subam simplicē ꝑticipat esse.Oē antēȝ participās ꝯponit̃ ex participāte ꝛ ꝑticipato:ꝛ ꝑticipans est in potētia ad ꝑticipatū:ergo suba quātūcūqȝ simplex post p̄mā subam simplicē est po^a eēndi. Decept^o aūt fuit ꝑ equocationē potentie. Nā potētia q̄nqȝ se hȝ ad opposita. Et hoc excludit̃ a corpore celesti:ꝛ a substātijs simplicib^o separatis:q2 nō est in eis potētia ad nō eē ſm itentionē Aristotelis:eo ꝙ sube simplices sunt forme tm̄.forme aūt per se ꝯuenit eē. Mā aūt corporis celestis nō est in potentia ad aliā formā.Sicut enim corpus celeste ꝯparat̃ ad suā figurā cuius est subm̄:vt potētia ad actū:ꝛ tñ non pōt nō habere talē figurā:ita mā corporis celestis ꝯparatur ad talē formā vt potētia ad actū:ꝛ nō est in potētia ad ꝑuationē huius forme:vel ad nō esse. Nō.n.ois potētia est oppositorū. Alioq̄n possibile non sequeret̃ ad necesse:sic dicit̃ in.2.ꝑihermenias.Est ēt eius positio ꝯ itētionē Aristotelis qui in p̄mo de celo in quadā demōstratione vult

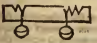
Lec.7. Lec.14.4 c.120. corpus celeste habeat potentiā vel virtutem ad hoc ꝙ sit semꝑ. Nō pōt ergo euadere icōueniēs per hoc qd dicit ꝙ corpus celeste nō est i potētia eēndi. Hoc.n.est māifeste falsuȝ:ꝛ ꝯtra itētionē Aristotelis. Videamus ergo vtrum ꝯuenienter impugnet solutionē Alexā.q dicit ꝙ corpus celeste acq̄rit eternitatē ab alio.Esset siq̄dem ꝯueniēs eius improbatio si Alexander posuisset ꝙ corpus celeste de se haberet potētiā ad esse ꝛ nō eē:ꝛ ab alio acq̄reret eē semꝑ. Et hoc dico supposita itētione ipsius:vt non excludamus oipotētiā dei per quā corruptibile hoc pōt iduere icorruptionē:qd nūc discutere ad ꝑpositū nō pertinet. Sed tñ Auerrois ēt sua itētiōe supposita ꝯcludere nō pōt ꝯtra Alex.q nō posuit ꝙ corpus celeste acq̄rat eternitatem ab alio:q̄si de se habēs potētiā ad esse ꝛ nō eē:sed quasi non habēs ex se esse.Oē.n.qd nō est suū eē participat esse a cā p̄ma que est suū eē. Unde ꝛ ipse ꝯfitet̃ in libro de suba orbis:ꝙ deus est cā celi nō solū quātū ad motuȝ eius:sed etiā quātū ad subam ipsius:qd nō est nisi q2 ab eo hȝ esse. Nō aūt hȝ ab eo esse nisi ꝑpetuū.hȝ ḡ ꝑpetuitatē ab alio. Et in hoc ēt ꝯsonāt ṽba eius q dicit in.5.meta.ꝛ supra in

Meta^ce. t.c.6.ꝑ 8.t.c.16 p̄ncipio huius.8.ꝙ q̄dā sunt nec̄ia q̄ habent cām sue necessitatis. Hoc ergo supposito planā est solutio ſm intentionē Alexā.ꝙ sicut corpus celeste hȝ moueri ab alio: ita ꝛ eē. Unde sicut motus perpetuus demonstrat infinitam

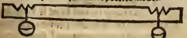
virtutem

virtutē motoris:nō aūt ipsius mobilis: ita ꝑpetua eius duratio demōstrat īfinitā virtutē cāe a qua h3 eē. Nō tñ oīo eodē mō se h3 potētia corporis celestis ad eē ⁊ ad mo- ueri ꝑpetuo. Nō qdē ꝺm oꝑīa3 quā ip'e assignat ꝙ in cor pore celesti sit quātū ad moueri potētia ad opposita que sunt quies ⁊ motus:sed ad opposita que sunt diuersa vbi. Sed differūt quātū ad aliud. Nā motus ꝺm se cadit in tē pore:eē v̄o nō cadit in tpe:sed solū ꝺm ꝙ subiacet motui. Si ergo sit aliqđ eē qđ nō subiacet motui illud eē nullo mō cadit sub tpe. Po^a ergo que est ad moueri in tpe infi nito respicit īfinitatē tēporis directe ⁊ per se. Sed po^a que est ad eē tpe īfinito:si qdē illud eē sit trāsmutabile respi- cit quantitatē tēporis:⁊ iđ maior virtus reqrit̄ ad hoc ꝙ aliqđ duret in eē trāsmutabili maiori tpe. Sed po^a q̄ est respectu esse intrāsmutabilis:nullo mō respicit quātitatē tēporis. Unde magnitudo vel infinitas tēporis nihil fa- cit ad infinitatē vel magnitudinem potentie respectu ta- lis esse. Dato ergo per impossibile ꝙ corpus celeste nō ha beret esse ab alio:adhuc nō pōt ex ꝑpetuitate ipsius con- cludi ꝙ in eo esset virtus infinita. ❡ Deinde cum dicit.
❡ Demōstratio ꝙ nulla magnitudo finita h3 po^am infinitā.

A.tempus in quo finita potentia mouet.

B.tēpus in quo finita potētia mouet.

❡ Neq3 igitur fieri potest: vt infinita in magnitudine finite sint vires.

Te.io. ❡ Nullum itaq3 finitum contingit infinitam po tentiam habere:neq3 infinitum infinitam.

❡ Probat ꝙ in magnitudine īfinita nō pōt eē potētia fi- nita. Et hoc duab^9 rōnib^9. Circa quaꝝ pmā tria fac̄. Prio ponit ꝯclusionē pncipalr̄ itetā dicēs:ꝙ sicͭ in magnitudie finita nō pōt eē po^a īfinita:ita nec in aliquo quāto īfinito pōt eē po^a finita ꝺm totū. Nā ps īfiniti si accipiat̄ finita habebit potētiā finitā. Hoc aūt iducit nō q̄si necessariū ad principale propositū ostēdēdum:sed quasi adherens ⁊ affine conclusioni prius demonstrate. ❡ Secundo ibi.

❡ Atq3 q̄q̄ fit vt minore in magnitudine plus viriū insint.multo tamen maiores sunt in maiore.

❡ Et tñ ꝯtingit in minori magnitudine ampliorē potētiā eē. S3 adhuc magis in maiori plurima.

❡ Ponit qđdā p qđ alicui videri posset ꝙ in magnitudię infinita sit po^a finita. Uidem^9.n.ꝙ aliq̄ minor magnitudo h3 maiorē virtutē q̄ maior magnitudo:sicͭ paruus ignis h3 maiorē virtutē actiuā q̄ multus aer. S3 p hoc nō pōt ha beri ꝙ quātū īfinitū hēat po^am finitam:q2 si accipiat̄ ali- qua adhuc magis excedēs magnitudo:habebit maiorem virtutē:sicͭ si aer maior ꝺm aliquā quātitatē h3 minus de virtute q̄ paruus ignis:si multū augeat̄ aeris q̄titas ha- bebit maiorem virtute3 q̄ paruus ignis. ❡ Tertio ibi.

❡ Sit itaq3 magnitudo infinita.a.b.atq3 pars eius.c. b.vires aliquas habet:quibus.d.mouit aliquo in tpe qđ.e.f.litteris designet̄. Si igit̄ ipsius.c.b.duplū cepe ro magnitudinē:hac enim nūc rōne vtamur illa tem- poris in dimidio:qđ est.e.g.idē ꝑfecto mouebit. Qđ si hoc pacto sumpsero partes.a.b.quidē magnitudi- nem nunq̄ trāsibo. Tēpore v̄o dato semꝑ accipiam min^9. Erūt ergo vires ipsius.a.b.magnitudinis īfini- te. Oēs enim finitas exuperāt vires. Omniū aūt fini- tarū viriū tēpus etiā finitū esse necesse est. Na3 si ali- quo in tēpore mouerāt tāte:maiore minore in tpe qui dem:at definito mouebunt cōuersiōe cōtraria rōnis. Sunt autem infinite vires perinde:atq3 multitudo: magnitudoq3 infinita est ea:que multitudinē omnē: magnitudinemq3 exuperat definitam.

❡ Sit igitur in quo est.a.b.infinitu3: sed.b.c.h3 potētiam quādam que in aliquo tēpore mouet ipsum.d.in tēpore in quo est.e.3. Si igitur ipsi b.c.duplā accipio:in medio mouebit tempore ipsius.e.3. Sit.n.hec ꝓportio. Quare in.3.⁊.t. mouebit.ergo sic accipiēs semꝑ.a.b.qdē nequa quā trāsibo. Tēpore aūt dato semꝑ minus acci piā.īfinita ergo potētia erit. Omnē eni3 finitam potētia3 excellit. Ois aūt finite potētie necesse ē finituꝫ eē ⁊ tēpus. Si.n.in quodā tāta. maior in minori qdē determiato aūt mouebit tpe ꝺm cō- uersionē ꝓportionis. Infinita.n.ois potētia si- cut multitudo ⁊ magnitudo excellēs oē finitū.

❡ Ponit demōstrationē itetā q̄ talis ē. Sit quātū īfinitū a.b.⁊ sit.b.c.magnitudo finita alteri^9 gñis q̄ h3 quādā po- tētiā finitā.⁊ sit qđdā mobile.d.qđ moueat̄ a magnitudi ne.b.c.in tpe qđ ē.e.3. Et q2.b.c.est magnitudo finita pote rit accipi maior magnitudo. Accipiat̄ igit̄ maior ꝺm du- plā ꝓportionē. Quāto autē est maior po^a mouētis:tāto in minori tpe mouet:vt dictū est in.7.q̄ duplū ipsius.b.c.mo- uebit idē mobile.s.d.in medio tpe qđ sic.3.t.ita ꝙ intelli- gat̄ tps.e.3.diuidi p mediū in pūcto.t. Semꝑ aūt sic addē do ad.b.c.minuet̄ tps mot^9:s3 q̄tūcūq3 addat̄ ad.b.c.nū- quā pōt trāsire.a.b.qđ iproportionabilr̄ excedit.b.c.sicut infinitū finitū.⁊ cū.a.b.habeat po^am finita3 mouet in tpe finito.d. Et sic diuidēdo semꝑ de tpe quo mouebat.b.c.ꝑ- ueniet^9 ad aliqđ tps min^9 q̄ sit tps in quo mouebat.a.b. q2 oē finitū trāscēdit̄ p diuisionē. Seqtur̄ ḡ ꝙ minor po- tētia moueat in minori tpe:qđ est ipole. Relinquit̄ ḡ ꝙ in magnitudie īfinita erit po^a infinita:q2.s.po^a magnitudis infinite excedit oēm po^am finitā. Et hoc ꝓbatū est p sub- tractionē tpis:q2 ois po^a finite necesse est ponere qđdam determinatū tps in quo mouet. Qđ ex h̄ appet:q2 si tanta po^a mouet in tāto tpe:minor mouebit in minori tpe:s3 tñ determiato.i.finito ꝺ3 ꝯuersa3 ꝓportionē: vt.s.quātū ad- dit̄ ad po^am:tātū diminuat̄ de tpe. Et sic q̄tūcūq3 addas ad potētiā finitā:dūmō remāeat po^a finita:semꝑ habebit tps finitū:q2 erit accipere aliqđ tps qđ erit tanto minus tpe pus dato:quāto po^a superexcrescēs ex additione ē ma ior po^a pus data. S3 po^a īfinita excellit i mouēdo oē deter minatū tps:sicut in oīb^9 alijs īfinitis ꝯtingit:q2 oē īfinitu3 sicͭ multitudo ⁊ magnitudo excedit oē determiatū sui gñis. Et sic manifestū ē ꝙ po^a īfinita excedit oē3 po^am finitā ex quo excessus po^e sup po^am est sicut minoratio tēporis a tpe: vt dcm̄ est. Unde p3 ꝙ ꝯclusio pdcā.s.ꝙ magnitudis īfinite sit po^a īfinita:ex necītate seqt̄ ex pmissis. ❡ Deīde cū dic̄. Te.co.q.t. c.30.

❡ Licet aūt hoc idē:sic ēt demrare. Accipiem^9.n.ma gnitudis finite cuiuspiā potētiā aliq̄ generis ei^9 po- tētie:q̄ i magnitudie ē īfinita:q̄ finitā potētiā īfinite

magnitudinis metietur. Ex his igitur: que dicta sunt patet fieri non posse: vt finita in magnitudine vires sint infinite: aut in infinita finite.

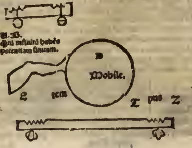
Co.xl. ¶ Est autem hoc demonstrare ꝫ sic. Accipiens enim quendam potentiā eandem genere ei que est in infinita magnitudine in finita magnitudine existentem: que mensurabit eā que est in infinita magnitudine finitam potentiam. Et quidem igitur non contingit infinitam esse potentiam in finita magnitudine: neq3 finitam in infinita ex his palam est.

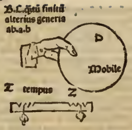
¶ Ponit ad idem aliam demōstrationem que non differt a prima nisi in hoc ꝙ prima concludebat accipiendo potentiam finitam existentem in magnitudine finita alterius generis: hec autem secūda demōstratio procedit accipiendo quandam aliam potentiam finitam existentem in aliqua magnitudine finita eiusdem generis: cuius est magnitudo infinita. Puta si sit aer magnitudinis infinite habens potentiam finitam: accipiemus quandam potentiam finitam existentem in aliqua magnitudine finita eiusdem generis. Hac positione facta: manifestum est ꝙ potentia finita magnitudinis finite aliquotiēs multiplicata mēsurabit poᵗᵉᵐ finitā q̄ ē i īfinita magnitudīe: q2 oē finitū mēsurat̄ ab aliq̄ finito miori aliq̄tiēs sumpto: vl̄ ēt excedit. Cū ḡ i magnitudīe eiusdē gn̄is oporteat ꝙ maior magnitudo hēat maiorē poᵗᵉᵐ: sic maior aer hꝫ maiorē potētiā q̄ₒ mior: necē erit ꝙ illa magnitudo finita q̄ hēbit eā dē ꝓportionē ad magnitudinē finitā p̄us acceptā: quā hꝫ poᵃ finita īfinite magnitudis ad poᵗᵉᵐ magnitudis finite p̄ri᷒ accepte hēat eq̄lē poᵗᵉᵐ poᶜ magnitudis īfinite. Sic si poᵃ finita magnitudis īfinite sit cētupla poᶜ finite cuiusdā magnitudis finite date: oportebit ꝙ magnitudo q̄ est cētupla illi᷒ magnitudis poᶜ finite hēat eq̄lē poᵗᵉᵐ magnitudis īfinite: ex quo ꝓporᵗᵉʳ i re eiusdē gn̄is augeᵗ magnitudo ꝫ poᵃ. Hoc āt ē ipoīe qḋ ꝯclusum ē: q2 opꝫ vel ꝙ magnitudo finita eēt eq̄lis īfinite: vel ꝙ minor magnitudo eiusdē generis hēat eq̄lē poᵗᵉᵐ maiori. Est ḡ impoīe ꝫ p̄ⁿ ex quo sequit̄ .s. ꝙ magnitudo infinita hēat poᵗᵉᵐ finitā. Sic ergo epilogando concludit duas conclusiones demonstratas scilicet ꝙ in magnitudine finita non possit esse potentia infinita: ꝫ ꝙ in magnitudine infinita nō possit esse potentia finita.

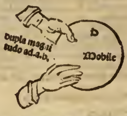
LEC. XXII.

¶ Demonstratio ꝙ nulla magnitudo vel quantum infinitum habet potentiam finitam.

¶ Tempus in quo quantum infinitum potētie finite movet.d.

¶ Sed de his que ferunt̄ bene sese habet: aliquā p̄mo dubitationē afferre. Nā si omne qḋ mouet̄ ab aliquo mouetur: quo pacto eorum que seipsa mouent continue nōnulla mouentur: eo ꝙ mouerat nō tangēte: vt corporum ea que proijciuntur.

De his aūt que ferunt̄ bene se hꝫ dubitare quādā dubitationē primus. Si enim omne qḋ mouetur mouet̄ ab aliquo: q̄cūq3 nō ipsa seipsa mouēt: qūo mouent̄ aliq̄ ꝯtinue nō tangēte eo ꝙ mouet vt proiecta. Co.lx.

Postq̄ₒ Phs oñdit duo q̄ sūt necessaria ad p̄ncipale ꝓpositū oñdēdū .s. ꝙ poᵃ finita nō possit mouere tp̄e īfinito ꝫ ꝙ poᵃ īfinita nō possit eē in magnitudine finita. Nūc accedit ad ꝓbādū 3ᵐ .s. vnitatē p̄mi motoris. Et circa hoc duo facit. Pri᷒.n. oñdit ꝙ pp̄ diuersitatē motoꝝ deficit ꝯtinuitas vel vnitas mot᷒ i q̄busdā mobilib᷒ que vident̄ ꝯtinue moueri. Scḋo oñdit ex hoc ꝙ p̄ⁿ motorē necesse est esse vnū ibi[Quī aūt in his.] Circa p̄ᵐ tria fac̄. Pri᷒.n. mouet dubitationē de his q̄ ꝓijciunt̄. Scḋo soluit dubitationē ibi[Necē est aūt.] Tertio oñdit ex hoc ꝙ motus corporis ꝓiecti nō est ꝯtinu᷒ ibi[Hoc q̄dē igit̄.] Circa p̄ᵐ duo fac̄. Pri᷒ ponit dubitationē. Scḋo excludit quādā solutionē ibi[Si aūt simul.] Proponit ḡ dubitationē p̄mo de his q̄ ferunt̄ ꝓiecta: q̄ talis ē. Oñsuꝫ est supra i p̄ncipio hui᷒ .8. ꝙ oē qḋ mouet̄ ab alio mouet̄: dūmō non sint de illis que mouent seipsa: sicut sunt animalia: de quoꝝ numero nō est lapis ꝓiectus. Mouet aūt corporale per cōtactū. Est ergo dubitatio quomodo proiecta cōtinue mouent̄ etiā postq̄ₒ tangunt̄ a mouente. Videtur .n. ꝙ moueantur nullo mouente ipsa.[Scḋo ibi. Lec.7.h. c.16.

¶ Quod si hisce qui mouit: ꝫ aliquid aliud simul mouet: vt aerē: qui quidē mouet subiens motū similē mō profecto fieri nequit: vt illa moueātur ipso primo nō tangente: neq3 mouente. Sed simul omnia moueantur: rursusq3 moueri tum desinant. Cum id qḋ primo mouet desinit mouere necesse est: ꝫ si perīde facit: vt magnes veluti si mouet quod mouet.

¶ Si aūt simul mouet ꝫ aliud aliq̄d qui mouet. vt aerē

vt aerē qui motus mouet: similiter impossibile primo nō tāgēte neqȝ mouēte moueri: sȝ simul oīa moueri ⁊ qescere: cū primū mouēs qescet. Et si facit sicut lapis: vt mouere qḋ mouet aliḋ.

¶ Excludit quādā solutionē q̄ dī fuisse Platonis: q̄ dicebat ꝙ ꝓiciēs q̄ p̄ mouit lapidem simul ēt mouet cū lapide aliqḋ.s.aerē: ⁊ aer motus mouet lapidē ēt post cōtactū ꝓiectoris. Sȝ hāc solutionē excludit: qꝛ similr vī īpossibile ꝙ moueat̃ aer nō tāgēte neqȝ mouēte p̄.s. ꝓiectore: sicē erat īpossibile de lapide. sȝ vī eē necessariū ꝙ simul dum primū mouēs mouet oīa moueant̃: ⁊ dū p̄m mouēs qescit i. cessat a mouēdo oīa qescāt: quāuis ēt aliquid motum a primo mouēte sicut lapis faciat aliqḋ moueri: sicut id qḋ primo mouit mouebat. ¶ Deinde cum dicit.

¶ At eni hoc dicat̃ necesse est: id qḋ primū mouit facere: vt mouere etiā possit: aut aer: aut aqua: aut aliquid tale: qḋ quidē est aptū mouere: motūqȝ subire: sed non desinit mouere: atqȝ moueri: sed desinit qdē moueri: cum his qui mouet moueri desinit. Est autē adhuc mouens. Quapropter mouetur aliḋ herēs: vt in hoc eadem ratio est: desinit aūt cuȝ mouendi potētia minor fit in eo: qḋ heret. Penitus aūt desinit: cū antecedens non vlterius mouens fecerit: sed motuȝ subiens solū. Hec aūt simul desinere alterum mouere: alterum moueri: totūqȝ motum necesse est.

¶ Necesse aūt hoc quidē dicere ꝙ primū mouēs facit possibile ⁊ mouere: aut aereȝ huiusmodi: aut aquā aut aliud aliqḋ tale: qḋ aptū natū ē mouere ⁊ moueri: sȝ nō simul pausat mouēs ⁊ qḋ mouet̃. Sed qḋ mouetur quidē simul: cū mouēs qeuit: mouēs aūt adhuc est. Vn̄ mouet̃ cuȝ alio habitū: ⁊ in hoc eadē rō est. Pausat aūt cū minor virt⁹ mouēdi fit in habito. Tādē aūt qescit: cū nō amplius faciat qḋ pri⁹ mouēs: sȝ motum solū. Hec aūt necesse est simul pausare: hoc quidē mouēs. Hoc aūt motū: ⁊ totum motuȝ.

¶ Ponit suā solutionē ⁊ dicit ꝙ si 2m mouēs mouet motū a p̄mo mouēte: necesse est hoc dicere ꝙ p̄m mouēs.s. ꝓiciēs det secūdo mouēti.s. aeri vel aque vl̃ cuicūqȝ tali corpori qḋ est natū mouere corpus ꝓiectū. vt possit mouere ⁊ vt possit moueri: vtrūqȝ.n. hȝ aer vel aq̄ a ꝓiciēte ⁊ ꝙ moueat ⁊ ꝙ moueatur. Sed qꝛ mouere ⁊ moueri nō de necessitate sūt in eodē: cū inueniat̃ aliqḋ mouēs nō motuȝ [nō simul pausat mouēs ⁊ qḋ mouet̃.] Id est aer motus a ꝓiciēte nō simul cessauit mouere ⁊ moueri. Sȝ statiȝ cū primū mouēs.i. ꝓiciēs cessauerit mouere: ⁊ aer cesset moueri. Sȝ adhuc mouet. Et hoc manifestū est ad sensuȝ: qꝛ qn̄ aliqḋ mobile iā ꝑuenerit ad terminū mot⁹: in ipso vltimo ꝑuētiōis pōt mouere: sȝ tūc nō mouet̃: sȝ est in motū eē. Dū aūt 2m mouēs mouet: mouet̃ illud qḋ ē habitū i. ꝯtīr se hn̄s ad ipm. Et de h̄ ēt 3o est eadē rō: qꝛ remanet mouēs ēt qn̄ nō mouet̃. ⁊ qꝛ 2m mouēs hȝ min⁹ de potētia mouēdi q̄ȝ p̄m: ⁊ 3m q̄ȝ 2m: oꝫ ꝙ cesset mot⁹ ꝓiectiōis: ex hoc.s. ꝙ minor est virtus mouēdi [in hito] i. ꝯīti: q̄ȝ in eo in quo fuit p̄. Et sic tādē ꝑ miorationē virtutis mouēdi veniet̃ ad h̄ ꝙ id qḋ ē p̄m ⁊ p̄us respectu sui ꝯīis: nō faciet ipsum ꝯīs habere potentiā mouēdi: sed faciet ipsum tāntūmodo moueri. Et tunc necesse est ꝙ simul duȝ illud vltimū mouēs pausat a mouēdo: ⁊ motū ab ipso pauset a moueri: ⁊ per cōsequēs pausabit totus motus: qꝛ vltimuȝ motū non pōt mouere aliquid aliud. ¶ Deinde cū dicit.

¶ His igit̃ motus in hisce fit: que nunq̄ȝ moueri nō nunq̄ȝ qescere psūt: ⁊ nō est ꝯtinuus: sed apparet. naȝ aut deinceps collocatoꝝ: aut tāgētiū est. Nō est eniȝ vnū mouēs: sed plura: quoꝝ aliud aliḋ heret. Quocirca talis motus in aere fit ⁊ in aqua: quē quidā antiperistasim esse dicunt. Impossibile autē est alio mō soluere ea: que dubitata sunt: q̄ȝ dicto mō: ipsa autē antipistasis cūcta sil̄ mouere: mouerīq̄ȝ facit. Quare ⁊ desinunt simul: nunc aūt vnū: qḋ cōtinue ab aliquo moueri videt. non enim ab eodem mouetur.

¶ Hic quidē igitur in contingentibus aliquando quidē moueri: aliquādo quidē quiescere fit motus: ⁊ nō cōtinuus: sed videt̃. Aut.n. cōsequēter entiū est: aut tangētiū. Non eniȝ vnū mouēs: sȝ habita adinuicē sunt. Unde ⁊ in aere ⁊ in aqua fit huiusmodi motus: quē dicūt quidā antiperistasim esse. Impossibile autem aliter opposita soluere nisi dicto modo. Antiperistasis auteȝ simul oīa moueri facit ⁊ mouere. Quare ⁊ quiescunt. Nunc aūt videtur vnum aliquid qḋ continue mouetur a quocūq̄ȝ: non.n. ab eodem.

¶ Cōcludit ex p̄missis ꝙ iste motus ꝓiectiōis nō sit cōtinuus. Dicit ḡ ꝙ hic motus.s. ꝓiectiōis fit in corpib⁹ q̄ cōtingit aliqn̄ moueri ⁊ aliqn̄ qescere: si qua vere sunt q̄bus cōueniat. Qḋ pȝ ex dictis. Quiescit.n. ꝓiectiōis motus ꝑ defectū v̄tutis mouēdi: vt dcm̄ est. Patet ēt ex p̄missis ꝙ ille motus nō est ꝯtinuus: ⁊ si ꝯtinuus videat̃. Videt̃.n. cōtinuus ꝑꝑ mobilis vnitatē: nō tn̄ ē ꝯtinuus: qꝛ sunt diuersa mouētia: vt dcm̄ est. Aut.n. ille motus est a pluribus mouētib⁹ ꝯīr se habētib⁹: aut ēt a plurib⁹ mouētib⁹ se tāgētibus. Quō aūt differāt ꝯīr se hēre ⁊ tāgere supra dcm̄ est in.5. ⁊ in.6. Et manifestū est ad sensum ꝙ vtroqȝ mō se hn̄tib⁹ mouētib⁹ diuersi ꝑūt mouere vnū mobile: fm ꝙ ipse mouent̃ ab aliquo p̄ mouēte. In his.n. q̄ mouent̃ motu ꝓiectiōis motus fit per mediū facile diuisibile.s. ꝑ aerē ⁊ aquā: in q̄bus ꝑꝑ diuisionē nō ē vnū mouēs tm̄: sȝ multa habita adiuicē ⁊ ꝯīr se hn̄tia ⁊ ꝯtacta. Et qꝛ diuersitas nō est absqȝ diuisione: iō p̄dictus ꝓiectiōis mot⁹ fit per mediū facile diuisibile. i. ꝑ aerē ⁊ aquā: in q̄bus ꝑꝑ diuisionē de facili ꝯtingit diuersitas mouētiū. Quē qdē motum ꝓiectiōis aliq dnt eē antipistasiȝ ⁊ ꝯ resistētiā: ex eo s. ꝙ aer circūstās motus aliquo mō mouet corpus ꝓiectū. sicut supra dcm̄ ē in.4. Sȝ nō pōt p̄dicta dubitatio solui nisi eo mō q̄ positus est: qꝛ si ponat̃ cā ꝓiectiōis antiperistasis aeris: sequit̃ ꝙ oīa simul moueant. i. ꝙ totus aer sil̄ moueat ⁊ moueat̃: ⁊ per ꝯīs ꝙ simul qescāt oīa: qḋ pȝ esse falsum. Uidemus.n. vnū aliquid eē qḋ cōtinue mouet̃ a quocūqȝ moueat̃. Qḋ iō dico: qꝛ nō hȝ vnū ⁊ idem determinatū mouēs: sed mouētia diuersa. LEC. XXIII.

¶ Qm̄ aūt in hisce: que sunt ꝯtinuū esse motū necesse est. hic v̄o est vnus: atq̄ȝ vnū motū magnitudinis cuiuspiā eē necesse est. Nō enim id mouet̃: qḋ magnitudinis est expꝯs: ⁊ vni⁹ eē atq̄ȝ ab vno: aliogn ꝯtinuus nō erit: sȝ herēs alius aliḋ: atq̄ȝ diuisus. Id qḋ mouet si vnū est: aut subiēs motum mouet: aut imobile est.

Quoniā autē in his que sunt necesse est semp esse motū cōtinuū: hic aūt vnus est. Necesse aūt vnū magnitudinis alicuius esse. Nō enim mouetur impar-

tibile. Et vnus ab vno. Non.n.erit continuus: sed habitus alter alteri: ꝛ diuisus. Mouens igit̃ vnum: aut motum mouet aut imobile existens.

Soluta dubitatiõe quã mouerat de motu ꝓiectiõis: ex cuius solõne accipit ꝙ nõ est vnus motus cõtinu⁹ q est a plurib⁹ mouẽtib⁹: hic accedit ad pncipale propositũ: vt.s.ondat vnitatẽ pmi motoris. Et circa h̄ duo facit. Primo ondit ꝓpositũ. Scdo mouet quãdã dubitatione ꝛ soluit ibi[Habet aũt dubitationẽ.] Circa p̄m tria facit. Primo ondit vnitatẽ pmi motoris p ꝯtinuitatẽ motus. Scdo qũo ab vno motore ꝓcedit motus ꝯtinuus ibi[Si quidẽ igit̃ motus.] Tertio vbi sit pn̄m motus cõtinui ibi

Lec.19. ꝛ 10. p totũ. Lec.7. in pñn°. [Necesse est aũt.] Qꝛ aũt nec̃e sit eẽ vnũ motorẽ ꝓbat p cõtinuitatẽ mot⁹ accipiẽs qð supra ꝓbauerat ꝙ nec̃e ẽ aliquẽ motũ ꝯtinuũ semp eẽ. Motus aũt ꝯtinuus est vnus: vt dcm̃ ẽ in.5. g nec̃e ẽ semp accidere aliquẽ motũ eẽ vnũ. Ad hoc aũt ꝙ motus sit vn⁹: nec̃e ẽ ꝙ sit vnius magnitudinis mote: qꝛ nõ põt moueri aliqð ipartibile: vt ꝓbatus

Lec.5. i. c.29. 32. est in.6. ꝛ etiã opꝫ ꝙ sit ab vno motore. Siue.n. sint diuersa mobilia siue diuersi motores: nõ erit vnus mot⁹: ꝛ p ꝯñs nec ꝯtinu⁹: sꝫ erit vn⁹ mot⁹ diuisus ab alio diuisiõe mobilis vł motoris: ꝛ ꝯñt se hñtes. Nec̃e ẽ igit̃ mouẽs eẽ vnũ: qð vł moueat motũ: vel moueat imobile exñs. [2° ibi.

Si igit̃ mouet̃: simul sequat̃ ipsũ: atqꝫ mutetur: ꝛ insup ab aliquo moueat̃ oportet. Quare stabit̃ atqꝫ ad id accedet̃: qð mouet: ꝛ est imobile. Hoc enim nõ simul mutari necesse est: sed poterit semp mouere: nã hoc pacto mouere sine labore profecto est.

Siquidẽ igitur motũ cõsequi oportebit ꝛ mutari ipsum. Simul aũt moueri ab aliquo. Quare stabit ꝛ veniet in ipsũ moueri ab immobili. Hoc aũt nõ necesse est simul mutare: sꝫ semper poterit mouere. Infatigabile.n. est sic mouere.

Ondit qũo ab vno motore possit eẽ mot⁹ ꝯtinu⁹. Et circa hoc duo fac. Primo ondit qũo ab vno motore possit esse vnus mot⁹ ꝯtinu⁹ semp. Scdo qũo sit regularis ibi[Et regularis.] Dicit g p̄. ꝙ mot⁹ ẽ vnus q est ab vno motore sic dcm̃ ẽ. Aut g ẽ a motore moto: aut a motore nõ moto. Si qdẽ igit̃ sit mouẽs motũ: sequit̃ ꝙ mouet̃ ab aliquo: s̄m ea q̃ supra ꝓbata sũt. Sꝫ h̄ nõ põt ꝓcedere i ifinitũ: vt supra ꝓbatũ ẽ. Quare stabit iste ꝓcessus motoꝝ ꝛ mobiliũ

Lec.7.i. c.27.28. Lec.9.i. c.34. ꝛ ꝑuenit̃ ad aliqð p̄m mobile qð mouet̃ ab imobili motore: qð qdẽ nõ hꝫ nec̃itatẽ vt moueat: qꝛ nõ mouetur ab alio. Qð.n. ab alio mouet̃: ex nec̃itate mouet: s̄ꝫ ꝙ iponit̃ ei nec̃itas a suo motore. Et qꝛ mutat̃ a sua dispõne nõ põt semp mouere vniformiter. qꝛ variat̃ dispõ ei⁹. Sꝫ mouẽti nõ moto nõ iponit̃ nec̃itas ab alio: nec mutat̃ dispõ ei⁹ vñ nõ ex nec̃itate mouet: sꝫ põt semp mouere.s. absqꝫ sui mutatiõe: qꝛ sic mouere.s. absqꝫ sui mutatiõe: est ifatigabile. Ex hoc.n. accidit fatigatio in mouẽdo aliqbus motorib⁹: qꝛ sił ꝛ ipi mouent̃: ꝛ ex fatigatiõe ꝯtingit ꝙ nõ semper pñt mouere. Vñ relinquit̃ ꝙ mouẽs nõ motũ põt mouere motu cõtinuo sempiterno. Et qꝛ ad ꝑfectã mot⁹ ꝯtinuitatẽ ꝛ vnitatẽ requirit̃ ꝙ motus sit regularis ꝛ vniformis. vt in qnto habitum est. Ideo consequenter cũ dicit.

Lec.2.i. c.4. Est hic motus: aut solus: aut maxie est vniformis. Id.n. qð mouet nullã subit mutationẽ. Id ẽt qð ab illo mouet̃: vt mot⁹ sit siłis: nõ subeat mutationẽ opꝫ.

Et regularis hic motus est: aut solus: aut maxime. Non enĩ habet mutationẽ neqꝫ vnã mouẽs. Oportet aũt neqꝫ qð mouetur iuxta illud habere mutationẽ: q̃tinus similis sit motus.

Ostẽdit ꝙ motus q est a motore imobili sit regularis. ꝛ dic̃ ꝙ iste solus motus est regularis q ẽ a motore imobili: vel si aliq alij sũt regulares: iste est maxie regularis. Vult aũt hac distĩctiõe: qꝛ dispõ mouẽtis qñqꝫ p aliqð tp̃s manet eadẽ nõ variata ad minus s̄m sensum. ꝛ s̄m hoc vꝫ p aliqð tp̃s mouere motũ vniformẽ: qꝛ tale mouẽs nõ hꝫ nisi vnã mutationẽ. Qð dicit ad ondẽdũ ꝙ quedã mouẽtia sunt q̃ nõ mouent̃ eo motu quo mouẽt: sic corpus celeste nõ mouet̃ motu alteratiõis: sꝫ mouet̃ quodã alio motu.s. motu locali. Sed p̄m mouẽs oĩo imobile nulla mutatiõe mouet̃. Nec solũ reqrit̃ ad hoc ꝙ mot⁹ sit regularis ꝛ vniformis ꝙ mouẽs sit oĩno imobile: sꝫ ẽt opꝫ ad h̄ ꝙ[sit motus siłis] .i. vniformis: ꝙ id qð mouet̃ nõ hẽat aliquã mutationẽ iuxta hãc q̃ mouet̃ a motore imobili. Sic corpus celeste mouet̃ a motore imobili localr̃: ꝛ iuxta illã mutationem non habet aliq̃. Si.n. alterarectur non semper remaneret eadeꝫ dispositio ad motũ: ꝛ sic non esset motus eius vniformis. Deinde cum dicit.

Atq illud: aut in medio: aut in orbe esse necesse est. Hec enim principia sunt. At ea: que propinquissima sunt mouẽti: sũma cum celeritate mouent̃. Talis aũt est ipsius totius motus. Illic igitur est id: qð mouet.

Necesse est aũt aut in medio aut in circulo eẽ. Hec.n. pricipia sũt: sꝫ citi⁹ mouent̃: ꝓxima mouẽti. Hui⁹ aũt ẽ toti⁹ mot⁹. Ibi ergo est mouẽs. c.6.34.

Ondit vbi sit pn̄m motus cõtinui pmi. Et qꝛ ostẽsũ ẽ ꝙ prim⁹ mot⁹ ẽ circularis: q qdẽ mot⁹ cõpetit magnitudini circulari: nec̃e ẽ ꝙ p̄m pn̄m hui⁹ mot⁹ sit aut in medio.i. in cẽtro: aut in circulo: qꝛ illa sũt pn̄a magnitudis circularis. Licet.n. i magnitudie circulari a cẽtro ad circũferẽtiã ducunt̃. vñ nec̃e ẽ ꝙ alteꝝ istoꝝ accipiat̃ sic pn̄m: ꝛ alteꝝ sic termin⁹. Ondit aũt ꝯñr ꝙ pn̄m p̄m mot⁹ ẽ i circulo tali rõne. Oĩs mot⁹ q̃to ẽ ꝓpingor p̄ mouẽti tãto est velocior: ꝛ magis recipit ipressionẽ mouẽtis. Sꝫ ita videm⁹ in motu toti⁹ firmamẽti q ẽ a p̄ motore imobili: ꝙ q̃to aliqð mobile magis appropiquat supme circũferẽtie: tãto citi⁹ mouet̃: g mouẽs ẽ i circulo ꝛ nõ i cẽtro. Hui⁹ igit̃ rõnis maior manifesta ẽ. Sꝫ ad euidẽtiã mioris ꝓpositiõis ꝯsiderãdũ ꝙ i corporib⁹ celestib⁹ iuenit̃ duplex mot⁹: vn⁹ q est toti⁹ firmamẽti quo.s. totũ firmamẽtũ reuoluit̃ ab oriẽte in occidẽtẽ motu diurno. ꝛ ille ẽ pm⁹ mot⁹. Ali⁹ mot⁹ ẽ quo stelle mouent̃ ecõuerso ab occidẽte i oriẽtẽ. In h̄ aũt scdo motu tãto vnũqðq; celestiũ corpoꝝ veloci⁹ mouet̃: q̃to ꝓpingus ẽ cẽtro: vt pꝫ s̄ꝫ cõputationẽ astrologorũ q motui lũe deputãt tp̃s vni⁹ mẽsis: soli vo mercurio ꝛ veneri vnũ annũ: marti vo duos: ioui duodeci: saturno triginta: ꝛ stellis fixis trigintasexmilia annoꝝ. Sꝫ s̄ꝫ motũ toti⁹ firmamẽti ẽ ecõuerso. Nã q̃to aliqð celestiũ corpoꝝ ẽ remoti⁹ a terra: tãto veloci⁹ mouet̃: qꝛ ptrãsit maiorẽ magnitudinẽ i eodẽ tp̃e. Maiores.n. sunt circũferẽtie circuloꝝ magis a cẽtro distãtes: ꝛ tñ oĩa corpa celestia s̄ꝫ motũ toti⁹ eodẽ tp̃e reuoluunt̃: ꝛ sic opꝫ supiora eẽ velociora. Vñ relinquit̃ ꝙ pncipiũ pmi mot⁹ nõ sit i cẽtro: sꝫ i circũferẽtia. [Sꝫ tũc orit̃ dubitatio de ꝯclone. Primũ.n. mouẽs vt ifra ꝯcludet: ẽ idiuisibile: ꝛ nullã hñs magnitudinẽ: nec eius po⁹ est po⁹ in magnitudie. Qð aũt ẽ huiõ nõ vꝫ hẽre determinatũ sitũ in corpe: nõ g ꝯtigit p̄ motori eẽ magis in vna pte pmi mobilis q̃ in alia. [Sꝫ dõm est ꝙ dr p̄m mouẽs eẽ i aliq̃ pte sui mobilis: nõ per determinationẽ substãtie sue: sꝫ per efficiẽtiã motus: qꝛ ex aliq̃ pte sui mobilis mouere icepit: ꝛ iõ poti⁹ dr eẽ i celo q̃ in terra: ꝛ poti⁹ i oriẽte: vñ icipit: qð nõ põt itelligi s̄m aliq̃ assũptionẽ motoris illius ad ptẽ determiatã mobilis: cũ nõ sit aliq̃ ps determinata mobilis semp in oriẽte: sꝫ que nũc est in oriẽte: post modũ

Lec.2.1. c.5. modū est in occidēte. Et sic pꝫ ꝙ dī eē ṽtus mouēs i oriēte p īfluētiā mot⁹: ⁊ nō p determiatioñ sue subē. Est etiā cōsiderādū in motu spere: ꝙ finis in motu hꝫ q̄ddā imobilitatē: ptes.n. mouenť mutādo locū subo ⁊ rōne: ſꝫ totum mouet mutādo locū rōne: ⁊ nō subo: vt i.6.hitū ē. Et hec duo attribuunť duob⁹ pncipiꝭ magnitudie ſpice de qbus hic fit mētio. Nā pn^m mot⁹ ē ex pte circūferētie: pncipiū aūt imobilitatis est ex fixione centri. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Existit autem dubitatio si fieri possit: vt quippiam motum subiēs continue moueat: sed non vt id: quod iterum: iterūqꝫ pellit ex eo continue mouet: qꝛ motus deinceps sunt.

L.c.85. ¶ Habet autem dubitationē si cōtingat aliquod quod mouetur mouere continue: sed non sicut impellens iterū ⁊ iterū cōsequenter eē cōtinue.

¶ Mouet quādā dubitationē circa pdicta. Et p̊ mouet eā. Scdo soluit ibi [Aut.n.ipm.] Dixerat.n. supra ꝙ mouens imobile pōt cāre motū ꝯtinuū: ⁊ iō hic ꝯr̃ ingrit vtrum aliqđ mouēs motū possit cāre aliquē motū ꝯtinuū: ita.s. ꝙ sit vere ꝯtinuus absqꝫ aliq̄ itercisiōe: sicꝫ accidit itercisio cū aliqs ipellit aliqđ corpus: ⁊ iteruꝫ ipellit alia vice. Manifestū est.n ꝙ ille motus q sic ꝯtinuať ex pte mobilis: nō est vere ꝯtinuus: eo ꝙ motiōes nō sunt ꝯtinue. sed vna se hꝫ ꝯr̃ ad aliā. Nō.n. cōtinue ipellit: sed intercise: ita ꝙ impulsio ꝯr̃ se hꝫ ad impulsionem. ¶ Secūdo ibi.

¶ Aut enim ipsum pellere: vel trahere: vel vtrūqꝫ facere oportet: aut aliud: aliudqꝫ succedēs perinde atqꝫ fit in hisce: que proijciuntur: vt antea diximus: si cum facile diuisibilis sit: vel aqua: vel aer. alius semper mouet subiens motum. At neutro modo motus vnius esse potest: sed plures herentes erunt. Solus igitur is est continuus motus: quo id: qđ est in mobile mouet. Semper enim similiter sese habēs: ⁊ ad qđ mouetur: similiter ⁊ continue sese habebit.

¶ Aut eni ipsuꝫ oportet ipellere: aut trahere: aut vtraqꝫ: aut aliqđ aliud ꝯtingēs aliud ab alio. sicꝫ oliꝫ dictū est in his que pijciuntur. Si aūt cum diuisibilis sit aer aut aqua mouet: ſꝫ sicut semp motus: vtrobiqꝫ aūt nō possibile est motū vnuꝫ esse: sed habitū. Solus itaqꝫ cōtinuus est quem mouet imobile. Semp eni similiter se habens: ⁊ ad id qđ mouet similr̃ se habebit ⁊ continue.

¶ Soluit pdictā dubitationē. ⁊ dicꝫ ꝙ nullū mouēs motuꝫ pōt cāre ꝯtinuū motū. Necē ē.n. dicere ꝙ mobile qđ cōtinue vī moueri: aut moueať imediate p totū motū ab ipso mouēte moto: aut p multa media: quorū vnū ꝯtingať ab alio: sicꝫ dcm̄ ē in motu piectionis. Et ista diuisio hꝫ eq̄lr locū: siue mouēs motuꝫ moueat ipellēdo: siue trahēdo: si

Lec.3.1. c.10. ue vtroqꝫ mō: vt accidit i motu vtigis: vt supra in.7.hitū est. Nec ꝯtingit pluribꝫ modis aliqđ localr̃ moueri a mouēte moto p se ⁊ nō p accn̄s. Et qꝛ dixerat ꝙ i his q̄ pijciunť ē aliđ ⁊ aliđ mouēs: ⁊ h̄ vī eē falsum: pp h̄ ꝙ piectū ꝯtinue vi moueri ab aere vno existe. Iō ad h̄ excludēdū subiūgit ꝙ cū aer aut aq̄ sit facile diuisibilis: ex h̄ mouet q̄si aliđ ⁊ aliđ mouēs: ſꝫ tn̄ mouet sicꝫ semp mot⁹ q̄ddiu durat mot⁹ corpis piecti. Et q̄uis videať eē vn⁹ aer: tn̄ ē ali⁹ ⁊ alius p diuisionē. Utrobiqꝫ aūt.i. siue mouēs motū moueat ipellēdo: siue trahēdo: nō pōt eē vn⁹ mot⁹. ſꝫ opꝫ ꝙ sit hitus.i. ꝯr̃ se hñs: p rōnē q̄ supra posita ē i motu piectionis.s. ex diuersitate mouētiū. Relinqť ḡ ꝙ solus mot⁹ q est a motore imobili possit eē sp ꝯtinuus. qꝛ mouēs se hꝫ semp silr̃ ⁊ꝫ eādē dispōnē in seipso. ⁊ iō semp ꝯtinue pt se silr̃ hēre ad mobile. vt.s. semp vniformiter moueat ipm.

Nota. Est āt hic attēdēdū ꝙ sempiternitatē ꝯtinui motus attribuit h̄ phs imobili⁹ motoris supra āt ifinite po⁹ ei⁹. Nā sempiternitas mot⁹ ꝯtinui si attēdať ⁊ꝫ reiterationē motus respicit imobilitatē mouētis: qꝛ si sp silr̃ se hꝫ: poterit sp reiterare eodē motu. Sꝫ ifinita ṽtus mouētis respicit ad totā mot⁹ sempiternitatē vl̃ ifinitateꝫ: sicꝫ supra dcm̄ ē. Est ēt attēdēdū: ꝙ qꝛ nullū mouēs motū pōt cāre motū ꝯtinuū sempiternū: iō in.ii. meta^ce. pbare itēdit multitudinē motoꝝ imobiliū ⁊m multitudinē celestiū motuuꝫ: quasi illa cōsideratio sequať ad istā. ¶ Deinde cū dicit.

¶ His hoc pacto determinatis: patet impossibile esse primum mouens atqꝫ imobile magnitudinem vllam habere. Nam si hꝫ: aut finitam: aut infinitā ipsaꝫ eē necesse est. At demonstratum est prius in naturalib⁹ fieri nō posse: vt magnitudo sit infinita: ⁊ nūc demōstrauimus finitam magnitudinem infinitas vires habere non posse: ⁊ impossibile insuper esse infinito in tempore quicq̄ꝫ a magnitudie finita moueri. Primū autem mouens eterno motu: infinitoqꝫ tempore mouet. Patet igitur ipsum indiuisibile: ac vacareqꝫ ptibus: ac magnitudinem nullam prorsus habere.

Addi more graecorum intellige, qui faciunt duos primos metaphysicae primum maiorem, et primum minorem appellantes secund

¶ Determiatis aūt his manifestū est qm̄ impossibile est primū mouēs ⁊ imobile hēe aliquā magnitudinē. Si.n. magnitudinē hꝫ: necesse ē aut finitā ipsaꝫ eē: aut ifinitā. Infinitā qdē igiť ꝙ nō cōtingit magnitudinē eē: ōñsuꝫ est prius in physicis. Qꝛ aūt impossibile est finitam habere infinitā potentiā: ⁊ ꝙ impossibile est a finito moueri aliqđ ⁊m infinitū tps: demōstratum est nunc. Primū aūt mouēs: ppetuū mouet motū: ⁊ infinito tpe. Manifestū itaqꝫ ꝙ indiuisibile est ⁊ impartibile: ⁊ nullam habens magnitudinem. L.c.86.

¶ Ex pmissis demōstratis cōcludit pncipale itētū ⁊ dicꝫ ꝙ impōle est p^m mouēs imobile hēre aliquā magnitudinē vel ita ꝙ ipm sit corpus: vl ꝙ sit virt⁹ in corpe: qꝛ si hēi et aliquā magnitudinē aut eēt finita: aut ifinita. Ōñsuꝫ est aūt supra in tertio in cōib⁹ nature: ꝙ nō ē pōle eē aliquā magnitudinē infinitā. Relinquiť ḡ si hꝫ magnitudinē ꝙ habeat magnitudinē finitā. Et ex h̄ pbať ꝙ ipōle est finitā magnitudinē habere potētiā ifinitā. Qꝛ aūt pmuꝫ mouēs imobile necē sit habere potētiā ifinitaꝫ pbat p id qđ supra demōstratū est: ꝙ ipossibile est a potētia finita moueri aliquid ⁊m infinitū tēpus. Primū aūt mouens causat perpetuū motū ⁊ cōtinuū ⁊ tēpore ifinito vnus ⁊ idē existēs: alioquin motus ille non esset ꝯtinuus. ergo habet potentiā infinitā. ⁊ sic non habet magnitudinē finitā nec infinitā. Manifestū est itaqꝫ ꝙ primū mouēs est indiuisibile: ⁊ ꝙ nullā partē habet: sicut etiā est idiuisibile punctū: ⁊ etiā sicut oīno nullā magnitudinē quasi extra gen⁹ magnitudinis existēs. Et sic terminat phs ꝯsiderationē cōem de reb⁹ naturalibus in pmo pncipio totius nature: qui est super oia deus benedictus in secula seculoꝝ. Amē. Lec.7.a pn^o.i fine Lec.2.

¶ Expliciūt pclarissima Cōmētaria Diui Thome Aquinatis ordis pdicatoꝝ. Aristotelis fidissimi iterptis in Octo libros physicoꝝ: correctioni cū duob⁹ textib⁹ q̄ꝫ diligētissime tradita: sūmoqꝫ studio singulr̃ ordinata ac impressa.

nerationis terminari debeat ꝙ h fiat per aliquem actū terminātē mobilis ptātez. Hoc aūt nō pōt eē nisi forma: cū eē actuale ꝯ forma nunꝙ̄ separet̄. Quare vel opꝫ dicere ꝙ nunꝙ̄ alicuius rei generatio terminet̄: qḋ est ꝯtra sensum: vel ꝙ forme alique nāles sint in rebus nālibus.

Ad pmū ❡ Ad pmū aūt dōm est ꝙ in re nāli nō solum sunt accidentia ꝛ ꝓprie passiones: imo vlterius cum accidens presupponat subam ꝛ ad ipsam sequatur: opꝫ necessario in re aliquid aliud pexistere oibus accn̄tibus ſm nām: per qḋ res habeat esse substātiale: seu nām sube: ꝛ hec est forma substantialis.

Ad 2m ❡ Ad 2m dicendum ꝙ illud per se generat̄ qḋ per se habet esse: forme aūt naturales non habent per se eē: ꝛ ideo ſm pħm nō generant̄ per se. sed per accidens vꝫ ad generationē compositi cui dāt esse.

❡ Utrū forma sit simplex vel aliqḋ cōpositū. Arti. 2º.

Pma rō AD secūdum sic pcedit̄. Videt̄ ꝙ forme sint aliquid compositū: ꝛ nō actus simplex. Omne enim ens aut est actus purus: aut potentia pura: aut cōpositum: sed forma nō pōt eē actus purus: qꝛ hoc conuenit soli deo. Similr̄ nō pōt esse potētia pura: qꝛ hoc dicit̄ oīno mā ꝛ nō forma: ergo forma si debeat eē opꝫ ꝙ sit aliquod cōpositū ex potētia ꝛ actu.

Cōfirmatio. ❡ Et vlterius cōstat ꝙ nihil est simplicius sua cā: nulla aūt cā nālis efficiens est actus purus: sed oēs forme nāles ꝓducūt̄ per generationem ab aliquo nāli agēte: ergo nec forma nālis erit oīno simplex ꝛ purus actus.

Scda rō ❡ P. Si forma sit aliquid opꝫ ꝙ sit cā essendi ipsi rei cuius est forma: sed forma nullo mō pōt esse alicui rei cā essendi: ergo forma nihil erit. Probatio medie. Nihil qḋ acqrit eē ad eē alterius pōt eē causa eēndi eius: sed forma cū nō generet̄ per se ſm pħm. 7. metaphysice. acqrit eē vel nō eē per accn̄s ad eē cōpositi: ergo forma nō est cā eē rei.

T. c. 53. 3ª ratio ❡ P. Illud ē exemplar ꝛ rō quiditatis rei per qḋ res habet eē illud qḋ est. Sed vnaqueqꝫ res nālis esse ꝛ subam habet ab ipso agente specifico: ergo cum agens specificū nō sit forma tm̄: videtur adminus ꝙ forma nō sit rō quiditatis rei. vt dicit pħs in

T. cō. 28. 2º physicoꝝ. 3ª ratio ❡ P. Aīa nostra est quedam forma nālis: cū de ipsa pħs nālis determinet: sed aīa nō pōt eē causa essendi ipsi hoī: cū eē humanū sit corruptibile: ꝛ aīa sit incorruptibilis. Silr̄ etiā aīa rōnalis non est oīno simplex actus cū sit hoc aliquid ꝛ per ꝯñs composita ex potentia ꝛ actu: ergo cū eadē sit rō de vna forma ꝛ de oibus: videt̄ ꝙ nulla forma sit rō essendi ipsi rei: vel ꝙ sit actus tm̄.

Ad opp^m ❡ In contrarium est: qꝛ actus ꝓportionatur ei cuius est actus. sed esse qḋ est actus forme est simplex: ergo forma ad quam talis actus sequitur erit simplex.

T. cō. 28. T. c. 54. ❡ P. Pħs dicit expresse in. 2. physicoꝝ. ꝛ in. 7. metaphysice. ꝙ forma est rō ꝛ exemplum qḋ quid erat esse.

R. ūlō Respondeo dicendo oīs forme physice nā in hoc consistit vt sit actus: ꝛ rō: ꝛ exemplū

T. cō. 28. quiditatis rei cuius est forma ſm pħm in. 2. physicoꝝ. ꝛ in. 7. metaphysice. ❡ Ad cuius euidentiam sciēdū est ꝙ oīa que sunt in mundo siue in vniuerso intātum sunt inquantum esse prime cause que est deus participant: sicut oīa que lucent intātū sunt luminosa inꝙ̄tū participāt naturam lucis ꝛ esse lucis per se que est in sole vt ꝓbanimus in 2º libro nālis phīe. Et oīa que sunt calida intātꝫ sunt calida inꝙ̄tum hñt esse caloris a pmo calido qḋ est ignis. Cuius qdem dicti vitas fundatur super hoc qꝛ qḋ est per participationeꝫ reducitur ꝛ est ab eo quod est per

T. cō. 4. essentiā tale ſm pħm in 2º metaphysice. ꝛ in. 12. ꝛ ideo cum solus deus sit ens per essentiam suaꝫ: omnia alia ab ipso intātū sunt entia inꝙ̄tuꝫ eis per modum cuiusdam participationis coicat̄ esse diuinū: qḋ est eē pme cause: nō qdē ꝙ eē diuinū veniat in cōpositione rerum: sꝫ qꝛ ab ipso diuino omnia participant esse: per modum quo ꝛ effectus participat esse sue cause supreme. Et hoc est qḋ dicit Dionysius. 4. c. cele. hie. ꝙ eē oīno est que super esse est deitas. Quia vō eē diuinū est vniuersale ꝛ infinitum: nulla aūt pfectio pōt vlr̄ ꝛ ifinite participari ab aliqua creatura: inde est ꝙ opꝫ ꝙ si creature debeatur illud esse participatum: ꝙ ipm esse diuinum determinetur ꝛ finiatur ſm modum creature: que debet ipm recipere: eo ꝙ vnūquodqꝫ recipiat̄ per modum recipiētis: hoc aūt fieri non pōt nisi mediante aliqua 2ª causa vel pn° vel perfectione qua mediante ipsa res sit debite ꝓportionata ad receptionem talis eē sic limitati ꝛ determinati ſm nām possibilitatis creature inditā. Et hāc qdē nām que pfectionē per quā vnaqueqꝫ res sit capax ꝛ receptibilis ipsius esse dicimus formam. Et huius quidem exēplum videmus in luce participantibus. Nā qꝛ lux in fonte est vlr̄ ꝛ indeterminate. Nullum aūt aliud corpus pōt recipe vlr̄ eē lucis sicut est in fonte suo. inde est ꝙ opꝫ aliqḋ eē inditūꝫ ꝛ vnitum corporibus participantibus eē lucis: quo mediante corpus fiat susceptibile lucis. ꝛ hoc ſm determinatū gradum ꝛ finitum. Hoc aūt est diaphaneitas ꝑ quā vniuscuiusqꝫ nā fit susceptibilis lucis: sicut ꝛ per formā vniuscuiusqꝫ nā cōstituitur in tali gradu vt sit capax esse actualis ſm determinatum gradum: ꝛ illud per quod aliquid fit susceptiuum proprietatis alicuius opꝫ eē aliquā similitudinē: sicut illud per quod ferrum fit susceptiuū ꝓprietatum ignis est aliq̄ similitudo ignis: puta calor vel igneitas. Per formam aūt fiūt res susceptibiles diuini eē: ꝛ inde est ꝙ ipsam formā esse opꝫ quādā participationeꝫ vel similitudineꝫ primi actus ꝛ esse diuini. Ex quo pꝫ ꝙ per ipsam formā omnes res primo assimilantur agēti. Quia vō vnūquodqꝫ intantum est id quod est inquantum sue anime similitudinē gerit: opꝫ vt illa similitudo actus primi rebus impressa per quā effectus diuino assimilat̄ agēti sit omnibus rebus essendi ꝛ nāe pn^m quem nos ꝓprio nomine appellamus formā: qḋ qdē tāto est pfectius ꝙ̄to magis ad primi actus similitudinem appropinquat: siue quāto plures illius actus primi perfectiones participat. Unde ille forme que represētāt de pfectiōib' pmi actus solū actū essendi: sunt in primo ꝛ infimo gradu formaꝝ. Que aūt sūt similitudines primi actus: nō solum ꝙ̄tum ad eē verumetiā ꝙ̄tum ad hoc ꝙ viuunt: seu viuificare possunt: cōstituūt 2m gradum formarum: que quodā nomine vocāt̄ aīe vegetatiue. Que aūt nō sūt tātū similitudines pmi actus ꝙ̄tum ad eē ꝛ viuere verūetiā ꝙ̄tum ad hoc qḋ est aliq̄liter cognitionem habere lꝫ imperfectaꝫ: cōstituunt aliū gradū formaꝝ: que a pħis vocant̄ anime sensitiue. Nam sensitiua anima est prima anima que cognitione participat. Que autem sunt similitudines non solum quantum ad esse ꝛ viuere: ꝛ quātum ad hoc ꝙ aliqualiter cognoscit: verumetiaꝫ ad hoc ꝙ cognoscunt cognitione intellectiua: constituunt vltimum ꝛ nobilissimum gradum formarum in natura. Lꝫ etiam inter istas sit gradus: ꝛ hunc gradum formarum nos vocamus substantias intelligibiles. Quia vō illud quod res est: est per sue nature quiditatem ſm Philosophum in septimo metaphysice. T. c. 27. forma autem est que constituit naturam rei vt dictum est: ideo a philosophis forma vocatur ꝛ est ratio quiditatis rei: siue qḋ quid erat eē. Et qꝛ vlterius per formā non solum datur esse composito vt dictum est: sed ēt confertur vlterius composito quedam virtus qua mediante ipm pōt sibi simile producere in natura. vt alibi ostensuꝫ est. s. in sūma li° pmo. Inde est ꝙ forma nō solū dicit̄ rō qditatis: verūetiā dicit̄ exēplū inꝙ̄tū ab ipsa compo-

Nuo si audi: dns oia pticipare diuinum esse

stā hēt v̄tutē p̄ducendi sibi sīle in mā. Ex q̄bus oībus ap-
paret q̄d sit forma. q2 v3 sīlitudo q̄dā seu p̄ticipatio p̄mi
actus rebus imp̄ssa: que q̄dē sīlitudo in rebus est rō 7 exē
Ad p̄mū plum eius qd̄ q̄d erat eē seu q̄ditas rei qd̄ idez est. ¶ Ad
p̄mū ergo dōm q̄ forma nō est potētia sed actus tm̄. sed
tn̄ pp̄ h̄ nō sequitur q̄ ipsa sit actus purus vt deus. Non
enim solum requiritur ad hoc vt aliquis actus hēat sim-
plicitatē 7 puritatē diuinā q̄ nō sit cōpositus ex potentia
7 actu. Sed vlterius q̄ nō sit cōponibilis alteri: 7 q̄ per
se subsistat: 7 q̄ sit suū eē: 7 q̄ oēs p̄fectiōes in se ↄ̄tineat
Ad ↄ̄fir-mationē. 7 multa alia quoꝝ nullā pōt ↄ̄uenire forme nāli. ¶ Quā
do aūt dicit̄ q̄ effect⁹ nō est simplicior sua cā: dicendum
est q̄ agēs nō p̄ducit formam aliquā nisi virtute forme
p̄prie: 7 iō l3 forma p̄ducta sit simplicior agēte: tn̄ nō est
simplicior forma agētis cuius v̄tute p̄ducta est. Uel dicē
dū q̄ effectus p̄ se nō est simplicior sua cā: forma aūt nō
p̄ducit̄ p̄ se ab agēte: s3 p̄ accn̄s solū f3 p̄hm. s. ad gnātio
Ad 2ᵐ nē cōpositi. ¶ Ad 2ᵐ dicēdū q̄ aliq̄d acq̄rere eē ad eē al
terius pōt intelligi duplr̄. Uno mō p̄ se 7 efficiēter: vt sic
dicat̄ illud acq̄rere eē ad eē alterius qd̄ cātur f̄m eēntiaz
7 nām ab illo: 7 h̄ mō p̄cedit arg⁹. Alio modo pōt intelli
gi aliq̄d acq̄rere eē ad eē alterius p̄ accn̄s inq̄ꝫtū. s. req̄rit̄
ad sustētationē eē eius: 7 hoc mō se hēt forma ad cōposi-
tū: inq̄tū enī dicit̄ forma acq̄rere eē ad eē cōpositi inquā
tū ipa nō inuenit̄ subsistere nisi in cōposito. Ex h̄ aūt nō
sequit̄ q̄ pp̄ h̄ forma nō sit eius cā: sed potius ↄ̄uerso.
Nā p̄ h̄ cōpositū p̄cipat esse q̄ ipsa est in ipso cōposito.
Uñ respōdēdū est p̄ distinctionē minoris in per se 7 p̄ ac
cidēs vt dictum est. ¶ Ad 3ᵐ dicēdum q̄ hēre eē 7 subaz
Ad 3ᵐ ab alio pōt itelligi duplr̄. Uno mō effectiue: 7 sic subam
7 eē habet ab agēte f̄m quē modū dicit̄ paries habere al
bedinē ab ipso pictore. Alio mō formaliter: 7 sic subam 7
eē vnūq̄dq3 dr̄ habere a sua forma: 7 p̄ quē modū pies dr̄
albus per ipsam albedinē. ¶ Ad 4ᵐ dicitur q̄ aliter est
Ad 4ᵐ de aīa 7 de alijs formis. Nā alijs formis nō debet̄ per se
eē: 7 ideo eē causat̄ in cōpositis ex ↄ̄iūctiōe ipsaꝝ cū mā:
7 illud eē nō ē mãe nec forme: sed resultat ex cōpositione
vtriusq3. Ex quo sequit̄ q̄ sicut cōpositū est corruptibile
ita 7 eē eius. Sed anima rōnalis nō solū est forma sed ēt
suba: 7 ideo sibi debet̄ esse: 7 ita aīa nō acq̄rit eē ex cōpo-
sitione sui cū mā: l3 nō acq̄rat esse nisi in mā. Sed potius
illud idē eē qd̄ acq̄rit̄ p̄ creationē coīcat mãe. Et ideo cū
aīa sit icorruptibilis poterit eē humanū incorruptibile re
manere in sua cā: sicut aīa ēt corpore corrupto. Quod aūt
dicit̄ q̄ aīa nō est oīno simplex: dicendum q̄ cōuenit si-
bi rōne qua est suba: non rōne qua est forma. Est eniz aīa
non solum forma. sed ēt suba (vt dictū est.) Uel dicendū
q̄ esse nō est de quiditate aīe: 7 ideo l3 aīa sit composita
ex essentia 7 esse: tamē in essentia anime ex hoc nulla cau
satur compositio. Questio.II.

Deinde

Deinde ↄ̄siderandum est de originis
seu productionis formarum.
Circa quod queruntur duo. ¶ Primo an
ipse forme preexistant f̄m aliquaz inchoa
tionem in mā. Uel vtruz producantur de
nihilo. ¶ 2° vtꝝ p̄ gnātionē de potētia ma
terie educant̄ vel p̄ creationē a deo.

¶ Utrū forme p̄existāt f3 aliquā īchoatione in materia.
Uel vtrū p̄ducant̄ de nihilo. Articulus p̄m⁹.

Pō ar° Ad primum sic proceditur. Uidetur
q̄ in materia: oium for-
marū inchoatiōes existāt. Nā gnātiones seu
p̄ductiōes formarum nālium dicunt̄ natura
les: sed nāle dicit̄ qd̄ hēt p̄n̄ motus: eo q̄ nā
T. cō 3. est p̄n̄ motus in eo in quo est f̄m p̄hm in. 2. physicoꝝ.
ergo in omni gnōne nāli op3 p̄existere aliqd̄ p̄n̄ motus
actiuū in ipsa mā. Duis aūt nos vocamus inchoationez
forme. ¶ P̄. Aut in mā aliquo mō preexistit forma: aut Scda rō
nō. Si p̄existit: hēo intentū. Si aūt nō: forma p̄ducit̄ de Ex. t. cō
nihilo: qd̄ est ↄ̄tra sniam p̄hoꝝ: que est q̄ de nihilo nihil 7i. primi
fit. ¶ P̄. Scdm p̄hm in ethicis: illud est violētum cuius physicoꝝ Tertia rō
p̄n̄ est extra nihil ↄ̄ferente vim passo. Sed in generatio Caput p°
ne nāli ipm passum est mā. Si ergo in ipsa mā nō est ali
quod actiuum p̄n̄ p̄ qd̄ ipsa aliquid cooperet̄ exterio-
ri agēti: sequitur q̄ oēs naturales generationes sint vio-
lente. ¶ P̄. Nihil denominat̄ ab eo qd̄ nullo modo par- 4° rō
ticipat: sed motus mãe ad formam ignis: dicit̄ generatio
ignis. op3 ergo q̄ in mā aliquid p̄existat de forma ignis
quā nos inchoationē dicimus. ¶ P̄. Illa oia dicunt̄ na- 5° ratio
turalia: que ita fiunt a natura q̄ nō pñt fieri ab arte. S3
p̄hs expresse dicit in. 7. metaphysice. q̄ aliq̄ dicuntur fie T. cō. 22.
ri a mā 7 nō pñt fieri ab arte: q2 p̄s forme p̄existit in mā.
ergo in mā est aliqua inchoatio. ¶ In ↄ̄trariuz est Arist. In opp°
q2 si aliqua inchoatio est in mā: aut est p̄ generationem:
aut per creationem. Nō aūt per creationez: q2 terminus
creationis necessario est actus perfectus. Duis aūt ichoa
tio ponit̄ esse forma imperfecta. Similiter nec per gene-
rationē q2 gnātio est terminus alteratiōis: illa aūt ichoa-
tio ponit̄ eē p̄ncipium illius alterationis: 7 ita inchoatio
videtur precedere inchoationem: quare nullo modo po-
test talis inchoatio poni.

Respōdeo

Respōdeo dicēdo q̄ circa istā q̄ōnē diuersi diuer- R. sño
simode opinati sunt. Nam q̄dam dixe R. ō ponē
runt q̄ in materia ex qua forme physice generant̄ nō est di incho-
potētia passiua tm̄: alias generatio eēt violēta: sed op3 pre atiua.
existere in materia ipsam formā que p̄ generationē edu-
cēda est f̄m q̄ndaz actiuā ichoationē 7 eē incompletum: 7
ideo nō haber p̄fectam v̄tutem ad agendum sed tm̄ im-
perfectā: 7 ideo nō pōt agere nisi quodāmodo excitet̄ ab
agente exteriori: sic enim excitata cooperat̄ ei vt per tale
p̄n̄ actiuū: motus dicatur nālis. ¶ Sed hoc nō videtur Impugna
conuenienter dici sicut manifeste pōt ostendi multiplici tio op.
rōne. ¶ Et primo quidē ex effectu forme. Cuz enim esse p° rō sum
necessario sequat̄ essentiā f̄m q̄ in aliquo inuenit̄ essen- pta ex ef
tia forme: sic inuenit̄ ipm esse. Ipsa ergo essentia forme fectu forte
inchoate in materia aut est ibi f̄m p̄tem tm̄. aut f̄m to-
tum. Si est ibi f̄m partem tm̄ sequitur q̄ forma subalis
p̄tim sit 7 p̄tim nō sit: qd̄ est impossibile. Si aūt est ibi f3
se totū: op3 q̄ sit totū eē qd̄ consequit̄ formam talis spēi.
Sed vbicunq3 est forma f̄m totam essentiā 7 f̄m totum
esse: ibi necessario est aliqua res nãe perfecta in aliq̄ spē:
ergo res p̄us erit p̄fecta q̄z generata: vel inchoatio forme
nō est necessaria in mā. ¶ Nec pōt rōni obuiari dicēdo
q̄ l3 ibi sit totum eē forme tn̄ illud esse est imperfectum:
quod tn̄ postea per generationem perficitur. Quia cum
iam dictū sit q̄ ibi est totum eē: illa p̄fectio nō pōt atten-
di nisi f̄m maiorem perfectionē actus: que quidem in re-
bus eiusdē ordinis: nec eē nec intelligi pōt nisi f̄m maio-
rem aut minorem admixtionē potentie. L3 autez alicui
actui vel in aliquo qd̄ est actu f̄m Boetium possit eē vel
intelligi maior vel minor admixtio potētie: tamen ei qd̄
nihil est aliud q̄z actualitas 7 actus substantialis est sim-
pliciter impole eē vel intelligere admixtum aliquid po-
tētie: 7 per ↄ̄ñs cū illud qd̄ nō pōt suscipere admixtionez
aliquam ↄ̄tꝫ non possit intendi nec remitti: possibile est
q̄ aliquod tale suscipiat magis aut minus: q̄n potius op3
q̄ f̄m se totū in instāti introducat̄. Manifestum est aūt
q̄ omne consequens formaz subalē est actualitas quedā
actus simplicis: q̄re op3 dicere q̄ forma substātialis vel
nullū habeat esse actuale in mā: vel q̄ in eodem instanti

statim cū est: sit totalr ſm esse pfectū. Unū dicere ꝙ esse pñs formā ichoatā sit pmo iperfectū ⁊ postea pfectū: est dicere ꝙ esse subale nō sit esse subale: ⁊ ꝙ sit cōpositū ex potētia ⁊ actu: ⁊ ꝙ recipiat magis ⁊ minus: que oīa falsa sūt ⁊ ꝯ oēm opinionē. ¶ 2° ex diuersitate forme ⁊ materie. Si.n.forma ē aliquo mō in mā: tūc aut illa ichoatio est idē cū ipsa mā: aut est aliqd ab ea diuersuz ſz eēntiā: vt large sumamus essentiā ad essentiā ⁊ nām. Si aūt est idē .g frustra ⁊ in equiuoco disputādo ꝯtēdimus appellādo.s.ipsaz māz ⁊ formā ⁊ ecōuerso. Si aūt est diuersa ab ipsa tūc q̄ro aut illa forma siue inchoatio: hēt esse actu in illa mā. aut nō. Si nō: cū esse sit actus entis. ergo nihil est ibi de forma. Si aūt est aliquid: ergo esse actuale ꝯsequit ipsam in mā. Et tūc q̄ro de illo esse. Aut.n.est illius forme tm̄: ita ꝙ per illud esse sola forma sit: vel non est solū forme. sed etiā materie. vt sic nō solū forma sed etiam mā actu sit per illud esse. Si primo mō sequit ꝙ forma illa per se subsistat in mā tanq̄ oīno diuersa ab ea: ⁊ ſm esse: qđ est impossibile: q2 forme nō datur per se esse ſm phm. Sequit ⁊ vlterius ꝙ cum mā que nullius hēt esse actus sit oīno nō ens: ꝙ ens sit actu in non ente.s.in mā manēte sub ipsa in rōne nō entis. Si aūt scđo mō sequit ꝙ mā sit iam reducta in actu per formā illā ⁊ ita erit ex eis aliqđ cōpositū actu: ⁊ per ꝯñs cuz talis mā subijciat generationi sequit ꝙ gñationi subijciat ens actu qđ est ꝯtra phm in pmo de generatione. ⁊ etiā ꝯtra ipsam veritatē. Quare relinquit ꝙ inchoatio forme in mā esse non possit. ¶ 3° hoc pōt ostēdi ex humana generatione. Constat enī ꝙ motus in gñatione hoīs est nālis. Sed id non pōt dici nālis motus ꝓpter ichoationē aīe que fit in mā. pari facilitate alij motus possunt dici nāles absq2 h ꝙ requirat ibi aliqua ichoatio forme. Dato ergo ꝙ esset possibile adhuc ad minus. vanū ⁊ inutile est ponere inchoationē forme. ¶ 4° ex subiecto inchoationis. Manifestū est enī ꝙ per gñationē nō solū ꝓducunt forme simpliciū sed etiā forme compositoꝝ. Impossibile est aūt ꝙ in aliquo simplici elemēto sit inchoatio forme alicuius cōpositi: sicut ridiculū est dicere ꝙ in mā ignis vel aque sit inchoatio forme cupri vel forme ferri: maxime cum nullū elemētuz simplex possit esse ꝓpria mā alicuius cōpositi: q̄re cū cōposita gñant ex hoc ꝙ elemēta miscent adinuicem: si nullus motus pōt esse nālis nisi intus in mā sit inchoatio forme ad quā est motus ex quo nullo elemētoꝝ pōt esse inchoatio ipsius cōpositi: sequit ſm eoꝝ opinionē ꝙ gñatio oīuz cōpositoꝝ sit violēta. ¶ Preterea etiā ꝯstat ꝙ ipossibile est dicere ꝙ in aliquo vno elemēto puta in aqua sit inchoatio forme mixti. sed elemēta ſm naturā a gñante mouent ad mixtionē .g si nullus est nālis motus nisi ꝓpter inchoationē forme: vt isti dicūt: sequit ꝙ forma mixtiōis nō itroducit in mā nisi per violētiā. ¶ 5° ex nā introductionis formaꝝ. Siue.n.ꝓparatio materie alicuius rei cōposite fiat per ꝯuersionē vni° elemēti in q̄tuor: vt dicūt qdā: siue per ꝯgregationē q̄tuor elemētoꝝ ad vnū locū. certū est ꝙ quodlibet mixtū opz esse ex q̄tuor elemētis. Ista aūt elemēta anteq̄ pfecte forma substātialis itroducat opz esse abinuicē distincta ſz ꝓprias formas: sicut videmus ꝙ in luto ex quo oz gñari lapis: etsi ad oculū nō appareat: tñ aqua ⁊ terra in ipo est per ꝓprias formas distincta: quousq2 forma lapidis introducta sit. Et huius rō est: q2 cū elemēta iam sint adinuicē pfecta mixtione ꝯiūcta: opz vt in eis subito sit itroducta dispō que est necessitas ad formā introducendaz: ⁊ per ꝯñs ipsa forma. Cū aūt quodlibet illoꝝ elemētoꝝ nālr moueat ad formā mixti: ex quo ſm opinionē istoꝝ nullus motus est nālis nisi ꝓpter inchoationem forme

2° rō sumpta ex diuersitate for. ⁊ materie.

T. cō. 11.

3° ratio ex hūana generatiōe.

4° rō ex sbo ichoationis.

Cōfirmatio.

5° rō ex nā itroductionis.

1° de gñone. t. c. 51.

opz necessario dicere ꝙ sunt quatuor inchoationes eiusdē forme. In termino ergo alterationis aut oēs iste forme inchoate perficient: aut oēs corrumpent. Nō enī est assignāda rō quare vna magis corrumpat q̄ alia. Naz si ponat aliqua illaꝝ corrūpi: hoc nō erit nisi per actionem agentis. Agens aūt vel generās nihil corrūpit nisi in quātum sibi ꝯrium: cū oīs corruptio sit a ꝯrio ſm phm: que est per aliquā actionē. Cū aūt quelibet dictaꝝ inchoationum sit similitudo agentis siue generantis eo ꝙ forma generata est similitudo generantis. Et inchoatio illa est quedā pars forme generande ſm eos non plus vna illarum ꝯriat agenti q̄ alia. Sequit ergo ſm eoꝝ opinionē ꝙ introductio vltime forme non sit nālis sed violenta: cum eius inchoatio non precesserit in mā. Si aūt detur ꝙ omnes ille forme inchoate perficiant: sequitur ꝙ in vno ⁊ eodem sint quatuor forme eiusdem speciei: puta ꝙ in vno homine sint q̄tuor anime rationales: vel in vno igne quatuor forme ignis qđ est impossibile. Nullo ergo modo potest poni inchoatio formaꝝ. ¶ 6° ex nā informationis. Si enīz forma preexistit in mā ante generationē siue perfecta siue imperfecta: aut ipsa est informans ⁊ cōtinens: aut ꝯtenta ⁊ informata. Si primo modo: tūc cum ad omnem informationem materie per actum sequatur esse actuale sequit ꝙ generationi subijciat ens in actu. Consequentia aūt ꝓbat per hoc ꝙ omne informans ⁊ cōtinens terminat ꝯtentum ⁊ informatum. Quādocunq2 aūt potentia materie continet ⁊ terminat per actuz: necessario ipsa fit ens actu. Nec potest dici ꝙ ille actus sit imperfectus: ⁊ ita imperfecte terminet ⁊ reducat māz in actum: q2 sicut inter affirmationem ⁊ negationem nō est mediū: ita etiā inter potentiā purā materie ⁊ actuz puꝝ qđ est esse actuale impossibile est aliqđ medium cadere. vt.s.mā partim sit in potētia pura ⁊ partim in actu: quia tūc sequeret ꝙ simul esset ens ⁊ nō ens. Propter qđ etiā dicit phs ꝙ generatio est inter ꝯdictoria. ¶ Si 2° modo: sequit ꝙ potentia terminet actū: ⁊ ꝙ esse sit effectus seu ꝓprietas materie: ⁊ nō ipsius forme: que oīa sunt manifeste falsa: quare opz dicere in mā nullā esse inchoationē formaꝝ. ¶ Alio modo hoc pōt ostēdi ex parte actionis. Si enim forma inchoata est in mā: aut est ifra essentiā eius. aut nō. Si nō. ergo ichoatio forme nō est in mā. Si aūt est infra essentiā materie vt coadiuuās extrinsecuz agens: tūc aut illa forma agit in materiā ꝓpriā seu in essentiā materie in qua est: aut in seipsaz: aut potius ipsa nō agit. Sed potius illud qđ agit est aggregatum ex illa inchoatione ⁊ ipsa mā. Si dicat primū: sequit ꝙ ipsa essentia materie prime alteret. Similr sequit etiā ꝙ forma alteret ꝓpriū subiectū in quo est: qđ est impossibile. Similr est ꝯ phm qui dicit ꝙ forme non est agere sed cōpositi. Si aūt dicat 2m .s.ꝙ aggregatū agat in seipsuz: tūc sequit ꝙ idez sit simul in potentia ⁊ in actu: que oīa implicant ꝯdictionē. Ex q̄bus oībus euidēter apparet ꝙ in mā nō est aliquā actualē inchoationē formaꝝ ponere quin potius sit in potentia tm̄: ⁊ per actionem agentis naturalis educant in actū. ¶ Ad primū ergo dicenduz est ꝙ ſm phm in 2° physicoꝝ nā non solū dicit de forma: verūetiā de mā: ⁊ ideo cum forma sit actus: materia vo potentia: nāle aliquid dicit nō solū a pncipio actiuo qđ est forma: verūetiam a principio passiuo quod est materia. ¶ Ad 2m dicendū ꝙ nihil negat ens simpliciter: ens autem ſm phm in 5° ⁊ 8° metaphysice. ⁊ in primo physicoꝝ diuidit per potentiam ⁊ actum: ⁊ ideo illud solum proprie potest dici fieri ex nihilo quod fit neq2 ex ente in actu nec potentia. Forme autem cum educantur de potētia materie fiunt ex ente in potentia. ⁊ ideo nō fiūt ex

6° ex nā informationis.

5°. phy. t. com. 8.

Rō 7° ex pte actionis

Ad pmū argm. T. cō. 21.

Ad 2m t. c. 78.

nihilo. Nec tñ pp hoc dicimus formas ita fieri ex mã q̄si
mã itret essentiã forme: qr nec forma fit per se: sed p acci-
Ad 3ᵐ dés ad factionem cópositi. ¶ Ad 3ᵐ dicendũ q̄ ipsa mã
que in generatione se hét p modũ passi satis coagit agéti
dum sibi pbet potentiã nãliter dispositã ad actioné agen-
tis recipiendã ⁊ ad formã educendam de ipsa. Nisi enĩ
forma eét in potentia in mã: nunq̄ agens naturale posset
formã educere in esse. Unde argumentum non sequitur.
Ad 4ᵐ ¶ Ad 4ᵐ dicédum q̄ ois denoiatio est a fine. nõ tñ sem-
per aliqua pars finis preexistit in his que tendũt ad finé:
⁊ sic motus tendens in nãm dicit̃ nãlis. Lʒ ét possit dici
q̄ denominat̃ a nã que pexistit in mã: nõ quidé actu: sed
Ad 5ᵐ potétia. ¶ Ad 5ᵐ dicédum q̄ ẽm Phm in. 8. physicorũ.
T. cõ. 29. sola viuentia mouẽt seipsa. Alia aũt aut mouentur ab ex
trinseco: aut a generante vel a remouente pbibens: ⁊ ideo
sicut in viuentibus est pncipium actiuum motus in mo-
tu locali. s. vtus motiua ⁊ in motu augmenti vtus augmé-
tatiua: ita ét in motu alterationis: sicut virtus naturalis ⁊
calor nãlis totũ corpus alterant ad sanitatem. Et propter
tale pn̄ᵐ sanationis existens intra: ipsa sanitas potest pro-
duci ⁊ ab arte ⁊ a nã. Et de tali pncipio intrinseco loquit̃
hic Phus: ⁊ nõ de rebus inanimatis. Quod patet ex ipso
eius exemplo.

¶ Utrũ forme p generationé de potétia mãe educantur
vel per creationem a deo. Articulus secundus.

AD secũdũ sic proceditur. Uidetur q̄ for-
me non educantur de poten-
tia materie sed fiant per creationeʒ a datore for-
Rõ pma marum. ¶ Omne enim quod educitur de po-
tentia materie educitur per generationem: sed
impossibile est aliquam formã pure nãlez generari: ergo
ipse nõ educũtur de potentia mãe. Probatio minoris est
qr cũ oé agens nãle sit compositum ex potentia ⁊ actu: ⁊
oé agens agit sibi simile: impoſe est vt alicuius effectus
agentis nãlis sit actus purus. Sed omnis forma natura-
lis est actus tñ: cũ nõ sit composita ex actu ⁊ potentia: ⁊
q̄ est in simplici ⁊ inuariabili eẽntia consistens: ẽm q̄ ha
betur in lib° sex pncipiox. g̃ nulla forma nãlis põt per ge
2ᵐ argᵐ nerationem educi de potentia materie. ¶ P̄. Actualitas
rei ⁊ ipsa res ab eodé agente producuntur: sed actualitas
ois forme que est ipm esse producitur p creationeʒ: qr ẽm
auctorem libri de causis: pma rerum creatarum est esse.
ergo omnis forma producitur per creationeʒ a deo: ⁊ ita
In oppoᵐ non de potentia materie. ¶ In contrarium est Phs in p
T. c. 27. mo metaphysice. vbi iprobãdo opinioné Platonis dicit
formas nãles esse per generationé ab agentibus nãlibus.

R. ãño p° oinio quá iuẽit angrago ras quaʒ legẽ aliq̄ tuir Al bertus Platõis placitus. T. c. 17.
Respódeo dicendo q̄ circa pductiones formarũ
diuersa fuit antiquox opinio. Naʒ qui-
dã dixerũt formas eẽ p generationé: ita tñ q̄ ẽm actualé
inchoationeʒ pexisterent in mã. Que quidem positio est
in precedenti articulo iprobata. Quidã aũt dixerunt for-
mas rerum nãlium eẽ quasdam impressiones seu simili-
tudines formax separatarum: ita tamen q̄ forme nãles
separate eént separate ab omni mã ẽm sui essentiã. Sed
hãc opinionem iprobat Phs in pmo ⁊ in. 5. ⁊ in. 12. meta-
physice. co. s. q̄ destruit ⁊ rex cognitioné cuʒ vnũquodq̄
cognoscatur p sui quiditatem: ⁊ formarum nãleʒ inclina-
tionem: que est ad mãm: ⁊ diffinitionũ vnitatem: vt Phs
Auicẽne placitũ. ibidé dicit. ¶ Quidaʒ aũt dixerũt formas nãles esse per
creationé a datore formarum. Sed hec positio est impos
Impugna sibilis pp duo. Primo quidem propter nãm factionis.
tio Auic. Cum enim terminus factionis ponat̃ ipsum esse: sicut se
habet aliquid ad ipm esse: ita etiã se habet ad fieri. Nul-
la aũt forma pure nãlis habet per se esse: ex quo sequitur
q̄ nulla forma pure nãlis põt p se fieri: sed p accidens so
lum. Cuicũq̄ aũt ꝯuenit creari: ꝯuenit per se eẽ: cuius rõ Que cre
est: qr cum creationé nullum agens naturale possit coad- ant per se
iuuare eo q̄ ipsa est ex nihilo: opʒ vt creatio per se ⁊ non hñt esse.
per accñs terminetur ad illud qd creatur. Omne aũt ad
qd p se terminat̃ actio dãtis eé opʒ q̄ p se habeat eé: vel
saltẽ possit hẽre. Quare cũ forme nãles nõ hẽant p se eé:
sequitur q̄ eis nõ ꝯueniat p se creari: ⁊ p ꝯñs nec p crea-
tioné produci: sed solũ p generationé de potétia mãe. Lʒ
per hoc nõ itendamus aliquid subtrahere diuine poten
tie que põt oia p suo arbitrio volũtatis. ¶ 2° ppter nobi-
litaté agẽtis nãlis. In hoc enĩ maxia rerum nãlium nobi
litas cõsistit ẽm Phm in. 2. methēurox. ⁊ in. 2. de aĩa. s. in- Capite p°
quãtũ vnũq̄dq̄ põt sibi sĩle gñare. Ois aũt assimilatio t. cõ. 34.
fit ẽm formã: q̄re si forme nõ pducerentur p generatio-
né ab agẽtibus nãlibus de potẽtia mãe: sed p creationem
a datore formarũ: sequeret̃ q̄ nulla res nãlis posset sibi
simile producere: ⁊ ita tolleret̃ a rebus illa nobilitas que
potissima est in eis qd est incõueniens. ¶ Et iõ aliter est
dicendum. s. cum prima rerum pncipia oporteat esse im-
permixta: hec autem in rebus naturalibus sunt materia
⁊ forma: sicut in essentia forme nihil est de ipsa materia:
ita etiam in essentia materie nihil est de ipsa forma ẽm
actum: quin potius sicut ipsa forma naturalis est actus
tñ: ita ét mã nãlis est potẽtia tñ. Ex quo pʒ q̄ in forma
ipsa nulla est admixtio mãe: nec ét in mã est aliqua actua
lis inchoatio forme. Uerũtamé qr ex nihilo nihil fit ẽm
nãm. opʒ dicere q̄ oés forme nãles sint in potentia mãe.
Nõ q̄dem ita q̄ ẽm actualé ichoationé sint idem: sed po- Quid est
tius q̄ in mã est nãlis passiua potẽtia inclinata ad hoc: vt eé i poten
per actionem agẽtis nãlis forme de eius potẽtia p genera tia mãe.
tioné educant̃ in actũ: nõ q̄dem p se: sed p accidens. s. ad
generationé cõpositi. ¶ Ad pmũ ergo dicendũ q̄ illud Ad pmũ
argumẽtum deficit in duobus. Et pmo qr ad hoc vt ali-
quid sit actus purus reqritur nõ solum vt sit compositus
sed vlterius q̄ sit suũ eé: ⁊ q̄ nõ sit cõpossibile alteri: ⁊ vt
sit sua actio: ⁊ q̄ nullius accidẽtis extrinseci sit susceptiuũ:
quorum nullũ ꝯuenit forme nãli vt pdictum est. Lʒ in
ea ét nõ sit admixtio potẽtie: nõ tñ sequitur pp hoc q̄ sit
actus purus. 2° aũt ét deficit in h: q̄ nos nõ dicimus esse
ctũ agẽtis nãlis eé formã tñ: sʒ cõpositũ: eo q̄ forme nõ
generant̃ p se: sʒ p accñs. ¶ Ad 2ᵐ dicédũ q̄ ẽm q̄ pʒ per Ad scdm
Cõmẽtatoré sup illo loco: eé sumit̃ ibi p ente. Ens enim
inq̄tũ ens educit̃ p creationé. Nec enim p generationeʒ
pducit̃ ens simplr inq̄tũ ens: sed inq̄tum tale ens. Unũ
ét ibi semp presupponit̃ mã: pp qd ét ille sube que simplr
sunt entia cuiusmodi sunt angeli: non producuntur nisi
per creationem. Questio. III.

DEinde cõsiderandũ est de qualitati-
bus ⁊ conditionibus ipsarum
formarũ. Et circa h q̄runt̃ q̄nque. ¶ Prio
vtrum ois forma nãlis sit simplex. ¶ 2°
vtrum aliq̄ forma nãlis sit h aliqd ⁊ p se
exñs. ¶ 3° vtrũ forma sit suũ esse vel non.
¶ 4° vtrum ipm eé sit suba vel accidens.
¶ 5° vtrum esse sit effectus forme.

¶ Utrũ ois forma nãlis sit simplex. Arti. pmus.

AD primũ sic pcedit̃. Ut̃ q̄ nulla forma
nãlis sit simplex. Sʒ enĩ Aui. Prĩma
Oé qd é citra pᵐ est cõpositũ ex quo est ⁊ qd qd argᵐ
est. Sʒ oés forme nãles sũt citra pmũ: ergo oés
forme nãles sunt composite: ⁊ per ꝯñs nulla est
simplex. ¶ P̄. In formis nãlibus aut nulla est penitus 2ᵐ argᵐ
compositio: aut aliq̄. Si dicat̃ q̄ in eis nulla est penitus
cõpositio. sequit̃ q̄ quelibet forma sit simplex ea simpli-
citate qua est pma cã. Nõ enĩ aliã simplicitaté ponimus

in deo nisi eā que est p negationē ois compositiōis. Sed h est ipōle.s. vt aliqd sit adeo simplex sicut deus: quare relinquit aliud mēbrū.s. φ in omni forma sit aliqua cōpositio: r per ɔñs φ nulla forma sit simplex. ¶ P. Effectus assimilatur agēti: sed nullū agēs nāle est oino simplex: ḡ cum forme nāles producant ab agētibus nālibus. ipe nō erūt simplices. ¶ P. Oē cōpositum est vnum ab vnitate forme. In aiatis aūt cū sint ibi corporeitas r anima vegetatiua r sensitiua nō posset poni vnitas forme nisi ex oībus istis formis p cōpositionē resultaret vna forma substātialis r pfecta: q̄re vr̄ φ omnis forma ad minus animatorum sit composita ex multis formis. ¶ P. Forme naturales sunt subiecte motui r variationi. Sed nullus actus purus r simplex pōt subyci motui: sicut pz ex ipsius motus diffinitione ergo nulla forma est simplex. ¶ Sed cōtra est qz in sex pncipijs dicitur: forma ex simplici r inuariabili eēntia cōsistēs. ¶ P. Scdm Phm in .10. metaphysice. Actus est simplicior potētia: sed potētia māe prime est oino simplex. ergo multo fortius ois forma erit simplex. ¶ P. Scdm Phum in pmo physicoꝝ. oium rerū nāliū resolō stat ad mām r formā: sed oia huiꝰ opz esse simplicia: ergo ois forma nālis est simplex.

3m arg m

4m arg m

5m arg m

In opo m P. ra rō Scda rō T. cō 15 3a ratio T. c. 44.

R. ista. **Respondeo** dicendo φ circa simplicitatem formarum nāliū diuerse inueniunt phorū snīe: quas ēt vsqz hodie diuersi diuersimode sunt secuti. Nā quidā dixerunt φ oium rerū nāliū forme erant composite ex pluribus r diuersis tanq̄ ex ptibus eēntialibus sicut humanitas ex anima r corpore. ¶ Sed huiꝰ positionis falsitas ex multis pōt ostēdi. ¶ Et pmo ex nā pncipiorum. Cōstat enim φ ois potētie passiue in rebus physicis est pncipium mā. Et per ɔ̄rium ois actus pn̄m est forma: cōstat aūt φ pma oium pn̄a nā sunt mā r forma sm Phm in pmo physicorum. Scdm aūt Phm in eodē libro. pma pn̄a eoipso φ sūt pma: ex alterutris eē nō pñt: qz sic alterum eoꝝ nō esset pn̄m pmū: sed potius pncipiatū. Ex quo pz φ impossibile est φ forma sit pn̄m essentiale māe: vel mā ipsius nālis forme. Nulla ergo forma est composita ex mā r forma: sed cum mā sit omnis potētie passiue pn̄m in rebus physicis vt dictum est: r forma ois actus. nō poterit materia r forma eē composita: qz sic pncipia eēnt posteriora suis pncipiatis: q̄re opz φ ois forma naturalis sit adeo simplex: vt nec ex potētia r actu nec ex mā r forma ponatur composita. ¶ 2o h pōt ostēdi ex diuersitate cōpositionis. Si enī aliq̄ forma nālis ponatur eē composita: aut hoc erit ex mā r forma: aut ex forma r forma. Si aūt ex mā r forma. tūc sequentur tria. Et pmo quidē φ vna forma duas informet mās.s. mām que est pars forme composite: r mām que est ps totius cōpositi: qd est impossibile de eēntiali cōpositione. Nā forma illa aut vnitur eēntialr vtriqz māe iaz dicte: aut p accidens. Non aūt pōt dici φ p accidēs. constitutum enim eēt vnū p accidēs. Quare necesse est φ vtriqz essentialr vniatur. Sed que sunt vnuz eēntialr cū tertio sūt necessario vnū inter se: sm regulā phi: r infra ēt pbabitur. ergo mā ex q̄ est composita aliqua forma puta aia: r mā subiecta puta mā corporalis erunt vnū eēntialr: qd est impōle: cum hec mā sit corpalis r aia oino icorporalis. Silr sequit necessario φ totū cōpositum debeat dici forma tm̄. Nam forma ponit eē composita ex mā r forma. r tn̄ qz mā illa est forme essentialiter vnita dicit forma. ergo cum mā subiecta sit idem eēntialiter cum illa materia forme pari ratione erit dicēdum de illa: r ita totum compositum esset forma tm̄: quod est derisio. ¶ 2m vo sequitur φ si forma sit composita ex materia r forma: φ vel forma nō se tota informet: vel φ materia informet mām: quorum vtrūqz est impossibile. ¶ 3m vo sequitur φ si forma est hoc modo composita cum ex coniunctione forme super mām resultet eē subale. r omne huiusmodi sit hoc aliquid: sequitur φ omnis forma nālis sit hoc aliquid r per consequēs separabilis. ¶ Amplius aūt cuz in forma sic cōposita sit mā r forma: queritur de forma que est altera pars. Illa enim aut est composita iterū ex mā r forma: r sic procederetur in infinitum. Aut eēt simplex: r sic sequeretur φ saltez aliqua forma nālis esset simplex. ¶ Si aūt forma eēt composita ex forma r forma ita φ vna sit cōposita ex duabus: tūc aut erūt ambe eiusdē speciei aut diuersarū. Si eiusdem: sequit pmo φ in vna materia erunt due corporeitates r due albedines eiusdē spēi: qd est cōtra Phm in .5. metaphysice. r contra rationem. ¶ 2o vo sequitur φ ad minus ille due forme sint simplices: aliter oporteret abire in infinitum: vt prius dictum est. Si aūt sint diuersarū spērum: tūc impossibile erit eas essentiali cōpositione componi adinuicem. Nec enim est intelligibile vt forma osseitatis cuz illa carneitatis vel cū q̄cūqz alia diuersa spē eēntialiter vniatur: r ita adhuc remanebūt ille forme simplices: nisi sit pcedere in tali compositione in infinitū. vt prius dicebat. Relinquit ergo φ omnis forma sit simplex. ¶ 3o aūt ex conditione actus r potentie naturalis. Nā si forma esset composita: aut hoc esset ex actu r actu: aut ex potentia r potētia: aut ex actu r potētia. Si ex actu r actu: tunc cum in nālibus non inueniatur nisi duplex actus.s. forma r ipm esse: querat de illo duplici actu. Aut enim vterqz eoꝝ esset forma: vt sic sit ex duabus cōposita. aut vterqz erit esse: aut vnus eoꝝ esset forma: r alter eē ita vt forma dicat nō esse simplex: qz est cōposita ex essentia r esse. ¶ Sed primus modus est impossibilis .s. φ vna forma cōponat essentialiter ex duabus formis. Cum enim forma sm illud qd est sit actus formalis impossibile est duas formas ɔiungi quin vna informet aliā: r ita vna cedet in rōnē informati: r altera in rōne informātis. Detur ergo gratia exēpli φ vltima forma cōponatur ex duabus formis pcedētibus: puta ex forma carneitatis r ex forma osseitatis: vel ex forma sensibilitatis r sic enim ponunt fieri forme cōpositionem istius positionis sectatores. Sed manifestū est φ informatū recipit eē informantis: q̄re sequitur φ forma carneitatis sic possit dici ossea: r φ sit aiata: qd est ridiculū. ¶ Siliter 2us modus est ipōlis .s. φ forma cōponat ex duplici eē: qz ipm eē nunq̄ relinquit ipaz formā: r iō si cōpositionē forme itraret duplex eē: oporteret φ ibi essent due forme ad quas consequeretur illud duplex eē. Tales aūt formas informatas p ipm esse subale est impōle adinuicem vniri cōpositione essentiali ad cōstitutionē alicuius tertij. ¶ Silr ēt tertius modus est impōlis in nālibus formis. Lz enim forma sit pncipiū essendi: tn̄ ipm eē in compositis ɔsequitur totū cōpositū r nō formā solā. Cuius rō est: qz illud solum per se consequitur ipm eē: qd pōt dici ens: mā aūt nec forma in compositis pōt dici ens: sed potius ipm cōpositū. ¶ In simplici aūt sicut in angelis talis compositio pōt poni: sz siue in cōpositis siue in simplicibus ponatur talis compositio.s. forme r eē: ppter hoc nō tolletur simplicitas forme: qz esse nō est ps alicuius create essentie. Et ideo iste tertius modus etiā si concedatur possis in oībus: nihil facit ad propositum. Relinquitur ergo necessario oēm formā nālē eē simplicē: cū nullus modus essentialis compositionis inueniat in ipsa. ¶ 4o ex ɔditione cōponētium. Dicūt enim isti: qui hāc positionez sequunt: φ pmo māe aduenit vna forma. 2o alia puta carneitatis. tertio alia puta anima vegetatiua: r postea oēs iste adinuicem vniuntur essentiali cōpositione: seu vnionem cōstituitur ex eis

Pola pō

Impugnatiō positionis 1a rō ex nā principiorum. T. cō. 60. T. c. 42.

2a rō ex diuersitate cōpōnis.

1m incōueniens.

2m inconueniens.

3m inconueniens

T. cō. 10.

3a ex ɔditione act9 r potētie

1us modus

2us modus

3us modus

4a ex ɔditione cōponētiū.

vna pfecta forma. Hic aūt modus est īpolīs. Manifestū est enī ꝙ ille forme.s.carneitas ꝛ corpeitas sunt diuerse rum spērum adinuicē:etiā cum vltima forma completi ua. Eorum aūt que sunt diuersa spe vnum non est in potentia ad aliud:ꝛ hoc dico in formis:impossibile est enim ꝙ albedo sit in potentia ad nigredinem vel econuerso:ꝛ sic ꝙ partes componētes aliquid eēntialiter:aliquam tertiam formam constituant ꝛ componant:quare pꝫ istā po-

2ª positio sitionē eē īpossibilem. ¶ Et ideo alij aliter dixerūt. Posuerunt enim ꝙ forme nāles nō erant cōposite essentiali compositione.vt dictū est in precedenti opinione:sed potius erāt composite illo modo quo est per aggregationē formarum pluriū ad efficiēdum ꝛ complēdum vnā formam resultantē ex eis:sicut pluribus membris cōnexis ꝛ colligatis resultat vnitas corporis humani manentibus tñ singulis membris sub proprijs formis in ppriis actionibus. Ita enim ex aggregatione multarū formarum resultat vna forma ex omnibus illis cōposita que cōpletiua dicit eē rei. ¶ Sed hec positio magis irrōnalis est ꝙ pma

Impugnatio positionis p̄ rō ꝛ magis impolis. Primo quidē qꝛ quando aliqua sunt vnū solum aggregatione illud vnum ꝯstitutum ex eis:in quo ēt conueniūnt:impole est esse subam. Cuius rō est: qꝛ substantia composita:ex aliquibus componi non pōt nisi illa componētia in ipsa eēntialr vniantur. Illa autē que sunt aggregata solum:impole est in aliquo tertio vniri:qꝛ que vni ꝛ eidē sunt eadē:sunt etiam eadē īter se eodē modo vnionis:qꝛ si aliqua aggregata vnirētur alicui tertio eēntialiter:sequeretur ꝙ eēnt inter se essentialiter vnū:qḋ est ꝯtra hypothesim:qꝛ datū est ꝙ erat vnum solum aggregatione. Ex dictis ergo pꝫ vitas prime ppositionis.s.qḋ constituitur ex aggregatione aliquoꝝ impossibile est esse substantiam. Si ergo ex pluribus formis aggregatis cōstituitur aliqua alia forma:vt isti dicūt:sequitur pmo ꝙ ista forma esset accidēs ꝛ nō suba:ꝛ per ꝯñs ꝙ nō erit forma cōpletiua:vt isti dicunt:vel cum sit vltima sequitur ꝙ cum per vltimam formam vnūquodqꝫ collocetur in spe ꝙ oēs res naturales sint in genere accidētis: impole est ḡ talem modum cōpositionis ponere in ipsis

Scḋa rō. formis. ¶ Scḋo hoc quidē pōt ostēdi ex hoc ꝙ oēs ille forme ex quarum aggregatione isti dicunt resultare vltimam formam:aut vniunt̄ eēntialr cū ipsa materia: aut nō. Et siquidē dicatur ꝙ nō:sequitur ꝙ non dent sibi aliquid substātiale eē:ꝛ ita nō dabūt sibi eē carnis ꝛ corporeitatis.vt ipsi dicūt. Si aūt dicat̄ ꝙ sunt vnuꝫ eēntialiter:tunc oportebit ꝙ sint vnū eēntialr inter se:qꝛ que vni ꝛ eidem sunt eadem ꝛc̄.ergo opꝫ eadē inter se eē:qḋ est contra ypothesim:qꝛ datum erat ꝙ eēnt solum vnum ag-

3ª ratio gregatione. ¶ Tertio hoc idem patet:qꝛ cū ipole sit plura eēntialr vniri nisi ordine quodā:si plures forme sint in composito ex quarum aggregatione resultaret vna forma:opꝫ necīo dicere ꝙ inter eas vniatur materie 2ª mediante prima:ꝛ tertia mediāte secūda. Quod si ꝯcedatur sequantur multa incōuenientia. Quod sic pꝫ. Ad quamlibet enim informationem materie per formam opꝫ necessario ꝙ consequatur aliquod esse. Et siquidem sit forma accidētalis:sequit̄ eē accidētale:si aūt sit forma subālis:sequit̄ eē substantiale. Cū ergo ille forme p̄cedētes ponantur eē subales:alias ex accñtibus constitueret̄ substātia:sequitur ꝙ pma.s.forma corporeitatis det eē substantiale māe:quo dato sequunt̄ tria inconueniētia ꝛ ipossibi-

pm̄ inconueniens. lia. ¶ Et pmo ꝙ scḋa forma.s.carneitatis nō det māe eē substātiale:sed accidētale:ꝛ silr tertia ꝛ quarta. Et ita corpus nō erit corpus viuum ꝛ aīatum nisi per accidens. Si aūt dicas ꝙ queilbet illarū dat eē subale ipsi māe:sequit̄ ꝙ in vna materia sint quatuor vel quinque esse substantialia. Et vlterius cū ad numerationē forme ꝛ eē substantialis sup māꝫ necīo numeretur ꝛ multiplicetur essentia eo ꝙ cū eē sit actualitas essentie:vt infra patebit:non est pole nec intelligibile vt vnius essentie sint quatuor eē subalia vel quinque eēntie:ꝛ totidē eē subalia. Et vlteri9 cum oēs iste forme differant spe vt pꝫ:sequitur ꝙ in materia sint quinque esse subalia:ꝛ quinque eēntie seu nature differētes spe.oēs tamē in vna ꝛ eadē spe māe fundate. Cum eadē pars māe ꝛ sit corpus ꝛ caro ꝛ aīata:que ois sunt ridiculosa ēt vulgo. Sic ergo cuꝫ impossibile sit plures formas in mā aggregari: inconsiderate ꝛ leuiter dictum eē apparet ꝙ ex aggregatione plurium formarum in mā resultet vna forma completiua rei. ¶ Quarto hoc 4ª ratio idē pōt hic ostēdi. Quālibet enim illarum formarum in mā existētiū aut ꝯsequitur aliquod esse substantiale:aut nō. Si dicatur ꝙ nō:sequitur pmo ꝯtrium positionis eoꝝ qui ponunt ꝙ pma dat esse corporis.scḋa esse carnis:ꝛ sic deinceps. Scḋo vo sequitur impossibile. Cum enim iste forme ponantur eē solum aggregate super māam:ꝛ his ꝙ soluꝫ sunt vnū aggregatione a quocunqꝫ oēs ptes sunt separate:opꝫ ꝙ etiā ꝛ separetur totū:si nullā istaruꝫ formarum sequit̄ aliquod eē substātiale in mā:sequitur ꝙ etiā nec ipsam formā:que ex illis est aggregata sequat̄ aliqḋ esse in mā:ꝛ ita frustra erūt oēs. Si autē dicatur ꝙ quālibet illaꝝ formaꝝ sequit̄ aliqḋ eē subale in mā:tūc cum eē sit actualitas forme:vt infra ostendet̄:sequit̄ ꝙ quelibet illaꝝ sit ppria actualitate distincta ab aliꝫ. Ex talib9 aūt īpossibile est vt ex eis cōstituatur aliqua vna forma. ¶ Et preterea si ille forme nō hñt vnitatē adinuicem nisi forte per accñs:sequit̄ ꝙ ipm aīal in quo sunt iste forme non sit vnum simplr:ꝛ per ꝯñs cum sm diuersas formas (sm eoꝝ opionem) accipiant̄ rōnes generis ꝛ dr̄ie:sequitur ꝙ hec pdicatio homo est aīal sit pdicatio per accidēs:que oīa manifeste cōtinēt falsitatem. ¶ Ertiō aliter

3ª positio ꝛ pprie dōm est.s.ꝙ forma nālis est simplex. Non qdē ea simplicitate qua deus dicit̄ eē simplex:in quo est idē eē ꝛ eēntia:ꝛ g oī accñte caret qḋ de nulla forma dici pōt. Sed potius ea simplicitate:que cātur ex h ꝙ aliquid est vnius nāe tñ:nec hꝫ diuersas ptes componētes eēntiaꝫ eius. Sic enim mā simplex est:ꝛ silr ēt mō ois nālis forma:qꝛ vtraqꝫ est vnius nāe tñ:per hoc ꝙ mā est potētia tñ:ꝛ forma est actus solum:ꝛ neutra hꝫ ptes diuersas sui eēntiā cōponētes:vt ostēsum est. ¶ Ad pm̄ dōm ꝙ illud

Ad pmū argm̄. argm̄ deficit in duobus. Et primo in hoc ꝙ in rebus nāilibus eē nō sequit̄ formā tm̄:sꝫ cōpositum:ꝛ iō nō sequit̄ ex h aliquā cōpositionē eē in nā forme:sed potius in nā cōpositi. 2º vo deficit qꝛ etsi in simplicibus substātijs esse sequat̄ ipsam eēntiā:tñ ipm esse accidit ei:ꝛ nō est pars eēntie eoꝝ:pp qḋ nō facit aliquam compositionē in forma que in substātijs simplicibus significat̄ nōie qditatis sed potius in supposito:ꝛ intelligit̄ compositum ex esse ꝛ forma:quoꝝ tamē vtrūqꝫ est simplex. ¶ Ad 2m̄ dicēdum

Ad scḋm argm̄. ꝙ nō omne illud qḋ caret compositione eēntialiū ptium est simplex simplicitate prime cause:eo ꝙ in illa idem est esse ꝛ essentia: ꝛ nullo extraneo accidēti afficitur:qḋ de nulla forma naturali dici pōt. Et ideo argumentum non sequitur ꝙ iꝫ in essentia forme nulla sit compositio: ipsa tamen est componibilis alteri:ꝛ est continens accidentibus:que omnia sunt infra simplicitatem diuinā. ¶ Ad

Ad tertiū argm̄. T.cō.g. 3m̄ dicendū est ꝙ sm pbm ꝛ sniam eius in.7.metaphysice.forme ab agētibus nālibus per se nō pducunt̄:sed cōposita:ꝛ ideo nō sequit̄:iꝫ ēt possimus dicere ꝙ illud cuius virtute forma geniti producitur a generante est forma generantis:que quidem in se simplex est:ꝛ ita quodāmodo simplex generat̄ a simplici. ¶ Ad 4m̄ dicēdum

Ad quartū argm̄

est q forme naturales non sūt per se in genere: nec in spe
cie nisi rōne compositoꝝ: ⁊ iō compositio talis nō debet
Ad 5m argumēti attribui formis sed compositis. ¶ Ad qntum dicendum
q omnis forma naturalis est simplex: ⁊ q in nullo com
posito sunt diuerse forme substantiales: sed sunt ibi diuer
se pfectiōes eēndi ab vna ⁊ eadē forma causate .s. esse cor
Ad 6m argumēti poreum: eē vegetatiuū: ⁊ sic de alijs: vt īfra patebit. ¶ Ad
6m di q nihil per se potest eē subiectum motus nisi sit cō
positum: forme autem nō dicuntur subiecte motui: qꝛ ipe
per se moueantur. sed potius quia variantur per accidens
ad variationem compositi.

¶ Utrum omnis forma naturalis sit hoc aliquid: ⁊ per se
existens. Articulus secundus.

Primū argm 1° posteriorū .t. cō. 4. AD secūdū sic pcedit. Uidet q omnis forma nālis sit hoc aliquid ⁊
p se subsistens. Secundū enim Phm pp quod
vnūqdqꝫ ⁊ illud magis. Sꝫ ppter formā suba
lēꝫ est hoc aliquid omne qđ subsistit in natura:
ergo multo magis in natura ipsa forma erit hoc aliquid.
2m argm ¶ P̄. Omne qđ est hoc aliquid est per ipm eē. Ea enim
dicimus hoc aliqd que habent per se eē: sed eē pncipalr
⁊ pcipue cōsequitur formam ergo forma est hoc aliquid.
3m oppm 7. cō. 5. ¶ Sed ptra. ei qđ est hoc aliqd ꝯuenit per se eē ⁊ nō eē.
¶ Sed sm Phum in. 7. metaphysice forme sunt per ac
cidēs ⁊ nō per se: ergo ipse nō sunt per se h aliquid. Et h
dico de formis nālibus: qꝛ de alijs nō est sermo ad pñs.

Rñsio Respōdeo dicēdo q omissis diuersis opinionibus
diuersoꝝ dico q nulla forma natura
lis pōt esse hoc aliquid ⁊ per se subsistēs. Cuius ratio pōt
Prīa rō sumi duobus modis. ¶ Et primo quidem qꝛ qđ pōt per
se esse: pōt etiam per se operari. Sed forme naturales nō
possunt per se operari quin potius earum opera attribuū
1° metaph° pbemio tur compositis sm Phm: quare manifestum est q nulla
forma naturalis pōt esse hoc aliquid. ¶ Scđo vō: qꝛ cum
Scđa rō omne hoc aliquid habeat per se esse: ⁊ oē tale sit separabi
le: si forme naturales eēnt hoc aliquid sequeret q essent
separabiles a materia: omne aūt a materia separatuꝫ seu
t. cō. 16. separabile sm Phi snīaꝫ in 3° de anima est cognoscitiuū:
quare sequerent duo inconuenientia: Unum .s. q oēs for
me possent a materia separari. Scđm vō .s. q omnes res
nāles tam lapides q̄ꝫ metalla essent cognoscitiue: vel ad
minus hr̄ēt animam intellectiuā seu cognoscitiuaꝫ: que
cū sint icōuenīētia relinquitur q forme naturales non
Ad pmū argm sint hoc aliquid. ¶ Ad pmum dicendum q in rebus na
turalibus forma nō est tota cā substātie: sicut enī materia
nō pōt subsistere sine forma: ita nec forma naturalis sine
Ad scđm mā. ⁊ ideo argm nō valet. ¶ Ad 2m dicēdum q esse in re
bus naturalibus pncipaliter consequit ipm cōpositum ⁊
non ipsam formam: vt ex predictis patet.

¶ Utrum forma sit suū esse vel non. Articulus. 3°.

1m argm AD tertium sic pcedit. Uidetur q for
ma sit suū eē. Forma enim
dat eē māe: sed illud esse nō dat materie per ali
quid aliud q̄ꝫ per subam suam. ergo esse est ipsa
forma. ¶ P̄. Generatio terminat ad formam:
2m argm 1. c. 14. qꝛ Phs dicit in. 2. physicoꝝ q forma est terminus gene
rationis. Sed omnis generatio terminat ad aliqđ esse: vt
3m oppm pꝫ. ergo forma est idē qđ esse. ¶ Sed contra est Boetius
qui dicit q in omni eo qđ est citra pmuꝫ: aliud est quo est
⁊ quod est. Sed illud quo est ad minus in simplicibus cu
iusmodi sunt angeli est ipm eē. g ad minus in eis differūt
eē ⁊ forma. ¶ P̄. Olum cōis sentētia videtur eē q eē est
actualitas subsistentis in natura: actualitatē aūt exitem
in actu inq̄ꝫtum actu impoſe est esse in potentia ad aliqd
vel respectu alicuius sm Boetium in libro de hebdoma

dibus ac per hoc nec pōt esse alicuius variationis subie
ctum. Quod aūt nō pōt eē in potētia ad aliqd: non pōt ēt
subiectum esse alicui⁹ accn̄tis: q̄re si forma sit idē qđ eē:
nulla forma poterit subijci alicui accn̄ti: qđ tm̄ est falsum
de anima rōnali: q̄re ipsa nō erit idē quod eē suū: ⁊ idem
per ꝯsequēs de alijs cum ipsa sit nobilior alijs. ¶ P̄. Oē
quod est citra primum est participans eē. sed participans
⁊ participatū nō possunt esse idem nec sm rē nec sm rō
nem. ergo in qualibet re citra primum: aliud erit ipꝫ esse
participatū: ⁊ ipsa res participans. Nec potest dici q ipsa
forma differat ab ipso esse sm rōnem solum qꝛ cuꝫ huiꝰ
diſe cāent ex participationis natura: talis opꝫ q sit diffe
rentia iter participans ⁊ participatum qualis est modus
participandi. Certum est aūt q forma essentialiter parti
cipat ipm esse: alias eēt ens actu solum sm rōnem: quare
opꝫ necessario q forma realr differat ab ipso esse.

Respōdeo dicendo q nulla rerū creatarum eē est Rñsio
idem quod eēntia seu idē quod forma:
eo q eē est actualitas omnis rei etiam ipsarum formaꝝ:
īpossibile est aūt q aliquid quod non est actus purus sit
sua actualitas eo q potentia actualitati repugnat: ⁊ ideo
pter deum qui solus actus purus ⁊ simplex est: nulla res
creata est idem oīno cū suo eē: nec sm rōnem. nec sm rē.
¶ Uerūtamen aduertēdum est cū eē sit prima entis per
fectio. ipm esse maiorem habet vnitatem cum suo perfe
ctibili q̄ꝫ aliqua alia perfectio subalis. ¶ Ad cuius euidē
tiam sciēduꝫ est q omnis rei create seu generate ordo: vi
detur eē principium. Nam ex hoc aliquid producitur qꝛ
agentis intentio ordinatur in finē: ⁊ agens ex intētione fi
nis suam actionē ordinat ad aliquid producendum. Ex
quo pꝫ q remoto ordine: remouet ⁊ destruitur causalitas
omnis rei. Ordinis aūt pn̄m est vnitas: eo q omnis reruꝫ
ordinatio ab vnitate pcedit. Et ideo tam in absolutis q̄ꝫ
ēt in his que dependent adinuicē opꝫ vt prioritatē in quo
libet generis ordine vnitas ꝯsequat: vt sic ⁊ in absolutis:
tāto aliqd est magis vnū in se q̄nto est pꝰus sꝫ nām sui ge
neris. Et in his que depēdent adinuicē tāto aliqua adin
uicem maiorē hn̄t vnitatē quāto sunt pora sꝫ nām. Ma
nifestū est aūt q in genere pfectibiliū ⁊ pfectionū pmuꝫ
gradū obtinet eēntia ⁊ eē seu eē ⁊ forma: eo q ipm ens ē
pn̄m siue primū in gn̄e rerū: ⁊ eē est pma entis pfectio: qua
re necesse est vt ipm eē cū eēntia seu forma maximaꝫ ha
beat vnitatē. Propter qđ nec ex aliqbus exēplis pōt suffi
ciēter in ꝯtriū argui: eo q sicut dictum est eē est pma oīuꝫ
pfectio: pp quod maioreꝫ sup oēs alias pfectiones habet
vnitatē cū suo pfectibili. Qđ tm̄ ita intelligēduꝫ est q cū
eē sit effectus forme sm eōem snīaꝫ: vel pfectio eius: cau
sam aūt ⁊ cātum siue pfectioneꝫ ⁊ pfectibile in naturali
bus impoſe est eē oīno idē ēt sm reꝫ: impoſe est ipm esse
cū sua eēntia omnimodā idētitatē hēre. Et h qdē pōt du
Prīa rō pl̄r ostēdi. ¶ Pmo qdē ex nā accidētis. Cū enim oē acci
dēs sicut ⁊ ois forma seu pfectio se hēat ad ppriuꝫ subie
ctū aliquo mō vt actus ad potētiā impoſe est purū actuꝫ
alicui accn̄ti subijci. Cū aūt esse sit actualitas ois rei: im
possibile est ipm eē aliqd hēre potētie admixtū: seu vt ad
aliquod aliud se hēat vt potētia ad actū: eo q nihil pōt eē
nec intelligi in actu nisi per ipsum esse: quare si forma
esset idem quod esse: sm substantiam .s. dato etiam q dif
ferrent ratione: sequeretur q in tali forma nullꝫ eēt ac
cidens: sed esset actus purus: absoluta ab omni accidenti
quod de nulla creatura dici potest: eo q omnem creaturā
vt creatura est. consequuntur accidentia extranea a sua
substantia. ¶ Secundo ex natura participationis. Cer Rō scđa
tum est enīꝫ q omnis forma creata participat esse: qꝛ ens
nō ab alio non est nisi vnū .s. deus. Aut ergo participans

⁊ participatū est idē: aut nō. Si sunt idē. ergo cū oīa participant esse ab vno ente: sequitur ꝙ oīa sunt ipm̄ primum ens: qḋ est falsuꝫ ⁊ est hereticū. Si aūt nō sunt idem. ergo forma nō est idem cū suo esse: nec ēt aliq̄ q̄ditas. Nec potest ad hoc rñderi sicut quidam volunt ꝙ eē ⁊ forma differāt sm rōnem: sed tñ sunt idem sm rem. Quia cum nos non ponamus ad p̄ns dr̄iam inter formam ⁊ esse nisi rōne participationis opꝫ necessario vt sm modū participationis sit modus dr̄ie: cū effectus sequaꝛ cām: ⁊ huiꝰ dr̄ia causeꝛ ex participationis nā: sed forma participat nō sm rōnē solū sed ēt sm rem. Alias cuꝫ vnūquodqꝫ sit ens simplr in actu sm ꝙ participat eē sequereꝛ ꝙ forma eēt ens actu soluꝫ sm rōneꝫ: quare necessario opꝫ ꝙ forma differat a suo eē

Ad p^mū arg^m realr ⁊ nō sm rōnem tm̄. ¶ Ad p^m dōm ꝙ sicut materia ⁊ forma seipsis ⁊ nō per aliquod aliud cōstituunt quiditatem rei: ⁊ tñ quiditas neutriuꝫ eoꝝ est: ita ⁊ forma seipsa dat eē: ⁊ tamē esse non est ipsa forma: sed effectus forme ⁊

Ad 2^m argumētū actualitas rei. ¶ Ad 2^m dicendum ꝙ sicut pictoris operatio ad parietē coloratū per se terminaꝛ: ⁊ ēt quodāmō ad colorē terminaꝛ: ita ⁊ generatio terminaꝛ ad formam inq̄tum ipsa est que terminat motū gn̄atiōis. ⁊ terminatur ad eē inq̄tū eē est pfectio forme. Vñ sicut pfectio ⁊ pfectibile nō hñt rōnē nisi vnius rei: ita nec forma ⁊ eē hñt rōnē nisi vnius termini: lꝫ ꝓprie loquēdo gn̄atio ad nullum istoꝝ ꝓprie termineꝛ: sed ad compositum.

¶ Utrū ipm eē sit suba vel accñs. Articulus 4^9

Primū arg^m T. c. 2. Ad quartū sic pceditur. Videꝛ ꝙ ipꝫ esse quod est actus forme seu essentie sit in genere accidētis. Sōm eniꝫ Phm in 2. de aīa. suba diuidiꝛ in māꝫ: formā: ⁊ cōpositū. Sed esse nec est materia nec forma: alias essent due forme in composito: nec etiam est compositū: ergo ipm esse nō est suba: sed accidens. ¶ P.

1^m arg^m T. cō. 17. Esse accidit omni essentie create: sed suba nulli accidit sm Philosophum in p̄mo physicoꝝ. ergo esse est accñs ⁊

3^m arg^m non suba. ¶ P. Esse cū nō sit pars cōpositi inest ipsi com

In ante p̄ñte. posito ⁊ recipiꝛ in ipso. Sed substantia non diciꝛ de subiecto nec est in subiecto vt dicitur in p̄dicamentis. ergo

4^m arg^m esse est accñs ⁊ nō substantia. ¶ P. Illud qḋ fluit ex principijs eēntialibus rei est de genere passionis seu accidentis: sed eē fluit ex p̄ncipijs eēntie. ergo ipm eē est de genere accidētis. ¶ P. Hylarius in. 8. de trinitate distinguēs

5^m arg^m eē diuinū ab esse creato dicit. Esse nō est accñs in deo: sed subsistēs veritas. Propter qḋ videꝛ cōcludere ꝙ in alijs

6^m arg^m creaturis sit accidēs. ¶ P. Diffinitio debet dicere totam subaꝫ diffiniti: sed si eē est suba: cū diffinitio nō cōcludat eē: sequiꝛ ꝙ non dicat totam subam: ac per hoc ꝙ diffinitio nō ꝯuertaꝛ cū diffinito. qḋ est īconueniens ⁊ falsum.

In opo^m ¶ Sed cōtra est: q2 vnio formalis que fit in rebus naturalibus per gn̄ationē ad subam terminaꝛ. Sed vnio partiū eēntialiū ipsius essentie adinuicē terminatur ad ipꝫ esse. ergo esse est de genere substantie.

R^n sio. Respondeo dicēdo ꝙ cū suba sm sue proprietatis originē a subsistendo dicaꝛ: illud

Que non ponit directe i p̄dicamento. solum directe ⁊ p̄mo est in p̄dicamēto sube: quod pōt per se subsistere in natura: ⁊ iō cū nec forma: nec mā: nec etiā ipm eē in nālibus per se subsistant: neutrum horum p̄mo ⁊ directe sunt in predicamento substantie. Verumtñ q2 p̄ma p̄ncipia rerū ⁊ pfectiones ꝓprias: que dāt rebus vltimum complemētū oportet esse eiusdē nature cuꝫ ipsis: eo ꝙ nec substantia ex nō substantijs componi potest: nec ēt possibile est substantiam ab accidente habere immediatum ⁊ vltimū cōplementum. Inde est ꝙ lꝫ p̄mo ⁊ principaliter in predicamēto substantie sint solum subsistentia: per consequens tamē p̄ncipia essentie cuiusmodi sunt materia ⁊ forma: seu potētia ⁊ actus: necnon prima ⁊ immediata omnis substantie pfectio cuiusmodi est ipsum esse: quod est actualitas omnis substantie ⁊ vltimū cōplemētum a quo quidem ⁊ omnis substantia actualitatem habet substantie: spectant ad eandem naturaꝫ entis. Vñ q2 sola illa que primo ⁊ directe sunt in predicamento substantie ꝓprie appellantur substantie: cuiusmodi sūt subsistentia: nec ipsam formam: nec ipsum eē proprie loquendo dicemus eē substātias: sed potius pfectiones quasdam substātiales: que per reductionē sunt in p̄dicamento iam dicto: lꝫ differenter inquantum. s. forma est in dicto predicamēto vt p̄ncipium componēs: esse autē vt summa ⁊ immediata perfectio entis. Et hoc pōt multipliciter ostēdi.

¶ Et p̄mo ex p̄oritate nature. Esse eniꝫ substātie est p̄us sm naturam ipso accidente. sed p̄us sm gradum nature: non est eiusdem generis cum posteriori. ergo esse substantie non est eiusdē generis cuꝫ ipso accidēte. Relinquitur ergo ipsuꝫ eē in genere substātie. Huius aūt rationis maior propositio sic probatur. Impossibile est eniꝫ aliquod ineē alicui nō existēte in actu: q2 cum illud qḋ non est in actu sit nō ens simpliciter sm Phm. sequeretur ꝙ ens eēt in non ente quod est impossibile. Sed accidētis eē est inesse. Ex quo sequitur ꝙ substantia in actu p̄supponatur omni accidenti sm nām: q̄re cum nulla substātia sit actu nisi per suum eē substantiale: opꝫ necessario dicere ꝙ eē substantiale ipsius substantie precedat sm naturam oē accidēs. Minoris aūt pbatio est: q2 sub eodē genere non cōtinētur nisi spēs: spēs aūt equaliter participātes genus sunt coequales sub genere. Relinquitur ergo ex dictis ꝙ eē substantiale sit per reductionē in genere sube sine sue essentie quam īformat: ⁊ nō in genere accidētis. ¶ Scđo

Prīma ratio (margin, beside "Et p̄mo ex p̄oritate nature")

Scđa rō hoc pōt ostendi ex dr̄ia sube ⁊ accidētis. Si enim sint aliqua duo diuersoꝝ generum quoꝝ vnum differat ab altero: per aliquod sibi coniunctuꝫ impoīe est vt illud per qḋ vnuꝫ ab altero differt p̄diceꝛ de altero a quo differt: sicut si nigrum differt ab albo per nigredinem impoīe est vt album p̄dicetur de nigro: vel albedo de nigredine: vt albedo est nigredo: hoc eniꝫ iplicat cōtradictionē. Modo aūt est ita: ꝙ suba differt ab accidēte per ipsam subsistētiam: siue in hoc ꝙ subsistit p se: non aūt per accidēs. Subsistētia aūt sube est ipm esse substātiale. Nā nulla substantia subsistit vel subsistere pōt nisi per ipm eē subale: ipossibile ergo est vt eē subarū sit accidēs: q2 tūc id per qḋ vnum genus differt ab altero p̄dicareꝛ de altero: qḋ implicat ꝯdictionē vt dictum est. ¶ 3° hoc pōt ostendi ex ꝓportione 3° ratio actus ⁊ potētie. Nullum eniꝫ ens est in nā: nec ēt ipsa forma qḋ sit in actu nisi per ipm eē. Vñ separato eē sm intellectū a formis: remanēt in potētia ⁊ nō in actu. Ex quo pꝫ ꝙ eē se hꝫ ad oīa sicut actus ⁊ pfectio: ⁊ ꝙ oīa cōparata ad ipm hñt rōnē potētie ⁊ rei impfecte: q̄re cū actus ⁊ potētia sint in eodē genere cū ēt illud qḋ est nobilissimū in genere subarum ⁊ est p̄mū ipsarū cōplemētuꝫ non possit eē accñs: q2 sic suba depēderet ab accidēte q̄tuꝫ ad illud qḋ est nobilissimū in eo: sic ēt accñs eēt nobilius suba qḋ pꝫ esse ipoīe. Incōueniēs ergo est ipm eē in genere accidētis eē. ¶ Cuius ēt alia rō eē pōt: q2 cuꝫ oēs sube sint entia 4° ratio inq̄tū participāt eē: si eē subale eēt in genere accidentis: sequereꝛ ꝙ oēs sube eēnt entia per accñs: qḋ est inconueniēs. Hec aūt que hic dicimꝰ: dicamꝰ sine alioꝝ p̄iudicio. Scimus enim plures eē opposite opiniones. Hec autem dicimus: q2 illa opinio videtur falsa ⁊ impossibilis: ⁊ parcis roborata rationibus vel argumentis. ¶ Ad primum

Ad p^mū arg^m T. c. 18. ergo dicēdum est ꝙ ens sm Philosophum in p̄mo physicorum. diuiditur duplici diuisione. vꝫ per potentiam ⁊ per actum: ⁊ 2° p decem predicamenta. Et quidē sm ꝙ

diuidiꝛ

diuiditur in decem predicamenta sic conuenit ei illa diui
sio que tangitur in argumento:ratione.s. vnius mēbri sue
diuisionis qđ est substātia. In hoc enim solo inuenit mā:
forma:ꝛ compositū. Nam in accidentibus non sunt vere
illa tria:sed aliqđ ad similitudinē istorū puta subiectum
loco materie ꝛc. Et in ista quidē diuisione nō cadit eē nisi
forte distorte inquātum.s. vt infra patebit esse aliqualiter
potest reduci ad formā: vt effectus ad causas. Scđm autē
ꝙ ens diuiditur in potētiam ꝛ actum sic circuit omne ge-
nus:ꝛ est vnū de transcendentibus:q2 in quolibet genere
inuenit potētia ꝛ actus: ꝛ sub hac diuisione cadit ipsum
esse inquantū.s. reducitur ad actum. Et huius signū est q2
esse similiter inuenitur in quolibet genere sicut actus. Nā
esse substantiale est in genere substātie per reductionē:eē
aūt accidētiū similiter est in genere accidētis: ꝛ ita pȝ ꝙ
Ad scđm argumētū nō sequit. ¶ Ad 2m dicēdū ꝙ aliqđ potest dici
accidēs alteri duobus modis. Uno modo vt dicat aliqđ
accńs alicui omne qđ nō est pars eēntie eius etiā si ipsuȝ
ꝑm naturā suā non sit in genere accńtis:sicut dicimus ꝙ
differētia accidit generi:eo ꝙ nō est pars essentia generis
Accńs al- teri dupl'r lȝ ipsa dr̄ia sit in genere sube. Alio mō dr̄ aliqđ esse accńs
q2 est ꝛ inest alteri per modū accńtis:ꝛ est accidēs ꝑm suā
naturā. Et ad huius qdē euidētiā sciendū est ꝙ ad hoc vt
aliquid insit alteri per modū accńtis tria requirunt. Nā
Que exi- gūt verū accidens cū accidēs sit quedā forma:oīs aūt forma sit quedā perfe
ctio. Primo requirit ꝙ illud qđ inest per modū acciden-
tis perficiat subiectū propriuȝ perfectione extranea a nā
subiecti. 2o vo q2 accńtis esse est inesse subiecto: subiectuȝ
aūt dicit aliqđ actu existēs:requirit ꝙ illa perfectio que
dȝ iesse ꝑ modū accńtis ꝓsupponat subiectū actu eē:sic co
lor ꝓsupponit actu q̄ntū. Tertio vo cū accńs sit ꝑfectio ex-
tranea vt dictū ē:reqrit vt subm accńtis possit eē sine eo
si sit accidēs separabile vt lapis sine albedine. Uel ꝙ sub-
iectum possit intelligi perfectum aliqua actuali perfectio
ne:si sit accidēs inseparabile:etiā absq3 hoc vt aliquid de
illo accidente intelligatur. Naȝ sic homo potest intelligi
actu homo absq3 hoc ꝙ intelligatur aliquod de risibilita-
te ipsius. Cuius ratio est:q2 cum omne accidēs sit de per-
fectionibus extraneis:vel ad minus de perfectionibus se-
cundis:necesse est vt subiectum cuiuslibet accidentis siue
separabilis siue non:saltem possit intelligi etiā absq3 hoc
ꝙ aliquid intelligatur de inherentia accidentis. Nullum
autem istorum trium conuenit ipsi esse substantiali. Naȝ
esse substantiale non perficit subiectū perfectione extra-
nea a natura ipsius:sicut nec actualitas rei perficit ipsam
rem extranea perfectione. Esse autē est actualitas omnis
rei. Similiter etiam ipsum esse substantiale non presup-
ponit substantiam in actu quin potius (vt dictū est) ipsuȝ
est actualitas omnis rei. Similiter etiam tertio ipsa sub-
stantia nunq̄ȝ potest intelligi eē actu nisi aliquo modo in-
telligatur habere esse actuale eo ꝙ ꝑm Auicēnam primū
qđ cadit in intellectu est ens. Ex quo patet ꝙ ipsum esse
nullo modo inest per modū accidentis. Non enim omne
qđ inest alteri:vel est in alio:est accidēs. Sicut videmus
ꝙ forma inest materie:ꝛ est in ipsa: ꝛ tamen non est acci-
dens:sed requiritur ꝙ concurrant illa tria que dicta sunt:
quorum nullum conuenit ipsi esse. ¶ Ad argumentum
ergo dicendum ꝙ lȝ esse accidat essentie:non tamen acci-
dit ei per modum accidentis secundo modo dicti:sed pri-
mo modo dicti:lȝ etiam in illo exēplo non sit omnimodo
similitudo:eo ꝙ genus ꝯtrahitur per dr̄iam:nō aūt essen-
tia per esse:sed potius econuerso. Sed in hoc non est vis.
Exempla ponimus.non vt omnino ita sit:sed vt sentiant
qui addiscūt ꝑȝ Phm in libro ꝑorū. Et per hoc patet solu-
2o capite Ad 4m ar gu. tio ad 3m ꝛ 5m argumētū. ¶ Ad 4m dicēdaȝ ꝙ illa ꝓposi-
tio est simpliciter falsa si absolute intelligatur. Nam qui-
ditas rei cāturꝛ resultat ex principiorum essentialiuȝ cō-
positione:ꝛ tn̄ ipsa nō est accńs:sed potius cū effectus de-
beat assimilari sue cāe illa que primo ꝛ imediate ex eorū
cōiunctione cāntur oportet esse in eodem genere cū ipsis:
cuiusmodi sunt natura rei ꝛ esse substantiale ipsius. Sed
tamē si volumus verificare illā propositionē opȝ non ad-
dere illa tria que posita sunt in solutiōe alteri9 argumēti.
Sic enim illud qđ fluit ex principijs iam ꝯstitutis in esse
substātiali vel ꝑm tp̄s vel ꝑȝ nām. Et illud qđ fluit ab eis
vt ꝑfectio extranea a nā eoruȝ:ꝛ illud qđ ita fluit vt sine
intellectu eius possint intelligi ꝓncipia essentialia:sine du
bio erit accidēs. Si autē iste tres conditiones nō addant
propositio continet falsitatem. ¶ Ad 6m dicēdū ꝙ q2 so- Ad 6m ar gumentū
la forma specifica constituit in determinato gradu entis
naturam rei:inde est ꝙ ꝑm Phm in 7o metaphysice. sola E.c.15.
species diffinitur. Ipsum autem esse consequitur nām spēi
non inquātum natura talis:sed potius ꝑm ꝙ hȝ īdiuidua-
ri in certo supposito:q2 ꝛ per hoc determinatur ad eē. ꝛ iō
non oportet ꝙ esse ponatur in diffinitione:cum natura spe
cifica non diffiniatur vt indiuiduata est: sed inquantum
talis est. Unde non sequit ꝙ diffinitum non conuertatur
cum diffinitione:cū sola natura diffiniatur. vt dictum est.

¶ Utrum esse sit effectus forme. Articulus quintus.

AD quintū sic procedit. Uidet ꝙ esse
nō sit effect9 forme. ¶ Nā 1m arm.
oīs forma sicut ꝛ oīs creatura est ens per esse
suū. Sed nihil est sibiipsi cā eēndi. ergo esse
nō est effectus forme. ¶ P. Cū oīa cōparent 2m arm.
ad eē sicut potentia ad actū:etiā ipse forme:opȝ dicere ꝙ
esse ꝛ rōne actualitatis ꝛ rōne simplicitatis sit nobilius
oībus entibus. sed cā debet eē nobilior suo effectu. ergo eē
nō est effectus alicuius forme create. ¶ P. Uidet ꝙ sil'r 3m arg.
nō possit esse effectus alicuius agentis naturalis. Naȝ oīs
cā est simplicior suo effectu. Sed nullum agens naturale
est simplicius eē. ergo ꝛc. ¶ Sed cōtra est sentētia Aristo Oppō
telis ꝛ cōis opinio qua tenet ꝙ forma est que dat esse rei.

Respondeo dd̄o ꝙ ista qđ dupl'r solui pōt. Uno Rāsio.
modo vt dicamus ipsuȝ eē vere a for-
ma cāri. Nā generatum in nā est effectus oīum quattuor
cārum eo ꝙ omnes cause ad quālibet generationē cōcur-
rūt. Sed tn̄ q2 cā a causando dr̄:ideo cū quattuor sint cāe.
lȝ cōpo m sit oīuȝ cārū cōis effectus:oportet tamē cuilibet
cause aliqđ in ipso cōposito assignari ꝙ sit ꝓprius ꝛ spe-
cialis effectus:sicut videmus ꝙ effectus finis est ordo al-
terationis ꝛ motus oīum ꝓncipioꝝ ac totius generatiōis
in rē generatā. Effectus aūt māe est rō patiendi vel aliqđ
simile. Effectus autem efficiētis est factio ipsius generati:
quare cū forma sit nobilissima inter cās quātū ad rōneȝ
agēdi:cū ipsa sit actus opȝ vt ei aliquē specialē ꝛ nobilio-
rem assignemus effectum: ꝛ hoc nos dicimus ipsum esse.
¶ Ubi tn̄ aduertēdū est ꝙ ipsa formalis cā oēs cās exce
dit in tribus. ¶ Ad cuius euidētiā sciēdū est ꝙ nomē cāe Excessus
originem habuit ab actu essendi siue a cōione nāe. Illud formalis
enim dicimus hr̄e rōnē cāe qđ pōt alteri cōicare suā nāȝ: cause ad
cōicatio aūt nāe cōsequit actū. Unde videmus ꝙ quāto alias cau-
accńtia sunt magis in actu:tanto magis se cōicant ꝑm na- sas i trib9
turam. Inter oēs aūt cās:ipsa forma plus habet de actua-
litatis nāȝ:q2 ipsa est essentialiter actus: ꝛ ideo īter omnes
cās ipsa est nobilior quātū ad rōnē cāndi. Lȝ enim finis
in mouendo omnes excedat:tn̄ in essendo ipsa forma ma
iorem nobilitatē dr̄ hr̄e ratione iam dicta. Ex quo etiam
sequitur ꝙ ipsum esse hȝ maximā nobilitatē inter omnes
effectus. Quia vo oīs cāe vel agētis intētio est suā simili-
tudinē ꝓducere in effectū. Unūqđq3 aūt agit inquātū est

in actu. Inde est q quãto aliqd minus habet de potẽtiali
tate ⁊ plus de actu tanto similiorẽ sibi ꝓducit effectum.
Et iõ cũ inter oẽs alias causas forma plus hẽat de actua
litate ⁊ minus de potẽtia vt dictũ est: opꝫ vt eius effect⁹.s.
ipsuꝫ eẽ: maiorẽ hẽat similitudinẽ in nã cũ sua cã: adeo vt
ad idẽ genus reducatur cuꝫ ipsa. Et qꝛ similitudo ⁊ actus
sunt cã vnitatis: ideo ille cãe que multã admixtionem po
tentie hñt opꝫ vt distẽt a suis effectib⁹: ⁊ sic ẜm substãtiã
⁊ ẜm subiectũ. Propter qd ille que nihil vel parũ de potẽ
tialitate pticipãt: tñ hñt ad suos effectus vnitateꝫ vt ipse
effectus non existat ab ipsa cã separatus: sed remaneat in
ipsa quasi perfectio: sicut patet in luce cuius effectus est lu
cere: qui tñ effectus in ipsa luce remanet q̃si eius ꝑfectio.
Sic etiã pꝫ in effectibus ⁊ actionibus intellectus: que nõ
diuidunt ab intellectu sed remanent in ipso quasi eiusdẽ
sue cause perfectio ⁊ vltimum cõplementum. Huiusmo
di autem coniunctionis ⁊ vnitatis nulla alia ratio est nisi
actualitas talium causarũ. Et cum forma sit actus tñ: in
de est q effectus eius qui est esse: tantam vnitatem cum
forma habet vt ab ipsa nullatenus separetur: quin potius
in ipsa remanet huiusmodi effectus cum sit sue cause per
fectio: sicut lux est effectus ipsius lucis: ⁊ verbuꝫ similiter
est effectus intellectus ⁊ perfectio: ita tamẽ q qꝛ forma in
rebus compositis non potest per se subsistere sequitur q
nec ipsa possit esse subiectuꝫ ipsius. Ex his ergo omnibus
patet q in tribus differt effectus forme ab alijs causis.s.
in nobilitate propter nobilitatem sue cause. In idẽtitate
nature: ⁊ vnitate ad suam causam propter eius actualita
Ad p̃ mũ arg^m tem perfectam. ¶ Ad primum ergo dicendum q qꝛ sicut
iam dictũ est. effectus forme est adeo coniunctus sue cau
se vt sit quedam eius perfectio: huiusmodi autẽ effectus
est esse: vt pꝫ ex dictis. Inde est q necessario forma opor
tet esse aliquo modo causam sui esse. Et hoc quidem non
est inconueniens scilicet q aliquod sit sibi causa essendi
formaliter: lꝫ non efficienter. Et q hoc quidẽ non sit im
possibile patet ex agentibus. Potest enim aliquod eẽ cau
sa alicuius effectus dupliciter. Uno quidem modo vt sic
causa sufficiens ⁊ totalis ad illud producendum: sicut ef
ficiens est sufficiens causa factionis. Alio modo vt sit ali
quod causa alterius ⁊ si aliquo modo: non tamẽ sufficiẽs
⁊ totalis: sicut virtus nutritiua est factiua carnis: sed hoc
non nisi virtute anime. Si ergo primo modo loquamur
de causa: sic nihil est sibi causa essendi: eo q ad productio
nem ipsius esse requiritur productio forme: que produci
non potest nisi per actionem agentis. Ex quo patet q ad
productionem ipsius esse ⁊ requiritur agens ⁊ requiritur
forma: ita tamen q neutrũ est per se sufficiens causa pro
ducendi illud: sed ambo simul. Nam agens efficit ipsum
esse inquantum producit substantiam forme ad quã esse
consequitur: forma autem producit ipsum esse inquantuꝫ
ab ea immediate fluit. Et sic patet q lꝫ forma sit aliquo
modo causa essendi: tamẽ non sufficienter vel totaliter eo
q illud nõ producit nisi virtute agentis: seu creãtis ipsaꝫ.
Nihil eẽ sibi causã essendi du pliciter ẜe intelligi. ¶ 2^m autem potest ostendi ex intellectu ꝓpositionis. Nã
quãdo dicitur q nihil est sibi causa essendi: li essendi põt
supponere vno modo ẜm eẽ qd est quiditas rei vt sit sen
sus nihil est sibi causa essendi.id est nihil est causa sue sub
stantie vel nature. Et sic propositio est vera. ¶ Alio mõ
li essendi potest supponere pro ipso esse qd est actus essen
tie: ⁊ sic propositio est falsa. Uidemus enim q lux est sibi
ipsi causa lucendi: ⁊ sic forma: lꝫ non sit causa sue substan
tie: qꝛ illam habet ab agente: nihil tamen prohibet ipsam
dicere causam sui esse: maxime cum ⁊ hoc ipsum causet
in virtute agentis vel creantis ipsam. vt dictum est. Si
autem obyciatur q non ens non potest esse causa alicuius:

forma autem non potest habere rationeꝫ entis in actu nisi
per esse. Dicendũ q in his que non producuntur per mo
tum nihil prohibet simul produci causam ⁊ effectum tpe:
lꝫ natura sit inconueniens: sicut videmus q simul ⁊ in eo
dem instanti producuntur lux ⁊ splendor: ignis ⁊ calor: po
mum ⁊ color. Et tamen splendor est effectus lucis: ⁊ calor
effectus ignis: ⁊ color pomi. Similiter ergo cum esse non
causetur a forma per motum simul poterit vtrũqꝫ produ
ci. ⁊ tamen vnum erit causa alterius. ¶ Ad 2^m dicendum Ad 2^m ar gu.
q esse producitur a forma in virtute agentis: eo q esse ⁊
forma simul producuntur. vt dictum est. Et in omnibus
talibus que.s.simul producuntur: vel oportet q ambo si
militer producantur ab agente aliquo: vel q primuꝫ pro
ducat in eodem instanti 2^m in virtute agentis vel creãtis
ipsum. Manifestum est autem q agens non producit
ipsam formam: ⁊ per consequens ipsum esse nisi inquãtũ
actu habet esse. Ex quo patet q ⁊ si esse poneret nobilius
q̃ forma: non tamen esset nobilius q̃ agens consideratuꝫ
inquantum habet actu esse. Sic enim equalitas nobilita
tis: ⁊ si non attendatur in forma: esset tamen in eo virtute
cuius causat ipsum esse: ⁊ hoc sufficit. Sic enim videmus
q lux sua virtute producit formas substantiales que sunt
nobiliores ipsa luce: sed tamen nõ sunt nobiliores anima
orbis in cuius virtute lux illas efficit. ¶ Uel dicat ⁊ me
lius q illa propositio q effectus est nobilior sua causa: sic Alia rñ sio. Quõ intelligit q causa ẽ nobilior effectu.
debet itelligi: q.s. effectus simpliciori modo preexistit in
virtute cause q̃ in se. Sicut videmus q accidentia cum
sint forme simplices videntur esse simpliciores suis cau
sis que videlicet sunt substantie composite. Sed tamẽ si
consideretur virtus qua substãtia producit huiꝰ accidẽ
tia: sic non est dubiũ q accidentia simpliciori modo atqꝫ
nobiliori sunt in virtute productiua substantie q̃ in re.
Similiter ergo dico de esse q simpliciori modo ⁊ nobi
liori modo est in virtute productiua forme q̃ in ipso sup
posito. ¶ Nec potest instari in hoc q esse est actus tñ: ⁊ Replica
cum omnis actus quanto magis est absolutus a potentia
litate: tanto est perfectior: ⁊ ita cum esse quãdo est in vir
tute forme videatur esse magis permixtum potẽtie q̃ qñ
est in supposito: videtur solutio predicta nulla esse. Nam
lꝫ esse quantum ad perfectionem nature perfectius sit in
supposito q̃ in virtute forme: tñ qꝛ virtus forme est acti
ua ⁊ non passiua: ⁊ qꝛ ipsum eẽ: in virtute quidẽ forme est
quasi intẽtionaliter: in supposito aũt est realiter. Inde est
(simpliciter loquẽdo) q ipsuꝫ eẽ in virtute forme est sim
pliciori ⁊ nobiliori modo. Et hoc nõ requiritur ad cause
nobilitatẽ. Nam de omnibus effectibus hoc verũ est q.s.
⁊ si nõ nobilius ⁊ simplicius: tamẽ ꝑfectius sunt in seipsis
q̃ in suis causis. ¶ Ad 3^m patet rñsio per ea que dicta sũt Ad 3^m ar gu.
qꝛ ⁊ si agẽs sit magis compositũ: tamẽ nõ agit nisi inquã
tum est actu: ⁊ nõ est in actu nisi per ipsum eẽ: ⁊ iõ ẜꝫ hoc
proportionaliter seruatur simplicitatis equalitas in causa
⁊ effectu. ¶ Et hec de dicto eẽ dicta sufficiant. ¶ Hic est Al.⁹ mo dus solu ẽdi.q.
ergo vnus modus soluẽdi qõnẽ satis probabilis. ¶ Sed
lꝫ forte non sit cõtrarius veritati: tñ qꝛ nouus est: nec oĩno
concordare videt dictis nostrorũ maiorũ: nos possumus
alr̃ ridere. Dicamus ergo q ipsa forma est principiũ qui T.c.li.
ditatis cõplens rei naturã. Solũ eniꝫ tũc ẜm Phm in 2°
physicorũ aliqd dr̃ hr̃e nãm: qñ habet formã. Ad comple
tionẽ aũt nãe rei sequit ipsum eẽ: sicut ad cursum sequit
currere: ⁊ aliqualiter lucidũ esse consequitur lucere: eo q
eẽ nihil aliõ est q̃ actualitas ⁊ cõplemẽtũ nãe cuiuslibet
rei. Cũ aũt potissima rei ꝑfectio in nã ꝑcipue sit intenta:
necẽ est vt istud rei vltimũ cõplemẽtũ qd appellam⁹ eẽ:
sic ab agẽte ⁊ producẽte substãtiã rei efficiẽter ꝓductũ tã
q̃ illud qd est vltimũ ⁊ ꝑfectissimũ in effectu huiꝰ natu
ralis

ralis agentis:vt sic eē pncipaliter ipsius eē per modū efficientis sic agēs:τ tñ nihil pꝛohibet vt dicaꝛ τ sic eē ipsi⁹ eē inquātū per formā cōpletꝛ nā rei:ad quā ꝯsequiꝛ ipm eē: τ in qua solū eē inueniꝛ receptū. Et fm hūc pōnē quā credim⁹ eē verā. pꝫ rūsio ad obiecta q̄ ꝓcedūt ac si forma causaret eē ꝑ modū efficiētis qḋ nō ꝯcedim⁹. Qō. IIII.

POstq̃ determinatū est de formis fm se τ earū ꝓprietatibus quātū ꝑtinet ad pñs negociū: ꝯñr agēdū est de ipsis per cōparationē ad alia. Ex hoc enim q̄ ipse forme: vł ad actus rōnis vel opatiōes ꝓprias vel ad ipsam nām seu ad ꝓpria supposita a diuersis diuersimode comparanꝛ: multi in varios inciderunt errores: quos hic fm nostre scie modulū extirpare intēdim⁹. Propter qḋ circa hoc quadruplr̄ versabiꝛ disputatio ad pñs. ¶ Ut. s. pꝛio queraꝛ de ipsis formis per cōparationē ad actus ratiōis. ¶ 2° vō de formis in cōparatiōe ad act⁹: τ opatiōes ipsarū. ¶ 3° vō de ipsis in cōparatione ad nām. ¶ 4° τ vltimo de ipsis in cōparatiōe ad suppositū. ¶ Circa pꝛ̄m autē queruntꝛ tria. ¶ Primo qd est illud qḋ designaꝛ per diffinitionē. Utrū. s. forma tm: vel potius compositū ex mā τ forma: seu aliqḋ 3m ꝯñs ista. ¶ 2° vtrū forma possit predicari de eo cuius est forma. vel si non: queratur quid sit illud qḋ ipoꝛtaꝛ in rōne pdicari essentialis. ¶ 3° vtrū supposita pluralitate formarū possit saluari predicatio superioris de inferiori: vel non. vt cum dico homo est animal.

¶ Quid est illud qḋ designaꝛ per diffōnē. Arti. primus.

T. c. 28. pꝛ̄m argm.

AD primū sic ꝓcediꝛ. Uideꝛ q̄ diffō dicat solā formā. Fm enī Phm in 2° phy. forma est exēplū τ rō quiditatis rei. Unde cū per Phm diffō nihil aliud sit q̄ oro indicās quid est eē. ergo diffō dicit formas tm.

2m argm. T. c. 31.

¶ P. fm phm in 2° phy. ꝑtes diffōnis reducunꝛ ad genus cāe formalis: sꝫ nullū cōpo⁹ est in genere cāe formalis. ḡ diffō nō dicit qd cōpo⁹ sed formā tm.

Oppō. T. c. 4.

¶ In ꝯtrariū est q̄ fm Phm in 2° meta eadē sunt pn⁹ eēndi τ cognoscēdi: sed pn⁹ cognoscēdi potissimū est diffō cū sit demōstrationis mediū

T. c. 5.

cuius effectus est scia fm Phm in pmo posteriorū. q̄re cū pn⁹ eēndi nō sit solū forma verū etiam mā: opꝫ q̄ per diffinitionem vtrūqꝫ ipsorum designetur.

Rñsio.

Respondeo dīo q̄ hoc esse τ rōne τ antiquoꝝ cōi assertiōe est ꝓbatū q̄. s. per diffōnem rei nā seu qditas designaꝛ. Et iō ad huius qōnis elucidationē opꝫ videre quid in nāe seu qditatis noīe importeꝛ.

Quid in nāe vł qditatis nomine ipoꝛtetur.

¶ Ad cuius euidētiā sciēdū est q̄ cū forma substancialis fm substātiā suā sit actus in genere sube: mā vō fm illud qḋ est sit po⁹ in eodē genere: po⁹ vō τ actus eiusdē generis nālē habeāt iclinationē adinuicem necesse est vt ipsa mā cū forma in cōpositis eēntialr̄ vniaꝛ. Alias enī sequeꝛ q̄ oēs forme nāles eēnt sepabiles fm ꝑlonicorū sniam τ q̄ oēs haberēt cognoscēdi seu itelligēdi vtutē: eo q̄ vnūqḋqꝫ in tm̄ est cognoscitiuū inquātum est sepabile a mā fm

T. c. 16.

Phm in 3° de aīa. Manifestū est aūt q̄ ex hīs q̄ eēntialr̄ vniunꝛ necē est vt aliqḋ 3m resultet: qḋ ipōle est eē alterū extremoꝝ: q̄ qdē sit cōpo⁹ ex vtrisqꝫ: vt pꝛobat Phs in

T. c. 60. Quid sit rei qditas seu nā.

fine. 7. meta. Quare cū hāc oēs dicant rei eēntie nām q̄ est ex pncipijs eēntialib⁹ ꝯstituta: hāc aūt vt pꝫ ex dictis cōstet eē cōpo⁹. manifestū est rei cōposite nām: τ per ꝯñs illud qḋ significaꝛ per diffōnē ipsius: nō eē solā formā: nō

Ad pmū argm.

mām tm: sed aliqḋ ex vtrisqꝫ cōpo⁹. ¶ Ad pꝛ̄m ergo dōm q̄ lꝫ forma a Pho dicaꝛ rō qditatis rei: eo. s. q̄ per ipsam cōpleꝛ rei substātia a qua trahiꝛ qditas rei: tñ Phs non

Ad 2m argm.

dicit q̄ forma sit qditas sed rō qditatis. vt dictū ē. ¶ Ad 2m dōm q̄ duplex est mā: qdā enim est mā indiuidualis: τ hec nō intrat diffōnē. Quedā aūt est mā cōis: τ hec itrat

Mā duplex.

diffōnē: eo q̄ est pars nāe rei: vt ex supioribus pꝫ. Unde ipsa nā ex forma τ tali mā ꝯstituta se hꝫ ad indiuiduū q̄si formale. Sicut enim forma limitatur in mā ita nā huiō cōis limitaꝛ τ indiuiduaꝛ in ipso indiuiduo per determinata accñtia: τ ad certū suppositū. Unū argm nō tenet. Nō enim ꝑtes diffōnis reducunꝛ ad formā tanq̄ ipse sint forme tm. sed quasi quoddam formale vt dictum est.

¶ Utrū forma possit pdicari de eo cui⁹ ē forma. Arti. 2°.

AD secūdū sic ꝓcediꝛ. Uideꝛ q̄ forma possit pdicari de eo cuius est forma. ¶ Rō enim rei pdicaꝛ de ipsa re: sicut disgregatiuū visus pdicaꝛ de albedine: sed fm Phm in 2° phy forma est rō qditatis rei. ergo forma pōt pdicari de qditate τ suba rei. Unūqḋqꝫ aūt ē idē cum sua qditate fm Phm in. 7. meta. ¶ P. Scdm Boetiū oē pdicatū hꝫ rōnē forme: sed illud qḋ pdicaꝛ de aliquo eēntialr̄ verissime habet rōnē pdicati: ergo vt videtur illud qḋ de aliquo eēntialr̄ pdicaꝛ habet rōnē forme τ nō cōpositi.

pꝛ̄m argm. T. c. 28. T. c. 20. 2m argm.

¶ Sed cōtra. Pars nō predicaꝛ de toto: sed forma habet rationem partis: ergo τc̄.

Oppō.

Rñsio.

Rñdeo dicēdo q̄ noīe forme aliqñ significatur ipsa pars cōpositi que dat eē māe: Aliqñ aūt noīe forme significaꝛ essentia vel nā rei. Et si qdē formā accipiamus pmo mō: sic impoſe est ipsam eēntialr̄ pdicari de eo cuius est forma: pōt tñ pdicari denoīatiue. Unī nō dicimus q̄ hō sit aīa: sed aiatus. Et huius qdē rō sic pōt assignari. Sicꝫ enī vult Porphyrius. Ois pdicatio aut est superioris de iferiori: aut est eq̄lis de eq̄li: iferius aūt pdicari ē impoſe. vt ipse dicit. Manifestū est aūt q̄ ois ps cōparata ad totū hꝫ rōnē min⁹ cōis respectu sui tot⁹: sꝫ ois forma pmo mō accepta est ps nāe rei. vt supra ostensum est. quare ipoſe est vt ipsa de eo cuius est forma eēntialr̄ predicetꝛ.

Ca° de spe.

¶ Rō aūt q̄re ps de toto predicari nō pōt est ista. Necesse est enim q̄ in oi pdicatione eēntiali pdicatuꝫ sit idē essentialr̄ cū ipso subiecto. hoc aūt eē nō pōt si in noīe predicati importeꝛ pcisio alicuius ꝯtēti in significato subiecti. Nā illud qḋ itelligiꝛ ab aliquo pcisum non est idē cū illo: τ ita dicere q̄ pdicatū sit eēntialr̄ idē cū subiecto: τ q̄ aliqḋ pscindiꝛ a significato subiecti est implicare cōtradictionē. Manifestū est aūt q̄ ab intellectu ptis pscindiꝛ intellectus totius. impoſe est ergo vt ps pdiceꝛ de toto: τ per ꝯñs nec forma de eo cuius est forma.

Quaꝛ ps nō pdiceꝛ de toto.

Si aūt forma accipiꝛ 2° mō. s. pro eēntia vel pro nā: sic dico q̄ ipsa eēntia pōt significari vt pars: vt cuꝫ dico aīalitas vel humanitas. Et dico q̄ significaꝛ vt ps eo q̄ sic accepta a suo significato pscindunꝛ mā signata τ accñtia. Per humanitatē enim nō significaꝛ nisi illud vñ hō est hō: hec aūt nō sunt accidentia nec mā signata. τ iō cum ps nō pdiceꝛ de toto vt dictū est: essentia sic accepta non predicaꝛ de toto.

Essentia rei pōt significari vt ps τ vt totum.

Alio modo pōt significari essentia vt totū: τ totū dico eo q̄ per nomē nō includiꝛ nec excludiꝛ aliqḋ qḋ inueniaꝛ in supposito: sic aūt significaꝛ per nomen animalis τ hominis: τ sic essentialr̄ pdicaꝛ. Patet ergo q̄ forma nō predicaꝛ: τ aliqd est qḋ pdicatur: q̄ essentia vel nā absolute cōsiderata τ significata vt totum: lꝫ etiā tali essentie non cōpetat rō generis vel spēi nisi fm eē qḋ hꝫ in intellectu: vt alibi hꝫ ondi.

Ad pmū argm.

¶ Ad pꝛ̄m ergo dicendū q̄ ratio aliqñ sumiꝛ pro qditate seu diffōne rei: τ sic ratio pdicaꝛ de ipsa re. Aliquādo sumiꝛ pro pncipio seu pro aliqua parte principali ipsius rei sicut dicimus q̄ lux est ratio coloris. Primo ergo mō ꝓcedit argm. 2° aūt mō intelligiꝛ ṽbuꝫ Phi dicentis q̄ forma est ratio quiditatis rei.

Ad 2m

¶ Ad 2m dicendum q̄ per illam rationē nō cōcludiꝛ q̄ predicatum sit forma: sed q̄ teneat solum locum forme quasi quoddam formale respectu subiecti: τ hoc bene ꝯcessuꝫ est τ̄ sic pꝫ.

¶ Utrum posita pluralitate formarum possit saluari predicari superius de inferiori. Articulus tertius.

AD tertiū sic proceditur. Videtur q̄ supposita pluralitate formarū possit saluari p̄dicatio supioris de inferiori: puta generis de specie. ¶ Et p̄baf sic. De quolibet

pm̄ argm̄.

eniz affirmatio vel negatio est vera. Sed nō supposita pluralitate formarū impossibile est saluari p̄dicatio nature generis de specie. ergo ad saluādū huiusmodi predicationē opz supponere plures formas. Probatio minoris est: q: forme diuersarū specierum impossibile est

X.c.io.

q̄ sint equales cum sint sicut numeri f̄m Ph̄m in.8. metaphysice. sed forma generis equaliter inuenif in oībus speciebus. Ergo vel opz dicere q̄ alia sit in cōposito forma generis a formis specificis: vel oportet destruere eq̄

2m argm̄.

litatem predicationis que est inter genus τ speciē. ¶ P. Omne superius τ magis cōmune pōt p̄dicari de suo inferiori f̄m sniam Porphyrij: sed supposita pluralitate formarū adhuc genus erit magis cōmune τ supius respectu spēi. ergo suppositis pluribus formis adhuc saluatur pre-

3m argm̄.

dicatio superioris de inferiori. ¶ P. Si eadem sit forma generis τ spēi cum genus dicat totam essentiam specierū sequeretur q̄ eadem sit essentia omnium specierum: sed que conueniunt in essentia conueniūt in specie: quare oēs

Ad oppositum.

species conuenirent in specie. ¶ Sed contra est: q: si alia est forma generis a formis specierū: tunc aut species sunt eedem generi essentialiter aut non. Et si quidem nō sunt

Impugnatio pluralitatis formarum.

eedez: sed potius est alia speciei essentia. τ alia generis: cū vtraqz essentia sit in specie sequitur q̄ in qualibet specie sint due essentie omnino diuerse. τ per consequens cū nature vel essentie non possint predicari de se inuicē nec informari in aliquo esse sicut non potest esse vna actualitas albi τ nigri sequitur q̄ substātia spēi nō sit aliquod vnū simplr: sed multa. τ q̄ genus non predicetur de specie. Si autem dicatur q̄ species sint idem cū essentia generis: sequitur q̄ etiā sint essentialiter idē inter se: τ ita erit eadē essentia oīum spērū: qd̄ est inconueniens: ac per ɔ̄ns vna species poterit predicari de alia: quare cum hec inconuenientia non sequantur supposita vna forma. vt patebit in solutione tertij argumenti. Melius dicendū est q̄ sit tm̄ vna forma generis τ speciei differens solum penes determinatum τ indeterminatum.

Rn̄sio.

Respondeo dicendo q̄ supposita pluralitate formarum substantialium in eodez supposito predicatio superioris de inferiori saluari non pōt.

Tria vult predicatō ēntialis.

¶ Ad cuius euidentiam sciendum est q̄ tria requiruntur ad hoc vt possit vnū de altero essentialiter p̄dicari. ¶ Et primo quidem vt ipsum qd̄ predicatur sit superius τ magis cōmune: vel ad minus equale cum ipso subiecto: nam inferius de superiori predicari non pōt: vt patet ex dictis. ¶ 2° v̄o requiritur vt predicatum τ subiectum sint essentialiter vnum. Lz enim predicatio compleatur per actus rationis componentis τ diuidentis vnum cum altero: vel ab altero. tamē pro fundamento habet in re idētitatē eorum: quorum vnum de altero dicitur: τ ideo cum in omni predicatione predicatū sit equaliter vnum cum ipso subiecto: oportet vt in essentiali predicatione vtrūqz extremorum essentialem habeat vnitatez. ¶ 3° v̄o exigitur vt ab intellectu predicati nihil precidatur: vel intelligaf precisum de his que pertinent ad intellectum vel rationem subiecti. Alias enim cum predicatum f̄m se totum affirmari debeat de subiecto: precisio autem negationem importet eius qd̄ preciditur sequeretur q̄ de codē esset affirmatio τ negatio vera. vt patet ex dictis. ¶ Si autem supponatur esse alia forma generis a forma speciei siue vt verius loquamur τ propius: alia forma que dat esse generis ab illa que dat esse specificū: duo vltima impossibile erit reperire in genere τ spe. Nam cum forma generis sit essentialiter cuiuslibet specierum. Alias oporteret dicere q̄ hō τ asinus essent aialia per accidens. spēs autē sint opposite τ diuerse: sequitur q̄ vna τ eadem forma specie sit idem essentialiter oppositis τ diuersis formis. Ac si diceremus q̄ albedo esset idem essentialiter cuz nigredine τ albedine: qd̄ est ipossibile: q: vel oportet dicere q̄ genus nō habeat vnitatem eēntialē cū spe. vel q̄ eadē sit essentia vtriusqz differēs solū per determinatū τ indeterminatū. Et sic pz q̄ deficit 2a cōditio. ¶ Silr ēt deficit 3a. Nā si est alia forma generis ab illa spēi cū diuersas formas nāles impossibile sit se mutuo includere p̄ p̄prīā nois significationem: eo q̄ ipse multiplicanf f̄m dr̄ias oppositas: sequif q̄ aia sensitiua que est forma generis sit talis forma: que det ita esse sensitiuuz q̄ non possit dare aliqd̄ aliud eē. Ac per hoc q̄ ab intellectu eius p̄cidatur omnis vlterior perfectio puta rationalis vel intellectus. Et ita cum in significato subiecti qd̄ est homo includatur rationale: sequitur q̄ ab intellectu p̄dicati qd̄ est animal p̄cidatur aliqd̄ de essentialibus subiecti: ac per consequens q̄ se habeat per moduz partis: τ de ipso eēntialiter p̄dicari nō possit. Quare si debeamus saluare p̄dicationē generis de spe: τ spēi de indiuiduo: opz dicere q̄ vna sit forma siue essentia generis τ spēi: τ spēi τ indiuidui differēs solū penes determinatum siue signatum τ nō signatū: lz alius sit modus designationis vtrobiqz. Nam designatio indiuidui respectu speciei est per mām indiuidualē: designatio aūt spēi respectu generis est per dr̄iam ɔ̄stitutiuā: que sumif ex p̄ncipali p̄fectione quā dat forma rei. Qd̄ tn̄ itelligēdū est q̄. s. huius determinatio: que inuenitur in spe respectu generis nō est per aliqd̄ extrīs ita in eē spēi q̄ nullo mō sit in eēntia generis. imo q̄cqd est in spe vt determinatum: est ēt in genere vt indeterminatū. Nā si genus nō diceret totuz q̄cqd est in spe nō posset p̄dicari de ipsa.

Ad pm̄ argm̄.

¶ Ad pm̄ dicēdū q̄ ad euidēriā huius argumēti τ alioz similiū opz scire q̄liter forma generis ɔ̄tinet spēi eēntiā: τ q̄liter est in ipsis spēbus.

Quō aliter forma generis cōtinet spēm.

Ad p̄mā ergo notitiā sciēduz est q̄ genus τ spēs τ dr̄ia de sui significatiōe dicūt totū τ nō p̄tem: et talia nō possent predicari de toto. Sed tamen q: substātia rei quā significant omnia ista est vnum tm̄: non possumus dicere q̄ hec tria. s. genus: species τ dr̄ia eodem mō ipsam significent.

Gen° spēs τ dr̄ia eandē totā significāt sed diuersimode

Alias oporteret q̄ ista tria nomia eēnt synonyma. qd̄ est falsum. Significant ergo eā diuersimode. Qd̄ vt melius possit intelligi sciēdū est q̄ cū spēs rerū sint ad modū numerorū in q̄bus vnus addit p̄fectionē sup aliū opz necessario dicere q̄ p̄fectiones inferiorū sint in supiorībus. ac per hoc q̄ in vna τ eadem re sint diuerse p̄fectiōes eēndi. Sicut videmus q̄ in hoie est p̄fectio eē τ vite: τ sensus τ intellectus. Et iō cū ratio rei sumatur ab ipsa re f̄z q̄ stat sub aliqua p̄fectione vel actu. Ratio aūt rei sit quā significat nomē: cōtingit ipsam rez diuersis nominibus nominari vel significari f̄m q̄ diuerse sunt eēntiales p̄fectiones ipsius. Sicut videmus q̄ hec nomina dn̄s pater τ hō vnā τ eādē rē exprimere pn̄t si aliqs sit cui ista tria cōueniant. Et tamē hec nomina lz eandē rē significēt nō erūt synonyma: eo q̄ illam rē exprimūt q̄ est sub diuersis perfectionibus cōstituta. Dato enim q̄ vnus solus eēt homo qui eēt dominus τ eēt pater: adhuc illa nomina non eēnt synonyma: nec vna eēt ratio significata per ipsa. Lz exemplum p̄dictum non sit forte quo ad omnia simile de genere τ spe τ dr̄ia. Nam q: in homine est triplex p̄fectio. s. vite: sensus: τ intellectus. Inter p̄fectiones aūt vnius eēntie opz semp eē aliquē ordinē eo q̄ ordo est p̄ncipiū vnitatis.

Inde

Inde est ꝙ inter ꝑfectiones aliqua est quasi ꝑncipalioꝛ ⁊
formalioꝛ:⁊ quasi determinatiua aliarum ⁊ vltimum cō-
plementuꝫ.Scdm ergo ꝙ suppositū stat sub vltima per-
fectione:puta ſm ꝙ stat sub ꝑfectione intellectiua:sic ex-
primitur per nomen differētie complectiue puta rōnale.
Scdm aūt ꝙ stat sub perfectione vel ꝑfectionibus q̄ q̄si
mālēs cōparant̄ ad ipsam vltimā dr̄iam:sic exprimit̄ per
nomē generis:seu ꝑ nola generū in ɋbus illa spēs ꝯtinet̄:
puta ſꝫ ꝙ stat sub ꝑfectiōe sensus:sic exp̄mit̄ per aīal. ſꝫ
aūt ꝙ stat sub perfectiōe vite per viuum seu vegetabile.
Scdm aūt ꝙ stat sub ꝑfectione trine dimensionis:expri-
mit̄ ꝑ nomē alteriꝰ generis qđ est corpꝰ. Spēi aūt nomē
significat totum ſm ꝙ est ex vtraqꝫ perfectione constitu-
tum.s.generis ⁊ differentie. Et qꝛ (vt dictum est) vnicui-
qꝫ dictorum nominum.s generis ⁊ spēi ⁊ differētie rn̄det
propria ratio ſm ꝙ significat talem rem. Ratio autē ſm
quā nomen generis significat ipsam rem:sumitur ab eo
qđ est quasi māle vt dictuꝫ est.Omne aūt materiale quā-
tum in se est:est indeterminatum ⁊ in potētia.Inde est ꝙ
nomen generis significat seu exprimit ipsam rei nām ſm
illud māle qđ est in ipsa:indeterminatum tn̄ ⁊ in potētia
existētē ad quācūqꝫ aliā ꝑfectionē.Unde pꝫ ꝙ lꝫ de intel
lectu p̄mo generis nō sit vltima forma siue dr̄ia:sed illud
qđ quasi māle se habet:tn̄ ꝓpter hoc ipsam non excludit
nec ꝑscindit:ꝗnimo cū oē māle sit in potētia ad quēlibet
actū:īdeterminate tn̄:oēs ꝑfectiones formales quas pos-
sent illi māli aduēɋ exp̄mit:tn̄ indeterminate:sic potētia
oēs actus.Et hoc est qđ dicit Porphyrius ꝙ genus nullā
dr̄iā ꝯtinet actu eo.s.ꝙ nō sunt de p̄mo intellectu eius:ꝓꝑ
qđ nec de ipso proprie loquēdo ꝑncipalr̄ ſm Phm in 4°
topicoꝝ.ꝑtāte vo oēs. Rō aūt ſm quā nomen dr̄ie expri-
mit rē sumit̄ ab eo qđ est vltima rei ꝑfectio.Et iō cū tale
ad nihil aliud sit in potētia inde est ꝙ dr̄ia ꝑcidit intelle-
ctū oīs alteriꝰ ꝑfectiōis.Propter qđ nihil dic̄ īdetermia-
tū īdeterminatiōe formali:sꝫ solū īdeterminatiōe māli.s.
ipsa indiuidua in ɋbus subiecta spēi ad mām determinā-
tur certā.Unde sicut genus indeterminatione dicit totā
substātiā rei:ita ⁊ spēs totā subām īdiuidui. Ex quo etiaꝫ
sequit̄ ꝙ sic de itellectu p̄mo generis non est dr̄ia:ita nec
de itellectu p̄mo dr̄ie est genus:lꝫ neutrū a sui intellectu
precidat alterius itellectū.Sic ergo pꝫ p̄m qualr̄.s.spēs cō
tinet̄ in genere:qꝛ q̄si quoddā determinatū in indeterm̄i
nato:pꝫ ēt 2m q̄liter.s.essentia generis sit in specie.qꝛ.s.q̄si
Ad p̄mā rationē 3. — indeterminatū in re limitata ⁊ determiata ꝑ actū. ¶ Ex
quo ēt manifesta est solo oium argumētoꝝ. Nā qn̄ dicit̄
ꝙ genus equalr̄ ꝑdicat̄ de spēbus est itelligēdū ꝙ equalr̄
prediceṫ:nō q̄si aliqđ vnuꝫ ⁊ idē numero vel specie exñs
in oībus spēbus:sed q̄si īdistinctū aliqđ ⁊ in potētia exñs
equalr̄ ad oēs actus determinatos. Unde ab eadē forma
datur esse materiale a qua sumitur nomē ⁊ ratio generis:
Ad 1m — ⁊ eē formale a qua sumitur ratio speciei. ¶ Ad 2m etiam
patet:qꝛ nō solū illud vnuꝫ requiritur ad predicationem
Ad 3m — essentialeꝫ:sed requirūtur alia duo que dicta sunt. ¶ Ad
3m etiā pꝫ mīsso.Quāuis enim genus significet totā subaꝫ
speciei:non tamē oportet ꝙ diuersarū specierum quaruꝫ
est vnum genus sit vna essentia:qꝛ vnitas generis ex ipsa
indeterminatione procedit. Non autēꝫ ita ꝙ illud qđ si-
gnificat̄ per genus sit vna natura numero in diuersis spe
ciebus cui superueniat res alia que sit differētia determi-
nans : sicut forma determinat materiam que est vna nu-
mero:sed qꝛ genus aliquam formam significat:non tamē
determinate:quā differentia exprimit que non est alia q̄
illa que indeterminate significat̄ per genus. Unde patet
ꝙ remota per differentiam illa indeterminatione rema-
nent species per essentiam diuerse. Questio.V.

Deinde cōsiderādum est de formis in
comparatione ad actus ⁊ opa-
tiones ipsarum. ¶ Et circa hoc queruntur
duo tn̄. ¶ Et primo ɋdeꝫ vtrum vna ⁊ ea-
deꝫ forma possit habere diuersas operatio-
nes ⁊ specie ⁊ genere. ¶ 2° vo vtruꝫ suppo-
sita vnitate forme necessario ipsa forma cō
ferat incorruptibilitatem materie : ita.s.ꝙ hoc supposito
omne corpus sit incorruptibile.

¶ Utrum vna ⁊ eadē forma possit habere diuersas opera
tiones specie ⁊ genere. Articulus primus.

Ad primū sic ꝓcedit̄.Uidet̄ ꝙ vna ⁊ ea-
dē forma nō possit habere vt
esse diuersarū opationū p̄n̄m. ¶ Uniꝰ enim rei — p̄m argm.
vnus est finis vltimus.Sed ſm Phm in libro
de ce.⁊ mūdo.opatio est vltia rei ꝑfectio ⁊ finis
eius.ergo ab vna forma nō ꝓcedit nisi vna opatio. ¶ P. — 2m argm.
Opatio sequit̄ nām rei:sꝫ nā cuiuslibet rei ē vna:⁊ in ali-
qua vna determinata spe ⁊ determinato genere. ergo ab
vna forma nō pn̄t cāri opationes diuerse in genere ⁊ spe.
¶ Sꝫ ꝯ ē:qꝛ aīa hꝫ diuersas opatiōes.s.itelligē ⁊ viuere.
Sꝫ aīaꝫ nunq̄ nullus posuit ex diuersis formis cōpositā. — Oppā.
ergo ab vna forma possunt diuerse operationes cāri.

Respondeo dicēdo ꝙ vna res potest hr̄e diuersas — R̄ sio.
operationes:⁊ vna ⁊ eadē forma me-
diātibus suis potētijs pōt eē diuersaꝝ opationū p̄ncipiū.
¶ Ad cuius euidētiā sciēdū est ꝙ vnūqđqꝫ operatur ſm — 3° phys.
ꝙ est in actu ſꝫ Phm. Inquātū aūt est vnūqđqꝫ in actu: — com.i.c.
intm̄ est ens:ſm aūt Phm ens ⁊ vnū conuertunt̄.vnitas — 17.
aūt est simplicitatis p̄n̄m.Ex quo pꝫ ꝙ quāto aliqđ est ma — 4° meta.
gis vnū ⁊ magis simplex:tāto ē magis virtuosuꝫ ad opan — t.c.3.
dum cū oīs forma ⁊ oīs res quāto simplicioꝛ est tanto plu
res habet operationes:ꝓpter qđ humana aīa inter oēs in-
feriores formas plures hꝫ opatiōes.Sꝫ tn̄ aduertendum
est ꝙ qꝛ quāto aliqđ est magis actu : tāto est magis ens:⁊
quāto est magis vnū:tanto est magis in actu ⁊ virtuosum
ad operāduꝫ vt dictū est. Ideo quāto forme siue res que-
cūqꝫ sunt magis simplices tāto per vnū plura opari pn̄t:
sicut angelus per solū intellectū oīa illa cognoscit que aīa
per diuersas potētias vix cognoscere pōt.Un̄ pꝫ:ꝙ vna ⁊
eadē forma pōt diuersaꝝ opationū eē p̄n̄m. ¶ Ad primū — Ad p̄mū argm.
dicēdū ꝙ vniꝰ rei finis vnus est p̄ncipalis ⁊ vltimꝰ.Scda
rij autem ⁊ proximi possunt esse plures.⁊ ita dicenduꝫ est
de operationibus. ¶ Ad 2m dicendum ꝙ lꝫ res sit vnius — Ad 2m
nature:habet tamen multas virtutes : ⁊ per consequens — argm.
potest habere multas operationes.

¶ Utrum posita vnitate forme:necessario ipsa forma cō-
ferat incorruptibilitatem materie. Articulus secundus.

Ad secūdū sic ꝓcedit̄. Uidet̄ ꝙ suppo-
sita vnitate forme necessario
omne corpus sit incorruptibile. ¶ Oē eniꝫ qđ — p̄m argm.
caret ꝯrietate est incorruptibile. Sꝫ supposita
vnitate forme oē corpus carebit ꝯrietate. ergo
erit icorruptibile. Probatio 2e ꝑtis aīttia est:qꝛ si vna for-
ma tm̄ sit in cōposito ipsam opꝫ vniri māe p̄me. iter que
nulla erit ꝯrietas.ergo oē corpus eēt icorruptibile. ¶ P. — 2m argm.
Qđ est cōpom ex icorruptibilibꝰ est icorruptibile:sꝫ suppo
sita vnitate forme hō est cōpositus ex icorruptibilibꝰ:qꝛ
vꝫ ex aīa ⁊ mā p̄ma:quorum vtrūqꝫ est icorruptibile ſm
Phm in 3° de aīa.⁊ p̄mo physicoꝝ.ergo ad minus oīs hō — t.c.20.
erit incorruptibilis:qđ est falsuꝫ. ¶ Sed cōtra:qꝛ vbicū- — t.c.82.
qꝫ sunt ꝯtrarie qualitates illud oportet corrūpi.Sed sup-
posita vnitate forme adhuc manent in corporibus cōtra-
rie qualitates:vt infra patebit.ergo supposita vnitate for
me non oportet omne corpus esse incorruptibile.

Rñsio. **Respondeo** dicẽdo ꝙ ista est vna de rationib⁹ ꝓ-
pter quam quidam leuiter moti sunt
ad ponẽdū pluralitatẽ formaꝝ. Credebãt eniꝫ necessario
sequi oẽ corpus eẽ icorruptibile supposita tm̃ vna forma
in supposito nãli. Sed hoc nõ est necessariū. Due eniꝫ cãe
corruptionis ꝯsueuerũt cõiter assignari. vꝫ ꝯrietas actio-
nū: ⁊ ꝑuatio ꝑfectionū: q̃ruꝫ quelibet inueniri põt in reb⁹
nãlibus: ẽt supposita vnitate formaꝝ. Nã p̃ma cã vꝫ ꝯria
actio q̃litatū necessario in cõposito corruptionẽ inducit:
eo ꝙ ſm Ꝑhm ois passio magis facta abycit a suba. Hoc
aũt per vnitatẽ nõ tollit̃. Nã lꝫ i mixto elemẽtoꝝ forme
nõ maneãt ſm actū: tñ q̃ ipsum mixtū est q̃si mediū ex
extremis ꝯstitutū: vt in sequẽti q̃õne dicet̃. opꝫ vt in ipso
remaneat v̓tus ad ꝓducẽdū sĩles q̃litates que fuerunt in
extremis. s. calidū: frigidū: humidū: ⁊ siccū. Ita ẽt cū me-
dij accñtia ex extremis trahãt originẽ: opꝫ vt i mixtis in-
ueniant̃ sĩles illis q̃litates ꝯrie passiue. s. ⁊ actiue: eo ꝙ ipꝫ
mixtū ex elemẽtis passiuis hꝫ virtutẽ ꝓducendi q̃litates
passiuas: ⁊ ex actiuis actiuas: lꝫ ipse in mixto sint eẽntiali
cõiũctione vnite: ⁊ sic vĩ ꝙ per talẽ vnionẽ vnã q̃litatem
mediã ꝯstituãt. Manifestū est aũt ꝙ oẽ tale in quo sunt
hui⁹ q̃litates ꝯrie opꝫ eẽ corruptibile: q̃re pꝫ etiã ꝙ suppo
sita vnitate formarum: corpora nãlia erũt corruptibilia.
Silr̃ (vt dictū est) 2ᵃ cã corruptionis est defectus ꝑfectio
num. Ex hoc eni ꝙ mã est in potẽtia ad oẽs ꝑfectiones na
ture: nulla forma põt ipsam oi nãli ꝑfectione ꝑficere: opꝫ
vt semꝑ in mã dũ hꝫ vnã formã remaneãt ꝑuatio: ⁊ appe
titus ad aliã. Ex quo necessario sequit̃ corruptibilitas si-
ue sit vna forma siue plures. Propter qõ dĩc Ꝑhs in p̃mo
physicoꝝ ꝙ altera pars ꝯrietatis semꝑ machinat̃ ad ma-
T.c.90. leficiū. s. ad corruptionẽ. ¶ Ad p̃ᵐ sic dĩ ꝙ pꝫ rñsio: q̃ est
Ad p̃mū argᵐ. ibi ꝯrietas q̃litatuꝫ: ⁊ ꝯrietas mãe ⁊ forme: ⁊ ꝯrietas ꝑua-
tionis ⁊ act⁹. Et pꝫ etiã sic ad 2ᵐ.

Questio. VI.

Habitis de formis per cõparationẽ ad
actus rõnis: ⁊ per cõparatio-
nem ad effectus ⁊ operationes ipsaꝝ. Nũc
agẽdū est de ipsis per cõparationẽ ad mãꝫ
primam. Et q̃ mã nãlis nullius rei põt eẽ
principiū nisi per generationem ⁊ motum.
Jõ q̃rẽdo de formis per comparationẽ ad
mãm opꝫ ẽt silr̃ q̃rere de ipsis ꝓut cõparantur ad genera
tionẽ ⁊ motū. ¶ Et circa hoc q̃runt̃ tria. ¶ Et p̃mo vtrū
forme elemẽtorū maneãt in mixto actu vel potentia tm̃.
¶ 2° vtrū ois forma substãtialis imediate vniat̃ mãe p̃ᵉ.
¶ 3° vtrū nõ manẽtib⁹ formis possint remanere alique
qualitates vel virtutes elementorum eedem numero.

¶ Utrum forme elementorū maneant in mixto actu vel
potentia tm̃.

Articulus primus.

p̃ᵐ argᵐ. **Ad primũ** sic procedit̃. Uidet̃ ꝙ forme
elemẽtoꝝ: ⁊ per ꝯñs elementa
maneãt actu in mixto. Dicit enim Ꝑhs in p̃mo
de generatiõe: ꝙ si elemẽta nõ manẽt in mixto
nec vnū nec plura: nihil relinquit̃ in mã. Sed
mã sola cū forma nõ facit mixtionẽ. ergo si elemẽta non
2ᵐ argᵐ. sint actu in mixto sequit̃ ꝙ nihil sit mixtum in nã. ¶ P̃.
Si elemẽta corrumpunt̃ in mixto: cū corruptio vnius sit
generatio alterius. sequit̃ ꝙ mixtio sit generatio: qõ est ꝯ
3ᵐ argᵐ. Ꝑhm. ¶ P̃. Nullū accñs est seꝑabile: sed qualitates ele-
mẽtoꝝ manẽt in mixto: ergo opꝫ ꝙ ibi maneãt elemẽta.
4ᵐ argᵐ. ¶ P̃. Nihil cõrrũpit̃ nisi a suo ꝯrio. Sꝫ si elemẽta corrū
punt̃ in mixto nõ erit assignare ꝯrietatẽ corruptiuã: ⁊ ita
5ᵐ argᵐ. nullū mixtū erit corruptibile. ¶ P̃. Nihil agit nisi ſm ꝙ
est actu: sꝫ elemẽta in mixto hñt ꝓprias oꝑationes. Dicit
T.c.7. enim Ꝑhs in p̃mo ce. ⁊ mũdi. ꝙ mixtū mouet̃ ſm elemẽ
6ᵐ argᵐ. tuꝫ p̃dominãs. ¶ P̃. Elemẽta ꝯueniũt in mixto: aut ergo
ſm excessum: aut ſm equalitatẽ. Si ſm excessum: tũc ex-
cedẽs nõ corrũpit̃: sed potius generat̃ per corruptionem
excessi. ⁊ sic ad min⁹ elemẽtū excedẽs manet actu in mix-
to. Si aũt ſm equalitatẽ: tũc nullū corrũpet alteruꝫ: ⁊ sic
omnia manebũt in actu. ¶ P̃. Nihil resoluitur nisi in ea 7ᵐ argᵐ.
ex q̃bus cõponit̃: si ergo talis resolutio ponat̃ eẽ actu ele-
mentorū generatio: nõ poterit dici magis ꝙ mixta fiant
ex elemẽtis q̃ ecõuerso. ¶ Sed contra est Philosophus Oppõ.
in scdõ de generatione. vbi expresse dicit ꝙ elementa nõ T.c.84.
manent in mixto ſm actum: sed virtute tm̃.

Respondeo dicẽdo ꝙ circa hoc fuerũt ⁊ sunt diuer- Rñsio.
soꝝ sñie vsqꝫ hodie. Nam q̃daꝫ obli-
gati penitus in iudicãdo sensib⁹ corporis dixerũt mixtio-
nem ad sensum esse mixtionẽ verã: dicẽtes elementa mi-
sceri adinuicẽ: ita tñ ꝙ forme substãtiales elemẽtoꝝ actu
remanerẽt in mixto. Et rõnes hoꝝ tacte sunt in argumẽ-
tis. Sed huius põnis falsitas põt multiplr̃ ostendi. ¶ Et Impu-
primo ex nã mixti ⁊ sic. Ex pluribus existẽtibus actu non gnat̃ dõi
potest componi aliqõ essentialiter vnū: sed manifestū est modos
ꝙ mixtū ſm nãm opꝫ essentialiter vnum esse: eo ꝙ ens ⁊
vnū ꝯuertant̃: quare si elemẽta manẽt in mixto ſm actū:
sequit̃ ꝙ ex eis nõ possit cõponi aliqõ essentialiter vnuꝫ:
qõ est cõtra rõnem mixti. Quod aũt ex pluribus actu exi
stentibus nõ possit fieri aliqõ vnū essentialiter pꝫ sic. Ea
dicunt̃ vnū essentialiter ex q̃bus constituit̃ vna essentia
vel nã. Una aut essentia impoſe est vt habeat nisi vnum
substãtiale eẽ: manifestū est aũt cum eẽ sit actus entis ꝙ
impossibile est aliquã formã substãtialeꝫ actu remanere
nisi maneat eius substãtiale eẽ. Ex quo sequit̃ ꝙ si forme
elemẽtoꝝ manẽt in mixto actu ꝙ habeãt plura eẽ q̃ sunt
actualitates ipsorū. Nã sicut pluriū suppositorū actu exi-
stẽtiuꝫ ipossibile est actualitatẽ vnã esse: sicut ꝙ duarum
lineaꝝ vnū sit pũctū. Ita impoſe est plures esse actu for-
mas q̃n habeãt plura eẽ: quare cum ex talibus non possit
aliqõ vnū essentialiter esse: sequit̃ necessario ꝙ elemẽto-
rum forme nõ manẽt actu in mixto. ¶ 2° ex natura mix- 2° modo
tionis. Manẽtibus enim formis seu manente forma sub impugnã
stantiali in re ipoſe est in ipsa aliquã mutationẽ fieri nisi dũ.
accidẽtalẽ. Cū enim esse substantiale cõsequatur formaꝫ
dicere ꝙ aliqõ substãtialiter mutet̃: ⁊ ꝙ maneat forma:
est impoſe: ⁊ est implicare cõtradictioneꝫ. Si ergo forme
elemẽtorū substãtiales manẽt actu in mixto: sequitur ꝙ
elemẽta nõ mutentur aliqua mutatione nisi accidentali.
Ex quo vlterius sequunt̃ tria incõuenĩẽtia: quoꝝ vnū est
ꝙ mixtio nihil aliud sit q̃ alteratio: qõ est falsum. Scdm
v̓o est ꝙ generationi subyciatur ens actu. Nam cum sub-
stantia ex sola alteratione non ꝓdatur: ⁊ cū ad ꝑfectã mix
tionẽ sequat̃ generatio: si forme elemẽtorum ibi manent
etiã vsqꝫ ad ꝑfectam mixtionem iam factaꝫ: sequitur ne-
cessario ꝙ generationi subyciatur ens actu. Tertium v̓o
inconueniẽs est: q̃ cum omnis alteratio possit aliquo mõ
sensu ꝑcipi ſm Ꝑhm in 5° phyᶜ. sequitur ꝙ mixtio vera T.c.85.
sit ꝑcepta per sensum: qõ est cõtra p̃hm in primo de gene- 3° modo
ratione. ¶ 3° ex differentia mixtionis ⁊ generationis. Lꝫ impugnã
enim mixtio sit aliud a generatione: tñ in omni mixtiõe dũ.
oportet esse generationẽ alicuius tertij qõ neutrum extre
morũ sit actu: alias sequeret̃ ꝙ omnia mixta eẽnt nature
eiusdẽ. Nam si ex elemẽtisque miscent̃ nõ resultat aliq̃
3° nã altera a quolibet miscibiliū: sꝫ poti⁹ oia elemẽta: tũc
mixta nihil aliõ eẽnt nisi elemẽta in actu: aggregata tñ ad
inuicẽ. Cum autẽ ad oia mixta ꝯueniãt oia 4ᵒʳ elemẽta:
sequeret̃ ꝙ nullū differret ab alio substãtialiter in nã: sed
solū accñtalr̃ ſm plus ⁊ minus: sed manẽtib⁹ formis ele-
mẽtoꝝ in actu nulla põt 3° nã resultare. que nõ sit quodli
bet eorum in actu: vt pꝫ ex dictis: quare impossibile est in
mixto

4° modus ipugnãdi mixto eẽ elñtoꝝ formas nisi in potẽtia ꝛ vtute. ❡ 4° ex
nã formarum. Lꝫ enim ꝓprie loquẽdo forme subales cõ
trarie nõ sint rõne sue simplicitatis ꝛ actualitatis. tñ in se
oppositionem includũt: seu oppositas rõnes. Cuius pba
tio est qꝛ essentiales rõnes eaꝝ cuiusmodi sunt dñe sub
stantiales specifice ex opposito diuiduntur: que quidem
differentia nihil aliud est ꝙ̃ illud in quo rõne forme sub
stantialis ꝯsistit per intellectuꝫ abstractũ. Ea vo que eẽn
tialiter rõnes includũt oppositas: essentialr vniri nõ pos
sũt si ponãt in actu: cũ opposite eẽntialr rõnes in vna sim
plici essentia includi non possint: quare si forme elñtoꝝ
sint actu in mixto: cũ sint opposite ꝛ differẽtes spe: eo mo
do quo dictum est: vt pꝫ ex oppositis dispositionibus ꝛ q̃
litatibus quas efficiunt in mã opposite forme vnient in
vna simplici eẽntia qd est impole. Aut opꝫ dicere ꝙ non
vniantur essentialr. Ex quo sequit ꝙ mixtum nõ sit vnũ
simplr. sed ſm quid: sicut aceruus lapidũ: aut ꝙ ille for
5° modus ipugnãdi me non sint in actu: sed in potentia soluꝫ. ❡ 5° vo ex natu
ra vnionis sic. Oẽm enim subam ex mã ꝛ forma subali
cõpositã necessario sequitur eẽ subale. Omne autem tale
hẽt rõnem cõpositi: sed si elñtoꝝ forme manent actu in
mixto cũ sint diuerse in spe ꝛ non sit dare ꝙ omnes sint
in eadem pte mãe sequitur ꝙ sint ibi quatuor res diuer
se spe: cõposite ex diuersis ptibus mãe: ꝛ diuersis formis
subalibus: ꝛ per ꝯñs ꝙ sint diuersa supposita scilꝫ 4. Di
uersa aũt supposita in spetie impole est essentialr vniri:
vel aliquod vnũ ꝯstituere: quare sequit vel ꝙ mixtũ nõ
sit aliquid vnum vel ꝙ forme non sint in actu: sed vtute
tñ vel potẽtia. Qꝛ aũt impole sit illas formas eẽ in eadẽ
pte mãe: pꝫ qꝛ diuersas formas consequunt diuersa esse
subalia: q̃ ipole est itelligere in eadeꝫ parte mãe. Et qꝛ an
te mixtionẽ: ille forme sunt in diuersis mãe ptibus: ꝛ ẽt
si postea per mixtionẽ reducerent ad eandem ptem ma
terie sequeret ꝙ forme subales mutarentur de subiecto in
6° modus subiectum: qd est ridiculum dicere. ❡ 6° ex nã iformatio
nis. Si enim ille forme manẽt actu in mixto cũ ipse sint
diuerse in spe ꝛ necessario sint in diuersis ptibus mãe vt
pbatum est: sequit ꝙ constituant in ipso mixto diuersas
ptes etiam specie differẽtes. Cõstat aũt ꝙ quelibet pars
mixti est equaliter subiectuꝫ forme vltime: puta carnis vel
alicuius alterius. Ex quo relinqtur ꝙ eadem forma suba
lis est in diuersis subiectis specie ꝛ diuersis specie dispõni
bus. quod est falsum manifeste: cuꝫ determinatus actus
2° de aia t. cõ. 24. necessario requirat potentiam determinatam ſm Phi
7° modus losophum. ❡ 7° ex nã proprij susceptibilis. Cum eni pro
batum sit ꝙ manẽtibus formis elñtoꝝ in mixto in aliq̃
parte mãe opꝫ recipi formam vnam: puta ignis: ꝛ in alia
formam aque: ꝛ cõstat ꝙ ex compositione forme subalis
aque vel ignis cum mã resultet necessario elñtum ignis
vel aque: sequit ꝙ mixtum ſm aliquã sui parteꝫ sit ignis
ꝛ ſm aliquã sit aqua vel aer. Sed manifestũ est ꝙ in qua
libet parte mixti recipitur vltima forma: puta carnis vel
ossis: quare ſm eorum positionem cũ ptes mixti nõ sint
nisi diuersa elementa in actu vt ostensum est sequitur ꝙ
simplex elementum absqꝫ sui corruptione sed soluꝫ per
aliquam alterationẽ possit eẽ subiectum cuiuslibet forme
subalis: puta carnis vel ossis: ita vtvere sit dicere ꝙ ignis
est actu caro ꝛ terra vel aer in actu est sanguis vel os: que
cũ oĩa falsa sint opꝫ melius dicere. vꝫ ꝙ forme elñtorum
8° modus nõ manẽt in mixto nisi vtute. ❡ Octauus modus est ex
nã identitatis. Cum enim forme elñtorum ꝛ sint subales
forme ꝛ sint differentes specie: opꝫ vt diuersitatem suba
lẽ causent in diuersis ptibus mixti. Sed manifestum est
ꝙ omnes partes mixti ꝯueniũt in vna vltima forma sub
stantiali: ac per hoc opꝫ dicere ꝙ sic constituant aliquod
essentialr ꝛ substantialiter vnum: quare si forme elemen
toꝝ manẽt in actu sequitur ꝙ partes mixti habeãt adin
uicem subalem idẽtitatem propter identitatẽ substantia
lis forme: ꝛ tamen sustantialẽ hñt diuersitatẽ propter di
uersitatem formarum elemẽtorum: quod iplicat ꝯtradi
ctionem: vt. s. aliquod ſm subam sit idẽ ꝛ nõ ideꝫ. Si aũt
dicat ꝙ ille forme omnes sint in eadẽ parte mãe idẽ in
conueniens sequitur: ꝛ adhuc maius: qꝛ vꝫ sequitur ꝙ ea
dẽ pars mãe sit eadem ꝛ diuersa subaliter a seipsa. ❡ 9° 9° modus
ex introductione forme subalis. Si eni forme elemento
rum manẽt actu in mixto opꝫ ea esse in diuersis partibus
mãe. Ad diuersas aũt formas spe: impole est conseq eas
dẽ dispõnes: vel accñtia in mã: quare si hoc dicatur opor
tet dicere diuersas partes mixti esse dispositas ꝛ affectas
ꝯtrarijs ꝛ oppositis dispositionibus ꝛ qualitatibus: puta
vt pars in qua est forma ignis sit affecta raritate ꝛ calidi
tate. Et illa in q̃ est forma aque vel terre frigiditate vel
siccitate seu humiditate. Neqꝫ enim est intelligibile ꝙ
illa ps mãe in qua dicit eẽ forma ignis in actu afficiatur
humiditate. vel in qua forma aque afficiat siccitate. Sed
ea que sunt disposita ꝯtrarijs ꝛ oppositis dispõnibus im
possibile est informari eadem forma: quare si forme hu
iusmodi sũt ibi actu: sequitur ꝙ forma vltima nunꝙ̃ pos
sit introduci nisi prius ille forme abijciantur: ꝛ ita nõ sint
actu. Silr ẽt seqtur vlterius ꝙ nõ oẽs ptes mixti sint af
fecte diuersis q̃litatibus: qd est ꝯtra sensuꝫ: qꝛ eadẽ ps car
nis ꝛ est calida ꝛ humida. ❡ Decimo ex nã actionis. Lꝫ 10° mod°
forme nõ sint ꝯrie ꝓprie loquẽdo: tñ qꝛ oppositionẽ quã
dã includũt: opꝫ vt a diuersis spe formis causent ꝯrie dis
põnes actiue vel passiue sicut a forma ignis caliditas: a
forma aque frigiditas: que tñ nõ agũt nisi vtute subaliũ
formaꝝ. Si ergo manẽt huiꝰ forme opposite: aut sũt eq̃
les in vtute: aut nõ. Si sũt eq̃les cũ sint opposite: ꝛ opposi
ta mutuo se expellũt: impossibile erit elñta vniri in mix
to. Si aũt nõ sũt eq̃les: vna que maioris virtutis est aliã
corrumpet: ꝛ sic ad minus non manebunt omnes actu in
mixto. ❡ Propter qd alij aliter dixerũt ponẽtes ꝙ nõ so Aliorpla citũ ꝛ 2° epio quã
lum qualitates alterant: sed ẽt sube eo ꝙ forme elemen recitat Auer
toꝝ in genere formaꝝ sunt iperfectissime: ꝛ quasi medie roiz vt hꝫ
inter subales formas ꝛ accñtales: ꝛ ita suscipiunt magis ꝛ 3° celi. t.
minus: ac per h̃ ex virtute intẽsionis ꝛ remissionis redu cõ. 67.
cte ad medium possunt vniri in mixto vnione pfecte mix
tiõis. ❡ Sed hec positio est adhuc irrõnabilior ꝙ̃ pma.
❡ Primo qdẽ ad eã seqtur ꝙ mixtio nõ soluꝫ sit in acci Pria rõ ꝯ Auer.
dentibus: sed etiaꝫ in subis: qd est ꝯtra Phm in libro de p° de aĩa
aĩalibus: vbi expresse dicit ꝙ mixtio solũ sit ſm accñtia. ne. t. c. 87
Silr ẽt est ꝯtra rõnẽ. Nã in oĩ mixtione opꝫ vt vnuꝫ mi
scibilium sit in potentia ad alteꝝ. ꝓpter qd dicit Phs ꝙ illa
sunt solum miscibilia q̃ cõmunicant in mã. Lꝫ ẽt h̃ non
sufficiat: sed vna forma subalis nunꝙ̃ est in potentia ad
aliam formã subalem: puta forma ignis ad formaꝫ aque:
nec illa aeris ad formã vel naturam terre quare impossi
bile est formas substantiales ꝛ quãtũcunqꝫ remissas mi
sceri adinuicẽ mixtiõe pfecta. Probatio aũt maioris: qꝛ
impole est fieri vnũ eẽntialiter ex duobus in actu. ❡ 2° 2° rõ ꝯtra Auerro.
falsitas huius positionis pꝫ qꝛ si forme elñtorum remit
tũtur cũ ad mixtiõeꝫ veniunt: per talẽ remissionem aut
perdẽt eẽ subale qd vnaqueqꝫ ꝯsequebat: aut nõ. Si per
dũt: tũc cũ esse sit actus entis: ꝛ ipole est aliqd ens ponere
in actu sine actu suo: qui est eẽ: sequitur necessario ꝙ per
talẽ remissionẽ forme ẽt corrumpantur: ꝛ ita non rema
nebunt ibi ille forme: nec actu nec virtute. Si autem per
talẽ remissionẽ non pditur eẽ subale ipsoꝝ: seqtur ꝙ ipse
sint in actu distincte abinuicẽ: qd supra ostensum est esse
impole. ❡ 3°. qꝛ certum est cũ eẽ sit actualitas forme ſm 3° ratio.

cōditionē forme opꝫ ponere cōditionē ipsius eē: sꝫ ipossibile est ꝙ subale eē alicuius recipiat magis ꝛ minus: eo ꝙ ip̄m est vltima actualitas rei: ac per h̄ actus mixtus aūt alicui actui vel in aliquo qđ est actu s̄m Boetium possit eē vel intelligi maior vel minor admixtio: tū ei quod nihil est aliud q̄ꝫ actualitas actus subalis ꝛ simplex ipossibile est eē vel intelligere admixtū aliquid potētie: ꝛ per cōñs cū illud quod nō pōt suscipere admixtionē aliquā contrarij nō possit intēdi nec remitti vt supra habitum est. necesse est dicere ꝙ eē subale nō suscipiat magis ꝛ minus: ac per

4ª ratio. hoc nec forma quā illud eē cōsequitur. ¶ 4°. q2 cōstat ꝙ forme subali nihil est cōtrariū: intensio aūt vel remissio nō fit nisi per accessum vel recessum a cōtrario: q̄re impossibile est

5ª ratio huiꝰ formas intendi vel remitti. ¶ 5°. q2 dato ꝙ large lo

T.c.41. quēdo forme esset aliqđ cōtrariū: h̄ s̄m Ph̄m in p̄mo physicoꝝ nō erit nisi priuatio: quare si forme subales recipe- rēt magis ꝛ minus. sequeret̄ ꝙ p̄uatio silr posset stare cū forma subali: quod est cōtra Ph̄z ibidē. ¶ 6°. q2 si forme

6ª ratio subales recipiunt magis ꝛ minus: sequitur necessario ꝙ gn̄ātio est motus: ac per hoc ꝙ in suba sit motus qđ est cō

T.cō.10. tra Ph̄m in 5° physicoꝝ. Similr etiā cum forma subalis ignis cōstituat nām ignis: ꝛ quātūcūqꝫ sit remissus ꝛ iper- fectus semꝑ sit ignis: ac per hoc sit impermixtus cuilibet alteri elemento: puta aque vel terre: sequitur ꝙ erunt ibi elementa s̄m actū distincta: ac per hoc non erit ibi vera

7ª ratio. mixtio. ¶ 7°. pꝫ huiꝰ positionis falsitas q̄tum ad hoc ꝙ dicit formas elm̄torum esse medias inter accidentales ꝛ substantiales. Hoc enim est impossibile. Naꝫ cuꝫ suba sit ens per se ꝛ in subiecto existens: accn̄s aūt sit ens in alio exn̄s: pꝫ ꝙ accn̄s ꝛ suba diuidunt̄ oppositione cōdictoria: que. s. sumit̄ penes eē ꝛ non eē in subiecto: q̄re sicut impossibile est inter contradictoria cadere medium: ita ꝛ impossibile est

8ª ratio. esse medium inter subam ꝛ accn̄s: seu inter formas sub-

T.cō.10. stantiales ꝛ accn̄tales. ¶ 8°. q2 s̄m Ph̄m in. 8. metaphy- sice. sp̄ēs que trahūtur a formis sunt sicut numeri in qui- bus vnitas addita vel subtracta variat sp̄ēm. Ex quibus verbis pꝫ ꝙ dr̄ia in formis specificis attendit̄ s̄m magis ꝑfectū ꝛ minus perfectū: quare si forme elemētoꝝ remit tunt̄ in mixto iā nō erunt eedē forme in sp̄e: sed diuerse. Sicut gratia exēpli. Cōstat ꝙ nā forme ignis in hoc cōsi stit vt cōstituat summe calidū: quare si talis forma in sui essentia aliquā remissionē patiatur iā nō cōstituet summe calidū: ac per hoc nō erit sp̄ēi eiusdem. Et silr pōt dici de oībus formis elm̄toꝝ. Rō eni essentie vel nāe cuiuslibet sp̄ēi in indiuisibili consistit ꝓpꝫ qđ impossibile est formas subales a quibus huiꝰ rōnes specifice trahunt̄ magis vel

9ª ratio. minus recipere. ¶ 9°. q2 s̄m Ph̄z in. 2. physicoꝝ. tūc vnū

T.cō.11. quodqꝫ dicit̄ tale eē: puta caro vel os qn̄ hēt formam suā puta carnis vel ossis: Si ergo forme elm̄toꝝ recipiūt ma gis ꝛ minus: aut post talē intensionē ꝛ remissionē sunt ta- les: aut nō sūt ille forme eedē sp̄e: cū idētitas effectus de monstret idētitatē cause. Si aūt sūt idē: cū s̄m Ph̄m in

T.cō.10. 9. metaphysice in nālibus agētibus p̄ītibus actiuis ꝛ pas- siuis statim sequat̄ actio sequit̄ ꝙ vnaqueqꝫ forma elm̄- ti in mixto exn̄s cōstituat sui elm̄ti nāꝫ: puta ꝙ forma ignis cōstituat ignem: ꝛ aer aerem: ꝛ sic de alijs. oē aūt elm̄tum actu puta ignis vel aer de necessitate est corpus: quare cū corpora diuersarum nārum distinguantur abinuicē pro- prijs dimensionibus: seqtur ꝙ in mixto sint actu diuer- sa corpora ita ꝙ ibi nulla sit mixtio: nisi forte s̄m sensuꝫ.

10ª ratio. ¶ Decimo: q2 cū actio nāe sit determinata eo ꝙ ipa est

T.cō.12. p̄ncipium ordinis s̄m Ph̄m in. 8. physicoꝝ. cōstat ꝙ elm̄- ta nō veniunt ad cōstitutionē alicuius rei nobilis: puta eq̄ vel hoīs nisi per multas generationes: sed generatio s̄m

p° de gn̄ōe Ph̄m est de toto in totum: nō ergo mā̄serūt elm̄ta nec eo

rum forme: vt isti dicūt. Ex quibus oībus euidēter appa- ret impossibile esse formas elm̄torum vel actu manere in ar.t.c.10. mixto: vel suscipere magis ꝛ minus. ¶ Et iō aliter dicen- dum est. s. ꝙ forme elm̄toꝝ manēt quidem in mixto in po tentia ꝛ virtute: sed nō actu. Nā cum s̄m Ph̄m in. 5. me- Propria sna. T.cō.4. taphysice elm̄tum sit ex quo fit aliud cū insit. hec aūt qua tuor. s. ignis aer aqua ꝛ terra s̄m s̄niam Ph̄i sint elemēta oīum mixtoꝝ. opꝫ dicere necessario ꝙ ipsa ꝛ ipsoꝝ forme aliquo modo maneāt in mixto: quare cū nō possint rema nere nec in actu perfecto nec remisso: vt iaꝫ multis rōni- bus ostensum est. Restat necessario dicere ꝙ remaneant v̄tute. ¶ Quod vt melius videatur q̄liter possit cōtinge re videnda sunt tria. Primo q̄liter ex elm̄tis possit consti tui suba mixti. 2° q̄liter in suba mixti saluetur elm̄toꝝ nā. 3° q̄liter absqꝫ mixtione formaꝝ substantialiū possit fieri mixtio in accn̄tibus. ¶ Ad euidentiā aūt p̄mi sciendum Q̄ō ex elm̄ta cōstituit̄ mixti natura. est ꝙ a Ph̄o in. 2. de generatiōe tria excipiunt̄ q̄ s̄m nāꝫ proprie misceri non possunt. Videlꝫ ea que carent ꝓpor- tiōe seu quātitatis: seu v̄tutis. ꝓpterea ꝙ vna gutta aque Tria sūt q̄ non ve- mille amphoris vini misceri non pōt: seu ex nutrimento niunt ad ꝛ nutrito s̄m Ph̄m nō pōt fieri mixtio. ¶ 2° que nō sunt mixtionē apta nata agere ꝛ pati adinuicem cuiusmodi sunt omnia que nō colcant in materia. ¶ 3° ea que nō possunt abinui cem separari cuiusmodi sunt mā ꝛ forma. propter quod dicit Philosophus ꝙ cera nō miscetur figure eo ꝙ vnuꝫ ipsoꝝ habet se per modū forme: aliud per modum māe. Si ergo cum oīa quatuor elm̄ta colcent in mā ac per hoc mutuo patiātur ꝛ agant: cum passio magis f̄cā abijciat a suba: opꝫ vt per talē actionē sequatur alteratio non soluꝫ in qualitatibus: sed etiam in subijs eoꝝ. Et ideo si in tali elementoꝝ cōiunctione seu mutua actione vnum eorum oīno excedat in virtute: sequetur corruptio oīum aliorūꝫ ꝛ transmutatio in idē. Si aūt sūt adequate virtutes: vnū nō poterit trāsmutare alterū in seipsum propter quod ex tali actione opꝫ vt oīa mutent̄ in 3m in quo oīa elementa sint in potētia: ꝛ hoc vocat̄ mixtū. Et tū hic aduertendū ꝙ s̄m Ph̄m in p̄mo metheuroꝝ. hic apud nos nullū in- uenit̄ purum: sed oīa sunt quodāmodo mixta ex quatuor elm̄tis: qđ itelligendū est vel mixtione vera vel mixtione que est ad sensuꝫ. Sed tū q2 hic inuestigamus mixtionis nām loqmur de elm̄tis ꝛ eorū mixtiōe ac si oīa eēnt abin- uicem distincta ꝛ nulla in eis esset mixtio: lꝫ ēt q̄tum ad propositum nihil referat. Nam sicut elm̄ta si essent oīno impmixta ex mutua eorum actione vnirent̄ in mixto: ita etiam nūc existētibus elm̄tis mixtis aliq̄li mixtione seu mixtione ad sensuꝫ seu mixtione vera: cū ad diuersas for mas exigatur diuersa mixtionis nā opꝫ vt ex mutua actio ne qualitatum mixti ibi preexistat vera mixtio vel qua- litatum. vel elementorum si preexistit mixtio ad sensuꝫ: conficietur mixtio seu vnio elementoꝝ in mixto. ¶ Ad Qualr i suba mix- euidentiam autem secundi est sciendum ꝙ s̄m senten- ti saluetur elm̄toꝝ nā. tiam Philosophi omne agens agit sibi simile. contingit autem aliquando ꝙ ad vnum effectuꝫ concurrunt actio- nes plurium agentium. Et ideo tunc oportet vt in illo ef- fectu omnium illorum agentium similitudo nature inue niatur impressa: ita tamen ꝙ si illa agentia habeant ali- quod agens specificum super se regulans ꝛ ordinans ope rationes ipsorum: oportet vt ipsorum nature similitudo tāto inueniat̄ altiori modo ꝛ nobiliori in effectu q̄to illud agens qđ ipsoꝝ regulat actiones est nobilius ipsis. Cuius rō est: q2 nobilitas effectus dependet ex nobilitate p̄nci- palis agentis. Manifestum est aūt ꝙ ad constitutionem mixti cōcurrunt actiones omniuꝫ quatuor elementorū. Sicut eni dictū est ex mutua elemētoꝝ actione cōstituit̄ suba mixti. quare opꝫ vt in mixto sint oīno elm̄torūꝫ nāe

seu virtutes: cuius rõ est: qꝛ effectus cum sua causa ꝯuenit in nã. Quare cũ elta per suas mutuas actiones ꝯstituant mixtũ: opꝫ vt in mixto sint nãe ꝛ virtutes omnium elmtorum: tãto gdẽ sublimius quãto specificũ agẽs ex cuius intentione mediãte virtute celesti nobilitant actiones elemẽtoꝝ. Quod vt lucidius cognoscat sciẽdum est ꝙ lꝫ nã rei cõposite non sit sola mã nec sola forma: tñ rõ cuiuslibet: maxime cõsistit in rõne formali sicut rõ hoĩs inquãtum est hõ in hoc cõsistit ꝙ sit rõnalis. Rõ aũt formalis est quedã perfectio. pp quod vbicunqꝫ est mã ꝛ ratio formalis seu pfectio alicuius rei vbi vere põt dici nã alicuius rei: maxime si pfectio talis sit per actionẽ ipsius causatiue in alterum introducta. Manifestum autẽ est ꝙ in mixto est mã elntoꝝ: silr est in mixto omnium elemẽtorum formalis perfectio: eo ꝙ nulla pfectio que sit in elntis deest ipsis mixtis: q̃re pꝫ ꝙ in mixtis sunt oĩum elntorũ nature. Qꝛ aũt oĩum elementoꝝ formalis perfectio sit in mixtis pꝫ ex rõne pfacta. Nã cum mixtum sit cãtum ex elntoꝝ actione: ꝛ oẽ agẽs agit sibi silẽ inq̃tum põt opꝫ necessario ꝙ in suba formali mixti cõtineat omnis pfectio q̃ fuit in elntis: ita tñ ꝙ in mixto illo eltorũ nãe: seu pfectiones sunt nobiliori modo ꝛ perfectiori q̃ in ipsis elntis. Et hoc gdeꝫ necesse est ponere ꝑm nãm. Nã quãto aliquod est magis actu tãto magis est vnuꝫ: eo ꝙ actus est pn[m] vnitatis. Quãto aũt aliqd est magis vnum: tãto est magis pfectum ꝛ magis nobile. Manifestum est autẽ ꝙ quanto plura agentia ad vnũ aliquod cõstituẽdũ concurrunt ꝙ perfectiones seu similitudines illoꝝ agentium ex ppriis actionibus in illũ effectũ impresse necessario magis vnite cõtinẽtur in effectu q̃ in seipsis cũ agentia sint plura ꝛ effectus sit vnus. quare cũ ita ꝯtigat in mixtione. s. ꝙ plura sunt agentia. s. q̃tuor elnta: ꝛ vnus effectus. s. mixtum: opꝫ necessario dicere ꝙ nãe ꝛ virtutes elntoꝝ sint magis vnite: ꝛ p ꝯñs nobiliori mõ sint in mixtis q̃ in ipsis elntis. Et hoc est elnta virtute contineri in mixtis ꝑm eoruꝫ substantiã. Nã quõ contineant in eis ꝑm ppꝛias qualitates. dicetur statim.

Quõ sint accñtia in mixto.

¶ Ad euidẽtiã aũt tertij est sciendũ ꝙ in noĩe mixtionis seu mixti tria videnť includi. Et primum est vt sit ex diuersis naturis ꝯstitutum. ¶ 2[m] vero vt in se diuersoꝝ nãs seu perfectiones cõtineat. ¶ 3[m] aũt vt nõ sit oĩno simplex ꝛ nãe eiusdem cũ miscibilibus. Et siqdeꝫ attendať secũda conditio sic quodãmodo possumus dicere nõ solum mixtionẽ fieri ꝛ esse in accñtibus: veruꝫ etiã in substãtijs elementoꝝ. Nã sicut dictũ est suba mixti in se ꝯtinet oĩum elementorum nãs ꝛ virtutes nõ solũ quo ad accñtia verũ etiã quo ad subas ipsoꝝ. Silr ẽr si attẽdať pma cõditio aliquo mõ substantiã mixti põt dici ex diuersis naturis cõposita: inq̃tũ. s. in eius suba sũt perfectiones diuerse ex actione diuersoꝝ elntoꝝ cãte. Propter qd etiã in corruptiõe ipm mixtũ in elnta eadẽ resoluitur ex quoꝝ mutua actione fuerat causatuꝫ. ¶ Sed si attendatur tertia conditio sic absqꝫ dubio in solis accidẽtibus vera mixtio inueniť. ¶ Ad cuius euidentiaꝫ notãda sunt tria. ¶ Primo pp qd necessarium est preexistere dispões in mã cũ postea abijciãtur. ¶ 2[o] pp quid in accñtibus est fieri mixtionẽ. ¶ 3[o] quõ possit fieri mixtio ante aduẽtum forme: ꝛ quõ post. ¶ Ad primi euidentiã sciẽdum est ꝙ nulla ps mãe nunq̃ inueniri põt in rerum nã nisi sub actu alicuius forme. Quãlibet autem formã ꝯsequũtur pprie ꝛ determinate dispões sine quibus in mã manere nõ posset. Et si noua forma debeat in mãꝫ introduci: opꝫ necio vt mã illa nouis formis disponatur. Nã cũ illa mã sit actu determinata dispõnibus ꝯuenientibus forme quã habet. in se vero ꝯsiderata sit îdeterminata ad quãlibet: nunq̃ posset hec vel illa forma determinate introduci: nisi abijcerenť dispões quas actu hꝫ prius ꝛ inducerentur noue. Nec obstat ꝙ ille dispões abijciũtur. Nã aliud ẽ formam introduci: ꝛ aliud mãe vniri. In vnione enim (vt infra ostendeť) ipossibile est eẽ aliquaꝫ dispõnem mediã: sed in introductione necessario requiriť mediũ seu dispõ expellẽs mãm forma pma ꝛ veteri: ꝛ habilitans ad 2[am]. Propter qd sicut in termino cessat via: ꝛ in pũcto linea: ita opꝫ vt in itroductiõe forme cesset oĩs dispositio pinducta.

Propter qd i gñone opꝫ est abijcere dispões i mã abijciẽdas tñ.

Dsr forma itroduci i mã ꝛ vniri.

¶ Ad euidentiã aũt scdi sciẽdum est ꝙ sicut prehabitum est in forma substantiali ipsius mixti cõtineť nãe ꝛ virtutes oẽs elntoꝝ. Propter qd opꝫ dicere ꝙ in ipsa forma mixti sint virtutes ad pducendas q̃litates oĩum elntoꝝ. Scdm aũt sniam Augustini q̃libet substãtialis forma est tota in toto ꝛ tota in qualibet pte corporis mixti: etiã ꝑm qdcunqꝫ pũctũ datũ: vnde sicut oẽs forme elemẽtales carẽt oẽs q̃litates oĩuꝫ elementoꝝ: ita forma subalis mixti q̃ in virtute ꝯtinet oẽs nãs elementoꝝ causat in supposito oẽs illas q̃litates p moduꝫ cuiusdã dispositionis ad talẽ formã mixti: maxime cũ hec dispositio nullo modo ipediri possit: cum hui᷒ q̃litates sint de pmis dispõnibus eius. Ille aũt qualitates cũ sint ꝯ̃rie impoĩe est vt sint in vna ꝛ eadem parte materie nisi remittanť a ppꝛijs actualitatibus: vt sic possint adinuicẽ in eadẽ pte vniri essentiali vnione. Quare cum hoc nihil aliud sit q̃ mixtio: eo ꝙ mixtio est miscibiliũ alteratorũ vnio ꝑm Phm in pmo de gñatione: opꝫ necessario ꝙ substãtiã mixti ꝯsequať mixtio q̃litatum.

Propter qd i accñtibus fit mixtio.

T. c. 84. Quõ fiat mixtio.

¶ Ad euidentiaꝫ aũt tertij sciendũ est mixtionẽ sic fieri. Nã calidũ in pn[o] mixtiõis pmo agit in frigidũ: ꝛ agendo in ipm remittit ꝛ alterat frigiditatẽ ab actualitate sua. s. imprimendo similitudinẽ suã. Et simili modo humidum agit in siccũ alterãdo ꝛ tẽperãdo ipm. Et hoc qdem tãdiu fit quousqꝫ predicte q̃litates p mutuã actionẽ adequenť l. ppꝛijs v̄tutib᷒ ꝛ alterenť ab actualitatibus ppꝛijs: vt que ꝑm ppꝛias in eadem parte subiecti esse non poterãt iam alterate ꝛ a ppꝛijs actualitatibus remisse: lꝫ sint diuerse in se: per essentialem tamen vnionem ex tali actione causatam terminentur per vnum ꝛ eundem actum essendi: vt statim melius declarabitur: ac per hoc simul possint eẽ in eadeꝫ pte subiecti. Sed tamen aduertendum est ꝙ alia est mixtio ante introductionem forme substantialis: ꝛ alia post. Est enim quedam mixtio per accidens. Et quedam mixtio eẽntialis ꝑm naturam: seu per se. Et mixtio quidem per accidens est qñ in aliquod subiectum affectũ naturaliter aliqua qualitate: puta in aqua que ꝑm naturam frigiditate afficitur superinducitur violenter aliqua qualitas ꝯ̃ria: puta caliditas: que quidem non est conueniens ipsi subiecto. s. aque. Tunc enim antequã sit ibi perfecta caliditas oportet mixtum esse calidum violentum cum frigido naturali: propter quod talis mixtio dicitur eẽ per accidens ꝛ innaturalis eo ꝙ est contra naturã forme substantialis existentis in subiecto. Cuius signum est. Primo qꝛ illa mixtio non est quiescens: sed in quodaꝫ motu. Nõ enim manet ibi calor cum frigore nisi ꝑm quendam motum inquantum. s. caliditas corrumpit paulatim frigiditatem: propter quod in fine tandeꝫ non est ibi mixtio: sed corruptio totaliter alterius. Scdo quia statim cessante actione violenti agentis illa mixtio soluiť per corruptionem calidi ꝛ reintegrationẽ frigidi. Tertio qꝛ talis mixtio nunq̃ perficitur: cũ ille qualitates nunq̃ sint ambe ꝛ essentialiter vnione ꝯiuncte: sed semp vel sint ibi in actu mutuo se corrũpendo: vel sit ibi vna sola altera iam corrupta. Vñ merito hec mixtio per accidẽs appellať. Et talis gdeꝫ mixtio est in subiecto ante itroductionẽ forme q̃ mediãte mã habilis reddiť ad vnionẽ subalis forẽ: quã

Diuersitas mixtionis iaccidẽtibus añ mixti gñationẽ ꝛ post.

postea ꝯsequitur mixtio ſ̄m nãm perfectã. Et h̄ quidē est ꝯueniēs vt. s. talis mixtio formã p̄cedat: que ꝯſiderata in relōne ad formam ſub̄alem ſit inālis ꝛ imperfecta. Et relata ad ſequentem formã ꝛ vl̄e agens quod intēdit ſimul cum agēte ſpecifico aliã formã introducere. ſit quidē nālis. ſed ip̄fecta. vt ſic talis ꝯiūctio per inālitatē ad p̄mã: formã ipam abyciat: ꝛ cū nālitatē ad ſequētē: māʒ ad illã introducendã diſponat: ꝛ per ip̄fectionē: gn̄ationem nālem reddat: cuius. s. nāe est propriū de imperfecto ad pfectum venire. Mixtio aūt eēntialis ꝛ per ſe ꝛ ſ̄m nām est illa que ꝯſequitur exigentiã ꝛ nām ſub̄alis forme ipſius rei. De qua (vt pfecte ſciaᷓ vtrū ſit poſe fieri ꝛ quō fiat) conſiderãdum est ꝙ eē est actus agentis: actus aūt h̄ꝫ diſtinguere nās ꝛ eēntias reꝝ. Propter qḋ ip̄oſe ē aliq̄ plura ſi habeāt eēndi actum eēntiali vnione eſſe coniuncta. Mixtio aūt est q̄dã miſcibilium eēntialis ꝓꝑ quod impoſſibile est aliq̄ plura quoꝝ ſingula ſigillatim ne᷑io ꝯſequaᷓ actus eēndi: miſceri adinuicē mixtione pfecta: quin potius ſi debeat eē pfecta mixtio opꝫ vt oīum miſcibiliū eēntia eodē termineᷓ eēndi actu: h̄ aūt ip̄oſe ē contingere niſi formis accn̄talibus. Nã cum ſub̄alis forma det eē ſimplr̄: eē eius nō depēdet ex aliquo ſubiecto: q̄n potius ip̄a ꝯſtituat ſubiectū in actu. Ex quo pꝫ ꝙ q̄albet formã ſub̄alē ne᷑io ꝯſeq̄tur eē qḋ est actus eius: ac per hoc ꝙ impoſſibile est in formis ſub̄alibus inueniri perfecte mixtionis nām. Sed in formis accn̄talibus ſic. Lꝫ eni in ipſis forte ſicut ꝛ in formis ſub̄alibus differat eſſe ab ipſa forma: tñ ip̄m eē forme accn̄talis nihil aliud est q̄ꝫ inherētia q̄daʒ ipſi ſubiecto. Uel ſi aliud ſit: eius pfectio ꝛ nã oīno dependet ex inherētia q̄dam ipſi ad ſubiectum. Propter qḋ dicit Boeti᷒ ꝙ accn̄tis eē est ineſſe. Et iō ſ̄ꝫ ꝯditionē ſubiecti opꝫ loq̄ de vnitate ꝛ pluralitate ſeu ꝯditiōe ipſius eē forme accn̄talis. Forma eni accn̄talis nō dat eſſe ſubiecto ſimpliciter: q̄ illud p̄ſupponit a forma ſub̄ali ſed ſolum dat ſubiecto pfectionē q̄dã que est perfectio ſ̄m q̄d. Uñ ſicut eē ſub̄ale est eē ſimplr̄: eē v̄o accn̄tale est eē ſ̄m quid: ita forma ſub̄alis est pfectio ſimplr̄: forma aūt accn̄talis est pfectio ſ̄m quid. Manifeſtū est aūt ꝙ ip̄m ſubiectū etiã ſ̄m eãdē ptem ſui est in potētia ad recipiēduʒ plures pfectiones ſ̄m q̄d. Ex quo pꝫ ꝙ plures ꝛ diuerſe accidētales forme pn̄t eidē pti ſubiecti ineſſe ſi hēant remiſſas ꝓprias virtutes. Quare cū eē accn̄tale nihil ſit aliud q̄ꝫ inherentia quedã: ad minus oīno depēdeat inherētia ad ſubiectuꝫ: pꝫ ꝙ plus eēntie ꝛ diuerſe formaꝝ accn̄talium pn̄t habere eãdē inherentiã: ꝛ per ꝯñs terminari vno ꝛ eodeʒ actu. Nec enim dici pōt ꝙ calor eidem pti ſubiecti inſit mediãte frigido. Sꝫ opꝫ ꝙ ſicut eadē ps ſubiecti imediate est in potētia ad calidū ꝛ frigidū: ita vtraq̄ꝫ eidē parti ſhereat: lꝫ ſ̄m eē remiſſum: ꝛ ſic eadem inherētia termineᷓ: ꝛ eodem eēndi actu: quod est eēntiali vnione vniri: cum illa ſint vnita eēntialr̄ que hn̄t vnū eē: ac per hoc ꝙ in eis pōt ſaluari pfecta mixtionis nã: ſic enim cum illa que carent ꝓprio eēndi actu nō ſunt niſi virtute in aliquo: ꝛ cuꝫ illa ſint eēntialiter vnita que hn̄t vnum eſſe: ꝛ vlterius cum illa ſint ex diuerſis naturis cōmixta in q̄bus diuerſe nãe ad vnum terminãtur eēndi actum: ꝛ cū illud nō ſit omnimoda ſimplicitate vnū in quo diuerſe inueniuntur nature cū hec oīa ſalueᷓ in accn̄talibus formis ſic cōiunctis vt pꝫ ex dictis: manifeſtum est ꝙ in eis vere ſaluaᷓ mixtionis nã. Hec enim vere mixta ſunt: ꝛ dicuntur q̄ multa in ſe ꝯtinēt: ꝛ que ex diuerſis mixta ſunt: ac per hoc non ſunt oīno ſimplr̄ vnius nāe: ꝛ tñ hn̄t eſſentialem vnitatē.

Ad p̄mū arg. ¶ Ad p̄mū arg᷑ dōm est ꝙ aliq̄ poſſunt manere in aliquo duplr̄. s. actu ꝛ potētia. In eo qḋ est eēntialiter vnum impoſſibile est aliq̄ plura actu manere: vt ſupra ꝓbatum est. quare cū mixtū ſit eēntialiter vnuꝫ impoſe est vt elīta ſint ibi niſi virtute. Uñ v̄bum ph̄i vitatē hꝫ ſi nō manerent nec actu nec virtute: qḋ est falſum: ꝙ aūt poſſint elīta in virtute manere. dictum est.

Ad 2m argumentū T. cō. 59. ¶ Ad 2m dōm ꝙ ſ̄m ph̄m in. 8. phyſicoꝝ. in oī motu est aliq̄ gn̄atio: ꝛ aliqua corruptio: ē in mixtione opꝫ eē aliquã gn̄ationē ꝛ corruptionē. Sed tñ lꝫ gn̄atio vel corruptio in aliquoꝝ admixtione ꝯcurrat: tñ rō p̄ncipalis mixtionis nō ꝯſiſtit in hoc ꝙ aliq̄ corrūpanᷓ vel aliqḋ generetᷓ. ſed potius in hoc ꝙ aliq̄ eēntialr̄ vnianᷓ: ꝓꝑ qḋ ſ̄m ph̄m mixtio est elītorū alteratoꝝ vnio.

Ad 3m argumētū. ¶ Ad 3m dōm ꝙ accidentia mixti nō ſūt eadē numero cū accn̄tibus elītoꝝ: ſed eadē ſpē. Nec tñ ꝓꝑ hoc remanent ſine proprio ſubiecto: cum ad ſub̄am mixti ēt ſ̄m q̄libet ptem ſui huiuſmodi accidētia de neceſſitate ꝯſequanᷓ. vt ſupra oſtenſū est.

Ad 4m argumētū. ¶ Ad 4m dicēdū est ꝙ illa ꝓpoſitio vera est: ſꝫ tñ alr̄ v̄ificatur in ſub̄a: ꝛ aliter in accidētibus. Ad cuius euidētiã ſciēdum est ꝙ modus operandi conſequitur modū eēndi. Est aūt hec dr̄ia inter ſub̄am ꝛ accidens ꝙ eſſe ſub̄alis forme conſiſtit in indiuiſibili: nec pōt magis ꝛ minus recipere. vt ſupra ꝓbatum est. Eſſe aūt forme accn̄talis magis ꝛ minus recipit. Et iō cum vnūq̄dq̄ꝫ agat inq̄tuꝫ est actu: eo ꝙ potentie nō est agere ſed potius pati: ad hoc vt ſub̄a aliquid agat non ſolum req̄ritur ꝙ ſit actu: verū etiã ꝙ ſit in actu perfecto. Nã vt diximus eſſe ſubſtãtialis forme in indiuiſibili cōſiſtit: forma aūt accn̄talis cum ſ̄m eē ſuum ꝛ intenſioneʒ ꝛ remiſſionem ſuſcipiat: ex quo modus operãdi conſequitur modum eēndi: ad hoc vt aliquid poſſit agere nō ſemper requiritur ꝙ ſit in actu pfecto: ſed ſi est in actu perfecto: pfecte agit: ſi aūt in actu remiſſo: remiſſe agit. Huiuſmodi autem ꝓbatio est: q̄ vniuſcuiuſq̄ꝫ ſumma pfectio est eius operatio. Nã vnumquodq̄ꝫ est ꝓpter ſuã operationem ſ̄m ph̄m in lib᷒ de ce. ꝛ mun. Propter qḋ illud dicitur eſſe fruſtra quod caret propria operatione. Sed ſ̄m ſniam ph̄i in 2° phyſicoꝝ ꝛ Commē. in. 2. metaphyſice ip̄oſſibile est aliq̄d fruſtra in nã eſſe: q̄re cū ex p̄miſſis ꝯceſſum ſit accn̄tia poſſe eē in rerum nã ſ̄m eē remiſſum opꝫ de neceſſitate dicere: ꝙ proprias: ꝛ ſi non perfectas: tñ remiſſas hēant actiones: alias enim eēt fruſtra: quod est impoſſibile. Qñ ergo dicitur ꝙ nihil agit niſi ſ̄m ꝙ ē in actu. Dicendum ꝙ qualitates elītoꝝ ſunt in mixto ſ̄ꝫ actum remiſſum: ꝛ ita remiſſe pn̄t agere. Quãdo ergo dicitur ꝙ mixtum moueᷓ ſ̄m elītū p̄dominans. Dicendū ꝙ lꝫ in mixto elīta reducanᷓ ad medium: tñ illud medium non est indiuiſibile: ſed hꝫ quãdã latitudinem ſicut ꝛ equalitas humorum reſpectu ſanitatis: ꝛ ita pōt in mixto alterum elementoꝝ aliq̄liter predominari. Nec est inſtãtia ꝙ elīta nō ſunt ibi actu: lꝫ enim predominans nō ſit ibi actu in mixto: tñ q̄ ꝑ ſuã actionē plus diſponit mãm ad ſilitudineʒ ſue nature ſeu forme q̄ꝫ aliud: ideo illa forma que poſtea introducta: continet elementa virtute. ꝛ motus ſequitur in accn̄tibus cuiuſmodi ſunt grauitas ꝛ leuitas ꝛ ſimilia: magis nãm vnius elementi q̄ꝫ alterius. Nec poterit fieri inſtãtia q̄ huiuſmodi accidentia nō ſūt in mixto ſub actualitatibus propriis: ſed ſub vna actualitate q̄litatis: que qualitas mixti appellatur vt ſupra oſtēſum est: ꝛ ita non poterunt diuerſas ꝛ contrarias actiones habere. Nã manifeſtum est ꝙ ſicut accn̄tia actum entitatis trahunt a ſubſtãtia: ꝛ ita operandi virtutem. Inueniuntur aūt quedã forme ſub̄ales que ſunt pauceraꝫ virtutum eo ꝙ ſunt conſtitutiue alicui᷒ nāe ignobilis ꝛ ſimplicis: cuiuſmodi ſunt forme ꝛ nāe elementorum: ꝛ iō ad iſtas tales nō conſequūtur de accn̄tibus niſi altera pars ꝯrietatis tñ: ſicut videmus ꝙ ignem ſolum conſequitur caliditas ꝛ non frigiditas: ꝛ aquam ſolum frigiditas ꝛ

1° ce. t. cō 17.

T. c. 74. Cōmē. 2.

nõ caliditas. Et si per aliqđ agens induceretur calor: ille calor nõ ageret in virtute forme substantialis aque: sed alterius agẽtis: eo ꝙ forma aque cũ sit vnius ⁊ simplicis ⁊ ignobilis virtutis: sicut nõ põt ꝯferre virtutem essendi nisi alteri parti ꝯrietatis: ita et nec virtutẽ operãdi. Quedam aũt sunt multaꝝ virtutũ eo ꝙ sunt ꝯstitutiue alicuius nãe nobilis cuiusmodi sunt nature mixtoꝝ ⁊ animatoꝝ: ⁊ iõ ad tales subãs seu formas consequtur de accidentibus vtraqȝ pars ꝯrietatis: sicut ad formã mixti omnia accidẽtia elñtoꝝ ꝯsequuntur: puta calidum: frigidum: humidum ⁊ siccũ: ita tñ ꝙ qꝛ ꝯria non possunt eẽ simul ꝭm actum perfectũ opȝ vt mixtũ huiꝰ accñtis cum sint ꝯria cõsequatur ꝭm eẽ remissum: qđ alio nomine dicitur esse mixtionis. Manifestum est aũt ꝙ ab eodẽ põt conferri agendi virtus qđ põt ꝯferre virtutẽ essendi: sicut in simplicibus ex virtute substantialis forme ꝯferẽ vni qualitati ⁊ virtus eẽndi ꝭȝ actũ: ⁊ virtus opandi: ita in mixtis ex vnius nobilis forme substãtialis virtute poterit conferri diuersis accidẽtibus ⁊ ꝯrijs virtus eẽndi: remisse tñ: ⁊ per ꝯñs virtus agendi: ita. s. ꝙ sicut per vnũ eẽ subãle forme ignobilis vna cõ datur q̃litas ⁊ vna actio: ita per vnũ esse subãle forme nobilioris ⁊ diuersis causenẽ accidẽtia: ⁊ cõferatur eis nihilominus virtus habendi diuersas ⁊ ꝯrias actiones. Nam ⁊ ꝭm sniam ꝑhi virtus quãtomagis est

Ad 5m arg. vnita ⁊ nobilis: tanto ad plura se extendit. ❡ Et per hoc pȝ solutio ad 5m. Est enim ibi ꝯrietas qualitatum. Lȝ enĩ illa qualitas sit vna: est tamen ex diuersis cõmixta. vt dictum est. Et põt habere ꝯrias actiones: ⁊ hoc pȝ ex immediate iã dictis. Uel dicendum ꝙ ꝭm ꝙ quidam respondẽt ꝙ. s. in illa q̃litate sũt diuerse ⁊ ꝯtrarie virtutes. Et si dicatur ꝙ nihil corrumpit seipsuȝ. Dicendum ꝭm eos ꝙ in mixto sunt virtutes ꝯrie: sed tñ corruptio est a celo ꝙ itẽdit hoc corrumpere ⁊ illud generare. Sed tamẽ pma

Ad 6m argm. solutio magis videẽ saluare nãm mixtionis. ❡ Ad 6m dicendum ꝙ dato ꝙ sit omnimoda equalitas adhuc vnuȝ ageret in alteꝝ cum vnũ sit actiuum ⁊ passiuum respectu alterius. Similr etiam si nõ sit oĩmoda eq̃litas dũmodo alteꝝ sit oĩno superãcẽs adhuc erit mutua actio ⁊ mutatio in tertium in quo oĩa ꝯtinebanẽ virtute. Nã sicut dictum est: mediũ mixtionis nõ est indiuisibile: sed habet

Ad 7m arg. quãdã latitudinẽ. ❡ Ad 7m dõm ꝙ elñta fiunt ex mixtis ⁊ mixta ex elñtis: ⁊ tñ mixta nõ hñt rõnem elñti. Nã ad

Que sint de elñi rõe. rõnem elñti reqrunẽ tria. ❡ Primo vt sibi pmo ⁊ per se conueniat rõ elñti: ⁊ non per accñs seu per aliquid aliud. Si enim rõ elñti alicui ꝯueniret secũdario vel per accñs seu per aliud: illud nõ posset vere dici elñtũ: sicut domus nõ dicit elñtũ lateruȝ: lȝ per destructionem domus lateres fiunt ex domo. Nã hoc ꝙ lateres fiãt ex ipsa non conuenit domui per se sed per accidẽs solum. Non eniȝ conuenit vt ex ipsa fiant lateres inquãtum ipsa est primo cõstituta ex lateribus. Unde rõ elñti ꝓprie conuenit lateribus ⁊ nõ domui nisi per accñs. ❡ 2o requirit ad rationẽ elñti ꝙ aliquid fiat ex eo imediate. Nam lȝ cuprum fiat ex aq̃ vel terra: tñ terra nõ dicit elñtum phiale cupree eo ꝙ phiala nõ fit ex terra vel aq̃ tanq̃ ex proximo ⁊ immediato pñ°: sed tanq̃ ex remoto: imediate autȝ fit ex ere. ❡ 3o requiritur vt maneat in re facta qđ dicitur propter priuationẽ ⁊ ꝯtrarium que nõ manẽt in re facta. Et hoc ẽ

T. cõ. 4. quod dicit ꝑhs in 5o metaphysice. ꝙ elñtũ est ex quo aliquid fit pmo cũ insit. Hec aũt tria ꝯueniũt elñtis q̃tuor: vt per se pȝ. Nõ aũt cõueniunt mixtis. Nã lȝ elña per resolutionẽ fiãt ex mixtis: nõ tñ fiunt ex eis imediate: sed per multas generationes ⁊ corruptiones nec per se: sed per aliud: qꝛ elemẽta nõ fiunt ex mixtis: nisi qꝛ mixta primo fuerũt ex elemẽtis cõstituta: nec manent in eis. Ridiculum enim est dicere ꝙ mixta maneant in quolibet elemẽtorum quod per resolutionem generatur ex mixto. Et hec de mixtione dicta sufficiant.

❡ Utrum oĩs forma substãtialis imediate vniatur materie prime. Articulus secundus.

AD secũdum sic ꝓceditur. Uidetur ꝙ forma subãlis nõ imediate vniaẽ mãe prime. Illud enim quo mediante aliquod est in potentia videẽ esse mediũ vnionis illoꝝ. Sed mã prima non est in potentia ad formas mixtoꝝ nisi mediãtibus formis elemẽtoꝝ. ergo forma nõ vnitur immediate mãe pme ad minus in mixtis: sed mediantibus elñtaribus formis. ❡ P. Cum mã sit vna oĩum generabiliũ ⁊ corruptibiliũ impossibile est ꝙ diuerse mãe habeant diuersas formas nisi mã diuidatur in diuersas ptes. Sed diuisio non põt intelligi in mã nisi per dimẽsiones: que sunt diuisionis pncipium. ergo forma non poterit mãe vniri: nisi mediãtibus dispõnibꝰ quãtitatis. ❡ P. Nã nihil operatur frustra: sed si omnis forma vniretur imediate mãe prime: tunc frustra fuissent omnes forme ⁊ dispositiones pcedẽtes. ⁊ cũ hoc sit ipossibile: videtur ꝙ forma non immediate vniatur materie. ❡ P. Si omnis forma sic vnitur: sequiẽ ꝙ omnis res nihil sit aliud q̃ nuda mã pma cum forma. Et ita vna res nõ erit magis composita q̃ alia: qđ est ꝯtra sensuȝ. ❡ P. Aut mã cui vnitur forma est disposita aut nõ. Si non. ergo forma vnitur mãe nõ disposite: ⁊ ita quodlibet poterit fieri ex quolibet absqȝ alia alteratione. Si aũt est disposita. ergo vnitur ei ad minus mediãtibus dispositionibus. ❡ In ꝯrium est qꝛ ꝑhs dicit expresse in. 8. metaphysice. ꝙ forma imediate vnitur mãe pme. Et in libro. 2. de aĩa dicit ꝙ nõ opȝ querere inter mãm ⁊ formã medium nisi sicut in cera ⁊ figura. ❡ P. Per hoc forma ⁊ eodẽ modo vniẽ materie per quod vel ꝭm qđ mã est in potentia ad formã. Sed sicut probatũ est in 2o libꝰ summe nãlis phie mã pma cũ sit oĩno simplex: nõ est in potentia ad formã per aliã potentiã: que sit aliud a subã sua. ergo forma ipsi subẽ materie prime imediate vnitur.

1m arg. — 2m arg. — 3m arg. — 4m arg. — 5m arg. — Oppõ. T. c. vlt. T. cõ. 7.

Respõdeo dicendo ꝙ cum materia in se considerata sit potentia tñ: nec fiat actu materia nisi per formam substantialem. necesse est ꝙ omnis forma substantialis immediate ipsi essentie materie prime vniatur: ⁊ ita vt nulla forma nec substantialis nec accidentalis intelligatur esse medium talis vnionis. Et quidem hoc de formis elemẽtorum in pcedenti questione est ostẽsum. De aliqs aũt formis ꝙ videlȝ nulla earum siue substãtialis siue accñtalis possit in tali vnione media inueniri põt multiplr oñdi. ❡ Primo ex fundamento ⁊ radice vnionis ipsius. Quãdocunqȝ enim aliq̃ conditio in quocunqȝ genere aliquibus ꝯuenit: opȝ vt vni primo ⁊ per se ⁊ imediate cõueniat: ex cuiꝰ pticipatione ad omnia alia deriuatur. Sed in genere vnionis vnibilium ita est ꝙ nihil in naturalibus est vnibile alicui nisi inquantum est in potentia ad illud propter quod dicit ꝑhs in. 7. metaphysice. ꝙ actus hẽt separare: ⁊ ꝙ ex duobus existentibus actu ipole est fieri aliquod vnum. Illud ergo qđ est pura potentia oportet eẽ vnitum per se ⁊ immediate suo actui. Huiꝰ aũt est mã pma. Quare opȝ vt ipsa per suam essentiam nullo alio mediãte vniatur ipsi forme ⁊ econuerso. ❡ 2o põt ostendi h ex rõne oppõnis. Aut enim aliqua forma subãlis imediate vniẽ mãe prime: aut nulla. Si nulla. ergo mã pma nunq̃ poterit reduci in actũ cũ hoc nõ fiat nisi per formam: similr et sequetur ꝙ ex mã ⁊ forma nunq̃ fiat aliqđ eẽntialiter vnum: qꝛ quorũ est vna essentia illa opȝ immediate eẽ vnita. Et probaẽ. Si

R. sio. — Primus modus. — T. c. 44. — 2o rõ ad idem.

forma subalis vnit̄ māe mediāte forma acciñtali opȝ vt
illa forma acciñtalis sit māe essentialr̄ vnita:ꝛ etiam ipsi
forme subali:sed que essentialiter vniunt̄ cōstituunt vnā
essentiaȝ:quare sequitur ꝙ essentia sube sit composita ex
suba ꝛ accidēte:qḋ est impossibile. Si aūt dicat̄ ꝙ aliqua
forma imediate vnitur materie p̄me:iaȝ hēo ꝓpositum.
Nam eadē rō est de oibus formis q̄tū ad hoc qḋ est māȝ
reducere in actū:cū omnis forma subalis det eē subale:ꝛ
3° rō ad idem per eē subale mā fiat ens in actu.❡ 3° ex nā ipsius forme
necessitātis. Nā si forma vnit̄ māe mediante aliqua for-
ma opȝ vt p̄mo vniatur illi forme medie. Sed forma nō
vnit̄ alicui nisi per modū iformātis ꝛ dātis esse: q̄re opȝ
ꝙ illa media forma recipiat esse illius vltime forme:ꝛ ꝙ
informet̄ ab ea. Ex quo sequitur duo inconueniētia. Et
p̄mo ꝙ forme erit forma. secundo ꝙ illa media forma:
puta corp̄eitas ex quo recipit eē vltie forme: puta anime
poterit dici aiata:ꝛ per ꝯn̄s cum omne animatū tali aia
possit dici aial sequitur ꝙ corporeitas illa sit aial:ꝛ ꝑ ꝯn̄s
ꝙ mā illa nō sit de essentia aialis:que oia sunt impossibi-
lia.❡ Et p̄terea. Propter qḋ vnūq̄dq̄ȝ tale:ꝛ illud magis.
Si ergo forma subalis vltia vnit̄ māe mediante aliqua
forma:sequitur ꝙ multo magis vniat̄ illi forme medie.
Sed duas formas substātiales vniri adinuiceȝ essentiali
vnione est ipole:q̄re ꝛ ipossibile erit illā mediā formam
eēntialr̄ vnitā esse māe. Et ita seq̄tur ꝙ nulla forma nec
p̄ma nec vltima sit māe eēntialiter vnū:nec simplr̄ ens:
sed solū ens s̄m quid:cū ens ꝛ vnum conuertantur. Pro
batio aūt medie est q̄ꝛ ad oēm subaleȝ formā ꝯsequit̄ eē
subale. Esse aūt subale est actualitas simplr̄:nihil hn̄s de
admixtione potētie:quare si sint due forme subales erūt
due actualitates. Quorum aūt sunt due actualitates: illa
necessario sunt duo in actu.❡ Qꝛ aūt aliq̄ duo sint actua
liter:ꝛ ꝙ sint vnū essentialr̄ implicat ꝯdictionem:quare
impole erit duas formas substantiales adinuicē eēntialē
4° rō ad idem. vnitatē habere.❡ 4° ex nā infinitatis. Si eni iter māmm
p̄mā ꝛ formā vltimā cadat aliquod mediū:tūc aut illud
erit forma:aut mā:aut eē. Quod aūt nec mā nec eē possit
poni mediū talis vniōis:p̄ȝ q̄ꝛ nec eē separat̄ a forma:nec
vnius rei est duplex mā. Si aūt dicatur ꝙ illud medium
sit forma:tunc subalis aut accidentalis. Si substantialis:
tunc quero iterū de illa media forma: vtrum. s. mediate
vniatur prime māe:aut nō. Si sic vel erit abire in infini
tum qḋ est ipole:vel erit deuenire ad aliquā formā suba
lē:que imediate vnit̄ māe p̄me. Si aūt illa forma media
ta sit accidētalis:tūc cū subiectum forme accidētalis nō
sit nisi suba in actu:vel oportebit dicere ꝙ mā in se ꝯside
rata absq̄ȝ oi forma sit ens actu:vel ꝙ in illa mā p̄existat
aliqua forma subalis alia. Quod si ꝯcedatur:querat̄ iteꝝ
5° rō ad idem. de illa: vtrum mediate vel imediate sibi illa forma vnia-
tur. Et sic in ifinitum.❡ 5° ex virtute p̄ncipij iformātis.
Si enim dicat̄ ꝙ inter formas vltia forma vniatur ma-
terie prime mediātibus p̄cedētibus formis:puta aia sen-
sitiua mediāte forma corp̄eitatis ꝛ forma carnis ꝛ huiꝰ.
sed ipsa p̄ma forma. s. forma corporeitatis vel quecunq̄ȝ
sit illa vniat̄ māe prime imediate: vt quidam dicere vo-
Cōtra po nētes plu res fōas luerunt. sequuntur multa impossibilia. Manifestum est
enim ꝙ quāto p̄ncipiū seu cā est virtuosior:tāto magis si
bi pōt assilari patiēs:sicut si modicus ignis pōt aliqḋ ca-
lidum potētia traducere in actū caloris:multo fortius ħ
maior ignis poterit facere. Sed in dato a tenētibus ꝯriā
positionē forma corp̄eitatis que est iperfectissima forma
rū pōt ipam mām nullo mediāte in actuȝ reducere. ergo
multo fortius forma ꝑfectior. s. aia hoc idē pōt facere per
seipsam.❡ P̄. Lȝ vna forma subalis differat ab alia s̄m
ꝙ vna hēt plures ꝛ nobiliores virtutes q̄ȝ alia. tn̄ in hoc

oēs naturales forme cōueniunt ꝙ. s. s̄m suā eēntiā queli-
bet earuȝ est actus tn̄:sed nulla forma substātialis vnit̄
māe nisi per essentiā. ergo qua rōne p̄ma forma pōt vni-
ri imediate p̄me māe:eadem rōne ꝛ vltima:cum nō fiat
vnio rōne alicuius ꝑfectionis vel nobilitatis scḋe:sed rō
ne essentie eo ꝙ scḋe perfectiones p̄supponāt p̄mā.❡ 6° 6° ratio.
ex rōne essentialis vnionis. Si eniȝ aia vnit̄ māe prime
mediāte forma corporeitatis:tūc aut inter aiam ꝛ corpo-
reitatē illā est vnio eēntialis aut accñtalis. Si eēntialis:
ergo nunq̄ȝ poterunt abinuicem separi nisi per corruptio
nem vtriusq̄ȝ si vtraq̄ȝ sit corruptibilis:vel alterius tn̄.
si vna sit corruptibilis:quare post separationem aie a mā
equi nunq̄ȝ remanebit ibi corp̄eitas:qḋ est ꝯtra ponētes
hanc positionē. Si aūt est accñtalis seq̄tur ēt ꝙ acciden-
taliter vniatur illa forma māe:ꝛ ita totū erit vnuȝ per ac
cidens. Nam que sunt vnū accidētaliter inter se:non pos-
sunt in tertio essentialiter vnum facere s̄m sniam Phi.
❡ Septimo ex conditione ꝯtrarietatis. Si eniȝ dicatur 7° ratio.
ꝙ forma vltima vniat̄ māe prime mediante corporeita-
tis forma. Uel est vna specie in omnibus:puta in aere cor
rupto:ꝛ in igne generato:vel in elr̄tis:ꝛ in mixto:aut nō.
Si est eiusdē spēi:aut ex mā ꝯstituet corpus mathemati
cum:ꝛ hoc est impole:q̄ꝛ tūc illa forma nō esset naturalis
sed mathematica. aut cōstituet corpus nāle:ꝛ tūc oporte-
bit necessario ꝙ illud corpus sit actu affectuȝ q̄litatibus
actiuis ꝛ passiuis:vel si hoc nollent concedere:ad minus
opȝ dicere ꝙ nō cōstituat corpus viuū:alias oia corpora
eēnt viua ꝛ aiata. Adueniēte ergo aia vegetatiua vel sen-
sitiua aut manet idē corpus:qḋ p̄us:aut nō:sed corrumpi
tur illa corporeitas:si corrūpit̄. ergo anima supueniēs in
uenit mām primā nudā:ꝛ per ꝯn̄s sibi imediate vnitur.
Si aūt nō corrūpit̄. sed potiꝰ māet eadē forma corp̄eita
tis opȝ ꝙ maneat sibi idē eē qḋ cāhat̄ a forma illa:sed illa
forma vt dcm̄ est ꝯstituebat corpus nō viuū:ꝛ sic ēt post
introductionē anime manet nō viuū:sed per aiam illud
corpus efficitur viuum. Quod est impole. sicut ꝙ album
fiat nigrū manēs albū:ꝛ ꝙ frigidū fiat calidū manēs fri
gidū. Et p̄terea. Si est eiusdē spēi forma corporeitatis in
oibus:aut est forma subalis:aut accñtalis. Si accñtalis. ḡ
accidēs p̄cedit subam actu:qḋ est ipole. Si subalis cum
omnis forma subalis ēt quātūcūq̄ȝ imperfecta s̄m suaȝ
subam sit actus. vt supra ostensum est:actus autē coniun
gi potentie formalr̄ est impossibile quin det esse actuale
sicut albedinē impossibile est cōiungi subiecto formaliter
quin faciat ipm̄ actu album:oportebit ꝙ ipsaȝ faciat ma
teriaȝ actu corpus:ꝛ cū corpus physicū eē nō possit gn̄ in
ipso sint ꝯrietates actiuaꝝ ꝛ passiuaꝝ q̄litatum opȝ ꝙ ips̄
sit talibus q̄litatibus affectū:ꝛ ita per ꝯn̄s forma adueni
ens vniretur corpori existēti in actu. Sed de hoc inconue-
niēti nō sit cura ad p̄ns.❡ His sic suppositis q̄ratur vtꝝ
illa corporeitas sit eadē sp̄e cū oibus formis reꝝ natura-
lium subalium. Si dicat̄ ꝙ sic. sequitur ꝙ due vel plures
forme eiusdem spēi sint in eadem materia quod est im-
possibile: puta due albedines: vel due rubedines: sequi-
tur etiam ꝙ frustra sit alia forma inducta in materiam
cum non sit ab ea alia nisi in numero. Et vlterius ꝙ ipsa
vltima forma non det aliquam aliam essentialem per-
fectionem:nisi corporeitatem:q̄ꝛ forme speciei eiusdem
ꝛ diuerse numero:eundem effectum substantialem cau-
sant. Sequitur etiam vlterius ꝙ sicut corporeitas vnie-
batur imediate māe p̄me:ita ꝛ forma vltima cū sit eius-
dem spēi:que oia sunt ipossibilia.❡ Si aūt dicat̄ ꝙ non
sint spēi eiusdē:tūc cum diuerse forme sp̄e accipiantur pe
nes oppositas differentias formales sicut p̄ȝ de rationali
ꝛ irrationali:ꝛ de homine ꝛ de asino: ꝛ ad oppositas vel

quocunq̄ȝ

quocūqꝫ mō ſpe diuerſas requirantur neceſſario diuerſe
cōtrarietates ꝛ diuerſe ꝓportiones q̄litatum in mā:ſicut
videmus ꝙ forma ignis requirit calidum ꝛ ſiccum in ex
ceſſu:ꝛ forma aeris humidū ꝛ calidū tēperatum: oportet
ꝙ ſupuenientibus ſubſtantialibus formis materie ꝙ ſint
ibi cōtrarie ꝓportiones ꝛ ꝯrietates in materia:vtputa ꝙ
adueniēte forma ignis fit ibi calidū ꝛ ſiccū in exceſſu:ꝛ ſi
forma corpeitatis ibi maneat adueniente forma tali: ex
quo forma corpeitatis non eſt eiuſdem ſpeciei: oportebit
ꝙ ſint ibi oppoſite ꝛ diuerſe contrarietates ꝛ proportio
nes qualitatum in eodem. Itaqꝫ eadem mā que eſt tēpe
rate calida ꝛ humida:eo ꝙ talē diſpoſitionem exigat for
ma corpeitatis.hoc enim mō gratia exēpli ſupponatur po
ſtea adueniente forma ignis fiet in exceſſu calida ꝛ ſicca:
ꝛ ita vna ꝛ eadem materia ſeu res erit ſimul calida ꝛ hu
mida tēperate: ꝛ calida ꝛ ſicca in exceſſu:que omnia ma
nifeſtam continent falſitatem. Nec poteſt dici ꝙ maneāt
contrarietates corporeitatis ꝛ corrūpant̄ contrarietates
ꝛ qualitates cōſequētes:eo ꝙ īpoſſibile eſt formā ſm̄ eſſe
phyſicum in ꝓpria materia corruptis ꝓprijs diſpōnibus
remanere:ergo vel opꝫ dicere ꝙ forma corporeitatis cor
rūpat̄:ꝛ ita vltima forma īmediate vniat̄ materie p̄me:
vel ꝙ eidē materie inſint oppoſite ꝯrietates. vt dictum
eſt.Ex quo pꝫ ꝙ nullo modo poteſt dici ꝙ forma vniatur
materie prime mediāte corporeitate:ſi corporeitas ſit ea
dē ſpe in oībus generatis ꝛ corruptis.Et p̄terea. Si dicat̄
ꝙ forma corporeitatis non ſit eadem ſpe in oībus ſed di
uerſa in diuerſis:tunc aut forma corporeitatis erit eadē
ſpe cū vltima forma ſubſtātiali:aut diuerſa.Si eadem:ſe
quuntur inconueniētia ſupius tacta.ſ. ꝙ due forme eiuſ
dem ſpēi ſint in eodē ſubiecto:ꝛ fruſtra fuerit inducta vl
tima forma cum prius fuerit ibi eadem ſpecie.Si autem
ſint diuerſe ſpe forma corpeitatis ꝛ vltima forma ſubſtā
tialis:tūc aut introducit̄ ante forme ſubſtātialis aduētū:
aut poſt:aut ſil.Si ante:puta ꝙ qn̄ ex aere generat̄ ignis:
corpeitas ignis introducitur ante aduētum forme ignis:
tunc ad introductionem talis corporeitatis:aut cedit for
ma aeris:aut non. Si corrumpit̄. ergo mā aliqn̄ erit ſub
corpeitatis forma ſolum ita ꝙ ſub nulla alia:quod etiam
ipſi qui tenent hāc poſitionē reputāt impoſſi̱e.Silr etiā ſe
quitur ꝙ ſit aliqd̄ cōpletū actu ſubſiſtēs in natura ꝛ hoc
aliqd:ꝛ per ꝯñs ꝙ nullā aliā formā ſubſtantialem poſſit
recipe. Hoc enīꝫ oēs ꝯcedūt eē īpoſſibile.ſ.ꝙ aliqd̄ per ſe
ſubſiſtēs nō corruptū in aliā ſpeciem tranſeat vt ad eius
veniat compoſitionem.Si autem dicat̄ ꝙ manet forma
aeris:tūc manebit ēt corporeitas cōueniēs forme aeris:ꝛ
ita erūt ibi due forme corporeitatis ꝛ due corporeitates.ſ.
aeris ꝛ ignis:qd̄ eſt impoſſibile eo ꝙ vel ambe vnirentur
īmediate materie prime:qd̄ non eſt intelligibile: vel vna
mediante alia:ꝛ tunc ſequerentur inconuenientia ſuppo
ſita:ꝛ ꝙ eſſent duo corpora in eodem loco que omnia ſunt
abſurda.¶ Si autem dicatur ꝙ forma illa corporeitatis
introducatur ſimul cum vltima forma ſubſtantiali: cum
iſte forme ſint diuerſe ſpecie(vt dictum eſt ſupra)ſequit̄
ꝙ vnius motus numero in vno ꝛ eodem inſtāti termina
tur ad diuerſas formas ſpecie:qd̄ eſt īpoſſibile.¶ Si aūt
dicatur ꝙ illa corporeitatis forma introducat̄ poſt intro
ductionem forme ſubſtantialis:ſequitur primo ꝙ cū cor
poreitas ſm̄ iſtos non ſit niſi a forma corporeitatis: ꝛ eſſe
ſubſtantiale:puta viuū vel animatuꝫ ſit ab anima.ꝙ aial
ſit aliquando ſine corpeitate aliqua:ꝛ ſine carnibus ꝛ oſ
ſibus:qd̄ omnibus ſeculis non eſt auditum. Relinquitur
ergo ꝙ forma vltima nō vniatur māe p̄me mediāte cor
poreitate aliqua:ꝛ ꝙ corpeitas ipſa ſm̄ ꝙ dicit ſubſtātiaꝫ
ꝛ corpeitatem phyſicaꝫ non ſit niſi ab vna ꝛ eadē forma:
que dat etiā vltimū ꝛ cōpletum eſſe ſubſtantiale.¶ Vlti
mo poteſt oſtēdi ꝙ nō ſolū nulla forma ſubſtantialis pōt
eſſe tale mediū in vnione:verum etiam vr̄ ꝙ nulla diſpo
ſitio ſeu accñs aliqd̄ vel aliqd̄ ſimile accñti:ꝛ hoc ex natu
ra eē ſubſtātialis. Nā cū mā nō fiat actu ens niſi per eſſe
ſubſtātiale:eē aūt nō ſit niſi a forma ſubſtātiali:īpoſſibile
eſt ꝙ aliqd̄ accñs p̄cedat in mā ſubſtātialē formam ꝙ ſit
mediū in ipſa vnione:alias ſequeret̄ ꝙ nō ens eēt ſubie
ctuꝫ accñtiū:ꝛ ꝙ mā ante eēt accñtalibus formis affecta
q̄ꝫ eſſet:vel rōnē entis haberet:qd̄ eſt impoſſibile. Quare
ſimpliciter dicēdū eſt ꝙ ſi alique diſpoſitiones precedāt
in mā formā ſubſtātialem:qꝛ tn̄ ille ſunt imperfecte:nec
ſunt inducte vt ſint:ſed vt diſponant ad eſſe: adueniente
forma perfecta ꝛ vltima:oēs neceſſario cedunt ꝛ corrum
punt̄:ita ꝙ ipſa vltima forma in ſe virtute continens oēs
illas que p̄ceſſerunt per modum diſpoſitionuꝫ īmediate:
nulla.ſ.forma ſubſtātiali media:nec mediāte aliq̄ diſpo
ſitione vel aliquo accñte:ſed per ſuam eſſentiam eſſentie
materie prime eſſentialiter ꝛ īmediate cōiūgitur ſicut ce
ra figure.¶ Ad p̄mū ergo dicēdum ꝙ materia prima de *Ad p̄mū*
ſe nullam perfectionem habet:vel actum:ſed quātum eſt
de ſe eſt ad oēs in potētia. Actus aūt ſiue perfectio in ipſa
materia cauſat̄ a forma.Et iō cū ſm̄ nām minus p̄fectū
includat̄ in magis p̄fecto quātū ad illud qd̄ eſt p̄fectiōis
in eo:ſicut parua lux in magna: ꝛ pars in toto: inde eſt ꝙ
ſm̄ naturā nunq̄ꝫ aliqd̄ perfectibile poteſt recipere maio
rem perfectionē quin etiam recipiat minorem. Minoris
autem perfectionis collatio nō oportet vt intelligatur ab
alio ꝛ alio fieri:ſed ab eodem ꝛ a quo maior confert̄. Nec
prius ſm̄ tēpus ſed ſolū ſm̄ nām originis:ſicut videmus
in totis p̄ātiuis quibus maxime ipſe forme aſſimilātur:
qꝛ poteſtas militis eſt imperfectior q̄ꝫ illa Ducis. Et ideo
poteſtas militis eſt in Duce quantum ad illud qd̄ perfe
ctionis eſt in ipſa:ſimiliter poteſtas Ducis eſt iperfectior
q̄ꝫ illa Regis:ꝛ ideo poteſtas ducis eſt in Rege. Nec eſt
poſſibile vt aliquis habeat poteſtatē Regis quin habeat
illaꝫ Ducis que preſupponitur poteſtati regie. Sed tamē
non oportet ꝓpter hoc ꝙ rex ſit p̄mo Dux ꝛ poſtea Rex:
vel ꝙ alia ſit poteſtas qua poteſt quantum poteſt Rex:ꝛ
alia qua pōt tātū quātum Dux eo ꝙ illa Ducis ꝛ militis
virtute continentur in vna poteſtate Regis: lꝫ ſm̄ intel
lectum ꝛ nām preintelligatur in ipſo Rege minor potē
tia maiori ſicut pars toti:ꝛ imperfectum perfecto. Et ſm̄
hūc modū intelligit̄ ꝙ mā ſit in potētia ad alias formas
mediātibus illis elemētorū:nō qꝛ ordinatim formas ſub
ſtantiales recipiat diuerſas:ſed qꝛ mā prima non recipit
illud qd̄ eſt principiuꝫ perfectionis forme niſi mediante
eo qd̄ eſt imperfectionis: cuiuſmodi ſunt forme elemen
torum:lꝫ tam maiorē q̄ꝫ minorē perfectionem ab eadem
forma recipiat. Vn̄ pꝫ ꝙ nō ſequit̄ ꝙ forma vlīa vniat̄
mediātibus formis elemētorū:ſed potius ꝙ nulla forma
ſubſtātialis poſſit dare māe aliqd̄ eē p̄fectius:puta ſentire
vel viuere:niſi etiā intelligat̄ illā eādē formam dare ſibi
eſſe minus perfectum:puta corporeū ꝛ calidū ꝛ frigidum
ꝛ hūi9.in quibus virtute ſiſtunt elementa. vt ſupra dictū
eſt. Puta ſicut p̄tās imperialis nō cōfert hoī Regiam di
gnitatē niſi preintelligatur ei conferre dignitateꝫ Ducis:
ꝛ ſicut nullus poteſt ferre centum libras:niſi preintelliga
tur ferre duas. Sic enim nec anima confert materie eſſe
ſenſitiuum niſi preintelligatur ei conferre eſſe corporeuꝫ.
vt dictum eſt. Sed tamen hoc non eſt niſi ſm̄ prioritateꝫ
que attenditur in natura originis:non ſm̄ prioritatē que
attenditur ſm̄ tempus vel ſm̄ diuerſitateꝫ forme. Unde
patet ꝙ qui ſic arguit non intelligit propoſitiones quas
inducit.¶ Ad 2m dicēdū ꝙ ſicut docet Phs in.8.meta. *Ad 2m*

nihil est cā vnionis mãe cum forma nisi agens specificuz ⁊ agens vle que pparant ⁊ diuidunt coaptando vel inci-nãdo diuersis formis diuersas partes mãe:⁊ hoc quidem facit per motum. Et ideo cū motus requirat corpus actu cū sit accidens: dico q materia ab agēte diuidit in diuersas ptes mãe sub diuersis formis ⁊ dimēsionibus q̄titatis: sicut pz q alali per motum generationis preparat debita ⁊ distincta para mãe per decisiones seminis ab eius suba. Sed tn̄ hoc nō est qz q̄titas dimēsionū sit pncipiuz effectiuum diuisionis mãe seu itroductionis vel vnionis forme: sed potius hoc ɔtingit per accidēs inquātū.s. cum mã sit ens in potētia: nec eē nec motui subijci pōt nisi sit actu sub aliqua forma. Unde pz q argumentuz nihil valet. Cum enim nulla actio vel passio vel opatio possit fieri circa mãm quin sit actu: ⁊ per ɔñs qn sit affecta aliqua qualitate: sic posset silr aliquis dicere. q qualitas est pn̄m vnionis mãe cum forma: ⁊ pn̄m oīuz alioꝝ. Et similr etiā cū mã nō creari potuerit nisi inq̄tum hz eē sub forma eo q terminus creationis est ens actu: possemus ēt dicere q

6 ɔ SL. pn̄m creationis mãe fuit forma. Et q deus non p se ⁊ immediate: sed mediante forma mãm creauit: que oīa sunt fal-

Ad 3m sa. ¶ Ad 3m dōm q aliud est formā introduci in mãm: ⁊ aliud est ipsam vniri mãe. Nā sicut pz aliqualiter ex supradictis lz forma vniat mãe pme: tn̄ illud ex quo aliqd generat opz eē actu sicut mã ex qua generatur ignis ante introductionē forme ignis semp opz q sit sub aliqua alia

Que mã sit necessitas pme dispōnis i q̄cūqz generatiōe. forma siue aeris: siue cuiuscunqz. Cuius rō est qz cū materia sit ens in potētia nunq̄ pōt denudata eē ab omni forma: ⁊ ideo cum forma ignis nō possit introduci in mãm aeris: nisi sit disposita ad formā ignis: opz vt mã illa disponat. Ex quo pz q ad introductionē forme necessarie requirantur alique dispositiones medie. Sed tn̄ ad vnionem forme cū mã impossibile est aliquid cōcurrere. Nā cum ille dispōnes sint quasi vie ad subalē formā: iō sicut i termino cessat via: ita adueniēte forma subali cedūt dispositiones ille. vnde nō seqtur q frustra laborauerit natura. Nam sicut ad terminū nō pōt perueniri nisi per viam: ⁊ tn̄ via cessat in termino: ita nunq̄ forma posset introduci nisi ex virtute illaꝝ dispōnum: ⁊ tn̄ adueniente forma cedūt nec fuerunt frustra: cū assecute sint finē ad quē erant.s. in-

Ad 4m troductionem forme. ¶ Ad 4m dicit q res nō dicit esse magis cōposita vna q̄ alia soluz qz in vna sint plures forme: sed potius qz in ipsa sunt plures pfectionum gradus. Et hoc dico in rebus corruptibilibus in quibus pp earuz imperfectionē ad multiplicationē pfectionū sequitur cōpositio ⁊ simplicitatis minoratio. Nā oīs forma fm eēntiaz est pn̄m imediatū eēndi ⁊ radix oium suarum potentiaꝝ: ipse aūt potētie eius sunt imediatum pn̄m opandi. Et iō essentia fm nãm nō deficit in his que necessario exiguntur ad operationes diuersas suarum potentiaꝝ eo q oīs essentia sue proportionetur virtuti. Cum aūt ad diuersas potētiarum opationes diuerse in mã dispōnes requirantur: opz q ipsa essentia diuersas ptes mãe diuersis ɔstituat pfectionum gradibus: vt.s. quasdam ɔstituat in eē carnis: quasdā in eē nerui: ⁊ sic de alijs fm q virtutum eius diuersitas requirit. Nec pp hoc sequitur q nō sit ibi nisi vnum eē substantiale: sed potius q sint ibi diuerse perfectiones vnam formā ⁊ vnum eē substātiale ɔñtes. Sicut nec Rex lz hēat oium pncipum dignitates ⁊ gradus pōt dici q non sit vnus pnceps: sed plures: sed potius dz dici q Rex ab vna sola potestate: q̄.s. est potestas Regia habeat vnū eē ⁊ vnus sit pnceps ad qd tn̄ esse multe perfectiones ɔsequunt. ¶ His aūt sic pmissis qn̄ dicitur q si aīa vel queuis alia forma vnit imediate mãe pme ⁊c. dicitur q si itelligatur de ipsa aie intellectiue eēntia vel eius

informaqz alterius forme solum: nō est verū: sed est necesse q imediate materie pme vniatur. Si aūt intelligatur de ipsa potētia itellectiua: dōm q nō seqtur: qz illa fm Philosophum nullius ptis corporis est actus. Si aūt queras de alijs potētijs: vtrum.s. vniant mãe pme. Dōm q non: sed potius vniuntur diuersis partibus mãe in diuersis iā perfectionū gradibus ɔstitutis per ipam aie eēntiaz ppa-rantē debitū eē ⁊ diuersum in diuersis partibus mãe sine diuersis virtutibus vel potētijs. Un̄ qn̄ dicitur q tūc oīs res naturalis eēt sola nuda mã cuz forma: pz q hoc argumentum nihil valet: nec quo ad apparētiam nec quo ad existētiam. Multū enim rudis est qui nescit q forma in nãlibus dat aliqd eē nãle ⁊ reale ipi materie. Ex mãe enī ⁊ forme ɔiunctione resultat realis q̄daz natura cōpositi: que nec est mã nec forma sed aliqd ab his causatū. Propter qd etiam phs in fine octaui metaphysice. vbi querit qd sit ipsa rei quiditas: dicit q nō est aliqd elntoꝝ cōponētium rem: sed aliqd resultans ex eis. Un̄ nō sequitur si forma vnit imediate mãe pme q res nō sit aliud q̄ mã nuda cū forma: sed potius q sit aliquod ex vtraqz compositione resultās: puta corpus aiatū rōnali aīa. Immo etiā tenēdo q aīa vniret mediāte corporeitate materie pme: adhuc stultū ⁊ puerile esset dicere q homo nihil aliud sit nisi aīa ⁊ mã pma ⁊ forma corpeitatis: qz cuz forma dans eē corporeitatis ipsi corpi: non sit corpus: sicut nec forma dans eē carnis est caro: sequeret q in hoie nec eēt corpus nec caro. sed q eēt sola mã pma ⁊ forma corpeitatis ⁊ forma carnis ⁊ aīa: q̄ oīa sūt ridiculosa. Posset aūt ista ɔñtia tolerari forte in artificialibus in qbus forme sūt accñtia ⁊ per ɔñs nullū dāt eē subale: vt dicamus q domus suba nihil aliud est q̄ lapides ⁊ ligna ⁊ cemētū sic ordiata. Lz etiā ista locutio fm phm in.8. metaphysice sit ipropria vbi expresse dicit q nō debemus dicere q domus sit lapides vel lateres: lz lapidea vel lateritia. Un̄ ēt nō sequitur q vna res nō sit cōpositior altera: cū maior cōpositio nō attendat in multitudine formaꝝ solū in rebus corruptibilibus. vt dictū ē: lz eē in multitudine pfectionū. Un̄ pz q argm rude habuit fūdamētū. ¶ Ad 5m dōm q vnū quodqz intātū est vnibile alteri inq̄tū q̄ in potētia ad illud. Et silr vnūqdqz intātū reducit aliqd in actū inq̄tuz est actu. Et iō cū mã fm eēntiā suā sit in potētia nihil reqrit dispōnēs eā vel dispōnēs formā per modū medij vnientis ⁊ cōiungētis ipa adinuicē: sed seipsis disposita sūt. vñ q reqrat dispōnēs mãm h non est qz eēntia materie pme de se nō sit vnibilis forme: lz qz (vt dictuz est) ante gnātionē materia est sub forma ɔtrarij: nec pōt illa abijcta per hoc alia introduci nisi materia ad ɔtrariuz disponat. Unde pz q dispositiones necessarie sunt ad introductionem forme: sed non ad vnionem.

¶ Utrum nō manētibus formis elemētorū in mixto possint remanere alique qualitates vel virtutes elemētoruz eedem numero. Articulus tertius.

Ad tertium sic pcedi: ur. Uidetur q corruptis i mixto elemētoꝝ formis alique qualitates eedez numero possint remanere in gnāto ⁊ corrupto. ¶ Dicit eni Phs in 2° de gnātione. q in habentib9 symboluz facilior est transitus. Cuius rationem assignās dicit q nō est tāta contrarietas. Ubi etiam dicit q cōia manēt: sed multa inueniuntur communia in generato ⁊ corrupto.s. corporeitas: dyaphaneitas: ⁊ multa huiusmodi. ergo aliquando accidētia manent in eodem numero. ¶ P. Quicquid nō habet ɔtrarium in illud nō pōt esse transmutatio: sed huiꝰ coia nō hñt ɔtrietatē in generato ⁊ corrupto quin potius hñt silitudinē. ergo in ipsis non est trāsmutatio.

Right-margin notes (beside the lines of the right column, in order): 3° de aīa t.cō.7. — T.cō.15. — T.cō.8. — Ad 5m — T.cō.25. — 2m argm

5ᵐ argᵐ. transmutatio. ¶ P. Cum in generatione concurrat ⁊ ab/
iectio forme ⁊ introductio: aut in eodem instanti vna for
ma abycitur ⁊ alia introducitur: aut in alio ⁊ in alio. Si
in eodem. ergo cum corruptio terminetur ad non ens: ge/
neratio autem ad ens simul in eodez instanti aliquid est
ens ⁊ non ens. Si autem in alio ⁊ in alio cum inter queli/
bet duo instātia cadat tempus medium: ex quo terminus
corruptionis est non ens: vel oportet dicere ꝙ in illo me/
dio tempore materia sit absqz aliqua forma qđ est impos
sibile. vel ꝙ ibi remaneant aliqua accidentia cū ipsa cor/
4ᵐ argᵐ. poreitate. ¶ P. Sensus nō decipitur in proprio obiecto:
sed nos videmus ꝙ quedam accidentia remanēt in mor/
tuo eadem que fuerunt in corpore viuo: sicut lineamenta
⁊ figura ⁊ huiusmodi: quare oportet concedere ꝙ ibi sint.
5ᵐ argᵐ. T.c.16. ¶ P. Tam vnio ꝙ̄ introductio forme in materiam ſm
sententiam Philosophi in. 8. metaphysice. est per actio/
nem agentis: sed cum actio agentis sit accidens: requirit
subiectum aliqualiter in actu: quare necessario oportet di
cere ꝙ remaneat ibi corporeitas cum aliquibus acciden/
6ᵐ argᵐ. tibus. ¶ P. Idem videtur ex actione elementi ⁊ qualita/
Ad oppositum. tum elementorum. ¶ In contrarium est: qꝛ cū ratio sup/
positi in materia causetur ex forma substantiali oportet
vt per separationem forme substantialis a materia corrū
patur suppositum seu indiuiduum. Sed destructa prima
substantia: que hic nomine suppositi vel indiuidui appel/
In predicamēto substantie. latur impossibile est aliqđ aliorum remanere ſm Phm
in predicamētis. ergo impossibile est vt in generato ⁊ cor
rupto aliqđ accidens remaneat idē numero. ¶ P. Prin/
cipio mutato necesse est ⁊ principiata mutari: sed diapha/
neitas ⁊ corporeitas ⁊ alia huiusmodi causantur a compo
sito qꝛ nec materia nec forma per se alicuius accidentis
per se causa eē potest. ergo oportet necessario vt ⁊ illa oīa
mutentur. ¶ P. Raritas ⁊ densitas sunt prime disposi/
tiones ⁊ qualitates materie: ac per hoc ad mutationem
earum oportet mutari omnes alias qualitates: sed ille mu
tantur. vt patet. ergo ⁊ alie.

Rñsio. **Respondeo** dicendum ꝙ cū omne accidens a sub
stantia trahat originem sue nature: ⁊
sui esse conseruationem: eo ꝙ accidentis esse est inesse ſm
T.cō.3.ē in metaᶜᵉ. Boetium ⁊ Phm: ex quo per corruptionē forme substā/
tia corrumpitur impossibile est omnino vt aliqua forma
vel aliqđ accidens seu aliqua dispositio eadē numero ma
neat in generato que fuit in corrupto. Nam cū forma sub
stantialis imediate vniatur materie prime. vt supra ostē/
sum est: materia autem de se sit sola potentia: oportet vt
omnis res ab ipsa forma substantiali ⁊ suum esse habeat
⁊ sue qualitatis naturam. Et cū omne qđ subsistit in ma/
teria subsistat per hoc ꝙ eius essentia est perfecta per eā:
oportet vlterius vt rationem suppositi vel subiecti ⁊ sub/
sistentis in actu acquirat a forma. Quare cum in genera/
to ⁊ corrupto sit alia ⁊ alia substantialis forma: oportet di
cere ꝙ ibi sit aliud ⁊ aliud suppositum ⁊ subiectuz. Et cū
T.c.8. omne qđ fit: fiat ex contrario ſm Phm. 5. ⁊ primo physi/
T.c.43. corum. Ea autem que sunt in eadez specie impossibile sit
contrarietatem adinuicem habere. sequitur vlterius ꝙ ge
neratum ⁊ corruptum habeant non solum diuersa eē nu/
mero: verum etiam diuersa specie: quare si ibidem mane/
ret idem accidens numero: sequeretur primo ꝙ accidens
transiret de subiecto in subiectum: dico diuersum in spe/
cie: qđ est impossibile. ¶ Secundo vō cum accidēs sit dis
positio subē: sequeretur ꝙ eadem dispositio numero eēt
oppositorum ⁊ diuersorum in specie. Que cuz sint impos/
sibilia dicendum simpliciter ꝙ nihil in generato ⁊ corru/
Ad pᵐ. pto potest dici idez numero remanere. ¶ Ad primū ergo
dicendum ꝙ non dicuntur habere symboluz: iđ qꝛ aliqua
forma in qua cōueniunt non destruatur: sed qꝛ minor est
cōtrarietas contrarij ad mediū: ꝙ̄ contrarij ad extremū:
ideo facilior transitio est: eo ꝙ non oportet ꝙ sit aliqđ per
se corrumpēs: sed corrūpitur soluz illud cōmune: vel sym
bolum per accidens. Et si dicitur. manent cōmunia: verū
est eadez spē: ⁊ non numero: qꝛ hoc est impossibile. ¶ Ad Ad 2ᵐ.
2ᵐ dicendum ꝙ illa propositio tenet in his in que aliqđ
per se mutatur: vel que per se corrumpuntur. huiusmodi
autem cōmunia non per se corrūpuntur: sed per accidēs. Ad 3ᵐ.
vt dictum est: nec in ea aliquid per se mutatur. ¶ Ad 3ᵐ
dicendum ꝙ circa istud argumentum diuerse dantur so/
lutiones. Sed omissis opinionibus aliorum ⁊ earum im/
probationibus. dicendum ſm sententiam Phi in. 8. phy/ T.c.6.
sicorum. ꝙ cum tēpus non cōponatur ex instātibus sicut
nec linea ex punctis: sicut inter lineā ⁊ punctū nullum est
mediū: ita nec inter tēpus ⁊ ipsuz nunc. Et ideo quādocū/
qz ex corrupto aliquid generatur: materia in vltimo instā
ti est sub forma noua: in toto autez precedenti esse tēpore
est sub forma abycienda. Unde sicut non est mediū inter
nunc ⁊ tēpus: ita nec inter abiectionē vnius forme ⁊ intro
ductionē alterius. Unde quando queritur vel in alio: vel
in eodē instanti. dicendū ꝙ cum in mutationibus subitis
proprie non sit fieri: sed factū esse: si generatio ⁊ corruptio
sumantur prout sunt motus: dico ꝙ introductio vel abie/
ctio prout sonat fieri ⁊ motum: nec sunt in eodē instanti:
nec in diuerso: sed in tēpore. Si autē sumantur prout di/
cunt mutationes subitas: sic in eodē instanti est abiectuz
esse ⁊ introductum esse. Et hoc non est inconueniens cuz
abiectio vnius sit introductio alterius. Et quādo dicit ꝙ
termini sunt oppositi. s. ens ⁊ non ens dicenduz ꝙ lz sint
oppositi respectu eiusdem ⁊ sic non possint simul esse: nō
tamen respectu diuersoruz. Nā quando ex aere factus est
ignis: corruptio terminatur ad non aerem: generatio autē
ad ignē. Similiter autez eadē materia ⁊ est non aer: ⁊ est
ignis. Propter qđ dicitur ꝙ semper māe annexa est pri/
uatio. Nec est intelligendū ꝙ lz corruptio aeris terminet
ad non aerē: ꝙ non terminetur ad nō ens simpliciter: vel
ꝙ remaneat sine aliqua forma. Nā cū forma aeris vniat
imediate materie prime: idē est terminari ad non aerem
qđ est ad non ens simpliciter. Qz autē illud nō ens simpli
citer in eodē instanti fiat per aliā formā: ⁊ factū ens actu
sit: qꝛ idē est ibi fieri ⁊ factū esse: hoc est per accidens in/
quantum alia forma est introducta: eo ꝙ corruptio vnius
est generatio alterius. Non autē dico ꝙ per accidens: qꝛ
non per se intendatur ab agente: sed qꝛ non ex virtute ab/
iectionis habet esse forma que introducta est. ¶ Ad 4ᵐ Ad 4ᵐ.
dicendum ꝙ obiectum proprium sensus visus est color:
ille autem in viuo ⁊ mortuo manifeste mutatur. Ex argu
mento autem potius haberetur ꝙ non remaneret ibi idē
titas formarum ꝙ̄ contrarium. Forma autē substātialis
⁊ idē ⁊ diuersuz potius ptinent ad intellectū ꝙ̄ ad sensuz.
⁊ ideo vtrū hec sint eadē numero aut non: non est sensus
iudicare: sed itellectus. ¶ Ad 5ᵐ dicēdū ꝙ vnio materie Ad 5ᵐ.
cum forma est actio agētis non proprie loquendo: sed est
effectus seu terminus actionis ipsius: actio autē precedit
vnionem tanꝙ̄ causa effectus. Et ideo cum ante vltimuz
instans vnionis materia sit sub actu forme abyciēde: nō
est inconueniens in ipsa fundari ⁊ recipi actionem agen/
tis. Et si dicatur iterum de vnione ꝙ est accidens. dicen/
dum ꝙ vnio cum sit subita mutatio in ipsa est idem vni/
ri ⁊ vnitaz esse. Tale autē accidens fundatur in ipsa sub/
stantia iam vnita sicut ⁊ creatio in creatura. ¶ Ad 6ᵐ Ad 6ᵐ.
dicendū ꝙ ex hoc non concludit idētitas numeri sed spe
ciei. Et sic cū laude Dei finiuntur questiones de Formis:
qui sit benedictus in secula seculorum. Amen.

¶ Diui Roberti Linconiensis super octo libros Physicorum breuis ⁊ vtilis Summa feliciter incipit.

IN primo libro Physicorū cui⁹ subm̄ est corpus mobile simplr̄:nō ɔctū. determiat Phs de pncipys corporis mobilis ipsius ɔstituētib⁹ ⁊ sunt principia nāe siue corporis mobilis tria.s.mā forma ⁊ p̄uatio. ¶ Mā est illud qd se hz ad formā:sic es ad statuā: ⁊ lignuz ad lectū: ⁊ vir sic informe se hz ad formā anteq̄ ipsaz recipiat. Uel mā est illd ex quo fit res ⁊ manet in re. Semp mā ē in quā vnūqdqz cōpositū nāle resoluif. ¶ Proprietates māe sunt tres. Pria. Mā nō est scibilis nisi p cōparationē ad formā. Cū oē qd itelligif per formā itelligaf. Mā aūt de se formā nō hz:cum sit potētia pura. Jō de se nō scif nec itelligif:sed per cōparationē ad formā. Scda. Mā est vnū pncipiū cōe oib⁹ trāsmutatiōib⁹: ⁊ est vnuz nō per aliquā formā vnā:sz per p̄uationez cuiuslibet forme. Est.n.in potētia ad quālibet:nullā habēs ītra sui nāz fm Phm ⁊ Cōmētatorē. Tertia. Mā est ingenita ⁊ icorruptibilis:qꝛ si mā generaref oporteret aliquid subyci ex quo generaref:sz hoc nō pōt eē aliud ab ipsa mā:qꝛ mā ē primū subiectū ex quo fit vnūqdqz. Si igif generaretur mā sequeref mām eē anteq̄ generaref:qd est falsuz:cum generatio sit ꝓgressio de nō eē ad eē. Et pp eādē rōnem mā nō corrūpif:qꝛ oē qd corrūpif in mām pmā resoluif. nā ipsa manet in tota trāsmutatione fm Phm. Si igitur corrūpaf.ipsa resoluif in seipsam. ⁊ per ɔñs postq̄ corrūpif.est talis q̄lis p̄us fuit:ɔsequēs est falsuz: cū corruptio sit ꝓgressio ab eē ad nō eē: ⁊ sic pz q mā nō est generabilis nec corruptibilis. Et hoc est vez per se:per accñs autē hñ pōt. ¶ Forma est illud qd dat eē rei. Est aūt forma triplex. Una est que fm eē ⁊ ɔsiderationē est in mā: ⁊ est de qua considerat Phs naturalis. Secunda est de qua considerat mathematicus que abstrahif a motu ⁊ a materia nō fm eē:sed fm ɔsiderationē:qꝛ geometria non intēdit de linea vel de circulo inquātū auri vel eris.sz simplr de illis ɔsiderat. ⁊ sic fm itellectū abstrahit a mā: ⁊ tñ si sint. sunt in mā. 3ª est illa de qua ɔsiderat metaphysicus q̄ abstrahif a mā ⁊ a motu fm se: ⁊ fm ɔsiderationē:cuiusmodi sunt itelligētie ⁊ alie subē separate.s.deus. ⁊ aīa. ⁊ huiḿ. ¶ Priuatio est carētia forme in subo apto nato. ¶ Sciēdū q duo sunt pncipia per se.s.mā ⁊ forma: qꝛ ex illis fit vnūqdqz cōpositū nāle. Tertiū vō ē pncipiū per accñs.s. priuatio que nō est pncipiū ipsius reisz fieri. ¶ Cōditiones pncipioꝝ sunt tres. Pria q pncipia non fiūt ex alys. Scda. Oia fiūt ex ipsis. Tertia. Ipsa non fiunt ex alterutris.i.vnū nō fit ex alio altero:sicut mā nō fit ex forma nec ecōuerso. ¶ Dubitaf an sint tria pncipia tm̄:ita q nō plura nec pauciora tribus. Et q non sint tria principia. probaf.qꝛ pncipiū ⁊ primū sunt idē:sz tm̄ est vnū p̄m.igif tm̄ est vnū pn̄m.ergo nō sunt tria. ¶ Itē. Illa sunt sufficiētia pncipia cuiuslibet rei ex qbus fit res. Sz ex duob⁹ pncipys sicut ex mā ⁊ forma fit res.igif illa sufficiūt.igitur nō sunt tria. ¶ Itē Cuiuslibet pncipiati sunt duo pncipia per se:sed ifinita sunt pncipiata cuiꝰ sunt idiuidua.igitur infinita sunt pncipia.non igif tm̄ tria. ¶ Huic dubio respondef q pncipia vere sunt tria:sicut dictū est. Sed nō tria.nec genere.nec spe.nec numero. Nō genere cū decē sint genera pria: ⁊ cuiuslibet generis sint tria principia:vt sic nō forēt tria pn̄ᵃ fm genus. Nō spe pp eādē rōnē cum multo plura sint spēs q̄ gn̄a. Nō nūero. qꝛ pncipiata sunt infinita. ⁊ sic forēt ifinita pn̄ᵃ nūero. Sz sunt tria pn̄ᵃ fm proportionē.i.fm mēsurā:qꝛ sic sunt tria pn̄ᵃ hui⁹ cōpositi:eadē ꝓportiōe sunt tria pn̄ᵃ hui⁹ cōpositi. ⁊ sic de alys.

Propri-etates māe sunt tres.

Forma tri-plex.

Tria ex-sunt pn̄ᵃ.

Dub⁹ an pri-ᵃ sint tm̄ tria.

¶ Ad p̄m rñdef q pn̄m est duplex.s.in gñe ⁊ extra genus. Nā tm̄ est vnuz pn̄m extra gen⁹.sz in gñe multa pnt eē pn̄ᵃ. ¶ Ad 2ᵐ dōm q tm̄ duo sunt pn̄ᵃ p se: ⁊ tertium p accñs. ¶ Ad 3ᵐ dī ɔcedēdo q ifinita sunt pn̄ᵃ fm numez.sicut dctm̄ est: ⁊ tria sz ꝓportionē. ¶ Dubitaf de h qd dicit q cōtraria nō fiūt ex alterutris. Nā Arist.in lib⁹ pdicamētoꝝ dicit.q in ɔtrys ⁊ in alterutrus possibile est fieri mutationē: ⁊ per ɔñs ɔria fiūt ex alterutris. ¶ Itē fm phm ex albo fit nigrū: ⁊ ista sunt ɔria:igif ɔria fiūt ex alterutris. ¶ Ad pmū rñdef: ⁊ dicif q tex.Aristo. hz sic intelligi.q subm vt exñs sub.vno ɔrioꝝ iā pōt fieri sub altero.qꝛ subiectū nūc exñs calidū pōt iā suscipe frigiditatē: ⁊ nō sequitur:q ex forma vnius ɔry fiat altez.sicut ex albedine nigredo. ¶ Ad 2ᵐ pz per idē. Habet eni sic itelligi. ex albo fit nigrum h est ex re alba fit res nigra:ex nō ex albedine fit nigredo. ¶ Contra. Hec est vā per Phm. ex nocte fit dies: ⁊ tamē sunt forme contrarie. similiter forma vnius fit ex altera. ¶ Huic dicitur q h sic debet intelligi: q ex nocte.h est post noctem fiet dies. ita q li ex. dicit circunstantiam ordinis: ⁊ non circunstantiam materialem.

IN scdo libro phy. determiat Phs de causis corporis mobil.s.cā māli:formali:efficiente: ⁊ finali. Et qꝛ nā dī de causis vlr:iō diffinit pmo nām. Et pmo dat istā diuisionē. De nūero entiū q̄dā sunt nālia:quedā nō nālia. Naturalia sunt illa q̄ hñt in se pncipium sui motus ⁊ qetis. Nō nālia sunt illa q̄ nō hñt huiꝰ pn̄m: cuiusmodi sunt artificialia:sic lectus ⁊ idumētū ⁊ huiꝰ:qꝛ talia nō mouenf p se:sz per nām māe. ¶ Habēs nām est illud qd hz huiꝰ pn̄m. Scdm nāz sunt passiōes reꝝ nāliū: sicut ignis sursuz fm nām mouef. terra vō deorsuz. nam moueri sursuz ē passio ignis:moueri deorsū ē passio terre. ¶ Diffinitio nāe est ista. Nā est pncipium motus ⁊ qetis eius in quo est pmo ⁊ per se: ⁊ nō fm accñs. Dicit motus ⁊ qetis.qꝛ ea q̄ nāliter mouenf ad locū:nāliter qescunt in loco. Et hoc est vez de corpore nāli corruptibili. Sed nō cuiuslibet corpis mobilis:qd mouetur nāliter:est nā pn̄m quietis.qꝛ corpis celestis est nā pncipiū motus: ⁊ nō quietis. Sz pro tāto dicit q sicut nā est pn̄m motus: sic est nā principiū qetis. Sed ista pticula.eius in quo est. ponif ad dīam artificialiū:in qbus nō est nā. qꝛ que fiūt ab arte: nō fiūt a nā. Dicit p̄.ad dīam cōpositorū: in qbus nā est principiū motus. Nō tñ p̄:qꝛ nō mouenf a nā que cōposita sunt:sed per nām elemēti pdominātis. Dicit per se fm Cōmētatorē:qꝛ illud qd est per se ē magis vle q̄ illud qd est pmū. Oē eni qd est pmum est per se: ⁊ nō ɔuertif. Uel dicit per se:qꝛ nō per aliud. Nā in qbus est motus p aliud: nō nāliter mouetur:sed per accñs. Dicit.nō fm accñs.ad dīam coꝝ in qbus aliqd ɔuenit eē pncipiū motus:nō tñ per se:sed fm accñs. Sicut medicia in medico est pn̄m sanādi seipsum per accñs: ⁊ nō per se inquātū medicus. Similiter ois ars nata est agere in aliud subiectum ab eo in quo est: ⁊ hoc per se. Sed per accñs pōt agere in quo est: sicut ars medicie in medico. Et iō nature nō est tale pncipiū:cū nā sit pncipiū per se ⁊ nō per accñs:sicut dictū est. ¶ Natura dicif duob⁹ modis. Uno modo natura est mā vel substātiā subiecta vnicuiqz habēriū in se pncipiū motus ⁊ qetis. Alio mō dī nā forma ⁊ spēs que nō est separata a mā fm eē ⁊ fm rē. Sz vtroq mō dī nā forma q̄ mā:qꝛ p formā est res in actu:p mām in poᵃ. ¶ Dubitaf de diffōne nāe. Uidef q nō sit pn̄m:qꝛ pn̄m est in gñe relatiōis:cū pn̄m cuiusdā aut quorūdā sit pn̄m. Sz nā cū sit suba nō est in gñe relatiōis:qꝛ suba est ens absolutū.g̃ nā nō est pn̄m. ¶ Itē q nō sit pn̄m motus vī:qꝛ aliq̄ sūt q̄ semp qescūt: sicut

Explanatio diffinitiōis nāe.

Ad diffō nāe in bona.

sicut ptes cētrales terre.igit̄ rc. ¶ Item φ nā nō sit pn^m quietis vr̄.qꝛ aliqua sunt que semꝑ mouent̄.s.corpa celestia.igit̄ rc.ꝛ tn̄ in talibus nā nō est pn^m. ¶ Itē φ non sit principiū mot^9 eius in quo est ꝓbatio. Nā corpora celestia mouent̄ a pn^o extrinseco:sic̄ ab itelligētia:sic̄ dicit cōmētator.igit̄ nā nō est pn^m. ¶ Itē vr̄ φ diffō sit male data: qꝛ in illa diffōne ponunt̄ opposita:cū mot^9 ꝛ qes opponūtur ꝓuatiue. ¶ Itē vr̄ φ sit supflua:qꝛ si sit pn^m per se:nō est ꝯm accn̄s.ḡ supflue ponit̄ h̄ pticula ꝛ nō ꝯm accidēs. ¶ Huic dr̄ φ diffō nāe bn̄ dat̄.sic̄ pꝫ ex predictis. ¶ Ad primā rōnē dr̄ φ lꝫ sūba nō sit i genere relatiōis ꝑ se:pōt tn̄ eē ꝑ accn̄s:cū sit illud in quo fundat̄ relatio. ¶ Ad 2^m dr̄ φ in qbusdā nā est pn^m mot^9 tm̄:sicut in corporib^9 celestibus. In qbusdā qetis tm̄:sicut in ptibus cētralib^9 terre: in qbusdā vtriusqꝫ:sic̄ in generabilib^9 ꝛ corruptibilibus. ¶ Ad 3^m pꝫ ꝑ idē. ¶ Ad q̄rtā dr̄ φ in celo est motus duplex:actiuus:ꝛ talis est extrinsecus:ꝛ passiuus: ꝛ talis ē intrinsecus.Est.n.nā pn^m motus taꝫ actiui q̄ꝫ passiui. ¶ Ad 5^m dr̄ φ mot^9 ꝛ qes respectu eiusdē tm̄:sunt opposita:ꝛ sic nō ponunt̄ hic.Sꝫ a termio ꝛ in termino nō sūt opposita: ꝛ sic ponunt̄ hic. ¶ Ad sextā dr̄ φ lꝫ sequat̄.ē per se:ḡ nō est per accn̄s:nō tn̄ ꝓꝑ h̄ sequit̄ φ illa diffō sit superflua: qꝛ nō ponunt̄ respectu eiusdē:qđ reqrit̄ ad h̄ φ sit nuga^9 vel supfluitas in diffōne:ꝛ ē r φ idē significāt qđ nō ē vex in ꝓposito:qꝛ aliqd pōt eē ꝑ se aliq̄le:ꝛ ꝑ accn̄s tale: sicut terra grauis est ꝑ se:ꝛ ꝑ accn̄s. ¶ Cāe sunt q̄tuor.s. mālis formalis.efficiēs ꝛ finalis.Cā mālis ē illa ex qua fit res ꝛ manet in re:sic̄ es cā statue.ligna lapides ꝛ hui^9 sūt cā mālis dom^9:lana linū idumēti:ꝛ sic de alijs. ¶ Cā formalis ē illa cā q̄ dat eē rei:ꝛ h̄ siue sit cā formalis eēntialis siue accidētalis:qꝛ ꝑ formā est res in actu.v̄.g.aīa q̄ ē forma eēntialis dat subale corpi aīato.Albedo:nigredo:ꝛ hui^9 q̄ sūt forme accn̄tales dāt eē accn̄tale reb^9 qbus isunt:ꝛ ita quelibet forma dat eē rei. ¶ Cā finalis ē illa ꝓꝑ quā ista fiūt cū finis sit illud gratia cuius omnia alia fiunt. ¶ Cāusa efficiens est illa que est principium motus in his que fiūt: sicut pꝫ.Carpētator.n.qꝛ est causa efficiens domus primo mouet̄ ad formā dom^9.ꝛ sic de alijs. ¶ Modi cāꝝ sunt octo.s.duo pmi sunt ꝯm pus ꝛ posterius. cā pꝛior ē ars: siue scia.cā posterior est medic^9 siue hn̄s artē. Nā medic^9 nō sanat:nisi qꝛ hꝫ pmo artē medēdi. ¶ Alij duo modi sūt ꝑ se ꝛ ꝑ accn̄s.cā ꝑ se alicuius rei ē faciēs rē:sic̄ faciēs vel factor statue vel dom^9 ē cā ꝑ se statue vel domus.Cā v̄o per accn̄s aliēui^9 rei duplex ē.q̄dā tn̄ ꝑ accn̄s sic accidit faciēti statuā φ sit sor.vel Plato.q̄dā aūt accidit ꝑ accn̄s:sicut albū vel musicū siue grāmaticū.ꝛ hui^9. ¶ Alij duo modi sunt ꝯm potētiā ꝛ actū.cā ꝯm actū est edificator q actu edificat.scriptor qui actu scribit.ꝛ hui^9. Cā ꝯm potētiā ē edificator cum nō actu edificat. ¶ Alij duo vltimi modi sunt ꝯm cōpōnē ꝛ simplicitatē.vt polyclet^9 faciēs statuā ꝫ est cā statue.Ista cā est cōposita ex cā ꝑ se:qꝛ dr̄ cā faciēs statuā:ꝛ cā ꝑ accn̄s q̄ ē polyclet^9 siue sortes.iō dr̄ cā cōposita.Cā simplex vt polyclet^9 siue sortes cā statue vel vt faciēs statuā. ¶ Tres sūt ꝓprietates cāꝝ.p^a est φ in oi genere cāe q̄rēda est cā vltia q̄ ē vltia in ꝯsideratiōe:ꝛ pma in esse.vt si q̄rat̄ q̄re hō scribit:dōm φ qꝛ ē scriptor:q̄re ē scriptor:qꝛ hꝫ artē scribēdi.ꝛ hec ē vltia cā.Scđa ꝓprietas ē hec.effectuū vliū sūt cāe vles:ꝛ pticulariū pticulares. 3^a est.cātoꝝ in potētia sūt cāe in potētia:sic̄ dom^9 in po^a ē edificator in potētia.cātoꝝ in actu sūt cāe in actu: sic̄ domus vel edificiū in actu dicit̄ edificator in actu. ¶ Nō φ vnū ꝛ idē pōt eē cā ꝯrioꝝ:sꝫ diuersimode ꝯm pħm.sic̄ pn̄tia naute est cā salutis nauis:ꝛ eius absentia ē cā submersiōis eiusdē:ꝛ ista sunt ꝯria. ¶ Dubitat̄ de eo qđ dic̄:φ cā mālis ē cā.vr̄ φ nō:qꝛ illđ qđ de se est idifferēs ad multa nulli^9 ē cā:sꝫ mā ē hui^9 cū sit idifferēs ad oēs formas ꝯm pħm.igit̄ nulli^9 effect^9 ē cā. ¶ Huic dr̄ φ mā ꝯm φ ē indifferēs ad oēs formas nulli^9 effect^9 pticularis ē cā:sꝫ ꝯm φ determiat̄ ad vnā formā.sic est cā. ¶ Itē vr̄ φ cā formalis nō sit cā:qꝛ cā ē illđ ad cui^9 eē sequit̄ aliđ:sꝫ ad formā sequit̄ qditas rei q̄ nō ē aliđ a forma:cū qditas sit eadē cū forma cui^9 ē.igit̄ forma nō ē cā. ¶ Huic dr̄ φ qditas in reb^9 cōpositis ē mā ꝛ forma : ꝛ ē aliud a forma: est altera ps cōpositi:qꝛ i talib^9 qditas icludit totū.s.mā ꝛ formā. In reb^9 aūt simplicib^9:sic̄ in substantijs separatis: idē ē forma ꝛ qditas:qꝛ in talib^9 nō ē cōpō māe cū forma sꝫ eē cū eēntia. ¶ Itē vr̄ φ cā efficiēs nō sit cā : qꝛ effect^9 nō pōt eē sine sua cā:sꝫ effect^9 pōt eē sine cā efficiēte:sicut pꝫ φ dom^9 vel cultellus pōt eē:lꝫ nullus edificator vel fabricator sit.igit̄ rc. ¶ Huic dr̄ φ cā efficiēs duplex est.q̄dā tm̄ efficiēs:ꝛ q̄dā efficiēs ꝛ ꝯseruās effectū.Sic̄ sol est cā radij solaris siue illumiatiōis medij. Pꝛio mō loquēdo de cā ē p^a fl̄a.ꝛ 2^a mō pma vā ē ꝛ 2^a fl̄a. ¶ Itē vr̄ φ cā finalis vl̄ finis nō hēat rōnē cāe:qꝛ finis hꝫ rōnē vltimi. Sꝫ cā hꝫ rōnē pmi siue pncipij : ꝛ pn^m ꝛ p^m sūt idē:sꝫ p^m ꝛ vltimū sūt opposita.igit̄ finis nō ē cā. ¶ Itē si finis sit cā alicui^9.igit̄ vl̄ ꝯm φ ē.aut ꝯꝫ φ nō ē.nō ꝯm φ ē:qꝛ finis ꝛ termin^9 sūt idē:sꝫ hito termio vl̄ acqsito cessat mot^9.igit̄ finis ꝯm φ est nō hꝫ rōnē cāe respectu mot^9.igit̄ nec ꝯm φ non est.qꝛ illud qđ non est nullius est causa. ¶ Itez finis ē effect^9 oīum illaꝝ cāꝝ cū sit illud gr̄a cuius fiūt oīa alia.igit̄ nō est cā. ¶ Ad p^m dr̄ φ finis pōt dupl̄r ꝯsiderari vl̄ q̄ntū ad itētionē agētis.ꝛ sic ē in re pn^m.vel quātū ad executionē itēti:ꝛ sic hꝫ rōnē vltimi. Nā finis ē p^m in itētiōe ꝛ vltimū in executione:sꝫ cū h̄ stat φ sit cā:qꝛ finis ē cā cāꝝ ꝯm pħm. ¶ Ad 2^m dr̄ φ finis ꝯꝫ φ nō ē actu ens: est cā:ꝛ ꝯꝫ φ ē in itētiōe agētis mouet ipm agētē ꝛ sic hꝫ rōnē cāe.Tūc ad formā qn̄ dr̄.illđ qđ nō ē:nulli^9 ē cā:verū est de eo qđ nō ē in re nec i itētiōe agētis. sꝫ finis lꝫ nō sit in re:tn̄ pōt eē ꝛ ē in intētiōe agētis ꝛ sic hꝫ rōnē cause. ¶ Ad 3^m dr̄ φ lꝫ finis sit effectus oīum aliaꝝ cāꝝ quātū ad eē:tn̄ nulla est cā nisi ꝑ finē:qꝛ q̄ntū ad rōnē cāliratis: finis ē cā aliaꝝ cāꝝ. ¶ Casus est cā ꝑ accn̄s i illis q̄ fiūt i miori pte ab agente ꝓꝑ aliqd.v̄.g.Si aliqs iret ad foꝝ cā emēdi:ꝛ ibi iueniat debitorē a quo recepit pecūiā:tūc iuētio debitoris ꝛ receptio pecūie:forēt a casu:qꝛ fiūt i miori pte:qꝛ debitor nō fuerat ꝯsuet^9 in loco iueniri. ¶ Fortūa est cā ꝑ accn̄s in hiis q̄ fiūt ab agēte ꝓꝑ aliqd ꝛ in miori pte ꝯm ꝓpo^m. ¶ Propetates fortūe sūt due.Pria.Fortūa est ifinita:qꝛ res fortūata pōt eē [illegible] causis accn̄talib^9 ifinitis.Scđa.Fortūa [illegible]uplex:qꝛ q[illegible] fortūa dr̄ bona:ꝛ q̄daꝫ mala.Bona qn̄ aliq[illegible] bonū euenit:mala qn̄ aliqd malum euenit. ¶ Cāus ꝛ fortūa differūt dupl̄r.Uno mō:qꝛ cāus est i hn̄tib^9 ꝓpositū.ꝛ nō hn̄tib^9.fortūa v̄o solū i hn̄tib^9 ꝓpo^m.Alio mō qꝛ casus ē i hiis q̄ iueniunt̄ ex̄ cursū nāe.fortuna aūt nō.Un̄ si gn̄aret̄ hō cū sex digitis vl̄ trib^9 mānib^9 h̄ ē a casu:ꝛ nō a fortūa.3° mō qꝛ illa q̄ fiūt a casu i nālib^9 fiūt ꝯ cā itrīseca ipsi^9 rei:sic̄ hoiez generari cū sex digitis ē ex supfluitate cāe mālis:q̄ dr̄ cā itrīseca rei:sꝫ q̄ fiūt a fortuna fiūt ex cā extrīseca:sic̄ a cā efficiēte:cū cā efficiēs rei nō sit de nā rei:sicut edificator nō est de nā dom^9:ꝛ sic de alijs. ¶ Sciēdū φ casus ꝛ fortuna reducunt̄ ad cām efficiētē.Rō est ista.Illa q̄ fiūt a casu ꝛ a fortūa:fiūt a nā vl̄ intellectu:sꝫ nā ꝛ itellect^9 sūt cāe efficiētis ꝑ se:sequit̄ igit̄ φ casus ꝛ fortūa sūt cāe efficiētis per accidēs. ¶ Dubitatur vtꝝ aliqua eueniūt a casu ꝛ a fortuna.Uidet̄ φ nō:qꝛ quecūqꝫ hn̄t cām determiatā sui euēt^9 de necessitate eueniunt.Sed oīa que eueniunt hn̄t cām determinatam sui euētus.ergo oīa q̄ eueniūt:de necessitate eueniūt:ꝛ ꝑ ꝯn̄s nō eueūt aliq̄ a cāu ꝛ a fortūa.Probō miorē.Oīa q̄ eue

R. ido

An forma sit causa

An efficiens sit cā.

An finis sit causa

Casus qd sit.

Fortuna quid sit.

An mā sit causa.

An fortuna et casua lia dētur.

niunt:euenlũt ita ab vna cã ꝙ nõ ab alia: ꝛ sic hñt cãz determiatã. ¶ Itẽ si aliqd sit futuꝝ: ds scit illõ fore: ꝛ ꝑ ꝯñs nõ põt nõ fore. Et vltra. igit̃ de neccitate erit: ꝛ ita nõ erit a casu. Istõ ꝯfirmat̃. Nã de⁹ scit oĩa cui⁹ scia ẽ ĩfallibilis.

Cã dr̃ terminata dupliciter.

¶ Ad p̃ᵐ dr̃ ꝙ cã determinata põt eẽ duplr̃. Uno mõ qr ita hʒ ordinẽ ad effectũ ꝙ effect⁹ ille ab alia cã nõ põt ꝑduci: ꝛ talis effect⁹ de neccitate ꝑducit̃. Alio mõ qr ẽ cã assignata ad ꝑducẽdũ: nõ tñ hʒ ordinẽ ad effectũ determiatũ ꝑducẽdi: ꝛ talis effect⁹ casualr̃ ꝑducit̃. ¶ Ad ſm dõm ꝙ si aliqd sit futuꝝ: de⁹ scit illud fore sicut erit: qr si futuꝝ sit neccariũ: de⁹ scit illõ fore necessariũ: sicut solẽ oriri cras vel lunã eclipsari: ꝛ sic de alijs: si autẽ futurũ sit cõtingẽs ad vtrũlibet: deus scit illud fore contingenter.

In tertio libro phicoꝝ determiat Phs de motu ꝛ infinito. Et ꝓ'o dat diffõnẽ mot⁹ duplicẽ. Pria ẽ hec. Mot⁹ ẽ act⁹ entis in po° ſʒ ꝙ in potẽtia est. v.g. Rei alterabilis iquãtũ alterabilis ẽ ꝛ nõ iquãtũ alterat̃ actu ẽ alteratio act⁹: ꝛ sic de alijs speb⁹ mot⁹. Et hec diffõ est formalis. Alia diffõ est illa ꝛ est nobis manifestior cuꝫ sit mãlis. Mot⁹ est act⁹ mobilis ſm ꝙ mobile. v.g. Res dũ est in motu tũc dr̃ eẽ mot⁹: ꝛ nõ qñ est in mot⁹ termio ad quẽ: qr tũc cessat mot⁹ acqsito termio: ꝛ sic de alijs speciebus mot⁹. ¶ Et est sciẽdũ ꝙ mot⁹ ẽ in mobili vt ĩ subo: ꝛ in mouẽte vt in cã efficiẽte: cũ mot⁹ sit act⁹ mobilis inquãtũ mobile: ꝛ idẽ est actus quo mouẽs mouet ꝛ mobile mouet̃. Sicut eadẽ est via ab athenis ad thebas ꝛ ecõuerso ſm subm. ẽ tñ alia ſm rõnẽ. Nã mot⁹ in mouente est actio. in mobili passio est: ꝛ tñ idẽ est mot⁹ realr̃: ſʒ nõ formalr̃. ¶ Sciẽdũ ẽ ẽt ꝙ mot⁹ in cõi repit̃ in q̃tuor generib⁹. s. suba: q̃litate: q̃titate: ꝛ vbi: qr mot⁹ nõ ẽ ꝑter res motas: ſʒ est in ipsis. Sʒ res mote aut sunt in genere subẽ: aut in q̃litate: aut in q̃titate: aut vbi: ꝛ non ex̃ hec genera. igit̃ mot⁹ reperit̃ in istis q̃tuor generib⁹ ꝛ nõ extra: ita ꝙ in quolibet istoꝝ q̃tuor geneꝝ reperitur motus: qr in vnoquoqꝫ istoꝝ quatuor geneꝝ sunt due forme: q̃rũ vna nobilior ꝛ alia vilior. Sicut in suba cũ fiat trãsmutatio ĩ formã subalẽ que est nobilior forma: erit sic vna spẽs mot⁹: que dr̃ generatio. Cũ igit̃ fit trãsmutatio ĩ formã viliorẽ: que ẽ ꝑuatio forme subalis: tũc dr̃ fieri alia spẽs mot⁹: vt corruptio: ꝛ sic in alijs trib⁹ generib⁹. Ex quo sequit̃ ꝙ tot sñt spẽs mot⁹ quot sunt spẽs entis acqsiti ꝑ motũ: ſʒ octo sũt spẽs entis cũ ĩ vnoquoqꝫ geneꝝ sint due. igit̃ spẽs motus erũt octo.

An diffõ motus sit bona.

¶ Dubitat̃ de p̃ᵃ diffõne motus. ꝛ vr̃ ꝙ nõ sit act⁹ entis in po° ſʒ ꝙ in potẽtia. Nã si sic. seqt̃ ꝙ entis in po° eẽt maxie mot⁹: qd ẽ ꝯ Phm dicẽtẽ ꝙ ens ĩ po° nõ mouet̃. ¶ Itẽ Actus ꝛ po° sunt dr̃e opposite. g̃ nõ debẽt poni in diffõne vna. igit̃.

Potẽtia dicitur dupliciter

¶ Ad p̃ᵐ dr̃ ꝙ ens in po° duplr̃ accipit̃. Uno mõ ꝑ eo qd est in potẽtia pura. i. in po° non ꝑmixta cũ actu: ꝛ tale nõ mouet̃: qr nullũ actuꝫ includit. Alio mõ pro eo qd in potẽtia ĩmixta aliquo mõ cuꝫ actu: ꝛ tale mouet̃. Unde motus est actus entis in potẽtia accipiẽdo potẽtiã sc̃do mõ: ꝛ nõ primo mõ. ¶ Ad zᵐ dicit̃ ꝙ duplex est actus. s. ꝑfectus ꝛ ĩperfect⁹. Uñ mot⁹ est act⁹ imperfect⁹: ꝛ talis act⁹ nõ oppõit̃ po° posite ĩ diffõne motus: cũ nõ sit pura po°. sicut dictũ est.

An mot⁹ sit in quatuor generibus.

¶ Itẽ dubitat̃ de h qd dicit ꝙ mot⁹ ẽ in q̃tuor generib⁹: qr in qnto dr̃ ꝙ motus nõ reperit̃ nisi in trib⁹ generib⁹. s. q̃litate quãtitate ꝛ vbi. ¶ Itẽ. Oĩs mot⁹ est a ꝯ̃rio in ꝯtrariũ: sed sube nihil ẽ ꝯ̃riuꝫ. igit̃ in suba nõ est mot⁹. ¶ Ad p̃ᵐ dr̃ ꝙ mot⁹ ꝑprie dictus est tñ in trib⁹ generib⁹. s. q̃litate: quantitate: ꝛ vbi. ſm ꝙ est acqsitio ptis post partẽ illi⁹ termini ad quẽ vadit: sed mot⁹ ĩproprie dict⁹ siue ꝯ̃ctus prout est egressio de potẽtia ad actũ: sic est in q̃tuor generib⁹. sine ẽt ĩ oĩb⁹: cũ ĩ q̃libet genere sit ꝑpa po° ꝛ ꝑpri⁹ act⁹. ¶ Ad aliõ dr̃ ꝙ in substãtia nõ est motus ꝑprie dictus p̃mo mõ: sed secundo mõ: ſʒ ad subaꝫ sit motus p̃mo mõ dictus.

Infinitũ quinqꝫ significat.

¶ Infinitũ dr̃ qnque modis. Uno mõ ꝙ nullã hʒ magnitudinẽ. ꝛ sic dr̃ pũctus ĩfinitus ꝛ qdlibet indiuisibile. Alio mõ qd hʒ magnitudinẽ ꝛ diminutionẽ indeterminatã tñ. ꝛ hoc mõ loquit̃ Phs de ĩfinito. Alio mõ qd hʒ magnitudinẽ q̃ ptrãsiri põt: sed nõ faciliter: vt via lõga dr̃ ĩfinita: qr cum difficultate est ptrãsibilis. Alio mõ qd hʒ magnitudinẽ de facili ptrãsibilẽ quãtũ est de se: ſʒ ĩpedit̃ per aliquod extrinsecũ: sicut ꝑfunditas maris. Quito in quo act⁹ seruat poᵗᵃᵐ ꝛ nunq̃ est in vltio actu: ſʒ semꝑ in potentia: vt appositio nũeri: ꝛ diuisio ꝯtinui. ¶ Uñ notãdũ ẽ ꝙ magnitudo ĩfinite q̃titatis eẽ nõ põt in actu: qr si foret talis magnitudo esset maior celo: ꝛ occuparet celũ: ẽt totũ vniuersum. Infinitũ est cuius cũ aliqd fuerit acceptum semꝑ ꝯtingit accipere aliqd extra ſni quãtitatẽ: ꝛ est semꝑ in po° ꝛ nunq̃ in actu.

Vtrũ de ĩfinito sit scia

¶ Dubitat̃ de ĩfinito vtꝝ sit scia: ꝛ arguitur ꝙ non. Nã oĩs scia est ꝑ demõstrationẽ: ſʒ de ĩfinito nõ est demõstratio. igit̃ de eo nõ est scia. Minor pꝫ qr de subo demõstratiõis opꝫ p̃cognoscẽ qd ẽ: ſʒ ĩfinitũ nõ hʒ qd: cũ nõ sit. ergo de ĩfinito nõ est demõstratio. ¶ Itẽ. De qd scit̃: per formã scit̃: ſʒ ĩfinitũ nõ hʒ formã. igit̃ nõ scit̃. Minor pꝫ: qr oẽ formatũ ẽ termiatũ ꝛ nõ ĩfiᵐ. ¶ Ad p̃ᵐ dr̃ ꝙ mior ẽ falsa. Et ad ꝓbationẽ dico. ꝙ duplex ẽ qd. s. rei ꝛ noĩs. Uñ ſʒ ĩfinitũ nõ hẽat qd rei cũ nulla talis res sit: hʒ tñ qd nominis. i. diffõnẽ cõĩter dictã. qd rei est diffõ vera ꝛ ꝑpria. ¶ Ad zᵐ dr̃ ꝙ ĩfinitũ de se nõ cognoscit̃ cũ sit potentie ꝑuatiuũ: ſʒ cognoscit̃ per suũ habitũ: qr ſʒ Phm p̃mo de aĩa. rectũ est iudex sui ꝛ obliq.

An magnitudo ĩfinita possit esse.

¶ Dubitat̃ an aliqua magnitudo possit esse actu ĩfinita. ꝛ videt̃ ꝙ sic. Diuisio ꝛ appositio sunt opposita: ꝛ diuisio habet fieri circa magnitudinẽ ꝛ in ĩfinitũ. igit̃ ꝛ appositio. Minor pꝫ. qr q̃libet magnitudo sensibilis ẽ diuisibilis in ĩfinitũ. Et maior pꝫ. Cũ opposita nata sint fieri circa idẽ si magnitudo sit diuisibilis in ĩfinitũ põt crescere: in ĩfinitũ apponẽdo. ¶ Itẽ ſʒ Phm motus põt velocitari in ĩfinitũ: sed mot⁹ nõ ẽ sine magnitudine. Si igit̃ motus velocitat̃ in ĩfinitũ. igit̃ magnitudo sup quã est mot⁹ erit ĩfiᵐ. ¶ Itẽ. Linea mathe̅ᶜᵃ est magnitudo ẽt in infinitũ ſm mathematicos. igit̃ magnitudo est ĩfinita. ¶ Itẽ. Qd cõgruit quãtitati põt eẽ in magnitudine: sed finitũ ꝛ infinitũ quãtitati cõgruũt ſm Phm supra in p̃mo. Igit̃ põt eẽ in actu in magnitudine. ¶ Itẽ. Opposita nata sunt fieri circa idẽ: sed finitũ ꝛ infinitũ sunt opposita. igit̃ si quãtitas sit finita. põt eẽ infinita. ¶ Huic dubio dicit̃ ꝙ nulla magnitudo nãlis põt esse infinita actu: qr si sic occuparet totũ vniuersuꝫ. Et ampli⁹ qr careret terminis. ¶ Ad p̃mũ dr̃ ꝙ appositio in ĩfinitũ: que resultat ex diuisione in ĩfinitum potest addi in infinitum: sed alia appositio nõ potest addi in infinituꝫ. ¶ Ad zᵐ dicitur ꝙ motus ſm rationem generalem potest velocitari in infinitum: sed non ſm rationẽ specialem: ideo non sequitur conclusio. ¶ Ad tertium dicitur ꝙ mathematici nõ ponunt lineam simpliciter esse infinitã: sed dicunt lineam sic esse ĩfinitam ꝙ ꝓtrahẽt lineam ſm magnitudinẽ vltra quãcũqꝫ quantitatem naturalem. ¶ Ad quartum dicitur ꝙ infinitum nõ repugnat magnitudini simpliciter: sed naturaliter. ¶ Ad quintum dr̃ ꝙ finitum ꝛ ĩfinitũ hñt fieri circa quãtitatẽ siue magnitudinem ſm ꝙ magnitudo est. ꝛ nõ ſʒ ꝙ nãlis est: sicut dictũ est prius.

Loci ꝓprietates sunt quinqꝫ.

In quarto li° physicoꝝ determiat Phs de loco ꝛ vacuo. ꝛ de tẽpore. Et p̃o de loco. cui⁹ sũt qnque ꝓprietates. Pria. Locus ꝯtinet locatũ: ꝛ nihil ẽ ipsi⁹ locati. Per h pꝫ ꝙ nõ est mã nec forma: sicut dixerũt antiq. Quelibet. n. forma ꝯtinet formatũ: ꝛ est tñ aliqd ipsius formati.

Materia

Mā vō non ꝯtinet sed ꝯtinetᷓ: ⁊ est aliqd ipsiꝰ rei. Scōa. Locus nō est maior nec minor locato: cuiꝰ ē locus ꝓpriꝰ alienꝰ. Locꝰ cōis ē q hꝫ locata multa: sicut celum aer ⁊c̄. Tertia. Locꝰ nō deficit locato: sepabile ē tn̄ ab ipo. Quarta. Ois locꝰ hꝫ sursū ⁊ deorsū. Quinta. Oē corpꝰ moueᷓ nāliter ad locū sibi ꝓpriū cū fuerit extra ipm nisi ipediatᷓ: ⁊ cū fuerit ibi qescit in illo nāliter. Locꝰ sic diffiniᷓ. locꝰ ē
An locus sit. vltima supficies corporis ꝯtinētis rē imobile pͥm. ¶ Dubitaᷓ verū locus sit. Et videᷓ ꝙ nō: qꝛ locus nō est elementū: nec est nā corporea: nec icorporea. igiᷓ locus nō ē. Probo assūptū. Nō ē elemētarū: qꝛ elemētatū ē corpꝰ. Neqꝫ ē elemētū: qꝛ sic ēt foret corpꝰ. Nec ē nā corpea: qꝛ tūc forent duo corpora in eodē loco. Nec est nā icorporea: qꝛ hꝫ magnitudinē. ¶ Itē. Oē qđ ē: est in loco ꝑ se vel per accidens. Si igiᷓ locus ē: erit in loco: ⁊ per ꝯñs loci erit locus in īfinitū: qđ ē falsū. igiᷓ illud ex quo seqᷓ. ¶ Item. Locꝰ nō cōtinet. Probo. Cōtinere ē agere vel pati: sed loco nō ꝯuenit actio neqꝫ passio: igiᷓ locꝰ nō ꝯtinet locata. Maior pꝫ. Minor ondiᷓ. Locꝰ ē q̄ntitas: sed ipsiꝰ q̄ntitatis nō est actio neqꝫ passio. ¶ Itē videᷓ ꝙ locus sit mobilis. Locꝰ est accñs corporis. igiᷓ moueᷓ ad motum corporis cuius est: qꝛ per Philosophū motis nobis: mouenᷓ ea que sūt in nobis: ſꝫ locꝰ est in locato: cū accidēs cōmune sit in eo. ¶ Itē. Locꝰ est equalis locato: ⁊ ecōuerso: ſꝫ corpꝰ locatū aliquādo est maiꝰ: aliqñ minꝰ. Minor pꝫ. qꝛ corpꝰ augeᷓ ⁊ diminuiᷓ. ḡ opꝫ locatū augeri ⁊ diminui. ¶ Ad pͥm dī ꝙ diuisio est isufficiēs. Nā locꝰ ē vltimū siue terminꝰ corporis. ⁊ tale nō est corpus: nec ps itegralis corpis. ¶ Ad 2ᵐ dī ꝙ maior ē vera sic itellecta. Oē qđ ē corpus vel pars corporis itegralis: siue accidēs i cōpositiōe corpis. oē tale est in loco: vel sicut terminꝰ in terminato. ¶ Ad 3ᵐ dī ꝙ locus hꝫ potētiam actiuā siue passiuā: ſm ꝙ est accñs nāle: sed nō ſm ꝙ quantitas nālis: ſꝫ hoc non sit perfecte. ¶ Ad 4ᵐ dī ꝙ nāliter est mobilis: formaliter imobilis. ¶ Ad 5ᵐ dī ꝙ si locatū augeᷓ nō seqtur ꝙ locꝰ sit auctꝰ: ſꝫ ꝙ locū maiorē locata obtinēt q̄ꝫ prius obtinuerunt.

Uacuū dī tribꝰ modis. Unoᵒ idiuisibile. Et sic nō est aliqđ corpꝰ: nec pt eē: sic pūctꝰ dī vacuū a quibusdā. 2ᵒ dī vacuū a qbusdā antiqs i q̄ nullū corpꝰ sēsibile grossū repiᷓ: vñ plenū aeris dixerūt vacuū. Tertio dī vacuū ꝑuatū oi corpe: susceptiuū tn̄ eiusdē sicut dixerūt Democritꝰ ⁊ Leucippus. pmo ⁊ scdo mō vacuū possibile
An vacuum sit. est: sed nō tertio mō. ¶ Dubitaᷓ an vacuū tertio modo dictū possit eē in nā. Et videᷓ ꝙ sic. Nā si vnū ꝯtrioꝝ siue ꝑuatiue oppositoꝝ sit in nā possibile est reliquū eē in nā: sed vacuū ⁊ plenū sūt ꝑuatiue opposita. Est enim vacuū priuatio pleni. igiᷓ si plenū sit in nā possibile est vacuum esse. ¶ Item. De nō ente nō est scia: sed de vacuo est scia. ergo vacuū est ens. ¶ Itē. Uacuum habet diffinitionē. ḡ vacuū est ens. ¶ Item Mobile aut recipiᷓ in pleno aut in vacuo. Nō in pleno: qꝛ tūc essent duo corpora in eodē simul. igitur recipiᷓ in vacuo. ⁊ per cōsequens vacuū est.
Ad pͥo intelligitur si vnū opposito[rum] ē in na[tura] ⁊ reliquum. ¶ Ad primū dī ꝙ maior habet sic itelligi. Si vnū ꝑuatiue oppositoꝝ fuerit in nā reliquū pōt esse. hoc est. si habitus alicuius ꝑuationis sit in nā: ita ꝙ pōt eē ⁊ non esse. ⁊ sua priuatio pōt eē in nā: sicut patet de visu ⁊ de cecitate. Sed plenū: ita se habet in natura ꝙ nō potest nō eē. igiᷓ vacuū nō potest esse. ¶ Ad scđm dī ꝙ de vacuo est sciētia per accidēs: nō per se aliquo modo. ¶ Ad tertiū diciᷓ ꝙ vacuū nō habet verā diffinitionē cuiusmodi est diffinitio spēi: sed diffinitionem nominis tm̄: ideo non sequitur ꝙ sit ens nisi ſm vocē tm̄. ¶ Ad quartū dī ꝙ hoc verbum recipitur. pōt denominare duo. s. receptū esse vel ipsum recipi: ⁊ vtroqꝫ mō mobile recipitur in pleno: nō tamē ex hoc sequitur duo corpora esse simul in vno loco.

Tēpus sic diffiniᷓ. Tps ē nūcrꝰ motꝰ ſꝫ pꝰs ⁊ posterius. Sꝫ nūcrus ſꝫ Phm dī dupl'r. s. quo nūcramꝰ: sicut duo tres: ⁊ quē nūeramꝰ sic res nūerate: sic duo boues vel tres. ¶ Scđo mō accipiᷓ i diffōne tpis. ¶ Dubitaᷓ an tps sit. Et vī ꝙ nō: qꝛ qđ est cōpositū ex nō entibꝰ ē nō ens: ſꝫ tps cōponiᷓ ex ꝑterito ⁊ futuro q̄ non sunt. igiᷓ tpꝫ nō est. ¶ Itē. Oē hñs partes si tpꝫ sit necesse est oēs eiꝰ ptes esse simul cū eo: sed tps hꝫ partes: quarū nulla est in actu. igiᷓ tps nō est. Minor pbaᷓ. qꝛ nihil stat de tpe nisi ipm nūc qđ est idiuisibile: ⁊ tale nō est tps: nec ps tpis cum diuisibile nō fiat ex indiuisibilibꝰ. ¶ Propter istas rōnes sciēdum ꝙ totū ⁊ pars dupliciter pñt ꝯsiderari. Quoddā est enim totū permanens cuius oēs partes simul sunt: sicut domus lapis ⁊c̄. Aliud est totū successiuū: sicut dies annus: cuius vna pars precedit aliā: ⁊ alia subseqtur: sicut ꝑteritum ⁊ futurum. ¶ Ad pͥmū igiᷓ dī ꝙ oē ꝑmanēs cōpositū ex nō ente ꝑmanēte est nō ens: ſꝫ de successiuis nō est verꝝ. ¶ Ad scđm dī ꝙ hec maior sic intelligitur de toto ⁊ partibꝰ permanentibꝰ ⁊ nō successiuis. ¶ Proprietates tēporis sunt sex. Prima. Uno modo cōuenit accipere numerū in tpe: ⁊ alio mō non. Prout enim est numerus cōuenit accipere numerū: sed put est nūerus motus: nō: cū sit ꝯtinuū: ⁊ oē cōtinuū est diuisibile in infinitū. Scđa. Tēpus nec ē velox nec tardū: ſꝫ multū ⁊ paucū. breue ⁊ lōgū. Tertia. Unū ⁊ idē istās est in toto tēpore. Quarta. Tēpus resoluiᷓ in se ſm circulū vt annus: qꝛ tēpus est mēsura motus circularis: sicut motus pͥmi mobilis: ⁊ nō recti. Quinta. Motus nō solū mēsuraᷓ a tpe: sed tēpꝰ a motu. Sexta. In vnoquoqꝫ genere est reperire vnū primū per qđ mēsuranᷓ ⁊ numeranᷓ oia illius generis: vt in numero vnitas. in genere pōderū vncia. Consimiliter esset accipere in tpe aliquod pͥmū qđ erit mēsura ipsius cuius est ipm instās. ¶ Dubitaᷓ. an vnū ⁊ idē instans maneat in toto tpe. Et videᷓ ꝙ non. Nā cuiuslibet tēporis determinati sunt duo instantia. i. pͥnᵐ ⁊ finis: sicut diei ⁊ hore: nō igiᷓ est vnū istans in toto tpe. ¶ Itē. Illa que fuerunt in vno anno ꝑterito fuerunt in aliquo instāti: ⁊ illa que erunt in vno anno futuro erunt in aliquo istāti: ⁊ illa que modo sunt sūt in aliquo istāti. Si igiᷓ idē instans sit in toto tpe: seqtur ꝙ oia illa que fuerūt in medio anno ꝑterito: ⁊ q̄ erūt in medio anno futuro: mō sunt: qđ vr̄ ipossibile. ¶ Ad pͥm dī ꝙ cuiuslibet tēporis terminati sunt duo istātia ſm eē accñtale: ſꝫ sit vnū ꝑ se ⁊ ſm suā subaꝫ. ¶ Ad aliud dī negādo ꝯñtiā: qꝛ istās manet vnū ⁊ idem in tēpore ſm subam variatū solum ſm esse accidētale: sicut aliquis homo vnꝰ ⁊ idem pōt esse aliqñ albus: ⁊ aliqñ niger: sic istās vnū ⁊ idē ē ꝑsens aliqñ: aliqñ futurū: aliqñ preteritū. ¶ Nota ſm Phm ꝙ instans se hꝫ ad tempus sicut pūctus ad lineam: qꝛ sicut pūctus nō est pars linee sic istās nō est pars tpis. Et sicut pūctꝰ diuidit duas lineas: ⁊ ꝯtinuat eas adiuicē: sic istās diuidit ꝑteritū tps a futuro: ⁊ ꝯtinuat ea adiuicē. Sꝫ ꝑ hoc differūt instās ⁊ pūctꝰ: qꝛ pūctus qescit ⁊ manet in linea: istās aūt nūq̄ qescit in tpe: ⁊ hoc qꝛ seqᷓ tpꝫ mobile qđ nō qescit. ¶ Nō dr̄iaꝫ inter illa vocabula nūc. tūc. qñ. iaꝫ. mō. oliꝫ. repēte. Nā nūc vno mō dī tps ꝓpinquū istāti preterito ſꝫ iproprie: ſm ꝙ dī venit nūc: qꝛ hodie venit. Tūc siue qñ: est tps determinatū ꝑ istās ꝑcedēs: ⁊ subsequēs: q̄ sunt termini illiꝰ facti de q̄ fit īqsitio: vt tūc destructa ē troia. tūc erit diluuiū. Iā. est tps ꝓpiquū ꝑteriti istāti siue fuerit ps ꝑteriti siue ps futuri. vñ qñ vidit. iā videt. iaꝫ vidit. Modo est tēpus ꝓpinquū ꝑteriti istāti: dūmō sit ps ꝑteriti: vt modo fuit bellū troie. Repēte est illud qđ est in nūc tpe insensibili. Sine repēte est tēpus nō sensibile ꝓpter eius paruitatē: ⁊ subito simil'r: ſm ꝙ dī gnātio ⁊ mutatio subita.

Side notes (right margin), in order: Dubꝰ an tps sit. · Totum ⁊ pars dupl'r. · Proprietates tēporis. · An istās idē sit in toto tpe.

Tꝛāſmutari aliqd ē tripl'r.

IN qnto li°phy.ꝺtermīat Phs ꝺ ꝺiuiſiōe motus i ſuas ſpēs. Et ꝺicit ꝑ ꝙ aliqd trāſmutari ꝺr trib⁹ mōis. Per accñs. vt cū ꝺr muſic⁹ ambulat. 2° ſm ptes: vt cū ꝺr corp⁹ ſanat: qꝛ oculus ſiue pect⁹ ſanat. Pꝛio ꝛ ꝑ ſe ꝑ h̄ excludit modū ꝑ mō ꝛ 2°mō ꝺctū: ex eo ꝙ ipz mouet ꝑ ꝛ ꝑ ſe. Et ꝑ h̄ ꝙ ꝺicit ꝑmo excludit mot⁹ ſʒ ptē. ꝑ illō vō qḋ ꝺicit ꝑ ſe ſiue ſm ſe excludit mot⁹ ꝑ accñs. Eſt aūt ꝑ ſe mobile aliqd ſʒ ꝺiuerſas ſpēs motus: ſic alterabile ē motus ſm alteratiōnē: ꝛ augmētabile ſm augmentū: ꝛ iterū i ſpe alteratiōis ꝺr ſanabile: qḋ mouet ſʒ ſanatiōnē: ꝛ calefactibile: qḋ mouet ſm calefactiōnē. ¶ Dicit aūt Phs ꝙ .5. reqrunt ad motū .ſ. mouēs ꝛ mobile: termin⁹ a quo: ꝛ termin⁹ ad quē: ꝛ tp̄s. ¶ Et nota ꝙ mot⁹ capit ꝺenominatiōnē a termīo ad quē: qꝛ iſte terminus acqrit ꝑ motū: terminus vō a q̄ ꝺepdit. ¶ Et ſciēdū ꝙ mot⁹ ꝑ ſe nō ē niſi i 3ꝛūs extremis vel medijs: vel 3ꝛadictorijs. ¶ Mutatio ꝑ ſe q̄drupleẋ ē. ſ. a ſubō i ſubm vt alteratio. a nō ſubō in ſubz vt gnātio. a ſubō in nō ſubm vt corruptio. Sʒ 4⁹ modus a nō ſubō in nō ſubm: eſt ipoſſis. Et vocat h̄ ſubz oē qḋ affirmatiue ꝺr ꝛ nō ſubm id qḋ ꝺr negatiue: nō qḋ ſuſcipit formā. ¶ Poſtea ꝺicit Phs ꝙ mot⁹ ꝓprie ꝺict⁹ ē tm̄ i trib⁹ gn̄ib⁹. ſ. i q̄ꝺtitate q̄litate ꝛ vbi. Sʒ ꝙ ſit in iſtis tribus ꝓbat. Nā i iſtis ē ſufficiēs 3ꝛietas reqſita ad motū: igit i iſtis ꝓprie ē mot⁹. Probat ꝯña. Nā ois mot⁹ eſt a 3ꝛio i 3ꝛiū. Qꝛ aūt nō ſit in plurib⁹ q̄ꝫ i iſtis: ꝓbat. Nā ſi i aliq̄b⁹ alijs eēt h̄ maẋie videret ꝺe ſubā: ꝛ ꝺe relatiōne: ꝛ ꝺe actiōe ꝛ paſſiōe. Sʒ i ſubā nō ē mot⁹. Nā ois mot⁹ ē a 3ꝛario i 3ꝛiū: ſʒ ſube nihil ē 3ꝛiū. g̃ i ſubā nō ē mot⁹. Nec ad relatiōēz ē mot⁹: qꝛ ad illā formā q̄ pt acqri alicui ſine aliq̄ mutatiōe reali facta i ipſo nō ē mot⁹: ſed ſic eſt ꝺe relatiōe. Igr̄ ꝛc. Maioꝛ ꝓbat. Nā ꝺeẋtrū ꝛ ſiniſtꝝ pñt acqri alicui nulla fcā i ipō mutatiōe reali. Nec ad actiōnē nec ad paſſiōēz ē mot⁹: qꝛ ſi ſic cū actio ꝛ paſſio ſint mot⁹: ad motū eēt mot⁹. Cōſeqns ē falſū: g̃ ꝛ añs. Nec eẋ h̄ ſeqt ꝙ actio ꝛ paſſio ſint mot⁹: qꝛ Phs arguit a ſili. Nā ſile ē ad actiōēz ꝛ paſſiōēz eē motū: ꝛ ad motū eē motū. Relinqt igit ꝙ mot⁹ ꝓprie ꝺict⁹ ē tm̄ i trib⁹ generib⁹ ſcilʒ q̄ꝺtitate: q̄litate: ꝛ vbi. Mot⁹ i q̄litate ē alte°a q̄litate ipfecta ad q̄litatē pfectā ꝛ eꝯ. Ad q̄ꝺtitatē pfectā ē augmētatio: eꝯ eſt ꝺiminutio. Mot⁹ ad vbi ꝺr loci mutatio. ¶ Immobile ꝺr tripl'r. Uno mō qḋ nō eſt aptū natū moueri. Alio mō qḋ ē ꝺe ꝺifficile mobile. ſic lapis eẋcellēs magnus. 3° mō qḋ ē aptū natū moueri: ipedit tm̄ ꝑ ſuū 3ꝛiū. ¶ Silr ꝺōz ꝺe illis q̄ ſunt necīa ad cognoſcēdū motū. ſ. gd ſit eē ſil: ꝛ gd ſit eē ſepatū: ꝛ gd tāgē: ꝛ gd 3ꝛiguū: ꝛ gd mediū: ꝛ gd 3ꝛſr ens: ꝛ gd habitū: ꝛ gd 3ꝛinuū. ¶ Silr āt ſūt ea q̄ ſūt in eodē loco: ſʒ ꝓprie ſm ſe: ꝛ nō ſʒ aliud. ¶ Sepatꝫ ſūt q̄ nō ſūt i eodē loco. ¶ Tāgere ꝺr ſiue 3ꝛigua: quoꝝ vltia ſūt ſil. ¶ Mediū eſt illud in q̄ 3ꝛinue mutat ſʒ nāꝫ qḋ natū eſt mutari ꝑus q̄ꝫ i extremis. ¶ Cōtinue mutatū aliqḋ ꝺr qḋ nō ꝺeſit rei ſuꝑ quā mouet aut pauſat. ¶ Cōſeq̄nter ſt ea iter q̄ nihil cadit eiuſdē gn̄is: vt linea linee: vnitas vnitati: ꝛ huiꝰ. ¶ Habitū ē qn̄ aliqd alteri 3ꝛſr ē: ꝛ tāgit ipz. ¶ Cōtinuū ſūt quoꝝ: vltia ſūt vnū. i. termin⁹ vn⁹. ¶ Mot⁹ ꝺr vn⁹ tripl'r. ſ. genere: ſpe: nūero. Un⁹ genē ꝺr ab vnitate forme gnālis: a q̄ ꝺr mutatio vnū. ſicut ois loci mutatio ꝺr mot⁹ vn⁹ ſʒ gen⁹ oi loci mutatiōi. Un⁹ ſpe ꝺr ille mot⁹ q ē vn⁹ ab vnitate ſpecifice forme. ſic ꝺealbatio ē oi ꝺealbatiōi eadē ſpe: ꝛ ſilr ꝺenig°. Sʒ mot⁹ ꝺe albedie i nigredinē: ꝛ ꝺe nigredie i albedinē. nō ē eadē ſpe: ſʒ genere. ¶ Et nō ꝙ nō ſufficit ad vnitatē mot⁹ ſpecifici ꝙ termi ſint idē ſpe: ſʒ opz ꝙ ſpatiū ſit idē ſuꝑ q̄ ſit mot⁹: qꝛ aliter mot⁹ circularis: ꝛ rect⁹ forēt idē ſpe. ¶ Motus vn⁹ nūero ē q hʒ vnū ſubz nūero: ꝛ vnā ſpēz ſpāliſſimā i q̄ ſit: ꝛ vnū tp̄s 3ꝛinuū: ſine iterruptiōe. Iō ad h̄ ꝙ mot⁹ ꝺicat vn⁹ ſimpl'r nūero reqrit ꝙ idē i q̄ ſit mot⁹ ſit ſimpl'r vnū: ꝛ opz ꝙ tp̄s ſit vnū ꝛ nō iterruptū: i ſuꝑ opz ꝙ ſpatiū vel forma ſit vnū ꝛ 3ꝛinuū. opz ēt ꝙ mobile ſit vnū ſimpl'r ꝑ ſe. ¶ Seqt ꝺe 3ꝛietate mot⁹ ad motū: q ē i .5. modis. Pꝛim⁹ ē. q ē ex eadē i idē. 2° q ſit ex 3ꝛijs termis. 3⁹ ē q ſit i 3ꝛios termios. 4⁹ q ē a 3ꝛio i 3ꝛiū. 5° ē. q ē ſʒ 3ꝛietatē vtriuſqꝫ termi: vt q ē ex vno 3ꝛio i aliud 3ꝛiū: 3ꝛi⁹ ei ē: ꝛ eꝯ. ꝛ nō ꝙ qes 3ꝛiat motui ſʒ ꝑn̄ cū ſit ꝑn̄ mot⁹. ¶ Sciēdū ꝙ nō q̄libet qes 3ꝛiat cuilibet motui. ſʒ qes ſm locū motui ſm locū. Quies ſʒ alteratiōēz motui ſʒ alteratiōēz: ꝛ ſic ꝺe augmētatiōe ꝛ ꝺe alijs motibus. motus q ē ex vno 3ꝛio i reliquū: 3ꝛiat qeti q̄ ē i alio. ꝛ qes q̄ ē i vno: 3ꝛiat ei q̄ ē i alio: vt ea q̄ i ſanitate ei q̄ ē in egritudinē.

Quot reqrant ad hoc ꝙ ſit vn⁹ mot⁹ nūero.

¶ Dubitatur vtrū mot⁹ ſit in q̄litate q̄ꝺtitate ꝛ vbi. Et ꝑ ꝓbat ꝙ nō i q̄litate. Nā mot⁹ ē acqſitio ptis poſt ptē illi⁹ termini ad quē tēdit: ſʒ i q̄litate nō ē ps poſt ptē: ideo in q̄litate non eſt mot⁹. Maioꝛ pʒ ꝑ Phm. Minoꝛ oñdit ꝑ auctorē ſex ꝑncipioꝝ. q ꝺicit ꝙ forma accñtalis ē cōponi 3ꝛigēs que ſimplici ꝛ iuariabili nā 3ꝛſiſtit. Sed illud qḋ i tali nā 3ꝛſiſtit nō hʒ ptē poſt ptē. igit forma accñtalis nō acqrit ꝑ motū: igit i q̄litate nō ē mot⁹. ¶ Itē ꝙ in q̄ꝺtitate nō ſit mot⁹: ꝓbo. Nā ois mot⁹ ē ꝑ 3ꝛietatē: ſʒ i q̄ꝺtitate nō ē 3ꝛietas: igit mot⁹ nō ē in q̄ꝺtitate. ¶ Itē ꝙ mot⁹ nō ſit in vbi vr̄. Nā vbicūqꝫ nō ē repiri magis ꝛ min⁹: nec 3ꝛiū. Sʒ i vbi nō ē repit magis ꝛ min⁹ ꝑ auctorē ſex ꝑncipioꝝ: g̃ i vbi nō ē mot⁹. ¶ Itē. Si in vbi eēt mot⁹: cū talis motus ſit motus localis 3ꝛtigeret ptrāſire medietatem ſpatij ſuꝑ qḋ ſit motus in medietate illi⁹ mot⁹: ꝛ ſic in ifinitū: ſʒ talis ꝺiuiſio q̄ ē i ifinitū nō ē ptrāſibilis. igit i ſpatio ſiue in vbi nō ē mot⁹.

An mot⁹ ſit i trib⁹ pꝺicam̄tis.

¶ Ad ꝑm̄ ꝺicit 3ꝛcedēdo maiorē. Ad minorē ꝺr ꝙ q̄litas ſiue forma accidētalis pōt ꝺupl'r 3ꝛſiꝺerari. Uel ſm eēntiā: vel ſʒ eē i ſubō. Pꝛio mō ē idiuiſibilis. ſ. ſm eēntiā: nec hʒ ptē poſt ptē ſm eēntiā. 2° mō ē ꝺiuiſibil. ſ. ſʒ eē i ſubō: ꝛ hʒ ptē poſt ptē. Sic pʒ ꝙ vnū ſubz hʒ plus ꝺe albedine q̄ꝫ aliō: ꝛ ſilr ꝺe colore: ꝛ ſic ꝺe alijs q̄ ſūt q̄litates: ſiue forme accñtales. ¶ Ad 2m̄ ꝺr 3ꝛcedendo maiorē. Ad miorē ꝺr ꝙ q̄ꝺtitas pt ꝺupl'r 3ꝛſiꝺerari. Uno mō ſʒ ſuā eēntiā: ſʒ ꝙ q̄ꝺtitas ē: ꝛ ſic nō hʒ 3ꝛiū. Alio mō ſm eē nāle: qḋ hʒ i reb⁹ nālib⁹: ꝛ ſic hʒ 3ꝛiū. Nā ſʒ eē nāle cōuenit ꝺare q̄ꝺtitatē pfectā ꝛ iperfectā: minimū ꝛ maximū ꝛ infra: ꝛ eẋ: ſūt 3ꝛia q̄ꝺtitati ſʒ eē nāle: g̃ pōt ineē 3ꝛietas i3 nō ꝑ ſe. ¶ Ad 3m̄ ꝺr 3ꝛcedēdo maiorē. Ad minorē ꝺr ꝙ ſuſcipe magis ꝛ min⁹ ē ꝺupl'r. vel itēſiue ꝛ ſm eēntiā: ꝛ ſic vbi nō ſuſcipit magis ꝛ min⁹. nec hʒ 3ꝛietatē. Alio mō eẋtēſiue ꝛ ſic ſuſcipit magis ꝛ min⁹ ꝛ hʒ 3ꝛietatē. ¶ Ad 4m̄ ꝺr 3ꝛcedendo totū arg̃m̄ vſqꝫ ibi. talis ꝺiuiſio ꝓcedit in infinitū. Ubi ꝺōm eſt ꝙ ire in ifinitū ꝺupl'r eſt: vel ſʒ actū vel ſm potm̄. Pꝛio mō nō pōt ptrāſiri. 2° mō pōt. Et arg̃m̄ ꝓcedit ac ſi 3ꝛtingeret actualiter ꝺiuidi infinitum.

Sōm eē ꝺiuiſibile ē ꝺupl'r.

IN ſexto li°phy. ꝺetermīat Phs ꝺe motu ꝺiuidēdo ipz i ptes q̄ꝺtitatiuas: ꝛ h̄ ſm ꝙ motus eſt qḋdā 3ꝛinuū. ¶ Dat igit q̄tuoꝛ ꝓprietates. Pꝛia ē ꝙ nullū 3ꝛinuū cōponitur ex idiuiſibilib⁹. vt linea ex pūctis: qꝛ idiuiſibilia ſiue pūcta nō ſunt 3ꝛinua: nec 3ꝛigua: nec 3ꝛſr entia: qꝛ vltima eoꝝ nō ſunt ſimul entia: nec ſunt vnum: cū idiuiſibile nō habeat partes quarū vna pōt eē terminata: ꝛ altera eius vltimū. Silr idiuiſibile additūz alicui nō facit mai⁹: igit nec cōpoſitū. nec idiuiſibile erit 3ꝛſr ſebris idiuiſibili. ſicut pūctus puncto: vel inſtans inſtāti: qꝛ iter qlibet ꝺuo pūcta cadit mediū. ſicut linea: ꝛ inter qlibet ꝺuo iſtantia cadit tp̄s medium: ꝛ ꝑ 3ꝛñs inſtantia non ſūt 3ꝛſr entia: iter q̄ nō cadit mediū eiuſdē gn̄is. ſicut ꝺue ꝺomus ſunt 3ꝛſr entia: iter q̄s nō cadit ꝺom⁹ media: ꝛ ſic

seqᷣ ꝙ nō ē imediat' istāti: vt pūctus pūcto. nec aliqḋ idiuisibile simplr alteri. Itē si continuū cōponeref ex idiuisibilib'. igit eēt diuisibile i idiuisibilibus. ꝯña fl3. cū ꝯtinuū fm Phm sit diuisibile i sp diuisibilia. igit nec mot': nec magnitudo: nec tps: nec aliqd ꝯtinuū pt cōponi ex indiuisibilib' simplr: cū vnūqḋq3 diuidat in illa ex qb' cōponit. Scḋa ꝓprietas ē illi' in q̄ fit motus. s. ipsi' tpis: ⁊ h̄ est ꝙ in istāti nō est mot' neq3 ges. s3 i tpe: accipiēdo istans fm ꝙ est simplr idiuisibile: ⁊ nō ꝓ tpe: q2 si in istāti foret mot' vel ges: seq̄ref ꝙ istās eēt diuisibile. Tertia ꝓprietas ē illi' in quo aliqd mutat: ⁊ h̄ est ꝙ oē qḋ mutat qn̄ mutatū est: ē in illo in quo primo mutatū ē. v. g. posito ꝙ aliqd mutetur a nō eē in eē: tūc deficit ab eo ex quo mutatū ē. igit illud qḋ mutatū ē a nō eē i eē deficit a nō eē. igit de necītate erit i esse: cū iter eē ⁊ nō eē nō cadat mediū. ¶ Et sciendū ꝙ i nulla mutatiōe ē accipe pm i q̄ cepit aliqd mutari nec mutatū eē: s3 ante qḋlibet mutatū eē p̄cedit mutari: ⁊ ꝯ i ifinitū. ⁊ nō s3 actū. sicut nec i motu ē dare pm. q2 oē qḋ mouet p̄us mouebat ꝑ Phm. Cui' cā hec ē. q2 tps i q̄ fit mot' ⁊ magnitudo: siue spatiū sup qḋ fit mot': ⁊ ip3 qḋ mouet: qḋlibet istoꝝ ē ꝯtinuū: ⁊ ēt ipe mot': ⁊ ꝑ ꝯña sunt diuisibilia i ifinitū. Vñ nec i tpe. nec i aliq̄ ꝯtinuo successiuo ē sumere pm. q̄re nec i motu vltimū ꝯtigit sumere. vñ i ꝑmanētib' ꝯtigit sumere pm: sed nō vltm. q2 ꝑ Phm nō ē dare vltimū rei ꝑmanētis i eē. s3 i successiuis ē dare vltimū: sed nō pm. sicut dcm̄ ē. ¶ S3 videt ꝑ rōnē çenonis ꝙ nihil possit moueri localiter. ⁊ ꝑ ꝯñs mot' localis nihil ē. Nā si aliqd determiate s3 locū mouet opz ꝙ p ꝑtrāseat medietatē spatij an̄ꝙ ad terminū ꝑueniat: ⁊ medietatē illi' medietatis: ⁊ sic i ifinitū. sicut argm ē i dictis p̄cedētib'. ¶ Itē. Si aliqd moueret localr, velocissime motū nūq̄ attigeret tardissimū. ꝯña ē ipoē. igit exñ seqt. Cōsequētia ondit sic. P̄cedat tardū ip3 velox ꝑ aliqḋ spam. ⁊ moueat vtrūq3 ꝯtinue. igit an̄ꝙ attigat term a q̄ ipsi' tardi: ip3 tardū aliqd ꝑtrāsibit de spatio: q2 non gescit: s3 ꝯtinue mouet. Et vltra an̄ꝙ velox ꝑtrāseat illḋ qḋ ꝑtrāsiuit tardū: tardū aliqd ꝑtrāsibit ð spa°. sic p̄us i ifim. ḡ velox nūq̄ attiget tardū vtrisq3 ꝯtinue motis. ¶ Itē3 qḋ ē i spa° sibi eq̄li: aut mouet i eo: aut gescit in eo. cū igit nō ꝯueit moueri i tali spa° ⁊ i q̄lib3 istāti mobile ē i spa° sibi eq̄li. igit in q̄libet istāti gescit: ⁊ ꝑ ꝯñs nūq̄3 mouet. ¶ Ad pm dr sic p̄us dcm̄ est i dubitatiōe p̄cedēti. s. ꝙ ꝯtinuū ē ifim s3 poam. ⁊ tale pōt trāsiri. ¶ Et sic p3 ad zam rōnē. ¶ Ad 3m dr ꝙ çeno dixit ip3 tpo cōponi ex istātib': qḋ nō ē veꝝ: iō nec mot' nec ges ē i istāti: s3 in tpe sicut dixit Phs. iō mobile nō ē i spa° sibi eq̄li nisi tm̄ i istāti. Et cū3 dr. Aut mouet aut gescit: negat ꝓpō: q2 h3 vitatē ð eo qḋ ē i aliquo i q̄ ē aptū natū moueri aut gescere ꝓ tali mensura tpis. ¶ Nō ꝙ ista sūt ꝓportiōabilia magnitudo motus ⁊ tps: ⁊ iō si vnū istoꝝ sit ifim. qḋlibet erit tale. ¶ Dubitat vtꝝ aliqḋ ꝯtinuū cōponat ex idiuisibilib'. Et vr ꝙ sic. Nā pūct' ē vbiq3 i linea qḋ nō eēt veꝝ nisi cōpōat ex pūctis. ¶ Itē Ari. i p° poste. dic. ꝙ suba linee ē ex pūctis: igit linea cōponit ex pūctis. ¶ Itē si spera mouet sup planū nō tāgit ip3 nisi i pūctis ꝑ Phm cū sperico ⁊ plano nō sit aliqḋ cōe nisi pūct'. igit cāt supficiē descriptā pūctis: ⁊ ꝑ ꝯñs ꝯtinuū pōt cōponi ex idiuisibilib'. Itē ꝑ Cōmētatorē istās fluēs cāt tps: s3 istās ē idiuisibile. ḡ idiuisibile cāt diuisibile: ⁊ h̄ nō nisi cōponēdo. ¶ Itē corp' nāle ex minimis cōponit. igit ꝯtinuū ex idiuisibilib'. Añs ē veꝝ. ḡ ꝯ. ꝯña p3 cū sit dare corpus minimū nāle s3 Phm i i° phy. ¶ Ad pm dr ꝙ pūct' ē vbiq3 i linea potētialr: nō actualr. ¶ Ad zm dr ꝙ Phs itelligit ꝙ in formali diffōne linee cadit punctus ⁊ nō aliter. ¶ Ad 3m dr ꝙ non est dare aliqḋ spheri cū simplr h̄ ifieri' nālr. ¶ Ad 4m dr ꝙ Cōmētator itellit sic. ꝙ istās fluit fm ꝙ est diuersū: ⁊ diuersū aliquo mō ē cā tpis: s3 nō istās ꝓpt' fluit. ita ꝙ moueat. ¶ Ad gntu3 dr ꝙ corpus pt dupl'r ꝯsiderari ⁊ eisdē modis minimū. s. vt ē qḋdā nāle: ⁊ vt est qḋdā q̄ntū: ⁊ ex talib' minimis pōt ꝯsiderari max m. z° igit mō pōt dari minimū: nō āt p° mō: q2 corpus nāle fm ꝙ est q̄ntum est ꝯtinuū. ⁊ ꝑ ꝯñs diuisibile i ifim. ¶ Dubitat. an motus possit eē i istāti accipiēdo motū ꝓprie: ⁊ istās simplr. Et vr ꝙ sic ꝑ Phm l. 7. phy si. Si aliqua vtus moueat aliqḋ mobile i aliquo tēpore: potētia duplicis vtutis mouebit in medietate tpis: igit prima cā cābit motū in istāti. ¶ Huic dicit ꝙ regula Phi habet itelligi de agentibus per motū ⁊ transmutationez. Prima aūt causa agit sine motu ⁊ transmutatione.

In septimo lib° phy. determinat Phs de motib': ⁊ de motoribus ⁊ mobilibus eoꝝ dicēs. ꝙ i oi motu violento ⁊ nāli motor differt fm subam ab eo qḋ mouet. ¶ Postea ondit ꝙ in mouētib' ⁊ motis nō est p̄cedere i ifim: q2 sic in tpe finito foret motus ifinit': qḋ ē icōueniēs: cū mot' ⁊ tps in quo est mot' sint ꝓportionabilia. iō ē dare motū pm ⁊ motorē pm. ¶ Itē in oi motu ta3 violēto q̄3 nāli: mouēs ⁊ motū sūt sil. ¶ S3 ꝙ h̄ sit fīm. ꝓbo. Nā in motu ꝓiectiōis nō ē mouēs sil cū moto. sed distat ab eo. igit nō i oi motu sūt sil. ¶ Huic dr ꝙ nō requirit ꝙ sint sil s3 vltia eoꝝ. sed sufficit ꝙ fm vtutē. vñ q̄diu ꝓiectū mouet. virtus ꝓiciētis manet i eo: siue fuerit ille motus fm rectū: siue fm reflexionē: sicut pila ꝓiecta ꝯtra parietē reflectitur. ¶ Itē sciendū ꝙ violentū est cuius pnm est ab extrinseco nō cōferente vim passo. Spēs motus violēti sunt quatuor. s. impulsio. tractio. vectio. ⁊ vertigo. ⁊ in his quatuor modis reducūtur oēs mot' qui sūt a pn° extrīseco. ¶ Postea agit de comparatione motuū adiuice3: ⁊ dicit ꝙ ad hoc ꝙ aliq̄ sint adinuicem cōꝑabilia. tria regrunt. Primo. ꝙ sint vniuoca: iō stilus: ⁊ vinū: ⁊ chorda nō sunt comparabilia in acutie equoce dicta de istis: i stilo. n. pertinet ad tactū: i vino ad gustū: in chorda ad audiēdū. iō ꝑ aliā rōnē ⁊ aliā ē acuties i illis. z° regrit ꝙ sint i aliq̄ subo ꝓxio recipiēte. iō equus ē cōꝑabilis s3 albedinē cuicūq3 hoīi albedinē: q2 sub3 ꝓximū albedis ē idē. sicut supficies est idē fm recipiēs albedinē. 3° regritur ꝙ sit vna nā spāl: ⁊ nō gnālis ipsoꝝ cōꝑabiliū. q2 i genere multe latēt equocatiōes diuerse nāe: ideo albū ⁊ nigrū l3 ꝯueniāt in nā gnāli: sicut in colore nō tm̄ in nā spāli: ideo nō sūt cōꝑabilia. Nec motus circularis est cōparabilis motui recto: q2 nō sūt in eodē subo ꝓximo nec i eadē nā spāli. ¶ Cōtra. vr ꝙ s3 equocū fiat cōꝑatio: q2 hō dr suba est p̄us ens q̄3 accñs. s3 p̄us ⁊ posteri' dicūt cōꝑationē: ⁊ ens est equocū: ḡ fm equocū est cōꝑatio. ¶ Huic dr ꝙ cōparatio ꝓprie dcā nō fit fm equocū. Extēdendo tm̄ vim cōꝑatiōis ad vnitatē ordinis vel analogie fm equocū fit cōparatio. ¶ Cōsequēter ponit pro cōparatione motuū regulas que sunt septē. Pria ē si aliq̄ po° moueat aliqḋ mobile ꝑ aliqḋ spatiū in aliquo tpe: equalis potētia mouebit medietatē illi' mobilis ꝑ duplū spatiū in eode3 tpe. z° est hec. Retēta p̄ori po° eq̄lis potētia mouebit medietatē mobilis ꝑ totū idē spatiū in medietate tpis. 3° ē. Retēta p̄ori potētia. po° duplicis vtutis mouebit mobile ꝑ idē spatiū i medietate tpis. 4°. Medietas illi' potētie mouebit medietatē mobil ꝑ idē spatiū i toto tpe. 5°. Retēta p̄ori potētia nō est nec̄e ꝙ eadē po° moueat duplum mobile in eq̄li tpe ꝑ medietatē spatij. 6° nō est necesse ꝙ media vtus moueat idē mobile ꝑ aliquā ptē spatij in toto tpe. 7° dupla vtus mouebit duplex mobile ꝑ eq̄le spatium in equali tpe. ¶ Est aūt sciendu3 ꝙ iste cōꝑatiōes hñt intelligi de motore corporenāli: ⁊ non de motore su

Limitatio rōis. pcelesti. ❡ Et silr bз intelligi quantum ad rōnē ipsius motus: ⁊ nō quātū ad rōnē spālē. multa.n. pñt alicui ɔuenire fm rōnē gnālē: q̄ sibi repugnāt fm rōnem spālē. v.g. non repugnat boi inquantū aīal hře alas: sed inquantum hō sibi repugnat. Silr iste conditiones pñt inesse motui inquantum motus: non tñ inquantum iste motus.

In octauo li° phy. ondit ph̄s p̄ ꝙ aliqs mot° ē etern°: ⁊ aliqs motor ē etern°. 2° qs mot° ē etern°. ⁊ q motor est etern°. ❡ Qz mot° sit eternus ondit tali rōne: Ois mot° psupponit mobile. Posito igit aliq̄ motu q̄ro de illo mobili: aut ē fcm: aut ē eternū. Si sit factū: cū illa factio sit mutatio p̄cedit p̄m motū. Si sit eternū: p̄us igit qeuit: sз ipole fuit ab illa qete deducere mobile ad motū sine dispōne aliq̄ i mobili vel in motore: q̄ i ipo eē nō pōt si nō sit aliq̄ mutatio: posito igitur illo mobili disposito: seqt ꝙ aliq̄ mutatio ē prior mutatiōe p°. Hoc āt ē ipole. igit ex q̄ seqt. ❡ Itē. Ubicūqз est ponere tps. ibi est ponere instans: cū istās sit tota subā tpis. Est.n. finis p̄teriti: ⁊ initiū futuri. igit vbicunqз ē vel ɔuenit repiri instās ɔuenit repiri tps p̄teritū. sed i oi tpe ɔuenit repiri instās: igit in oi tpe ɔuenit repiri tēpus p̄teritū: ⁊ p ɔñs ad nullū tēpus ɔuenit deuenire. añ qd non sit aliqd tps: ⁊ sic tps ē eternū ex pte añ. Et si tps sit eternū motus erit eternus. ❡ Itē ꝙ mot° sit icorruptibilis. pbo. qz cū corrūpit motus nō nccē ē mobile corrūpi: cū mobile sit p̄us motu. igr post corruptionē vltimi mot°. scā ē corruptio mobilis ⁊ sic post vltimā mutatiōez ē mutatio. Et rōnes p̄cedūt de motu p̄mi mobilis q est circularis: ⁊ nō de aliquo alio motu recto nec circulari. ❡ Postea pbat ph̄s ꝙ motus nō sit eternus. P°io sic. Oē qd fit a quodā i qddā tanq̄ a termio ɔrio i terminū ɔriū ē finitū. ois mot° ē huiō q̄ ⁊c. 2° sic. Uidemus ī aīatis ꝙ hñt p̄n̄m motuū ab extrinseco. ⁊ aliqñ mouent: aliqñ qescūt. Sic igit motus hз eē post nō eē. Et sic ppetuo nō ɔuenit semp moueri: aut nūq̄. 3° sic. Aīalia q̄ hñt p̄n̄m sui motus itrinsecū: aliqñ mouēt: aliqñ vō qescūt: igit sicut ē i minori mūdo: sic ē i maiori: ꝙ aliqñ mot° cessabit: vel cesset: ⁊ sic nō ē ppetuus. ❡ Ad p̄m dī ꝙ aliqs ē mot° q fit de ɔrio in ɔriū: ⁊ talis nō est ppetuus sicut arg̃m est: alius motus est de termio i terminū: ⁊ ecōtra. sicut qñ aliqs pcutit chordā lyre: talis motus nō est vere ɔtinu° nec ppetu°: qz su° mot° qescit i minimo. 3° mō ē mot° circularis: ⁊ h̄ ē ɔtinuus ⁊ ppetuus. ❡ Ad 2m dōm ꝙ nō ē incōueniens motū inanimatoꝝ deficere: qz suus mot° nō est p̄mus: ⁊ iō deficit. Et ppterea sic sumere nō ē ad ppositū. ❡ Ad tertiū dī ꝙ aliqs ē mot° aīalis q nō est ɔtinu°: vt ille q ē a p̄n° extrīseco: ali° est motus aīalis q ē ɔtinu° ad silitudinē hui° mot°: sз ꝙ dī mot° p̄mi mobilis ppetu° ⁊ ɔtinu°. ❡ Et sciēdū ē ꝙ cū mot° nō sit sine motore. Et mot° sit etern°. igit motor ē eternus. ❡ Correlarie arguit ph̄s ꝙ est vnū mobile p̄mū. qd nō mouet ab aliq̄ alio: sed a seipso. i. a p̄n° itrinseco: ⁊ ad qd oia mota reducūt. Probo. qz si moueat a p̄n° extrīseco erit pcessus i ifinitū i mobilib° ⁊ mouētib°: qd ē impole. si igit mouetur a seipso: mouet a p̄n° itrinseco. 2° dicit ꝙ oē mouēs seipsuз diuidit i duas ptes: q̄rū vna ē mouēs: ⁊ alia mota. Sз si vez eēt motorē ⁊ motū vnū eē idē penitus idiuisibile ferret ⁊ ferret fm loci mutatiōem: ⁊ idē alterabit ⁊ alterabit. ifirmabit ⁊ sanabit fз idē. qd est ipole. ❡ Itē Oē mobile inquātū tale ē in potētia. ⁊ oē mouēs inq̄tū tale ē ens actu ⁊ nō in potētia. Si igit aliqd mouēs sit penit° idē motu ⁊ mobili tūc idē fm idē est in actu: ⁊ nō i actu. i po° ⁊ nō in po°. qd est impole. igit aliq̄ p° q̄ est mouēs: ē oino imobilis. ad quē motorē imobilē oia mota reducūtur. 3° dicit ꝙ motus circularis ē p̄mus ⁊ ppetu°. Et ꝙ sit p̄m° arguit sic. Mot° localis est p̄or oib° alijs motib°. sed circularis mot° ē prior iter oēs alios motus locales: igit mot° circularis ē prior alijs. ⁊ h̄ tā p̄oritate nāe: q̄з p̄oritate tpis ⁊ diffōne fз Ph̄m. 4° dicit ꝙ oēs alij motus reducunt ad motū localē: ⁊ nō ecōuerso. igit est p̄or. Assūptū pз inductiue in oibus motibus qui reqrūt ipsum. Scdm ondit sic. Ois mot° localis aut ē rectus: aut ē circularis. aut mixtus ex recto ⁊ circulari. Sз motus rectus ⁊ circularis sūt p̄ores motu mixto. sicut cōposita p̄cedūt cōpositū. Silr mot° circularis est prior motu recto. sicut pfectū p̄us ē impfecto: ⁊ incorpale corpali: ⁊ regulare irregulari. Māifestū ē igit motū localē circularē eē p̄m iter oēs motus. ⁊ sic eternus. pbo. qz ē ɔtinuus: qz in tali motu nō intercedit qes media sicut accidit i alijs motib° ⁊ mutationibus. igit mot° localis circularis p̄mi mobilis est motus eternus. sicut p̄us est ostēsuз. Ex h̄ seqt ꝙ motor ē etern° s. deus oino imobilis: ⁊ oio infatigabilis: imortalis: nullā hñs magnitudinē. Qz sit imobilis. pbat sic Ph̄s. qz dato ꝙ sit mobilis. tūc oз ipз cū mouēre sit moueri ab aliquo q̄re cū nō sit pcessus in ifinitū i mouētib° ⁊ motis: vt p̄us onsuз est. erit necesse stare ad aliqd mouēs imobile. Infatigabilis aūt. qz cū moueant ista iferiora p supiora mouētur ab aliq̄ p̄. Talis āt motor ē ifatigabilis a sua motiōe. Cā.n. fatigatiōis nihil aliud ē nisi id qd mouet moueri. Sed p̄mus motor non mouet ab aliquo. igit est infatigabilis ⁊ ingenerabilis ⁊ incorruptibilis. qz cū ostensum sit oino eē imobilis: iō nō est gnābilis nec corruptibilis. Et ēt idiuisibilis siue impartibilis nullam hñs penitus magnitudinē neqз finitā: cū moueat p tps ifinitū: igitur non hз finitam magnitudinē. Nec infinitā: vt ostēsum est: igitur primum mouens est indiuisibile: impartibile: imobile: infatigabile: nullā hñs magnitudinem: cui sit honor ⁊ gloria per infinita secula seculorū. Amen. Deo gratias.

❡ Explicit Linconiēsis sup libros physicoꝝ Aristotelis.

Venetijs impensa heredū quondam
dñi Octauiani Scoti Modoetiensis ac sociorum
.14. Julij.
1517

Registrum.

a b c d e f g h i k l m n o p q r s t v
a t v Terni. Alij quaterni.